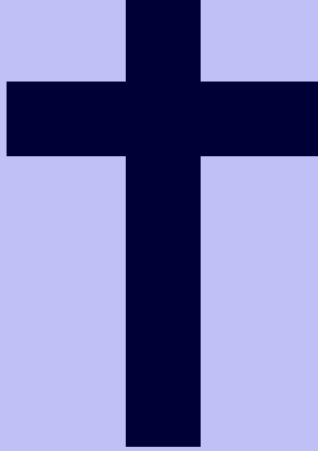

Janeruwarete 'Ga
Je'eg

New Testament in Kayabí (BR:kyz:Kayabí)

Janeruwarete 'Ga Je'eg New Testament in Kayabí (BR:kyz:Kayabí)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayabí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayabí

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
4079b71d-584e-51a5-ad2a-7eb18ed8c7d4

Contents

Mateu	1
Maku	66
Luka	104
Juã	177
Atos	219
Romanũ	284
1 Korĩtu	310
2 Korĩtu	335
Garasi	351
Efesu	361
Firiposi	371
Korosi	377
1 Tesarũn	384
2 Tesarũn	390
1 Timoteo	393
2 Timoteo	401
Tito	406
Firemõ	410
Epyreu	412
Tiago	434
1 Pedro	442
2 Pedro	451
1 Juã	456
2 Juã	462
3 Juã	463
Judas	464
Apocalipse	466

Mateu

Mateu 'ga Jejuu 'ga remimu'efera mü. Levi 'ga rer irüa. Jejuu 'ga kwaawe'emauwe 'ga ka'aranüü puyka 'wyriararete 'ga upe. A'ere 'ga Jejuu 'ga omo'wyr ire 'ga oporowyky rejari awau watau Jejuu 'ga rupi. Ywag ipe Jejuu 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Mateu 'ga upe. A'eramü 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejuu 'ga ree.

Jejuu 'ga pytunet (Luka 3.23-38)

¹ 'Agamü Jejuu Kristu 'ga pytunera 'gã. Abraão 'ga juapyrera 'ga Davia. Davi 'ga juapyrera 'ga Jejuu Kristua.

² Abraão 'ga Isaki 'ga ruwa.

Isaki 'ga Jako 'ga ruwa.

Jako 'ga Juda 'ga ruwa, 'ga rewirera 'gã netee.

³ Juda 'ga Peres 'ga ruwa, Sera 'ga retee. 'Gã y eë rera Tamar.

Peres 'ga Esrom 'ga ruwa.

Esrom 'ga Arão 'ga ruwa.

⁴ Arão 'ga Aminatape 'ga ruwa.

Aminatape 'ga Nasom 'ga ruwa.

Nasom 'ga Saumō 'ga ruwa.

⁵ Saumō 'ga Poasi 'ga ruwa. Poasi 'ga y eë Raape eë.

Poasi 'ga Opete 'ga ruwa. Opete 'ga y eë Rute.

Opete 'ga Jese 'ga ruwa.

⁶ Jese 'ga Davi 'ga ruwa. Davi 'ga 'üina 'wyriaramü judeu 'gã nupe rakue.

Davi 'ga Uri 'ga remirekofera eë rerekou. 'Gã na'yra 'ga Sarumãu 'ga.

⁷ Sarumãu 'ga Ropoãu 'ga ruwa.

Ropoãu 'ga Apiasi 'ga ruwa.

Apiasi 'ga Asa 'ga ruwa.

⁸ Asa 'ga Josafa 'ga ruwa.

Josafa 'ga Jorãu 'ga ruwa.

Jorãu 'ga Usiasi 'ga ruwa.

⁹ Usiasi 'ga Jotãu 'ga ruwa.

Jotãu 'ga Akasi 'ga ruwa.

Akasi 'ga Esekiasi 'ga ruwa.

¹⁰ Esekiasi 'ga Manase 'ga ruwa.

Manase 'ga Amom 'ga ruwa.

Amom 'ga Josiasi 'ga ruwa.

¹¹ Josiasi 'ga Jekoni 'ga ruwa, 'ga rewirera 'gã nuwa nanë nü.

Jekoni 'ga rekoramü Israeu juapyrera 'gã nee iporomutare'ema 'gã 'ua ojemorypa 'gã nee, 'gã puyka, 'gã faa, 'gã nerawau Papironi wyy pe.

¹² Papironi wyy pe weroo re Jekoni 'ga wa'yramü.

Jekoni 'ga Saratieu 'ga ruwa 'ga.

Saratieu 'ga Soropapeu 'ga ruwa.

¹³ Soropapeu 'ga Apiute 'ga ruwa.

Apiute 'ga Eriakī 'ga ruwa.

Eriakī 'ga Aso 'ga ruwa.

¹⁴ Aso 'ga Satoki 'ga ruwa.

Satoki 'ga Akī 'ga ruwa.

Akī 'ga Eriute 'ga ruwa.

¹⁵ Eriute 'ga Eriesa 'ga ruwa.

Eriesa 'ga Matã 'ga ruwa.

Matã 'ga Jako 'ga ruwa.

¹⁶ Jako 'ga Jose 'ga ruwa.

Jose 'ga Mari eë mena. Mari eë ra'yra 'ga Jejuu 'ga. Eë wi futat 'ga 'ari rakue. Jejuu Kristu 'ga Janeruwarete 'ga remimurera te.

¹⁷ Abraão 'ga remyminü juapyret awau ojemomytuna katosi rakue. Awau owaëma Davi 'ga upe rakue. A'eramü Davi 'ga remyminü juapyrera nãñewëjëmī ojemomytuna katosi rakue. Awau owaëma Papironi wyy pe 'gã nerooawa upe. Papironi wyy pe weroo re 'gã

nānēwējēmī 'gā nemymīnū juapyrera ojemomytuna katosi rakue. Awau owaēma Kristu 'ga i'aawa upe.

*Jejui Kristu 'ga 'aawet
(Luka 2.1-7)*

¹⁸ Nan Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga muri wyy pe rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga mua Mari ēē upe rakue, ēē ra'yramū rakue. Mari ēē merama 'ga Jose 'ga. A'ere Jose 'ga ēē rerekoe'emauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea kunumī muri ēē upe rakue. ¹⁹ "Mari ēē ta'yt" 'e kwaapawe Jose 'ga 'jau ojeupe: "Najera'yra rūi futat. Nakoī we je ēē ree", 'jau 'ga ojeupe. "Narekokatui je ēē 'awamū. Maran ajee je ēē rerekoi 'awamū 'ū? Namome'ua'uweri je ēē 'gā nupe. 'Ta'yr ēē' 'e kwaawe'emauwe pa je ēē retygi kwyy", 'jau 'ga ojeupe. Jose 'ga esage ma'ea. Ajeteetewi tee 'ga mama'e apoi rakue. A'eramū 'ga a'eramū oporerekowere'emamū ēē ree. A'ere 'ga nafutari ēē mojenosiā nanē nū. ²⁰ Wemiaporam are 'ga wea'aramū oser enune. 'Ga ser ire Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga amū 'ua ojesaukaa 'ga upe, 'ga fayupaw ipe. A'eramū 'ga oje'ega Jose 'ga upe, judeu 'gā 'wryriat ymanera 'ga juapyrera 'ga upe, Davi 'ga juapyrera 'ga upe:

—Ku'jywa 'ga 'Agesagea te kunumī amut Mari ēē upe. A'eramū ene epy'a'wrye'emamū ēē ree. "Narekoi je ēē", ere awi. ²¹ Kūima'ea futat ēē ra'yra 'ga. 'Ga 'aramū ene 'ga re'roka. 'Ga futat 'ut opytuna 'gā tywera moiawamū 'gā nuī. A'eramū ene Jejui nuga 'ga ree— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga fayupaw ipe 'ga upe.

(Grego 'gā je'eg imū aekatu'okat 'ea futat poromū Jejui 'ea.)

²²⁻²³ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega mome'ui Isai 'ga upe rakue. "Anure nipo kūjāmuku ēē mū ra'yramū. Kunumī 'ga 'ar ire nipo 'ga 'jau Emanueu 'jau 'ga upe", 'jau 'ga Isai 'ga upe rakue. (Epyreu 'gā je'eg imū Emanueu 'ea Janeruwarete 'ga ako jane pyri 'ea futat.) U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga Jejui 'ga muri kūjāmuku ēē mū upe.

²⁴ Opag ire Jose 'ga awau Mari ēē 'wyr ipe, ēē rerua oje'wyr ipe, ywagipewara 'ga 'eawer imū etee futat rakue. ²⁵ A'ere 'ga ēē ra'yra 'ga 'are'emauwe nokoi futari ēē ree. Ēē ra'yra 'ga 'ar ire Jose 'ga 'ga re'rogi. Jejuja 'ga inuga 'ga ree, ywagipewara 'ga 'eawer imū etee futat.

2

Kwara poawa katy awi 'ut ma'e 'gā

¹ Perēi me Jejui 'ga u'aa rakue. Judeja wyy pype Perēi 'jawa amunawa 'upa. Israeu juapyrera 'gā nupe 'wryriaramū Erote 'ga renamū Jejui 'ga u'aa rakue. Jejui 'ga 'ar ire kūima'e 'gā amū 'ua Jerusareg ipe, Erote 'ga rekwaw ipe. Muku awi 'gā nuri. Kwara poawa katy awi 'gā nuri. Jaytata mojoyrūara 'gā. ² 'Gā poromū 'ut muku awi. A'eramū 'gā oporonupa ee judeu 'gā nupe:

—Ma'ape te pē'wryriaraterama 'ga 'ari 'awamueuu rai'i? Oroje'wyr ipe ore rekoramū jaytata yau renyfugamū ojesaukaa oreē ai'i. Esakawe ore 'jau arajaupe ai'i: "Judeu 'gā 'wryriaraterama 'ga u'at ra'e", 'jau ore arajaupe ai'i. A'eramū ore arajua koromū 'ga muorypa arakou— 'jau 'gā Jerusareg ipewara 'gā nupe.

³ A'eramū Erote 'ga opy'a'wryramū ee. "Ma'ape te judeu 'gā 'wryriaraterama 'ga 'ari rai'i" 'e renupawe 'ga opy'a'wryramū ee. "T'y. Je futat nā'ā a'yī 'wryriaramū judeu 'gā nupe re'ā", 'jau 'ga ojeupe. "Aw'yja upe sipo 'gā 'i poromū 'wei?" 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga opy'a'wryramū akou ee. Jerusareg ipewara 'gā juejue futat nanē opy'a'wryramū aipo are nū. ⁴ A'eramū Erote 'ga mainana 'wryriara 'gā murukaa ojepyri Moisesi 'ga je'eger are moromu'jara 'gā neewe.

—Ma'ape te Janeruwarete 'ga remimurama 'ga 'ari e'i te 'gā nakue— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵ —"Perēi me nipo 'ga 'ari", e'i 'gā nakue. "Judeja wyy pype 'up ma'e pype nipo 'ga 'ari", e'i 'gā nakue— 'jau mainana 'gā Erote 'ga upe.

⁶ —Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are oje'ega mome'wara 'ga upe rakue:

"Perēi mewaramū pēē pejejenosōue'em pejeje'wyr awi.

Sikō'i agawewi pē'wryra. A'etea nipo pē'wyr ipe futat pē'wryriaraterama 'ga u'at anure.

Poromū futat nipo 'ga 'ua ajemogou 'wryriarateramū jeremiayuwamū pē nupe, Israeu juapyreramū pē nupe",

'jau 'ga ikwasiarukaa Mikeiasi 'ga upe rakue— 'jau mainana 'wryriara 'gā imome'wau Erote 'ga upe.

⁷ A'eramū Erote 'ga muku awi 'ut ma'efera 'gā nenūina.

—Pe'je pejejua. 'Gā nemianuwa tywi saporogyta jarejete 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau oporogytau 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maranime te peesak jaytata yau rai'i? Ma'e 'ara rupi te peesak rai'i?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā jaytata yau resakawera mome'wau esage 'ga upe. ⁸ A'eramū Erote 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau Perēi me. “Perēi me futat ore'wyrriarareterama 'ga 'ari”, e'i mainana 'wyrriara 'gā jee— 'jau 'ga jaytata yau resakarera 'gā nupe. —A'eramū pēē pejewau 'ga rekaa. 'Ga resag ire tepejot 'ga rekwawa mome'wau jee 'jau. A'eramū je nanē tewau 'ga muorypa— 'jau Erote 'ga 'gā nupe.

A'ere o'meramū te Erote 'ga 'i 'gā nupe. “Ga rekwawa tejeupe 'gā imome'u re too 'ga jukau 'jau kwy”, e'i te 'ga ojeupe.

⁹⁻¹⁰ Ojeupe 'ga imome'u re 'gā awau nū. 'Gā waw ipe jaytata yau ojesaukaru'japa 'gā nupe nū.

—Kuu. Kweramū janeremiesagera reko'i ra'e kūi— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā aku'iramū jaytata yau are.

Jaytata weny rerawau 'gā nenune. A'eramū 'gā jaytata reny rewiri etee futat akou. Awau jaytata opytau Jeju'i 'ga rekwawa 'oga 'arimū. ¹¹ A'eramū 'gā awau osou 'ga 'wyr ipe. Kunumī'ti 'ga 'gā esaka 'ga y ēē retee, Mari ēē retee. A'eramū 'gā wapyka wenupy'au Jeju'i 'ga rowase 'ga muorypa. A'eramū 'gā wemirerurera okaraemā renū'jāu imua wepyrū awi imonou 'ga upe. Ouru, Janeruwarete 'ga upe iapypyra jany kasig, mira 'jawa jany kasig. Mīmera 'gā imonou Jeju'i 'ga upe. 'Ga upe 'gā nemirerurera epy ete mama'ea.

¹² Ypytunimū Janeruwarete 'ga oje'ega jaytata mojoyprūara 'ga amū upe 'ga fayupaw ipe:

—Pejewyt kasi pejewau Erote 'ga pyu ne— 'jau 'ga 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

Opag ire ofayup ma'efera 'ga imome'wau opytuna 'gā nupe. A'eramū 'gā awawe'em Erote 'ga pyu. Amutee pe rupi etee 'gā awau ojewya oje'wyr ipe nū.

Oka'jama 'gā awau Egitu ywy pe

¹³ 'Gā o re ywagipewara 'ga amū ojesaukaa Jose 'ga upe. 'Ga fayupaw ipe 'ga ojesaukaa oje'ega 'ga upe:

—Erote 'ga ifuwet Jeju'i 'ga ree. Anurenure'i nipo 'ga wemiayuwa 'gā murukari Jeju'i 'ga rekaa, 'ga jukaawamū. A'eramū ene 'awauwe futat 'ga rerawau 'ga y ēē retee eroka'jama 'ga wi. Egitu ywy pe pekwap. Peu futat pejepytau. “Pe'je pejewyua Judeja ywy pe”, pejejeupe je'e'emamū pēē pejekou Egitu ywy pe etee futat— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

¹⁴ A'erauwe Jose 'ga ojypa, okaraemā mogatyrūmū. Ypytunimūwe futat 'ga Jeju'i 'ga rerawau 'ga y ēē reewe 'gā neroka'jama erawau Egitu ywy pe. ¹⁵ Erote 'ga manū'e'emamū 'gā akou Egitu ywy pe etee futat. Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue: “Egitu ywy awi je teja'yra 'ga muri”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga u'eawer imū etee futat 'gā monoukaa Egitu ywy pe.

Kunumīakya apisaiawet

¹⁶ Erote 'ga jaytata mojoyprūara 'gā napesaka 'ūina numiamū. A'ere 'gā nooi 'ga pyu. “Tÿÿ. Nuri futari te 'gā imome'wau jee 'wei. Je morytee pa 'gā nai'i”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga amara'neramū 'ūina 'gā nee. A'eramū 'ga wea'aramū jaytata mojoyprūara 'gā je'eger are jaytata yau resakawer are. A'eramū 'gā 'jau: “Nomagwawi we kunumū 'ga mukūi kwara”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe:

—Pe'je pejewau kunumī'ti' apisaupap. Perēi mewara 'gā na'yra 'gā, ipyriu'i ajemogy ma'e 'gā na'yra 'gā. Mīmera ki peapisi. Mukūi kwara magwapare'ema 'gā juejue ki peapisi— 'jau Erote 'ga wemiayuwa 'gā nupe.

¹⁷⁻¹⁸ Ymā te Jeremi 'ga ka'arana kwasiari ee rakue.

“Rama 'jaw ipewara 'gā wapirū wa'yra 'gā.

Opapap 'gā na'yra 'gā nui.

Rakue ēē taetu wa'yri are u'arasigeteteramū.

Ni'arasimawa'uweri te ēē wa'yra 'gā nee”,

'jau Jeremi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'jea futat 'ga remikwasiarera. 'Ga remikwasiarer imū etee futat Erote 'ga kunumī'ti' apisaupawukaa wemiayuwa 'gā nupe.

Egitu ywy awi 'gā 'ua nū

¹⁹ Anure, Erote 'ga manū re, Janeruwarete 'ga ojeypyriwara 'ga amū resaukaa Jose 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

²⁰ —Jeju'i 'ga ree ifuwet ma'e 'ga amanū 'awamū. A'eramū ene 'ga rerawau erojewya 'ga y ēē retee pejewyua Israeu juapyreramū pejeywy pe— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga upe 'ga fayupaw ipe.

²¹ A'erauwe Jose 'ga ojypa, okaraemā mogatyrūmū. A'eramū 'ga Jeju'i 'ga rerawau 'ga y ēē reewe, 'gā nerojewya oywy pe nū. ²² Oywy upe owaēmawe Jose 'ga 'wyrriara 'ga rera renupa. “Erote 'ga ra'yra 'ga, Akirau 'ga 'ūi 'wyrriaramū Judeja ywy pewara 'gā nupe”, 'jau 'ga amū

Jose 'ga upe. A'eramū 'ga okyjau 'ga pyri oo awi. A'eramū ywagipewara 'ga ojesaukaa 'ga upe nū, 'ga fayupaw ipe nū. “Garireja ywy pe pekwap”, 'jau 'ga 'ga upe, 'ga fayupaw ipe. A'eramū Jose 'ga 'gā nerawau Garireja ywy pe. ²³ Nasare 'jawa amunawa 'upa Garireja ywy pype. A'eramū Jose 'ga 'gā nerawau 'gā neropytau Nasare pe. Ymā te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā 'i rakue: “Anure nipo 'gā 'i 'ga remimono 'ga upe, Nasare pe waranup ma'efera 'ga, 'jau nipo 'gā 'ga upe”, 'jau Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nakue. A'eramū Jose 'ga Jejui 'ga muaranupa Nasare pe futat, 'gā 'eawer imū etee futat.

3

Juā Batista 'ga remimome'ufet

(Maku 1.1-8; Luka 3.1-18; Juā 1.19-28)

¹ Anure, Jejui 'ga aranuw ire, Juā Batista 'ga awau amunawe'em ipe oje'ega ojeypyri oo ma'e 'gā nupe. Judeja ywy pype 'ga rekoi oje'ega 'gā nupe:

² —Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit tāmējē pejetywer awi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimura 'ga resaukari janee. 'Ga remimurera 'ga 'ā Janerwaretea. A'eramū ki pēē pejepoia pejetywer awi 'ga rur enune— 'jau 'ga 'gā nupe.

³ Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe, Juā 'ga rekwawam are rakue:

“Amunawe'em ipe nipo 'ga amū awau akou wafukaita 'ga nupe:

Pe'je Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Pepyo esage etee futar kati imonou jarejeupe 'ga ruawamū, 'jau nipo 'ga akou wafukaita amunawe'em ipe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. “Jarejararete 'ga rapea pekatu'ok imonou 'ga renunewe”, 'jau 'ga 'gā nupe. Aipo 'ga “pejetywer awi pepoit”, e'i te 'ga 'ua janee.

⁴ Juā 'ga kameru rawa apopyrera rerekou waitiramū imunepa. Wyla pirera 'ga erekou aku'afaawamū. 'Ga raitya ymāwarera 'ga raity 'jawerimū etee futat, Eliasi 'ga raity 'jawerimū etee futat. 'Ga remi'ua tukut, eit. Mīmera etee 'ga remi'ua rakue. ⁵ A'eramū 'gā 'ua Jerusareg awi 'ga je'ega renupa ajatykau. Judeja ywy awi, Jotāuy ka'a awi. Mīmer awi 'gā 'ua ajatykau 'ga je'ega renupa. ⁶ Otywer awi 'gā poir ire Juā 'ga 'gā pymīāu 'y pe. Jotāuy pe 'ga 'gā pymīāu. “Awamū je mama'e esage etee iapoi, Jarejuwarete 'ga je'eg imū”, 'jau 'gā ojepymīāukaa 'y pe 'ga upe.

⁷ A'eramū fariseu 'gā satuseu 'gā netee 'ua kwaiwete ojepymīāukaa Juā 'ga upe. A'eramū 'ga 'gā nesakawe 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē pejējua pejepymīāukaa ekoete jee ki 'ei, pejetywer awi opoit ma'e 'jawe 'ū? Pejetywer awi ra'ne pepoit kūi. A'eramū te je pē pymī kūi— 'ga 'i etee 'gā nupe ojee 'gā jatykaramū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe: —Janeruwarete 'ga imara'ne pē nee. Pētywer are 'ga mara'neramū pē nee. A'eramū nipo 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. “Ene'me awi”, pe'je awi etee jee. A'jea futat nipo 'ga pē nerekou tyweretei. “Nore nerekou tywera'uweri 'ga”, pe'je awi. A'jea futat 'ga pē nerekou tyweretei— 'jau Juā 'ga 'gā nupe.

⁸ —Pe'je pejewau mama'e esage mū apou pejetywer awi pejepoira resaukaawamū kūi— 'jau 'ga oje'ega moywrafena 'gā nupe. ⁹ —“O'meramū 'ga 'i”, pe'je kasi jee ne. “Je 'ā Abraão 'ga juapyrera te. A'eramū 'ga a'akotee'i ma'ea te. Apoat te je 'ga tekou— 'jau 'ga 'gā nupe. —Werowiaara 'gā nupe 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage muri. Werowiare'ema 'gā te nipo aje 'ga werekou tywerete anure— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. ¹² —Sā'ā ae juowuuran ape 'oga. A'eramū 'ā ae a'yi esage mū'jāu jui. A'eramū 'ā ae iapefera monou tata pe. Nan tee futat nipo 'ga werowiare'ema 'gā monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata nowewi futari. Nitywi futari imowepara 'ga amū— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹¹ A'eramū 'ga 'jau najuejue etee 'gā nupe:

—Je 'ā a'jea futat apymī pēē 'y pe tekou pejetywer awi pē poira resaukaawamū. A'ere je rewiri 'ut ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri pē nupe. Je rewiri 'ut ma'e 'ga te kūima'eeteeta te. Je naani. Je akotee'i ma'ea te. Apoat te je 'ga tekou— 'jau 'ga 'gā nupe. —Werowiaara 'gā nupe 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage muri. Werowiare'ema 'gā te nipo aje 'ga werekou tywerete anure— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. ¹² —Sā'ā ae juowuuran ape 'oga. A'eramū 'ā ae a'yi esage mū'jāu jui. A'eramū 'ā ae iapefera monou tata pe. Nan tee futat nipo 'ga werowiare'ema 'gā monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata nowewi futari. Nitywi futari imowepara 'ga amū— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

'Y pe Jejui 'ga pymīawet

(Maku 1.9-11; Luka 3.21-22; Juā 1.31-34)

¹³ Jotāuy pe Juā Batista 'ga rekoramū, Jejui 'ga 'ua owaēma 'ga upe rakue. Garireja ywy awi 'ga 'ua owaēma ojepymīāukaa 'y pe Juā 'ga upe.

¹⁴ A'ere Juā 'ga 'i:

—Naani nū'ū. Naje rūi ene pymiara. Ene te 'ā kūima'eteetea. Je 'ā naani. Je 'ā akotee'i ma'ea te. A'eramū je te amunipo 'ā tejepymāūkaa enee— 'jau Juā 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁵ A'ere Jejui 'ga 'i 'ga upe:

—A'jea futat ere poromū jee. A'ere Janeruwarete 'ga ene je pymia futari. A'eramū jane iapou 'ga remifutar imū etee futat— 'jau Jejui 'ga Juā 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga 'ga pymiāu 'y pe.

¹⁶ Popymī re Jejui 'ga 'ua awua 'y awi. 'Y awi 'ga wyrauwe ywaga owoka 'ga upe. A'eramū 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage rura resaka. Pykau 'jawe 'ua ywag awi wapyka 'ga ree.

¹⁷ U'agesage jyw ire Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi:

—Koromū futat jera'yarete 'ga. Jeremifutararetea 'ga. 'Ga etee futat je muorypararetea ojee— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi 'gā nupe, Jejui 'ga 'ga imome'wau 'gā nupe.

4

Amunawe'em ipe Jejui 'ga rerawaawet

(Maku 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ 'Y pe 'ga jepymī re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga rerawau erekou amunawe'em ipe, mama'eukwaawa 'wyrriara 'ga resakaawamū. ² Peu akou Jejui 'ga ojemi'ware'ema akou. Kwarēta 'ara 'ga imagwapa akou ojemi'ware'ema. A'eramū 'ga opy'arayparamū akou. ³ A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara 'ua 'ga resaka. "Taesak 'ga paira 'uwa 'ga rerowiari awi 'jau kwy", 'jau akou ojeupe etee futat. "Teje'ega taenuwukat esaka 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ūina ojeupe etee futat. A'eramū 'jau Jejui 'ga upe:

—"Ku'jywa 'ga ra'yra je", ere 'ā. A'eramū ene ita mu'jaga ejemi'uramamū— 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara 'ua Jejui 'ga upe.

⁴ Aipo ojeupe 'eramū Jejui 'ga 'jau jupe:

—Naani. Naene rūi je arowiat tekou. Tejuwarete 'ga etee te je arowiat tekou. Jeruwarete 'ga e'i oree: "Nawemi'uram are tee rūi ae rekoī", 'jau oree jepi— 'jau etee 'ga jupe. —"Jeje'ega renupara 'gā etee te ajemogy a'jea futat", e'i 'ga ikwasiarukaa inuga oree rakue. A'eramū je 'ga je'ega renupa tekou— 'jau Jejui 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara upe.

⁵ A'ere mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga rerawau Jerusareg ipe. Jerusarega pype Janeruwarete 'ga mogytaawa 'ūina. A'eramū 'gā 'jau, Janeruwarete 'ga 'wyrarete, 'jau 'gā Jerusarega upe. Peu futat 'ga rerawau. Janeruwarete 'ga mogytaawa apyte'rarimū 'ga rerawau erojeupia. Ywatewate 'ga mogytaawa. ⁶ A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara 'jau 'ga upe nū:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ā ene. A'eramū ene ewau epoa 'aw awi. Nerepena'uweri ewau. Jaruete ereo e'aa. Ymā ako Ku'jywa 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe wa'yramū ene ree ikue.

"Tejepyriwara 'gā je omono enee.

A'eramū 'gā ojejukau ene ree.

A'eramū ene ejemokanāje'ema ewau e'aa.

Epya miamū ene imokanāje'ema ita are",

'jau ako Ku'jywa 'ga ka'arana kwasiarukaa wa'yra 'ga ree ikue— 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga upe. "Omorytee pa je 'ga kwy", 'jau ojeupe numiamū.

⁷ A'ere Jejui 'ga 'i etee jupe:

—A'jea futat aipo 'ea numiamū. A'ere je narowiari futari eneje'ega. Jeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat ajepeja 'ga upe nanē nū: "A'jea futat sipo ajee 'ga jujukai je ree, pe'je kasi jee ne, je rerowiare'ema ne", e'i 'ga ikwasiarukaa ajepeja 'ga upe rakue— 'jau 'ga jupe. —A'eramū je eneje'ega mojerowiare'ema— 'jau etee Jejui 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara upe.

⁸ A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga rerawau 'ga roerojeupia wytyr apyte'rarimū nū. Peu 'ga rowoaēm ire mama'eukwaawa 'wyrriara ywy resaukaa 'ga upe. Mama'ea ipype ajemogy ma'e reewe futat esaukapap 'ga upe. Kamēsiete futat mama'e resaukaa ywy pypewara resaukapap 'ga upe.

⁹ —Ikaturam te 'ā eneremiesaga. Je rowase eapyk ejenupy'āu je muorypa. A'eramū je eneremiesagera monoupap enee— 'jau Jejui 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau jupe:

—Ere ejepe'au je wi, ki mama'eukwaawaiwet. Ymā 'ā Jeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are 'ga amū upe rakue. "Je te 'ā Pējararetea. Je te 'ā Pēnuwaretea. A'eramū ki pēē jeje'ega tee enupa pejejemogyau. Je tee ki je muoryp pejepe pejejemogyau", 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue— 'jau etee Jejui 'ga jupe.

¹¹ Amojerowiare'emauew mama'eukwaawa 'wyriara ojepe'au awau Jeju 'ga wi. 'Ga wi iorauew ywagipewara 'gã amũ 'ua ojejukau 'ga ree.

*Jeju 'ga porowyky ppyrua
(Maku 1.14-15; Luka 4.14-15)*

¹² Aipo re Jeju 'ga Juã Batista 'ga rera renupa. “Juã Batista 'ga 'gã opyik imonou imunepa imýina moromunepawa pype” 'e renupa. A'eramũ Jeju 'ga awau ojewya Garireja ywy pe nü. ¹³ A'ere 'ga nopytai oje'wyr ymaner ipe, Nasare pe. Kafanaũ 'jaw ipe etee 'ga awau opytau. Kafanaũ 'jawa 'upa ypiauu pyri, Garireja 'jawa pyri. Ymã te Sepurõ 'ga juapyrera 'gã 'upa Garireja ywy pype Nafitari 'ga juapyrera 'gã netee 'gã 'upa rakue. ¹⁴⁻¹⁶ Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Isai 'ga ka'arana kwasiari ee rakue, peuwara 'gã mome'wau rakue. Sepurõ 'ga juapyrera 'gã nekwaw ipewat, Nafitari 'ga juapyrera 'gã nekwaw ipewat, Jotãuy pyriwat, 'yẽ'ẽ pyriwat, Garireja ywy pewat. Mímera 'gã 'ga imome'wau rakue. Garireja ywy pe judeue'ema 'gã nekoi judeu 'gã pyri rakue:

“Anure nipo pyytunimũ ajemogy ma'e 'jawewara 'gã mama'e reny 'jawewara resagi.

'Awamũ 'gã nokwaawi Janeruwarete 'ga.

A'ere nipo 'gã anure 'ga kwaawi”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue. Isai 'ga 'eawer imũ etee futat Jeju 'ga oi peu, Garireja ywy pe Jarejuwarete 'ga mome'wau 'gã nupe.

¹⁷ A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejetywer are ki pënea'at peje'arasigamũ pejejemogyau. A'eramũ futat pejepoia pejetywer awi. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimureramũ je mýi 'wyriaramũ pë nupe. Pejetywer awi pepoir ire 'ga pë mogyi wemiayuwamũ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

*Jeju 'ga remimu'e ypy 'gã
(Maku 1.16-20; Luka 5.1-11)*

¹⁸ A'ere Jeju 'ga awau watau Garireja ypiauu reme'ywarimũ. Aipo pe awau 'ga ipira rewara 'gã nesaka. Simão 'ga, Andre 'ga. Mímera 'gã 'ga esaka. Simão 'ga rer irũa Pedroa. Andre 'ga Simão Pedro 'ga rewirera. Jeju 'ga wesagamũ 'gã taityuu monou etyka 'y pe. ¹⁹ A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejejua je rupi. Simu'e pëẽ 'jau. Naipira rewara rüi pëẽ 'awamũ. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te pëẽ 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁰ A'erauwe 'gã taityuu rejaa awau 'ga rupi. ²¹ Awaw ipe Jeju 'ga Tiago 'ga resaka 'ga rewirera 'ga retee, Juã 'ga retee. Sepeteu 'ga ra'yra poromũ. Yaruu pype 'gã 'upa 'uwa 'ga pyri, taityuu momyka. A'eramũ Jeju 'ga 'gã mo'wya:

—Pe'je pejejua je rupi— 'jau 'ga Tiago 'ga upe, Juã 'ga retee.

²² A'erauwe 'gã ù'jãu yaruu awi, 'uwa 'ga rejaa awau Jeju 'ga rupi.

*Kwaiwete Jeju 'ga 'gã katu'oka
(Luka 6.17-19)*

²³ Garireja ywy pyterimũ Jeju 'ga awau akou peuwara 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

—Pejetywer awi pëpoirieramũ Janeruwarete 'ga pëtywera moiri pë nü. A'eramũ 'ga pë mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

'Gã jatykaaw ipe 'ga 'gã mu'jau 'ga ree. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'oka. ²⁴ “Jeju 'ga ojero'wu ma'e 'gã okatu'ok” 'ea awau uãina Siria ywy pypiaruga. A'eramũ kwe pewara 'gã we futat ikwaapa. A'eramũ kwe pewara 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'ga upe. Ojero'wu ma'e, iypip ma'e, ika'na ma'e, iteu ma'e, mama'eukwaawa rerekwat. Mímera 'gã 'gã erua Jeju 'ga upe. A'eramũ Jeju 'ga 'gã katu'okapap. ²⁵ A'eramũ kwaiwete 'gã awau Jeju 'ga rewiri. Tekapuru ywy awi, Garireja ywy awi, Jerusareg awi, Judeja ywy awi, Jotãu ry owajara katywar awi. Mímer awi 'gã 'ua ajatykau Jeju 'ga ree, 'ga je'ega renupa. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oga resaka nanë 'gã 'ua ajatykau 'ga ree nü.

5

¹ Kwaiwete 'gã nesakawe Jeju 'ga ojeupia'i awau wytyra rupi. A'eramũ 'ga wapyka. 'Ga apygauwe 'ga ree ijemu'ewet ma'e 'gã 'ua wapyka 'ga pyri. ² A'erauwe Jeju 'ga oje'ega 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga remifutar are.

*Iku'i ma'e
(Luka 6.20-23)*

³—Jarejuwarete 'ga upe “Jetywerete je tekou. Ejejuka je ree” 'jara 'gã aku'iramũ ajemogyau. A'e 'gã Janeruwarete 'ga imogyau wemiayuwamũ.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁴ Ojoo'o ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.

Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gã mojemogypyka'i 'gã mogyau 'gã 'arasig awi.

A'eramū nipo 'gā aku'iramū ajemogyau.

⁵ Ajuee ipota'wa ma'e 'gā aku'iramū ajemogyau.

'Gā nupe Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi u'eawer imū etee futat.

A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau.

⁶ A'jea futat Janeruwarete 'ga remifutar imū etee mama'e are iparuapowet ma'e 'gā aku'iramū ajemogyau.

A'e 'gā a'jea futat Janeruwarete 'ga opoat mama'e apoukaa wemifutar imū.

A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau.

⁷ Ajuee ajemuaēm ma'e 'gā a'jea futat iku'i ajemogyau.

'Gā nee nipo Janeruwarete 'ga jemuaēmi.

A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau.

⁸ A'jea futat mama'e esage are etee ea'at ma'e 'gā iku'i futat ajemogyau.

“Tamuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau”, 'jau nipo 'gā ojeupe.

A'eramū nipo anure aipo 'gā awau Jarejuwarete 'ga pyri.

A'eramū 'gā a'e are aku'iramū ajemogyau.

⁹ Ajaupe ojomota'waara 'gā aku'iramū ajemogyau.

Anure nipo Janeruwarete 'ga 'i 'gā nupe: “Agamū jera'yra 'gā”, 'jau nipo 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau.

¹⁰ Jarejuwarete 'ga remifutara apo are ereko tyweripyra 'gā nipo aku'iramū ajemogyau.

A'e 'gā Janeruwarete 'ga amogy wemiayuamū.

A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau—

'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

¹¹ —Jeremiayuamū pejemogyramū nipo je rerowiare'ema 'gā pē kurawī. Pē nerekou tyweaete je ree. Pē je'ēwu'jaga je ree. A'ere pēē pejejereko tywereteramū pēku'i etee futat pejejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹² —Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pē nupe kwaiwete. A'eramū pēē pejeku'iramū etee pejejemogyau. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga je'ega mome'wara 'gā nereko tyweretei rakue. A'eramū nipo 'ga rerowiare'ema 'gā pēē nanē pē nerekou tyweaete 'ga rerowiaaramū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Pēē 'ā jukyra 'jawe

(Maku 9.50; Luka 14.34-35)

¹³ —Jukyra 'jawe pēē. Sā'ā jukyra. Ipyu omosa re 'ā miaro'oa oneme'emamū. Nan tee futat pēē. Mama'e esage apo re mama'e tywera apoukare'ema 'gā nupe. Sā'ā ae jukyra tyweramū monoa imyina imomoa ukupepe. A'eramū 'ā ipyu wata ma'e 'gā opyruaga ee. Nan tee futat pēē. Mama'e tywera aporamū 'gā mu'jawarū'em mama'e esage apo are. Nepē nerowiari 'gā a'eramū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Pēē 'ā tata reny 'jawe

(Maku 4.21-25; Luka 8.16-18)

¹⁴ —Tata reny 'jawe nanē pēē nū. Tata reny 'ā ypytunaiwa mojesaka. Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee mama'e apo re pē nesakara 'gā neapyoramū Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū nipo 'gā 'ga muorypa pē nee. Ywytyr apyte'rarimū amunawa apo re ipyriwara 'gā juejue esaka. Nomimarūi 'ga amū. Nan tee pēē. Pē pyriwara 'gā juejue pēnemiapofera resaka ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁵ —Nomonyga'uweri ae arāparīna mū imyina imima mama'e 'ag are. Imonyng ire ae imonoi imyina ajuesawamū te. ¹⁶ Nan tee futat ki pēē. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā nowase mama'ea peapo. A'eramū nipo pē nesakara 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee, pē nemiapofer are— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Moisesi 'ga remikwasiaret

¹⁷ —NaMoisesi 'ga remikwasiarer mateepapa rūi je ruri. “Moisesi 'ga remikwasiarer imū kasi mama'ea peapo ne”, na'e rūi je tekou. “Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā je'ega nia'wryi”, na'ea'uweri je tekou. Naani. Ee pē mueapyo katuawamū te je ruri. ¹⁸ A'jea futat 'gā nemikwasiarer ymanera resageramū janee 'awamū miamū futat. A'jea futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega jane wi. Ywaga teepawamū ywy reewe 'eramū miamū futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁹ —Anure, Jarejuwarete 'ga pyri 'ga je'ega renuparera 'gā jemogyi kūima'eeteeteramū. A'ere 'ga je'ega renupap katuare'ema 'gā naani. 'Ga je'ega renup katuare'ema 'gā ajemogyau akotee ma'e 'jawe 'ga pyri oo re. “Peapo kasi mama'ea aipo 'ga je'eg imū ne” jara 'gā nanē ajemogyau akotee ma'e 'jawe 'ga pyri oo re nū. Aipo 'gā namojeupawa rūi 'ga pyri oo re— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁰ —Fariseu 'gā, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee mama'e esage wapo 'me ae reape etee. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: “Mama'e esagea 'gā

wapo”, 'jau nipo 'gā 'gā nesakara 'gā. A'ere 'gā nāJarejuwarete 'ga muorypawamū rūi mama'e apoi. 'Gā 'jawe kasi peko ne. Jarejuwarete 'ga muorypawamū etee mama'e apou 'eramū etee nipo 'ga pē mogyi wemiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Pēmara'ne kasi pejepytuna 'gā nee ne

²¹—Ymā te 'ga amū 'i janeypy 'gā nupe rakue: “Pejuka kasi 'ga amū ne. Oporojuka ma'e 'ga nipo 'gā weroo amū 'wyriara 'ga upe. A'eramū nipo 'wyriara 'ga oporojuka ma'e 'ga jukaukaa 'gā amū nupe, 'ga remijukafera repyaawamū”, 'jau 'ga amū janeypy 'gā nupe rakue— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ²²—A'jea futat 'gā 'eawera. A'ere 'awamū je 'i pē nupe: Pēmara'ne ekoete kasi pejepytuna 'ga ree ne. Opytuna 'ga ree imara'ne ekoete ma'e 'ga nanē nipo 'gā erawau ekoete 'wyriara 'ga upe nū. Opytuna kurapara 'ga nanē nipo 'gā erawau ekoete 'wyriara poara 'gā nupe nū. “Nene'akwaawi te 'ā ene” 'ga amū upe 'eramū Janeruwarete 'ga aipo 'jara 'ga monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ²³—A'eramū ki pēē pejemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe mama'e mū rerooaw ipe pejejea'aramū pejepytuna 'ga ree, pejejee iporomutare'ema 'gā nee 'jau. ²⁴A'eramū ki pejejee iporomutare'ema 'ga upe ra'ne pejewau 'ga mojrūmū pejejeupe. Pejejeupe 'ga mojrūmū re tāmējē pejewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe nū, mama'e rerawau 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

²⁵—“Mama'e tywera 'ga wapo jee”, pejejeupe 'ga amū 'eramū pejewau pejeporogytau 'ga upe, 'ga mota'wau pejejeupe. Kasi a'e pe 'ga pē nerooi 'wyriara 'ga upe ne. A'eramū 'wyriara 'ga pē monoukaa jefaruu 'ga upe, pē munewukaa ne. ²⁶Moromunepawa pype pejemono re nipo nepe'ēarūi jui. Mama'e tywera apo mepy re tāmējē te pe'ē jui— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Peko kasi pejejemireko are ne

²⁷—Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i janee rakue: “Peko kasi pejejemireko are ne”, 'ga 'i janee rakue. ²⁸A'jea futat 'ga 'eawera. A'ere 'awamū je 'i pē nupe: Kūjā mū resag ire nipo pēē mū 'jau: “Kuu. Ikatura'mī te ēē nū'ū. Ako pa je ēē ree kwy”, 'jau nipo pēē pejejeupe. Aipo 'jara 'ga wemirekoe'em are ako ma'ea futat. Wea'aw imū etee futat aipo 'ga akou wemirekoe'em are— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ²⁹—“Jerea je motywyet. Ēē resage'em ire amunipo 'ā je najerea'ari ēē ree teko are”, 'jau nipo pēē pejejeupe. A'eramū je 'jau pē nupe: “Orereaa ore motywerukat”, 'jau pejejea pemosok imonou imomoa pejejewi. Kasi a'e pe pēnea pē motywerukaru'jaw ine— 'jau 'ga 'gā nupe. —Wea mosoga ay futat wea mosokara 'gā nupe numiamū. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe pēo te naay teepawi pē nū. Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ea te nipo ayay futat aipo pype imonopyra 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁰—“Mama'e apoa ore motywerukat”, 'jau pejepoa pemonok imonou imomoa pejejewi. Aepo monoga ay futat numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā mama'eukwaawa rapyaw ipe imomopora teayramū. A'eramū waywayramū imonopyra 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

Peetyg awi pejejemirekoa

(Maku 10.11-12; Luka 16.18)

³¹—Ymā te Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'ga amū upe ēē ree. 'Aetyk je ene tejemirekoferamū akiko', pe'je ki ikwasiarukaa pejejemirekofera ēē ree, imonou ēē upe”, 'jau 'ga rakue— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³²—A'ere je 'awamū je 'i pē nupe: Peetyk ekoete kasi pejejemirekoa ne. 'Ga amū ēē ree 'ga reko re etee pēē etyka. Kasi a'e pe tekotee 'gā 'i ēē upe: “Okō nipo ēē amutee 'ga ree ra'e. A'eramū ēē mena 'ga ēē retyka”, 'jau nipo 'gā ēē upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. —A'eramū 'gā anure kūima'e ēē ree amū remiarukanamū 'jau ēē upe ne: “Kuu. Emā'e 'ga kūjā tywera ēē 'ga wereko wemirekoramū”, 'jau nipo 'gā ēē upe. A'eramū 'ga ēē rereko re nipo amutee 'gā 'jau: “Amutee 'ga remireko ēē 'ga wereko”, 'jau nipo 'gā 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Pē'me kasi Jarejuwarete 'ga upe ne

³³—Ymā te Moisesi 'ga 'i janeypy 'gā nupe rakue: “Pē'me kasi Jarejuwarete 'ga upe ne. 'Taapo mama'e esagea ene upe 'jau' Jarejuwarete 'ga upe 'jaramū pēē aipoa etee futat iapou 'ga upe peje'eawer imū etee futat. A'ere kasi pē'me ne”, 'jau 'ga rakue. ³⁴A'ere je 'i pē nupe: “Ywaga teepawe'emamū je mama'e apoi enee”, 'jawe'em pēē pejejaupe, pejeje'ega rerowiarukaawamū. Pe'je peje'me'emamū pejejaupe. Ywag ipe Janeruwarete 'ga rekoī. A'eramū pēē ywaga mome'wau ekoete'em pejejaupe erowiarukaa futatee. ³⁵Ywya nanē pēē imome'wau ekoete'em pejejaupe nū. Ywya 'ā 'ga py rupawa futat. A'eramū pēē peje'me'emamū ee nū. Jerusareg are nanē peje'me ekoete'emamū nū. Jerusarega jane'wyriarareterete 'ga 'wyraretea te. A'eramū pēē imome'wau ekoete'em

pejejaupe erowiarukaa futatee. ³⁶“Mama'ea taapo ene upe 'jau' 'eramū pēē aipo etee futat iapou peje'eawer imū etee futat. Pejeje'ega ekoete'em futat pejejemogyau. “Teakag are je 'i enee mama'ea taapo enee 'jau', 'jawe'em pēē pejejaupe erowiarukaa futatee. Naene rūi e'awa mosigara. Naene rūi nanē e'awa moūnara nū. A'eramū ki pēē pejeakag are peje'me'emamū pejejaupe. ³⁷“Mama'ea taapo enee 'jau' 'eramū pēē aipo etee futat iapou. Mama'e are pejeparuapowere'emamū pēē “Naani. Najeparuapoweri je ee”, 'jau tāmējē ki pēē pejejaupe. Pē'me kasi pejejaupe ne. Ojeupe pē'me'emamū 'gā pēje'ega rerowiaa. Ojeupe pē'meramū 'gā pēje'ega nuerowiari futari. “I'me ma'e 'gā te ako”, 'jau etee 'gā pē nupe ne. “Janeruwarete 'ga remianuwamū je 'i enee: Mama'ea taapo enee 'jau, a'e je enee”, 'jau nipo 'gā o'me rerowiarukaawamū ajaupe. Mama'eukwaawa 'wryiara i'me ma'ea futat. A'eramū ki pēē peje'me'emamū pejejaupe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

Pejepyk kasi 'gā nee ne
(Luka 6.29-30)

³⁸—Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejepyg iki 'gā amū nee. 'Gā amū nipo pēnea mamuka 'eramū pejejepyka 'ga ree, 'ga rea mamuka. 'Ga amū pejejāja mopen ire pēē 'ga rāja mū mopena, pejejepyka 'ga ree”, 'jau 'ā Moisesi 'ga rakue— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ³⁹—A'ere je 'awamū je 'i pē nupe: Pejepyk kasi nanuara 'gā nee ne, a'e je pē nupe. 'Ga amū nipo eneretywape nupāu. A'eramū ki ejetywape nupānamū erowag etee amogaty 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama. ⁴⁰—Eneraitya mū futaa nipo 'ga amū ene rerawau 'wryiara 'ga upe. “Ejaitya emut amū 'ga upe, 'ga mepyawamū”, ere ki 'ga upe, 'jau futatee nipo 'ga ene rerawau 'wryiara 'ga upe. A'eramū ki ejaitya emono etee 'ga upe ejaity poakuwuu reewe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴¹—“Majepei kilometro rupi ene jekaraemā eroo jee”, ejeupe 'ga amū 'eramū ene erawau mukūi kilometro rupi 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴²—“Mama'e mū emut jee”, ejeupe 'ga amū 'eramū imonou etee futat 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —“Ekarāemā mū emut jee ra'ne”, ejeupe 'ga amū 'eramū “naani”, ere kasi 'ga upe ne. Emono futat 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Pēporomutar iki pēē pejejee iporomutare'ema 'gā nee
(Luka 6.27-28, 32-36)

⁴³—Pēmu'jara 'gā 'ā e'i pē nupe: “Pēporomutar ete ki pēē pejejekoty'aawa 'gā nee. Pereko esage etee ki 'gā. A'ere ki pejejee iporomutare'ema 'gā pereko tywet”, 'jau 'gā pē nupe. ⁴⁴A'ere 'ā je 'i pē nupe: Pereko esage pejejekoty'aawa 'ga. Pejejee iporomutare'ema 'gā nee nanē pejejujukau esage nū. “Ejejuka esage ki ore rereko tywera 'gā nee”, 'jau etee ki pēē Jarejuwarete 'ga upe 'ga nee. ⁴⁵Aipo apo re nipo pē nesakara 'gā 'i: “A'jea futat. 'Gā Ku'jywa 'ga remiayuwaretea. A'eramū 'gā 'ā 'ga 'jawe 'gā ojee iporomutare'ema 'gā nereko esagei”, 'jau nipo 'gā pē nesaka. Janeruwarete 'ga mama'e esagea wapo pāwē pāwē janee. Kwara 'ga imuenyu esage ma'e 'gā nupe, ia'wyre'ema 'gā nupe we. Amana 'ga imogyrukāa mama'e esage apoara 'gā nupe, mama'e tywera apoara 'gā nupe we— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴⁶—Pejejee iporomutat ma'e 'gā nereko esagea etee sipo Janeruwarete 'ga afutat? Pejejee iporomutare'ema 'gā nereko tywera sipo 'ga afutat? Naani. Pē mepy sipo 'ga pejejee iporomutat ma'e 'gā nereko esage are? Naani. Nomepyi futari 'gā pē nupe. “Itywerete 'wryiara upe ka'aranūū rerooara 'gā”, 'jau 'ā pēē jepi. A'etea 'gā miamū wereko esage ojee iporomutat ma'e 'gā. ⁴⁷Pejejee iporomutat ma'e 'gā nupe etee oporogyta ma'eramū 'ā pejejemogyau Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gā miamū oporogyta ojee iporomutat ma'e 'gā nupe. A'eramū je 'jau pē nupe: 'Gā nupe juejue ki peporogyta. Pejejee iporomutat ma'e 'gā nupe, pejejee iporomutare'ema 'gā nupe. Mimerā 'gā nupe pejeporogyta pejejemogyau— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴⁸—Janeruwarete 'ga 'ā mama'e esagea etee wapo pāwē pāwē janee. A'eramū ki pēē pejejemogyau 'ga 'jawe futat— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

6

Pejejeape kasi pemona mama'ea Jarejuwarete 'ga upe ne

¹A'eramū Jejuu 'ga 'jau akou 'gā nupe, 'gā mu'jau 'gā neko esage are:

—Jarejuwarete 'ga upe mama'e apo kasi peapo amutee 'gā nupe pejejee 'gā moporesakawamū etee ne. Pēnemiapo resakara 'gā nipo 'jau: “Kuu. Esage ma'e 'ga ra'e”, 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū nipo nanuaramū Janeruwarete 'ga pē mepyawe'em pēnemiapofer are. Aipo 'gā 'ea te futat pēnemiapofera repya ra'e— 'jau 'ga 'gā nupe. ²—A'eramū pēē, imama'e'ema 'gā nupe mama'e mono re imonowe'em amutee 'gā neape. Pejejeua tywi pejejaupe mama'e mū monou miamū pēē imome'wawe'em pejejaupe, pejejerowiaraipe'ema pejejemiapofer are. Sā'ā ae mama'e esage apoaramū. Nan tee futat aipo 'gā numiamū. A'ere 'gā iapoi amutee 'gā ojee 'gā moporesakawamū etee. Judeu 'gā jatykaaw ipe kwaiwete 'gā ajatykau 'upa. A'eramū 'gā 'gā neape mama'e monou imama'e'ema 'ga amū upe.

Amunawa myter ipe nanē 'gā mama'e monou 'gā nupe nū. Wemiapoa 'gā iapou mytuna 'gā nemiesagamū. 'Gā nupe esaukariporamū te 'gā iapoi. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: "Kuu. Esage pa'e 'gā na'e nū. Mama'ea 'gā omono imama'e'ema 'gā nupe", 'jau nipo 'gā 'gā nesakawe. A'eramū nipo 'gā nesakarera 'gā 'eawera etee futat 'gā nemiapofera repya. Janeruwarete 'ga 'gā mepyawe'em anure— 'jau 'gā 'gā nupe. ³⁻⁴—A'eramū ki pēē, ikaraemāe'ema 'gā amū nupe mama'e mono re, imonou jemime futat. 'Gā nupe imonou kasi amutee 'gā nupe pejesaukar etee ne. Pejejekoty'aawa 'gā nupe miamū pēē pejejemiapofera mome'wawe'em. Jarejuwarete 'ga upe pejejesakawamū futat pēē iapou. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pē mepyau pēnemiapofer are— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Jarejuwarete 'ga upe ki pejeje'ega pemono
(Luka 11.2-4)

⁵—Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou ki, 'ga upe etee futat peje'eg. A'ere 'ā 'ga upe oporogyta 'me ma'e 'gā porogyta 'mei etee 'ga upe. Judeu 'gā jatykaaw ipe 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga upe oporogytau 'me ajemogyau. Amunawa pyter ipe nanē 'ā 'gā oporogytau 'me ajemogyau 'ga upe nū. A'ere 'gā amutee 'gā nemianuwamū tee 'gā porogyta 'me 'ga upe. 'Gā wesakawamū etee 'gā porogyta 'mei 'ga upe. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā mepyawe'em anure— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁶ A'eramū 'ga 'jau wenupara 'gā nupe:

—Pejemogy kasi 'gā 'jawe ne. Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau pejejepe'au'i 'gā nui ra'ne. Pejejetee pejewau peje'jina pejeporogytau 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe ete'i futat peporogyta pejejemogyau. A'eramū nipo 'ga anure pē mepyau ojeupe pēporogyta are— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

⁷—Peporogyta ekoete kasi Jarejuwarete 'ga upe ne, 'ga upe pejeporogytau ne. 'Ga rerowiare'ema 'gā porogyta 'me etee 'ga upe. Oporogytau 'me kwaiwete 'ga upe. "Ojeupe je porogyta kwajamū nipo 'ga jeje'ega renuwi", 'jau 'gā ojeupe numiamū. ⁸ A'ere kasi peporogyta 'ga upe aipo 'gā 'jawe ne. Pejejea'awa etee peenūi 'ga upe. Ojeupe peporogyta enune 'ga pēnemifutara kwaawi. A'eramū ki pēē pejejemifutara etee enūina 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁹—Nan iki peporogyta 'ga upe:

"Kiapi'ni. Ene 'ā Ooreruwaretea. Ywag ipe 'ā ere'yi. A'eramū ore oroje'ega arajupa enee. Tene muoryp ki 'gā najuejue etee.

¹⁰ Kamēsiete ki 'gā najuejue etee tene rerowiat ajemogyau.

Kamēsiete tere'yi 'wyrriaramū oree najuejue etee 'jau.

Ywagipewara 'gā 'ā mama'ea wapo eneremifutar imū etee futat.

Nan tee futat ywy pewara 'gā iapoa ore arafutat.

¹¹ Awamū ki mama'ea emut oree oreremi'uramamū.

¹² Norerea'aru'jawi ore mama'e tywera orojeupe 'ga iapoafer are.

A'eramū ki ene ejea'aru'jawe'emamū oretywer are.

¹³ Ore mamuakat futar iki ape mama'e tywera apoe'em are.

Mama'e tywera jar awi ene ore a'gwaw, mama'eukwaawa 'wyrriar awi",

pe'je ki 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga upe 'gā porogyta are.

¹⁴—'Gā amū pejejeroko tyweawer are pēē 'gā naykae'emamū Janeruwarete 'ga nanē nepē naykai pēnemiapo tywer are. Imoia etee futat 'ga pētywera pē nui. ¹⁵ A'ere 'ga pejejuaykapawe'emamū 'ga nanē pē nakyapawe'em ee nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

¹⁶—'Ga upe pejeporogytaawa upe iwaēmauwe pēē pejewau pejejemi'ware'ema pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Aipoa esage. Aipoa Janeruwarete 'ga amuoryp. A'ere kasi pejejeakwara pemu'arasig ee ne. Janeruwarete 'ga remiayup 'me 'gā i'arasig ajemogyau. Weakwara nipo 'gā imotyaiapa ajemogyau. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: "Kwe 'ga ty'ara weroporogyta Ku'jywa 'ga upe ra'e", 'jau nipo 'gā nesakara 'gā 'gā nupe. A'eramū 'gā 'eawera etee futat 'gā nemiapofera repya. Janeruwarete 'ga nomepyi futari 'gā ee— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau ee. ¹⁷—A'eramū pēē 'ga upe pejeporogytaawa upe iwaēmauwe pejejowaeita, pejejemoyma pejeje'wyr awi peje'jāue'ēwe. ¹⁸ A'eramū pē nesakara 'gā ty'ara pereko kwaape'ema ajemogyau. A'eramū Janeruwarete 'ga etee futat ikwaapa 'ūina. A'eramū 'ga pē mepyau ee anure— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Jarejuwarete 'ga ree 'gā mu'ewat
(Luka 11.34-36; 12.22-34; 16.13)

¹⁹—Anure nipo Janeruwarete 'ga pē mepyi ojeupe pēnemiapofer are. A'eramū ki pēē pejejea'aramū pejejeupe imepyram are. 'Au kasi pemomytun pejekaraemā ne. 'Auwara mama'ea teepaw etee. Jypemeruua etee taity a'upap. Itaju apopyrera miamū eposipopora etee a'upap. Muna'ywa nanē amunarūmū pēkaraemā are 'jau. A'eramū atepawamū etee pē nui. ²⁰ A'eramū ki pēē mama'e apou Jarejuwarete 'ga upe etee. A'eramū 'ga anure

mama'e esage monou pē nupe, ojeupe pēnemiapofera mepyawamū. Peu te mama'ea nateep-awa'uweri. Nitywi futari mama'e mateepaara. Nitywi futari jypemeruua. Naeposipopori futari mama'ea. Nitywi futari amunarū ma'ea peu. ²¹ Ojeupe pēē mama'e aporamū 'ga mama'e mū mŷigatui pē nupe peu ojepyri. Ojeupe pēnemiapofer imū etee futat 'ga pē mepyau peu. Ojeupe kwaiwete mama'ea pēē iapo re 'ga kwaiwete futat mama'e mŷigatui pē nupe. Ojepyri peo re te nipo 'ga wemimŷigatufera muri pē nupe. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga upe kwaiwete futat. 'Auwara karaemā momytunara 'gā ea'at 'auwara ako ma'e are etee ajemogyau. A'ere ywag ipe karaemā momytunara 'gā nearamū Jarejuwarete 'ga ree— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²²⁻²³ —Tata reny 'jawe aereaa. Sā'ā tata enya mama'e resaukara janee. Nan tee futat jarejeau jane mama'e resagi. Ea ma'e 'gā wesak katu katu futat mama'ea. Eawep ma'e 'ga te aje 'ā nuesakatui mama'ea. Nan tee futat pēē. Ea ma'e 'gā 'jawewaramū pēē pēneapyo pejejemogyau jeje'eg are, erowiaa pejejemogyau. A'eramū pēē mama'e apou Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat. A'ere eawep ma'e 'jawewaramū nepēneapoyi futari jeje'eg are. Neperowiari jeje'ega. A'eramū pēē pejejemifutar imū etee futat mama'e apou pejejemogyau. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe pēē— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁴ —Namukūja 'wyrriara 'gā nemiayuwamū rūi 'ga amū rekoī. Noporowykya'uweri 'ga amū mukūja 'wyrriara upe. Kasi a'e pe 'ga majepeja 'ga ree etee 'ga poromutaramū akou ne. Ajepeja 'ga ree jēmī oporomutare'emamū ne. Wemifutara 'ga je'eg imū etee mama'e apou ne. A'eramū 'ga wemifutare'ema 'ga je'eg imū mama'e apowe'em ne. Nan tee futat pēē. Pejeka'aranūū kwai are etee ea'at ma'eramū nepēnea'aru'jawi Jarejuwarete 'ga ree— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁵ —Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Pēnea awi mama'e are etee pejejemogyau, je 'i pē nupe. “Ma'ja je i'wau 'awamū”, pe'je awi pejejeupe— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe 'ūina. —Pēnea'ar awi pejejaity are etee pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogyppyk pejejemogyau, 'Jau je 'ā pē nupe— 'Jau 'ga 'gā nupe 'ūina. —'Ga te 'ā pē apo rakue. A'eramū 'ga ojee pejemogyppygamū mama'e mua pē nupe. ²⁶ Sā'ā wyra'ia. Wyra'ia 'ā nuapoi agawewi mama'ea. Nitywi agawewi 'ā mama'e tymawa. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga mama'ea omono jupe— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Niapoi agawewi wyra'ia 'ga upe. A'etea 'ga ojejukau ee. Pēē taetu aje 'ā aeramū 'ga upe. A'etea sipo 'ga nojejukai pē nee?— 'Jau 'ga 'gā nupe. ²⁷ —Peko sipo amū pejeymane'em are ete ea'at ma'eramū amū pejeymane'emamū namutat?— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Naani. Nia'wryi futari aipoa miamū pē nupe ee pēnea'ara. A'etea te nipo pēyman pejejemogyau. Pejeywyr are tee pejejea'aramū miamū pemanū futat. Mama'e are etee pēnea'at pē nekou nepē koga'uweri— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁸ —A'eramū ki pēē pejejea'are'emamū pejejemogyau pejejaity are ete. Sā'ā 'ywotyra jū mewara. 'Ywa 'ā noporowykyi agawewi opoty are. A'ere 'ā ipotyra esageteeramū— 'Jau 'ga 'gā nupe. ²⁹ —Ymā te janepytunera 'ga, Sarumāu 'ga, ikaraemā kwai ma'ea rakue. 'Ga te 'ā taity esage ma'ea rakue. A'ere 'ā 'ywotyra te 'ga raity esage apyraawi. ³⁰ 'Ywotyra 'ā majepei 'ara rupi etee wesageramū. A'eramū 'ā ai'awe opŷijagamū. A'eramū nipo 'ga amū iapyau. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga omokaturam ipotyra jupe— 'Jau 'ga 'gā nupe. —Jupe iapo re sipo 'ga nomonoi mama'e esagea pē nupe? Pēē taetu aje 'ā pēnesage 'ywotyra resage apyraapa 'ga upe. Ma'eramū pēē 'ga rerowiaraipa etee 'ū? Pe'je 'ga rerowiaa a'jea futat pejejemogyau— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³¹ —Au'je mama'e are etee pēnea'ar ire. Pejemiaem awi pejejemū'uram are etee. Pejemiaem awi nanē pejejaity are etee nū— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³² —Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā te ajemiaem mama'e are etee. A'ere kasi pēē 'gā 'jawe peko ne. Janeruwarete 'ga pēnemifutara okwaap. Ojejuka 'ga pē nee— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³³ —Jarejuwarete 'ga remifutar are etee pejejea'aramū pejejemogyau. 'Ga je'ega renuw are ki pēnea'at. “Ga remifutar imū sipo je mama'e apoi” e are etee ki pejejea'aramū pejejemogyau. Wemifutar imū mama'e apo are pejejuka re 'ga mama'e esage muri pē nupe, ojejukau pē nee— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁴ —A'eramū ki pēē pejemuaēme'ema ai'iwewar are. “Au'je pa 'awauwewara kwy”, pe'je ki pejemuaēme'ema ee— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'Jau ee.

7

Pēpota'wa ki pejejeue (Luka 6.37-38, 41-42)

¹ —“Nepēa'wryi pēē Jarejuwarete 'ga upe”, pe'je kasi 'gā amū nupe ne. Aipoa 'gā nupe 'e'emamū Janeruwarete 'ga nanē aipo ne'i pē nupe. “Mama'e tywerete 'ā ereapo ekou”, pe'je kasi 'gā nupe ne. Aipoa 'gā nupe pēē 'e'emamū Janeruwarete 'ga nanē aipo ne'i pē nupe nū— 'Jau Jejuī 'ga 'gā nupe 'ūina. ² —'Gā nupe pē'eawera 'jawerimū etee futat nipo Janeruwarete 'ga 'i pē nupe. Mama'ea 'gā nupe iapoawera 'jawerimū etee futat

Janeruwarete 'ga iapoi pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina. ³⁻⁴ —Najuejue etee futat pētywet. A'eramū pēē "Ittywet ma'ea pēē" 'jawarūe'em pejejaupe. A'eramū ki pēē pejejaupe aipo 'e enune pejetywera ra'ne etyka. ⁵ "Najetywi je tetywera pyu", pe'je nipo numiamū. A'ere pētyw futat. A'eramū pēē pejetywer awi ra'ne pejeipoia. A'ere pejejewirera tepepoat 'jau. "Ere epoia etywer awi", tepe je pejejewirera 'ga upe 'jau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe 'ūina. —Sā'ā ae 'ywa tuwywera weape i'aramū 'jawara pewara resage'ema ajauī. A'eramū 'ā ae enuēmukaa ra'ne wea awi. Ojewi enuēm ire 'ā ae ojoma'e resaka ajuea awi. Nan tee futat ae otywer awi ra'ne ae poiri. A'ere ojopooa— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁶ —Pe'je pejewau kwe pewara 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree, a'e je 'awamū pē nupe. Ee iporenuwiwere'ema 'gā nipo e'i pē nupe: "Noreporenuwiwiri ore 'ga je'eg are", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū pēē 'ga mome'wau'jape'ema 'gā nupe. Pejewau kamēšete 'gā nui. Amutee 'gā nupe etee pejewau imome'wau nū. Kasi a'e pe iparuerowiariwiriwera'ema 'gā mara'neramū pē nee ne. Kasuru jarū 'jawe aipo 'gā. Sā'ā kasuru jarūa ujare'emamū ae murukare'ema ojeypyri. Nan tee futat aipo 'gā. Sā'ā tajaanana. Ojeupe ita esage momor ire ipyruga etee ee. Nan tee futat aipo 'gā— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

*Esage futat Janeruwarete 'ga
(Luka 11.9-13)*

⁷ A'eramū Jejuī 'ga 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga upe 'gā porogyta are:

—Ojeupe pēē mama'e renūjamū Janeruwarete 'ga imuri pē nupe. "Je poar ape" ojeupe 'eramū 'ga pē poari futari. Kamēšete 'ga pejeipoare'emamū, pejeje'ugar pejejemogyau pejejoere'emamū 'ga upe. Sā'ā mama'e 'ara ae wi. A'eramū 'ā ae ijarāmū awau ekaa. Esage ire tāmējē 'ā ae opoia ekar awi. Nan tee futat kasi peojēt 'ga upe mama'e renūi awi ne. A'eramū 'ga mama'e mua pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —'Okwara mopogara 'ga 'jawe ki peko. 'Okwara rawopytyma'wog ire etee 'ga poiri imopog awi. Nan tee futat iki pēē. Pepochit kasi 'ga upe pejeporogyta awi ne. A'eramū 'ga pē poari futari— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ⁸ —"Mama'e emut amū jee" 'jara 'gā nupe 'ga imuri futari. "Je poar ape" 'jara 'gā 'ga opoat futat. Ojeupe peje'egamū 'ga je'egi futari pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁹ —Pejenosī kasi mama'ea 'ga upe enūina ne. Mama'e esage tee te 'ga amut pē nupe. Namura'uweri 'ga mama'e tywera pē nupe. Sā'ā pēē. "Mama'ea emut amū jee, Kiapi'ni", pejeja'yra pejejeupe i'eramū mama'e katurama etee imonoa pejeja'yra upe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e esagea etee imuri pē nupe, "mama'e esagea emut jee" 'eramū. Ta'yriaramū sipo ita pemono pejeja'yra upe, mani'oko'o renūjamū? Naani. ¹⁰ Moja sipo pemono pejeja'yra upe, ipira renūjamū? Naani. Mama'e esagea etee futat pemono pejeja'yra upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ¹¹ —Pēē 'ā aetywera agawewi. A'etea 'ā mama'e esagea etee pemono pejeja'yra upe. Nan tee futat ywag ipe 'ūi ma'e 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga taetu 'ā esage te. Ma'eramū sipo 'ga mama'e esage mure'ema pē nupe, ojeupe pēē enūjamū? Amut futat 'ga mama'e esagea ojeupe enūinaramū pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

¹² —Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga remiaywa. Pefutat 'gā pejejereko esagea. A'eramū pēē nanē pejejejukau esage 'gā nee nū. Aipo are Moisesi 'ga ikwasiasiari inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nanē ikwasiaa ee rakue nū— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina.

*Mukūi pea
(Luka 13.24)*

¹³⁻¹⁴ —Pe'i'i rupi ki pekwap. Pe'i'ia ywag ipe oo ma'ea. A'ere noko ayeteramū jupi ae oa. Amume'riramū etee te peo aipoa pe'i'i rupi. Pe'i'i rupi oo ma'eramū etee te peo Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū warāu rūi pejejemogyau peu. Peuu rupi ae oa te ajeje naayi futari numiamū. Kwaiwete te 'gā oi peuu rupi. A'ere peuu rupi oo ma'e 'gā oi mama'eukwaawa rapyaw ipe te. Peu futat 'gā oi ajemogyau nakwaparimū warāu rūi. Peu 'gā awau ajemogyau tywet— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

*I'me ma'e are 'gā mu'eawte
(Luka 6.43-44)*

¹⁵ —A'eramū ki pēē pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararūare'ema 'gā nui. 'Ga je'ega nipo 'gā omome'u 'me pē nupe. 'Ga je'ega mome'wara 'jawe futat nipo 'gā numiamū. A'ere 'gā o'meramū te 'gā 'i. "Tamomoirukat 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiar awi 'jau kwy", e'i tee 'gā ajemogyau. A'eramū pēē 'gā nerowiare'ema pejejemogyau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ¹⁶ —'Gā je'eg are ki pekwaap 'gā. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee 'gā mama'e mome'uramū pēē 'gā kwaapa. "Aipo 'gā a'jea futat 'ga je'ega omome'u", pe'je ki 'gā je'ega renupa. 'Ga 'eawer imū moromu'jare'ema 'gā sigaty etee omome'u 'ga je'ega ajemogyau. Sā'ā y'waa 'ywa. Nooi ae ju'yw are maga rekaa. Nopo'oi ae mamāūūa amyneju 'yw awi. Nan tee kasi peo moromu'jat tywera 'gā je'ega renuwu'japa ne— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ¹⁷ —Y'wa 'yp

katurama i'a katuram tāmējē futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wyri. Y'wa 'yp katurama pekwaap i'a esage are. ¹⁸Ni'a katurama'uweri futari y'wa 'ywa tywera. Y'wa a'wyre'ema etee 'ā akā are. Y'wa katurama 'aa o'ywa katurama 'jawe tāmējē futat— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ¹⁹⁻²⁰—Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tywera 'gā ia'wyre'ema futat. 'Gā je'eg are pēē moromu'jat tywera 'gā kwaapa tāmējē futat. O'me are 'gā mu'e re nipo moromu'jat tywera 'gā wa'wyre'emamū. Sā'ā y'wa a'wyre'ema jara 'gā y'wa 'ywa retyga imonoa imomoa tata pe. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga moromu'jat tywera 'gā monoi imomopoa mama'eukwaawa rapyaw ipe anure— 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Janeruwarete 'ga remiayuwarete

(Luka 13.25-27)

²¹—“Ore 'ā Jeju'i 'ga remiayuwa”, e'i futatee nipo 'gā amū. “Jeju'i 'ga Orejararetea”, 'jau futatee nipo 'gā. A'ere 'gā nosei futari ywag ipe. Nuapoi futari 'gā mama'ea Jeruwarete 'ga remifutar imū. Nuenuwi 'gā 'ga je'ega. A'eramū 'gā osowe'em ywag ipe. 'Ga je'ega renupara 'gā etee futat oo ajemogyau ywag ipe— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ²²—Anure nipo Jarejuwarete 'ga rowase pejemajatykaaw ipe kwaiwete 'gā 'i ekoete jee: “Jarejuwarete 'ga je'eg are ore oi kwe pewara 'gā mu'jau ikue”, 'jau nipo 'gā jee. “Eneremiayuwa 'jawe futat ore mama'eukwaawa moia erekwara 'gā nuī. Eneremiayuwa 'jawe futat ore aeremiapoe'ema apou ikue”, 'jau nipo 'gā jee— 'jau 'ga 'gā nupe. ²³—A'ere nipo je 'i 'gā nupe: “Pēē pekwap futat je wi muku. Jeremiayup 'mea te pēē. Mama'e tywera apoarera te pēē”, 'jau nipo je 'gā nupe— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

I'akwaap ma'e

(Luka 6.47-49)

²⁴—Jeje'ega renuparamū pē'akwaap pejememogyau. Sā'ā i'akwaap ma'e 'ga 'oga mŷja ywy ātā pype. ²⁵Kwaiwete agawewi 'ā amana 'ua. Ywytuu agawewi 'ā erua. A'etea 'ā 'oga nu'ari futari ywytuu upe. 'Y ruwiretea miamū 'ā owaēme'ema jupe. A'eramū 'ā aipoa 'oga awawe'em ypy pe. Nan tee futat jeje'ega renuparamū pēē— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ²⁶—A'ere jeje'ega renupare'emamū pejemogy i'akwaawe'ema 'ga 'jawe. I'akwaawe'ema 'ga te ajee 'oga omŷi amū 'y apopewa pype. ²⁷A'eramū amanakyr ypy are we 'ga roga awau ypy pe 'ga wi. A'eramū futat 'ā 'y rypojuaga 'ga roga retyka 'ga wi. A'eramū nipo jeje'ega renupare'emamū pēē aipoa 'oga apoara 'ga 'jawe etee futat. Aipo 'ga 'jawewaramū nipo pēē anure jejepapa— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

²⁸⁻²⁹Jeju'i 'ga porogytapaw ire, 'ga renuparera 'gā oporesagamū ajemogyau 'ga ree.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nū— 'jau 'gā ajaupe. —NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'jawe rūi 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gā Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat 'gā ae mu'ei— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere Jeju'i 'ga nanarūi. U'eawer imū etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū 'ga ree.

8

Ipito'om ma'e

(Maku 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹Gā nupe oporogytapaw ire Jeju'i 'ga 'ua ojypa ywytyr awi nū. Kwaiwete 'gā 'ua ojypa 'ga reewe te futat. ²Poje ipito'om ma'e 'ga amū 'ua wapyka wenupy'āu 'ga rowase. A'eramū 'ga 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Je resag ape, ki Ku'jyp. “Jeju'i 'ga ae katu'okara”, e'i 'gā jee. A'eramū je tejua tejesaukaa enee. Je ree ejemuaēmiweramū je mokā'ē ape— 'jau 'ga Jeju'i 'ga upe.

³Aipo ojeupe 'erauwe Jeju'i 'ga opo monou 'ga 'arimū:

—Ko ajee je ene mokā'ēi 'wei— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe.

Oje'arimū 'ga po mono ypyrauwe okā'jāu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramū futat 'ga pira ojekatu'oka. ⁴Gā mokā'ē re Jeju'i 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokā'ēawera tekotee 'gā nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. “Je resag ape. Jepito'oma okā'ē je wi”, ere ewau 'ga upe. “A'jea futat ra'e”, te'i 'ga enee 'jau, ene resag ire 'jau— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mū rerawau 'ga upe. A'eramū 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekā'ēawer are— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat ene ejeymawa mū rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Ejeymawa mū rapyukara ene ekā'ēawera resaukaawa futat— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe.

A'eramū ipito'om ma'efera 'ga awau ojeupe 'ga 'eawer imū etee futat iapou.

Jefaruu 'ga remiayup

(Luka 7.1-10)

⁵ Kafanaū pe 'gā waēm ire jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga amū 'ua owaēma Jejuī 'ga upe. Tapy'yi amutea te 'ā 'ga, romanūa te 'ā 'ga. ⁶ A'eramū 'ga 'jau Jejuī 'ga upe:

—Jeremiayuwa 'ga ojero'wu 'upa ayrūgatugatu 'ga 'upa— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

⁷ Aipo ojeupe 'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere iruukwe. Too ene rupi 'ga katu'oka 'jau— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

⁸ —Naani nū'ū. Ene 'ā kūima'eteetea te. Je 'ā akotee ma'ea te. Eje'eg imū etee futat ekatu'ok 'ga. “Ojekatu'ok futat 'ga” ene 'eramū 'ga jekatu'ogi futari— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe. ⁹ —Je 'ā jefaruua. A'eramū je te'wyrīara 'ga je'eg imū etee futat mama'e apou tekou jepi. Je 'ā jefaruua 'gā 'wyrīa'ria. Sēg jeremiayuwa jefaruu 'gā pytuna. A'eramū jeremiayuwa 'gā jeje'eg imū etee futat mama'e apou ajemogyau. 'Ga amū upe je 'jau: “Ere ewau peu jee”, 'jau je 'ga upe. A'eramū 'ga awau. Ajepeja 'ga upe je 'jau jepi: “Ere ejua 'au je pyri”, 'jau je 'ga upe jepi. A'eramū 'ga 'ua je pyri jepi. Tejeupe oporowyky ma'e 'ga amū upe je 'jau: “Ekwap mama'e apou jee”, 'jau je 'ga upe. A'eramū 'ga jeje'eg imū etee futat mama'e apou jee jepi. A'eramū ene nanē eje'eg imū etee futat jeremiayuwa 'ga katu'oka jee— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

¹⁰ Aipo ojeupe 'eramū Jejuī 'ga oporesagamū etee 'ga ree. A'eramū 'ga 'jau wewiri ako ma'e 'gā nupe:

—Israeu juapyrera agawewi 'ā pēē. A'etea 'ā naje rerowiari pejepe. Inānānī'i etee futat 'ā pēē je rerowīaa pejemogyau. Ko 'ga judeue'ema agawewi. A'etea 'ga je rerowiat kwaiwete ra'e jepi— 'jau Jejuī 'ga wewiri ako ma'e 'gā nupe. ¹¹ —Peapyka jeje'eg are? Anure nipo kwaiwete 'gā oi osou ywag ipe. Amunap tesirūmer awi we futat nipo 'gā oi ajatykau ore ree ywag ipe. Peu futat 'gā jemi'wari ymāwarera 'gā pyri. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mīmera 'gā pyri nipo 'gā awau ojemi'waa. Judeue'ema 'gā agawewi. A'etea 'gā je rerowiat ajemogyau. A'eramū nipo 'gā awau ajatykau ore ree peu Jarejuwarete 'ga pyri. ¹² A'ere 'ā judeu 'gā jēmī naani. Ywag ipe oo ma'eramera 'gā futat numiamū. A'ere 'gā naje rerowiari etee. Amume'ri 'gā etee 'ā je rerowīaa. A'eramū nipo Jeruwarete 'ga je rerowīare'ema 'gā monou 'gā pe'au muku ojewi. Ypytunaiwayay pype nipo 'gā monoi. Peu futat nipo 'gā wayrū ojere'emamū ajemogyau. Aya nipo 'gā nerekou, 'gā maema 'gā na'jywa mokāina 'gā mogyau— 'jau Jejuī 'ga wewiri ako ma'e 'gā nupe.

¹³ A'ere 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga upe nū:

—Ere ewau ejewya eje'wyr ipe nū. Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramū eneremiayuwa 'ga ojekatu'oka enee nū— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nū. Owaēma ppy we 'ga wemiayuwa 'ga resaka, jaruete 'ga reko esaka. Jejuī 'ga 'eawa rupi we etee futat 'ga remiayuwa 'ga ojekatu'oka.

Pedro 'ga rojo ēē

(Maku 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ A'ere Jejuī 'ga awau Pedro 'ga 'wyr ipe nū. 'Ga roga pype osouwe 'ga Pedro 'ga rojo ēē resaka. Iro'y ēē 'upa.

¹⁵ A'eramū 'ga awau ēē poppyka. A'erauwe ēē ro'ya atee pawamū ēē wi. A'erauwe ēē afu'ama okama awi mama'e apou 'ga upe 'ga mojemī'waa.

¹⁶ Kaaruwamū peuwara 'gā kwaiwete mama'eukwaawa rerekwara 'gā nerua Jejuī 'ga upe. A'eramū 'ga mama'eukwaawa moia 'gā nui, oje'eg imū etee futat. Ojero'wu ma'e 'gā nanē 'ga ikatu'oka nū. ¹⁷ Ymā te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Isai 'ga 'ga mome'ui rakue:

“Janekaruara 'ga omoit jane wi, jane katu'oka”,

'jau Isai 'ga ikwasīaa ka'aran are rakue. Jejuī 'ga remiaporama 'ga imome'wau inuga ka'aran are rakue. A'eramū 'ga 'gā katu'oka, Isai 'ga 'eawer imū etee futat.

“Too ene rupi 'jau” 'ga 'eawet

(Luka 9.57-62)

¹⁸ Anure kwaiwete 'gā 'ua ajatykau 'ga ree. 'Gā nesakawe Jejuī 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Kwe katy soo jareyaapa 'jau, 'y owajara katy 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁹ 'Gā o enunewe Moisesi 'ga remikwasīarer are moromu'jara 'ga amū 'ua oje'ega Jejuī 'ga upe:

—Too ene rupi 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe. —Taata tekou ene rewiri kwe pe ene orauwe 'jau— 'jau 'ga 'ua Jejuī 'ga upe.

²⁰ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat nipo eneatawet je rupi ki sa? A'ere 'ā je najerogi te tekou a'i kūi. Kasuru'miara te 'ā ok. Ywy kwara 'ā 'ga roga. Wyrā'i nanē 'ā waitramū nū. A'eramū 'ā kaaruwauwe ojewya 'ua waity pype osea. A'ere je nanarūi. Aset ekoete tee futat je tekou. Tekaarupaw ipe je tesa ekoete tee futat tekou. Je 'ā pēneki'yra agawewi. A'etea 'ā je najerogi

tekou. Jeremiayuwamū nan tee futat pejemogy nū. A'etea futat te eneatawet je rupi?— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū Jeju 'ga rerowiaara 'ga amū 'jau 'ga upe:

—Tene ajee jeruwa manūi ra'ne. Tejuwa 'ga manū re too ene rupi 'jau. 'Ga manū re nipo a'jea futat tekou ywyapi ene rewiri. Tejuwa 'ga manūa ra'ne je aesak— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

²² A'ere Jeju 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Ene' me awi. 'Awauwe futat ejot je rupi. Eneruwa 'ga manū re amutee 'gā totym 'ga enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Ywyrū muojeawet

(Maku 4.35-41; Luka 8.22-25)

²³ A'ere Jeju 'ga u'aa yaruū pype, wemimu'e 'gā netee. ²⁴ 'Gā yaapaw ipe ywyrūa 'ua erujewi 'gā nupe. 'Y ryjuapia yara matyneema imotyppywya ja'wyja'wy 'gā nupe. A'ere Jeju 'ga seri etee futat 'upa. ²⁵ A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'ga renūina 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere ejua epaka kūi! Sapap jane kūi!— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁶ Opag ire 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pejekyjau nanimenime 'ū? Maran ajee nepejemogypygyi etee je ree 'ū? Nepeesagi nipo pejejepype je rekoa ki sa? Je te 'ā areko pēē. Je rerowia'ri etee 'ā pejepe pejejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

A'erauwe 'ga fu'ami oje'ega ywyrūu upe, tyjapetega upe nanē nū. A'erauwe futat ywyrūa wojeramū. 'Y rajapetega nanē wojeramū nū. ²⁷ A'eramū 'ga remimu'e 'gā oporesagamū etee 'ga ree.

—Ma'e pājē 'ga te jane sireko jarejepype nū'ū?— 'jau etee 'gā ajaupe. —Ywyrūa te 'ā 'ga amuojet erujewi jarejewi a'i kūi. 'Y rajapetega nanē 'ga 'ā imuojea erujewi nū. Ma'e pājē 'ga te nū'ū? Naesagi pa je 'ga amū je'ega ywytu upe jepi nū, ywytu muojera erujewi jepi nū— 'jau 'gā ajaupe oporesagamū 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Maku 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸ Garireja ypiauu owajara katy owaēm ire 'gā oyarūu monou imojekoka Gatara ywy are. Yaruū awi Jeju 'ga ēm ypyrauwe mukūja 'gā 'ua 'ga rowosōu. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā poromū. Tywy 'arimū etee futat 'gā neko. A'eramū 'gā 'ua tywy awi Jeju 'ga repejāna. Mama'eukwaawa 'gā muarūukare'ema 'gā mamara'neu 'gā mogyau. Ipojyte 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā pyriwara 'gā okyjau 'gā nui. Nooi futari 'gā 'gā pyri. ²⁹ A'eramū Jeju 'ga resakawe mama'eukwaawa werekwara 'gā muafukajukaa Jeju 'ga upe:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ā ene. Maran te ore rereko ape? Norowaēmi we ore orojereko tyweawa upe— 'jau mama'eukwaawa Jeju 'ga upe.

³⁰ Aipo 'eramū mukū'i tajaurana ajemogyau ojemi'waa. Kwaiwete tajaurana.

³¹ A'eramū mama'eukwaawa 'jau Jeju 'ga upe:

—'Gā nui ore moir ire ore monoukar ape tajaurana ywyterimū ore mojejaga— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

³² —Pe'je ajee pejewau— 'jau Jeju 'ga jupe.

A'erauwe mama'eukwaawa awau ū'jāu 'gā nui. Awau ojejaga tajaurana pype. A'eramū tajaurana mama'eukwaawa ojepy ijeagamū erowawaka erajemogyau. A'eramū erawau enujāna ywy'amuku ryp eropopoa erawau eropapa 'y pe.

³³ A'erauwe tajauran are omaenun ma'e 'gā awau imome'wau amunaw ipewara 'gā nupe:

—Ekoay Jeju 'ga 'ua tywy 'arimū ako ma'e 'gā piwara omoit 'gā nui ko, imonou tajaurana pype ko. A'eramū tajaurana opapa ko— 'jau 'gā awau imome'wau amunaw ipewara 'gā nupe.

³⁴ A'erauwe amunaw ipewara 'gā 'uapap Jeju 'ga resaka. A'eramū 'gā 'jau Jeju 'ga upe:

—Ere ejepe'au orewy awi. Nenea'wryi ene ra'e. Orereymawa 'ā ereapisipap— 'jau 'gā Jeju 'ga upe.

A'eramū Jeju 'ga awau 'gā nui.

9

Iteu ma'e

(Maku 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ A'eramū Jeju 'ga awau 'gā nui. Awau u'aa yaruū pype, awau oyaapa nū. Oje'wyr ipe 'ga awau ojewya nū. ² A'eramū peuwara 'gā teewi iteu ma'e 'ga rerua Jeju 'ga upe nū. 'Ga rerua 'ga rupia 'ga rupawa reewe Jeju 'ga upe. "Je rerowiat pa 'gā ajemogyau ra'e", 'jau Jeju 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Erekyje awi je wi kūi. Enetywera je amoit ene wi— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

³ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'ga rerowiare'ema ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Awŷja 'agamū 'ū? Janeruwarete 'ga etee te janetywera omoit jane wi— 'jau 'gā ajaupe. —Enetywera je amoit ene wi 'eramū 'ga Jarejuwarete 'ga 'jawe je rekoi 'ga 'i te janee— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

⁴ A'Ere Jeju 'ga 'gā kwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē poromū 'jau pejejeupe 'ū?— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁵ —Je upe naayi. Iteu ma'e mafu'amaramū ae nanē ojotywera moiri ajau nū kūi— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁶ —Pēneki'yra je 'ā. A'eramū je tepājē resaukaa pē nupe. Iteu ma'e 'ga je amafu'am pē neape— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Ga fu'ama resaka taje kwaap pejepe 'jau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —'Aeteufera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanē ae wi nū", tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ā opājē amut jee. A'eramū je pētywera moia pē nui, iteu ma'e mafu'ama nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Ere efu'ama jui. Ejupawa pyyka erawau eje'wyr ipe— 'jau 'ga 'ga upe.

⁷ Aipo ojeupe 'erawue iteu ma'e 'ga afu'ama 'gā neape. A'eramū 'ga wupawa pyyka erawau oje'wyr ipe. ⁸ A'eramū esakarera 'gā ajemogyau okyjau, oporesagamū 'ga ree. A'e pype 'gā aku'iramū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe.

—Kuu. Namafu'ami sipo 'ga 'ga pa, a'e ako je ko re'ā— 'jau 'gā ajaupe. —Ku'jywa 'ga 'ga amafu'amukat 'ga upe— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā esage ma'eramū, ki Ku'jyp. Ene 'ā eremafu'amukat 'ga 'ga upe. Epājēa 'ā eremut 'ga upe rai'i— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

Mateu 'ga mo'wyawet

(Maku 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ A'eramū Jeju 'ga awau watau nū. Awaw ipe 'ga Mateuramū je resaka. 'Wyriararete upe ka'aranūū pykara je. Jeporowyky je renamū Jeju 'ga 'ua oje'ega jee:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga jee, je mo'wya ojeupi.

A'erauwe je tepoia teporowyky awi ejaa inuga a'e pe te futat. A'eramū futat je tewau 'ga rupi, 'ga remimu'eramū. ¹⁰ A'Ere je 'ga mo'wya teje'wyr ipe:

—Ere ejua ejemi'waa je pyri. Ere ejemiyuwa 'gā nenūina erua erojemi'waa jerog ipe— 'jau je 'ga upe.

A'eramū 'gā 'ua ojemi'waa jerog ipe. Orojemi'waaw ipe kwaiwete 'wyriararete 'ga upe ka'aranūū pykara 'gā 'ua ojemi'waa ore pyri. Mama'e tywera apoara 'gā nanē 'ua ojemi'waa ore pyri nū. ¹¹ Poje fariseu 'gā amū 'ua ore resaka. A'eramū 'gā 'jau Jeju 'ga remiyuwa 'gā nupe:

—Kuu. Ma'eramū pēmu'jara 'ga ojemi'waa 'wyriararete 'ga upe ka'aranūū pykara 'gā pyri 'ū? Nia'wyr 'gā kūi. Mama'e tywera apoara 'gā pype nanē 'ga reni ojemi'waa kūi. Nojemi'wari noko ae 'gā pyri 'ja. Nia'wyr 'gā ajemogyau kūi— 'jau 'gā 'gā nupe.

¹²⁻¹³ Aipo 'gā 'e renupawe Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Gā pyri je reko 'gā poaawamū te nū'ū. Je 'ā morofuanugara 'jawewara te ako 'gā nupe. Sā'ā morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gā nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gā nupe muaga. Nan tee futat je. Ia'wyr'e'ema 'gā katu'okawamū te je ruri. "Je jeresage", pe'je 'ā. A'ere je naesage ma'eramū rūi je ruri pē katu'oka. Itywet ma'e katu'oka tee je ruri. Pe'je pejewau pejemu'jau Jarejuwarete 'ga 'eawer are— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue:

"Je upe mama'e mura esage futat jee.

A'ere pejejee pēpota'wa esagea taetu esageramū jee.

Nafutari je tejeupe pēnemimurera, pejejee pejepota'wa esage'em ire",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue— 'jau Jeju 'ga fariseu 'gā nupe.

'Gā jemi'ware'em are 'gā mu'eawet

(Maku 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Anure Juā Batista 'ga remiyuwa 'gā amū 'ua oje'ega Jeju 'ga upe:

—Juā Batista 'ga remiyuwamū ore orojemi'ware'ema futat oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gā nemiyuwa 'gā nanē ojemi'ware'ema futat oje'ega 'ga upe jepi nū. 'Ga upe oporogytaawa upe iwaēmauwe ore orojemi'ware'ema Jarejuwarete 'ga upe oroporogytaawa jepi. A'ere 'ā eneremiyuwa 'gā nanarūi. Niojeri agawewi 'gā 'ā ojemi'war awi. A'etea 'ā 'gā oje'ega omonu Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gā Jeju 'ga upe.

¹⁵ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Akokatu ma'e 'gā nekokaturamū sipo 'gā nekokatu resakara 'gā ty'ara rerajemogyi maraka are? Naani. Maraka teepaw ire tāmējē te 'gā py'arayparamū nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —'Gā nui akokatu ma'e 'gā jepe'aramū tee esakara 'gā poiri ojemi'war awi

oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jeju 'ga oje'ega 'gã nupe u'ama. —Nan tee futat jeremaiyuwa 'gã wojere'emamũ ojemi'war awi ojeypyri je rekoramũ. Ojemi je o re te nipo 'gã nojemi'wari ajemogyau. Je o re te nipo 'gã 'arasigamũ ajemogyau je ree. A'eramũ te nipo 'gã nojemi'wari ajemogyau wea'aramũ etee je ree— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

¹⁶ —Ymã te 'ã aeypy 'gã pẽ mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ã 'awamũ pẽ mu'ei nũ. Amutee are je 'awamũ pẽ mu'ei nũ. A'ere nepemojopypea'uweri jeporogyta aeypy 'gã nemimome'ufer are. Jeporogyta are ojemu'e ma'eramũ ki a'ea etee futat pejemu'e. Pemojopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gã nuapoi jeporogytau mama'ea— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. —Naperugi ae taity ymanera taity yau pyu. Kasi a'e pe taity yau opoeramũ erojefuapygi etee ne. A'eramũ futat taity ymanera otoroka etee nũ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ¹⁷ —Y'way yau ae nueko'wogi yrũ ymanera pype. Yrũ yau pype te ae eko'wogi. Yrũ ymana pype sieko'wok 'eramũ ajaiwayramũ erujewi. A'eramũ futat opy'apefugamũ wajaiwamũ yrũ pype. A'eramũ futat wyrũ kakau. A'eramũ ojeko'woka— 'jau 'ga 'gã nupe. —Yrũ yau pype eko'wog ire ojeko'woke'ema. Yrũa kaw'em nanẽ nũ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ee. —Nan tee futat nepemojopypea'uweri jeporogytafera morogyta ymaner are— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

Kũjã ãẽ mũ kũjãmuku ãẽ retee

(Maku 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ 'Ga porogyta 'ga renamũ kũima'e 'ga amũ 'ua owaẽma Jeju 'ga upe. Judeu 'gã 'wyrã'ri 'ga amũ 'ua wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Jera'jyr ãẽ amanũ 'awamue futat ko. A'eramũ ene ejua ãẽ resaka. Epoa ãẽ 'arimũ imonoramũ nipo ãẽ ferawi nũ— 'jau 'ga 'ua 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe. Taesak ãẽ ene 'jau— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

¹⁹ A'eramũ Jeju 'ga afu'ama awau 'ga rupi. 'Ga remimu'eramũ ore nanẽ arawau 'gã nupi nũ.

²⁰ Orewaw ipe kũjã ãẽ mũ 'ua Jeju 'ga rupisika, 'ga raity pypireme'ywa pyyka. Ojero'wu ma'e ãẽ. Tusi kwara ãẽ imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari ãẽ ry ãẽ wi. Ymã te ãẽ reko'i rakue. ²¹ A'eramũ ãẽ 'jau ojeupe etee futat: "Kĩã raity pyygamũ tajekatu'ok 'jau kwy", 'jau ãẽ ojeupe etee futat. A'eramũ ãẽ 'ua 'ga raity pypireme'ywa etee agawewi ipyyka. A'etea ãẽ ojekatu'ok 'ga raity pypireme'ywa pyyg pyyauwe futat. ²² A'erauwe Jeju 'ga ojerowaka amã'jau ãẽ ree. A'eramũ 'ga 'jau ãẽ upe:

—Erekyje awi kari. Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramũ je ene katu'oka akiko— 'jau 'ga ãẽ upe.

Ëẽ upe aipo 'ga 'erauwe ãẽ ojekatu'oka.

²³ A'ere Jeju 'ga ore reruatau nũ. "Jera'jyra ãẽ ree epoa emono" 'jara 'ga 'wyrã upe orowaẽm ire orosou. Orosouwe Jeju 'ga ãẽ ree ajatyka ma'e 'gã nesaka. 'Ga mo'wyrãra 'ga ra'jyra ãẽ rapirũmũ ãẽ rerekou. Jumi'ara'nĩ moje'egara 'gã nanẽ 'ga esaka nũ* Kwaiwete 'gã 'upa 'oga pype. ²⁴ A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je peje'jãu pejewau ukupepe. Namanũi ãẽ. Oset tee ãẽ 'upa. Peesag iki je ãẽ momaga— 'jau 'ga 'gã nupe.

Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'ga rerekoemãu etee.

—Ene'me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'gã 'ga upe.

"Amoferap nipo je ãẽ re'ã", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga poromũ 'jau 'gã nupe, "oset tee ãẽ 'upa", 'jau etee 'ga 'gã nupe.

²⁵ 'Og awi 'gã mũ'ẽ re 'ga amanũ ma'efera ãẽ popyyka.

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau Jeju 'ga ãẽ upe.

A'erauwe ãẽ ferawi owya afu'ama. ²⁶ A'eramũ 'gã ãẽ moferapawera mome'wau imuãina ojepyriwara 'gã nupe.

Mukũi eae'ema 'gã

²⁷ Ëẽ moferaw ire Jeju 'ga awau pe awi nũ. 'Ga remimu'eramũ ore arawau 'ga rupi. Orewaw ipe mukũja eae'ema 'gã 'ua ore rewiri wafukaita Jeju 'ga upe:

—Jeju! Ene 'ã Janeruwarete 'ga remimurera! Ore resag ape. Epãjẽ mũ ore katu'og ape— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

²⁸ 'Og ipe ore se re, 'gã nanẽ awau osou nũ, Jeju 'ga rerowyka. A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je rerowiat te pejepe pejejemogyau jepi? "Ore mamã'ẽ 'ga nũ" 'ea te perowiat pejejemogyau?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Aruerowiat futat ore ene— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jeju 'ga opo monou 'gã nea are.

* 9:23 Ajamanũnamũ ipyyra poromũ jumi'ara'nãa.

—Tejerowiat pejemogyramū je pē mamā'ēi— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁰ A'erauwe futat 'gā amā'jāu. A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je mome'u kasi pejepe kwe pewara 'gā nupe kamēsīete ne, jerera muāje'ema kamēsīete amunawa pype ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

³¹ A'ere 'gā naani. Nuereko katui 'gā 'ga 'eawera, 'ga rera muāina kamēsīete peuwara 'gā nupe.

Jje'ege'ema 'ga

³² Jejuī 'ga wi 'gā o ypyrauwe 'gā amū mama'eukwaawa rerekwara 'ga rerua Jejuī 'ga upe.

—Mama'eukwaawa mū 'upa 'ga pir are. A'eramū 'ga oje'ege'ema akou. Mama'eukwaawa 'ga nomoje'egukari imogou— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

A'erauwe Jejuī 'ga imoia 'ga wi.

³³ Ojowi Jejuī 'ga imoir ire 'ga oje'ega nū. A'eramū 'ga resakara 'gā oporesagamū 'ga ree ajemogyau.

—Niesagi pa jane nanuara Israeu juapyreramū jareywy pe jepi nū— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū 'ga ree ajemogyau.

³⁴ A'ere fariseu 'gā nuerowiari 'ga. A'eramū 'gā 'jau:

—Naani nū'ū. Mama'eukwaawa 'wryriara je'eg imū tee 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi nū'ū— 'jau futatee 'gā 'gā nupe.

Jejuī 'ga ajemuaēma 'gā nee

³⁵ Pe awi Jejuī 'ga awau nū. Awau 'ga amunawa moy moyka akou. 'Ga remimu'eramū ore arakou 'ga retee te futat. Judeu 'gā jatykaaw ipe 'ga awau 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree:

—Pejetywer awi pēpouriweramū Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui. A'eramū 'ga pē mogyau wemiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe akou, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

Ojero'wu ma'e 'gā 'ga ikatu'oka akou. ³⁶ Kwaiwete 'gā jatykai 'ga ree, 'ga porogyta renupa. 'Gā nesakawe Jejuī 'ga ajemuaēma 'gā nee. “Karupa'mī jare'ema 'jawe 'gā jemogyi. Ojejukawe'emamū nanē nū. Worypawamū 'gā ajemogyau. Nitywi futari 'gā poara 'ga amū”, 'jau Jejuī 'ga ojeupe. ³⁷ A'eramū 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

—Ināinānī etee Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā jemogyi. A'ere 'ā kwaiwete je te 'gā jemogyi Janeruwarete 'ga kwaape'ema— 'jau 'ga oree. ³⁸ —A'eramū ki pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe aipo are: “Emonou'jau'jap ejemiayuwa 'gā emome'waramū kwe pewara 'gā nupe”, pe'je ki 'ga upe aipo are— 'jau Jejuī 'ga oree. —Sā'ā juowuurana. Omonookara ae mū tywe'emamū 'ā ototokapaw ekoete. Nan tee futat nipo 'gā 'ga je'ega ojeupe 'gā imome'ue'emamū 'gā pawī etee mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejuī 'ga oree.

10

Jejuī 'ga remimu'e 'gā

(Maku 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Jejuī 'ga wemimu'eramū ore majatykau ojee, tusiramū ore majatykau ojee. Opājēa 'ga imua ore upe ore moporowykyawamū.

—Tepājēa je amono pē nupe amutee 'gā poaawamū. Pe'je pejewau mama'eukwaawa moia erekwara 'gā nui. Ojero'wu ma'e 'gā nanē pēē ikatu'oka nū— 'jau 'ga oree ikue.

²⁻⁴ 'Ga remimonoramū orepytuna tusi. Simāo, Andre, Tiago, Juā, Filipe, Patarumeu, Tome, Mateuramū je, ajepeja Tiago, Tadeu, ajepeja Simāo, Judas. Mīmeramū ore Jejuī 'ga remimu'eramū. Simāo 'ga mukūi 'ga rera. Pedro 'ga rer irūa. Ajepeja Simāo 'ga rera nanē mukūi nū. Serote 'jau 'ga rer irūa. Andre 'ga Pedro 'ga rewirera 'ga. Tiago 'ga rewirera 'ga Juānamū. Sepeteuramū Tiago 'ga ruwa 'ga Juā 'ga retee. Je Mateuramū 'wryriara upe ka'aranūū pykareramū. Ajepeja Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra 'ga. Judas 'ga nanē mukūi 'ga rera nū. Iskariote 'ga rer irūa. Kūima'e tywera 'gā nupe 'ga monoara 'ga poromū. Mīmeramū ore Jejuī 'ga remimonoramū.

Jejuī 'ga wemimu'e 'gā monoawet

(Maku 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Wemimu'eramū Jejuī 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'ere ki judeu 'gā nupe etee je mome'u pejepe. Judeue'ema 'gā nupe kasi je mome'u pejepe ne. Samari ywy pewara 'gā nupe nanē je mome'wawe'em nū. ⁶ Israeu juapyrera 'gā nupe etee futat pejewau morogyta esage mome'wau. Sā'ā karupa'mī ka'jama ujar awi. Nan tee futat Israeu juapyrera 'gā jemogyi. Ymā te 'gā ypya Jarejuwarete 'ga je'ega renuwi rakue. A'eramū 'gā 'ga kwaapa katu katu rakue— 'jau 'ga oree. —A'ere 'awauwara 'gā nokwaawi futari 'ga. 'Ga remifutara nanē 'gā ikwaape'ema nū. A'eramū 'gā ajemogyau karupa'mī ka'jama 'jawe— 'jau Jejuī 'ga

oree. ⁷—“Otywer awi opoit ma'e 'gā Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamū. A'eramū ki pēē pejepeoia pejetywer awi”, pe'je ki pejewau 'gā nupe. ⁸Ojero'wu ma'e 'gā pēē ikatu'oka. Amanū ma'e 'gā pēē imoferapa. Ipito'om ma'e 'gā pēē imokā'jāu. Mama'eukwaawa pēē imoia mama'eukwaawa rerekwara 'gā nui— 'jau Jejuū 'ga oreo. —Tepājēa je amono pē nupe. A'ere naje mepyi pejepe tepājēa pejejeupe imono are. A'eramū pēē pejewau 'gā katu'oka ekoete te futat pejemogyau. “Je mepy pejepe. Pejekatu'okawera pemepy jee”, 'jawe'em futat pēē 'gā nupe— 'jau Jejuū 'ga oreo.

⁹—Ka'aranūa kasi peroo ne. ¹⁰Pejekaraemā nanē erawawe'em nū. Pejejyrū, pejepya-paap. Mīmera miamū kasi peroo ne. Pejepir arewara etee futar iki peroo. Ywyrā nanē pēē erawawe'em pejepe pe. Ojeupe peporogytaramū 'gā pē mojemi'waa. Aipoa esage— 'jau Jejuū 'ga oreo.

¹¹—Gā 'wyrarete upe pejewaēma pejewau pejeseawa rekaa. “Pe'je pejejuā pejesea 'au ore pyri” 'jara 'gā noga pype etee futar iki pejup. Peo kasi kwe pe pejejemogyau ne. ¹²Gā nog ipe pejewau ki “Awamū Janeruwarete 'ga nepē mu'arasigukari pē mogyau”, pe'je pejewau pejesou 'gā nupe. “Arafutar ore Jarejuwarete 'ga pē muekōēāja pē mogya”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejuū 'ga oreo. ¹³—“Pe'je pejejuā pejepytou ore 'wyr ipe” 'gā 'eramū ki pe'je 'gā nupe: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga aku'i muri pē nupe, pē mopy'ata'wau a'jea futat”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejuū 'ga oreo. —“Narafutari ore pēpyta oroje 'wyr ipe” 'gā 'eramū pēē 'jau 'gā nupe: “Janeruwarete 'ga aku'ia namura'uweri pē nupe”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejuū 'ga oreo. ¹⁴—A'eramū nipo pēē pejewau majepeja 'gā amū 'wyr ipe nū. A'eramū nipo 'gā 'jau: “Noreporenuwiweri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are”, 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū ki pe'je 'gā nupe “Janeruwarete 'ga 'ā wemiayuwamū pefutat numiamū. A'ere 'ā nepefutari etee 'ga. A'eramū nipo 'gā anure pē mu'arasiga pē mogyau”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejuū 'ga oreo u'ama. —A'eramū pēē 'gā 'wyrarete awi peje'jāu pejepypapaawa nupānupāu ajuee, 'yja motototoka juī. “Janeruwarete 'ga pē katu'og are ifuwet numiamū. A'ere 'ā nepefutari etee 'ga”, pe'je ki pejepypapaawa nupāu ajuee 'gā nupe— 'jau Jejuū 'ga oreo. ¹⁵—A'jea futat je 'i. Anure, wowase pē majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga Sodom ipewarera 'gā nereko tyweretei Gomora pewarera 'gā netee. Sodom ipewarera 'gā ityweretei Janeruwarete 'ga upe, Gomora pewarera 'ga netee rakue. A'eramū nipo 'ga 'gā nerekou tyweaete 'gā tywer are. A'ere “noreporenuwiweri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are” 'jara 'gā Sodom ipewara 'gā tywera apyraawi. A'eramū nipo 'ga taetu 'gā nerekou tyweaete etee te nū Sodom ipewarera 'gā apyraapa— 'jau Jejuū 'ga oreo.

Jejuū 'ga rur enune ojeapo ma'e
(Maku 13.1-13; Luka 21.12-19)

¹⁶—Sā'ā kasurua tajau jarū pyterimū isea. A'eramū 'ā tajaua iu'wau. Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga kwaapare'ema 'gā pyterimū pese. 'Gā amū nipo amara'neramū akou pē nee. A'ere ki pē'akwaap pejejemogyau 'gā nupe. Pejepota'waramū etee futar iki 'gā nee— 'jau Jejuū 'ga oreo. ¹⁷—Peje'agu te ki ajee pejejerowiare'ema 'gā nui. 'Gā amū nipo pē pyyka pē nerawau o'wyrari'ri 'gā nowase pē moporogytaukaa o'wyrariā upe. Judeu 'gā jatykaaw ipe nipo 'gā amū pē pyyka pē nupānupāu. ¹⁸Je rerowiaaramū pē nekoramū nipo 'gā pē pyygi pē nerawau judeu'ema 'gā 'wyrariā 'gā nowase. O'wyrariarete 'gā nowase pejejerooramū pēē je ree morogyta esage mome'wau 'gā nupe. A'eramū futat nipo o'wyrariā 'gā nowase pē nerawarera 'gā morogyta esagea pēē imome'u renuwi o'wyrariā 'gā neewe futat— 'jau Jejuū 'ga oreo. ¹⁹—A'ere kasi pekyje pejejerooramū ne. “Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gā nupe 'wei”, pe'je kasi ne, pejeky'jau ne. Janeruwarete 'ga te peje'egawa amut pē nupe peu pē nerooramū— 'jau 'ga oreo. ²⁰—Napēē tee rūi peporogyta 'gā nupe. Pēnuwarete 'ga 'Agesagea te nipo pē mueapyo pē'eaw are— 'jau Jejuū 'ga oreo.

²¹—Je rerowiare'ema 'gā nipo wewirera 'ga miamū futat omonu 'gā nupe, ijukaukaa, wewirera 'ga je rerowiar ire. Wa'yra 'gā miamū nipo 'gā imonou 'gā nupe iapisaukaa. 'Uwa miamū, oya miamū 'jau nipo 'gā imonou iapisaukaa 'gā nupe je rerowiaaramū 'gā jemogyramū— 'jau Jejuū 'ga oreo. ²²—Je rerowiare'ema 'gā oporomutare'emamū nū. A'ere Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gā nerooi imogyau ojepyri nakwaparimū ete rūi futat— 'jau 'ga oreo. ²³—Amunaw ipewara 'gā pejejereko tyweramū, pejeka'jama pejewau 'gā nui. Ajepeja amunaw ipe pejewau je mome'wau. Israeu wyy pypewara amunawa moyge'emauwe nipo je ruri tejewya nū— 'jau 'ga oreo.

²⁴—Ojemu'e yau ma'e 'gā amu'jara 'ga nuapyraawi futari. I'wyrariā ma'e 'gā o'wyrariā 'ga nanē nuapyraawi nū. ²⁵Ojemu'e ma'e 'ga e'i ojeupe: “Tako temu'jara 'ga 'jawe 'jau kwy”, 'jau nipo 'ga ojeupe. Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Je rerowiare'ema 'gā je kurapara te ajemogyau. “Mama'eukwaawa 'wyrariā je'eg imū tee 'ga mama'eukwaawa moia 'gā nui”,

'jau futatee nipo 'gã jee je kurapa ajemogyau. A'eramũ nipo 'gã pëẽ taetu je rerowiarãmũ pë kurapa— 'jau Jejui 'ga oree.

*Pekyje ki Jarejuwarete 'ga wi
(Luka 12.2-7)*

²⁶ —Pekyje awi 'gã nui. Nomima'uweri futari ae mama'ea. Anure te nipo imimipyrrera jesaukari katu katu 'gã nupe. ²⁷ 'Awamũ je je'egi pë nupe etee futat. A'ere tepeo jeje'ega mome'wau 'gã nupe najuejue etee futat 'jau— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁸ —Pekyje awi pejejee ifuewet ma'e 'gã nui. Pë apisi 'gã numiamũ. A'ere 'gã pë'aga nomateepawai'uweri. Jarejuwarete 'ga wi te a'jea futat pekyje ete. 'Ga te a'jea futat pë mateepap ywawuje futat werowiare'emamũ. Pë'aga we futat 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga oree. —'Ga te a'jea futat mama'e tywera ojeupe iapoaramũ ae apisi— 'jau 'ga oree.

²⁹ —Janeruwarete 'ga te 'ã pãjêretea. A'ere 'ga jejuka esagei futari ae ree. Peesak wyra'ia. Wyra'ia 'ã niapoi agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga imanũnamũ wesak 'ũina. 'Ga remifutarimũ etee te wyra'ia imanũ. ³⁰ Ae taetu aje 'ã ae ate 'ga upe. Ma'eramũ 'ã 'ga jejukai ae ree taetu— 'jau 'ga imome'wau oree 'ũina. —Pë'awa we futat ojemojopyrũmap ajemogyau pëakag are. Aeakag are ijemogya we futat 'ga okwaapap. “Nojejukai nipo 'ga ore ree?” pe'je kasi ne. Naani. Ojejuka futat 'ga pë nee. ³¹ A'eramũ ki pëẽ pejegyawe'em pejejekero tyweara 'gã nui— 'jau 'ga oree.

³² —Pejenosĩ kasi je mome'wau 'gã nupe ne— 'jau 'ga 'gã nupe. —'Gã nowase pëẽ je mome'u renosie'em ire je nanë najenosĩ pë mome'wau nũ. “Je Jejui 'ga remiyawamũ je” pëẽ 'eramũ je ywag ipe peoramũ je nanë futat ywagipewara 'gã nowase a'e 'gã nupe nũ: “Koromũ noko jeremiyauwa 'gã 'ja”, 'jau nipo je pë nupe ywag ipe peoramũ, ywagipewara 'gã nowase pë mome'wau enosõe'em 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ³³ —“Je najejui 'ga remiyauwa rui” 'jaramũ je ywag ipe peoramũ pëẽ 'jawerimũ etee futat nipo je pë nenosõu pë mome'wau Tejuwarete 'ga rowase: “Najeremiyauwa 'ga rui noko 'agamũ”, 'jau nipo je pë nupe pë mome'wau 'ga rowase. A'eramũ je aipo 'jarera 'gã monou muku tejewi— 'jau 'ga oree.

*Jejui 'ga ree nipo ae ajamueu
(Luka 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ —“Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rur ire nipo ore jamuepawi”, pe'je kasi ne. Naani. Je ree taetu nipo pejamue pejejemogyau— 'jau 'ga oree. ³⁵ —Kũima'e 'ga amũ nipo je rerowiaa. A'ere nipo 'ga ra'yra naje rerowiari. A'eramũ nipo 'gã ajamueu je ree. Kũjã ëẽ mũ nipo je rerowiaa. A'ere nipo ëẽ ra'yra ëẽ naje rerowiari. Ëẽ ra'ytatya nanë nipo je rerowiare'ema nũ. A'eramũ nipo aipo 'gã je rerowiaara ëẽ mueu je ree. ³⁶ Amumë je rerowiaara 'gã pytuna 'gã we futat nipo 'gã nerekou tyweaete je ree. Je rerowiaara 'gã nerekou tyweara 'gã 'gã pytuna futat— 'jau Jejui 'ga oree.

³⁷ —Pëporomutat 'ã pëẽ pejepytuna 'gã nee. A'eramũ pëẽ mama'e apou 'gã maku'iu. A'ere je 'i 'awamũ pë nupe: Jeremiyawamũ pejejekoweramũ ki pëporomutat je ree, pejepytuna 'gã nee pejeporomutara apyraapa. Pejejuw are, pejeju are, pejeja'yr are. Mïmera 'gã nee pejeporomutara apyraapa. Je ree pejeporomutaramũ ki mama'e apou jeremifutar imũ etee je muorypawamũ. “Ereapo awi nanuara ki sa”, 'jau nipo pëpytuna 'gã pë nupe. A'ere kasi eremojerowiat 'gã ne. Jeje'eg imũ etee futat pëẽ iapou. Kasi a'e pe pëẽ najeremiyauwa rui ne— 'jau 'ga oree.

³⁸ —Anure nipo 'gã pë nerekou tyweretei je ree, pë apisau je ree. A'eramũ futat nipo pëẽ mũ je rerowiar awi pejejoia. A'ere pëẽ je rerowiar awi opoit ma'eramũ najeremiyauwa rui pejomog. Jeremiyawamũ pejejekoweramũ jeremifutara etee futat pëẽ iapou, pejegyawe'em 'gã pejejekero tywer awi. “Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, 'jau etee ki pëẽ— 'jau 'ga oree. ³⁹ —“Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are” 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. “Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ” 'jara nanë awawe'em ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri nũ— 'jau Jejui 'ga oree. —A'ere “tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je 'ga rerowiar awi” 'jara 'gã oi futari ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree.

*Janeruwarete 'ga jane mepyyawam
(Maku 9.41)*

⁴⁰ —“Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe”, a'e ako je pë nupe ko. A'jea futat je 'i: Je rerowiarãmũ pë nerekou esageara 'gã je nanë je rereko esage nũ. Je rereko esageara 'gã je muarera 'ga nanë wereko esage nũ. ⁴¹ Ojeupe 'ga amũ wa'emamũ nipo 'gã 'jau: “Janeruwarete 'ga 'ga mut janee, ojee jane mu'jawamũ. Ma'eramũ 'ã oreporenuwiweramũ 'ga je'eg are”, 'jau nipo 'gã. “Torojekuka esage 'ga ree nanë 'jau nũ”, 'jau nipo 'gã. A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga oje'eg are moromu'jarera 'gã mepyi. 'Ga ree ojejuka esage

ma'e 'gā nanē 'ga omepyu nū, moromu'jarera 'ga repy 'jawe etee futat. Ojeupe 'ga amū waēm ire nipo 'gā amū 'jau: "Koromū esage ma'e 'ga. Ma'eramū 'ā ore jejuka esagei 'ga ree", 'jau nipo 'gā. A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga esage ma'e 'gā mepyi. A'eramū 'ga esage ma'e 'gā nee ojejuka esage ma'e 'gā nanē imepyau nū, esage ma'e 'gā nepy 'jawe etee futat nū— 'jau Jeju 'ga oree.

⁴²—A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga je rerowiaara 'gā nereko esageara 'gā mepyi. 'Yro'ysaga etee agawewi nipo 'gā imonou je rerowiaara 'ga amū upe, i'yuwei ma'eramū. A'etea Janeruwarete 'ga 'yro'ysaga monoara 'gā mepyau 'ga upe imonoawer are— 'jau 'ga oree, kwe pe omome'wawamū 'ga ore monoi.

A'eramū ore arawau kwe pe 'ga mome'wau oropytuna judeu 'gā nupe.

11

Juā Batista 'ga remiayup (Luka 7.18-35)

¹ Ojewi 'ga remimu'e 'gā orauwe Jeju 'ga awau ipyriu'iwara 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ² A'e pype Juā Batista 'ga remiayuwa 'gā amū 'ua owaēma Jeju 'ga upe. Juā Batista 'ga remiayuwa 'gā Jeju 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe moromunepawa pype 'ga renaw ipe rakue. A'eramū Juā 'ga 'gā amū monou 'gā moporonuwukaa ee Jeju 'ga upe:

—“Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amū te ra'u nū?” pe'je ki pejewau 'ga upe jee— 'jau 'ga wemiayuwa 'gā nupe.

³ A'eramū 'gā awau oporonupa ee Jeju 'ga upe:

—“Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amū te ra'u nū?” e'i Juā 'ga enee ko— 'jau 'gā awau 'ga upe.

⁴ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau pejemiesagera mome'wau 'ga upe. ⁵ “Eae'ema 'gā 'ga amamā'ē akou. Iteu ma'e 'gā 'ga amafu'am. Ipito'om ma'e 'gā 'ga imokā'jāu. Ipyae'ema 'gā 'ga imuapyau. Amanū ma'e 'gā 'ga imoferapa. Iporiay'i ma'e 'gā nupe 'ga morogyta esage mome'wau akou” pe'je ki, jeremiapofera mome'wau 'ga upe. ⁶ “Je rerowiari awi ipoire'ema 'gā niku'ipawi futari ajemogyau”, e'i 'ga enee ko, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁷ Ojewi Juā 'ga remiayuwa 'gā o ypyrauwe Jeju 'ga oporonupa Juā 'ga rekwawer are ojepyriwara 'gā nupe.

—Amunawe'em ipe pejewau te maran peesak 'ga rai'i? Ma'ja 'jawe te 'ga rai'i? Sā'ā juowa ywyta erojetyjetyga erekoa. Nan te 'ga reko rai'i? Naani te ra'u nū?— 'jau 'ga 'gā nupe. —Nanarūi futat 'ga reko— 'jau 'ga 'gā nupe. —Najuejue etee futat 'ga reko oje'egawer imū etee futat 'ga oje'ega 'gā nupe ai'i, wesakara 'gā nupe ai'i. “Pejetywer awi pēpoiirweramū Ku'jywa 'ga imoiri pē nui”, 'jau pāwē pāwē etee futat 'ga akou 'gā nupe. Kūima'eteete 'gā nupe, akotee ma'e 'gā nupe 'jau 'ga akou 'ga mome'wau 'gā nupe ai'i— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁸ —Taity esagea sipo 'ga wereko eruatau pēnemiesagamū rai'i? Naani. Taity esage ma'e 'gā ako 'og esage pype etee. A'ere Juā 'ga nanarūi. Taity ekoetea etee futat 'ga wereko imunepa. Nu'ari futari 'ga taity esage rerekwar ipe. Ikaraemā kwai ma'e 'gā 'ā waity esage etee te wereko imunepa. A'ere Juā 'ga nanarūi— 'jau Jeju 'ga u'ama 'gā nupe.

⁹ —Juā 'ga 'ā Jarejuwarete 'ga mome'wararete ako rai'i. ¹⁰ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Juā 'ga ree inuga rakue. “Koromū jeje'ega mome'wara 'ga”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa inuga 'gā nupe rakue— 'jau Jeju 'ga imome'wau 'gā nupe. —“Tomono 'ga ene renunewe 'jau, kwe pewara 'gā mu'jau ene ree 'jau, ene rura futarukaa 'gā nupe 'jau”, 'jau 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ¹¹ —Aeppy 'gā porogytafera wesageramū agawewi. A'ere Juā 'ga porogytafera te 'gā porogytafera resage apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'awamū je rerowiaara 'gā te Juā 'ga porogytafera apyraawi. Imu'epyre'ema 'gā agawewi 'ā. A'etea 'gā 'ga ma'e apyraapa Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe imome'wau. ¹² —Juā 'ga ra'ne 'ā 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree rakue. “Pejetywer awi pēpoiirweramū Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū”, 'jau 'ā Juā 'ga 'gā nupe rakue. 'Awamū 'ā je nanē aipo 'jau pē nupe nū— 'jau Jeju 'ga 'ūina 'gā nupe. —A'eramū kwaiwete itywet ma'e 'gā oreje'ega rerowiaa. 'Gā ku'ia 'gā nereko. “Arowiat je 'gā je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga jetywera moia je wi, je mogou wemiayuwamū. Tene 'ga rerowiare'ema 'gā je rereko tyweretei kwy. Napoiri futari je 'ga rerowiar awi”, 'jau nipo 'gā aku'iramū ajemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹³ —Ymā we te 'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'gā Moisesi 'ga retee imome'ui pē nupe rakue. “Anure nipo Janeruwarete 'ga wemimurama 'ga muri, 'ga mogou 'wyriaramū ae upe. Otywer awi opoit ma'e 'gā nipo 'ga imogyau wemiayuwamū”, 'jau 'gā nakue. Juā 'ga nanē Janeruwarete 'ga remimureramū je mome'wau pē nupe rai'i nū. ¹⁴ Ymā te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā amū 'i rakue: “Anure nipo Eliasi 'ga 'jawewaramū

ra'ne ijesaukari pē nupe. 'Ga rewiri etee nipo ajee Janeruwarete 'ga remimura 'ga jesaukari', 'jau 'gā ikwasiaa ee rakue. A'eramū je ee iparuerowariwet ma'eramū pē mueapyou 'gā je'eg are. Juā 'ga futat Eliasi 'ga 'jawewara. A'eramū 'ga 'ua Jarejuwarete 'ga remimuramamū je renune ai'i. ¹⁵ Ee pejejeapyoweramū ki peapyaka katu jeje'eg are—'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁶⁻¹⁷ —Ma'ja 'jawe te 'awauwaramū pēē? —'jau 'ga 'gā nupe. —Kunumīarūe'ema 'jawe futat pēē. Sā'ā kunumīa. “Soo jarejokyaau 'jau” 'eramū, “Naani. Najeataweretei je”, 'jau etee 'ā ajaupe. “Pe'je ajee sajeawotee 'ū”, 'jau 'ā kunumīa ajaupe nū. “Najeawoteeweri futari je”, a'e ako je ko, 'jau ete 'ā kunumīa ajaupe. Nan tee futat pēē. ¹⁸ Juā Batista 'ga 'ā ojemī'ware'ema akou Jarejuwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'eramū 'ā pēē “mama'eukwaawa 'ga wereko opir are ra'e”, 'jau 'ā pēē 'ga upe, 'ga jemi'ware'emamū rakue—'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁹ —A'ere 'ā je ruri Juā 'ga rewiri nū. Je 'ā tekou teojere'emamū tejemi'waa Jarejuwarete 'ga upe teporogytau. A'eramū 'ā pēē “Emi'uu 'ā 'ga ra'e”, 'jau etee jee nū—'jau 'ga 'gā nupe. —“Itywet ma'e 'gā jekoty'aawa 'ga ra'e, 'wyyriararete upe ka'aranūū pyykara 'gā jekoty'aawa 'ga ra'e”, 'jau etee 'ā pēē jee nū—'jau 'ga 'gā nupe. —Kunumū 'jawe pēē. Juā 'ga ree ra'ne 'ā pēē pejeporomutare'emamū rai'i. Awamū 'ā pēē je ree nanē pejeporomutare'emamū nū—'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Kunumū 'jawe 'ā pejemogy. Jarejuwarete 'ga je'eg imū mama'ea jane iaporamū nipo jane pyriwara 'gā 'i jane: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga 'ā i'akwaap. Sā'ā 'ga remiyuwa 'gā neko esagea”, 'jau nipo 'gā jane, janereko esage resag ire—'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

*Jejui 'ga je'ega moywyrafenawet
(Luka 10.13-15)*

²⁰ A'eramū Jejui 'ga oje'ega moywyrafena wemiapofera resakara 'gā nupe. 'Gā 'wyr ipe agawewi Jejui 'ga aeremiapoe'ema apou 'gā nowase. A'etea 'gā nopoiri futari otywer awi. A'eramū Jejui 'ga oje'ega moywyrafena 'gā nupe:

²¹ —A'e je ki 'ei. Naje moporomutarukari te 'ā pejepe ai'i kūi. Pēporiay'i 'ā pejejemogyau numiamū ai' kūi. Korasī pewaramū, Pesaita pewaramū. Mīmer ipewaramū 'ā pēporiay'i pejejemogyau numiamū. Pē'wyr ipe ako je Jarejuwarete 'ga mome'ui tekou pē nupe ikue numiamū. Ojero'wu ma'e 'gā katu'oka ako tekou pē neape ikue numiamū. A'ere ako nepēporenuwiwieri jeje'eg are ikue. Nepēpouriwieri ako pejetywer awi ikue. Pejetywera retee ako pēē ikue. Tiro pe 'gā katu'og ire amunipo 'ā peuwara 'gā poiiri otywer awi rakue. Sidom ipe. Mīmer imū 'gā katu'og ire amunipo 'ā peuwara 'gā poiiri futari otywer awi rakue. Tanimuga amunipo 'ā 'gā wereko wapyte'rarimū otywer awi opoira resaukaawamū. A'ere ako je 'au agawewi iapoi tekou pē'wyr ipe ikue. A'etea ako nepepoiiri pejetywer awi ikue—'jau Jejui 'ga 'gā nupe, wemiapofera resakarera 'gā pyu oje'ega magwamagwapa. ²² —A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pē majatykaawa 'ara rupi Tiro pewara 'gā majatykau wowase. A'eramū nipo 'gā nerekou tyweaete. Sidom ipewarera 'gā nanē nipo 'ga erekou tyweaete nū. 'Gā tywer are wejue nipo 'ga 'gā nerekou tyweaete etee. A'ere nipo 'ga pēē te pē nerekou tyweretei kwaiwete. Pēē te 'ā neperowiari 'ga, 'ga pājē resakareramū miamū—'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²³ —Pēporiay'i pejejemogyau numiamū, a'e je 'ā pē nupe, Kafanaū pewaramū nanē nū. “Ore Kafanaū pewaramū oresage”, pe'je numiamū. “A'eramū ore arawau ywag ipe”, pe'je pejejaupe numiamū. A'ere je 'i pē nupe: Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'eramū futat pēē, a'e je 'ā pē nupe—'jau Jejui 'ga Kafanaū pewarera 'gā nupe. —Nepepoiiri te 'ā pejetywer awi. A'eramū pēē pejewau mama'eukwaawa rapyaw ipe futat—'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Pē neape futat je ako pēnemiapoe'ema apou tekou ai'i. A'ere ako nepēpouriwieri pejetywer awi ikue. Sodom ipe iapo re amunipo 'ā peuwara 'gā poiiri otywer awi rakue. A'eramū amunipo 'ā 'gā 'wyr a'atepawe'emamū futat rakue. 'Upa we futat amunipo 'ā 'gā 'wyr a'awamū miamū futat—'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁴ —Wowase pē majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweretei te futat kwaiwete Sodom ipewarera 'gā nerekou tywera apyraapa—'jau 'ga oje'ega moywyrafena Kafanaū pewara 'gā nupe.

*Jejui 'ga oporopoariweramū jane ree
(Luka 10.21-22)*

²⁵ A'ere Jejui 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:
—Kiapi'ni. Ene 'ā mama'e jararetea. Ene 'ā ywag ipewara mama'e jara. Wyr pewara jara nanē 'ā ene nū. Ene te 'ā mama'e jararetea. Na'akwaap ma'e 'gā etee rūi 'ā eremueapyo jeje'eg are. Akotee ma'e 'gā na'ne 'ā eremueapyo ee nū. I'akwaap ma'e 'gā jēmī 'ā ene imueapyou'ewem ee. ²⁶ Ejemifutar imū etee futat 'ā ene akotee ma'e 'gā mueapyo ee. Nanuara futat te 'ā erefutat rakue—'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²⁷ A'eramū 'ga 'jau ojejyriwara 'gā nupe nū:

—Jeruwarete 'ga je mu'akwaap mama'e are ikue. Ma'eramū je 'ā ikwaawi— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. —Jeruwarete 'ga je kwaap katu katu futat. Nitywi 'gā amū je kwaaparamū. Jeruwarete 'ga etee te je kwaap. Je 'ā Tejuwa 'ga akwaap katu katu futat. A'ere 'gā nitywi amū je 'jawewara Jeruwa 'ga kwaapa katu katuara 'gā amū— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —Ma'eramū je 'ā tejempyyrūmera 'gā mu'ei Tejuwarete 'ga ree. A'eramū 'gā a'eramū 'ga kwaapa je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁸ A'eramū Jejuu 'ga 'jau ojeppyriwara 'gā nupe nū:

—Pe'je pejejuu jee jeje'ega renupawamū je pyri. Tejerowiar ire je jejuka esagei pē nee. Pēē mū mama'e poyjuu rupiara 'jawe. Sā'ā ae mama'e poyjuu upiaramū. Nan tee futat pēfuakapawamū. Pejepy'a'wyrāmū pejejemogyau mama'e are. A'eramū pēē pejejuakapawamū pejejemogyau. Tejerowiar ire je jejukai pē nee. A'eramū nipo pejepy'a'wyre'emamū mama'e are pejejemogyau— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ²⁹ —Pejemu'e je ree. Jeje'eg are nanē pejejemū 'jau nū. Je te 'ā ajemuaēm pē nee. Jeporopoariwet je tekou pē nee. Je ree pejejemū'e re nipo pēē pejepy'a'wyre'emamū mama'e are pejejemogyau. ³⁰ Naayi futari jeje'ega renuwa. Ay futat numiamū. Je futat apoat pēē mama'e apo are teje'eg imū futat. A'eramū aye'ema 'jawe akou pē nupe. Jeje'ega renuw ire nipo pēē pejeku'iramū pejejemogyau— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

12

Morowykye'ema are 'gā mu'eawet

(Maku 2.23-28; Luka 6.1-5)

¹ Morowykye'ema mū rupi Jejuu 'ga awau juowuurana ko pyterimū akou. 'Ga rewiri oo ma'e 'gā opy'arayparamū ajemogyau. A'eramū 'gā a'ŷja pa'wau erawau opo pe. A'eramū 'gā ipe'oka i'wau. ² 'Gā nesakawe fariseu 'gā amū 'jau Jejuu 'ga upe:

—Kuu. Emā'ē 'gā nee ki sa. Eneremiayuwa 'gā opo'o a'ŷja i'wau ra'e ki sa. “No-porowyky'a'uweri ae morowykye'ema rupi”, e'i nā'ā Moisesi 'ga jepi re'ā. Juowuuran a'ŷja po'oa aeporowyky'a futat. Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i rakue: “Peporowyky kasi morowykye'ema rupi ne”, 'jau 'ga 'ā rakue a'i kūi— 'jau 'gā Jejuu 'ga upe.

³ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja te Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga remiapofer are? Ymā te 'ā 'ga py'arayparamū opytuna 'gā netee akou rakue. ⁴ A'eramū 'ā 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou rakue. A'e pe 'ga 'ā kanape ppyka i'wau opytuna 'gā netee rakue. Pekwaap 'ā aipoa. Na'gā nemū'ua rūi poa numiamū. Mainana 'gā etee te a'u aipoa rakue. A'etea Davi 'ga a'u opytuna 'gā netee rakue. Ipy'araypat 'gā awau osou peu. A'eramū 'ga amū “Nepēa'wyrī pēē” 'jawe em 'gā nupe rakue— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

⁵ —Morowykye'ema rupi mainana nanē oporowykyau nū. Nepemogytai nipo Moisesi 'ga remikwasiarera ka'arana mainana 'gā porowyky are ki sa? Morowykye'ema mū magwamagwapa 'gā wyra rapyau Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'gā amū “Iro peporowyky morowykye'ema rupi pejejuu” ne'i 'gā 'gā nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ⁶ —A'jea futat je 'i: Esage futat Janeruwarete 'ga mogytaawa. Esage futat 'ga mogytaawa pype 'gā nemiapofera— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'ere 'awamū je rekoī. A'eramū jeje'ega renuwa wesageramū futat 'ga mogytaawa pype 'gā nemiapofera apyraapa— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ⁷ —Ymā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue: “Je upe mama'e mura esage futat jee. A'ere pejejuue pēpota'wa esage etee esageramū jee. Nafutari je tejeupe pēnemimurera, pejejuue pejepota'wa esage'em ire”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. Nepēneapyoi nipo pēē 'ga remikwasiarer are pejejemogyau ki sa. Ee pejejeapyo re amunipo 'ā “Nia'wyrī pēnemiapofera” nepe'jei 'gā nupe, a'ŷja po'wara 'gā nupe. Nuapoi futari 'gā mama'e tywera— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ⁸ —Je 'ā pēneki'yaretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramū je 'jau pē nupe: “Je 'ā morowykye'ema jara”. A'eramū je tee pē mu'jau morowykye'ema rupi pēnemiapoe'em are— 'jau 'ga 'gā nupe.

Ipteu ma'e

(Maku 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ 'Gā nupe oporogytapaw ire Jejuu 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe. ¹⁰ A'e pe ipteu ma'e 'ga wapyka 'ūina. A'eramū Jejuu 'ga ree iporomutare'ema 'gā 'jau ajaupe:

—'Awamū morowykye'ema. Maran sipo 'ga 'awamū ipteu ma'e 'ga rerekoi nū?— 'jau 'gā ajaupe. —'Ga po katu'ogamū ki sa'e 'ga upe: “Nuenuwī futari 'ga Moisesi 'ga porogytafera ra'e”, sa'e ki 'ga upe a'i kūi— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

A'eramū 'gā 'jau Jejuu 'ga upe:

—Esageay te Moisesi 'ga remikwasiarer imū ae katu'oga morowykye'ema rupi enee?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹¹ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pejejemawaya wyy kwara pype i'aramū sipo nepenuēmi wyy kwar awi morowykye'ema rupi? Morowykye'ema rupi agawewi nipo i'ari wyy kwara pype pē nui. A'etea nipo penuēm futat jui morowykye'ema rupi. Nepeejara'uweri wyy kwara pype imyina— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹²—Pē nupe pēneyamawa repyramū futat. A'eramū pēē pejejejukau esage futat ee. Ae taetu ajee 'ā ae ate Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū 'ga ajemuaēma iteu ma'e 'ga ree taetu pejejemaw are pejemuaēma apyraapa. Ma'eramū sipo jane jarejopoare'ema morowykye'ema rupi? “Pejopoar iki”, e'i 'ā Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³ A'eramū 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo popywau. A'eramū futat 'ga po ojekatu'oka 'ga po owajara 'jawe etee futat.

¹⁴ A'e resakawe fariseu 'gā awau ū'jāu jui. Morowykye'ema rupi 'ga katu'ogamū 'gā amara'neramū Jejuī 'ga ree. A'eramū 'gā afuwereteteramū 'ga ree.

—Maran te jane Jejuī 'ga rerekoi? Jemime te ra'u jane 'ga jukai nū?— 'jau 'gā ajaupe.

Janeruwarete 'ga remipyyrūmet

¹⁵ “Fariseu 'gā ifuwerete te ene ree” 'e renupawe Jejuī 'ga awau jui. Kwaiwete 'gā awau 'ga rupi. A'eramū 'ga ojero'wu ma'e 'gā katu'okapap. ¹⁶ “Gā katu'og ire 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je mome'u kasi pejepe 'gā nupe ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁷ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega mome'wara 'ga upe ka'arana kwasiarukari Jejuī 'ga ree rakue. A'eramū Jejuī 'ga mama'e apou Isai 'ga remikwasiarer imū etee futat rakue.

¹⁸ “Koromū je upe oporowyky ma'e 'ga, jeremipyyrūmera 'ga. Jeremifutararete 'ga. A'eramū je tekū'iramū tekou 'ga ree.

Te'agesagea je amono 'ga upe 'ga rerekwaramū. A'eramū nipo 'ga jepājē mū etee futat mama'e apou akou.

Wyy pewara 'gā nupe nipo 'ga jeremiaporama mome'wau akou.

'Otywer awi opoit ma'e 'gā nipo 'ga imogyau wemiayuwamū', 'jau 'ga 'gā nupe najuejue etee.

¹⁹ Nimara'nei 'ga ae ree. A'eramū 'ga oje'egayawe'em.

Wafukait'e'ema 'ga kwe pewara 'gā nupe. Ojee etee 'ga ojerowiaraipe'ema.

²⁰ Ajemuaēm te 'ga ae ree. Ojero'wu ma'e 'gā nee 'ga opota'waramū.

Iku'ipap ma'e 'gā nee 'ga ojejukau esage. A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau nū.

Afuakaramū 'ga 'gā nee. 'Jeruwarete 'ga oje'ega pē nupe', 'jau 'ga 'gā nupe, 'ga je'ega 'gā erowiare'emaue.

A'eramū nipo 'gā 'ga je'ega rerowiaa ajemogyau.

²¹ “Ga ree nipo judeue'ema 'gā jemogypygyi. ‘Anure nipo 'ga jane katu'ogi Jarejuwarete 'ga upe’, 'jau nipo 'gā ajaupe”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa Jejuī 'ga ree rakue. A'eramū Jejuī 'ga mama'e apou 'ga remikwasiarer imū etee futat.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Maku 3.20-30; Luka 11.14-23)

²² Anure 'gā amū mama'eukwaawa rerekwara 'ga rerua Jejuī 'ga upe. 'Gā nemierurera 'ga noje'egi futari. Mama'eukwaawa 'ga moje'egukare'ema 'ga mogou. Mama'e resagukare'ema nanē 'ga upe nū. A'eramū 'gā 'ga rerua Jejuī 'ga upe. A'erauwe Jejuī 'ga 'ga katu'oka, mama'eukwaawa moia 'ga wi. A'erauwe ikatu'ogipyrera 'ga je'egi 'gā nupe. Mama'e resaka nanē 'ga akou nū. ²³ A'e resakarera 'gā oporesagamū ajemogyau Jejuī 'ga ree.

—Tyy. Okatu'ok 'ga 'ga ra'e— 'jau 'gā ajaupe. —Janeruwarete 'ga remimurera 'ga te 'ūi? Janeremiapesagera 'ga te 'agamū 'ūi?— 'jau 'gā ajaupe.

²⁴ A'e renupawe fariseu 'gā 'jau 'gā nupe:

—Mama'eukwaawa 'wyrriara je'eg imū te 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi— 'jau 'gā 'gā nupe. —Pesepu* pājē mū etee 'ga imoiri 'ga wi— 'jau 'gā 'gā nupe.

²⁵ “Gā 'eawera kwaapawe Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Gā amū nipo ojo'oka oywy pype ajamueu— 'jau 'ga 'gā nupe. —Maran sipo 'gā amū a'eramū ojo'oka oywy pype ajamueu. Ajaupi etee futat ajuapisaupap, ojomateepapa ajaupi etee futat— 'jau Jejuī 'ga u'ama oporogytau 'gā nupe. —Maran sipo a'eramū majepeja amunaw ipewara 'gā ojo'oka ajaupi tee futat ajuapisawamū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama.

²⁶ —Nan iapo re amunipo 'ā mama'eukwaawa remiayuwā ijomateepawi ajaupi etee futat— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁷ —“Pesepu pājē mū 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gā nui”, pe'je ako jee

* 12:24 Mama'eukwaawa 'wyrriara rera mukūi tapy'yja je'eg imū. Satanasi 'jawamū, Pesepu 'jau nū.

ko. A'eramū je 'jau pē nupe: Ma'ja pājē mū ajee pēnemiyuwa 'gā mama'eukwaawa moiri 'gā nui jepi? Najarejuwarete 'ga pājē mū rūi nipo 'gā imoiri 'gā nui jepi?— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁸—Je nanē futat 'ā Jarejuwarete 'ga pājē mū etee futat je amoit 'ga wi nū. A'eramū pēē a'e are je kwaapa. "Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat ra'e, janeremiapesagera 'ga futat ra'e", 'jau amunipo 'ā pēē jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁹—Ose sipo muna'ywa ifuakat ma'e 'ga rog ipe, 'oga jara 'ga fare'emamū? Naani. Nosei futari. Ifuakat ma'e 'ga far ire etee isei 'ga rog ipe, 'ga karaemā pojekau 'ga wi— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Mama'eukwaawa 'wryiara ifuakat ma'e 'jawe. Ipājē futat numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga te pājēreteā, mama'eukwaawa 'wryiara pājē apyraap. Ma'eramū 'ā ae Jarejuwarete 'ga pājē mū etee mama'eukwaawa moiri 'gā nui— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

³⁰—Je ree iporomutare'ema 'gā najeremiyuwa rūi — 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Jeporowyky are je poare'ema 'gā nanē naje upe rūi oporowyky. Mama'eukwaawa upe te 'gā porowyky— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ³¹—Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Janeruwarete 'ga pētywera omoit pē nui, jui pēpōiriweramū, je 'i pē nupe. A'ere 'ga nomoiri futari U'agesage kuraparamū pētywera pē nui— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ³²—Pēē mū nipo je kurapa agawewi pejemogyau. A'etea nipo Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui, ojeupe peporogytaramū. A'ere 'ga U'agesage kuraw ire pētywera nomoiri futari pē nui. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū etee je mama'eukwaawa moiri 'ga wi. "Pesepu pājē mū te 'ga mama'eukwaawa moiri 'ga wi" 'jaramū pēē Jarejuwarete 'ga 'Agesage kuraparamū. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pētywera moire'ema pē nui. 'Awamū miamū 'ga namoiri futari pētywera pē nui. Anure nanē nipo 'ga imoire'ema U'agesage kuraparamū pē nui nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Y'wa 'yp

(Luka 6.43-45)

³³—Y'wa 'ywa 'jawe pēē. Y'wa 'yp katurama 'i'a katuram tāmējē futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wryi. A'eramū ki pēē y'wa katurama resag ire 'jau jupe: "Agamū 'ywa katurama. Sā'ā 'i'a katurama tāmējē", 'jau ki pēē jupe. A'ere pēē y'wa a'wyre'ema resag ire ki 'jau tāmējē jupe: "Agamū 'ywa a'wyre'ema. Sā'ā 'i'a a'wyre'ema", 'jau tāmējē pēē jupe esaka— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁴⁻³⁵—Esage ma'e 'jawe futat pejemogy numiamū. A'ere pētywet futat pejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe. —Maran sipō ajee nanuaramū pejemogy esage ma'e 'jawe pejeje'ega? Naesage ma'e arūi futat pēē. Esage ma'e 'gā ea'at mama'e esage are etee futat. A'eramū 'gā mama'e esage are etee futat oporogytau. Ia'wyre'ema 'gā ea'at mama'e tywer are etee futat. A'eramū mama'e tywer are etee futat 'gā oporogytau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

³⁶—Pēē mū nipo pejeje'ega ekoete pejemogyau. A'eramū je 'jau pē nupe: Anure wowase pē majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga 'i pē nupe: "Ma'eramū te ereje'eg ekoete ekou rakue?" 'ga 'i pē nupe. ³⁷Pē'eawer imū etee futat nipo Janeruwarete 'ga pē mepyau. Mama'e esage mome'wareramū te nipo ajee Janeruwarete 'ga 'i pē nupe: "Eneresage jee", 'jau nipo 'ga pē nupe. A'ere nipo 'ga mama'e tywer are tee nipo peporogyta pejemogyau 'eramū nipo 'ga 'i pē nupe: "Pētywet jee", 'jau nipo 'ga pē nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gā enūinawet

(Maku 8.11-12; Luka 11.29-32)

³⁸ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā oje'ega 'ga upe, fariseu 'gā netee:

—Oreremiapoe'ema eapo amū oree. Taruesak 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁹ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Awauwaramū miamū 'ā nepēa'wryi futari pejemogyau 'ga upe. "Oreremiapoe'ema eapo amū oree", pe'je 'ā jee numiamū. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pē nupe pēnemiesagamū. Juna 'ga ree etee je pē muea'ari pē mogyau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁴⁰—Sā'ā ipira Juna 'ga mokona rakue. A'eramū 'ga 'ā muapyt osea ipira reweg ipe rakue. Nan tee futat nipo pēneki'yramū je seri muapyr etee ywy pe, 'gā tejuka re— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁴¹—Ymā te 'ā Juna 'ga rekoī Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramū rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'ga monou ojemome'waukaa Ninewa pewara 'gā nupe rakue. "Kwe pe ekwap je mome'wau Ninewa pewara 'gā nupe", 'jau 'ga 'ā 'ga upe rakue. Ipira amun ire te 'ā Juna 'ga awau Jarejuwarete 'ga mome'wau Ninewa pewara 'gā nupe rakue. Juna 'ga je'ega renupawe pewara 'gā opoia otywer awi rakue. A'eramū nipo 'gā 'jau pē nupe: "Norokwaawi futari ore Ku'ywa 'ga ikue. A'etea ore orojeupe Juna 'ga 'ga mome'u ypyrauwe oropoit orotywer awi ikue", 'jau nipo 'gā pē nupe, Jarejuwarete 'ga rowase pē majatykaaw ipe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Juna 'ga a'jea futat esage ma'ea rakue. A'ere 'ā je te esage ma'ea Juna 'ga apyraapa. A'etea 'ā naje rerowiari pejepe pejemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁴²—Janeruwarete 'ga rowase pē majatykaaw ipe nipo Sepa ywy pewara 'wyrriara ēē nanē nipo 'jau pē nupe: “NaKu'jywa kīā remiayuwa rūi agawewi je ikue. A'etea je ojut muku awi Sarumāu kīā je'ega renupa ikue. Sarumāu kīā i'akwaawa agawewi kīā ikue”, 'jau nipo ēē pē nupe. A'eramū je 'jau pē nupe: A'jea futat Sarumāu 'ga i'akwaap ma'ea rakue. A'ere 'ā je te i'akwaawete ma'ea je rekoī. Ma'eramū gatu nipo 'ā naje rerowiari pejepe, a'e je 'ā pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

*Werekwarera upe mama'eukwaawa jewyawet
(Luka 11.24-26)*

⁴³⁻⁴⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pē nui omoir ire nipo mama'eukwaawa ioi ywy akŷme'ema rupi opytaawa mū rekaa akou. A'eramū nipo opytaawa mū resake'emawe 'jau ojeupe etee futat nū: “Maran te 'ā nooi tejkwawer ipe etee futat tejewya nū 'i?” 'jau nipo ojeupe. A'eramū nipo ojewya 'ua werekwarera 'ga resaka. Erekwarera 'wyrriar amuteeramū nipo akowe'em ee. Ijekatu'oguu tuwamū. ⁴⁵ A'eramū nipo opytuna majatykau awau. Sete nipo opytuna rerua. A'ea te nipo itywerete. A'eramū te nipo erekwarera 'ga te'arareteramū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau. —Nan tee pēē. Jeje'ega rerowiare'emamū pētywet pejejemogyau jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

*Jejuī 'ga y ēē 'ga rewirera 'gā netee
(Maku 3.31-35; Luka 8.19-21)*

⁴⁶ 'Ga porogyta pype Jejuī 'ga y ēē 'ua, 'ga rewirera 'gā netee. Ukupepewara 'gā nupe owaēma.

—Toroporogyta Jejuī kīā upe 'jau— 'jau ēē 'gā amū nupe.

⁴⁷ A'eramū 'ga amū 'jau Jejuī 'ga upe:

—Eney ēē 'ut owaēma enerewirera 'gā netee janee. “Toroporogyta kīā upe 'jau”, e'i ēē oreē— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁸ A'eramū Jejuī 'ga 'jau ojepyriwara 'gā nupe:

—Maranuaramū te pēē jey 'jawe jee? Maranuaramū te pēē jerewirera 'gā 'jawe jee?— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁹ A'eramū 'ga wemimu'eramū ore mome'wau 'gā nupe:

—Koromū jey ēē 'jawewara 'gā, jerewirera 'gā 'jawewara 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁰ —Jeruwarete 'ga je'ega renuparamū pēē jepytunamū pejemogy, jerewireramū nanē pejemogy nū. Kūjāmeramū pēē jerenyramū pejejemogyau nū, jeyramū nanē pejejemogyau nū. Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apoaramū jepytunamū pejemogy jee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

13

*Mama'e a'ŷi tymawet
(Maku 4.1-20; Luka 8.4-15)*

¹ Aipo 'ara rupiwewe futat Jejuī 'ga uēma 'og awi awau wapyka ypia reme'y'warimū. Ajatyka ma'e 'gā nupe oporogytau. ² A'eramū kwaiwete 'gā 'ua ajatykau 'ga ree. ³ A'eramū 'ga awau u'aa wapyka yaruu pype. A'eramū 'ga yaruu pype u'ar ire 'gā oporogytau ojee ajatyka ma'e 'gā nupe, mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree. 'Ga renupara 'gā 'upa 'yisiga pype.

—Kūima'e 'ga amū akou oko pe juowuuran a'ŷja momopoa. ⁴ A'eramū a'ŷja mū u'aa pe pe 'ga wi. A'ere 'ga imomopor ire wyra'i ruri i'wau etee 'ga wi. ⁵ Amumera u'aa ywy a'wyr'e'ema pype 'ga wi. Kwaiwete ita. A'eramū 'yja otywe'emamū jupe. 'Yi tywe'ria te. Jaruete futat opopoa numiamū. ⁶ A'ere nooi apoa kwe pe. A'eramū kwaraya imomŷijaga etee. Ita rakuwa ijukau etee. ⁷ Amumera a'ŷja u'aa juemy pype. A'eramū jua imoteu etee 'ga wi. A'eramū jawaiwa iapisau etee. ⁸ Amumera a'ŷja te ajee u'at ywy katurama pype. A'eramū opopoa. A'eramū ywy esage pype u'at ma'efera te u'aramū kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa sēg i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sesēta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa trīta i'aa— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁹—Ee pejejeapyoweramū ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

¹⁰ Oporogytapaw ire 'ga uēma yaruu awi nū. A'eramū ore 'ga remimu'eramū 'ga rerowyka, oroporonupa ee 'ga upe:

—Ma'eramū te ereporogyta sigaty etee te 'gā nupe? Ma'eramū ene 'gā mu'jau morogytau etee ki 'ei?— 'jau ore 'ga upe.

¹¹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau oreē:

—Tejuwarete 'ga je'eg imū futat je ruri pē mu'jau 'ga ree. 'Awamū Jeruwa 'ga pē mogyi wemiayuwamū jeje'ega renupa katu katuaramū, a'e je 'ā pē nupe— 'jau 'ga oree. —A'ere je porogytai sigaty etee te pē mu'jau ee. Kasi a'e pe tesirūmera 'gā we ikwaawi erujewi ne, a'e je— 'jau Jejuī 'ga oree. ¹²—Jeje'eg are eapyowet ma'eramū Janeruwarete 'ga pē mueapyoi ee. A'ere 'ga jeje'eg are eapyowere'ema 'gā namueapyoi ee. Ee 'gā neapyoweramū etee te 'ga 'gā mueapyoi ee— 'jau 'ga oree. —A'ere ee eapyowere'ema 'gā 'gā amu'awera moka'jamawi etee. ¹³Jeje'eg are eapyowere'ema 'gā wanup futat jeje'ega numiamū. A'ere 'gā naeapyoi futari ee. Amā'jāu agawewi 'gā jeremiapofer are. A'etea 'gā naeapyoi ee. Ma'eramū je 'ā morogytau etee imome'ui pē nupe pē mu'jawamū. Imome'u katu re' gā neapyo ekoeteramū ajemogyau ee ne— 'jau Jejuī 'ga oree. ¹⁴—Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nee Isai 'ga upe rakue:

"Jeje'eg are nipo 'gā apyakai agawewi ajemogyau. A'etea nipo 'gā naeapyoi ee.

Amā'jāu nipo 'gā mama'e are. A'ere nipo 'gā nuesakatui.

¹⁵U'akwaawe'emamū nipo 'gā ee. Wapya rawopytyma ete nipo 'gā jui. Wapymāu ete nipo 'gā jui nanē nū. 'Kasi janereapyoramū ee ne', 'jau nipo 'gā.

Ee weapyo re amunipo 'ā 'gā poiri futari otywer awi. A'eramū amunipo 'ā je 'gā katu'ogi 'gā tywer awi",

'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'gā nupe rakue— 'jau Jejuī 'ga wemimu'eramū oree.

¹⁶—Gā amū nipo naeapyoweri futari jeje'eg are. A'eramū 'gā weapyoe'emamū futat ajemogyau ee. A'ere 'ā na'gā 'jawe rūi te pēē. Pēneapyowet te pēē jeje'eg are pejejemogyau. A'eramū pēē pejejeapyoramū pejejemogyau ee. A'eramū pēē a'eramū pejeku'iramū pejejemogyau ee. ¹⁷Janepy 'gā 'ā iporesagiwet futat jeremiapo are rakue numiamū. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā, amumera 'ga remiayuwa 'gā. Mīmera 'gā iporesagiwet ee rakue numiamū. Iporenuwiwet jeje'eg are rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā manūi erujewi je rure'emauwe rakue— 'jau Jejuī 'ga oree.

¹⁸—Peapyaka ki jeje'eg are. Tamueapyo pēē teje'eg are 'jau— 'jau 'ga oree. ¹⁹—Sā'ā y'wa a'ŷja. Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega. A'ŷja mū nipo 'ā u'aa pe pe 'ga wi. A'ea nipo 'ā wyra'ia 'ua i'wau etee 'ga wi. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gā amū. 'Ga je'ega renuwi futari numiamū. A'ere nipo 'gā naeapyoi ee. A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara 'ua erowiarukare'ema 'gā nupe: "Perowiar awi", 'jau 'ua 'gā nupe. A'eramū futat 'gā momoirukaa je rerowiar awi— 'jau Jejuī 'ga oree.

²⁰—Sā'ā y'wa a'ŷja mū 'ara ywy a'wre'ema pype ipopora numiamū. A'ere nitywi apoa. A'eramū 'ā opapapa etee. Nan tee futat nipo 'gā amū je rerowiaraiwi etee. Kamēsiete nipo 'gā je rerowiar. A'ere 'gā poiri kamēsiete je rerowiar awi nū. Ojeupe mama'eay jesaukarauwe nipo 'gā opoia je wi. ²¹A'ere nipo amumera 'gā "Iro ererowiat aipoa?" 'jau nipo 'gā 'ua 'gā nupe, 'gā nerekou tyweaete je rerowiar are. A'erauwe nipo 'gā poiri je rerowiar awi je upe oporogyta awi. "Nia'wryi 'ga porogyta ra'e", ojeupe 'erauwe nipo 'gā poiri je wi— 'jau Jejuī 'ga oree ore mueapyou ee.

²²—Sā'ā y'wa a'ŷja 'ara ju pype. A'eramū 'ā opopoa futat numiamū. A'eramū 'ā jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gā amū Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiwi etee. A'eramū nipo 'gā wemifutar are etee wea'aramū ajemogyau nū. Wea'aru'jawe'emamū nipo 'gā jeje'eg are. Ojemuorypaw are etee nipo 'gā wea'aramū akou. Okaraemā momytun are etee nipo 'gā wea'aramū akou nū. A'eramū futat nipo 'gā wea'aru'jawe'emamū jeje'eg are. Jeremifutar imū nipo 'gā mama'e apowe'em futat— 'jau Jejuī 'ga oree.

²³—Sā'ā y'wa a'ŷja ywy katurama pype u'at ma'ea. A'ea nipo awau waranupa u'aramū. Nan tee futat Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gā neapyoramū ajemogyau ee. Wago'oramū miamū 'gā nopoiru'uwari futari je rerowiar awi. Ojemogypyka etee futat nipo 'gā ajemogyau je ree. Janeruwarete 'ga pājē mū etee futat nipo mama'e esage apou ajemogyau. Sā'ā ywy katurama pype u'at ma'ea 'ara. A'eramū 'ā u'aramū kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa sēg i'aa. A'ere ajepeja 'ywa'aa sesēta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa trīta i'aa. Nan tee futat jeje'ega renupara 'gā mama'e esage apou Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat— 'jau Jejuī 'ga oree, ore mueapyou ee.

Juowuunan

²⁴A'eramū Jejuī 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe najuejue etee futat nū:

—Mama'e mū je amome'u pē nupe. Jarejuwarete 'ga rowase pē majatykaaw are je pē mu'ei— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Kūima'e 'ga amū akou juowuu ra'ŷja tyma oko pe. ²⁵A'ere ppytun imū, 'ga seramū, 'ga ree iporomutare'ema 'ga ruri juowuunana ra'ŷja tyma juowuu ra'ŷja pō'ō me 'ga wi. A'ere 'ga itym ire awau jui nū. ²⁶A'eramū opopoa waranupa awau. Aju'jaju'jawe futat numiamū. I'ywa nanē nū aju'jaju'jawe etee futat. A'ere i'a oteei ajau. A'eramū 'gā i'aramū tāmējē

esaka. ²⁷ A'eramū ko jara 'ga remiayuwa 'gā 'jau 'ga upe: “Juowuunana nipo eretym eko pype rai'i ki sa. Ma'eramū nā'ā ipopori eewe re'ā”, 'jau 'gā 'ga upe— 'jau Jeju 'ga imome'wau 'gā nupe. ²⁸—A'eramū ko jara 'ga 'jau 'gā nupe: “Je ree iporomutare'ema 'ga nipo a'ŷja werut ityma jeko pe rai'i. Tamote'at 'ga koa 'jau' e'i nipo 'ga jee rai'i”, 'jau 'ga 'gā nupe.

—A'eramū 'ga remiayuwa 'gā 'jau 'ga upe: “Juowuunana jui ipo'oa te erefutat?” 'jau nipo 'gā 'ga upe.

²⁹—A'ere 'ga 'i etee 'gā nupe: “Naani. Pepo'o awi. Kasi a'e pe pemososok eewe te ne. ³⁰ Tene ijuwamū ra'ne. A'ere tamū'ēukat ajau imonookara 'gā nupe 'jau. 'Pemū'ē ra'ne juowuunana jui. A'eramū pēē imono'oga, lku'afaa, erawau iapyau. Iapy re pēē juowuurete monooka erawau ejaa yrū pype' ta'e 'gā nupe 'jau”, 'jau ko jara 'ga wemiayuwa 'gā nupe— 'jau Jeju 'ga imome'wau 'gā nupe.

Jeju 'ga rerowiaara 'gā jemomytunawam

(Maku 4.30-34; Luka 13.18-21)

³¹⁻³² Imome'upaw ire Jeju 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā nee:

—Sā'ā y'wa'ŷi'ŷi'ā, mostarda 'jawa. A'eramū 'ā ae ityma. A'eramū 'ā opopoa awau o'ywuoramū. A'eramū 'ā wyra'ia aja'yrapyau akā are, waity mogyau ee— 'jau Jeju 'ga u'ama 'gā nupe.

Aipo Jeju 'ga 'ea wemiayuwa jemomytunawama upe 'ga 'i poromū. 'Awamū 'ga rerowiaara 'gā ināinān'ŷi' etee. A'ere 'gā anure kwaiwete 'gā jemomytuni nipo ajemogyau.

³³ A'eramū 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau ee nū:

—Sā'ā kūjā u'i mojerawa. A'eramū 'ā imojopyeawa monou ipype. Ināinān'ŷi' etee agawewi 'ā imonou ipype. A'etea 'ā awua— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe u'ama.

Aipo Jeju 'ga 'ea nanē wemiayuwa jemomytunawama upe 'ga 'i poromū.

³⁴ Mama'e mū 'ga omome'u 'gā nupe 'gā mu'jawamū nū. Mama'e mū mome'ue'em ire amunipo 'ā 'ga nimu'jawi futari. ³⁵ ŷmā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee 'ga amū upe rakue:

“Mama'e mū je amome'u 'gā nupe Tejuwarete 'ga ree 'gā mu'jawamū.

Ywy apo'e'mauwe 'gā naeapyou ee. A'eramū je 'gā mueapyou ee”,

'jau 'ga ikwasiaa Jeju 'ga ree rakue. A'eramū Jeju 'ga morogyta mome'wau 'gā nupe, ee 'gā mu'jawamū, 'ga remikwasiarer imū etee futat.

Jeju 'ga 'gā mueapyouawet

³⁶ 'Gā nupe oporogytapaw ire Jeju 'ga awau 'gā nui. Awau osou 'og ipe nū. 'Ga remiayuwamū nanē ore arawau orosou 'ga rupi nū. A'eramū ore 'jau 'ga upe:

—Ore mueapyou ape eporogyta are, juowuu pype opopot ma'e are— 'jau ore 'ga upe.

³⁷ A'eramū Jeju 'ga 'jau oree:

—Sā'ā ae a'ŷja esage tyma. Nan tee futat je, Jarejuwarete 'ga remimureramū. ³⁸ Awa ywya ko 'jawewara. Je rerowiaara 'gā a'ŷi esagea 'jawewara. Je rerowiare'ema 'gā a'ŷi esage pype opopot ma'e 'jawewara. Mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa futat aipo 'gā. ³⁹⁻⁴¹ Je ree iporomutare'ema 'gā mama'eukwaawa 'wyrriara futat. A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara je rerowiare'ema 'gā mokwasi'wau jeremiayuwa 'gā pype. Anure nipo je Jarejuwarete 'ga rowase pē majatykaramū, Jarejuwarete 'ga remimureramū ywagipewara 'gā monou kwe pe mama'e tywera apoara 'gā mono'ogukaa. Ojomotywerukaarera 'gā neewe nipo je 'gā mono'ogukaa 'gā nupe, mama'eukwaawa rapyawa pype 'gā momopoawamū.

⁴² Tata rakuwa pype futat nipo 'gā awau ajemogyau. Eukwere nipo 'gā jemogyi waemamū. Wa'jykājamū nipo 'gā ajemogyau ay upe— 'jau 'ga oree imome'wau. ⁴³—Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā etee te ywagipewara 'gā weroo ywag ipe 'gā mogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramū nipo 'gā najuejie etee 'ga remiayuwa 'gā nesaka, 'ga pyri 'gā jemogyramū. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: “A'jea futat 'gā jemogyi Ku'jywa 'ga remiayuwamū”, 'jau nipo 'gā 'gā nesakawe— 'jau Jeju 'ga oree, ore mueapyou ee.

—Ee pejejeapyoueramū ki peapyoua katu jeje'eg are— 'jau Jeju 'ga oree.

Wemiayuwamū 'gā neko are

'gā mu'eawet

⁴⁴ A'eramū Jeju 'ga mama'e mū mome'wau oree nū:

—Sā'ā 'ga amū mama'e epy mū resaga ywy pype. A'eramū nipo esakarera 'ga 'jau ojeupe: “Kuu. ŷmā te sipo 'ā 'ga amū imimi im'ŷina rakue. 'Awa pa je ywy amut tejee kwy”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. “A'eramū jema'ea futat imimipyra 'jau kwy”, 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū 'ga im'ŷina gatu ra'ne. A'eramū nipo 'ga awau okaraemā me'ega ka'aranūū are. A'eramū nipo 'ga ka'aranūū rerawau ywy jara 'ga upe, ojeupe imuawamū. Nan tee futat

pêe. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pejemogyweramū pêe pejeipoia pejemifutar imū mama'e apo awi— 'jau Jeju 'ga oree.

⁴⁵⁻⁴⁶ A'eramū 'ga mama'e mū mome'wau oree nū:

—Jarejuwarete 'ga remiayuwamū ae rekoa ita epy 'jawe. Sā'ā ita muara 'ga ita epy resaga. Esakawe nipo 'ga 'jau ojeupe: “Koa je afutat”, 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū nipo 'ga okaraemā me'ega ita epy muawamū— 'jau Jeju 'ga oree. —Nan tee futat pêe. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pejemogyweramū pêe pejeipoia pejemifutar imū etee mama'e apo awi— 'jau Jeju 'ga oree.

⁴⁷ A'eramū 'ga mama'e mū mome'wau oree nū:

—Jarejuwarete 'ga rowase pê majatykaaw are je pê mu'ei— 'jau 'ga oree. —Taityuu momoara 'gā 'ā taityuu monou imomoa 'y pe. ⁴⁸ Ipye kwaiwete pira jejag ire 'ā, 'gā imatāu imua nū. A'eramū nipo 'gā ipira renū'jāu jui. Pira esagea etee nipo 'gā imonou yrū pype. Pira a'wyrē'ema nipo 'gā imomopoa etee. ⁴⁹ Nan tee futat Janeruwarete 'ga rowase pê majatykaaw ipe ywagipewara 'gā oi mama'e tywera apoara 'gā pe'au esage ma'e 'gā nui, 'gā mojo'oka 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ⁵⁰ Tata rakuwa pype futat nipo 'gā oi ajemogyau akuekuewamū. Aya nipo 'gā maema 'gā na'jywa mokāina 'gā mogyau— 'jau 'ga oree imome'wau.

⁵¹ A'eramū 'ga oporonupa ee oree:

—Pēneapyo te pejejeupe jeremimome'u are ra'e?— 'jau 'ga oree.

—Orereapyo ore ee arajemogyau— 'jau ore 'ga upe.

⁵² A'eramū Jeju 'ga 'jau oree:

—Pejejeupe jeremimome'ufer are pejejeapyoramū pejemogyau pejemu'jara 'gā 'jawe etee futat. Jarejuwarete 'ga remikwasiarukarer are pejamu'jaramū nipo pêe. Ymā we te 'ā pēneapyo Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'ere 'ā 'awamū pēneapyo jeje'eg are nū. A'eramū nipo pêe 'gā mu'earūmū 'ga je'eg ymaner are, jeje'ega reewe— 'jau 'ga oree. —Karaemā jara 'jawe pêe pejemogyau. Sā'ā karaemā jara 'ga okaraemā rerekoa. Iymanera 'ga nuetygi futari. Okaraemā momytuna erekou ipyu. Mama'e pyau nanē 'ga 'ā erekou nū. Nan tee futat pêe. Pēneapyo jeje'eg are. Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner are nanē 'ā pejejeapyoramū pejemogyau nū— 'jau Jeju 'ga oree.

Nasare pe 'ga oawet

(Maku 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Morogyta mome'upaw ire Jeju 'ga awau uēma amunaw awi. ⁵⁴ Oje'wyr ipe 'ga awau, Nasare pe 'ga awau opytawaipa. Peu wekwaw ipe 'ga pewara 'gā mu'jau judeu 'gā jatykaaw ipe. A'eramū pewara 'gā ajemogyau oporesagamū 'ga ree:

—Awjya te 'ga amu'akwaap mama'e are nū'ū? Ma'ja pājē mū sipo 'ga aeremiapoe'ema apoi?— 'jau 'gā ajaupe. ⁵⁵ —Ma'eramū sipo 'ga jane mu'ei mama'e are? NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga ra'yra rūi agawewi 'ga. A'etea 'ga 'ā ifuwet jane mu'e are. A'ere jane nienuwī 'ga porogytaa— 'jau 'gā 'ga upe. —'Yjepana pinara 'ga ra'yra 'ga te 'ā. Mari ēē te 'ā 'ga ya. Tiago 'ga, Jose 'ga, Simão 'ga, Judas 'ga. Mīmera 'gā 'ā 'ga rewirera. ⁵⁶ 'Ga renyra 'gā nanē 'ā ajemogyau 'au jane pype nū. Maran ajee 'ga jane mu'ei 'ū? Ma'ja pājē mū sipo 'ga mama'e apoi akou?— 'jau 'gā ajaupe.

⁵⁷ Nuerowiari futari 'gā 'ga.

A'ere Jeju 'ga 'i 'gā nupe:

—Sā'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā oa kwe pe 'ga je'ega mome'ua. A'eramū 'ā kwe pewara 'gā jēmī 'gā je'ega rerowiaa. A'ere 'ā 'gā 'wyr ipewara 'gā jēmī nuerowiari 'gā. 'Gā pytuna 'gā miamū 'ā 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jeju 'ga oje'wyr ipewara 'gā nupe. —Nan tee futat ajee 'ā kwe pewara 'gā jēmī je rerowiari. A'ere 'ā je'wyr ipewaramū jēmī naje rerowiari pejepe pejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵⁸ Nuerowiari wejue 'gā 'ga. A'eramū 'ga aeremiapoe'ema mama'e apoarūme'em oje'wyr ipe. Ināinānī'ī etee 'ga iapoi peu.

14

Juā Batista 'ga jukaawet

(Maku 6.14-29; Luka 9.7-9)

¹ Anure Erote 'ga, Garireja wyy pewara 'gā wyriara 'ga, Jeju 'ga rera renupa. 'Ga amū Jeju 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe. ² A'eramū 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe:

—Juā Batista 'ga nipo 'ut oferapa rai'ī nū. A'eramū nipo a'e 'ga aeremiapoe'em apou— 'jau 'ga 'gā nupe.

Erote 'ga Juā 'ga jukaukaa 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga wea'aramū 'ga ree, Jeju 'ga remiapofera renupawe.

³⁻⁴ Ymā te Erote 'ga wewirera 'ga remireko ēē pojekai 'ga wi rakue. Erotiasi ēē pojekau 'ga wi rakue, Filipe 'ga wi rakue. A'eramū 'ga ēē rerekou katu rakue. A'eramū Juā 'ga 'jau 'ga upe: "Nia'wyrī nanuara. Ejewirera remireko 'ā erepojeka 'ga wi. Ymā 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: 'Peko awi pejejuemireko are', 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'etea 'ā ereapo nanuara. A'eramū ene etywereteramū ekou Jarejuwarete 'ga upe" 'jau Juā 'ga Erote 'ga upe rakue.

A'eramū Erote 'ga amara'neramū Juā 'ga ree, 'ga pofaa, 'ga munewukaa moromunepawa pype rakue. ⁵ 'Ga jukaa 'ga ifutaa numiamū. A'ere 'ga kyjei judeu 'gā nui. "Juā 'ga 'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara futat", e'i te 'ā judeu 'gā ajaupe jepi. A'eramū Erote 'ga okyjau Juā 'ga juka awi.

⁶ Anure Erote 'ga maraka apou. U'aawera 'ara rupi 'ga maraka apoi. A'eramū Erotiasi ēē ra'yra ēē ojerokyau maraka are ajatyka ma'e 'gā nowase. A'eramū Erote 'ga aku'iramū ēē jeroky are. ⁷ A'eramū 'ga 'jau ēē upe:

—Ma'ja te erefutat? Tamono eneremifutara enee 'jau— 'jau 'ga ēē upe. —Ma'ja te erefutat? Na'e ekoetei je enee. "Tamono eneremifutara enee 'jau", a'e te je enee— 'jau 'ga ēē upe rakue.

⁸ A'erauwe ēē awau ujāna oy ēē upe 'jau:

—"Ma'ja te erefutat?" e'i kīā jee. "Tomono eneremifutara enee 'jau", e'i kīā jee. Ma'ja te je aenūi kīā upe?— 'jau ēē oy ēē upe rakue.

—"Juā Batista kīā akagera erurukat imonogukaa paratu pype jee", ere kīā upe kyn— 'jau ēē wa'yra ēē upe rakue.

A'eramū ēē awau ojewya 'jau 'ga upe:

—Juā Batista kīā akagera erurukat paratu pype imonogukaa wā nupe jee kī'i— 'jau ēē 'ga upe rakue.

⁹ Aipo ojeupe ēē 'eramū Erote 'ga u'arasigamū 'ūina ēē 'e are. "Ma'eramū je 'jau ēē upe ra'e 'ū: 'Eneremifutara tomono enee 'jau', 'jau ēē upe ra'e 'ū", 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamū 'ūina. A'ere 'ga wemimo'wy'wyrera 'gā nemianuwamū aipo 'ga 'i ēē upe. A'eramū 'ga ojenosōu iapoe'em are. "Kasi a'e pe je'me are 'gā nekoi ajaupe ne kwy", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga ēē remienūi'wera apoukaa ojeupe. ¹⁰ A'eramū 'ga wemiyauwa 'gā amū monou Juā 'ga ajuwonogukaa rakue.

—Moromunepawa pype Juā 'ga 'ami. Pe'je pejewau 'ga ajuwonoka. A'eramū pēē 'ga akagera rerua paratu pype ēē upe— 'jau 'ga 'gā nupe rakue.

¹¹ A'eramū 'gā iapou, ojeupe 'ga 'eawer imū etee futat. A'eramū 'gā paratu pype Juā 'ga akagera rerua 'ga upe. A'eramū Erote 'ga imonou Erotiasi ēē ra'yra ēē upe. Ojeupe 'gā imurauwe ēē imonou oy ēē upe.

—Kweramū, a'ni— 'jau ēē oy upe rakue.

¹² "Erote 'ga 'ga jukaukat 'gā nupe" 'e renupawe Juā 'ga remiyauwa 'gā awau 'ga reumera upe erawau imonou inuga ita kwara pype. A'eramū 'gā awau imome'wau Jejui 'ga upe.

Kanape'i me'yitawet

(Maku 6.30-44; Luka 9.10-17; Juā 6.1-14)

¹³ Ojeupe Juā 'ga jukaawera mome'urauwe Jejui 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

—Awotywe'eme soo ra'ne 'jau— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore arawau oroyaapa yaru upe. A'ere 'gā kwaiwete oreo kwaawi.

—Soo 'ga rewiri 'ga porogyta renupa 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā awau ypia ywyri. ¹⁴ Ojekog ire Jejui 'ga uēma yaru awi. Ko'iko'i ete mytuna 'gā 'ua owaēma oree. 'Gā nesakawe Jejui 'ga ajemuaēma 'gā nee. Ojero'wu ma'e 'gā 'gā erua 'ga upe. A'eramū 'ga 'gā katu'oka.

¹⁵ Kaaruwamū ore 'ga remimu'eramū 'jau 'ga upe:

—Kaarup, ki'ei. A'ere nitywi mama'ea 'au 'gā nemi'uramū ki'ei— 'jau ore 'ga upe. —Emono 'gā jarejewi. Too 'gā amunawa mū pype wemi'urama mua ojeupe 'jau— 'jau ore 'ga upe.

¹⁶ A'ere Jejui 'ga 'i etee oree:

—Naani. Nooi futari 'gā. Pēē te mama'ea pemono 'gā nupe— 'jau etee 'ga oree.

¹⁷ —Nitywi futari mama'ea— 'jau ore 'ga upe. —Siku etee kanape'ia. Mukū'i' etee ipira'ia. A'ea niapoi 'gā nupe— 'jau ore 'ga upe.

¹⁸ A'eramū 'ga 'jau oree:

—Perut ajee jee— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore erawau 'ga upe. ¹⁹ A'eramū 'ga ojee ajatyka ma'e 'gā nupe 'jau:

—Pe'je pejeapyka juo'wi 'arimū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā wapyka. A'ere Jejui 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramā'jau ywau opo pe. A'eramū 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

Aipo 'e re 'ga kanape'i mowowoka ipira reewe 'ga imopēpena imonou wemimu'eramū oreē. Omowowogamū ojemē'yita oreē. A'eramū ore imonou wapyk ma'efera 'gā nupe.

²⁰ A'eramū futat 'gā ojemī'waa. Ojemī'wapaw ire 'gā 'jau:

—Niapoi agawewi akiko. A'etea ojemē'yi 'ga upe 'ga omowowogamū— 'jau 'gā ajaupe. —Janeruwarete 'ga te ome'yi janee. A'eramū jane jarejewegamū rēwējēmī jarejemogyau. Janeruwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ā jane ty'ara rerekoi— 'jau 'gā ajaupe.

'Gā jemi'wapaw ire ore emyrera mono'oga yrū pype. Tusi yrupemū matyneema.

²¹ Kwaiwete 'gā ojemī'waa. Siku miu agawewi kūima'efera 'gā pytuna. A'e pe kūjāmera nū kunumīmera 'gā netee. A'etea 'gā na'upawi kumia. Wewegamū 'gā jui.

'Y rajape 'arimū 'gā ataawet

(Maku 6.45-52; Juā 6.16-21)

²² A'ere Jejuī 'ga wemimu'eramū ore monou ojewi:

—Pe'je iruukwe je renune. Kwe katy pejewau pejeyaapa— 'jau 'ga oreē. —Je apyta ra'ne. Tamono 'gā 'gā 'wyr ipe 'jau nū. A'eramū pēē pejewau je renune— 'jau 'ga oreē.

A'eramū ore arawau 'ga wi 'ga rejaa ojetee'ī.

²³ Ojewi mytuna 'gā mono re Jejuī 'ga awau ojeupia wywytyra rupi. Ojetee futat 'ga 'ūina oporogytau 'Uwarete 'ga upe ppytunimū.

²⁴ A'e pe ore arawau arakou oroyaapa. Mukuu te ore oi. Poje ywytuuā 'ua oreē, 'y ryjuapi retee. ²⁵ Ku'em ja'wyja'wyrāmū Jejuī 'ga 'ua ore rewiri. 'Y rajape 'arimū etee futat 'ga 'ua watau akou. 'Ua 'ga ore rupisika. ²⁶ 'Y rajape 'arimū 'ga ata resakawe ore orokyjau 'ga wi. Orekyjea ore pifuaka'roka.

—Ajaga nipo kwe 'ut owaēma janee kūi— 'jau ore aruafukaita arajaupe.

²⁷ A'erauwe Jejuī 'ga 'jau oreē:

—Pekyje awi je wi. Je te ojut pē newiri— 'jau 'ga oreē.

²⁸ A'erauwe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene futat nipo ereko, ki Ku'jyp? Je futat 'jau, je mono ape je muatau 'y rajape 'arimū eje'jawe— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ajee ejua— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Pedro 'ga awau ojypa yaruū awi. A'eramū futat 'ga awau watau 'y rajape 'arimū Jejuī 'ga repejāna. ³⁰ Poje 'ga wea'aramū erujewi ywytu are. A'erauwe 'ga kyjei. A'eramū 'ga awau wypywygamū. A'eramū 'ga wafukaita Jejuī 'ga upe:

—Je poar ape, ki Ku'jyp! Jeryppywyk je tekou— 'jau 'ga wafukaita, Jejuī 'ga upe.

³¹ A'eramū Jejuī 'ga 'ga popyyka oje'ega 'ga upe:

—Ma'eramū ene ekyjau ete 'ū? Ma'eramū te ene nerejemogypygyi etee je ree? Je rerowia'ri'ī tāmējē 'ā ape— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³² A'eramū 'ga 'ga rerua eru'aa yaruū pype. Ore pype 'gā 'arauwe ywytu wojeramū.

³³ A'erauwe ore 'jau Jejuī 'ga upe, yaruū pype ajemogy ma'eramū:

—A'jea futat. Ene te 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea— 'jau ore 'ga upe, 'ga muorypa.

Genesare ywy pewat

(Maku 6.53-56)

³⁴ A'eramū ore arawau oroyaapa orojekoka Genesare ywy are. ³⁵ Jejuī 'ga kwaaw ire peuwara 'gā oje'ega monou kwe pewara 'gā nupe:

—Pe'je pejejua Jejuī 'ga resaka. Ojero'wu ma'e 'gā nerua 'ga upe— 'jau 'gā oje'ega monou 'gā nupe.

A'eramū 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua 'ga upe. ³⁶ A'eramū 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Tene 'gā eneraity pypireme'ywa pygyi etee agawewi— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū 'ga raity pypireme'ywa pygarera 'gā ojekatu'okapap najuejue etee futat.

15

Judeu 'gā nemiapo

(Maku 7.1-23)

¹ Anure fariseu 'gā amū 'ua Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee Jerusareg awi oporonupa ee Jejuī 'ga upe:

² —Ma'eramū te eneremiayuwa 'gā nuapoi mama'ea jareypy 'gā je'eg ymaner imū?— 'jau 'gā 'ga upe. —Ymā te 'ā janepy 'gā 'i ajaupe rakue: “Janeruwarete 'ga janejepoeja afutat. Mama'e 'u enune jarejepoeite'ema 'eramū janetyweramū Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau 'gā ajaupe rakue. A'eramū ore orojepoeita orojemi'war enune 'gā 'eawer imū etee futat jepi. A'ere 'ā eneremiayuwa 'gā nojepoei ojemī'war enune 'gā 'eawer imū— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

³ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū ajee nepeenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega pejemogyau 'ū? Na'ga je'eg imū rūi nanē pēē mama'e apou nū. Peje'eawer imū etee 'ā pēē mama'e apou. A'eramū kasi pēē jeremiayuwa 'gā ago'wau ekoete pejemimu'e tywer are ne— 'jau 'ga 'gā nupe.
⁴—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Peanuw etee ki pejejuwa 'ga je'ega. Pejeje ēē je'ega nanē ianupa etee nū”, 'jau 'ga 'gā nupe. “Ujara 'gā kurapara 'gā ki peapisi”, 'jau 'ā Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁵—A'ere 'ā pemu'e 'gā 'gā jara 'gā je'ega renuw etee'em are etee pejemogyau. “Pejejara 'gā nupe mama'e are pejeporomonowere'emamū ki pe'je 'gā nupe: 'Pē nupewara je amono Jarejuwarete 'ga upe ai'i. A'eramū je mama'e mū monowe'em pē nupe', pe'je ki pejejara 'gā nupe”, 'jau 'ā pēē 'gā mu'jau tywet pejemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁶—Aipo apoaramū pēē pejejar are iporomutare'emamū futat. A'eramū pēē aipo apoaramū Jarejuwarete 'ga je'ega renupare'emamū futat nanē nū. Jarejuwarete 'ga je'eg imū jēmī 'ā mama'e apowe'em. Pejejea'aw imū etee te 'ā pēē mama'e apou ekoete pejemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.
⁷—“Ore Jarejuwarete 'ga je'eg are oreporenuwiwet jepi”, 'jau futatee 'ā pēē pejemogyau. A'ere pē'me ate. Ymā we te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari inuga ka'aran are Isai 'ga upe pē nee rakue:

⁸“Nomŷi agawewi 'gā weaa je ree. A'etea nipo 'gā e'i ekoete futat:

'Arafutar ore Jarejuwarete 'ga. Oroporenuwiweramū 'ga je'eg are', 'jau futatee nanē 'gā ajemogyau nū.

⁹'Aramuoryw ore Orojuwarete 'ga', 'jau futatee 'gā jee", 'jau Janeruwarete 'ga. “A'ere 'ā 'gā meramū te.

Nomŷi 'gā weaa je ree. Naje rerowiari tāmējē 'gā.

U'eawer are etee 'gā jamu'ei. A'ere 'gā 'jau ajaupe:

'Jarejuwarete 'ga je'eg are je pē mu'ei', 'jau futatee 'gā ajaupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are Isai 'ga upe rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹⁰A'eramū Jeju 'ga 'jau mytuna 'gā nupe:

—Pe'je pejejua pejeapyakau jeje'eg are. Pejejeapyoramū ee pejemogyau. ¹¹Napē pype oo ma'efera rūi pē motywet Janeruwarete 'ga upe pē mogyau. Pē nui uēm ma'ea te pē motywet Janeruwarete 'ga upe. Pēje'egaiwa te pē motywet Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹²A'eramū ore Jeju 'ga remimu'eramū 'ga rerowyka arajua oroporogytau 'ga upe:

—Nafutari fariseu 'gā eneje'ega ra'e— 'jau ore 'ga upe.

¹³A'eramū Jeju 'ga 'jau ore:

—Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweretei 'gā 'eawer are. Sā'ā koa. Ko jara 'ga 'ā opopot ekoete ma'e ka'a po'oa. Wemitymera etee 'ā 'ga imuaranuwukaa oko pype. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga iapoi. Oje'eg are ajamu'jatyweara 'gā nereko tyweri.

¹⁴A'eramū pēē pejemuaēme'ema 'gā nee. Eae'ema 'jawe 'gā. Eae'ema 'gā ojopopyyk ekoete ajuerawau kwe pe. A'ere nipo 'gā ajueru'ari etee ajuerawau ywy kwara pype. Nan tee fariseu 'gā. Naeapyoi 'gā Jarejuwarete 'ga je'eg are. A'etea 'gā ajamu'e ekoete ee. A'eramū nipo 'gā wemimu'e 'gā nerawau mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jeju 'ga ore.

¹⁵A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore mueapyo ape e'eawer are, ki Ku'jyp. “Napē pype oo ma'efera rūi pē motywet Janeruwarete 'ga upe pē mogyau. Pē nui uēm ma'ea tee pē motywet Janeruwarete 'ga upe. Pēje'egaiwa te 'ā pē motywet Janeruwarete 'ga upe” 'eawer are— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁶A'eramū Jeju 'ga 'jau ore:

—Pēē nanē nipo nepepygi we pejeakag imū ra'e ki sa? Ekoay pēē na'e ki 'ei. Pēē nanē meewei etee pēneapyo ee ra'e ki 'ei. ¹⁷Nepēneapyoi we futat nipo je'eawer are ki sa? Pejejemī'ua nipo pēē imonou pejejuru pe. A'ere nipo pēē imokona. Pēnemi'ua osou pēnawyrū pype. A'ere nipo “pēnemi'ufera okwapa pē nui” 'ea miamū pē motywere'ema Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jeju 'ga ore. ¹⁸—Pēje'egaiwa te a'jea futat pē motywet 'ga upe. Pejejea'aw imū etee pejeje'ega. Pēje'egaiwa te a'jea futat pēwyter a'wyre'ema wesaukat Janeruwarete 'ga upe. ¹⁹Mama'e tywer are etee pejejea'aramū. A'eramū pēē mama'e apou pejejea'ar imū. 'Ga amū nipo wea'aramū akou oporojuka are. A'eramū nipo 'ga oporojukau. 'Ga amū nipo wea'aramū akou wemirekoe'ema kūjā are oko are. A'eramū nipo 'ga okou ēē ree. Kūjā ēē mū nipo wea'aramū akou omene'ema kūima'e are oko are. A'eramū nipo ēē okou 'ga ree. 'Gā amū nipo wea'aramū mama'e tesirū apo are. A'eramū nipo 'ga otyweramū akou Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga amū nipo ojokaraemā futaa akou. A'eramū nipo 'gā amunarūmū ee. Wemifutar imū etee o'meramū nipo. Wea'aw imū etee futat nipo 'gā ajuago'wau ajemogyau. Wea'aw imū etee futat nipo 'gā Jarejuwarete 'ga kurapa. ²⁰Poromū te 'gā jemotyweawa Jarejuwarete 'ga upe. Na'gā nemi'ua rūi futat 'gā

motywet 'ga upe. 'Gã jepoeje 'ema miamũ nomotyweri 'gã Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree, ore mueapyou ee.

*Judeue'ema êê
(Maku 7.24-30)*

²¹ A'ere Jejui 'ga ore rerawau pe awi nũ. Tiro 'jawa pyri ore oi, Sidoma 'jawa pyri 'jau.
²² Peu ore rekoramũ peuwara êê mũ, judeue'ema êê mũ 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Ene 'ã Jarejuwarete kĩa remimurera, Ku'jyp. Ejemuaêm iki je ree, Ku'jyp— 'jau êê 'ua 'ga upe. —Mama'eukwaawa 'up jera'yra kynra pir are. Ojero'wu etee te kynra. Epe'a kynra wi jee, Ku'jyp— 'jau êê 'ga upe au'jeteramũ.

²³ A'ere Jejui 'ga êê je'eg anupare'ema 'jawe etee futat. A'eramũ ore 'ga remimu'eramũ 'jau 'ga upe:

—Emono êê jarejewi. Jane rewiri etee 'ã êê rekoi wafukaita— 'jau ore 'ga upe.

²⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Janeruwarete 'ga je mua Israeu juapyrera 'gã nupe etee. Judeu 'gã karupa'mĩ ka'jama 'jawe jee. A'eramũ 'ga je mua 'gã nupe, 'gã mu'jaukaa ojee— 'jau 'ga oree. —A'ere êê najudeu arũ. Amutee êê te— 'jau 'ga oree.

²⁵ A'ere 'ã êê ruri ojea'gwawe'em futat wapyka wenupy'au 'ga rowase 'jau 'ga upe:

—Je resag ape, Ku'jyp. Ejemuaêm je ree— 'jau êê 'ga upe.

²⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau êê upe:

—Sã'ã ae kunumĩa mama'e 'ue'emamũ ae kunumĩ remi'urama monoe'ema weymawa upe. Nan tee futat je— 'jau Jejui 'ga êê upe.

²⁷ —A'jea futat ere. A'ere ywyu mama'e 'ar ire wã neymawa i'ui futari— 'jau êê 'ga upe.

²⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau êê upe:

—Je rerowiat ape ekou ra'e ĩ. A'eramũ je enera'yra êê katu'oka enee— 'jau 'ga êê upe.

Aipo 'ga 'e ypyrauwe futat mama'eukwaawa ojepe'au êê ra'yra êê wi.

²⁹ A'ere Jejui 'ga wemimu'eramũ ore rerawau pe awi nũ. Arawau orowaëma Garirei ypiauu reme'y'warimũ. A'eramũ ore arawau orojeupia wyytytra rupi. A'eramũ Jejui 'ga wapyka wewiri oo ma'e 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ³⁰ Kwaiwete 'gã 'ua owaëma 'ga upe. Ojero'wu ma'e 'gã 'gã erua 'ga upe 'gã katu'okawamũ. Iteu ma'efet, eae'em, ika'na ma'e, ije'ege'em, ikaruat ma'e. Mimera 'gã 'gã werut 'ga upe. A'eramũ Jejui 'ga 'gã katu'okapap.

³¹ 'Gã katu'oga resakara 'gã oporesagamũ 'gã nee.

—Kuu. Ije'ege'emera 'gã 'ga omoje'egukat! Iteu ma'e 'gã 'ga amafu'amukat! Ika'na ma'e 'gã 'ga ikatu'oka. Eae'ema 'gã 'ga imamã'jãu. Israeu juapyrera 'gã Nuwarete 'ga 'gã katu'ogukaa 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã Ku'jywa 'ga muorypa ee.

—Ene te 'ã eneresage oree, ki Ku'jyp. Ojero'wu ma'e 'gã erekatu'ogukat 'ga upe ore reape— 'jau 'gã Ku'jywa 'ga upe, 'ga muorypa ee. —Israeu juapyrera 'gã Nuwareteramũ ene 'gã katu'ogukaa 'ga upe oree— 'jau 'gã Ku'jywa 'ga upe, 'ga muorypa 'gã nee.

*Kwaturu miu 'gã mojemi'waawet
(Maku 8.1-10)*

³² Kwaiwete 'gã katu'og ire, Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oree:

—Ajemuaêm je tekou 'gã nee. Muapyt 'ã 'gã kaaruwamũ jane pyri. A'eramũ 'awamũ 'gã nemi'urama ateeuwamũ 'gã nui. A'ere je najeporomonoweri 'gã nee tejewi, 'gã nupe mama'e monowe'emamũ. Kasi 'gã oje'wyr ipe awau 'gã manũaiwi ty'ara upe ne kwy— 'jau 'ga 'gã nupe.

³³ A'eramũ ore 'jau 'ga upe:

—Amunawe'em ipe jane rekoi nũ'ũ. Nitywi mama'ea 'au. Mõ awi sipo ore mama'e muri 'gã mojemi'waawamũ?— 'jau ore 'ga upe.

³⁴ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Marãmaran te pëkanape'i pytuna?— 'jau 'ga oporonupa ee oree.

—Sete kanape'i pytuna muapyapy'ri etee pira'ia— 'jau ore 'ga upe.

³⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau mytuna 'gã nupe:

—Pe'je pejeapyka ywyu— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã wapyka. ³⁶ A'eramũ 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'eramũ 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ã eneresage oree, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'eramũ oree. Omowowogauwe ojeme'yita oree. A'eramũ ore imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ³⁷ A'eramũ futat 'gã ojemi'waa wewegamũ.

—Niapoi agawewi akiko re'ā. A'etea ojeme'yi 'ga upe janee 'ga omowowogamū— 'jau 'gā ajaupe. —Janeruwarete 'ga te 'ā ome'yi janee. A'eramū 'ā jane jarejewegamū rēwējēmī jarejemogyau. Janeruwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ā jane ty'ara rerekoi— 'jau 'gā ajaupe.

'Gā jemi'wapaw ire ore emyrera mono'oga ijaga yrūūū pype. Sete yrupemūū ore imatyneema. ³⁸ Kwaiwete te ojemi'wat ma'efera 'gā pytuna. Kwaturu miu kūima'efera 'gā pytuna. A'e pe 'ā kūjāmera 'gā pytunamū nū, kunumūmera 'gā netee. Kwaiwete ojemi'wat ma'efera 'gā pytuna.

³⁹ 'Gā jemi'wapaw ire Jejui 'ga 'gā monou ojewi:

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

'Gā mono re Jejui 'ga ore reru'aa yaruu pype nū. A'eramū ore arawau oroyaapa arawau orojekoka Magatā ywy are.

16

Aeremiapoe'ema fariseu 'gā enūinawet
(Maku 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹ Anure fariseu 'gā amū satuseu 'gā amū netee 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Nuerowiari 'gā 'ga. “Najarejuwarete 'ga pājē mū rūi 'ga mama'e apoi akou”, e'i etee 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'ua 'ga resaka. A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Aeremiapoe'ema eapo amū ore reape. Taruesak ene mama'e apoa orojemiesagamū 'jau ki sa— 'jau 'gā 'ua 'ga upe.

² A'ere Jejui 'ga 'gā kwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani. Naapoa'uweri je amū pē neape. Naje rerowiari te 'ā pejepe. A'eramū je mama'e apowe'em pē nemiesagamū— 'jau ete 'ga 'gā nupe. —Kaaruwamū ywak piraga resaka ki pe'je pejejaupe: “Ai'we nipo 'ā nokyri amana”, pe'je ki ywak piraga resag ire. ³ A'ere nipo ku'emamū ywak piragamū resag ire pe'je pejejaupe: “Awamū amana ra'e”, 'jau nipo pēē ywak piragūū resag ire. Ywaga resag ire nipo pēē mū amana kwaapa futat. A'ere nipo naje kwaawi pejepe. Jeremiapofera resaka agawewi nipo pēē. A'etea nipo naje rerowiari pejepe. “Janeruwarete 'ga futat 'ga mut janee”, 'jawe'em nipo pēē jee jeremiapofera resag ire miamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁴ —'Auwawaramū miamū 'ā nepēa'wyrī futari pejejemogyau 'ga upe. “Oreremiapoe'ema eapo amū oree”, pe'je 'ā jee numiamū. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pē nupe pēnemiesagamū. Juna 'ga ree etee je pē muea'ari pē mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

'Gā nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau pe awi nū. 'Ga remimu'eramū nanē arawau 'ga rupi nū.

Wemimu'e 'gā momoranupawet
(Maku 8.14-21)

⁵ Arawau yaruu pype aru'aa. A'eramū ore oroyaapa arawau. Garireja ry owajara katy ore arawau. A'ere ore 'ga remimu'eramū kanape'i reroo moka'jami.

⁶ Arawaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—Pejea'gu ki fariseu 'gā nui, 'gā mani'oko'o jopype awi, satuseu 'gā ma'e awi 'jau— 'jau 'ga oree.

⁷ Aipo orojeupe 'ga 'eramū ore 'jau arajaupe:

—Kanape'i rerura jane simoka'jam ra'e. Ma'eramū 'ā 'ga poromū 'ga 'i janee— 'jau ore arajaupe.

⁸ A'ere Jejui 'ga, arajaupe 'e renupawe, 'ga 'i oree:

—Naje rerowiari tāmējē pejepe pejejemogyau ki 'ei. Ma'eramū nā'ā aipo pe'je pejejaupe re'ā “Kanape'i rerure'em are 'ga 'i poromū janee”, pe'je re'ā— 'jau 'ga oree. —Nakanape'i upe rūi je 'i poromū pē nupe. “Pejea'gu ki fariseu 'gā mani'oko'o jopypeaw awi, satuseu 'gā ma'e awi nanē nū”, a'e te je pē nupe kūi. “Morogyta 'gā pejejeupe imowuwut ekoete awi ki pejea'gu”, a'e te je pē nupe kūi— 'jau Jejui 'ga oree. ⁹ —Nepēneapyoi we jeje'eg are ra'e. Pemoka'jam nipo jeremiapofera rai'i? Kanape'ia je ime'yitawera rai'i? Siku etee agawewi ako ai'i. A'etea ako je kanape'ia omowowok imonou siku miu kūima'e 'gā mojemi'waawamū ai'i. 'Gā jemi'wapaw ire ako pēē emyrera jaga tusi yrū pype ai'i— 'jau 'ga oree. ¹⁰ —A'ere ako je sete kanape'i mowowoka kwaturu miu 'gā mojemi'waawamū ai'i nū. 'Gā jemi'wapaw ire marāmaran yrūa ajee pematyneem emyrera pyu rai'i? Sete yrū etee futat ako ai'i. Pemoka'jam te ra'u jeremiapofera rai'i nū? Ma'eramū sipo ajee jerea'aramū kanape'i pyu jaretywe'em are?— 'jau 'ga oree. ¹¹ —Nakanape'ia rūi je amome'u pē nupe “Pejea'gu ki fariseu 'gā mani'oko'o jopypeaw awi” je'ea. A'ere 'ā nepēneapyoi je'eawer are— 'jau 'ga oree.

¹² Aipo orojeupe 'ga 'eramū ore orojepyoramū 'ga 'eawer are.

—“Pejea’gu ki fariseu ‘gã ‘e awi, satusau ‘gã ‘e awi nanê nũ” ‘e upe te je ‘i numiamũ— ‘jau ‘ga oree.

*Pedro ‘ga Jejui ‘ga mome‘uawet
(Maku 8.27-30; Luka 9.18-20)*

¹³ Orojekog ire ore arawau ywyu. Sesariafiripai ywy pe ore arawau. Peu orowaem ire Jejui ‘ga oporonupa ee oree:

—Ma’ja e’i te tekotee ‘gã jee, pêneki’yramũ jee jepi?— ‘jau ‘ga oree.

¹⁴ —“Juã Batista ‘ga te nipo ‘ã ‘ut oferapa rai’i nũ”, e’i ‘gã amũ enee jepi. Amumera ‘gã: “Eliasi ‘ga nipo ‘ã ‘ut ojewya rai’i nũ”, ‘jau enee jepi. Amumera ‘gã: “Jeremi ‘ga nipo, ‘ga je’ega mome‘warera ‘ga amũ te nipo ‘ua oferapa oporogytau akou janee nũ”, ‘jau ‘gã enee jepi— ‘jau ore ‘ga upe.

¹⁵ —Pêê nũ. Ma’ja pe’je ajee jee jepi nũ‘ũ?— ‘jau ‘ga oree.

¹⁶ A’eramũ Simão Pedro ‘ga ‘jau ‘ga upe:

—“Janeruwarete ‘ga remimurera ‘ga futat”, aru’e ore jepi— ‘jau Pedro ‘ga ‘ga upe. —“Okoteete ma’e ‘ga ra’yrarete ‘ga futat”, aru’e ore jepi— ‘jau ‘ga ‘ga upe.

¹⁷ A’eramũ Jejui ‘ga ‘jau ‘ga upe:

—A’jea futat ere poromũ, Simão— ‘jau ‘ga ‘ga upe, Juã ‘ga ra’ya ‘ga upe. —Janeruwarete ‘ga mama’e esage wapo enee, ‘agamũ ene mueapyoukaa je ree. Na’ga amũ rui ene mueapyo je ree. Ywag ipe ako ma’e ‘ga, Jeruwarete ‘ga futat ene mueapyo je ree— ‘jau ‘ga Simão ‘ga upe. ¹⁸ —Enerer irũa Pedroa. Ita enerer irũa. Sã ‘ã pêê ‘oga apoaramũ ita ‘arimũ im’yriaramũ itauu monoa ikokaramũ. Aipoa te itauua ‘oga opyygete etygukare’ema. Nan tee futat ene’eawera “Janeruwarete ‘ga remimurera ‘ga. Okoteete ma’e ‘ga ra’yrarete ‘ga futat”, ene’eawera. Aipo ene’eawera rerowiaara ‘gã je amogy tejemiayuwamũ. Ene ‘ã je amogy tejerowiarukaawamũ kwaiwete ‘gã nupe. Anure nipo ene je rerowiaara ‘gã ‘wyriaramũ futat ereko. Kwaiwete nipo ‘gã je rerowiaa. Je rerowiar ywyapi futat nipo ‘gã ajemogyau. Mama’eukwaawa ‘wyriara remiayua agawewi nipo afuwereteramũ ‘gã nee. A’etea nipo ‘gã nopoiri futari je rerowiar awi. Sã ‘ã ‘oga om’yi esage re i’are’ema. Nan tee futat je rerowiaararetea ‘gã nopoiru’jawi je wi— ‘jau Jejui ‘ga ‘ga upe.

¹⁹ —Sã ‘ã saawi rerekwara. ‘Wyriararete ‘ga woga saawi monou wemiayua ‘ga amũ upe. A’eramũ aipo ‘ga mama’e apou o’wyriara ‘ga upe, o’wyriara ‘gã je’eg imũ etee futat. Nan tee futat je ene mogou ‘wyriaramũ teje’eg irũnamũ. Ene futat ‘awamũ ereko jeremiayua ‘gã nu’jau jeremifutar are. “Nan tee siapo ‘jau”, ‘jau nipo ene ekow ‘awamũ. Jeremiayua ‘gã nupe aipo ene ‘eramũ Janeruwarete ‘ga nanê aipo ‘jau enee nũ. “Nan siapo awi”, ‘gã nupe ene ‘eramũ Janeruwarete ‘ga nanê aipo ‘jau enee nũ— ‘jau Jejui ‘ga ‘ga upe.

²⁰ A’eramũ ‘ga ‘jau oree nũ:

—Je mome‘u kasi pejepe tekotee ‘gã nupe ne. “Jejui ‘ga Janeruwarete ‘ga remimurera”, ‘jawe’em pêê ‘gã nupe— ‘jau ‘ga oree.

*Amanũawama mome‘uawet
(Maku 8.31-9.1; Luka 9.22-27)*

²¹ A’e pe futat Jejui ‘ga amanũawama mome‘wau ppy oree:

—Too Jerusareg ipe ‘jau. Peu futat nipo judeuramũ jane‘wyria’ri ‘gã je rereko tyweri. Jane‘wyria’ri, mainana ‘wyriat, Moisesi ‘ga remikwasiarer are moromu’jat. Mĩmera ‘gã nipo je rerekou tyweaete je jukaukaa jefaruu ‘gã nupe. A’ere nipo imuapyra ‘ara rupi Janeruwarete ‘ga je moferawi nũ— ‘jau ‘ga oree.

²² Aipo ‘ga ‘eramũ Pedro ‘ga ‘ga rerojepe‘au’i ore wi, oje’egayau ‘ga upe:

—Ene‘me awi nũ‘ũ. Nene rereko tywera‘uweri ‘gã nũ‘ũ. Janeruwarete ‘ga nene rereko tywerukara‘uweri ‘gã nupe kũi— ‘jau Pedro ‘ga ‘ga upe.

²³ A’eramũ Jejui ‘ga ojerowaka amã‘jau ‘ga ree:

—Ejepe‘a je wi, ki Satanasi. Mama’eukwaawa ‘wyriara ene mu’eukat poromũ jee, ki Pedro. “Tamomoirukat ‘ga ‘ga Ruwarete ‘ga remifutara apo awi ‘jau”, e’i te Satanasi ojeupe. A’eramũ poromũ ene mu’jaukaa jee kũi— ‘jau ‘ga Pedro ‘ga upe. —Nafarejuwarete ‘ga remifutar imũ rui ere aipo ‘jau jee. Ejemifutar imũ te ere aipo ‘jau jee— ‘jau ‘ga ‘ga upe.

²⁴ A’ere ‘ga ‘jau oree:

—Jeremiayuwamũ pejekoweramũ ki jeremifutar imũ etee futat mama’ea peapo. Pejekyjawe’em futat pejekereko tywer awi— ‘jau ‘ga oree. —Pejemanũ awi miamũ pejekyjawe’em futat. “Tene ‘gã je jukai kwy. Napoira‘uweri je Jejui ‘ga rerowiar awi”, pe’je etee ki— ‘jau ‘ga oree. ²⁵ —“Najemanũweri je Jejui ‘ga mome‘u are” ‘jara ‘gã nooa‘uweri futari ywag ipe Jarejuwarete ‘ga pyri— ‘jau ‘ga oree. —“Je naapoa‘uweri futari mama’ea Jejui ‘ga remifutar imũ” ‘jara ‘gã nanê nooa‘uweri ywag ipe Jarejuwarete ‘ga pyri— ‘jau Jejui ‘ga oree. —Amumera ‘gã te nipo ajee e’i “tene ‘gã je jukai kwy. Je napoira‘uweri Jejui ‘ga rerowiar awi”, ‘jau. Aipo ‘jara ‘gã etee awau ywag ipe, Jarejuwarete ‘ga pyri— ‘jau Jejui ‘ga

oree. ²⁶—Okaraemā mono'og are etee ea'at ma'e 'gā ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gā karaemā. A'ere aipo 'gā miamū nooi futari ywag ipe. Nomŷi 'gā weaa Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū 'gā awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee 'gā oi. Peu oo re 'gā nuēmarūi futari jui. Nitywi mama'e mū mama'eukwaawa rapyaw awi 'gā nēnū'jāawamū—'jau 'ga oree. ²⁷—Anure nipo pēneki'yramū je ruri tejewya nū. Tejuwarete 'ga renyfuga pype nipo tejuā, 'ga pyriwara 'gā netee. A'eramū futat je pē mepyau pēnemiahofer are najue'ge etee futat. Teje'eg imū mama'ea apoarera 'gā je imonou imogyau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Tejerowiare'ema 'gā nipo je imonou imogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe—'jau 'ga oree. ²⁸—A'jea futat je 'i. A'eramū futat nipo je tejuā pē'wyriarareteramū te'ŷina pē nupe. Pēē mū nipo je resaka pejemanū enune, peje'wyriarareteramū je ruramū—'jau 'ga oree.

17

'Gā neape Jejuī 'ga jesowo'gōkawet
(Maku 9.2-13; Luka 9.28-36)

¹ Anure seis oser ire Jejuī 'ga awau ywyty'rarimū. Ore mū etee 'ga erawau ojeupi. Muapyra 'gā etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, 'ga rewirera Juā 'ga. Mīmera 'gā etee 'ga erawau erojeupia ywyty'rarimū ojeupi. ² Peū Jejuī 'ga ojesowo'gōka 'gā neape. 'Ga reakwara wenyfugamū kwara reny 'jawe. 'Ga raitya nanē waparasiagamū 'ga ree nū. Iaparasi enyfuk te 'ga raitya 'ga ree.

³ A'erauwe 'gā Moisesi 'ga resaka Eliasi 'ga reewe. Ywag awi 'gā nuri oporogytaū Jejuī 'ga upe.

⁴ Ywag awi 'ut ma'e 'gā nesakawe Pedro 'ga 'jau Jejuī 'ga upe:

—Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp—'jau Pedro 'ga Jejuī 'ga upe. —Ere futat te je tapŷja apoa pejejeupe? Muapyra tapŷja taruapo pē nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau—'jau Pedro 'ga Jejuī 'ga upe.

⁵ 'Ga porogyta pype ywasiga mū 'ua ojyja 'gā nee nū. Enyfug esage te ywasiga. A'e rupi futat Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'gā nupe:

—Koromū futat jera'yrate' ga. Jeremifutararete 'ga. 'Ga 'ā je muorypararetea ojee. A'eramū ki pēē pejeapyakau 'ga je'eg are—'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywasiga rupi 'gā nupe.

'Ga porogytapaw ire ywasiga ojeupiapap 'gā nui nū.

⁶ Jarejuwarete 'ga je'ega renupawe Jejuī 'ga remimu'e 'gā piryjyamū jui. 'Ga je'ega 'gā mogyjau etee. A'eramū 'gā awau wāāpyramū anuruka wyyu. ⁷ A'erauwe Jejuī 'ga awau 'gā nepejāna opo mowyka 'gā nee.

—Pekyje awi. Pe'je pejejua pejefu'ama—'jau 'ga 'gā nupe.

⁸ A'eramū 'gā wowowyrāmū warekou. A'ere 'gā Jejuī 'ga etee futat esagi 'ga'amamū. Ywag awi 'ut ma'efera 'gā awau ojeupia ywasiga rupi 'gā nui nū.

⁹ Ywytyr awi 'gā neruaw ipe Jejuī 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Pemome'ua'ne kasi 'gā nupe ne. Pejejeki'yramū je feraw ire tāmējē tepemome'u 'gā nupe 'jau—'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰ A'eramū 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Ma'eramū ajee Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'i 'ū: Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue: “Eliasi 'ga ra'ne nipo ojesaukat 'gā nupe. A'ere nipo 'ga rewiri jeremimonorama 'ga oi ojesaukaa 'gā nupe”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue, 'jau 'gā imome'wau oree jepi—'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

¹¹⁻¹² A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat 'gā 'i. Eliasi 'ga 'jawewara 'ga ra'ne futat ako 'ut ai'i. “Au'je ki mama'e tywera apo re. Pe'je ki pejepoia pejetywer awi. Ku'jywa 'ga tepē mogy wemiayuwamū 'jau”, 'jau ako 'ga awau pē nupe ai'i je renune ai'i. A'ere nepekwaawi futari 'ga. A'eramū 'gā 'ga rerekou tyweaete wemifutar imū etee futat. Anure nipo 'gā je miamū je rerekou tyweaete 'ga 'jawerimū futat—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

¹³ Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'gā weapyoramū ee ajemogyau.

—Juā Batista 'ga 'ga omome'u janee—'jau 'gā. —Juā Batista 'ga Eliasi 'ga 'jawewara futat—'jau 'gā ajaupe.

Kunumī 'ga katu'okawet
(Maku 9.14-29; Luka 9.37-43)

¹⁴ Ywytyr awi ojyw ire 'gā kwaiwete 'gā nesaka ywytyra raimy 'wyr ipe. Poje kūima'e 'ga amū 'ua, wapyka wenupy'āu Jejuī 'ga rowase.

¹⁵ —Ejemuaēm jera'yra 'ga ree, ki Ku'jyp. Mama'eukwaawa 'up 'ga pir are. A'eramū 'ga moypipa—'jau 'ga Jejuī 'ga upe. —Oypiawuwe 'ga 'ari tata pe jepi. 'Y pe nanē 'ga u'aa jepi

nū— 'jau 'ga imome'wau Jeju 'ga upe. ¹⁶—Arut futat je 'ga eneremimu'e 'gā nupe esaukaa ko numiamū. A'ere 'gā nomoiri etee 'ga wi ko— 'jau 'ga imome'wau Jeju 'ga upe.

¹⁷ A'eramū Jeju 'ga 'jau oree:

—Ma'eramū sipo pēē je rerowiare'ema pejemogyau 'wei? Ymā agawewi nā'ā je pē mu'ei re'ā. A'etea nipo 'ā naje rerowiari tāmējē 'ā pejepe. “Nokoa'uweri je namutamutat pē pype”, a'e agawewi je 'ā pē nupe jā'nū'ū— 'jau 'ga tesirūmera 'gā nupe nanē nū. —Pe'je 'ga ra'yra 'ga rerua jee— 'jau Jeju 'ga ore mū upe.

¹⁸ Kunumī 'ga resakawe Jeju 'ga 'jau 'ga pirewara upe:

—Ejepe'a 'ga wi— 'jau 'ga jupe.

'Ga 'e ypyrauwe ojepe'au 'ga wi. A'eramū kunumī 'ga ajarueteramū.

¹⁹ A'eramū ore 'ga remimu'eramū arawau 'ga repejāna 'ga pyri katu katu. A'eramū ore 'ga upe etee oroporonupa ee:

—Ma'eramū ajee ore norope'aarūi 'ga wi ra'e 'ū?— 'jau ore 'ga upe.

²⁰⁻²¹ —Naje rerowiari wejue te 'ā pejepe. A'eramū pēē a'eramū 'ga pirewara moirarūme'em 'ga wi— 'jau Jeju 'ga oree. —Mostarda 'jawa ra'yi 'ā sikōsikōi'ī agawewi. A'etea 'ā otyim ire waranup. Aipoa aranuwa 'jawe pejemogy re amunipo 'ā pēē peapo futat mama'ea. Je rerowiari etee te te nipo 'eramū tee pearanup— 'jau 'ga oree. —Je rerowia'ri re amunipo 'ā peapo mama'ea pejemiapoe'ema jepājē mū. Ywytyra upe amunipo 'ā pēē 'jau: “Ejepe'a 'aw awi. Peu'i ewau e'yina”, 'jau amunipo 'ā ywytyra upe. Aipo ojeupe pēē 'erauwe amunipo 'ā ywytyra ojepe'au awau pē'eawer imū etee futat. Tejerowiarāmū te je tepājē monoi pē nupe pēnemiapoe'ema apoawamū— 'jau Jeju 'ga oree.

Amanūawama Jeju 'ga imome'wau'japa

(Maku 9.30-32; Luka 9.43-45)

²² Anure Jeju 'ga remimu'eramū ore arajatykau 'ga ree Garireja ywy pe nū. A'eramū 'ga 'jau oree:

—Pēneki'yra agawewi je 'ā. A'etea nipo Janeruwarete 'ga je pyygukat anurenure'i je ree iporomutare'ema 'gā nupe. ²³ A'eramū nipo 'ga je jukaukaa 'gā nupe. A'ere nipo 'ga imuapya 'ara rupi ete je moferawi nū— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore aru'arasigamū arajemogyau. Aipo 'ga 'ea ore mu'arasiga.

Pira juru awi ka'aranūi ywope'ia renuēmawet

²⁴ Anure Jeju 'ga wemimu'eramū ore rerawau Kafanaū 'jaw ipe nū. Peu ore waēmauwe Janeruwarete 'ga mogytaawa upe ka'aranūi ppykara 'gā 'ua oporonupa ee Pedro 'ga upe:

—Omepy te pē mu'jara 'ga ka'aranūi pyu Jarejuwarete 'ga mogytaawa apokatuwa?— 'jau 'gā Pedro 'ga upe.

²⁵ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Omepy futat 'ga— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

Pedro 'ga rog ipe osouwe Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—Maran te enereapyo ee, ki Simão? Awyja te ka'aranūi amono ywy jara 'ga upe? 'Ga remiayua 'gā te omepy ywy jara 'ga upe, ywy are ako ma'e 'gā te ra'u nū?— 'jau 'ga Simão Pedro 'ga upe.

²⁶ —Ywy are ako ma'e 'gā omepy ywy jara 'ga upe. Naywy jara 'ga remiayua 'gā nūi omepy— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

—A'jea futat— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. —'Ga remiayua 'gā nomepyi futari— 'jau Jeju 'ga. —Janeruwarete 'ga futat omogytaawa jara. Je 'ā 'ga remiayua. ²⁷ A'ere 'ā je ka'aranūi ppykara 'gā mepyi. Kasi a'e pe 'gā je raykai ee ne— 'jau Jeju 'ga Pedro 'ga upe. —A'eramū ene ewau ypiuu reme'ywarimū epinaetyka. Eneremimu'ar ypya pira juru pe ka'aranūi ywope'ia mū ruwi. A'ea tereroo 'gā mepyau jarejee 'jau— 'jau Jeju 'ga Pedro 'ga upe.

A'eramū Pedro 'ga awau iapou 'ga 'eawer imū etee futat.

18

Esage ma'e are 'gā mu'eawet

(Maku 9.33-37; Luka 9.46-48)

¹ Anure Jeju 'ga remimu'eramū ore arajua oroporonupa ee Jeju 'ga upe:

—Manamū te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramū jarejuapyaapa?— 'jau ore 'ga upe.

² Ojeupe aipo ore 'erauwe Jeju 'ga kunumī renūina:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe kunumī 'ga amū 'ua 'ga repejāna 'ga rerowyka. ³⁻⁴ A'eramū Jeju 'ga 'jau oree:

—Peesak te kunumī 'ga 'ama je pyri?— 'jau 'ga oree. —Kunumī 'gā noferowiaraiwi ojee tee jepi. Ujar are 'gā jemogypygyi. Ujara 'gā je'eg imū etee 'gā mama'e apoi. A'eramū je 'jau pē nupe: Kunumī 'jawewara 'gā etee je amogy 'wyriaramū tejepyri. Kunumī 'gā

'jawe pejemogy re te je pe mogyau 'wyriaramū tejepyri. Kunumī 'jawewara 'gā etee esage ma'eramū jee— 'jau Jejuī 'ga oree. ⁵—Kunumī 'gā nee ojejukau esage ma'eramū je reewe futat pejejuka esage— 'jau 'ga oree.

⁶—Kwaiwete kunumī 'gā je rerowiari ajemogyau. 'Ga amū nipo je rerowiar awi kunumī 'gā momoirukaa 'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweretei— 'jau 'ga oree. —Sā'a ae ita mogoa ojojuri. A'eramū 'ā ae ojomonou ojomomoa 'yē'ē pype ajajukau. A'ere nipo 'y pe imomoriptyrera 'ga reko tyweri'i etee. A'eramū futat 'ga amanūmū. A'ere nipo je rerowiar awi kunumī 'gā momoirukarera 'gā Janeruwarete 'ga ereko tyweretei futari— 'jau 'ga oree. ⁷—Nateepawi futari nipo ajaupe mama'e tywera apoara 'gā. Iporiay'i aipo 'gā numiamū. Aipo 'gā te nipo Ku'jywa 'ga wereko tywerete futat imojero'wau etee— 'jau 'ga oree.

⁸—“Jepoa je motywerukat Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera apoukaa jee, je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau ki pejepoa pemonok imonou imomoa pejejewi. Kasi a'e pe pēpoa pē motywerukaru'jaw ine. “Tepyu nanē je mama'e tywer apoi ra'e” 'jaramū pejepya nanē imonoka nū. Kasi a'e pe pēpya pē motywerukaru'jaw ine nū. Pēpo monoga rayramū futat pē nupe. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoaramū pē momopori pē monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa te ayrete ma'ea imomoriptyrera 'gā nupe. “Janepoa jane motywet” 'jau pejepoa pemososopap pejewi. A'eramū te nipo mama'e tywera nepeapou'jawi. A'eramū te peo ywag ipe. ⁹“Jarejea pyu mama'e resaga jane motywet” 'jaramū pejejea mosoka imonou imomoa pejejewi. Imosog ire te nipo mama'e tywera nepeapou'jawi— 'jau Jejuī 'ga oree. —Wea mosoga ay futat wea mosokara 'gā nupe. A'ere nipo Janeruwarete 'ga te mama'e tywera apoara 'gā momopori imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ea te nipo ayay futat aipo pype imonopyrera 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga oree.

Oka'jam ma'ea karupa'mīa
(Luka 15.3-7)

¹⁰⁻¹¹—Kunumī 'gā nupe kasi pe'je ne, “nepeapoi pēē kunumī'tī”, 'jawe'em pēē kunumī'tī 'gā nupe, 'jau je pē nupe. Ywagipewara 'gā futat kunumī are ojejuka ma'ea. Weape futat 'gā kunumī rerekoi. Ywag ipe futat 'gā nee ojejuka ma'e 'gā jemogyi Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejuī 'ga oree.

¹²—Maran te pekwaap? Wyra jara 'ga amū sēg karupa'mī wereko. Poje karupa'mīa mū awau oka'jama 'ga wi. Ma'ja sipo ijara 'ga wapo? Wejat futat 'ga weymawa jū me, juowa 'wawamū. A'eramū 'ga awau oka'jam ma'e rekaa akou. ¹³Esakawe 'ga aku'iramū oka'jam ma'efer are. A'e pe 'ga aku'iramū agawewi futat oka'jame'em are. A'eramū 'ga oka'jam ma'efer are taetu aku'iramū. ¹⁴Nan tee futat Janeruwarete 'ga nafutari kunumī amū oa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejuī 'ga oree.

Mama'e tywera apoara 'gā

¹⁵—Je rerowiaara 'ga amū nipo mama'e tywera wapo enee. A'eramū ki ekwap eporogytau 'ga upe ejete'e'i ra'ne— 'jau Jejuī 'ga oree. —Ojeupe 'ga tywera ene imome'u re nipo 'ga 'jau enee: “A'jea futat ako je mama'e tywera apoi enee ai'i. A'ere je 'awamū naapou'jawi”, 'jau nipo 'ga enee. A'eramū ene 'ga mojekoty'aa ejee nū. ¹⁶A'ere ki 'ga ejaykapawe'emamū epytuna 'gā amū eroo ejeupi eroporogytau 'ga upe. Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue: “Ga upe 'ga remiapo tywera mome'uramū ki pemome'u 'gā amū nemianuwamū 'jau. Majepei 'ga remianuwamū ki pemome'u maranamū mukūja 'gā nemianuwamū. A'eramū 'gā ene'e kwaapa 'jau”, 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ¹⁷A'ere ki mama'e tywera apoara 'ga 'gā je'ega renuwetee'emamū pē mome'u 'ga Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe. A'eramū 'gā oje'ega 'gā nupe Jejuī 'ga rerowiaara 'gā je'ega renuwetee'emamū pēē 'jau 'ga upe: “Najaneruwarete 'ga remiayuwa rūi ene. Mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa te ene ra'e”, pe'je ki otywer awi ipoire'ema 'ga upe— 'jau 'ga oree.

¹⁸—A'eramū je 'jau pē nupe: 'Gā amū nupe “Janeruwarete 'ga pētywera omoit pē nui”, pēē 'eramū 'ga imoiri futari 'gā nui. 'Gā amū nupe te nipo aje pe'je “Nepēpoiiriweri 'ā pejetywer awi. A'eramū 'ga imoire'ema futat pē nui”, pēē 'eramū 'ga nomoiri futari 'gā nui— 'jau Jejuī 'ga oree.

¹⁹—A'jea futat je'ea: Ojeupe mukūjamū pēē mama'e renūjamū, Jeruwarete 'ga mama'e apoi futari pē'eawer imū. ²⁰Je rerowiaara 'gā ajatykau 'upa je upe oje'ega. A'eramū je nanē tekou 'gā pype nū. Maranamū mukūi etee agawewi. Maranamū muapy'ri etee agawewi nipo 'gā 'upa. A'ete je ako 'gā pype— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

Ajaupe 'gā mota'wa are 'gā mu'eawet

²¹A'eramū Pedro 'ga awau Jejuī 'ga rerowyka oporonupa ee 'ga upe:

—Tepytuna 'ga mama'e tywera tejeupe iapou'jau'jawamū sipo je maran tejemota'wau 'ga upe? Sete te sipo je teta'waramū 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe.

²² A'ere Jeju'i 'ga 'i 'ga upe:

—Naani nū'ū. Ejeupe 'ga mama'e tywera apou'jau'jawamū ene nanē ejemota'wau'jau'japa etee futat ekou 'ga upe, au'jeteramū— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe. ²³ —Mama'e mū je amome'wū pē nupe pē mu'jau pēmota'wa are— 'jau 'ga oree. —'Wyriara 'ga amū nipo 'jau ojeupe oporowyky ma'e 'gā nupe: “Pe'je jeremiayuwa 'gā nerua jee. Taje mepy 'gā 'jau. Kwaiwete ako 'gā jekaraemā rerooi imepyawe'em ai'i. A'eramū 'awamū pejewau 'gā nerua je mepyawamū”, 'jau 'ga ojeupe oporowyky ma'e 'gā nupe— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau oree.

²⁴ —A'eramū 'ga upe oporowyky ma'e 'gā awau 'ga remiayuwa 'ga amū rerua 'ga upe. Kwaiwete karaemā 'ga weroo imepyawe'em rakue. A'eramū “Je mepy ape”, ojeupe 'wyriara 'ga 'eramū 'ga 'jau etee 'ga upe “nitywi futari”, 'jau 'ga o'wyriara 'ga upe. ²⁵ A'eramū 'wyriara 'ga 'jau ojeupe oporowyky ma'e 'gā nupe: “Peroo 'ga me'ega tekotee 'gā nupe 'gā nemifajamū. 'Ga remireko, 'gā na'yt, 'ga karaemā. Mīmera peroo ime'ega. A'eramū pēē 'gā nepyfera rerua jee”, 'jau 'ga opoirū 'gā nupe— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau oree. ²⁶ —O'wyriara 'ga 'e renupawe, 'ga wapyka wenupy'āu 'ga rowase: “Ejemuaēm te je ree. Erejeaei awi je ree. Tene je ra'ne. Tamepy ene 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau oree.

²⁷ —A'eramū 'wyriara 'ga ajemuaēma 'ga ree. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe: “Ajemuaēm je ene ree. A'eramū je tejea'aru'jawe'emamū temepye'em are. Ere ewau”, 'jau 'ga 'ga upe. ²⁸ A'erauwe imepyare'ema 'ga awau uēma 'ga rog awi. Awaw ipe 'ga opytuna 'ga amū rowosōu. Ināinānī'i agawewi 'ga pytuna 'ga 'ga mepyawe'em ra'i'i. A'etea 'ga 'ga ajue'opyyk 'ga majaetytyka: “Ere je mepyau 'awamū”, 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'ga upe.

²⁹ —A'eramū 'ga pytuna 'ga wapyka wenupy'āu 'ga rowase: “Ejemuaēm te je ree. Tene je ra'ne. Tamepypap ene 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau oree.

³⁰ —A'ere 'ga 'i etee 'ga upe: “Naani. Napoiri futari je ene wi”, 'jau etee 'ga 'ga upe, 'ga monou imomoa moromunepawa pype. “Je mepye'emamū nereēmi jui”, 'jau 'ga 'ga upe.

³¹ —'Wyriara 'ga poirū 'gā 'ga resaka. A'eramū 'gā awau 'ga mome'wau o'wyriara 'ga upe. “Ene 'ā erejemuaēm agawewi 'ga ree. A'etea 'ga najemuaēmi opytuna 'ga ree”, 'jau 'gā imome'wau o'wyriara 'ga upe.

³² —A'eramū 'wyriara 'ga 'ga renūina: “Ere ejua. Taporogyta enee 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe.

—Ojepyri 'ga rurauwe 'wyriara 'ga oje'ega moywyrafena 'ga upe. “Enetywerete jee 'awamū. 'Ejemuaēm je ree' ere ako jee ai'i. A'eramū ako je tejemuaēma ene ree ai'i. ³³ A'etea 'ā nerejemuaēmi epytuna 'ga ree ra'i'i. Ejee je jemuaēma 'jawe ki jemuaēma epytuna 'ga ree”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau oree.

³⁴ —Opytun are wemiayuwa 'ga jemuaēme'emamū 'wyriara 'ga amara'neramū 'ga ree. “Nerejemuaēmi epytuna 'ga ree. A'eramū je tejemuaēmu'jape'ema ene ree”, 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe 'gā monou imu'ama moromunepawa pype. A'eramū 'ga 'jau moromunepawa raarana 'gā nupe: “Naje mepyi 'ga. Najemuaēmi nanē 'ga opytuna 'ga ree. A'eramū pēē 'ga rerekou tyweate jee, 'ga mayrūmū jee”, 'jau 'ga 'gā nupe. “Je mepyawe'em 'ga nuēma'uweri”, 'jau 'ga 'gā nupe— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau oree.

³⁵ —Nan tee futat Jeruwarete 'ga. Pejepyntuna 'gā pē nereko tyweawer are pēē au'jeteramū 'gā nayka re Janeruwarete 'ga nanē pē naykau pētywer are. Pēnaykaupawe'em pētywer are. Nomoiri futari 'ga pētywera pē nui. A'eramū 'ga pē monou pē nerekou tyweate mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jeju'i 'ga oree, ore mu'jau ee.

19

*Peetyg awi pejejemirekoa
(Maku 10.1-12; Luka 16.18)*

¹ 'Gā nupe oporogytapaw ire Jeju'i 'ga ore reruatau nū. Garireja wyy awi arawau oroyaapa. Jotāu ry owajara katywarara rape rupi arawau. A'eramū ore orojewya oroyaapa nū. Judeja wyy pe arajua nū. ² A'eramū mytuna 'gā awau ore rewiri. Amumera 'gā ojero'wau. A'eramū jeju'i 'ga ojero'wu ma'e 'gā katu'okapap.

³ Poje fariseu 'gā amū 'ua 'ga rerowyka. “Siesak 'ga je'eg amutee jarejee 'jau”, 'jau 'gā ajaupe. “'Ga je'eg ekoeteramū. 'Nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'ega ra'e, sa'e 'ga upe 'jau”, 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Jarуетe sipo kūima'e 'ga amū wemireko retygi mama'e'emetē are we?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēnea'ar iki pejejemimogytafer are. “Mama'e apoawamū Janeruwarete 'ga kūima'e 'ga apoi, kūjā ēē reewe rakue” 'eawer are pejejea'aramū pejejemogyau. ⁵ Janeruwarete 'ga te 'ā e'i rakue: “Kūima'e 'ga je aapo kūjā ēē reewe. A'eramū 'ga wemirekoramū kūima'e 'ga

opojo'ogamū ujara 'gā nui ojemujaa wemireko ēē ree etee", 'Jau Janeruwarete 'ga rakue. "Ajuee ojemujar ire 'gā jemogyi majepi teewara 'jawe jee", 'Jau Janeruwarete 'ga rakue. ⁶ Ajuerekoe'ēwe 'gā mukūi futat 'gā nekoi. A'ere ajuereko re 'gā majepi teewara 'jawe 'gā nekoi Jarejuwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga wejue werekoukat 'gā ajaupe. A'eramū pēē pejemojo'ogukarūme'em pejejau, pejejuereko re— 'Jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁷ —Ma'eramū sipo aje Moisesi 'ga 'i rakue: "Pejejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'gā amū nupe ēē ree. 'Aetyk je ene tejemirekoramū akiko', pe'je ki ikwasiarukaa pejejemirekofera ēē ree, imonou ēē upe", 'Jau 'ga ikwasiaa rakue— 'Jau fariseu 'gā 'ga upe.

⁸ A'eramū Jejui 'ga 'Jau 'gā nupe:

—A'jea futat. Niporenuwiwiri wejue pēypy 'gā Jarejuwarete 'ga ree rakue. A'eramū Moisesi 'ga 'gā mueapyoukaa aipo are rakue. A'ere Janeruwarete 'ga aipo ne'i aepy 'gā nupe rakue— 'Jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁹ —A'ere a'jea futat je 'i: 'Ga amū ēē ree 'ga reko re etee ki pejejemirekoa peetyk. A'ere kasi ee pejeporetygiwere'emamū peetyg ine. 'Ga amū ēē ree 'ga reko'emamū pēē pejejemireko retyka ekoete'em. Kasi a'e pe pejejemirekoe'em are ako ma'e 'jawe pejemogoukat amutee ēē rereko re ne— 'Jau Jejui 'ga fariseu 'gā nupe.

¹⁰ A'eramū ore Jejui 'ga remimu'eramū 'Jau 'ga upe:

—Ma'eramū sipo ae wemireko retyke'ema najemogyi nan etee futat— 'Jau ore 'ga upe.

¹¹ A'eramū Jejui 'ga 'Jau ore:

—'Gā amū nauagi ojetee ajemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat 'gā amū remirekoramū. A'ere 'ga amū naemirekoi, 'ga remifutar imū etee futat— 'Jau 'ga ore. ¹² —'Gā amū nipo u'aa oteuramū. A'eramū 'gā wemirekowere'emamū. Amumera 'gā nipo ojeapi'a oogukaa 'ga amū upe. A'eramū 'gā wemirekoe'emamū futat ajemogyau. Amumera 'gā te nipo aje naemirekoweri futari. "Jarejuwarete 'ga upe toporowyky 'Jau kwy. A'eramū je tejemirekoe'emamū tekou", 'Jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū emirekowere'ema 'gā wemirekoe'emamū futat ajemogyau— 'Jau Jejui 'ga ore.

Jejui 'ga kunumī 'gā netee

(Maku 10.13-16; Luka 18.15-17)

¹³ Anure kūjā 'gā amū wa'yra 'gā nerua Jejui 'ga upe nū:

—Orera'yra apyte'rarimū epo emono a'i kī'ī— 'Jau 'gā erua 'ga upe. —Jarejuwarete kīā upe eporogyta wā nee. A'eramū Janeruwarete kīā ojejukau esage wā nee, aru'e ore enee kī'ī— 'Jau kūjāmera 'gā 'ga upe.

A'ere ore Jejui 'ga remimu'eramū ore 'i etee 'gā nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gā 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamū. Nepemaruukari 'ga porogyta— 'Jau ore 'ga remimu'eramū 'gā nupe.

¹⁴ A'eramū Jejui 'ga 'Jau ore:

—Naani. Peapo awi nanuara. Tene kunumī 'gā nuri je pyri— 'Jau etee 'ga ore. —Janeruwarete 'ga kunumī 'gā afutat wemiayuwamū. Kunumī 'Jawewara 'gā nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyriaramū. Kunumī 'gā ojemogyppyk Jarejuwarete 'ga ree. Ojerekokatuukat 'gā 'ga upe. 'Gā 'jawe peko— 'Jau 'ga ore.

¹⁵ A'eramū 'ga opo monou kunumī 'gā apyte'rarimū. A'eramū 'ga 'Jau 'gā nupe:

—Janeruwarete 'ga ojejuka esage pē nee, kunumī— 'Jau 'ga 'gā nupe.

'Gā apyte'rarimū opo mono re 'ga awau 'gā nui.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are

'ga poronupawet

(Maku 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ Anure kūima'e 'ga amū 'ua Jejui 'ga rerowyka'i oporonupa ee 'ga upe:

—Ma'ja te je aapo esage ma'eramū Jarejuwarete 'ga upe tewawamū ywag ipe temanū re?— 'Jau 'ga oporonupa ee Jejui 'ga upe.

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'Jau 'ga upe:

—Ma'eramū ene eja eporonupa ee jee nū ki 'ei? Mama'e esagerete are ki 'ei?— 'Jau Jejui 'ga 'ga upe. —Janeruwarete 'ga etee futat esage ma'ea. "Ene 'ā Jarejuwarete 'ga 'Jawewara futat", ere te jee?— 'Jau 'ga 'ga upe. —Ywag ipe eoweramū mama'ea eapo 'ga je'eg imū etee, Moisesi 'ga upe 'ga remikwasiarukarer imū etee— 'Jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁸ —Maranuara a'eramū je mama'e apou ki 'ei?— 'Jau 'ga Jejui 'ga upe.

—Ymā te 'ā Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue. A'e are eja'at.

"Peporoyuka awi. Peko awi pejejemireko are.

Pemunarū kasi mama'e are ne. Peje'ēwu'Jag kasi 'ga amū ne.

¹⁹ Pejejara 'gā je'ega ki peanuw etee.

Pereko esage ki 'gã pejejereko esage 'jawe etee futat',
 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Mîmera 'ã erekwaapap— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.
²⁰ A'eramũ 'ga 'jau Jeju 'ga upe:
 —Je kunumiawe futat aipoa akwaap ikue. Moisesi 'ga je'eg imũ etee futat je mama'e apoi tekou. Ma'ja'ja jee je aapo 'ũ?— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

²¹ A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'ga upe:
 —A'jea futat ere. A'ere 'awamũ mama'e mũ eapo, 'ga ree eparuerowiar wwyapiweramũ. Ekaraemã eme'emap. A'ere ene ka'aranũ monou ika'aranũe'ema 'gã nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi ojeypyri ene manũ re. Mama'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, ekaraemã 'gã nupe imonoawera mepyau enee anure. Ekaraemã me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

²² Aipo ojeupe Jeju 'ga 'eramũ 'ga u'arasigamũ etee okaraemã are. Kwaiwete te 'ga karaemã. A'eramũ 'ga oporome'egiwere'emamũ okaraemã are. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe etee futat: “Naani. Naapoa'uweri je nanuara”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga u'arasigamũ awau Jeju 'ga aipo ojeupe 'eramũ.

²³ A'eramũ Jeju 'ga 'jau wemimu'eramũ oree:
 —Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga remiyawamũ— 'jau 'ga oree. ²⁴—Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã jekatu'ogukari Jarejuwarete 'ga upe. Kwaiwete 'gã karaemã. A'eramũ 'gã okaraemã are etee wea'aramũ. Okaraemã are etee aipo 'gã jemogypygyi akou. NaJarejuwarete 'ga ree rũi 'gã jemogypygyi ajemogyau. Jarejuwarete 'ga opoara futare'ema ajemogyau. Jeje'ega renupe'ema futat ajemogyau— 'jau Jeju 'ga oree. —Sã'ã kawaruu 'jawewara kamerua aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayayramũ ikaraemã kwai ma'e 'gã ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'e 'gã nijekatu'ogukariweri futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jeju 'ga oree.

²⁵ Aipo renupawe ore oroporesagamũ etee 'ga ree arajemogyau. A'eramũ ore oroporonupa ee arajaupe etee futat:

—Maranuara 'gã tete Janeruwarete 'ga okatu'ok?— 'jau ore arajaupe.

²⁶ Aipo ore 'eramũ Jeju 'ga amã'jãu ore ree 'jau oree:

—Pẽ nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa pẽ nupe. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mũ mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'ea miamũ Janeruwarete 'ga okatu'ok, “Jekatu'og ape” ojeupe 'gã 'eramũ— 'jau etee Jeju 'ga oree.

²⁷ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemã arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanẽ futat ako ore ejaa ai'i nũ. Ma'ja te ore mama'e rejaawera repya?— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

²⁸ A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e momyau nũ. Aipoa 'ara rupi nipo je te 'yina pẽneki'yrareteramũ 'wyrriarareteramũ pẽ nupe. A'eramũ nipo je pẽẽ nanẽ futat pẽ mogyau 'wyrriaramũ tejeypyri. Israeu 'ga ra'ya 'gã pytuna tusi. A'eramũ je pẽ monou pẽ mogyau 'wyrriaramũ 'gã nupe Israeu juapyrera 'gã nupe. A'eramũ Israeu juapyrera 'gã nipo awau pẽ nowase. A'eramũ nipo pẽẽ 'jau mama'e esage apoara 'gã nupe: “Mama'e esage ereapo rakue, Jarejuwarete 'ga je'eg imũ rakue. A'eramũ 'ga ene mepyau eneremiapofer are”, 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe— 'jau Jeju 'ga oree. —Mama'e tywera apoarera 'gã nupe nipo pẽẽ 'jau: “Mama'e tywera etee ereapo Jarejuwarete 'ga upe rakue. 'Ga je'eg imũ jẽmĩ mama'e apowe'em rakue. A'eramũ 'ga pẽ mepyau pẽnemiapo tywer imũ etee futat”, 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe— 'jau Jeju 'ga oree. ²⁹—Amanũ re je ree omama'e rejaarera 'gã juejue awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. Peu te 'ga mama'e teepawe'ema muri 'gã nupe kwaiwete, je ree 'gã mama'e rejaawera repyramũ futat mua 'gã nupe. Oy eẽ rejaarera 'gã, uwa 'ga rejaarera 'gã, wa'ya 'gã nejaarera 'gã, weki'ya 'gã nejaarera 'gã, wenyra 'gã nejaarera 'gã, okywya 'gã nejaarera 'gã, wykiera 'gã nejaarera 'gã, woga rejaarera 'gã, oyywa rejaarera 'gã. Mîmera 'gã juejue ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanũ re. 'Gã nupe juejue futat Janeruwarete 'ga mama'e esage muri kwaiwete— 'jau Jeju 'ga oree. ³⁰—Awamũ 'gã amũ reni 'wyrriaramũ ajaupe. A'ere nipo anure aipo 'gã jemogyi akotee ma'eramũ etee nũ. 'Awamũ 'gã amũ jemogyi akotee ma'e 'gã 'jawe. A'ere anure nipo aipo 'gã jemogyi 'wyrriara 'jawewaramũ nũ. 'Awamũ omama'e rejaarera 'gã akotee ma'e 'jawe etee futat 'gã jemogyi. A'ere nipo anure, 'wyrriarareteramũ je renamũ, je ree omama'e rejaarera 'gã jemogyi 'wyrriaramũ je pyri— 'jau Jeju 'ga oree.

20

Wemifutar imũ etee Janeruwarete 'ga jane mepyawam

¹ A'eramũ Jeju 'ga 'jau:

—Mama'e mü je amome'u pē nupe pē mu'jau tejeupe pēnemiapofera mepy are. Sā'ā uwa ko jara 'ga amū oa ai'iweteteuwe ojeupe oporowyky ma'e 'gā amū nekara. ²Iporowykye'ema 'gā nesakawe 'ga 'jau 'gā nupe: “Pejot pejeoporowykyau jee”, 'jau 'ga 'gā nupe.

—“Maran sipo ajee ore mepy ape?” 'jau 'gā 'ga upe.

—“Majepeja ka'aranūū ywope'i pyu etee futat je tejeupe pēporowykyawera mepyi pē nupe”, 'jau 'ga 'gā nupe.

³—A'eramū 'gā awau 'ga rupi oporowykyau 'ga ko pe. Kwarawyrūū'iramū ko jara 'ga awau amunawa pyter ipe nū, iporowykye'ema 'gā amū nesaka nū. ⁴A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe: “Pejot pejeoporowykyau jeko pe. Kaaruwamū tamepy pēē 'jau, tejeupe pēporowykawer are 'jau”, 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵A'eramū 'gā awau oporowykyau 'ga upe.

—Aje kwara kwawamū ko jara 'ga awau, 'gā amū nerua 'gā moporowykyaukaa ojeupe nū. Kwara jerewamū 'ga awau, 'gā amū nerua nū. ⁶Kaarup ja'wyja'wyrāmū 'ga awau amunawa pyter ipe nū. A'eramū 'ga iporowykye'ema 'gā amū nesaka nū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe: “Ma'eramū pēē pejeoporowykyawe'em pejejemogyau 'ū?” 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷—“Nitywi 'pe'je pejejua pejeoporowykyau jee” 'jara 'ga amū oree”, 'jau 'gā 'ga upe.

—A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe: “Pe'je ajee pejewau pejeoporowykyau jee 'ū”, 'jau 'ga 'gā nupe.

⁸—Kaarup katu katuramū ko jara 'ga 'jau opoirū 'ga upe: “Emepy ki oporowyky ma'e 'gā jee. Kaarup ja'wyja'wyrāmū oporowyky ma'e 'gā na'ne ki emepy jee. A'ere aje 'ut ma'efera 'gā, a'ere 'ut ypy ma'efera 'gā maapawamū 'jau”, 'jau 'ga opoirū 'ga upe.

—“Nai'i”, 'jau 'ga poirū 'ga 'ga upe.

⁹—A'eramū 'ga ka'aranūū ywope'ia mü monou kwara ooramū oporowyky ma'e 'gā nupe.

¹⁰'Gā mepy resakawe, oporowyky ypy ma'e 'gā 'jau ajaupe: “Kuu. Ka'aranūū ywope'ia 'ga omono 'gā nupe jane upe 'ga 'eawera 'jawe etee futat”, 'jau 'gā ajaupe. “Jane upe taetu sipo ajee 'ga imuri kwaiwete'i. Ko'aramuku te ako jane porowykyi ko a'i kūi”, 'jau 'gā ajaupe.

¹¹—A'ere naani. Kaaruwamū oporowyky ma'e 'gā mepy 'jawe etee futat 'ga imonoi 'gā nupe. A'eramū 'gā amara'neramū ko jara 'ga ree. ¹²“Ko'aramuku agawewi ako ore porowykyi ko, kwaray pype ko. A'etea 'ga 'ā ore mepy kaaruwamū oporowyky ma'e 'gā 'jawe etee. Nore mepy esagei ako ape ko”, 'jau 'gā oje'egayau ko jara 'ga upe.

¹³—A'eramū ko jara 'ga 'jau 'gā nupe: “Naani. Pē nupe teporogytau ako je 'i pē nupe ko: 'majepi tee ka'aranūū ywope'ia tomono pē nupe 'jau, tejeupe pēporowyky mepyawamū 'jau', a'e ako je pē nupe ko. 'Nai'i', 'jau ako pēē jee ko. A'eramū 'ga je'eawer imū etee futat pē mepyau. ¹⁴⁻¹⁵Pe'je pejeka'aranūū pyyka erawau pejejoj ipe”, 'jau 'ga 'gā nupe. “Jema'ea te 'ā ka'aranūūa. A'eramū je tema'ea etee futat erekou nan oporowyky'i'i ma'e 'gā mepyau pē 'jawe etee futat. Mama'e esage te je aapo 'gā nupe. A'e are 'ā pēmara'ne je ree?” 'jau ko jara 'ga 'gā nupe— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹⁶—Nan tee futat Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gā mogyi pāwē pāwē ojeypyri anure— 'jau 'ga oree. —Werowiaar ymanera 'gā, amanū ja'wyja'wy pype werowiaara 'gā nanē 'ga imonou ojeypyri futat nū. Wemifutar imū etee futat 'ga werowiaaramū pē mogyau ojeypyri futat. Aju'jaju'jawe etee futat 'ga 'gā mogyi ojeypyri— 'jau Jeju'i 'ga oree.

Amanūawama Jeju'i 'ga imome'wau'japa
(Maku 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷A'eramū Jeju'i 'ga ore rerawau Jerusareg ipe wemimu'eramū. A'ere mytuna 'gā oi ore rupi. A'eramū 'ga ore renūina ojeupe:

—Pejepe'a'i 'gā nui ra'ne. Taporogyta pē nupe etee 'jau— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore orojepe'au'i mytuna 'gā nui. ¹⁸A'eramū 'ga 'jau oree:

—Jerusareg ipe jane oi 'awamū. Peu futat nipo 'ga amū pēneki'yramū je monoi mainana 'wyrara 'gā nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee— 'jau 'ga imome'wau oree. —A'eramū nipo 'gā 'jau jee: “Sijukaukat 'ga 'gā nupe 'jau”, 'jau nipo 'gā jee. ¹⁹A'eramū nipo 'gā je monou judeue'ema 'gā po pe. A'eramū nipo judeue'ema 'gā je kurapa, je nupānupāu, je monou je mu'ama 'ypepywar are jejywa pypiraa je manamamū futat. A'ere nipo imuaprya 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi etee nū— 'jau 'ga oree.

Sepeteu 'ga remireko ēē 'eawet
(Maku 10.35-45)

²⁰A'ere Sepeteu 'ga remireko ēē wa'yra 'gā nerua Jeju'i 'ga rerowyka'i. A'eramū ēē wāāpyramū 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Mama'e esagea eapo jera'yra wā nupe, Ku'jyp— 'jau ēē 'ga upe.

Tiago, Juā. Mīnamū ēē ra'yra 'gā.

²¹A'eramū 'ga 'jau ēē upe:

—Ma'ja ene ifutaa 'gā nupe je iapoa?— 'jau 'ga ēē upe.

A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—Jera'ya wā emuapygukat ejepyri, ore'e 'wyriarareteramū e'ŷinaaw ipe. Ejakwatawa katy kiā amū emuapygukat. Ajepeja kiā ejau katy emuapygukat, wā mogyau 'wyriaramū ejepyri— 'jau ēē 'ga upe.

²² A'eramū Jeju'i 'ga 'jau ēē ra'ya 'gā nupe:

—Nepēneapyoi futari nipo ee ki sa. 'Wyriarareteramū je reko enune nipo 'gā naje rerekoarūi. Je rereko tywerete te nipo 'gā. Pejereko tywerukat sipo je pyri? Pēnuag sipo pejejereko tywera upe?— 'jau 'ga ēē ra'ya 'gā nupe.

—Oreruag futat ore jupe nū'ū— 'jau 'gā 'ga upe.

²³ —A'jea futat nipo 'gā pē nereko tyweri anure. A'ere je miamū namuapygarūi pēē tejeypyri tepoaawamū. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. Wemifutar imū etee 'gā amū mū'jāu 'gā muapygukaa je pyri— 'jau Jeju'i 'ga 'gā mu'jau ojeypyri wapyk ma'e 'gā nee.

²⁴ 'Gā je'ega renupawe ore amumeramū Jeju'i 'ga remimu'eramū aramara'neramū mukūja 'gā nee. ²⁵ A'eramū Jeju'i 'ga ore renūma ore majatykau ojee. A'eramū 'ga 'jau ore:

—Pekwaap judeue'ema 'gā 'wyriara 'gā nemiapoa. 'Gā 'wyriara 'gā wemiayuwa 'gā monou kwe pe mama'e apoukaa ojeupe: “Nan iki peapo jeje'egawer imū etee futat”, 'jau nipo 'wyriara oje'ega wemiayuwa 'gā nupe. Iapo esage'emamū nipo 'gā 'wyriara 'gā nereko tyweretei. A'etea nipo 'ga 'jau ojeupe: “Je 'ā kūima'eeteeteramū”, 'jau nipo 'ga 'ūina ojeupe— 'jau Jeju'i 'ga ore. ²⁶⁻²⁷ —A'ere pēē jeremiyuwamū na'gā 'jawe rūi pejemogy. 'Wyriaramū pejejekoweramū pēē mama'e apou pejejaupe, pejejopoa etee futat mama'e apou pejejaupe. Pejejaupe oporowyky ma'eramū etee futat pejemogy. A'eramū nipo je pē mogyau 'wyriaramū— 'jau 'ga ore. ²⁸ —Je 'ā pēneki'yraretea agawewi. A'etea je 'ā ojat 'awa ywy pe mama'e apou pē nupe. Natejeupe mama'e apoukaa rūi je ruri. Pē nupe mama'e apoawamū te je ruri. Temanūmū te 'ā je ruri 'au pē nupe. Pē katu'okawamū te je ruri 'awa ywy pe. A'eramū taetu 'gā taje rerowiat 'jau kwy, a'e te je 'ā— 'jau 'ga ore.

Mukūi eae'ema 'gā

(Maku 10.46-52; Luka 18.35-43)

²⁹ Jerikoa 'jawa amunaw awi ore oramū mytuna 'gā 'ua ore rewiri. ³⁰ Mukūi eae'ema 'gā 'upa wapyka peyse pe. A'eramū 'gā kwaiwete 'gā je'ega renupa 'upa.

—Awŷja te poromū ako?— 'jau 'gā ojeypyriwara 'gā nupe.

—Jeju'i 'ga okwap akou— 'jau 'gā 'gā nupe.

Aipo ojeupe 'gā 'eramū 'gā wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Ejemuaēm ore ree. Epājē mū ore katu'og ape!— 'jau 'gā wafukaita Jeju'i 'ga upe.

³¹ A'eramū mytuna 'gā 'jau 'gā nupe:

—Pepije pejejupa. Aereau toko re'ā— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'ere 'gā jero'wuro'wui etee futat wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene te 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaēm ore ree. Ore resag ape, aru'e ore enee— 'jau 'gā ojero'waro'wau etee wafukaita 'upa.

³² A'eramū Jeju'i 'ga opytau pe pe 'gā nee.

—Pe'je ajee pejejua— 'jau 'ga eae'ema 'gā nupe.

A'erauwe eae'ema 'ga 'ua je'ega repejāna. A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja te pefutat pejejeupe je iapoa?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³³ —Taramā'ē 'jau nū, aru'e ore enee, ki Ku'jyp. Orereapaw ore ikue— 'jau 'gā Jeju'i 'ga upe.

³⁴ A'eramū Jeju'i 'ga ajemuaēma 'gā nee. A'eramū 'ga opo monou 'gā nea 'arimū.

—Amamā'ē je pēē nū— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

Aipo 'ga 'erauwe 'gā amā'jāu nū. A'eramū futat 'gā awau Jeju'i 'ga rupi.

21

Kawaru'i 'arimū Jeju'i 'ga ataawet

(Maku 11.1-11; Luka 19.28-40; Juā 12.12-19)

¹ Jerusarega pyriū'i ore oropytau amuna'wi pe, Pefaje pe. Pefajea 'upa wyytyra pyri, Oriweira 'jawa pyri. A'eramū Jeju'i 'ga 'jau mukūjamū ore:

² —Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau pejewaēma iruuepuwara amunawa upe. Pejesouwe nipo pēē kawaru'i mū resaka. Nuatai we nipo 'gā amū i'arimū. A'ea ki perut iamoa jee— 'jau Jeju'i 'ga ore. ³ —“Ma'eramū te peko ee?” pejejeupe 'gā 'eramū ki “Janejara 'ga te e'i ore ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga ore ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pē nupe nū”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau 'ga ore.

⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga amū upe ee rake:

⁵ “Pe'je Jerusareg ipewara 'gā nupe: 'Owaēm futat pē'wyriararete 'ga ra'e.

Ipotawa ma'e 'ga. Kawaru'i aranuamueuu 'arimū 'ga ruri akou', pe'je ki Jerusareg ipewara 'gā nupe', 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Sakari 'ga upe rakue. A'eramū Jejuī 'ga ore mū monou kawaru'i rerurukaa ojeupe.

⁶ A'eramū 'gā awau 'ga 'eawer imū etee erua 'ga upe. ⁷ A'eramū 'gā kawaru'i rerua ta'yra reewe 'ga upe. A'ere 'ga amū opiara mosoka imonou kawaru'i 'arimū Jejuī 'ga apykawamū. A'ere 'gā kawaru'i pyyka Jejuī 'ga upe 'ga apykawamū. A'eramū Jejuī 'ga awau Jerusareg ipe kawaru'i 'arimū. 'Ga remimu'eramū ore arawau 'ga rupi. ⁸ Kwaiwete 'gā awau u'jana 'ga renune opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamū. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamū 'gā iapou. Pinowa nanē 'gā imonou pe rupi 'ga kwapawamū.

Ymā 'gā aipo apou 'wyriararete upe rakue, 'ga ree ipojejuka resaukaawamū rakue. A'eramū 'gā a'eramū iapou Jejuī 'ga upe.

—'Ga nipo ako 'wyriaramū 'awamū janee— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

⁹ 'Ga renune oo ma'e 'gā wafukaita 'ga rewiri oo ma'e 'gā netee:

—Au'je katu te 'ā Janeruwarete 'ga resageayramū janee. Ene 'ā 'ga remimurera futat. Ene 'ā ore 'wyriar ymanera juapyreramū, Davi 'ga juapyreramū. Janeruwarete 'ga ojejuka esage ene ree. A'eramū ene eku'iramū ekou. Janeruwarete 'ga 'ā esage oree. Ene 'ga 'ā ene mua oree— 'jau 'gā wafukaita Jejuī 'ga upe.

Arawau orowaēma Jerusareg ipe. ¹⁰ Jerusareg ipe Jejuī 'ga reserauwe peuwara 'gā aku'iaiwamū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Aw'jja te 'agamū?— 'jau peuwara 'gā ajaupe.

¹¹ A'eramū Jejuī 'ga rupi oo ma'e 'gā 'jau 'gā nupe:

—'Agamū futat Jejuī 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga, Garireja wyy pewarera 'ga. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga futat— 'jau 'gā 'gā nupe.

Wyra me'egara 'gā mū'ēawet

(Maku 11.15-19; Luka 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹² Jerusareg ipe owaēmawe Jejuī 'ga ojypa kawaru'i awi. A'eramū 'ga awayayayau osou Jarejuwarete 'ga mogyaaw ipe wemimu'eramū ore retee. Irāā'ā wyra me'egara 'gā jemogyramū. A'eramū Jejuī 'ga amara'neramū 'gā nee:

—Pe'je pejewau peje'jāu 'aw awi. Nawyra me'egawa rūi te 'ā. Jeruwarete 'ga mogyaawa te 'ā 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ā pēē nanarūi pereko. Pem'yi wyra me'egawamū etee. Pejejeymawa etee 'ā pēē erua ime'ega erupa 'ga mogyaawa 'oga pype— 'jau 'ga 'gā nupe.

Wyra muara 'gā nanē 'ga imū'jāu jui nū. A'eramū 'ga ka'aranūū mojoy'ruara 'gā 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Aipo ka'aranūū mojoy'ruara 'gā kwe pewara 'gā ka'aranūū mojoy'rau ajaupe. A'eramū Jejuī 'ga 'gā 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Ka'aranūū monou imomopomopoa 'gā nui. Pykau me'egara 'gā kanawaa nanē 'ga imojerepa nū. ¹³ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “'Agamū jemogytaawa 'oga futat. 'Au futat 'gā nuri oporogytau jee”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ā pem'yi wyra me'egawamū etee. Pejejeymawa me'ega pejejaupe pejejeymawa repy rowoupia ekoete 'ā pejejupa 'au pejejaupe. Ma'eramū pēē 'ga mogyaawa 'oga m'ina jajemunarūawamū etee 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mū'jāu jui.

¹⁴ 'Ga mogyaaw ipe Jejuī 'ga rekoramū kwaiwete ojero'wu ma'e 'gā 'ua owaēma 'ga upe. Eae'em, iteu ma'e. Mīmera 'gā 'ua owaēma Jejuī 'ga upe. A'eramū 'ga 'gā katu'oka.

¹⁵ Jejuī 'ga remiapofera resakawe kunumī 'gā amū wafukaita:

—Eneresage futat. Ene 'ā ore 'wyriar ymanera juapyreramū, Davi 'ga juapyreramū— 'jau kunumī 'gā wafukaita Jejuī 'ga upe.

Mainana 'gā nanē Jejuī 'ga remiapofera resaka nū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee. A'etea 'gā imara'ne Jejuī 'ga ree aipo kunumī 'gā 'e renupawe. ¹⁶ A'eramū 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Nereenuwi nipo kunumī 'gā 'ea ki sa? “Ene 'ā Janeruwarete 'ga remimurera” 'gā 'ea ki sa?— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

—Aenup futat je te'ama— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pēnea'ar iki 'ga amū remikwasiarer are. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are 'ga amū ikwasiaa rakue: “Kunumī 'gā nupe Janeruwarete 'ga ene muorywukari, oy popewara 'gā neewe futat. 'Ene te 'ā eneresage' 'ea 'ga 'gā mu'eukaa”, 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. Pēnea'ar iki ee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

¹⁷ A'eramū 'ga awau 'gā nui nū. 'Ga remimu'eramū nanē ore arawau 'ga rupi nū. Petani 'jaw ipe ore arawau orosea.

*Y'wa y'wa upe Jeju'i 'ga 'eawet
(Maku 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Ai'iwe ore arawau orojewya Jerusareg ipe nū. Arawaw ipe Jeju'i 'ga opy'arayparamū akou. ¹⁹ A'eramū 'ga y'wa y'wa repejāna. Peysa pe u'at ma'e repejāna i'a rekaa akā are, figu 'jawa rekaa akā are. A'ere nitywi i'a ee. Oowa etee esaka akā are. A'eramū 'ga 'jau y'wa upe:—Au je katu katu ki e'a re 'awa y'wa y'wa mū— 'jau 'ga y'wa y'wa upe.

Aipo 'ga 'e ypyrauwe wakā oypiwamū amanūmū osiniga. ²⁰ Esakawe ore 'ga remimu'eramū oroporesagamū ee.

—Kuu. Kamēšete nipo imanūi osiniga ki sa— 'jau ore arajaupe esakawe. —Ma'eramū sipo oypiwamū erujewi 'wei?— 'jau ore arajaupe.

²¹ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau oree:

—Pēnea'ar iki je'eawer are. Je rerowiar ire nanē pejejemiapoe'ema peapo je 'jawe nū. 'Ywa nipo pēē imosinigukaa je 'jawe je rerowiar wyyapiramū— 'jau 'ga oree. —Ywytyra miamū futat nipo pēē imojepe'aukaa tenaw awi imonou 'yē'ē rpypter ipe imyina. “Ekwap 'aw awi 'yē'ē rpypter ipe e'yina”, ojeupe pēē 'eramū nipo awau pē'eawer imū etee futat— 'jau Jeju'i 'ga oree. ²²—Je rerowiar ire Janeruwarete 'ga mama'e monou pē nupe, “Mama'ea emut amū oree”, ojeupe pēē 'eramū— 'jau Jeju'i 'ga oree, Jerusareg ipe arawaw ipe.

*“Awyja rer imū te erejot?” Jeju'i 'ga upe 'gā 'eawet
(Maku 11.27-33; Luka 20.1-8)*

²³ Jerusareg ipe orowaēmawe Jeju'i 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ore retee. Peu wekwaw ipe Jeju'i 'ga ojeypyriwara 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree. 'Gā mu'jau mainana 'wyrriara 'gā 'ua judeu 'gā 'wyrriari 'gā netee oporonupa ee 'ga upe:

—Awyja rer imū te erejot rakue? Awyja pājē mū te mama'ea ereapo? Awyja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gā 'ua oporonupa ee Jeju'i 'ga upe.

²⁴ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je ajee pēē na'ne imome'wau jee 'ū. Tejeupe pēē imome'u re je nanē tajemome'u pē nupe 'jau nū— 'jau etee 'ga 'gā nupe. ²⁵—Awyja je'eg imū ajee Juā Batista 'ga ruri ae pymiāu 'y pe rakue 'ū? Jarejuwarete 'ga je'eg imū te 'ga ruri rakue? Kūima'e 'ga amū je'eg imū te ra'u nū?— 'jau Jeju'i 'ga oporonupa ee 'gā nupe u'ama.

A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe?— 'jau 'gā ajaupe etee futat. —“Jarejuwarete 'ga je'eg imū 'ga ruri”, ojeupe jane 'eramū te 'ga 'i janee nū a'i kūi, “A'etee neperowiari 'ga”, 'ga 'i janee nū a'i kūi— 'jau 'gā ajaupe. ²⁶—“Kūima'e 'ga je'eg imū 'ga ruri”, jane 'eramū te tekotee 'gā jane apisi etee ita pyu nū a'i kūi. “Juā 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee”, e'i 'gā jepi. A'eramū nipo 'gā aipo jane 'eramū amara'neramū jane ree ne nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

²⁷ A'eramū 'gā 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juā 'ga muarera 'ga nū'ū— 'jau 'gā o'meramū 'ga upe.

A'eramū Jeju'i 'ga nanē 'jau 'gā nupe nū:

—A'eramū je nanē temuarera 'ga mome'wawe'em pē nupe nū— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

Mukūja 'ga ra'ya 'gā

²⁸ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Morogyta je amome'u amū pē nupe. Maran te pēnea'at pejejemogyau ee? Kūima'e 'ga amū mukūi 'ga ra'ya. A'eramū 'ga 'jau tuwi ma'e 'ga upe: “Ekwap eporowykyau ko pe jee 'awamū, kisit”, 'jau 'ga 'ga upe. ²⁹ A'ere nipo 'ga 'i 'uwa 'ga upe: “Naani. Nooi je. Najeporowykyeri je enee ko pe 'awamū”, 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. A'ere nipo anure 'ga 'arasigamū 'uwa 'ga upe u'eawer are. A'eramū nipo 'ga awau anure oporowykyau 'ga ko pe akou. ³⁰ Ajepeja wa'yra 'ga upe nanē nipo 'ga 'jau nū: “Ekwap eporowykyau jeko pe, kisit”, 'jau nipo 'ga wa'yra 'ga upe. A'eramū 'ga ra'yra 'ga 'jau 'ga upe: “Nai'i. Too teporowykyau enee 'jau”, 'jau nipo 'ga 'uwa 'ga upe. A'ere 'ga nooi futari— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau 'gā nupe.

³¹—Maranuara te 'ga ra'yra 'ga wapo mama'ea 'uwa 'ga remifutar imū?— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Tuwi ma'e 'ga.

A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat ere poromū. A'eramū je 'jau pē nupe: Nia'wryi agawewi 'wyrriararete 'ga upe ka'aranūū ppykara 'gā, kūjāmene'ema 'gā netee. Nuerowiari futari 'gā Jarejuwarete 'ga rakue. A'etee 'gā jēmī je rerowiat ajemogyau 'awamū. Tejerowiamū je 'gā tywera moia 'gā nui. A'eramū nipo 'gā awau ywag ipe ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'ere 'ā pēē naani. “Jarejuwarete 'ga ore aruerowiat arajemogyau”, 'jau futat te 'ā pēē pejejemogyau numiamū. A'ere 'ā naje rerowiari pejepe pejejemogyau. A'eramū nipo pēē pejewawe'em

ywag ipe. ³² Juā Batista 'ga 'ā pē mu'jau agawewi Jarejuwarete 'ga remifutar are rakue. "Pe'je pejepoia pejetywer awi. Au'je ki mama'e tywera apo re. Mama'e esagea etee futar iki peapo Jarejuwarete 'ga remifutar imū", 'jau 'ga 'ā pē nupe rakue. "A'eramū 'ga pē mogyau wemiayuwamū", 'jau 'ga 'ā pē nupe rakue numiamū. A'ere 'ā neperowiari 'ga 'eawera rai'i. Ia'wyre'ema 'gā etee 'ā 'ga rerowiaa rai'i, opoia otywer awi rai'i. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'gā mogyau wemiayuwamū. A'ere 'ā neperowiari 'ga. Ia'wyre'ema 'gā otywer awi 'gā poira resag ire miamū 'ā pēē 'ga rerowiare'ema pejemoggyau rai'i— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

Ko raaran a'wyre'ema 'gā

(Maku 12.1-12; Luka 20.9-18)

³³ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Peapyaka jeje'eg are. Mama'e mū je amome'u pē nupe, pē mu'jawamū ee pē mueapyoawamū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Kūima'e 'ga amū y'wa 'ywa rakā otyw oko pe, uwa 'jawa 'ywa rakā otyw oko pe. Kwaiwete 'ga uwa rakā tyma. A'ea tee futat 'ga ityma ipype. A'eramū 'ga oko osōu. A'ere 'ga y'wa apikawa apou. Y'wa tyarūnamū 'gā iapikau y'wayramū. A'eramū futat 'ga y'wa apikawa apou. A'ere 'ga 'og ywate apou iaarana 'ga upe. A'eramū 'ga 'gā amū monou oko raaranamū imy'ina ojeupe. "Y'waa mū jema'ea futat. Emyreramū te aje pēma'e futat pēporowykawera repya futat", 'jau ijara 'ga 'gā nupe. A'ere 'ga awau watau 'gā nui. A'eramū 'ga namutamutat awau akou muku 'gā nui. ³⁴ Y'wa tyarama upe iwaēmauwe ijara 'ga wemiayuwa 'gā amū monou oma'ea uwa 'a piaramū. ³⁵ A'ere ko raarana 'gā 'gā pyygi etee 'gā nerekou tyweaete. 'Ga amū 'gā inupānupāu etee. 'Ga amū 'gā ijukau etee. 'Ga amū 'gā ijukau ita pyu. ³⁶ A'eramū ko jara 'ga wemiayuwa 'gā monou kwaiwete. A'ere ko raarana 'gā nānēwējēmī 'gā nerekoi nū 'gā pyygi etee 'gā apisau. ³⁷ A'eramū ko jara 'ga 'jau ojeupe: "Teja'yra 'ga pa je omono kwy. 'Ga nipo 'gā opejeup re'ā. Jera'yra 'ga ree nipo 'gā pojyramū re'ā", 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejuu 'ga imome'wau 'gā nupe.

³⁸ —A'eramū 'gā 'ga ra'yra 'ga resakawe 'jau ajaupe: "Wa'yra 'ga 'ga amut y'wa piaramū ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramū 'uwa 'ga manū re. A'eramū jane 'ga jukau jui. A'eramū janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manū re kūi", 'jau nipo 'gā ajaupe. ³⁹ A'eramū 'gā 'ga pyyka 'ga rerawau enuēma ko awi 'ga jukau— 'jau Jejuu 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁴⁰ A'eramū Jejuu 'ga oporonupa ee mainana 'wyriara 'gā nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'yra jukaarera 'gā nerekoi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴¹ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—'Ga futat oo ko raarana 'gā apisau nū'ū. A'ere nipo 'ga 'gā amū monou 'gā py'rau oko raaranamū nū. Aipo 'gā te nipo y'wa mono ijara 'ga upe y'wa tyarama rupi— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴² A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat pe'je poromū. Pēnea'ar iki 'ga amū remikwasiarar are. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue:

—Mīa ita nia'wyruii ra'e, 'jau nipo itaoga apoara 'gā ajaupe, ita monou imomoa ajau.

A'ere nipo 'ga amū aipoa ita eroyrūmyrera ita pyygi etee imonou imy'ina tenawera pype 'oga ppywotyapawamū.

Janeruwarete 'ga imy'juka 'gā nupe rakue.

A'eramū 'ga remiapofera wesageayramū futat oreē",

'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are inuga rakue— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

⁴³ —A'jea futat je 'i. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Israeu juapyreramū pē mū'ēi wemiayuwamū rakue. A'ere 'ā nepeenuwi futari 'ga. Nepefutari 'ga peje'wyriarareteramū. A'eramū nipo 'ga wenupara 'gā mogyau wemiayuwamū pē py'rau— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

⁴⁴ —'Ga amū nipo u'aa ita 'arimū. A'e 'ga open futat. A'ere 'ga amū 'arimū ita 'ar ire a'e 'ga ku'jo'jogi futari. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'emamū pē nerekou tyweretei— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

⁴⁵ 'Ga je'ega renupawe mainana 'wyriara 'gā fariseu 'gā netee 'jau ajaupe:

—Mama'e mū mome'uramū 'ga 'i jance poromū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā amara'neramū akou 'ga ree. ⁴⁶ A'eramū 'gā oporopyygiweramū 'ga ree. A'ere 'gā kyjei mytuna 'gā nui.

—'Jejuu 'ga te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararetea ra'e", 'jau 'gā ajemogyau ajaupe. A'ere nipo 'gā jane apisi etee Jejuu 'ga jane ipyygamū— 'jau 'gā ajaupe, oky'jau Jejuu 'ga rerowiaara 'gā nui.

22

Maraka pe imo'wy'wyripyrera 'gā
(Luka 14.15-24)

1 Mama'e mü Jeju'i 'ga imome'wau 'gã nupe 'gã mu'jau nü:

2—Morogyta mü je amome'u pë nupe pë mu'jawamü Tejuwarete 'ga rerowiaara 'gã nee. Janeruwarete 'ga 'ã 'wyriararete 'ga 'jawe janee— 'jau 'ga 'gã nupe. —Sã'ã 'wyriararete 'ga maraka apoa wa'ya 'ga remirekoramü. Kwaiwete 'ga 'ã kumi apoukaa wemiayuwa 'gã nupe. ³ Erojyw ire 'ga 'jau wemiayuwa 'gã amü nupe: “Pe'je pejewau 'gã nupe kwe pe, jeremimo'wy'wyrera 'gã nerua jee”, 'jau 'ga 'gã nupe 'gã monou kwe pe. A'ere 'wyriara 'ga remimo'wy'wyrera 'gã nioweri maraka pe. ⁴ A'eramü nipo 'wyriara 'ga amumera 'gã wemiayuwa 'gã monou wemimo'wy'wyrera 'gã nupe. “Pe'je jeje'ega rerawau 'gã nupe. 'Pe'je pejejuu pejejem'i'waa ore pyri, e'i 'ga pë nupe ko. Kwataua je aapisiukat ai'i. A'eramü je eyrukaa 'gã nupe. A'eramü pëe pejejuu pejejem'i'waa ore pyri, e'i 'ga pë nupe ko', pe'je ki 'gã nupe”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe oje'ega rerawaukaa— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁵—A'eramü 'ga remiayuwa 'gã awau 'ga remimo'wy'wyrera 'gã nupe. A'ere 'gã ojeupe aipo 'gã 'eramü 'gã 'i etee 'gã nupe: “Naani. Najeoweri je”, 'jau etee 'gã 'gã nupe. A'eramü 'gã awau etee oporowykyau 'gã nüi. ⁶ Amumera 'gã 'wyriara 'ga remiayuwa 'gã pyyka inupãnupãu 'gã apisau. ⁷ A'eramü 'wyriara 'ga amara'neramü akou 'gã nee. A'eramü 'ga 'gã amü monou wemiayuwa 'gã apisara 'gã apisau. 'Gã apisi re 'gã 'gã 'wya rapyau. ⁸ A'eramü 'wyriara 'ga wemiayuwa 'gã amü nenüina nü. “Mama'ea ako je aapo maraka are ko numiamü. A'ere 'ã jeremimo'wy'wyrera 'gã nia'wyr'i futari. ⁹ A'eramü pëe pejewau 'gã 'wyrarete rukawõ'õ rupi ajemogy ma'e 'gã mo'wy'wya jemaraka are”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁰—A'eramü 'ga remiayuwa 'gã awau amunawarete rukawõ'õ rupi ajemogy ma'e 'gã majatykau erawau werekwara 'ga maraka pe. Esage ma'e 'gã 'gã erawau ia'wyr'e'ema 'gã netee. 'Gã waëmauwe 'wyriara 'ga remiayuwa 'ga amü taity esage monou imunewukaa 'gã nupe. A'eramü 'gã awau ojejaga 'wyriara 'ga roga matyneema. ¹¹ Poje 'wyriara 'ga 'ua ajatyka ma'e 'gã nesaka. A'eramü 'ga taity esage rerekware'ema 'ga resaka. ¹² A'eramü 'ga 'jau 'ga upe: “Ma'eramü te neremunewi taity esage?” 'jau 'ga 'ga upe.

—Taity esage rerekware'ema 'ga noje'egi 'ga upe.

¹³—A'eramü 'wyriara 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe: “Pepyyk 'ga, 'ga po faa 'ga py faa 'jau. A'ere pëe 'ga monou imomoa ukupepe. Ypytunaiwa pype pëe 'ga momoa. Peu ajemogyaw ipe nipo 'ga waemamü akou wa'jywa mokãina akuwa rerekou”, 'jau 'ga 'gã nupe— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁴—Aipoa morogyta je amome'u pë nupe, pë mu'jau Jarejuwarete 'ga remiayuwarete 'gã nee. Mytuna 'gã nupe Jarejuwarete 'ga 'i: “Tejerowiar ire je pë mogyi tejemiayuwa'mü”, 'jau 'ga mytuna 'gã nupe. A'ere inãinãni'ĩ etee 'gã 'ga rerowiara. A'eramü 'ga inãinãni'ĩ etee 'gã mogyau wemiayuwa'mü— 'jau 'ga 'gã nupe.

*Jeju'i 'ga upe fariseu 'gã 'eawet
(Maku 12.13-17; Luka 20.20-26)*

¹⁵ A'eramü fariseu 'gã amü awau 'ga wi.

—Siesak Jeju'i 'ga ra'ne 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —Tesirüगतु 'ga rekoramü sipyyk 'ga 'jau. 'Gã amü simono imoporogytaukaa 'ga upe ra'ne 'jau. Morogyta 'gã nupe imowuwuramü sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁶ A'eramü 'gã wemimu'e 'gã amü monou Jeju'i 'ga upe imoporogytaukaa. Erote 'ga remiayuwa 'gã amü netee Jeju'i 'ga upe 'gã monou imoporonuwukaa ee:

—A'jea futat 'ã ereporogyta a'jeteetewi— 'jau 'gã 'ga upe. —Nereporogyta ekoetei futari te 'ã. A'jea futat 'ã erejejuka pãwë pãwë ae ree. A'jea futat te 'ã ore mu'e ape mama'e are. Eneje'eg are 'gã amü oporenuwiwere'emamü agawewi. A'ere 'ã mama'e a'jea etee eremome'u— 'jau 'gã oporonupa 'me Jeju'i 'ga upe. ¹⁷—A'eramü ene 'awamü 'jau oree: Jane 'ã judeua. Simono te jane ka'aranüüa 'wyriararete 'ga upe, Sesa 'ga upe? Naani te ra'u nü? —'jau 'gã 'ga upe. —Najudeu arüi te 'ã 'wyriararete 'ga. Tapy'yi amutea te 'ã 'ga. Romanüa te 'ã 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'jau 'gã Jeju'i 'ga upe.

¹⁸ A'ere Jeju'i 'ga 'gã kwaawi ojee. “Jeje'ega renupa 'gã nuri numiamü. 'Siesak 'ga mama'e mü mome'ua sigaty jarejee 'jau' e'i 'gã jee numiamü”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramü 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepeporonuwu tee pejejuu ee jee. “Simowuwut ekoete jarejaupe 'ga 'eawera jarejaupe 'jau”, pe'je te jee— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁹—Ka'aranüü ywope'ia pemut amü jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mü jee ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramü 'gã amü imonou 'ga upe.

—Kweramü ajee 'wei— 'jau 'ga imonou 'ga po pe.

²⁰ A'eramü Jeju'i 'ga ka'aranüü ywope'i resaukaa 'gã nupe:

—Awŷja ra'agawa te 'up ee? Awŷja rera ajee 'awamū 'up ee nū'ū?— 'jau 'ga esaukaa 'gā nupe.

²¹ —'Wyriararete 'ga ma'ea futat— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramū pēē imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

²² A'e renupawe 'ga upe ee oporonup ma'efera 'gā oporesagamū etee 'ga ree:

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā awau 'ga wi.

Oferap ma'e are 'gā mu'eawet

(Maku 12.18-27; Luka 20.27-40)

²³ Ko'iko'i satusu 'gā amū 'ua oporogyau Jejuī 'ga upe ee nū. Aipo 'gā e'i ajaupe: “Amanū re ae noferawu'jawi nū. Amanūmū ae teepawamū ywawuje futat”, 'jau agawewi satusu 'gā ajaupe jepi. A'etea 'gā 'ut oporonupa ee Jejuī 'ga upe. ²⁴ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—“Moromu'jara 'ga”, e'i 'gā enee jepi. A'eramū ene ore mueapyou katu mama'e are. Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Kūima'e 'ga amū nipo amanū wa'yre'emaue. A'eramū nipo 'ga manū re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ēē rerekou. A'eramū nipo 'ga aja'yrapyau ēē pype. A'eramū nipo 'ga ra'yr ppy 'ga amanū ma'efera 'ga ra'yrera 'jawe futat”, 'jau 'ā Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁵ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe nū:

—A'ere nipo kūima'e 'ga amū 'ga ra'ya sete. A'eramū nipo u'at ppy ma'efera 'ga kūjā mū rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emaue 'ga manūi jui. A'eramū wemireko ēē rejaa wewirerera 'gā nupe. ²⁶ A'eramū nipo imanū re a'e rewirerera 'gā amū ēē rerekou ipy'rau nū. A'ere a'ea nanē imanū nū wa'yre'emaue nū, ēē rejaa wewirerera 'gā nupe nū. A'eramū nipo 'gā ojopy'rapyau etee ēē ree, ajamanūnamū. A'ere 'gā nata'yri'i futari ēē pype. ²⁷ Ojee 'gā jomoypaw ire nipo ēē nanē amanūmū nū. ²⁸ A'eramū nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi manamū sipo ēē menaretea?— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe. —'Gā juejue futat ēē werekou kūi— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejuī 'ga aipo ojeupe 'gā 'eramū 'jau 'gā nupe:

—Pē'me awi. Nanarūi. Nepēneapyoi Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are ra'e. 'Ga pājēa nanē 'ā pēē ikwaape'ema ra'e nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁰ —'Au etee te 'gā nemirekoramū kūi. A'ere 'gā oferaw ire naemirekou'jawi kūi. Ywagipewara 'gā 'jawe etee futat 'gā jemogyi. Niporeroweru'jawi 'gā kūjā are. Kūjāmera 'gā nanē omenariwera'emamū futat nū kūi, kūima'e 'gā 'jawe etee futat nū kūi— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³¹⁻³² —Nepēneapyoi nipo Jarejuwarete 'ga 'eawer are. Ymā te 'ā 'ga 'i rakue: “Je te 'ā 'gā Nuwaretea ako. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mīmira 'gā Nuwaretea je ako”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa rakue. 'Gā manū re 'ga poromū 'jau rakue. A'ere 'gā 'aga namanūi futari, ateeppawe'emamū futat 'gā 'aga. A'eramū Janeruwarete 'ga poromū 'jau Moisesi 'ga upe. 'Gā 'aga tywe'em ire amunipo 'ā 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe. Ako ma'e 'gā nupe etee te 'ga aeruwamū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama.

³³ Aipo 'ga 'e renupawe mytuna 'gā oporesagamū etee 'ga ree.

—Kuu. Moryyteea'uweri futari ae 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

Janeruwarete 'ga 'eaweraretea

(Maku 12.28-34; Luka 10.25-28)

³⁴ Aipo ojeupe 'ga 'eramū satusu 'gā ajemogyau etee futat. Noporonuwu'jawi futari 'gā ee 'ga upe nū. A'eramū fariseu 'gā amū 'jau ajaupe: “Satusu 'gā noporonuwu'jawi futari ee 'ga upe nū”, 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'ga amū awau oporonupa aipo 'ga 'eawer are Jejuī 'ga upe. ³⁵ Moisesi 'ga je'eger are moromu'jara 'gā poromū awau oporonupa Jejuī 'ga 'eawer are 'ga upe: “Je pa 'ga omorytee kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamū. ³⁶ A'eramū 'ga poromū awau oporonupa 'ga 'eawer are 'ga upe:

—Ene te 'ā ore mu'e ape Jarejuwarete 'ga ree. A'ere 'ā kwaiwete Janeruwarete 'ga u'eawera kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue. Maranuara te ajee 'ga 'eaweraretea?— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

“Tomojenosī Jejuī 'ga 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamū.

A'ere Jejuī 'ga ikwaawī futari ojee. “Tamu'akwaawukar eme 'ga, e'i 'ga jee numiamū”, 'jau Jejuī 'ga ojeupe. A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

³⁷ —“Je te 'ā Pējararetea. Pēporomutat je ree pejepytuna 'gā apyraapa”, e'i 'ā Janeruwarete 'ga pē nupe rakue. “Mama'ea peapo jee, jeremifutar imū. Pejejea'aramū pejemogyau je ree 'gā nee pejejea'ara apyraapa. Aipo aporamū nipo pejeporomutaramū je ree”, e'i futat

Janeruwarete 'ga pē nupe— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. ³⁸—Aipoa te 'ga 'eaweraretea— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. ³⁹—Ajepeja 'ga 'eaweraretea nanē nū. “Pēporomutat pejepepyriwara 'gā nee pejejee pejeporomutara 'jawe”, e'i 'ga 'ā ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. ⁴⁰—Aipoa 'ga remikwasiarera renupara 'gā wenup katu katu 'ga remikwasiarera ajemogyau. Ajepeja 'ga remikwasiarera moromu 'jau ajuee aejejuka esage are etee futat. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nanē oporomu 'jau aipo are nū— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret
(Maku 12.35-37; Luka 20.41-44)

⁴¹ Ojee fariseu 'gā jatykaramū Jeju 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

⁴² —Maran te pēneapyo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ree? Awŷja juapyrera te 'ga?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Davi 'ga juapyrera 'ga— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

⁴³ —Ma'eramū sipo ajee Janeruwarete 'ga 'Agesagea Davi 'ga mu'eukari “Jejara 'ga” 'ga mu'eukari ajuapyrera 'ga upe? ⁴⁴ Ymā te 'ā Davi 'ga ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

“Jeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

'Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.

Enepājēretea je 'jawe. A'eramū ene eapyka je yse katy.

Anure nipo je ene mogoi 'wyrriaramū 'gā nupe najuejue etee futat.

Ene ree iporomutare'ema 'gā 'arimū je ene magwawukari.

A'eramū ene je lapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga Janejararete 'ga upe",

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁴⁵—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramū sipo ajee 'ga 'ī, “Jejararete 'ga”, 'jau ajuapyrera 'ga upe nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁴⁶ Aipo 'ga 'e renupawe 'gā ajemogymogyau etee futat. Ojenosōu 'gā 'ga wi. A'eramū 'gā oporonuwu 'jape'ema ee 'ga upe.

23

Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat
(Maku 12.38-40; Luka 11.39-52; 20.45-47)

¹ A'eramū Jeju 'ga oje'ega wemimu'eramū oree, mytuna 'gā nupe we futat:

² —Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā weapyoramū Moisesi 'ga remikwasiarer are fariseu 'gā netee. ³ A'eramū ki pēē 'gā je'ega renupa etee futat 'gā pejemu'eramū. A'eramū ki pēē mama'e apou 'gā pejemu'eawer imū etee futat. A'ere kasi pejemu'e 'gā nemiaapo are ne. Nuapoi futari 'gā pē mu'eawer imū mama'ea. A'eramū pēē pejejumu'jawe'em 'gā nemiaapo are. ⁴ “Nan iki peapo”, 'jau nipo 'gā pē nupe numiamū. A'ere nipo 'gā nepē poari mama'e apo are u'eawer imū. ⁵ Tekotee 'gā nupe ojesaukaawamū te 'gā mama'e apoi. “Je te 'ā a'jea futat kūima'eeteetea”, 'jau nipo 'gā ajaupe. A'eramū nipo 'gā mama'e apou ekoete ajemogyau ojesaukaawamū 'gā nupe. “Tiporesagete 'gā je ree 'jau”, 'jau nipo 'gā ajemogyau. Jane 'ā kūima'eferamū juejue Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiaa ka'ara'nī pe ree. A'eramū jane imonou yrū'tī pype ifaa jareakag are. A'eramū jane jarejeapykag are erekou, jarejywaypy are nanē erekou nū. A'ere 'ā fariseu 'gā imonoi yrūūū pype. Aipo 'gā erekou ifaa imŷina weapykag are, ojywa are 'jau. “Tiporesak 'gā ore ree 'jau kwy”, 'jau 'gā 'ā ajemogyau. “Gā te a'jea futat Jarejuwarete 'ga ree iporomutarete ma'ea ra'e, te'i 'gā janee jane resaka 'jau”, 'jau 'gā akou ojeupe. Jane 'ā kūima'eramū juejue taity pēū'tī sireko jarejasi'ywarimū. A'e pyu jane 'ā jareakaga au 'jau Jarejuwarete 'ga upe jareporogytauwe. A'ere 'ā fariseu 'gā imopypireme'ytyra fukui oma'ea. “Tiporesagete 'gā jane ree 'jau”, 'jau 'gā 'ā ajaupe. A'eramū 'gā taity pypireme'ytyra fuku rerekou— 'jau Jeju 'ga oree.

⁶ —Maraka apoaw ipe ojemi'waaw ipe nanē 'gā na'ne wējēm awau wapyka. Kūima'eeteete 'gā apykaw ipe etee 'gā wapygiweramū. Jarejatykaaw ipe nanē 'gā kūima'eeteete 'gā apykaw ipe etee wapygiweramū nū. ⁷ Amunawa pyterimū awaw ipe nanē 'gā kūima'eeteete 'gā 'jawe wapeje'ega 'gā ifutaa. “Moromu'jara 'ga” ojeupe 'ga amū 'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau— 'jau Jeju 'ga oree. ⁸ —A'ere kasi pejemogy 'gā 'jawe ne. “Ga 'ā ore mu'jara”, 'gā mu'eukare'ema pejejeupe. Majepei tee tup ma'e 'jawe futat pēē pejeju'jaju'jawe etee pejemogy. Majepei tee futat je pē mu'jaramū— 'jau 'ga oree. ⁹ —Kiapi'nī pe'je nanē kasi pejejuwe'ema 'ga amū upe ne. Majepei tee Pēnuwaretea. Ywag ipe ako ma'eramū etee futat Pēnuwaretea. ¹⁰ “Ga nanē 'ā ore'wyrriara”, 'gā amū mu'eukare'ema nanē pejejeupe nū. Janeruwarete 'ga remimureramū etee te je pē'wyrriaramū je rekoī— 'jau Jeju 'ga oree. ¹¹ —A'jea futat je 'ī. Pejejaupe mama'e apoaramū pēē eteete ma'ea Jarejuwarete 'ga upe. ¹² “Je te

'ā kūima'eeteetea" 'jara Janeruwarete 'ga imogyau tywet. A'ere 'ga "Je nakūima'eeteete arūi" 'jara 'gā etee 'ga mogyau kūima'eeteeteramū 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga oree.

¹³⁻¹⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau fariseu 'ga nupe nū, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nupe we futat:

—Pēporiay'i pejejemogyau numiamū. Esage ma'e 'jawe futat nipo pēē numiamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweri futari. Nepefutari te 'ā Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pejejemogya. A'eramū nipo pēē 'ga remiayuwamū 'gā jemogy futare'ema nanē nū. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁵ —Pēporiay'i pejejemogyau numiamū— 'jau Jejuī 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are momoyka kwe pewara 'gā amū mu'jau pejejee etee. Pejejemiapo are te 'ā pemu'e 'gā. A'eramū nipo pēē 'gā mu'jau pejejemiapo are te. "Pe'je pejejemu'jau je ree", 'jau nipo pēē 'gā nupe numiamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga wowase pē majatykaaw ipe nipo 'ga 'i pē nupe: "Je rerowiat 'me etee pejeje. A'eramū pēē pejea'wre'emamū jee", 'jau nipo 'ga pē nupe, pē monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'eramū nipo 'ga pē nee ojemu'e ma'efera 'gā nupe 'jau: "Je rerowiat 'me are etee pejemu'e. A'eramū pēē pejea'wre'emamū jee. A'eramū je mama'eukwaawa rapyaw ipe pē momopoa", 'jau nipo 'ga pē nee ojemu'e ma'e 'gā nupe, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁶ —Pēporiay'i futat pejejemogyau numiamū. A'ere pēē Jarejuwarete 'ga ree moromu'jat tyweramū pejemogy. Nepēneapyoi agawewi 'ga je'eg are. A'etea nipo pēē 'gā mu'jau 'me ee— 'jau 'ga 'gā nupe. —"Jarejuwarete 'ga mogyaawa renamū je mama'e apoi enee 'e ekoete re nepeapoi futari mama'ea ee pejeparuapowere'emamū", 'jau pēē 'gā nupe. "A'ere ki Jarejuwarete 'ga mogyaawa pypira ouru apopyrera renamū je mama'e apoi enee peje'e re mama'ea peapo futat peje'eawer imū. Kasi a'e pe pejemotywet Jarejuwarete 'ga upe ne, mama'e apoe'em ire ne", 'jau 'ā pēē pejejemogyau pejejaupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ¹⁷ —A'eramū taetu nipo peje'akwaawe'emetyg etee te. Maranuara sipo esage ma'eramū Janeruwarete 'ga upe? 'Ga mogyaawa tee esage ma'eramū 'ga upe. Ouru apopyrera 'ūi 'ga mogyaawa pype. A'eramū wesageramū 'ga upe. Omogytaawa pype tene'em ire amunipo 'ā 'ga naea'ari ee— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ —"Jarejuwarete 'ga upe wyra rapyawa ruwamū je mama'e apoi enee 'e ekoete re nepeapoi futari mama'ea peje'eawer imū ee pejeparuapowere'emamū", 'jau pēē pejejemogyau. "A'ere ki Janeruwarete 'ga upe jeremimonofera 'up wyra rapyawa 'arimū 'e re mama'ea peapo futat peje'eawer imū. Kasi a'e pe pejemotywet Jarejuwarete 'ga upe ne", 'jau 'ā pejejemogyau 'gā mu'jau tywet. ¹⁹ Peje'akwaawe'emamū futat nipo pēē pejejemogyau. Maranuara ajee esage ma'eramū Janeruwarete 'ga upe? Mama'ea jane im'ina wyra rapyawa 'arimū Jarejuwarete 'ga upe imonopyramū. A'eramū 'ā wyra rapyawa i'arimū 'up ma'e retee wesageramū 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁰ —"Janeruwarete 'ga upe wyra rapyawa ruwamū je mama'e apoi enee" 'jaramū pēē i'arimū 'up ma'e upe nanē futat pe'je poromū nū. ²¹ "Jarejuwarete 'ga mogyaawa renamū je mama'e apoi enee" 'jaramū pēē Jarejuwarete 'ga upe nanē futat pe'je poromū. Omogytaawa pype futat 'ga reni. A'eramū pēē aipo 'jaramū 'ga upe futat 'jau pejejemogyau aipo 'jaramū— 'jau 'ga 'gā nupe. ²² —"Ywaga ruwamū je mama'e apoi enee" 'ga upe 'jaramū nanē Jarejuwarete 'ga renawa upe futat pe'je nū. Ywag ipe futat 'ga renawaretea. A'eramū aipo 'jara 'gā 'ga renawa upe futat 'jau poromū. 'Ga renawa renūinara 'gā Jarejuwarete 'ga futat wenūi. Wenawa 'arimū futat 'ga reni. A'eramū 'ga renawa renūinara 'gā 'ga futat enūina— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²³ —Pēporiay'i pejejemogyau numiamū— 'jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nupe, fariseu 'gā nupe nanē nū. —Pēē 'ā esage 'me ma'ea te. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. Nepekoarūi futari te 'ā 'ga upe. A'eramū nipo 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. Mama'ea pēē imojo'oka pejejo 'jawe pejejeupe. Ko pypira nanē pēē imojo'oka nū. A'eramū pēē majepeja monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū emyrera pēma'ea. Kumi kasiga miamū pēē imojo'oka imonou Jarejuwarete 'ga upe. Nanuara te esage 'ga upe numiamū. A'ere namia etee rūi peapo. "Mama'ea pemojo'ok amū imonou jee" 'ga 'eawera 'ā pēē enupa. Aipoa pēē iapoa Janeruwarete 'ga afutat. A'ere 'ā ajepeja 'ga 'eawera nepeenuwi futari. "Pejuereko esage ki" 'ga 'eawera nepeenuwi. "Pēpota'wa esage ki pejejuue" 'ga 'eawera nepeenuwi. "Pejejaupe peje'eawer imū etee futat pēē mama'e apou pejejaupe" 'ga 'eawer imū jēmī 'ā mama'e apowe'em— 'jau 'ga 'gā nupe. —"Pejuereko esagea te esage Janeruwarete 'ga upe. 'Gā nee pēpota'wa esagea nanē esage 'ga upe nū" 'ea te esage ete 'gā upe. Mimera pēē iapoa Janeruwarete 'ga afutarete. Peenupaw iki 'ga 'eawera 'ga je'ega— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁴ —"Ga 'eawera jēmī 'ā nepeapoi. A'eramū 'ā pēē 'ga 'eawere'ema jēmī iapou— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁵ —Pēporiay'i pejejemogyau numiamū— 'jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nupe, fariseu 'gā nupe nanē nū. —Pēē 'ā esage 'me ma'ea te. A'eramū

nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. Sā'ā ae y'a kupe pireja futat numiamū. A'ere 'ā ae waipy katy nokatu'ogi. Nan tee futat 'ā pēē. Pēpira esageay futat numiamū. Pejauk futat pejepiky'a awi numiamū. A'eramū 'ā pēpira ojekatu'oka futat numiamū. A'ere pēwytera nia'wyrī. Nepepoiri futari mama'e tywera apo awi—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe oporogytau 'ūina. ²⁶—Pē'akwaawe'ema pē nerekou, a'e je 'ā pē nupe jā'nū'ū. Janeruwarete 'ga 'ā pē katy'oga futaa numiamū. Napēpira katy'og are tee rūi 'ga fueweramū. Pēwytera katy'oga we futat 'ā 'ga afutat numiamū. Pēporiay'i 'ā pejejemogyau numiamū—'jau 'ga oje'ega moywyräfena 'gā nupe. —Pejetywer awi pepoir ire amunipo 'ā 'ga pē katy'ogi. A'eramū amunipo 'ā pēē pejejesageramū pejejemogyau 'ga upe, a'e je 'ā tekou pē nupe—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁷—Pēporiay'i pejejemogyau numiamū. Pēē 'ā esage 'me ma'ea te—'jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nupe. Fariseu 'ga nupe nanē 'ga 'jau nū. —A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. Sā'ā teumera rupawa ita kwara. A'eramū 'ā pēē ita pitupa ipitupawa parasiga pyu. A'eramū 'ā i'arimū etee okaturāturamamū. A'ere 'ā ita kwara pype teumera nema ete. ²⁸Nan tee futat pēē. Esage ma'e 'jawe futat pejemogy numiamū. A'ere mama'e tywera peapo, o'meramū te pe'je pejejemogyau—'jau Jejuī 'ga oje'ega moywyräfena 'gā nupe.

²⁹—Pēporiay'i pejejemogyau numiamū—'jau Jejuī 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nupe, fariseu 'gā nupe nanē nū. —Esage 'me ma'e ate pēē. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. Pēypy 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga mome'wara 'gā je'ega nuenuwi etee rakue. Ma'eramū 'ā 'gā 'gā apisi rakue. A'eramū 'ā pēē iapisipyra rywu moyweta. Ita esage apopyrera pyu imogyau ekoete iapisipyra 'arimū. "Ita esagea simowyty esage ma'efera 'gā nee jareje'awamū 'jau", 'jau futatee 'ā pēē pejejaupe rakue—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁰—"Ymā we jarejeko re amunipo 'ā jane nipoari jareypy 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisi are. Niapisiukari amunipo 'ā jane 'gā", 'jau futatee 'ā pēē pejejaupe, pejejerowiaraipa 'ā pejeje. ³¹A'ere 'ā pē'me ate. A'ere 'ā pejeypy 'gā 'jawerimū etee futat pejemogy—'jau 'ga 'gā nupe. ³²—Pejeypy 'gā 'jawerimū etee pejejemogy re nipo pejemogy mama'e apou 'gā 'jawerimū etee futat. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete 'gā 'jawerimū etee futat. ³³Moja 'jawe pēē. Sā'ā moja ae u'ua ae jukau 'ā. Nan tee futat pejomomoirukat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē monou pē mogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe pētywer are—'jau Jejuī 'ga oje'ega moywyräfena 'gā nupe. ³⁴—Anure nipo je teje'ega mome'wara 'ga monoi pē nupe. 'Iakwaap ma'e 'gā, pē mu'jara 'gā. Mīmera 'gā nipo je imonou pē nupe. A'ere nipo peypy etee 'gā amū iapisau. Amumera 'gā nipo pēē inupānupāu etee pejejatykaaw ipe. A'eramū nipo 'gā oka'jama awau kwe pe. Ajepeja amunaw ipe nipo 'gā awau. A'ere nipo peo etee 'gā newiri 'gā nerekou tyweru'japa nū. ³⁵A'eramū nipo a'e are futat Janeruwarete 'ga werowiaara 'gā nepyaa pē nerekou tyweaete. Pēypy 'gā nemiapofer are we futat nipo 'ga pē nerekou tyweaete. Pēypy 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisau ekoete rakue. Ywy apo ypyrauwe 'ā 'gā 'ga rerowiaara 'gā apisi rakue—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe 'ūina. —Apeu 'ga ra'ne 'ā 'gā ijukau ypy ppy rakue. Nuapoi agawewi 'ga 'ā mama'e tywera rakue. A'etea 'ga 'ā 'ga jukau ekoete rakue. Ma'eramū 'gā 'ā 'awamū taetu Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gā apisi kwaiwete. 'Awamue 'gā 'ā Sakari 'ga, Pereki 'ga ra'yra 'ga jukau rai'i nū. Jarejuwarete 'ga rukawō'ō me agawewi 'ga 'ami. A'etea 'ā 'gā 'ga jukau rai'i—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁶—A'jea futat je'ea. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweretei 'gā nepyaa, iapisipyra 'gā juejue epyaa—'jau Jejuī 'ga oje'ega moywyräfena 'gā nupe.

*Jejuī 'ga u'arasigamū Jerusareg ipewara 'gā nee
(Luka 13.34-35)*

³⁷A'eramū 'ga 'jau Jerusareg ipewara 'gā nupe:

—Jerusareg ipewaramū futat te 'ā pēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisaramū pejup—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Sā'ā wyrasokwēa kwanū resakawe wa'yra renūja imajatykau wakape 'wyrīpe. Nan tee futat je—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Tajejuka esage Jerusareg ipewara 'gā nee 'jau, je 'i pē nupe numiamū. A'ere 'ā nepefutari etee. ³⁸A'eramū 'awamū Janeruwarete 'ga opoia futat pē nui—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —A'eramū nipo pē nee iporomutare'ema 'gā 'ua pē'wyrarete pojekau pē nui. ³⁹'Awamū 'ā je nanē tewau pē nui nū. A'eramū pēē 'awamū je resagu'jape'ema. "Esageay Janeruwarete 'ga remimurera 'ga", 'jawe'ewe pēē je resagu'jape'ema futat—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama.

24

*Jejuī 'ga rur enune ojeapo ma'e
(Maku 13.1-37; Luka 21.5-33; 17.26-30, 34-36)*

¹ 'Gã nupe oporogytapaw ire Jeju 'ga wemimu'eramũ ore renũ'jãu Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi. Jui aru'ẽ re ore 'jau 'ga upe:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jã'nũ'ũ— 'jau ore 'ga upe.

² A'eramũ 'ga 'jau oree:

—A'jea futat esageramũ numiamũ. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gã nuri imonou etyka. Nom'yi'i futari nipo 'gã itaa mũaju'arimũ— 'jau 'ga oree.

³ Arawau wytyr ipe. Oriweira 'jaw ipe ore arawau orojeupia wytyra 'arimũ. A'eramũ Jeju 'ga wapyka opytu'wau. Nitywi futari 'ga amũ ore pyri. A'eramũ ore 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—“Jane ree iporomutare'ema 'gã 'ut Janeruwarete 'ga mogytaawa monou etyka”, ere ako oree ko. Maranime te 'gã nuri imonou etyka? Maranime sipo ene ejua nũ? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree ene rur enune? Maranime sipo mama'e teepawamũ?— 'jau ore 'ga upe.

⁴ A'eramũ Jeju 'ga 'jau oree:

—Je renune 'ut ma'e 'gã nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gã 'mea ne. ⁵ Anure nipo kwaiwete 'gã nuri “Janeruwarete 'ga je mut pẽ katu'okaramũ”, 'jau nipo 'gã 'ua pẽ nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. O'meramũ te nipo 'gã 'i. Kwaiwete nipo 'gã 'gã moryteeu ojee— 'jau Jeju 'ga oree. ⁶⁻⁷ —Anure nipo amutee amunaw awi 'gã nuri 'wyriarete 'ga rowajaa, 'ga remiyauwa 'gã neewe futat. A'ere kasi aipo renupa pẽpiryri ne. Nan futat nipo mama'e teepaw enune. A'ere nipo naporomũ rui mama'e mateepaawa. Naporomũ etee rui futat nipo mama'e reko— 'jau Jeju 'ga oree. —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. Amunap tesirũmera pypewara 'gã we futat nipoajuowajat. Ywya we futat nipo oyyi peu peu peu 'jau. Ty'ara nipo amunawa pype peu peu 'jau. A'eramũ 'gã nipo kwaiwete ty'ara rerekou. ⁸ Sã'ã kũjã wa'yra ray ppyrauwe wa'yra 'a ja'wyja'wy kwaawa. Ayppeyperauwe 'ã i'ara kwaapa. Ëẽ wi u'aa ja'wyja'wy taetu 'ã wayreteramũ Ëẽ upe. Nan tee futat nipo pẽ. Aipo ijeapo resakawe je rura pekwaap. “Owaẽm 'ga ruawa upe ra'e”, 'jau nipo pẽ pejejaupe. A'ere nipo je rur enune mama'e tywera jeapo kwaiwete— 'jau 'ga oree.

⁹ —Je rure'emaue nipo 'gã je rerowiaaramũ pẽ nerekou tyweaete. Oporomutare'emamũ jeremiyuwamũ pẽ nee. A'eramũ nipo pẽ nee iporomutare'ema 'gã pẽ ppyka pẽ monou pẽ munepa moromunepawa pype. A'eramũ nipo 'gã pẽ nerekou tywerukaa 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã pẽ apisaukaa 'gã nupe. ¹⁰ Aipo jeaporamũ nipo 'gã kwaiwete opoia je rerowiar awi. Je wi opoir ire nipo 'gã oporomutare'emamũ je wi ipoire'ema 'gã nee. A'eramũ nipo 'gã 'gã monou 'gã nee ifuwerete ma'e 'gã po pe— 'jau Jeju 'ga oree.

¹¹ —A'ere nipo 'gã kwaiwete 'ua o'meramũ tekotee 'gã nupe. “Je te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ”, 'jau futatee nipo 'gã 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'gã moryteeu ojee. A'ere 'gã o'meramũ te 'gã 'i. A'eramũ nipo 'gã kwaiwete 'gã nerowiaa. ¹² A'eramũ nipo mama'e tywera apoara 'gã ojeme'yita ajemogyau. Mama'e tywera etee nipo 'gã iapou'jau'japa nũ. A'eramũ nipo 'gã kwaiwete opoia je ree oporomutar awi. ¹³ A'ere nipo Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gã nerooi imogyau ojeypyri nakwaparimũ warãu rui futat— 'jau 'ga oree.

¹⁴ —Mama'e teepawe'emaue nipo pẽ je rerowiaaramũ pejewau je mome'wau 'gã nupe. “Jeju 'ga rerowiaara 'gã Janeruwarete 'ga 'gã omogy wemiyuwamũ”, 'jau nipo pẽ pejewau je mome'wau 'gã nupe, amunawa moymoyka. Kwe pewara 'gã jerera renupaw ire te nipo mama'e teepawamũ. A'eramũ futat nipo teju— 'jau 'ga oree.

¹⁵ —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ijeaporama kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Danieu 'ga upe rakue. “Anure nipo 'gã amũ mama'e tywetywera apoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga jatee rakue. A'eramũ nipo 'gã anurenure'i iapou Danieu 'ga 'eawer imũ etee futat. (A'eramũ je 'ga remikwasierera ka'arana mogytaaramũ ee pẽneapyoa futaa)— 'jau Jeju 'ga oree.

¹⁶⁻²¹ A'ere Jeju 'ga 'jau oree nũ:

—Anure nipo 'gã amũ nuri 'auwara rerekou tyweaete. Ywy apo ppyramũ nitywi futari ae rereko tyweara aipo 'jawe rakue. A'ere nipo anure mama'earũ'em ete jesaukari. Auwara 'gã nipo ajemogyau tywetywet futat. A'eramũ pẽ Judeja ywy pe ako ma'eramũ 'gã nesakawe pejeka'jama pejewau wytyr ipe. Kasi a'e pe 'gã pẽ apisi ne. Pejejepewuu apyte'rarimũ wapyk ma'eramũ pẽ pejewawe'em pejesowe'em pejekaraemã ppyke'ema. Pejeka'jamayayau etee futat pejejemima 'gã nui. Ko pewaramũ nanẽ pẽ pejejewyre'ema pejejoj ipe pejejaity mojoy'rawe'em— 'jau Jeju 'ga oree. —Iporiay'i nipo ta'yryrũ ma'e kũjã ajemogyau, ta'yky'ri ma'ea nanẽ nipo nũ. Nujãnarũ eweguu ma'ea. Ta'y'ri ma'ea nanẽ nujãnarũ nũ— 'jau 'ga oree. —A'eramũ ki nanuar are pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ee: “Eremurukat kasi 'gã 'ara ro'ysaga rupi oree ne. Morowykye'ema rupi nanẽ ene 'gã murukare'ema nũ. Morowykye'ema rupi ore noroka'jama'uweri. Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i oreypy 'gã nupe rakue: 'Peata kasi morowykye'ema rupi ne', 'jau 'ã 'ga rakue. A'eramũ

ore oroka'jamarūme'em morowykye'ema rupi 'gā nui', pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe ee—'Jau Jejuu 'ga oree. ²²—A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera 'gā nupe iapoukaru'Jau'Jaw ire nipo 'ga 'gā muojeri 'gā mogyau jui nū. Kasi a'e pe wyy pewaramū pepap najuejue etee ne. A'ere Janeruwarete 'ga pēē mū mū'Jāu 'gā nui pē katu'oka. Wemimū'ēmeramū pē nee Janeruwarete 'ga 'gā muojeri 'gā mogyau jui nū—'Jau Jejuu 'ga oree.

²³⁻²⁴—Je jewyre'emauwe nipo kwaiwete 'gā nuri o'meramū pē nupe. "Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramū", 'Jau futatee nipo 'gā 'ua pē nupe. Amumera 'gā nipo 'ua 'Jau "Janeruwarete 'ga je mut. Je 'ga remimurera futat", 'Jau futatee nipo 'gā pē nupe. Pēnemiapoe'ema we futat nipo 'gā iapou pē neape je rerowiar awi pē momoirukaawamū. "Simomoirukat 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiar awi 'Jau", e'i te 'gā pē nupe. A'eramū nipo 'gā mama'e apou pē neape ojerowiarukaawamū pē nupe. A'ere kasi a'e are miamū perowiat 'gā ne. Pē nupe nipo 'gā amū 'Jau: "Koromū Kristu 'ga", 'Jau nipo 'gā amū pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. "Kwe pe Kristu 'ga oi", 'gā 'eramū pēē 'gā nerowiare'ema. ²⁵Pemoka'Jam kasi je'eawera ne. Ijeapoe'emauwe je imome'ui pē nupe, ee pē mueapyoawamū—'Jau Jejuu 'ga oree ikue.

²⁶—"Jū me Kristu 'ga rekoī. Pe'je pejewau 'ga resaka", 'gā 'eramū kasi peo jū me ne. O'meramū te 'gā 'i pē nupe. "Pe'je pejewau Kristu 'ga resaka. Au 'ga jemimi 'Jūina ore pyri", 'gā 'eramū kasi perowiar ine. O'meramū te 'gā 'i. ²⁷Pejeje'ki'yramū te jewyramū nipo najuejue etee je resak pejepe. Sā'ā tupā werawa. A'eramū 'ā ae najuejue etee esaka. Nan tee futat nipo je jewyramū najuejue etee je resak pejepe. Najemimi futari je tejewya tejuu nū—'Jau Jejuu 'ga oree ikue. ²⁸—Je rura nipo pēē najuejue etee ikwaapa. Sā'ā uruwua mama'e nema kwaawa. A'eramū 'ā 'ua ajatykau ee. Nan tee futat nipo pēē ikwaapa. Je jewyru'Jawamū nipo pēē je kwaapa katu katu futat—'Jau Jejuu 'ga oree imome'wau ikue.

²⁹—Ae rereko tyweawa 'ara kwaw ire nipo kwara owepa. Jaya nanē nipo owepa nū. Jaytataa nipo ototoka ywag awi 'ua. Ywag ipewara nipo oyyita nū. Kwat, jay, jaytata. Mīmēra nipo oyyita—'Jau Jejuu 'ga oree imome'wau ikue. ³⁰—Ywag ipe nanē nipo mama'e ojesaukaa pē nupe nū. Aipo resaga nipo pēē je rura kwaapa. "Anurenure'i nipo Jejuu 'ga ruri", 'Jau nipo pēē pejejaupe. Aipo resaka nipo je rerowiare'ema 'gā okyJau. 'Gā kyjea nipo 'gā nerekou—'Jau Jejuu 'ga oree. —A'erauwe nipo pēneki'yramū je tejuu tejewya. Ywasiga rupi nipo tejuu tejypa. A'eramū nipo wyy pewara 'gā je resaka najuejue etee futat. Tepājē mū nipo je ruri, tejenyfuga pype futat nipo tejuu tejypa—'Jau 'ga oree ikue. ³¹—A'e pype futat nipo pēē jumi'aranūū py renupa. Jumi'aranūū pyrauwe nipo Janeruwarete 'ga ywagipewara 'gā monou wemiyauwa 'gā majatykaukaa. "Pe'je pejewau amunawa moymoyka jeremiyauwa 'gā majatykau 'gā nerua jee", 'Jau nipo 'ga 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā awau 'gā nerua 'ga upe—'Jau Jejuu 'ga imome'wau oree ikue.

³²A'ere Jejuu 'ga mama'e mū mome'wau oree nū, ore mu'Jau ee:

—Mama'ea je amome'ua pē nupe pē mu'Jau tejuaw are—'Jau 'ga oree. —Sā'ā ae siaka'gywa potyramū amana jewyru kwaawa. Ipotyrauwe 'ā ae amana jewyt ja'wyja'wy kwaapa. ³³Nan tee futat ki je'eawer imū mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: "Ut ja'wyja'wy Jejuu 'ga janee 'wyrīaramū akou ra'e", pe'je ki pejejaupe. ³⁴A'jea futat je 'i. Je'eawer imū mama'e jeapo resakara 'gā papawe'emauwe nipo je ruri tejewya nū—'Jau Jejuu 'ga oree. ³⁵—Ywaga nipo aatepawamū futat. Ywya nanē nipo aatepawamū futat nū. A'ere nipo jeremimome'ufēra nateepawa'uweri futari. Je'eawer imū etee futat nipo aipoa ojeapou—'Jau Jejuu 'ga oree ikue.

³⁶—Nitywi futari je ruawa kwaapara 'gā amū. Nepekwaawi futari je ruawa. Ywagipewara 'gā miamū nokwaawi. Je miamū nanē nakwaawi tejuawa 'ara. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. ³⁷⁻³⁸A'ere nipo anure je ruru'Jawi erujewi pē nupe. Je kwaapare'ema 'gā nipo aipoa 'ara rupi ajemogyau oporowykyau. Ojemi'waa, wemirekoramū 'Jau nipo ajemogyau. Wemiapo apo are tee futat wea'aramū ajemogyau—'Jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama. —Janeruwarete 'ga ree jēmi nipo 'gā wea'are'emamū ajemogyau. Sā'ā Nue 'ga rekoramū 'gā jemogya rakue. Janeruwarete 'ga ree 'gā 'ā wea'are'emamū ajemogyau rakue. ³⁹Nokwaawi futari 'gā Janeruwarete 'ga remiaporama rakue. Poje 'ga 'ā amana mua erujewi 'gā nupe rakue, 'gā apisaukaa 'y pyu rakue. Nan tee futat nipo je ruri erujewi 'gā nupe. Wemiapo are etee 'gā nea'at 'gā jemogyramū nipo je tejuu erujewi 'gā nupe—'Jau Jejuu 'ga oree ikue.

⁴⁰—Je jewyramū nipo mukūja 'gā akou oporowykyau oko pe. A'eramū nipo majepeja 'ga je rerowiaa. A'eramū nipo 'ga awau ojeupia je repejāna. Ajepeja 'ga nipo naje rerowiarī. A'eramū nipo a'e 'ga awawe'em. ⁴¹Kūjāmera 'gā nanē nipo 'upa mukūi ygu'ai nū. A'eramū nipo majepeja ēē awau je repejāna. A'eramū nipo ajepeja ēē awawe'em. ⁴²Je ruawa 'ā nepekwaawi futari. A'eramū ki pēē pejetywer awi pejepeia pejejemogyau je rapesaka—'Jau Jejuu 'ga oree ikue. ⁴³—Sā'ā 'oga Jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Muna'ywa rura kwaawe ire amunipo 'ā 'oga Jara 'ga woga rarūi 'ūina. A'ere 'ga nokwaawi futari muna'ywa

rura wog ipe. ⁴⁴ Nan tee futat nepekwaawi pejejeki'yramū je ruawa. A'eramū ki pēē pejejemogyau au'jeteramū je rapesaka pejeojere'emamū futat je rerowiamamū— 'jau Jejuu 'ga oree ikue.

⁴⁵ A'ere Jejuu 'ga mama'e mū mome'wau oree, ore mu'jau 'uaw are nū.

—'Wyriara 'ga remiayuw esage 'ga i'akwaap ma'ea. O'wyriara 'ga je'eg imū etee futat 'ga mama'ea wapo. A'eramū 'wyriara 'ga wata enune wemiayuw esage 'ga mŷina wemiayuwa 'gā nesakawamū. “Aata je. A'eramū je ene mŷina 'gā nesakawamū”, 'jau 'wyriara 'ga wemiayuw esage 'ga upe. “Mama'ea ki emono 'gā nupe 'gā nemi'uramamū”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū nipo 'ga 'wyriara 'ga awau watau 'gā nui. Anure nipo 'ga ojewya 'ua nū. ⁴⁶ 'Ga 'eawer imū etee mama'e apo re nipo 'wyriara remiayuw esage 'ga aku'iramū 'ūina o'wyriara 'ga resakawe. ⁴⁷ 'Wyriara 'ga nanē nipo aku'iramū wemiayuw esage 'ga ree nū. 'Ga porowyky resag ire nipo 'ga 'ga mŷina okaraemā are ojejuka ma'eramū. ⁴⁸ A'ere nipo ajepeja 'wyriara 'ga remimŷimera 'ga 'i ojeupe: “Mukuu nā'ā je'wyriara 'ga oi re'ā, oporomukuramū re'ā”, 'jau nipo 'ga ojeupe. ⁴⁹ A'eramū nipo 'ga opytuna 'gā nupā are etee futat 'ūina. A'eramū nipo 'ga awau ojeimi'waa kawīajaiwa 'wara 'gā pyri. A'eramū nipo 'ga kawīajaiwa rykua 'gā pyri. ⁵⁰ Aipo aporamū nipo 'ga 'wyriara 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe. Wapesage'emeteramū nipo 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe. ⁵¹ A'eramū nipo 'wyriara 'ga wemiayup tywera 'ga mopēpēpēpēna 'ga monou tata pe i'me ma'e 'gā pyri. Peu nipo 'ga waemamū akou wa'jywa mokāina akuwa rerekou— 'jau Jejuu 'ga imome'wau oree.

—Jeje'eg imū etee futat mama'e apoaramū pēē 'wyriara remiayuw esage 'ga 'jawe jee. Jeje'eg imū etee mama'e apoare'emamū pēē 'wyriara remiayup tywera 'ga 'jawe jee. A'eramū ki pēē pejejemogyau 'ga remiayuw esage 'ga 'jawe. A'eramū nipo je tejua 'jau pē nupe: “Pēē 'ā jeremiayuw esageramū. Pe'je pejejua pejesou jeruwa 'ga rog ipe je rupi”, 'jau nipo je pē nupe— 'jau Jejuu 'ga oree ikue.

25

Teis kūjāmuku 'gā mome'uawet

¹ A'ere Jejuu 'ga mama'e mū mome'wau oree ore mu'jawamū nū. 'Wyriaramū Jarejuwarete 'ga omogo are 'ga ore mu'jau.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga je mogoi 'wyriaramū pē nupe— 'jau 'ga oree. —A'eramū nipo pēē je ruramū pejewau je rupi, Jeruwarete 'ga pyri. A'ere nipo 'gā amū nooi futari. Sā'ā maraka apoaw ipe oo ma'e 'gā. Opytuna 'gā nekokaturamū 'gā 'ā maraka apoa. A'eramū 'ā kūjāmuku 'gā awau akokatu ma'e 'ga rapesaka maraka pe okwap ma'e 'gā napesaka. Teis 'ā kūjāmuku 'gā awau 'gā napesaka 'upa. “Ko rupi nipo wā kwawi”, 'jau 'gā 'upa. “A'eramū jane jarejupa 'au wā napesaka. Wā nuramū soo wā nupi maraka pe 'jau”, 'jau 'gā ajaupe 'upa. A'eramū 'gā 'upa peyse pe. ² Sīku nipo i'akwaap ma'e 'gā kūjāmuku 'gā. Sīku wējēmī i'akwaawe'ema 'gā 'upa nū. ³ I'akwaawe'ema 'gā arāparīna pyyka erawau. A'ere 'gā nuerooi miarakawenana tyramū ojeupe. ⁴ I'akwaap ma'e 'gā te ajee miarakawenana weroo tyramū ojeupe. ⁵ A'ere nipo akokatu ma'e 'gā poromukuramū 'ua 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā wopeyamū 'upa— 'jau Jejuu 'ga imome'wau oree.

⁶ —A'eramū nipo ppyaje 'ga amū 'ua wafukaita 'gā nupe. “Kwe 'gā nuri. Pe'je pejejua pejepaka pejewau 'gā nowosōu”, 'jau nipo 'ga 'ua 'gā nupe. ⁷ A'erauwe nipo kūjāmuku 'gā opaka arāparīna monyka. ⁸ A'eramū nipo i'akwaawe'ema 'gā 'jau: “Miarakawenana pemut ara oree. Orema'ea owep ja'wyja'wy ore wi”, 'jau nipo 'gā miarakawenana rerekwara 'gā nupe. ⁹ A'ere nipo miarakawenana rerekwara 'gā 'i etee 'gā nupe: “Naani. Pē nupe ore imono re orema'e wewi ne. Pekwap ara mua pejejeupe”, 'jau etee nipo 'gā 'gā nupe— 'jau Jejuu 'ga imome'wau oree.

¹⁰ —A'eramū nipo i'akwaawe'ema 'gā awau miarakawenana mua. A'ere nipo miarakawenana muaw awi 'gā jewyrra'ne'emauwe akokatu ma'e 'gā nuri. A'eramū nipo miarakawenana ojeupe erawarera 'gā etee awau akokatu ma'e 'ga rowosōu. A'eramū nipo 'gā osou maraka apoaw ipe 'gā nupi. 'Gā nesepaw ire nipo maraka'ywa 'ga 'okwara motypa 'gā nee.

¹¹ —A'ere'ere'i nipo miarakawenana muaw awi ojewyt ma'efera 'gā 'ua owaēma. A'eramū nipo 'gā 'upa wafukaita ukupepe 'ga upe. “Ku'jyp. 'Okwara eawopytymo'wok oree. Torose orosou ore nanē 'jau nū”, 'jau nipo 'gā 'upa 'ga upe.

¹² —A'ere nipo akokatu ma'e 'ga 'i etee 'gā nupe: “Pe'je pejewau ore wi. Najepytuna rūi pēē”, 'jau etee nipo 'ga 'gā nupe— 'jau Jejuu 'ga oree imome'wau.

¹³ Imome'upaw ire Jejuu 'ga 'jau oree:

—Nan tee futat nipo nepekwaawi je ruawa 'ara. A'eramū ki pēē pejejemomoita etee pejejemogyau je rur are— 'jau 'ga oree.

*Kūima'e 'ga remiayuwa 'gā mome'uawet
(Luka 19.11-27)*

¹⁴ A'ere Jeju'i 'ga mama'e mū mome'wau ore, ore mu'jawamū nū, 'wyrriaramū Jare-juwarete 'ga omogoram are wējēmī nū.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga je mogoi 'wyrriaramū pē nupe. Mama'e mū je amome'u pē nupe, pē mu'jawamū ee— 'Jau Jeju'i 'ga ore. —Kūima'e 'ga amū nipo awau watau oje'wyr awi. Oo enune nipo 'ga wemiayuwa 'gā nenūina 'gā mua oporogytaw 'gā nupe. “Oo je teatau pē nui”, 'Jau nipo 'ga wemiayuwa 'gā nupe. “Jekaraemā pearū jee”, 'Jau nipo 'ga wemiayuwa 'gā nupe. ¹⁵ A'eramū nipo 'ga ka'aranūū ywope'i monou 'gā nupe. I'akwaap ma'e 'ga upe nipo 'ga imonou kwaiwete. Sīku ka'aranūū ywope'i monou 'ga upe. Mukūi tee nipo 'ga ka'aranūū ywope'i monou i'akwaa'wi ma'e 'ga upe. I'akwaawe'ema 'ga upe 'ga majepei tee imonou. “Pemomytun jeka'aranūūa jee”, 'Jau nipo 'ga 'gā nupe. 'Gā nupe imonopaw ire nipo 'ga awau watau 'gā nui.

¹⁶ —'Ga o ypyrauwe sīku ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga ojeupe 'ga remimurera rerawau mama'e mua ipyu. A'ere 'ga imurīpyrera rerawau kwe pe ime'ega. Epyfera apyraapa ime'ega 'gā nupe. Aipo aporamū 'ga o'wyrriara 'ga ka'aranūū ywope'i momytuna 'ga upe. ¹⁷ Mukūi ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga nanē nānēwējēmī futat iapou nū. Ojeupe 'ga remimurera momytuna 'ga upe nū. ¹⁸ A'ere majepei tee rerekwara 'ga nanarū iapoi. Uēma ypy we 'ga ywy rywykaita 'ga poroywera mimawamū. A'ere 'ga ityma imonou imy'ina — 'Jau Jeju'i 'ga imome'wau ore ikue.

¹⁹ —Anure wata ma'efera 'ga 'ua ojewya 'gā nupe nū. A'eramū 'ga wemiayuwa 'gā nenūina. “Maran sipo 'gā jeka'aranūū rerekoi rai'i? Ome'yi sipo 'gā nai'i?” 'Jau 'ga ojeupe.

²⁰ —A'eramū 'ga wemiayuwa 'gā nenūina. A'eramū 'ga remiayuwa 'gā 'ua ajatykau 'ga ree, 'ga ka'aranūū mome'wau 'ga upe. Sīku rerekwara 'ga tāmējē 'ua 'Jau 'ga upe: “Sīku ako ka'aranūū ywope'i eremut jee ikue. A'eramū je erawau imomytuna enee ikue kūi. 'Awamū teis eneka'aranūū ywope'ia”, 'Jau nipo 'ga erua 'ga upe.

²¹ —A'eramū nipo 'ga 'Jau wemiayuwa 'ga upe: “A'jea futat. Ene 'ā jeremiayuw esagea futat”, 'Jau nipo 'ga 'ga upe. “Ināinānī'ī agawewi je ako imonoi enee ikue. A'ere 'ā ereme'yi jee rai'i. A'eramū je ene mogou teka'aranūū pykaramū tejeupe. Ere ejua eku'iramū je pyri”, 'Jau nipo 'ga 'ga upe— 'Jau Jeju'i 'ga imome'wau ore.

²² —A'ere mukūja rerekwara 'ga 'ua nū: “Mukūi ako ka'aranūū ywope'ia eremut jee ikue. A'eramū je ime'yita enee ikue. 'Awamū irūpāwē eneka'aranūū ywope'ia”, 'Jau 'ga 'ga upe imome'wau.

²³ —A'eramū 'ga 'Jau aipo 'ga wemiayuwa 'ga upe: “A'jea futat. Ene 'ā jeremiayuw esagea futat ra'e”, 'Jau 'ga 'ga upe. “Mukūi agawewi ako je imonoi enee ikue. A'ere 'ā ereme'yi jee rai'i. A'eramū je ene mogou teka'aranūū pykaramū tejeupe. Ere ejua eku'iramū je pyri”, 'Jau nipo 'ga 'ga upe— 'Jau Jeju'i 'ga imome'wau ore.

²⁴⁻²⁵ —A'ere majepei tee ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga 'ua 'Jau 'ga upe nū: “Kweramū eneka'aranūūa. Namoyi etee je eneka'aranūūa. Akyje etee je ene wi. Akwaap je ene jepi. Enemara'ne 'ā ene. Emepy ekoetea te te 'ā erefutat ka'aranūū pyu. A'eramū 'ā ene eporowyky are jēmī eja'are'emamū. A'eramū je tekyjau ene wi ai'i, eneka'aranūū momyawe'em ene wi ai'i. A'eramū je eneka'aranūū ywope'i auwana imima ywy kwara pype ai'i”, 'Jau 'ga 'wyrriararete 'ga upe.

²⁶ —A'eramū nipo ka'aranūū jara 'ga amara'neramū 'ga ree. “Nenea'wyrī futari te 'ā ene. Nenepokagi tāmējē futat te 'ā ene”, 'Jau nipo 'ga 'ga upe. “Erekwaap futat te 'ā jemara'nea jepi. A'jea futat ere aipo 'Jau jee. 'Emepya te 'ā erefutat ka'aranūū pyu. A'eramū 'ā ene eporowyky are jēmī eja'are'emamū”, ere ako jee ko. A'jea futat ere jee. Ka'aranūūa etee je afutat”, 'Jau 'wyrriararete 'ga aipo 'ga upe. ²⁷ “Ma'eramū sipo ene imomytune'ema jee rai'i? Je upe imomytun are efuewere'emamū amunipo 'ā eremono ka'aranūū rerekwara 'gā nupe rai'i kūi? A'eramū amunipo 'ā 'gā jeka'aranūū momyawera mepyau enee jee rai'i kūi”, 'Jau 'wyrriararete 'ga aipoa kūima'e 'ga upe.

²⁸ —A'eramū 'ga 'Jau ajepeja wemiayuwa 'gā nupe: “Pe'je jeka'aranūū pyyka 'ga wi. Imonou teis ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga upe. ²⁹ 'Ga je'eg imū ereko esageara 'gā opyygu'Jap futat”, 'Jau 'ga 'gā nupe. “'Ga je'eg imū ereko esageare'ema 'gā te ajeje wemirerekofera miamū futat nopyygu'Jawi”, 'Jau 'ga 'gā nupe. ³⁰ “Nia'wyrī futari 'ga. A'eramū pēē 'ga pyyka 'ga monou imomoa ypytunaiwa pype. Peu futat nipo 'ga 'ūina waemamū wa'jykājamū”, 'Jau 'ga wemiayuwa 'gā nupe— 'Jau Jeju'i 'ga imome'wau ore.

Werowiare'ema 'gā nui werowiara 'gā mojo'okawam

³¹ A'ere Jeju'i 'ga 'uawa mome'wau ore:

—Anure nipo Pēneki'yramū je reko'i 'wyrriaramū pē nupe. A'eramū nipo je tejua tejewya nū. Tejenyfuga pype futat nipo tejua nū. Ywagipewara 'gā juejue nipo 'ua je rupi. A'eramū

nipo je teapyka 'wyrriararete renawa 'arimū. ³² A'eramū nipo 'awa ywy pewarera 'gā najuejue etee futat 'ua ajatykau je rowase. A'eramū nipo je tejerowiaara 'gā mojo'oka tejerowiaare'ema 'gā nuī. Sā'ā wyra jara 'ga weymawa mojo'oga. Karupa'mī mojo'oga karupana'nī awi. Nan tee futat nipo je ywy pewarera 'gā mojo'ogi ajauī. ³³ Tejerowiaaramū pē nupe nipo je 'i: "Ko katy pekwap, jejawkatawa katy", 'jau nipo je tejerowiaaramū pē nupe. A'eramū nipo je tejerowiaare'ema 'gā nupe nipo je 'jau: "Kwe katy pekwap je wī", 'jau nipo je 'gā nupe.

³⁴ —A'eramū nipo je 'jau tejerowiaaramū pē nupe: "Je rerowiaara pejemogy. A'eramū Jeruwarete 'ga pē maku'iu. A'eramū pēē 'awamū pejejua 'au je pyri. Ymā te 'ā, ywy apoe'ēwe, Janeruwarete 'ga 'i jee ikue: 'Anure nipo je ene rerowiaara 'gā mogyi 'wyrriaramū ene pyri', 'jau 'ga jee ikue. A'eramū pēē 'awamū pejeapyka 'au je pyri. 'Ga 'ā pē mogyi 'wyrriaramū je pyri", 'jau nipo je tejerowiaaramū pē nupe. ³⁵ "Jepy'arayparamū ako pēē je mojemī'waa ai'i. Je'yuwejamū ako pēē 'y mua jee ai'i. Napēpytuna rūi agawewi futat je. A'etea ako pēē je mua pejeje'wyr ipe ai'i. ³⁶ Jeraitye'emamū ako pēē taity mua jee ai'i. Jekaruaramū ako pēē je fuanuga ai'i. Moromunepawa pype je renamū ako pēē pejewau je pyri ai'i", 'jau nipo je tejerowiaaramū pē nupe.

³⁷ —A'eramū nipo pēē pejepronupa ee jee: "Maranime sipo ore ene mojemī'wari rai'i? Maranime sipo ore 'y monoi enee nanē rai'i nū? ³⁸ Maranime sipo ore ene muri oroje'wyr ipe rai'i nū? Maranime sipo ore taity monoi enee rai'i? ³⁹ Maranime sipo ore ene fuanugi rai'i? Maranime sipo ore arawau ene resaka moromunepawa pype ene renamū rai'i?" 'jau nipo pēē pejepronupa ee jee— 'jau Jejuī 'ga oree.

⁴⁰ —A'eramū nipo je 'wyrriarareteramū te'ŷina 'jau pē nupe: "A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gā amū ako okaraemāe'emamū ikue. A'eramū ako pēē mama'e monou 'gā nupe ikue. Je rerowiaara 'gā nupe mama'e mono re pēē je upe mama'e muara 'jawe futat jee", 'jau nipo je tejerowiaaramū pē nupe— 'jau Jejuī 'ga oree ikue.

⁴¹ —A'eramū nipo je 'jau tejerowiare'ema 'gā nupe: "Pe'je pejewau je wī. Janeruwarete 'ga pē mono pē mogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata 'ga wapo mama'eukwaawa 'wyrriara upe tee rakue numiamū, emiayuwā reewe numiamū. A'ere 'ā pēē je rerowiare'emamū mama'eukwaawa remiayuwamū futat pejemogy. A'eramū Janeruwarete 'ga pē monou pē mogyau eewe futat iapyaw ipe", 'jau nipo je 'gā nupe. ⁴² "Nepemuri 'ā mama'ea jee. Naje mojemī'wari nanē ako pejepe jepy'arayparamū ai'i. Je'yuwejamū nanē ako pēē 'y mure'ema jee ai'i. ⁴³ Naje muri nanē ako pejepe pejeje'wyr ipe ai'i, pejepepyri je ruramū ai'i. Jeraitye'emamū nanē ako pēē taity pe mure'ema jee ai'i. Jekaruaramū nanē ako pēē je fuanuge'ema ai'i. Moromunepawa pype je renamū nanē ako pēē pejewawe'em je pyri ai'i", 'jau nipo je 'gā nupe.

⁴⁴ —A'eramū nipo 'gā oporonupa ee jee: "Maranime sipo ore ene resagi enep'y'arayparamū rai'i? Maranime sipo ore ene resagi ene'yuwejamū rai'i nū? Maranime sipo ore ene mure'ema oroje'wyr ipe rai'i? Maranime sipo ore ene resagi eneraitye'emamū rai'i? Maranime sipo ore ene resagi enekaruaramū rai'i? Maranime sipo ore ene resagi moromunepawa pype ene renamū rai'i?" 'jau nipo 'gā oporonupa ee jee.

⁴⁵ —A'eramū nipo je 'wyrriarareteramū te'ŷina 'jau 'gā nupe: "A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gā ikaraemāe'ema 'gā nupe mama'e monoe'em ire pēē je upe mama'e muare'ema 'jawe futat", 'jau nipo je 'gā nupe.

⁴⁶ —A'eramū nipo aipo 'gā awau ajemogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Je rerowiaara 'gā etee te nipo oo osou ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū rūi— 'jau Jejuī 'ga imome'wau oree ikue.

26

Jejuī 'ga ree ifuewet ma'e 'gā

(Maku 14.1-2; Luka 22.1-2; Juā 11.45-53)

¹ Imome'upaw ire Jejuī 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

² —Ikoai'i maraka apoawa 'ara rekoi, Pasikwa 'jawa rekoi. Aipo rupi futat nipo 'gā Pēneki'ramū je pyygi je jukaawamū. Je rekoa futat nipo 'gā ipokutuka je monou je mu'ama 'ypepywar are— 'jau 'ga oree.

³ A'e pe a'eramū peramū mainana 'wyrriara 'gā 'upa ajatykau judeu 'gā 'wyrriari 'gā netee. Mainana 'wyrriararete 'ga rog ipe 'gā 'upa, Kaifasi 'ga rog ipe 'gā ajatykau 'upa.

⁴⁻⁵ —Maran te jane Jejuī 'ga rerekoi? Jemime te jane 'ga pyygi?— 'jau 'gā ajaupe 'upa. —Jerusareg ipewara 'gā iporomutat 'ga ree. A'eramū jane 'gā nowase jarekowe'em 'ga ree maraka apoaw ipe— 'jau 'gā ajaupe. —Kasi a'e pe wowase 'ga rerekoramū 'ga remiayuwā 'gā jane apisi ne. Jemime te sireko 'ga 'jau. 'Gā nowase atywi te jane 'ga jukai— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

*Jejui 'ga ree jany kasiga reko'wokawet
(Maku 14.3-9; Juā 12.1-8)*

⁶ Petani pe Jejui 'ga akou, Simāo 'ga rog ipe, ipito'om ma'efera 'ga 'wyr ipe. ⁷ Poje kūjā ēē mū 'ua 'ga rerowyka. Jany kasiga ryrūa ēē erua. Itasiga apopyra aipo yrūnamū, aripasi 'jawa apopyra. Jany kasig epy epy ete poromū. 'Ga jemi'wat 'ga renamū ēē ojany kasiga rerua eko'woka 'ga akag are. ⁸ Ēē remiapo resakawe ore Jejui 'ga remimu'eramū aramara'neramū ee. A'eramū ore 'jau arajaupe:

—Ma'eramū sipo ēē imomy ekoetei 'wei? ⁹ Epy te 'ā 'aga jany kasiga a'i kūi. A'eramū amunipo 'ā ēē ime'ega ka'aranūū are janee. A'eramū amunipo 'ā ēē epyfera mua janee. A'eramū amunipo 'ā jane imojo'oka ikaraemāe'ema 'gā nupe 'jau kūi— 'jau ore arajaupe.

¹⁰ A'ere Jejui 'ga arajaupe ore'eawera kwaawi. A'eramū 'ga 'jau oree:

—Ma'eramū pejemara'neramū ēē ree 'ū? Mama'e esagea te ēē wapo jee— 'jau 'ga oree. ¹¹—Ikaraemāe'ema 'gā nooa'uweri futari pē nui. A'eramū pēē anure mama'e monou 'gā nupe. A'ere je te nako fukui futari pē pype— 'jau 'ga oree. ¹²—Je tymaw ipe je ree eko'wogipyrama futat jany kasiga numiamū. A'ere ēē 'awauwe eko'wogi je ree, je manūe'emauwe. Tene ēē iapoi jee— 'jau Jejui 'ga oree.

¹³—A'jea futat je 'i. Anure nipo 'gā je mome'ui kwe pewara 'gā nupe. Amunawa tesirūmera moyka nipo 'gā awau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Je mome'uramū nipo 'gā ēē remiapofera nanē imome'wau 'gā nupe nū. A'eramū nipo 'gā anure najuejue etee futat wea'aramū ēē remiapofer are— 'jau Jejui 'ga oree.

*Mainana 'wyrriara 'gā nupe Judas 'ga 'eawet
(Maku 14.10-11; Luka 22.3-6)*

¹⁴ A'ere Jejui 'ga remimu'eramū ore mū oi oporogytau mainana 'wyrriara 'gā nupe. Judas Iskariote 'ga futat poromū oo oporogytau 'gā nupe:

¹⁵—Taesaukat Jejui 'ga pē nupe 'jau. A'eramū sipo pēē ma'ja mua jee 'ga resaukara repyramū?— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

—Trīta prata apopyrera ka'aranūū ywope'ia simono enee 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā trīta ka'aranūū ywope'ia monou 'ga upe, Jejui 'ga ojeupe esaukaawamū.

¹⁶ A'eramū Judas 'ga wea'aramū akou ee. “Ojeteē 'ga rekoramū tomono 'ga 'gā nupe 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga Jejui 'ga rerekou weape.

Ae a'wre'ema 'gā nupe

'ga monoara 'ga

(Maku 14.12-21; Luka 22.7-13, 21-23; Juā 13.21-30)

¹⁷ Awau owaēma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. A'eramū Jejui 'ga remimu'eramū ore 'jau 'ga upe:

—Ma'ape te jane jemi'wari? karupa'mī ro'o reyri jarejee?— 'jau ore 'ga upe. —Awŷja rog ipe ore erawau eya ki 'ei?— 'jau ore 'ga upe.

¹⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe jarejekoty'aawa 'ga rog ipe. A'e futat je 'ga upe ai'i. A'eramū pēē pejewau 'jau 'ga upe: “Ku'jywa 'ga ore mut 'au. 'Nako fukui je 'gā nupe. A'eramū je enerog ipe tejemi'wariweramū tejemimu'e 'gā netee. Karupa'mī eyr are jeporo'uweramū tejemimu'e 'gā netee enerog ipe', e'i 'ga enee”, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁹ A'eramū ore arawau iapou Jejui 'ga 'eawer imū etee futat. Maraka are ore iapou, Pasikwa 'jawa maraka are.

²⁰ Kaaruwamū Jejui 'ga awau ojemi'waa wemimu'eramū ore retee. ²¹ Orojemi'waaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pēē mū je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'ga nupe je jukaukaa— 'jau 'ga oree.

²² Aipo renupawe ore aru'arasigamū 'ga je'eg are. A'eramū ore oroporonupa majepinume ee 'ga upe aipo 'ga 'eramū:

—Je upe te ere poromū?— 'jau ore 'ga upe.

Majepinumenume ore oroporonupa ee 'ga upe.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Je pyri ojemi'wat ma'eramū futat nipo pēē mū je monou 'gā nupe— 'jau 'ga oree. ²⁴—Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā amū nupe rakue, jemanū are rakue. Pēneki'yra agawewi je 'ā. A'etea je ree iporomutare'ema 'gā je jukaukat 'gā nemikwasiarer imū etee futat. A'ere 'gā nupe je monoara 'ga tywereteramū te akou. Iporiay'i 'gā po pe je monoara 'ga numiamū. A'ere nipo Janeruwarete 'ga rereko tyweretei. Ma'eramū gatu nipo 'ā 'ga jewwi rakue 'ja— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁵ A'eramū ae a'wyre'ema 'gā po pe 'ga monoarama 'ga, Judas 'ga, oporonupa ee 'ga upe: —Je upe te ere poromū, ki Ku'jyp?— 'jau futatee Judas 'ga 'ga upe.
—Ēē. Ene upe futat je 'i— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Mani'oko'o'ia y'way reewe 'gā nupe imonoawet
(Maku 14.22-26; Luka 22.14-23; 1 Korītu 11.23-25)

²⁶ Orojemi'waaw ipe Jejui 'ga mani'oko'o'i ppyka. A'ere 'ga eramā'jāu ywau eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mani'oko'o'ia eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga mani'oko'o'i mowoka imonou oree.

—Mani'oko'o'ia pepyyk i'wau. Koromū jero'oa— 'jau 'ga oree.

²⁷ A'ere 'ga y'way ryrū ppyka nū, eramā'jāu ywau nū. A'eramū futat 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nū:

—Au'jete y'waya eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga imua oree.

—Pe'je itykua pāwē pāwē. ²⁸ Koa y'way jerya futat. A'ere'ere'i nipo 'gā amū je jukai jery reko'woka. Aipoa jery jeko'woga pētywera omepy. Jemanū are futat Jeruwarete 'ga pē katu'ogi kwaiwete. 'Awamū karupa'mā nepejukau'jawi pejetywera mepyawamū. Poromū futat ako 'ga je'eg ymanera ai'i. A'ere 'awamū 'ga je'eg yaua. 'Awamū jerya tee pē pirei pētywer awi— 'jau 'ga oree. —Jemanū are tee Jeruwarete 'ga pētywera moia pē nui je rerowiaaramū. 'Awamū poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamū. A'ea 'ga je'ega nimojopy'ruawi futari 'awamū— 'jau 'ga oree.

²⁹ —A'jea futat je 'i. Je natykurū'jawi futari 'aga y'waya pē pyri. Anure tāmējē te nipo je itykuri pē pyri, Tejuwarete 'ga pyri pē neroo re tāmējē nū— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

³⁰ 'Ga porogytapaw ire ore aramaraka'aga 'ga retee Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Aramaraka'ag ire ore arawau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe.

Pedro 'ga momoranupawet
(Maku 14.27-31; Luka 22.31-34; Juā 13.36-38)

³¹ Arawaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—'Awamū futat nipo pekwasio je wi je rejaa je mu'ama ojetee'i— 'jau 'ga oree. —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue: “Tajuka karupa'mī are omaenun ma'e 'ga 'jau kwy. A'eramū 'ga reymawera 'gā awau okwasi'wau kwe pe 'jau kwy”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee futat nipo pekwasio pejewau je wi— 'jau 'ga oree. ³²—A'ere je temanū re je ferawi nū. Teferaw ire nipo je oi Garireja ywy pe pē nenune— 'jau 'ga oree.

³³ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Me te pa 'ga poromū 'jau nū. Je naejara'uweri futari ene mogou ojetee'i kūi. 'Gā te nipo opyamū ene wi ene rejaa ojetee'i kūi. A'ere je naejara'uweri ene kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁴ —A'jea futat sipo ere— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Je te a'jea futat a'e enee nū'ū: 'Awa ypytuna rupi nipo je kwakuw ape muapyapyt katu 'gā nupe. “Nakwaawi je 'ga”, 'jau nipo ene wyrasokwē je ege'emauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³⁵ A'ere Pedro 'ga fuakaramū 'ga upe:

—Naani futari nū'ū. Na'ea'uweri futari je aipo 'jau nū'ū. “Nakwaawi je 'ga”, na'ea'uweri je. “Tene 'gā je jukai 'ga reewe futat”, a'e ete nipo je. Nakwakuwa'uweri futari je ene— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

Ore juejue nanē Pedro 'ga 'eawera rupi etee futat 'jau 'ga upe.

Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet
(Maku 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶ Jejui 'ga awau owaēma Getsemani 'jaw ipe, wemimu'eramū ore retee. A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—'Au ete pejup ra'ne. Iruupeu'i je oi teporogytau Tejuwarete 'ga upe ra'ne— 'jau 'ga oree.

³⁷ A'ere 'ga muapyra 'gā etee erooi ojeupl. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmera 'gā etee 'ga erawau ojeupl. Tiago 'ga, Juā 'ga retee Sepeteu 'ga ra'yra 'gā. Jejui 'ga 'arasiga 'ga mopy'aywyrafenayau 'ga mogou. ³⁸ A'eramū 'ga 'jau muapyra 'gā nupe:

—Je'arasiga nipo 'ā je juka. Peser awi ete pejejupa. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ A'eramū 'ga ojepe'au'i 'gā nui. Awau 'ūina peu'i wenupy'āu wapyka weakwara rerawau enūina ywy are futat erujaa oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Wyria'ri 'gā imara'ne je ree. 'Gā nipo 'ā je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā nuapoa'uweri nanuara je ree. A'ere 'ā najeremifutar imū

rūi te ereapoukat. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴⁰ Oporogytapaw ire 'ga afu'ama awau muapyra 'gā pyri. A'ere 'gā seri 'upa. A'eramū 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Peset te pejejupa? Pejeje'ega te nepemonoi'i Jarejuwarete 'ga upe je pyri? A'e'ja'wiramū miamū sipo nepoporogytai Jarejuwarete 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe. ⁴¹ —Peser awi. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pejefuakaramū mama'e tywera apowe'em. Kasi a'e pe nepēfuakari ne. A'eramū pēē mama'e tywera etee iapou 'ga upe ne. Nepēparuapoweri agawewi nipo mama'e tywer are. A'etea nipo peapo. 'Ga upe pejeporogytawe'em 'eramū mama'e tywera etee futat peapo pejekou— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴² Aipo 'ga upe 'e re Jeju 'ga awau 'gā nui nū oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nū:

—Kiapi'ni. Je ree iporomutare'ema 'gā ifuwet je ree. 'Gā te nipo 'ā je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā nuapoi. A'ere 'ā najeremifutar imū rūi te ereapoukat. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴³ A'ere 'ga awau ojewya wemimu'e 'gā pyri nū. Nānēwējēmī 'gā 'upa nū. Osea etee 'gā 'upa nū. Wopepeyamū etee 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā osea 'upa 'ga ruramū nū. ⁴⁴ A'eramū Jeju 'ga awau oporogytau 'japa 'Uwarete 'ga upe nū. ⁴⁵ 'Uwarete 'ga upe oporogyta re 'ga 'ua nū. Nānēwējēmī 'gā osea 'upa nū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Peser etee futat nipo pejejupa nū ki sa? Au'je pejeser ire. 'Awamū futat 'gā Pēneki'yramū je monoi ae a'wyre'ema 'gā po pe. ⁴⁶ Pe'je iruukwe soo 'gā nekoaa 'jau. Kweramū ae a'wyre'ema 'gā po pe je monoara 'ga ruri— 'jau 'ga oree.

Jeju 'ga pyykawet

(*Maku 14.43-50; Luka 22.47-53; Juā 18.3-11*)

⁴⁷ Jeju 'ga porogytapawe'emauwe Judas Iskariote 'ga 'ua. Jeju 'ga remimu'eferamū ore mū poromū. Kwaiwete 'gā nerua erojemorypa Jeju 'ga ree. A'eramū mainana 'wyriara 'gā kwaiwete 'gā mua Judas 'ga rupi. Judeu 'gā 'wyriari 'gā nanē kwaiwete 'gā mua 'ga rupi. Jyuu 'gā erua muap. Mīmera 'gā erua erojemorypa 'ga ree. ⁴⁸ Mainana 'wyriara 'gā nupe oporogytau Judas 'ga 'jau 'gā nupe rai'i: "Oo nipo je Jeju 'ga retywape pytea pē neape. A'eramū pēē a'e are 'ga kwaapa 'ga retywape pyteramū. A'erauwe futar iki pēē pejewau 'ga pyyka 'ga rerawau", 'jau 'ga 'gā nupe rai'i. ⁴⁹ A'eramū 'ga owaēma ppy we awau Jeju 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—Au te ereko, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū futat 'ga 'ga retywape pytea.

⁵⁰ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—Ejemifutara eapo etee futat— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

A'erauwe Judas Iskariote 'ga remireroofera 'gā 'ua Jeju 'ga pyyka, 'ga pofaa. ⁵¹ A'ere Jeju 'ga remimu'eferamū ore mū ogyuu rekyita kūima'e 'ga amū ree, 'ga namī monoka. Furuk. Mainana 'wyriararete 'ga remiayuwā 'ga namī yypa.

⁵² Aipo 'ga namī ywamū Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—Ereapo awi nanuara. Ere eju monou imunepa yrū pype kūi— 'jau 'ga 'ga upe. —Jyuu pyu ajajukaara 'ga te anure 'gā tajuka jyuu pyu 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. ⁵³ —"Nopoari nipo 'ga ruwa 'ga 'ga", pe'je nipo kūi. Ojeupe je enūi re amunipo 'ā Jeruwarete 'ga je poari futari. Kwaiwete amunipo 'ā 'ga ywagipewara 'gā mua je poaa— 'jau 'ga 'ga upe. ⁵⁴ —A'ere je naenūi 'ga upe. Wemifutar imū 'ga iapoa etee futat je afutat. Ymā te Jeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā amū nupe je pyyg are rakue. A'eramū je 'gā nemikwasiarer imū etee futat mama'e jeapo futaa tejee— 'jau 'ga oree.

⁵⁵ A'ere 'ga 'jau opyikara 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē ma'eramū pejeju muawa pyu je nupāu ekoete 'ū? muna'ywa 'jawe 'ū? Ma'eramū pēē muawa we erua jyuu reewe jepiara rupi 'ū? Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gā mu'e je rekoramū miamū ako naje pyygi pejepe ai'— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁶ —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe jemanū are ikue. A'eramū 'ā pēē iapou 'ga remikwasiarer imū etee futat— 'jau 'ga 'ga nupe.

A'e renupawe ore Jeju 'ga remimu'eramū orokwasi'wau 'ga wi, 'ga reja, oroka'jama 'gā nui. Orokyjau 'gā oropyyg awi. A'eramū ore oroka'jama 'gā nui.

Anasi 'ga rog ipe 'ga rerooawet

(*Maku 14.53-65; Luka 22.54-55, 63-71; Juā 18.13-14, 19-24*)

⁵⁷ A'ere Jeju 'ga pyykara 'gā 'ga rerawau mainana 'wyriararete 'ga rog ipe, Kaifasi 'ga rog ipe. Peu futat judeu 'gā 'wyriari 'gā ajatykau Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee. A'eramū 'gā Jeju 'ga rerawau 'gā nupe. ⁵⁸ Pedro 'ga awau 'gā newiri. A'ere 'ga nuerowygi Jeju 'ga. Mukuu etee futat 'ga akou 'ga wi. Awau 'ga owaēma mainana 'wyriararete 'ga roga upe. A'ere Pedro 'ga nooi osou. Ukupepe etee futat 'ga awau akou

'oga osoma pype mainana 'ga remiayuwa 'gā pyri, Janeruwarete 'ga mogyaawa raarana 'gā pyri nanē nū. Jejuī 'ga rereko renuw are Pedro 'ga oporenuwiweramū akou. A'eramū 'ga akou mukuu'i etee futat 'ga rereko renupa.

⁵⁹ Ojeupe 'gā Jejuī 'ga reruramū mainana 'wyriara 'gā oje'ēma'e 'gā netee 'ga remiapo tywera mome'waramū rekaa. Judeu 'gā 'wyria'ri 'gā ajatykau 'gā nee nū.

—Sijuka futat 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere jane nijuka ekoetei 'ga. Kasi a'e pe mytuna 'gā mara'neramū 'jane ree ne. A'eramū pēē i'me ma'e 'gā amū nerua. Jejuī 'ga remiapo tywera 'gā tomome'u 'me janee 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

⁶⁰ A'eramū kwaiwete 'gā 'ua o'meramū Jejuī 'ga ree. A'ere 'gā naju'jaju'jawe rūi imome'ui 'gā nupe. ⁶¹ Poje mukūja 'gā 'ua o'meramū 'gā nupe:

—Ore aruenup 'ga je'ega ai'i. “Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogyaawa retygi. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi etee imowyrī nū”, 'jau 'ga oreremianuwamū ai'i— 'jau 'gā imome'wau mainana 'wyriararete 'ga upe.

⁶² Aipo ojeupe 'gā 'e renupawe mainana 'wyriararete 'ga afu'ama 'jau Jejuī 'ga upe:

—Ma'ja ere te 'gā nupe? Nereje'egi te 'ā 'gā nupe aipo 'gā 'eramū a'i kūi?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶³ A'ere Jejuī 'ga pigi etee u'ama. A'eramū mainana 'wyriararete 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remianuwamū ere jee: Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? Ene futat te 'ga ra'yraretea?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶⁴ —A'jea futat ere poromū. Je te 'ā Pēneki'yraretea. Anure nipo je apygi Pājērete 'ga yse katy, 'ga jakwatawa katy. Peu je renamū nipo pēē je resaka. Anure nipo je ruri tejewya ywag awi ywasiga rupi— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

⁶⁵ A'erauwe mainana 'wyriararete 'ga waity monoroka amara'nea resaukaawamū.

—A'jea futat 'ga Jarejuwarete 'ga kurawi akou ra'e— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jane futat te 'ā Jarejuwarete 'ga kurawa sienup 'awamū jarejemogyau. Na'gā amū rūi futat 'ā omome'u janee— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁶⁶ —Ma'ja pe'je te 'ga upe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Sijukaukat futat jane 'ga— 'jau 'gā 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga te 'ā 'ga akurap.

⁶⁷ A'eramū futat 'gā onymuna 'ga reakwar are, opo afuapyka erofaa 'ga ree. ⁶⁸ Amumera 'gā 'jau 'ga nupā re 'ga upe:

—“Je te 'ā Jarejuwarete 'ga remimurera”, ere 'ā oree. A'eramū ene 'jau oree: Awŷja ene nupāu 'awamū 'ū?— 'jau 'gā 'ga upe, 'ga rerekoemāu erekou.

Pedro 'ga Jejuī 'ga kwakupa

(Maku 14.66-72; Luka 22.56-62; Juā 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ A'e pe Pedro 'ga 'ūina ukupepe. Poje mainana 'wyriararete 'ga remiayuwa ēē mū 'ua 'ga pyri 'jau 'ga upe:

—Ene Garireja ywy awi 'ut ma'efera kīā rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rā, Jejuī kīā rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rā— 'jau ēē 'ga upe.

Janeruwarete 'ga mogyaawa raarana 'gā pyri 'ga renamū ēē 'jau 'ga upe.

⁷⁰ —Tee. Naani nū ī. Nakwaawi je 'ga nū ī. A'eramū awŷja upe ene 'jau ekou ī— 'jau futatee 'ga ēē upe, ojepyriwara 'gā nemianuwamū. —Nakwaawi je ene'ea nū ī— 'jau 'ga ēē upe.

⁷¹ A'erauwe 'ga afu'ama awau 'oga osoma rokwarā katy. Poje peu oporowyky ma'e ēē mū 'ga resaka nū. A'eramū ēē 'jau ojepyriwara 'ga upe:

—Ko kīā Jejuī kīā rewiri ako ma'efera kīā futat. Nasare pe waranup ma'efera kīā rewiri ako ma'efera kīā futat— 'jau ēē 'ga upe.

⁷² A'eramū Pedro 'ga 'jau nū:

—Kuu. Ene'me awi ī. Manamū te je aipoa kūima'e 'ga kwaawi 'i ī— 'jau futatee 'ga ēē upe.

⁷³ A'ere peu u'am ma'e 'ga amū 'jau 'ga upe nū:

—A'jea futat ēē 'i enee. Ene futat 'ga rewiri ako ma'eferamū— 'jau 'ga 'ga upe. —Sā'ā ene Garireja ywy pewara 'gā je'ega rerekoa. A'eramū ene 'ga rewiri ako ma'efera futat— 'jau 'gā Pedro 'ga upe.

⁷⁴ —“Nakwaawi je 'ga” a'e je akiko. Janeruwarete 'ga remianuwamū te 'ā je 'eu'jawi. Nakwaawi je 'ga, 'jau. Nakwaawi je aipo pē'ea nū'ū. A'eramū pēē ma'ja upe 'jau pejejemogyau 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe. —Te'me re je Jarejuwarete 'ga tejereko tywera futari tejee nū'ū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe wyrasokwē je'egi. ⁷⁵ A'erauwe Pedro 'ga wea'aramū Jejuī 'ga 'eawer are. “Wyraokwē je'ege'emaue nipo 'Nakwaawi je 'ga' ereu'jau'jap 'gā nupe” 'eawer are Pedro 'ga wea'aramū. A'eramū 'ga ojenosō aipo u'eawera rerawā enujāna pe awi. A'eramū futat 'ga u'arasigamū wea'aramū ee.

—Ma'eramū je aipo 'jau ra'e 'ū?— 'jau 'ga 'ūina u'arasigamū. —Mama'e esage na'ga 'ā wapo jee jepi re'ā. A'etea pa je 'ā aipo a'e ekoete 'gā nupe ra'e nū— 'jau 'ga ojeupe.

A'eramū 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

27

*Piratu 'ga upe Jeju 'ga reroowet**(Maku 15.1; Luka 23.1-2; Juā 18.28-32)*

¹ Ai'iwetetewe mainana 'wyrriara 'gā judeu 'gā 'wyrriari 'gā netee oje'ega ajaupe:

—“Je te 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea”, e'i ako Jeju 'ga janee ko. A'eramū jane 'ga jukaukaa 'gā nupe— 'jau 'gā ajaupe.

² A'eramū 'gā 'ga faa, 'ga rerawau Piratu 'ga rog ipe. Romanū 'gā opytuna 'ga amū monou 'wyrriaramū 'ga mýina judeu 'gā nupe rakue, Piratu 'ga monou 'wyrriaramū 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā Jeju 'ga rerawau Piratu 'ga upe.

*Judas 'ga jejukaawet**(Atos 1.18-19)*

³ “Sijukaukat Jeju 'ga 'gā nupe 'jau' 'e renupawe Judas Iskariote 'ga u'arasigamū 'gā nupe 'ga monoower are. A'eramū 'ga Jeju 'ga resaukaawera repyfera rerawau erojewya mainana 'wyrriara 'gā nupe, judeu 'gā 'wyrriari 'gā nupe nanē nū.

—Kweramū trīta ywope'ia je upe pēnemimurera. ⁴ Mama'e tyweretea je aapo ai'i. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. A'etea je 'ga omono ekoete pē nupe ijukaukaa ai'i— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

—Tee. Ene te futat te 'ā ere 'gā nupe rai'i— 'jau etee 'gā 'ga upe.

⁵ Aipo ojeupe 'gā 'eramū Judas Iskariote 'ga ka'aranūū ywope'i monou imomopoa ywyu 'gā nowase. A'eramū 'ga uēma awau ojejukau tupaama pyu.

⁶ Judas Iskariote 'ga ēmauwe mainana 'wyrriara 'gā wowase 'ga remimomoporera ka'aranūū ywope'i mono'oga.

—Koa ako jane ka'aranūūa simono Jeju 'ga resaukaawamū 'ga upe ai'i. A'eramū koromū 'ga repyfera futat— 'jau 'gā ajaupe. —“Aerepyfera perur awi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe”, e'i 'ā Moisesi 'ga rakue. A'eramū jane imonowarū'em Jarejuwarete 'ga mogytaawa ka'aranūū ryrū pype— 'jau 'gā ajaupe. —Maran ajee jane erekoi 'ū?— 'jau 'gā ajaupe.

—Ywya simut ape judeue'ema 'gā nywyrāmū kūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁷ Oporogytapaw ire 'gā erawau japepo apoara 'ga upe, 'ga ywy muawamū.

—Awa ywya judeue'ema 'gā nywya— 'jau 'gā ajaupe.

⁸ Ka'aranūū ae repyfera 'gā imonou 'gā nupe ywy muawamū ojeupe. A'eramū 'gā aipo ywy re'roka, “wy rupap” 'jau 'gā e'roka.

⁹⁻¹⁰ Ymā te 'ā Jeremi 'ga oje'ega kwasiari aipo are rakue:

“Ywya pemut 'ga repyfera pyu. Japepo apoara 'ga ywya pemut, ere ki 'gā nupe”, 'jau Ku'jywa 'ga jee ikue.

“A'eramū je 'ga 'eawera mome'wau 'gā nupe.

“Trīta ka'aranūū ywope'ia simono 'ga muawamū 'jau', 'jau 'ga rakue.

A'eramū 'gā 'ga repyfera pyu ywy mua, Ku'jywa 'ga 'eawer imū etee futat”,

'jau Jeremi 'ga ikwasiaa rakue.

A'jea futat 'ga remikwasiarera. Ywya 'gā imua Jeju 'ga repyfera pyu, Jeremi 'ga 'eawer imū etee futat.

*Jeju 'ga upe Piratu 'ga poronupawet**(Maku 15.2-5; Luka 23.3-5; Juā 18.33-38)*

¹¹ Ojeupe Jeju 'ga reruramū Piratu 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—A'jea te ene 'wyrriaramū judeu 'gā nupe?— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

—A'jea futat— 'jau 'ga 'ga upe.

¹² A'eramū mainana 'wyrriara 'gā 'ga je'ēwu'jaga judeu 'gā 'wyrriari 'gā netee. A'ere 'ga noje'egi futari oje'ēwu'jagamū.

¹³ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Nereenuwi te 'gā je'ega? Ma'eramū nā'ā nereje'egi 'gā nupe re'ā?— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁴ A'ere Jeju 'ga noje'egi futari 'gā nupe. O'meramū te 'gā 'i. A'eramū 'ga oje'ege'ema 'gā nupe. A'eramū Piratu 'ga oporesagamū etee 'ga ree. “Ma'eramū sipo 'ga noje'egi?” 'jau 'ga ojeupe.

*'Gā nupe Jeju 'ga monoawet**(Maku 15.6-15; Luka 23.13-25; Juā 18.39-19.16)*

¹⁵ Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipyrrera 'ga amū muēma judeu 'gā nupe jepi, 'gā nemienūiwera 'ga 'ga imuēma 'gā nupe jepi. ¹⁶ A'e pe a'eramū Parapasi 'ga 'ūina moromunepawa pype. Oporojuka ma'e 'ga. Judeu 'gā nemiesagete 'ga. ¹⁷ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maranuara te je amuēm pē nupe? Jeju 'ga, Ku'jywa 'ga remimurera 'jawa 'ga te ra'u pefutat nū? Parapasi 'ga te ra'u pefutat nū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ Piratu 'ga mainana 'wyrriara 'gā kwaapa futat. “Werekoay pa 'gā 'ga ra'e. A'eramū pa 'gā a'eramū 'ga rerua jee ra'e”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. “A'ere mytuna 'gā poromutaramū 'ga ree. A'eramū nipo 'gā 'jau: 'Jejui 'ga emut ore'e”, 'jau nipo 'gā jee”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. ¹⁹ 'Wyrriara kanawa 'arimū Piratu 'ga 'ūina oporogytau 'gā nupe. Poje 'ga amū 'ua 'ga remireko ēē je'ega rerua 'ga upe: “Epoit kiā wi. Nuapoa'uweri kiā mama'e tywera. Afayup je kiā ree ko. Jefayuwa je mopiryyi ko. A'eramū ene epōia kiā wi. Erereko tywet kasi kiā ne”, 'jau ēē oje'ega mua omena 'ga upe, Piratu 'ga upe.

²⁰ A'e pype mainana 'wyrriara 'gā judeu 'gā 'wyrri'ri 'gā netee mytuna 'gā mojerowiarukaa oje'eg are.

—“Parapasi 'ga ki emuēm imua ore'e”, sa'e 'ga upe 'jau. “A'eramū ene Jejui 'ga jukaukaa jefaruu 'gā nupe”, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gā mytuna 'gā nupe, 'gā mojerowiarukaa ee.

²¹ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maranuara 'ga te pefutat je imuēma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Parapasi 'ga te ki emuēm imua ore'e— 'jau 'gā 'ga upe.

²² A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maran te jane Jejui 'ga rereko'i? “Ku'jywa 'ga remimurera” 'jawa 'ga rereko'i?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Ejukaukat 'ga 'ypeywar are— 'jau 'gā 'ga upe.

²³ A'eramū Piratu 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Ma'ja te 'ga wapo ajukaawamū pē nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'gā afukafukai tee ajemogyau:

—Ejukaukat futat Jejui 'ga 'ypeywar are 'gā nupe— 'jau 'gā wojere'emamū futat wafukaita 'ga upe.

²⁴ Niporenuwiweri 'gā 'ga je'eg are. A'eramū 'gā ojopy'rapy'rau etee futat wafukaita Piratu 'ga upe. A'eramū Piratu 'ga 'jau ojeupe: “Amono pa ajee je 'ga 'gā nupe kwy. Kasi a'e pe 'gā ore apisi ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau wemiayuwa 'ga amū upe:

—'Ya erut ara jee— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga 'y rerua 'ga upe. A'eramū Piratu 'ga ojepoeita mytuna 'gā nowase.

—Peesak je jepoeja. Je najeporujukaweri 'ga ree. “Nuapoi 'ga mama'e tywera”, a'e je ako pē nupe ko— 'jau Piratu 'ga 'gā nupe. —Je apoit futat 'ga wi, 'ga monou pēpo pe. A'eramū je tejepoeita pē nowase 'ga wi tepoiawa resaukaawamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁵ A'eramū mytuna 'gā 'jau 'ga upe:

—“Ejukaukat 'ga”, aru'e ore enee. Ore te 'ā arajukaukat 'ga 'gā nupe. A'eramū nipo a'e are Janeruwarete 'ga ore rerekou tyweaete orera'yra 'gā neewe— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁶ A'eramū Piratu 'ga Parapasi 'ga muēmukaa moromunepaw awi 'gā nupe. A'eramū 'ga 'jau jefaruu 'gā nupe:

—Pe'je Jejui 'ga rerawau 'ga nupāu jea'gue'em futat. 'Ga nupāmw ire pēē 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū 'ga peu etee futat amanūmū u'ama 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jefaruu 'gā Jejui 'ga rerekoemāawet

(Maku 15.16-20; Juā 19.2-3)

²⁷ 'Ga nupā jea'gue'em ire jefaruu 'gā Jejui 'ga rerawau 'ga rerosou Piratu 'ga rog ipe nū. A'eramū 'gā opytuna 'gā majatykau 'ga ree. ²⁸ A'eramū 'gā 'ga raity mosoka 'ga wi. 'Wyrriara raity piraga pyu 'gā 'ga kupe piaa. ²⁹ A'ere 'gā juapekagūū muap'pina akagy'rūnamū iapou 'ga upe. A'eramū 'gā imonou imunepa 'ga akaga pype. A'ere 'gā wyra'i'i monou 'ga po pe. A'ere 'gā wapyka wenupy'āu 'ga rowase 'ga rerekoemāawamū etee.

—Pemā'ē judeu 'gā 'wyrriararete 'ga ree ki sa. 'Wyrriara raity piraga 'ga wereko imunepa 'awamū. 'Wyrriara akagy'rūa nanē 'ga wereko nū. Ywyrā'i'ia nanē 'ga wereko opo pe. 'Wyrriararete 'ga nipo ki sa— 'jau 'gā ajaupe 'ga jaita 'ga rerekoemāu.

A'ere 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Ene te 'ā 'wyrriarareteja judeu 'gā nupe ra'e. 'Awamū ereko 'wyrriarareteramū nakwaparimū rūi futat 'gā nupe— 'jau 'gā Jejui 'ga upe, 'ga rerekoemāu erekou.

³⁰ A'ere 'gā onymuna 'ga ree. Ywyrā'i'i 'gā ekyita 'ga po awi, 'ga akaga nupāu ipyu. ³¹ A'ere 'gā 'ga rerekoemā re taity piraga moia 'ga wi nū. A'ere 'gā 'ga raity munepa 'ga wi nū. A'ere 'gā 'ga rerawau 'ga jukaaw ipe.

'Ypeywar are Jejui 'ga monoawet

(Maku 15.21-32; Luka 23.26-43; Juā 19.17-27)

³² Jerusareg awi Jejui 'ga renuēma ppy we 'gā Simāo 'ga rekoaa, Sirene wyw pewara 'ga rekoaa. A'eramū jefaruu 'gā 'jau 'ga upe:

—'Ypeywara erokwap 'ga upe— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū 'gā iupirukaa 'ga upe. ³³Awau 'gā owaēma *Gogata* 'jaw ipe. ('Gā 'je'eg imū *Gogata* 'ea Aekagera 'jawewara 'ea futat poromū).

³⁴'Ga rerowaēm ire 'gā muaga monou y'way pype 'ga upe numiamū. A'ere 'ga reapyoramū ee. A'eramū 'ga itykure'ema. ³⁵A'ere 'gā 'ga jywa pypiraa 'ypeywar are. A'ere 'gā itaju pyu 'ga pokutuka 'ypeywar are. A'ere 'gā 'ga py maju'aaaju'arimū ikutuka itaju pyu. A'ere 'gā 'ga mafu'ama 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywarareewe futat. 'Ga rekoka futat 'gā imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka. 'Ypeywar are 'ga mu'am ire 'gā 'ga raityfera mojo'oka ajaupe. Ita'i 'jawewara 'gā imomopoa 'upa ywyu. A'eramū 'gā ijewag are 'ga raity mojo'oka. Sā'ā ae jugu momora. Nan futat 'gā ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamū. ³⁶'Ga raityfera mojo'og ire 'gā wapyka 'upa 'ga rarūmū. ³⁷A'ere 'gā 'yjepa'nī are ikwasiaripyraera monou inuga ikutuka 'yw are 'ga apyte'rarimū. "Koromū futat judeu 'gā 'wyriraretea" 'ea 'gā imonou ikwasiaa 'yjepa'nī are. A'ere 'ga resakara 'gā 'ga jukaawera kwaawi.

³⁸'Ga reewe 'gā mukūja muna'ywa 'gā monou imu'ama 'ypeywar are. Muna'ywa pō'ō me 'gā Jeju 'ga mu'ama. ³⁹'Gā pyu okwap ma'e 'gā Jeju 'ga rerekoemāu 'ga kurapa:

⁴⁰—"Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi imowryi nū", ere 'ā rai'i. A'eramū ene ejua ejyppa 'ypeywar awi. Ejepoat ejetee futat—'jau 'gā 'ga upe. —"Jarejuwarete 'ga ra'yramū je", ere 'ā jepi. A'eramū ene ejua ejyppa 'ypeywar awi—'jau 'gā 'ga upe.

⁴¹Mainana 'wyrira 'gā, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā, judeu 'gā 'wyrira'ri 'gā. Mīmera 'gā nanē 'ga rerekoemāu 'upa nū.

⁴²—Opoat 'ga 'gā jepi. A'ere 'ga nojepoara'uweri futari. Israeu juapyreramū jane'wyriraretea e'i na a'e 'ga jepi re'ā? Siesag iki ajee 'ga rura 'ga jywa 'wei. 'Ga jyp 'ga ruramū sirowiat 'ga 'jau 'wei—'jau 'gā ajaupe.

⁴³—"Jarejuwarete 'ga ree je jemogypygyi", e'i 'ga 'ā akou jepi. Siesak 'ga 'ga poara 'jau. "Je 'ā 'ga ra'yra", e'i 'ga 'ā akou jepi—'jau 'gā 'ga rerekoemāu 'upa 'ga jaita.

⁴⁴'Ga pyri imu'amipyraera 'ga amū nanē 'ga kurapa nū.

Jeju 'ga manūawet

(*Maku 15.33-41; Luka 23.44-49; Juā 19.28-30*)

⁴⁵Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat oypyntunaiwamū. Kwara ajerewamū tāmējē awau weny jesagamū nū.

⁴⁶Kwara renye'emauwe Jeju 'ga wafukaita oje'eg imū futat.

—*Eli eli lama sabactani*—'jau 'ga oje'eg imū.

Oje'eg imū 'ga 'eawera: "Kiapi'nī, Kiapi'nī, ma'eramū te erepoit je wi?" 'ga 'ea futat poromū 'ga afukaja.

⁴⁷Aipo 'ga 'e renupara 'gā amū 'jau:

—Eliasi 'ga 'ga wenūi—'jau 'gā ajaupe.

⁴⁸'Ga pyriwara 'gā amū ujāna amynejuranū pyka imonou imunepa y'waynana pype. A'ere 'ga imonou iupia 'ywa rapefā are imonou Jeju 'ga upe 'ga remipyteramū. ⁴⁹A'ere amumera 'gā 'i:

—Tene ra'ne. Siesak Eliasi 'ga rura 'ga mosoga 'ypeywar awi ra'ne 'jau—'jau 'gā 'gā nupe.

⁵⁰A'ere Jeju 'ga wafukaju'japa nū. A'eramū futat 'ga amanūmū.

⁵¹A'eramū futat Janeruwarete 'ga mogytaawa my'jawa rowopypea taitya otoroka opojo'ogamū mytera rupi. Ywate awi we futat 'ua opojo'ogamū ywyu. Ywya otomoga 'ga manūnamū, itauu nanē ojekajekau nū. ⁵²Teumera monoawera nanē ojeawopytymo'woka nū. Janeruwarete 'ga remiaiywa 'gā kwaiwete oferapa ū'jāu ita kwar awi. ⁵³A'ere oferap ma'efera 'gā Jeju 'ga feraw ire etee te 'gā oi osou Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe, Jerusareg ipe. Kwaiwete Jerusareg ipewara 'gā 'gā nesaka.

⁵⁴Jeju 'ga manūnamū 'ga rarūaera 'gā 'ga manū resaka. Jefaruu 'gā, o'wyrira 'ga retee 'ga manū resaka. Mama'e tesirūgatua nanē 'gā esaka ywy yjja reewe. A'eramū 'gā okyjau ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau:

—A'jea futat 'ga Ku'yjwa 'ga ra'yra futat ra'e—'jau 'gā ajaupe.

⁵⁵A'e pype nanē Jeju 'ga rewiri ako ma'efera 'gā kūjāmera 'gā 'upa muku'i 'ga manū resaka nū. Garireja ywy awi 'ga rupi 'ut ma'efera 'gā futat. 'Ga rewiri futat 'gā akou mama'ea 'ga upe iapoaramū. Poromū kūjāmera 'gā 'up 'ga manū resaka. ⁵⁶Ēē mū rera Mari Matarena, ajepeja ēē rera Mari. Aipoa Mari ēē Tiago 'ga y ēē Jose 'ga retee. Sepeteu 'ga ra'yra 'gā y ēē nanē akou 'gā pyri nū.

Ita kwara pype Jeju 'ga monoawet

(*Maku 15.42-47; Luka 23.50-56; Juā 19.38-42*)

⁵⁷⁻⁵⁸Kaaruwamū Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau Jeju 'ga reumera renūina Piratu 'ga upe.

—Amanū Jeju 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga awau Piratu 'ga upe.

A'eramū Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere 'ga rerawau inuga ipype— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū Piratu 'ga oje 'ega monou jefaruu 'gā nupe: “Pemut Jeju 'ga reumera imojypa 'ypeywar awi imonou Jose 'ga upe”, 'jau 'ga oje'ega monou 'gā nupe. Jose 'ga Jeju 'ga rerowiaara 'ga futat. Ika'aranū kwai ma'e 'ga. ⁵⁹ 'Ga poromū Jeju 'ga reumera weroo iauwana inuga taity yau pyu, linu 'jawa pyu. ⁶⁰ A'eramū 'ga 'ga reumera monou inuga ita kwara pype. Ita kwar yaua poromū. Jose 'ga futat iapoukaa rakue. Ojeupe futat 'ga iapoukaa rakue numiamū. A'ere 'ga Jeju 'ga reumera monoi inuga oma'eramera pype futat. 'Ga monou re 'ga itapewuu mojerapa imonou imyina ita kwara rawopytymawamū. A'ere 'ga awau jui. ⁶¹ Mari Matarena ēē ajepeja Mari ēē retee wapyka 'upa ita kwara rowase.

Ita kwara raarana 'gā

⁶² Ai'iwe mainana 'wyriara 'gā fariseu 'gā netee awau oporogytau Piratu 'ga upe:

⁶³ —Orerea'ar ore Jeju 'ga 'meawer are. Amanūme'ewe 'ga 'meramū ore ikue: “Anure nipo je manū. A'ere nipo imuapya 'ara rupi je ferawi nū”, e'i futatee 'ga ikue— 'jau 'gā imome'wau Piratu 'ga upe. ⁶⁴ —A'eramū jefaruu 'gā amū iarūmū ore. Kasi a'e pe 'ga remiyuwera 'gā nuri 'ga reumera rerawau imima kwe pe ne. A'eramū 'gā 'jau ne: “Oferap futat 'ga u'eawer imū etee futat ra'e”, 'jau futatee nipo 'gā 'ga reumera mim ire ne. Aipo 'e re taetu 'gā 'mea 'ga 'meawera apyaa'wi ne— 'jau 'gā Piratu 'ga upe. —“Je te 'ā Ku'jywa 'ga remimurera”, e'i futatee 'ga ako ikue. A'ere 'ga 'me ate 'ga rekoramū rakue. A'eramū 'ga reumera mimarera 'gā 'mea 'ga 'meawera apyaa'wi ne— 'jau 'gā Piratu 'ga upe.

⁶⁵ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je ajee jefaruu 'gā amū rerawau iaaranamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁶⁶ A'eramū 'gā jefaruu 'gā nerawau ita kwar ipe. A'ere 'gā ita kwara rawopytymawa mojewaka. “Gā amū ipe'aramū torokwaap 'gā iawopytymo'wokawera imojewakawer are 'jau”, 'jau 'gā jefaruu 'gā nupe. A'ere judeu 'gā awau imojewag ire. Jefaruu 'gā etee eja iarūmū.

28

Jeju 'ga ferapawet

(Maku 16.1-10; Luka 24.1-12; Juā 20.1-10)

¹ Ikoai'i, ku'emaiw are, Mari Matarena ēē awau ajepeja Mari ēē retee ita kwara resaka. ² Poje ywy oyyita 'gā nee. Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga amū 'ua ojypa ywag awi 'gā nupe, ita kwara rawopytymawa pe'au jui 'gā nupe. A'ere 'ga 'ūina i'arimū 'gā nupe. ³ Wenyfugamū 'ga tupā werawa 'jawe. 'Ga ryrūa nanē waparasi gayramū 'ga ree nū. ⁴ Ywag awi 'ut ma'efera 'ga resakawe ita kwara rarūara 'gā okyjau oyyita 'ga wi. A'eramū 'gā ajemogygau etee amanū ma'e 'jawe. ⁵ A'eramū ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jau kūjāmera 'gā nupe:

—Pekyje awi je wi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jeju 'ga resaka te 'ā pejot, 'ypeywar are amanū ma'efera 'ga resaka te 'ā pejot. ⁶ A'ere 'ga nitywi 'au. Oferap ako 'ga ko, u'eawer imū etee futat ko. Pe'je pejeju 'ga rupawera resaka— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau osou esaka. ⁷ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pe'je pejewau pejejana imome'wau 'ga remimu'e 'gā nupe. “Oferap kīā awau Garireja ywy pe pē nenune. Peu nipo kīā peesak”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau 'ga kūjāmera 'gā nupe. —A'jepe futat je imome'ui pē nupe— 'jau 'ga kūjāmera 'gā nupe.

⁸ A'erauwe kūjāmera 'gā awau ū'jāu ita kwar awi. Awau ūjana Jeju 'ga remimu'eferamū orepiara rupi. “Pekwap imome'wau” 'e ypyrauwe 'gā ūjana awau orepiara rupi. Okyjau futat 'gā ywag awi 'ut ma'e 'ga wi numiamū. A'ere 'gā ku'iramū etee ajemogygau awau ūjana. ⁹ Gā waw ipe Jeju 'ga 'ua 'gā nekoaa.

—Au te peko ra'e? Pēpy'ata'waawa owaēm pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe kūjāmera 'gā 'ua 'ga rerowyka anuruka 'ua 'ga py'pyyka opou. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage ore, Ku'jyp— 'jau 'gā 'ga upe 'ga rowase wāāpyramū 'upa.

¹⁰ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekyje awi. Pe'je pejewau je mome'wau jeremimu'efera 'gā nupe. “Pe'je pejewau Garireja ywy pe. Peu tajesaukat pē nupe 'jau”, e'i kīā pē nupe ko, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹¹ A'e pype ita kwara rarūarera 'gā amū awau osou Jerusareg ipe. Mainana 'wyriara 'gā nupe 'gā awau, wemiesagera mome'wau 'gā nupe. ¹² Ojeupe 'gā imome'u re mainana

'wyrriara 'gã judeu 'gã 'wyrriari 'gã majatykau ojee. A'eramũ 'gã ojeupe imome'upyrera mome'wau ajaupe:

—Ma'ja te jane siapo 'awamũ?— 'jau 'gã ajaupe.

—Simono kwaiwete ka'aranũia iarũarera 'gã nupe kũi— 'jau 'gã ajaupe.

¹³⁻¹⁴ A'ere 'gã iarũarera 'gã nenũina oporonupa ee 'gã nupe. Imome'u re 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pemome'u kasi 'gã nupe ne. Pẽ'me oree. “Ypytunimũ ore serauwe Jejuu 'ga remiyauwa 'gã amũ nuri amunarũmũ 'ga ree ra'e”, pe'je oree peje'meramũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ esakarera 'gã 'jau 'gã nupe:

—Tee nũ'ũ. Mama'e rarũaramũ ae nosera'uweri nũ'ũ. “Oroser ore jui ra'e” 'e renuw ire 'wyrriara 'ga amara'neramũ ore ree ne nũ'ũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Naani. 'Wyrriara 'ga pẽ nenuw ire ore je'egi 'ga upe pẽ nupe. A'eramũ 'ga amara'ne'emamũ pẽ nee— 'jau etee 'gã 'gã nupe nũ. —Simepy pẽẽ pẽ'meramũ 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

¹⁵ A'eramũ 'gã aipo 'gã 'eramũ 'gã mojerowiaa etee.

—Nai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ka'aranũu pyyka 'gã nui.

A'eramũ 'gã awau o'me mokwasi'wau kwe pe. A'eramũ kwaiwete judeu 'gã 'gã 'me rerowiaa ajemogyau.

Jejuu 'ga remimu'efera 'gã 'ga resaka

(Maku 16.14-18; Luka 24.36-49; Juã 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁶ “Garireja ywy pe pekwap Jejuu 'ga resaka”, 'jau ywagipewara 'ga kũjãmera 'gã nupe rai'i. A'eramũ ore Jejuu 'ga remimu'eferamũ arawau Garireja ywy pe. Peu oroo re ore arawau ywytyr ipe, 'ga 'eawer ipe etee futat. ¹⁷ Jejuu 'ga resakawe ore 'ga muorypa arajemogyau.

—Ene te 'ã eneresage, ki Ku'jyp— 'jau ore 'ga upe 'ga resakawe.

'Ga resaka agawewi ore arajemogyau. A'etea 'gã amũ nuerowiari 'ga.

¹⁸ Jejuu 'ga 'ua ore rerowyka oje'ega oree:

—Janeruwarete 'ga je mogo 'wyrriaramũ najuejue etee futat pẽ nupe 'awamũ. Ywagipewara 'gã nupe, ywy pewaramũ pẽ nupe nanẽ nũ— 'jau 'ga oree. ¹⁹ —A'eramũ je 'jau 'awamũ pẽ nupe: Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe najuejue etee futat. Amunawa moymoyka pejewau je mome'wau 'gã nupe, je rerowiarukaa 'gã nupe. Je rerowiar ire pẽẽ 'gã pymiãu 'y pe. 'Gã pymiãu pẽẽ lapou Jarejuwarete 'ga rer imũ, 'Ga ra'yrareteramũ je rer imũ, 'Ga 'Agesage 'ga rer imũ. Mĩmeramũ ore rer imũ ki pẽẽ 'gã pymiãu 'y pe. ²⁰ A'eramũ pẽẽ 'gã mu'jau jeje'eg are. “Peenup katu katu ki 'ga je'ega”, pe'je ki 'gã nupe. Kwe pe pejewau pejejemogyau pejejea'aramũ je'e are. “Ywy teepawe'emamũ je reko'i pẽ pyri au 'jeteramũ futat” je'e are pejejea'aramũ pejejemogyau au 'jeteramũ futat— 'jau 'ga oree.

Maku

Maku 'ga Jejuu 'ga rerowiaara. A'ere 'ga kunumūūa te wyy pe Jejuu 'ga rekoramū rakue. A'eramū 'ga watawe'em Jejuu 'ga rupi. Na'ga remimū'efera rūi 'ga. A'ere ywag ipe Jejuu 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Maku 'ga upe. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejuu 'ga remiapofer are rakue.

Juā Batista 'ga remimome'ufet

(Mateu 3.1-12; Luka 3.1-18; Juā 1.19-28)

¹⁻² Jejuu Kristu 'ga je amome'u pē nupe. 'Ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yraretea. A'eramū je morogyta esage mome'wau pē nupe 'ga ree. Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe wa'yra 'ga ree rakue:

“Teje'ega mome'wara 'ga ra'ne nipo je amono ene renune, ene raperugawamū.

³ Amunawe'em ipe nipo 'ga amū awau akou wafukaita 'gā nupe:

‘Pe’je Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Peypo esage etee futar iki imonou jarejeupe 'ga ruawamū, 'jau nipo 'ga akou wafukaita amunawe'em ipe’,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. “Jarejararete 'ga rapea pekatu'ok 'ga renunewe”, 'jau 'ga 'gā nupe. Aipo upe 'ga 'i “pejetywer awi pepoit” e upe te 'ga 'i.

⁴ Isai 'ga remikwasiarar imū etee futat ajee 'ā Juā Batista 'ga rekoī amunawe'em ipe Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe rakue:

—Pe'je pejepoia pejetywer awi. Jui pepoir ire je pē pymiāu 'y pe, pejetywer awi pēpoiawera resaukaawamū. A'eramū Janeruwarete 'ga pētywera moia pē nui, pē mogyau wemiyawamū— 'jau 'ga akou 'gā nupe amunawe'em ipe rakue.

⁵ Judeja wyy pewara 'gā. Jerusareg ipewara 'gā netee awau Juā 'ga je'ega renupa. Otywer awi 'gā poir ire, Juā 'ga 'gā pymiāu 'y pe. Jotāuy pe 'ga 'gā pymiāu. “Awamū mama'e esage etee taapo 'jau, Jarejuwarete 'ga je'eg imū 'jau”, 'jau 'gā ojepymiāukaa 'y pe 'ga upe.

⁶ Juā 'ga kameru rawa apopyrera rerekou waityramū imunepa. Wyra pirera 'ga erekou aku'afaawamū. 'Ga remi'ua tukut, eit. Mīmera 'ga remi'ua rakue. ⁷ Jejuu 'ga ree 'ga aipo 'jau rakue:

—Je rewiri te nipo 'ga amū ruri. 'Ga te kūima'eeteetea. Je nakūima'eeteete rūi. Akotee'i ma'ea te je— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. —Apoat te je 'ga tekou. ⁸ Je 'ā a'jea futat apymi pēē 'y pe tekou. A'ere 'ga te nipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea amut pē nupe— 'jau Juā 'ga wenupara 'gā nupe rakue.

'Y pe Jejuu 'ga pymiawet

(Mateu 3.13-17; Luka 3.21-22; Juā 1.31-34)

⁹ Jotāuy pe Juā Batista 'ga rekoramū Jejuu 'ga 'ua owaēma 'ga upe rakue. Garireja wyy awi, Nasare 'jau awi 'ga 'ua owaēma 'ga upe. A'e pe 'ga ojepymiāukaa 'y pe Juā 'ga upe rakue. ¹⁰ 'Y awi awua ppy we Jejuu 'ga amā 'jāu ywau ywaga woga resaka. A'e awi Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua oypa 'ga ree. Pykau 'jawe 'ua oypa 'ga ree. ¹¹ U'agesage jyw ire Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi wa'yra 'ga upe:

—Ene te 'ā Jera'yraretea. Ene 'ā jeremifutararetea. Ene 'ā je muorypararetea ejee— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi 'ga upe.

Amunawe'em ipe Jejuu 'ga rerawaawet

(Mateu 4.1-11; Luka 4.1-13)

¹² Aipo re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejuu 'ga rerawau amunawe'em ipe 'ga rerekou. ¹³ Kwarēta 'ara magwapa Jejuu 'ga akou jū me. Aipo pe 'ga rekwaw ipe futat mama'eukwaawa 'wyrriara 'jau 'ga upe: “Tamotywerukat 'ga 'jau kwy”, 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejuu 'ga upe numiamū. A'ere Jejuu 'ga nomojerowiari futari mama'eukwaawa 'wyrriara akou rakue. Aipo jū me wyra jarūa kwaiwete agawewi. A'etea wyra nokoi 'ga ree. Omojerowiare'emauwe mama'eukwaawa 'wyrriara ojepe'au 'ga wi. A'eramū ywagipewara 'gā amū 'ua ojejukau Jejuu 'ga ree.

Jejuu 'ga porowyky ppyruga

(Mateu 4.12-22; Luka 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Anure Jejuu 'ga Juā Batista 'ga rera renupa. “Juā Batista 'ga 'gā oppyk imonou imunepa im'ina moromunepawa pype ai'i” e renupawe Jejuu 'ga awau jui, awau ojewya Garireja wyy pe nū. Morogyta esagea 'ga awau imome'wau peuwara 'gā nupe, Jarejuwarete 'ga wi 'ut ma'efera morogyta esage mome'wau 'gā nupe. ¹⁵ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Wemiayuwamū pē mogy are Janeruwarete 'ga fueweramū. A'eramū ki pēē pejepoia pejetywer awi. A'urenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimureramū je m̄yi 'wyriaramū pē nupe. “Pejetywer awi pepoir ire 'ga pē katu'ogi pē mogyau wemiayuwamū”, aipo 'ea ki perowiat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁶ Garireja ypiauu reme'y warimū wataaw ipe Jejui 'ga pira rewara 'gā nesaka, mukūja 'gā nesaka. Simão Pedro 'ga taityuu momoa wewirera 'ga, Andre 'ga retee. ¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejejuā je rupi. Simu'e pēē 'jau. Naipira rewara rūi pēē 'awamū. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te nipo pēē 'awamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ A'erauwe 'gā taityuu rejaa awau 'ga rupi. ¹⁹ Iruupeu'i Jejui 'ga 'gā amū nesaka nū, Tiago 'ga 'ga rewirera 'ga, Juā 'ga retee nū. Sepeteu 'ga ra'yra 'gā poromū. Yaruu pype 'gā 'upa 'uwa 'ga pyri, taityuu momyka. ²⁰ A'eramū Jejui 'ga 'gā mo'wya nū:

—Pe'je pejejuā je rupi pēē nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'ua ū'jāu yaruu awi. 'Uwa 'ga 'gā ejaa, 'ga upe oporowyky ma'e 'gā neewe. A'eramū 'gā awau Jejui 'ga rupi.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Luka 4.31-37)

²¹ Jejui 'ga wemimu'e 'gā nerekou eruatau. Awau 'gā owaēma Kafanaū pe. Morowykye'ema rupi 'gā awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe. A'eramū Jejui 'ga ajatyka ma'e 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. ²² 'Ga renupara 'gā oporesagamū ajemogyau 'ga ree. 'Wyriara 'jawe 'ga oporogytau 'gā nupe. A'eramū 'ga 'gā moporesagukaa etee ojee.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nū. NaMoisesi 'ga remikwasiarar are moromu'jara 'gā 'jawe rūi 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gā Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat 'gā ae mu'ei— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere Jejui 'ga nanarūi. U'eawer imū etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū Jejui 'ga ree.

²³ A'e pype mama'eukwaawa rerekwara 'ga amū 'ua owaēma 'gā nupe. Mama'eukwaawa 'ga wereko. A'eramū 'ga muafukaita:

²⁴ —Jejui! Nasare pe waranup ma'eramū je 'i ene upe: Ma'ja are te ereko ki sa?— 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe. —Ore momapa te erejot ra'e? Akwaap je ene. Jane 'arimūwara 'ga remimurera te 'ā ene— 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe.

²⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau jupe:

—Epije ene ekou. Ere ejepe'au 'ga wi— 'jau Jejui 'ga jupe.

²⁶ A'eramū 'ga pirewara 'ga wi uēmawamū 'ga monou 'ga moyyita nanimenime. A'eramū 'ga pirewara waemamū ojepe'au 'ga wi. ²⁷ A'eramū esakarera 'gā opirryjamū 'ga pirewara pe'aramū. A'eramū taetu 'gā oporesagamū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Maran te 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'ga wi nū'ū? Mama'e yau are te 'ga jane mu'ei? Mama'eukwaawa miamū 'ga je'ega wenup a'i kūi. Oje'eg imū etee futat 'ga mama'eukwaawa mojepe'aukari erekwara 'ga wi— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū Jejui 'ga ree.

²⁸ Mama'eukwaawa wejue 'ga imonou 'ga wi. A'eramū taetu Jejui 'ga rera okwasi'wau Garireja ywy pype kamēsiete.

Pedro 'ga rojo ēē

(Mateu 8.14-15; Luka 4.38-39)

²⁹ A'ere Jejui 'ga uēma judeu 'gā jatykaaw awi wemimu'e 'gā netee. A'eramū Simão Pedro 'ga, wewirera Andre 'ga retee 'ga mo'wya oje'wyr ipe. A'eramū Jejui 'ga awau. Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmēra 'gā 'ga erawau. ³⁰ Simão 'ga rojo ēē oro'yramū 'upa okama pype. Jejui 'ga rerowaēmawe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jerojo ēē iro'y. Esak ēē ēē ro'y awi— 'jau 'ga 'ga upe.

³¹ A'erauwe Jejui 'ga awau ēē resaka. A'eramū 'ga ēē popyyka, ēē ro'ya moia ēē wi. A'eramū 'ga ēē mowya ēē kama awi. A'eramū futat ēē afu'ama mama'e apou 'gā nupe, 'gā mojemī'waa.

Ojero'wu ma'e

(Mateu 8.16-17; Luka 4.40-41)

³² Kwara rese re, peuwara 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua Jejui 'ga upe. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nanē 'gā erua nū. ³³ Amunaw ipewara 'gā ajatykaupap futat ukaripe.

³⁴ A'eramū Jejui 'ga ojero'wu ma'e 'gā majarueteupap. Mama'eukwaawa nanē 'ga ipe'au kwaiwete 'gā nui. Mama'eukwaawa Jejui 'ga okwaap futat numiamū. A'ere Jejui 'ga nomoje'egukari, erekwara 'gā nui ipe'au.

Garireja ywy pype Jejui 'ga rekoī

(Luka 4.42-44)

³⁵ Ypytu'nīnauwe Jejuu 'ga afu'ama awau awotywe'eme oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe.
³⁶ Simão Pedro 'ga, opytuna 'gã netee awau kwe pe Jejuu 'ga rekaa. ³⁷ 'Ga rekoar ire 'gã 'jau 'ga upe:

—Mytuna 'gã ene rekat, ki Ku'jyp. Soo jarejewya 'gã pyri 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je iruukwe. 'Awamū jane oi ajepeja amunaw ipe te— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga je mono kwe pe nū. “Kwe pe ekwap je mome'wau 'gã nupe”, e'i 'ga jee ikue. “Pejetywer awi pēpoiweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū”, ta'e 'gã nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kwe pewara 'gã nupe aipo mome'wawamū nanē je ruri nū— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ A'eramū Jejuu 'ga awau watau Garireja ywy raapa. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'ga 'gã mu'jau morogyta esage are. “Pejetywer awi pēpoiweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū”, 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. Mama'eukwaawa nanē 'ga imoia erekwara 'gã nui nū.

Ipito'om ma'e

(Mateu 8.1-4; Luka 5.12-16)

⁴⁰ Ipito'om ma'e 'ga 'ua Jejuu 'ga pyri. Wenupy'āu 'ga wapyka 'jau Jejuu 'ga upe:

—Je resag ape, ki Ku'jyp. “Jejuu 'ga ae katu'okara”, e'i 'gã jee. A'eramū je tejuu tejesaukaa enee. Je ree ejemuaēmiweramū je mokā'ē ape— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴¹ Aipo ojeupe 'ga 'erauwe Jejuu 'ga ajemuaēma 'ga ree. A'eramū 'ga opo monou ipito'om ma'e 'ga 'arimū.

—Ko ajee je ene mokā'ēi 'wei— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

⁴² Oje'arimū 'ga po mono pyrauwe okā'jāu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramū futat 'ga pira ojekatu'oka.

⁴³⁻⁴⁴ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokā'ēawera tekotee 'gã nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. “Je resag ape. Jepito'oma okā'ē je wi”, ere ewau 'ga upe. “A'jea futat ra'e”, te'i 'ga enee 'jau, ene resaka 'jau— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mū rerawau 'ga upe. A'eramū 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekā'ēawer are— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat ene ejeymawa mū rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Ejeymawa mū rapyaukara ene ekā'ēawera resaukaawa futat— 'jau Jejuu 'ga ipito'om ma'efera 'ga upe.

A'eramū Jejuu 'ga 'ga monou mainana 'ga pyri. ⁴⁵ A'ere ipito'om ma'efera 'ga omokā'ēawera nomimi futari, Jejuu 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype. A'eramū Jejuu 'ga rera renupara 'gã aku'iramū 'ga ree.

—Kuu. Jejuu 'ga 'ga pito'oma omokā'ē 'ga wi. Niesagi futari jane 'ga amū 'gã pito'oma mokā'ēa jepi— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramū 'gã oporesagiweramū Jejuu 'ga ree. A'eramū Jejuu 'ga osowe'em amunawa pype. Amowapirukare'emamū 'ga nosei amunawa pype. Awotywe'em ipe etee futat 'ga akou. A'eramū kwaiwete 'gã 'ua 'ga rekaa. Tesirūmer imūwara 'gã 'ua 'ga rekaa.

2

Iteu ma'e 'ga

(Mateu 9.1-8; Luka 5.17-26)

¹ Ko'iko'i ete Jejuu 'ga awau ojewya Kafanaū pe nū. A'erauwe 'ga rera okwasi'wau amunawa pype kamēšiete. “Ut Jejuu 'ga owaēma ra'e”, 'jau 'gã ajaupe. ² A'eramū mytuna 'gã awau ajatykau 'ga ree, ojejaga 'ga rekwawa 'oga pype. A'eramū 'gã 'oga matyneema. Nitywi futari ae pyrugawa. 'Okwar ipe miamū futat nitywi ae pyrugawa. A'eramū Jejuu 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. “Pejetywer awi pēpoiweramū Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū”, 'jau 'ga 'gã nupe. ³ A'e pype irūpāwē 'gã iteu ma'e 'ga rerua, 'ga rupia. 'Ga rupawa pype 'gã 'ga rerua 'ga upe. ⁴ A'ere 'oga nijumypykwari ae pyu. A'eramū 'gã 'ga rerosowarū'em. A'eramū 'gã 'ga rerawau 'ga rerojeupia 'opewuu apyte'rarimū. A'eramū 'gã 'oga pyrau'jaw ape mopoka jui. Imopog ire 'gã iteu ma'e 'ga monou imojypa. 'Ga rupawa reewe futat imonou tupaama pyu Jejuu 'ga rowase. ⁵ A'eramū Jejuu 'ga 'jau ojeupe: “Je rerowiat pa 'gã ajemogyau ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Enetywera je amoit ene wi ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶ Jejuu 'ga 'e renupawe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amū 'jau ojeupe etee futat. ⁷ “Kuu. Maran te 'ga nokyjei aipo 'e awi nū'ū? Jarejuwarete 'ga 'ga akurap ra'e. Janeruwarete 'ga etee te janetywera omoit jane wi. A'ere 'ga 'Enetywera je amoit ene wi' eramū 'ga 'Je Jarejuwarete 'ga 'jawe je reko'i' 'ga 'i", 'jau 'gã ojeupe etee futat.

⁸ A'ere Jeju'i 'ga 'gā kwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē poromū 'jau pejejeupe 'ū?— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ⁹ —Je upe naayi. Iteu ma'e mafu'amaramū ae nanē ojotywera moiri ajaiu nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁰ —Pēneki'yra je 'ā. A'eramū je tepājē resaukaa pē nupe. Iteu ma'e 'ga je amafu'am pē neape. 'Ga fu'ama resaka tajekwaap pejepe 'jau— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. —“Aeteufera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanē ae wi nū”, tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ā opājē amut jee. A'eramū je pētywera moia pē nui, iteu ma'ea mafu'ama nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

¹¹ —Ere efu'ama jui. Ejupawa pyyka erawau eje 'wyr ipe— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe.

¹² Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga afu'ama 'gā neape. A'eramū 'ga wupawa pyyka erawau enuēma 'og awi. A'eramū 'ga resakarera 'gā 'jau:

—Kuu. Amafu'am 'ga 'ga ki 'ei— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā oporesagamū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage. Naruesagi ore nanuara mama'ea jepi— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

Levi 'ga mo'wyawet

(*Mateu 9.9-13; Luka 5.27-32*)

¹³ A'ere Jeju'i 'ga awau Garireja ypiaiu upe nū. Kwaiwete 'gā awau 'ga rewiri 'ga rekaa. Wekoaramū 'ga 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. ¹⁴ Awaw ipe Jeju'i 'ga Levi 'ga resaka. A'efu 'ga ra'yra 'ga. 'Wyrirarete upe ka'aranūū pyykara 'ga poromū Leviramū. 'Ga porowyky 'ga renamū Jeju'i 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Levi 'ga afu'ama awau Jeju'i 'ga rupi. ¹⁵ Anure Jeju'i 'ga ojemi'waa Levi 'ga 'wyr ipe wemimu'e 'gā netee. 'Gā neewe 'wyrirarete upe ka'aranūū pyykara 'gā ojemi'waa. Mama'e tywera apoara 'gā nanē ojemi'waa 'gā pyri nū. Jeju'i 'ga rewiri oo ma'e 'gā poromū.

¹⁶ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā Jeju'i 'ga resaka, mama'e tywera apoara 'gā pyri 'ga jemi'waa 'ga renamū. Aipo moromu'jara 'gā fariseua. Jeju'i 'ga resakawe 'gā 'jau 'ga remimu'e 'gā nupe:

—Kuu. Ma'eramū pē mu'jara 'ga ojemi'waa 'wyrirarete upe ka'aranūū pyykara 'gā pyri 'ū? Nia'wyr'i 'gā kūi. Mama'e tywera apoara 'gā pype nanē 'ga reni ojemi'waa kūi. Nojemi'wari noko ae 'gā pyri 'ja. Nia'wyr'i 'gā ajemogyau kūi— 'jau 'gā 'gā nupe.

¹⁷ Aipo 'ga 'e renupawe Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Gā pyri je reko'i 'gā poaawamū te nū'ū. Je 'ā morofuanugara 'jawewara te ako 'gā nupe. Sā'ā morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gā nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gā nupe muaga. Nan tee futat je. Ia'wyr'e'ema 'gā katu'okawamū te je ruri ikue. “Je jeresage”, pe'je 'ā. A'ere je naesage ma'eramū rūi je ruri pē katu'oka. Itywet ma'e 'gā katu'okawamū tee je ruri ikue— 'jau 'ga 'gā nupe.

'Gā jemi'ware'em are 'gā mu'eawet

(*Mateu 9.14-17; Luka 5.33-39*)

¹⁸ Juā Batista 'ga remiayua 'gā oporogytau Jarejuwarete 'ga upe ojemi'ware'eme. Fariseu 'gā nanē 'gā 'jawe ete iapou nū. A'eramū 'gā amū 'jau Jeju'i 'ga upe:

—A'jea futat nū'ū. Juā Batista 'ga remiayua 'gā ojemi'ware'ema futat oje'ega Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gā nanē ojemi'ware'ema oporogytau 'ga upe nū. Ma'eramū ajee eneremiayua 'gā nanarūi 'ū? Niojeri agawewi 'gā 'ā ojemi'war awi. A'etea 'ā 'gā oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gā Jeju'i 'ga upe.

¹⁹ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Akokatu ma'e 'gā nekokaturamū sipo 'gā nekokatu resakara 'gā ty'ara rerajemogyi maraka are? Naani. Sā'ā akokatu ma'e 'gā nekoramū ae poire'ema ojemi'war awi. ²⁰ A'eramū 'gā ore tāmējē opoia ojemi'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jeju'i 'ga oje'ega 'gā nupe. —Nan tee futat jeremiayua 'gā niojeri ojemi'war awi oje'pyri je rekoramū. Ojemi'wari je o re te nipo 'gā nojemi'wari ajemogyau. Je o re nipo 'gā 'arasigamū ajemogyau je ree. A'eramū nipo 'gā ojemi'ware'ema ajemogyau wea'aramū je ree— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

²¹ —Ymā te 'ā ae'pyy 'gā pē mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ā 'awamū pē mu'ei nū. Amutee are je 'awamū pē mu'ei nū. A'ere nepemojopypea'uwari jeporogyta ae'pyy 'gā nemimome'ufer are. Jeporogyta are ojemu'e ma'eramū ki a'ea etee futat peapo. Pemojopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gā nuapoi jeporogytau mama'ea— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. —Naperugi ae taity ymanera taity yau pyu. Kasi a'e pe opo'jamū taity yau erojefuapygi etee ne. A'eramū futat taity ymanera otoroka etee nū. ²² Y'way yau ae nuko'wogi yrū ymanera pype. Yrū yau pype te ae eko'wogi. Yrū ymana pype sieko'wok 'eramū ajaiwamū erujewi. A'eramū futat opy'apefugamū

wajaiwamū yrū pype. A'eramū futat wyrū kakau. A'eramū ojeko'woka. Yrū yau pype eko'wog ire ojeko'woke'ema. Wyrūa kawe'em nanē nū. Nan tee futat nepemojopypearūi jeporogytafera morogyta ymanera pyu— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Morowykye'em are 'gā mu'eawet
(Mateu 12.1-8; Luka 6.1-5)

²³ Morowykye'ema mü rupi Jejuī 'ga awau juowuurana ko pyterimū wemimu'e 'gā netee. Wataaw ipe 'ga remimu'e 'gā a'yja pa'wau opo pe erawau. ²⁴ Gā nesakawe fariseu 'gā amū 'jau Jejuī 'ga upe:

—Kuu. Emā'ē 'gā nee ki sa. Eneremiayuwa 'gā opo'o a'yja i'wau ra'e ki sa. “No-porowyky'a'uweri ae morowykye'ema rupi”, e'i nā'ā Moisesi 'ga jepi re'ā. Juowuuran a'yja po'oa aeporowyky'a futat. Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i rakue: “Peporowyky kasi morowykye'ema rupi ne”, 'jau 'ga 'ā rakue a'i kūi— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

²⁵ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja ajee Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga remiapofer are? Davi 'ga 'ā opy'arayparamū opytuna 'gā netee akou rakue. ²⁶ A'eramū 'ā 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogyaaw ipe rakue. Ymā Apiata 'ga 'ūina 'wyrriaramū mainana 'gā nupe rakue. 'Ga renaw ipe Davi 'ga osou Jarejuwarete 'ga mogyaaw ipe rakue. Ae pe 'ga kanape pyyka ojeupe rakue. A'eramū 'ga i'wau. Opytuna 'gā nupe nanē 'ga imonou 'gā i'wawamū rakue. Na'gā nemi'ua rūi poa numiamū. Mainana 'gā etee aipo a'u. A'etea Davi 'ga opy'araypara rerekou a'u opytuna 'gā netee rakue— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

²⁷ A'eramū 'ga 'gā mueapyou morowykye'em are:

—Ymā Janeruwarete 'ga morowykye'ema mogoi janeypy 'gā nupe rakue, 'gā pytu'wawamū rakue. Omuorypawamū nanē 'ga iapou rakue nū. Namorowykye'ema rūi 'ga wapo tenue. Aeypy 'gā na'ne tee 'ga wapo rakue. A'ere te 'ga morowykye'ema apoi 'gā nupe rakue. ²⁸ Je 'ā pēneki'yraretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramū je 'jau pē nupe: “Je 'ā morowykye'ema jara”, 'jau je pē nupe. A'eramū je tee pē mu'jau morowykye'ema rupi pēnemiapoe'em are— 'jau 'ga 'gā nupe.

3

Ipoteu ma'e 'ga
(Mateu 12.9-14; Luka 6.6-11)

¹ Anure Jejuī 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe nū. Ae pe ipoteu ma'e 'ga wapyka 'ūina. ² 'Ga resakawe Jejuī 'ga ree iporomutare'ema 'gā amū 'jau ajaupe nū:

—Awamū 'ā morowykye'ema. Maran sipo 'ga 'awamū ipoteu ma'e 'ga rerekoi nū?— 'jau 'gā ajaupe. —'Ga po katu'ogamū ki sa'e 'ga upe: “Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga porogytafera ra'e”, sa'e ki 'ga upe a'i kūi— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

³ A'ere Jejuī 'ga ikwaawi ojee. A'eramū Jejuī 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramū 'ga 'jau wesakara 'gā nupe:

—Ma'ja e'i te Moisesi 'ga morowykye'ema upe rakue? “Esage ma'ea etee ki peapo”, e'i te 'ga janee rakue? “Ia'wyre'ema etee ki peapo”, e'i te ra'u 'ga janee rakue nū? “Pejokatu'og iki”, e'i te 'ga janee rakue, “Tene imanūi”, e'i te ra'u 'ga janee rakue nū?— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

A'ere 'gā noje'egi futari amū. ⁵ A'eramū Jejuī 'ga amā'jāu 'gā nee ra'ne 'gā moyka. Amara'neramū 'ga 'gā nee. A'ere 'ga 'arasigamū nanē 'gā nee nū. Naeapyoweri wejue 'gā 'ga je'eg are. A'eramū 'ga 'gā neru'arasiga. A'ere 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat ipoteu ma'e 'ga opo popywau. A'eramū futat 'ga po ojekatu'oka.

⁶ Ae resakawe fariseu 'gā ū'jāu Erote 'ga remiayuwa 'gā netee. Amara'neramū 'gā Jejuī 'ga ree, morowykye'ema rupi 'ga 'ga katu'ogamū. A'eramū 'gā afueweramū 'ga ree.

—Maran te jane Jejuī 'ga jukai?— 'jau 'gā ajaupe.

Ojero'wu ma'e

⁷ A'ere Jejuī 'ga awau wemimu'e 'gā netee Garireja ypiauu pe nū. Kwaiwete 'gā awau 'ga rupi. Garireja ywy pewara 'gā, ⁸ Judeja ywy pewara 'gā, Jerusareg ipewara 'gā, Itumeja ywy pewara 'gā, Jotāu ry owajara katywara 'gā, Tiro 'jawa pyriwara 'gā, Sidoma 'jawa pyriwara 'gā. Mimer ipewara 'gā awau Jejuī 'ga pyri. 'Ga rera wejue 'gā wanup. A'eramū 'gā awau 'ga pyri. ⁹⁻¹⁰ Kwaiwete 'gā nuri 'ga pyri. Kwaiwete wejue 'ga ojero'wu ma'e 'gā majarueteu. A'eramū ojero'wu ma'e 'gā ajamuajāna 'ga ree 'ga pyyg are.

—Eyry'gi je wi. Je pa'e nū, ene py'rau nū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Yara perut amū jee. Yar ipe too te'aa 'gā nui 'jau. Kasi a'e pe 'gā naje moporogytaarūkari ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹¹ 'Ga resakawe mama'eukwaawa rerekwara 'gā u'aa ojenuga Jeju 'ga rowase. A'eramū 'gā wafukaita:

—Ene 'ā Ku'jywa 'ga ra'yraretea— 'jau mama'eukwaawa rerekwara 'gā wafukaita. Mama'eukwaawa 'gā muafukaita.

¹² A'eramū Jeju 'ga 'jau jupe:

—Pēē we aipo pe'je awi. Pēē we 'ā aipo pe'je ekoete— 'jau 'ga mama'eukwaawa rerekwara 'gā nupe, oje'ega moywyrafena.

Jeju 'ga remimonorama 'gā

(*Mateu 10.1-4; Luka 6.12-16*)

¹³ Anure Jeju 'ga awau ojeupia wyty'rarimū. Wemifutara 'gā 'ga enūina:

—Pe'je pejeju 'au je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau 'ga repejāna 'ga rerowyka. ¹⁴ A'eramū 'ga 'gā amū mū'jāu 'gā nui. 'Ga remimū'ēmera 'gā pytuna tusi.

—Pēē je amū'ē 'gā nui tejepyriraramū. Anure nipo je pē monoi kwe pe morogyta esage mome'waramū 'gā nupe, "Pejetywer awi pēpoiriweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū" 'e mome'waramū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū: "Jeremimonorama 'gā", 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁵ 'Gā nupe nanē 'ga opājē monoi.

—Tepājēa je amono pē nupe mama'eukwaawa pe'aawamū erekwara 'gā nui— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁶ Aipo 'gā 'ga imū'jāu wemimonoramū: Simāo 'ga. Anure Jeju 'ga 'ga re'roka Pedroa pyu. ¹⁷ Tiago 'ga, Juā 'ga retee. Aipo 'gā nuwa Sepeteu. Oje'eg imū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe *Puanerigi* 'jau 'ga 'gā nupe. Aeje'eg imū *Puanerigi* 'ea Tupā ra'yra 'ea poromū. ¹⁸ Andre 'ga, Filipe 'ga, Patarumeu 'ga, Mateu 'ga, Tome 'ga, Tiago 'ga. Ajepeja 'ga, Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra. Tadeu 'ga, Simāo Serote 'ga, ¹⁹ Judas Iskariote 'ga. Kūima'e tywera 'gā nupe 'ga me'egara 'ga poromū.

Mama'eukwaawa 'wyriara mome'uawet

(*Mateu 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10*)

²⁰ 'Og ipe 'ga oramū mytuna 'gā ajatykau 'ga ree. Kwaiwetewete wejue 'gā. A'eramū Jeju 'ga ojemī'wararūme'em wemimu'e 'gā netee. ²¹ Aipo renupawe Jeju 'ga jara 'gā 'jau 'ga upe. "Ga jemuarū'e'ema te 'ga wereko", 'jau 'gā Jeju 'ga upe. A'eramū 'gā awau 'ga upe.

—Ere ejua 'gā nui— 'jau 'gā awau 'ga upe.

A'ere 'ga nooi. ²² Jerusareg awi Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nuri rai'i. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Mama'eukwaawa 'wyriara je'eg imū etee 'ga mama'e apoi. Pesepu* pājē mū etee 'ga 'gā pirowara pe'ai 'gā nui— 'jau 'gā 'ga upe.

²³ A'eramū Jeju 'ga 'gā nenūina ojepyri. A'eramū 'ga 'gā mu'jau ee. Mama'ea 'ga imome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jawamū.

—Maran sipo mama'eukwaawa 'wyriara a'eramū wemiayuwa pe'ai 'gā nui? Nope'ai futari. ²⁴ Sā'ā ywy pypewara 'gā ajuee amara'neramū 'gā jo'oga ajau. A'eramū 'gā amunipo ajuapisau. A'eramū futat 'gā amunipo ojomateepapa— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ²⁵ —Sā'ā majepeja amunaw ipewara 'gā. Ajau ojo'og ire majepeja amunaw ipewara 'gā nānēwējēmī ajuapisau nū. ²⁶ Nan iapo re amunipo 'ā mama'eukwaawa remiayuwa jomateepawi ajaupi etee futat. Mama'eukwaawa 'wyriara nomonoi futari wemiayuwa erekwara 'gā nui— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁷ —Ose sipo muna'ywa ifuakat ma'e 'ga rog ipe, 'oga jara 'ga fare'em ire? Naani. Nosea'uweri. Ifuakat ma'e 'ga far ire etee isei 'ga rog ipe, 'ga karaemā pojekau 'ga wi. Mama'eukwaawa 'wyriara ifuakat ma'e 'jawe futat. Ipājē futat numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga te pājēreteā, mama'eukwaawa 'wyriara pājē apyrapa. Ma'eramū 'ā ae Jarejuwarete 'ga pājē mū etee mama'eukwaawa pe'ai 'gā nui— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

²⁸ —Pēnea'at ki pēē je'e are. Janeruwarete 'ga pētywera moia pē nui, jui pēpoiriweramū. Akuraparamū miamū 'ga pētywera moiri pē nui ojeupe pēē enūjamū. ²⁹ A'ere 'ga U'agesage kuraparamū 'ga naekatu'ogu'jawi. 'Ga 'Agesage kurapara 'gā ojereko tywerukaa 'ga upe. Nomoiri futari 'ga aipo 'gā tywera 'gā nui— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

³⁰ "Mama'eukwaawa 'wyriara pājē mū te 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gā nui" 'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga 'Agesage kurawi. A'eramū 'ga 'gā mu'jau ee.

* **3:22** Mama'eukwaawa 'wyriara rera mukūi tapy'jja je'eg imū. Satanasi 'jawamū, Pesepu 'jau nū.

Jejuí 'ga y ēē, 'ga rewirera 'gā netee
(*Mateu 12.46-50; Luka 8.19-21*)

³¹ Jejuí 'ga y ēē 'ut owaēma 'gā nupe 'ga rewirera 'gā netee. A'ere 'gā nosei. A'eramū 'gā ukupepe etee 'upa. A'eramū 'ga y ēē 'jau ukupepewara 'gā nupe:

—Peenūi kīā jee. Toroporogyta kīā upe 'jau— 'jau ēē 'gā nupe.

³² Kwaiwete 'gā 'upa Jejuí 'ga pyri. A'eramū 'ga amū 'jau 'ga upe:

—Eney ēē 'ut owaēma enerewirera 'gā netee. Ukupepe 'gā nuri 'upa. “Toroporogyta kīā upe 'jau”, e'i eney ēē oree— 'jau 'ga Jejuí 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramū Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'gā nupe.

³³ A'eramū Jejuí 'ga 'jau ojeypyriwara 'gā nupe:

—Maranuaramū te pēē jey 'jawe jee? Maranuaramū te pēē jerewirera 'gā 'jawe jee nanē nū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁴ A'eramū 'ga amā'jāu wenupara 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Aga jey ēē 'jawewara 'gā, jerewirera 'gā 'jawewara 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁵ —Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamū pēē jepyutna 'jawe pejemogy, jerewirera 'jawe pejejemogyau nū. Kūjāmeramū jerenyra 'jawe pejemogy, jey 'jawe nanē nū pejejemogyau nū. Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apoaramū jepyutna 'jawe pejemogyjee— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

4

Mama'e a'yi tymawet

(*Mateu 13.1-23; Luka 8.4-15*)

¹ Anure Jejuí 'ga awau Garireja ypia reme'ywarimū nū. Kwaiwete 'gā ajatykau 'ga ree. A'eramū 'ga awau u'aa wapyka yaruu pype. A'eramū 'ga yaruu pype u'ar ire oporogytau ojee ajatyka ma'e 'gā nupe. 'Ga renupara 'gā 'upa 'yisiga pype. ² Mama'e mū 'ga imome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

³ —Kūima'e 'ga amū awau juowuuran a'ŷja momopoa oko pe. ⁴ A'eramū a'ŷja mū u'aa pe pe 'ga wi. A'ere 'ga imomopor ire wyra'i ruri i'wau etee 'ga wi. ⁵ Amumera u'aa wpy a'wyre'ema pype 'ga wi. Kwaiwete ita. A'eramū 'yja otywe'emamū jupe. 'Yi tywe'ria te. Jaruete futat opopoa numiamū. ⁶ A'ere nooi apoa kwe pe. A'eramū kwaraya imom'ŷjaga etee. Ita rakuwa ijukau etee. ⁷ Amumera a'ŷja u'aa juemy pype. A'eramū jua imoteu etee 'ga wi. A'eramū jawaiwa iapisau etee. A'eramū u'ae'emamū 'ga upe. ⁸ Amumera a'ŷi te aje u'at wpy katurama pype. A'eramū opopoa. A'eramū wpy esage pype u'at ma'efera te u'aramū. Kwaiwete u'aramū. Ajepeja 'ywa'aa trita i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sesēta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sēg i'aa— 'jau Jejuí 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁹ —Ee pejejeapyowermū ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

¹⁰ Ojeupe 'ga porogytapaw ire mytuna 'gā awau ojewya oje'wyr ipe nū. A'ere 'gā amū pytai oporonupa ee 'ga upe. A'eramū opyta ma'e 'gā awau 'ga repejāna oporonupa 'ga remimome'u are 'ga remimu'e 'gā netee:

—Ma'ja are te ore mu'e ape poromū morogytau ra'e? Norereapyoi ete ore ee ki 'ei— 'jau 'gā 'ga upe.

¹¹ A'eramū Jejuí 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Tejuwarete 'ga je'eg imū futat je ruri pē mu'jau 'ga ree. 'Awamū Jeruwa 'ga pē mogyi wemiayuwamū jeje'ega renupa katu katuarāmū, a'e je pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū je morogytau etee pē mu'jau ee. Nomome'uayayi tāmējē je pē nupe. ¹² Kasi a'e pe tesirūmera 'gā we ikwaaw ekoete ne, a'e je pē nupe— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe. —Jeje'eg are eapypowere'ema 'gā wanup futat jeje'ega numiamū. A'ere 'gā naeapyoi futari ee. Wesak agawewi 'gā 'ā mama'ea jeremiapoa. A'etea 'gā naeapyoi ee. Ma'eramū je 'ā morogyta etee imome'ui pē nupe pē mu'jauwamū. Imome'u katu re 'gā neapyo ekoeteramū ajemogyau ee ne. Ee weapyo re amunipo 'ā 'gā poiri otywer awi. A'eramū te amunipo 'ā Janeruwarete 'ga 'gā katu'ogi 'gā tywer awi— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹³ —Ee pejejeapyoe'em ire maran amusipo 'ā pēē pēneapyo mama'e are pejejeupe je imome'uramū?— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe oporonupa ee.

¹⁴ A'eramū 'ga 'gā mueapyou ee:

—Sā'ā y'wa a'ŷja. Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega. 'Ga je'ega mome'wara 'gā y'wa a'ŷi tymara 'gā 'jawe. ¹⁵ A'ŷja mū 'ā u'aa pe pe 'ga wi. A'ea 'ā wyra'ia 'ua i'wau etee. Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gā amū. 'Ga je'ega renuwi futari numiamū. A'ere 'gā naeapyoi ee. A'eramū mama'eukwaawa 'wyriara 'ua erowiarukare'ema 'gā nupe: “Perowiar awi”, 'jau 'ua 'gā nupe. A'eramū futat 'gā momoirukaa je rowiar awi— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

¹⁶⁻¹⁷ –Sā'ā y'wa a'yja mū 'ara wyy a'wyre'ema pype ipopora numiamū. A'ere nitywi apoa. A'eramū opapapa etee nū. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gā amū. Enupawe 'gā erowiaa. A'ere 'gā naeapyoi ee. A'eramū 'gā opoia kamēšīete erowiar awi. Erowiarāmū nipo 'gā amū 'gā nerekou tyweaete ee. A'eramū 'gā opoia 'ga je'ega renuw awi. ¹⁸ Sā'ā y'wa a'yja 'ara ju pype. A'eramū 'ā opopoa futat numiamū. A'eramū 'ā jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gā amū Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiwi etee. ¹⁹ A'eramū nipo 'gā wemifutar are etee wea'aramū ajemogyau nū. Ojeka'aranūūrug are etee wea'aramū ajemogyau. Ojemuorypaw are etee nipo 'gā wea'aramū ajemogyau. A'eramū 'gā wea'aru'jawe'emamū nipo 'ga je'eg are.

²⁰ –Amumera 'gā te nipo ajee. Sā'ā y'wa a'yja wyy katurama pype u'at ma'ea. A'ea awau waranupa u'aramū. Nan tee futat Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gā neapyoramū ajemogyau ee. Wago'oramū miamū 'gā nopaira'uweri futari je rerowiar awi. Ojemogyppyka etee futat nipo 'gā ajemogyau je ree. Janeruwarete 'ga pājē mū etee futat mama'e esage apou ajemogyau. Sā'ā wyy katurama pype u'at ma'e 'ara. A'eramū 'ā u'aramū kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa trīta i'aa. A'ere ajepeja 'ywa'aa sesēta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sēg i'aa. Nan tee futat jeje'ega renupara 'gā mama'e esage apoi Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat– 'jau Jeju 'ga 'gā nupe, 'gā mueapyou 'Uwarete 'ga je'ega renuw are.

Arāparīn

(*Mateu 5.14-16; Luka 8.16-18; 11.33*)

²¹ A'ere Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:

–Nomonyga'uweri ae arāparīna mū imyīna imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi imyīna ajuesawamū te. A'eramū ose ma'e 'gā esaka tenamū. Nan tee futat ki pēē. Ee eapyo ma'eramū ki pēē tekotee 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. ²² Mama'e jemima pēē ikwaape'ema. A'ere nipo anure te pekwaap. ²³ Ee pejejeapyoweramū ki peapyaka katu jeje'eg are– 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

²⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

–Pejejuka ki je'e are. Pejejaupe pēē mama'e apo 'jawerimū etee futat nipo Janeruwarete 'ga mama'e apo pē nupe. A'ere 'ga taetu aipo mama'e apo pē nupe. ²⁵ Mama'e rereko esageara 'gā a'jeteetewi mama'ea wereco. A'eramū taetu 'ga mama'e pyygu'japa ojeupe. A'ere mama'e rereko esageare'ema 'gā nuerekou'jawi futari mama'ea. Erekopyrera miamū futat 'ga erekou'jape'ema– 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. –Nan tee pēneapyo Jarejuwarete 'ga je'eg are. Oje'ega pēē enuw ire 'ga pē mueapyou oje'eg are. Oje'ega pēē enuwe'emamū 'ga nepē mueapyou'jawi oje'eg are– 'jau Jeju 'ga 'gā nupe imome'wau.

Y'wa a'yī

²⁶⁻²⁹ A'ere 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe 'gā mu'jau nū:

–Sā'ā ko jara 'ga y'wa a'yī tyma oko pe. A'ere 'ga 'ā awau jui. Wea'aru'jawe'emamū futat a'yja tymawer are. “Ko sipo 'wei”, 'jawe'em futat 'ga 'ā y'wa a'yja upe. Opopoa nā'ā ojeteet futat re'ā, u'aramū 'jau nā'ā re'ā 'jau 'ga. Weapyoe'emamū agawewi itymarera 'ga ee. Wyy pype otym ire 'ā awau u'aramū, otyarūmū ko jara 'ga upe. A'eramū 'ga 'ā ipa'wau. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiayuwa. Oje'ega rerowiarāmū Janeruwarete 'ga 'gā mogyau wemiayuwamū. Jane 'ā 'ga je'ega te simome'u. A'ere 'ga te 'gā mueapyoi ee erowiarukaa 'gā nupe– 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

'Ga rerowiaara 'gā momytunawam

(*Mateu 13.31-32, 34; Luka 13.18-19*)

³⁰ A'ere Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:

–Ma'ja 'jawe ajee Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā? – 'jau 'ga 'gā nupe. ³¹ –Sā'ā y'wa a'yī'īā, mostarda 'jawa. ³² A'ere 'ā otym ire 'ā opopoa awau o'ywuurāmū. A'eramū 'ā wyra'ia aja'yrapyau akā are, waity mogyau ee– 'jau Jeju 'ga 'gā nupe nū.

Aipo upe Jeju 'ga wemiayuwa jemomytunawama te imome'ui 'gā nupe. 'Awamū 'ga rerowiaara 'gā inānānī'ī etee. A'ere 'gā anure kwaiwete 'gā jemomytuni nipo ajemogyau.

³³ Morogytau Jeju 'ga mytuna 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree. A'eramū 'gā weapyoramū 'ga ree. ³⁴ Mytuna 'gā nupe 'ga morogytau etee imome'wau. A'ere 'ga wemimu'e 'gā mueapyoi oje'eg are, wemiayuwa 'gā etee erekou.

Ywyrūu muojeawet

(*Mateu 8.23-27; Luka 8.22-25*)

³⁵ Aipo 'ara rupi, ppytunimū, Jeju 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

–Pe'je soo jareyaapa 'jau– 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁶ A'eramū 'ga remimu'e 'gā mytuna 'gā monou ojewi.

–Pe'je pejewau peje'wyr ipe– 'jau 'gā 'gā nupe.

Yaruu pype 'ga renamũ 'ga remimu'e 'gã awau u'aa yaruu pype Jejuu 'ga pyri. A'eramũ 'gã awau 'ga rupi. A'ere amumera 'gã oi oyaruu pype 'gã newiri. ³⁷ Gã yaapaw ipe wyuruua 'ua erujewi 'gã nupe. 'Y ryjuapia yara matyneema imotyppywyka ja'wyja wy 'gã nupe. ³⁸ A'ere Jejuu 'ga seri etee futat 'upa yara ku'a pe. Wakaga rerupa akagyatapawa 'jawewara 'arimũ. A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'ga renũina 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere epaka kũi! Sapap jane kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹ A'erauwe Jejuu 'ga fu'amĩ oje'ega wyuruu upe, 'y rajapetega upe nanẽ nũ:

—Peojet ki 'y rajapetek wyuruu retee— 'jau 'ga jupe.

A'erauwe wyuruua wojeramũ. 'Y rajapetega nanẽ wojeramũ nũ. ⁴⁰ A'ere 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Ma'eramũ pejekyjau nanimenime 'ũ? Naje rerowiari tãmẽjẽ 'ã pejepe pejejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe.

⁴¹ A'eramũ 'gã kyjea 'gã nerekou.

—Kuu. Ma'e pãjẽ 'ga te jane sireko jarejepype nũ'ũ?— 'jau etee 'gã ajaupe. —Wyuruua te 'ã 'ga amuojet erujewi jarejewi a'i kũi. 'Y rajapetega nanẽ 'ga 'ã imuojea erujewi nũ. Ma'e pãjẽ 'ga te nũ'ũ? Naesagi pa je 'ga amũ je'ega wyutu upe jepi nũ, wyutu muojera erujewi jepi nũ— 'jau 'gã ajaupe oporesagamũ ete 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

5

Mama'eukwaawa rerekwat

(*Mateu 8.28-34; Luka 8.26-39*)

¹ Garireja ypiauu raapaw ire 'gã awau ojekoka Gerasa ywy are. ² A'e pe Jejuu 'ga uẽma yaruu awi. 'Yar awi 'ga ẽm yprauwe kũima'e 'ga amũ 'ua 'ga repejãna. Mama'eukwaawa rerekwara 'ga poromũ. ³⁻⁴ Tywy 'arimũ ete futat 'ga rekoi. A'eramũ 'ga 'ua tywy awi Jejuu 'ga repejãna. Ipojoy te 'ga akou. A'eramũ 'ga pyriwara 'gã okyjau 'ga wi 'ga rekoramũ. Apo fat agawewi futat 'gã 'ga, 'ga kupy faa itaju pyu agawewi. A'etee 'ga omonoonoog etee futat. A'eramũ 'gã 'ga pofaa, 'ga pyfaa 'jau itaju pyu. A'ere 'ga imopeni etee. A'ere 'ga nipoje'okawi futari 'gã nupe. ⁵ Wyutyra rupi 'ga awau akou awotywe'eme. Opytawaipe etee peu. A'ere 'ga awau tywy pe nũ. Mama'eukwaawa 'ga maema. Ita pyu 'ga ojekysau. ⁶ Jejuu 'ga resakawe 'ga ujãna u'aa wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. ⁷ A'eramũ mama'eukwaawa 'ga muafukaita:

—Jejuu. Ku'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. Maran te ore rereko ape 'awamũ? Ore rereko tywer awi ape— 'jau mama'eukwaawa Jejuu 'ga upe.

⁸ “Ejepe'a 'ga wi”, e'i Jejuu 'ga mama'eukwaawa upe ra'e. A'eramũ mama'eukwaawa aipo werekwara 'ga mu'eukaa 'ga upe.

⁹ A'eramũ Jejuu 'ga 'jau jupe:

—Ma'ja te enerera?— 'jau Jejuu 'ga mama'eukwaawa upe.

A'erauwe 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete ore 'ga pirowaramũ. A'eramũ 'gã ore renũina “kwai” 'jau oree— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

¹⁰ A'ere mama'eukwaawa 'jau Jejuu 'ga upe:

—'Ga wi ore monou kasi muku ore monoukar ape ne— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

¹¹ Mama'eukwaawa rerekwara 'ga upe Jejuu 'ga porogyta 'ga 'amamũ tajaaurana ojemi'waa 'upa wyuty'rarimũ. ¹² A'eramũ mama'eukwaawa 'jau 'ga upe:

—Tajaaurana wywyteripe ore mono ape ore mogyau— 'jau 'ga upe.

¹³ A'eramũ Jejuu 'ga 'jau jupe:

—Pe'je ajee pejewau— 'jau 'ga jupe.

Tajaaurana pytuna tois miu. A'erauwe mama'eukwaawa ù'jãu werekwarera 'ga wi awau ojejaga tajaaurana pype. A'eramũ tajaaurana mama'eukwaawa ojeyppe ijeagamũ erowawaka erajemogyau. A'eramũ erawau enujãna erojyppa ywy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

¹⁴ A'eramũ tajaauran are omaenun ma'e 'gã awau imome'wau amunaw ipewara 'gã nupe, jũ mewara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe 'gã 'ga rera mokwasi'wau. A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua 'ga resaka. ¹⁵ Jejuu 'ga pyri 'uawe 'gã mama'eukwaawa rerekwarera 'ga resaka. 'Ga resakawe 'gã oporesagamũ etee 'ga ree ajemogyau. Jejuu 'ga pyri 'ga reni wapyka. Mama'e tywera owewi iẽm ire 'ga 'ũina wapyka ojeyrũwunepa. I'akwaap 'ga a'eramũ futat. A'eramũ amunaw awi 'ut ma'efera 'gã oporesagamũ etee 'ga ree. ¹⁶ A'erauwe 'ga katu'oga resakarera 'gã imome'wau 'gã nupe:

—Jejuu 'ga mama'eukwaawa ope'a 'ga wi ko. A'eramũ 'ga imonoukaa tajaaurana pype ko. Ojeyppe mama'eukwaawa reseramũ tajaaurana awau opopoa wypy'awygamũ 'y pe ko— 'jau 'gã imome'wau 'ut ma'efera 'gã nupe.

¹⁷ Weymawa manū re 'gā 'jau Jejuu 'ga upe:

—Ere ejepe'au ore wi kūi. Ene nenea'wyrri ra'e kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁸ A'erauwe 'ga awau u'aa yaruu pype nū. A'e pype mama'eukwaawa rerekwarera 'ga 'jau Jejuu 'ga upe:

—Tene je oi ene rupi, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁹ A'ere Jejuu 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Eje'wyr ipe te ekwap ejemome'wau epytuna 'gā nupe. Janeruwarete 'ga ajemuaēm ene ree. A'eramū 'ga mama'e esage apou ene upe. A'eramū ene ewau imome'wau epytuna 'gā nupe— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

²⁰ A'ere mama'eukwaawa rerekwarera 'ga awau amunawa moymoyka okatu'okawera mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Tekapuru ywy pe 'ga awau Jejuu 'ga remiapofera mome'wau. A'eramū enuparera 'gā oporesagamū 'ga ree, okatu'okawera 'ga imome'uramū.

Jairo 'ga ra'jyt

(Mateu 9.18-19; Luka 8.40-42)

²¹ A'ere Jejuu 'ga awau ypiauu raapa wemimu'e 'gā nupi nū. 'Gā jekog ire mytuna 'gā 'ua ajatykau 'ga ree 'yisiga pype. ²² A'eramū Jairo 'ga 'ua oporogytau Jejuu 'ga upe. Aipo 'ga judeu 'gā jatykaawa raarana 'ga. 'Ga 'ut wapyka wenupy'āu Jejuu 'ga rowase.

²³ —Jera'jyra ēē amanū ja'wyja'wy 'upa ki 'ei. A'eramū je ene poreawua kūi. Teresak ēē jui 'jau, 'jau je tejua enee kūi— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

²⁴ A'erauwe Jejuu 'ga awau 'ga rupi. Kwaiwete 'gā awau 'gā newiri. Ojopyppypyk te 'gā awau.

Ojero'wu ma'e kūjā ēē

(Mateu 9.20-22; Luka 8.43-48)

²⁵ Poje kūjā ēē mū 'ua Jejuu 'ga rakyfet katy 'ga repejāna. Ojero'wu ma'e ēē. Tusi kwara ēē imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari ēē rya ēē wi. Ymā te 'ā ēē reko rakue.

²⁶ Morofuanugara upe ojesaukaa numiamū. A'ere morofuanugara mepyetea ēē ka'aranū mateepapa ekoete ēē wi. A'ere ēē nojekatu'ogi futari akou. A'ere ēē jero'wu jerekoetei ēē ree. ²⁷⁻²⁸ A'eramū ēē Jejuu 'ga rera renupawe 'jau ojeupe etee futat: “Kīā raity pygamū tajekatu'ok 'jau kwy”, 'jau ēē ojeupe etee futat. A'eramū ēē 'ua 'ga rewiri. 'Ga rupsikawe ēē 'ga raity pyka. ²⁹ A'erauwe ēē ry uoka ēē wi. A'eramū ēē 'jau ojeupe etee futat: “A'jea futat kīā pājēa ra'e”, 'jau ēē ojeupe. “Jejaruete je 'awamū nū”, 'jau ēē ojeupe etee futat akou.

³⁰ A'erauwe Jejuu 'ga 'jau ojeupe etee futat: “'Ga amū ijaruete jepājē mū”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramū 'ga ojerowaka 'jau mytuna 'gā nupe:

—Aw'jya te owyk jeraity are ra'e?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Tee. Naje rūi— 'jau 'ga rewiri oo ma'e 'gā 'ga upe.

³¹ A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete agawewi 'gā 'ā. A'etea 'ā ere “Aw'jya te owyk jeraity are ra'e?” ere oree— 'jau 'gā Jejuu 'ga upe. —Nereesagi nipo 'gā jopyppypyga?— 'jau 'gā 'ga upe.

³² A'erauwe Jejuu 'ga amā'jau 'gā moyka ojee owyk ma'efera rekaa. ³³ A'erauwe ijaruete ma'efera ēē 'jau ojeupe: “Najemima'uweri je kīā wi. Okwaap futat kīā”, 'jau ēē ojeupe. A'eramū ēē awau wapyka wenupy'āu 'ga rowase. Oyyita ēē ojemome'wau 'ga upe:

—Je ako awyk eneraity are ko. Ymā te jerya nuogi je wi. A'ere eneraity are je wygauwe iogi je wi ko— 'jau ēē 'ga upe.

³⁴ A'eramū Jejuu 'ga 'jau ēē upe:

—Je rerowiat wejue te ape. A'eramū je ako ene katu'oka ko— 'jau 'ga ēē upe. —A'eramū ki ene epy'ata'waramū ekou. Enejaruete ene ekou— 'jau 'ga ēē upe.

Jairo 'ga ra'jyra ēē ferapawet

(Mateu 9.23-26; Luka 8.49-56)

³⁵ Eē upe Jejuu 'ga porogyta 'ga 'amamū Jairo 'ga remiayuwa 'gā amū 'ua 'ga rewiri:

—Amanū katu enera'jyra ēē ki 'ei. Au'je 'ga reruri re— 'jau 'gā 'ua 'ga upe.

³⁶ A'ere Jejuu 'ga 'i etee 'ga upe:

—Ene'arasig awi. Je rerowiat ki ape— 'jau ete Jejuu 'ga 'ga upe.

³⁷ A'ere Jejuu 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gā nupe:

—Au etee ki pejup. Ore tee oroo orosou ēē resaka— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga muapyra 'gā etee erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, 'ga rewirera Juā 'ga. Mīmira 'gā etee 'ga erawau ojeupi. ³⁸ Jairo 'ga 'wyr ipe owaēmawe 'gā amanū ma'efera ēē ree ajatyka ma'e 'gā nesaka. Jairo 'ga ra'jyra ēē rapirūmū ēē rerekou. Wafukaita 'gā ajemogyau.

³⁹ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū te pejoo'o ēē ree? Namanūi futari ēē. Oset tee ēē 'upa— 'jau 'ga ajatyka ma'efera 'gā nupe.

⁴⁰ Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'gā 'ga rerekoemāu etee:

—Ene'me awi nū'ū. Amanū futat akiko— 'jau 'gā 'ga upe.

“Amoferap je ēē”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe “Oset tee ēē 'upa”, 'jau ete 'ga 'gā nupe.

A'ere Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau peje'jāu ukupepe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga muapyra 'gā nerawau, kūjāmuku'i ēē jara 'gā neewe. A'eramū 'gā awau osou imy'ja'wi pype. ⁴¹ A'eramū 'ga amanū ma'efera ēē poppyka oje'ega ēē upe:

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau 'ga ēē upe.

(Oje'eg imū 'ga 'i: *Tarita kumi. Tarita kumi* 'ea ere ejua efu'ama jui 'ea poromū.)

⁴² A'erauwe kūjāmuku'i ēē afu'ama okama awi, afu'ama awau watau. Tusi kwara ēē amu'at. A'eramū ēē watau 'gā neape. A'eramū 'gā oporesagamū etee ēē ree. A'eramū futat ēē ruwa 'ga 'jau ojeupe: “Amanū ako jera'jyra ako re'ā. A'ere pa 'ga 'ā jera'jyra moferawi jee nū”, 'jau 'ga ojeupe.

⁴³ A'ere Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je mome'u kasi pejepe kwe pe 'gā nupe ne, 'au je iapoawera ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'ga 'jau ēē jara 'gā nupe:

—Pe'je ēē mojemī'waa— 'jau 'ga ēē jara 'gā nupe.

6

Nasare pe 'ga oawet

(*Mateu 13.53-58; Luka 4.16-30*)

¹ Anure Jejuī 'ga awau ojewya Nasare pe nū, waranupawer ipe nū. Wemimu'e 'gā 'ga erawau ojeupi. ² Morowykye'ema rupi 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe. A'eramū 'ga 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga porogyta are. A'eramū enupara 'gā amū oporesagamū 'ga ree.

—Ma'ape te 'ga jemu'eī mama'e are nū'ū? Aw'ya te 'ga amu'akwaap mama'e are nū'ū?— 'jau 'gā ajaupe. —Ma'ja pājē mū ajee 'ga aeremiapoe'ema apoi?— 'jau 'gā ajaupe. —Maran ajee 'ga mama'e apoi mīnamū nū, aeremiapoe'ema mama'e apou nū?— 'jau 'gā ajaupe. ³ —Ma'eramū sipo 'ga jane mu'eī mama'e are? NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara rūi agawewi 'ga 'ā. A'etea 'ga jane mu'e are ifuwet— 'jau 'gā ajaupe. —'Yjepana pinara agawewi 'ga 'ā. A'etea 'ga 'ā jane mu'e are ifuwet. Mari ēē ra'yra 'ga te 'ā. 'Ga rewirera 'gā ako 'au jane pyri. Tiago 'ga, Jose 'ga, Judas 'ga, Simão 'ga. Mīmera 'gā 'ga rewirera. 'Ga renyra 'gā nanē 'ā ajemogyau 'au jane pype nū. Ma'eramū sipo 'ga jane mu'e are afuweramū? Nienuwa'weri jane 'ga porogytaa— 'jau 'gā ajaupe.

⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Sā'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā oa kwe pe 'ga je'ega mome'ua. A'eramū 'ā kwe pewara 'gā jēmī 'gā je'ega rerowiaa. A'ere 'ā 'gā 'wyr ipewara 'gā jēmī nuerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gā miamū 'ā 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejuī 'ga oje'wyr ipewara 'gā nupe. —Nan tee futat ajee 'ā kwe pewara 'gā jēmī je rerowiari. A'ere 'ā je'wyr ipewaramū jēmī naje rerowiari pejepe pejejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵ Nuerowiari wejue 'gā 'ga. A'eramū 'ga aeremiapoe'ema mama'e apoarūme'em 'gā pype. Ojero'wu ma'e 'gā amū etee 'ga imajarueteu, opo monou 'gā 'arimū. ⁶ “Naje rerowiari te 'gā 'ā. A'eramū je 'gā poararūme'em”, 'jau 'ga ojeupe, oporesagamū 'gā nee.

Jejuī 'ga wemimu'e 'gā monoawet

(*Mateu 10.5-15; Luka 9.1-6*)

Aipo awi Jejuī 'ga awau Nasare pyri 'ut ma'e amunaw ipe, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ⁷ Anure 'ga wemimu'e 'gā majatykau, tusi 'gā majatykau. A'eramū 'ga opājē monou 'gā nupe mama'eukwaawa pe'aawamū erekwara 'gā nui. A'eramū 'ga 'gā mokwasī'wau mukūi juejue 'gā monou kwe pe.

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Jerer imū ki pēē mama'eukwaawa pepe'a erekwara 'gā nui— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁸ —Pejemama'ea te kasi ajee peroo ne. Ywyrāa etee pēē erawau pejepe pe. Pejejemī'ua miamū pēē erawawe'em. Mama'e ryrū, ka'aranū. Mīmera nanē pēē erawawe'em nū. ⁹ Pejepypapaawunepa ete. A'ere pejejrūa miamū pēē erawawe'em. Pejepir arewara etee futat pēē erawau. Nan tee futar iki pekwap— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁰ —'Gā 'wyrarete upe pejewaēma pēē majepeja 'oga pype etee futat pejejupa. Peo kasi kwe pe pejekou ne. ¹¹ Pejeporogyta renuwe'emamū kamēšiete pejewau 'gā 'wyr awi. 'Gā nui pejewau ki pēē pejepytyry'wory'woka. “Nepeenuwi ete oreporogyta. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga amara'neramū pē nee”, 'jau ki pēē 'gā nupe, pejepytyry'woka 'gā neape— 'jau Jejuī 'ga wemimono 'gā nupe.

¹² A'eramū Jeju 'ga remimu'e 'gā awau peuwara 'gā mu 'jau Jarejuwarete 'ga ree:
 –Pejetywer awi pēpoiweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui. “Je katu'og ape”, pēē
 'eramū 'ga pē katu'ogi futari, pē mogyau wemiayuwamū— 'jau 'gā awau 'gā nupe.

¹³ Mama'eukwaawa 'gā ipe'au erekwara 'gā nui. Miarakawenana 'gā imonou ojero'wu
 ma'e 'gā akag are. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā katu'oka 'gā jero'wu awi.

Juā Batista 'ga jukaukaawet

(Mateu 14.1-12; Luka 9.7-9)

¹⁴ Jejui 'ga rera okwasi'wasi'wau kwe pe. A'eramū Erote 'ga nanē 'ga rera renupa nū.
 A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

–Awŷja te poromū? Aeremiapoe'ema te a'e 'ga wapo a'i kūi— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā amū 'jau 'ga upe:

–Juā Batista 'ga nipo 'ut oferapa rai'i nū. A'eramū nipo 'ga a'eramū janeremiapoe'ema
 resaukaa janee— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁵ A'ere amumera 'gā 'i:

–Eliasi 'ga nipo 'ut ojewya rai'i— 'jau 'gā 'ga upe.

Amumera 'gā 'jau:

–Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, ymāwarera 'jawewara 'ga futat— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁶ Aipo ajaupe 'gā 'e renupawe, Erote 'ga 'jau:

–Juā Batista futat 'ut oferapa rai'i nū. Ajuwonogukat agawewi ako je 'ga ikue. A'etea sipo
 'ga oferawu'jap nū— 'jau Erote 'ga 'gā nupe.

¹⁷⁻¹⁸ Ymā Erote 'ga wewirera 'ga remireko ēē pojekai 'ga wi rakue. Erotiasi ēē pojekau 'ga
 wi rakue, Filipe 'ga wi rakue. A'eramū 'ga ēē rerekou katu rakue. A'eramū Juā 'ga 'jau 'ga
 upe:

–Nia'wyrri nanuara. Ejewirera remireko 'ā erepojeka 'ga wi. Ymā 'ā Janeruwarete
 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: “Peko awi pejejemireko are”, 'jau 'ga
 ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ā ereapo “Peapo awi” 'jawera rai'i. A'eramū ene
 etywereteramū ekou Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Juā 'ga Erote 'ga upe rakue.

A'eramū Erote 'ga amara'neramū Juā 'ga ree, 'ga pofaa, 'ga munewukaa moromunepawa
 pype.

¹⁹ Erotiasi ēē Juā 'ga raykau 'ga 'eawer are. A'eramū ēē afuwereteramū 'ga ree. ²⁰ A'ere
 Erote 'ga kyjei 'ga juka awi. “Esage ma'e 'ga, Ku'jywa 'ga remiayuya 'ga”, 'jau Erote 'ga Juā
 'ga upe. A'eramū 'ga okyjau 'ga juka awi. A'eramū 'ga 'ga jukaukare'ema Erotiasi ēē upe. 'Ga
 je'egamū Erote 'ga wapyakau Juā 'ga je'eg are. 'Ga je'ega renupawe 'ga 'jau ojeupe: “Maran
 je 'ga rerekou 'ū”, 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga nokwaawi futari. ²¹ A'ere Erotiasi ēē Juā 'ga juka
 rapesagi etee futat akou.

U'aawera 'ara rupi Erote 'ga maraka apou. A'eramū 'ga kwaiwete 'gā mo'wy'wya
 omaraka are. Opoirū, jefaruu 'wyrriat, Garireja ywy pewara 'gā 'wyrri'ri. Mīmera 'gā 'ga
 imo'wy'wya oje'wyr ipe. A'eramū 'gā wemimo'wyrera 'gā mojem'i'waa. ²² 'Gā jemi'waaw
 ipe Erotiasi ēē ra'yra ēē awau osou ojerokyau maraka are ajatyka ma'e 'gā nowase.
 A'eramū Erote 'ga aku'iramū ēē jeroky are wemimo'wy'wyrera 'gā netee. A'eramū Erote
 'ga 'jau ēē upe:

–Ma'ja te erefutat? Tamono eneremifutara enee 'jau— 'jau 'ga ēē upe.

²³ A'eramū 'ga 'jau nū:

–“Ma'ja te erefutat?” a'e ako je enee ko. Eneremifutara etee futat tamono enee 'jau, a'e
 ako je enee ko. Na'e ekoeeti je enee. Jarejuwarete 'ga remianuwamū je 'i. Amono futat je
 enee— 'jau 'ga ēē upe.

²⁴ A'erauwe ēē awau imome'wau oy ēē upe. A'eramū ēē 'jau ēē upe:

–Ma'ja te je aenūi kīā upe?— 'jau ēē oy ēē upe.

–“Juā Batista kīā akagera erurukat imonogukaa wā nupe jee”, ere ki kīā upe— 'jau ēē
 wa'yra ēē upe.

²⁵ A'erauwe ēē ra'yra ēē awau ojewya 'jau 'ga upe:

–Juā Batista kīā akagera erurukat paratu pype imonogukaa wā nupe jee kī'i. 'Awauwe
 je ifutari— 'jau ēē 'ga upe.

²⁶ A'erauwe Erote 'ga u'arasigamū aipo ēē 'erauwe. Niporujukaweri 'ga Juā 'ga ree.
 A'eramū 'ga a'eramū u'arasigamū. “Ma'eramū je 'jau ēē upe ra'e 'ū: Eneremifutara tamono
 enee 'jau, 'jau ēē upe ra'e 'ū”, 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamū. A'ere 'ga wemimo'wy'wyrera 'gā
 nemianuwamū aipo 'ga 'i ēē upe. A'eramū 'ga ojenosū. “Kasi 'gā a'e pe je iapoe'emamū
 naje rowiari ne kwy, 'gā nekoi je'me are ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe. ²⁷ A'eramū 'ga a'eramū
 jefaruu 'gā amū monou Juā 'ga juwonogukaa.

–Moromunepawa pype Juā 'ga 'amamū. Pe'je pejewau 'ga ajuwonoka. A'eramū pēē 'ga
 akagera rerua paratu pype ēē upe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā awau 'ga ajuwonoka. ²⁸ A'eramū 'gā paratu pype 'ga akagera rerua ēē upe. A'eramū ēē erua oy ēē upe rakue.

—Kweramū a'ni— 'jau ēē oy upe.

²⁹ “Erote 'ga 'ga jukaukat 'ga upe” 'e renupawe Juā 'ga remiayuwā 'gā awau 'ga reumera upe erawau imonou inuga ita kwara pype rakue.

A'eramū Erote 'ga wea'aramū Juā 'ga ree, Jejuī 'ga rera renupawe.

Kanape'i me'yitawet

(*Mateu 14.13-21; Luka 9.10-17; Juā 6.1-14*)

³⁰ Ko'iko'i ete Jejuī 'ga remimonofera 'gā 'ua ojewya nū. A'eramū 'gā wemiapofera mome'wau Jejuī 'ga upe. Oporogyta nanē 'gā imome'wau 'ga upe nū. ³¹ Kwaiwete 'gā ajatykau Jejuī 'ga ree. A'eramū Jejuī 'ga ojemi'wararūme'em wemimu'e 'gā netee. A'eramū Jejuī 'ga 'jau wemimonofera 'gā nupe:

—Pe'je soo awotywe'eme jarepytu'wau ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

³² A'eramū 'gā tee awau u'aa yaruū pype. ³³ A'ere kwaiwete 'gā 'gā oa resagi.

—Oo Jejuī 'ga— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū amunaw ipewara 'gā ojeko'woka 'ga piara rupi awau ujāna ypia ywyrī owaēma 'gā nenune.

³⁴ Ojekog ire Jejuī 'ga uēma yaruū awī. Wenune 'ut ma'efera 'gā nesakawe, Jejuī 'ga ajemuaēma 'gā nēe. “Karupa'mī jare'ema 'jawe pa 'gā jemogyi jee nū”, 'jau 'ga ojeupe. Ni'wyrīari 'gā. A'eramū 'gā omogytawe'emamū. A'eramū 'ga a'eramū ajemuaēma 'gā nēe. A'eramū 'ga 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

³⁵ Kaaruwamū Jejuī 'ga remimonofera 'gā 'jau 'ga upe:

—Kaarup ki 'ei. Nitywi futari mama'ea 'au 'gā nemi'uramamū— 'jau 'gā 'ga upe. ³⁶ —Emono 'gā jarejewi. Too 'gā amunawa mū pype wemi'urama mua ojeupe 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁷ A'ere Jejuī 'ga 'i 'gā nupe:

—Pēē te mama'ea pemono 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'jau:

—Kuu. Mytuna 'gā nū'ū. Tusētū ka'aranūū oo kanape'i muawamū 'gā nupe kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁸ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Marāmaran te kanape'i pyu pētyp? Pe'je pejewau esaka— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā awau esaka. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Siku etee kanape'ia. Mukū'i etee ipira'ia 'jau ra'e— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁹ A'eramū 'ga 'jau ojee ajatyka ma'e 'gā nupe:

—Pe'je pejepojo'oka'i pejejaiū pejeapyka juo'wi 'arimū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ A'erauwe 'gā opojo'oyo'o'giramū wapyka juo'wi 'arimū. Peu sēg 'gā wapyka. Peu sīkwēta 'gā wapyka. Peu sēg 'gā wapyka nū. Nan tee futat 'gā wapyka juo'wi 'arimū. ⁴¹ A'eramū Jejuī 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramā'jāu ywau opo pe. A'eramū 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'erauwe 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'e 'gā nupe. Omowowogamū ojeme'yita 'gā nupe. Ipira'ia nanē ojeme'yita 'gā nupe. A'eramū 'gā imonou wapyk ma'e 'gā nupe. ⁴² A'eramū wapyk ma'e 'gā juejue ojemi'waa wewegamū jui.

—Janeruwarete 'ga kumia ome'yi janee— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū 'ā jane jarejewegamū jarejupa. Jarejuwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ā jane ty'ara reruwi— 'jau 'gā ajaupe.

⁴³ A'eramū Jejuī 'ga remimu'e 'gā emyrera mono'oga ijaga yrū pype. Tusi yrupemūūa 'gā imatyneema emyrera pyu. ⁴⁴ Siku miu agawewi kūima'e 'gā pytuna. A'etea 'gā na'upawi kumia. Wewegamū 'gā jui.

'Y rajape 'arimū Jejuī 'ga ataawet

(*Mateu 14.22-33; Juā 6.16-21*)

⁴⁵ Emyrera 'gā ijag ire Jejuī 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Pe'je pejewau peje'aa yaruū pype. Pesaita pe pejewau pejeyaapa je renune. Je apyta ra'ne. Tamono 'gā 'gā 'wyr ipe 'jau nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau 'ga wi 'ga rejaa ojetee'i.

⁴⁶ Ojewi 'gā o re Jejuī 'ga awau ojeupia ywytyra rupi. 'Uwarete 'ga upe 'ga awau oporogytaū. Ojetee'i futat 'ga awau akou. ⁴⁷⁻⁴⁸ Ypytunimū Jejuī 'ga wemimu'e 'gā nesaka. Ypiaū pyter ipe 'gā 'upa. A'ere ywytua napywurukari 'gā nupe. A'eramū Jejuī 'ga ku'em ja'wyja'wyrāmū awau 'gā nepejāna. 'Y rajape 'arimū 'ga awau wataū. “Tafen 'gā 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. Ojepyu 'ga kwap ja'wyja'wyrāmū 'gā 'ga resaka.

49—Ma'ja katu 'ut kweramū janee?— 'jau 'gā ajaupe. —Ajaga nipo kwe 'ut owaēma janee kūi— 'jau 'gā amū wafukaita ajaupe.

⁵⁰ A'eramū 'gā okyjau ajemogyau. 'Gā kyjea 'gā pifuaka'roka.

A'erauwe Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekyje awi je wi. Je tee ojut pē newiri— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵¹ A'erauwe 'ga awau yarau pype u'aa 'gā pyri. A'erauwe ywytua wojeramū 'gā nupe. A'ere 'ga remimu'e 'gā yyi ajemogyau. ⁵² Naeapyoi 'gā kanape'i jeme'yitawer are. Naeapyoi wejue 'gā Jejuī 'ga ree. A'eramū 'gā okyjau 'ga wi.

Genesare ywy pewat

(*Mateu 14.34-36*)

⁵³ A'eramū Jejuī 'ga awau oyaapa wemimu'e 'gā netee. Awau 'gā ojekoka Genesare ywy are. ⁵⁴ Yarau awi 'ga ēmauwe peuwara 'gā Jejuī 'ga kwaapa. ⁵⁵ A'eramū 'gā awau ujāna ojero'wu ma'e 'gā nerua amunaw awi. Amunawa moymoyka ojero'wu ma'e 'gā nerua 'gā nupawa pype Jejuī 'ga upe. ⁵⁶ Jejuī 'ga waw ipe 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua 'gā nuga 'ga kwapaw ipe. Amuna'wi'i pewara 'gā, amunawarete pewara 'gā, jū mewara 'gā. Mīmera awi 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua 'gā nuga 'ga rape pe.

—Tene 'gā eneraity pypireme'ywa ppygi ene wi— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū 'ga raity pypireme'ywa pygarera 'gā ajaruetepawamū najuejue etee futat.

7

Judeu 'gā nemiapo

(*Mateu 15.1-9*)

¹ Anure fariseu 'gā amū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee ajatykau Jejuī 'ga ree. Jerusareg awi 'ut ma'efera 'gā poromū. ² Jejuī 'ga remimu'e 'gā jemi'wara resaka ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Nojepoei 'gā ojemi'war enune jareypy je'egawer imū— 'jau 'gā ajaupe. —Nuapoi 'gā jarejemiapoa ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

³ Judeu 'gā mama'ea wapo oypy je'egawer imū etee futat. Fariseu 'gā taetu iapou. Ojemi'war enune 'gā ojepoeipoeita. ⁴ Wemimurera kumia nanē 'gā ipireipireita nū. Oypy 'gā je'egawer imū etee futat kumi'wawa nanē 'gā ipireita nū. Kaneeku, 'y ryrū, japepo. Mīmera 'gā opirei. Oypy 'gā je'egawer imū etee futat 'gā iapou.

⁵ A'eramū fariseu 'gā Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee oporonupa ee Jejuī 'ga upe:

—Ma'eramū ajee eneremiayuwa 'gā nuapoi mama'ea jareypy 'gā je'eg ymaner imū 'ū? Nojepoei nanē 'gā 'ā jareypy je'egawer imū ojemi'war enunewe— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēē 'ā “mama'e esagea ore aruapo”, pe'je numiamū. A'ere 'ā pē'me ate pejemogyramū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

“Aramuoryw ore Orojuwarete 'ga, 'jau futatee 'gā jee”, 'jau Janeruwarete 'ga.

“A'ere 'ā 'gā 'meramū te. Nom'yi 'gā weaa je ree. Naje rerowiari tāmējē 'gā.

⁷ U'ewer are etee 'gā jamu'ei. A'ere 'gā 'jau ajaupe: Jarejuwarete 'ga je'eg are je pē mu'ei, 'jau futatee 'gā ajaupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, oje'ega moywyrafena.

⁸ —Nepeenuwi agawewi 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega pejejemogyau. Na'ga je'eg imū rūi nanē pēē mama'e apou nū. Tesirūmera 'gā je'eg imū etee 'ā pēē mama'e apou— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁹ —Pejepoia 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega renuw awi. A'eramū 'ā pēē pejejemifutar imū etee mama'e apou. ¹⁰ Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: “Peanuw etee ki pejejuwa 'ga je'ega. Pejeje ēē je'ega nanē ianupa etee nū”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue. “Ujara 'gā kurapara 'gā ki peapisi”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. ¹¹ A'ere 'ā pemu'e 'gā 'gā jara 'gā nee 'gā je'ega renuw etee'em are. “Pejejara 'gā nupe mama'e are pejeporomonowere'emamū ki pe'je 'gā nupe: 'Pē nupewara je amono Jarejuwarete 'ga upe ai'i. A'eramū je mama'e mū monowe'em pē nupe”, 'jau futatee ki pēē pejejara 'gā nupe. ¹² A'eramū ki pēē imonowe'em pejejara 'gā nupe”, 'jau 'ā pēē 'gā mu'jau tywet pejejemogyau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ¹³ —Aipo 'jaramū pēē Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema pejejemogyau. Tesirūmera 'gā je'egawer imū te 'ā pēē mama'e apou. Namīmera etee rūi futat pēē iapou. Amumeramū taetu ajee 'ā pēē mama'e tywera peapo— 'jau Jejuī 'ga fariseu 'ga nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā neewe.

Ae motyweawa 'ga imome'uawet

(*Mateu 15.10-20*)

¹⁴ A'ere Jejuu 'ga 'jau mytuna 'gā nupe:

—Pe'je pejejua pejeapyakau jeje'eg are— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū pēē pejejeapyoramū ee pejejemogyau. ¹⁵⁻¹⁶ Napē pype oo ma'efera rūi pē motywet Janeruwarete 'ga upe pē mogyau. Pē nui uēm ma'ea te pē motywet Janeruwarete 'ga upe. Pēje'egaiwa te pē motywet Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

¹⁷ A'ere Jejuu 'ga mytuna 'gā nejaa awau osou 'og ipe wemimu'e 'gā netee. 'Og ipe ose re 'ga remimu'e 'gā oporonupa 'ga upe:

—A'eramū ene ma'ja upe poromū 'jau ra'e 'ū? Norereapyoi ore ene 'e are ki 'ei— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁸ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēē nanē nipo nepēneapyoi we ee ra'e ki sa? Ekoay pēē na'e ki 'ei. Pēē nanē meewei etee pēneapyo ee ra'e ki 'ei? Nepēneapyoi ymani te 'ā pēē je'eawer are a'i kūi. Pejejemi'waa nipo pēē. A'eramū nipo pēē pejejemi'u monou pejejuru pe. A'ere nipo pēē imokona. ¹⁹ Pēnemi'ua osou pēnawyrū pype etee futat. Nokwasi'oi pēwytera pype. Pēnawyrū pype etee futat mama'e oi. A'eramū okwapa etee pē nui. A'eramū mama'ea pē motywerukare'ema Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

Aiporamū futat Jejuu 'ga 'i 'gā nupe: “Nitywi futari pēnemi'ue'ema mū mama'ea” 'e upe futat 'ga 'i poromū.

²⁰ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pēwyter awi 'ut ma'efera tee pē motywet Janeruwarete 'ga upe. ²¹ Mama'e tywer are etee pēē pejejea'aramū. A'eramū pēē mama'e apou pejejea'ar imū etee futat. 'Ga amū wea'aramū mama'e are amunarū are. A'eramū 'ga amunarūmū ee. 'Ga amū wea'aramū oporojuka are. A'eramū 'ga oporojukau. ²² 'Ga amū wea'aramū wemirekoe'em are ako are. A'eramū 'ga akou kūjā ēē ree. 'Ga amū wea'aramū okaraemā momytun are etee. A'eramū 'gā okaraemā momytuna ekoete. 'Ga amū wea'aramū mama'e tesirū apo are te. A'eramū nipo 'ga otyweramū akou Jarejuwarete 'ga upe. Wemifutar imū etee o'meramū. Wea'ar imū etee ajuago'wau ajemogyau. 'Gā amū ajuerekoayau. 'Gā amū ojerowiaraipe etee ojee. 'Gā amū ojemuarūme'em. ²³ Mīmēra 'ā pēē iapou pejejemifutar imū etee futat. A'eramū pēē mīmēra apoaramū te pejejemotywea Jarejuwarete 'ga upe. Napēnemi'ua rūi pē motywet 'ga upe. Pejepeje'ema miamū nepē motyweri 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau 'gā motyweawa mama'e are etee.

Judeue'ema ēē

(Mateu 15.21-28)

²⁴ A'ere Jejuu 'ga awau pe awi. Tiro 'jawa pyri 'ga awau. Awau osou peuwara 'gā amū 'wyr ipe.

—Je mome'u kasi pejepe ne. “Au 'ga ruri akou”, pe'je kasi ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'ga rera nimimawi futari. ²⁵ A'eramū kūjā ēē mū 'ga rera renupa. Mama'eukwaawa 'up ēē ra'ya ēē pir are. A'eramū ēē 'ua wapyka wenupy'āu Jejuu 'ga rowase, 'ga rera renupawe. ²⁶ Najudeu arūi agawewi ēē. Sirufenisi pewara ēē te. Poromū 'ut oporogytau Jejuu 'ga upe:

—Mama'eukwaawa epe'a jera'ya kynā wi, a'e je tejua enee— 'jau ēē 'ga upe.

²⁷ A'ere 'ga 'i etee ēē upe:

—Sā'ā ae kunumā mama'e 'ue'emamū ae kunumī remi'urama monoe'ema weymawa upe. Nan tee futat je. Judeu 'gā poaawamū je ruri 'au ywy pe ikue— 'jau Jejuu 'ga ēē upe.

²⁸ A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere ywyw mama'e 'ar ire wā neymawa 'i'ui futari— 'jau ete ēē 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejuu 'ga 'jau ēē upe:

—Je rerowiat ape ekou ra'e a'i ī. Ere ewau ejewya eje'wyr ipe nū. Mama'eukwaawa ojepe'a 'awamū enera'ya ēē wi— 'jau 'ga ēē upe.

³⁰ A'eramū kūjā ēē awau ojewya oje'wyr ipe nū. Ēē ra'ya ēē 'upa anuruka okama pype. Jaruete ēē 'upa. Ēē pirewara ojepe'au awau ēē wi ra'e.

Iapyae'ema 'ga

³¹ Jejuu 'ga awau pe awi. Sidoma pyu 'ga okwapa. A'ere 'ga awau Tekapuru ywy raapa awau owaēma Garireja ypiauu upe. ³² A'e pe kūima'e 'gā amū iapyae'ema 'ga rerua Jejuu 'ga upe. Nuenuwi 'ga mama'ea. Nije'ēkarakatui nanē 'ga nū. A'eramū 'gā 'jau Jejuu 'ga upe:

—Epo emono 'ga 'arimū. Tajekatu'ok 'ga 'jau— 'jau 'gā Jejuu 'ga upe.

³³ A'eramū Jejuu 'ga 'ga pe'au mytun awi. A'erauwe 'ga ofā monou 'ga apya rupi. 'Ga apya rupi ofā mono re 'ga onymuna opo are. A'ere 'ga weny monou 'ga kū are. ³⁴ 'Ga kū are weny mono re Jejuu 'ga wowowyramū ywau ojeptyuekyjayau. A'e pe 'ga 'jau:

—Ejeawopytymo'wok 'ga wi— 'jau 'ga.

(Oje'eg imū 'ga 'i *Efata. Efata* 'ea ejeawopytymo'wok 'ga wi 'ea futat poromū.)

³⁵ A'erauwe iapyae'ema 'ga wapyakwafugamū. 'Ga kūa nanē ojekatu'oka nū. A'eramū 'ga oje'eg esageayramū. ³⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau esakarera 'gā nupe:
—Pemome'u kasi ne— 'jau 'ga 'gā nupe numiamū.
A'ere 'ga rera nikokawi futari. A'ere 'gā 'ga rera muāi kwe pe.
³⁷ 'Ga rera renupara 'gā wea'aramū 'ga ree ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:
—A'jeteetewi 'ga mama'e apoi ki sal Iapyae'ema 'gā miamū 'ga imuapyau. Ije'ege'ema 'gā nanē 'ga imoje'egukaa— 'jau 'gā ajaupe.

8

Kwaturu miu 'gā mojemī'waawet (Mateu 15.32-39)

¹ Anure 'gā awau ajatykau Jejuī 'ga ree nū. Kwaiwete 'gā awau ajatykau 'ga ree. Temi'u teepawamū Jejuī 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

² —Ajemuaēm je tekou 'gā nee. Muapyt 'ā 'gā kaaruwamū jane pyri. A'eramū 'awamū 'gā nemi'urama atepawamū 'gā nui. ³ A'eramū je teporomonowere'emamū 'gā nee 'gā nemi'urame'eme. Kasi a'e pe ty'ara 'gā pifuaka'rogi woga piara rupi 'gā oramū ne, a'e je. A'eramū je teporomonowere'emamū 'gā nee tejewi, 'gā nupe mama'e monowe'emamū. Kasi 'gā oje'wyr ipe awau 'gā manūaiwi ty'ara upe ne. Amumera 'gā taetu nā'ā muku awi 'ut re'ā, a'e je— 'jau Jejuī 'ga wemimu'e 'gā nupe.

⁴ A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:
—Amunawe'em ipe jane rekoi nū'ū. Nitywi mama'ea 'au. Mō awi sipo ore mama'e muri 'gā mojemī'waawamū?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁵ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:
—Marāmaran pēkanape'i pytuna?— 'jau 'ga oporonupa ee 'gā nupe.
A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Sete ete ipytuna— 'jau 'gā 'ga upe.

⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau mytuna 'gā nupe:
—Pe'je pejeapyka ywyu— 'jau 'ga 'gā nupe.
A'erauwe 'gā wapyka.

A'ere 'ga kanape'i pyyka opo pe. A'ere 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete 'ā mama'ea eremut oree. Ene te 'ā eneresage oree, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'e 'gā nupe. Omowowogamū ojeme'yita 'gā nupe. A'eramū 'gā imonou wapyk ma'e 'gā nupe. ⁷ Ipira'ia nanē niapoi nū. A'ere Jejuī 'ga eroje'ega opo pe 'Uwarete 'ga upe nū, 'ga muorypa ee. A'eramū 'ga ipira'i monou wemimu'e 'gā nupe. A'erauwe ipira'ia ojeme'yita nū. A'eramū 'ga remimu'e 'gā imonou wapyk ma'e 'gā nupe. ⁸ A'eramū 'gā ojemi'waa wewegamū. Weweg ire Jejuī 'ga remimu'e 'gā emyrera mono'oga imonou yrūū pype. Sete yrupemūā 'gā imatyneema. ⁹ Kanape'i 'warera 'gā pytuna kwaturu miu agawewi 'gā pytuna.

'Gā jemi'war ire Jejuī 'ga 'gā monou 'gā 'wyr ipe nū. ¹⁰ A'eramū 'ga u'aa yaruū pype wemimu'e 'gā netee. Awau 'gā oyaapa awau ojekoka Taumanuta ywy are.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gā enūinawet (Mateu 16.1-4)

¹¹ Peu fariseu 'gā amū 'ua oporogytau Jejuī 'ga upe. Nuerowiari 'gā 'ga. “Najarejuwarete 'ga pājē mū rūi 'ga mama'e apoi”, e'i etee 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'ua 'ga resaka. A'eramū 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Aeremiapoe'ema eapo amū ore reape. Taruesak ene mama'e apoa orojemiesagamū 'jau. “Jarejuwarete 'ga pājē mū futat 'ga aeremiapoe'ema apoi ra'e”, taru'e enee 'jau. A'eramū ene mama'e apou 'ga pājē resaukaawamū oree— 'jau 'gā 'ga upe.

¹² A'eramū Jejuī 'ga ojeptyuekyita 'gā nee. A'ere 'ga 'jau 'gā nupe:
—Naani. Naapoa'uweri je pēnemiapoe'ema pē neape. Naje rerowiari futari pejepe. A'eramū je mama'e apowe'em pēnemiesagamū— 'jau ete Jejuī 'ga 'gā nupe.

¹³ A'eramū Jejuī 'ga awau 'gā nui nū. Yaruū pype 'ga awau u'aa wemimu'e 'gā netee. A'eramū 'gā awau oyaapa.

Wemimu'e 'gā momoranupawet (Mateu 16.5-12)

¹⁴ A'ere 'ga remimu'e 'gā nuerooi kanape'i ojeupi. Amoka'jam 'gā erooa. Majepei'ia te 'gā erawau. ¹⁵ A'e pype Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pejea'gu ki fariseu 'gā nui, 'gā mani'oko'o jopypeaw awi. Erote 'ga ma'e awi 'jau ki pejejea'gwau— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kanape'i rerura ako jane simoka'jam ko. A'eramū 'ga poromū 'jau janee kūi— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁷ A'ere Jeju'i 'ga 'gā 'e renuwi. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naje rerowiari tāmējē pejepe pejejemogyau ki sa. Ma'eramū nā'ā aipo pe'je pejejaupe re'ā. “Kanape'i rerure'em are 'ga 'i poromū janee”, pe'je re'ā— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. —Ma'eramū sipo pēē pejeapyoe'emamū je'eawer are pejejemogyau 'wei? ¹⁸ Pēnea 'ā pēē numiamū. A'ere 'ā nepeesagi mama'ea. Pejeapyaramū 'ā numiamū. A'ere 'ā nepeanuwi jeje'ega. ¹⁹ Pemoka'jam nipo jeremiapofera rai'i? Kanape'ia je ime'yitawera rai'i? Siku etee agawewi ako ai'i. A'etea ako je kanape'ia omowowok imonou siku miu kūima'e 'gā mojemi'waawamū ai'i. 'Gā jemi'wapaw ire marāmaran ajee yrūa pematyneem emyrera pyu rai'i?— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

—Tusi yrūa ako tyneema ai'i— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁰ A'eramū Jeju'i 'ga oporonuwu'japa ee 'gā nupe nū:

—A'ere ako je sete kanape'i mowowoka kwaturu miu 'gā mojemi'waawamū ai'i nū. 'Gā jemi'wapaw ire marāmaran yrūa ajee pematyneem emyrera pyu rai'i nū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Sete yrūa ako tyneema ai'i— 'jau 'gā 'ga upe.

²¹ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Nepēneapyoi we tāmējē pēē ee? “Pejea'gu ki fariseu 'gā mani'oko'o mojobypeaw awi”, a'e ako je pē nupe ko. A'ere ako je nakanape'i upe rūi je 'i ko. “Gā nemimu'e morogyta awi ki pejea'gu”, a'e te je ako pē nupe ko— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

Eae'ema 'ga

²² A'ere Jeju'i 'ga awau owaēma Pesaita 'jawa upe wemimu'e 'gā netee. A'eramū peuwara 'gā amū eae'ema 'ga rerua Jeju'i 'ga upe.

—Epoa emono 'ga rea 'arimū. 'Ga rea tajekatu'ok 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

²³ A'erauwe Jeju'i 'ga eae'ema 'ga popyyka 'ga rerawau 'ga renuēma amunaw awi. A'erauwe 'ga onymuna opo are. A'ere 'ga weny monou 'ga rea are. A'ere 'ga opo monou 'ga 'arimū. A'ere 'ga 'jau 'ga upe:

—Ereesak te mama'ea 'awamū?— 'jau 'ga 'ga upe oporonupa ee 'ga upe.

²⁴ A'eramū eae'ema 'ga 'jau 'ga upe:

—Aesak futat je numiamū. A'ere 'gā 'ywa 'jawe etee jee wesagamū— 'jau 'ga Jeju'i 'ga upe.

²⁵ A'ere Jeju'i 'ga opo monou'japa 'ga rea 'arimū nū. A'eramū te 'ga mama'e resagi katu.

²⁶ A'erauwe Jeju'i 'ga eae'emera 'ga monou 'ga 'wyr ipe nū.

—Eje'wyr ipe ekwap. Ereo kasi amunaw ipe ne— 'jau 'ga 'ga upe, 'ga monou 'ga 'wyr ipe nū.

Pedro 'ga Jeju'i 'ga mome'uawet

(Mateu 16.13-20; Luka 9.18-20)

²⁷ A'ere Jeju'i 'ga awau Sesariafiripai wyw pe wemimu'e 'gā netee. Awaw ipe Jeju'i 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Ma'ja e'i te tekotee 'gā jee jepi?— 'jau 'ga 'gā nupe oporonupa ee 'gā nupe.

²⁸ A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:

—“Juā Batista 'ga te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū”, e'i amumera 'gā enee jepi. Amumera 'gā: “Eliasi 'ga nipo 'ā 'ut ojewya rai'i nū”, 'jau enee. Amumera 'gā: “Jarejuwarete 'ga je'ega mome'warera 'gā amū te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū. 'Agamū 'ua oporogyta akou janee nū”, 'jau 'gā enee jepi— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁹ —Pēē nū. Ma'ja pe'je ajee jee jepi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Ene Jarejuwarete 'ga remimurera, aru'e ore jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁰ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pemome'u kasi ajee aipoa 'gā nupe ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

Amanūawama mome'uawet

(Mateu 16.21-28; Luka 9.22-27)

³¹ Aipo pe futat Jeju'i 'ga ajukaawama mome'wau ppy ppy wemimu'e 'gā nupe.

—Je 'ā pēneki'yr ymanera. A'ere nipo 'gā anurenure'i je rereko tyweretei. 'Wyriara 'gā nipo je reroyrūmū. Judeuramū jane 'wyria'ri, mainana 'wyriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mīmera 'gā nipo je reroyrū. A'eramū nipo 'gā je jukaukaa 'gā nupe. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi nū— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

³² Jeju'i 'ga ajukaawama mome'wau katu tāmējē 'gā nupe. A'eramū Pedro 'ga 'ga reropepe'au'i 'gā nui. A'eramū 'ga oje'egayau 'ga upe:

—Ene'me awi nū'ū. Nene rereko tywera'uweri 'gā nū'ū. Janeruwarete 'ga nene rereko tywerukara'uweri 'gā nupe kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³³ A'erauwe Jeju'i 'ga ojerowaka amā'jau wemimu'e 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Ejepe'a je wi, ki Satanasi. Mama'eukwaawa 'wyrriara ene mu'eukat poromū jee, ki Pedro. “Tamomoirukat 'ga 'ga Ruwarete 'ga remifutara apo awi 'jau”, e'i te Satanasi jee. A'eramū poromū ene mu'eukaa jee kūi. Najarejuwarete 'ga remifutar imū rūi ere aipo 'jau jee. Ejemifutar imū te ere aipo 'jau jee— 'jau Jejuī 'ga Pedro 'ga upe.

³⁴ A'ere Jejuī 'ga mytuna 'gā majatykau ojee, wemimu'e 'gā neewe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Jeremiyuwamū pejekoweramū ki pēē jeremifutar imū etee futat mama'ea peapo. Pejekyjawe'em futat pejekereko tywer awi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pejemanū awi miamū pejekyjawe'em futat. “Tene 'gā je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejuī 'ga rerowiar awi”, pe'je etee ki— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁵—“Najemanūweri je Jejuī 'ga mome'u are” 'jara 'gā nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. “Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejuī 'ga remifutar imū” 'jara 'gā nanē nooa'uweri ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Amumera 'gā te nipo ajee e'i “tene 'gā je jukai kwy. Je napoira'uweri 'ga mome'u awi”, 'jau. Aipo 'jara 'gā etee awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

³⁶ —Okaraemā mono'og are etee ea'at ma'e 'gā nanē ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gā karaemā. A'ere aipo 'gā miamū nooi futari ywag ipe. Nom'yi 'gā weaa Jarejuwarete 'ga ree. Okaraemā me'yi are etee 'gā fueweramū. A'ere 'gā je rerowiar are jēmī wea'are'emamū. A'eramū 'gā awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee nanuara 'gā awau. Peu oo re 'gā nuēmarūi futari jui. ³⁷ Nitywi mama'e mū mama'eukwaawa rapyaw awi 'gā nenū'jāawamū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁸—Awamū ete 'gā naje rerowiar futari. Nom'yi futari 'gā weaa je ree. Kwaiwete 'gā mama'e tywera etee iapou. A'eramū nipo je rerowiaara 'gā o'meramū je rerowiare'ema 'gā nupe. “Na'ga rerowiaara rūi je”, 'jau futate nipo 'gā ajemogyau 'gā nupe. Ojenosī 'gā jeje'ega mome'u awi. “Je 'ā Jejuī 'ga remiayuwa”, 'jawe'em 'gā. Aipo 'ea 'gā enosōu. A'eramū nipo je anure tejewya je nanē futat aipo 'gā nui tejenosōu. Tejuawa rupi je ruri Tejuwarete 'ga renyfuga pype, ywagipewara 'gā nenyfuga pype 'jau. A'eramū je aipo 'ara rupi tejenosōu tekwakuparera 'gā nui— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

9

¹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Anure nipo pēē mū je resak pejepe pejemanūme'ēwe peje'wyrriaramū je rekoa. Jarejuwarete 'ga pājēa nipo pēē mū esaka— 'jau 'ga u'ama 'gā nupe oporogytau.

'Gā neape Jejuī 'ga jesowo'gōkawet
(Mateu 17.1-13; Luka 9.28-36)

² Anure seis oser ire Jejuī 'ga awau ywyty'rarimū. Muaprya 'gā etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juā 'ga. Mimera 'gā etee 'ga erawau erojeupia ywyty'rarimū ojeupi. Peu Jejuī 'ga ojesowo'gōka 'gā neape. ³ Ga raitya waparasiagamū 'ga ree. Iaparasi enyfyuk te 'ga raitya 'ga ree. ⁴ A'erauwe 'gā Moisesi 'ga resaka Eliasi 'ga reewe. Ywag awi 'gā 'ua oporogytau Jejuī 'ga upe. ⁵ Ywag awi 'ut ma'e 'gā nesakawe Pedro 'ga 'jau Jejuī 'ga upe:

—Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau Pedro 'ga Jejuī 'ga upe. —Muaprya tap'ya taruapo pē nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau Pedro 'ga Jejuī 'ga upe.

⁶ Jejuī 'ga remimu'e 'gā kyjea 'gā nerekou. A'eramū Pedro 'ga u'akwaawe'emamū poromū 'jau Jejuī 'ga upe. ⁷ Ga porogytapaw ire ywasiga 'ua ojypa 'gā nee nū. A'e rupi futat Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'gā nupe:

—Koromū futat Jera'yrarete 'ga. Jeremifutararete 'ga. A'eramū ki pēē 'ga je'eg are pejeapykau— 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywasiga rupi 'gā nupe.

⁸ A'erauwe 'gā warekou. A'ere 'gā Jejuī 'ga etee futat esagi 'ga'amamū. Ywag awi 'ut ma'efera 'gā awau ojeupia ywasiga rupi 'gā nui nū. ⁹ Ywytyr awi 'gā neruaw ipe Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pemome'ua'ne kasi 'gā nupe ne. Pejejeki'yramū je feraw ire tāmējē tepemome'u 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰ Aipoa 'gā nomome'ui futari 'gā nupe. A'ere 'gā naeapyoī 'ga 'eawer are, “Je feraw ire” 'eawer are. A'eramū 'gā imome'waukaa ajaupe:

—Ma'ja upe 'ga aipo 'jau janee nū'ū? Ma'ja are sipo 'ga jane mu'ei? Ma'ja upe sipo 'ga 'i “jeferaw ire tepemome'u 'jau”, 'jau janee— 'jau 'gā ajaupe.

¹¹ A'eramū 'gā oporonupa ee Jejuī 'ga upe:

—Ma'eramū ajee Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'i 'ū: “Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue: 'Eliasi 'ga ra'ne nipo ojesaukat 'gā nupe. A'ere nipo 'ga rewiri jeremimonorama 'ga oi ojesaukaa 'gā nupe’, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue”, 'jau 'gā imome'wau oree— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

12-13 A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat 'gā 'i. Eliasi 'ga 'jawewara 'ga ra'ne futat ako 'ut ai'i. “Au'je ki mama'e tywera apo re. Pe'je ki pejeipoia pejetywer awi. Janeruwarete 'ga tepē mogy wemiayuwamū 'jau”, 'jau ako 'ga awau pē nupe ai'i, je renune ai'i. Juā Batista 'ga futat Eliasi 'ga 'ut 'jawamū. A'ere nepekwaawi futari 'ga. A'eramū 'gā 'ga rerekou tyweaeete wemifutar imū etee 'ā rai'i. Anure nipo 'gā je miamū je rereko tyweretei 'ga 'jawerimū futat. Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe je rereko tyweaw are rakue. A'eramū nipo 'gā je rerekou tyweaeete je roeryrūmū 'ga 'eawer imū etee futat— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

Kunumī 'ga katu'okawet

(Mateu 17.14-21; Luka 9.37-43)

14 Wwytyr awi ojyw ire 'gā 'gā nesaka kwaiwete wemimu'e 'gā wyyri. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā amū oporogytau 'gā nupe. 15 A'ere 'ga resakawe mytuna 'gā oporesagamū Jeju'i 'ga ree. A'eramū 'gā awau ujāna 'ga rapeje'ega. 16 A'erauwe Jeju'i 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Ma'ja are te pejamue pejejupa ra'e?— 'jau 'ga 'gā nupe.

17 A'eramū kūima'e 'ga amū mytuna 'gā pyter awi oje'ega mua 'ga upe:

—Teja'yra 'ga je arut enee, ki Ku'jyp. Mama'eukwaawa 'up 'ga pir are. A'eramū mama'eukwaawa 'ga moje'egukare'ema. 18 Mama'eukwaawa 'ga pykawe 'ga moywyrupāu 'ga monou 'ga retyka. A'eramū 'ga moypipa, 'ga mua'jy'kā'jy'kāina 'ga motyjuita. A'eramū 'ga mopifuakare'ema 'ga mogou. “Pepe'a 'ga wi”, a'e futat je eneremimu'e 'gā nupe ko numiamū. A'ere 'gā nope'ai ete 'ga wi ko— 'jau 'ga Jeju'i 'ga upe.

19 A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maranime gatu nipo 'ā je rerowiat pejepe pejejemogyau? Ymā agawewi 'ā je pē mu'ei. A'etea nipo 'ā naje rerowiar ymani pejepe 'ja. “Nakoa'uweri je namutamutat pē pype”, a'e agawewi je 'ā pē nupe— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe, tesirūmera 'gā neewe futat. —Pe'je 'ga ra'yra 'ga rerua jee— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

20 A'erauwe 'gā 'ga rerua. A'ere Jeju'i 'ga resakawe 'ga pirewara 'ga moyyita 'ga monou 'ga retyka 'ga mojererepea wyyu. 'Ga motyjuita 'ga juru rupi.

21 A'eramū Jeju'i 'ga oporonupa ee kunumī 'ga ruwa 'ga upe:

—Maranime te mama'eukwaawa ruwi enera'yra 'ga pir are rai'i 'ū?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga ruwa 'ga 'jau 'ga upe:

—'Ga kunumīa we futat mama'eukwaawa wereko opir are ikue— 'jau 'ga ruwa 'ga 'ga upe. 22 —Amumē mama'eukwaawa 'ga monoukaa 'ga retyka tata pe jepi. Amumē 'ga momorukaa 'y pe, 'y pe 'ga jukaawamū jepi numiamū. A'eramū ore 'ga rerua enee. Maran gatu nipo ene nanē ipe'awe'em 'ga wi nū. Ejemuaēm ore ree jera'yra 'ga retee— 'jau 'ga 'ga upe.

23 —Tejerowiarāmū je mama'e apoi pē nupe. Nitywi futari mama'ea jeremiapoe'ema, pēē je rerowiaa 'eramū— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe.

24 A'eramū 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Arowiat je ene. Ejerowiar wyyapiukat jee— 'jau 'ga wafukaita 'ga upe.

25 A'eramū mytuna 'gā 'ua ajatykau 'gā nee. 'Gā nesakawe Jeju'i 'ga 'jau mama'eukwaawa upe:

—Ejepe'a 'ga wi. Erejewyt kasi 'ga upe ne— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

'Ga pirewara aipo 'ga kunumī 'ga muapyaukare'ema, 'ga moje'egukare'ema 'jau.

26 Ojeupe Jeju'i 'ga 'eramū 'ga pirewara 'ga mopapaga, 'ga maema. A'eramū ojepe'au 'ga wi. Amanū ma'e 'jawe 'ga monou 'ga retyka. A'eramū esakara 'gā 'jau ajaupe:

—Amanū ete nipo kwe 'ga— 'jau 'gā ajaupe.

27 A'eramū Jeju'i 'ga kunumī 'ga popyyka 'ga mafu'ama. 28 A'ere Jeju'i 'ga wemimu'e 'gā nerawau 'gā nerousou 'og ipe. A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:

—Maran ajee ore norope'aarūi 'ga wi ra'e 'ū?— 'jau 'gā 'ga upe.

29 A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Nepeporogytai tāmējē Jarejuwarete 'ga upe pejejemogyau. A'e are nepēfuakari'i nanuara apou. A'eramū 'ā pēē a'eramū 'ga pirewara pe'aarūme'em 'ga wi— 'jau 'ga 'gā nupe.

Amanūawama 'ga imome'wau'japa

(Mateu 17.22-23; Luka 9.43-45)

30-31 A'eramū Jeju'i 'ga awau aipo awi, wemimu'e 'gā netee. Garireja wyy raapa 'gā awau. Wemimu'e 'gā mu'ea 'ga ifutaa. “Nafutari je mytuna 'gā tejeko kwaawa. Tamu'e tejemimu'e 'gā etee tejee 'jau”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēneki'yra agawewi je 'ā. A'etea nipo 'ga amū anurenure'i je mono ae a'wyre'ema 'gā po pe. Janeruwarete 'ga nipo je pyygukaa je ree iporomutare'ema 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga

je jukaukaa 'gā nupe. A'ere nipo 'ga imuapyra 'ara rupi je moferawi nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

³² A'ere 'gā naeapyoi 'ga 'eawer are. A'eramū 'gā “simome'uukat 'ga upe 'jau”, 'jau 'gā ajaupe numiamū. A'ere 'gā jenosī 'ga upe imome'uukar are.

Esageay ma'e are 'gā mu'eawet
(Mateu 18.1-5; Luka 9.46-48)

³³ Anure Jeju 'ga awau owaēma Kafanaū 'jawa upe wemimu'e 'gā netee. 'Og ipe ose re Jeju 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Ma'ja are te peporogyta pejejaupe pe rupi ra'e?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁴ A'ere 'gā pigi etee. “Manamū te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramū jare-juapyraapa?” 'jau 'gā ajaupe, ajamueu ee. A'eramū 'gā ojenosōu imome'u awi.

³⁵ A'ere Jeju 'ga 'gā 'eawera kwaawi. A'eramū 'ga wapyka oporogytau 'gā nupe:

—'Wyriaramū pejejekoweramū mama'ea peapo etee futat, pejejopoa— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁶ Aipo 'e re 'ga kunumī 'ga pyyka 'ga mafu'ama wemimu'e 'gā pyter ipe. A'ere 'ga kunumī 'ga mana imome'wau wemimu'e 'gā nupe:

³⁷ —Kunumī 'gā nee ijejuka esage ma'eramū je reewe futat pejejuka esage. Je ree ijejuka esage ma'eramū je muarera 'ga reewe futat pejejuka esage— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Jane poara 'gā janepytuna 'jawe futat
(Luka 9.49-50)

³⁸ A'eramū Juā 'ga 'jau Jeju 'ga upe:

—Kūima'e 'ga amū ore aruesak mama'eukwaawa pe'aa 'gā nui ko, enerer imū ko. A'ere norepytuna 'ga rūi. A'eramū ore 'jau 'ga upe ko: “Ereapo awi nanuara”, 'jau ore 'ga upe ko— 'jau 'ga imome'wau Jeju 'ga upe.

³⁹ Aipo 'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Aipo pe'je awi 'gā nupe. “Peapo awi nanuara”, pe'je awi 'gā nupe. Jerer imū aeremi-apoe'ema apoara 'gā naje kurawa'uweri. ⁴⁰ Najanepytuna 'gā nūi numiamū. A'ere 'gā jane poari te jane porowyky are. A'eramū 'gā janepytuna 'jawe futat ajemogyau. ⁴¹ 'Yro'ysaga etee agawewi nipo 'gā imonou jeremaiyuwamū pēē mū nupe i'yuwei ma'eramū. A'etea Janeruwarete 'ga 'yro'ysaga monoarera 'gā mepyau ee— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jeju 'ga rerowiar awi 'gā momoirukaat
(Mateu 18.6-9; Luka 17.1-2)

⁴² A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Kunumī'tī 'gā etee te a'jea futat je rerowiat ajemogyau. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga je rerowiar awi kunumī'tī 'gā momoirukaara 'gā nerekou tyweaete. Nanuara apoara 'gā amunipo 'ā ita mogou tāmējē 'ga jur are. A'ere 'ga monou 'ga momoa 'y pe 'ga matepawamū. 'Y pe imomoripyra 'ga ako tywet futat numiamū. A'ere je rerowiar awi kunumī'tī 'gā mosiāra 'gā te ia'wyre'emaretea. Janeruwarete 'ga miamū najemuaēmi nanuara 'gā nee— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁴³⁻⁴⁴ —“Jepoa je motywerukat Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera apoukaa jee, je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau ki pejepoa pemonok imonou imomoa pejejewi. Aepo monoga ay futat numiamū. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe pēoa te ayrete ma'ea. Peu tataa nowewa'uweri. Natepawa'uweri mama'eukwaawa rapyawa tataa— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁴⁵⁻⁴⁶ —“Jepya je motywet Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau nipo pēē pejepe upe. A'eramū pēē imonoka imonou imomoa pejejewi. Aepo monoga ay futat numiamū. A'ere mama'e tywera apoara 'gā mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gā oa te ayramū. A'jea futat ay ma'ea. A'eramū nipo waywayramū futat aipo pe imonopyrera 'gā nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁴⁷ —“Jerea je motywet. Eē resage'em ire amunipo 'ā je najerea'ari eē ree tekou”, 'jau nipo pēē pejejeupe. A'eramū je 'jau pē nupe: “Orereaa ore amotywerukat”, 'jau pejejeaa pemosok imonou imomoa pejejewi. Kasi a'e pe pēnea pē motywerukaru'jaw ine nū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pēnea mosoga ay futat. A'ere mama'e tywera apoara 'gā mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gā oa te ayramū. A'jea futat ayay aipo pype imonopyrera 'gā nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁴⁸ —Mama'eukwaawa rapyaw ipe merua'ra amonūme'em futat peuwara 'gā no'o 'u awi. Nowewi futari tataa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁴⁹ —Anure nipo Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gā nereko tyweretei 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere 'ga wemiyuwamū pē nupe mama'eay resaukari mama'e tywera pēē iapoe'em are pē mu'jawamū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁵⁰ —Esage jukyra numiamū. A'ere mama'e tywer are imojopype re jane imote'ari. Imote'ar ire jane imuesageu'jape'ema. A'ere mama'e tywera ojepepe imojopype re nia'wyrū'jawi janee a'eramū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pēē ki pejemogy jukyr esage 'jawe. Pejejomojyrūmū pejejaupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

10

*Peetyg awi pejemirekoa**(Mateu 19.1-12; 5.31-32; Luka 16.18)*

¹ A'ere Jeju'i 'ga awau Judeja ywy pe. Jotāuy raapa 'ga oramū mytuna 'gā 'ua ajatykau'japa Jeju'i 'ga ree. 'Uwarete 'ga ree 'ga 'gā mu'ei jepi. A'eramū 'ga 'awamū nanē 'gā mu'jau 'ga ree nū. ² A'eramū fariseu 'gā amū 'ua oporogytau Jeju'i 'ga upe. "Siesak 'ga je'eg amuteea jarejee 'jau", 'jau 'gā ajaupe. "Ga je'eg amuteeramū, sa'e 'ga upe 'jau: Nenuwi 'ga Moisesi 'ga je'ega ra'e, sa'e 'ga upe 'jau jaremu'e amuteeramū 'jau", 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Jaruetē sipo kūima'e 'ga wemireko retygi?— 'jau 'gā 'ga upe oporonupa ee.

³ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja e'i Moisesi 'ga rakue?— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—“Pejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'ga amū upe ēē ree. 'Aetyk je ene tejemirekoramū akiko', pe'je ki ikwasiarukaa pejemirekofera ēē ree, imonou ēē upe”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue— 'jau 'gā Jeju'i 'ga upe.

⁵ —A'jea futat— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. —Niporenuwiwieri wejue pēypy 'gā Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramū Moisesi 'ga 'gā mueapyoukaa aipo are rakue. ⁶ A'ere Janeruwarete 'ga aipo ne'i aepy 'gā nupe rakue. “Kūima'e 'ga je aapo kūjā ēē reewe. ⁷ A'eramū 'ga wemireko re kūima'e 'ga opojo'ogamū ujara 'gā nui ojemujaa wemireko ēē ree etee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. ⁸ “Ajuee ojemujar ire 'gā jemogyi majepe teewara 'jawe jee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. Ajuerekoe'ema 'gā mukūi futat 'gā nekoi. A'ere 'gā ajueroko re 'gā majepe 'jawe etee 'gā nekoi Jarejuwarete 'ga upe. ⁹ Janeruwarete 'ga wejue 'ga werekoukat 'gā ajaupe. A'eramū pēē pejemojo'ogaru'eme' em pejejai, pejejuereko re— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

¹⁰ 'Og ipe ose re Jeju'i 'ga remimu'e 'gā oporonupa ee 'ga upe nū. ¹¹ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Wemireko retykarera 'gā kūima'e 'gā ajemogoukat kūjā wemirekoe'em are ako ma'e 'jawewara ēē ree amutee ēē rerekou nū. ¹² Kūjā nanē nū. Omena retykarera ēē ajemogoukaa kūjā'eme'ema 'jawe amutee 'ga etee erekou nū— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

*Jeju'i 'ga kunumī 'gā netee**(Mateu 19.13-15; Luka 18.15-17)*

¹³ Anure 'gā amū wa'yra 'gā nerua Jeju'i 'ga upe nū:

—Orera'yra apyte'rarimū epo emono a'i kī'ī— 'jau 'gā erua 'ga upe. —Jarejuwarete kīā upe eporogyta wā nee. A'eramū Janeruwarete kīā ojejukau esage wā nee, aru'e ore enee kī'ī— 'jau kūjā'era 'gā 'ga upe.

A'ere Jeju'i 'ga remimu'e 'gā 'i etee 'gā nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gā 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamū. Nepemaruukari 'ga porogyta— 'jau 'gā 'gā nupe.

¹⁴ A'ere Jeju'i 'ga nafutari. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani. Peapo awi nanuara. Tene kunumī 'gā nuri je pyri— 'jau ete 'ga wemimu'e 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga kunumī 'gā afutat wemiayuwamū. Kunumī 'jawewara 'gā nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyriaramū— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁵ —Pēnea'ar iki je'e are. Kunumī 'gā ojemogypyk te Jarejuwarete 'ga ree. Ojereko katuukat 'gā 'ga upe. 'Gā 'jawe pejemogyramū 'ga pē katu'ogi. Kunumī 'jawewara 'gā etee te Janeruwarete 'ga omogyi wemiayuwamū. A'ere 'ga ojee ijemogypyke'ema 'ga Janeruwarete 'ga nomogyi wemiayuwamū. Nakunumī 'jawe rūi 'gā. A'eramū 'ga 'gā mogyawe'em wemiayuwamū— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

¹⁶ A'eramū Jeju'i 'ga kunumī 'gā mana enu'ama, opo monou kunumī 'gā apyte'rarimū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Janeruwarete 'ga ojejuka esage pē nee, kunumī— 'jau 'ga 'gā nupe.

*Jarejuwarete 'ga pyri oo are 'ga pronupawet**(Mateu 19.16-30; Luka 18.18-30)*

¹⁷ Jeju'i 'ga 'wyt 'ga rekoramū kūima'e 'ga amū 'ua ujāna wapyka wenupy'āu 'ga rowase. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene 'ā enesage. Ma'ja te je aapo 'awamū tejeupe, temanū re ywag ipe tejesawamū, Jarejuwarete 'ga pyri tewawamū?— 'jau 'ga 'ua Jeju'i 'ga upe.

¹⁸ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū te aipo ere jee? Janeruwarete 'ga etee te esage. “Ene 'ā Jarejuwarete 'ga 'jawewara futat”, ere te jee?— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. ¹⁹—Erekwaap nipo Moisesi 'ga remikwasiarera. “Peporojuka awi. Peko awi pejeuemireko are. Pemunarū kasi mama'e are ne. Peje'ēwu'jag kasi 'ga amū ne. Pē'me kasi pejejaupe ne. Pejejomoryteewe'em 'jau. Pejejara 'gā je'ega anupa etee 'jau”, 'jau 'ga 'ā ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Mīmera 'ā erekwaap— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramū 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Je kunumāwe futat aipoa akwaap ikue. Moisesi 'ga je'eg imū etee futat je mama'e aipo tekou— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ Aipo 'ga 'eramū Jeju 'ga amā'jāu 'ga ree, iporiaa 'ga 'ga ree. A'eramū Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamū mama'e mū eapo. Ekaraemā eme'ēmap. A'ere ene ka'aranū monou ika'aranū'ema 'gā nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi opeyri ene manū re. Mama'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, ekaraemā monoawera mepyau enee anure nū. Ekaraemā me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

²² Aipo ojeupe Jeju 'ga 'eramū 'ga u'arasigamū etee okaraemā are. Kwaiwete te 'ga karaemā. A'eramū 'ga oporome'egiwere'emamū ee. A'eramū 'ga 'jau ojeupe etee futat: “Naani. Naapoa'uweri je nanuara”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramū 'ga u'arasigamū awau Jeju 'ga aipo ojeupe 'eramū. ²³ A'eramū Jeju 'ga amā'jāu wemimu'e 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ayay te ikaraemā kwai ma'e 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁴ Aipo 'ga 'erauwe 'ga remimu'e 'gā oporesagamū 'ga ree. A'eramū 'ga 'jau'japa:

—Ayay te 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū. Kwaiwete 'gā karaemā. A'eramū 'gā okaraemā are etee wea'aramū. Okaraemā are etee aipo 'gā jemogypygi akou. NaJarejuwarete 'ga ree rūi 'gā jemogypygi ajemogyau. Jeje'ega 'gā nuenuwi futari ajemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ²⁵—Sā'ā kawaruu 'jawewara kamera aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayayramū ikaraemā kwai ma'e 'gā ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'e 'gā nijekatu'ogukariwari futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

²⁶ Aipo renupawe 'ga remimu'e 'gā oporesagamū etee Jeju 'ga ree ajemogyau. A'eramū 'gā oporonupa ee ajaupe etee futat:

—Maranuara 'gā tete Janeruwarete 'ga okatu'ok?— 'jau 'gā ajaupe.

²⁷ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pē nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa pē nupe. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mū mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'ea miāmū Janeruwarete 'ga okatu'ok, “Je katu'og ape”, ojeupe 'gā 'eramū— 'jau etee Jeju 'ga 'gā nupe.

²⁸ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemā arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanē futat ako ore ejaa ai'i nū— 'jau Pedro 'ga Jeju 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramū je 'jau pē nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi omama'e rejarera 'gā nupe. Je mome'u are woga rejaarera 'gā, weki'yra rejaarera 'gā, wewirera rejaarera 'gā, wenyra rejaarera 'gā, oy rejaarera 'gā, 'uwa rejaarera 'gā, wa'yra rejaarera 'gā, oywy rejaarera 'gā. ³⁰ Mīmera 'gā nupe nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi. 'Awamū futat 'ga mama'e monoi 'gā nemiejarera apyraapa jēmī nū. Woga rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'ga monoi, sēg 'oga monou 'gā nupe. Weki'yra rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gā mogyau 'gā neki'yra 'jawewaramū, sēg 'gā mogyau 'gā neki'yra 'jawewaramū. Wewirera rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gā mogyau 'gā newirera 'jawewaramū, sēg 'gā mogyau 'gā newirera 'jawewaramū, sēg 'gā mogyau 'gā wewirera 'jawewaramū. Wenyra rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gā mogyau 'gā nenyra 'jawewaramū, sēg 'gā mogyau 'gā nenyra 'jawewaramū. Oy rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gā mogyau 'gā y 'jawewaramū, sēg 'gā mogyau 'gā y 'jawewaramū. Oywy rejaarera 'gā Janeruwarete 'ga imogyau kwaiwete ywy jaramū, sēg ywy jaramū. Je rerowiare'ema 'gā nanē 'gā nerekou tyweaete je mome'u are nū. A'ere nipo je mome'wara 'gā anure 'gā oi ajemogyau ywag ipe nakwaparimū ete rūi futat— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ³¹—'Awamū 'gā amū reni 'wyriraramū ajaupe. A'ere anure nipo aipo 'gā jemogyi akotee ma'eramū etee nū. 'Awamū 'gā amū ajemogyau akotee ma'e 'gā 'jawe. A'ere nipo anure aipo 'gā jemogyi 'wyrira 'jawewaramū nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

*Amanūawama Jeju 'ga imome'wau'japa**(Mateu 20.17-19; Luka 18.31-34)*

³² A'ere Jeju 'ga awau watau wemimu'e 'gā nupi nū. Jerusareg ipe 'gā awau. A'eramū Jeju 'ga awau tenune, 'ga remimu'e 'gā awau akou 'ga rewiri. "Jerusareg ipe nipo 'gā je jukai anure", 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā wea'aramū ojeupe Jeju 'ga 'eawer are. A'eramū 'gā oporesagamū 'ga ree. A'ere tekotee 'ga rewiri oo ma'e 'gā oi 'gā newiri. Opy'a wyramū 'gā awau. A'ere Jeju 'ga 'i wemimu'e 'gā nupe:

—Pe'je pejejua pejejepe'au 'gā nui ra'ne. Taporogyta pē nupe etee 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe. A'eramū 'gā ojepe'au 'gā nui. A'eramū Jeju 'ga ajukaawa mome'wau 'gā nupe nū.

³³ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:
—Jerusareg ipe jane oi 'awamū. Peu futat nipo 'ga amū pēneki'yramū je monoi mainana 'wyriara 'gā nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. —A'eramū nipo 'gā 'jau jee: "Sujukaukat 'ga 'gā nupe 'jau", 'jau nipo 'gā jee. A'eramū nipo 'gā je monou judeue'ema 'gā po pe. ³⁴ A'eramū nipo judeue'ema 'gā je kurapa, je rerekoemāu. A'eramū nipo 'gā onymuna je ree, je nupānupāu, je monou, je mu'ama 'ypeywar are jepo kutuka je manamamū futat. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi etee nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

*Juā 'ga Tiago 'ga retee Jeju 'ga upe 'gā 'eawet**(Mateu 20.20-28)*

³⁵ A'ere Sepeteu 'ga ra'ya 'gā 'ua Jeju 'ga pyri katu katu 'jau 'ga upe:

—Mama'e esagea eapo oree, ki Ku'jyp— 'jau Tiago 'ga 'ua, Juā 'ga retee 'ga upe.

³⁶ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja pēē ifutaa pejejeupe je iapoa?— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

³⁷ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ore muapygukar iki ape ejepyri, 'wyriarareteramū e'yī re. 'Wyriarareteramū ene renamū nipo 'gā 'ua ene muorypa najuejue etee. A'eramū ore aruapygiweramū ene pyri. Ore mū ki emuapygukat ejakawatawa katy. Ajepejamū ki ore muapygukat ape ejau katy. 'Wyriaramū ore mogo ape ejepyri— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁸ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Nepēneapyoi futari ee. 'Wyriarareteramū teko enune nipo je jerayrūnamū ra'ne kwaiwete. Je rerekou tyweaete te nipo 'gā. Pejereko tywerukat sipo je pyri? Pēnuag sipo pejejereko tywera upe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Oreruag futat nipo ore jupe nū'ū— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat nipo 'gā pē nereko tyweri anure. ⁴⁰ A'ere je miamū namuapygarūi pēē tejeypyri tepoaawamū. Je pyriwara 'gā Jeruwarete 'ga te okwaap. 'Ga etee te okwaap. Wemifutar imū etee 'gā amū mū'jāu 'gā muapygukaa je pyri— 'jau Jeju 'ga 'gā mu'jau ojeypyri wapyk ma'e 'gā nee.

⁴¹ 'Gā je'ega renupawe amumera 'gā Jeju 'ga remimu'e 'gā amara'neramū Tiago 'ga ree, Juā 'ga ree nanē nū. ⁴² A'ere Jeju 'ga 'gā nenūi 'gā majatykau ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekwaap judeue'ema 'gā 'wyriara 'gā nemiapoa. 'Gā 'wyriara 'gā wemiayuwa 'gā amono kwe pe mama'e apoukaa ojeupe. ⁴³⁻⁴⁴ A'ere pēē jeremiayuwanū na'gā 'jawe rūi pejemogy. 'Wyriaramū pejejekoweramū pēē mama'e apou pejejaupe, pejejopooa etee futat mama'e apou pejejaupe. Pejejaupe oporowyky ma'eramū etee futat pejejemogyau. A'eramū nipo je pē mogyi 'wyriaramū— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁴⁵ —Je 'ā pēneki'yraretega agawewi. A'etea je 'ā ojut 'awa ywy pe mama'e apou pē nupe. Natejeupe mama'e apoukaa rūi je ruri. Pē nupe mama'e apoawamū etee te je ruri. Temanūmū te 'ā je ruri 'au pē nupe. Pē katu'okawamū te je ruri 'awa ywy pe. A'eramū taetu 'gā taje rerowiat 'jau kwy, a'e te je 'ā— 'jau 'ga 'gā nupe.

*Eae'ema 'ga**(Mateu 20.29-34; Luka 18.35-43)*

⁴⁶ Jeriko pe Jeju 'ga awau wemimu'e 'gā netee. Pe awi 'gā oramū mytuna 'gā awau 'gā nupi. Awaw ipe 'gā eae'ema 'ga amū resaka, Patimeu 'ga resaka. Aipo 'ga ruwa 'ga Timeua. Peyse pe eae'ema 'ga 'ūina ka'aranūū renūina ojeppyu okwap ma'e 'gā nupe. ⁴⁷ Poje 'ga amū 'jau 'ga upe:

—Jeju 'ga okwap 'awamū, Nasare pe waranup ma'efera 'ga okwap akou nū— 'jau 'ga amū 'ga upe.

A'erauwe 'ga Jeju 'ga rera renupawe wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Erejemuaēm te je ree? Epājē mū je katu'og ape!— 'jau 'ga wafukaita Jeju 'ga upe.

48 A'eramū mytuna 'gā 'jau 'ga upe:
 —Epije e'ŷina kūi— 'jau 'gā 'ga upe, 'ga afukai 'ga renamū.
 A'ere 'ga jero'wuro'wui etee wafukaita 'ga upe:
 —Ku'jyp! Ene te 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaēm je ree. Je resag ape!— 'jau 'ga wafukaita ojero'waro'wau etee 'ūina, Jejui 'ga upe wafukaita.
 49 A'erauwe Jejui 'ga opytau pe pe 'ga ree.
 —Peenūi 'ga— 'jau Jejui 'ga wemiayuwa 'gā nupe.
 A'eramū 'gā 'ga renūina.
 —“Ere ejua”, e'i 'ga enee. A'eramū ene ekyjawe'em efu'ama ejua ore rupi— 'jau 'gā 'ga upe.
 50 A'erauwe Patimeu 'ga opiara momoa ywyu kamēšiete afu'ama awau Jejui 'ga repejāna.
 51 A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:
 —Ma'ja te erefutut ejeupe je iapoā?— 'jau 'ga 'ga upe.
 —Tamā'ē 'jau nū, a'e te je enee, ki Ku'jyp. Jereapap je ikue— 'jau 'ga 'ga upe.
 52 A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:
 —Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramū je ene mamā'jāu nū— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.
 Aipo 'ga 'erauwe 'ga amā'jāu nū. A'eramū futat 'ga awau Jejui 'ga rewiri.

11

Kawaru'i 'arimū Jejui 'ga ataawet

(Mateu 21.1-11; Luka 19.28-40; Juā 12.12-19)

¹ Jerusarega pyriu'i owaēmamū 'gā awau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe. Mukūi amunawa 'upa ywytyra pyri. Pefaje, Petani. Mīmera amunawa 'upa ywytyra pyri. ² A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā amū nupe, mukūja 'gā nupe:

—Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewāma iruupeuwara amunawa upe. Pejesouwe nipo pēē kawaru'i mū resaka. Nuatai we 'ga amū i'arimū. A'ea ki perut iamōia jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³ —“Ma'eramū te peko ee?” pejejeupe 'gā 'eramū ki “Janejara 'ga te e'i oree ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pē nupe nū”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁴ A'eramū 'gā awau. Awau 'gā kawaru'i resaka. 'Oga rokwar ipe 'upa ojeamogou. ⁵ 'Gā iamoiramū 'gā amū 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē pejekou ee ki 'ei? Ma'eramū pēē iamōia ki 'ei?— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁶ A'eramū 'gā 'jau 'gā nupe, ojeupe Jejui 'ga 'eawer imū etee futat:

—Janejara 'ga te e'i oree ko: “Kawaru'ia pekwap amū rerua jee ra'ne”, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri nū— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū ee 'gā nupe oporonup ma'efera 'gā kawaru'i rerawaukaa 'gā nupe.

—A'jea. Pe'je ajee erawau 'ga upe— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁷ A'eramū 'gā kawaru'i rerawau Jejui 'ga upe. A'eramū 'gā amū opiara mososoka imonou kawaru'i 'arimū Jejui 'ga apykawamū. A'ere Jejui 'ga wapyka i'arimū. ⁸ Kwaiwete 'gā awau 'ga renunewe opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamū. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamū 'gā iapou. Pinowa nanē 'gā imonou pe rupi 'ga kwapawamū. ⁹ 'Ga renune oo ma'e 'gā wafukaita 'ga rewiri oo ma'e 'gā netee:

—Au'je katu te 'ā Janeruwarete 'ga resageayramū janee. Ene 'ā 'ga remimurera futat.

¹⁰ Ene 'ā ore 'wyriar ymanera juapyreramū, Davi 'ga juapyreramū. 'Awamū nipo 'ā ene e'ŷina 'wyriarareteramū oree. Janeruwarete 'ga ojejuka esage ene ree. Janeruwarete 'ga 'ā esage oree. Ene 'ā 'ga imua oree— 'jau 'gā wafukaita Jejui 'ga kawaru'i 'arimū 'ga rut 'ga rekoramū.

¹¹ Jerusarega upe owaēmawe Jejui 'ga ojypa kawaru'i 'ar awi awau osou 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe. A'eramū 'ga peu ose re amā'jāu mama'e are, mama'ea ipypewar are. A'ere 'ga noje'egi 'gā nupe. Kaaruwamū futat. A'eramū 'ga uēma jui, awau Petani pe wemimu'e 'gā netee.

Y'wa 'ywa upe Jejui 'ga 'eawet

(Mateu 21.18-19)

¹² Ai'iwe 'gā awau ojewya Jerusareg ipe nū. Jejui 'ga opy'arayparamū akou aipo pe. ¹³ Awaw ipe 'ga y'wa 'ywa resaka, figu 'jawa 'ywa resaka, kwaiwete oowa resaka. A'eramū 'ga epejāna i'a rekaa. A'ere nitywi i'aa. Oowa etee esaka akā are. Nowaēmi we i'aawa upe.

¹⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ywa upe:

—Au'je katu katu ki e'a re 'awa y'wa 'ywa mū— 'jau 'ga y'wa 'ywa upe.

Aipo 'ga 'ea 'ga wemimu'e 'gā nupa.

Wyra me'egara 'gā mū'ēawet

(Mateu 21.12-17; Luka 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹⁵ Jerusareg ipe owaēmawe Jejuu 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaawa osoma pype wemimu'e 'gā netee. Irāā'ā wyra me'egara 'gā jemogyramū. A'eramū Jejuu 'ga amara'neramū 'gā nee:

–Pe'je pejewau peje'jāu 'aw awi. Nawyra me'egawa rūi te 'ā. Janeruwarete 'ga mogytaawa te 'ā 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ā pēē nanarūi pereko. Pem'yi wyra me'egawamū etee. Pejejeymawa etee 'ā pēē erua ime'ega erupa 'ga mogytaawa 'oga pype— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

Wyra muara 'gā neewe futat 'ga 'gā mū'jāu jui. Ka'aranūū mojoy'ruara 'gā 'yjepana 'ga imonou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Aipo ka'aranūū mojoy'ruara 'gā kwe pewara 'gā ka'aranūū mojoy'rau ajaupe. A'eramū Jejuu 'ga 'gā 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Ka'aranūū monou imomopomopoa 'gā nui. Pykau me'egara 'gā kanawaa nanē 'ga imojerepa nū. ¹⁶ Jarejuwarete 'ga mogytaawa rukara 'ga iaawukare'ema mama'e rerooara 'gā nupe. ¹⁷ A'eramū 'ga 'gā mu'jau ee:

–Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “Agamū jemogytaawa 'oga futat. 'Au futat 'gā nuri oporogytau jee, najuejue etee 'gā nuri oporogytau jee”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ā pem'yi wyra me'egawamū etee. Pejejeymawa me'ega pejejaupe pejejeymawa repy rowoupia ekoete 'ā pejejupa 'au pejejaupe. Ma'eramū pēē 'ga mogytaawa 'oga m'ina pejemunarūawamū ete 'ū? — 'jau 'ga 'gā nupe, oje'ega moywyrafena.

¹⁸ Jejuu 'ga remiapofera rera renupawe mainana 'wyrriara 'gā, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee amara'neramū 'ga ree. A'eramū taetu 'gā afuwereteramū 'ga ree.

–Maran tete jane Jejuu 'ga jukaarūi?— 'jau 'gā ajaupe.

Okyje wejue 'gā mytuna 'gā nui. A'eramū 'gā poromū 'jau. Kwaiwete wejue 'gā porenuiweramū Jejuu 'ga 'e are. A'eramū 'gā okyjau 'gā nui. “Ga jukaramū te 'gā jane apisi ete nū 'ā i'kūi”, 'jau 'gā ajaupe.

¹⁹ Kaaruwamū Jejuu 'ga awau uēma Jerusareg awi wemimu'e 'gā netee.

Jupe Jejuu 'ga 'eawera y'wa ywa oypiwamū
(Mateu 21.20-22)

²⁰ Ai'iwe 'gā awau okwapa y'wa ywa pyu nū, jupe Jejuu 'ga 'eawera y'wa pyu nū. A'eramū 'gā esaka nū. Amanūmū osiniga u'ama. Apoa we futat oypiwamū. ²¹ A'eramū Pedro 'ga wea'aramū Jejuu 'ga 'e are. A'eramū 'gā 'jau Jejuu 'ga upe:

–Esak, ki Ku'jyp. Jupe ene'eawera ay y'wa ywa rai'i. Iypip u'ama amanūmū ojeupe ene je'eg ire rai'i— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

²²⁻²³ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

–Pēnea'ar iki je'e are. Jarejuwarete 'ga rerowiar ire pēē nanē pejejemiapoe'ema peapo nū. Wywytira miamū futat nipo pēē imojepe'aukaa tenaw awi imonou 'yē'ē rypyter ipe im'ina. “Ekwap 'aw awi 'yē'ē rypyter ipe e'ina”, ojeupe pēē 'eramū nipo awau pē'eawer imū etee futat. A'ere pēē nepeapoa'uweri pejejemiapoe'ema Jarejuwarete 'ga rerowiar wywapie'em ire— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁴ –A'eramū je ako 'jau pē nupe jepi: Werowiar ire Janeruwarete 'ga mama'e monoi pē nupe, “mama'ea emut amū oreē”, ojeupe pēē 'eramū. “Amut 'ga jee” 'e rerowiar ire 'ga mama'e monoi pē nupe ojeupe pē'eawer imū etee futat— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ²⁵⁻²⁶ –Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytaramū nipo pēē pejejea'aramū pejejeupe 'gā amū mama'e tywera apoawer are. A'eramū ki pēē pejejeateeramū jui. A'eramū Janeruwarete 'ga pētywera moia pē nui— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

“Aw'ija rer imū te erejot?” Jejuu 'ga upe 'gā 'eawet
(Mateu 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷ A'eramū 'gā awau owaēma Jerusareg ipe nū. Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'gā ata 'gā nekoramū, 'gā amū 'ua oporogytau Jejuu 'ga upe. Mainana 'wyrriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat, judeu 'gā 'wyrriari. Mīmera 'gā 'ua oporonupa ee Jejuu 'ga upe:

²⁸ –Aw'ija rer imū te erejot rakue? Aw'ija pājē mū te mama'e ereapo? Aw'ija te ene mut oreē rakue?— 'jau 'gā 'ua oporonupa ee Jejuu 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

–Pe'je ajee pēē na'ne imome'wau jee 'ū. Tejeupe pēē imome'u re je nanē tajemome'u pē nupe 'jau nū— 'jau ete Jejuu 'ga 'gā nupe. ³⁰ –Aw'ija je'eg imū Juā Batista 'ga ruri ae pymīāu 'y pe rakue 'ū? Jarejuwarete 'ga je'eg imū te 'ga ruri rakue? Kūima'e 'ga amū je'eg imū te ra'u nū?— 'jau Jejuu 'ga oporonupa ee 'gā nupe u'ama.

³¹ A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe? “Jarejuwarete 'ga je'eg imū 'ga ruri” ojeupe jane 'eramū te 'ga 'i janee nū a'i kūi, “A'etea neperowiari 'ga”, 'ga 'i etee janee nū a'i kūi— 'jau 'gā ajaupe.
³²—“Kūima'e 'ga je'eg imū 'ga ruri”, jane 'eramū nipo tekotee 'gā jane apisi ita pyu nū a'i kūi— 'jau 'gā ajaupe.

Okyje 'gā mytuna 'gā nui. “Juā 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee”, e'i 'gā jepi. A'eramū 'gā okyjau 'gā nui. ³³A'eramū 'gā 'jau Jeju 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juā 'ga muarera 'ga nū'ū— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Jeju 'ga nanē 'jau 'gā nupe nū:

—A'eramū je nanē temuara 'ga mome'wawe'em pē nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

12

Ko raaran a'wyre'ema 'gā

(Mateu 21.33-46; Luka 20.9-18)

¹A'ere Jeju 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe 'gā mu'jawamū.

—Kūima'e 'ga amū y'wa 'ywa rakā otym oko pe, uwa 'jawa 'ywa rakā otym oko pe. Kwaiwete 'ga uwa rakā tyma. A'eramū 'ga oko osōu. A'ere 'ga y'wa apikawa apou. A'ere 'ga 'og ywate apou iaarana 'ga upe. A'eramū 'ga 'gā amū monou oko raaranamū imyina ojeupe. A'eramū 'ga 'jau “Y'waa mū jema'ea futat. Emyreramū te ajee pēma'e futat pēporowykyawera repya futat”, 'jau ijara 'ga 'gā nupe. A'ere 'ga awau watau 'gā nui. ²Y'wa tyarama upe iwaēmauwe ijara 'ga wemiayuwa 'ga amū monou oma'ea uwa 'a piaramū. ³A'ere ko raarana 'gā 'ga pyygi ete 'ga nupānupāu etee 'ga mojewya 'ga monou. Nan etee futat 'gā 'ga monou nū. ⁴A'ere ko jara 'ga 'ga amū monou nū, oma'e piaramū te 'ga 'ga monou numiamū. A'eramū ko raarana 'gā nānēwējēmī 'ga rerekoi nū. 'Ga pyygi etee 'ga akānupāu 'ga rerekou nū. A'erauwe 'ga ojewya awau nū. ⁵A'eramū ko jara 'ga 'ga amū monou nū. A'ere ko raarana 'gā 'ga jukai etee. A'eramū ko jara 'ga 'gā amū monou nū. A'ere ko raarana 'gā 'gā pyygi ete 'gā nerekou tyweaete. 'Gā amū 'gā iapisau. ⁶Nitywi futari ko jara 'ga remimonorama. Wa'yra etee 'ga wereko. A'eramū 'ga 'jau ojeupe: “Teja'yra 'ga pa je omono ipiaramū kwy. 'Ga 'ā jeremifutararetea re'ā. A'etea je 'ga amono tey'wa piaramū tejeupe”, 'jau 'ga ojeupe. “Jera'yra 'ga nipo 'gā opojeup re'ā. Jera'yra 'ga ree nipo 'gā pojyramū re'ā”, 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jeju 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁷—A'ere 'gā 'ga ra'yra 'ga resakawe 'jau ajaupe: “Wa'yra 'ga 'ga amut y'wa piaramū ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramū 'uwa 'ga manū re. A'eramū jane 'ga jukau jui. A'eramū janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manū re kūi”, 'jau nipo 'gā ajaupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁸—A'eramū 'gā 'ga pyyka 'ga jukau. 'Ga juka re 'ga reumera rerawau enuēma ko awi inuga— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe imome'wau.

⁹A'eramū Jeju 'ga 'jau mainana 'wyrara 'gā nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'yra jukaarera 'gā rerekoi? 'Ga futat oo ko raarana 'gā apisau. A'ere nipo 'ga 'gā amū monou 'gā py'rau oko raaranamū nū. Aipo 'gā te nipo y'wa mono ijara 'ga upe y'wa tyarūnamū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ¹⁰—Pēnea'ar iki 'ga amū remikwasiarer are. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue. “Mā ita nia'wyrui ra'e, 'jau nipo itaoga apoara 'gā ajaupe, ita monou imomoa ajau. A'ere 'ga amū aipoa ita eroyrūmyrera ita pyygi etee imonou imyina tenawera pype 'oga ppywotyapawamū.

¹¹Janeruwarete 'ga imyjukaa 'gā nupe rakue.

A'eramū 'ga remiapofera wesageayramū futat ore”, 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are inuga rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹²'Ga je'ega renupawe mainana 'wyrara 'gā 'jau fariseu 'gā nupe:

—Mama'e mū mome'uramū 'ga 'i janee poromū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū taetu amara'neramū Jeju 'ga ree. Afuweramū 'ga pyygi are. A'ere 'gā kyjeetei mytuna 'gā nui.

—“Jeju 'ga te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararetea ra'e”, 'jau 'gā ajemogyau ajaupe. A'eramū nipo 'gā jane apisi ete. Jeju 'ga jane ipygamū nipo 'gā jane pyygi nanē nū— 'jau 'gā ajaupe, okyjau Jeju 'ga rerowiaara 'gā nui.

A'eramū 'gā 'ga pyyke'ema. A'eramū 'gā awau 'ga wi.

Jeju 'ga upe fariseu 'gā 'eawet

(Mateu 22.15-22; Luka 20.20-26)

¹³A'eramū judeu 'gā 'wyrana'nī 'gā 'jau ajaupe:

—'Gā amū simono imoporogytaukaa 'ga upe 'jau. Morogyta 'ga imome'u tyweramū sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā fariseu 'gā amū imonou Erote 'ga remiayuwa 'gā netee Jeju 'ga upe imoporogytaukaa. ¹⁴A'eramū 'gā awau 'jau Jeju 'ga upe:

—A'jea futat 'ā ereporogyta a'jeteetewi ra'e. Nereporogyta ekoetei te 'ā. A'jea futat te 'ā erejajuka pāwē pāwē ae ree. A'jea futat te 'ā ore mu'e ape mama'e are. Eneje'eg are 'gā amū oporenuwiwere'emamū agawewi. A'etea ene mama'e a'jea etee eremome'u— 'jau 'gā Jejuu 'ga upe. —A'eramū ene 'awamū 'jau oree: Jane 'ā judeua. Simonu te jane ka'aranūūa 'wyrriararete 'ga upe, Sesa 'ga upe? Naani te ra'u nū? Ma'ja e'i te Moisesi 'ga ee rakue? Najudeu arūi te 'ā 'wyrriararete 'ga. Tapy'yi amuteea 'ga. Romanūa te 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'jau 'gā oporonupa 'me Jejuu 'ga upe ee.

¹⁵ A'ere Jejuu 'ga 'gā kwaawi ojee. "Jeje'ega renupa 'gā nuri numiamū. 'Siesak 'ga mama'e mū mome'ua sigaty jarejee 'jau', e'i te 'gā jee numiamū", 'jau Jejuu 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Nepeporonuwī tee pejejuu ee jee. "Simosimot ekoete jarejaupe 'ga 'eawera 'jau", pe'je te jee— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —Ka'aranūū ywope'ia pemut amū jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mū jee ra'ne— 'jau ete Jejuu 'ga 'gā nupe.

¹⁶ A'eramū 'ga amū imonou 'ga upe.

—Kweramū ajee 'wei— 'jau 'ga imonou 'ga po pe.

A'eramū Jejuu 'ga ka'aranūū ywope'i resaukaa 'gā nupe:

—Aw'ya ra'agawa te 'up ee 'ga rera retee?— 'jau 'ga esaukaa 'gā nupe.

—'Wyrriararete 'ga ma'ea futat— 'jau 'gā Jejuu 'ga upe.

¹⁷ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramū pēē imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

A'e renupawe 'ga upe imome'uukarera 'gā oporesagamū etee 'ga ree.

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā awau 'ga wi.

Oferap ma'e are 'gā mu'eawet

(Mateu 22.23-33; Luka 20.27-40)

¹⁸ Ko'iko'i ete satuseu 'gā amū 'ua oporogyta Jejuu 'ga upe nū. Aipo 'gā e'i ajaupe ra'e jepi: "Amanū re ae noferawu jawi nū. Amanūmū ae teepawamū ywawuje futat", 'jau agawewi satuseu 'gā ajaupe ra'e jepi. A'etea 'gā 'ut oporonupa ee Jejuu 'ga upe. ¹⁹ A'eramū 'gā 'jau Jejuu 'ga upe:

—"Moromu'jara 'ga" 'jau 'gā enee jepi. A'eramū ene ore mueapyou katu mama'e are. Ymā 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. "Kūima'e 'ga amū nipo amanū wa'yre'emaue. A'eramū nipo 'ga manū re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ēē rerekou. A'eramū nipo 'ga aja'yrapyau ēē pype. A'eramū nipo 'ga ra'yr ppy 'ga amanū ma'efera 'ga ra'yrera 'jawe futat", 'jau 'ā Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gā Jejuu 'ga upe.

A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

²⁰ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe nū:

—A'ere nipo kūima'e 'ga amū 'ga ra'ya sete. A'eramū nipo u'ar ppy ma'efera 'ga kūjā mū rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emaue 'ga manū jui. A'eramū nipo 'ga amanūmū ēē wi ēē rejaa ēē mogou wewirera 'gā nupe. ²¹ A'eramū nipo 'ga manū re 'ga rewirera 'ga amū ēē rerekou 'ga py'rau nū. A'ere nipo 'ga nanē 'ga manū wa'yre'emaue nū, ēē rejaa ete wewirera 'gā nupe nū. ²² A'eramū nipo 'gā ojopy'rapy'rau etee 'gā ēē ree, ajamanūnamū. A'ere nipo 'gā nata'yr'i futari ēē pype. Ojee 'gā jemoypaw ire nipo ēē nanē amanūmū nū. ²³ A'eramū nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi manamū sipo ēē menaretea? 'Gā juejue futat ēē wereko kūi— 'jau 'gā Jejuu 'ga upe.

²⁴ A'eramū Jejuu 'ga aipo ojeupe 'gā 'eramū 'jau 'gā nupe:

—Pē'me awi. Nanarūi. Nepēneapyoi Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are ra'e. 'Ga pājēa nanē pēē ikwaape'ema. ²⁵ 'Au etee te 'gā nemirekoramū kūi. A'ere 'gā oferaw ire naemirekou jawi kūi. Ywagipewara 'gā 'jawe etee futat 'gā jemogyi. Niporerekoweru jawi 'gā kūjā are. Kūjāmera 'gā nanē omenariwere'emamū futat nū, kūima'e 'gā 'jawe etee futat nū kūi— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ²⁶ —Nepēneapyoi nipo Jarejuwarete 'ga 'eawer are. Nepemogytai nipo Moisesi 'ga remikwasiarera, ae feraw are 'ga ka'arana kwasiaripyra rai'i? Ka'a'i ikai are 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramū 'ga 'jau: "Ka'a'ia je upe imueny re Janerwarete 'ga oje'ega jee ikue. 'Je te 'ā Eneruwaretea. Enepytunera 'gā Nuwaretea 'jau. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mīmera 'gā Nuwaretea je ako', 'jau 'ga jee ikue", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —'Ymā te je 'gā Nuwaretea ikue", 'jawe'em Janerwarete 'ga 'ga upe rakue. A'ere 'ga 'i: "Je te 'ā 'gā Nuwaretea ako", 'jau 'ga rakue— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ²⁷ —Aipo 'gā amanū futat rakue numiamū, Moisesi 'ga tywe'emaue futat rakue numiamū. A'ere 'gā 'aga namanū futari. A'eramū Janerwarete 'ga poromū 'jau Moisesi 'ga upe rakue. 'Gā 'aga tywe'em ire amunipo 'ā 'ga aipo ne'ia'uweri

Moisesi 'ga upe rakue. Ako ma'e 'gã nupe etee te 'ga Aeruwaretea— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —A'eramü 'ã pëë 'gã mu'jau tywet aipo are. “Noferawu'jawi aea amanü re” 'e are pëë 'gã mu'jau tyweaete— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga 'eaweraretea
(Mateu 22.34-40; Luka 10.25-28)

²⁸ Moisesi 'ga remikwasiarar are moromu'jara 'ga amü 'gã je'ega renupa. A'eramü 'ga 'jau ojeupe: “A'jea futat 'ga 'i. Tamoporogytaukat 'ga mama'e are”, 'jau 'ga ojeupe etee futat.

—Maranuara te ajee Janeruwarete 'ga 'eaweraretea?— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

²⁹ A'eramü Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—'Awamü futat 'ga 'eaweraretea. “Peapyka jeje'eg are ki Israeu juapyreramü. Je te 'ã pëjararetea. Nitywi futari 'ga amü je 'jawe pë nupe”,— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. ³⁰—“Pëporomutat je ree pejeptyuna 'gã apyraapa”, e'i 'ã Janeruwarete 'ga pë nupe rakue. “Mama'ea peapo jee jeremifutar imü. Pejejea'aramü pejejemogyau je ree 'gã nee pejejea'ara apyraapa. Je upe mama'e apou pëe iapou etee futat. Pejefuakara pyu pëe mama'e apou je upe. Aipo aporamü nipo pejeporomutaramü je ree a'jea futat 'gã nee pejeporomutara apyraapa pejeremogyau”, e'i Janeruwarete 'ga pë nupe rakue— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. —Poromü te 'ga 'eaweraretea. ³¹ Ajejeja 'ga 'eaweraretea nanë nü. “Pëporomutat pejepyriwara 'gã nee pejejeje pejeporomutara 'jawe etee futat”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Amumera 'ga 'eawera nuapyraawi futari aipo 'ga 'eaweraretea— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

³² A'eramü Moisesi 'ga remikwasiarar are moromu'jara 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromü. Majepi tee futat te 'ã Janeruwarete 'ga. Nitywi futari 'ga amü 'ga 'jawe. ³³ A'eramü ki jane jareporomutaramü 'ga ree jareptyuna 'gã jareporomutara apyraapa. A'eramü jane a'jea futat jareporomutaramü 'ga ree. 'Ga upe mama'e apou ki jane iapou 'ga remifutar imü etee futat. 'Ga ree ki jane jarejea'aramü jarejemogyau. 'Ga upe mama'e apou ki jane iapou a'jea futat. 'Ga remifutar imü ki jane jarejepyriwara 'gã nerekou esage jarejereko esage 'jawe etee futat— 'jau 'ga 'ga upe. —Aipo 'ga 'eawera renuwa wesageramü 'ga upe mama'e rapya apyraapa. 'Ga je'ega renuwa esage 'ga upe mama'e monoa apyraapa— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

³⁴ Aipo ojeupe 'ga 'eramü Jeju 'ga 'jau ojeupe: “T'akwaap ma'e 'ga pa ra'e”, 'jau 'ga ojeupe etee futat 'ga resaka. A'eramü Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—Eerowyk Jarejuwarete 'ga ekou ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo 'ga 'e renupawe mytuna 'gã ajemogyogyau etee futat. Ojenosöu 'ga wi. A'eramü 'gã imome'waukaru'jape'ema 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyrete
(Mateu 22.41-46; Luka 20.41-44)

³⁵ Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype akou Jeju 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

—Ma'eramü te Moisesi 'ga remikwasiarar are moromu'jara 'gã 'i pë nupe: “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyrera”, 'jau 'gã pë mu'jau ee. ³⁶ A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari ee Davi 'ga upe rakue:

“Jeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

'Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene. Enepäjēreteje 'jawe.

A'eramü ene eapyka je yse katy.

Anure nipo je ene mogoi 'wyriaramü 'gã nupe najuejue etee futat.

Ene ree iporomutare'ema 'gã 'arimü je ene magwawukari.

A'eramü ene je iapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga Jarejararete 'ga upe”,

'jau Davi 'ga ikwasiara rakue— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. ³⁷ —Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiara rakue. Ma'eramü sipo ajee Davi 'ga 'i “Jejararete 'ga”, 'jau ajuapyrera 'ga upe nü— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

Moisesi 'ga remikwasiarar are moromu'jat
(Mateu 23.1-36; Luka 20.45-47)

Mytuna 'gã oporenuwiramü Jeju 'ga porogyta are. 'Ga remimome'ufera 'gã mueköëäina.

³⁸ A'eramü 'ga 'jau 'gã nupe:

—Peje'egu ki Moisesi 'ga remikwasiarar are moromu'jara 'gã nü. 'Gã 'ã e'i ajemogyau ojeupe: “Je 'ã küima'eetetea”, 'jau 'gã 'ã ajemogyau ojeupe, waity fuku rerekou. A'eramü 'gã ataramü 'gã naitya ajasimana 'gã nee. “Tiporesagete 'gã je ree 'jau”, 'jau 'gã akou ojeupe. Wapeje'ega tāmējē 'gã ifutaa. 'Wyriara apykawa 'arimü etee wapyka awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ³⁹ Ojemi'waaw ipe nanë nü 'wyriara renawa 'arimü etee wapygiwiramü ojemi'waa. ⁴⁰ Kūjā men manü ma'efera 'gã nupe nanë 'gã 'jau nü: “Je tamaenun tekou enekaraemā are 'jau”, 'jau futatee 'gã 'gã nupe. “Je te nipo ako esage

temaenuna enekaraemā are”, 'jau futatee 'gā 'gā nupe. A'ere 'ga etee 'gā karaemā puygi ojeupe, ka'aranūa nanē nū. A'eramū 'gā 'jau ojeupe etee futat: “Kwakwai'i teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe. Kasi a'e pe 'gā je kwaawi mama'e tywera je iaporamū ne kwy”, 'jau 'gā ojeupe etee futat. A'eramū nipo 'gā oje'ega monou fuku o'meramū akou Jarejuwarete 'ga upe, wemiapo tywera mimawamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweri 'gā nemiapo tyweawer are— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Imen manū ma'efera ēē remimonofet

(Luka 21.1-4)

⁴¹ Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype Jeju 'ga wapyka 'ūina Jarejuwarete 'ga upe ka'aranūū ryrū pyri. A'eramū 'ga ose ma'e 'gā nesaka 'ūina, yrū pype 'gā nemimonoa nanē 'ga esaka nū. Ika'aranūū kwai ma'e 'gā ka'aranūū monou Jarejuwarete 'ga ma'e yrū pype 'ga upe kwaiwete. ⁴² 'Gā nesepaw ire majawera ēē mū 'ua osou 'og ipe. Nika'arani ēē akou. Itywerete ēē akou. A'etea ēē oka'aranūū ywope'i omono ipype. Mukū'i'ī etee ēē imonou ipype. Naepyi agawewi ēē remimonofera. ⁴³ 'Ēē resakawe Jeju 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe: —Kweramū kūjāa ēē imen manū ma'efera ēē. Nitywa'uweri agawewi ēē mama'ea. A'etea ēē oka'aranūū monoupap futat yrū pype. A'eramū ēē otywe'emamū futat mama'ea ojeupe imuawamū. 'Ēē remimonofera ika'aranūū kwai ma'e 'gā ma'e wapyraap futat Janeruwarete 'ga upe. ⁴⁴ 'Gā kwaiwete agawewi omono 'ga upe. A'etea 'gā kwaiwete wējēmī wereco ojeupe nū. A'ere ēē ma'ea nitywi futari. Omonopap futat ēē 'ga upe. Naemyreri futari ēē upe. Wemi'urama muawa we futat ēē omonopap 'ga upe— 'jau Jeju 'ga ēē mome'wau 'gā nupe.

13

Jeju 'ga rur enune ojeapo ma'e

(Mateu 24.1-28; Luka 21.5-24)

¹ Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi ū'ē re Jeju 'ga remimu'e 'ga amū 'jau 'ga upe: —Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jā'nū'ū. Sā'ā itauū esagea epy ete ma'ea. Mytuna 'gā ka'aranūūa rerua kwaiwete Jarejuwarete 'ga mogytaawa 'oga muesaageawamū— 'jau 'ga 'ga upe.

² A'eramū Jeju 'ga 'jau 'ga upe: —A'jea futat esageramū numiamū. A'ere nipo anurenure'i jane ree ipromutare'ema 'gā nuri imonou etyka. Nomŷi'i futari nipo 'gā itaa mūaju'arimū— 'jau 'ga 'ga upe.

³ Anure Jeju 'ga wapyka 'ūina ywytyr apyte'rarimū, Oriweira 'jawa apyte'rarimū wemimu'e 'gā netee. Jarejuwarete 'ga mogytaaw are 'gā amā'jāu 'upa. Poje Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juā 'ga, Andre 'ga, mīmera 'gā oporonupa 'ga 'eawer are 'ga upe:

⁴ —Maranime sipo aipo 'gā Jarejuwarete 'ga mogytaawa monoi etyka? Ma'ja ra'ne sipo ajeje ojesaukat oree iapo enune?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁵ Aipo 'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe: —Je renune 'ut ma'e 'gā nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. ⁶ Anure nipo kwaiwete 'gā nuri “Janeruwarete 'ga je mut pē katu'okaramū. Je Janeruwarete 'ga remimurera ako”, 'jau futatee nipo 'gā 'ua pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. O'meramū te nipo 'gā 'i. Kwaiwete nipo 'gā 'gā moryteeu ojee— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁷ —Anure nipo amutee amunaw awi 'gā nuri 'wyriararete rowajaa, 'ga remiayuna reewe futat. A'ere kasi aipo renupa pēpiryī ne. Nan futat nipo mama'e teepaw enune. A'ere nipo naporomū rūi mama'e mateepaawa. Naporomū etee rūi futat nipo mama'ea rekoī— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁸ —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. Amunap tesirūmera pypewara 'gā we futat nipo ajuowajat. Ywya we futat nipo oyyi peu peu peu 'jau. Ty'ara nipo amunawa pype peu peu 'jau. A'eramū 'gā nipo kwaiwete ty'ara rerekou. Sā'ā kūjā ma'ya ray ypyrauwe wa'ya 'a ja'wyja'wy kwaawa. Wyppeperaawe 'ā ēē i'ara kwaapa. 'Ēē wi u'aa ja'wyja'wy taetu 'ā wayreteramū ēē upe. Nan tee futat nipo pēē. Aipo ijeapo resakawe ki je rura pekwaap. “Owaēm 'ga ruawa upe ra'e”, 'jau nipo pēē pejejaupe.

⁹ —Peje'agu ki 'gā nui. Je rura'ne'emaewe nipo 'gā je rerowiaaramū pē nereko tyweretei. Pēē mū nipo 'gā ipyyka imopimopika ae mopikawa pyu. Judeu 'gā jatykaawa pype miamū nipo 'gā pē mopimopigi. Amumeramū je ree nipo 'gā pē nerawau 'wyriara upe. A'eramū pēē 'wyriararete upe pejejerooramū pēē je mome'wau 'gā nupe. “Jeju 'ga iporokatu'ogiwet pē nee”, 'jau ki pēē 'wyriara 'gā nupe. ¹⁰ Teepaw enune nipo 'gā je mome'ui amunawa moymoyka. Tesirūmera 'gā jeje'ega renuw ire te nipo mama'ea ateepawamū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ¹¹ —Pē pyygamū, 'wyriara 'gā nowase pejejerooramū kasi pēpy'a'wyt ne. “Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gā nupe 'wei?” pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga te peje'egawa amut pē nupe peu pē nerooramū. A'eramū pēē 'ga 'ea etee imome'wau 'gā nupe. Napejejea'ar imū rūi pēē peje'eg 'gā nupe. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage 'eawera etee pēē imome'wau

'gā nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ¹²—Kwaiwete nipo je rerowiare'ema 'gā weki'ya 'gā, wewirera 'gā we 'gā monou ia'wyre'ema 'gā nupe 'gā apisaukaa. 'Ga ruwa 'gā miamū wa'ya 'gā monou 'gā nupe 'gā apisaukaa. 'Ga ra'ya 'gā nanē ujara 'gā imonou 'gā nupe 'gā apisaukaa. ¹³ Je rerowiare'ema 'gā nipo oporomutare'emamū je rerowiamū pē nee. A'ere Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gā nerooi imogyau ojeypri nakwaparimū ete rūi futat— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

¹⁴ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Ymā te Janeruwarete 'ga ijeaporama kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Danieu 'ga upe rakue. “Anure nipo 'ga amū mama'e tywerete apoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. A'eramū nipo 'ga amū anure iapou Danieu 'ga 'eawer imū etee futat. (A'eramū je 'ga remikwasiarera ka'arana mogytaaramū ee pēneapyo futaa)— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —A'eramū pēē Judeja ywy pewara ako ma'eramū 'gā nesakawe pejejea'iteramū pejewau pejeka'jama wyytyr ipe. ¹⁵ 'Opewuu apyte'rarimū ako ma'eramū pēē pejewawe'em pejesowe'em pejekaraemā pyyke'ema. Pejeka'jamayayau etee futat pejewau. ¹⁶ Ko pewaramū nanē pēē pejejewyre'ema pejejog ipe pejejaity mojopy'rawe'em— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ¹⁷—Kūjāmera 'gā nipo ta'yryrū ma'e 'gā iporiay'i ajemogyau. Ta'yky'ri ma'ea nanē nipo nū. Nujānarūi eweguu ma'ea. Ta'yky'ri ma'ea nanē nujānarūi nū. ¹⁸ A'eramū ki nanuar are pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ee: “Eremurukat kasi 'gā 'ara ro'ysaga rupi oree ne”, 'jau ki pēē Jarejuwarete 'ga upe ee— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ¹⁹—Aipoa kwara rupi 'gā 'gā nerekou tyweaete. Ywy apo ppyramū nitywi futari ae rereko tywera aipo 'jawe rakue. Anure nanē nipo nitywi futari ae rereko tywera 'jawe nū— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ²⁰—A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera 'gā nupe iapoukaru'jau'jaw ire 'gā muojeri 'gā mogyau jui nū. Kasi a'e pe ywy pewaramū juejue 'gā papawi ne. A'ere Janeruwarete 'ga pēē mū mū'jau 'gā nui pē katu'oka. A'eramū 'ga wemimū'ēmeramū pē nee Janeruwarete 'ga 'gā muojeri 'gā mogyau jui nū— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

²¹—“Koromū Kristu 'ga”, pejejeupe 'gā amū 'eramū kasi perowiat 'gā ne. “Kwe pe 'ga oi”, 'gā 'eramū pēē 'gā nerowiare'ema pejemogyau. ²² Jejewyt ja'wyja'wyrāmū nipo kwaiwete 'gā nuri o'meramū pē nupe. “Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramū”, 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. Amumera 'gā nipo 'ua 'jau pē nupe: “Janeruwarete 'ga je mut. Je 'ga remimureraretea futat”, 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. Pēnemiapoe'ema miamū nipo 'gā iapou pē neape je rerowiar awi pē momoirukaawamū. “Simomoirukat Ku'jywa 'ga remimū'ēmera 'gā 'ga rerowiar awi 'jau”, e'i te nipo 'gā pē nupe numiamū. A'eramū nipo 'gā mama'e apou pē neape. Ojerowiarukaawamū te nipo 'gā iapoi pē nupe numiamū. A'ere kasi a'e are miamū perowiat 'gā ne. ²³ Perowiar iki aipoa je'eawera. Ijeapog'emaue je imome'ui pē nupe, ee pē mueapyoawamū— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

Janereki'ya 'ga ruawam

(Mateu 24.29-44; Luka 21.25-33)

²⁴ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pē nereko tyweawa kwaw ire nipo ywag awi nanē mama'e jesaukari pē nupe nū. Kwara nipo owepa. Jaya nanē nipo owepa nū. ²⁵ Jaytataa nipo ototoka ywag awi 'ua. Ywag ipewara nipo oyyita nū. Kwat, jay, jaytata. Mīmera nipo oyyita— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ²⁶—A'ere nipo pēneki'yramū je tejuu tejewya ywasiga rupi. Tepājē mū nipo je ruri, tejenyfuga pype futat tejuu nū. ²⁷ A'eramū nipo je tejeupe oporowyky ma'e ywagipewara 'gā monou tejemiayuwa 'gā majatykaukaa. “Pe'je pejewau amunawa moymoyka jeremiayuwa 'gā majatykau 'gā nerua jee”, 'jau nipo je 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā awau 'gā nerua jee— 'jau Jejuu 'ga imome'wau 'gā nupe.

²⁸ Anure Jejuu 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau ee:

—Mama'ea je amome'u pē nupe pē mu'jau tejuawa 'ar are— 'jau 'ga 'gā nupe. —Sā'ā ae siaka'gywa potyramū amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ā ae amana jewyra kwaapa. ²⁹ Nan tee futat ki je'eawer imū mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: “Ut ja'wyja'wy Jejuu 'ga janee 'wyrīaramū akou”, pe'je ki pejejaupe. ³⁰ A'jea futat je 'i. Je'eawer imū mama'e jeapo resakara 'gā papawe'emaue nipo tejuu tejewya nū. ³¹ Ywaga nipo ateepawamū futat. Ywya nanē nipo ateepawamū futat nū. A'ere nipo jeremimome'ufera nateepawa'uweri futari. Je'eawer imū etee futat nipo aipoa ojeapou— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

³² A'ere Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Nitywi futari je ruawa kwaapara 'gā amū. Nepekwaawi futari je ruawa. Ywagipewara 'gā miamū ikwaape'ema. Je miamū nanē nakwaawi tejuawa 'ara. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. ³³ A'eramū ki pēē je rapesaka pejemogyau. ³⁴ Sā'ā kūima'e 'ga amū ooa iataa muku oje'wyr awi. A'eramū 'ā 'ga oo enunewe 'jau wemiayuwa 'gā nupe: “Aata je tewau. A'eramū pēē pejeporowykyau je'eawer imū etee futat”, 'jau 'ga 'gā nupe. 'Oga raarana

'ga upe 'ga 'jau: “Earū jeroga ra'ne muku je rekoramū. Je rura nanē ene apesaka nū”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū 'ga awau watau muku oje'wyr awi. ³⁵ Nan tee futat pēē je rura rapesakaramū pejejemogyau. Nepekwaawi je ruawa. A'eramū ki pēē pejeoporowykyau pejejeupe je'eawer imū, je rura rapesaka pejejemogyau. Meeweī 'ur ire ako re nipo wata ma'e 'ga 'ua ypyaje owaēma. Maranamū kwara ajerewamū, maranamū ai'iwe. Nokwaawi 'gā 'ga ruawa. ³⁶ A'eramū nipo 'oga jara 'ga 'ua erujewi ojeupe oporowyky ma'e 'gā nupe. Opak sipo 'gā ajemogyau 'ga rapesaka? ³⁷ Aipo are je 'i pē nupe: Je rura ki peapesak pejejemogyau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

14

Jejuī 'ga ree ifuwet ma'e

(Mateu 26.1-5; Luka 22.1-2; Juā 11.45-53)

¹ Egitu ywy awi judeu ppyfera 'gā nenū'ēawer are wea'awa maraka upe iwaēm ja'wyja'wyrawe mainana 'wyrīara 'gā ajatykau Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nee.

—Maran te jane Jejuī 'ga pyygi 'ga jukau?— 'jau 'gā ajaupe. —Jemime sipyyk 'ga 'jau. ² Jerusareg ipewara 'gā iporomutat 'ga ree. A'eramū jane 'gā nowase jarekowe'em 'ga ree maraka apoaw ipe. Kasi a'e pe jane 'ga remiayuwa 'gā mamara'nei ne— 'jau 'gā ajaupe.

Jejuī 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

(Mateu 26.6-13; Juā 12.1-8)

³ Petani pe Jejuī 'ga akou, Simāo 'ga rog ipe, ipito'om ma'efera 'ga 'wyr ipe. 'Gā jemi'waa 'gā nuwamū kūjā ēē mū 'ua ojanya kasiga ryrū rerua opo pe. Itasiga apopyrera aipo yrūnamū, aripasi 'jawa apopyrera poromū. A'eramū ēē yrū mopena, jany kasiga reko'woka Jejuī 'ga akag are. “Naritu” 'jau 'gā aipoa jany kasiga upe. Epy ete aipoa jany kasiga. ⁴ A'eramū wapyk ma'e 'gā amū amara'neramū jany kasiga ēē eko'wog are.

—Ma'eramū sipo ēē imomy ekoetei 'wei? ⁵ Epy te 'ā 'aga jany kasiga a'i kūi— 'jau 'gā ajaupe. —A'eramū amunipo 'ā ēē ime'ega ka'aranūū are janee. Tresētū ka'aranūūa 'ut ee. A'eramū amunipo 'ā ēē epyfera mua janee. A'eramū amunipo 'ā jane imojo'oka ikaraemāe'ema 'gā nupe 'jau kūi— 'jau 'gā ajaupe, kūjā ēē ago'wau.

⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Tene ēē iapoi. Ma'eramū pejemara'neramū ēē ree 'ū? Mama'e esagea te ēē wapo jee. ⁷ Ikaraemāe'ema 'gā nooa'uweri futari pē nui. A'eramū pēē anure mama'e monou 'gā nupe pejejemifutar imū. A'ere je te ajee nako fukui pē pype. ⁸ Je tymaw ipe je ree eko'wogipyrama futat jany kasiga numiamū. A'ere ēē 'awauwe eko'wogi je ree, je manū'e'ema'uwe. Tene ēē iapoi jee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ⁹ —A'jea futat je 'i. Anure nipo 'gā je mome'ui kwe pewara 'gā nupe. Amunap tesirūmera moyka nipo 'gā awau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Je mome'uramū nipo 'gā ēē remiapofera nanē imome'wau 'gā nupe nū. A'eramū nipo 'gā anure najuejue etee futat wea'aramū ēē remiapofer are— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

Mainana 'wyrīara 'gā nupe Judas 'ga 'eawet

(Mateu 26.14-16; Luka 22.3-6)

¹⁰ A'ere Jejuī 'ga remimu'e 'ga amū awau oporogytau mainana 'wyrīara 'gā nupe. Judas Iskariote 'ga futat poromū oo oporogytau 'gā nupe:

—Jejuī 'ga je apyygukat pē nupe. Je apoat pēē 'ga pyyka pē pyri— 'jau Judas Iskariote 'ga awau 'gā nupe.

¹¹ Ojeupe 'ga 'eramū mainana 'wyrīara 'gā aku'iramū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ka'aranūūa nipo ore oromono ene upe 'ga pyyga repyramū— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Judas 'ga wea'aramū akou ee. “Ojeteē 'ga rekoramū tomono 'ga 'gā nupe 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga Jejuī 'ga rerekou weape.

Ae a'wyre'ema 'gā nupe

'ga monoara 'ga

(Mateu 26.17-25; Luka 22.7-13, 21-23; Juā 13.21-30)

¹² Awau owaēma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. Karupa'mī jukaawa 'ara upe 'gā owaēma. A'eramū 'ga remimu'e 'gā amū 'jau Jejuī 'ga upe:

—Ma'ape te jane jemi'wari, karupa'mī ro'o reyri jarejee?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹³ A'eramū Jejuī 'ga mukūja 'gā monou amunawarete pe.

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe. Peu nipo 'y ryrū rerekwara 'ga peekoat. A'eramū pēē pejewau 'ga rewiri. ¹⁴ Og ipe 'ga seramū pejeoporogytau 'oga jara 'ga upe:

—Jarejara 'ga ore mut imome'waukaa enee: “ Ma'ape te je karupa'mī eyra 'ui tejemimu'e 'gā netee?” e'i 'ga. 'Ma'ape te ore kumi apoi? Ma'ape te je tejemimu'e 'gā nerojemi'wari' e'i

'ga enee kũi", pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe. ¹⁵—Aipo ojeupe pẽẽ 'e re 'ga tepẽ neroo ywatewara imy'jawa pype 'jau. Ityp futat aejemi'waawa peu. Ae renawa nanẽ otywamũ futat nũ. A'eramũ pẽẽ pejejeupe 'ga esaukar ire peu futat iapou ewara reewe jarejeupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramũ mukũja 'gã awau amunawarete pe. A'eramũ 'gã mama'e resaka ojeupe Jejuu 'ga 'eawer imũ etee futat. A'eramũ 'gã kumi apou maraka are.

¹⁷ Kaaruwamũ Jejuu 'ga awau ojemi'waa wemimu'e 'gã netee. ¹⁸ Ojemi'waaw ipe Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pẽẽ mũ je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'gã nupe je jukaukaa— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁹ Aipo renupawe 'ga remimu'e 'gã u'arasigamũ ojeupe 'ga 'eawer are. A'eramũ 'gã oporonupa majepeinume ee 'ga upe:

—Je upe te ere poromũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

Majepeinunume 'gã oporonupa ee 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je pyri ojemi'wat ma'eramũ futat pẽẽ mũ nipo je monoi 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. ²¹—Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amũ nupe rakue, jemanũ are rakue. Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea je ree iporomutare'ema 'gã je jukaukat 'gã nemikwasiarer imũ etee futat. A'ere 'gã nupe je monoara 'ga tywereteramũ te akou. Iporiay'i 'gã po pe je monoara 'ga numiamũ. A'ere nipo Janeruwarete 'ga 'ga rereko tyweretei. Ma'eramũ gatu nipo 'a 'ga jeuwu rakue 'ja— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe.

Mani'oko'o'ia y'way reewe 'gã nupe imonoawet

(Mateu 26.26-30; Luka 22.14-23; 1 Korĩtu 11.23-25)

²² Ojemi'waaw ipe Jejuu 'ga mani'oko'o'i pyyka. A'ere 'ga eramã'jãu ywau eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mani'oko'o'ia eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga mani'oko'o'i mowoka imonou 'gã nupe.

—Mani'oko'o'ia pepyyk i'wau. Koromũ jero'oa— 'jau 'ga 'gã nupe.

²³ A'ere 'ga y'way ryrũ pyyka nũ, eramã'jãu ywau nũ. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ:

—Au'jete y'waya eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga imonou 'gã nupe. A'erauwe 'gã itykua pãwẽ pãwẽ. ²⁴ A'eramũ Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Koa y'waya jerya futat. A'ere'ere'i nipo 'gã amũ jejukai jery reko'woka. Aipoa jery jeko'woga petywera omepy. Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga pẽ katu'ogi kwaiwete. 'Awamũ karupa'mĩa nepejukau'jawi pejetywera mepyawamũ. Poromũ futat 'ga je'eg ymanera numiamũ. A'ere 'awamũ 'ga je'eg yauramũ. 'Awamũ jery tee pẽ pirei petywer awi. Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga petywera moiri pẽ nui je rerowiaramũ. Poromũ futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamũ. A'ea 'ga je'ega nomojopy'ruawi futari 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁵—A'jea futat je 'i. Je naty'kuru'jawi futari 'aga y'waya pẽ pyri. Anure tãmẽjẽ te nipo je itykuri pẽ pyri, Tejuwarete 'ga pyri pẽ neroo re tãmẽjẽ nũ— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe.

²⁶ Oporogytapaw ire 'gã amaraka'aga Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. Amaraka'ag ire 'gã awau wywytir ipe, Oriweira 'jaw ipe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Mateu 26.31-35; Luka 22.31-34; Juã 13.36-38)

²⁷ Awaw ipe Jejuu 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—'Awamũ futat nipo pekwasio' je wi je rejaa je mu'ama ojetee'i— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe ee rakue: "Tajuka karupa'mĩ are omaenun ma'e 'ga 'jau kwy. A'eramũ 'ga reymawera 'gã awau okwasi'wau kwe pe 'jau kwy", 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee futat nipo pekwasio' pejewau je wi— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁸—A'ere je temanũ re je ferawi nũ. Teferaw ire nipo je oi Garireja wyw pe pẽ nenune— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—'Me te pa 'ga poromũ 'jau nũ. Je naejara'uweri futari ene imogou ojetee'i kũi. 'Gã te nipo opyamũ ene wi ene rejaa ojetee'i kũi. A'ere je naejara'uweri ene kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁰—A'jea futat sipo ere— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe. —Je te a'jea futat a'e enee nũ'ũ: 'Awa pyptuna rupi nipo je kwakuw ape muapyapyt katu 'gã nupe. "Nakwaawi je 'ga", 'jau nipo ene mukũi wyrasokwẽ je'egauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³¹ A'ere Pedro 'ga fuakaramũ 'ga upe:

—Naani futari nū'ū. Aipo na'ea'uweri futari je. “Nakwaawi je 'ga”, na'ea'uweri je. “Tene 'gā je jukai futari 'ga reewe futat”, a'e ete nipo je. Nakwakuwa'uweri futari je ene— 'jau Pedro 'ga Jejuu 'ga upe.

'Ga remimū'e 'gā nanē Pedro 'ga 'eawer imū etee futat 'jau 'ga upe nū.

*'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet
(Mateu 26.36-46; Luka 22.39-46)*

³² Jejuu 'ga awau owaēma Getsemani 'jaw ipe, wemimū'e 'gā netee. A'ere Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Au ete pejup ra'ne. Iruupeu'i je oi teporogytau Tejuwarete 'ga upe ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

³³ A'eramū 'ga muapyra 'gā etee erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmera 'gā 'ga erawau ojeupi. 'Ga 'arasiga 'ga mopy'aywyrarafenayau 'ga mogou. ³⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je'arasiga nipo 'ā je juka. Peser awi etee. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁵⁻³⁶ A'eramū 'ga ojepe'au'i 'gā nui. Awau peu'i wenupy'āu wapyka weakwara rerawau enūina ywy are futat erujaa oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Wyrari'ri 'gā imara'ne je ree. 'Gā nipo 'ā je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā nuapoa'uweri nanuara je ree. A'ere 'ā najeremifutar imū rūi te ereapoukat. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

³⁷ Oporogytapaw ire 'ga afu'ama awau ojewya muapyra 'gā nupe nū. Osea 'gā 'upa. A'eramū 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Ereset te ejupa? Eje'ega te neremonoi' Jarejuwarete 'ga upe je pyri? A'e'ja'wiramū miamū sipo nereporogytai Jarejuwarete 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ —Peser awi. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pejefuakaramū mama'e tywera apowe'em. Kasi a'e pe nepēfuakari ne. A'eramū pēē mama'e tywera etee iapou 'ga upe ne. Nepēparuapoweri agawewi nipo mama'e tywer are. A'etea nipo peapo pejeporogytawe'em 'ga upe 'eramū mama'e tywera etee futat peapo pejekou— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ Aipo 'ga upe 'e re Jejuu 'ga awau 'gā nui nū oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nū. 'Ga upe u'eawera 'ga 'jau'japa. ⁴⁰ A'ere 'ga awau ojewya wemimū'e 'gā nupe nū. Nānēwējēmī nū. Osea 'gā 'upa. Wopepyejamū etee 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā osea 'upa. Opag ire 'gā oporesagamū etee 'ga ree. Ojenosōu 'gā 'ga wi. A'eramū 'gā 'jawe'em 'ga upe.

⁴¹ A'eramū 'ga awau oporogytau'japa 'Uwarete 'ga upe nū. 'Uwarete 'ga upe oporogyta re 'ga 'ua nū. Nānēwējēmī nū, 'gā set 'gā nuwamū nū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Peser ete futat nipo pejup nū ki sa?— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —'Au je pejeser ire. 'Awamū futat 'gā pēneki'yramū je monoi ae a'wyre'ema 'gā po pe. ⁴² Pe'je iruukwe soo 'gā nekoaa 'jau. Kweramū ae a'wyre'ema 'gā po pe je monoara 'ga ruri— 'jau 'ga 'gā nupe.

*Jejuu 'ga pyykawet
(Mateu 26.47-56; Luka 22.47-53; Juā 18.3-11)*

⁴³ Jejuu 'ga porogytapawe'emaue Judas Iskariote 'ga, Jejuu 'ga remimū'efera 'ga futat, kwaiwete 'gā nerua erojemorypa Jejuu 'ga ree. Mainana 'wyrriara 'gā kwaiwete 'gā muri Judas 'ga rupi. Judeu 'gā 'wyrriari'ri 'gā nanē kwaiwete 'gā mua 'ga rupi. Jyuaa 'gā erua nuap. Mīmera 'gā erua erojemorypa 'ga ree. ⁴⁴ Mainana 'wyrriara 'gā nupe oporogytaaw ipe Judas 'ga 'jau 'gā nupe rai'i: “Oo nipo je Jejuu 'ga retywape pytea pē neape. A'eramū pēē a'e are 'ga kwaapa 'ga retywape pyteramū. A'erauwe futar iki pēē pejewau 'ga pyyka 'ga rerawau”, 'jau Jejuu 'ga monoara 'ga 'gā nupe rai'i. ⁴⁵ A'eramū 'ga owaēma ppy we awau Jejuu 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—'Au te ereko, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū futat 'ga 'ga retywape pytea.

⁴⁶ A'erauwe Judas 'ga remireroofera 'gā 'ua Jejuu 'ga pyyka 'ga pofaa. ⁴⁷ A'ere Jejuu 'ga remimū'efera 'ga amū oyyuu rekyita kūima'e 'ga amū ree, 'ga namī monoka. Furuk. Mainana 'wyrriararete 'ga remiayuwa 'ga namī yypa. ⁴⁸ A'ere Jejuu 'ga 'jau opyykara 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē ma'eramū pejējua muawa pyu je nupāu eokoete 'ū, muna'ywa 'jawe 'ū? Ma'eramū pēē muawa we erua jyuu reewe jepiara rupi 'ū? ⁴⁹ Pejepepye je rekoramū miamū ako naje ppygi pejepe ai'i. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ako je oi ai'iwe, ai'iwe 'jau ai'i. Peu futat ako je reni 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree ai'i. A'ete ako naje ppygi pejepe ai'i. A'ere jemanūawa upe iwaēmi. A'eramū Jeruwarete 'ga je ppygukaa rēwējēmī pē nupe. Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari jemanū are ikue. A'eramū 'ā pēē iapou 'ga remikwasiarera 'eawer imū etee futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵⁰ A'e renupawe Jeju'i 'ga remimu'e 'gā okwasi'wau 'ga wi, 'ga rejaa, oka'jama 'gā nui. Okyjau 'gā opyyg awi. A'eramū 'gā oka'jama 'gā nui.

⁵¹ Kunumūū 'ga amū 'ua Jeju'i 'ga rewiri. Taity fuku pyu etee 'ga ojeuwana akou. ⁵² 'Ga amū 'ga pyyka numiamū. A'ere 'ga raity etee ipyygi. Waity pyygamū 'ga opoia etee jui. A'eramū 'ga awau ujāna taitye'eme.

Anasi 'ga rog ipe 'ga rerooawet

(Mateu 26.57-68; Luka 22.54-55, 63-71; Juā 18.13-14, 19-24)

⁵³ A'ere Jeju'i 'ga pyykara 'gā 'ga rerawau mainana 'wyriararete 'ga rog ipe, Kaifasi 'ga rog ipe. Peu futat judeu 'gā 'wyria'ri 'gā ajatykau mainana 'wyriara 'gā nee. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nanē ajatykau 'gā nee nū.

⁵⁴ Pedro 'ga awau 'gā newiri. A'ere 'ga nuerowygi Jeju'i 'ga. Mukuu etee futat 'ga akou 'ga wi. Awau 'ga owaēma mainana 'wyriararete 'ga roga upe. A'ere Pedro 'ga nooi osou. Ukupepe etee futat 'ga awau akou 'oga osoma pype ojepe'jau mainana 'ga remiyauwa 'gā pyri.

⁵⁵ Ojeupe 'gā Jeju'i 'ga reruramū mainana 'wyriara 'gā oje'ēma'e 'gā netee 'ga remiapo tywera mome'waramū rekaa.

—Awŷja te 'ga remiapo tywera wesak rai'i? Ma'ja ajee 'ga wapo ajukaawamū rai'i?— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere nitywi 'ga amū. ⁵⁶ Kwaiwete 'gā 'ua o'meramū Jeju'i 'ga ree. A'ere 'gā naju'jaju'jawe rūi imome'ui 'gā nupe.

⁵⁷⁻⁵⁸ Poje 'gā amū 'ua o'meramū 'gā nupe:

—Ore aruenup 'ga je'ega ai'i. "Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. 'Awa 'ga mogytaawa kūima'e 'gā nemiapofera tee. A'ere nipo je imuapyyra 'ara rupi ajepēja 'ga mogytaawa mowya nū. Aipo 'ga mogytaawa nakūima'e 'gā nemiapofera rūi", 'jau 'ga oreremianuwamū ai'i— 'jau 'gā imome'wau 'gā nupe.

⁵⁹ A'ere aipo 'gā nanē naju'jawe rūi imome'ui 'gā nupe.

⁶⁰ A'eramū mainana 'wyriararete 'ga afu'ama 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Ma'ja ere te 'gā nupe? Nereje'egi te 'ā 'gā nupe aipo 'gā 'eramū ai' kūi?— 'jau 'ga opononupa ee 'ga upe.

⁶¹ A'ere Jeju'i 'ga pigi etee u'ama. A'eramū mainana 'wyriararete 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remimurera te ene? 'Ga ra'yra te ene?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶² A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromū. Je te 'ā pēneki'yratea. Anure nipo je apygi Pājērete 'ga yse katy, 'ga jakwatawa katy. Peu je renamū nipo pēē je resaka. Anure nipo je ruri tejewya ywag awi ywasiga rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶³ A'erauwe mainana 'wyriararete 'ga amara'neramū. 'Ga mara'nea 'ga rerekou 'ga raity monorogukaa 'ga upe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat 'ga Jarejuwarete 'ga kurawi akou ra'e— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jane futat 'awamū sienup 'ga kurawa jarejowase— 'jau 'ga 'gā nupe. —Na'gā amū rūi 'ā omome'u janee. ⁶⁴ Ma'ja pe'je ajee 'ga upe 'awamū?— 'jau 'gā 'ga upe.

—Sijukaukat futat jane 'ga. Jarejuwarete 'ga te 'ā 'ga akurap.

⁶⁵ A'eramū 'gā amū onymuna 'ga ree. A'eramū 'gā 'ga reakwapiiaa taity pyu, opo afuapyyka erofaa 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Awŷja te ene nupā?— 'jau 'gā 'ga upe. —Ene 'ā i'akwaawete ma'ea. A'eramū ene enupāara 'ga mome'wau ore— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe jefaruu 'gā nanē 'ga pyyka opo rero'faa 'ga ree nū.

Pedro 'ga Jeju'i 'ga kwakupa

(Mateu 26.69-75; Luka 22.56-62; Juā 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ A'e pe Pedro 'ga ūina ukupepe. Poje mainana 'wyriararete 'ga remiyauwa ēē mū 'ua 'ga pyri. ⁶⁷ Tata are 'ga jepe'eramū ēē 'ga resaka 'jau 'ga upe:

—Jeju'i kiā rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rā, Nasare pe waranup ma'efera kiā rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rā— 'jau ēē 'ga upe.

⁶⁸ A'eramū 'ga 'jau ēē upe:

—Tee. Naani nū ī. Nakwaawi je 'ga nū ī. A'eramū awŷja upe ene 'jau ekou ī— 'jau futatee 'ga ēē upe.

A'erauwe 'ga afu'ama awau 'oga osoma pyri. A'erauwe wyrasokwēa oje'ega. ⁶⁹ Peu oporowyky ma'e ēē mū 'ga resaka nū. A'eramū ēē 'jau ojepyriwara 'gā nupe:

—Koromū futat Jeju'i kiā rewiri ako ma'efera kiā mū— 'jau ēē 'gā nupe.

⁷⁰ A'eramū Pedro 'ga 'ga kwakupa nū. A'ere'ere'i peu u'am ma'e 'ga amū 'jau 'ga upe nū:

—A'jea futat ēē 'i enee. Garireja ywy pewaramū futat ene, 'ga 'jawe futat ene ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

⁷¹ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Nakwaawi je 'ga, a'e je akiko. Jarejuwarete 'ga remianuwamū te 'ā je 'eu'jawi. Nakwaawi je 'ga, 'jau. Te'me re je Jarejuwarete 'ga tejereko tywera futari— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷² A'e pype wyrasokwē oje'ega nū. A'erauwe Pedro 'ga wea'aramū Jeju 'ga 'eawer are. “Wyrasokwē je'egu'jaw enunewe nipo ereu'jau'jap, nakwaawi je 'ga, 'jau 'gā nupe” 'eawer are Pedro 'ga wea'aramū. A'eramū 'ga aipo u'eawera rerojensōu. A'eramū 'ga awau ujāna Jeju 'ga kwakupawera renosōu. A'eramū futat 'ga u'arasigamū wea'aramū ee. A'eramū 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

15

Piratu 'ga upe 'ga reroawet

(Mateu 27.1-2, 11-14; Luka 23.1-5; Juā 18.28-38)

¹ Ai'iwetete we mainana 'wyrriara 'gā ajatykau judeu 'gā 'wyrriari 'gā nee, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā neewe. Opytuna 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nanē ajatykau 'gā nee nū. A'eramū 'gā oje'ega ajaupe:

—“Je te 'ā Jarejuwarete 'ga 'r'ar'aretea”, e'i ako Jeju 'ga janee ko. A'eramū jane 'ga jukaukaa 'gā nupe— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā 'ga pofaa itaju pyu, 'ga rerawau Piratu 'ga upe. ² A'eramū Piratu 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—A'jea te ene 'wyrriaramū judeu 'gā nupe?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat ere poromū— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

³ A'eramū taetu mainana 'wyrriara 'gā 'ga je'ēwu'jauw'jaga etee futat. ⁴ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Nereenuwi te 'gā je'ega? Nerewawagi te 'ā aipo 'e are a'i kūi?— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

⁵ A'ere Jeju 'ga noje'egi futari 'gā nupe. O'meramū te 'gā 'i. A'eramū Jeju 'ga oje'eg'e'ema 'gā nupe. A'eramū Piratu 'ga oporesagamū etee 'ga ree. “Ma'eramū sipo 'ga noje'egi?” 'jau 'ga ojeupe.

'Gā nupe 'ga monoawet

(Mateu 27.15-26; Luka 23.13-25; Juā 18.39-19.16)

⁶ Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipywera 'ga amū muēma judeu 'gā nupe jepi, 'gā nemienūiwera 'ga 'ga imuēma 'gā nupe jepi. ⁷ Jeju 'ga pyykawa rupi Parapasi 'ga 'ūina moromunepawa pype. Parapasi 'ga futat amunaw ipewara 'gā mamara'neukaa 'wyrriara 'ga ree. Opytuna 'gā netee 'ga 'gā mamara'neukaa 'wyrriara 'ga ree rakue. Oporojuka ma'efera 'gā wejue nū. A'eramū 'gā 'gā monou 'gā munepa 'gā mu'ama rakue. ⁸ A'eramū mytuna 'gā 'ua 'jau Piratu 'ga upe:

—Ejemiapou moromunepawa pypewara 'ga amū emuēmukat oree— 'jau 'gā 'ga upe.

⁹ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pefutat te judeuramū peje'wyrriararete 'ga je imuēma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰ Piratu 'ga mainana 'wyrriara 'gā kwaapa futat. “Werekoay pa mainana 'wyrriara 'gā Jeju 'ga. A'eramū pa 'gā 'ga rerua jee ra'e”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. “A'ere mytuna 'gā poromutaramū 'ga ree. A'eramū nipo 'gā 'jau, Jeju 'ga emut oree, 'jau nipo 'gā jee”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. ¹¹ A'ere mainana 'wyrriara 'gā afuakaramū 'ga ree.

—Parapasi 'ga ki emuēm imua oree, sa'e 'ga upe 'jau. Jeju 'ga kasi eremuēm oree ne, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gā mytuna 'gā nupe.

—Ga rure'emauwe 'gā mogyau 'gā mu'akwaapa. A'eramū 'gā afuakaramū 'ga ree.

A'eramū Piratu 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Pefutat te judeuramū peje'wyrriararete 'ga je imuēma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'gā 'i etee 'ga upe:

—Naani. Parapasi 'ga te ki emuēm imua oree— 'jau 'gā 'ga upe.

¹² A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maran te jane Jeju 'ga rerekoi, “judeuramū pēē 'wyrriararete 'ga” 'jau 'ga rerekoi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³ —Emu'amukat 'ga 'ypeywar are 'ga pokutuka 'ga jukaawamū futat— 'jau 'gā wafukaita 'ga upe.

A'eramū 'ga:

¹⁴ —Ma'ja te 'ga wapo ajukaawamū pē nupe rai'i, a'e te je a'i kūi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'gā afukafukai etee ajemogyau:

—Emu'amukat futat Jeju 'ga 'ypeywar are 'gā nupe— 'jau 'gā wojere'emamū futat wafukaita 'ga upe.

¹⁵ Piratu 'ga oporomaku'iweramū mytuna 'gā nee. A'eramū 'ga Parapasi 'ga muēmukaa moromunepaw awi 'ga monou 'gā nupe. Jeju 'ga jēmī 'ga imopigukaa jefaruu 'gā nupe.

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mopika 'ga a'gwawe'em futat. Pēporia kasi 'ga nupāu ne. 'Ga mopig ire pēē 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypewwar are. A'eramū 'ga peu etee futat amanūmū u'ama—'jau 'ga 'gā nupe.

Jefaruu 'gā Jejui 'ga rerekoemāawet
(*Mateu 27.27-31; Juā 19.2-3*)

¹⁶ 'Ga mopig ire jefaruu 'gā Jejui 'ga rerawau 'ga rerosou Piratu 'ga rog ipe. A'ere 'gā opytuna 'gā majatykau 'ga ree. ¹⁷ A'ere 'gā 'wryriara raity piraga munepa 'ga wi. A'ere 'gā juapekagūū muapŷina 'ga akagyŷnamū iapou 'ga upe. A'eramū 'gā imonou imunepa 'ga akaga pype. ¹⁸ A'ere 'gā 'jau 'ga upe:

—Ene 'ā judeu 'gā 'wryriararetea 'gā nupe ra'e jepi. 'Awamū ereko 'wryriarareteramū nakwaparimū rūi futat 'gā nupe—'jau 'gā Jejui 'ga upe 'ga rerekoemāu erekou.

¹⁹ A'e pype 'gā 'ga akaga nupāu ywra'i'i pyu. Onymuna 'gā 'ga ree. A'ere 'gā wapyka wenupy'āu 'ga rowase, 'ga muorypa 'me. A'ere 'gā 'jau ajaupe:

—Pemā'ē judeu 'gā 'wryriararete 'ga ree ki sa—'jau 'gā ajaupe. —'Wryriara raity piraga 'ga wereko imunepa 'awamū. 'Wryriara akagyŷna nanē 'ga wereko nū. 'Wryriararete pype tāmējē 'ga 'ari ra'e—'jau 'gā ajaupe 'ga rerekoemāu. 'Ga jaita nanē 'gā nū.

²⁰ 'Ga rerekoemā re 'gā taity piraga mosoka 'ga wi nū. 'Ga raity munepa 'ga wi nū. A'ere 'gā 'ga rerawau 'ga jukaaw ipe.

'Ypewwar are Jejui 'ga monoawet
(*Mateu 27.32-44; Luka 23.26-43; Juā 19.17-27*)

²¹ 'Ga jukaawa piara rupi 'gā Simāo 'ga rowosōu. Jū awi 'ga 'ua akou awau amunawarete pe. Sirene ywy pewara 'ga poromū Simāoramū. Mukūi Simāo 'ga ra'ya 'gā. Aresāri 'ga, Rufu 'ga. Mīmera 'gā Simāo 'ga ra'ya. Simāo 'ga resakawe jefaruu 'gā 'jau 'ga upe:

—'Ypewwara erokwap 'ga upe—'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū 'gā iupirukaa 'ga upe. ²² A'eramū 'gā Jejui 'ga rerawau *Gogata* 'jaw ipe. ('Gā je'eg imū *Gogata* 'ea Aeakagera 'jawewara 'ea futat poromū). ²³ 'Ga rerowaēm ire 'gā muaga monou y'way pype 'ga upe numiamū. Mira 'jawa 'gā imonou y'way pype 'ga upe numiamū.

—Koa etykt ejayrū upe—'jau 'ga 'ga upe numiamū.

A'ere 'ga notykuri.

²⁴ A'ere 'gā 'ga jywaa pypiraa 'ypewwar are. A'ere 'gā itaju pyu 'ga pokutuka 'ypewwar are. A'ere 'gā 'ga py maju'aaaju'arimū ikutuka itaju pyu. A'ere 'gā 'ga mafu'ama 'ga monou 'ga mu'ama 'ypewwara reewe futat. 'Ga rekoa futat 'gā imonou imu'ama 'ypewwar are ipokutuka. 'Ypewwar are 'ga mu'am ire 'gā 'ga raityfera mojo'oka ajaupe. Ita'i 'jawewara 'gā imomopoa 'upa ywyu 'ga raityfera mojo'okawamū. Sā'ā ae jugu momora. Nan futat 'gā ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamū. ²⁵ Kwara awyruu'iramū etee 'gā 'ga mu'ama 'ypewwar are. ²⁶ A'ere 'gā 'yjepa'nī are ikwasiaripyrenera monou inuga ikutuka 'yw are 'ga apyte'rarimū. “Koromū futat judeu 'gā 'wryriararetea” 'ea 'gā amū ikwasiaa 'yjepa'nī are rai'i. A'eramū 'gā imonou inuga 'yw are 'ga apyte'rarimū. A'eramū 'ga resakara 'gā 'ga jukaawera kwaapa.

²⁷ 'Ga reewe 'gā mukūja 'gā muna'ywa 'gā imonou imu'ama 'ypewwara mū ree. Muna'ywa pō'ō me 'gā Jejui 'ga mu'ama. ²⁸ Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee rakue: “Mama'e tywera apoara pyri 'ga 'ami”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. A'eramū 'gā 'ga monou imu'ama muna'ywa pō'ō me, Janeruwarete 'ga je'egawer imū etee futat.

²⁹ 'Gā pyu okwap ma'e 'gā Jejui 'ga rerekoemāu 'ga kurapa nanē nū.

—“Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapya 'ara rupi imowyrī nū”, ere 'ā rai'i. ³⁰ A'eramū ene ejua ejypa 'ypewwar awi—'jau 'ga pyu okwap ma'e 'gā 'ga upe, 'ga rerekoemāu.

³¹ Mainana 'wryriara 'gā, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā. Mīmera 'gā nanē 'ga rerekoemāu 'upa nū.

—Opoat 'ga 'gā jepi. A'ere 'ga najepoara'uweri futari. ³² Israeu juapyreramū jane'wryriararetea e'i na a'e 'ga re'ā. Siesag iki ajee 'ga rura 'ga jywa 'wei. 'Ga jyp 'ga ruramū sirowiat 'ga 'jau 'wei—'jau 'gā ajaupe.

'Ga pyri imu'amipyrenera 'gā, muna'ywa 'gā amū nanē 'ga kurapa nū.

Jejui 'ga manūawet
(*Mateu 27.45-56; Luka 23.44-49; Juā 19.28-30*)

³³ Kwara okwapa aje owepa. Ppytuna 'jawe futat opyytunaiwamū. Kwara ajerewamū tāmējē awau weny jesagamū nū. ³⁴ Kwara renye'emauwe Jejui 'ga wafukaita oje'eg imū futat.

—*Eli eli lama sabactani*—'jau 'ga oje'eg imū.

Oje'eg imū 'ga 'eawera: “Kiapi'ni, Kiapi'ni. Ma'eramū te erepoit je wi?” 'ga 'ea futat poromū 'ga afukaja.

³⁵ Aipo 'ga 'e renupara 'gā amū 'jau:

—Eliasi 'ga 'ga wenū!— 'jau 'gā ajaupe.

³⁶ 'Ga pyriwara 'ga amū ujāna amynejuranū pyyka imonou imunepa y'waynana pype. A'ere 'ga imonou iupia 'ywa rafeā are imonou Jejui 'ga upe 'ga remipyteramū. A'ere 'ga 'i etee esakara 'gā nupe:

—Tene jane 'ga resagi ra'ne. Siesak Eliasi 'ga rura 'ga mosoga 'ypeywar awi ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷ A'ere Jejui 'ga wafukaita amanūmū.

³⁸ A'eramū futat Janeruwarete 'ga mogytaawa my'jawa rowopypea taity otoroka opojo'ogamū imytera rupi. Ywate awi we futat 'ua opojo'ogamū ywyu. ³⁹ 'Ga manūnamū jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga 'ga manū resaka. 'Ypeywarawase 'ga u'ama Jejui 'ga afukajamū. A'eramū 'ga 'jau ojeupe:

—A'jea futat pa 'ga Ku'jywa 'ga ra'yra futat ra'e!— 'jau 'ga u'ama.

⁴⁰ Kūjāmera 'gā amū 'upa muku'i 'ga manū resaka nū. Ēē mū rera Mari Matarena, ajepeja ēē rera Sarume, ajepeja ēē rera Mari. Poromū Mari ēē ra'yra 'gā Jose 'ga, Tiago 'ga. Aipoa Tiago 'ga kunumūūa. Mīmera 'gā 'ga manū resaka amumera 'gā netee. ⁴¹ Poromū kūjāmera 'gā Jejui 'ga rewiri ako ma'efera 'gā futat poromū. Garireja ywy pype 'ga rekoramū 'gā awau watau 'ga rupi, 'ga poa mama'e apo are rakue. Amumera kūjāmera 'gā 'upa 'ga manū resaka. Aipo 'gā nanē 'ua 'ga rupi Garireja ywy awi Jerusareg ipe 'ga oramū rai'i nū.

Ita kwara pype Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.57-61; Luka 23.50-56; Juā 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Kaaruwamū Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau oporogytau Piratu 'ga upe. Opytuna 'gā nupe oje'ēma'e 'ga poromū. A'ere 'ga Jejui 'ga rerowiari. “Anure nipo Jejui 'ga 'ūina 'wyrīaramū janee”, 'jau 'ga ojeupe. Morowykye'ema piara rupi 'gā Jejui 'ga jukaakaa ra'e. A'eramū Jose 'ga awau “Jejui 'ga reumera emut jee”, 'jau Piratu 'ga upe:

—Amanū Jejui 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga Piratu 'ga upe.

Morowykye'ema rupi judeu 'gā nojotymi rakue. “Morowykye'ema piara rupi futat sitym 'ga 'jau”, 'jau Jose 'ga ojeupe etee futat. A'eramū 'ga Piratu 'ga pojeupe'ema futat awau Jejui 'ga reumera renūina 'ga upe.

⁴⁴ —Amanū te 'ga ra'e?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

—Amanū ako 'ga ko nū'ū— 'jau 'ga 'ga upe.

—Kuu. Kamēsete nipo 'ga manūi ra'e— 'jau Piratu 'ga oporesagamū 'ga ree.

A'erauwe 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga upe:

—Maranime te 'ga manūi ra'e?— 'jau 'ga imome'waukaa 'ga upe.

⁴⁵ —Kwara jerewamū ako 'ga manūi ko— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga 'e re 'ga 'jau Jose 'ga upe:

—Ere 'ga rerawau inuga ita kwara pype— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁶ A'erauwe Jose 'ga awau taity fuku mua Jejui 'ga reumera auwanawamū. Linu 'jawa apopyrera 'ga imua. A'eramū 'ga Jejui 'ga reumera mosoka imua 'ypeywar awi 'ga reumera auwana aipoa taity pyu. A'ere 'ga 'ga reumera monou inuga ita kwara pype. A'ere 'ga itapewuu mojerapa imonou imyina ita kwara rawopytymawamū. ⁴⁷ Kūjāmera 'gā amū awau 'ga imono resaka. Mari Matarena ēē, Mari ēē. Aipoa Mari ēē Jose 'ga ya. Mīmera 'gā Jejui 'ga reumera rupawa resaka.

16

Jejui 'ga ferapawet

(Mateu 28.1-8; Luka 24.1-12; Juā 20.1-10)

¹⁻² Ikoai'i, ku'emaiw are, kūjāmera 'gā jany kasiga mua erawau Jejui 'ga reumer are eko'wogipyramū. Mari Matarena ēē, Sarume ēē, Mari ēē. Poromū Tiago 'ga y ēē. Mīmera 'gā jany kasiga amut erawau. Ku'emaiw are 'gā erawau Jejui 'ga rupaw ipe. ³ Awau 'gā 'jau: —Awyja sipo itaa ope'a jui janee?— 'jau 'gā ajaupe.

⁴ Tuwīuu wejue itauua. A'eramū 'gā poromū 'jau ajaupe. Awau 'gā owaēma ja'wyja'wy jupe itauu resaka, ita kwara rawopytymawera resaka.

—Tyy. Ojepe'a jui ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

⁵ A'erauwe kūjāmera 'gā awau osou ita kwara pype. Peu 'gā ywagipewara 'ga resaka kunumūū 'jawe. 'Ga raitya waparasiagamū. Jejui 'ga rupawera jakwatawa katy 'ga wapyka. 'Ga resakawe kūjāmera 'gā okyjau 'ga wi. ⁶ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekyje awi je wi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jejui 'ga resaka te 'ā pejot, Nasare pe waranup ma'efera 'ga resaka te 'ā pejot, 'ypeywar are amanū ma'efera 'ga resaka te 'ā pejot— 'jau

ywagipewara 'ga kūjāmera 'gā nupe. —A'ere 'ga nitywi 'au. Oferap ako 'ga ko. Pe'je pejewau 'ga rupawera resaka— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau esaka. ⁷ A'eramū ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pe'je pejewau imome'wau Pedro 'ga upe, amumera 'ga remimu'e 'gā nupe we: “Oferap kīā awau Garireja ywy pe pē nenune. Peu te nipo 'ga peesak nū, pejejeupe 'ga 'eawer imū etee futat nū”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁸ A'erawu kūjāmera 'gā awau ujāna ita kwar awi. 'Gā kyjea 'gā nerekou 'gā moyyita. A'eramū 'gā ojeupe 'ga 'eawera mome'wawe'em awau 'gā nupe.

Mari Matarena ēē Jejuī 'ga resaka

(Mateu 28.9-10; Juā 20.11-18)

⁹ Domingo rupi Jejuī 'ga ferawi rakue. Ku'em enune 'ga ferawi rakue. Mari Matarena ēē upe ra'ne 'ga ojesaukaa. Ēē pirowara 'ga imoia ēē wi rakue. Sete ēē pirowara pytuna.

¹⁰ Ojeupe 'ga jesaukar ire ēē awau imome'wau 'ga remimu'e 'gā nupe rakue. U'arasigamū 'gā ajemogyau ajaa'wau Jejuī 'ga ree. A'eramū Mari Matarena ēē awau imome'wau 'gā nupe:

—Oferap kīā ra'e. Ojesaukat kīā jee ko— 'jau ēē 'gā nupe.

¹¹ A'ere 'gā nuerowiari etee ēē ojeupe 'ga mome'uramū.

Mukūja 'gā Jejuī 'ga resaka

(Luka 24.13-35)

¹² A'ere Jejuī 'ga ojesaukaa mukūja werowiaara 'gā nupe. Jū me 'ga awau watau akou. Poje Jejuī 'ga ojesaukaa 'gā nupe. A'ere 'ga jesowo'gōgi 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ga kwaape'ema. ¹³ A'ere 'gā 'ga kwaaw ire awau ojewya 'ga mome'wau amumera 'ga remimu'e 'gā nupe. A'ere 'ga remimu'e 'gā nuerowiari etee 'gā 'ea.

Jejuī 'ga remimu'efera 'gā 'ga resaka

(Mateu 28.16-20; Luka 24.36-49; Juā 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁴ Poje Jejuī 'ga ojesaukaa weminu'e 'gā nupe. 'Gā jemi'waaw ipe 'ga ojesaukaa 'gā nupe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū te neperowiari 'gā, “oferap 'ga” pejejeupe 'gā 'eramū ra'e 'ū? Ma'eramū sipo ajee neperowiari je'eawera ra'e?— 'jau 'ga 'gā nupe oje'ega moywyrafena 'gā nupe.

¹⁵ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe najuejue etee futat. Amunawa moymoyka pejewau je mome'wau 'gā nupe, je rerowiarukaa 'gā nupe pejejemogyau. ¹⁶ Je rerowiaara 'gā ki pepymī 'y pe, otywer awi 'gā pōira resaukaawamū. A'eramū je tejerowiaara 'gā katu'oka. Tejerowiare'ema 'gā nipo je nakatu'ogi. A'eramū nipo 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe amanū re— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁷ —Tepājēa nipo je imonou tejerowiaaramū pē nupe. A'eramū pēē mama'eukwaawa moia erekwara 'gā nui jerer imū. Pejejemikwaawe'ema pejeje'ega nipo pēē iapou. ¹⁸ Moja pyyka miamū nepemanūi. Ae jukaara muaga 'wau miamū nanē nepē jukai. Oje'arimū je rerowiaaramū pejepo mono re ojero'wu ma'e 'gā ojekatu'oka ajemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe.

Ywag ipe Jejuī 'ga jeupiawet

(Luka 24.50-53; Atos 1.9-11)

¹⁹ 'Gā nupe oje'ēmaw ire Janeruwarete 'ga Janejararete 'ga, Jejuī 'ga monoukaa 'ga mojeupirukaa ywag ipe. Ywag ipe 'ga waēmawe Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe: “Ene 'ā je 'jawe futat. A'eramū ene eapyka jejakwatawa katy”, 'jau Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga upe. A'eramū Jejuī 'ga awau wapyka 'Uwarete 'ga jakwatawa katy. ²⁰ A'eramū 'ga remimu'e 'gā awau 'ga mome'wau kwe pe. “Werowiaramū Jejuī 'ga pētywera moia pē nui, pē katu'oka”, 'jau 'gā imome'wau kwe pewara 'gā nupe. Janejararete 'ga 'gā opoat. Aeremiapoe'ema 'ga wapoukat 'gā nupe. A'eramū 'gā nenupara 'gā 'gā 'eawera rerowiaa. “A'jea futat 'gā 'ea. Sā'ā Ku'jywa 'ga janeremiapoe'ema apoukara 'gā nupe”, 'jau enupara 'gā ajaupe, aipo 'gā 'e rerowiaa.

Luka

Jejuí 'ga rekwawera Luka 'ga omome'u ka'aran are inuga janee rakue.

Luka 'ga nuatai futari Jejuí 'ga rupi rakue. Najudeu arúí 'ga. A'ere 'ga Jejuí 'ga rerowiari. Morofuanugara 'ga. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Luka 'ga upe. A'eramü 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejuí 'ga ree.

1-4 Teofiru. Ene 'ã kúima'eeteetea. A'eramü je ene upe ka'arana kwasiaa inuga. Je Luka. Jejuí 'ga ree je ka'arana kwasiari inuga ene upe. A'eramü ene jeremikwasiarera mogytau. A'eramü ene "Na pa je 'gã a'jea futat imome'ui jee ra'e", 'jau ene jeremikwasiarera mogytare.

Ae pype akou 'ã Jejuí 'ga awau watau kwe pe akou rakue, mama'eukwaawa pe'au 'gã nüi rakue. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oka 'ga awau kwe pe akou rakue. 'Gã mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramü 'gã 'awamü kwaiwete 'ga renuparera 'gã 'ga rera mome'wau awau kwe pe ajemogyau 'gã nupe. Amumera 'gã ka'arana kwasiaa 'ga ree, 'ga rekwawer are. A'ere 'gã nomome'upawi 'ga rekwawera rakue.

A'eramü je "amome'upap pa je ikwasiaa inuga ka'aran are 'gã nupe kwy", 'jau je tejeupe. A'eramü je a'eramü tewau Jejuí 'ga resakarera 'gã nupe teporogytau tekou ai'i. Je naesagi futari Jejuí 'ga. A'eramü je tewau 'ga resakarera 'gã nupe teporogytau tekou. Namajepei'i 'gã nupe etee rüi futat je porogytai. Kwaiwete je porogytai 'ga resakarera 'gã nupe tewau tekou ai'i. "Pemome'upap pejemiesagera jee", 'jau je 'gã nupe tewau tekou ai'i. "Jejuí 'ga remiapofera pemome'upap jee", 'jau je tewau tekou 'gã nupe ai'i.

A'eramü 'gã imome'waupap jee. Wemiesagera 'gã imome'wau jee. A'eramü je 'awamü ka'arana kwasiaa inuga 'gã nemimome'ufer are pë nupe.

A'eramü ene jeremikwasiarera resaka ka'aran are. "A'jea futat 'gã Jejuí 'ga mome'ui jee rakue", tere jeremikwasiarera mogyta re 'jau.

Sakari 'ga upe ywagipewara 'ga eawet

⁵ A'ere je Juã Batista 'ga ra'ne imome'ui enee. Juã 'ga rekoramü Erote 'ga rekoi 'wyri-aramü judeu 'gã nupe rakue. Juã 'ga ruwa 'ga rera Sakari. Sakari 'ga mainana. Apiasi 'ga remiayuwá 'gã pyri 'ga oporowykyau Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype. Mainana 'gã juejue Arão 'ga juapyrera. Sakari 'ga remireko ëë nanë Arão 'ga juapyrera ëë nü, Isapeu ëë.

⁶ Ëë mama'e tywera nuapoi futari Jarejuwarete 'ga upe. Sakari 'ga nanë nuapoi futari 'ga upe nü. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'gã apyakai. Jarejuwarete 'ga remifutar imü etee futat 'gã mama'e apou akou namutamutat 'ga upe. ⁷ Isapeu ëë nata'yri futari 'gã nupe. Ëëmena 'ga nanë futat osawa'eramü. Nokoi'i futari 'gã na'yra mü. Namanüi futari 'gã na'yra mü. Ëë ra'yre'em teea futat.

⁸ Jarejuwarete 'ga upe 'ga porowykyaw ipe Sakari 'ga ruramü 'ga pytuna 'gã 'jau 'ga upe:

⁹ —Awamü ene ekwap esou 'au myter ipewara pype jany kasiga rapyau, Jarejuwarete 'ga muorypawamü— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau osou jany kasiga rerawau iapyau. Awau osou imy'ja'wi pype. ¹⁰ Jany kasiga 'ga upe eroo iapyramü tekotee 'gã 'upa oporogytau ukupepe Jarejuwarete 'ga upe, 'ga ëma poromukuran.

¹¹ Jany kasiga imonygauwe ywagipewara 'ga 'ua ojesaukaa 'ga upe. 'Ua u'ama tata eny pyri. Jany kasiga 'ga iapyramü 'ga 'ua u'ama ojesaukaa 'ga upe. Iapyawa rowajara katy ojesaukaa 'ga upe. ¹² 'Ga resakawe Sakari 'ga okyjau etee 'ga wi.

—Kuu. Ma'ja te 'wei? Ma'ja te koromü 'ut ojesaukaa jee 'wei?— 'jau 'ga okyjau etee futat u'ama ywagipewara 'ga wi, ojeupe 'ga jesaukaramü.

¹³ Ojewi 'ga kyjeramü ywagipewara 'ga oje'ega 'ga upe:

—Erekyje awi. Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup 'üina — 'jau 'ga 'ga upe ojewi 'ga kyjeramü. —"Kunumia emut amü jee", ere ako 'ga upe rakue. A'eramü 'ga 'awamü eneremifutara mua enee— 'jau 'ga 'ga upe. —Anurenure'i nipo eneremireko ëë ra'yramü— 'jau 'ga Sakari 'ga upe. —Eja'yra 'ga ar ire ki Juã enug 'ga ree. 'Ga 'aramü nipo eneku'i 'ga ree. ¹⁴ Enepytuna 'gã we futat nipo aku'iramü ene pyri 'ga 'aramü 'ga ree. ¹⁵ Waranuw ire nipo enera'yra 'ga kúima'eeteetea Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe u'ama. —'Ga aranuw ire ene kawijaiwa rykurukare'ema 'ga upe. Y'way ajaiwaye'ema miamü futat itykurukare'ema 'ga upe. 'Ga 'ar ypyrauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekoi— 'jau 'ga 'ga upe imome'wau.

¹⁶ —Waranuw ire nipo enera'yra 'ga awau akou kwe pe oporogytau Israeu juapyrera 'gã nupe. A'eramü nipo 'ga 'gã mojewyrukaa Jarejuwarete 'ga rerowiara upe nü— 'jau 'ga 'ga ruwa 'ga upe u'ama. ¹⁷ —Sã'ã ymä Eliasi 'ga rekoa Jarejuwarete 'ga päjë mü etee mama'e

apoa rakue. Nan tee futat nipo enera'ya 'ga rekoī, 'ga 'jawerimū etee futat. Jarejararete 'ga rur enune nipo enera'ya 'ga rekoī 'gā mu'jau. 'Gā na'ya mota'waukaa 'gā nuwa 'gā nupe— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'ere te nipo Janejararete 'ga ruri enera'ya 'ga rewiri. Kwaiwete te 'ā 'gā Janeruwarete 'ga je'ega nuenuwi. A'eramū enera'ya 'ga a'eramū 'ua Janeruwarete 'ga je'ega renuwukaa 'gā nupe. Janejararete 'ga rura futarukaa 'gā nupe kwaiwete— 'jau ywagipewara 'ga Sakari 'ga upe u'ama imome'wau.

¹⁸ A'ere aipo 'eramū Sakari 'ga nuerowiari 'ga je'ega.

—Ene'me awi jee kūi. Iwāiwī jeremireko ēē nū'ū. Je nanē 'ā tesawa'eramū nū. A'jea futat sipo ēē wāiwī pype ēē ra'yramū?— 'jau 'ga ywagipewara 'ga upe.

¹⁹ A'eramū ywagipewara 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani. Ereapo awi aipoa. Je 'ā Gaprieua futat. Je 'ā Ku'jywa 'ga pyriwara futat. 'Ga te 'ā je mut je moporogytaukaa enee. 'Ga te 'ā moranuw esage werurukat imome'waukaa enee jee. ²⁰ A'ere 'ā 'ga nererowiari etee ejeupe je 'ga mome'uramū. A'eramū nipo 'ga ene je'ēwoka'jama. Ije'ege'ema 'jawe nipo ekou. Enera'ya 'are'emauwe nipo nereje'egi. 'Ga 'ar ire te ereje'eg nū— 'jau ywagipewara 'ga Sakari 'ga upe. —Eja'ya 'aramū te nipo ejeupe jeporogytawera ererowiat. A'eramū te nipo ereje'eg nū— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū ukupepewara 'gā Sakari 'ga rapesaka 'upa.

—Ma'ja te 'ga wapo 'ūina oporomukuramū 'i?— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

²² Ojeupe ywagipewara 'ga porogytapaw ire Sakari 'ga 'ua uēma ukupepewara 'gā nupe. A'ere 'ga noje'egi futari 'ua. Opoa etee futat 'ga imowawaka 'gā nupe. A'eramū ukupepewara 'gā 'jau:

—Ywagipewara 'gā nipo kwe ojesaukaa 'ga upe ra'e. A'eramū 'ga oje'ēka'jamamū ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

²³ Oporowykypaw ire Sakari 'ga awau ojewya oje'wyr ipe. ²⁴ Kamēsīete 'ga remireko ēē wa'yramū. A'eramū ēē 'ūina wog ipe etee futat. Watawe'em futat kwe pe awau. Sīku jaya moka'jama 'ūina wog ipe watawe'em. ²⁵ A'eramū ēē 'jau ojeupe etee futat 'ūina: "Janeruwarete kīā esage jee", 'jau ēē 'ūina. "Teja'yre'ema je anosī jepi. A'ere 'ā je 'awamū jera'yramū. Jemena agawewi je 'ā. A'etea je najera'yri jepi. A'ere 'ā 'awamū jera'yramū. A'eramū je 'awamū tejenosōumap", 'jau ēē 'ūina ojeupe.

Mari ēē upe ywagipewara 'ga 'eawet

²⁶⁻²⁷ Isapeu ēē ra'yryrūūnamū, Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua Mari ēē upe, Nasare pewara ēē upe. Gaprieua ywagipewara 'ga rera. Gaprieu 'ga 'ua, Janeruwarete 'ga je'ega rerua Mari ēē upe. Nimeni we Mari ēē. Eēmērama 'ga Jose 'ga. Jose 'ga Davi 'ga juapyrera. Ippy we 'gā nupe 'wyriarareteramū 'ūi ma'efera 'ga futat poromū, Daviramū.

²⁸ A'eramū Gaprieu 'ga 'jau Mari ēē upe:

—Ere eku'iramū ekou 'awamū, kari. Janeruwarete 'ga nipo 'ā ojejuka ene ree 'awamū i— 'jau 'ga ēē upe 'ua.

²⁹ A'ere ēē naeapyoī ojeupe 'ga 'e are. "Ma'eramū kīā aipo 'jau jee 'ū?" 'jau ēē ojeupe.

³⁰ A'eramū 'ga 'jau ēē upe:

—Erekyje awi, kari. Janeruwarete 'ga te ene rereko. Iku'i 'ga 'ūina ene ree. ³¹ Enera'yt nipo ene. Kūima'e 'ga nipo enera'ya 'ga. Jejuī 'jau ki ene eja'ya 'ga renūina— 'jau 'ga ēē upe. ³²⁻³³ —Kūima'eeteete 'ga te nipo. Janeruwarete 'ga te'i pē nupe 'jau: "Koromū jera'ya 'ga", te'i pē nupe 'ga resaukaa 'jau— 'jau 'ga ēē upe. —'Ga futat nipo anure Janeruwarete 'ga omogo 'wyriarareteramū pē nupe, judeuramū pē nupe, Jako 'ga juapyreramū pē nupe— 'jau 'ga ēē upe. —Ymā we te ako Davi 'ga juapyrera 'ga peapasak pejejemogyau ikue. "Maranime gatu nipo Davi 'ga juapyrera 'ga ruri 'wyriarareteramū akou janee?" pe'je 'ā pejejemogyau jepi. A'ere 'awamū 'ga ruri pē nupe. Enera'yramū 'ga 'ga muri pē nupe, pēnemiapesagera 'ga. Namutat 'ga rekoī 'wyriarareteramū pē nupe. Nipy'ruawi futari 'ga akou. Nateepawa'uweri futari nipo 'ga akou— 'jau 'ga ēē upe.

³⁴ A'eramū Mari ēē 'jau 'ga upe:

—Kūjāmukua we te 'ā je ako. Nokoi we te 'ā kūima'ea je ree. Ma'eramū je kūima'e tejee ekoe'emauwe teja'yr ekoeteramū nūrā?— 'jau ēē 'ga upe.

³⁵ A'eramū 'ga 'jau ēē upe nū:

—Ku'jywa 'ga 'Agesagea te nipo ene rereko ī. 'Ga te kunumīa amut enee ī. A'eramū nipo ene eja'yramū. Ku'jywa 'ga te wa'yra 'ga amut enee. A'eramū nipo 'ga wesageramū. Nitywi'i futari 'ga tywera 'ga ree— 'jau 'ga ēē upe. ³⁶ —Nenerea'ari nipo epytuna ēē ree, Isapeu ēē ree? "Ta'yre'ema kynā", 'jau 'gā 'ā ēē upe jepi. A'ere 'awamū ēē ra'yramū. Ta'yryrūū ēē. Owāiwī pype ēē ra'yramū ai'i. ³⁷ Wapo katu katu te 'ā Ku'jywa 'ga mama'ea. A'eramū 'ga ēē mena 'ga ra'yra pyygukaa ēē upe. Nokoi'i te 'ā Ku'jywa 'ga remiapoe'ema mama'e mū— 'jau 'ga ēē upe.

³⁸ A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—Nai'i. A'jea futat Janeruwarete kiā jejararetea futat. Tene kiā iapoi jee wemifutar imū etee futat— 'jau Mari ēē ywagipewara 'ga upe.

Aipo 'epaw ire 'ga awau ēē wi ywag ipe nū.

Isapeu ēē pyri Mari ēē oawet

³⁹⁻⁴⁰ A'eramū Mari ēē ikoai'i awau Isapeu ēē 'wyr ipe. “Oo pa je kynā resaka tekou kwy”, 'jau ēē ojeupe. A'erauwe futat ēē okaraemā mogatyrūmū awau. Isapeu ēē Judeja yw pewara. Wyytyra pyte'rarimū 'gā 'wyrā ruwi. A'eramū Mari ēē awau peu. Amunaw ipe owaēmawe Mari ēē awawayayau osou Isapeu ēē 'wyr ipe.

⁴¹ Mari ēē resakawe Isapeu ēē 'jau ēē upe:

—Tereko?

—Je rekoī 'we. Ene pyri je ruri tekou— 'jau Mari ēē ēē upe.

Mari ēē 'je'ega renupawe Isapeu ēē ra'yrā 'ga omŷina ēē reweg ipe. A'erauwe futat Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri osou Isapeu ēē pype. Eē rerekwaramū futat 'ua.

⁴² A'eramū ēē 'jau Mari ēē upe:

—Janeruwarete kiā ojejuka ene ree kyn. Janeruwarete kiā esage janee. Ma'eramū 'ā ereko eku'iramū. Eneku'ī 'ā ekou tekotee wā ku'ī apyraapa— 'jau Isapeu ēē Mari ēē upe. —Enera'yrā kiā ree taetu nipo kiā jejukai ene ree. ⁴³ Janeruwarete kiā esage jee. Ene 'ā jejara kiā ya— 'jau ēē Mari ēē upe. —Je te 'ā nakūjāeteete rūi te pē nupe. A'etea te 'ā erejot je resaka rai'ī— 'jau ēē Mari ēē upe. ⁴⁴ —Ene te 'ā jarejara kiā ya. A'eramū jera'yrā kiā omŷina aku'iramū jereweg ipe eneje'ega renupawe ko— 'jau ēē ēē upe. ⁴⁵ —“Tene ki kiā iapoi jee”, ere 'ā kiā upe rai'ī. “Tene ki kiā kunumī muri jee”, ere 'ā kiā upe rai'ī. A'eramū taetu kiā tojejuka ene ree 'jau— 'jau Isapeu ēē Mari ēē upe.

⁴⁶ A'eramū Mari ēē 'jau:

—Janejara kiā esage janee, a'e je jepi.

⁴⁷ Janeruwarete kiā jane katu'okara.

A'eramū je a'eramū teku'iramū tekou.

⁴⁸⁻⁴⁹ Je 'ā nakūjāeteete rūi agawewi.

A'etea kiā 'ā ojejuka je ree je rekoramū.

Janeruwarete kiā 'ā pājēreteā. Kiā 'ā aeremiapoe'ema wapo jee.

Anure nipo je manū re je rewiri 'ut ma'e wā 'jau jee:

“Janeruwarete kiā ojejuka kynā ree”, 'jau nipo wā 'ā jee je manū re.

Anure taetu nipo wā aipo wā 'i jee.

Janeruwarete kiā tekatu futat 'ā eteete ma'eramū akou.

Nokoi futari wā amū kiā 'jawe.

Kiā etee futat Okoeteete ma'eramū—

'jau Mari ēē Isapeu ēē upe 'ūina imome'wau.

⁵⁰ —Kiā 'ā ajemuaēm ojee iporomutat ma'e wā nee.

Ymā we te 'ā kiā jemuaēmi wā nee rakue.

Opoire'ema futat nipo kiā jane ree ajemuaēm awi.

Anure taetu nipo kiā jemuaēmi wā nee—

'jau ēē imome'wau ēē upe.

⁵¹ —'Awamū taetu 'ā kiā opājē resaukaru'jau'japa wā nupe.

Ojee ojerowiarai'p ma'e wā kiā imomapa nipo.

Wā nemiaporama nipo kiā imateepapa wā nui—

'jau ēē 'ūina ēē upe.

⁵² —'Wyriara wā nipo kiā imuēma.

'Wyriare'ema wā etee nipo kiā imŷina 'wyriara py'rau nū.

⁵³ Ikaraemāe'ema wā nupe etee nipo kiā mama'e esage monou nū—

'jau ēē imome'wau ēē upe.

—A'ere nipo kiā ikaraemā kwai ma'e wā momoirukari wā karaemā awi.

A'eramū nipo kiā wā monou kwe pe, wā karaemāe'eme futat.

⁵⁴ Janepy upe kiā 'jau rakue: “Ajemuaēm je pē nee.

A'eramū je pē poaa mama'e apo are”, 'jau kiā rakue.

A'eramū kiā u'eawer imū etee mama'e apou wā nupe, wā poaa, Israeu kiā juapyrera wā poaa.

Wenuparera wā kiā ipoaa.

Nomoka'jami futari kiā u'eawera.

⁵⁵ Wea'aramū etee futat kiā akou wā nee.

Kiā 'ā ajemuaēma janepy wā nee rakue.

Abraão kiā ree, kiā juapyrera wā nee nanē futat kiā 'ā ojejukau rakue.

Oje'eg imū etee futat kiā 'ā iapoi—

'jau Mari ēē Isapeu ēē upe.

⁵⁶ Muapyra jay magwapa Mari ēē akou peu Isapeu ēē 'wyr ipe. A'ere ēē ojewya 'ua oje'wyr ipe nū.

Juā Batista 'ga 'aawet

⁵⁷ Oje'wyr ipe Mari ēē o re Isapeu ēē ra'yra 'ga 'ua ēē wi. Kūima'e 'ga futat ēē ra'yra. ⁵⁸⁻⁵⁹ A'eramū ēē pytuna 'gā aku'iramū 'ga ree. Kwaiwete futat 'gā aku'iramū 'ga ree. Ēē pyriwara 'gā nanē aku'iramū 'ga ree nū.

—Janeruwarete kīā 'ā esage kynu upe. Ajemuaēm kīā kynu ree. A'eramū kīā kynu mena ra'yra ppygukaa kynu upe— 'jau kūjāmera 'gā.

Kūima'efera 'gā we futat 'jau ēē upe:

—Esage te 'ā Janeruwarete 'ga 'gā nupe— 'jau 'gā ajaupe ēē ra'yra 'aramū. —Iwāiwi agawewi 'ā ēē. A'etea 'ā ēē ta'yt owāiwi pype— 'jau 'gā ēē upe ēē ra'yramū.

Majepeja etee kunumī 'ga morowykye'ema magwapa. A'ere 'gā 'ua 'ga mojewaga resaka. 'Ga mojewaga resaka 'ut ma'e 'gā 'jau ajaupe:

—'Ga ruwa 'ga rera etee futat sinug 'ga ree kūi, Sakari kūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁶⁰ A'ere 'ga y ēē:

—Naani. Nafutari je. Juā te je afutat kīā reramū— 'jau ēē 'gā nupe. —Juā te je anug kīā ree— 'jau etee ēē 'gā nupe.

⁶¹ Aipo 'ga y ēē 'eramū 'gā 'jau ēē upe:

—Ma'eramū a'ī? Nitywi te 'ā enepytuna Juā pyu era a'ī— 'jau 'gā ēē upe. —Ma'eramū ene inuga ekoete 'ga ree a'ī?— 'jau 'gā ēē upe.

'Ga ruwa 'ga peu futat 'ūina. A'ere 'ga noje'egi 'ūina. Ije'ēka'jam 'ga. ⁶² A'eramū 'gā 'jau 'ga ruwa 'ga upe:

—Ma'ja pyu te jane 'ga renūi?— 'jau 'gā 'ga upe.

Opou etee futat 'gā oje'ega Sakari 'ga upe 'ga 'jawe. ⁶³ A'erauwe 'ga iapoi 'gā 'jawe etee futat 'gā nupe. Opo warawarau etee 'gā nupe.

—Ka'arana perut jee— 'jau 'ga.

Opou etee futat 'ga 'jau 'gā nupe.

A'erauwe 'gā ka'arana rerua 'ga upe. Ka'arana 'ga ikwasiaa wa'yra 'ga rer are 'gā nupe. Ka'aran are 'ga rera kwasiaramū 'gā esaka.

—'Ga rera Juā futat ra'e kūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁶⁴ Aipoa 'ga ikwasiaa 'ga renamū futat 'ga je'ega ojewya 'ga upe. A'eramū futat Janeruwarete 'ga 'ga je'ega mamuka 'ga wi, ywagipewara 'gā 'eawer imū etee futat. A'eramū futat 'ga imome'ui oje'eg imū 'gā nupe, 'ga oporogytau 'ūina 'gā nupe.

—Janeruwarete 'ga 'ā esage janee— 'jau 'ga oje'ega fug ire 'ūina, Jarejuwarete 'ga mome'wau 'gā nupe.

⁶⁵ 'Ga je'egauwe futat peuwara 'gā ajemogymogyau etee futat 'ga renupa.

—Kuu. Maran te 'ga je'egi nū 'wei?— 'jau 'gā ajemogyau etee futat 'ga je'ega rerowiare'ema 'ga je'egamū.

A'eramū futat 'gā awau kwe pe ēē rera mokwasi'wau ajaupe.

—Iwāiwi agawewi 'ā Isapeu ēē. A'etea ēē ta'yt. Ēē mena 'ga oje'ēka'jamamū ai'i. 'Ga ra'yra 'ga 'arauwe 'ga je'ega fugi 'ga wi ai'i nū. A'eramū futat 'ga oporogytau 'ūina Jarejuwarete 'ga upe oree ai'i— 'jau 'gā imome'wau ajaupe.

Amunawa moyka awau imome'wau 'gā nupe. ⁶⁶ A'eramū 'ga je'ega renupara 'gā 'jau:

—Ma'e kūima'e 'ga sipo 'i? Kūima'e esage 'ga nipo kūi— 'jau 'gā ajaupe, 'gā na'yra rera renupa.

A'eramū Juā 'ga 'ar ypyrauwe Janeruwarete 'ga ojejukau esage 'ga ree.

Jarejuwarete 'ga je'ega mome'uawet

⁶⁷ 'Ga je'ega mamug ire Janeruwarete 'ga U'agesage mua Juā 'ga ruwa 'ga upe, Sakari 'ga upe. 'Ga 'Agesagea 'ga rerekou 'ga moje'egukaa 'gā nupe. Janeruwarete 'ga remimurama 'ga 'ga imome'wau 'gā nupe, wa'yra 'ga rewiri 'ut ma'e 'ga 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁶⁸ —Ene 'ā eneresage oree, ki Ku'jyp.

Nitywi 'ga amū ene 'jawe oree.

Ene etee futat te 'ā eneresage oree, sa'e ki Jarejuwarete 'ga upe.

Janeyyp 'gā 'ā, Israeu juapyrera 'gā 'ā, werowiat futat Jarejuwarete 'ga rakue.

Janeruwarete 'ga te 'ā wemiayuwa 'gā wenū'ēukat Egitu ywy awi rakue.

Anure nipo 'ga jane katu'okara 'ga muri janee.

⁶⁹ Jane katu'okara 'ga 'ā pājēreteā.

Jane katu'okara 'ga 'ā Davi 'ga juapyrera, Janeruwarete 'ga upe oporowyky ma'efera 'ga juapyrera 'ga.

⁷⁰ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga je'egi oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue.

A'eramū 'ā 'ga 'eawera 'ga je'ega mome'wara 'gā imome'wau awau kwe pewara 'gā nupe rakue.

⁷¹ “Tajejuka pē nee 'jau,

pē jukaukare'ema pē nee iporomutare'ema 'gā nupe 'jau,

pē nereko tywerukare'ema 'gā nupe 'jau, e'i 'ā Janeruwarete 'ga janee rakue”,

'jau 'gā awau 'ga 'eawera mome'wau 'gā nupe rakue.

⁷² Janeruwarete 'ga 'ā ajemuaēm futat nanē janepytunera 'gā nee rakue.

U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga iapoi 'gā nupe rakue.

⁷³⁻⁷⁵ Ymā te 'ā 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue:

“Amuēm je ene ene ree iporomutare'ema 'gā nui”, 'jau 'ga 'ga upe rakue.

“A'eramū ene ekyjawe'em jeje'ega renupa.

Je'eawer imū etee futar iki ene mama'e apou ekou.

A'eramū ene etywere'emamū ekou jee.

Mama'e tywera apoare'ema ene.

A'eramū ene nan etee futat ewau emanūmū jee”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue.

Aipo 'jau 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue.

A'ere 'ga na'ga upe etee rūi 'ga 'i.

Abraão 'ga juapyreramū jane upe juejue nanē futat 'ga 'i nū—

'jau Sakari 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁷⁶ A'ere Sakari 'ga 'jau wa'ya 'ga upe:

—Ene 'ā Janeruwarete 'ga remimurera 'ga renunewara, kisit.

Ene aranuw ire nipo Janeruwarete 'ga 'jau enee:

“Je te 'ā pājēreteā”, 'jau nipo Janeruwarete 'ga enee.

“Juā 'ga jeje'ega mome'wara 'gā nupe”, 'jau nipo 'ga enee ene rekoramū.

Ene nipo kūima'eteete futat ereko 'gā nupe.

Ene nipo ereo Jarejararete 'ga renunewe kwe pe 'gā mu'jau ekou Jarejararete 'ga rura futarukaa 'gā nupe.

Janeruwarete 'ga ajemuaēm ae ree.

A'eramū 'ga ene monou kwe pe ene moporogytaukaa 'gā nupe.

⁷⁷⁻⁷⁹ “Pejetywer awi pēpoiriweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemi-ayuwamū pē katu'oka”, 'jau nipo ene ewau ekou 'gā nupe.

“Janeruwarete 'ga ajemuaēma jane ree.

Ipota'wa te 'ā 'ga jane ree”, 'jau nipo ene ewau ekou 'gā nupe—

'jau 'ga wa'ya 'ga upe 'ūina oporogytau.

—Janejararete 'ga 'ara 'jawe futat.

Sā'ā ae kwara poromū mama'e resak katu katua.

Ypytunaiwa pypewara 'gā tee ajemogy oky'jau mama'e awi.

'Arimū wata ma'e 'gā nokyjei futari ajemogyau.

Nan tee Janejararete 'ga 'ur ire jane mu'ei 'Uwarete 'ga ree.

A'eramū jane 'ga kwaaw ire jarekyjawe'em.

'Ga kwaapare'ema 'gā tee okyje ajemogyau. Amanū awi 'gā kyjea 'gā nerekou.

A'ere 'ga kwaapara 'gā nokyjei.

Okwaawamū Janeruwarete 'ga janekyje mateepawi.

Ojeupe jane porogytaramū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, jane monou wemiayuwamū.

A'eramū jane a'eramū jarekyjawe'em jaremanū awi—

'jau Sakari 'ga wa'ya 'ga upe.

⁸⁰ Waranuw ire Juā 'ga awau akou kwe pe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea futat 'ga rerekou.

Ojete'e'i futat 'ga awau akou amunawe'em ipe namutamutat. A'ere Israeu juapyrera 'gā awau ajatykau 'ga porogyta renupa. A'eramū 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe.

2

Jeju 'ga 'aawet

(Mateu 1.18-25)

¹ 'Wyarararete 'ga Augusto 'ga. A'eramū 'ga 'jau ojeupe: “Marāmaran te jeremiayuwa pytuna nū?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'gā nera kwasiarukaa ojeupe.

—Pekwap pejeje' wyr ipe pejejera kwasiarukaa 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe, oje'ega monou wemiayuwa 'gā nupe. —A'ere simojopyrū pēē 'jau, pēnera kwasiarukar ire 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

² Aipoa 'ga iapoukaramū Sireniu 'ga 'ūina 'wyrriaramū Siria wyw pewara 'gā nupe.

³ A'eramū 'gā awaupap wera kwasiarukaa wamŷja jeupawer ipe etee futat. ⁴ A'eramū Jose 'ga nanē awau Garireja wyw awi. Nasare awi 'ga awau Judeja wyw pe, wamŷja 'ga Davi 'ga 'wyrer ipe. Perēi me Davi 'ga 'ari rakue. A'eramū 'ga awau peu, wamŷja jeupawer ipe.

⁵ Wemirekoram ēē rerawau, Mari ēē rerawau ojeupi wera kwasiarukaa 'gā nupe. Ēē ra'yr'a ja'wyja'wyrāmū 'ga ēē rerawau Perēi me. A'ere kwaiwete 'gā oi peu. A'eramū 'gā wawa 'oga ojumpykware'emamū 'gā nupe. A'eramū Jose 'ga ēē rerawau wyra jagawa pype erosou 'ara ro'ysag awi. ⁶⁻⁷ Peu 'gā nekoramū Mari ēē ra'yr ppy 'ga u'aa. 'Ga 'ar ire 'ga auwana taity pyu, 'ga monou 'ga nuga wywa'ri pype*

Ywagipewara 'gā jesaukaawet

⁸⁻⁹ Jejui 'ga 'aramū ywagipewara 'ga 'ua ojypa ojesaukaa wyra jara 'gā nupe. Mukuu'i 'gā nekoi Perēi awi. Jū me 'gā nekoi weymawa pyri. Karupa'mīa 'gā neymawa. Ypytunimū agawewi. A'etea 'ara 'jawe imojesaka 'gā nupe. Tata eny 'jawewara rerua erojypa 'gā nupe. Janeruwarete 'ga ojemuenuyū 'gā nupe. A'eramū 'gā okyjau 'ga reny awi.

¹⁰ A'eramū jui 'gā kyjeramū ywagipewara 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekyje awi. Moranuw esagea te je arut amū imome'wau pē nupe. A'ea moranuwa pyu tamaku'i pēē 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'ea nipo 'gā amaku'i imogyau najuejue etee. ¹¹ 'Awa 'ara rupi pē katu'okara 'ga 'ari Perēi me ko. Janeruwarete 'ga remimurera 'ga 'ari ko. Pējararete 'ga 'ari ko, pēnemiapesagera 'ga 'ari ko— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹² —Taity pyu 'ga jeuwani 'upa wywa'ri pype. A'eramū pēē 'awamū pejewau 'ga resaka. Jeremimome'ufer imū etee futat nipo peesak 'ga ruwamū. “A'jea futat jane esagi 'ga remimome'ufer imū etee futat”, 'jau nipo pēē pejejaupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³ Ojetee'i ra'ne ywagipewara 'ga 'ua. A'ere kwaiwete 'gā 'ua ajatykau 'ur ppy ma'e 'ga ree. —Nitywi 'ga amū Janeruwarete 'ga 'jawe.

'Ga te 'ā esage—

'jau 'gā ajaupe.

¹⁴ —Ywagipewaramū ore 'jau: “Ene te 'ā eneresage jepi.”

Wyw pewara 'gā nanē 'jau nū: “Ene te 'ā eneresage jepi” 'jau 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga upe.

A'eramū 'ga ojee oryp ma'e 'gā mopy'ata'wau—

'jau 'gā ajemogyau.

¹⁵ A'ere ywagipewara 'gā awau ojewya ywag ipe nū. A'eramū wyra jara 'gā 'jau ajaupe:

—Pe'je ajee soo Perēi me 'ga resaka 'ū. “Pe'je pejewau 'ga resaka, e'i Janeruwarete 'ga pē nupe”, e'i ako ywagipewara 'ga janee ko. A'eramū jane jarewau 'ga resaka— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁶ A'eramū futat 'gā awau jupiwewe futat kunumīakrya 'ga resaka. Owaēm ire 'gā 'ga resaka. Mari ēē resaka Jose 'ga reewe. Kunumīakrya 'ga resaka wywa'ri pype 'ga ruwamū. ¹⁷⁻¹⁸ 'Ga resag ire 'gā awau 'ga mome'wau amunaw ipewara 'gā nupe:

—Ywagipewara 'ga 'ut ojesaukaa oree ko. “Pē katu'okara 'ga u'at Perēi me ko”, e'i 'ga oree ko. A'eramū ore arajua 'ga resaka. A'ere a'jea'jea futat 'ga 'i ra'e. 'Ga 'eawer imū etee futat ore kunumīakrya 'ga resagi— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā aipo ojeupe 'gā 'eramū ajemogyau oporesagamū 'gā nee.

¹⁹ Mari ēē 'upa etee enupa 'gā porogytaramū. Wapyakau 'upa 'gā je'eg are. Wea'aramū etee 'upa wa'yr'a 'ga ree.

²⁰ A'ere wyra jara 'gā awau ojewya nū.

—Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'gā awau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa akou. —Mama'e esagea te 'ā eremome'u oree. Nitywi 'ga amū ene 'jawe— 'jau 'gā awau akou pe rupi 'ga upe. —Ywagipewara 'gā nemimome'ufer imū etee futat jane esagi— 'jau 'gā ajaupe, awau akou pe rupi.

Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gā oawet

²¹ 'Ga 'ar ire 'gā majepeja etee morowykye'ema magwapa. A'ere 'gā 'ga mojewagukaa 'ga upe. Ywagipewara 'ga je'egawer imū etee futat 'gā 'ga re'roka, Jejui 'jau 'ga upe.

²²⁻²³ 'Ga mojewag ire 'ga ru'wyr'a 'ga 'ga rerawau Jerusareg ipe 'ga y'ēē retee. 'Ga rerawau esaukaa mainana 'ga upe. Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat 'gā 'ga rerawau esaukaa mainana 'ga upe Jarejuwarete 'ga rowase. Ymā te Moisesi 'ga 'i 'gā nupe rakue: “Pēna'yr ppya nipo Janeruwarete 'ga remiayuwā futat. A'eramū pēē 'ga 'ar ire 'ga rerawau esaukaa mainana 'ga upe, Jarejuwarete 'ga rowase”, 'jau 'ga ka'arana kwasiara inuga 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā a'eramū 'ga rerawau esaukaa 'ga upe, Moisesi 'ga je'egawer imū etee futat.

²⁴ Ymā te Moisesi 'ga ka'arana kwasiara inuga ee rakue. “Mukūja ki pykaua pero mainana 'ga upe iapyaukaa Jarejuwarete 'ga upe pejeja'yr'a 'arauwe”, 'jau 'ga 'gā nupe

* 2:6-7 Ymā nitywi taityrete 'ga nugawa rakue. A'eramū 'gā 'ga monou wywa'ri pype.

rakue. “Pykau tywe'emamū mukūja wyra'i rerawau iapyau”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eramū Jejuī 'ga ru'wyrā 'ga 'ga rerawau erosou Jarejuwarete 'ga mogyaaw ipe. Mukūja pykaua 'ga erawau erosou ojeupi mainana 'ga upe.

²⁵⁻²⁷ Poje Janeruwarete 'ga 'Agesage oje'ega Simeão 'ga upe:

—Ere ewau esou peu, jemogytaaw ipe— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau osou 'ga mogyaawa pype. Awau osou Jejuī 'ga ru'wyrā 'ga resaka 'ga y ēē retee. Jejuī 'ga nanē 'ga esaka nū. 'Ga resakawe 'ga 'ga rupia 'ga mua ojywa pe. A'erauwe 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Jerusareg ipewara 'ga futat Simeão 'ga. Esage ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'e 'ga te poromū, Simeāonamū. Simeão 'ga akou ae katu'okara 'ga rura rapesaka rakue. Janeruwarete 'ga remimura 'ga rapesaka 'ga akou. ²⁸ A'eramū 'ga Jejuī 'ga wuja rupia ojywa pe. A'eramū futat 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

²⁹⁻³¹ —Ku'jyp. Ene te 'ā mama'ea ereapo oree rakue.

Ene te 'ā mama'ea jararetea.

Nitywī futari 'ga amū ene 'jawewara.

Ene te 'ā mama'ea ereapo katu katu ore upe rakue.

Ymā te ako Ene'agesage je'egi jee ikue:

“Emanūme'ēwe nipo ae katu'okara 'ga ereesak”, 'jau ako ene jee ikue.

A'efer imū etee je 'ā 'ga resagi.

'Awamū je 'ga resagi tejeau.

A'eramū je 'awamū temanūarūmū.

Aesak je 'ga enu'ama 'awamū.

A'eramū je tewau ene pyri 'awamū.

³² 'Ga nipo 'ara 'jawe futat.

Sā'ā ae najuejue etee mama'e resaga 'arimū.

Nan tee futat nipo 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukari 'gā nupe, 'ga je'ega mome'wau judeu'e'ema 'gā nupe.

Jejuī 'ga 'ā judeua.

A'eramū nipo tesirūmera 'gā Jejuī 'ga ree te judeu 'gā pojeupa ajemogyau.

Eneremiayuwa 'gā pojeupa ajemogyau—

'jau 'ga oje'ega Jarejuwarete 'ga upe u'ama.

³³ Aipo 'ga 'eramū Jejuī 'ga jara 'gā oporesagamū Simeão 'ga ree.

—Ma'eramū 'ga aipo 'jau janera'yra upe 'ū?— 'jau 'gā ajemogyau oporesagamū 'ga ree, 'ga porogyta 'ga 'amamū.

³⁴⁻³⁵ A'ere Simeão 'ga 'jau Jarejuwarete 'ga upe nū:

—Ejejuka esage ki 'ga jara 'gā nee, 'gā nekoramū— 'jau 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

A'eramū futat Jejuī 'ga monou 'ga y ēē upe nū. A'eramū futat Simeão 'ga 'jau Mari ēē upe:

—Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ā kunumīa amut enee rai'i— 'jau 'ga ēē upe. —A'ere nipo 'ga aranuw ire amumera 'gā niporomutari 'ga ree. 'Ra rerekou tyweaete nipo 'ga rekoramū— 'jau 'ga imome'wau ēē upe. —Aipo resaga nipo wayeteramū enee. Sā'ā ae jepokysia tuwuu raya. Nan futat nipo ayramū enee— 'jau 'ga imome'wau ēē upe u'ama. —'Ga rereko tywearera 'gā nipo Janeruwarete 'ga omomap. Amumera 'gā etee te nipo iporomutat enera'yra 'ga ree— 'jau 'ga ēē upe imome'wau. —A'eramū futat nipo 'gā aku'iramū ajemogyau 'ga ree iporomutat ma'e 'gā rerekou— 'jau 'ga ēē upe.

A'eramū Simeão 'ga 'jau 'gā nupe:

—Anure te nipo Janeruwarete 'ga janerea'awa kwaap katu katuukari janee. Ae nok-waawa'uwari ajuea'awa. 'Ga tee okwaap katu katuukat aerea'awa ae upe— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

³⁶⁻³⁸ 'Ga porogyta 'ga 'amamū kūjā ēē mū 'ua 'gā nerowyka. Wāiwī ēē 'ua 'gā nerowyka. Jejuī 'ga resakawe wāiwī ēē oje'ega Jarejuwarete 'ga upe:

—Ku'jyp. Enersage 'ā oree. Ore katu'okara kīā eremut oree rai'i— 'jau Ana ēē 'ga upe u'ama.

A'eramū ēē 'jau ojepryiwara 'gā nupe:

—'Awamū nipo 'ā kīā rekoi janee. Janeruwarete kīā remimurera kīā futat u'at rai'i— 'jau ēē ojepryiwara 'gā nupe imome'wau. —Kīā futat nipo jane katu'ok, Jerusareg ipewaramū— 'jau ēē 'gā nupe.

Ana ēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat. Ēē ruwa 'ga rera Fanueu. Aseri 'ga juapyrera ēē. Ēē iwāiwī gatu gatu te. Oitētai kwaturu kwara amu'at. Ana ēē omenaat rakue. A'ere sete kwara magwaw ire, ēē mena manūi ēē wi. A'eramū ēē akou Jarejuwarete 'ga mogyaaw ipe. Jarejuwarete 'ga upe oje'ega 'ga muorypa akou.

—Ene te 'ā eneresage oree— 'jau ēē 'ga upe 'ūina. —Nitywi futari kīā amū ene 'jawe. Ene tee futat te 'ā eneresage oree— 'jau ēē oje'ega 'ga upe akou.

Ojemi'ware'ema ēē 'ga upe oje'eg enune. Ojety'ajaga etee te futat akou 'ga upe oje'egaw ipe. Aipo kūjā ēē futat Jejuī 'ga mome'wau oje'epriwara 'gā nupe.

Ojewya 'gā awau Nasare pe nū

³⁹ Ēē porogytapaw ire Jejuī 'ga jara 'gā 'ga rerawau mainana 'ga upe mukūja pykaua retee. Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat 'gā erawau imonou mainana 'ga upe. A'eramū mainana 'ga pykau apyau Jarejuwarete 'ga muorypawamū. A'ere Jose 'ga Mari ēē retee wa'yra 'ga rerawau erojewya Nasare pe nū. Nasare 'jawa amunawa 'upa Garireja ywy pype. ⁴⁰ Peu futat Jejuī 'ga waranupa. 'Ga wujawuja'ia we futat u'akwaakwaawamū. 'Ga Ruwarete 'ga ojejukau 'ga ree.

Jejuī 'ga opytau Jerusareg ipe

⁴¹ Maraka apoawa upe iwaēmauwe Jejuī 'ga jara 'gā awau Jerusareg ipe. Wea'aramū awau ajatykau. “Janeruwarete 'ga 'ā esage janee. Ymā te 'ga 'ā janepytuna 'gā nenū'ēi Egitu ywy awi rakue”, 'jau 'gā ajaupe wea'aramū ee.

Aipoa aejatykaawa rera pasikwa. Kwara 'arauwe 'gā awau ajatykau wea'aramū opytunera 'gā nenū'ēawer are. ⁴² Tusi kwara Jejuī 'ga imu'ar ire 'ga jara 'gā 'ga rerawau poromū ojeupi. Majepeja etee 'gā morowykye'ema magwapa peu ajatykaaw ipe.

⁴³ Maraka teepaw ire 'gā okwasi'wau awau oje'wyr ipe. A'ere Jejuī 'ga nooi 'gā nupi. A'e pe 'ga pytai 'gā nui. Nokwaawi 'ga jara 'gā 'ga pytaa. ⁴⁴ Ojewyaw ipe Mari ēē 'ga resake'ema. A'eramū ēē 'jau ojeupe: “Kūima'efera wā nupi nipo turi re'ā”, 'jau etee ēē ojeupe. A'eramū ēē weae'emamū 'ga ree. Awau akou ko'aramuku watau. Awau 'gā peu okaaruwamū pe aje. Okaarupaw ipe 'gā 'ga rekaa.

—Peesak te jera'yra kīā ra'e?— 'jau ēē opytuna 'gā nupe.

—Naani nū ī— 'jau etee 'gā ēē upe.

⁴⁵ 'Ga resake'emawe 'ga jara 'gā awau ojewya 'ga rekaa Jerusareg ipe nū. ⁴⁶ Mukūi 'gā osea 'ga rekaa. Imuaprya rupi 'gā awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'ga rekaa. A'e pe 'gā 'ga resaka. Moromu'jara 'gā nupe 'ga 'ūina oporogytau. A'eramū 'gā a'e pe 'ga renamū, awau owaēma 'ga upe. ⁴⁷ A'eramū moromu'jara 'gā oporesagamū ajemogyau 'ga ree:

—Tete 'ga 'akwaaweteramū, oporogytau 'ū— 'jau 'gā ajaupe ajemogyau.

⁴⁸ 'Ga jara 'gā nanē oporesagamū etee 'ga ree nū. A'eramū 'ga y ēē oje'ega 'ga upe:

—Ma'eramū ene epytai rai'ī rā? Erejekarukat oree kī'ī— 'jau ēē 'ga upe. —Arajemuaēm ore ene ree kī'ī— 'jau 'ga y ēē 'ga upe. —“Oka'jam nipo 'ā rai'ī”, aru'e ore arakou ene rekaa kī'ī— 'jau 'ga y ēē 'ga upe.

⁴⁹ —Ma'eramū pēē je rekaa ī? 'Au te je rekoī Tejuwarete 'ga rog ipe tepytai nū ī— 'jau 'ga oje ēē upe oje'ega wekat ēē rekoramū.

⁵⁰ A'ere 'gā naeapyoī 'ga je'eg are aipo 'eramū. ⁵¹ A'eramū futat 'gā 'ga rerawau oje'wyr ipe Nasare pe nū. Mari ēē akou wea'aramū wa'yra 'ga ree, 'ga muawer are. ⁵² 'Ga ru'wyr 'ga futat 'ga muaranupa 'ga y ēē retee. Jejuī 'ga awau waranupa, 'gā je'eg imū etee futat mama'e apou akou. Wenuw etee futat 'ga 'gā je'ega. U'akwaawa 'ga erawau eruaranupa. A'eramū 'gā najuejue etee futat 'ga futaa. Janeruwarete 'ga nanē 'ga futaa nū.

3

Juā Batista 'ga remimome'ufet

(*Mateu 3.1-12; Maku 1.1-8; Juā 1.19-28*)

¹⁻² Amunawe'em ipe Juā 'ga rekoramū Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe rakue:

—Ekwap jeje'ega mome'wau 'gā nupe— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe rakue, Sakari 'ga ra'yra 'ga upe rakue. —Ikwaapare'ema 'gā nupe jeje'ega mome'wau ewau— 'jau 'ga 'ga upe.

Tiperiu 'ga te futat 'wyrriarareteramū 'ūina romanū 'gā nupe. Kīsi kwara magwapa 'ūina 'wyrriar ymanamū 'gā nupe. A'eramū 'ga 'wyrriarareteramū 'ga renauwe futat tesirūmera 'gā 'ga imogyau 'wyrriarimū 'gā nupe. Pōsiu Piratu 'ga 'ūina 'wyrriaramū Judeja ywy pewara 'gā nupe. Erote 'ga 'ūina 'wyrriaramū Garireja ywy pewara 'gā nupe. Erote 'ga rewirera 'ga, Filipe 'ga 'ūina 'wyrriaramū Iturea ywy pewara 'gā nupe. Trakoniki ywy pewara 'gā nupe nanē nū. Lisaniās 'ga 'ūina 'wyrriaramū Apireni ywy pewara 'gā nupe. Aipo 'gā jemogyramū Anasi 'ga akou 'wyrriaramū mainana 'gā nupe Kaifasi 'ga retee.

Aipo 'gā jemogyramū Janeruwarete 'ga oje'ega Juā 'ga upe:

—Ekwap jeje'ega mome'wau 'gā nupe— 'jau 'ga 'ga upe, Sakari 'ga ra'yra 'ga upe.

³ Ojeupe 'ga porogytapaw ire Juā 'ga awau akou kwe pe. Jotāuy pewara 'gā nupe 'ga awau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau akou.

—Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit tāmējē pejetywer awi. A'eramū je pejetywer awi pepoir ire je pē pymīāu 'y pe. A'eramū Janeruwarete 'ga pētywera moia pē nui— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴ Isai 'ga je'eger imū etee futat Juā 'ga awau imome'wau 'gā nupe nū. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga je'egi Isai 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ojeupe 'ga 'e kwasiaa inuga ka'aran are 'gā nupe rakue:

“Peu 'ga amū rekoī wafukaita amunawe'em ipe.

Janeruwarete 'ga progyta are ae mu'jau, Jarejararete 'ga rura futarukaa 'gā nupe.

'Pe'je Janejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Peypo esage etee futar iki imonou imojewarawe'em.

Ywyaty'ria nanē ene imomēmōumap nū.

⁵ Wwyperewa ene imatyneema 'jau. A'eramū akware'emamū futat pe awau ywy kwara matyneem ire.

Ikwakwara ene imomēmōu', 'jau 'ga wafukaita.

⁶ A'eramū nan ene iaporamū, 'gā najuejue etee futat ae katu'okara 'ga kwaapa, 'A'jea futat Janeruwarete 'ga ae katu'ogi ra'e', e'i nipo 'gā 'gā nupe najuejue etee', 'jau Isai 'ga ikwasiaa Juā 'ga ree inuga 'gā nupe.

⁷ A'eramū 'gā awau kwaiwete ajatykau Juā 'ga ree numiamū ojepymīāukaa 'ga upe numiamū. “'Y pe 'ga je pymī re nipo Janeruwarete 'ga je rerekou tywere'ema jetywer are”, 'jau 'gā ojeupe numiamū. A'ere Juā 'ga 'i etee 'gā nupe:

—Naani. Pejetywer awi ra'ne pepoit. A'ere te je pē pymī— 'ga 'i etee 'gā nupe ojee 'gā jatykaramū.

A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Janeruwarete 'ga imara'ne pē nee. Pētywer are 'ga mara'neramū pē nee. A'eramū nipo 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. “Ene'me awi”, pe'je awi jee. A'jea futat nipo 'ga pē nerekou tywere'tei. “Nore rerekou tywera'uweri 'ga”, pe'je awi. A'jea futat 'ga pē nerekou tyweri nipo— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. ⁸—Pe'je pejewau mama'e esage mū apou pejetywer awi pejepoira resaukaawamū kūi— 'jau 'ga oje'ega moywrafena 'gā nupe.

—“O'meramū 'ga 'i”, pe'je kasi jee ne. “Je 'ā Abraão 'ga juapyrera te. A'eramū 'ga a'eramū je rerekou tywere'em”, pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga ifutar ire amunipo 'ā 'ga ita mu'jagi Abraão 'ga juapyreramū. ⁹ Sā'ā ae 'ywa i'a a'wyre'ema iypy mosoga. A'eramū erawau imonou imomoa tata pe. Nan tee futat 'ga pē nerekoī pejetywer awi pepoire'emamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰ A'eramū 'gā 'jau Juā 'ga upe:

—Ma'ja ajee ore aruapo a'eramū orotywer awi oropoiawamū 'ū?— 'jau 'gā 'ga upe.

—Au'je ki pejejee etee pejejea'ar ire. Najuejue etee ki 'awamū pejejuka esage pejejee.

¹¹ Taity kwaiwete ma'eramū pemono ape taitye'ema 'gā nupe. Emi'uram kwaiwete ma'eramū pēē mama'e monou emi'urame'ema 'gā nupe nū— 'jau 'ga 'gā nupe, aipoa ojeupe 'gā 'eramū.

¹² A'eramū 'wyriara upe ka'aranūū pyykara 'gā oje'ega Juā 'ga upe nū:

—Ma'ja ajee ore aruapo orojee, orotywer awi oropoiawamū nū'ū?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹³ A'eramū Juā 'ga 'jau ka'aranūū pyykara 'gā nupe:

—Au'je ki ka'aranūū muruu re 'gā nui. 'Wyriara je'eg imū etee futar iki ka'aranūūa pepyyk pejekou 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe, aipo ojeupe 'gā 'eramū.

¹⁴ A'eramū jefaruu 'gā 'jau 'ga upe nū:

—Ore nū'ū? Ma'ja ajee ore aruapo orotywer awi oropoiawamū 'ū?— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Juā 'ga 'jau jefaruu 'gā nupe:

—“Ka'aranūūa tejeupe imure'emamū je ene nupāi ne”, ere kasi 'awamū 'gā nupe ne, 'gā je'ēwu'jage'ema ne. Mama'ea a'jea etee futat imome'wau ekou. “Temepyi'ia je nafutari”, 'jawe'em pēē pejekou. “Temepyuua te je afutat”, 'jawe'em futat pejekou— 'jau 'ga jefaruu upe. —Pejeporowyky repy are etee futat pēnekōēāi pejekou— 'jau 'ga 'gā nupe. “Topoit tetywer awi 'jau” 'jara 'gā jefaruu 'gā nupe 'ga 'jau poromū.

¹⁵ Aipo 'gā nupe Juā 'ga 'eramū 'gā amū 'upa 'ga porogyta renupa.

—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga nipo kweramū ki sa— 'jau 'gā ajaupe 'upa. —'Ga futat nipo ae katu'okara— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

¹⁶ Aipo 'gā 'eramū Juā 'ga enupa. A'eramū 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Naani. Naae katu'okara rūi je. Naje rūi 'ga remimurera— 'jau 'ga 'gā nupe, aipo ojeupe 'gā 'eramū. —Naani. Janeruwarete 'ga remimura 'ga 'ā kūima'eeteetea te— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. —Je naani. Je akotee'i ma'ea te. Apoat te je 'ga tekou— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —Je 'ā a'jea futat apymī pēē 'y pe tekou. A'ere je rewiri 'ut ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. —'Ga te amut 'Uwarete 'ga 'Agesagea werowiaaramū pē nupe. Werowiare'ema 'gā nupe te ajee 'ga namuri futari U'aga. Werekou

tywerete futat nipo 'ga 'gã. ¹⁷ Sã'ã ae juowuuran ape 'oga. A'eramũ 'ã ae a'yi esage imũ'jãu juu. A'eramũ 'ã ae iapefera monou tata pe. Nan tee futat nipo 'ga werowiare'ema 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata nowewi futari. Nitywi futari imowepara 'ga amũ— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁸ A'eramũ Juã 'ga 'jau 'gã nupe nũ.

—Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit pejetywer awi. Pejetywer awi pẽpoiweramũ Janeruwarete 'ga imoia pẽ nui— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁹⁻²² A'eramũ 'gã a'eramũ kwakwai'i opoia otywer awi. A'eramũ Juã 'ga otywer awi 'gã poiramũ 'gã pymĩau 'y pe.

'Ype Jejui 'ga pymĩawet

(Mateu 3.13-17; Maku 1.9-11; Juã 1.31-34)

'Gã pymĩmaw ire Jejui 'ga 'ua 'gã pymĩaw ipe owaẽma 'ga upe. A'eramũ Juã 'ga Jejui 'ga monou ipymĩau 'y pe.

Juã 'ga opymĩ re Jejui 'ga oje'ega monou u'ama 'Uwarete 'ga upe. Ojeupe 'ga je'ega monoramũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua 'ga upe. Pykau 'jawe 'ua ojypa 'ga jasi'ywarimũ wapyka. Ywag awi 'ga upe U'agesage jywamũ Janeruwarete 'ga oje'ega Jejui 'ga upe.

—Ene te 'ã Jera'yraretea. Ene 'ã jeremifutararetea. Ene 'ã je muorypararetea ejee— 'jau 'ga wa'yra 'ga upe oje'ega mua.

Anure Erote 'ga Juã 'ga munewukaa 'gã nupe. Erote 'ga 'wyriaramũ peuwara 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'ga munewukaa. Erote 'ga wewirera 'ga remireko eẽ pojekau 'ga wi, Erotiasi eẽ pojekau 'ga wi. A'eramũ Juã 'ga 'jau 'ga upe:

—Nia'wyri nanuara. Ejewirera remirekoa 'ã erepojeka 'ga wi. Nenea'wyri ene ra'e. Kwaiwete enetywera ra'e— 'jau Juã 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga a'eramũ Erote 'ga mamara'neukaa ojee. A'eramũ 'ga Juã 'ga munewukaa 'gã nupe.

Jejui 'ga pytunet

(Mateu 1.1-17)

²³ Trĩta kwara magwaw ire Jejui 'ga awau 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga porogyta are.

Jose 'ga Jejui 'ga ru'wara.

Eli 'ga Jose 'ga ruwa.

²⁴ Matate 'ga Eli 'ga ruwa.

Levi 'ga Matate 'ga ruwa.

Meki 'ga Levi 'ga ruwa.

Janai 'ga Meki 'ga ruwa.

Jose 'ga Janai 'ga ruwa.

²⁵ Matatiasi 'ga Jose 'ga ruwa.

Amosi 'ga Matatiasi 'ga ruwa.

Naum 'ga Amosi 'ga ruwa.

Esi 'ga Naum 'ga ruwa.

Nagai 'ga Esi 'ga ruwa.

²⁶ Maate 'ga Nagai 'ga ruwa.

Matatiasi 'ga Maate 'ga ruwa.

Semei 'ga Matatiasi 'ga ruwa.

Jose 'ga Semei 'ga ruwa.

Jota 'ga Jose 'ga ruwa.

²⁷ Joanã 'ga Jota 'ga ruwa.

Resa 'ga Joanã 'ga ruwa.

Soropapeu 'ga Resa 'ga ruwa.

Saratieu 'ga Soropapeu 'ga ruwa.

Neri 'ga Saratieu 'ga ruwa.

²⁸ Meki 'ga Neri 'ga ruwa.

Ati 'ga Meki 'ga ruwa.

Kosã 'ga Ati 'ga ruwa.

Ematãu 'ga Kosã 'ga ruwa.

Eri 'ga Ematãu 'ga ruwa.

²⁹ Josue 'ga Eri 'ga ruwa.

Eriese 'ga Josue 'ga ruwa.

Jorim 'ga Eriese 'ga ruwa.

Matate 'ga Jorim 'ga ruwa.

Levi 'ga Matate 'ga ruwa.

³⁰ Simeão 'ga Levi 'ga ruwa.

Juda 'ga Simeão 'ga ruwa.

Jose 'ga Juda 'ga ruwa.

Jonā 'ga Jose 'ga ruwa.

Eriakī 'ga Jonā 'ga ruwa.

³¹ Merea 'ga Eriakī 'ga ruwa.

Mena 'ga Merea 'ga ruwa.

Matata 'ga Mena 'ga ruwa.

Natā 'ga Matata 'ga ruwa.

Davi 'ga Natā 'ga ruwa.

³² Jese 'ga Davi 'ga ruwa.

Opete 'ga Jese 'ga ruwa.

Poasi 'ga Opete 'ga ruwa.

Sara 'ga Poasi 'ga ruwa.

Nasom 'ga Sara 'ga ruwa.

³³ Aminatape 'ga Nasom 'ga ruwa.

Amin 'ga Aminatape 'ga ruwa.

Arni 'ga Amin 'ga ruwa.

Esrom 'ga Arni 'ga ruwa.

Peres 'ga Esrom 'ga ruwa.

Juda 'ga Peres 'ga ruwa.

³⁴ Jako 'ga Juda 'ga ruwa.

Isaki 'ga Jako 'ga ruwa.

Abraão 'ga Isaki 'ga ruwa.

Tera 'ga Abraão 'ga ruwa.

Nako 'ga Tera 'ga ruwa.

³⁵ Seruki 'ga Nako 'ga ruwa.

Ragau 'ga Seruki 'ga ruwa.

Faleki 'ga Ragau 'ga ruwa.

Eperi 'ga Faleki 'ga ruwa.

Sara 'ga Eperi 'ga ruwa.

³⁶ Kainā 'ga Sara 'ga ruwa.

Arfasate 'ga Kainā 'ga ruwa.

Sem 'ga Arfasate 'ga ruwa.

Nue 'ga Sem 'ga ruwa.

Lameki 'ga Nue 'ga ruwa.

³⁷ Metusarem 'ga Lameki 'ga ruwa.

Enoki 'ga Metusarem 'ga ruwa.

Jarete 'ga Enoki 'ga ruwa.

Maleleu 'ga Jarete 'ga ruwa.

Kainā 'ga Maleleu 'ga ruwa.

³⁸ Enosi 'ga Kainā 'ga ruwa.

Sete 'ga Enosi 'ga ruwa.

Atāu 'ga Sete 'ga ruwa.

Janeruwarete 'ga Atāu 'ga ruwa. Atāu 'ga ae ypy ypya. Janeruwarete 'ga remiapo ypyfera 'ga. A'eramū 'ga a'eramū Atāu 'ga ruwa Jarejuwaretea futat.

4

Amunawe'em ipe Jeju 'ga rerawaawet

(Mateu 4.1-11; Maku 1.12-13)

¹ Y pe 'ga jepymī re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jeju 'ga rerawau amunawe'em ipe 'ga rerekou. ² Kwarēta 'ara 'ga imagwapa akou ojemi'ware'ema. A'eramū 'ga opy'arayparamū akou.

A'e pe 'ga rekwaw ipe mama'eukwaawa 'wyriara 'ua 'ga resaka. “Taesak 'ga paira 'uwa 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, 'jau ojeupe etee futat. “Teje'ega taenuwukat esaka 'ga upe 'jau kwy”, 'jau 'ūina ojeupe etee futat numiamū.

³ A'eramū oje'ega Jeju 'ga upe:

—“Ku'jywa 'ga ra'yra je”, ere 'ā. A'eramū ene ita mu'jaga ejemi'uramamū— 'jau mama'eukwaawa 'wyriara Jeju 'ga upe.

⁴ Aipo ojeupe 'eramū Jeju 'ga 'jau jupe:

—Naani. Naene rûi je arowiat tekou. Tejuwarete 'ga etee te je arowiat tekou. Jeruwarete 'ga e'i oree: “Nawemi'uram are tee rûi ae rekoi”, 'jau oree jepi— 'jau 'ga jupe. —Oreruwarete 'ga te 'ã ae mogoara— 'jau etee 'ga jupe.

⁵ A'ere mama'eukwaawa 'wyrriara 'ga rerawau 'ga roeroeupia wyytyr apyte'rarimû nû. Peu 'ga rerowaëm ire mama'eukwaawa 'wyrriara wyy resaukaa 'ga upe. Mama'ea ipype ajemogy ma'e reewe futat esaukaapap 'ga upe. Kamësiete futat wyy pypewara resaukaa 'ga upe.

⁶⁻⁷ —Ejuwarete 'ga rerowiar awi ene poir ire 'agera tomonopap enee 'jau— 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga upe. —Tejerowiarâmû tomonopap enee 'jau— 'jau 'ga upe oporogytau, mama'e resaukaa 'ga upe. —Ymã te ako 'ga 'agera muri jee ikue. A'eramû je ene tejerowiarâmû 'agera monoupap enee nû. A'eramû je ene mogou 'wyrriarareterâmû 'agera mama'e upe. A'eramû ene e'ÿina jeje'eg imû etee futat 'wyrriarâmû 'gã nupe. Je te omono enee temuoryw ire— 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga upe.

⁸ A'eramû aipo ojeupe 'eramû Jejui 'ga 'jau jupe:

—Naani. Ymã Jeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are 'ga amû upe rakue. “Je te 'ã Pëjararetea. Je te 'ã Pënuwaretea. A'eramû ki pëë jeje'ega etee enupa pejemogyau. Je te ki je muoryp pejepe pejemogyau”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amû upe rakue— 'jau etee 'ga jupe.

⁹ A'ea wyyty'r ar awi mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga rerawau Jerusareg ipe nû. Janeruwarete 'ga mogytaawa apyte'rarimû 'ga rerawau eroeupia. Ywatewate 'ga mogytaawa. A'eramû 'jau 'ga upe nû:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. A'eramû ene ewau epoa 'aw awi. Nerepena'uweri ewau. Jaruete ereo e'aa. ¹⁰⁻¹¹ Eneruwa 'ga futat oje'ega okwasiarukat pë nee rakue:

“Tejepyriwara 'gã je omono enee.

A'eramû 'gã ojejukau ene ree. A'eramû ene ejemokanãje'ema ewau e'aa.

Epya miamû ene imokanãje'ema ita are”,

'jau ako Ku'jywa 'ga ka'arana kwasiarukaa wa'yra 'ga ree ikue— 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejui 'ga upe.

“Omorytee pa je 'ga kwy”, 'jau ojeupe numiamû.

¹² A'ere Jejui 'ga 'i etee jupe:

—A'jea futat aipo 'ea numiamû. A'ere je narowiari futari eneje'ega. Jeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat 'ga amû upe nanë nû: “A'jea futat sipo ajee 'ga jejukai je ree, pe'je kasi jee ne, je rerowiare'ema ne”, e'i 'ga ikwasiarukaa ajepeja 'ga upe rakue— 'jau 'ga jupe. —A'eramû je eneje'ega mojerowiare'ema— 'jau Jejui 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara upe.

¹³ A'eramû mama'eukwaawa 'wyrriara awau Jejui 'ga wi. “Anurenure'i nipo tomorytee 'ga 'jau kwy”, 'jau awau ojeupe etee futat.

Jejui 'ga porowyky ppyruga

(*Mateu 4.12-17; Maku 1.14-15*)

¹⁴⁻¹⁵ Mama'eukwaawa 'wyrriara ojewi io re Jejui 'ga ojewya awau Garireja wyy pe nû. 'Ga Ruwarete 'ga Agesagea 'ga rerekou. A'eramû 'ga a'eramû awau kwe pe watau akou. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'ga awau akou 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. A'eramû 'ga renuparera 'gã 'jau ajaupe:

—Ae mu'e katuram 'ga ra'e nû'û— 'jau 'gã ajaupe. —'Ga porogyta are pa 'ã jeporenuwiw-eramû nû. Esage te 'ã 'ga porogyta ra'e a'i kûi— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramû 'gã 'ga rera mokwasi'wau.

—Esage 'ga porogyta ra'e— 'jau 'gã 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype.

Nasare pe Jejui 'ga oawet

(*Mateu 13.53-58; Maku 6.1-6*)

¹⁶⁻¹⁷ A'ere Jejui 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nû, Nasare pe nû. Waranupawer ipe 'ga awau ojewya nû opytuna 'gã nesaka. Morowykye'ema rupi 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe wapyka oporogytau 'gã nupe. Wemiapo etee futat 'ga iapou 'gã nupe. 'Gã jatykapaw ire 'ga awau afu'ama 'gã mogytaawa rowase katy. A'eramû ajatykaawa raarana 'ga ka'arana monou 'ga po pe. A'ere 'ga ipypekau esaka. A'eramû 'ga Isai 'ga remikwasiarer ipe ipypekau esaka. Isai 'ga Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera rakue. A'eramû 'ga oje'ega Isai 'ga upe rakue. A'eramû Isai 'ga ojeupe 'ga je'egawera kwasiiaa inuga ka'aran are. Aipoa ka'arana kwasiaripyrera Jejui 'ga imogytau 'gã nupe:

¹⁸ “Janeruwarete 'ga Agesagea je rereko”,

'jau 'ga u'ama imogytau.

“'Ga 'ã je mono morogyta esage mome'waramû itywerete ma'e 'gã nupe.

'Ga 'ã je mono moromunepawa pypewara 'gã mü'jäukaa jee.

'Ga 'ã je mono eae'ema 'gã mamã'ëukaa.

'Ga 'ā je mono 'gā nemirereko tywerete 'gā mū'jāukaa 'gā nui jee.

¹⁹'Ga futat 'ā je mono, "Awamū Janeruwarete 'ga ae katu'ogi" e mome'waukaa jee 'gā nupe", 'jau 'ga imogytau u'ama 'gā nupe. ²⁰Imogytapaw ire 'ga ka'arana mamana nū. A'ere 'ga ka'arana monou ojeupe imuarera 'ga po pe nū. 'Ga po pe imono re 'ga awau wapyka 'ūina.

A'eramū peuwara 'gā ajemogyau oporesagamū 'ga ree.

—Aw'yi are te Isai 'ga ka'arana kwasiari rakue? "Je ree 'ga ikwasiari inuga rakue", e'i sipo kwe 'ga 'i?— 'jau peuwara 'gā ajaupe.

²¹A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Ga remikwasiarer imū etee futat je ruri— 'jau 'ga 'ūina wapyka oporogytau 'gā nupe.

²²A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Ae mu'e katuram 'ga ra'e nū'ū. Jane 'jawewara 'ga agawewi 'ā. A'etea 'ga morogyta esagea omome'u janee— 'jau 'gā aipo 'ga 'e 'ga renamū.

A'eramū 'gā amū 'jau:

—NaJose 'ga ra'yra 'ga rūi nipo ki sa? Maran aje 'ga ae mu'ei aipo 'jau ki 'ei— 'jau amumera 'gā ajaupe.

²³A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—"Aeremiapoe'ema 'awamū eapo amū oree", pe'je 'ā jee. "Kafanaū pe 'ā ereapo futat. A'eramū ene 'au nanē iapou nū", pe'je 'ā jee— 'jau 'ga 'gā nupe. —"Earanupawer ipe eapo oree", pe'je 'ā jee. "Ojero'wu ma'e 'gā 'ā erekatu'ok rai'i. A'ere 'awamū ene etee futat erejekatu'ok", 'jau nipo pēē jee. "Kafanaū pe 'ā ojero'wu ma'e 'gā erekatu'ok rai'i. A'eramū ene 'awamū earanupawer ipe taetu nanuara apou oree. Ore 'ā enepytuna futat. A'eramū ene epytunamū taetu ore katu'oka. Taruesak orokatu'oga 'jau", 'jau nipo pēē jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁴—Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amū oo kwe pe 'ga je'ega mome'wau. A'eramū kwe pewara 'gā jēmī 'ga je'ega rerowiaa. A'ere 'ga 'wyr ipewara 'gā jēmī nuerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gā miamū 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejuī 'ga oje'wyr ipewara 'gā nupe. —Nan tee futat kwe pewara 'gā je rerowiari. A'ere je'wyr ipewaramū jēmī naje rerowiari pejepe— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁵⁻²⁶—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Eliasi 'ga monoi ajepeja amunaw ipe rakue, Sarepata pe rakue. Sidoma ywy pe aipo 'upa. Peu futat 'ga 'ga monou kūjā ēē upe rakue, imen manū ma'efera ēē upe rakue. NaIsraeu juapyrera rūi ēē. A'etea Janeruwarete 'ga Eliasi 'ga monoukat imoporogytaukaa ēē upe. "Ene ejot ekou jeremi'urama rerua jee", 'jau 'ga ēē upe. Muapyra kwara u'aa amana okyre'ema. A'eramū 'gā nemī'urama opapa 'gā nui. A'eramū 'gā a'eramū ty'ara rerajemogyau— 'jau 'ga imome'wau ojeypyriwara 'gā nupe. —Kwaiwete agawewi futat judeu 'gā jemogyi peu ty'ara rerajemogyi. A'etea Janeruwarete 'ga ēē upe etee futat mama'e nomateepawukari. ²⁷Nānēwējēmī futat Janeruwarete 'ga judeue'ema 'ga amū katu'oka 'ga pito'om awi nū, Naamā 'ga katu'oka 'ga pito'om awi nū. Kwaiwete agawewi futat ipito'om ma'e 'gā Israeu juapyrera 'gā jemogyi peu. A'etea 'ga judeue'ema 'ga etee okatu'ok 'gā nui. Siria ywy pewara 'ga 'ga ikatu'ogukaa Eliseu 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. ²⁸—Najudeu 'gā etee rūi 'ga opoat— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

A'e renupawe 'gā amara'neramū Jejuī 'ga ree. ²⁹A'eramū 'gā 'ga rerawau wyytyra rupi 'ga rerojeupia 'ga rerawau iapye'rarimū. 'Ga rerawau 'gā iāāpyraya 'arimū 'ga rerawau.

—Simono 'ga imomoa ijukau— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

³⁰A'ere 'ga kwawi 'gā pyterimū awau kwe pe 'gā nui.

*Mama'eukwaawa rerekwat
(Maku 1.21-28)*

³¹Ajepeja 'gā 'wyrarete pe Jejuī 'ga awau, Kafanaū pe. Garireja ywy pype Kafanaū 'jawa amunawa 'upa. A'e pe 'ga awau 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree. Morowykye'ema rupi judeu 'gā mu'jau akou 'ga ree. ³²'Wyrriara 'jawe 'ga oporogytau 'gā nupe. A'eramū 'ga 'gā moporesaka etee ojee.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nū— 'jau 'gā ajaupe. —NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'jawe rūi 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gā Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat 'gā ae mu'ei— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere Jejuī 'ga nanarūi. U'eawer imū etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū 'ga ree.

'Ga porogyta renupa etee ajemogyau, ojeupe 'ga 'eramū. Judeu 'gā jatykaawa pype 'ga oporogytau 'gā nupe. ³³A'e pype mama'eukwaawa rerekwara 'ga amū akou. A'eramū 'ga muafukaaita:

³⁴—Jejuī! Nasare pe waranup ma'eramū je 'i ene upe: Ma'ja are te ereko ki sa?— 'jau mama'eukwaawa Jejuī 'ga upe. —Ore momapa te erejot ra'e? Akwaap je ene. Jane 'arimūwara 'ga remimurera te 'ā ene— 'jau mama'eukwaawa Jejuī 'ga upe.

³⁵A'eramū 'ga 'jau jupe:

—Epije ene ekou. Ere ejepe'au 'ga wi— 'jau Jejuí 'ga jupe.

A'eramū 'ga pirowara 'ga wi uēmawamū 'ga moywyrupā. A'ere namuayrūi 'ga uēma 'ga wi. ³⁶ A'eramū esakarera 'gā opiryjamū 'ga pirowara pe'aramū. A'eramū taetu 'gā oporesagamū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Opājē mū futat ako 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'ga wi ko— 'jau 'gā ajaupe. —Mama'eukwaawa miamū 'ā pājēa. Jejuí 'ga taetu pājērete. Sā'ā 'ga mama'eukwaawa pe'aa 'ga wi— 'jau 'gā ajaupe.

³⁷ Mama'eukwaawa wejue 'ga imonou 'ga wi. A'eramū taetu Jejuí 'ga rera okwasi'wau Garireja ywy pype kamšēte, amunawa moymoyka.

Pedro 'ga rojo ēē

(Mateu 8.14-17; Maku 1.29-39)

³⁸ Judeu 'gā jatykaaw awi uēm ire Jejuí 'ga awau Simāo 'ga rog ipe. Simāo 'ga rojo ēē oro'yramū 'upa. A'eramū 'gā 'jau Jejuí 'ga upe:

—Waiwa ēē iro'y 'upa. Ejot ēē resaka ēē ro'y awi— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁹ A'erauwe Jejuí 'ga awau ēē resaka. A'eramū 'ga 'jau ēē ro'y upe:

—Ejepe'a ēē wi— 'jau 'ga ēē ro'y upe.

A'erauwe ēē ro'ya oia ēē wi. A'erauwe ēē afu'ama awau mama'e apou 'gā nupe 'gā mojemí'waa.

⁴⁰ Kaaruwamū peuwara 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua esaukaa Jejuí 'ga upe. Opoa etee agawewi 'ga imonou 'gā arimū. A'etea ojero'wu ma'e 'gā ojekatu'okapap. ⁴¹ Kwaiwete 'gā nui 'ga mama'eukwaawa pe'au.

—Pejepe'a 'gā nui— 'jau Jejuí 'ga 'gā pirowara upe.

A'eramū mama'eukwaawa awau wafukaita:

—Jane 'arimūwara 'ga ra'yra te 'ā ene— 'jau wafukaita 'ga upe. —Orokwaaw ore ene— 'jau mama'eukwaawa wafukaita 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramū 'ga 'jau mama'eukwaawa upe:

—Peafukai awi pejewau— 'jau 'ga jupe.

⁴² Al'iwe, ypytu nīnauwe, Jejuí 'ga afu'ama awau awotywe'eme oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. A'ere Kafanaū pewara 'gā nuri 'ga rekaa. 'Ua owaēma 'ga upe. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ereo awi. Taruenup eneporogyta 'jau— 'jau 'gā 'ga upe numiamū.

⁴³ A'ere 'ga 'i etee 'gā nupe:

—Naani. Peuwara amunaw ipe je oi nū— 'ga 'i etee 'gā nupe, “Epyta” ojeupe 'gā 'eramū. —Janeruwarete 'ga je mono kwe pe nū. “Kwe pe ekwap je mome'wau 'gā nupe”, e'i 'ga jee. —Pejetywer awi pēpoiweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū”, ta'e 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁴ Najuejue etee futat 'ga awau akou imome'wau 'gā nupe. Judeu 'gā jatykaaw ipe etee te futat 'ga awau akou imome'wau. Amunawa moyka imome'wau akou.

—Awamū Janeruwarete 'ga 'wyriarareteramū janee. Pejetywer awi pepoiramū 'ga pē mogyi wemiayuwamū— 'jau 'ga awau akou imome'wau 'gā nupe.

5

Jejuí 'ga remimu'e ypy 'gā

(Mateu 4.18-22; Maku 1.16-20)

¹ Genesare ypia reme'y'warimū Jejuí 'ga 'amamū kwaiwete 'gā 'ua ajatykau 'ga ree, 'ga porogyta renupa. Ojopyppypyka 'gā 'ua. ² A'eramū Jejuí 'ga yaruu resaka. Mukūi yaruua 'ua ojekoka 'upa. Yara jara 'gā ū'jāumap yar awi. Taityuua 'gā ipireita 'upa. ³ A'eramū Jejuí 'ga awau u'aa Simāo 'ga yara pype.

—Ty pyteripe'i eyara emono jee— 'jau 'ga Simāo 'ga upe.

A'erauwe 'ga imonou ty pyteripe'i 'ga upe. A'erauwe Jejuí 'ga wapyka oporogytau 'yisiga pypewara 'gā nupe 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

⁴ Oporogytapaw ire 'ga 'jau Simāo 'ga upe:

—Tyyu'i pype eyara emono— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. —A'eramū ene eirū 'gā netee taityuu imomoa esaka— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

⁵ —Aruetyg ore koypytunamuku arakou ko nū'ū. A'ere nojejagi'i amū ore ko nū'ū. A'ere 'ā ene te ere ore. A'eramū ore imomoa esaka nū'ū— 'jau Simāo 'ga 'ga upe. —Ko ajee ore imonoi esaka nū.

⁶ Etyg ypyrauwe ipira ojejaga taityuu pype 'gā nupe imatyneema. Kwaiwete ipira ojejaga ipype 'gā nupe. A'eramū imonoroka werewi. Omonorok ja'wyja'wy futat. Ipira rarefē'ria te. ⁷ A'eramū 'gā ojepoetyka opytuna 'gā nupe:

—Pejot imatāu ore pyri 'wei. Kwaiwete ipiraa. Norefuakari ore ee— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'ua 'gā nepejāna. 'Ua owaēma 'gā nupe. A'eramū 'gā imatāu 'gā pyri, mukūja yaruu matyneema ipira pyu. Ipira poyja yara motypywyka werewi 'gā nupe. ⁸⁻⁹ Ipiraa ojeupe i'aramū 'gā ajemogogyau etee 'gā kyjea 'gā nerekou. Ipiraa 'gā moporesaka etee ojee.

—Kuu. Kwaiwete ipiraa. Awýja te koromū ako nū'ū? Ae rekoetea nuapoa'uweri nanuara. Ku'jywa 'ga te nipo 'ā ako nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū Simāo Pedro 'ga awau wenupy'āu wapyka Jeju 'ga rowase.

—Eyry'gi je wi. Jetywet noko je jepi 'ja. Ene te 'ā eneresage. A'eramū ene je pyri epytawe'em— 'jau Pedro 'ga Jeju 'ga upe.

¹⁰ Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmera 'gā Pedro 'ga porowyky irūa. 'Gā nuwa rera Sepeteu, Tiago 'ga ruwa, Juā 'ga retee. Mīmera 'gā ajemogyau oporesagamū ipira are. A'eramū Jeju 'ga 'jau Simāo 'ga upe, 'ga poirū 'gā neewe:

—Pēporesag awi ee. 'Awamuete je 'ā pē mu'ei. Naipira rewara rūi pēē 'awamū. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te pēē 'awamū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹¹ A'erauwe 'gā yaruu mojekoka imonou 'yisig are. Peu etee futat 'gā yaruu rejaa inuga taityuu reewe. A'eramū 'gā awau Jeju 'ga rupi.

Ipito'om ma'e 'ga

(Mateu 8.1-4; Maku 1.40-45)

¹² Amunawaretea mū pype Jeju 'ga rekoramū, ipito'om ma'e 'ga amū 'ua owaēma 'ga upe. Ymā te ipito'om ma'e 'gā nokoi futari opytuna 'gā pype rakue. Okyje 'gā ipito'om ma'e 'gā nui. 'Gā pito'oma pyyg awi 'gā kyjei. A'eramū 'gā muku 'gā mīna ojewi. A'eramū aipo ipito'om ma'e 'ga Jeju 'ga resakawe awau ojenuga 'upa ywyu 'ga rowase.

—Je resag ape, ki Ku'jyp. "Jeju 'ga ae katu'okara", e'i 'gā jee. A'eramū je tejua tejesaukaa enee. Je ree ejemuaēmiweramū je mokā'ē ape— 'jau 'ga 'ga upe.

¹³ Aipo ojeupe 'erauwe Jeju 'ga opo monou 'ga 'arimū:

—Ko ajee je ene mokā'ēi 'wei— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

Oje'arimū 'ga po mono ppyrauwe okā'jāu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramū futat 'ga pira ojekatu'oka.

¹⁴ A'erauwe Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokā'ēawera tekotee 'gā nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. "Je resag ape. Jepito'oma okā'ē je wi", ere ewau 'ga upe. "A'jea futat ra'e", te'i 'ga enee 'jau, ene resaka 'jau— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mū rerawau 'ga upe. A'eramū 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekā'ēawer are— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat ene ejeymawa mū rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Ejeymawa mū rapyaukara ene ekā'ēawera resaukaawa futat— 'jau Jeju 'ga ipito'om ma'efera 'ga upe.

¹⁵ 'Ga mokā'ēnamū Jeju 'ga rera okwasi'wau amunawa moymoyka. A'eramū futat 'gā ojeko'woka 'ga piara rupi ajatykaupap 'ga ree. 'Ga porogyta renupa 'ua, ojekatu'ogukaa nanē 'ua 'ga upe nū. ¹⁶ A'eramū futat Jeju 'ga uēma etee 'gā nui. Awotywe'eme 'ga awau oporogytau 'Uwarete 'ga upe 'ūina.

Iteu ma'e 'ga

(Mateu 9.1-8; Maku 2.1-12)

¹⁷ Anure 'gā ajatykau Jeju 'ga ree. Jerusareg awi, Garireja ywy awi, Judeja ywy awi. Mīmer awi 'gā 'ua ajatykau 'ga ree. Fariseu 'gā amū 'ua, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee ajatykau 'ga porogyta renupa. Janeruwarete 'ga pājēa 'ga rerekou. A'eramū 'ga oporogytau 'gā nupe.

¹⁸ A'e pype 'gā iteu ma'e 'ga rerua Jeju 'ga upe. Wupawa pype 'ga 'upa ojenuga.

—Soo 'ga rerawau Jeju 'ga upe 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā 'ga rupia 'ga rupawa reewe 'ga rerua 'ga upe.

¹⁹ A'ere 'gā nuerosearūi 'ga. Nijumypykwari'i 'oga 'gā nupe. A'eramū 'gā a'eramū 'ga rorosowe'em. A'eramū 'gā 'opewuu apyte'rarimū 'ga rerawau 'ga rorojeupia. 'Oga pyrape mopoka 'ga upe. Imopog ire 'gā 'ga monou imojypa tupaama pyu Jeju 'ga rowase.

²⁰ A'eramū Jeju 'ga 'jau ojeupe: "Je rerowiat pa 'gā ajemogyau ra'e", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Enetywera je omoit 'awamū ene wi ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā, fariseu 'gā netee 'jau ajaupe: —Kuu. Awýja 'agamū 'ūina Jarejuwarete 'ga kurapa 'ū? Janeruwarete 'ga etee te 'ā janetywera omoit jane wi. "Enetywera je amoit ene wi" 'eramū 'ga 'i "Je Jarejuwarete 'ga 'jawe" 'jau— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

²² A'ere Jeju 'ga ikwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē poromū 'jau pejejeupe 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe. ²³—Je upe te naayi. Iteu ma'e mafu'amaramū ae nanē ojotywera moiri ajaiū nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁴—Pēneki'yra je 'ā. A'eramū je tepājē resaukaa pē nupe iteu ma'e 'ga mafu'ama pē neape— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Ga fu'ama resaka taje kwaap pejepe 'jau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —“A'efera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanē ae wi nū”, tepe 'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ā opājē amutjee. A'eramū je pētywera moia pē nui, iteu ma'e mafu'ama nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Efu'ama jui. Eatau ewau eje'wyr ipe nū. Jaruete ene 'awamū— 'jau 'ga 'ga upe. —Ere ewau. Ere ejupawa rerawau eje'wyr ipe nū— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁵ A'erauwe 'ga afu'ama. A'eramū futat 'ga awau. 'Gā nowase 'ga afu'ama. Najuejue etee futat 'gā 'ga resaka. A'eramū 'ga wupawa rerawau oje'wyr ipe nū.

—Esage ete Janeruwarete 'ga. Je mafu'am 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe awau, Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

²⁶ A'eramū peuwara 'gā oporesagamū 'upa 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Ku'jywa 'ga 'ga amafu'am. Iteu ma'efera 'ga wata nū— 'jau 'gā ajaupe. —Siesak ako jane 'ga mafu'ama akiko! A'eramū nipo 'ga aetywera moia nanē ae wi nū— 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

Levi 'ga mo'wyawet

(Mateu 9.9-13; Maku 2.13-17)

²⁷ A'eramū Jejuī 'ga awau jui. Awau pe aje kūima'e 'ga amū resaka, Levi 'ga resaka. Levi 'ga 'wryiararete upe ka'aranūū pyykara 'ga. 'Ga porowyky 'ga renamū Jejuī 'ga awau owaēma 'ga upe. A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'erauwe 'ga opoia oporowyky awi ejaa inuga a'e pe te futat. A'eramū futat 'ga awau akou Jejuī 'ga remiayuwamū.

²⁹ A'ere Levi 'ga 'jau Jejuī 'ga upe:

—Ere ejemiayuwa 'gā nerua erojemi'waa je pyri— 'jau 'ga oje'ega Jejuī 'ga upe.

A'erauwe 'ga wemiayuwa 'gā nerawau erojemi'waa 'ga rog ipe. Kwaiwete 'gā jatykai ojemī'waa 'gā pyri 'wryiararete upe ka'aranūū pyykara 'ga.

³⁰ Ae tywera pype 'gā jemi'wara resakawe fariseu 'gā Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee 'jau Jejuī 'ga remiayuwa 'gā nupe:

—Kuu. Ma'eramū pēē pejejemī'waa 'wryiararete upe ka'aranūū pyykara 'gā nupe 'ū? itywet ma'e 'gā pype 'ū? Nojemī'wari noko ae 'gā pyri 'ja. Nia'wryi 'gā ajemogyau kūi— 'jau 'gā 'gā nupe, oje'ega moywyradena.

³¹ Aipo wemiayuwa 'gā nupe 'gā 'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Gā pyri je rekoī 'gā poaawamū te nū'ū. Je 'ā morofuanugara 'jawewara te ako 'gā nupe. Sā'ā morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gā nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gā nuipe muaga. ³² Nan tee futat je. Ia'wrye'ema 'gā katu'okawamū te je ruri— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Je jeresage”, pe'je 'ā. A'ere naesage ma'eramū rūi je ruri pē katu'oka. Itywet ma'e katu'oka tee je ruri— 'jau 'ga 'gā nupe. —Nan tee 'ā je rekoī, “Pejetywer awi pepoit”, 'jau 'gā nupe. “Pejetywer awi pēpouriweramū Jeruwarete 'ga tomoit pē nui 'jau”, 'jau je 'ā tekou 'gā nupe. “Pē nui imoir ire 'ga pē mogyau wemiayuwamū”, 'jau je 'ā tekou 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

'Gā jemi'ware'em are 'gā mu'eawet

(Mateu 9.14-17; Maku 2.18-22)

³³ Anure amumera 'gā 'ua oje'ega Jejuī 'ga upe nū:

—Juā Batista 'ga remiayuwa 'gā ojemī'ware'ema futat oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gā nemiayuwa 'gā nanē ojemī'ware'ema futat oje'ega monou 'ga upe jepi. Oporogytaawa upe iwaēmawe 'gā awau ojemī'ware'ema oporogytau Jarejuwarete 'ga upe jepi. A'ere 'ā eneremiayuwa 'gā nanarūi. Niojeri agawewi 'gā 'ā ojemī'war awi. A'etea 'ā 'gā oje'ega omonu Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

³⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani. Ojepyri je rekoramū 'gā niojeri futari ojemī'waa. Sā'ā ae ajuekokaturamū ty'ara rereko'e'ema. Nan tee futat 'gā ojepyri je rekoramū jeremiayuwa 'gā niojeri ojemī'waa. Akokatu ma'e 'gā nekokaturamū sipo 'gā nekokatu resakara 'gā opy'araypara rerajemogyi maraka are? Naani. Maraka teepaw ire te nipo 'gā nojemī'waru'jawi— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

³⁵ —Pe awi akokatu ma'e 'gā jepe'a re tee esakarera 'gā poiri ojemī'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga oje'ega 'gā nupe u'ama. —Nan tee futat jeremiayuwa 'gā niojeri ojemī'waa ojepyri je rekoramū. Je jepe'a re te nipo 'gā nojemī'wari ajemogyau.

U'arasigamū ajemogyau je ree je o re. A'eramū nipo 'gā ojemi'ware'ema ajemogyau je ree, wea'aramū ajemogyau je ree— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁶—Ymā te 'ā aepy 'gā pē mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ā 'awamū pē mu'ei nū. Amutee are je 'awamū pē mu'ei nū. A'ere nepemopypea'uweri jeporogytafera aepy 'gā nemimome'ufer are. Jeporogytafer are ojemu'e ma'eferamū ki a'ea etee futat pejemu'e. Pemopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gā nuapoi jeporogytafer imū mama'ea— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

—Taity yaua ae nomonoroga'uweri taity ymanera perugawamū. Nia'wryri taity yaua awau taity ymanera perugawamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷⁻³⁸—Y'way yau ae nuko'wogi yrū ymanera pype. Yrū yau pype te ae eko'wogi. Yrū ymana pype sieko'wok 'eramū wajaiwamū kamēšete. A'eramū futat opy'apefugamū wyrū kakau. A'eramū futat ojeko'woka— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹—Y'waya ajai'wi tykur ire ae notykuri futari y'way yaua. Nan tee 'ā pēē mū. Pejemu'e morogyta ymaner are tee. Pēnea'at aepy 'gā pejemu'eawer are etee. Pejemu'e yau are jēmī 'ā nepējemu'eweri— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe u'ama.

6

Morowykye'em are 'gā mu'eawet

(Mateu 12.1-8; Maku 2.23-28)

¹ Morowykye'ema mū rupi Jeju 'ga awau juowuurana ko pyterimū. 'Ga rewiri oo ma'e 'gā a'ŷja pa'wau erawau opo pe. A'eramū 'gā ipe'oka i'wau. ² Gā nesakawe fariseu 'gā amū 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū te pepo'o a'ŷja? Nepeporowyky'a'uweri morowykye'ema rupi. A'ŷja po'oa aeporowyky'a futat. Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i rakue: “Peporowyky awi morowykye'ema rupi”, 'jau 'ga 'ā rakue— 'jau 'gā Jeju 'ga remiayuwa 'gā nupe.

³ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja te Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga ree? Ymā te 'ā 'ga py'arayparamū opytuna 'gā netee rakue. ⁴ A'eramū 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou rakue. A'e pe 'ga kanape pyyka ojeupe rakue. A'eramū 'ga 'ā ape monou opytuna 'gā nupe rakue. Pekwaap 'ā aipoa. Na'gā nemi'u arūi poa numiamū. Mainana 'gā etee te a'u aipoa rakue. A'etea Davi 'ga a'u opytuna 'gā netee rakue. Ipy'araypat 'gā awau osou peu. A'eramū 'ga amū “Nepēa'wryri pēē” 'jawe'em 'gā nupe rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁵ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Je 'ā pēneki'yraretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramū je 'jau pē nupe: Je 'ā morowykye'ema jara. A'eramū je te amunipo 'ā “peapo awi”, 'jau pē nupe. Iapoare'emamū nepeje'eg ekoetei 'gā nupe. Je te 'ā iapoarera— 'jau 'ga fariseu 'gā nupe.

Ipoteu ma'e 'ga

(Mateu 12.9-14; Maku 3.1-6)

⁶ Ajepeja morowykye'ema rupi Jeju 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe nū. A'e pe futat ipoteu ma'e 'ga wapyka 'ūina. 'Ga jakwatawa nia'wryri. ⁷ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā fariseu 'gā netee Jeju 'ga resaka 'upa. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Awamū 'ā morowykye'ema. Awamū nipo 'ga 'ga katu'ogi 'ja? Ma'ja e'i sipo 'ga 'awamū oje'ega ipoteu ma'e 'ga upe? 'Ga po katu'ogamū ki sa'e 'ga upe: Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga remikwasiarera ra'e, sa'e ki 'ga upe. Sā'ā 'ga porowyky'a morowykye'ema rupi. 'Ga poa 'ga wapokatu morowykye'ema rupi, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

⁸ A'ere Jeju 'ga 'gā kwaawi etee ojee. A'eramū 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Efu'am e'ama 'gā pyteripe. Tene resak 'gā 'jau— 'jau 'ga ipoteu ma'e 'ga upe.

A'erauwe 'ga afu'ama. ⁹ A'eramū Jeju 'ga 'jau moromu'jara 'gā nupe:

—Ma'ja e'i te Moisesi 'ga rakue? morowykye'ema upe rakue? “Esageay etee ki peapo”, e'i te 'ga janee rakue? “Ia'wryre'ema etee ki peapo”, e'i te ra'u 'ga janee rakue nū? “Pejokatu'og iki”, e'i te Moisesi 'ga janee rakue nū? “Tene imanūi”, e'i te ra'u 'ga janee nū?— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Pekwaap futat 'ā. “Esageay etee ki peapo”, e'i 'ā Moisesi 'ga janee rakue. “Pekatu'og iki 'gā”, e'i 'ā 'ga janee rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹⁰ Aipo 'e re Jeju 'ga amā'jāu 'gā nee ra'ne 'gā moyka. A'ere 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo popywau. A'erauwe futat 'ga poa ojekatu'oka.

¹¹ Morowykye'ema rupi 'ga katu'ogamū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā amara'neramū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Maran te jane Jeju 'ga rerekoi? Sijuka te jane 'ga? Naani te ra'u nū?— 'jau 'gā ajaupe.

Jeju 'ga remimu'e 'gā

(Mateu 10.1-4; Maku 3.13-19)

¹² Aipo 'gã nupe 'epaw ire Jejuu 'ga awau ojeupia ywyty'rarimũ. Awau oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Kopyytunamuku 'ga oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Noseri futari 'ga. ¹³ Ai'iwetetewe 'ga wewiri oo ma'e 'gã majatykau ojee. Kwaiwete 'ga rewiri oo ma'e 'gã. A'ere 'ga tusi 'gã etee imũ'ei 'gã pytuna 'gã nui. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pêê te 'ã jeremimu'ea. Je te 'ã amu'e pêê— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ je anure pê monou kwe pe tejemome'waukaa 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁴⁻¹⁶ Simão, Andre, Tiago, Juã, Filipe, Patarumeu, Mateu, Tome, ajepeja Tiago, ajepeja Simão, Judas, ajepeja Judas. Mïmera 'gã Jejuu 'ga imũ'jãu wemimu'eramũ. Simão 'ga mukũ 'ga rera. Pedro 'jau Jejuu 'ga inuga 'ga ree. Ajepeja Simão 'ga mukũ 'ga rera nanê nũ. Serote 'jau 'ga rer irũa. Andre 'ga Pedro 'ga rewirera. Tiago 'ga Aufe'u 'ga ra'yrã 'ga. Judas 'ga Tiago 'ga ra'yrã 'ga. Ajepeja Judas 'ga mukũ 'ga rera. Iskariote 'jau 'ga rer irũa. Kũima'e tywera 'gã nupe 'ga monoara 'ga poromũ.

Jarejuwarete 'ga remifutar are

'gã mu'eawet

(Mateu 4.23-25)

¹⁷ Jejuu 'ga 'ua ojypa ywytyra apyte'rar awi nũ. Wemimu'e 'gã nerua erojyppa ojeewe. Waimy 'wyr ipe 'gã 'ua. Kwaiwete 'gã 'upa 'ga rapesaka. Judeja ywy pewara 'gã, Jerusareg ipewara 'gã, Tiro pewara 'gã, Sidom ipewara 'gã 'jau 'ua. Tiroa 'upa 'yê'ê pyri Sidoma nanê nũ. Mïmer amunaw awi 'gã 'ua ajatykau 'ga rapesaka 'upa. ¹⁸ Kwaiwete 'gã 'ua. 'Ga porogyta renupa ajatykau 'ga ree. Ojero'wu ma'e 'gã nanê 'ua ajatykau 'ga ree. Ojekatu'ogukaa 'ua 'ga upe. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nanê nũ. Ojekatu'ogukaa 'ua 'ga upe. ¹⁹ 'Ga Ruwarete 'ga opãjê mua Jejuu 'ga upe. A'eramũ 'ga 'Uwa 'ga pãjê mũ te 'gã katu'oka. Opokoka etee agawewi 'gã Jejuu 'ga ree. A'etea 'gã ojekatu'ok.

Iku'i ma'e

(Mateu 5.3-12)

²⁰ Ojero'wu ma'e 'gã katu'opaw ire Jejuu 'ga amã'jãu 'gã nee, ojeypyri ajatyka ma'e 'gã nee. A'eramũ 'ga oje'ega 'gã nupe:

—“Jetywerete je tekou. Ejejuka je ree” 'jaramũ Janeruwarete 'ga pê poari futari.

“Jetywerete je. Je katu'og ape” 'jaramũ Janeruwarete 'ga pê katu'ogi futari.

A'eramũ pêê pejeku'iramũ pejemogyau.

Pêê 'ã 'ga remiayuwamũ 'awamũ pejemogy.

A'eramũ pêê anure nipo pejewau 'ga pyri.

²¹ Pêê 'ã “torokwaap 'ga 'jau”, pe'je.

A'eramũ pêê a'jea futat 'awamũ 'ga kwaapa katu katu pejemogyau.

A'eramũ nipo pêê pejeku'iramũ pejemogyau.

Nanamũ pejetywera peru'arasig erajemogyau.

A'ere 'awamũ Janeruwarete 'ga imoiri pê nui.

Pejewe imoir ire pejemogyau pejeku'iramũ nipo.

²² Jeremiayuwamũ pejemogyamũ nipo je rerowiare'ema 'gã niporomutari pê nee.

Je 'ã pêneki'yaretea agawewi.

A'etea 'gã je rerekou tyweaeete.

A'eramũ nipo jeremiayuwe'ema 'gã pê nee taetu oporomutare'emamũ ajemogyau. Je ree nipo 'gã pê ago'wau ajemogyau.

A'etea nipo pejeago'oramũ nepêku'ipawa'uweri pejemogyau.

²³ Pê nerêko tywerete agawewi nipo 'gã.

A'etea ki pêku'i etee pejemogyau.

Pêê 'ã pejemogy esage pejemogyau jeje'eg imũ etee.

A'eramũ pêê pejewau je rupi ywag ipe.

Peu te Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pê nupe.

Peu te 'ga pêneko esageawera repy monoi pê nupe.

Ymã te 'ã 'gã ppy 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nereko tyweretei rakue.

A'ere 'ã nanêwêjêmi 'gã pê nereko nũ.

'Awamũ ojeup ma'e 'gã nanê pê nereko tyweretei nũ.

A'ere 'ã nanêwêjêmi pêku'i etee pejemogyau nũ—

'jau Jejuu 'ga oje'ega renupara 'gã nupe u'ama oporogytau.

²⁴ A'ere Jejuu 'ga 'jau ikaraemã kwai ma'e 'gã nupe, “nafutari je Jarejuwarete 'ga tepoara” 'jara 'gã nupe:

—'Awamũ etee futat pêkaraemã pejemogyau. “Akwaap futat je Jarejuwarete 'ga”, pe'je numiamũ.

A'ere 'ga anure namuru'jawi mama'ea pê nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe.

²⁵—Pēporiay'i pejejemogyau numiamū.

'Awamū etee te pēku'i pejejemogyau pejekaraemā kwaiwete are numiamū.

A'ere nipo anure peko tywet etee nū, pejekaraemā are pēku'iawera rayramū etee pē nupe nū.

Nepekwaawi futari Jarejuwarete 'ga.

Nepēporomutari te 'ā 'ga je'eg are.

A'eramū pēē 'ga resake'ema futat pejewau.

Pēporiay'i pejejemogyau numiamū.

'Awamū pefuka etee pejejemogyau numiamū.

Pejetywera etee 'ā pefutat.

A'ere nipo anure pejoo'o pejejemogyau.

A'eramū nipo pēē pejejemogyau, "Ma'eramū je tetywer are etee teku'iramū tekou rakue 'ū?" 'jau nipo pēē pejejemogyau pejejaa'wau.

Anure peo futat pejejemogyau tyweaete mama'eukwaawa rapyaw ipe.

²⁶ Pēporiay'i numiamū.

'Awamū kwaiwete 'gā poromutaramū pē nee numiamū.

Ymā te 'ā kūima'e 'gā amū 'i 'gā nupe rakue: "Je 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara", 'jau futatee 'gā nupe o'meramū rakue.

A'etea 'ā pēpyy 'gā 'gā nerowiaa rakue.

"Esage ma'e 'gā", 'jau 'gā 'ā i'me ma'e 'gā nupe 'gā nekoramū rakue.

Nan tee 'awamū pēporiay'i pejejemogyau numiamū.

A'eramū nipo 'gā najuejue etee pē futaa ajemogyau numiamū.

A'eramū pēē najeremiayuwa rūi. Jeremiayuamū nipo 'gā amū niporomutari pē nee—'jau 'ga 'gā nupe.

*Pēporomutar iki pejejee iporomutare'ema 'gā nee
(Mateu 5.38-48)*

²⁷ A'ere Jejuui 'ga oje'ega 'gā nupe, oje'eg are wapyaka ajemogy ma'e 'gā nupe:

—'Awamū je je'egi pē nupe najuejue etee teje'ega renuparamū. Pejejuka esage ki pejejee iporomutare'ema 'gā nee. Niporomutari nipo 'gā pē nee numiamū. A'ere ki 'gā pereko esage etee futat. Pēmara'ne kasi 'gā nee ne—'jau Jejuui 'ga u'ama 'gā nupe.

²⁸ —Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega ki pe'je 'ga upe: "Ejejuka esage ki 'gā nee, ore ree iporomutare'ema 'gā nee", pe'je ki 'ga upe pejeje'ega. ²⁹ 'Ga amū nipo pēnetywape nupāu. A'eramū ki pejejetywape nupānamū perowag etee pejejetywape owajara 'ga upe—'jau Jejuui 'ga 'gā nupe u'ama. —'Ga amū nipo pēnaity poakuwuu rerawau pē nui. A'ere kasi pēnea ee ne. Tene ki 'ga erooi pēneteyrūa nanē nū—'jau 'ga 'gā nupe.

³⁰ —"Mama'e mū emut jee", pejejeupe 'ga amū 'eramū imonou etee futat 'ga upe—'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —'Ga amū nipo pēkaraemā ppyka erawau pē nui. A'ere kasi "pe'je imua jee nū", pe'je 'gā nupe ne, pejeje'egayau ne. ³¹ Pefutat te 'gā pejereko esagea? A'eramū pēē nanē pejejejukau esage 'gā nee nū—'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

³² —Pejejee te iporomutat ma'e 'gā nereko esagea etee sipo Janeruwarete 'ga afutat? Pejejee iporomutare'ema 'gā nereko tywera sipo 'ga afutat? Naani. Oporojuka ma'e 'gā miamū futat ipota'wa ajuee, ojee iporomutat ma'e 'gā nee. A'ere kasi pēē nanarūi ne. Pejejee iporomutare'ema 'gā nee miamū futat pejeporomutaramū—'jau 'ga 'gā nupe u'ama. ³³ —Pejereko esageara 'gā nee etee pejeporomutaramū sipo Janeruwarete 'ga pē mepyi? Naani. Aetywera 'gā miamū futat nanuara wapo ojekoty'aawa upe. A'ere ki najuejue etee futat pēpota'wa 'gā nee—'jau 'ga 'gā nupe u'ama oporogytau. ³⁴ —A'ere "Nipo 'gā imepyi jee re'ā" 'jara 'gā nupe etee kasi ekaraemā eremono ne—'jau 'ga 'gā nupe. —A'ere 'ā aipoa miamū futat aetywera 'gā iapoi. A'ere kasi pēē nan ine. Nanarūi pēē. Pemono ekoete tee futar iki ikaraemā'e'ema 'gā nupe. Karaemā mepye'ema 'gā nupe nanē pemono ekoete tee nū. Mama'ea 'gā nupe ityweremamū ki pemono ekoete tee 'gā nupe—'jau Jejuui 'ga 'gā nupe u'ama. ³⁵ —Nan pēē iaporamū Janeruwarete 'ga pēporowyky repy muri pē nupe anure. A'eramū 'ga pē mogyau wemiayuamū. 'Ga te 'ā Janeruwaretea janee—'jau Jejuui 'ga 'gā nupe u'ama.

—Kwaiwete te 'ā Janeruwarete 'ga upe iporogytae'ema 'gā jemogyi. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga esage 'gā nupe, ojeupe oje'eg ma'e 'jawe—'jau Jejuui 'ga 'gā nupe imome'wau. —Itwywerete ma'e 'gā nupe nanē 'ga 'ā mama'e esage monou nū, ajemuaēma 'gā nee nū. ³⁶ A'eramū ki pēē nanē pejejemuaēma 'gā nee nū, Jarejuwarete 'ga 'jawe nū—'jau Jejuui 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau u'ama.

*Pejejuago'wawe'em
(Mateu 7.1-5)*

³⁷ —“Nepēa'wyri pēē Jarejuwarete 'ga upe”, pe'je kasi 'gā amū nupe ne. Aipo 'gā nupe 'e'emamū Janeruwarete 'ga nanē aipo ne'i pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama. —“Mama'e tywerete ereapo”, pe'je kasi 'gā nupe ne. Aipo pēē 'e'emamū Janeruwarete 'ga nanē aipo ne'i pē nupe nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama. —“Gā pejejereko tywearer are kasi pēnea'at pejemogoyau au'jeteramū ne. Ee pēnea'aru'jawe'emamū Janeruwarete 'ga nanē futat naea'aru'jawi pētywer are nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁸ —Mama'ea 'gā nupe pēē imonoramū Janeruwarete 'ga nanē mama'e muri pē nupe nū. Ināinānī'ī nipo pemono 'gā nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga nanē imua ināinānī'ī etee pē nupe nū. Imonoawera 'jawerimū etee futat imua pē nupe nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Mama'ea 'gā nupe imonouu re te amunipo 'ā Janeruwarete 'ga i'jawerimū etee futat imuri pē nupe— 'jau Jejuī 'ga u'ama 'gā nupe 'gā mu'jau.

³⁹ —Eae'ema 'gā nokoi ajuee ojopopyyke'ema. Kasi 'gā a'e pe ajuerooi ajueru'aa wyy kwara pype ne. Nan tee pēē. Mama'e tywera apoaramū pēē najuejue etee. A'eramū pēē a'eramū “Mama'e tywera ereapo”, 'jawe'em futat pejejaue— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ⁴⁰ —Ojemu'e yau ma'e 'gā amu'jara nuapyraawi futari. Amu'jara 'ga amu'e re tee 'ga ka'arana kwaawi. 'Ga 'jawe etee futat ikwaapa— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe oporogytau u'ama.

⁴¹⁻⁴² —Najuejue etee te 'ā pētywet. A'eramū pēē “Itywet ma'ea pēē”, 'jawarū'e'em pejejaue. A'eramū pejejoia futat pejetywer awi. “Nitywi oretywera”, pe'je futat numiamū. A'ere pēē pētyw futat. Pejetywer awi ra'ne pepoit. A'ere pejewirera tepepoat 'jau. “Ere epoia etywer awi”, tepe'je pejewirera 'gā nupe 'jau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama.

—Sā'ā ae 'ywa tuwywera weape i'aramū ajuea pewara resake'ema ajauī. A'eramū 'ā ae weapewara ra'ne enuēm. Ojewi enuēm ire 'ā ae ojoma'e resaka ajuea awi. Nan tee futat ae otwywer awi ra'ne ae poiri. A'ere ojopoa— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

Y'wa 'yp katuram

(Mateu 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ —Y'wa 'ywa 'jawe ae. Y'wa 'yp katurama i'a katuram tāmējē futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wyri. ⁴⁴ A'e are y'wa 'ywa pekwaap i'a esage are. Sā'ā y'wa mū i'ae'ema o'yo'yw ekoete are. O'tyw are etee i'aa— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe oporogytau u'ama.

⁴⁵ —A'eramū ae nan tee futat. Aeywyter esagea mama'e esagea etee futat imome'wau akou ojopoa. Aeywyter a'wyre'ema mama'e tywera etee futat imome'wau akou. Mama'e katurama jēmī imome'wawe'em— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe oporogytau u'ama.

I'akwaap ma'e

(Mateu 7.24-27)

⁴⁶ —Ma'eramū ajee je renūi pejepe. “Jejara 'ga”, pe'je jee. A'etea 'ā nepeenuwi pejejeupe jeje'ega. “Jejara 'ga” 'jaramū pēē jeje'ega renupa katu katu. Jeje'ega renupare'emamū kasi pe'je jee ne, “Jejara 'ga”, pe'je jee ne— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. ⁴⁷⁻⁴⁸ —Jeje'ega renuparamū pē'akwaap pejemogoyau. Sā'ā i'akwaap ma'e 'ga 'oga m'jya wyy ātā pype. A'eramū 'y ruwiretea miamū 'ā owaēme'ema 'ga roga upe. A'eramū 'ā aipo 'oga awawe'em ppy pe. Aipo 'og apoara 'ga i'akwaap. Nan tee pēē jeje'ega renuparamū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ⁴⁹ —A'ere jeje'ega renupare'emamū pejemogy i'akwaawe'ema 'ga 'jawe. I'akwaawe'ema 'ga te ajee 'oga om'yi 'y apopewa pype. A'eramū 'ā 'y ruwia 'ga roga rupia 'ga wi, imonou ppy pe 'ga wi. Ni'akwaawi 'ga akou. Nan pēē jeje'ega renupare'emamū. Aipo 'ga 'jawewaramū nipo pēē anure pejepapa— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama.

7

Jefaruu 'ga remiayup

(Mateu 8.5-13)

¹ Aipoa 'gā nupe imome'upaw ire Jejuī 'ga awau 'gā nui Kafanaū pe. ² A'e pe futat jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga reni. Amutee 'ga romanūa 'ga. 'Ga remiayuwa 'ga ojero'wu 'upa. Kwaiwete 'ga jero'wui 'upa. Amanū ja'wyja'wy futat 'ga 'upa. Aipo 'ga ree 'wyrīara 'ga oporomutaramū. A'eramū 'ga a'eramū ajemuaēma 'ga ree. ³ A'eramū 'ga Jejuī 'ga rera renupawe, oje'ega judeu 'gā 'wyrīa'ri 'gā nupe:

—Pe'je pejewau Jejuī 'ga rerua jee. Jeremiayuwa 'ga tomoferap 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴ A'eramū judeu 'gā 'wyrīa'ri 'gā awau Jejuī 'ga renūina:

—“Ejot”, e'i 'ga enee ko. “Jeremiayuwa amanū ja'wyja'wy amū 'upa”, e'i 'ga enee ko— 'jau judeu 'gā 'wyrīa'ri 'gā awau Jejuī 'ga upe. —Ejot 'ga remiayuwa resaka 'ga upe. Ore muara 'ga esageay te. ⁵ 'Ga futat judeuramū janejatykaawa apoawera omepy ai'ī. A'eramū ene ejua 'ga resaka ore rupi— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

⁶ A'eramū Jejuī 'ga awau 'gā nupi, ojero'wu ma'e 'ga resaka. 'Ga waēm ja'wyja'wyrāuwe jefaruu 'gā 'wyrīara 'ga oje'ega ojekoty'aawa 'gā nupe:

—Pe'je pejewau 'jau 'ga upe: “Tut kasi 'ga osou 'au jerog ipe ne”, e'i 'ga enee ko, pe'je pejewau 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷ A'erauwe 'gā awau 'jau Jeju'i 'ga upe:

—“Tut kasi 'ga osou 'au ne”, e'i 'ga enee ko. “Naesage ma'ea rūi je. Nakūima'eeteete rūi te 'ā je”, e'i 'ga enee ko— 'jau 'wyriara 'ga jekoty'aawa 'gā awau oje'ega Jeju'i 'ga upe. —“Ojenosī je 'ga wi”, e'i 'ga enee ko. “Naesage ma'ea rūi te 'ā je”, e'i 'ga enee ko. “A'eramū je a'eramū tejenosōu 'ga wi tejog ipe 'ga reseramū ne”, e'i 'ga enee ko. “‘Ga te 'ā esageay ma'ea”, e'i 'ga enee ko. “Peu etee futat pejewau pejeje'ega 'ga upe jee”, 'jau 'ga oree ko. “A'eramū 'ga oje'eg imū etee futat jeremiayuwa moferapa jee 'jau”, e'i 'ga enee ko— 'jau 'gā Jeju'i 'ga upe.

⁸ —“Je 'ā jefaruua. A'eramū je 'ā te'wyriara 'ga je'eg imū etee futat mama'e apou tekou jepi. Je 'ā 'gā 'wyria'ria. Ma'eramū 'ā jeremiayuwa 'gā jeje'eg imū etee futat mama'e apoi ajemogyau. 'Ga amū upe je 'jau: Kwe pe ekwap ajepi amunaw ipe. A'eramū 'ga awau ojeupe je'eawer imū. Amumera 'gā nupe je 'jau jepi: 'Au pejot je pyri, 'jau je 'gā nupe”, e'i 'ga oree ko. “Ma'eramū 'gā 'ā jeje'eg imū etee futat 'gā je'egi ajemogyau ajaupe. Tejeupe oporowyky ma'e 'gā nupe je 'jau: Pekwap mama'e apou jee, 'jau je 'ā 'gā nupe. A'erauwe 'gā jeje'eg imū etee futat mama'e apou jee jepi. A'eramū 'ga nan tee futat jeje'ega ojeupe imome'uramū jeremiayuwa 'ga moferapa oje'eg imū etee futat jee 'jau”, e'i 'ga enee ko— 'jau aipo 'gā awau Jeju'i 'ga upe.

⁹ Aipo ojeupe 'gā 'eramū Jeju'i 'ga oporesagamū 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau ojeppyriwara 'gā nupe:

—Israei juapyrera agawewi 'ā pēē. A'etea 'ā naje rerowiari pejepe. Ināinānī'i etee 'ā pēē je rerowiari pejejemogyau. Ko 'gā muarera 'ga judeue'ema agawewi. A'etea 'ga je rerowiat kwaiwete ra'e jepi— 'jau Jeju'i 'ga ojeppyriwara 'gā nupe.

¹⁰ O'wyriara 'ga je'ega Jeju'i 'ga upe eroo re aipo 'gā ojewya 'ua nū. Owaēma ppy we 'gā ojero'wu ma'efera 'ga resaka:

—Kuu. Oferap nipo 'ga ra'e ki sa. Oje'eg imū etee futat 'ga 'ga moferawi ra'e— 'jau Jeju'i 'ga upe oporogyta ma'efera 'gā.

Majawera ēē ra'ya 'ga moferapawet

¹¹ Anure Jeju'i 'ga awau ajepi amunaw ipe nū. Naī me 'ga awau, wemimu'e 'gā nerawau. Mytuna 'gā nanē awau 'gā nupi nū. Ojoyvywywr ipe 'gā awau watau. ¹² Aipoa amunawa ojeosōu. Awau 'gā owaēma iosoma rokwaru upe. 'Gā waēm ja'wyja'wyrāmū, Naī mewara 'gā amanū ma'e rerawau ityma numiamū. Majawera ēē ra'ya 'ga amanūmū. Ēē mena amanū rakue. A'eramū ēē omene'emamū akou. Majepi tee ēē ra'ya 'ga. A'e 'ga amanū ēē wi. Ēē ra'ya 'ga rerawau ityma numiamū. Kwaiwete 'gā awau ēē rupi. ¹³ Ēē resakawe Jeju'i 'ga ajemuaēma ēē ree.

—Erejoo'o awi ī— 'jau Jeju'i 'ga ēē upe.

¹⁴ Awau 'ga erowyka. A'erauwe 'ga pokogi ae rupiaw are. Erawara 'gā opytau imuapyka 'ga upe. A'eramū futat 'ga 'jau teumera upe:

—Ere ejua ewya— 'jau 'ga amanū ma'efera 'ga upe.

¹⁵ A'eramū futat amanū ma'efera 'ga owya oporogytau. A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'ga y ēē upe:

—'Agamū enera'ya 'ga reni owya nū— 'jau 'ga ēē upe.

¹⁶ 'Ga ferawa resakara 'gā oporesagamū etee 'ga ree.

—Janeruwarete 'ga 'ā esage janee. Oje'ega mome'wara 'ga 'ga amut ojemome'waukaa janee— 'jau 'gā ajaupe. —Janeruwarete 'ga 'ga amut imojekaukaa jane ree— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁷ Amanū ma'e 'ga imoferaw ire 'ga rera okwasi'wau amunawa pype. Amunawa pypiarugamap.

Juā Batista 'ga remiayup

(Mateu 11.2-19)

¹⁸ Moromunepawa pype Juā Batista 'ga renamū 'ga remimu'e 'gā awau Jeju'i 'ga mome'wau 'ga upe:

—Ekoay 'ga aeremiapoe'ema apou akou. Majawera ēē ra'ya 'ga omoferap imanū re ko— 'jau Juā 'ga remimu'e 'gā awau imome'wau 'ga upe, moromunepawa pype 'ga renamū.

¹⁹ A'erauwe Juā 'ga 'jau mukūja' gā nupe:

—Pe'je pejewau pejeje'ega 'ga upe jee. “Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amū te ra'u nū?” pe'je ki 'ga upe jee— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Ymā we te 'ā ore Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesagi arajemogyau. Ene te? Naani te ra'u nū?” pe'je ki 'ga upe jee— 'jau Juā 'ga 'gā nupe, 'gā monou 'gā oporonupa ee Jeju'i 'ga upe.

²⁰ A'eramū 'gā awau oporonupa ee Jeju'i 'ga upe:

—“Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amū te ra'u nū?” e'i Juā 'ga enee ko— 'jau 'gā upe.

²¹ Aipo ojeupe 'e re 'ga ojepeyriwara 'gā katu'oka. Kwaiwete 'gā katu'oka. Eae'ema 'gā mamā'jāu. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nui mama'eukwaawa pe'au. Iteu ma'e 'gā katu'oka. ²² 'Gā katu'og ire Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Peesak te je iapoa ra'e?— 'jau 'ga Juā 'ga remimonofera 'gā nupe. —Pe'je pejewau 'awamū pejemiesagera mome'wau 'ga upe. —Iteu ma'e 'gā 'ga amafu'am ko. Ipito'om ma'e 'gā 'ga imokā'jāu. Eae'ema 'gā 'ga imamā'jāu", pe'je ki pejewau imome'wau Juā 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. —"Iapyae'ema 'gā 'ga imuapyau ko. Amanū ma'efera 'gā nanē 'ga imoferapa ko nū", pe'je ki imome'wau 'ga upe. —"Pejetywer awi pēpoiireremū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui. Pejewau imoiri ire 'ga remiayuwamū tepeko 'jau", e'i 'ga 'gā nupe, "Jarejuwarete 'ga takwaap 'jau" 'jara 'gā nupe 'ga 'i ko, pe'je ki 'ga upe. ²³ "Je rerowiar awi ipoire'ema 'gā niku'ipawī futari ajemogyau", e'i 'ga enee ko, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —"Gā amū te nipo ajee mama'eaya ojeupe ijesakaramū opoit je rerowiar awi", e'i 'ga, pe'je ki 'ga upe. —"Nakwaawi je 'ga iapoa. A'eramū je tepoia 'ga wi 'jara 'gā te nipo ajee niku'ī futari ajemogyau", e'i 'ga, pe'je ki 'ga upe imome'wau— 'jau Jejuu 'ga ojeupe Juā 'ga remimurera 'gā nupe. —"Je rerowiar awi ipoire'ema 'gā a'jea futat iku'ī ajemogyau", 'jau ki pēē imome'wau 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

²⁴ A'erauwe Juā 'ga remimonofera 'gā awau ojewya nū. 'Gā orauwe Jejuu 'ga Juā 'ga ree oporonupa ojepeyriwara 'gā nupe:

—Amunawe'em ipe pejewau te maran peesak 'ga rai'ī? Ma'ja 'jawe te 'ga rai'ī? Sā'ā juowa ywytua erojetyjetyga erekoa. Nan tee 'ga rai'ī? Naani te ra'u rai'ī nū?— 'jau 'ga 'gā nupe. —Nanarūi futat 'ga. Ae 'jawe etee futat 'ga oje'ega nanē nū 'gā nupe. —"Pejetywer awi pēpoiireremū 'ga imoiri futari pē nui", 'jau 'ga pāwē pāwē 'gā nupe ai'ī. Kūima'eeteete 'gā nupe, akotee ma'e 'gā nupe 'jau 'ga akou imome'wau ai'ī— 'jau Jejuu 'ga Juā 'ga mome'wau 'gā nupe.

²⁵ —Taity esagea sipo 'ga wereko eruatau pēnemiesagamū rai'ī? Naani. Taity esage ma'e 'gā ako 'og esage pype etee. A'ere Juā 'ga nanarūi. ²⁶ Juā 'ga 'ā Jarejuwarete 'ga mome'warete'ega ako rai'ī. ²⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari inuga Juā 'ga rur are rakue. —"Koromū jeje'ega mome'wara 'ga" 'ea 'ga ikwasiarukaa inuga 'gā nupe rakue. —"Je tomono 'ga ene renunewe kwe pewara 'gā mueapyou ene ree ene rura futarukaa 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ²⁸ —Aeppy 'gā wesageramū agawewi rakue. A'ere 'ā Juā 'ga 'gā nesage apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'awamū je rerowiaara 'ga amū Juā 'ga apyraawi. Imu'epyre'ema 'ga agawewi. A'etea 'ga je rerowiarāmū 'ga apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū nipo 'ga je rerowiarāmū ojejukau 'gā nee— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

²⁹ Aipo renupa 'gā amū 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage oree. Nitywi 'ga amū ene 'jawewara esage ma'eramū— 'jau 'gā 'ga maku'iu.

Aipo 'ga renupara 'gā amū ka'aranūū ppykarera. Mytuna 'gā nanē 'ga renupa nū. Aipo 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega renupa rakue. A'eramū 'gā ojepymīāukaa 'y pe Juā 'ga upe rakue. Mīmira 'gā juejue Jarejuwarete 'ga muorypa ajemogyau.

³⁰ A'ere amumera 'gā mara'neramū 'ga ree ojeupe Juā 'ga mome'uramū:

—Iro Juā 'ga eremome'u oree— 'jau 'gā amara'neramū 'ga ree.

Fariseu 'gā amara'neramū 'ga ree, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nanē amara'neramū 'ga ree nū. Aipo 'gā nuapoi futari mama'ea Jarejuwarete 'ga remifutar imū. A'eramū 'gā wemifutar imū etee futat oporowykyau ajemogyau.

—"Pejetywer awi pepoit", Juā 'ga ojeupe 'eramū amara'neramū etee 'ga ree. Nopoiri futari 'gā otywer awi. A'eramū 'gā awawe'em futat ojepymīāukare'ema Juā 'ga upe. Jejuu 'ga remimome'ua miamū futat 'gā nafutari. A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

³¹ —Ma'ja 'jawe te aipo 'gā?— 'jau 'ga 'gā nupe. ³² —Kunumīarū'e'ema 'jawe 'gā niapyai ajemogyau. Nuenuwi 'gā ujara je'ega. Sā'ā kunumīa "soo jarejero kyau 'jau" 'eramū, "Naani. Najeataweretei je", 'jau etee 'ā ajaupe. —"Pe'je ajee sajeawotee 'ū", 'jau 'ā kunumīa ajaupe nū. —"Najejeweawoteeweri futari je, a'e ako je ko", 'jau ete 'ā kunumīa ajaupe. Nan tee futat aipo 'gā niapyai— 'jau Jejuu 'ga imome'wau 'gā nupe. ³³ —Juā 'gā 'ā ojemī'ware'ema akou Jarejuwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'eramū 'gā 'ā "Mama'eukwaawa 'ga wereko opir are ra'e", 'jau 'gā 'ā 'ga upe, 'ga jemi'ware'emamū rakue— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ³⁴ —A'ere 'ā je ruri Juā 'ga rewiri nū. Je 'ā tekou teojere'emamū tejemi'waa Jarejuwarete 'ga upe teporogytau. A'eramū 'gā 'ā "Emi'uu 'ā 'ga ra'e", 'jau etee jee nū. —"Itywet ma'e 'gā jekoty'aawa 'ga ra'e, 'wyriararete upe ka'aranūū ppykara 'gā jekoty'aawa 'ga ra'e", 'jau etee 'gā jee nū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Kunumī 'jawe 'gā. Juā 'ga ree ra'ne 'gā 'ā oporomutare'emamū rakue. 'Awamū 'gā 'ā je ree nanē oporomutare'emamū nū. Kunumī 'jawe 'ā 'gā jemogyi— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁵ —Jarejuwarete 'ga je'eg imū jane mama'e aporamū,

jane pyriwara 'gã nipo 'jau: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga 'ã i'akwaap. Sã'ã 'ga remiyuwa 'gã neko esagea”, 'jau nipo 'gã janee, janereko esage resag ire— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama.

Jejuu 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

³⁶ Anure fariseu 'ga amũ 'ua, Simão 'jawa 'ga 'ua Jejuu 'ga upe oje'ega:

—Ekwwaw iki ejemi'waa ore pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁷ A'erauwe Jejuu 'ga wemiayuwa 'gã nerawau ojemi'waa Simão 'ga rog ipe. A'eramũ kũjã tywera eẽ 'ga rera renupa. “Au 'ga ruri 'ũina ojemi'waa 'ga pyri” 'e renupa. A'erauwe eẽ ojany kasiga pyyka erua. Itasiga apopyra aipo jany kasiga ryrũa, aripasi 'jawa apopyra. A'eramũ eẽ ipyyka erua enafu'ama Jejuu 'ga py pyri. ³⁸ 'Ua ajaa'wau 'ga ree. A'eramũ eẽ 'ga py pireita weay pyu etee futat. A'ere eẽ 'ga py mukagi u'awa pyu etee futat. A'ere eẽ 'ga py sĩmytea. A'ere 'ga py sĩmyter ire jany kasiga reko'woka 'ga py are 'ga pyeita ipyu. Werowiamũ Jejuu 'ga eẽ tywera moia eẽ wi. A'eramũ eẽ 'ua otywera moiawamũ eẽ 'ga py sĩmytea, jany kasiga reko'woka 'ga py are. Eẽ ku'ia eẽ rerekou.

³⁹ A'eramũ “ekwwaw iki ejemi'waa ore pyri”, 'ga upe 'jarera 'ga 'jau ojeupe: “A'jea futat sipo 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga? Ma'eramũ sipo ajee 'ga kũjã tywera nokwaawi?” 'jau 'ga 'ũina ojeupe.

⁴⁰ A'eramũ Jejuu 'ga ikwaapa aipo 'ga 'e 'ga renamũ. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Morogyta mũ je amome'u enee, ki Simão. A'eramũ ene ikwaapa 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

—Ere ki ajee imome'wau jee 'wei— 'jau Simão 'ga Jejuu 'ga upe.

⁴¹ A'erauwe Jejuu 'ga mama'e mũ mome'wau 'ga upe aipo ojeupe 'erauwe:

—Kũima'e 'gã amũ ka'aranũũ jara 'ga upe 'jau: “Ka'aranũũa emut ape oree”, 'jau 'gã awau 'ga upe. A'erauwe ka'aranũũ jara 'ga ka'aranũũ muri 'gã nupe. Majepeja 'ga “kwaiwete emut jee”, 'jau 'ga upe. Ajepeja 'ga “inãinãni'i etee emut jee”, 'jau 'ga upe.

—Ko'iko'i ete nipo ka'aranũũ jara 'ga ruri ojewi erawarera 'gã nupe 'jau: “Pe'je je mepyau. Teka'aranũũa ako je omono pẽ nupe ai'i”, 'jau 'ga awau 'gã nupe.

⁴² —A'ere 'ga wi ka'aranũũ rerawarera 'ga 'i etee 'ga upe: “Nitywi ka'aranũũa. Noreka'aranũũi we ore”, 'jau etee erawarera 'gã ka'aranũũ jara 'ga upe.

—A'eramũ ka'aranũũ jara 'ga 'jau 'gã nupe: “Au'je nipo ajee 'ja. Nafutari je ka'aranũũa. Nafutaru'jawi je tejeupe pẽe imepya nanẽ nũ. Najerea'aru'jawi je 'awamũ ka'aranũũ are”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe— 'jau Jejuu 'ga Simão 'ga upe.

A'eramũ Jejuu 'ga 'jau Simão 'ga upe:

—Mõ 'ga te ka'aranũũ jara 'ga afutarete?— 'jau 'ga Simão 'ga upe. —Inãinãni'i erawarera 'ga? Tuwiiu erawarera 'ga te ra'u nũ?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴³ A'erauwe Simão 'ga 'i:

—Tuwiiu erawarera 'ga te 'ga futarete. Inãinãni'i erawarera 'ga 'ga inãinãni'i etee afutat— 'jau Simão 'ga Jejuu 'ga upe.

—A'jea futat ere. Kwaiwete te 'ã eẽ tywera. Ma'eramũ 'ã eẽ ojewi je imoiramũ je futari nanimenime. Inãinãni'i etee itywet ma'e 'gã inãinãni'i etee je futaa otywera moir ire— 'jau 'ga 'ũina imome'wau 'ga upe.

⁴⁴ Aipo 'e re Jejuu 'ga ojerowaka kũjã eẽ ree. Eẽ ree ojerowag ire 'ga oje'ega Simão 'ga upe:

—Ereesak te 'aga kũjã eẽ ra'e?— 'jau 'ga Simão 'ga upe. —Sipokwaap te 'ã jane jarejuog ipe jaresea 'oga jara 'ga remiyuwa jarejepyje— 'jau 'ga Simão 'ga upe. —A'ere ako nereapoi jee nan ko. A'ere 'ã ko kũjã eẽ ruri weay pyu je pyeita. A'ere 'ã eẽ jepy pirei re u'awa pyu etee futat jepy mukaga nũ. ⁴⁵ Eje'wyr ipe je waẽmamũ ako najeretywape pyteri ape ko. Jarejemapi 'ã nereapoi jee— 'jau 'ga Simão 'ga upe. —A'ere 'ã koa kũjã eẽ ruri owaẽma jee jepy sĩmytea. Jepy sĩmyteru'jau'japa. ⁴⁶ Janya ako ene imonowe'em jeakag are ko. A'ere 'ã eẽ jẽmĩ jany monoi jepy are— 'jau 'ga Simão 'ga upe. ⁴⁷ —Eẽ tywera 'ã kwaiwete eẽ rekoramũ ra'e jepi. Ma'eramũ 'ã eẽ otywera ojewi je imoiramũ je futari je rerekou— 'jau 'ga Simão 'ga upe imome'wau.

⁴⁸ A'ere Jejuu 'ga 'jau kũjã eẽ upe:

—Enetywera ako je omoit ene wi ko— 'jau 'ga eẽ upe.

⁴⁹ Aipo Jejuu 'ga 'eramũ 'ga pyriwara 'gã 'jau ajaupe:

—Awỹja a'eramũ eẽ tywera moia eẽ wi 'ũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga etee te wapo nanuara aetywera omoit ae wi— 'jau 'gã ajaupe, “omoit je ako enetywera ene wi ko” 'e renuw ire 'gã 'jau.

⁵⁰ A'ere Jejuu 'ga 'jau eẽ upe:

—Je rerowiat te 'ã ape ekou rai'i. A'eramũ je 'agamũ tejerowiamũ ene katu'oka enetywera pe'au ene wi— 'jau 'ga kũjã eẽ upe.

A'eramũ Jejuu 'ga 'jau eẽ upe:

—Ere ewau eje'wyr ipe nũ. Jaruete ene 'awamũ. Ere ewau ejewya eje'wyr ipe. Enepy'a'wyt kasi ewau ekou ne— 'jau 'ga eẽ upe oje'ega.

8

Kūjāmera 'gā Jeju 'ga rupi 'gā ataawet

¹ Anure Jeju 'ga awau akou watau amunawa moyka 'gā mu'jau:

—Pejetywer awi pēpoiirweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui. A'eramū 'ga pē mogyau wemiayuwamū— 'jau 'ga awau akou 'gā nupe oporogytau. —Pejemogy esage ki Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe akou.

'Ga remimu'e 'gā awau 'ga rupi. Tusi 'gā awau 'ga rupi. Tusi 'gā etee 'ga amū'ē wemiayuwamū rakue. A'eramū 'gā akou 'ga rewiri etee futat. ² Kūjāmera 'gā nanē awau 'ga rewiri nū. Kūjāmera 'gā nanē 'ga ikatu'oka rakue nū. Ojero'wu ma'e 'gā nanē 'ga ikatu'oka rakue, mama'eukwaawa rerekwara ēē retee rakue. A'eramū 'gā awau 'ga rupi. Okatu'og ire 'gā awau 'ga rupi, mama'e apoawamū akou 'ga upe, 'ga poaa akou. Ajepeja ēē rera Maria. Mari ēē rera mukūi. Matarena 'jau ēē upe. Janeruwarete 'ga okatu'oge'emamū ēē pirowara kwaiwete ēē ree rakue, sete ēē tywera rakue. A'ere Jeju 'ga imoia ēē wi. A'eramū ēē awau 'ga rewiri. ³ Ajepeja ēē rera Juana. Ēē mena 'ga rera Kusa. Erote 'ga roga raarana 'ga poromū Kusaramū. Jeju 'ga okatu'og ire Juana ēē awau 'ga rupi. Ajepeja ēē rera Susana. 'Gā pytuna 'gā awau 'gā nupi. Kwaiwete futat kūjāmera 'gā pytuna awau 'gā nupi.

Okaraemā 'gā imonou Jeju 'ga upe. Ka'aranū, taity, temi'uram. Mīnamū kūjāmera 'gā imonou 'ga upe 'ga poaa.

Mama'e a'yi tymawet

(Mateu 13.1-23; Maku 4.1-20)

⁴ Kwaiwete 'gā 'ua ajatykau Jeju 'ga resaka. Amunap tesirūmer awi 'gā 'ua ajatykau 'ga ree. 'Gā jatykapaw ire Jeju 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe 'gā mu'jawamū:

⁵ —Kūima'e 'ga amū juowuuran a'ŷja momopoa oko pe. A'eramū a'ŷja mū u'aa pe pe 'ga wi. A'eramū pe rupi oo ma'e 'gā a'e are opyruga 'ga wi. Wyra'ia nanē futat 'ua ojypa i'wau 'ga wi nū. ⁶ Amumera ywy a'wyre'ema pype u'aa 'ga wi. A'eramū nipo opopoa futat numiamū. A'ere nipo ita rakuwa ijukai etee. Nitywi wejue 'yja jupe. A'eramū awau owaēma kamēsīteitei ita upe. A'eramū ita rakuwa ijukau etee. ⁷ Amumera u'aa juemy pype. A'eramū jua imoteu etee 'ga wi. Ikaapire'ema pype u'aa 'ūina. A'eramū jawaiwa iapisau etee. ⁸ Amumera a'ŷja te aje u'aa ywy katurama pype. A'eramū opopoa. A'eramū futat nipo awau u'aramū. Kwaiwete u'aramū. Aipo 'ywa sēg i'aa 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe imome'wau.

—Ee pejejeapoweramū ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁹ A'eramū Jeju 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:

—Norokwaawi ore. Ma'ja are te ore mu'e ape poromū?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Jeruwarete 'ga je mut pē mu'jau morogyta yau are. 'Awamū Jeruwa 'ga pē mogyi wemiayuwamū jeje'ega renupa katuaramū, a'e je nupe. A'ere je morogyta etee imome'ui pē nupe pē mu'jaawamū ee. Kasi a'e pe tesirūmera 'gā we, ikwaawi erujewi ne, a'e je. Jeje'eg are eapyowere'ema 'gā wanup futat jeje'ega numiamū. A'ere 'gā naeapyoi futari ee. Amā'jāu agawewi 'gā jeremiapofer are. A'etea 'gā naeapyoi ee. Ma'eramū je 'ā morogytau etee imome'ui pē nupe pē mu'jawamū. Imome'u esage re 'gā neapyo ekoeteramū ajemogyau ee ne— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹¹ —Peapyaka jeje'eg are. Tamueapyo pēē teje'eg are 'jau. Sā'ā y'wa a'ŷja mū 'ara pe pe 'ga wi. A'ea 'ā wyra'ia 'ua i'wau etee. ¹² Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gā amū. 'Ga je'ega renui futari numiamū. A'ere nipo 'gā naeapyoi ee. A'eramū mama'eukwaawa 'wyriara 'ua erowiarukare'ema 'gā nupe. “Perowiar awi”, 'jau nipo 'ua 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā momoirukaa je rerowiar awi— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹³ —Sā'ā amumera y'wa a'ŷja 'ara ywy a'wyre'ema pype ipopora numiamū. A'eramū 'ā jawaiwa ijukau etee nū. Nan tee futat nipo 'gā amū je rerowiaa numiamū. A'ere nipo amumera 'gā nuri, “Iro ererowiat aipoa?” 'jau nipo 'ga 'ua 'gā nupe. A'erauwe nipo 'gā pōiri je rerowiar awi, je upe oporogyta awi. “Nia'wryi 'ga porogyta ra'e”, ojeupe 'erauwe nipo 'ga pōiri je rerowiar awi— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

¹⁴ —Amumera y'wa a'ŷja u'aa ju pype. A'eramū opopoa futat numiamū. A'ere jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gā amū jeje'ega renuwaiwi etee. A'ere nipo 'gā wemifutar are etee wea'aramū akou nū. Wea'aru'jawe'emamū nipo 'gā jeje'eg are. Ojemuorypaw are etee nipo 'gā wea'aramū akou. Okaraemā momytun are etee nanē nipo 'gā wea'aramū akou nū. A'eramū futat 'gā wea'aru'jawe'emamū nipo 'gā jeje'eg are. Jeremifutar imū nipo mama'e apowe'em futat— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

¹⁵ —Amumera y'wa a'ŷja mū nipo u'aa ywy katurama pype. A'ea nipo awau waranupa u'aramū. Nan tee futat nipo Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gā neapyoramū ajemogyau ee. Wago'oramū miamū 'gā nopōira'ueri futari je rerowiar awi. Ojemogyppyka etee futat nipo 'gā ajemogyau je ree. Jarejuwarete 'ga pājē mū etee futat nipo 'gā mama'e esage apou

ajemogyau— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga je'ega renuu are.

Arāparīn

(*Mateu 5.14-16; Maku 4.21-25*)

¹⁶ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Peenup katu katu ki je'ea. Nomonyga'uweri ae arāparīna mū imyīna imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi jakatupe te imyīna ajuesawamū te. A'eramū ose ma'e 'gā esaka tenamū. Nan tee futat kasi jeje'ega pemim ine. ¹⁷ Mama'e jemima 'ā nepekwaawi. A'ere nipo anure te pekwaap. Sā'ā ae mama'e monoa imima imyīna. A'eramū 'ā ae mū esake'ema. A'ere 'ā ae anure esaka ajaupe. Nan tee futat pēē. 'Awamū jeje'ega nepekwaawi. A'ere anure te nipo pekwaap ikwaapare'emamū. ¹⁸ Peenup katu katu ki je'ea. Jeje'eg are eapyowet ma'eramū Janeruwarete 'ga pē mueapyoi ee. A'ere 'ga jeje'eg are eapyowere'ema 'gā namueapyoi ee. Ee 'gā neapyoweramū etee te 'ga 'gā mueapyoi ee— 'jau 'ga 'gā nupe. — A'ere ee eapyowere'ema 'gā amu'eawera moka'jamawi etee— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

Jejuu 'ga y ēē, 'ga rewirera 'gā netee

(*Mateu 12.46-50; Maku 3.31-35*)

¹⁹ 'Ga porogyta 'ga 'amamū 'ga y ēē 'ua, 'ga rewirera 'gā netee 'ua owaēma 'ga upe. A'ere mytuna 'gā nuwi 'ga porogyta renupa. A'eramū 'ga y ēē 'ure'ema 'ga rerowyka.

²⁰ A'eramū 'ga amū 'jau Jejuu 'ga upe:

—Eney ēē 'ut owaēma janee. "Taporogyta kīā upe 'jau", e'i eneya. Enerewirera 'gā netee ēē ruri ra'e— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramū Jejuu 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū 'ga 'jau ojeppyriwara 'gā nupe:

—Jeruwarete 'ga je'ega renuparamū Jerewirera 'jawe futat pejemogy jee— 'jau 'ga 'gā nupe. —Kūjāmeramū nanē Jeruwarete 'ga je'ega renuparamū jey 'jawe pejejemogyau jee nū— 'jau Jejuu 'ga u'ama 'gā nupe.

Wyruu muojeawet

(*Mateu 8.23-27; Maku 4.35-41*)

²² Jejuu 'ga wemimu'e 'gā neru'aa erawau erekou eroyaapa yaruu pype.

—Soo jareyaapa 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū futat 'gā awau oyaapa.

²³ Oyaapaw ipe Jejuu 'ga osea 'upa yaruu pype. 'Ga set 'ga ruwamū wyruua 'ua 'gā nupe. A'eramū 'y monou yara pype 'gā nupe. Yaruu matyneema werewi 'y pyu 'gā nupe.

²⁴ A'eramū 'gā Jejuu 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere ejua epaka kūi! Sapap jane kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga fu'ami oje'ega wyruu upe, 'y rajapetega upe nanē nū. A'eramū futat wyruua wojeramū. 'Y rajapetega nanē wojeramū nū.

²⁵ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū te nepejemogyppygi etee je ree? Nepeesagi nipo pejejepype je rekoka ki sa? Je te 'ā areko pēē— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā oporesagamū etee 'ga ree.

—Ma'e pājē 'ga te jane sireko jarejepype nū'ū?— 'jau etee 'gā ajaupe. —Wyruua te 'ā 'ga amuojet erujewi jarejewi a'i kūi. 'Y rajapetega nanē 'ga 'ā imujoea nū— 'jau 'gā ajaupe.

—Ma'e pājē 'ga te nū'ū? Naesagi pa je 'ga amū je'ega wyutu upe jepi nū, wyutu muojera erujewi jepi nū— 'jau 'gā ajaupe oporesagamū 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

Mama'eukwaawa rerekwat

(*Mateu 8.28-34; Maku 5.1-20*)

²⁶ Garireja ypiauu raapa 'gā awau akou. Kwe katywara 'gā 'wyrā katy 'gā awau akou. Gerasa 'jau 'gā oje 'wyrā upe. ²⁷ Peuwara 'ga amū 'ua yar awi 'ga ēm pyyruawe 'ga repejāna. Mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'ua 'ga repejāna. Aipo 'ga akou imara'ne ma'e 'jawe. Waitye'eme 'ga akou. Namutat 'ga akou. Nokoī 'ga 'og ipe. Tywy 'arimū etee futat 'ga akou.

²⁸⁻²⁹ Mama'eukwaawa 'ga pyyka 'ga rerekou. A'eramū peuwara 'gā okyjau 'ga wi. A'eramū 'gā 'ga kupyfaa itajuu pyu. A'ere 'ga imopeni etee. A'eramū mama'eukwaawa 'ga rerawau ejaa imyīna ae rekwawe'em ipe. A'e 'ga poromū 'ut Jejuu 'ga resakawe u'aa 'ga rowase. A'eramū 'ga pirewara wafukaita Jejuu 'ga upe:

—Jejuu. Ku'jywa 'ga ra'yra 'ā ene. Maran te ore rereko ape? Ore rereko tywet kasi ape ne— 'jau mama'eukwaawa Jejuu 'ga upe.

Kūima'e 'ga wi uēme'emawe 'jau poromū 'ga upe, “ore rereko tywet kasi ape ne”, 'jau 'ga upe.

³⁰—Ma'ja te enerera?— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

—Kwai 'jau 'gā oreē— 'jau etee 'ga upe.

Kwaiwete 'ga pirewara. A'eramū 'gā 'ga renūina, Kwai 'jau etee 'gā 'ga upe.

³¹—Ore monoukat kasi ape ore rereko tyweaw ipe ne— 'jau 'ga pirewara Jeju 'ga upe.

—Tajaurana ywyteripe ore mono ape ore mogyau— 'jau 'ga upe.

³² Aipo 'eramū tajaurana ajemogyau muku'i te ojemi'waa. “Tajaurana pype ore mono ape ore mogyau” 'erauwe 'ga 'jau jupe:

—Pe'je ajee pejewau— 'jau 'ga 'ga pirewara upe.

A'erauwe awau.

³³ A'eramū tajaurana mama'eukwaawa ojepype ijejagamū erowawaka erajemogyau. A'eramū erawau enujāna erojyppa ywy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

³⁴ A'ere tajauran are omaenun ma'e 'gā awau imome'wau 'gā nupe:

—Jeju 'ga 'ga pirewara omono tajaurana pype ko. A'eramū opapa ko— 'jau 'gā awau imome'wau 'gā nupe 'gā moymoyka.

³⁵ A'eramū 'gā awau esaka. Awau 'gā amā'jāu mama'eukwaawa rerekwarera 'ga ree. Irāā'ā 'ga renamū 'ga apygamū. A'eramū futat 'gā mopy'a'wya etee.

—Nanarūi 'ga rekoi jepi— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere 'ga 'ā ojewi imoir ire 'ga rekoi ojekatu'oka. Ojeyrūwunepa 'ga 'ā akou 'awamū— 'jau 'gā ajaupe.

³⁶ Ga resakarera 'gā imome'wau tesirūmera 'gā nupe:

—Jeju 'ga mama'eukwaawa omoit 'ga wi ai'i. A'eramū 'ga 'awamū ojekatu'oka akou— 'jau 'gā 'gā nupe.

³⁷ A'eramū peuwara 'gā okyjau Jeju 'ga wi. Nokwaawi wejue 'gā 'ga porowykyka. 'Ga pājēa nanē 'gā nokwaawi nū. A'eramū 'gā okyjau Jeju 'ga wi. A'eramū 'gā 'ga monou ojewi.

—Ere ejepe'au ore wi, ki Ku'jyp— 'jau 'gā Jeju 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau u'aa yar ipe nū. A'eramū futat 'ga awau oyaapa nū.

³⁸—Too ene rupi 'jau— 'jau mama'eukwaawa rerekwarera 'ga Jeju 'ga upe.

A'ere 'ga nuerooi 'ga.

³⁹—Naani. Ere ewau eje'wyr ipe nū. Ekatu'okawera ekwap imome'wau ekou 'gā nupe— 'jau 'ga 'ga upe. —“Janeruwarete 'ga je katu'ok”, ere ki epytuna 'gā nupe— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga ojewya awau oje'wyr ipe nū. A'eramū futat 'ga okatu'okawera mome'wau akou 'gā nupe:

—Janeruwarete 'ga je katu'ok ai'i. A'eramū 'ga 'agamū je katu'oka je mogou— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū je tejua tekou pē pype nū, mama'eukwaawa tejewi enuēm ire nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga awau akou amunawarete pyterimū imome'wau peuwara 'gā nupe.

Kūjā ēē mū kūjāmuku ēē retee

(Mateu 9.18-26; Maku 5.21-43)

⁴⁰ A'eramū Jeju 'ga awau ojewya oyaapa nū. Mytunū 'gā ajatykau 'upa 'ga renune. A'eramū 'gā aku'iramū 'ga ree, 'ga ruramū. ⁴¹ A'eramū kūima'e 'ga amū 'ua owaēma Jeju 'ga upe. Jairo 'ga 'ua wapyka wenupy'āu 'ga rowase. Esage ma'e 'ga te Jairo 'ga. Judeu 'gā jatykaawa raarana 'ga. Jeju 'ga porogyta 'ga erowiaa. A'eramū 'ga 'ua wapyka wenupy'āu 'ga rowase, oje'ega 'ga upe.

—Ejot je'wyr ipe. Jera'jyra nipo 'ā amanū. ⁴² Ejot ēē resaka jee. Nirūi jera'jyra ēē. Kūjāmuku'ia ēē— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe. Taesak ēē enee 'jau— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga awau 'ga rupi. Kwaiwete 'gā awau 'gā newiri. Ojopyppypyka 'gā awau.

⁴³ Nan 'gā waw ipe kūjā ēē mū 'ua Jeju 'ga rupisika. Ojerowu ma'e ēē 'ua 'ga rewiri. Tusi kwara ēē imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari ēē rya ēē wi. Ymā te ēē rekoi rakue. Morofuanugara 'gā nupe ojesaukaa rakue numiamū. A'ere 'gā nokwaawi ēē karuara. Ajepeja 'ga upe ēē awau ojesaukaa nū. A'ere 'ga nānēwējēmī nokwaawi ēē wi nū. A'eramū morofuanugara mepyetea ēē ka'aranū mateepapa ekoete ēē wi. A'ere ēē nojekatu'ogi futari. Nitywi futari muaga ēē upe. ⁴⁴ A'eramū ēē 'ua 'gā ata pype Jeju 'ga rewiri. “Kīā raity pyygamū tajekatu'ok 'jau kwy”, 'jau ēē ojeupe. A'eramū ēē 'ua 'ga rupisika, 'ga raity pypireme'ywa ppyka. A'erauwe ēē rya uoka ēē wi.

⁴⁵ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Aw'ja te owyk jeraity are ra'e?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Tee. Naje rūi— 'jau tee 'ga rewiri oo ma'e 'gā 'ga upe.

A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete te 'gã 'ã ki jã. A'eramũ 'gã okwaapawe'emamũ. Ojopyypyppyk te 'gã 'ã— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁴⁶ A'ere Jejui 'ga 'i 'ga upe:

—Naani. Akwaap je 'ga amũ tepyyga. Jepãjẽa oo oporokatu'oka— 'jau etee Jejui 'ga.

⁴⁷ A'erauwe ijaruete ma'efera êê 'jau ojeupe: “Najemima'uweri je kĩa wi. Okwaap futat kĩa”, 'jau êê ojeupe. A'eramũ êê awau wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. Oyyita êê ojemome'wau 'ga upe:

—Je ako awyk eneraity are ko. Ymã te jerya nuogi je wi. A'ere eneraity are je wygauwe iogi je wi ko— 'jau êê 'ga upe.

⁴⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau êê upe:

—Je rerowiat wejue te 'ã ape ra'e jepi. A'eramũ je ako ene katu'oka ko— 'jau 'ga êê upe. —A'eramũ ki ene epy'ata'waramũ ekou. Enejaruete ene ekou— 'jau 'ga êê upe.

⁴⁹ Êê upe Jejui 'ga porogyta 'ga 'amamũ, Jairo 'ga remiayuwa 'ga amũ 'ua 'ga rewiri.

—Amanũ enera'jyra ko. Au'je 'ga reruri re— 'jau 'ga 'ua 'ga upe.

⁵⁰ A'ere Jejui 'ga enuwi 'ga upe 'ga 'ea. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene'arasig awi. Tejerowiarãmũ je enera'jyra moferawi enee nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga awau 'ga rupi.

⁵¹ 'Og ipe owaẽmawe Jejui 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gã nupe:

—Peu etee futar iki pejup. Ore tee futat oroo orosou êê resaka— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga rupi oo ma'efera 'gã ukupepe etee futat 'upa. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga, kũjãmuku êê y êê, êê ruwa 'ga. Mĩmera 'gã etee awau osou Jejui 'ga rupi êê resaka. ⁵² Êê pytuna 'gã ajaa'wau êê ree. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejoo'owi êê ree. Oset tee êê 'upa.

⁵³ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ene'me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'gã 'ga upe.

—Amoferap nipo je êê re'ã”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga poromũ 'jau 'gã nupe, “Oset tee êê 'upa”, 'jau etee 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'gã mũ'jãu owewi. ⁵⁴ A'eramũ 'ga awau amanũ ma'efera êê popyyka.

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau 'ga êê upe.

⁵⁵ A'eramũ futat êê oferapa. A'erauwe futat êê afu'ama. A'ere 'ga 'jau êê y êê upe:

—Pe'je êê mojemĩ'waa— 'jau 'ga êê upe.

A'erauwe êê wa'yra êê mojemĩ'waa. ⁵⁶ Êê ferawamũ êê jara 'gã oporesagamũ êê ree. A'eramũ futat êê ruwa 'ga 'jau ojeupe: “Amanũ ako jera'jyra ako re'ã. A'ere pa 'ga 'ã jera'jyra moferawi jee nũ”, 'jau 'ga ojeupe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'u kasi ape kwe pe 'gã nupe ne, 'au je iapoawera ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

9

Jejui 'ga wemimu'e 'gã monoawet

(Mateu 10.5-15; Maku 6.7-13)

¹⁻² Anure 'ga wemimu'e 'gã majatykau, tusi 'gã majatykau. A'eramũ 'ga opãjẽ monou 'gã nupe:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Mama'eukwaawa ki pemoit 'gã nui jeje'eg imũ. Pekatu'og iki 'gã je 'jawe futat. “Je katu'og ape” 'eramũ Ku'jywa 'ga pẽ katu'ogi pẽ monou wemiayuwamũ, pe'je ki tesirũmera 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³—Pejemama'e mũ rerawawe'em futat pejejeupe. Ywyrãa miamũ futat erawawe'em pejepo pe. Ka'aranũ ryrũa nanẽ erawawe'em nũ. Pejejemĩ'urama nanẽ pẽẽ erawawe'em futat nũ. Ka'aranũ miamũ pẽẽ erawawe'em. Pejejyrũmũ rerawawe'em futat 'jau. Pejepit arewara etee futar iki peroo. Nan etee te futar iki pekwap. ⁴ Gã 'wyrarete upe pejewãema majepeja 'oga pype etee futat ki pejup. Peo kasi kwe pe pejejemogyau ne. ⁵ Pejeporogyta renuwe'emamũ pẽẽ kamẽsiete pejewau amunaw awi. Ajepaja 'gã 'wyrarete pe pejewau nũ. 'Gã nui pejewau ki pejepypapaawa penupãnupã, 'yja motototoka jui. “Janeruwarete 'ga 'ã pẽ katu'og are ifuwet numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee,” 'jau ki pẽẽ pejewau pejejemogyau pejepypapaawa nupãu ajuee 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁶ A'eramũ 'ga wemimu'e 'gã monou mukũi juejue amunawa moy moyka. Jejui 'ga ree morogyta esagea 'gã awau imome'wau 'gã nupe. Ojero 'wu ma'e 'gã katu'oka nanẽ nũ.

Juã Batista 'ga ree Erote 'ga rea'aawet

(Mateu 14.1-12; Maku 6.14-29)

⁷⁻⁹ Anure Erote 'ga, Garireja ywy pewara 'gã 'wyrãra 'ga, Jejui 'ga rera renupa. 'Ga amũ Jejui 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe. A'eramũ 'ga opy'a'wyrãmũ 'ga rer are. A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Awŷja te poromũ ako?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã amũ 'jau:

—Amanũ ma'efera 'ga amunipo 'ã 'ut oferapa rai'i nũ kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ amunera 'gã 'jau:

—Nipo ajee Juã Batista 'ga 'ut oferapa rai'i nũ 'ja. Maranamũ nipo Eliasi 'ga kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'gã amũ 'jau:

—Tee nũ'ũ. Amutee 'ga te nipo nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe. —Naokoiwera 'gã nũi nipo nũ'ũ.

Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amũ te nipo nũ'ũ— 'jau 'gã 'upa 'ga rera renupa.

Aipo 'gã 'e 'gã jemogyramũ Erote 'ga 'ũina etee futat 'gã je'ega renupa. A'eramũ 'ga 'jau:

—Tee. A'jea futat nipo. NaJuã Batista 'ga rũi. Je te ako 'ga ajukaukat ai'i. Ajuwonogukat 'ga ai'i. A'eramũ sipo awŷja 'wei?— 'jau 'ga 'ũina aipo 'eramũ.

“Aesak werewi pa je 'ã 'ga nũ”, 'jau 'ga 'ga rera renupa 'ũina. A'ere 'ga nuesagi 'ga.

Kanape'i me'yitawet

(*Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Juã 6.1-14*)

¹⁰ Anure Jejui 'ga remimonofera 'gã 'ua ojewya nũ. Imome'wau 'ua Jejui 'ga upe:

—Kwe pe ako ore mono ape ejemome'waukaa 'gã nupe ai'i. A'eramũ ore ojero'wu ma'e 'gã katu'oka arakou ene 'jawe ai'i. Mama'eukwaawa nanẽ ore imoia arakou 'gã nui ai'i nũ— 'jau 'gã 'ua wekwawera mome'wau Jejui 'ga upe.

Imome'upaw ire 'ga 'gã nerawau ajepaja amunaw ipe, Pesaita 'jaw ipe nũ. Kwaiwete tekotee 'gã nejaa. 'Gã tee awau. Wemimu'e 'gã tee futat 'ga erawau numiamũ.

A'ere tekotee 'gã 'ga o kwaawi futari. ¹¹ A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Oo futat 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je soo 'gã newiri— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'gã newiri. Ojeupe 'gã waẽmamũ Jejui 'ga oporogytau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga afutat pejetywer awi pepoira. Pejetywer awi pepoiramũ 'ga pẽ monoi wemiayuwamũ. Najuejue etee futat 'ga pejetywer awi pepoira futari— 'jau 'ga 'gã nupe.

'Gã nupe oporogytapaw ire, 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'oka nũ.

¹² Kaaruwamũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Emono 'gã amunaw ipe 'gã nemi'urama murukaa 'gã nupe. Nitywi mama'ea 'au. “Pe'je pejewau mama'e mua pejejeupe. Peu pekwap pejesea”, ere 'gã nupe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹³ A'ere Jejui 'ga 'i etee 'gã nupe:

—Naani. Pẽẽ futat mama'ea pemono 'gã nupe— 'jau etee 'ga 'gã nupe.

—Nitywi mama'ea. Mukũ'i etee ipira'ia. Siku etee nanẽ kanape'ia nũ. A'ea niapoi 'gã nupe. Eneporomuriwet nipo mama'e mua 'gã nupe? Kwaiwete te 'ã 'gã a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁴ Kwaiwete 'gã. Siku miu te kũima'efera 'gã nuri 'upa 'ga porogyta renupa. A'eramũ 'gã poromũ 'jau 'ga upe: “Niapoi mama'ea 'gã nupe”, 'jau 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga 'i etee 'gã nupe:

—Naani. Pemoj'ok 'gã. Kwaiwete 'gã 'ã. A'eramũ pẽẽ 'gã mojo'oka. 'Au sũkwẽta 'gã pemuapyk. Peu sũkwẽta 'gã muapyka 'jau. Peu nanẽ nũ 'jau 'gã muapykapap— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁵ A'erauwe futat 'gã 'ga je'ega rupiwewe futat 'gã muapyka. ¹⁶ A'ere Jejui 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramã'jãu ywau opo pe. A'eramũ 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka ipira reewe imopẽpena 'gã nupe. A'ere 'ga imonou wemimu'e 'gã nupe.

—Pe'je imonou 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã imonou 'gã nupe. 'Gã nupe omonorauwe ojeme'yita. ¹⁷ A'eramũ 'gã ojomoyka kanape'i are ipira'i reewe. A'eramũ futat 'gã wewegamũ.

—Janerewek jane ki 'ei— 'jau 'gã ajaupe. —Niapoi agawewi akiko. A'etea ojeme'yi janee 'ga omowowogamũ— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga te ome'yi janee. A'eramũ 'ã jarejewegamũ jarejemogyau— 'jau 'gã ajaupe.

Ojemi'wapaw ire 'ga emyrera monou ijaga yrũ pype. Tusi yrupemũ matyneema. 'Gã jemi'wapaw ire 'ga 'gã monou 'gã 'wyr ipe nũ. Opy'araypare'emamũ 'gã awau ajemogyau oje'wyr ipe nũ.

Pedro 'ga Jejui 'ga mome'uawet

(*Mateu 16.13-20; Maku 8.27-30*)

¹⁸ A'ere anurenure'i Jejui 'ga 'ũina oporogytau 'Uwarete 'ga upe ojetee'i. 'Ga porogytaaw ipe 'ga remimu'e 'gã 'ua owaẽma 'ga upe. A'eramũ 'gã 'ga rerowyka. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te tekotee gā jee jepi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁹ —“Amanū ma'efera 'gā amū te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū”, e'i 'gā enee jepi. Amumera 'gā: “Juā Batista 'ga te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū”, 'jau 'gā enee jepi. Amumera 'gā: “Eliasi 'ga nipo 'ā 'ut ojewya rai'i nū”, 'jau enee jepi. Amumera 'gā: “Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'gā amū nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū”, 'jau 'gā enee jepi— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁰ —Pēē nū. Ma'ja pe'je ajee jee jepi nū'ū?— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

A'eramū Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—“Janeruwarete 'ga remimurera 'ga”, aru'e ore enee jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

—Je mome'u kasi ajee pejepe 'gā nupe ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

Amanūawama mome'uawet

(Mateu 16.21-28; Maku 8.31-9.1)

²¹ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat pe'je. ²² Je 'ā 'ajea futat pēneki'yaretea — 'jau 'ga 'gā nupe aipo ojeupe 'eramū. —Anure nipo 'gā je rereko tyweretei. Kwaiwete nipo je ree iporomutare'ema 'gā. A'eramū nipo 'gā je rerekou tyweaete. Judeu 'gā 'wyrari, mainana 'wyrat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mīmera 'gā nipo oporomutare'emamū je ree— 'jau 'ga 'ūina imome'wau 'gā nupe. —Gā nipo je juka. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Jeruwarete 'ga je moferawi etee nū— 'jau 'ga 'ūina imome'wau 'gā nupe.

²³⁻²⁴ —Jeremiayuwamū pejejekoweramū pēē jeremifutar imū etee futat mama'ea peapo. Pejeki'jawe'em futat pejejereko tywer awi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pejemanū awi miamū pejeki'jawe'em futat. Amumera 'gā nipo “Jeju 'ga rerowiaara je” 'eramū ifuweete pē apisi are. A'ere kasi “naJeju 'ga rerowiaara rūi je”, pe'je 'gā nupe ne— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe. —“Tene 'gā je jukai kwy”, pe'je etee ki. “Napoir'a'uweri je Jeju 'ga rerowiar awi”, pe'je etee ki. Jeremiayuwamū pejejekoweramū ki jeje'eg imū etee futat peko— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Najemanūweri je Jeju 'ga mome'ua are” 'jara 'gā nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Je naapoa'uweri futari mama'ea Jeju 'ga remifutar imū” 'jara nanē awawe'em ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Amumera 'gā te nipo ajee e'i “tene 'gā je jukai kwy”, e'i ajemogyau. “Napoir'a'uweri je 'ga rerowiar awi” 'jara 'gā etee awau ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau ee. ²⁵ —Okaraemā mono'og are etee ea'at ma'e 'gā nanē ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gā karaemā. A'ere aipo 'gā miamū nooi futari ywag ipe. Nom'yi 'gā weaa Jarejuwarete 'ga ree. Okaraemā me'yi are etee 'ga fuweramū. A'eramū 'gā awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee 'gā awau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

²⁶ —Temome'u awi 'ga amū jenosī re je nanē nipo tejenosū 'ga wi tejewya nū. “Je naJeju 'ga remiayuwa rūi” 'jara 'gā nipo okyjau je ree amanū awi. A'eramū je 'jau aipo 'jarera 'gā nupe: “Najeremiayuwa rūi 'ga”, 'jau nipo je 'gā nupe tejewya nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

—Amanū awi ikye'ema 'gā te nipo 'jau, “Je te 'ā Jeju 'ga remiayuwa”, 'jau 'gā 'gā nupe. Aipo 'jarera 'gā te nipo je anure tejewya naenosī 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe. —Anure je ruri tejewya ywagipewara 'gā netee 'awa ywy pe nū. Mama'e tywera apoare'ema 'gā netee nipo tejuat tejewya 'awa ywy pe nū. Tejuwarete 'ga renyfuga pype je tejuat tejewya anure. A'eramū nipo 'gā 'jau jee: “Nitywi 'ga amū ene 'jawe esage ma'e 'gā. Ene tete 'ā eneresageay oree”, 'jau nipo 'gā jee anure je jewyt je ruramū— 'jau Jeju 'ga u'ama oporogytau 'gā nupe. —Aipo 'ara rupi futat nipo je 'i 'gā nupe, 'gā nowase. “Agera 'gā jeje'ega wanuwa ajemogyau rai'i”, 'jau nipo je 'gā nupe 'gā nowasewase— 'jau 'ga u'ama oporogytau 'gā nupe. —Tejewyru'japa te nipo je ruri pē nupe pē'wyrat pāwē pāwēnamū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ²⁷ —Anure nipo pēē mū je resak pejepe pejemanū'ewe peje'wyraramū je rekoo. Jarejuwarete 'ga pā'jēa nipo pēē mū esaka— 'jau 'ga u'ama 'gā nupe oporogytau.

'Gā neape Jeju 'ga jesowo'gōkawet

(Mateu 17.1-13; Maku 9.2-8)

²⁸ Majepeja morowykye'ema magwaw ire, Jeju 'ga awau wyty'rarimū oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Muapyra 'gā etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Juā 'ga, Tiago 'ga. Mīmera 'gā etee 'ga erawau ojeupi. ²⁹ 'Uwarete 'ga upe 'ga porogytaramū 'ga reakwara ojesowo'gōka. 'Ga reakwara wenyfugamū. 'Ga raitya nanē waparasi'amū 'ga ree nū. Iaparasi' eny'fuk te 'ga raitya 'ga ree.

³⁰⁻³¹ A'eramū futat mukū'ja 'gā 'ua oporogytau 'ga upe. Ywag awi 'gā 'ua oporogytau 'ga upe. Moisesi 'ga, Eliasi 'ga retee 'ua oporogytau 'ga upe. Tata eny'fuga 'jawewara wyty'ripe 'gā u'ama oporogytau. Jeju 'ga manūawama mome'wau 'ga upe:

—Jerusareg ipe nipo ereo emanūmū Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat. “Ga manūa 'gā tywera tompy 'jau”, e'i Janeruwarete 'ga enee— 'jau 'gā 'ga upe. —“A'eramū 'ga 'gā katu'okaramū akou 'jau”, e'i Janeruwarete 'ga enee— 'jau 'gā 'ga upe imome'wau.

³² 'Gā porogytaramū 'ga rupi oo ma'efera 'gā osea 'upa. Poje 'gā opaka. Amā'jāmayayau Jejuu 'ga renyfug are. Irāā'ā mukūja 'gā 'amamū 'gā porogytaramū 'ga upe. ³³ Mukūja 'gā oja'wyja'wyrāmū Pedro 'ga 'jau Jejuu 'ga upe:

—'Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe. —'Au etee tap'ya taruapo amū 'pē nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Osera 'ga enafu'ama. A'eramū 'ga u'akwaawe'emamū oporogytau tyweruu 'gā nupe.

³⁴ 'Ga porogytarauwe ywasiga mū 'ua ojyppa 'gā nee. A'eramū futat ywasiga 'gā mima 'gā nui. Ywasiga etee 'gā mopiryitta ojyppa 'gā nee nū. ³⁵ A'erauwe futat Janerwarete 'ga oje'ega muri imojyppa ywasiga rupi 'gā nupe:

—Koromū je ra'yrarete 'ga, jeremimurera 'ga. A'eramū ki pēē pejeapyakau 'ga je'eg are— 'jau 'ga 'gā nupe, oje'ega mua.

³⁶ 'Ga porogytapawauwe ywasiga ojeupiapap 'gā nui nū. Irāā'ā Jejuu 'ga etee 'ga 'amamū ojetee. Ywasiga rupi mukūja 'gā ojeupia awau. A'eramū futat 'ga remimu'e 'gā opika etee futat. Nomome'ui futari 'gā kototee 'gā nupe, miamū ojewyr ire.

Kunumī 'ga katu'okawet

(*Mateu 17.14-21; Maku 9.14-27*)

³⁷ Ai'iwe 'gā 'ua ojyppa wyty'r ar awi nū. A'eramū futat kwaiwete 'gā 'ua Jejuu 'ga rowosōu. 'Ga porogyta renupa 'gā 'ua. ³⁸ Jejuu 'ga resakawe kūima'e 'ga amū 'ua wafukaita 'ga upe:

—Jejuu! Esak jera'yra 'ga jee. Majepei tee jera'yra 'ga. Nirūi 'ga jee. A'eramū ene ejua 'ga resaka jee. ³⁹ Mama'eukwaawa 'ga opyyk 'ga moypiwukaa 'ga muafukajukaa 'ga motyjuita 'ga juru rupi. A'ere 'ga pikapikapikau 'ga rerekou. Nopoiri futari 'ga wī. Esak 'ga jee— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe. ⁴⁰ —“Pemoit 'ga wī”, a'e futat je eneremimu'e 'gā nupe ko. A'ere 'gā nomoiri etee 'ga wī ko— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

⁴¹ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū sipo pēē je rowiare'ema pejejemogyau 'ū? Ymā agawewi nā'ā je pē mu'ei re'ā. A'etea nipo 'ā naje rerowiari tāmējē 'ā pejepe. “Nokoa'uweri je pē pype namutamutat”, a'e je pē nupe jepi— 'jau 'ga tesirūmera 'gā nupe nanē nū.

A'ere 'ga 'jau kunumī 'ga ruwa 'ga upe:

—Ere 'ga rerua 'au jee. Taesak 'ga 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴² A'erauwe futat 'ga wa'yra 'ga rerua. 'Ga upe 'ga waēm ja'wyja'wyrāmū mama'eukwaawa 'ga pyyka nū. A'eramū futat 'ga retyka ywyu.

A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'ga pirewara upe:

—Ejepe'a 'ga wī— 'jau Jejuu 'ga jupe.

A'eramū futat 'ga imoia 'ga wī. A'ere Jejuu 'ga 'jau kunumī 'ga ruwa 'ga upe:

—Kweramū enera'yra 'ga nū. Jaruete 'ga nū— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴³ A'eramū esakarera 'gā oporesagamū etee futat 'ga ree.

—Mama'eukwaawa miamū 'ā pājēa. Ku'jywa 'ga taetu te 'ā pājērete— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

Amanūawama 'ga imome'wau'japa

(*Mateu 17.22-23; Maku 9.30-32*)

Aipo resakarera 'gā oporesagamū 'ga ree kunumī 'ga katu'ogamū.

—Janerwarete 'ga 'ā pājērete futat. Nitywi 'gā amū 'ga 'jawe— 'jau 'gā ajaupe.

⁴⁴ Aipo 'gā 'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēneki'yra agawewi je 'ā. A'etea nipo Janerwarete 'ga je pyygukat anurenure'i je ree iporomutare'ema 'gā nupe— 'jau Jejuu 'ga wemiayuwa 'gā nupe.

⁴⁵ A'ere 'gā naeapyoi 'ga 'eawer are. Janerwarete 'ga namueapyoi 'gā ee. A'ere 'gā jenosi 'ga upe oporonuw are.

Esageay ma'e are 'gā mu'eawet

(*Mateu 18.1-5; Maku 9.33-37*)

⁴⁶ A'ere 'ga remimu'e 'gā 'jau ajaupe:

—Manamū te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramū jarejuapyraapa?— 'jau 'ga remimu'e 'gā 'upa.

Ajaupe etee futat oporogytau. ⁴⁷ A'ere Jejuu 'ga 'gā kwaawi. Ajaupe 'gā 'e kwaawi. Nuenuwi futari 'ga numiamū. A'ere 'ga ikwaawi futari ajaupe 'gā 'ea. A'eramū 'ga 'jau kunumī 'ga amū upe:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe kunumī 'ga amū 'ua 'ga repejana 'ga rerowyka.

⁴⁸ —Peesak te kunumī 'ga 'ama je pyri?— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —'Ga ree pejejejuka esageramū je ree we futat pejejuka esage. Je ree pejejejuka esageramū je muarera 'ga ree we futat pejejuka esage— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama. —Aipo apoara 'gā esage ma'eramū Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—“Je jeresage” na'jara 'gã nũ esage ma'eramũ Jarejuwarete 'ga upe. A'ere ajuee ojejuka esage ma'eramũ te ae esage ma'eramũ 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau esage ma'e 'gã nee.

*Jane poaara 'gã janepytuna 'jawe futat
(Maku 9.38-40)*

⁴⁹ A'eramũ Juã 'ga 'jau Jejuu 'ga upe:

—Kũima'e 'ga amũ ore aruesak mama'eukwaawa pe'aa 'gã nui ko, enerer imũ ko. A'ere norepytuna 'ga rũi ko. A'eramũ ore 'jau 'ga upe ko: “Ereapo awi nanuara”, 'jau ore 'ga upe ko— 'jau Juã 'ga imome'wau Jejuu 'ga upe.

⁵⁰ Aipo 'eramũ Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aipo pe'je awi 'gã nupe. “Peapo awi nanuara”, pe'je awi 'gã nupe. Najanepytuna 'gã nũ numiamũ. A'ere 'gã jane poari te janeporowyky apo are. A'eramũ 'gã janepytuna 'jawe futat ajemogyau— 'jau Jejuu 'ga u'ama 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ.

Samari ywy pewara 'gã

⁵¹ Ywag ipe awawa upe iwaem ja'wyja'wyräuwe Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jerusareg ipe futat too 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵² A'ere 'ga wemiayuwa 'gã mũ ra'ne imonou wenune Samari ywy pe.

—Amunaw ipe pekwap 'oga mũ resaka jarejee jareseawamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau. Awau 'ga owaema amunawa mũ upe. A'eramũ 'gã oporogytau peuwara 'gã nupe:

—Jejuu 'ga ore mut 'au oroseawa mũ rekarukaa orojee ko— 'jau 'gã peuwara 'gã nupe. —A'ere nipo 'ga ruri ore rewiri. Ityp te oreseawa 'au?— 'jau 'gã peuwara 'gã nupe.

⁵³ A'ere peuwara 'gã 'i etee 'gã nupe:

—Nitywi pëseawa 'au nũ'ũ. Jerusareg ipe etee futat pekwap. Nepesera'uweri 'au— 'jau etee 'gã 'gã nupe.

Samari ywy pewara 'gã najudeu joporemũremũa rũi. Ojopypepype 'gã. A'eramũ 'gã judeu 'gã futare'ema peu ojepepe.

A'eramũ 'gã ojewya 'ua Jejuu 'ga pyri nũ.

—“Nitywi pëseawa 'au”, e'i 'gã oree ko— 'jau 'gã 'ua Jejuu 'ga upe.

⁵⁴ A'e renupa Tiago 'ga 'jau Juã 'ga retée Jejuu 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga upe tee pa ore 'i “Tata emut 'gã nupe 'gã apisaupap”, aru'e te pa ore 'ga upe— 'jau 'gã Jejuu 'ga upe.

⁵⁵ A'eramũ Jejuu 'ga amã'jau 'gã nee:

—Ma'eramũ pëe aipo 'jau ki 'ei. Naani. Aipo pe'je awi— 'jau 'ga 'gã nupe, oje'ega moywyräfena. ⁵⁶ —Pe'je ajee soo ajepeja amunaw ipe etee— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau.

“Too ene rupi 'jau” 'gã eawet

(Mateu 8.19-22)

⁵⁷ 'Gã waw ipe kũima'e 'ga amũ 'ua oje'ega Jejuu 'ga upe:

—Too ene rupi 'jau— 'jau 'ga 'ua 'ga upe. —Taata tekou ene rewiri kwe pe ene orauwe 'jau— 'jau 'ga 'ua Jejuu 'ga upe.

⁵⁸ A'eramũ Jejuu 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat nipo eneatawet je rupi ki sa? A'ere 'ã je najerogĩ te tekou a'i kũi. Kasuru'miara te 'ã ok. Ywy kwara 'ã 'ga roga. Wyrã'i nanã 'ã waityramũ nũ. A'eramũ 'ã kaaruwauwe ojewya 'ua waity pype osea. A'ere je nanarũi. Aset ekoete te futat je tekou. Tekaarupaw ipe je tesa ekoete te futat tekou. Je 'ã pëneki'yra agawewi. A'etea 'ã je najerogĩ tekou. Jeremiayuamũ nan tee futat pejemogy. A'etea futat te eneatawet je rupi?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵⁹ A'ere Jejuu 'ga oje'ega ajepeja 'ga upe nũ:

—Erejet te je rupi? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'ga 'ga upe.

—Naani. Nooi je 'awauwe ene rupi. Tene jeruwa 'ga manũ ra'ne. Tejuwa 'ga manũ re too ene rupi 'jau. 'Ga manũ re nipo a'jea futat tekou wypyapi ene rewiri. Tejuwa 'ga manũa ra'ne je aesak— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

⁶⁰ A'ere Jejuu 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Ene'me awi. 'Awauwe futat ejot je rupi. Eneruwa 'ga manũnamũ amutee 'gã totym 'ga enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. —Ene tereko “Pe'je pejeipoia pejetywer awi” 'gã nupe 'jaramũ 'jau— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe. —“Pejetywer awi pepoiramũ Janeruwarete 'ga pë monoi wemiayuamũ” 'gã nupe 'jaramũ tereko 'jau— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

⁶¹ A'ere 'ga amũ 'jau Jejuu 'ga upe nũ:

—Tene ajee je ra'ne. Too ene rupi 'jau— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe. —A'ere je oi tepytuna 'gã momoranupa ra'ne, "Oo je 'ga rupi", 'jau 'gã nupe ra'ne— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

⁶² A'eramũ Jejuu 'ga 'jau 'ga upe:

—Je rupi iatawet ma'eramũ pejot ekoete te futat je rupi pejejea jewyre'emamũ futat pejejemiejarera mama'e are. Wemiejarer are eajewyt ma'e 'gã nooi futari je rupi. Eajewyt ma'e 'gã nokoarũ je mome'waramũ kwe pewara 'gã nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama.

10

Setẽtai tois 'gã monoawet

¹ Anure Jejuu 'ga kwaiwete 'gã mũ'jãu 'gã pytuna 'gã nui. Setẽtai tois etee 'ga 'gã mũ'jãu. 'Gã mũ'ẽ re 'ga 'gã mokwasi'wau. Mukũu juejue Jejuu 'ga 'gã monou amunaw ipe wenune.

—A'ere too pẽ newiri 'jau— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe. ² —Inãinãni'ĩ etee Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã. Kwaiwete je 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga kwaape'ema— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe. —A'eramũ pẽ pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe: "Emuru'jap ejemiayuwu 'gã amũ emome'waramũ", pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe. —Sã'ã juowuurana. Omonokara tywe'emamũ 'ã ototokapaw ekoete. Nan tee futat nipo 'gã 'ga je'ega ojeupe 'gã imome'ue'emamũ 'gã pawĩ etee mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe.

³ —Ma'eramũ je 'ã pẽ monoi kwe pe, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waukaa 'gã nupe, ikwaapare'ema 'gã nupe. Sã'ã kasurua tajau jarũa pyterimũ isea. A'eramũ 'ã tajaua iu'wau. Nan tee futat pẽ. Jarejuwarete 'ga kwaapare'ema 'gã pyterimũ pese. 'Gã amũ nipo amara'neramũ akou pẽ nee. A'ere nipo je jejukai pẽ nee— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe.

⁴ —Peroo kasi karaemã ne. Ka'arana nanẽ kasi peroo ne. Pejejemi'urama nanẽ kasi peroo ne. Pejepypaawa nanẽ pẽ erawawe'em nũ. Pejepytawe'em nanẽ pe aje pejeporogytau 'gã nupe nũ— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama.

⁵ —Amunaw ipe pejewaẽmawe ki pe'je 'gã nupe: "Awamũ Janeruwarete 'ga pẽ mopy'ata'wai pẽ mogyau", pe'je ki pejesou pejewau 'gã nog ipe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama. ⁶ —Pẽ nee 'gã ku'iramũ Janeruwarete 'ga aku'ĩ monoi 'gã nupe. Pẽ nee 'gã ku'ie'emamũ 'ga aku'ia mononoe'uweri 'gã nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe.

⁷ —Pejejeupe 'oga resaukaripyra pype etee futat ki pejup. Pejejejyite'ema ajepeja 'oga pype. Pejejeupe imuripyra 'wau etee futat— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama. —Sã'ã ae ojeupe ojomoporowyky re ojomepya. Nan tee futat nipo 'gã pẽnemi'urama muri pẽ nupe ojeupe pẽporogyta repyramũ— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama.

⁸ —'Gã 'wyrarete upe pejewaẽmawe ki pe'je 'gã nupe: "Au ore ruri Jarejuwarete 'ga porogyta mome'wau pẽ nupe", pe'je ki 'gã nupe. "Pe'je ajee pejejeua 'ga imome'wau ore" 'eramũ peu pejeytau pejejeua imome'wau 'gã nupe. 'Gã 'wyr ipe etee futat pejejemogyau pejejeupe mama'e muripyra 'wau etee— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau.

⁹ —Ojero'wu ma'e 'gã ki pekatu'ok. Jarejuwarete 'ga ree pẽ 'gã mu'jau. "Werowiamũ 'ga pẽ mogoi wemiayuwamũ", pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁰⁻¹¹ —Pejewau nipo 'gã 'wyrarete mũ upe pejewaẽma. A'eramũ nipo 'gã "noreporenuwiri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are", 'jau nipo 'gã pẽ nupe. A'eramũ ki pe'je 'gã nupe: "Janeruwarete 'ga 'ã wemiayuwamũ pẽ futat numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee 'ga", pe'je ki 'gã nupe. "A'eramũ nipo 'ga anure pẽ mu'arasiga pẽ mogyau", 'jau ki pẽ 'gã nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama. —A'eramũ pẽ 'gã 'wyrarete pyterimũ pejewau pejejemogyau pejepypaawa nupãnpãu, 'yja motototoka jui. "Janeruwarete 'ga 'ã ifuwet pẽ katu'og are futat numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee", pe'je ki pejewau— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama.

¹² —A'jea futat je 'i. Anure, wowase pẽ majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga Sodom ipewarera 'gã nereko tyweretei nũ. Sodom ipewarera 'gã itywywet Janeruwarete 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga 'gã nereko tyweaete 'gã tywer are nipo. A'ere "Noreporenuwiri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are" 'jara 'gã Sodom ipewara 'gã tywera apyraawi. A'eramũ 'ga a'eramũ nipo 'gã nereko tyweaete nũ Sodom ipewarera 'gã apyraapa— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe u'ama.

Jejuu 'ga je'ega moywyrafenawet

(Mateu 11.20-24)

¹³ A'eramũ 'ga 'jau Uwarete 'ga ree oporomutare'ema 'gã nupe:

—A'e je ki 'ei pẽporiay'i 'ã pejejemogyau numiamũ a'i kũu. Korasĩ pewaramũ, Pesaita pewaramũ. Mĩmer ipewaramũ 'ã pẽporiay'i pejejemogyau numiamũ. Pẽ'wyr ipe ako je Jarejuwarete 'ga mome'ui tekou pẽ nupe ikue numiamũ. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oka ako tekou pẽ neape ikue numiamũ. A'ere ako nepẽporenuwiri jeje'eg are ikue. Nepẽpouriwiri ako pejetywer awi ikue. Pejetywera retee ako pẽ ikue. Tiro pe 'gã katu'og ire amunipo 'ã peuwara 'gã poiri otywer awi rakue. Sidom ipe nanẽ je iapo re amunipo 'ã peuwara 'gã poiri futari otywer awi rakue. Tanimuga amunipo 'ã 'gã wereco wapyte'rarimũ otywer

awi opoira resaukaawamū. A'ere ako je 'au agawewi iapoi tekou pē'wyr ipe ikue. A'etea ako nepepoiri pejetywer awi ikue— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gā nupe.

¹⁴—A'eramū nipo Jarejuwarete 'ga pē majatykaawa 'ara rupi Tiro pewara 'gā majatykau wowase. A'eramū nipo 'ga 'gā nerekou tyweaete. Sidom ipewarera 'gā nanē nipo 'ga erekou tyweaete nū. 'Gā tywer are wejue nipo 'ga 'gā nerekou tyweaete etee. A'ere nipo 'ga pēē te pē nerekou tyweretei kwaiwete. Pēē te 'ā neperowiari 'ga, 'ga pājē resakareramū miamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

¹⁵—Pēporiay'i pejejemogyau numiamū, a'e je 'ā pē nupe, Kafanaū pewaramū nanē nū. "Ore Kafanaū pewaramū oreesage. A'eramū ore arawau ywag ipe", pe'je pejejaupe numiamū. A'ere je 'i pē nupe: Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'eramamū futat pēē, a'e je 'ā pē nupe— 'jau Jejui 'ga Kafanaū pewara 'gā nupe. —Nepepoiri te 'ā pejetywer awi. A'eramū pēē pejewau mama'eukwaawa rapyaw ipe futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁶ A'eramū 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:
—Pe'je pejewau jeporogyta mome'wau kwe pe 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —A'eramū pē nee wapyaka ma'e 'gā je ree nanē futat wapyakau nū. Pēje'ega renupara 'gā futat jeje'eg are nanē wapyaka nū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pēje'ega renupare'ema 'gā je ree nanē nuapyakai nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Je renupare'ema 'gā nanē futat je muarera 'ga nuenuwi nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

Setētai tois 'gā wekwawera mome'uawet

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga wemimū'ēmera 'gā monou kwe pe, 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. Setētai tois 'gā awau kwe pe 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. Anure 'gā 'ua ojewya nū. 'Gā ku'ia 'gā nerekou. A'eramū 'gā 'ua 'jau Jejui 'ga upe:

—Mama'eukwaawa miamū futat ore oromoit arakou 'gā nui ai'i— 'jau 'gā 'ua 'ga upe imome'wau. —"Jejui 'ga rer imū ore pē moiri 'gā nui", 'jau ore mama'eukwaawa upe ai'i— 'jau 'gā 'ua imome'wau Jejui 'ga upe.

¹⁸ Aipo ojeupe 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:
—A'jea— 'jau etee futat 'ga 'gā nupe ojeupe imome'uramū. —Ymā te je mama'eukwaawa 'wyrriara resagi ikue, ywag awi tut i'ara resagi ikue, Satanasi turi 'ara resagi ikue. Sā'ā tupā werawa 'ara. Nan tee futat i'ari. Janeruwarete 'ga imuēma imua imomoa ikue. A'eramū je a'eramū esaka ikue. Janeruwarete 'ga ipājē renuēma jui ikue. A'eramū ināinānī'ī etee erekou. Ma'eramū 'ā emiayuwa pemoit 'gā nui rai'i. Tepājēa te ako je omono pē nupe ai'i. A'eramū 'ā pēē imoia pejejemogyau 'gā nui rai'i— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁹—Ma'eramū 'ā mama'eukwaawa 'wyrriara ipājēa niapoa'uweri pē nupe. Jeje'eg imū peata pē nekoramū mama'eukwaawa 'wyrriara nepē apisiukari mama'e tywera upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —A'eramū nipo pēē pejepyruga agawewi futat moi are. A'eramū nipo pē u'wau agawewi. A'etea nipo nepemanūi jupe. Jawa'jyra nipo pē piau agawewi. A'ere nipo naya'uweri pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama oporogytau. —Jeje'eg imū peata pē nekoramū nitywa'uweri mama'e tywera pē nupe. Ma'eramū 'ā a'jea futat mama'eukwaawa pemoit pejejemogyau 'gā nui. ²⁰ A'ere kasi a'e are pejerowiaraip pejejee pejejemogyau ne. Jeremiayuwamū wejue te pejemogy. Ma'eramū 'ā pēku'i pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gā nupe oporogytau. —Jeremiayuwamū pēnera jekwasiari 'upa jeka'aran are ywag ipe. A'e are ki pēku'i pejejemogyau jeremiayuwamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga ku'iawet

(Mateu 11.25-27)

²¹ Janeruwarete 'ga pājēa Jejui 'ga rerekou. A'eramū 'ga a'eramū aku'iramū akou oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. Ene 'ā mama'e jararetea. Ene 'ā ywag ipewara mama'e jara. Ywy pewara jara nanē 'ā ene nū. Ene te 'ā mama'e jararetea. Nai'akwaap ma'e 'gā etee rūi 'ā eremueapyo jeje'eg are. Akotee ma'e 'gā na'ne 'ā eremueapyo ee nū. I'akwaap ma'e 'gā jēmī 'ā ene imueapyowe'em ee. Ejemifutar imū etee futat 'ā ene akotee ma'e 'gā mueapyo ee. Nanuara futat te 'ā erefutat rakuē— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe. —Ma'eramū 'ā itywera 'gā etee futat eremueapyo ee— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²² 'Uwarete 'ga upe oje'eg ire Jejui 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe:
—Jeruwarete 'ga je mu'akwaap mama'e are ikue. Ma'eramū je 'ā ikwaawi— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

—Jeruwarete 'ga je kwaap katu katu futat. Nitywi 'ga amū je kwaapara mū. Jeruwarete 'ga etee te je kwaap— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau. —Je 'ā Tejuwa 'ga akwaap katu katu futat. A'ere 'ga nitywi amū je 'jawewara Jeruwa 'ga kwaapa katu katuara 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Ma'eramū je 'ā tejemipyyrūmera 'gā mu'ei Tejuwarete 'ga ree. A'eramū 'gā a'eramū 'ga kwaapa je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe etee:

—Jeporokatu'okawera 'ā peesak. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā katu'oga nanē 'ā pēē esaka nū. Ma'eramū 'ā pēku'i pejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe. ²⁴—Janepy 'gā 'ā iporesagiwet futat jeremiapo are rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā manūi erujewi je rure'emauwe rakue. 'Gā 'ā oporenuwiweramū jeje'eg are rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā manūi erujewi je rure'emauwe rakue— 'jau Jeju 'ga u'ama 'gā nupe. —Pēē 'ā jeremiapoa peesak katu katu. Ma'eramū 'ā 'gā ku'ia peapyraap— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

Ajuee ajemuaēm ma'e

²⁵ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarar are moromu'jara 'ga amū 'ua oporonupa ee Jeju 'ga upe. “Tomojenosī Jeju 'ga 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamū.

—Maran ae awau Jarejuwarete 'ga pyri ki 'ei? Emome'u jee 'i— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

²⁶ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'ja e'i Moisesi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga rakue? Eremogyta nipo jepi? Maran enereapyo ee?— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

²⁷ —Aipo e'i futat 'ā Moisesi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga rakue. “Peenup Jarejuwarete 'ga je'ega. Pēporomutat Jarejuwarete 'ga ree a'jea futat. Mama'ea peapo 'ga upe, 'ga remifutar imū. Pejejea'aramū pejemogyau 'ga ree 'gā nee pejejea'ara apyraapa. Aipo aporamū nipo pejeporomutaramū 'ga ree a'jea futat”, e'i 'ga ka'aran are rakue. “Pēporomutat pejepyriwara 'gā nee pejejee pejeporomutara 'jawe etee futat”, e'i 'ga 'ā ka'aran are inuga janee rakue— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

²⁸ —A'jea futat aipo 'ea— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. —Namutar iki peapo. A'eramū pejewau Jarejuwarete 'ga pyri pejemanū re— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

²⁹ A'eramū 'ga 'jau Jeju 'ga upe nū:

—A'eramū je maranuara 'gā nee tepota'waramū ki 'ei? Awŷja je pyriwaramū ki 'ei?— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

³⁰ A'eramū kwe pe etee Jeju 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jau ajuee 'gā pojekuka are.

—Kūima'e 'ga 'ut amū akou ojypa Jerusareg awi. Ajepeja amunaw ipe 'ga 'ua numiamū, Jeriko pe 'ga 'ua numiamū. A'ere 'ga ruaw ipe muna'ywa 'gā 'ga rekoari. A'eramū muna'ywa opokoka 'ga ree. 'Ga raitya mosoka 'ga wi 'ga nupānupāu 'ga monou 'ga nuga. 'Ga jukaaipa 'ga rejaa inuga peyse pe. ³¹ A'eramū mainana 'ga amū awau akou pe rupi. Awau owaēma 'ga upe. Irāā'ā 'ga ruwamū peyse pe. Amā'jāu etee 'ga ree. Okwapa etee 'ga pyu. A'ere mainana 'ga nokoi 'ga ree. Awau etee 'ga pyu. ³² A'ere 'ga amū 'ua nū. Levi 'ga juapyrera 'ga amū 'ua 'ga pyu nū. 'Gā pytuna 'ga futat numiamū. A'ere nānēwējēmī 'ga nokoi 'ga ree. Okwapa etee 'ga pyu nū— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe.

³³ —A'ere Samari ywy pewara 'ga 'ua pe rupi akou. Na'ga jekoty'aawa 'ga rūi agawewi. 'Ga ree iporomutare'ema 'ga agawewi.* Inupāmyrera 'ga judeua. A'etea Samari ywy pewara 'ga inupāmyrera 'ga resakawe ajemuaēm 'ga ree. ³⁴ A'eramū 'ga opytau 'ga ree. Na'ga remiesaga 'ga rūi agawewi. A'etea 'ga opytau 'ga ree. Oporiaramū 'ga ree. Iporiay'i 'ga 'upa 'ga upe. “Maran poko ene 'i?” 'jau 'ga 'ga upe.

—“Muna'ywa opokok je ree ki 'ei, jekaraemā areewi ki 'ei”, 'jau 'ga 'ga upe.

—A'eramū futat 'ga muagy monou 'ga ree, 'ga pi'rokawer are. Muaga 'ga ree imono re ifaa 'ga wi. A'ere 'ga 'ga monou kawaru'i 'arimū, weymawa 'arimū 'ga rupia. A'eramū futat 'ga 'ga rerua erowaēma ae seawa 'og ipe. A'e pe futat 'ga 'ga fuanuga 'ga rerekou.

³⁵ —Ai'iwe 'ga, oo enune, oka'aranūū monou 'oga jara 'ga upe. “Efuanug 'ga jee. Maran gatu nipo owaēme'ema ka'aranūūa jupe. Jupe iwaēme'emamū tejewya tamepypap ene 'jau”, 'jau 'ga 'oga jara 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe imome'wau.

³⁶ Imome'upaw ire Jeju 'ga oje'ega moromu'jara 'ga upe nū:

—Muapyra 'gā inupāmyrera 'ga resaka. Maranuara 'ga ajemuaēma 'ga ree? 'Ga pytuna 'ga te ajemuaēm 'ga ree?— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

³⁷ —Naani. 'Ga pytune'ema 'ga futat ajemuaēm 'ga ree, ojekukau 'ga ree— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat. 'Ga pytune'ema 'ga futat ojekuka 'ga ree. A'eramū pēē nanē iapou nan— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. —Nan aeresage jekukai ajuee. Namutar iki pēē nanē peapo nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

A'eramū moromu'jara 'ga awau nū.

Jeju 'ga awau Marta ēē 'wyr ipe

³⁸ Aipo mome'upaw ire Jeju 'ga wemimu'e 'gā nerawau ajepeja amunaw ipe nū. Marta ēē rog ipe awau osou. ³⁹ Eē kypy'yra ēē, Mari ēē awau wapyka Jeju 'ga pyri, 'ga porogyta renupa 'ūina. ⁴⁰ A'eramū Marta ēē kumi apou erekou. A'eramū ēē 'jau ojeupe: “Koo. Je tee 'i

* 10:33 Ymā judeu 'gā niporomutari Samari ywy pewara 'gā nee rakue.

nipo aje ako mama'e apou jarejee", 'jau ēē. "Maran tete Mari kynā nuapoi mama'ea je pyri. Wapyg etee pa 'ā kynā 'ūina kiā pyri nū", 'jau ēē ojeupe.

A'eramū ēē 'ua oje'ega Jejuī 'ga upe:

—Emut kynā je poaa. Je etee ako teporowykyau. "Ekwap ēē poaa mama'e apou", ere kynā upe jee— 'jau ēē Jejuī 'ga upe.

⁴¹—Naani. Ene te 'ā eporowyky are etee enerea'at. Epytu'u'i jui. Erejemuaēm awi eporowyky are etee— 'jau 'ga ēē upe. —Tene Mari ēē reni. Jeporogyta are ēē porenuiw-eramū. Jaruete ēē reni je renupa, jeporogyta are wea'aramū— 'jau 'ga ēē upe. ⁴²—Ene te 'ā mama'e apoawamū etee ereko rakue. ēē jeje'ega renuparamū etee ako. ēē te 'ā oporowyky esagea wesak ojeupe. Nomomoirā'uweri 'gā ēē jui— 'jau Jejuī 'ga ēē upe 'ūina.

11

Jarejuwarete 'ga upe 'gā je'eg are

'gā mu'eawet

(Mateu 6.9-15; 7.7-11)

¹ Anure Jejuī 'ga 'ūina oporogytau 'Uwarete 'ga upe. 'Ga pig ire 'ga remiayuwa 'gā 'jau 'ga upe:

—Ore mu'e ape Jarejuwarete 'ga upe oroje'eg are ki jā— 'jau 'gā 'ga upe. —Sā'ā Juā Batista 'ga wemiayuwa 'gā mu'ea rakue. Nan ore mu'e ape, ene taetu— 'jau 'gā 'ga upe.

² Aipo ojeupe 'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Nan iki peporogyta 'ga upe:

Kiapi'ni. Oroje'eg ore arajupa enee.

Tene muoryp ki 'gā najuejue etee.

Kamēsīete ki 'gā najuejue etee tene rerowiat ajemogyau.

Kamēsīete tere'yi 'wyrīaramū oree najuejue etee 'jau.

³ Awamū ki mama'ea emut oree oreremi'uramamū.

⁴ Norerea'aru'jawi ore mama'e tywera orojeupe 'ga iapoawer are.

A'eramū ki ene ejea'aru'jawe'emamū oretywer are.

Ore mamuakat futar iki ape mama'e tywera apoe'em are,

pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

⁵ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Jarejuwarete 'ga upe pejeporogyta awi kasi pepoit futar ine. Ojewi pepoire'emamū nipo 'ga mama'e esage muri pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

A'ere 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jawamū nū:

—Sā'ā nipo kūima'e 'ga amū rura iwaēma opytuna 'ga upe pypaje. A'eramū nipo 'gā osea ajemogyau. A'eramū nipo 'ga 'ga momaka. ⁶ "Kanape'ia emut amū jee. Muapya kanape'ia emut jee. Jepyutuna 'ga 'ut amū owaēma jee. A'ere nitywi mama'ea 'ga upe. A'eramū je tejua, emut amū mama'ea jee, 'jau enee", 'jau nipo 'ga 'ga upe. ⁷ A'eramū nipo oset ma'e 'ga 'jau ajaupe: "Aset je tejupa. Najefu'amiweri je. Jera'yra 'gā oset 'upa. Awopytym je 'okwara ko", 'jau nipo ta'yt ma'e 'ga ajaupe.

⁸ —A'ere nipo 'ga pytuna ojero'waro'wau etee 'okwara mopoga u'ama 'ga upe w-jere'emamū. Pog pog pog. A'eramū nipo 'ga omogerukare'emamū afu'ama, kanape'i monou 'ga upe, opytuna 'ga omogerukare'emaue.

⁹ —A'eramū je 'jau pē nupe: Nan tee futar iki pejemogy pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe pejeojere'emamū. A'eramū 'ga pēnemifutara mua pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama.

—Ojeupe pēē mama'e renūjamū Janeruwarete 'ga imuri pē nupe. "Je poar ape" ojeupe 'eramū 'ga pē poari futari. Kamēsīete 'ga pejepoare'emamū, pejeje'ega pejejemogyau pejeojere'emamū 'ga upe. Sā'ā mama'e 'ara ae wi. A'eramū 'ā ae ijaramū awau ekaa. Esag ire tāmējē 'ā ae opoia ekar awi. Nan tee futar iki pēē, pejeje'ega pejeojere'emamū futat 'ga upe mama'e renūi awi. A'eramū 'ga mama'e mua pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

—'Okwara mopogara 'ga 'jawe ki peko. 'Okwara rawopytym'wog ire etee 'ga poiri imopog awi. Nan tee futar iki pēē. Pepoit kasi 'ga upe pejeporogyta awi ne. A'eramū 'ga pē poari futari— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

¹⁰ —"Mama'e emut amū jee" jara 'gā nupe 'ga imuri futari. "Je poar ape" jara 'gā 'ga opoat futat. Ojeupe peje'egamū 'ga je'egi futari pē nupe— 'jau 'ga u'ama 'gā nupe oporogytau.

—Pejenosi kasi mama'ea 'ga upe enūina ne. Mama'e esage tee te 'ga amut pē nupe. Namura'uweri 'ga mama'e tywera pē nupe. ¹¹ Sā'ā pēē. "Mama'e emut amū jee, Kiapi'ni", pejeja'yra pejejeupe i'eramū mama'e katurama etee imonoa pejeja'yra upe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e esagea etee imuri pē nupe, "mama'e esagea emut jee" 'eramū. Moja sipo pemono pejeja'yra upe, "ipira emut jee" 'eramū? Naani. Mama'e esagea etee te pemono pejeja'yra upe. ¹² "Wyraupi'a emut amū jee" 'eramū sipo jawa'yra pemono

pejeja'yra upe? Naani. Nepemonoa'uweri jawa'yra pejeja'yra upe. Nan tee futat Ku'jywa 'ga— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama.

¹³—Pēē 'ā aetywera agawewi. A'etea 'ā mama'e esagea etee pemono pejeja'yra upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —Nan tee futat peapo numiamū. A'ere Ku'jywa 'ga te mama'e esagerete muri pē nupe “mama'e esagea emut oree” ojeupe pēē 'eramū— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama. —U'agesagea miamū futat 'ga amut pē nupe, “Emut E'agesagea jee” ojeupe 'eramū— 'jau 'ga oporogytau 'gā nupe.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Mateu 12.22-30; Maku 3.20-27)

¹⁴ Oporogytapaw ire Jejuu 'ga mama'eukwaawa pe'au erekwara 'ga wi. A'ea 'ga moje'egukare'ema 'ga mogou. Ije'ege'ema 'jawe 'ga pirewara 'ga mogou. A'eramū 'ga ojewi ipe'are oje'ega nū. A'e resakarera 'gā oporesagamū ajemogyau 'ga ree.

¹⁵ A'ere 'gā amū “o'meramū te 'gā 'i”, 'gā 'i etee ajaupe:

—Mama'eukwaawa 'wyriara je'eg imū te 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi— 'jau 'gā ajaupe. —Pesepu je'eg imū te 'ga imoiri 'ga wi— 'jau etee esakarera 'gā ajaupe.*

¹⁶ A'eramū peuwara 'gā 'jau 'ga upe:

—Oremiesage'ema eapo amū oree. A'e resaka “A'jea futat ra'e”, taru'e enee 'jau. “Janeruwarete 'ga opājē muri 'ga upe ra'e”, taru'e enee 'jau— 'jau 'gā 'ga upe numiamū.

A'ere 'ga nuapoi 'gā nupe. “Mama'e tywera siapoukat esaka 'ga upe jarejee 'jau”, 'jau 'gā ajaupe numiamū. A'ere 'ga nuapoi 'gā nupe. ¹⁷ Okwaap 'ga 'gā je'eg jemima ojee. A'eramū Jejuu 'ga aipo 'jau etee 'gā nupe:

—Maran sipo 'gā amū a'eramū ojo'oka oywy pype ajamueu? Ajaupi etee futat ajuapisaupap, ojomateepapa ajaupi etee futat— 'jau Jejuu 'ga u'ama oporogytau 'gā nupe. —Maran sipo a'eramū ajepeja amunaw ipewara 'gā ojo'oka ajaupi etee futat ajuapisawamū? — 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama.

¹⁸ —Nan iapo re amunipo 'ā mama'eukwaawa remiayyua ojomateepawi ajaupi etee futat— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ¹⁹ —“Pesepu pājē mū 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gā nui”, 'jau ako pēē jee ko. A'eramū je 'jau pē nupe: Ma'ja pājē mū ajee pēnemiyauwa 'gā mama'eukwaawa pe'ai 'gā nui? Najaneruwarete 'ga pājē mū rūi nipo 'gā imoiri 'gā nui?— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁰ —Je nanē futat 'ā Jarejuwarete 'ga pājē mū etee je 'ā imoiri 'gā nui. A'eramū pēē a'e are je kwaapa. “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga te nipo 'ā”, 'jau amunipo 'ā pēē jee— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

²¹ —Ifuakat ma'e 'ga 'ā u'ywa renu'ama 'okwar ipe woga rarūmū. A'eramū 'ā muna'ywa osowe'em. ²² A'eramū ifuakararete ma'e 'ga 'ua 'ga muajāna 'ga monou 'ga retyka u'ywa pojekau 'ga wi. A'eramū futat osou 'ga karaemā upe. A'eramū futat 'ā erawau ime'ega ajaupe— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

—Mama'eukwaawa 'wyriara ifuakat ma'e 'jawe. Ipājē futat numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga te pājērete. Mama'eukwaawa 'wyriara pājēa te 'ga wapyraap. Ma'eramū 'ā ae Jarejuwarete 'ga pājē mū mama'eukwaawa pe'ai 'gā nui— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama, oporogytau.

²³ —Je ree iporomutare'ema 'gā najeremiyauwa rūi— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —Jeporowyky are je poare'ema 'gā naje upe rūi oporowyky. Mama'eukwaawa upe te 'gā porowykyi— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

Werekwarera upe mama'eukwaawa jewyawet

(Mateu 12.43-45)

²⁴ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pē nui omoir ire mama'eukwaawa nipo ioi ywy ak'yme'ema rupi opytaawa mū rekaa akou. A'eramū nipo opytaawa mū resake'emawe 'jau ojeupe etee futat nū: “Maran te 'ā nooi tejekwawer ipe etee futat tejewya nū 'i?” 'jau nipo ojeupe. ²⁵ A'eramū nipo ojewya 'ua werekwarera 'ga resaka. Erekwara 'wyriar amuteeramū nipo akowe'em ee. Ijekatu'oguu tuwamū. ²⁶ A'eramū nipo opytuna majatykau awau. Sete nipo opytuna rerua. A'ea te nipo itywerete. A'eramū te nipo erekwarera 'ga te'arareteramū— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe imome'wau. —A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea mama'eukwaawa rerekwarera pype ose re mama'eukwaawa noseu'jawi 'ua nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jejuu 'ga rerowiaara 'gā ku'ia

²⁷ A'ere Jejuu 'ga oporogytapaw ire kūjā ēē mū mytun awi wafukaja mua 'ga upe:

—Iku'i nipo eney kynā nanimenime ene ree— 'jau ēē wafukaja mua 'ga upe.

²⁸ Aipo ojeupe 'eramū Jejuu 'ga 'jau ēē upe:

* **11:15** Mama'eukwaawa 'wyriara rera mukūi tapy'yja je'eg imū. Satanasi 'jawamū, Pesepu 'jau nū.

—A'jea futat nū ī. Iku'i futat ēē je ree nū ī— 'jau 'ga ēē upe. —Je rerowiaara 'gā taetu nipo ēē ku'i wapyraap— 'jau 'ga ēē upe.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gā enūinawet
(*Mateu 12.38-42; 16.1-4; Maku 8.11-13*)

²⁹ Ojee 'gā jatykapaw ire Jejui 'ga oje'ega 'gā nupe nū:

—Awauwaramū miamū 'ā nepēa'wryi futari pejejemogyau 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. —Oreremiapoe'ema epao amū oree, pe'je 'ā jee numiamū. A'e resaka “A'jea futat Janeruwarete 'ga opājē muri 'ga upe ra'e”, taru'e enee 'jau, pe'je 'ā jee numiamū. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pē nupe pēnemiesagamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Juna 'ga ree etee je pē muea'ari pē mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁰ —Sā'ā ipira Juna 'ga mokona rakue. A'eramū 'ā imuapyra 'ara rupi 'ga rerua eropy'apojyau rakue. Nan tee futat je ferawi imuapyra 'ara rupi. Je manū re nipo Janeruwarete 'ga futat je moferapa imuapyra 'ara rupi Juna 'ga 'jawerimū etee futat. Aiporamū tāmējē te nipo pekwaap. “Na pa je Janeruwarete 'ga 'ga muri rakue”, 'jau nipo pēē jee je feraw ire— 'jau 'ga 'gā nupe.

³¹ —Wowase pē majatykaaw ipe Janeruwarete 'ga 'jau pēē mū nupe. “Ko 'gā esage ra'e. Werowiat wejue 'gā jera'yra 'ga. A'eramū je 'gā mua tejemiyauwamū. A'eramū 'awamū 'gā 'ua osou ywag ipe je pyri. Jera'yra 'ga 'gā werowiat rakue”, 'jau nipo 'ga pē nupe. “Ko 'gā te aje nia'wryi. Nuerowiari 'gā jera'yra 'ga rakue”, 'jau nipo 'ga pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Aipo'eramū nipo Sepa ywy pewara 'wryiara ēē 'jau pē nupe: “NaKu'jywa kiā remiyauwa rūi agawewi je ikue. A'etea je ojet muku awi Sarumāu kiā je'ega renupa ikue”, 'jau nipo ēē pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —“A'ere 'ā Jejui kiā rekoī agawewi pē pype rakue. I'akwaap ma'e kiā jēmī. A'etea 'ā nepeanuwi kiā je'ega rakue”, 'jau nipo ēē oje'ega 'ua pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'jea futat ēē ī. Sarumāu 'ga a'jea futat okwaap numiamū. A'ere 'ga nokwaapawi. Je te 'ā a'jea futat okwaap katu katu. A'etea 'ā je'je'ega nepeanuwi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³² —Janeruwarete 'ga rowase pē majatykaaw ipe nipo Ninewa pewara 'gā afu'ama pē nupe. “Ore nanē nū. Norokwaawi ore Ku'jywa 'ga ikue. A'etea ore orojeupe Juna 'ga 'ga mome'u ypyrauwe oropoit orotywer awi ikue”, 'jau nipo 'gā pē nupe. “A'ere 'ā nepeanuwi futari Jejui 'ga je'ega rakue”, 'jau nipo 'gā pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Juna 'ga a'jea futat esage ma'ea rakue. A'ere 'ā je te 'ga apyraawi. A'etea 'ā naje rerowiari pejepe pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

Arāparīn
(*Mateu 5.15; 6.22-23; Maku 4.21-23*)

³³ A'ere Jejui 'ga oje'ega 'gā nupe nū:

—Arāparīna monyg ire ae nomīma'uweri mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi jakatupe te imīyina ajuesawamū te— 'jau 'ga u'ama 'gā nupe.

³⁴ —Tata eny 'jawe aereaa. Sā'ā tata enya mama'e resaukara janee. Nan tee futat jarejeau jane mama'e resagi. Ea ma'e 'gā wesak katu katu futat mama'ea. Eawep ma'e 'ga te aje 'ā nuesakatui mama'ea. Nan tee futat pēē. Ea ma'e 'gā 'jawewaramū pēē pēneapyo pejejemogyau jeje'eg are, erowiaa pejejemogyau. A'eramū pēē mama'ea apou Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat. A'ere eawep ma'e 'jawewaramū nepēneapyoi futari jeje'eg are. Neperowiari jeje'ega. A'eramū pēē pejejemifutar imū etee futat mama'ea apou pejejemogyau. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe pēē— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁵ —A'eramū pēē jeje'ega renupa futat. Jeje'ega tata eny 'jawe. Sā'ā tata enya pe resaukara pē nupe. Nan tee futat jeje'ega pē mu'ei ywaga piar are. ³⁶ A'eramū pēē jeje'ega renuparamū tata eny pype futat pejejemogyau pejeatau. Jeje'ega renupara 'gā a'jea futat ajemogyau mama'ea apou esage Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Judeu 'gā nemiapo
(*Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40*)

³⁷ Jejui 'ga porogytapaw ire fariseu 'ga amū 'jau 'ga upe:

—Ere ejua ejemi'waa je'wyr ipe— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū Jejui 'ga awau 'ga rupi.

'Ga rog ipe owaēm ire Jejui 'ga awau osou. Awau wapyka. ³⁸ A'eramū 'ga mo'wryarera 'ga 'jau ojeupe: “Kuu. Nojepoei futari nipo ajee 'ga ki sa”, 'jau 'ga ojeupe. “Najane 'jawe rūi 'ga jepoei ojemi'war enune”, 'jau 'ga 'ga ago'wau ojeupe etee futat.

³⁹ A'ere Jejui 'ga ikwaawi ojee.

—Ene 'ā jarejemiapou etee futat mama'ea ereapo ekou numiamū— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —A'jeteetewi 'ā ene mama'ea apou ekou numiamū. A'etea 'ā nenea'wryi. Pēē 'ā y'a kupe pireita futat numiamū. A'ere 'ā nepekatu'ogi waipy katy. Nan tee futat 'ā pēē. Pēpir esageay futat numiamū. Pejauk futat pejepiky'a awi numiamū. A'eramū 'ā pēpira

ojekatu'oka numiamū. A'ere pēkurasāu nia'wryi futari. Iky'auuramū futat pēkurasāua. A'ere 'ā pejekurasāu nepekatu'ogi futari— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe oporogytau 'ūina.

⁴⁰ —Pē'akwaawe'ema pē nereko kūi — 'jau Jejuī 'ga oje'ega moywyrafena 'gā nupe. — Janeruwarete 'ga 'ā pē apoarera. A'eramū 'ga afueweramū pē katu'og are numiamū. Napēpira katu'og are rūi 'ga fueweramū. Pēkurasāu katu'og are tee 'ga fueweramū numiamū— 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'gā nupe. —Pejetywer awi pepoir ire amunipo 'ā 'ga pē katu'ogi. A'eramū amunipo 'ā pēē pejesageramū pejemogyau 'ga upe, 'jau je 'ā tekou pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁴¹ —Pejajakate'em awi pepoit. Ikaraemāe'ema 'gā nupe pejekaraemā pemono amū. Nan pēē iaporamū pejekatu'ok, pēpira we futat pēywyter ipe nanē nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁴² —Pēporiay'i pēē numiamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pē nereko tyweri pejejee pejeporomutare'em are. Fariseu 'ā pēē. A'eramū pēē mama'e mojo'oka pejepe 'jawe pejejeupe. Ko pypiara nanē imojo'oka nū. A'eramū pēē majepeja monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū emyrera pēma'ea. Kumikasiga miamū pēē imojo'oka imonou Jarejuwarete 'ga upe. Nanuara te esage futat 'ga upe numiamū. A'ere namia etee rūi peapo. Pejejee nanē futar iki pejejuka esage nū. Mīmera apoa esageay Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. —A'ere 'ā pēē nanarūi. Pēē 'ā pejuereko tywerete. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pejejee pejeporomutare'em are pē nerekou tyweaete— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina. —Pejepytuna 'gā nereko esagearamū Jarejuwarete 'ga ree we futat pejejuka esage— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —A'ere pejepytun are pejejukae'emamū Jarejuwarete 'ga we futat pereco tywerete— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina oporogytau.

⁴³ —Pēporiay'i nipo pēē numiamū. “Je jeresage” pe'je numiamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pē nereko tyweretei. Pejetykaaw ipe pejewau 'ā kūima'eteete 'gā apykaw ipe etee pēapygiwet. Ukawō'o me pejeatau pejemogyau miamū 'ā pejejeapeje'ega futaa— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁴⁴ —Judeuramū jane nipyru'ga'uweri tywy are. Tywya nia'wryi. Aeto'omera ajemogy. A'eramū jane jarepyru'ge'ema futat ee. A'eramū jane mama'e monou tāmējē futat im'ina tywy 'arimū imojewakawamū ajaupe. A'eramū ae tywy 'arimū opyru'ge'ema. Tywya 'ā 'ūina ojewage'emamū. A'eramū 'ā ae okwapa i'arimū. Ikwaape'ema rerekou. Nan tee futat pēē. Nepēywyter a'wryi pejemogyau. A'ere 'gā nokwaawi te. Tywy jewage'ema 'jawe futat— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —“Oresageay” pe'je 'ā jepi numiamū. A'ere 'gā nepekwaawi te. Pēywyter a'wrye'ema nokwaawi te— 'jau 'ga 'ūina 'gā nupe.

⁴⁵ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā amū 'jau Jejuī 'ga upe, aipo 'ga 'eramū.

—'Gā nupe aipo 'jau te ore nanē futat ore ago'o ape e'ŷina nū— 'jau 'gā 'ga upe aipo 'ga 'eramū.

⁴⁶ —Pēē nanē nipo moromu'jaramū pejemogy tywet 'gā 'jawe futat nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Napejemimu'efer imū etee rūi te 'ā mama'ea peapo. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete futat. Sā'ā 'gā amū mama'e poyja monoaaju'arimū. A'eramū 'gā ojopare'ema iupia. Nan etee pēē. Pēē 'ā Moisesi 'ga remikwasiarer are pemu'e katu katu 'gā numiamū. “Peko esage” ā pejemogyau Moisesi 'ga je'eger imū. Pepoit kasi 'ga je'eger awi ne”, pe'je 'ā 'gā nupe pejemogyau numiamū. A'ere 'ā pēē te nepeko esagei pejemogyau Moisesi 'ga je'eger imū— 'jau 'ga 'gā mu'jara 'gā nupe.

⁴⁷ A'ere 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pēporiay'i pēē pejemogyau numiamū. Nepeenuwi futari Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā je'ega. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete futat. Pēypy 'gā 'ā Janeruwarete 'ga mome'wara 'gā je'ega nuenuwi etee rakue. Ma'eramū 'ā 'gā 'ga je'ega mome'wara 'gā apisi rakue. Pēē nanē 'ā 'gā je'egera renupe'ema nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ⁴⁸ —Pejepypy 'gā 'gā apisi re 'ā pēē ita esage monou 'gā nywy 'arimū peje'arasiga resaukaawamū. A'ere 'ā pē'arasig 'mea te pē nerekoi. Pēku'ia te pē nereko 'gā apisiawer are— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁴⁹ —Janeruwarete 'ga 'ā i'akwaap tāmējē futat. A'eramū 'ga jane kwaapa. A'eramū 'ga 'jau “Teje'ega mome'wara 'gā tomono 'gā nupe 'jau kwy”, 'jau 'ga rakue. “Amumera 'gā te nipo 'gā wereko tywerete. Amumera 'gā te nipo ajee 'gā wapisi”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gā nupe rakue— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁵⁰ —A'eramū Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete werowiaara 'gā nepyaa. Nepē'arasigi te 'ā pejetywer are. Pejetywer are, jareypy 'gā tywer are. Mimer are 'ga pē nerekou tyweretei. Janepy 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisau ekoete rakue. Ywy apo ypyrauwe te 'ā 'gā 'ga rowiaara 'gā apisi rakue— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe 'ūina. ⁵¹ —Apeu 'ga ra'ne te 'ā 'gā ajuka ypy ppy rakue. A'ere 'gā 'ā 'awamū taetu 'ga rowiaara 'gā apisi kwaiwete. 'Awamue 'gā 'ā Sakari 'ga jukau rai'i nū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Jarejuwarete

'ga rukawō'ō me 'ga 'amamū 'gā 'ā 'ga jukau rai'i. A'eramū nipo 'ga pē nerekou tyweaete iapisipyrrera 'gā nepyaa— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

⁵²—Moromu'jara pēē numiamū. Pēporiay'i pejejemogyau numiamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweri futari— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. —Jarejuwarete 'ga je'ega te 'ā neperowiari futari. A'eramū 'ā pēē erowiarukare'ema 'gā nupe. Pē'me etee 'ā 'gā nupe. A'eramū 'gā a'jea futat ikwaape'ema. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

⁵³ Oporogytapaw ire Jeju'i 'ga awau 'gā nui. Fariseu 'gā amū awau 'ga rupi Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee. A'eramū 'gā awau akou oporogytau pe rupi. Ajamueu awau akou. Oje'ega moywrafena 'ga upe, 'ga rerawau 'ga rerekou, 'ga moporogytaukaa ojeupe. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Pe'je ajee 'ga simoporogytaukat jarejee 'ū— 'jau 'gā ajaupe. —Siesak 'ga mama'e tywera mome'ua jarejee 'jau 'ū— 'jau 'gā ajaupe, ajuerawau ajuerekou. A'eramū 'gā a'eramū 'ga moporogytaukaa 'ga rerawau 'ga rerekou pe rupi. A'ere 'ga morogyta a'jea etee imome'ui 'gā nupe 'gā nerawau 'gā nerekou. Nomome'ui futari 'ga mama'e tywera. ⁵⁴—'Ga je'eg ekoete 'ga rekoramū sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

A'ere 'ga morogyta a'jea etee imome'ui 'gā nupe 'gā nerekou.

12

Pekyje ki Jarejuwarete 'ga wi (Mateu 10.26-31)

¹ A'eramū 'gā ajatykau Jeju'i 'ga ree. 'Ga porogyta renupa 'ua ajatykau. Kwaiwete 'gā. A'eramū 'gā opyruga pāwē gatu etee te futat ojopy are. Opyrugawe'ema rerekou 'gā opyruga ajuee.

A'ere Jeju'i 'ga je'egi wemimu'e 'gā nupe etee ra'ne:

—Peko kasi fariseu 'gā 'jawe ne— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe. —“Ore 'ā oreresageay”, e'i 'gā numiamū. A'ere o'meramū te 'gā 'i ajemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe. —Nepeesagi te 'gā tywera. A'ere 'gā tywereteramū futat. Mama'e tywera 'gā wapo ajemogyau. A'ere 'gā imimi te. Kanape'i jopypeawa 'jawe 'gā tywera. Nuesaga'uweri ae kanape'i jopypeawa. A'ere imopy'apirupaw ire ae imopy'apiruawa kwaawi futari. Nan tee 'gā tywera. Ae nuesaga'nei nipo 'gā tywera. A'ere anure te nipo ae esagi futari. Pejemogy kasi 'gā 'jawe ne— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe u'ama. ²—Nomima'uweri futari mama'e tywera. Anure te nipo imimipyrrera jesaukari 'gā nupe. ³Awamū 'gā amū jemogyi jemime oje'ega ajaupe. A'ere aipo 'ara rupi te nipo 'gā amū imome'ui 'gā nupe wafukaita. A'eramū te nipo najuejue etee futat pekwaap— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

⁴ A'ere Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pekyje awi pejeapisi are ifuwet ma'e 'gā nui. Pē apisi 'gā numiamū. A'ere 'gā pē'aga nomateepawa'uweri. ⁵ Jarejuwarete 'ga wi te pekyje ete. 'Ga te a'jea futat pē mateepap ywawuje tee werowiare'emamū. Pē'aga we futat 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. —'Ga te a'jea futat mama'e tywera ojeupe laporamū ae apisi— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁶—Janeruwarete 'ga te 'ā pājēreteā. A'ere 'ga jejukai esagei futari ae ree. Peesak wya'ia. Wya'ia 'ā niapoi agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga imanūnamū wesak 'ūina. ⁷ Ae taetu aje 'ā ae ate 'ga upe. Ma'eramū 'ā 'ga jejukai ae ree taetu— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe u'ama. —Pē'awa we futat ojemojopyrūmawa ajemogyau pēakag are. Aeakag are ijemogy we futat 'ga okwaapap. “Nojejukai nipo 'ga ore ree?” pe'je kasi ne. Naani. Ojejuka futat 'ga pē nee. A'eramū ki pēē pejekyjawe'em pejereko tyweara 'gā nui— 'jau 'ga 'gā nupe.

Pejenosī kasi Jeju'i 'ga mome'u awi ne (Mateu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ A'ere Jeju'i 'ga oje'ega 'gā nupe nū:

—Je 'ā pēneki'yraretea. Pejenosī kasi je mome'wau 'gā nupe ne— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Gā nowase pēē je mome'u renosī'em ire je nanē najenosī pē mome'wau nū. “Je Jeju'i 'ga remiayuwamū”, pēē 'eramū je ywag ipe peoramū je nanē futat ywag ipewara 'gā nowase a'e 'gā nupe nū: “Koromū noko jeremiayuwa 'gā 'ja”, 'jau nipo je pē nupe ywag ipe peoramū— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

⁹—Pēē mū nipo 'jau 'gā nupe: “Je naJeju'i 'ga remiayuwa rūi”, 'jau nipo pēē. A'eramū nipo je nanē futat ywag ipe peoramū “Najeremiayuwa rūi koromū”, 'jau nipo je 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰—Ojeupe peporogyta re Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui. Je kuraw ire pētywerete futat. A'ere nipo anure 'ga 'Agesage je'egi pē nupe, pētywera resaukaa pē nupe. A'eramū nipo pēē pejepeoia pejetywer awi. Jui pepoir ire Janeruwarete 'ga imoia pē nui— 'jau 'ga 'gā

nupe imome'wau. —A'ere 'ga 'Agesage kuraw ire nitywi 'ga amū pētywera resaukaawamū pē nupe. A'eramū pēē jui pejepoire'ema. Nan tee futat pejejemogyau. Pejetywer awi pēpoiwire'emamū Janeruwarete 'ga nomoiri futari pē nuī. A'eramū aipo 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹¹—Anure nipo 'gā amū je rerowiaaramū pē puygi pē nerawau pejejatykaaw ipe 'wyrriara rowase pē moporogytaukaa jupe. “Ekoay 'ga akou mama'e tywera apou”, 'jau nipo 'gā pē nerawau 'wyrriara upe pē mome'wau 'me jupe. A'eramū kasi pekyje pejejerooramū ne— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū “Ma'ja 'jau sipo je 'gā nupe teporogytau 'wei”, pe'je kasi ne, pejegy'jau ne. ¹²Janeruwarete 'ga peu pē nerooramū 'gā nupe peje'egawa amut pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

Ika'aranūū kwai ma'e 'ga

¹³ A'ere kūima'e 'ga amū mytun awi wafukaja mua Jejuī 'ga upe:

—Jeruwa amanū ai'i. A'ere jereki'yra 'ga arajuwa karaemāmera nomojo'ogi jee ai'i— 'jau 'ga wafukaja mua 'ga upe. —A'eramū ene eje'ega 'ga upe jee: “Emojo'ok pejejuwa karaemāmera ejewirera 'ga upe”, ere ki 'ga upe jee— 'jau 'ga oje'ega mua Jejuī 'ga upe.

¹⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau etee 'ga upe:

—Naejeki'yra ene iago'o anupa rūi je ruri ai'i— 'ga 'i etee 'ga upe, aipo ojeupe 'ga 'eramū. —Naamanū ma'e karaemā mojo'oka rūi je ruri ai'i— 'jau etee 'ga 'ga upe.

¹⁵ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—“Kwaiwete je karaemā futari”, pe'je awi. Nakaraemā rūi pē mogeukat ywag ipe. Tejerowiarāmū te je pē mogeukari ywag ipe Tejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

¹⁶⁻¹⁷ A'eramū Jejuī 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū:

—Kūima'e 'ga amū ikaraemā kwaiwete ma'e 'ga amū e'i ojeupe: “Kwaiwete te 'awamū jeko pypira 'wei. Kwaiwete jeremī'ua 'awamū 'wei” 'jau 'ga ojeupe. “A'ere ijagawa niapoi jupe. A'eramū je ma'ja apou jupe nū'ū. Najeporomonoweri je ee 'gā nupe”, 'jau 'ga 'ūina ojeupe. ¹⁸“Sikōi'ī ma'ea pa je omono etyka kwy. Taapo tee amū tuwuu ma'e tejemī'ū ryrūnamū 'jau kwy. Tekaraemā reewe tomono inuga tupaw yau pype 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. ¹⁹“A'ere ta'e tejeupe 'jau kwy: Kwaiwete te jeremī'ua 'wei. Noporowyki futari te je 'awamū 'wei. Ajemī'wat etee futat te je 'awamū te'ŷina 'wei” ta'e tejeupe etee futat 'jau kwy. “Teku'iramū tejemī'ū are te'ŷina 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁰—A'eramū nipo aipo 'ga upe Janeruwarete 'ga 'jau: “Eremut ekoete eje'ega e'ŷina ra'e”, 'jau nipo 'ga 'ga upe, amara'neramū 'ga ree. “Ene manū re aw'ija ma'ea eneremī'ua ki 'ei? 'Awauwe futat eremanū ejemī'ua awi kūi”, 'jau nipo 'ga oje'ega mua 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

²¹—Pēē mū nipo pejekaraemā are etee futat pejejea'aramū. A'eramū Jarejuwarete 'ga ree jēmī nipo pejejea'are'emamū futat— 'jau 'ga 'gā nupe. —Aipoa kūima'e 'ga 'jawe futat nipo pēē. 'Ga 'jawe futat nipo pejemama'ea peetypap pejemanūnamū— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

Pejemogyppyk ki Jarejuwarete 'ga ree

(Mateu 6.25-34)

²²⁻²³ A'eramū Jejuī 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe nū:

—Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Pēnea awi mama'e are etee pejejemogyau, je 'i pē nupe. “Ma'ja je l'wau 'awamū”, pe'je awi pejejeupe. Pēnea'ar awi pejejaity are etee pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogyppyk pejejemogyau, 'jau je 'ā pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Ga te 'ā pē apo. A'eramū 'ga ojee pejemogyppygamū mama'e mua pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama oporogytau. ²⁴—Sā'ā wyra'ia. Wyra'ia 'ā nuapoi agawewi mama'ea. Nitywi agawewi 'ā mama'e tymawa. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga mama'ea omono jupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Niapoi agawewi wyra'ia 'ga upe. A'etea 'ga ojejukau ee. Pēē taetu aje 'ā aeramū. A'etea sipo 'ga nojejukai pē nee?— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁵—Peko sipo amū pejeyman'e'm are ete ea'at ma'eramū amū pejeyman'e'mamū namutat?— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —Naani. Nia'wyrī futari aipoa miamū pē nupe ee pēnea'ara. A'etea te nipo pēyman pejejemogyau. Pejetywyr are tee pejejea'aramū miamū pēmanū futat. Mama'e are etee pēnea'at pē nekoa nepē koga'uweri— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁶—Ma'eramū pēē pejejea'aramū mama'e are etee pejejemogyau ki 'ei?— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁷—Sā'ā 'ywotyra. 'Ywa 'ā noporowyki agawewi futat opoty are. A'ere ipotyra esageteeramū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ymā te janepytunera 'ga, Sarumāu 'ga, ikaraemā kwai ma'ea rakue. 'Ga te 'ā taity esage ma'ea rakue. A'ere 'ā 'ywotyra te 'ga raity esage apyraawi. ²⁸'Ywotyra 'ā majepeī 'ara rupi etee wesageramū. A'eramū 'ā ai'iwe op'ijagamū. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga omokaturam ipotyra jupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Jupe iapo re sipo 'ga nomonoi mama'e esagea pē nupe? Pēē taetu aje 'ā pēnesage 'ga upe. Ma'eramū pēē 'ga rerowiaraipe etee 'ū? Pe'je 'ga rerowiaa futat nanimenime. Perowiaraiw awi etee 'ga.

²⁹ Au'je mama'e are etee pēnea'ar ire. Pejemuaēm awi pejemu'uram are etee. Pejemuaēm awi nanē pejejaity are etee nū. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee pejejuka ete— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ³⁰—Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā te 'ā ajemuaēm mama'e are etee. A'ere kasi pēē 'ga 'jawe peko ne. Janeruwarete 'ga pēnemifutara okwaap. Ojejuka 'ga pē nee— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ³¹—Jarejuwarete 'ga je'ega peenup katu katu. 'Ga je'eg imū peko esage. A'eramū 'ga mama'e esage mua pē nupe, pēnemifutara mua pē nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama.

Natepawi futari ywag ipe ako ma'ea
(Mateu 6.19-21)

³²—Pekyje futat kasi mama'ea pejejewi teepap ja'wyja'wyrāmū ne. Pejemogypyk futar iki pejemogyyau 'ga ree. Janeruwarete 'ga ojee pejemogypygamū iku'i futat 'ūina pē nee. A'eramū 'ga mama'e esage mua pē nupe. Anure ywag ipe pē nesaka 'ga aku'iramū futat pē nee— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

³³—Pejekaraemā ki peme'eg amū ka'aranūū are. A'e repyfera monou ikaraemāe'ema 'gā nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga ka'aranūūa 'gā nupe imonoramū ywag ipe mama'e mua pē nupe. Mama'ea pejejaupe imonoawera mepyau pē nupe. Peu mama'e natepawa'uweri. Nitywi mama'e matepaara. Nitywi agu'jaa peu. Nitywi jypemeruua. Nitywi muna'ywa. A'eramū mama'ea atepawe'emamū futat peu— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

³⁴—Pejekaraemā are etee pēnea'aramū 'au ywy pe etee futat pejekaraemā pereko. A'ere Janeruwarete 'ga ojee pēnea'aramū, ywag ipe nanē mama'e esage muri pē nupe nū. Auwara karaemā momytunara 'gā ojejuka 'au ojeapo ma'e are etee ajemogyau. A'ere ywag ipe karaemā momytunara 'gā jejukai Jarejuwarete 'ga ree te— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

"Je rura ki peapesak" Jejuu 'ga 'eawet

³⁵⁻³⁶—Anurenure'i nipo je oi Jarejuwarete 'ga pyri pē nui. Anure te nipo je ruri nū. A'eramū pēē je ruru'jawa rapesaka pejemogyau— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe oporogyta'ūina. —Sā'ā aeporowykya 'wyrriara upe. A'eramū 'ā 'wyrriara 'ga awau watau wemiayua 'gā nui, maraka pe 'ga awau 'gā nui. A'eramū 'gā 'ā 'upa tata monyka im'īina 'ga rura rapesaka. Owaēmawe 'ga 'ā 'okwara mopoga wemiayuwa upe. A'erauwe 'ā 'wyrriara 'ga remiayuwa iawopytymo'woka 'ga upe. ³⁷ A'eramū 'gā aku'iramū 'upa. 'Ga waēma rapesakara 'gā aku'iramū. "Au'je katu pa 'ga ruri jane sere'emaue nū", 'jau 'gā ajaupe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —A'ere nipo 'ga opiara mosoka, oje'ega wemiayuwa 'gā nupe: "Pe'je pejejuu pejemu'waa", 'jau nipo 'ga ojewyra rapesakara 'gā nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

³⁸—Meewei 'ur ire nipo 'ga ypyaje 'ua owaēma. A'etea nipo 'gā ajemogyau 'ga rapesaka. 'Ga waēmamū nipo 'gā aku'iramū. ³⁹⁻⁴⁰ Nan tee futat nipo pēē je rura rapesakaramū pejemogyau au'jeteramū je rapesaka— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —Nepekwaawi futari je jewyawa. A'eramū pēē pejemogyau au'jeteramū je rapesaka— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama. —Sā'ā 'oga jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Muna'ywa rura kwaaw ire amunipo 'ā 'oga jara 'ga awawe'em 'og awi. A'ere 'ga nokwaawi futari muna'ywa rura wog ipe. Nan tee futat nepekwaawi pejeku'iramū je jewyawa— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

Kūima'e 'ga remiayuwa 'gā
(Mateu 24.45-51)

⁴¹ Aipo 'ga 'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore upe te ere aipo 'jau? Najuejue etee te 'ā ere oree nū?— 'jau Pedro 'ga Jejuu 'ga upe.

⁴² A'eramū Jejuu 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Je rerowiaramū etee futat pejemogy najuejue etee futat je rapesaka, je jewyra rapesaka— 'jau Jejuu 'ga Pedro 'ga upe.

A'eramū Jejuu 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau 'uaw are nū:

—'Wyrriara 'ga remiayuw esage 'ga i'akwaap ma'ea. O'wyrriara 'ga je'eg imū etee futat mama'ea wapo. A'eramū 'wyrriara 'ga wata enune wemiayuw esage 'ga m'īina wemiayuwa 'gā nesakawamū. "Aata je. A'eramū je ene m'īina 'gā nesakawamū", 'jau 'wyrriara 'ga wemiayuw esage 'ga upe. "Mama'ea ki emono 'gā nupe 'gā nemi'uramamū", 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū nipo 'ga 'wyrriara 'ga awau watau 'gā nui. Anure nipo 'ga ojewya 'ua nū. ⁴³ 'Ga 'eawer imū etee mama'e apo re nipo 'wyrriara remiayuw esage 'ga aku'iramū ajemogyau o'wyrriara 'ga resakawe. ⁴⁴ A'eramū 'wyrriara 'ga we futat aku'iramū 'ga ree wemifutar imū etee 'ga porowykyramū— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —A'eramū nipo 'ga a'jea futat 'ga monou 'ga m'īina okaraemā are ojejuka ma'eramū. ⁴⁵ A'ere nipo im'īimyrera 'ga amū 'i ojeupe: "Mukuu nā'ā je'wyrriara 'ga oi re'ā, oporomukuramū re'ā", 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū nipo 'ga opytuna 'gā amū nupānupāu. A'ere nipo 'ga awau ojemi'waa, kawīajaiwa rykua. A'eramū nipo 'ga weawryyamū akou. Oporowykya'wem nipo 'ga 'ūina. ⁴⁶ A'e pype nipo 'ga 'wyrriara 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe. Wapesage'emeteramū nipo 'ga 'ua owaēma

erujewi 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga 'ga rekoarūe'ema resakawe 'ga mopimopika. A'ere nipo 'ga 'ga monou tata pe imomoa 'ga rerekou tyweaete— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe imome'wau.

⁴⁷—'Gā amū nipo 'wyrriara remifutara kwaapa futat numiamū. A'ere nipo 'gā nuapai jupe. A'eramū nipo 'ga 'wyrriara 'gā nupānupāukaa tesirūmera 'gā nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama.

⁴⁸—Amumera 'gā te nipo ajee nokwaap katui 'wyrriara remifutara. A'e 'gā 'gā nonupāuui. Nonupāi kwaiwete. Ināinānī'ī etee nipo 'gā nupāi, mama'e tywera apo re— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe imome'wau.

—'Gā amū nipo 'wyrriara remifutara kwaapa katu katu futat. 'Gā a'jea futat oporowyky jupe. Wemiesaga 'gā nee ojemogyppyka etee. Wemiesage'ema 'gā nee 'ga nojemogyppyga'uweri— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

Jejuu 'ga ree nipo ae ajamueu

(Mateu 10.34-36)

⁴⁹A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Mama'e mateepapa je ruri. Sā'ā tata mama'e tywera mateepawa. Nan tee futat nipo je ruri mama'e tywera mateepapa— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga nipo je rerekou tywerukaa pētywer are 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga werowiaara 'gā nerekou tywerukare'ema. A'ere je anure 'ga rerowiaare'ema 'gā etee ereko tyweretei— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. ⁵⁰—Anurenure'i nipo je rerowiaare'ema 'gā je rereko tyweri. A'e are etee je rea'aramū tekou— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

⁵¹A'ere 'ga 'jau 'gā nupe:

—"Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rur ire nipo ore jamuepawi", pe'je kasi ne. Naani. Je ree taetu nipo pejamue pejejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. ⁵²—Je ree naju'jaju'jawe tee rūi pēnea'at mama'e are. Mukūja 'gā nipo pēpytuna 'gā oporomutaramū je ree. Muapyra 'gā tee nipo ajee pēpytuna 'gā niporomutari je ree. A'eramū nipo 'gā naju'jaju'jawe tee rūi wea'aramū je ree— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵³—Kūima'e 'ga amū nipo je rerowiaa. A'ere nipo 'ga ra'yra naje rerowiari. Kūjāmuu eē mū nipo je rerowiaa. A'ere nipo eē ya naje rerowiari. A'eramū nipo 'gā ajamueu je ree— 'jau 'ga 'gā nupe.

Naje kwaawi pejepe 'ga 'eawet

(Mateu 16.2-3)

⁵⁴A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Ywagūna resakawe 'ā pēē mū 'jau pejejaupe: "Amana nipo 'ā 'ja", 'jau 'ā pēē pejejaupe. A'eramū a'jea futat amana. ⁵⁵Ywytu ruramū 'ā pēē, "Arasimiūna nipo 'ā", 'jau 'ā pēē pejejaupe. A'eramū 'arasimiūna futat— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁶—Ywagūna resakawe 'ā pēē amana kwaapa pejejemogyau. Ywytu ro'ysag are 'ā pēē 'arasimiūna kwaapa— 'jau 'ga 'gā nupe. —Tejuwarete 'ga remiaporama je amome'u pē nupe. Ma'eramū sipo nepekwaawi? Nepēporokwaawiweri te 'ā ee. Ma'eramū 'ā nepekwaawi— 'jau 'ga 'gā nupe.

Pemota'wa pejejee iporomutare'ema 'gā

(Mateu 5.25-26)

⁵⁷A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū ajee mama'e esagea pejejeupe iapoa nepekwaawi pejejemogyau 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere Jejuu 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū:

⁵⁸—"Mama'e tywera 'ga wapo jee", pejejeupe 'ga amū 'eramū pejewau pejeporogytau 'ga upe, 'ga mota'wau pejejeupe. Kasi a'e pe 'ga pē nerooi 'wyrriara 'ga upe ne. A'eramū 'wyrriara 'ga pē monoukaa jefaruu 'ga upe, pē munewukaa ne. ⁵⁹Moromunepawa pype pejemono re nipo nepe'earūi jui. Mama'e tywera apo mepy re tāmējē te pe'ē jui— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. —Nan tee futat ki pēē. Mama'e tywera apo re peje'eg tāmējē futat Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū 'ga pē katu'oka tāmējē pē mogyau nū. Ojeupe peje'ega'ne'emamū 'ga pē nereko tyweretei aipo are— 'jau 'ga 'gā nupe.

13

Otywer awi ipoire'ema 'gā

¹Jejuu 'ga porogyta 'ga 'amamū 'gā amū 'ua owaēma 'ga upe.

—Ekoay 'wyrriara 'ga, Piratu 'ga Garireja ywy pewara 'gā apisaukaa Jarejuwarete 'ga upe 'gā porogyta 'gā nupawamū. Itywerete nipo 'gā. Ma'eramū nipo 'ā Janeruwarete 'ga 'gā apisaukaa 'gā nupe, aru'e ore kūi— 'jau 'gā 'ua u'ama imome'wau 'ga upe.

²⁻³A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani. Nityweri 'gā kwaiwete. Ajepeja Garireja ywy pewara 'gā tywera 'gā nu-apyraawi. Pēē nanē pētywerete futat nū. Pejetywer awi pejeipoire'ema pēē nanē futat

pemanū 'gā 'jawe. Pemanū re nipo, Janeruwarete 'ga pē'aga monou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe u'ama.

⁴—'Awamū 'ā 'og ywate u'aa Sirue pewara 'gā 'arimū rai'i, 'gā apisau rai'i. Tesoitu 'gā pytuna. Itywerete ma'e 'gā sipo poromū rai'i? Pētywera sipo 'gā wapyraap rai'i? ⁵ Naani. Pēē juejue futat pepapap pejetywer awi pejepoire'emamū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Y'wa 'y'p

⁶ A'ere Jeju 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū:

—Kūima'e 'ga amū 'ūina. A'eramū y'wa 'ywa u'ama 'ga ko pe. Y'wa 'aawa rupi 'ga awau y'wa 'ywa resaka. A'ere nokoi'i futari i'a mū akā are 'ga upe. ⁷ A'eramū 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe: “Muapyra kwara 'ara rupi je ruri 'au y'wa 'ywa resaka ai'i. A'ere je naesagi amū i'aa ai'i. A'eramū ene etyka”, 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe.

⁸—Aipo 'ga 'eramū 'ga remiayuwa 'ga 'jau 'ga upe: “Tene i'ami ra'ne, 'awa kwara rupi tee ra'ne”, 'jau 'ga 'ga upe. “Tapywykai 'jau. A'ere 'yja esage tarut ara iypy are esaka 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe. “Siesag i'a 'jau, 'yi esage oypy are erur ire 'jau. ⁹ I'aramū simu'am gatu etee 'jau. A'jea futat i'ae'emamū sietyk 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

—A'jea futat i'ae'emamū ijetygi futari— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe imome'wau. —Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e tywera apo awi pepoira rapesagi ra'ne. Jui pepoire'emamū 'ga nan tee futat pē netygi— 'jau 'ga 'gā nupe.

Iteu ma'ea kūjā

¹⁰ Morowykye'ema rupi Jeju 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe oporogytau 'gā nupe. ¹¹ A'e pe ojero'wu ma'e ēē mū 'ua 'gā pyri. Ymā ēē jero'wui akou rakue. Tesoitu te ēē kwara mu'ari akou ojero'wau. Mama'eukwaawa ēē erekou opir are. Iteu ma'e 'jawe ēē mogoukaa. Najepyo'i futari ēē watau. ¹² ēē resakawe Jeju 'ga oje'ega ēē upe:

—Erefu'am ī. Enejaruete ene 'awamū ī— 'jau 'ga ēē upe.

¹³ A'ere 'ga opo monou ēē 'arimū. ēē 'arimū etee agawewi opo monou. A'erauwe ēē u'ama gatu. Ojepywau.

—Au'jete je katu'og ape wa'iko. Ene te 'ā eneresage jee— 'jau ēē Jarejuwarete 'ga upe.

¹⁴ A'ere judeu 'gā jatykaawa raarana 'ga amara'neramū 'ga ree. Morowykye'ema rupi Jeju 'ga ēē mafu'ami. “Ae katu'oga ae porowykya futat”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga amara'neramū Jeju 'ga ree. A'eramū 'ga a'eramū 'jau 'gā nupe:

—Pejor awi pejekekatu'ogukaa morowykye'ema rupi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Morowykye'ema rupi kasi peporowykye ne”, 'jau 'ga 'ā janee rakue. Ma'eramū 'ā pejot morowykye rupi etee pejekekatu'ogukaa— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁵ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—“Morowykye'ema rupi kasi peporowykye ne”, pe'je awi oree. Pēē nanē te 'ā peporowykye pejejemogyau morowykye'ema rupi. Wyra jara agawewi 'ā pēē. ¹⁶ A'etea 'ā “ereporowykye awi morowykye'ema rupi”, pe'je jee. A'etea pejejeymawa pemoy'u morowykye'ema rupi. ēē taetu aea. Abraão 'ga juapyrera ēē. Janepytuna futat ēē. Ma'eramū sipo je mama'eukwaawa moire'ema morowykye'ema rupi ēē wi? Ymā te 'ā ēē mama'eukwaawa rereko'i opir are rakue. Ma'eramū je imoire'ema ēē wi morowykye'ema rupi 'ū, a'e te je je nū a'i kūi— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

¹⁷ Aipo 'eramū 'gā opoyje'emamū ajemogyau 'ga wi. 'Ga ree iporomutare'ema 'gā opoyje'emamū. A'ere tesirūmera 'gā ku'iramū 'ga ree, ēē wi imoiramū.

'Ga rowiaara 'gā jemomytunawam

(Mateu 13.31-33; Maku 4.30-32)

¹⁸ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Ma'ja 'jawe ajee je rowiaara 'gā?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁹ —Sā'ā y'wa'yi'ī'ā, mostarda 'jawa. A'eramū 'ā ae ityama. A'eramū 'ā opopoa awau 'ā o'ywuuramū. A'eramū 'ā wyra'ia aja'yrapyau akā are, waity mogyau ee. Nan tee futat je rowiaara 'gā— 'jau Jeju 'ga u'ama 'gā nupe. —Awamū 'gā ināinānī'i etee. A'ere nipo 'gā anure kwaiwete je rowiaara 'gā jemomytuni awau— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

²⁰ —Ma'ja'ja 'jawe ajee je rowiaara 'gā?— 'jau 'ga oje'ega 'gā nupe nū.

²¹ —Sā'ā kūjā u'i mojerawa. A'eramū 'ā imojopyeawa monou ipype. Ināinānī'i etee agawewi 'ā imonou ipype. A'etea 'ā awua. Nan tee futat je rowiaara 'gā jemomytuni nipo— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —Awamū 'gā ināinānī'i etee je rowiari. A'ere nipo anure je rowiaara 'gā jemomytuni kwaiwete— 'jau 'ga 'gā nupe.

Y'wag ipe oo ma'e

(Mateu 7.13-14, 21-23)

22 Jejuui 'ga awau akou Jerusarega repejāna. Awaw ipe 'ga awau pe rupiwara 'gā mu'jau akou.

23 A'eramū kūima'e 'ga amū 'jau Jejuui 'ga upe:

—Ināinānī'i etee sipo ore oi ywag ipe?— 'jau 'ga Jejuui 'ga upe.

24 Aipo 'ga 'eramū Jejuui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēnea'at kasi pejemogyau tesirūmera 'gā nee ne. Pejetywer awi pepoit. A'eramū pēē pejeporowykau esage pejemogyau pejejeupe ywag ipe pejejesawamū— 'jau Jejuui 'ga 'ga upe.

A'eramū futat 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ywaga rokvara nokwaruui. Je rerowiaara 'gā etee te oo osou ywaga rokvara rupi— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —Jeje'ega renupare'ema 'gā nipo e'i "Ywag ipe je oi", 'jau nipo 'gā numiamū. A'ere jeje'ega renupare'ema 'gā nosea'uweri ywag ipe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

A'ere Jejuui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe u'ama nū:

25 —'Okwara motyw ire 'oga jara 'ga nuawopytymo'wogi tekotee 'gā nupe. A'ere 'gā amū nipo 'ua 'okwara mopoga 'ga upe. "Toroo orosou 'jau", 'jau nipo 'gā numiamū. A'eramū 'oga jara 'ga awau oje'ega 'gā nupe: "Pe'je pejewau je wi. Nakwaawi je pēē", 'jau etee 'ga 'gā nupe.

26 —Nan tee futat nipo peo peu ywag ipe jeje'ega renupare'emamū 'okwara mopoga jee. A'ere nipo je "Najeremiayuwa rūi pēē", je 'i etee pē nupe. "Pe'je pejewau pejewewa je wī", je 'i etee pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —A'eramū nipo pēē 'jau jee: "Orojemi'wat ako ore ene pyri ikue. Ore'wyr ipe futat ako ore mu'e ape ikue", 'jau nipo pēē jee. 27 A'ere nipo je 'i etee pē nupe: "Najeremiayuwa rūi pēē. Pe'je pejewau je wī", 'jau etee nipo je pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —"Nepeenuwi futari jeje'ega. Pe'je pejewau je wī", 'jau nipo je pē nupe— 'jau Jejuui 'ga 'gā nupe.

28 —Aipoa 'ara rupi nipo pēē jareypy 'gā nesaka. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga, Jeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā. Mīmera 'gā nipo peesak ywag ipe numiamū. A'ere nipo pēē nepesei futari. A'eramū nipo pēē pejejaa'wau pejejupa pejese'ema rerekou. "Ma'eramū ore 'ga rerowiare'ema arakou rakue 'ū?" 'jau nipo pēē— 'jau Jejuui 'ga 'gā nupe u'ama.

29 —A'ere nipo kwe pewara 'gā 'ua ajatykau je ree. Najuejue etee nipo 'gā 'ua ajatykau je ree. Awaw ojejaga ywag ipe ojemī'waa je pyri— 'jau Jejuui 'ga 'gā nupe oporogytau. 30 —Akotee nipo 'gā amū numiamū. A'etea nipo 'gā oo ojejaga ywag ipe je pyri ojemī'waa— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'ere amumera 'gā nosea'uweri ywag ipe je pyri. "Je ika'aranūū kwaiwete ma'ea. Je kūima'eeteetea 'jau. A'eramū je Jejuui 'ga tepoara futare'ema" 'jara 'gā nosea'uweri ywag ipe— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

Jerusareg ipewara 'gā nee 'ga 'arasigawet

(Mateu 23.37-39)

31 A'e pype fariseu 'gā amū 'ua oje'ega Jejuui 'ga upe:

—Eka'jam 'aw awi ewau. Erote 'ga ene juka are ifuwet. A'eramū ene ewau 'aw awi eka'jama kwe pe— 'jau 'gā Jejuui 'ga upe.

32 A'eramū Jejuui 'ga wea'aramū ojeupe 'gā 'e are: "Mō. Siesak 'ga poira oporowyky awi 'jau, e'i nipo 'gā jee", 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga 'i etee 'gā nupe:

—Naani. Naka'jama'uweri je tewau. Tejuwarete 'ga remifutara 'ara rupi te je manūi. Nopoirā'uweri je teporowyky awi. Erote 'ga 'me ate 'ga renamū. Pekwap 'jau 'ga upe: "Nopoirā'uweri je teporowyky awi. Mama'eukwaawa je omōit tekou 'gā nui. Ojero'wu ma'e 'gā je akatu'ok tekou, e'i etee 'ga", pe'je 'ga upe pejewau— 'jau etee Jejuui 'ga aipo 'gā nupe. —"Namateepawi we je Tejuwarete 'ga porowyky, e'i 'ga", pe'je 'ga upe pejewau— 'jau Jejuui 'ga 'gā nupe. 33 —Tejuwarete 'ga remifutar imū etee futat je porowyky tekou. Oporowyky je iapopaw ire te nipo 'ga je jukaukari 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —Jerusareg ipe futat nipo tewau temanūmū. Peu futat Jeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisara 'gā nuwi. A'eramū je peu futat tewau temanūmū nipo— 'jau Jejuui 'ga 'gā nupe u'ama.

34 A'eramū 'ga 'jau Jerusareg ipewara 'gā nupe:

—Jerusareg ipewaramū futat te 'ā pēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisaramū pejup— 'jau Jejuui 'ga 'gā nupe. —Sā'ā wyrasokwēa wa'yra majatyka wakape 'wyrīpe imonoa kwanū awi. Nan tee futat je— 'jau Jejuui 'ga 'gā nupe. —"Tāejuka esage Jerusareg ipewara 'gā nee", 'jau je 'ā pē nupe numiamū. A'ere 'ā nepefutari etee. 35 A'eramū 'awamū Janeruwarete 'ga opoia futat pē nui— 'jau Jejuui 'ga 'gā nupe. —A'eramū nipo pē nee iporomutare'ema 'gā 'ua pē'wyrarete pojekau pē nui. 'Awamū 'ā je nanē tewau pē nui nū. A'eramū pēē je resagu'jape'ema 'awamū. "Esageay Janeruwarete 'ga remimurera 'ga", 'jawe'ewe pēē je resagu'jape'ema futat— 'jau Jejuui 'ga 'gā nupe u'ama.

14

Awuwut ma'e 'ga

¹ Morowykye'ema mü rupi Jejui 'ga awau osou fariseu 'ga amü rog ipe ojemi'waa. 'Wyrria'ri 'ga rog ipe awau osou. A'eramü fariseu 'gã amü 'ua Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee. 'Gã 'ua osou 'ga resaka.

—Pe'je soo 'ga resaka. Mama'e tywera 'ga iapo re sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

² Poje kũima'e 'ga amü 'ua osou Jejui 'ga pyri. Awuwut ma'e 'ga 'ua osou 'ga pyri. A'eramü fariseu 'gã 'jau ajaupe:

—'Awamü 'ã morowykye'ema. A'etea sipo 'ga awuwut ma'e 'ga okatu'ok?— 'jau 'gã ajaupe. —Ae katu'oga ae porowykya futat morowykye'ema rupi. Nokatu'oga'uweri nipo 'ga 'awauwe 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

³ A'eramü Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te Moisesi 'ga rakue? “Pekatu'ok kasi 'gã morowykye'ema rupi ne”, e'i te 'ga janee rakue? Naani. Aipo ne'i 'ga rakue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ A'ere 'ga ree ajatyka ma'e 'gã noje'egi futari. Ojenosi 'gã 'ga wi aipo ojeupe 'ga 'eramü.

A'eramü Jejui 'ga opo monou awuwut ma'e 'ga 'arimü 'ga katu'oka. A'ere 'ga oje'ega 'ga upe 'ga katu'og ire:

—'Awamü enejaruete. A'eramü ene ewau eje'wyr ipe— 'jau 'ga awuwut ma'efera 'ga upe.

⁵ A'eramü Jejui 'ga 'jau esakarera 'gã nupe:

—Pejeja'yra wyy kwara pype i'aramü sipo nepenuëmi jui morowykye'ema rupi? Pejejeymawa wyy kwara pype i'aramü sipo nepenuëmi jui morowykye'ema rupi?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Nepeejara'uweri pejeja'yra imÿina wyy kwara pype. A'ea 'ara rupi pëë iaporamü je nanë ojero'wu ma'e 'ga katu'ogi morowykye'ema rupi nü— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁶ A'ere 'gã noje'egi futari ajemogyau ojeupe 'ga 'eramü.

'Gã neko esage are 'gã mu'eawet

⁷ Ojemi'war enune Jejui 'ga awau afu'ama wewiri oo ma'e 'gã nesaka. 'Gã apyga resaka u'ama. “Naakotee ma'e 'gã nenawa 'arimü rüi pa 'gã apygiweramü ra'e. Esage ma'e 'gã apykawa 'arimü etee pa 'gã apygiweramü ra'e”, 'jau 'ga ojeupe 'gã nesaka.

A'eramü 'ga mama'e mü mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jawamü:

⁸⁻⁹ —'Ga amü nipo 'ua ene mo'wya, “Ere ejua ejemi'waa jerog ipe”, 'jau enee. A'eramü nipo ene ewau eapyka esage ma'e 'gã apykawa 'arimü. A'eramü nipo esage ma'e 'ga amü 'ua wapykawa 'arimü ene renamü osou. A'eramü nipo ene mo'wyarera 'ga “Eryk 'ga renaw awi”, 'jau enee. A'eramü nipo ene enenosdu ekou 'gã nowase— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe. ¹⁰ —A'eramü ene 'gã amü emo'wyramü eapyka akotee ma'e 'gã apykawa 'arimü te. A'eramü nipo ene mo'wyarera 'ga 'ua osou. A'eramü 'ga te 'jau enee: “Au te ejot eapyka je pyri”, 'jau enee— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramü ene ekou 'wyrria'ri 'jawe 'gã nowase— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹¹ —“Je 'ã kũima'eeteetea” 'jara Janeruwarete 'ga imogyau tywet. A'eramü Janeruwarete 'ga “Nakũima'eeteete rüi je” 'jara 'gã etee 'ga imogyau kũima'eeteeteramü 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹² A'eramü Jejui 'ga 'jau omo'wyarera 'ga upe:

—Eremo'wy'wyt kasi esage ma'e 'gã etee ne, epytuna etee ne. Ajemogy tee ma'e 'gã we futar iki emo'wyt imojemi'waa ejepyri— 'jau 'ga 'ga upe u'ama. —Esage ma'e 'gã etee ene imo'wy'wyramü 'gã nanë ene mo'wyrri ene rerawau oje'wyr ipe nü. ¹³ Itywetywet ma'e 'gã nanë ki emo'wy'wyt imojemi'waa ejepyri nü— 'jau 'ga 'ga upe. —Iteu ma'e, eae'em. Mïmera 'gã nanë ki emo'wy'wyt eje'wyr ipe nü— 'jau 'ga 'ga upe. ¹⁴ —'Gã nene mepya'uweri. A'eramü anure Janeruwarete 'ga 'gã mojemi'waawera mepya' uene— 'jau 'ga 'ga upe.

Maraka pe imo'wy'wyrirera 'gã

(Mateu 22.1-10)

¹⁵ A'eramü Jejui 'ga pyri ojemi'wat ma'e 'ga amü 'jau 'ga upe:

—'Au aejemi'wara miamü pa 'ã esage nü. Peu ywag ipe taetu 'ã aeku'iawa te— 'jau 'ga 'ga upe, 'gã nemianuwamü 'ũina. —Jarejuwarete 'ga pyri ojemi'wat ma'e 'gã taetu aku'iramü nanimenime— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramü aipo 'ga 'eramü Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat nü'ü. A'jea futat ere poromü— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramü 'ga mama'e mü mome'wau 'gã nupe nü:

—Kũima'e 'ga amü kumia wapoukat 'gã nupe. Kwaiwete 'ga iapoukaa. ¹⁷ A'ere 'ga erojywy ire oje'ega wemiayuwa 'ga amü upe: “Ere ewau 'gã nupe kwe pe, jeremimo'wy'wyrera 'gã nerua”, 'jau 'ga 'ga upe oje'ega. A'eramü 'ga awau. ¹⁸ Awau 'ga owaëma 'ga remimo'wy'wyrera 'ga amü upe: “Ere ejua ejemi'waa, e'i 'ga enee ko”, 'jau 'ga awau 'ga upe.

—A'ere aipo 'ga 'i etee 'ga upe: “Naani ki 'ei. Ywya je amut ape ko ki 'ei. A'eramū je tewau esaka ki 'ei”, 'jau etee 'ga upe.

¹⁹—Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'ga awau ajepeja 'ga upe etee 'jau nū, 'ga remimo'wy'wyrera 'ga upe 'jau nū: “Ere ejua ejemi'waa, e'i 'ga enee ko”, 'jau 'ga awau 'ga upe.

—“Tee. A'ere nipo je nooi nū'ū. Teis kwataua je amut ko. A'eramū je tewau tejemimurera resaka ra'ne”, 'jau etee 'ga upe nū.

²⁰—Awau 'ga aipo 'ga wi nū. Awau 'ga ajepeja 'ga upe 'jau nū: “Ere ejua ejemi'waa, e'i 'ga enee ko”, 'jau 'ga awau ajepeja 'ga upe etee nū. A'ere “Je nooi ki 'ei. Jeremireko je 'awamue ko. A'eramū je a'eramū ejararūme'em. Nooi je”, 'jau etee 'ga upe nū.

²¹—A'eramū 'ga remiayuwā 'ga ojewya awau imome'wau 'ga upe. “Nuri etee 'gā je rupi ki 'ei”, 'jau 'ga awau imome'wau 'ga upe. A'eramū 'ga a'eramū amara'neramū akou 'gā nee—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

—A'eramū 'ga oje'ega 'ga upe nū, aipo 'ga upe wējēmī futat nū. “Ekwap ajemogy tee ma'e 'gā mo'wy'wya. Erut ekoete te futar iki 'gā. Eae'ema 'gā we futat ki erut. Iteu ma'e 'gā miamū futar iki erut. Itywet ma'e 'gā nanē ki erut. Mīmera 'gā futar iki erut”, 'jau 'ga wemiayuwā 'ga upe nū.

²²—A'erauwe 'ga awau nū. A'eramū 'ga 'gā nerua, kwaiwete. A'ere 'gā nomatyneemi 'ga roga. A'eramū 'ga wemiayuwā 'ga mojewyru'japa nū.

²³—“Ere ajee ewau kwe pe nū. Kwe pe ekwap pe rupi nū. Pe rupiwara 'gā nerua imajatykau jee. Tejoga ryneem gatu gatu te je afutat”, 'jau 'ga upe.

—A'erauwe 'ga ojewya awau nū. Ojewya awau 'gā nupe nū. A'eramū 'ga 'gā nerua, kwaiwete nū. A'eramū te 'ga 'ga roga matyneemi 'gā nerua.

²⁴—“Amo'wy'wyt futat je 'gā ai'i numiamū, kwaiwete ai'i numiamū. A'ere 'ā 'gā jēmī nuri ojemi'waa je pyri. A'eramū 'gā 'awamū jeremi'u 'wawe'em futat. Nomonoī futari je tejemi'ua 'gā nupe”, 'jau 'ga 'gā nupe—'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

Jejuī 'ga remiayup
(Mateu 10.37-38)

²⁵ Anure Jejuī 'ga awau watau akou nū. Kwaiwete 'gā awau 'ga rupi. A'eramū 'gā awau akou oporogytau pe rupi.

²⁶—Pēporomutat pēē pejepytuna 'gā nee. Pejey are, pejejuw are, pejejewirer are, pejejenyr are, pejepytun are, pejejee nanē nū—'jau 'ga 'gā nupe 'gā nerawau 'gā nerekou pe rupi. —A'ere je 'i pē nupe: Jeremiayuwamū pejejekoweramū ki pēporomutat je ree pejepytuna 'gā nee pejeporomutara pyraapa. Je ree pejejeporomutaramū ki pēē mama'e apou jeremifutar imū je muorypawamū. “Ereapo awi nanuara ki sa”, 'jau nipo pēpytuna 'gā pē nupe. A'ere kasi eremajerowiat 'gā ne. Jeje'eg imū etee futat pēē iapou. Kasi a'e pe pēē najeremiayuwā rūi ne—'jau 'ga 'gā nupe 'gā nerawau 'gā nerekou. ²⁷—Jeremiayuwamū pejejekoweramū jeremifutara etee futat pēē iapou, pejekyjawe'em 'gā pejejereko tywer awi. “Tene 'gā je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejuī 'ga rerowiar awi”, 'jau etee ki pēē—'jau 'ga 'gā nerawau 'gā nerekou pe rupi.

²⁸—Kūima'e 'ga amū nipo 'og ywate are aparupoweramū. A'eramū 'ga ka'aranūā ra'ne imojopyrūmū 'ūina. “Taesak ka'aranūā i'jawe jooa 'jau kwy, 'oga apoa 'jawe jooa 'jau kwy”, 'jau nipo 'ga 'ūina imojopyrūmū. ²⁹⁻³⁰ “Kasi 'gā a'e pe 'oga je imateepawe'emamū je jai ne kwy”, 'jau nipo 'ga ojeupe—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau 'gā nerawau 'gā nerekou.

—Nan tee futat nipo pēē—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —A'eramū pēē je rerowiaaramū pejejemogyau pejejea'aramū ra'ne. “A'jea futat sipo je rekoī 'ga rerowiarareteramū 'wei?” 'jau ki pēē pejejemogyau pejejea'aramū ra'ne—'jau 'ga 'gā nupe. —“A'jea futat sipo je 'ga porowykya etee futat iapoi 'wei”, 'jau ki pēē pejejeupe—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

³¹—Wyriara 'ga amū remiayuwā nipo amara'neramū ajepeja 'wyriara 'ga remiayuwā 'gā nee te. A'eramū nipo 'gā 'jau o'wyriara 'ga upe: “Soo 'gā apisau 'jau” 'jau nipo 'gā 'ga upe. A'eramū nipo 'wyriara 'ga 'jau 'gā nupe: “Tee. Tene ra'ne. Kwaiwete 'ga remiayuwā pytuna. Wīti miu 'ga remiayuwā pytuna. Jane najanepytuni. Teis miu etee te 'ā janepytuna. Siapisipap sipo jane 'gā?” 'jau nipo 'ga wemiayuwā 'gā nupe.

—“Tee. Naani nipo nū'ū. 'Gā etee nipo jane apisipap”, 'jau 'ga remiayuwā 'gā 'ga upe. A'eramū nipo 'wyriara 'ga oje'ega ra'ne imonou ajaupe. ³² A'eramū 'gā oje'ega pyu etee futat ojomojyrūmū—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau.

³³—Nan tee futar iki pēē. Jeremiayuwamū pejejekoweramū pejejea'aramū ra'ne pejejemogyau—'jau 'ga 'gā nupe. —Pēē je rerowiaraipe etee. A'ere etyka 'ea nia'wyrī—'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

³⁴—Sā'ā jukyra resagea futat numiamū. A'ere kumi pype omonoramū nomē'ēi futari. Aipoa jukyra nia'wyrī futari. ³⁵ A'ea jukyra numiamū. A'ere namuei mama'ea. A'eramū ae imonou imomoa yty apy'rarimū. Nan tee futat je rerowiar awi opoi ma'e 'gā—'jau Jejuī 'ga

'gã nupe. —'Ga amũ te nipo ajee mama'eaya ojeupe ijesaokaramũ opoit je rerowiar awi. 'Gã je rerowiaa numiamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ee pejepeapoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã nerawau 'gã nerekou.

15

Oka'jam ma'ea karupa'mĩa

(Mateu 18.12-14)

¹ Anure itywet ma'e 'gã 'ua Jejuu 'ga renupa 'upa. 'Wyararete upe ka'aranũ ppykara 'gã nanẽ kwaiwete nũ.

² 'Gã nesakawe fariseu 'gã amũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee Jejuu 'ga ago'wau 'upa:

—Kuu. Itywet ma'e 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e— 'jau 'gã ajaupe 'upa. —Ojemi'waa nanẽ 'ga 'gã pyri ra'e nũ— 'jau 'gã ajaupe.

³ A'e renupawe Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Itywet ma'e 'gã werowiara we futat Janeruwarete 'ga afutat— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

⁴ —Kũima'e 'ga amũ nipo wyra jara. Karupa'mĩa nipo 'ga reymawa. Kwaiwete nipo 'ga reymawa. Sẽg nipo 'ga reymawa pytuna. A'ere nipo karupa'mĩ amũ ka'jami opytun awi ka'a pe. A'eramũ nipo ijara 'ga ipytuna jaga ukaja pype inuga. Ipytuna jãmaw ire nipo 'ga awau oka'jam ma'efera rekaa akou. A'eramũ nipo 'ga awau owaẽma jupe. ⁵ Esakawe aipo 'ga iupia imonou imopeywaa ojas'i'ywarimũ erua. Aku'iramũ 'ga oka'jam ma'efera rerua oje'wyr ipe nũ. ⁶ Wog ipe owaẽmawe nipo 'ga oje'ega monou opytuna 'gã nupe: "Pe'je pejejuu pejeku'iramũ je pyri. Tejeymawa je aesak ko", 'jau nipo 'ga 'gã nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁷ —Nan tee futat Jeruwarete 'ga ku'iramũ 'ũina. Otywer awi itywet ma'e 'ga poiramũ 'ga ku'iramũ 'ũina ywag ipe, ywagipewara 'gã netee— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe imome'wau. —Nan tee otywer awi opoit awi 'gã nee 'ga ku'iramũ 'ũina. Esage ma'e 'gã nee aku'ia 'ga iapyraapa 'ũina itywet ma'efera 'gã nee— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree 'ũina.

Ka'aranũu 'ywope'i etygiipyret

⁸ A'ere Jejuu 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

—Kũjã eẽ mũ 'ywope'ia wereko, ka'aranũu 'ywope'ia. Teis eẽ ka'aranũu 'ywope'ia pytuna. Epyuu ma'ea juejue eẽ upe. A'ere nipo amũ 'ari eẽ wi. A'eramũ eẽ tata monyka esakawamũ 'oga peia imua imono'oga esaka. ⁹ Esakawe eẽ oje'ega ojepeyriwara 'gã nupe: "Pe'je pejejuu je pyri pejeku'iramũ. Esak je teka'aranũua ko", 'jau eẽ 'gã nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁰ —Nan tee futat Janeruwarete 'ga ku'iramũ otywer awi 'gã poiramũ. Ywagipewara 'gã netee 'ga aku'iramũ 'ũina— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau.

Oka'jam ma'ea kunumĩũũ 'ga

¹¹ A'ere Jejuu 'ga 'ũina mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree:

—Kũima'e 'ga amũ mukũi tee 'ga ra'yra 'gã. Kũima'ea jue 'ga ra'yra 'gã. ¹² Iwujaa 'ga 'jau 'uwa 'ga upe: "Anure ki ekaraemã emut ore. A'ere je tema'ea 'awauwe ifutari. Emanũme'ẽwe jema'ea emut jee", 'jau iwujaa 'ga 'uwa 'ga upe.

—A'erauwe 'ga okaraemã mojo'oka wa'yra 'gã nupe. Kwaiwete 'ga ka'aranũua. A'eramũ 'ga okaraemã kwajamũ.

¹³ —Anurenure'i 'ga ra'yra 'gã awau 'ga wi, iwujaa 'ga awau muku 'ga wi. Tapy'yja mũ 'wyrarete pe 'ga awau 'ga wi. Peu 'ga oka'aranũu momyaupap. Kũjãmene'em are, kawĩajaiw are 'jau. Mimer are 'ga oka'aranũu momyaupaw ekoete. Nan etee etee 'ga akou nũ. Ika'aranũue'ema 'jawe akou nũ. Oka'aranũu momypaw ire 'ga akou ty'ara upe. ¹⁴ Aman ipe agawewi. A'etea amana nokyri 'gã nupe. A'eramũ temi'ua opapapap. A'eramũ peuwara 'gã ty'ara upe ajemogyau. Peu oo ma'efera 'ga nanẽ akou ty'ara upe nũ.

¹⁵ —A'eramũ 'ga 'jau peuwara 'gã nupe: "Jeporowykywet je tekou", 'jau 'ga akou 'gã nupe, morowyky rekaa ojeupe. A'eramũ 'ga amũ 'jau 'ga upe: "Peu ekwap ekou, tajaurationa poitawamũ", 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁶ —A'erauwe 'ga awau akou tajaurationa poitawamũ. A'eramũ 'ga ty'ara rerekou. Tajaurationa futawa resaka 'ũina. A'eramũ 'ga tajaurationa futawa uweita jui numiamũ. A'ere teymajara 'ga a'ea miamũ na'uukari 'ga upe. ¹⁷ Ty'ara rerekou 'ga aipo 'jau. "Kwaiwete agawewi na'ã jeruwa 'ga remiyuwa jepi re'ã. A'etea na'ã kumia emyret jepi re'ã. A'ere pa je 'ã 'au ty'ara rerekoi nũ. Maran te 'ã nooi tekou tejewya tejuwa 'ga resaka nũ 'i", 'jau 'ga akou ojeupe. ¹⁸ "Tajemome'u tejuwa 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ga 'ũina u'arasigamũ. "Jetywerete je tekou jarejee ai'i, Jarejuwarete 'ga upe nanẽ ai'i nũ, ta'e imome'wau tejuwa 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ga akou ojeupe. ¹⁹ "Eja'yra 'jawe kasi je rereko ape 'awamũ ne, ta'e

'ga upe 'jau kwy. Au'je je rereko ape eja'yramū je rekoramū jepi, ta'e 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe 'ūina. "A'eramū ene 'awamū je moporowykyau etee ejee, ta'e tejuwa 'ga upe 'jau kwy. Tejemi'ua tamepey tekou 'jau, ta'e tejuwa 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ga 'ūina ojeupe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁰—A'erauwe 'ga afu'ama o'wya. Pe awi etee futat 'ga awau. Ojewya awau owaēma 'uwa 'ga upe. Muku 'ga rekorauwe 'ga ruwa 'ga 'ga resaka. "Kweramū nipo jera'yra ruri akou nū", 'jau 'ga ojeupe.

—'Ga resakawe 'ga awau ujāna 'ga rowosōu awau 'ga mana.

²¹—A'eramū 'ga 'jau 'uwa 'ga upe: "Jetywerete je tekou jarejee ai'i, Kiapi'ni. Jarejuwarete 'ga upe nanē ai'i nū, Kiapi'ni", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. "Eja'yra 'jawe kasi je rereko ape 'awamū ne", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. "Au'je je rereko ape eja'yramū je rekoramū jepi", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe oje'ega.

²²—A'ere 'ga ruwa 'ga 'i etee 'ga upe: "Ene'me awi. Eremur awi aipoa ki sira ko. Jera'yra futat ene kūi", 'jau etee 'ga ruwa 'ga 'ga upe. "Nafutari je nanuara. Wesaga'uwe'emamū te ae poromū ae 'i ujara upe", 'jau tee 'ga wa'yra 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe imome'wau.

—A'ere 'ga ruwa 'ga 'jau wemiayuwa 'ga amū upe: "Ekwap taity esage pe rerua kamēsiete imunepa 'ga wi. Fāyrū reewe futar iki erut 'ga upe. Myapaawa nanē amū rerua 'ga pyapaawamū", 'jau 'ga wemiayuwa 'gā nupe. ²³ "Wyra pejuka amū jera'yra 'ga upe. Kwatau ra'yru'ia, oreremimoky'rafera ki perut ijukau. Janeroryp jarejupa 'jau", 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe.

²⁴—"Jera'yra nipo 'ā amanū rakue", a'e je tekou jepi. A'ere 'ā jaruete jera'yra rekoi ra'e jepi— 'jau 'ga 'gā nupe, ojeupe wa'yra 'ga poromū. "Oka'jam 'ga ako je wi ikue. A'ere 'ā ekoje ra'e jepi. A'ere 'ā turi opoa akou jee nū. A'eramū jane jarejemuekōēaina 'ga rur are", 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁵—Wewirera 'ga waēmamū tuwi ma'e 'ga akou ko pe oporowykyau. A'ere 'ga 'ua. Oporowykypaw ire 'ua, maraka renupa. ²⁶ A'eramū 'ga 'jau 'gā amū nupe: "Ma'ja poromū nū?" 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁷—"Enerewirera 'ut ojewya akou ra'e. A'eramū eneruwa 'ga kwatau ra'yru'i jukaukaa oree ko. 'Sajemuekōēai jera'yra 'ga ree', 'jau 'ga oree ko", 'jau 'gā 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁸—A'erauwe tuwi ma'e 'ga amara'neramū. A'eramū 'ga osowe'em. 'Ga mara'nea 'ga rerekou. A'eramū 'ga ruwa 'ga uēma 'ga resaka. "Ere ejua esou, kisit", 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹⁻³⁰—A'eramū 'ga 'jau 'uwa 'ga upe: "Je ree jēmī 'ā nenerorywi jepi. Nerejemogyppyygi 'ā je ree jepi. Je etee agawewi 'ā oporowyky tekou enee. Tekotee 'jawe je 'ā eneje'ega oware'ema jepi", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. Wewirera 'ga ree 'uwa 'ga rorywamū 'ga aipo 'jau 'ga upe. "Majawer are etee agawewi 'ga 'ā ka'arana momypaw ekoetei rai'i. A'etea 'ā eneporia 'ga ree. Je ree jēmī 'ā eporiae'emamū jepi. Je upe jēmī 'ā jarejeymawa mū jukawe'e'mū jarejee jepi. Wyrasokwē miamū 'ā amū jukaukare'ema jarejee jepi, oporowyky ma'eramū jēmī jepi", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe imome'wau.

—Wyra jukaramū amara'neramū 'uwa 'ga ree. ³¹ A'ere 'ga ruwa 'ga 'i etee 'ga upe: "Ene 'ā jepir are ereko. Nereoi 'ā muku je wi. Janemama'ea enemama'ea futat", 'jau 'ga wa'yra 'ga upe, aipo ojeupe 'ga 'eramū. ³² "Omomot sipo 'gā jera'yra rakue pa", a'e je tekou jepi. A'ere 'ā turi akou opoa janee. A'eramū je 'jau 'gā nupe ko: "Sajemuekōēai 'ga ree 'jau, 'jau je 'gā nupe ko", 'jau 'ga wa'yra 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga imome'wau 'gā nupe.

—Saa'e kūima'e 'ga ku'ia. Wa'yra ojeupe ijewyt turamū 'ga ku'ia rakue. Nan tee futat Janeruwarete 'ga ku'iramū 'ūina otywer awi opoit ma'e 'gā nee— 'jau Jejuu 'ga 'ūina imome'wau 'gā nupe.

16

'Gā neko esage are 'gā mu'eawet

¹ A'ere Jejuu 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū:

—Kūima'e 'ga amū wemiayuwa 'ga omono okaraemā pyykaramū numiamū. A'ere aipo 'ga nia'wyrī. Ka'aranūū jara 'ga wi ka'aranūū momyaupap ekoete etee futat 'ūina 'ga wi. A'eramū 'ga a'eramū 'ga amū 'ua imome'wau 'ga upe. "Enekaraemā pyykara 'ga nia'wyrī ra'e ki 'ei. Ekoay 'ga enekaraemā mateepapa ekoete ki 'ei", 'jau 'ga 'ua imome'wau karaemā jara 'ga upe.

²—A'eramū karaemā jara 'ga 'ga renūina, okaraemā raarana 'ga renūina. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe: "A'jea te jekaraemā eremomypap ekoete e'yina?" 'jau nipo 'ga 'ga upe. "Ere ajee ewau ikwasiaa jee ka'aran are inuga", 'jau 'ga okaraemā pyykara 'ga upe. "'Gā nera ki ekwasiat inuga jee ka'aran are. Erawarera 'gā nera ki ekwasiat inuga jee. 'Gā nemireroofera nanē ki ekwasiat inuga jee ka'aran are", 'jau karaemā jara 'ga 'ga upe. "Aipo

apo re tomono 'ga amū im̄yina ene py'rau 'jau nū", 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

³—A'eramū 'ga awau 'ga wi. A'eramū 'ga 'jau ojeupe: "T̄ȳ. Maran je tekou 'awamū 'ū? Ma'ja je iapou mama'ea tejeupe imuawamū 'ū? Najefuakara'uweri je teporowyky apou", 'jau 'ga ojeupe. "Ajenosī je tekou mama'e renūina 'gā nupe ne kwy", 'jau 'ga ojeupe etee futat 'ūina. "Ma'ja ajee je aapo 'awamū 'ga upe 'ū? Je muēm are 'ga fueweramū 'awamū", 'jau 'ga ojeupe. ⁴"Amorytee pa je tejara 'ga kwy", 'jau 'ga ojeupe. "Ga karaemā rerawarera 'gā pa je apoat kwy", 'jau 'ga ojeupe. "A'eramū 'gā je muēmamū 'Ere ejua 'au ore pyri. Mama'e toromono ene upe 'jau', 'jau jee kwy", 'jau 'ga ojeupe etee futat 'ūina— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁵—A'eramū 'ga 'ga karaemā rerawarera 'gā nenūina: "Ma'ja te ereroo rai'i?" 'jau 'ga 'ga amū upe.

—"Miara kawera ako je aroo ai'i", 'jau erawarera 'ga 'ga upe. ⁶"Marana te ereroo rai'i?" 'jau 'ga erawarera 'ga upe.

—"Kwaiwete je erooi ai'i. Sēg yrūū te je aroo ai'i", 'jau erawarera 'ga imome'wau 'ga upe. —A'eramū 'ga 'jau erawarera 'ga upe: "Ekwasiat 'au. Sikwēta etee ki ekwasiat inuga ka'aran are", 'jau 'ga erawarera 'ga upe. "Jane'me ijara 'ga upe 'jau", 'jau 'ga 'ga upe.

⁷—A'ere 'ga ajepeja 'ga renūina nū: "Ma'ja te ene ereroo rai'i?" 'jau 'ga 'ga upe nū.

—"Juowuuran ako je aroo ai'i, miu yrū ai'i", 'jau 'ga 'ga upe.

—"Ere ajee inuga ikwasiaa 'au oito sētu etee ka'aran are", 'jau 'ga 'ga upe.

⁸—Aipo kwaapawe karaemā 'ga 'ga amara'neramū 'ga ree. "Ene 'ā muna'ywa. Jekaraemā are 'ā eremunarū ekou. A'etea 'ā ene'akwaap. 'Awamū nipo 'gā jejukai ene ree numiamū", 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat. Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gā i'akwaap futat numiamū. A'ere 'ga rerowiaara 'gā nanē nokwaawi katu 'ga remiapoa. ⁹A'eramū je pē mu'jau 'ga remifutara are. Pejekaraemā pemono amū ikaraemāe'ema 'gā nupe. Nanuara 'ga afutat 'ūina, a'e je 'ā pē nupe— 'jau Jejuī 'ga u'ama 'gā nupe. —Nanuara pēē iaporamū Janeruwarete 'ga pē monoi peu ojeypyri. Nanuaramū 'ga pē napesagi 'ūina peu ywag ipe 'jau agawewi je 'ā pē nupe imome'wau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

¹⁰—Ika'aranūūe'ema 'gā amū nipo oka'aranūūa wereko esage, mama'e esage are etee imomyau. A'e 'ga nanē oka'aranūū kwajamū wereko esage futat nū, mama'e esage are etee imomyau. Imomyau ekoete'ema akou— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Ika'aranūūe'ema 'gā amū oka'aranūū'namū imomyau ekoete etee futat. A'e 'ga nan tee futat oka'aranūū kwajamū omomy ekoete te futat ajemogyau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau. ¹¹—Nan pēē iaporamū Janeruwarete 'ga namura'uweri omama'ea pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

¹²—Janeruwarete 'ga ma'e ete ate 'agamū mama'ea. 'Ga te 'ā jane mogy 'agamū oma'ea ywy pype— 'jau 'ga 'gā nupe. —Oma'ea mama'e are ae jejuka esage'emamū 'ga namura'uweri mama'ea ae upe peu— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama oporogytau.

¹³—Namukūja 'wyriara 'gā nemiayuwa rūi 'ga amū rekoī. Noporowyky'uweri 'ga amū mukūja 'wyriara upe. Kasi a'e pe 'ga ajepeja 'ga ree etee 'ga poromutaramū akou ne. Majepeja 'ga ree jēmī oporomutare'emamū ne. Wemifutara 'ga je'eg imū etee mama'e apou ne. A'eramū 'ga wemifutare'ema 'ga je'eg imū mama'e apowe'em ne. Nan tee futat pēē. Pejeka'aranūū kwaiwete are etee ea'at ma'eramū nepēnea'aru'jawi Jarejuwarete 'ga ree. Nepejemogyppyga'uweri ka'aranūū are Jarejuwarete 'ga reewe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹⁴Aipo 'ga 'erauwe fariseu 'gā 'ga rerekoemāu etee. Ka'aranūūa tee 'gā afutat. A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega jēmī futare'ema. A'eramū 'gā a'eramū Jejuī 'ga rerekoemāu etee.

¹⁵A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēē 'ā ka'aranūūa pemono ika'aranūūe'ema 'gā nupe jepi. "Esage ma'e 'ga ra'e. Ka'aranūūa 'ga omono itywet ma'e 'gā nupe", te'i etee 'gā oree 'jau, pe'je 'ā jepi. Ma'eramū 'ā ka'aranūūa pemono 'gā nupe jepi. A'ere naJaneruwarete 'ga rūi imonoukari pē nupe. Pemono ekoete te 'gā nupe. "Tore futarete 'gā 'jau", pe'je tee jepi— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —A'ere Janeruwarete 'ga pē kwaawi futari. Janeruwarete 'ga naea'ari pē 'jawe mama'e are etee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. —Aeremifutara 'ga nafutari— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

¹⁶—Ymā te 'ā Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue. Moisesi 'ga manū re 'ā, 'ga amū ete akou 'ga py'rau rakue. 'Ga upe nanē 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega rakue nū. A'eramū 'ga nanē futat 'ā 'ga je'ega kwasiaa inuga ka'aran are janee rakue. Ymā we 'gā 'ā ajamu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. —'Awamū 'ā Juā 'ga nanē pē mu'jau 'ga je'eg are rai'i nū. "Pejetywer awi pepoiramū Janeruwarete 'ga pē monoi wemiayuwamū", 'jau 'ā Juā 'ga pē nupe rai'i. A'eramū 'ā mytuna

'gā wəkoweramū Janeruwarete 'ga remiayuwamū rai'i. A'eramū 'ā 'gā opoia otywer awi rai'i. Juā 'ga ojeupe 'ga mome'uramū 'gā 'ā opoia kwaiwete otywer awi rai'i. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā monou wemiayuwamū— 'jau Jejui 'ga imome'wau u'ama 'gā nupe.

¹⁷—A'jea futat 'gā nemikwasiarer ymanera resageramū janee 'awamū miamū futat. A'jea futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega jane wī. Ywaga teepawamū ywy retee 'eramū miamū futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

¹⁸—“Kūima'e 'ga amū nipo wemireko retyka awau amutee rerekou nū” 'ea nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. Itywerete a'e 'ga akou Janeruwarete 'ga rowase. Etygipyrer are, kūjā are nanē kasi peko ne nū. Imen futat aipoa kūjā akou. “Pejejemogyau nipo pejeuemireko are” 'ea Janeruwarete 'ga nafutari— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe u'ama.

Ika'aranūū kwai ma'e 'ga imama'e'ema 'ga retee

¹⁹ A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jawamū nū:

—Kūima'e 'ga amū akou waity esagea te imunepa rakue, ika'aranūū kwai ma'e 'ga rakue. A'eramū 'ga maraka apou 'gā nupe au'jeteramū akou rakue. Maraka apoaw ipe 'ga mama'e monou 'gā nupe. Kwaiwete 'gā mojemī'waa rakue.

²⁰⁻²¹—Ajepeja 'ga ipito'om ma'e 'ga otywereteramū. Lasaru 'ga rera. A'eramū 'ga pytuna 'gā 'ga rerawau 'ga m'īina ika'aranūū kwai ma'e 'ga pyri 'ga rejaa. “Siesak 'ga mama'e'i mū mura 'ga upe 'jau”, 'jau 'gā numiamū. A'ere 'ga namuri'i mama'ea 'ga upe. Kasurua etee 'ua 'ga pira rerepa 'ga wi, 'ga pito'oma rerepa. ²² Anure ipito'om ma'e 'ga amanūmū. A'eramū 'ga manū re ywagipewara 'gā 'ua 'ga rerawau ojeypyri. Abraão 'ga pyri 'ga rerawau im'īina, 'ga muapyka 'ga mojemī'waa. A'ere ika'aranūū kwai ma'e 'ga amanūmū nū. A'eramū 'ga pytuna 'gā 'ga rerawau 'ga tyma. ²³ 'Ga 'aga nanē awawayayau mama'eukwaawa rapyaw ipe nū. A'eramū 'ga 'ūina akou tyweaete. Tata rakuwa 'ga m'īina 'ga rerekou tyweaete. A'eramū 'ga Abraão 'ga piresaka. Ipito'om ma'efera 'ga resaka Abraão 'ga pyri. Mukuu 'ga 'ūina Abraão 'ga resaka. ²⁴ A'eramū 'ga wafukaita 'ga upe: “Abraão! Ene 'ā jeram'ījal! Ejemuaēm iki je ree. 'Y'ia erurukat ara jee Lasaru 'ga upe, 'ga fā'ī are etee jekū muakymawamū. Ekoay jekū osinisiniga”, 'jau ika'aranūū kwai ma'efera 'ga oje'ega Abraão 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁵—A'eramū Abraão 'ga 'jau 'ga upe: “Naani nū'ū. 'Auwaramū ore 'ā noroaria'uweri peu enerekwaw ipe. Pēē nanē pe awi pejejararūme'em 'au orerekwaw ipe nū”, 'jau Abraão 'ga 'ga upe. “Nenerea'ari nipo ejekwawer are? Eka'aranūū are etee ako ejerowiaraipe ikue. A'eramū ene 'awamū e'yīina eko tyweaw ipe” 'jau 'ga 'ga upe. “A'ere ako Lasaru 'ga nitywi mama'ea ikue. A'eramū 'ga 'awamū akou 'au futat je pyri wekōēājamū. Wekōēāimawe'emamū futat 'ga akou 'awamū je pyri. A'eramū je a'eramū 'ga monowe'em futat kwe pe tejewi”, 'jau Abraão 'ga oje'ega 'ga upe. ²⁶ “Nerekwaawi nipo 'ga oarūe'ema kwe katy ki sa”, 'jau 'ga 'ga upe. “Maran 'ga awau kwe katy ene pyri ki 'ei? Maran 'ga awau ikwara apyraapa ene pyri ki 'ei? Nooarūi 'auwara 'gā kwe katy. Peuwarmanū nanē pejejararūme'em futat 'au nū”, 'jau Abraão 'ga oje'ega monou 'ga upe.

²⁷⁻²⁸—A'eramū mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ūi ma'e 'ga 'jau Abraão 'ga upe: “Ere ajee 'ga monou jepytuna 'gā nupe, 'ga moporogytaukaa 'ū”, 'jau 'ga 'ga upe. “Siku futat jerewirera 'gā. Kasi 'gā nuri je pyri ne. Ekoay je tejua te'yīina 'au tekou tywet, e'i enereki'yra pē nupe, te'i 'ga awau 'gā nupe peu ywyu jeruwa 'ga rog ipe 'gā nupe 'jau”, 'jau 'ga oje'ega Abraão 'ga upe. “Kasi 'gā nuri je pyri ne”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹—Aipo 'ga 'eramū Abraão 'ga 'jau 'ga upe: “Naani. Okwaap futat 'gā 'ā Moisesi 'ga remikwasiarera numiamū. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera nanē 'ā ityp futat. Tene 'gā aipo etee erowiari”, 'jau Abraão 'ga 'ga upe.

³⁰—Aipo 'eramū 'ga 'jau Abraão 'ga upe: “Naani. Moisesi 'ga je'egera 'gā nuerowiari futari jepi”, 'jau etee 'ga 'ga upe. “Amanū ma'efera 'ga je'ega te nipo 'gā werowiat. A'eramū te nipo 'gā pōiri otywer awi”, 'jau etee 'ga Abraão 'ga upe.

³¹—A'eramū Abraão 'ga 'jau 'ga upe: “Naani nū'ū. Moisesi 'ga je'egera renuwe'em ire 'gā amanū ma'efera 'ga je'ega taetu nuerowiara'uweri futari. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera mogytaw miamū te 'gā 'ā nuerowiari. Oferap ma'e 'ga je'ega taetu 'gā nuenuwi futari nū'ū”, 'jau Abraão 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

17

Iporiay'i ajaupe mama'e tywera apoukaara 'gā
(Mateu 18.6-7; Maku 9.42)

¹ A'ere Jejui 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe nū:

—Nateepawi futari nipo ajaupe mama'e tywera apoukaara 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe oporogytau. —Iporiay'i aipo 'gā numiamū. Aipo 'gā te nipo Ku'jywa 'ga werekou tywerete futat— 'jau 'ga 'gā nupe. ²—Sā'ā ae ita mogoa ojojuri. A'eramū 'ā ae ojomonou ojomomoa ajajukau 'yē'ē pype nū. 'Y pe imomoripyre'era 'ga ako tywe'ri etee. Amanū etee 'ga. A'ere nipo kunumī upe mama'e tywera apoukaara 'gā te Janeruwarete 'ga ereko tyweretei. ³ A'eramū pēē pejejea'gwau pejejemogyau. Mama'e tywera kasi peapoukat 'gā nupe ne— 'jau Jejuī 'ga oporogytau 'gā nupe.

—Je rerowiaara 'ga amū nipo mama'e tywera wapo pē nupe. A'eramū ki pejeporogytau 'ga upe. "A'jea futat ako je mama'e tywera apoi ene upe ai'i. A'ere je 'awamū naapou'jawi nū", pejejeupe 'ga 'eramū pēē 'ga rerekou esage etee. Pejejea'aru'jawe'emamū futat ee— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁴—Majepeja 'ara rupi etee mama'e tywera pejejeupe kwaiwete 'ga iaporamū pejewau pejeporogytau 'ga upe. "Mama'e tywera ereapo jee. A'eramū je ene raykau tekou. Au'je ki je rayka re ekou", pe'je ki 'ga upe pejeporogytau. "Naapou'jawi je 'awamū", pejejeupe 'gā 'eramū pejejea'aru'jawe'emamū ee. Pejepota'waramū 'gā nee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau u'ama.

Perowiat Jarejuwarete 'ga

⁵ A'eramū Jejuī 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:

—Jejuī. Ejerowiarukat oreē— 'jau 'gā oje'ega 'ga upe.

⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ināinānī'ī etee pēē 'ga rerowiaa 'eramū miamū Janeruwarete 'ga mama'e muri pē nupe— 'jau 'ga oje'ega 'gā nupe. —Pēē ināinānī'ī etee Jarejuwarete 'ga rerowiaa 'eramū miamū peje'eg 'ywu upe. "Ejemosok wyw awi jee. A'eramū ene ewau e'ama 'y rpyter ipe jee", pe'je ki jupe. Janeruwarete 'ga pēē erowiarāmū 'ywa sogi pē nupe. Peje'eg imū etee futat awau u'ama peu pē nupe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

Ajaupe oporowyky ma'e

⁷ A'ere Jejuī 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe:

—Sā'ā ae kūima'eramū ae wemiayuwamū monoa ko pe. Ajepejamū 'ā awau wyra poita. A'eramū 'ā ae kaaruwamū 'ga ojewya oporowyky re. 'Gā nur ire sipo ijara 'ga 'gā nenūi 'gā muapyka 'gā mojemī'waa ra'ne? ⁸ Naani. Nanarūi. A'ere 'gā monoarera 'ga 'i etee 'gā nupe: "Je upe ra'ne mama'ea peapo. Je ra'ne je muewek pejepe. A'ere tepejemi'wat 'jau, je mueweg ire 'jau", 'jau 'ga 'gā nupe. ⁹ Mīnamū futat 'gā porowyky. A'e apoawamū futat 'ga 'gā mepyi— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'ga nupe. ¹⁰—Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga remiapo apo re "Ore resageramū", pe'je kasi ne. "Ore arujara 'ga remiapo etee aruapo", pe'je etee ki— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama.

Teis ipito'om ma'e gā

¹¹ Jerusareg ipe Jejuī 'ga awau. Garireja wyw 'upa Samari wyw are oje'aa etee futat. A'eramū 'ga awau ipō'ō rupi ¹² owaēma amuna'wi'ī mū upe. 'Ga waēmauwe ipito'om ma'e 'gā 'ua 'ga rowosōu. Teis 'gā 'ua 'ga rowosōu. ¹³ Mukuu we 'gā 'ua opytau wafukaita Jejuī 'ga upe:

—Ipito'om ma'eramū ore rekoī, aruafukaita enee. A'eramū ene ejemuaēma ore ree, ore mokā'jāu— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

¹⁴ Gā nesakawe Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Mainana 'ga upe pekwap, pejejesaukaa ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū mainana 'ga repejāna 'gā orauwe 'gā pito'oma okā'jāu 'gā nui. ¹⁵ Esakawe 'gā 'jau ajaupe:

—Tÿÿ. Jane mokā'ēmap 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'ga amū ojewya 'gā nui. Samari wyw pewara 'ga ojewya.

—Ene te 'ā eneresage oreē, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ua Jejuī 'ga upe.

¹⁶ 'Ua 'ga wenupy'āu wapyka Jejuī 'ga rowase.

—Ene te 'ā eneresage oreē. Au'jete ore mokā'ē ape— 'jau 'ga 'ga upe.

'Ga ku'ia 'ga rerekou.

¹⁷⁻¹⁸ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Mytuna 'gā te je 'ā amokā'ē. Ma'ape ajee enepytuna 'gā ki 'ei? Maran ajee ene tee erejewyt ejua ki 'ei? Maran ajee 'gā nojewyri ene rupi 'ū?— 'jau 'ga ojewyt ma'e 'ga upe.

A'ere Jejuī 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gā nupe:

—Agamū Samari wyw pewara 'ga. Najanepytuna rūi agawewi 'ga. A'etea 'ga ojetee futat ojewyt 'ua oje'ega jee. Ajepeja 'gā juejue janepytuna futat numiamū, judeu 'gā futat numiamū. A'etea 'gā nojewyri 'ua, "Au'jete ore mokā'ē ape", 'jawe'em jee— 'jau 'ga wewiri oo ma'e 'gā nupe.

¹⁹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau ojewyt ma'e 'ga upe nū:

—Ere ewau nū. Mainana 'ga upe ekwap ejesaukaa. Je rerowiat wejue 'ā ape ra'e jepi. A'eramū je ene mokā'jāu— 'jau 'ga 'ga upe. —Ere efu'ama. Ere kā'ē futat ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

*Werowiaara upe Jejuī 'ga reni 'wyriaramū
(Mate 24.23-28, 37-41)*

²⁰⁻²¹ Poje fariseu 'gā amū 'ua oporogytau Jejuī 'ga upe:

—Maranime te Janeruwarete 'ga wemipyyrūmera 'ga muri imogou oree 'wyriaramū?— 'jau 'gā 'ua oporonupa ee Jejuī 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Janeruwarete 'ga remimureramū je na'awa ywy pewara 'wyriara 'jawe rūi. Ināinā'nī te je rekoī 'wyriaramū pē nupe— 'jau Jejuī 'ga aipo 'gā nupe. —'Awa ywy pewara 'wyriaramū te 'ā ae ojo'wyriat pāwēnāmū ae rekoī. A'ere je Jarejuwarete 'ga remimureramū je reni 'wyriaramū tejerowiaaramū pē nupe. Namajepei ywy pype tee rūi jeremiayuamū pejemogy. Ywy tesirūmera pype we futat jeremiayuwa 'gā jemogyi okwasi'wasi'wau najuejue etee. Na'au etee rūi te je 'ā 'wyriara. A'eramū pēē "'auwaramū etee 'ga 'wyriaramū janee", 'jawe'em pejejaupe. Najuejue etee futat je rekoī 'wyriaramū tejerowiaaramū pē nupe. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga remimureramū je rekoī pē pype— 'jau Jejuī 'ga fariseu 'gā nupe.

²² A'eramū Jejuī 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Anure nipo pe'je pejejaupe. "Ma'ape te 'ga? Taesak 'ga 'jau", 'jau nipo pēē pejejaupe. A'ere nipo naje resagi pejepe. A'eramū pēē pejejemogyau je jewyra rapesaka. A'eramū te nipo je resak pejepe najuejue etee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²³—Je ruru'jawa'ne'emamū nipo amumera 'gā 'jau pē nupe: "Peu futat 'ga rekoī", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. ²⁴Je ruru'jawamū nipo najuejue etee je resak pejepe. Sā'ā tupā werawa. A'eramū 'ā ae najuejue etee esaka. Nan tee futat nipo je jewyramū najuejue etee je resak pejepe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁵—A'ere nipo je o enune itywerete ma'e 'gā je rereko tyweretei ra'ne. Niporomutari nipo 'gā je ree. A'eramū nipo 'gā je monou je jukaukaa 'wyriara 'ga po pe. ²⁶⁻²⁷A'ere nipo anure je ruru'jawi erujewi pē nupe. Je kwaapare'ema 'gā nipo aipoa 'ara rupi ajemogyau oporowykyau. Ojemi'waa, wemirekoramū 'jau nipo. Wemiapo apo are tee futat wea'aramū ajemogyau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe u'ama. —Janeruwarete 'ga ree jēmī nipo 'gā wea'are'emamū ajemogyau. Sā'ā Nue 'ga rekoramū 'gā jemogya rakue. Janeruwarete 'ga ree 'gā 'ā wea'are'emamū rakue. Nan nipo 'ga ajemogyau. Poje 'ga 'ā amana mua 'gā nupe, 'gā apisaukaa jupe rakue. Nan tee futat nipo je kwaapare'ema 'gā jemogyi— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁸—Sā'ā Lo 'ga rekoramū nanē 'gā 'ā iapou rakue nū. Sodom ipewara 'gā awau kwe pe ojemi'waa ojekoty'aawa 'gā pyri. Oporowykyau akou oko tyma, amumera 'gā 'ā 'oga apou 'jau rakue. ²⁹A'ere 'ā wyagipewara 'gā Lo 'ga renuēmi 'gā nui rakue. 'Ga ēm ire Janeruwarete 'ga tata mua 'gā nupe rakue, itatata reewe rakue, ēsōfyri 'jawa reewe rakue. Itywerete 'gā ajemogyau. Naea'ari futari 'gā Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'gā apisau rakue. ³⁰Nan tee futat nipo pejemogy je ruramū— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³¹—Aipo 'ara rupi je jewyramū nipo ko pewara 'gā ojewyre'ema futat okaraemā pyyka. Ko pewara 'gā nanē nipo nooi futari osou okaraemā pyyka nū. Okaraemā are tee ea'at ma'e 'gā okaraemā reewe futat teepap.

³²—Pēnea'at Lo 'ga remireko ēē manūawer are. Niporejariweri ēē okaraemā are rakue. A'eramū ēē awawayayawe'em. A'eramū ēē amanūmū rakue. ³³Pejekaraemā are tee ea'at ma'eramū nepei futari Jarejuwarete 'ga pyri. Jarejuwarete 'ga ree ea'at ma'eramū te peo 'ga pyri pejeferapa— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. ³⁴—Je jewyru'jawamū nipo 'gā amū ajuerosea ajuerupa. A'ere nipo 'ga amū ēmi ajauī. Ajepeja 'ga nipo opyta. Naje rerowiarī 'ga. A'eramū 'ga awawe'em je rupi nipo. ³⁵Kūjāmera 'gā nipo 'upa mukūi ygu'ai. A'ere nipo majepeja ēē oi je repejāna. A'eramū nipo ajepeja ēē te awawe'em. ³⁶'Gā amū nipo awau oporowykyau ko pe akou mukūi. A'ere nipo majepeja 'ga etee 'ga oi je rowosōu. Ajepeja 'ga awawe'em nipo. Je rerowiare'ema 'gā nool je rowosōu— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau ojewyru'jaw are.

³⁷ A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Ma'ape sipo erejot poromū ejewyr ire?— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

—Je ruramū te nipo pekwaap katu katu— 'jau etee 'ga 'gā nupe. —Sā'ā uruwua mama'e nema kwaawa. A'eramū 'ā 'ua ajatykau ee. Nan tee futat nipo pēē. Je jewyru'jawamū je kwaap katu katu pejepe— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹ Anure Jeju 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:
—Peojet kasi pejemogyau pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ne— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe u'ama.

² A'ere 'ga mama'e mü mome'wau 'gã nupe nü:
—Tapy'jja 'wyrarete pe 'wyrara 'ga amü rekoi. 'Gã ago'o anupawe 'ga 'jau 'gã nupe: “Ene te 'ã mama'e tywera ereapo 'ga upe. A'eramü ene te 'ga mepyau”, 'jau 'ga itywet ma'e 'gã nupe. “Ga mepye'emamü 'gã ene munewi ne”, 'jau 'ga 'gã nupe. Aipoa 'wyrara nopojeuwi futari Jarejuwarete 'ga. Aea nanë futat nopojeuwi futari nü.

³ —Aipo amunawa pype majawera ëë mü akou. 'Wyrari 'ga upe ëë awau 'jau: “Jekaraemã rerawarera wã nomepyi jee”, 'jau ëë awau 'ga upe. “A'eramü ene je mepyukaa wã nupe”, 'jau ëë 'ga upe. ⁴ A'ere 'ga naani. Noje'egi futari aipo 'gã nupe. A'eramü ëë ojewya 'ga ree nü. A'ere ëë ojewyru'japa 'ga ree nü. Ojewyjewya akou 'ga ree, oporogytau 'ga upe. A'eramü 'ga 'jau ojeupe: “Ku'jywa 'ga miamü je 'ã nopojeuwi jepi re'ã. Ae 'gã taetu je 'ã nopojeuwi jepi re'ã”, 'jau 'ga ojeupe. ⁵ “A'ere pa 'ã koa majawera ëë je mopiro'ysãy'sagi nü”, 'jau 'ga ojeupe. “A'eramü pa je ëë karaemã rerawarera 'gã nupe ëë karaemã mepyukaa kwy”, 'jau 'ga 'üina ojeupe. “Kasi a'e pe ëë ruru'jau'jawi 'au je marukare'ema ne nü kwy”, 'jau 'ga ojeupe— 'jau Jeju 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁶ —Aipoa 'wyrari 'ga nia'wryi. Nakamësite rüi 'ga ëë mepyukari 'gã nupe. A'etea 'ã pejemu'e 'ga ree. ⁷ Aipo 'ga küima'e 'ga nia'wryi agawewi futat. A'etea 'ga opoat ëë— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga taetu 'ã esage futat. A'eramü 'ga 'ã wemiayuwa 'gã poari futari. Ojeupe oporogyta ma'e 'gã ojere'emamü 'ga 'gã poari futari. ⁸ 'Ga niporomukui futari ae poaa— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

Aipo 'e re Jeju 'ga 'jau 'gã nupe:
—Tejoru'japa sipo je tejerowiaara 'gã amü nesagi? Je ruru'jawa poromukuran sipo 'gã jemogyi kwaiwete je rerowiaa? Kwaiwete tejerowiaara 'gã nesaga je afutat— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. —A'eramü pëë je rerowiaarateramü pejemogyau. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega pejeojere'emamü futat pejemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

Muküja 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe

⁹ A'ere 'ga mama'e mü mome'wau 'gã nupe nü, 'gã mu'jawamü nü. “Je jeresageay. Tekotee 'gã nia'wryi. A'ere 'ã je jeresage” 'jara 'gã nupe te 'ga 'i.

¹⁰ —Muküja küima'e 'gã awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporogytau 'ga upe. Majejeja 'ga fariseua. A'eramü ajejeja 'ga 'wyrara upe ka'aranüü ppykara 'ga. ¹¹ A'eramü fariseu 'ga ojemome'wau u'ama Ku'jywa 'ga upe. “Na'gã 'jawe rüi je rekoi ene reape, ki Ku'jyp”, 'jau 'ga 'ga upe u'ama. “Amumera 'gã te aje 'ã muna'ywamü ako ene reape. A'ere je 'ã nanarüi. Naapoa'uweri je 'ã mama'e tywera ene reape tekou, ki Ku'jyp. 'Gã 'ã nako esagei futari ene reape. A'ere 'ã je te je reko esagei ene reape”, 'jau 'ga oporogytau u'ama Jarejuwarete 'ga upe. “'Gã 'ã okou futat ajuemireko are. A'ere je 'ã nanarüi. Nokoa'uweri je 'gã nemireko are. Je 'ã na'gã 'jawe rüi futat. Kwe 'ga te 'ã 'wyrara upe oreka'aranüü ppykara te”, 'jau 'ga, ajejeja 'ga küima'e 'ga mome'wau u'ama Ku'jywa 'ga upe. “Nia'wryi 'ga. A'ere je na'ga 'jawe rüi. ¹² Muküi 'ara rupl je 'ã teporogytau neke enee ty'ara rerekou. Teka'aranüüa miamü je 'ã imonou ene upe jepi. Teis ka'aranüü je majejeja monou enee jepi”, 'jau 'ga u'ama oporogytau Jarejuwarete 'ga upe numiamü. A'ere Janeruwarete 'ga nuenuwi. Ojeupe etee futat 'ga 'i u'ama— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹³ —A'ere 'wyrara upe ka'aranüü ppykara 'ga awau u'ama ojete oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Aipo 'ga küima'e 'ga werojenosi otywera enu'ama. A'eramü 'ga a'eramü wowoyre'emamü u'ama oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. “Je 'ã jetywerete tekou enee jepi. Ejemuaëm je ree, ki Ku'jyp”, 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. A'eramü aipo 'ga 'eramü Janeruwarete 'ga 'ga tywera moia 'ga wi. A'eramü 'ga a'eramü 'ga katu'oka. Otywera renošarera 'ga Ku'jywa 'ga ikatu'oka. ¹⁴ Aipo 'ga ikatu'ogipyra 'ga esage akou Janeruwarete 'ga upe. Ajejeja 'ga naani. Nia'wryi 'ga 'ga upe. Wog ipe 'gã jewyramü 'ga remikatu'ogera 'ga etee futat wesageramü akou 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe imome'wau.

—“Je jeresage” 'jara 'gã Janeruwarete 'ga nafutari. Aipo 'jara 'gã nojekatu'ogukari Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ga “je 'ã jetywerete” 'jara 'gã katu'ogi. Aipo 'jara 'gã etee ojekatu'ogukat Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama, 'gã mu'jau ee.

Jeju 'ga kunumü 'gã netee

(Mateu 19.13-15; Maku 10.13-16)

¹⁵ Anure amumera 'gã wa'yra 'gã nerua Jeju 'ga upe:
—Orera'yra apyte rarimü epo emono a'i kīī— 'jau 'gã erua 'ga upe. —Jarejuwarete kīā upe eporogyta wã nee. A'eramü Janeruwarete kīā ojejukau esage wã nee, aru'e ore enee kīī— 'jau kūjamera 'gã 'ga upe.

A'ere Jejuu 'ga remimu'e 'gā 'gā nesakawe 'gā 'i 'gā nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gā 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamū. Nepemaruukari 'ga porogyta 'ga 'amamū— 'jau 'ga remimu'e 'gā 'gā nupe.

Aipo 'gā 'eramū Jejuu 'ga oje'ega wemimu'e 'gā nupe:

—Naani. Peapo awi aipoa. Tene kunumī 'gā nuri je pyri— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

¹⁶ A'eramū futat 'ga kunumī'i 'gā nenūina:

—Pe'je pejejua je pyri— 'jau 'ga kunumī 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau:

—Janeruwarete 'ga kunumī 'gā afutat wemiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁷—Kunumī 'jawewara 'gā nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyrriaramū. Kunumī 'gā ojemogyppyyk te Jarejuwarete 'ga ree. Ojerekokatuukat 'gā 'ga upe. 'Gā 'jawe pejemogyramū 'ga pē katu'ogi. Kunumī 'jawewara 'gā etee te Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamū. A'ere 'ga ojee ijemogyppyyke'ema 'gā Janeruwarete 'ga nomogyi wemiayuwamū. Nakunumī 'jawe rūi 'gā. A'eramū 'ga 'gā mogyawe'em wemiayuwamū— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are 'ga poronupawet

(Mateu 19.16-30; Maku 10.17-31)

¹⁸ A'ere judeu 'gā 'wyrriari 'ga amū awau oporogytau Jejuu 'ga upe:

—Jejuu. Ene 'ā eneresage. Ma'ja te je aapo 'awamū tejee, temanū re ywag ipe tejesawamū, Jarejuwarete 'ga pyri tewawamū?— 'jau 'ga oporonupa ee 'ua Jejuu 'ga upe.

¹⁹ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū “Ene 'ā eneresage” 'jau jee ejua 'ū? Janeruwarete 'ga etee te esage ma'ea kūi. “Ene 'ā Jarejuwarete 'ga 'jawewara”, ere te jee?— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe. ²⁰—Ymā te 'ā Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue. A'ea 'ā erekwaap. “Peko awi pejejuemireko are” 'ea 'ā erekwaap. “Peporojuka awi. Pemunarū kasi mama'e are ne. Peje'ēwu'jag kasi 'ga amū ne. Peanuw etee ki pejejara 'gā”. Mīmira 'ea 'ā erekwaap— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū 'ga 'jau Jejuu 'ga upe:

—Je kunumīawe futat aipo aapopap ikue, Moisesi 'ga je'eeger imū etee futat ikue— 'jau aipoa kūima'e 'ga Jejuu 'ga upe oje'ega.

²² A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamū mama'e mū eapo. Ekaraemā eme'ēmap. A'ere ene ka'aranūū monou ika'aranūū'e'ema 'gā nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi ojeppiri ene manū re. Mama'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, enekaraemā monoawera mua enee anure. Ekaraemā me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

²³ A'ere 'ga aipo ojeupe 'ga 'eramū 'ga 'arasigamū etee okaraemā are. Kwaiwete te 'ga karaemā. A'eramū 'ga okaraemā me'ega futare'ema. A'eramū 'ga 'jau ojeupe etee futat: “Naani. Naapoa'uweri 'ga nanuara”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramū 'ga u'arasigamū awau, Jejuu 'ga aipo ojeupe 'eramū awau.

²⁴ 'Ga 'arasiga resakawe Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

²⁵—Ayay te ikaraemā kwai ma'e 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ayay te ikaraemā kwai ma'e 'gā ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Kwaiwete 'gā karaemā. A'eramū 'gā okaraemā are etee wea'aramū ajemogyau. Okaraemā are etee aipo 'gā jemogyppyygi akou. Najarejuwarete 'ga ree rūi 'gā jemogyppyygi ajemogyau. Jarejuwarete 'ga opoara futare'ema ajemogyau. Jeje'ega 'gā nuenuwi futari ajemogyau— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —Sā'ā kawaruua 'jawewara kamerua aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayramū ikaraemā kwai ma'e 'gā ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'e 'gā nijekatu'ogukariweri futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

²⁶ A'eramū 'ga renupara 'gā 'jau 'ga upe:

—Maranuaramū ajee 'ga ae katu'ogi ki 'ei?— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁷ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pē nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa numiamū. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema amū mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'ea miamū Janeruwarete 'ga okatu'ok, “Je katu'og ape” ojeupe 'gā 'eramū— 'jau etee Jejuu 'ga 'gā nupe.

²⁸ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemā arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanē futat ako ore ejaa ai'i nū. Ma'ja te ore mama'e rejaawera repya?— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejuu 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramū je 'jau pē nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi pē nupe pēnemiejarera apyraapa. Je mome'u are woga rejaarera 'gā, wemireko

rejaarera 'gā, weki'yra rejaarera 'gā, wewirera rejaarera 'gā, wenyra rejaarera 'gā, ujara rejaarera 'gā, wa'yra rejaarera 'gā. ³⁰ Mīmēra 'gā nupe Janeruwarete 'ga mama'e monoi. 'Awamū futat 'ga mama'e monoi 'gā nemiejarera apyraapa. Amanū re je ree omama'e rejaarera 'gā juejue awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jeju 'ga Pedro 'ga upe.

Amanūawama Jeju 'ga imome'wau'japa

(Mateu 20.17-19; Maku 10.32-34)

³¹ Aipo 'gā nupe 'e re Jeju 'ga wemimu'e 'gā nenūina:
—Pejepe 'a'i 'gā nui ra'ne. Taporogyta pē nupe etee 'jau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.
A'eramū 'gā ojepe 'au mytuna 'gā nui 'ua. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:
—Jerusareg ipe jane oi 'awamū. A'eramū je pē muea'aa Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarer are— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.
—Ymā te 'ā 'gā ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue, “Anure tamut teja'yra 'ga pē nupe 'jau” 'e are rakue. “A'eramū ia'wryre'ema 'gā jera'yra 'ga rerekou tyweeete nipo. ³² A'eramū nipo 'gā 'ga monou romanū 'wryriara 'ga po pe 'ga jukaukaa. A'eramū nipo jefaruu 'gā 'ga kurapa, onymuna 'ga ree, 'ga nupānupāu, 'ga monou, 'ga mu'ama 'ypeywar are 'ga jywa pypiraa 'ga manūawamū futat”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā muea'aa ikwasiaripyrrer are. ³³ —“A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi 'ga moferawi etee nū”, 'jau 'ā Janeruwarete 'ga 'gā nupe, ikwasiarukaa inuga rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā muea'aa ee.

A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:
—Je 'ā pēneki'yraretea. Janeruwarete 'ga je mut pē nupe. A'eramū 'gā je ree futat poromū ka'arana kwasiaa inuga rakue— 'jau Jeju 'ga 'ga nupe.
³⁴ A'ere 'gā nokwaawi 'ga 'ea. Naeapyoi 'gā 'ga 'e are.
—Ma'ja are te 'ga jane mu'ei?— 'jau etee 'gā ajaupe. —Ma'eramū 'ga aipo mome'wau jane?— 'jau 'gā ajaupe.
—Tee. Je nakwaawi ki 'ei— 'jau etee 'gā amū ajaupe.

Eae'ema 'ga

(Mateu 20.29-34; Maku 10.46-52)

³⁵ Jeriko 'jawa amunawa upe iwaēm ja'wyja'wyyuaramū eae'ema 'ga amū 'ūina wapyka peyse pe:

—Ka'aranū'ia pemut ape jee— 'jau 'ga 'ūina pe rupi okwap ma'e 'gā nupe.
³⁶ Peyse pe 'ūinaw ipe 'ga 'ūina wapykau 'gā fu are. Kwaiwete 'gā fu renupa 'ūina. A'eramū 'ga 'jau:
—Aw'ya te poromū ako?— 'jau 'ga wafukaita 'gā nupe.
³⁷ —Jeju 'ga ako, Nasare pe waranup ma'efera 'ga okwap akou— 'jau 'ga amū 'ga upe.
³⁸ A'eramū eae'ema 'ga wafukaita Jeju 'ga upe:
—Jeju! Ene 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Erejemuaēm te je ree? Epājē mū je katu'og ape, ki Jeju— 'jau 'ga wafukaita 'ga upe.
³⁹ A'eramū 'ga pyu okwap ma'e 'gā 'jau 'ga upe:
—Epije e'yina kūi. Aereau toko re'ā— 'jau 'gā 'ga upe.
A'ere 'ga jero'wuro'wui etee wafukaita 'ga upe:
—Jeju! Ene 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaēm je ree. Je resag ape, a'e je enee— 'jau 'ga ojero'waro'wau etee wafukaita 'ūina.

⁴⁰ A'eramū Jeju 'ga awau opytau pe pe.
—Pe'je ajee eae'ema 'ga rerua jee— 'jau 'ga 'gā nupe.
A'erauwe 'gā 'ga rerua 'ga upe. ⁴¹ Ojeupe 'ga rerurauwe Jeju 'ga 'jau 'ga upe:
—Ma'ja te erefutut ejeupe je iapoa?— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.
—Tamā'ē 'jau nū, a'e je enee, ki Ku'jyp. Jerepap je ikue— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.
⁴² A'eramū Jeju 'ga 'jau 'ga upe:
—Eremā'ē futat nū. Je rerowiar ape ekou ra'e. A'eramū je ene mamā'jāu nū— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

⁴³ A'eramū 'ga opo monou 'ga reakwara 'arimū 'ga mamā'jāu nū. A'erauwe 'ga amā'jāu awau Jeju 'ga rupi.
—Ene te 'ā eneresage jee— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa amamā'ēawer are. 'Ga resakara 'gā nanē oje'ega Jarejuwarete 'ga upe nū:
—Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'gā oje'ega 'ga upe.

19

Sakeu 'ga

¹ Jeriko 'jawa amunawa upe owaēmawe Jeju 'ga awau amunawa pyterimū akou. Kwaiwete 'gā awau 'ga rupi. ² A'eramū Sakeu 'ga oporesagiweramū Jeju 'ga ree. Sakeu 'ga

ika'aranūū kwai ma'ea. 'Wyriararete upe ka'aranūū pyykara 'gā nupe 'ga reni 'wyriaramū. ³ 'Ga poromū iporesagiwet Jejuī 'ga ree. A'ere 'ga nifukui. A'eramū 'ga a'eramū 'ga resake'ema. ⁴ A'eramū 'ga awau ujāna 'ga renune awau ojeupia 'ywa rupi. Figu 'ywa rakā 'arimū 'ga awau ojeupia 'ūina. Jejuī 'ga kwapawa 'arimū. "Ko rupi futat nipo 'ga kwawi re'ā", 'jau Sakeu 'ga ojeupe, awau 'ūina 'ywa rakā 'arimū 'gā nenune.

⁵ 'Ua Jejuī 'ga owaēma 'ga upe. A'eramū Jejuī 'ga amā'jāu 'ga ree. A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Sakeu. Ere ejua ejypa. Too ene rupi ene'wyr ipe 'jau— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

⁶ A'erauwe 'ga 'ua ojypa. A'eramū 'ga Jejuī 'ga rerawau oje'wyr ipe. A'eramū futat Sakeu 'ga aku'iramū 'ga rerawau oje'wyr ipe.

⁷ A'eramū aipo resakarera 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Nokwaawi 'ga Sakeu 'ga ra'e— 'jau 'gā ajaupe. —Sakeu 'ga 'ā 'wyriararete upe janeka'aranūū pyykara. A'eramū 'ga ia'wyre'emamū akou. Nia'wyrī ka'aranūū pyykara 'gā najuejue etee. Amunarū ma'e 'gā juejue te 'ā. A'etea Jejuī 'ga oo 'ga 'wyr ipe jā'nūū— 'jau 'gā Jejuī 'ga ago'wau 'upa.

⁸ Ojemī'war ire Sakeu 'ga 'jau Jejuī 'ga upe:

—Apoit je tetywer awi 'awamū. A'eramū je tekaraemā mojo'oka ikaraemāe'ema 'gā nupe. Amumera 'gā nui je ka'aranūū reroou re je ka'aranūū monoi 'gā nupe nū. Irūpāwē juejue je imonoi 'gā nupe nū, 'gā nui eruripyrrera mepyaū 'gā nupe nū— 'jau 'ga 'ga upe.

⁹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau wesakara 'gā nupe:

—Ko 'ga kūima'e 'ga judeua futat. A'etea 'ga mama'e tywera wapo akou rai'i. A'ere 'awamū janeruwarete 'ga 'ga katu'ogi— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ¹⁰ —Je 'ā pēneki'yratea futat. Ma'eramū 'ā je ruri oka'jam ma'e 'jawewara 'gā nekaa tekou. Jeruwarete 'ga je'ega renupere'ema 'gā oka'jam ma'e 'jawewara futat ajemogy. A'eramū je 'gā nekaa te tejua etee. 'Gā katu'okawamū tejua etee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

*Kūima'e 'ga remiayuwa 'gā mome'uwawet
(Mateu 25.14-30)*

¹¹ Jerusarega pyri awauwe 'ga rupi oo ma'e 'gā 'jau ajaupe:

—Sawaēm ja'wyja'wy jane Jerusarega upe ra'e. 'Awamū futat nipo 'ga rekoī 'wyriaramū janee— 'jau 'gā ajaupe.

¹² A'ere Jejuī 'ga nuenuwi agawewi futat 'gā 'ea. A'etea 'ga okwaap aipo 'gā 'ea ajaupe. A'eramū 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jawamū.

—'Wyriararete 'ga ika'aranūū kwai ma'e 'ga renūina. "Ere ejua 'au je pyri. Tomono ene 'wyriaramū 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe. Mukuū 'wyriararete 'ga rekoī.

¹³ —A'eramū 'ga oo enunewe wemiayuwa 'gā nupe oporogytau. Teis 'ga remiayuwa 'gā pytuna. A'eramū 'ga ka'aranūū 'ywope'i monou 'gā nupe. "Oo je teatau pē nui. A'eramū je ka'aranūū 'ywope'ia monou pāwē pāwē pē nupe. A'eramū pēē pejewau imomytuna jee je ruru'jawe'emauewe", 'jau 'ga 'gā nupe, ka'aranūū monou 'gā nupe. Oporogytapaw ire 'ga awau 'gā nui.

¹⁴ —A'eramū 'ga 'wyr ipewara 'gā amū 'ga futare'ema 'wyriaramū 'ga rekoa. "Kuu. Nia'wyrī 'ga. Nifutari jane 'ga 'wyriaramū 'ga rekoa jarejee", 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'gā amū monou imoporogytaukaa 'wyriararete 'ga upe. "Narafutari ore 'ga 'wyriaramū orojeupe 'ga ruwa", 'jau 'gā oje'ega monou 'wyriararete 'ga upe.

¹⁵ —A'ere 'wyriararete 'ga nomojerowiari 'gā je'ega. A'eramū 'ga 'ga mogou 'wyriaramū 'gā nupe. A'eramū 'ga 'wyriaramū omogo re 'ua ojewya oje'wyr ipe nū. Owaēm ire 'ga wemiayuwa 'gā nenūina. "Maran gatu nipo 'gā jeka'aranūūa rerekoī rai'i?" 'jau 'ga ojeupe. "Ika'aranūū kwaiwete sipo 'gā nai'?" 'jau 'ga ojeupe.

¹⁶ —A'ere 'ga amū 'ua owaēma'ga upe nū: "majepē'i etee agawewi ako ka'aranūūa eremut jee ikue. A'ere 'awamū je imomytuni teis enee ai'i", 'jau 'ga 'ga upe erua.

¹⁷ —"A'jea futat. Majepē'i etee agawewi ako je imonoi enee ai'i. Ene 'ā jeremiayuw esagea futat. A'eramū je a'eramū ene monou teis amunawa mo'wyrīaa", 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁸ —A'ere 'ga amū 'ua nū. "Majepē'i etee ako eka'aranūūa eremut jee ikue. A'ere je imomytuna sīku 'awamū ene upe", 'jau 'ga o'wyrīara 'ga upe.

¹⁹ —"A'jea. 'Awamū je ene monoi 'wyrīana'nīnamū sīku amunawa mo'wyrīaa", 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ —A'ere 'ga remiayuwa 'ga amū 'ua nū. "Kweramū eneka'aranūūa. Namomyi etee je. Akyje te je ene wī. A'eramū je iauwana taity pirera pype imima erekou muna'yw awi ai'i.

²¹ Akwaap je ene jepi. Enemara'ne 'ā ene. Ejemepya te 'ā erefutat ka'aranūū pyu. A'eramū 'ā ene eporowyky are jēmī ejea'are'emamū. A'eramū je tekyjau ene wī ai'i, eneka'aranūūa momyawe'em ene wī ai'i", 'jau 'ga 'wyrīara 'ga upe.

²² —A'eramū 'wyriara 'ga amara'neeteeteramū 'ga ree. “Nenea'wyri futari te 'ā ene. Erekwapat futat te 'ā jemara'nea jepi. A'jea futat ere aipo 'jau jee. 'Emepy ekoete ate te 'ā erefutat ka'aranūū pyu. A'eramū 'ā ene eporowyky are jēmī eja'are'emamū', ere ako jee ko. A'jea futat ere jee. Ka'aranūūa etee je afutat”, 'jau 'wyriararete 'ga aipo 'ga upe.

²³ “Ma'eramū sipo ene imomytune'ema jee rai'i? Je upe imomytuna ene ifutare'emamū amunipo 'ā eremona ka'aranūū rerekwara 'gā nupe rai'i kūi. A'eramū amunipo 'ā 'gā jeka'aranūū momyawera mepyau enee jee rai'i kūi”, 'jau 'wyriara 'ga aipoa kūima'e 'ga upe.

²⁴ —A'eramū 'ga 'jau ojepyriwara 'ga upe: “Ere ka'aranūū pyyka 'ga wi. Imonou teis ka'aranūū pykarera 'ga upe”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁵ —A'eramū 'ga 'jau 'wyriara 'ga upe: “Naani kūi. Kwaiwete 'ga ma'ea kūi. Teis 'ga ma'e pytuna kūi”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁶ —A'eramū 'ga 'jau 'ga upe: “A'jea futat. Ereko esageara 'gā opygyu'jap futat nū”, 'jau etee 'ga 'gā nupe. “Ereko esage'emara 'gā te ajee nuerekoi futari. Ereko pyrera miamū futat 'ga erekowe'em”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁷ —A'ere 'ga 'jau 'gā nupe nū: “A'eramū pēē 'awamū je ree iporomutare'ema 'gā nerua iapisaupap 'au je rowase. Narafutari ore 'wyriaramū 'ga rekoa 'jarera 'gā nerua iapisau je rowase”, 'jau 'ga 'gā nupe— 'jau Jeju 'ga imome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jawamū.

Kawaru'i 'arimū Jeju 'ga ataawet

(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Juā 12.12-19)

²⁸ Aipo mome'upaw ire Jeju 'ga watau wemiayuwa 'gā nenune. A'eramū futat 'gā awau 'ga rewiri. ²⁹ A'eramū 'gā awau owaēma ywytyra upe. Oriweira 'jawa upe owaēma. Kwaiwete aipoa 'ywa oriweira 'jawa peu. A'eramū 'gā a'eramū ywytyra renūina, Oriweira 'jau jupe.

Mukūja amunawa 'upa aipoa ywytyra pyri. Pefaje, Petani. Mīmera amunawa 'upa ywytyra pyri. ³⁰ A'eramū Jeju 'ga 'jau wemimu'e 'gā amū nupe, mukūja 'gā nupe:

—Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau pejewaēma iruupeuwara amunawa upe. Pejesouwe nipo pēē kawaru'i mū resaka. Nuatai we 'gā amū 'arimū. A'ea ki perut iamoiia jee— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ³¹ —“Ma'eramū te peko ee?” pejejeupe 'gā 'eramū ki “Janejara 'ga te e'i oree ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pē nupe nū”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

³² A'eramū 'gā awau kawaru'i resaka. 'Ga je'eg imū etee futat 'gā kawaru'i resaka. ³³ Kawaru'i amoiramū, ijara 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē pejekou ee ki 'ei? Ma'eramū pēē iamoiia ki 'ei?— 'jau 'gā 'gā nupe.

³⁴ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Janejara 'ga te e'i oree ko: “Kawaru'ia pekwap amū rerua jee ra'ne”, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri nū— 'jau 'gā 'ga upe.

—A'jea. Pe'je ajee erawau 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁵ A'eramū 'gā erawau Jeju 'ga upe. A'ere 'gā amū opiara mososoka imonou kawaru'i 'arimū Jeju 'ga upe. A'ere 'gā kawaru'i pyyka Jeju 'ga upe 'ga apykawamū. ³⁶ A'eramū Jeju 'ga awau Jerusareg ipe kawaru'i 'arimū. A'ere 'ga rupi oo ma'e 'gā awau u'jana 'ga renunewe opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamū. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamū 'gā iapou.

Ymā 'gā aipo apou 'wyriararete upe rakue, 'ga ree opojejuka resaukaawamū rakue. A'eramū 'gā a'eramū iapou Jeju 'ga upe.

—'Ga nipo ako 'awamū 'wyriaramū janee— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

³⁷⁻³⁸ Ywytyra awau wāāpyramū Jerusareg upe. Jerusareg 'upa ywytyray 'arimū. Jerusareg rerowykawe 'gā ajatykau wafukaita ajaupe:

—Janeruwarete 'ga esage futat ra'e. Koromū futat Jeju 'ga, Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Kwaiwete 'ga 'gā moferawi. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nanē 'ga okatu'ok nū— 'jau 'gā ajaupe wafukaita. —A'ea ore aruesak ai'i. Janeruwarete 'ga 'ā ene mua— 'jau 'gā ajaupe.

Kwaiwete 'gā awau Jeju 'ga repejana. A'eramū 'gā a'eramū awau akou meewe. A'eramū 'gā amū 'jau 'ga upe wafukaita:

—Ene 'ā Janeruwarete 'ga remimurera.

Ene ree 'ā Janeruwarete 'ga ta'waramū akou oree.

Ywagipewara 'gā najuejue etee opy'ata'waramū ajemogyau nū.

'Ga te 'ā ene mut ore 'wyriarareteramū.

Ene 'ā eneresage ekou oree.

A'eramū ene 'awamū ekou 'wyriarareteramū oree—

'jau 'gā 'ga upe.

A'ere 'gā amū 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage oree jepi. Ene 'ā Jejuī 'ga eremut oree. Eneje'eg imū futat 'ga ruri. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawe— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa Jejuī 'ga ree.

³⁹ A'eramū fariseu 'gā amū 'jau Jejuī 'ga upe:

—Jejuī! “Aipo pe'je awi”, ere 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga upe te aipo jane 'i jepi— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴⁰ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani. 'Gā je'ege'em ire amunipo 'ā itaa we futat ije'egi jee je muorypa— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

Jejuī 'ga ajemuaēma Jerusareg ipewara 'gā nee

⁴¹ Jerusarega pyri katu katu awauwe Jejuī 'ga amā'jāu amunaw are. A'eramū 'ga u'arasigamū. A'eramū futat 'ga ajaa'wau. “Jerusareg ipewara 'gā Jeruwarete 'ga je'ega renupare'ema”, 'jau 'ga ojeupe.

⁴² —Je 'ā ae katu'okara futat. Je 'ā Jarejuwarete 'ga mota'wara pē nupe. Je rerowiamū nipo 'ga ota'waramū akou pē nupe. Aipo pēē ikwaawa je afutat numiamū. A'ere 'ā nepekwaawi futari. Ikwaaw ire amunipo 'ā ia'wyre'ema 'gā nepē nereko tyweri— 'jau 'ga amā'jāu Jerusareg are. ⁴³ —A'ere 'ā Jerusareg ipewaramū nepēporomutari je ree. A'eramū nipo ia'wyre'ema 'gā anure 'ua pē'wya osōu pē nee. A'eramū nipo pēē mū pejeka'jame'ema futat. Tujageyra pyu pē osōu. ⁴⁴ A'eramū nipo 'gā pē'wyrarete mateepapa pē nui— 'jau 'ga 'ūina. —Pēē nanē futat pē apisaupap katu katu nū. Nepeka'jami futari nipo pēē mū. Kunumīaky'ria we futat nipo 'gā wapisipap katu katu. Pēnoga we futat etyka nipo pē nui. Iku'jo'joka pē nui imūamūaina pē nui. Janeruwarete 'ga 'ā je mut ae katu'oka. A'ere 'ā nepēporomutari je ree. A'eramū 'awamū mama'e tywera ojeapou pē nupe— 'jau 'ga 'ūina amā'jāu 'gā 'wyr are.

A'eramū futat 'ga ajaa'wau.

Wyra me'egara 'gā mū'ēawet

(Mateu 21.12-17; Maku 11.15-19; Juā 2.13-22)

⁴⁵ 'Gā 'wyrarete upe owaēmawe Jejuī 'ga ojypa kawaru'i awi. A'eramū 'ga awayayau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Irāā'ā wyra me'egara 'gā nuwamū. A'eramū Jejuī 'ga amara'neramū 'gā nee:

—Pe'je pejewau peje'jāu 'aw awi. Nawyra me'egawa rūi te 'ā. Jeruwarete 'ga mogytaawa te 'ā 'oga— 'jau 'ga wyra me'egara 'gā nupe, 'gā karaemā muāina, 'gā neymawa mopyamāu 'gā nui. A'ere 'ga 'jau 'gā nupe:

⁴⁶ —Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue. “Jemogytaawa 'og ipe 'gā nuri oporogytau jee”, 'jau 'ga ka'arana kwasiarukaa rakue. 'Au futat Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ā pemyi pejemunaruawamū ete. Pejejemawate etee 'ā pēē erua ime'ega erupa 'au. “Pe'je pejejua jereymawa mua iapyau Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau 'ā pēē 'gā nupe pejejupa. A'ere 'ā pemeyuukat pejejaupe epy apyrapa. Pejemunarūmū 'ā pejejupa pejejoka'aranūū are— 'jau Jejuī 'ga oje'ega moywyräfena 'gā nupe. —A'eramū pēē pejewau 'aw awi peje'jāu— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe, amara'neramū 'gā nee.

⁴⁷ A'eramū Jejuī 'ga awau ai'iwe ai'iwe 'jau, 'ga awau 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Kwaiwete 'ga ree iporomutare'ema 'gā. Mainana 'wyrriara 'gā, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā, 'wyrriari 'gā. Mīmira 'gā amara'neramū 'ga ree. 'Ga juka are 'gā afueweramū.

⁴⁸ A'ere 'gā najukaarūi 'ga. Kwaiwete wejue Jejuī 'ga ree iporomutat ma'e 'gā jemogyi. A'eramū 'gā okyjau 'gā nui, 'ga juka ekoete awi. Nokoi wejue Jejuī 'ga tesirūgatu 'gā nupe. A'eramū 'gā a'eramū 'ga jukawarū'em.

—'Ga ree janereko ekoeteramū 'ga ree iporomutat ma'e 'gā jane apisi ne— 'jau 'ga ree imara'ne ma'e 'gā ajaupe.

20

“Awŷja rer imū te erejot?” Jejuī 'ga upe 'gā 'eawet

(Mateu 21.23-27; Maku 11.27-33)

¹ 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe Jejuī 'ga akou 'gā mu'jau 'ga ree:

—Pejetywer awi pēpoiriweramū Janeruwarete 'ga pē katu'ogi futari, pē mogyau wemi-ayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

² A'e pype mainana 'wyrriara 'gā 'ua oje'ega Jejuī 'ga upe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee, judeu 'gā 'wyrriari 'gā. Mīmira 'gā 'ua oje'ega 'ga upe:

—Awŷja rer imū te erejot rakue? Awŷja pājē mū te mama'ea ereapo? Awŷja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gā 'ua oporonupa ee Jejuī 'ga upe.

³ A'eramū Jejuī 'ga nanē 'jau 'gā nupe nū:

—Pe'je ajee pēē na'ne imome'wau jee 'ū. ⁴ Awŷja je'eg imū ajee Juā Batista 'ga ruri ae pymīau 'y pe rakue 'ū? Jarejuwarete 'ga je'eg imū te 'ga ruri rakue? Kūima'e 'ga amū je'eg imū te ra'u nū?— 'jau Jejui 'ga oporonupa ee gā nupe u'ama.

⁵ A'eramū gā 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe?— 'jau gā ajaupe etee futat. —“Jarejuwarete 'ga je'eg imū 'ga ruri” ojeupe jane 'eramū te 'ga “te a'etea neperowiari 'ga” 'ga 'i janee nū a'i kūi— 'jau gā ajaupe. ⁶ —“Kūima'e 'ga je'eg imū 'ga ruri”, 'ga upe jane 'eramū nipo tekotee gā jane apisi ete ita pyu nū'ū. “Juā 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee” e'i gā jepi. A'eramū nipo gā aipo jane 'eramū amara'neramū jane ree ne nū a'i kūi— 'jau gā ajaupe. ⁷ A'eramū gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juā 'ga muarera 'ga nū'ū— 'jau 'ga o'meramū 'ga upe.

⁸ A'eramū Jejui 'ga nanē 'jau gā nupe nū:

—Je nanē temuarera 'ga namome'ui futari pē nupe nū— 'jau 'ga gā nupe.

Ko raaran a'wyre'ema gā

(Mateu 21.33-46; Maku 12.1-12)

⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau gā nupe nū:

—Peapyaka je'eg are. Mama'e mū je amome'u pē nupe, pē mu'jawamū ee, pē mueapyou ee— 'jau 'ga gā nupe. —Kūima'e 'ga amū y'wa 'ywa rakā o'tym. Kwaiwete uwa 'jawa 'ywa rakā 'ga o'tym oko pe. A'eramū ijara 'ga gā amū monou uwa ko raaranamū ojeupe. “Y'wa mū jema'ea futat. Emyreramū te ajee pēma'e futat pēporowykawera repya futat”, 'jau ijara 'ga gā nupe. A'ere 'ga awau watau gā nui. A'eramū gā namutamutat akou muku gā nui. ¹⁰ Uwa atyarama upe iwaēmauwe ijara 'ga wemiayuwa 'ga amū monou oma'e uwa 'a piaramū. A'ere ko raarana gā 'ga nupānupāi etee 'ga monou 'ga mojewya. Nan etee futat 'ga monou. ¹¹ Aipo 'ga waēm ire ko jara 'ga 'ga amū monou nū, oma'e piaramū 'ga 'ga monou numiamū. A'eramū gā awau owaēma uwa ko pe. “Uwa pemut amū jee, e'i ijara 'ga pē nupe”, 'jau 'ga iaarana gā nupe. A'ere gā nānēwējēmī 'ga rerekoi nū. 'Ga pyygi etee 'ga nupānupāu 'ga rerekoi nū. A'erauwe 'ga ojewya awau nū. “Namuri etee gā amū jee ki 'ei. Je nupānupā etee gā je mua je mojewya nū ki 'ei. Ene agawewi ako je mono ape ai'i. A'etea gā nojepojeuwi etee ki 'ei”, 'jau 'ga 'ua ijara 'ga upe imome'wau.

¹² —A'eramū 'ga 'ga amū monou nū. A'ere gā nānēwējēmī 'ga rerekoi nū. ¹³ A'eramū ko jara 'ga 'jau ojeupe: “Ma'ja ajee je aapo gā nupe 'ū? Teja'yra 'ga pa je omono nū kwy”, 'jau 'ga ojeupe. “Jera'yra 'ga nā'ā jeremifutararetea re'ā. A'etea pa je 'ga omono gā nesaka kwy. 'Ga nipo gā opojeup re'ā. Jera'yra 'ga ree nipo gā pojyramū re'ā”, 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau gā nupe.

¹⁴ —A'ere nipo gā 'ga ra'yra 'ga resakawe gā 'i ajaupe: “Wa'yra 'ga 'ga amut y'wa piaramū ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramū 'uwa 'ga manū re. A'eramū jane 'ga jukau jui. A'eramū janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manū re”, 'jau nipo gā ajaupe— 'jau Jejui 'ga gā nupe.

¹⁵ —A'eramū gā 'ga pyyka 'ga rerawau enuēma ko awi 'ga jukau— 'jau Jejui 'ga imome'wau gā nupe.

A'eramū Jejui 'ga 'jau gā nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'yra jukaarera gā nerekoi? ¹⁶ 'Ga futat oo ko raarana gā apisau. A'ere nipo 'ga gā amū monou gā py'rau oko raaranamū nū— 'jau 'ga gā nupe imome'wau.

A'eramū aipo renupara gā 'jau 'ga upe:

—A'jea futat sipo gā 'ga ra'yra 'ga jukai?— 'jau gā ajaupe.

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari gā nupe rakue. Je ree futat gā ka'arana kwasiari rakue.

“Mā ita nia'wyrui ra'e, 'jau nipo itaoga apoara gā ajaupe, ita monou imomoa ajau.

A'ere 'ga amū aipoa ita eroyrūmyrera ita pyygi etee imonou imŷina tenawera pype 'oga ppywotyapawamū”,

'jau gā ka'arana kwasiaa je ree rakue— 'jau Jejui 'ga gā nupe.

¹⁸ —'Ga amū nipo u'aa ita 'arimū. A'e 'ga open futat. A'ere 'ga amū 'arimū ita 'ar ire a'e 'ga ku'jo'jogi futari. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'emamū iapoi pē nupe— 'jau Jejui 'ga gā nupe.

Jejui 'ga upe fariseu gā eawet

(Mateu 22.15-22; Maku 12.13-17)

¹⁹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara gā, mainana 'wyrriara retee amara'neramū Jejui 'ga ree.

—Jane upe futat nipo ajee 'ga 'i u'ama— 'jau 'gā ajaupe. —Pe'je ajee sipyyk 'ga 'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere 'gā kyjei etee Jeju 'ga ree iporomutat ma'e 'gā nui. A'eramū 'gā 'ga ppyke'ema.

²⁰ A'eramū 'gā 'ga rerekou weape etee. 'Gā amū 'gā imepyau imonou 'ga rewiri 'ga resakawamū:

—Pe'je pejewau 'ga renupa pejemogyau— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau 'ga rewiri akou 'ga renupa.

—Tepeenup 'ga 'wyriararete 'ga kurawa 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe. —'Wyriararete 'ga kurawamū sipyyk 'ga 'jau. A'eramū 'wyriara 'ga 'ga jukaukaa janee 'jau— 'jau 'gā aipo 'gā nupe, 'ga rewiri imonopyra 'gā nupe.

²¹ A'eramū imepyypra 'gā awau oporonupa ee 'ga upe:

—Jeju. A'jea futat 'ā ereporogyta esage. Nereporogyta ekoetei 'ā ekou. A'jea futat 'ā erejajuka pāwē pāwē ore ree. A'jea futat te ore mu'e ape mama'e are— 'jau 'gā Jeju 'ga upe oporonupa 'me ee. ²²—A'eramū ene 'awamū 'jau ore. Jane 'ā judeua. Simono te jane ka'aranūa 'wyriararete 'ga upe? Naani te ra'u nū? Najudeu arūi te 'ā 'wyriararete 'ga. Tapy'yi amuteea 'ga. Romanūa te 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'jau 'gā oporonupa 'me Jeju 'ga upe.

²³ A'ere Jeju 'ga 'gā kwaawi ojee. "Jeje'ega renupa 'gā nuri numiamū. Siesak 'ga 'wyriararete 'ga kurawa 'jau, e'i 'gā jee numiamū", 'jau 'ga ojeupe. ²⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ka'aranūi 'ywope'ia pemut amū jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mū ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā amū imonou 'ga upe:

—Kweramū ajee 'wei— 'jau 'gā imonou 'ga po pe.

A'eramū 'ga esaukaa 'gā nupe:

—Aw'ya ra'agawa te 'up ee?

—'Wyriararete 'ga ra'agawa 'up ee!— 'jau 'gā 'ga upe.

—Aw'ya rera ajee 'awamū ojekwasiat 'upa ikupe katy nū?— 'jau 'ga esaukaa 'gā nupe.

—'Wyriararete 'ga rera futat 'up ee— 'jau 'gā Jeju 'ga upe.

²⁵—'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramū pēē imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

²⁶ A'eramū 'ga upe ee oporonup ma'efera 'gā oporesagamū etee 'ga ree:

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nū'ū. Nakurawi futari 'ga 'wyriararete 'ga janee jā'nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā ajemogyau etee futat.

Oferap ma'e are 'gā mu'eawet

(Mateu 22.23-33; Maku 12.18-27)

²⁷ Ko'iko'i ete satuseu 'gā amū 'ua oporogytau Jeju 'ga upe nū. Aipo 'gā e'i ajaupe: "Amanū re ae noferawu'jawi. Amanūmū ae teepawamū ywawuje futat", 'jau agawewi satuseu 'gā ajaupe jepi. A'etea 'gā 'ut imome'waukaa Jeju 'ga upe. ²⁸ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—"Moromu'jara 'ga" e'i 'gā enee jepi. A'eramū ene ore mueapyo katuu mama'e are. Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. "Kūima'e 'ga amū nipo amanū wa'yre'emauwe. A'eramū nipo 'ga manū re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ēē rerekou nū. A'eramū nipo 'ga wa'yramū ēē pype. A'ere nipo 'ga ra'yr ypya amanū ma'efera 'ga ra'yrera 'jawe futat", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gā Jeju 'ga upe.

A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁹ A'eramū 'gā oporogytau'japa nū:

—Kūima'e 'ga amū nipo 'ga ra'ra sete. A'eramū nipo u'ar ypy ma'efera 'ga kūjā mū rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emauwe 'ga manūi jui. A'eramū 'ga wemireko ēē rejaa wewirerera 'gā nupe. ³⁰ A'eramū nipo 'ga manū re 'ga rewirerera 'ga amū ēē rerekou 'ga py'rau nū. ³¹ Ojopy'rapy'rau etee 'gā ēē ree, ajamanū re. A'ere 'gā nata'yri'i futari ēē pype. ³² Ojee 'gā jomoyyaw ire ēē nanē amanūmū nū. ³³ A'eramū nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi manamū sipo ēē menaretea?— 'jau 'gā Jeju 'ga upe. —'Gā juejue futat ēē wereko kūi— 'jau 'gā Jeju 'ga upe.

³⁴ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Au etee te 'gā nemirekoramū kūi. ³⁵ A'ere oferap ma'e 'gā nuerekou'jawi kūjāa. Niporerekoweru'jawi 'gā kūjā are. Kūjāmera 'gā nanē omenariwere'emamū futat nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ³⁶—Ywagipewara 'gā 'jawe futat 'gā jemogyi amanū'jape'ema futat. Janeruwarete 'ga 'gā omoferap imogyau nū. A'eramū 'gā a'eramū 'ga ra'yramū futat ajemogyau. ³⁷ Ymā te 'ā Moisesi 'ga jane mu'e ai ae feraw are rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

—“Ka'a'ia je upe imueny re Janeruwarete 'ga oje'ega jee ikue: Je 'ā Eneruwaretea, 'jau 'ga oje'ega jee ikue”, 'jau Moisesi 'ga imome'wau rakue. “Je te 'ā Eneruwaretea. Enepytuna 'gā Nuwaretea je. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mímera 'gā Nuwaretea je ako, 'jau 'ga jee ikue”, 'jau Moisesi 'ga ka'arana kwasiia inuga janee rakue— 'jau Jejuí 'ga imome'wau 'gā nupe.

³⁸ —Aipo 'gā amanū futat rakue numiamū, Moisesi 'ga tywe'emauwe futat rakue numiamū. A'ere 'gā 'aga namanūi futari. Ateepawe'emamū futat 'gā 'aga. A'eramū Janeruwarete 'ga poromū 'jau Moisesi 'ga upe. 'Gā 'aga tywe'em ire amunipo 'ā 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe. Ako ma'e 'gā nupe etee te 'ga ae ruwamū— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

³⁹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā amū 'jau 'ga upe:

—A'jea futat— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴⁰ A'ere amumera 'gā noje'egi futari ajemogyau. Ojenosí 'gā 'ga wi. A'eramū 'gā oje'ega'ema futat 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret

(Mateu 22.41-46; Maku 12.35-37)

⁴¹ A'eramū Jejuí 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maran sipo ajee Ku'jywa 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyreramū wējēmī 'ga rekoí nū? Ymā te Davi 'ga manūi rakue. ⁴²⁻⁴³ Davi 'ga futat ka'arana okwasiat inuga janee rakue, Saumu 'jawa ka'aran are 'ga ikwasiari inuga janee rakue:

“Ga te eteetea. Janeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe:

'Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.

Enepājērete je 'jawe. A'eramū ene eapyka je yse katy.

Anure nipo je ene mogoi 'wyrriaramū 'gā nupe najuejue etee.

Ene ree iporomutare'ema 'gā 'arimū je ene magwawukari.

A'eramū ene je iapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga Jejararete 'ga upe ai'í”,

'jau Davi 'ga ikwasiia rakue— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe. ⁴⁴ —Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramū sipo ajee Davi 'ga 'i “Jejararete 'ga”, 'jau ajuapyrera 'ga upe nū?— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat

(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)

⁴⁵ Mytuna 'gā ajemogyau Jejuí 'ga porogyta renupa. A'ere 'ga ojerowaka oje'ega wemimū'e 'gā nupe:

⁴⁶ —Pejea'gu ki Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nui— 'jau 'ga 'gā nupe. —Gā 'ā e'í ojeupe: “Je kūima'eteetea”, e'í 'gā 'ā ojeupe ajemogyau, waity fuku rerekou. A'eramū 'gā ataramū 'gā naitya ajasimana 'gā nee. “Tiporesag ete 'gā je ree 'jau”, 'jau 'gā akou ojeupe. Wapeje'ega tāmējē 'gā ifutaa. 'Wyrriara apykawa 'arimū etee wapyka awau pejejatykaaw ipe. Ojemi'waaw ipe nanē nū 'wyrriara renawa 'arimū etee wapygiweramū ojemi'waa— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe. ⁴⁷ —Kūjā men manū ma'e 'gā nupe nanē 'gā 'jau: “Je tamaenun tekou enekaraemā are 'jau”, 'jau futatee 'gā 'gā nupe. “Je tareko esage enekaraemā enee 'jau”, 'jau futatee 'gā 'gā nupe. A'ere 'ga etee 'gā karaemā pyygi ojeupe, ka'aranūa nanē nū. A'eramū 'gā 'jau ojeupe etee futat: “Kwakwai'í teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe. Kasi a'e pe 'gā je kwaawi mama'e tywera je iaporamū ne kwy”, 'jau 'gā ojeupe etee futat. A'eramū nipo 'gā oje'ega monou fukuu 'me futat Jarejuwarete 'ga upe, wemiapo tywera mimawamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweri 'gā nemiapo tywewer are— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

21

Imen manū ma'efera ēē remimonofet

(Maku 12.41-44)

¹ Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'ūinaw ipe Jejuí 'ga ose ma'e 'gā nesaka 'ūina. Ika'aranūi kwai ma'e 'gā ka'aranūi monou yrū pype Jarejuwarete 'ga upe kwaiwete. ² 'Gā nesepaw ire majawera ēē mū 'ua osou 'og ipe. Nika'arani ēē akou. Itywerete ēē akou. A'etea ēē oka'aranūi ywope'i omonou ipype. Mukūi'í etee ēē imonou ipype. Naepyi agawewi ēē remimonofera. ³⁻⁴ ēē resakawe Jejuí 'ga 'jau ojeupi oo ma'efera 'gā nupe:

—Kweramū kūjāa ēē imen manū ma'efera ēē. Nitywa'uweri agawewi ēē mama'ea. A'etea ēē oka'aranūi monoupap futat yrū pype. A'eramū ēē otywe'emamū futat mama'ea ojeupe imuawamū. ēē remimonofera ika'aranūi kwai ma'e 'gā ma'e wapyraap futat Janeruwarete 'ga upe. 'Gā kwaiwete agawewi omonou 'ga upe. A'etea 'gā kwaiwete wējēmī wereko ojeupe nū. A'ere ēē ma'ea nitywi futari. Omonopap futat ēē 'ga upe. Naemyreri futari ēē upe. Wemi'urama muawa we futat ēē omonopap 'ga upe— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e
(Mateu 24.1-14; Maku 13.1-13)

⁵ Anure Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gā 'jau:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogyaawa 'oga jā'nū'ū— 'jau 'gā ajaupe. —Sā'ā ita esagea. Mytuna 'gā ka'aranūū mom'yi Jarejuwarete 'ga mogyaawa 'oga apoawamū— 'jau 'gā.

⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—A'jea futat esageramū numiamū. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gā nuri imonou etyka. Nom'yi'i futari nipo 'gā itaa mū aju'arimū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Maranime sipo aipo 'gā Jarejuwarete 'ga mogyaawa monoi etyka? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree iapo enune?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je renune 'ut ma'e 'gā nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. Anure nipo kwaiwete 'gā nuri, "Janeruwarete 'ga je mut pē katu'okaramū", 'jau nipo 'gā 'ua pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. "O'meramū 'gā 'i", pe'je etee ki 'gā nupe. Kwaiwete nipo 'gā 'gā moryteeu ojee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁹—Anure nipo amutee amunaw awi 'gā nuri 'wyriararete rowajaa 'ga remiayuwā 'gā neewe futat. A'ere kasi aipo renupa pekyje ne. Nan futat nipo teepaw enune. A'ere nipo naporomū rūi imateepaawa. Naporomū etee rūi futat nipo mama'e rekoī— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. ¹⁰ Amunap tesirūmera pypewara 'gā we futat nipo ajuowajat. ¹¹ A'eramū nipo jero'wua ojeupa kwaiwete. Ywya we futat nipo oyyi peu peu 'jau. Amumera 'gā nipo opapa kwaiwete ty'ara rerekou. Ywag ipe nanē nipo mama'e mū ojesaukaa pē mogyjawamū. ¹² Jeremiayuwamū nipo 'gā amū pē nereko tyweretei. Pē monou nipo pē munepa pē mu'ama moromunepawa pype. Teepaw enune nipo 'gā pē monoi pē munepa pē mu'ama moromunepawa pype. Pē pyyka nipo 'gā pē nerawau judeu 'gā jatykaaw ipe pē moporogytaukaa. Amumeramū nipo 'gā pē nerawau 'wyriara upe. ¹³ 'Wyriararete upe pejejerooramū ki pēē je mome'wau 'gā nupe. "Jejui 'ga iporokatu'ogiwet pē nee", 'jau ki pēē 'wyriara 'gā nupe, moromunepawa pypewara 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe ki je mome'wau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁴—A'eramū "Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gā nupe 'wei", pe'je kasi ne. ¹⁵ Je te 'gā nupe peje'egawa amut pē nupe peu pē nerooramū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū 'gā "i'me 'ga ra'e", 'jau'ewem pē nupe. ¹⁶ Pēpytuna 'gā we futat nipo pē mono amū ia'wyre'ema 'gā po pe, pē munewukaa. Pējara 'gā, pēnewirera 'gā, pēneki'yra 'gā, pējekoty'aawa 'gā. Mīmera 'gā miamū nipo pē monou ia'wyre'ema 'gā nupe pē munewukaa. A'eramū nipo 'gā pēē mū jukau futat. ¹⁷ Je rerowiaara 'ā pēē. A'eramū nipo je rerowiare'ema 'gā najueje etee futat oporomutare'emamū pē nee. ¹⁸ A'ere nipo je nopoiri futari pē nui. Tejejukau esage etee pē nee. ¹⁹ A'eramū ki pēē je rerowiaa pejejemogyau. Pejepoire'ema futat je rerowiar awi. A'eramū pēē pejemanū re pejewau ywag ipe je pyri— 'jau Jejui 'ga oporogytau 'ūina 'gā nupe.

Jerusarega retygawam

(Mateu 24.15-21; Maku 13.14-19)

²⁰—Anure nipo pē nee iporomutare'ema 'gā nuri Jerusarega osōu. Aipo resakawe ki pe'je pejejaupe: "Awamū nipo 'ā 'gā Jerusarega retygi 'ja", 'jau ki pēē pejejaupe. ²¹ A'eramū ki pēē Judeja ywy pe ako ma'eramū 'gā nesakawe pejeka'jama pejewau ywytyr ipe. Jerusareg ipe ako ma'eramū nanē pēē pejeka'jamayayau jui. Jū me ako ma'eramū pejewawe'em Jerusareg ipe. Jerusareg awi ki peka'jamap futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²²—Jefaruua Jerusarega upe iwaēmauwe futat ki pe'je pejejaupe "owaēm Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gā nereko tyweawa upe ra'e", pe'je ki. Ymā te 'ā 'gā ka'arana kwasiari ee rakue. "A'ere 'ga 'awamū ikwasiari pyrer imū etee futat iapoī", 'jau ki pēē— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²³—Oporiay'iramū nipo ta'yryrū ma'e kūjā ajemogyau, ta'yky'ri ma'ea nanē nipo nū. Nujānarūi ewegu ma'ea. Ta'y'ri'i ma'e nanē nujānarūi nū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Imara'ne te nipo Janeruwarete 'ga 'ūina. Ika'jame'ema 'gā nipo ako tywerete futat. ²⁴ Ika'jame'ema 'gā 'ga wapisiukat jyuū pyu 'gā nupe. Amumera 'gā nipo 'ga ipofarukaa 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā 'gā nerawau kwe pe. Ajepeja ywy pe 'gā nerawau imunepa. Jerusareg ipe judeu'ema 'gā 'wyriara 'gā jemogyramū nipo ojeapou, kwaiwete futat. Janeruwarete 'ga remifutar imū etee futat nipo 'gā 'ūina. Awau nipo owaēma 'ga muēmawa upe. A'erauwe nipo Janeruwarete 'ga 'ga muēmukari— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

Janereki'yra 'ga ruawam

(Mateu 24.29-35; Maku 13.24-31)

²⁵—Ywag ipe nanē nipo mama'e mū jesaukari pē nupe nū. Jay are, jaytata are, kwar are. Mīmer are nipo ojesaukaa pē mogyjawamū. 'Yē'ea nanē nipo oyyita nū. A'eramū

futat nipo wyjapetegamū. A'eramū nipo pēē pejekyllau ipyamu awi. ²⁶ Ywag ipewara nanē nipo ooyita nū. Kwat, jay, jaytata. Mīmera nipo ooyita— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau. —A'eramū nipo pēē wyw pewaramū najuejue etee pejekyllau jui. Amumera 'gā nipo amanūaipa okyje rerekou. 'Gā kyjea nipo 'gā apisawaipa 'gā mogyau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁷ —Aipo pēē esag ire nipo pēneki'yramū je tejuja tejewya. Ywasiga rupi nipo tejuja tejypa. A'eramū nipo wyw pewara 'gā je resaka, je ruramū. Tepājē mū nipo je ruri, tejenyfuga pype futat tejuja nū. A'eramū nipo 'gā 'jau jee: “Nitywi 'ga amū ene 'jawe. Ene te 'ā pājērete. Ene te 'ā esage ma'eramū. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawe”, 'jau nipo 'gā jee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁸ —Aipoa mama'ea pejejeupe ijesaekar ypyrauwe ki pejemogy pejeku'iramū. Aipo pēē esag ire nipo je anurenure'i je ruri pē nerawau 'aw awi— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁹⁻³⁰ A'ere Jejuī 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau ee ikue:

—Mama'ea je amome'u pē nupe pē mu'jawamū tejuawa 'ar are— 'jau 'ga 'gā nupe. —Sā'ā ae siaka'gywa potyramū amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ā ae amana jewyt ja'wyja'wy kwaapa. ³¹ Nan tee futat ki je'eawer imū mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: “'Ut ja'wyja'wy Jejuī 'ga janee 'wyriaramū akou ra'e”, pe'je ki pejejaupe. ³² A'jea futat je 'i. Je'eawer imū mama'e jeapo resakarera 'gā papa katu katue'mauwe nipo tejuja tejewya— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³³ —Ywaga nipo atepawamū futat. Wywa nanē nipo atepawamū futat nū. A'ere nipo jeremimome'ufera nateepawa'uweri futari. Je'eawer imū etee futat nipo aipoa ojeapou— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe ikue.

“Je rura ki peapesak” Jejuī 'ga 'eawet

³⁴ A'ere Jejuī 'ga oje'ega 'gā nupe nū:

—Pe'je pejemogyau je ruru'jawa rapesaka au'jeteramū futat. Pēnea'at kasi pejemogyau 'auwara mama'e are etee ne. Maraka apo are etee kasi pejemogy pejeje'aramū ne. Kasi a'e pe je rura pē mopiryyi erujewi ne— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁵ —Sā'ā ae wyw kwara resage'ema. A'eramū 'ā ae u'aa erujewi ipype. A'eramū 'ā ae opiryyjamū jui. Nan tee futat nipo pēē je jeyra rapesakare'emamū pēpiryyi erujewi aipoa mama'e resaka— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ³⁶ —A'eramū pēē pejemogyau pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe, pejejere'emamū. “Ku'jyp. Je momoirukat kasi ape eja'yra 'ga rerowiar awi ne. Je poar ape, 'ga rerowiarukaa jee”, pe'je ki 'ga upe. “Mama'e tywera je aesak kwaiwete. A'ere je jemogypygyi 'ga ree”, pe'je ki 'ga upe. “Najepoiriweri je 'ga wi”, pe'je ki 'ga upe. Kasi a'e pe aipo pe'je'emamū nepeēma'uweri mama'e tywer awi ne— 'jau Jejuī 'ga 'gā mu'jau ee. —Je rerowiar awi pejejoire'ema pejemogyau je ruramū tepēku'i 'jau. Pejejuja pejeku'iramū je rowiare je jewyramū 'jau— 'jau Jejuī 'ga 'ūina 'gā nupe.

³⁷ Aipo are 'ga 'gā mu'jau akou. Ai'iwe, ai'iwe 'jau 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'gā mu'jau. A'ere 'ga kaaruwauwe awau ojepe'au Jerusareg awi. Awau osea Oriweira 'jaw ipe. ³⁸ Ai'iwe 'ga 'gā nerawau nū. Tekotee 'gā nanē awau 'ga rupi nū. Kwaiwete 'gā awau 'ga porogyta renupa nū. Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype awau 'ga je'ega renupa ajatykau.

22

Jejuī 'ga ree ifuwet ma'e 'gā

(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Juā 11.45-53)

¹⁻² Egitu wyw awi judeu ypy ypy 'gā nenū'ēawer are wea'awa maraka upe iwaēm ja'wyja'wyrauwe mainana 'wyriara 'gā ajatykau Moisesi 'ga remikwasiarer are mōromu'jara 'gā nee.

—Maran te jane Jejuī 'ga pygyi 'ga jukau?— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere 'gā kyjei 'ga remiayuwā 'gā nui.

—Jerusareg ipewara 'gā iporomutat 'ga ree. Soko kasi 'ga ree mytuna pype ne— 'jau 'gā ajaupe. —Wowase 'ga rerekoramū 'ga remiayuwā 'gā jane apisi ne. Awotywe'eme te sireko 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

Mainana 'wyriara 'gā nupe Judas 'ga 'eawet

(Mateu 26.14-16; Maku 14.10-11)

³ A'ere 'ga remimu'e 'ga amū ree mama'eukwaawa 'wyriara ruwi, Judas Iskariote 'ga ree. Jejuī 'ga remimu'e 'ga futat numiamū. A'ere mama'eukwaawa 'wyriara namu'akwaawukari 'ga imogou. ⁴ A'eramū 'ga awau oporogytau mainana 'wyriara 'gā nupe:

—Je oo Jejuī 'ga resaukaa pē nupe. Tepepyyk 'ga 'jau. Je akwaap 'ga rekwawa. A'eramū je pē nerawau 'ga rekwaw ipe— 'jau Judas 'ga 'gā nupe. —'Ga upe jarewaēmawe nipo je 'ga retywape pyteri 'ga resaukaawamū pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵ A'eramū mainana 'gā aku'iramū 'ga ree, aipo 'ga 'eramū.

—'Ga resaukaramū toromepy ene 'jau— 'jau 'gā Judas 'ga upe.

⁶—Pe'je ki ajei 'wei— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'jau 'ga upe nū:

—Tene 'ga jepe'ai ra'ne. Emaenun etee ekou ee ra'ne. Ojete 'ga rekoramū toropyyk 'ga 'jau. Jemime toropyyk 'ga 'jau, awotywe'eme 'jau. A'eramū 'ga rewiriwara 'gā ikwaape'ema 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga Jeju 'ga rerekou weape.

Jeju 'ga 'gā monou kumi apoawamū

(Mateu 26.17-25; Maku 14.12-21; Juā 13.21-30)

⁷ Awau owaēma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. Maraka fukua te poromū. A'e awi awau owaēma karupa'mī jukaawa 'ara upe. A'e 'ara rupi futat judeu 'gā karupa'mī jukau i'wau. ⁸ Aipo 'ara rupi Jeju 'ga oje'ega Pedro 'ga upe Juā 'ga retee:

—Pe'je pejewau karupa'mī mū jukau eya jarejee— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁹ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ma'ape ki 'ei? Awŷja rog ipe ki 'ei?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe. Peu nipo 'y ryrū rerekwara 'ga peekoat. ¹¹ A'eramū pēē pejewau 'ga rewiri. 'Og ipe 'ga seramū pejeporogytau 'oga jara 'ga upe: "Janejara 'ga ore mut imome'waukaa enee: 'Ma'ape te je karupa'mī eyra 'ui tejemimu'e 'gā netee?' e'i 'ga kūi. 'Ma'ape te ore kumi apoi?' e'i 'ga enee kūi", pe'je ki 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. —"Tajemi'wat tejemiayuwa 'gā pyri 'jau, e'i 'ga enee ko", pe'je ki 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹²—Aipo ojeupe pēē 'e re 'ga tepē neroo ywatwara imy'jawa pype 'jau. Ityp futat aejemi'waawa peu. Ae renawa nanē otywamū futat nū. A'eramū pēē pejejeupe 'ga esaukar ire peu futat iapou ewara reewe jarejeupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³ Ojeupe Jeju 'ga 'e re 'gā awau. Awau 'gā 'ga 'eawer imū etee futat esaka. A'eramū 'gā kumi apou maraka are wea'awamū. A'ere Jeju 'ga awau 'gā newiri, wemimu'e 'gā nerawau.

Mani'oko'o 'ia y'waya reewe 'gā nupe imonoawet

(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-26; 1 Korītu 11.23-25)

¹⁴ Kumi apopaw ire Jeju 'ga awau wapyka kumi'wawa pyri wemiayuwa 'gā netee.

¹⁵ —Karupa'mīa je auwei tekou pē pyri jepi. Ko'iko'i ete 'gā nuri je pyyka je rerekou tyweaete. ¹⁶ Awamū 'ā maraka apoawa. Maraka apoawa upe iwaēmauwe 'ā peapo maraka jepi. A'ere je 'awamū etee futat iapoi pē pyri. Pē'wyriat pāwē pāwēnamū tejewya te nipo je iapou'jawi pē pyri nū. 'Aga maraka teepap kamēsīete. Aipo te nipo marakareteretea futat— 'jau 'ga 'ūina 'gā nupe.

¹⁷ A'ere 'ga y'way pyyka, yrū pypewara reramā'jāu ywau eroje'ega 'Uwa 'ga upe:

—Ene te 'ā mama'ea eremut oree— 'jau 'ga 'Uwa 'ga upe.

'Uwa 'ga upe oje'eg ire 'ga itykurukaa 'gā nupe najuejue etee.

¹⁸ —Je natykuru'jawi pē pyri. Tejewyru'japa tāmējē tatykuru'jap pē pyri 'jau nū— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

¹⁹ A'ere 'ga mani'oko'o'i pyyka nū. A'eramū 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe nū. 'Ga upe oje'eg ire 'ga imonou imo'jau 'gā nupe. 'Gā moykapap mani'oko'o'i pyu.

—Koromū futat jero'oa. Sā'ā mani'oko'o'i jemo'ia. Nan futat nipo jero'oa jemo'i— 'jau 'ga 'gā nupe. —Amanū je pē nupe pē katu'okawamū. A'eramū pēē jemanūawer are pejejea'aramū mani'oko'o'i 'wau pejejemogyau pejejere'emamū. Pejejea'aramū jemanūawer are mani'oko'o'i 'wauwe futat— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina.

²⁰ Ojemi'wapaw ire 'ga kaneeku pyyka nū.

—Sā'ā y'waya. Nan futat nipo jery jeko'wogi pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina. —A'ere'ere'i futat nipo 'gā amū jery reko'wogi. A'eramū nipo jery reko'wog ire Janeruwarete 'ga pē katu'oka jery pyu— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jery jeko'woqe'em ire amunipo 'ā Janeruwarete 'ga nepē katu'ogi futari. A'eramū 'ga pē nee futat jery reko'wogukaa. 'Awamū karupa'mīa nepejukau'jawi pejetywera mepyawamū. Poromū futat 'ga je'eg ymanera numiamū. 'Awamū jerya tee pē pirei pētywer awi. Jemanū are tee Jeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui je rero'warāmū. Poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamū. A'ea 'ga je'ega nimojopyruawi futari 'awamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

²¹ —'Au futat ia'wyre'ema 'gā po pe je monoara 'ga reni wapyka je pyri. ²² Amanū futat je Tejuwarete 'ga je'eg imū etee futat. Iporiay'i ia'wyre'ema 'gā po pe je monoara 'ga numiamū. Anure nipo Janeruwarete 'ga aipo 'ga rereko tyweretei kwaiwete— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina.

²³ Aipo 'ga 'eramū 'ga remimu'e 'gā amā'jāmā'jāu etee ajueakwar are:

—Awŷja sipo 'ga monou poromū ia'wyre'ema 'gā po pe 'wei?— 'jau 'gā ajaupe.

Kūima'eeteete are 'gā mu'eawet

²⁴ A'ere 'ga remimu'e 'gā eewi ajamueu nū:

—Manamū te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramū jarejuapyraapa?— 'jau 'gā ajaupe.

²⁵ A'e are 'gā ajamueramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekwaap judeue'ema 'gā 'wyrara 'gā nemiapoa. 'Gā 'wyrara 'gā wemiayuwa 'gā amū monou mama'e apoukaa ojeupe: “Nan iki peapo jeje'egawer imū etee futat”, 'jau nipo 'wyrara oje'ega wemiayuwa 'gā nupe. Iapo esage'emamū nipo 'gā 'wyrara 'gā nereko tyweretei. A'etea nipo 'ga 'jau ojeupe: “Je 'ā 'gā nee ojejuka esage ma'ea”, 'jau nipo 'ga 'ūina ojeupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ²⁶—A'ere kasi pēē nanarūi ne. 'Wyraramū pejekoweramū ki pēē mama'e apou etee futat pejejaupe, pejejopoa etee futat— 'jau 'ga 'ūina 'gā nupe.

²⁷ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Manamū te pē nupe kūima'eeteete 'ga? Kumi'wawa pyri wapyk ma'e 'ga, kumi apoara 'ga te ra'u nū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Kumi'wawa pyri wapyk ma'e 'ga futat— 'jau 'gā 'ga upe.

—A'jea futat. A'ere 'ā je kumi apoara 'jawe futat je rekoji pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁸ —Ia'wre'ema 'gā ako je rereko tywerete agawewi ai'i. A'etea 'ā naje rejari pejepe je mogou ojetee'i. A'eramū je a'eramū anure pē mepyau. ²⁹⁻³⁰ Tejuwarete 'ga 'wyraramū pē nupe tomonoramū tomono pēē 'wyrararamū imogyau 'jau, tepoaawamū 'jau. Israeu 'ga ra'yra 'gā pytuna tusi. A'eramū je pē monou pē mogyau 'wyrararamū Israeu juapyrera 'gā nupe. A'eramū Israeu juapyrera 'gā nipo awau pē nowase. A'eramū nipo pēē 'jau mama'e esage apoara 'gā nupe: “Mama'e esage ereapo rakue, Jarejuwarete 'ga je'eg imū rakue. A'eramū 'ga ene mepyau eneremiapofer are”, 'jau nipo pēē 'gā nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Mama'e tywera apoara 'gā nupe nipo pēē 'jau: “Mama'e tywera etee ereapo Jarejuwarete 'ga upe rakue. 'Ga je'eg imū jēmī mama'e apowe'em rakue. A'eramū 'ga ene mepyau eneremiapo tywer imū etee futat”, 'jau nipo pēē 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe. —Aipo 'ara rupi nanē nipo pejewau pejejemi'waa je pyri nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Juā 13.36-38)

³¹ A'eramū Jeju 'ga 'jau Simāo Pedro 'ga upe:

—Mama'eukwaawa 'wyrara oje'eg jee ai'i. “Taesak eneremimu'efera 'gā poira ene rerowiar awi 'jau”, e'i mama'eukwaawa 'wyrara jee ai'i. Sā'ā ae juowuw apefera renū'ēa a'yi esage awi. Nan tee futat nipo mama'eukwaawa 'wyrara pē nenuēm are ifuweramū jeremiayuwa 'gā nui. ³² A'ere 'ā je 'i Tejuwarete 'ga upe tekou ene ree. “Epoar iki Simāo 'ga. 'Ga momoirukare'ema je rerowiar awi”, 'jau je 'ā 'ga upe tekou ene ree— 'jau Jeju 'ga 'ga upe imome'wau. —A'eramū nipo ene epoirapa etee je wi. A'ere nipo erejeywt je rerowiaa nū. A'eramū te nipo nerepoiru'jawi je rerowiar awi— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. —A'eramū ene ejewirera 'gā poaa je rerowiarukaa 'gā nupe— 'jau 'ga 'ga upe.

³³ Aipo 'ga 'eramū Pedro 'ga 'jau:

—Naani kūi. Napoira'uweri je ene wi kūi. Moromunepaw ipe miamū futat je oi ene pyri ene munewamū kūi. Ene reewe futat temanūmū kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁴ —Ene'me awi kūi. 'Awa ppytuna rupi nipo ene'me 'gā nupe kūi. Muapyapyt katu nipo ene 'jau 'gā nupe: “Nakwaawi je 'ga”, 'jau nipo ene 'gā nupe je kwakupa wyrasokwē je'ege'emaue— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³⁵ A'ere Jeju 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Ymā te ako je pē monoi kwe pe tejemome'waukaa 'gā nupe ai'i. “Peroo kasi pejekaraemā ne”, 'jau ako je pē nupe ai'i. “Ka'aranūa miamū futat pēē erawawe'em. Pejepypapaawa miamū futat kasi peroo ne”, 'jau je ako pē nupe ai'i. Kwe pe je pē monoramū te mama'ea nitywi pē nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Naani nū'ū— 'jau 'ga remimu'e 'gā 'ga upe.

³⁶ —A'jea futat nū'ū. A'ere 'awamū nanarūi. Pejejemi'urama peroo 'awamū. Ka'aranūa peroo 'awamū. Jyuu tywe'emamū pēē pejejaity poakuwuu mū me'ega jyuu muawamū.

³⁷ Ymā te 'gā 'ā ka'arana kwasiari inuga je ree rakue: “Wereko tywerete nipo 'gā 'ga oporojuka ma'e 'jawe”, 'jau 'gā ikwasiaa inuga je ree rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe 'ūina. —Ikwasiaripyre imū etee futat nipo 'gā je rereko tyweretei. 'Awamū futat 'gā je rereko tyweri— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina.

³⁸ A'eramū 'ga remimu'e 'ga amū 'jau 'ga upe:

—'Awamū mukūi jyuu ruwi kūi— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū Jeju 'ga 'jau:

—Au'je ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

*'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet
(Mateu 26.36-46; Maku 14.32-42)*

³⁹ Ojemi'wapaw ire Jejuu 'ga awau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe. Awawete pe 'ga awau. 'Ga remimu'e 'gā awau 'ga rupi. ⁴⁰ Owaēmawe 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pejefuakaramū pejetywera apowe'em— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴¹ Ojepe'au'i 'ga awau 'gā nui. A'ere 'ga awau wenupy'āu wapyka, oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

⁴² —Kiapi'ni. 'Wyriri'ri 'gā imara'ne je ree. 'Gā nipo 'ā je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā nuapoa'uwari nanuara je ree. A'ere 'ā najeremifutar imū rūi ereapoukat. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴³ A'e pype ywag ipewara 'ga 'ua ojypa 'ga pyri, 'ga mojemogyppygukaa 'ua ojee. ⁴⁴ A'eramū Jejuu 'ga oje'egu'japa 'Uwarete 'ga upe nū. 'Ga 'arasiga 'ga py'a moywyrafenayau 'ga m'ina. A'eramū 'ga ry'aja otykya 'ga ry 'jawe wyyu. ⁴⁵ Oporogytapaw ire Jejuu 'ga afu'ama awau wemimu'e 'gā pyri. A'ere 'gā seri 'upa. 'Iarasig 'gā 'ga ree. A'eramū 'gā a'eramū osea ajemogyau.

⁴⁶ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'ua 'gā nupe:

—Ma'eramū te peset etee pejejupa? Pefu'am jui. “Pe'je pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pejefuakaramū mama'e tywera apowe'em”, a'e je ako pē nupe ko. “Kasi a'e pe nepēfuakari mama'e tywer awi ne”, a'e je ako pē nupe ko— 'jau 'ga 'gā nupe.

*Jejuu 'ga pyykawet
(Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Juā 18.3-11)*

⁴⁷ Aipo 'gā nupe 'ga 'e 'ga 'amamū 'ga pyykara 'gā 'ua owaēma 'gā nupe. Judas 'ga 'gā nerua pe resaukaa 'gā nupe.

—Au 'ga ruri jepi— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'gā nerawau peu. Tenune 'ga 'upa 'gā nupe. A'eramū 'gā ojekyita 'ga rewiri. 'Ga porogyta 'ga 'amamū 'gā 'ua owaēma Jejuu 'ga upe. A'eramū Judas 'ga awau 'ga rerowyka 'ga retywape pytea.

⁴⁸ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'ga upe:

—Je resaukaawamū te 'ā jeretywape pyter ape jejekoty'aawa 'jawe?— 'jau 'ga Judas 'ga upe.

⁴⁹ Aipo resakawe 'ga remimu'e 'gā ikwaapa.

—'Ga pyyka 'gā nuri ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'ga remiyauwa 'gā 'jau Jejuu 'ga upe:

—Ene pyyka 'gā nuri ra'e. Erefutat te ore jyyu pyu 'gā apisia?— 'jau 'gā Jejuu 'ga upe.

⁵⁰ A'erauwe 'ga amū ogy rekyyita kūima'e 'ga amū namī monoka. Mainana 'ga remiyauwa 'ga namī monoka 'ga wi. Furuk. Mainana 'wyrirarete 'ga remiyauwa 'ga namī 'ga iyypa.

⁵¹ Aipo 'ga namī yywamū Jejuu 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Peapo awi nanuara— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū Jejuu 'ga 'ga namī pyyka imonou im'ina 'ga ree nū, 'ga namī renawer ipe nū.

⁵² A'eramū Jejuu 'ga oje'ega opyykara 'gā nupe. Mainana 'wyrira'ra 'gā, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'wyrira'ra 'gā, judeu 'gā 'wyriri'ri 'gā. Mīmera 'gā 'ua 'ga pyyka. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē ma'eramū pejejua muawa pyu je nupāu ekoete 'ū, muna'ywa 'jawe 'ū?

⁵³ Pejejepype je rekoramū miamū ako naje pyygi pejepe ai'i. A'ere jemanūiawa upe iwaēmi 'awamū. A'eramū Jeruwarete 'ga je pyygukaa rēwējēmi pē nupe— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe.

*Pedro 'ga Jejuu 'ga kwakupa
(Mateu 26.57-58, 69-75; Maku 14.53-54, 66-72; Juā 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ A'eramū futat 'gā Jejuu 'ga pyyka 'ga rerawau mainana 'wyrirarete 'ga rog ipe. Pedro 'ga awau 'ga rewiri. A'ere 'ga mukuu etee 'ga reko 'ga wi. Awau 'ga owaēma mainana roga upe. A'ere 'ga oi akou ukupepe etee mainana 'ga remiyauwa pyri etee. ⁵⁵ Ukupepe mainana 'ga remiyauwa 'gā tata mojoy'wau 'upa 'ga roga pyri. A'eramū Pedro 'ga awau wapyka ojepe'jau 'gā pyri.

⁵⁶ A'eramū mainana 'ga remiyauwa ēē mū 'ga resaka.

—Mīnamū kiā rewiriwara kiā amū reni ra'e— 'jau ēē, 'ga resaka tata ypyu 'ga renamū.

⁵⁷ Aipo ēē 'eramū Pedro 'ga 'jau ēē upe:

—Tee. Naani nū ī. Nakwaawi je 'ga nū ī— 'jau futatee 'ga ēē upe.

Okyjau 'ga opyyg awi. A'eramū 'ga o'meramū ēē upe.

⁵⁸ A'ere kūima'e 'ga amū 'ga resaka nū.

—Ene futat 'ga rewiri ako ma'efera, 'jau je 'ū— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

A'ere Pedro 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani nū 'ū. Naje rūi kūi— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe nū.

⁵⁹ A'ere'ere 'i ajepeja 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Ene futat 'ga rewiriwarera kūi. Garireja ywy pewara ene. A'eramū ene a'jea futat kūi, 'ga rewiriwara futat ene kūi— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

⁶⁰ —Nakwaawi je aipo ene'ea nū'ū— 'jau futatee Pedro 'ga 'ga upe, Jeju 'ga kwakupa 'gā nui.

Aipo 'ga 'e 'ga renamū wyrasokwē oje'ega. ⁶¹ A'erauwe Jeju 'ga ojerowaka amā'jāu Pedro 'ga ree. A'eramū Pedro 'ga wea'aramū 'ga 'eawer are. “Wyrasokwē je'ege'emauwe nipo je kwakuw ape 'gā nupe muapyt”, 'ga 'eawer are.

—A'eferupi tee pa 'ā je 'ga kwakuwi nū— 'jau 'ga wea'aramū 'ga je'egawer are.

⁶² Aipo 'e re Pedro 'ga awau ujāna ojenosōu. A'eramū futat u'arasigamū wea'aramū ee.

—Ma'eramū je aipo 'jau ra'e 'ū?— 'jau 'ga awau 'ūina u'arasigamū. —Mama'e esage na'ga 'ā wapo jee jepi re'ā. A'etea pa je 'ā aipo a'e ekoete 'gā nupe ra'e nū— 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamū u'eawer are.

A'eramū 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

Jeju 'ga rerekoemāawet

(Mateu 26.67-68; Maku 14.65)

⁶³ 'Ga pyykara 'gā Jeju 'ga nupāu. 'Ga kurapa kypyre'emete futat 'ga rerekou 'ga nupā pype. ⁶⁴ A'eramū 'gā 'ga reakwapiāa taity pyu. A'ere 'gā 'jau 'ga upe:

—Ene 'ā 'i akwaap ma'ea. Awyja te ene nupā?— 'jau 'gā 'ga upe 'ga rerekoemāu erekou.

⁶⁵ A'e pype 'ga nupāara 'gā 'ga kurapa ajemogyau.

'Wyriara 'gā Jeju 'ga moporogytaukaa

(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Juā 18.19-24)

⁶⁶ Ku'emamū mainana 'gā ajatykau 'wyria'ri 'gā, Moisesi 'ga remikwasiarer are momu'jara 'gā netee:

—Perut 'ga 'au oree. Toromoporogytaukat 'ga 'au orojee 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ga rerua 'gā nupe.

⁶⁷ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ene futat te Jarejuwarete 'ga remimurera?— 'jau 'gā 'ga upe.

—“A'jea futat” je 'eramū naje rerowiari pejepe ne— 'jau etee Jeju 'ga 'gā nupe. ⁶⁸ —Pejejeupe mama'e mū ree jeporonuamū, nepemome'ui jee ne. ⁶⁹ A'ere anurenure'i je apygi Tejuwa 'ga yse katy. Tejuwarete 'ga 'jawe futat nipo je reko'i pājēreteramū. A'eramū nipo je 'ga yse katy te 'yina teapyka 'awamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷⁰ —Koromū futat nipo ajee ene Jarejuwarete 'ga ra'yramū?— 'jau 'gā 'ga upe.

—A'jea futat poromū pe'je— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷¹ Aipo 'ga 'eramū taetu 'gā amara'neramū 'ga ree kwaiwete.

—Aruenuw ore 'ga 'awamū. “Tejuwa 'ga 'jawe futat je reko'i nipo”, e'i 'ga oree— 'jau 'gā ajaupe. —Pe'je ajee sijuka 'ga 'ū— 'jau 'gā ajaupe. —Narafutari ore 'ga je'ega mome'wara 'gā. 'Ga futat 'awamū ojemome'u esage oree— 'jau 'gā ajaupe, amara'neramū 'ga ree.

23

Piratu 'ga rowase Jeju 'ga reko'i

(Mateu 27.1-2, 11-14; Maku 15.1-5; Juā 18.28-38)

¹ Aipo 'e re 'gā 'ga rerawau 'wyriara 'ga upe, Piratu 'ga upe. Najuejue etee futat 'gā 'ga rerawau. ² A'eramū 'gā 'ga je'ēwu'jaga 'ga upe:

—Koromū 'wyriararete 'ga ree 'gā mamara'neukaara. “Pemepy awi 'wyriararete 'ga”, e'i 'ga oree ai'i— 'jau futatee 'gā, Jeju 'ga je'ēwu'jaga Piratu 'ga upe. —Koromū futat “Je Jarejuwarete 'ga remimureramū”, 'jau nanē 'ga oree ai'i nū. “A'eramū je 'awamū 'wyriarareteramū pē nupe. 'Ga py'rau tejuwa”, e'i 'ga oree ai'i. A'eramū ore 'ga pyyka 'ga rerua— 'jau futatee 'gā Jeju 'ga je'ēwu'jaga Piratu 'ga upe.

³ A'eramū Piratu 'ga 'jau Jeju 'ga upe:

—Ene futat nipo ajee judeu 'gā 'wyriararetea?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat ere poromū— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Agamū ae kūima'e tywere'emamū, a'e je 'ā pē nupe jepi. Ma'eramū ajee jane 'ga jukai 'ū? Ma'ja 'ga iapou pē nupe rai'i 'ū?— 'jau etee Piratu 'ga 'gā nupe.

⁵ A'ere mainana 'gā 'i etee futat 'ga upe:

—Pe'je 'ga jukau futat. Kwe pe te 'ā 'ga oi ae mu'jau tyweruu akou. A'ere 'ga remi-mome'ufera nia'wyr'i futari. Amunawa moyka oporogyta tywera pyu. Pēnemaiyuwa 'gā

'ga amu'e 'wyrriararete 'ga rerowiarukare'em are. Garireja ywy pe ra'ne ako 'ga rekoi 'gā mu'jau ai'i. Aere 'ā 'ga ruri akou 'au nū— 'jau futatee 'gā 'ga upe.

Erote 'ga upe 'ga rerooawet

⁶ Aipo ojeupe 'gā 'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Garireja ywy awi 'ut ma'efera 'ga nipo ajee?— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷ —Pe awi futat 'ga ruri— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je ajee 'ga rerawau Erote 'ga upe. Ako je nipo 'ga 'au. Garireja ywy pewara 'gā 'wyrriara 'ga. A'eramū pēē 'ga rerawau imome'wau 'ga upe— 'jau Piratu 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ga rerawau Erote 'ga upe.

⁸ Jejui 'ga resakawe Erote 'ga aku'iramū 'ga ree. Jejui 'ga rera renupawe 'ga 'jau ojeupe: “Ymā we 'ā jepoposagiweramū 'ga ree numiamū. A'ere 'awamū 'ga ruri 'au je resaka. Ojero'wu ma'e 'gā 'ga okatu'ok. Amanū ma'e 'gā nanē 'ga omoferap nū, 'jau 'gā jee jepi. Ma'ja sipo ajee 'ga wapo jee wesagamū?” 'jau 'ga ojeupe, opoposagiweramū 'ga ree.

⁹ A'eramū Erote 'ga Jejui 'ga moporogytaukaa ojeupe numiamū. A'ere Jejui 'ga noje'egi Erote 'ga upe. ¹⁰ A'eramū mainana 'wyrriara 'gā 'ua, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee. Jejui 'ga je 'ēwu'jaga Erote 'ga upe nū. ¹¹ A'eramū Erote 'ga 'ga kurapa jefaruu 'gā netee. A'ere 'ga 'wyrriara raity piraga pyu 'ga kupe piari, 'ga rerekoemāawamū.

—“Je 'wyrriara” e'i 'ga. A'eramū pēē 'awamū pejemā'jau 'ga raity esage are. 'Wyrriara 'jawe futat 'ga— 'jau 'gā Jejui 'ga rerekoemāu 'ga kurapa.

A'ere Erote 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je 'ga rerawau 'ga rerojewya Piratu 'ga upe nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū futat 'gā 'ga rerawau erojewya Piratu 'ga po pe nū. ¹² Aipoa 'ara rupi Piratu 'ga akou Erote 'ga jekoty'aawamū. Imara'ne 'gā akou ajuee. A'ere aipo 'ara rupi 'gā ta'waramū ajaupe nū.

'Gā nupe 'ga monoawet

(Mateu 27.15-26; Maku 15.6-15; Juā 18.39-19.16)

¹³ A'eramū Piratu 'ga 'gā majatykau. Mainana 'gā, judeu 'gā 'wyrriari 'gā, tekotee 'gā. Mīmera 'gā 'ga imajatykau 'gā mua oporogyta anupa.

¹⁴ —Perur ete 'ā Jejui 'ga. Erojewya jee nū. Pēē te 'ā perut ekoete 'ga rai'i. “Ekoay 'ga akou 'wyrriararete 'ga rerowiare'em are 'gā mu'jau”, 'jau 'ā pēē 'ga upe. A'eramū je ako tepononupa ee pē nowase 'ga upe ai'i. A'ere 'ā 'ga nuapoi futari mama'e tywera rai'i. Omeramū te 'ā pe'je. Peje'ēwu'jag ekoete 'ā 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁵ —Erote 'ga nanē 'ā 'jau rai'i nū: “Nuapoi 'ga mama'e tywera ajukaawamū”, 'jau 'ga 'ā 'ga upe rai'i nū. A'eramū 'ga 'ā 'ga mua imojewya 'au rai'i nū— 'jau Piratu 'ga 'gā nupe. —Najeporujukaweri je 'ga ree. Nia'wryi je upe 'ga jukaa ekoetea. ¹⁶ A'eramū je 'ga nupāukaa etee 'gā nupe ra'ne. A'ere 'ga tomono imuēma 'jau nū, 'ga nupā re 'jau nū— 'jau Piratu 'ga 'gā nupe.

¹⁷ Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipyrrera 'ga amū muēma judeu 'gā nupe jepi. A'eramū Piratu 'ga 'jau ojeupe: “Jejui 'ga wi jepoiriweramū”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁸ A'ere tesirūmera 'gā afukai etee 'ga upe:

—Erepor awi 'ga wi. Ejukaukat tāmējē 'ga oree. Moromunepawa pypewara 'ga te erejukaukar awi. Epoit etee 'ga wi oree. Parapasi 'ga te emuēm moromunepaw awi oree. A'eramū ene Jejui 'ga jukaukaa oree— 'jau 'gā wafukaita 'ga upe.

¹⁹ Parapasi 'ga futat 'gā mamara'neukaa 'wyrriara 'ga ree rakue. “Simuēm 'ga 'wyrriaramū 'ga ren awi 'jau”, 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mamara'neukaa 'ga ree. Oporojuka ma'efera 'ga wejue nanē poromū nū. A'eramū 'gā 'ga monou 'ga munepa 'ga mu'ama rakue.

²⁰ A'ere Piratu 'ga 'ga muēm are nifueweri. A'eramū 'ga oje'egu'japa 'gā nupe nū:

—Naani futari. Jejui 'ga wi futat je poi— 'jau etee 'ga 'gā nupe numiamū.

²¹ A'ere 'gā afukai etee 'ga upe nū:

—Naani futari. Erepor awi futat 'ga wi. Ere 'ga jukaukaa futat oree. Ere 'ga monoukaa futat imu'ama 'ypewar are oree— 'jau judeu 'gā Piratu 'ga upe.

²² A'ere Piratu 'ga je'egu'jawi etee 'gā nupe nū:

—Natesirūgatu 'ga rekorāu rūi 'ā pejukaukat 'ga jee. Kūima'e esagea te 'ga 'ā. Anupāukat etee futat je 'ga 'gā nupe. A'ere je 'gā momoirukaa 'ga wi— 'jau Piratu 'ga 'gā nupe numiamū.

²³ A'ere 'gā jopy'rupy'ruui etee futat wafukaita 'ga upe nū:

—Naani futari. “Ere 'ga jukaukaa futat oree”, aru'e ako ore ko— 'jau etee 'gā wafukaita 'ga upe afuakaramū futat Piratu 'ga ree.

Wojere'emamū futat 'gā wafukaita 'ga upe aipo 'jau.

²⁴⁻²⁵ —Nepeenuwi etee 'ā jeje'ega. “Ere ki 'ga jukaukaa futat oree”, pe'je 'ā jee. A'eramū je 'ga jukaukaa pē nupe— 'jau Piratu 'ga 'gā nupe ojee 'gā fuakarauwe.

A'eramū Piratu 'ga oporojuka ma'efera 'ga jēmī imuēmukaa moromunepaw awi 'gā nupe. Aipoa imuēmipyra kūima'e 'ga futat 'wyrriara 'gā ajuee 'gā mamara'neukarera. A'etea 'ga 'ga omomoirukat 'ga wi.

Ypeywar are Jejuī 'ga monoawet

(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Juā 19.17-27)

²⁶ A'eramū futat jefaruu 'gā Jejuī 'ga rerawau 'ypeywar are 'ga pokutukaw ipe. A'eramū 'gā pe aje Simāo 'ga rekoa, Sirene ywy pewara 'ga rekoa.

—Ypeywar erokwap 'ga upe. Ifuakapap 'ga ee— 'jau jefaruu 'gā Simāo 'ga upe, oje'ega moywyrafena.

A'eramū futat 'gā imonou 'ga 'arimū, 'ypeywar rupirukaa 'ga upe. A'eramū 'ga erawau erekou 'gā newiri. ²⁷ Kwaiwete 'gā ojekyita 'gā newiri awau.

—Siesak 'ga jukaa 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā ojekyita 'ga rewiri awau. Kūjāmera 'gā nanē awau Jejuī 'ga rewiri. Awau 'gā ajaa'wau 'ga ree:

—Esage ma'e kīā. Janepytuna ako kīā okatu'ok ai'i. A'ere wā 'awamū kīā rerooi ijukau— 'jau 'gā ajaupe ajaa'wau 'ga ree.

²⁸ A'eramū Jejuī 'ga ojerowaka 'gā nee, oje'ega 'gā nupe:

—Pejoo'o awi je ree. Pejeja'yra 'gā nee tepejoo'o pejejee nanē futat pejejaa'wau nū.

²⁹ Anure nipo pe'je pejejaupe: "Ta'yre'ema wā jaruete ajemogy. Jane te aje 'ā ta'yt ma'eramū jareja'yra eko tywera siesak jarejemogyau", 'jau nipo pēē pejejaupe. ³⁰ Anure nipo peko tywet futat. Ywytyra upe nipo pēē 'jau: "Ejot e'aa ore 'arimū. Noreruagi ore arako tywera upe", 'jau nipo pēē ywytyra upe. A'ere nipo nuri futari u'aa pē 'arimū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³¹ —Je 'ā Tejuwarete 'ga remifutar imū etee futat aporowyky. A'etea 'gā 'ā je jukau ekoete. Pēē taetu aje 'ā mama'e tywera peapo. Na'ga remifutar imū etee rūi pejemogy pejeporowykyau— 'jau 'ga 'gā nupe. —Je miamū te 'ga 'ā je rereko tywerukat wa'yramū miamū. Pēē taetu aje 'ā 'ga rerowia'ria te. A'eramū 'ga pē taetu pē nerekou tyweaete futat— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

³² Mukūja muna'ywa 'gā nanē 'gā erawau iapisau Jejuī 'ga reewe nū. ³³ Aeakagera 'jawewat 'jau ae apisawa rera. Mukūja muna'ywa pō'ō me 'gā Jejuī 'ga mu'ama 'ypeywar are. 'Ga ryrū mosoka 'ga wi. A'ere 'gā 'ga monou imu'ama muna'ywa 'gā pō'ō me. Itaju pyu 'gā 'ga pokutuka ajuwai. 'Ga py maju'aa ikutuka. 'Ga rekoa futat 'gā imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka.

³⁴ A'ere Jejuī 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Enemara'ne kasi 'gā nee ne, Kiapi'ni. Je repyat kasi ape ne, Kiapi'ni. Nokwaawi 'gā je rekoa— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega.

A'ere 'ga pokutukarera 'gā 'ga raityfera me'egawamū, ita'i 'jawewara momopoa 'upa ywyu. A'eramū ijewag are, 'ga raityfer mojo'oka. Sā'ā ae jugu momora. Nan futat 'gā ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamū.

³⁵ A'eramū judeu 'gā 'wyrriari 'gā 'gā nesaka 'upa. 'Ga momoria 'ga rerekoramū 'gā 'upa 'ga rerekoemāu etee 'upa.

—"Janeruwarete 'ga te ako je mut ikue", e'i 'ga jepi. Opoat 'ga 'gā jepi. Siesak 'ga jepoara 'jau— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

—Ere ejua ejypa. Taruesak ene rura ene jywa 'jau kūi. Ene jyp ene ruramū taruerowiat ene 'jau kūi. "Na pa je 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat ra'e", taru'e enee 'jau kūi— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe 'upa.

³⁶ Jefaruu 'gā nanē 'ga kurapa 'upa nū 'ypeywar are 'ga 'amamū nū. Y'way ajaiwaya 'gā erawau erojeupia itykurukaa 'ga upe numiamū. A'ere 'ga notykuri.

³⁷ —"Wyrriara je" ere 'ā. A'eramū ene ejua ejypa esaka oree— 'jau 'gā 'ga upe.

A'ere 'ga nojywi futari. Enupare'ema 'jawe etee futat 'ga u'ama 'ypeywar are werekoemānamū.

³⁸ A'ere Piratu 'ga 'yjepa'nī kwasiaa 'gā nupe: "Koromū futat 'wyrriararetea judeu 'gā nupe" 'ea 'ga ikwasiaa 'yjepa'nī are. A'ere 'gā erawau ikutuka inuga 'ga apyte'rarimū 'yw are.

³⁹ 'Ga pyri u'am ma'ea mū muna'ywa oje'egayau 'ga upe:

—"Janeruwarete 'ga remimurera je", ere 'ā. A'eramū ene ewau ejypa jarejee, tore mososape 'ypeywar awi 'jau— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

⁴⁰⁻⁴¹ Aipo 'eramū ajepaja muna'ywa 'ga amara'neramū aipo 'jara 'ga ree.

—Nerekyjei nipo 'ā Jarejuwarete 'ga wi? Ene we 'ā aipo ere e'ama 'ga upe. Noporujukai 'ga 'ā. A'etea nipo 'ga 'ā amanū. Au'je katu te 'gā jane taetu jane apisi. A'eramū jane 'awamū jaretywera mepyau. 'Ga tywere'ema miamū 'ā amanū— 'jau 'ga ajaupe.

⁴² A'ere 'ga 'jau Jejuu 'ga upe:

—Ejea'ar iki je ree, ki Jejuu, 'wyrriaramū ejewya— 'jau 'ga Jejuu 'ga upe.

⁴³ A'eramū Jejuu 'ga 'jau 'ga upe:

—'Awauwe futat ereo je rupi jerupaw ipe. Esage te 'ā jerupawa. 'Awauwe futat jane oi peu— 'jau 'ga 'ga upe.

Jejuu 'ga manūawet

(*Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Juā 19.28-30*)

⁴⁴ Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat oypyttunaiwamū. Kwara ajerewamū tāmējē awau weny jesagamū nū.

⁴⁵ Janeruwarete 'ga mogytaawa rowopypea my'jawa taity otoroka Jejuu 'ga manūnamū.

⁴⁶ A'e pype Jejuu 'ga wafukaita 'Uwarete 'ga upe:

—Amanū je. Te'aga je omono enepo pe, Kiapi'ni. Eneremifutar imū etee futat je manūi 'gā tywera mepyau, Kiapi'ni— 'jau Jejuu 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'eramū futat 'ga amanūmū. Aipo 'e re 'ga opika amanūmū.

⁴⁷ A'eramū jefaruu 'gā 'wyrriara 'ga enupa u'ama 'ga manū resaka. A'eramū 'ga 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—A'jea futat 'ga kūima'e esagea rai'i— 'jau 'ga u'ama.

⁴⁸ 'Ga manū resakara 'gā u'arasigamū awau ojewya oje'wyr ipe nū.

—Ma'eramū jane 'ga jukaukaa ekoete rai'i 'ū? Esage futat 'ga rai'i— 'jau 'gā ajaupe pe rupi awau akou.

A'eramū u'arasigamū awau ojewya oje'wyr ipe nū.

⁴⁹ 'Ga pytunera 'gā, kūjāmera 'gā. Mīmera 'gā muku'i 'upa 'ga manū resaka. Kūjāmera 'gā 'ua Garireja ywy awi Jejuu 'ga rupi rakue. A'eramū 'gā 'upa 'ga manū resaka nū.

Ita kwara pype 'ga monoawet

(*Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Juā 19.38-42*)

⁵⁰ Kūima'e 'ga amū 'ūina Jejuu 'ga manū resaka. Josea 'ga rera. Arimateja pewarera 'ga. Arimateja 'jawa amunawa 'upa Judeja ywy pype. Jose 'ga esage ma'ea. "Jejuu 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat", 'jau 'ga akou ojeupe etee jepi. Jejuu 'ga werowiāt. Opytuna 'gā nupe oje'ēma'e 'ga poromū. A'eramū 'ga ajatykau ajepēja oje'ēma'e 'gā nee rakue. ⁵¹ Ajatykaaw ipe 'gā 'jau rakue: "Sijuka Jejuu 'ga", 'jau 'gā ajaupe rakue. A'ere Jose 'ga 'i 'gā nupe: "Naani. Nafutari je 'ga jukaa", 'jau 'ga 'gā nupe rakue numiamū.

⁵² Aipo 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—Amanū Jejuu 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga Piratu 'ga upe.

—Ere 'ga rerawau inuga ipype— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵³ A'eramū 'ga awau Jejuu 'ga reumera mosoka 'ypewyar awi. A'ere 'ga 'ga reumera auwana taity pyu. Iauwan ire 'ga erawau inuga ita kwara pype. Jejuu 'ga reumera erawau inuga ita kwara pype, teumera monoawe'ema pype. Jejuu 'ga tāmējē futat 'ga imonou aipoa ita kwara pype. Ymā te 'gā kwaiwete 'gā neumera monoi ita kwara pype ra'e jepi. A'ere aipoa nipa'ruawi we. Ita kwar yaua te poromū. A'eramū 'ga Jejuu 'ga reumera tāmējē imonou ipype. ⁵⁴ Sexta feira kaaruwa rupi 'ga 'ga monou ita kwar yau pype. Sabado morowykye'ema judeu 'gā nupe. A'eramū morowykye'ema piara rupi 'gā 'ga monou ita kwara pype. ⁵⁵ Kūjāmera 'gā 'ua Garireja ywy awi 'ga rupi rakue. Aipo 'gā awau 'ga rupi ita kwara pype 'ga rerooramū.

—Taruesak ene imonoa 'jau— 'jau 'gā Jose 'ga upe.

—A'jea— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵⁶ Jejuu 'ga reumera mono resag ire 'gā awau wog ipe nū. Jany kasiga mogatyrūmū imogyau Jejuu 'ga reumer are imonopyramū. A'ere 'gā sabado rupi 'gā noporowykyi. "Sabado rupi peporowyky awi", 'jau Moisesi 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā oporowykyawe'em. Opytu'wau ajemogyau.

24

Jejuu 'ga ferapawet

(*Mateu 28.1-10; Maku 16.1-8; Juā 20.1-10*)

¹ Ikoai'i, ku'emaiw are, kūjāmera 'gā awau. Mari Matarena ēē, Juana ēē, ajepēja Mari ēē, Tiago 'ga y ēē. Amumera 'gā nanē awau 'gā nupi nū. Mīmera 'gā jany kasiga rerawau eko'woka Jejuu 'ga auwanawa taity are. Ita kwar ipe 'gā erawau numiamū. ² Owaēmawe 'gā itauu resaka. Ita kwara rawopytymawera 'gā esaka. Ojepe'au jui. Ita ojepe'au ikwar awi.

—Koo. Awŷja ita pe'au jui ra'e nūrā?— 'jau 'gā ajaupe.

³ A'eramū 'gā awau ita kwara pype osou. A'ere 'gā nuesagi Jejuu 'ga reumera.

⁴ A'eramū 'gā 'jau:

—Ma'eramū kīā maran akou rai'i nūrā? Nitywi ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

Poje mukūi ywagipewara 'gā 'ua ojesaukaa kūima'eramū etee 'gā nupe. 'Gā naitya wenyfugaiwayramū 'gā nupe. ⁵ A'eramū kūjāmera 'gā okyjau etee ajemogyau. Wāāpyramū ajemogyau. 'Gā kyjea 'gā nerekou. A'eramū 'gā nupe ojesaukat ma'e 'gā 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū te peekat 'ga 'au ita kwara pype? Oferap ako 'ga ko. ⁶⁻⁷ 'Au 'ga nitywi. 'Ga Ruwarete 'ga 'ga moferap ko nū. Nepēnea'ari nipo 'ga 'eawer are? “Je 'ā pēneki'ya. A'eramū nipo 'gā jejywaā pypiraa 'ypewar are. A'eramū nipo je temanūmū futat”, 'ga 'eawer are?— 'jau 'gā 'gā nupe. —“A'ere nipo mukūi etee je seri. Imuapyra 'ara rupi teferapa nū”, pejejeupe 'ga 'eawer are nipo pejejea'are'emamū pejejemogyau? A'eferupi tee 'ā 'ga ferawi nū. Sā'ā 'ga 'amamū nū— 'jau 'gā kūjāmera 'gā nupe.

'Gā āāpyt 'gā jemogyramū 'gā aipo 'jau 'gā nupe.

⁸ A'eramū futat 'gā wea'aramū ee. Ojeupe Jejui 'ga 'eawer are wea'aramū ajemogyau.

⁹⁻¹⁰ A'eramū futat 'gā ojewya awau imome'wau 'ga remimu'e 'gā nupe.

¹¹ A'ere 'gā nuerowiari 'gā.

—Pē'me nipo nū. Naruerowiari ore pēē— 'jau etee 'gā 'gā nupe, ojeupe 'gā imome'uramū. A'ere 'gā fuakaramū etee.

—A'jea futat kīā ferawi ra'e— 'jau etee 'gā 'gā nupe.

¹² A'ere Pedro 'ga fu'ami uēma awau esaka. Jejui 'ga monoawer ipe owaēmawe 'ga anuruka amā'jāu 'ga rupawer are. Irāā'ā taitya etee tuwamū 'ga rupawera pype. A'ere nitywi 'ga reumera. A'ere Pedro 'ga 'ua wog ipe nū. “A'jea sipo 'ga ferawi ra'e? Ma'ape sipo ajeē 'ga reko? Aesak werewi pa 'ā je 'ga nū”, 'jau 'ga 'ūina. Ojeupe etee futat wea'aramū 'ūina.

*Emausi pe oo ma'e 'gā Jejui 'ga resaka
(Maku 16.12-13)*

¹³ Aipo 'ara rupiwe mukūja 'gā awau ajepeja amunaw ipe. Emausi pe 'gā awau. Jejui 'ga rewiriwarera 'gā futat poromū. Jerusareg ipyriuu Emausi 'upa. ¹⁴ Jejui 'ga ree 'gā awau akou wea'aramū. Oporogytau akou ajaupe. ¹⁵ 'Gā porogyta 'gā nekoramū Jejui 'ga 'ua 'gā nupisika pe aje. A'eramū futat 'ga oporogytau 'gā nupe. ¹⁶ 'Ga resakarera 'gā futat numiamū. A'ere 'gā nokwaawi 'ga. ¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē ma'ja 'jau pejejemogyau 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ A'eramū 'gā opytau. Ojeupe 'ga je'egauwe 'gā opytau. U'arasigamū opytau 'upa. ¹⁸ A'eramū Kreopas 'ga 'jau 'ga upe:

—Nerekwaawi nipo ekou ki sa? Jerusareg awi 'ut ma'e agawewi nā'ā ene re'ā. A'etea nipo nerekwaawi ekou ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁹ —Ma'eramū maran ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

—Jejui 'ga Nasare pe waranup ma'efera 'ga. 'Ga poromū Jarejuwarete 'ga je'eg are ore mu'jarera. Jarejuwarete 'ga pājēa 'ga wereco ai'i kūi. Ojero'wu ma'e 'gā 'ga ikatu'oka 'jau ai'i kūi. ²⁰ A'ere mainana 'wyriara, ore'wyria'ri 'gā netee 'ga monou Piratu 'ga po pe, 'ga jukaukaa ai'i— 'jau 'gā 'ga upe.

'Ga jukaawera mome'wau Jejui 'ga upe.

²¹ —“Israeu juapyreramū jane'wyriara 'ga”, 'jau ore 'ga upe jepi numiamū. “‘Ga 'awamū jane pojeka tapy'jyamū te 'wyriar awi”, 'jau ore ai'i numiamū. A'ere ako 'gā ikokaru'wi futat 'ga jukai ai'i. ²²⁻²³ A'eramū 'awamue futat orepytuna 'gā awau ita kwar ipe wyrasokwē je'egauwe ra'e. A'ere 'gā nuesagi 'ga reumera ra'e. “Ywagipewara wā etee ore aruesak ita kwara pype”, 'jau 'gā ko. “Oferap 'ga ko, 'jau wā oree”, 'jau kūjāmera 'gā imome'wau oree ko. A'eramū aipo 'gā 'ea ore moporesaka etee ore mogyau ko, ore ikwaape'ema arajemogyau ko. ²⁴ A'eramū orepytuna 'gā amū awau esaka ko nū. A'ere 'gā miamū nuesagi 'ga ra'e. “A'jea futat ra'e”, 'jau 'gā oree ko— 'jau 'gā 'ga upe, imome'wau.

²⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū sipo pēē Jarejuwarete 'ga porogytafera mome'wara 'gā je'ega rerowiara'ne'ema pejejemogyau? ²⁶ Nepekwaawi we nipo. Wemimurera 'ga manū'em ire amunipo 'ā Janeruwarete 'ga nepē katu'oga'uweri futari. A'eramū 'ga amanūmū futat 'au. A'ere 'ga ferawi nū. A'ere 'ga awau ojeupia ywag ipe nū. Nan nipo “ga rekoī pē katu'okaramū” 'eawera— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁷ 'Gā mu'jau amanūawer are.

—Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari 'ga manū are rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nanē futat, ka'arana kwasiaa 'ga manū are rakue— 'jau 'ga 'gā mu'jau, wataaw ipe 'gā nerekou.

²⁸ Emausi 'jawa amunawa upe owaēm ire Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Iruupeu'i je oi— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁹ A'ere 'gā fuakaramū 'ga ree:

—Naani. 'Au etee futat eko ore pyri. Kaarup. Ipytunaiway enee ne— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū futat 'ga awau osou 'gā nog ipe. ³⁰ A'eramū 'gā awau wapyka ojemi'waawa pyri. A'ere 'gā ojemi'war enune Jeju 'ga kanape'i ppyka oje'ega 'Uwarete 'ga upe:
—Ene te 'ā eneresage oree. Mama'ea eremut oree eojere'emamū— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe.

A'eramū futat 'ga eruapyka kanape'i mopena 'gā nupe. ³¹ Kanape'i mopena resakawe 'gā 'ga kwaapa.

—Kuu. 'Ga futat ra'e kūi— 'jau 'gā ajaupe.

Okwaawauwe 'ga ojemoteu 'gā nui. ³² A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Jarejeupe 'ga je'egamū janepy'ata'waramū akiko kūi. A'eramū jareku'iramū 'ga ree. Jarejuwarete 'ga je'eg are ako 'ga jane mu'jau jane reruaw ipe ko kūi. Jarepy'ata'waramū akiko, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'urauwe— 'jau 'gā ajaupe.

³³ A'eramū futat 'gā afu'ama ojewya awau imome'wau Jeju 'ga remimu'e 'gā nupe Jerusareg ipe. ³⁴ A'ere 'gā imome'ue'emaue 'gā amū 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat 'ga ferawi rai'i kūi. Simão 'ga “aesak je 'ga ko”, e'i ko kūi— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

³⁵ A'eramū Emausi 'jaw ipe oo ma'efera 'gā wemiesagera mome'wau 'gā nupe:

—Emausi pe ore oi ko. A'eramū 'ga ipiara rupi ojesaukaa oree ko. A'ere ore norokwaawi 'ga ko. 'Og ipe orowaēm ire 'ga kanape'i mopena oree ko. A'eramū te ore 'ga kwaawi ko— 'jau 'gā 'gā nupe.

Jeju 'ga remimu'efera 'gā 'ga resaka

(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Juā 20.19-23; Atos 1.6-8)

³⁶ Aipoa 'gā imome'u 'gā nuwamū Jeju 'ga ojesaukaa 'gā pyter ipe.

—Pēpy'ata'waawa owaēm pē nupe ki 'ei. Pēpy'ata'wa 'awamū ki 'ei— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷ —Ajaga nipo 'ā 'ja— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā okyjau 'ga wi.

³⁸ —Ma'eramū ajee pekyje etee je wi ki 'ei? Naje rerowiari nipo pejepe?— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁹ —Jepo are pemā ē, jepy are 'jau. Jepo kutukawera peesak. A'e are je kwaap pejepe. Je ete ako. Pepokok je ree esaka. Taje rerowiat pejepe 'jau. Ajaga no'oi. Je futat ako. Pepokok je ree esaka. Tepeesak jero'oa 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ A'erauwe 'ga opo kutukawera resaukaa 'gā nupe. Opya nanē nū. Opy resaukaa 'gā nupe.

—Kuu. 'Ga futat ra'e kūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁴¹ Aku'iramū 'ga ree. A'ere 'gā a'eramū miamū nuerowiari katu 'ga. A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ityp te 'au i'upyra?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Ityp futat nū'ū— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴²⁻⁴³ A'eramū 'gā ipira eyra monou 'ga upe. A'eramū 'ga ojemi'waa 'gā neape. ⁴⁴ Ojemi'war ire 'ga oporogytau 'gā nupe:

—Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari jemanū are rakue. “Imara'ne ma'e 'gā nipo 'ga ajuka”, 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nanē nū. Saumu 'jaw are ikwasiaa inuga jemanū are rakue. A'ea ako je amome'u pē nupe ai'i. A'eferupi te ako 'gā je rerekoi ai'i— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁵ A'eramū futat Jeju 'ga 'gā mueapyou ee, ikwasiaripyrer are.

⁴⁶ —'Awamū tepekwaap. 'Gā nemikwasiarer imū etee futat je manūi. Imuapyra 'ara rupi etee teferapa nū. ⁴⁷ 'Awamū pe'je pejewau je mome'wau 'gā nupe. Jerusareg ipewara 'gā nupe ra'ne je mome'wau. “Jeju 'ga amanū futat. A'ere imuapyra 'ara rupi 'ga ferawi nū, jane katu'okaramū. A'eramū pēē pejepoia pejetywer awi”, pe'je ki 'gā nupe. “Pejetywer awi pēpoiweramū Jeju 'ga ipe'ai pē nui pē katu'oka”, pe'je ki 'gā nupe. Anure kwe pe pejewau tekotee 'gā momoranupa— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁴⁸ —Peesak futat ako je manūa ai'i. 'Awamū 'ā pēē je ferawa resaka nū. Je kwaap 'ā pejepe. “Janeruwarete 'ga je mut ae katu'okawamū” 'ea 'ā pekwaap. A'eramū pēē pejewau je mome'wau 'gā nupe, amunawa moymoyka— 'jau 'ga 'gā nupe, oporogytau. ⁴⁹ —A'ere 'awamū 'au etee futat pejemogy ra'ne. 'Au futat nipo je tepājē muri pē nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Ymā te 'ā Jeruwa 'ga 'i jee: “Simono jarepājēa jarejerowiaara 'gā nupe 'jau”, e'i 'ga jee ikue. A'ere anure tomono oropājēa pē nupe 'jau. Pejejeupe imure'emamū 'au etee futat iapesaka pejejupa ra'ne. Pejejeupe je imono re tāmējē tepeata je mome'wau 'gā nupe 'jau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Ywag ipe Jeju 'ga jeupiwet

(Maku 16.19-20; Atos 1.9-11)

⁵⁰ Aipo 'e re Jeju 'ga 'gā nerawau Petani pe. A'eramū 'ga opo monou 'gā 'arimū oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Ejejuka 'gā nee jee, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁵¹ Oporogytau u'ama Jejui 'ga ojepe'au'i awau akou 'gã nui. A'ere 'ga Ruwarete 'ga 'ga mojeupirukaa 'ga monou ywag ipe 'gã nui. ⁵² 'Ga jeupira resakarera 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage. Naene 'jawe rüi 'ga amũ— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa.

A'ere 'gã awau ojewya Jerusareg ipe nũ. Worywamũ 'gã awau. ⁵³ Namutamutat 'gã nekoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe.

—Ene te 'ã eneresage oree, Kiapi'ni. Naene 'jawe rüi 'ga amũ. Nitywi futari 'ga amũ kwe pe ene 'jawe— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa.

Juā

Juā 'ga ka'arana okwasiat inuga janee Jeju 'ga kwaawukaawamū rakue.

Juā 'ga Jeju 'ga remimu'efera mū. Jeju 'ga rupi wata ma'efera 'ga. Jeju 'ga rupi o enune Juā 'ga oporowykiau 'uwa 'ga pyri, weki'yra 'ga pyri 'jau. Pira 'gā ipyyka taityuu pyu. A'eramū 'gā ime'ega ka'aranūū are. A'ere Juā 'ga, Jeju 'ga omo'wyr ire 'uwa 'ga rejari awau watau Jeju 'ga rupi.

Ywag ipe Jeju 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Juā 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jeju 'ga ree.

Jarejuwarete 'ga kwaawukaat

¹ Ywy apoe'emauwe Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga akou rakue. Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga futat 'ga kwaawukaara janee. 'Uwarete 'ga retee futat 'ga akou rakue. 'Uwarete 'ga 'jawe futat 'ga rekoī. ² Ywy apoe'emauwe futat 'ga akou 'ga pyri rakue. ³ Janeruwarete 'ga mama'e apoukaa 'ga upe. Nitywi futari 'ga amū 'ga poaawamū mama'e are rakue. Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga etee futat mama'e apou rakue. ⁴ 'Ga futat 'ara resaukaa ae upe. Jarejuwarete 'ga 'ga ikwaawukaa nanē ae upe nū. Mama'e reny 'jawe 'ga. Sā'ā ae mama'e renyramū mama'e resak katu katua. Nan futat 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukaa ae upe. ⁵ Ypytunimū 'ā ae tata monyka. A'ere 'ā ypytunaiwa nomowewa'uweri tataa. Nan tee futat aetywera nomateepawa'uweri Janeruwarete 'ga kwaawa.

⁶ Janeruwarete 'ga 'ga amū mua oje'ega mome'waramū rakue. Aipo 'ga rera Juā. ⁷ Aipo 'ga upe Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Ere ewau je kwaawukaara 'ga mome'wau 'gā nupe", 'jau 'ga 'ga upe rakue.

A'eramū Juā 'ga awau 'ga mome'wau 'gā nupe, 'ga rerowiarukaa 'gā nupe rakue. ⁸ NaJuā 'ga rūi Janeruwarete 'ga kwaawukaara 'ga. A'ere 'ga ruri 'ga mome'wau te 'gā nupe rakue.

—Janeruwarete 'ga kwaawukaara 'ga mome'wau je ruri pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe rakue. ⁹ —'Au futat 'ga ruri. 'Ga ae mu'e oje'eg a'je are futat. Janeruwarete 'ga je'eg are nipo 'ga awau ae mu'jau. A'eramū nipo 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukaa ae upe— 'jau Juā 'ga 'gā nupe rakue.

¹⁰ Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga 'ut 'au ywy pe rakue. 'Au futat 'ga oporogytau ywy pewaramū ae upe. Ymā te 'ga ywy pewaramū ae apoi rakue. A'etea 'ā 'gā 'ga rerowiare'ema. ¹¹ Opytuna 'gā ywy pe 'ga ruri. A'etea 'ā 'ga pytuna 'gā 'ga rerowiare'ema futat. ¹² A'ere 'gā amū 'ga rerowiarī. A'eramū 'ga werowiaara 'gā mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramū.

¹³ Naywi pewara 'gā na'yra 'jawe rūi aipo 'gā. Omenar ire te 'ā kūjā wa'yramū. A'eramū 'ā ēē mena ra'yra u'aa ēē wi. A'ere nanarūi ae rekoī Jarejuwarete 'ga ra'yramū. Wemifutar imū etee futat Janeruwarete 'ga jane mogyau wa'yramū. Wa'yrarete 'ga rerowiaara 'gā etee te 'ga imogyau wa'yramū.

¹⁴ Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga ojemū'jaga aeramū rakue. Jane pype 'ga akou rakue. Jane ree 'ga oporomutaramū. 'Ga 'ā mama'e a'jea mome'wara te. Jarejuwarete 'ga nanē 'ga ikwaawukaa janee nū. 'Ga futat Janeruwarete 'ga ra'yraretea. Nirūi futari 'ga. A'eramū Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga mogou oje'jawewaramū.

¹⁵ Aipoa 'ga Juā 'ga imome'wau oje'pyriwara 'gā nupe rakue:

—Je rewiri 'ga ruri, a'e je ako pē nupe ikue. Jejeuwe'emauwe futat 'ga rekoī rakue. A'eramū 'ga a'eramū kūima'eeteeteramū akou. Je apyraapa akou kūima'eeteeteramū— 'jau Juā 'ga 'gā nupe rakue.

¹⁶ Iporomutat 'ga nanimenime jane ree. A'eramū 'ga opota'waramū jane ree. Mama'e esagea 'ga iapou'jau'japa janee. ¹⁷ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega monou Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū Moisesi 'ga janepy 'gā mu'jau 'ga je'eg are. "Ga je'ega renup katu katuarāmū pēnesageay Jarejuwarete 'ga upe", 'jau Moisesi 'ga 'gā nupe rakue. A'ere Jeju 'ga 'i janee: "Pētywete agawewi 'ā pēē. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga iporomutat pē nee", 'jau Jeju 'ga janee. Jeju 'ga amanūmū janetywera mepyau. A'e pyu 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau jane upe. 'Uwarete 'ga je'eg are nanē 'ga jane mu'jau nū. ¹⁸ Nitywi 'ga amū Janeruwarete 'ga resakara mū. 'Ga ra'yrarete 'ga etee te 'ga wesak. A'eramū 'ga etee futat 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee.

Juā Batista 'ga

(Mateu 3.1-12; Luka 3.15-16)

¹⁹ Judeu 'gā 'wrya'ri 'gā amū akou Jerusareg ipe. A'e 'gā 'jau mainana 'gā amū nupe, Levita 'gā amū netee:

—Pe'je pejewau pejeponupa Juā Batista 'ga upe. "Maranuaramū te ereko?" pe'je ki pejewau 'ga upe— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramũ 'gã awau 'yrete pe, Jotãuy pe. Ty owajara katy 'gã awau. Amunawa mũ pyri 'gã awau, Petani 'jawa pyri. Owaẽmawe 'gã 'jau Juá 'ga upe:

—Maranuaramũ te ereko, aru'e ore enee kũi?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Juá 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesakara nipo peko. Naa'eramũ rũi je rekoi— 'jau etee Juá 'ga aipo 'gã nupe.

²¹ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—Maranuaramũ ajee ereko ki 'ei? Eliasiramũ nipo ereko? Saa'e ene rekoa 'ager imũ Jarejuwarete 'ga mome'ua 'gã nupe rakue. A'eramũ nipo ene?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Naani. Na'ga rũi je— 'jau etee Juá 'ga 'gã nupe aipo 'ga 'eramũ.

—Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ te ra'u ene nũ? Oreremiapesaga 'ga futat te ra'u ene nũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Naani. Naaipo arũi je— 'jau etee Juá 'ga 'gã nupe nũ.

²² A'eramũ 'gã 'jau Juá 'ga upe nũ:

—Ejemome'u oree. Maran ajee ore aramuara 'gã nupe ene mome'ui ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

²³ A'eramũ Juá 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ajemome'u je pẽ nupe. Pẽnea'at nipo Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga je'eger are? Isai 'ga je'eger are? Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “Amunawe'em ipe 'ga amũ rekoĩ wafukaita. 'Pekwap Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune', 'jau 'ga amũ wafukaita akou”, 'jau Isai 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Juá 'ga 'gã nupe.

“Pekwap Jarejararete 'ga rape katu'ok imonou 'ga renune' 'ea “pejetywer awi pepoit” 'ea. A'eramũ Juá 'ga aipo 'ga 'eawer imũ etee futat 'ua wafukaita ojepyriwara 'gã nupe.

—Pejetywer awi pepoit. Pe'je pejekatu'oka Jarejararete 'ga ruawamũ, 'jau je 'ã pẽ nupe tekou— 'jau Juá 'ga 'gã nupe.

²⁴ Aipo 'erauwe fariseu 'gã nemimurera 'gã 'jau nũ:

²⁵ —Ma'eramũ ajee 'gã erepymĩ ekoete ekou 'ũ? “NaJarejuwarete 'ga remimurera rũi je. NaEiasi 'ga rũi je. Napẽnemiesaga rũi je”, ere te 'ã oree— 'jau 'gã Juá 'ga upe.

²⁶ Ojeupe aipo 'erauwe Juá 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je futat 'ã apymĩ 'gã 'y pe. A'ere 'ga amũ rekoi pẽ pype. Nepekwaawi we te 'ga. ²⁷ Je rewiri te nipo 'ga ruri. 'Ga te kũima'eeteetea. Je nakũima'eeteete rũi. Je akotee'ĩ ma'ea te— 'jau Juá 'ga 'gã nupe.

²⁸ Jotãuy pe Juá 'ga otywer awi opoit ma'e 'gã pymĩnamũ 'gã 'ua oporonupa ee 'ga upe.

Jejuí 'ga janetywera mepyat

²⁹ Ai'iwe Juá 'ga Jejuí 'ga resaka. Wepejãn 'ga ruramũ 'ga 'ga resaka. A'eramũ Juá 'ga 'jau tekotee 'gã nupe:

—Pe'je pejemã'jau 'ga ree. Kwe 'ga ako je amome'u pẽ nupe ai'i. Kweramũ Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ruri. Sã'ã mainana 'gã karupa'mĩ jukaa iapya Jarejuwarete 'ga upe. A'e resag ire 'ã Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. Nan tee futat nipo kwe 'ga. Anure 'ga manũ janetywera moiaawamũ. 'Ga manũ are nipo Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi— 'jau Juá 'ga 'gã nupe. ³⁰ —Kaaruwamũ ako je 'ga mome'ui pẽ nupe ai'i. “Je rewiri 'ga ruri”, 'jau je ako pẽ nupe ai'i. “Ga kũima'eeteetea. Naje 'jawe rũi 'ga”, 'jau je ako pẽ nupe te'ama kaaruwamũ ai'i. “Je rewiri 'ut ma'e 'ga jejeuwe'emauwe 'ga rekoi rakue”, 'jau je ako pẽ nupe ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

³¹⁻³⁴ —Ymã te Janeruwarete 'ga 'i jee ikue: “Ere ewau 'gã pymĩau 'y pe, otywer awi 'gã poira resaukaawamũ tekotee 'gã nupe. Anure 'ga amũ ruri ojepymĩau'kaa enee. 'Ga ree teresak je 'Agesage jywa pykau 'jawe 'jau”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ai'i— 'jau Juá 'ga 'gã nupe. —“Aipo 'ga anure nipo je 'Agesage omono pẽ nupe pẽnerekwaramũ”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ai'i— 'jau Juá 'ga 'gã nupe. —“Je 'Agesagea tepẽ momyau 'jau”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ikue— 'jau Juá 'ga 'gã nupe. —A'ea je aesak 'ga ree ai'i. 'Ga pymĩ re 'ua ojypa pykau 'jawe ai'i— 'jau Juá 'ga 'gã nupe. —A'eramũ “'ga futat Jarejuwarete 'ga ra'ya”, a'e je ako pẽ nupe ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te je 'i te 'yina tejeupe ikue: “Awjya sipo poromũ Aeruwarete 'ga amat oree oretywera moiaawamũ?” 'jau je te 'yina tejeupe ikue. Je nanẽ 'ga kwaape'ema futat ikue nũ. A'etea ako je ojot pẽ pymĩau 'y pe tekou ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ae pymĩau je ruri Jarejuwarete 'ga ra'ya 'ga kwaawukaawamũ Israeu 'ga juapyreramũ pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejuí 'ga remiayuw ypy 'gã

³⁵ Ai'iwe Juá 'ga oporogytau u'ama wemiayuwa 'gã nupe nũ. Mukũja 'gã nupe oporogytau u'ama. ³⁶ Poje Jejuí 'ga okwapa 'gã pyu. 'Ga resakawe Juá 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Kweramū Janeruwarete 'ga remimurera 'ga kwawi. Karupa'mī 'jawe futat nipo 'ga manū janetywera moiwamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷ Ojeupe 'ga mome'urauwe Juā 'ga remiayuwa 'gā awau Jejuī 'ga rewiri. A'eramū futat 'gā Jejuī 'ga ree ojejojo'okaipa Juā 'ga wi. ³⁸ Wewiri 'gā orauwe Jejuī 'ga ojerowaka 'gā nee:

—Ma'ja are te peko?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Naani. Ma'ape te ene'wyrā, aru'e tee ore enee— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁹ —Pe'je pejejuā je rupi. Tepeesak 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau Jejuī 'ga rupi. Awau 'gā owaēma 'ga rekwawa upe 'ga pyri. Kwara jerewamū 'gā awau owaēma. Owaēma ire 'gā 'upa oporogytau kwara rese poromukuran.

⁴⁰⁻⁴¹ Jejuī 'ga rewiri oo ma'e 'ga amū rera Andrea. Juā 'ga Jejuī 'ga mome'ua renuparera poromū. A'eramū Andre 'ga awau 'ga rewiri. A'ere Andre 'ga awau weki'yra 'ga rog ipe, Simāo 'ga rog ipe:

—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ore aruesak ai'i— 'jau 'ga weki'yra 'ga upe awau.

Kristu 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga upe.

⁴² A'eramū Andre 'ga weki'yra 'ga rerawau Jejuī 'ga upe. 'Ga resakawe Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Simāo nipo enerera. Eneruwa 'ga rera Juā. 'Awamū je ene re'rogi. *Sefa* je anug ene ree— 'jau 'ga 'ga upe.

'Gā je'eg imū *Sefa* 'ga inuga 'ga ree. Pedro 'ea futat poromū. Pedroa 'ea itaa.

Natanaeu 'ga upe Jejuī 'ga 'eawet

⁴³ Ai'iwe Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Garireja wyw pe je oi— 'jau 'ga 'gā nupe.

Wata enunewe Jejuī 'ga awau Filipe 'ga rekaa. 'Ga resakawe 'ga Filipe 'ga mo'wya:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁴ Filipe 'ga Pesaita pewara. Simāo Pedro 'ga, Andre 'ga. Mīmera 'gā aipo pewara.

⁴⁵ Omo'wyrāuwe Filipe 'ga awau Natanaeu 'ga rekaa. 'Ga resakawe 'ga 'jau:

—Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga 'ga amū ree rakue. Aipo 'ga ore aruesak. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga nanē ka'arana kwasiaa 'ga ree rakue nū— 'jau 'ga 'ga upe awau. —'Ga futat ore aruesak ai'i. Jose 'ga ra'yra 'ga. Jejuī 'ga. Nasare awi 'ga ruri— 'jau 'ga Natanaeu 'ga upe.

⁴⁶ Aipo 'ga 'eramū Natanaeu 'ga 'jau:

—A'jea sipo? Nasare awi sipo mama'e esage ruri?— 'jau Natanaeu 'ga Filipe 'ga upe, aipo 'eramū.

—Ere ejua 'ga resaka— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

A'erāuwe 'ga awau 'ga resaka 'ga rupi. ⁴⁷ Werowygauwe Jejuī 'ga Natanaeu 'ga resaka.

—Koromū esage ma'e 'ga. Israeu 'ga juapyrerarete 'ga— 'jau 'ga 'ga resakawe. —Ni'mei 'ga. Mama'e a'jea te tee noko 'ga omome'u. Niporerekoemāi 'ga— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe u'ama.

⁴⁸ —Kuu. 'Awamue te 'ā je resag ape kūi. Maran ene a'eramū je kwaapa ki 'ei?— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe aipo 'eramū.

—Figueira 'ywa 'wyr ipe ene renamū je ene resagi ai'i. Ene upe Filipe 'ga porogyta enunewe je ene resagi ai'i— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

⁴⁹ —Kuu. Jarejuwarete 'ga ra'yratea futat nipo ajee ene ki sa— 'jau Natanaeu 'ga Jejuī 'ga upe. —Ene 'ā 'wyrararetea oree, Israeu 'ga juapyreramū oree— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵⁰ —Figueira 'ywa 'wyr ipe je ene resagi 'erauwe te je rerowiar ape ra'e?— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe. —Anure nipo mama'e esagea pēnemapioe'ema futat je iapoi. Aipoa tereesak 'jau— 'jau Jejuī 'ga Natanaeu 'ga upe u'ama.

⁵¹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe najuejue etee:

—Mama'e a'jea te tee je amome'u pē nupe. Je 'ā pēneki'yratea. Anure nipo pēē ywaga woga resaka. Ywagipewara 'gā jywa je ree tura nipo pēē esaka. 'Gā jeupira nanē nipo pēē esaka nū. A'eramū nipo pēē 'jau: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ra'e", 'jau nipo pēē jee aipo resag ire— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

2

'Ya Jejuī 'ga imu'jaga y'wayramū

¹⁻² Mukūi oser ire Jejuī 'ga awau ajepēja amunaw ipe, Kana 'jaw ipe. Peu 'gā amū akoukatu. A'eramū 'gā maraka apou 'gā ajuerekokatuawamū. A'eramū akokatu ma'e 'ga Jejuī 'ga y ēē mo'wya wekokatu resaka. Jejuī 'ga nanē imo'wya nū. 'Ga remimu'eramū nanē ore mo'wy'wya 'jau. ³ A'ere maraka teepawe'emauwe y'way teepawamū 'gā nui, 'gā nekokatuawa rewara teepawamū 'gā nui. A'eramū Jejuī 'ga y ēē 'jau 'ga upe:

—Si'ri. Y'waya teepap— 'jau ēē 'ga upe.

⁴ Aipo 'eramū ēē ra'yra 'ga 'jau ēē upe:

—Tene ra'ne. Nowaēmi we futat Janeruwarete 'ga pājē resaukaawa upe jee— 'jau 'ga oy ēē upe.

⁵ Aipo 'ga 'eramū 'ga y ēē 'jau maraka'ywa 'ga remiayuwa 'gā nupe:

—Jera'yra kīā 'eawer imū etee ki peapo mama'ea— 'jau ēē 'gā nupe.

⁶ Aipoa 'gā jatykaaw ipe 'y ryrūa 'upa. Tuwiiu ma'ea. Aipoa 'y ryrūa 100 litro pyyka. Itakanafūa poromū. 'Gā jepoeitawa rūia futat. Judeu 'gā au'jeteramū ojepeoita ojekatu'okawamū Jarejuwarete 'ga upe. ⁷ A'ere Jejui 'ga oje'ega maraka'ywa 'ga remiayuwa 'gā nupe:

—Pe'je pejewau 'y rerua 'y ryrū pype imatyneema— 'jau 'ga 'gā nupe.

Aipo 'ga 'erauwe maraka'ywa 'ga remiayuwa 'gā 'y rerawau 'y ryrū matyneema. ⁸ Y ryrūa 'gā imatyneem ire Jejui 'ga oje'ega imatyneemarera 'gā nupe:

—Pe'je ara jaraa erawau maraka'ywa 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā ara jaraa erawau 'ga upe. ⁹ Ojeupe erurauwe maraka'ywa 'ga itykua esaka. A'ere 'ga itykure'emaue ijemu'jagi 'y wayramū, uwayramū. Maraka'ywa 'ga nokwaawi 'y jemu'jaga 'y wayramū. A'ere 'ga remiayuwa 'gā ikwaawi futari. 'Ga itykura resakawe 'ga akokatu ma'e 'ga renūina.

¹⁰ —Esageay ma'ea ra'ne te 'ā 'ywaya neretykurukari jarejee rai'i. 'Gā itykupaw ire amunipo 'ā 'y waynana rykurukaa 'gā nupe rai'i. A'ere 'ā ene 'y waynana ra'ne eretykurukat 'gā nupe. Y wayrete m'yina mapawamū itykurukari pyramū 'gā nupe rai'i— 'jau 'ga akokatu ma'e 'ga upe.

¹¹ Aipo resaka taetu ore, 'ga remimu'eramū, 'ga rerowiaa.

—Jarejuwarete 'ga pājēa futat 'ga wereko ra'e— 'jau ore arajaupe.

Kana 'jawa amunaw ipe ra'ne Jejui 'ga aeremiapoe'ema apo ppy ppy ore ikue. 'Uwarete 'ga pājē resaukaa ore ikue. Aipoa amunawa 'upa Garireja ywy pe.

¹² Aipo apo re Jejui 'ga awau ajepeja amunaw ipe nū, Kafanaū pe nū. 'Ga y ēē, 'ga rewirera 'gā, 'ga remimu'eramū 'jau ore arawau 'ga rupi ikue. Peu oropytawaipe nū.

Wyra me'egara 'gā mū'ēawet

(Mateu 21.12-13; Maku 11.15-17; Luka 19.45-46)

¹³ Egitu ywy awi oroopy ppy 'gā nenū'ēawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaēm ja'wyja'wyrarauwe ore arawau Jerusareg ipe. Peu ore arawau orosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ¹⁴ 'Ga mogytaaw ipe osouwe Jejui 'ga wyra me'egara 'gā nesaka. Kwaiwete wyra me'egara 'gā 'upa peu. Kwatau, karupa'mī, pykau. Mīmera 'gā ime'ega 'upa. Amumera 'gā ajemogyau 'yjepana pyri ka'aranūū mojoyy'rau judeu ka'aranūū are. ¹⁵ 'Gā nesakawe Jejui 'ga tupaama pyyka wyra mopikawamū. A'eramū 'ga ipyu imonou imū'jāu jui. Kwatau, karupa'mī. Mīmera 'ga imonou imū'jāu jui. Ka'aranūū mojoyy'ruara 'gā 'yjepana 'ga imonou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Ka'aranūū monou imomopomopoa futat 'gā nui.

¹⁶ Pykau me'egara 'gā nupe 'ga oje'ega:

—Pe'je pykau rerawau enū'jāu. Au'je Jeruwarete 'ga mogytaawa m'yī re pykau me'egawamū— 'jau 'ga oje'ega moywyradena 'gā nupe. —Au'je Jeruwarete 'ga mogytaawa m'yī re wyra me'egawamū. 'Ga muorypawa te 'ā 'aga 'oga— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁷ Aipo renupawe orojea'aramū ikwasiaripyre are. A'eramū ore 'jau arajaupe:

—Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe aipo are rakue— 'jau ore arajaupe. —“Ku'jyp. Mama'e tywera 'gā wapo enemogytaawa 'og ipe. A'eramū je temara'neramū 'gā nee. A'eramū je tejejukau enerog are”, 'jau 'ga amū ikwasiaa inuga ymā rakue— 'jau ore arajaupe.

¹⁸ A'e pype judeu 'gā 'wyrīa'ri 'gā 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Ma'eramū ene 'gā mū'jāu 'ū? Aw'yja 'gā mū'jāukaa enee ki 'ei?— 'jau 'gā 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga emur ire aeremiapoe'ema eapo amū ore 'ga pājē mū kūi. A'e resag ire taru'e enee 'jau: “A'jea futat 'ga 'gā mū'ēi Ku'jywa 'ga je'eg imū ra'e”, taru'e enee 'jau kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁹ —Aga 'oga retyg ire je imuapyyra 'ara rupi etee imowyri kūi— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁰ —Kuu. Ereapo ekoete awi nū'ū. Namuapyyra 'ara rupi etee rūi 'gā 'aga 'oga apoi rakue kūi. Kwarētai seis te 'gā kwara magwawi 'aga 'oga apoupap rakue kūi— 'jau 'gā 'ga upe aipo 'ga 'eramū.

²¹ A'ere 'ga naoga tee rūi imome'ui 'gā nupe. 'Aga 'oga 'eramū 'ga wete are te 'ga oje'ega rerekoi. ²² A'eramū ore anure Jejui 'ga remimu'eramū 'ga 'eawer are orojea'aramū, 'ga feraw ire ikue. “A'jea futat Jejui 'ga imome'ui ikue”, 'jau ore arajaupe. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiaa. Jejui 'ga 'eawera nanē ore erowiaa nū.

Jejui 'ga jane kwaapa katu katu

²³Jerusareg ipe Jejuí 'ga kwaiwete aeremiapoe'ema apou 'Uwarete 'ga pājē mū ikue. Aipo resag ire kwaiwete 'gā 'ga rerowiaa. A'ere amumera 'gā 'ga rerowiat 'mei etee. ²⁴A'eramū Jejuí 'ga ojemogypykye'ema 'gā nee. Okwaap 'ga 'gā. Wereco tywearama 'gā 'ga ikwaapa. A'eramū 'ga ojerowiare'ema 'gā nee. ²⁵A'eramū Jejuí 'ga oporonupe'ema ee: “Ma'ja e'i sipo 'gā ajaupe?” 'jawe'em Jejuí 'ga 'gā nupe. Jejuí 'ga ae kwaapa. Aerea'awa miamū 'ga okwaap katu katu.

3

Nikutemu 'ga upe Jejuí 'ga 'eawet

¹ Poje Nikutemu 'ga 'ua oporogytau Jejuí 'ga upe. Nikutemu 'ga opytuna 'gā nupe oje'ēma'ea. Fariseua nanē 'ga nū. ² Ypytunimū Nikutemu 'ga 'ua oporogytau Jejuí 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga 'ga amut jane mu'jawamū, aru'e ore arajaupe ene ree jepi. Janeruwarete 'ga remiayuwamū etee ae aeremiapoe'ema apoi. 'Ga remiayuwe'emamū ae nuapoa'uweri. A'eramū ore 'jau enee: Janeruwarete 'ga pājē mū futat 'ga mama'e apoi. A'eramū ore 'jau arajaupe: Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat ra'e, 'jau ore arajaupe—'jau Nikutemu 'ga Jejuí 'ga upe.

³ Aipo 'erauwe Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Mama'e a'jea je amome' u amū enee. 'Ga amū nipo u'aru'jape'ema. A'eramū 'ga nosea'uweri Jarejuwarete 'ga rupaw ipe awau—'jau Jejuí 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁴ A'eramū Nikutemu 'ga 'jau:

—Maran ae kūima'eramū u'aru'japa nū ki 'ei? Maran ae waranuw ire osou awau oy reweg ipe nū ki 'ei?—'jau Nikutemu 'ga Jejuí 'ga upe aipo 'eramū.

⁵⁻⁶ —Pejey awi peje'aa pēē ēē mena ra'ya futat. A'ere Janeruwarete 'ga werowiar ire te pē mogyi wa'yramū. A'eramū 'ga U'agesage mua pē nupe pēnerewaramū. A'eramū pēē pejejemogyau u'aru'jap ma'e 'jawe. 'Ga 'Agesage rerekware'ema 'gā nu'aru'jawi—'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁷ —Eneporesag awi je ree aipo ejeupe 'eramū. A'jea futat je 'i enee. E'aru'jaw iki, a'e je enee. Aipoa a'jea futat. ⁸ Sā'ā ywytua. Neresaga'uweri 'ā ywytua. Ifua etee 'ā erenup. Nerekwaawa'uweri tuawa. Nerekwaawi nanē iwawa nū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea. Neresaga'uweri 'ga 'Agesagea. Wemifutar imū etee te Janeruwarete 'ga U'agesage monoi 'gā amū nupe, 'gā mu'aru'japa nū. A'ere nenereapyoi ee—'jau Jejuí 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁹ —Maran poa ojeapou ki 'ei? Nakwaawi je ene'ea ki 'ei—'jau Nikutemu 'ga 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Jejuí 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Ene 'ā moromu'jara agawewi Israeu 'ga juapyrera 'gā nupe. A'etea 'ā ene jeje'ega kwaape'ema? ¹¹ Mama'e a'jea te je amome'u pē nupe. Orojemikwaawa 'ā ore oromome'u pē nupe, orojemiesaga retee. A'etea 'ā neperowiari oreje'ega—'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

¹² —Ywy pewara agawewi 'ā amome'u mama'ea pē nupe. A'etea 'ā naje rerowiari pejepe. Maran sipo ajeje je rerowiat pejepe ywag ipewara mama'ea je imome'uramū?—'jau 'ga 'ga upe. ¹³ —Nitywi ae ywag ipe oo ma'eferamū. Je tee te 'ā ojoj ywag awi ikue. A'eramū je tejemiesagera mome'wau pē nupe. Je 'ā pēneki'ya futat.

¹⁴ —Enerea'at nipo ene jareypy are? Moja a'agawa apoawer are? Ymā te janepy 'gā atai awau jū me rakue. A'ere 'gā kwaiwete nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū 'ga oje'ega renupare'ema 'gā u'waukaa moja upe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau Moisesi 'ga upe: “Ita eapo moja a'agawamū. A'ere imonou imu'ama ikutuka 'yw are”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū Moisesi 'ga ita apou moja a'agawamū rakue. Aipo apo re 'ga imonou imu'ama 'yw are rakue. A'eramū moja remiu'ufera 'gā amā'jāu aipo itamoi a'agaw are. A'eramū futat moja remiu'ufera 'gā oferapap. Namanūi futari 'gā. Nan tee futat nipo imara'ne ma'e 'gā je monoi 'pyeywar are je mu'ama—'jau Jejuí 'ga 'ga upe. ¹⁵ —A'eramū nipo je rerowiaara 'gā juejue awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanū'u'jape'ema futat—'jau Jejuí 'ga Nikutemu 'ga upe, 'ga mu'jau ojee.

¹⁶ —Janeruwarete 'ga iporomutat nanimenime pē nee. A'eramū 'ga a'eramū wa'yramū je mua 'au wyy pe ikue. Majepei tee agawewi je 'ga ra'yramū. A'etea 'ga je mut 'awa wyy pe je jukaauka pē nupe. A'eramū je rerowiaara 'gā amanūmū numiamū. A'ere 'gā oi oferapa Jarejuwarete 'ga rupaw ipe 'ga pyri amanū'u'jape'ema futat. Peu futat 'gā jemogyi nakwaparimū ete rūi—'jau Jejuí 'ga Nikutemu 'ga upe. ¹⁷ —Napē nereko tyweawamū rūi 'ga je muri 'au wyy pe. Pē katu'okawamū te 'ga je muri—'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

¹⁸ —Jeruwarete 'ga je rerowiaaramū pē nerekou tywewer'em. A'ere 'ga rerowiare'ema 'gā nupe 'ga 'i: “Pejerekoukat tywet futat nipo”, 'jau. Naje rerowiari 'gā. A'eramū 'ga aipo 'jau 'gā nupe. ¹⁹ Janeruwarete 'ga ra'yramū je tejua 'au wyy pe pē mu'jau Tejuwarete 'ga ree. A'ere pēē mū nepēporokwaawiweri 'ga ree. 'Ga remifutar are nanē pēē pejeporokwaawiweri'emamū nū. Mama'e tywera etee pēē iapou. A'eramū pēē mama'e

esage are pejeporokwaawiwere'emamū. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gā nerekou tyweaete 'gā manū re— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

²⁰—Mama'e tywera apoara 'gā niowerī Jarejuwarete 'ga ra'yramū je pyri. Naapoi futari je mama'e tywera. A'eramū mama'e tywera apoara 'gā ojenosōu je pyri oo awi. "Omo'gōguu je 'ga tewau 'ga pyri ne", 'jau itywet ma'e 'gā ojenosōu je wi. ²¹A'ere mama'e esage apoara 'gā nuri Jarejuwarete 'ga ra'yramū je pyri katu katu futat. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: "A'jea futat. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gā werowiat", 'jau nipo 'gā 'gā nemiapofera resag ire— 'jau Jejuī 'ga Nikutemu 'ga upe, 'ga mu'jau oje.

Jejuī 'ga Juā Batista 'ga imome'wau'japa

²²A'e awi Jejuī 'ga wemimū'eramū ore rerawau Judeja wyy pe nū. Peu ore oropytawaipe. Peu futat 'ga 'gā amū pymiāu 'y pe, otywer awi 'gā poira resaukaawamū. ²³Juā 'ga nanē 'gā amū pymiāu akou ajepeja amunaw ipe, Enom 'jaw ipe. Enom 'jawa 'upa Salim 'jawa pyri. Peu typyu'iramū 'ya. A'eramū 'ga 'gā pymiāu akou peu. ²⁴Moromunepawa pype amunewe'emaue Juā 'ga 'gā pymiāu akou aipo pe.

²⁵A'eramū Juā 'ga remimū'e 'gā amū oje'ega moywyräfena judeu 'ga amū upe. Ae pymī are 'gā ajamueu.

²⁶A'eramū Juā 'ga remimū'e 'gā amū awau oporogytau 'ga upe:

—Enerea'at te ene ejemimome'uawera 'ga ree? Jotāu tyowajara katy 'ga rekoī ene retee rakue. 'Awamū nanē 'ga akou 'gā pymiāu 'y pe nū. A'eramū 'gā awaupap 'ga rewiri ojepymīāukaa 'ga upe. Ene rewiri akou ma'efera 'gā we futat awau ojepymīāukaru'japa 'ga upe nū— 'jau 'gā awau imome'wawayau Juā 'ga upe.

²⁷A'eramū Juā 'ga 'jau wemimū'e 'gā nupe:

—Je nanē jerekōēai 'ga ree nū. Sā'ā Janeruwarete 'ga je monoa je moporowykyukara ojeupe ikue. Nan tee futat 'ga Jejuī 'ga monoi imoporowykyukaa ojeupe. Ojeupe Janeruwarete 'ga ore moporowykyukare'em ire amunipo 'ā ore noroporowykyi 'ga upe— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. ²⁸—A'e je ako pē nupe ai'i: "NaJarejuwarete 'ga remimurera rūi je. 'Ga renunwara te je", 'jau je ako pē nupe ai'i— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. ²⁹—Sā'ā aeku'ia ajuee kūjāmuku rerekokaturamū. Nan tee futat jeku'iramū tekou 'ga ree. "Kwaiwete 'gā oi 'ga rewiri" 'e renupa jeku'iramū— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. ³⁰—Jejuī 'ga rewiri oo ma'e 'gā ojeme'yi kwaiwete futat. Je rewiri oo ma'e 'gā te aje nojeme'yi futari. Jema'e 'gā ināinānī'ī etee futat— 'jau Juā 'ga 'gā nupe. —Nanuara futat esage je upe— 'jau etee Juā 'ga.

Ywag awi 'ut ma'efet

³¹Ywy pewara 'gā akotee ma'ea futat. Wemiapo'i are tee 'gā porogytai. A'ere ywag awi 'ut ma'e 'ga nanarūi. 'Ga a'jea futat 'ga kūima'eteteeta. 'Ga ree te a'jea futat ae jemogyppy-garetei. ³²Ywag ipe wemiesagera ywag awi 'ut ma'e 'ga imome'wau. Wemienuwera nanē 'ga imome'wau nū. A'ere 'gā ināinānī'ī etee 'ga rerowiari. Nuerowiari 'gā kwaiwetewete 'ga. ³³'Ga je'ega rerowiaara 'gā 'jau ajaupe:

—A'jea futat 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwaawukaara 'ga ra'e— 'jau 'gā ajemogyau ajaupe.

³⁴Janeruwarete 'ga U'agesage muapap wemimurera 'ga upe. A'eramū 'ga amuarera 'ga je'ega mome'wau katu 'gā nupe. ³⁵Janeruwarete 'ga oporomutaramū wa'ya 'ga ree. A'eramū 'ga opājē mua wa'ya 'ga upe. A'eramū 'ga 'jau:

—Tepājēa je omono teja'ya 'ga upe. A'eramū 'ga mama'e esage apou jee— 'jau 'ga.

³⁶Janeruwarete 'ga ra'ya 'ga rerowiaara 'gā ajemogyau ipyauramū. Amanū re 'gā awau Jarejuwarete 'ga pyri. Peu futat 'gā ajemogyau namutat. A'ere 'ga je'ega renupare'ema 'gā nanarūi. Nooi futari 'gā Jarejuwarete 'ga pyri amanū re. Nuenuwi 'gā 'ga ra'ya 'ga je'ega. A'eramū nipo 'ga 'gā nerekou tyweaete wojere'emamū futat.

4

Samari pewara kūjā ēē

¹Anure 'gā amū awau Jejuī 'ga mome'wau fariseu 'gā nupe:

—Ekoay Jejuī 'ga kwaiwete 'gā pymiāu 'y pe. Wemiayuwamū 'ga 'gā pymī kwaiwete— 'jau 'gā awau imome'wau fariseu 'gā nupe. —Juā 'ga 'ā kwaiwete agawewi 'gā opymī. A'ere Jejuī 'ga te Juā 'ga remipymīmera 'gā apyaaui— 'jau 'gā awau imome'wau fariseu 'gā nupe.

²(Na'ga rūi agawewi 'gā pymiāu 'y pe. 'Ga remimū'eramū agawewi ore 'gā pymī. A'etea 'gā 'Jejuī 'ga 'gā opymī 'y pe', e'i imome'wau fariseu 'gā nupe). ³Fariseu 'gā nupe omome'u kwaaw ire, Jejuī 'ga awau Judeja wyy awi.

—Garireja wyy pe soo jarejewya 'jau nū— 'jau 'ga oree. ⁴—A'ere jeoweramū Samari wyy pyterimū. Kwe rupi futat jarewau jarewaēma Garireja wyy pe— 'jau Jejuī 'ga oree.

⁵A'eramū ore arawau Samari wyy rupi. Arawau orowaēma amunawa mū upe. Sika 'jawa upe orowaēma. Peu ore oropytawaipe. Ymā te janeypy 'ga, Jako 'ga wyy pe monoi wa'ya

'ga upe, Jose 'ga upe rakue. Sika 'jawa 'upa aipo ywya pyri. ⁶Peu Jako 'ga remiwykaiwera ywy kwawukuua 'üina, 'ymuawa. Aje kwara kwawamü arawau orowaëma 'ymuawa upe. A'eramü Jejui 'ga afuakapawamü. A'eramü 'ga wapyka 'üina 'ymuawa reme'y'warimü. ⁷⁻⁸'Ga pytu'uramü ore arawau amunaw ipe orojemi'urama mua.

Orojemi'urama mua ore orauwe Samari pewara ëë mü 'ua 'y piaramü. A'eramü Jejui 'ga jau ëë upe:

—Emut ara 'ya jee— 'jau 'ga ëë upe.

⁹A'eramü ëë 'jau 'ga upe:

—Ma'eramü ene eje'ega jee rä, judeuramü rä?— 'jau ëë 'ga upe. —Je Samari pewara— 'jau ëë 'ga upe.

Judeu 'gã niporomutari Samari pewara 'gã nee ra'e jepi. A'eramü ëë judeu ojeupe ije'egamü aipo 'jau 'ga upe.

¹⁰A'eramü Jejui 'ga 'jau ëë upe nü:

—“'Ya emut ara jee”, 'ä ako je enee ko. A'ere 'ä naje kwaawi te ape. Jarejuwarete 'ga remimurama nanë nerekwaawi nü— 'jau 'ga ëë upe. —Je kwaaw ire amunipo 'ä “'Ya emut ara jee”, ere jee ra'e. 'Ya tejeupe ene enü re amunipo je 'ä 'y monoi enee ra'e— 'jau 'ga ëë upe 'üina. —Je remimonoa amunipo 'ä ene mogou nakwaparimü waräu rüi— 'jau 'ga ëë upe.

¹¹Aipo ojeupe 'ga 'eramü ëë 'jau 'ga upe:

—Nenetywi 'y muawa pyu. Ikwawukuu 'ymuawa. A'eramü ene imuawa pyu etywe'emamü, maran sipo ene 'y mua jee?— 'jau ëë 'ga upe.

Naeapyoi ëë ojeupe 'ga 'e are.

¹²—Janeramÿi'wera kïä Jako te 'ä kïima'eeteetea ako rakue. Ymä kïä futat ywy kwawukuu ywykajukari 'ymuawamü rakue. 'Aga 'ymuawa pypewara 'ya futat kïä itykua rakue. Kïä ra'yra wä, kïä reymap. Mïmera oy'wau 'au rakue. 'Awamü kïä remiapofera orema'ea futat 'üina— 'jau ëë 'ga upe. —“Je te jarejamÿja aapyraap”, ere te jee poromü?— 'jau ëë Jejui 'ga upe.

¹³A'eramü Jejui 'ga 'jau ëë upe:

—'Aga 'y rykuara 'gã oo o'yuweju'jawa futat nü— 'jau 'ga ëë upe. ¹⁴—A'ere 'gã jema'e tykur ire ni'yuweju'jawi akou. Jema'ea 'ywu'ywura 'jawe tee 'üi itykuara 'gã wwyteripe, 'gã mogyau nakwaparimü rüi futat— 'jau 'ga ëë upe. —Sä'ä 'ywu'ywura rypawe'ema. Nan futat jema'ea. Jema'ea ae mogyau namutat. Jema'ea rykur ire nene'yuweju'jawi futari— 'jau 'ga ëë upe. —Jeporowera ene mogo nakwaparimü rüi futat— 'jau Jejui 'ga ëë upe.

¹⁵A'eramü kÿjã ëë 'jau 'ga upe:

—Ere ajee ema'e ara mua jee rä. A'eramü je te'yuweju'jawe'emamü, tejoru'jape'ema 'au 'y piaramü— 'jau ëë 'ga upe.

¹⁶—Ere ajee ewau emena 'ga rerua 'au jee ra'ne— 'jau Jejui 'ga ëë upe.

¹⁷Aipo ojeupe 'ga 'eramü ëë 'jau:

—Najemeni je tekou— 'jau ëë 'ga upe.

A'eramü Jejui 'ga 'jau ëë upe:

—A'jea futat ere nü i. Nenemeni futari ene nü i. ¹⁸Nenemenu'jau'jawi tãmëjê futat ene nü i. Nomoygi tãmëjê futat sïku pyu nü i— 'jau Jejui 'ga ëë upe, aipo 'eramü. —A'jea futat 'awamü nenemeni futari. Ene pyri ako ma'e 'ga naenemena rüi futat— 'jau 'ga ëë upe.

¹⁹Aipo ojeupe 'ga 'eramü ëë 'jau 'ga upe:

—Koo. Maran ene je kwaapa a'i rä? Ene futat nipo Jarejuwarete kïä je'ega mome'wara. ²⁰Ymä te oreypya Jarejuwarete kïä muorywi 'au futat rakue. A'ere pëë judeuramü “Jerusareg ipe tee futat Jarejuwarete 'ga simuoryp”, pe'je ra'e jepi— 'jau ëë 'ga upe.

²¹A'eramü Jejui 'ga 'jau ëë upe nü:

—Anure nipo 'gã 'jawe'em 'aga wwytyra upe: “'Agamü futat 'ga muorypawa wwytyra”, 'jawe'em futat 'gã. Jerusarega upe nanë nipo 'gã aipo 'jawe'em futat nü— 'jau 'ga ëë upe.

²²—“Ore Samari pewaramü Jarejuwarete 'ga aramuoryp”, 'jau pëë na'e jepi numiamü. A'ere nepekwaawi 'ga. A'ere ore judeuramü 'ga kwaawi futari. 'Ga ojekwaaawukaa oree. Judeuramü 'ga ore mü mogoi ae katu'okaramü— 'jau 'ga 'üina ëë upe imome'wau. ²³—Anure nipo Jarejuwarete 'ga muorypara 'gã 'ga muorypara 'a'jea futat. 'Awamuete 'gã 'ga kwaawi ramue. 'Ga 'Agesagea 'ga muorywukaa 'gã nupe. Omuorypararetea Janeruwarete 'ga wekat ojeupe— 'jau 'ga ëë upe. ²⁴—Naae 'jawe rüi Janeruwarete 'ga. Nuesaga'uweri ae 'ga. No'oi 'ga ae 'jawe. A'eramü 'ga muorypara 'gã ojeoporukaa 'ga 'Agesage upe. A'eramü 'gã 'ga muorypa futat, 'ga kwaapa futat— 'jau 'ga ëë upe.

²⁵A'eramü ëë 'jau 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. Anure nipo Jarejuwarete kïä remimurama kïä ruri futari, Kristu kïä. Kïä futat nipo jane mueapyou mama'e are— 'jau ëë Jejui 'ga upe.

²⁶—Je futat aipoa. Je futat Kristua. Je futat aje'eg te'ÿina enee— 'jau 'ga ëë upe.

²⁷ Ëë upe aipo 'epawa pype ore arajua orojewya amunaw awi nũ. Ëë upe 'ga porogyta 'ga renamũ ore oroporesagamũ etee 'ga ree. Judeu 'gã noje'egarũ futari kũjã upe ra'e jepi. A'ere ore a'eramũ miamũ noroporonuwi ee 'ga upe: "Ma'eramũ te ereporogyta e'ÿina Ëë upe?" naru'ei futari 'ga upe.

²⁸ A'erauwe Ëë awau ojewya amunaw ipe. 'Y ryrũa Ëë ejaa imÿina awau peuwara 'gã nupe Jejui 'ga mome'wau.

²⁹ —Pe'je pejejua soo kã resaka 'jau. Jerekwawera kã omome'upap jee ko— 'jau Ëë peuwara 'gã nupe. —Kristu kã ra'u 'ut 'ũina peu ko. Janeruwarete kã remimurera kã ra'u 'ũi peu ko— 'jau Ëë awau imome'wau amunaw ipewara 'gã nupe.

³⁰ A'erauwe 'gã nuri ojekyita amunaw awi 'ga resaka.

³¹ Ëë o pyrauwe ore 'jau Jejui 'ga upe:

—Kweramũ janeremi'urama. Ere ejemi'waa— 'jau ore 'ga upe.

³² —Naani. Irãinã'nĩ te 'ã jeremi'ua. Nepekwaawi futari jeremi'ua mama'ea— 'jau etee 'ga oree.

³³ —'Ga amũ sipo mama'ea werut 'ga upe pa ra'e?— 'jau etee ore arajaupe.

³⁴ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pëe te 'ã pejejemi'urama tywamũ etee pënekõëai pejejemogyau. A'ere je temuarera 'ga remifutar imũ mama'ea apo are te jerekõëãjamũ. 'Ga porowyky apoupap te je ruri ikue— 'jau etee 'ga oree. ³⁵ —'Irũpãwë jay magwaw ire oreko pypiara sinigi", 'jau pëe 'ã jepi. A'ere 'awamũ je 'i pë nupe: Pemã'ë pejeko are esaka. Osinig futat ra'e. A'ere je napeko arũi imome'ui pë nupe. 'Awamũ futat 'gã kwaiwete je rerowiari ja'wyja'wy. 'Awamũ futat 'gã je rerowiari ojeupe pëe je mome'u re. Sã'ã pëe pejeko pypiara sinigamũ peoa imono'oga. Nan tee futat 'awamũ iwaëmi je rerowiarukaawa upe. Pëporomuku awi pejewau je mome'wau 'gã nupe— 'jau 'ga 'ũina oree. ³⁶ —Sã'ã kojara 'ga wemiayuwa 'gã mepya. A'ÿi tymara 'gã 'ga 'ã imepyau imono'ogara 'gã neewe. A'eramũ 'gã 'ã wekõëãjamũ. Nan tee futat jeremiayuwa 'gã. A'ÿi tymara 'gã 'jawe je mome'wara 'gã. Ko pypiara mono'ogara 'gã 'jawe je rerowiarukaara 'gã— 'jau Jejui 'ga oree. —Najuejue etee futat nipo 'gã wekõëãjamũ 'ga amũ je rerowiarãmũ. Je rerowiaara 'gã juejue nipo awaupap ywag ipe ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanũ re— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁷⁻³⁸ —Amono je pëe kwe pe tejerowiarukaa kwe pewara 'gã nupe ikue. A'jea futat aipo jane'ea, "'Ga amũ nipo awau ity. A'ere isinig ire nipo ajepeja 'ga 'ua imono'ogaramũ", 'jau jane jepi— 'jau 'ga oree. —Nan futat je pë monoi tejemome'waukaa 'gã nupe ikue. 'Gã amũ 'ã awau pë nenunewe je mome'wau 'gã nupe rai'ĩ. A'eramũ kwaiwete 'gã a'eramũ je rerowiat eneje'ega anupawe ikue— 'jau 'ga oree.

³⁹ Ore upe 'ga porogytapaw ire, Samari pewara 'gã 'ua kwaiwete 'ga resaka. "Jejui kã jerekwawera amome'u jee", kũjã Ëë 'eramũ 'gã awau kwaiwete Jejui 'ga resaka, 'ga rerowiaa kwaiwete. ⁴⁰ A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Epyta 'au ore pype ra'ne, 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ ore oropytau 'gã pyri. Mukũi etee orosea.

⁴¹ 'Gã pype akou Jejui 'ga ojemome'wau 'gã nupe. A'eramũ tekotee 'gã nanë 'ga rerowiaa kwaiwete nũ. ⁴² A'eramũ 'gã 'jau kũjã Ëë upe:

—Eneje'ega ra'ne ako ore aruerowiat ai'ĩ. A'ere ore 'awamũ 'ga je'ega rerowiari. Ojemome'u 'ga oree— 'jau 'ga Ëë upe. —"Ga futat 'ã ae katu'okara", 'jau ore jepi— 'jau 'gã Ëë upe.

Oje'eg imũ etee 'ga katu'okawet

⁴³ Mukũi oloser ire ore arawau Garireja ywy pe nũ. ⁴⁴ Jejui 'ga retea futat 'jau ikue: "Sã'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga oa kwe pe 'ga je'ega mome'wau. A'eramũ 'ã kwe pewara 'gã jëmi'erowiaa. A'ere 'ã 'ga 'wyr ipewara 'gã jëmi'nerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gã miamũ 'ã 'ga rerowiare'ema ajemogyau", 'jau 'ga ikue. ⁴⁵ A'eramũ ore arawau Garireja ywy pe nũ, Jejui 'ga ywy pe nũ. 'Ga resakawe peuwara 'gã wekõëãjamũ ajemogyau. 'Gã nanë awau Jerusareg ipe maraka magwapa rai'ĩ. Peu 'gã Jejui 'ga remiapofera resaka rai'ĩ. A'e resakarera 'gã wekõëãjamũ ajemogyau oywy pe 'ga resakawe.

⁴⁶ Kana 'jawa amunaw ipe, Garireja ywy pype 'up ma'e pe, ore arawau orojewya nũ. Peu futat 'ga 'y mu'jaga y'wayramũ ai'ĩ. A'e pe ore rekoramũ 'wyriara 'ga remiayuwa 'ga 'ua Jejui 'ga renũina.

—Ejot jera'yra 'ga resaka jee— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

'Ga upe 'ut ma'e 'ga ra'yra futat ojero'wu ete 'upa, tapojete 'upa ajepei amunaw ipe 'upa, Kafanaũ pe 'upa. ⁴⁷ "Judeja ywy awi Jejui 'ga ruri ojewya akou 'au nũ" 'e renupawe ta'yjero'wu ma'e 'ga awau Kana 'jaw ipe Jejui 'ga poreawua:

—Ejot jera'yra 'ga resaka jee. Tapojete 'ga 'upa. Amanũ ja'wyja'wy 'ga. A'eramũ ene ejua 'ga resaka jee— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

- 48 A'eramū Jejuí 'ga 'jau:
—Aeremiapoe'ema apo resag ire tāmējē te je rerowiat pejepe. Je iapoe'emamū neperowiari futari— 'jau 'ga 'gā nupe.
- 49 A'ere ta'yjero'wu ma'e 'ga 'iu'jawi etee futat Jejuí 'ga upe nū:
—Ere ejua futat je rupi jera'yra 'ga manūe'emauwe— 'jau etee 'ga 'ga upe.
- 50 Aipo 'eramū Jejuí 'ga oje'ega 'ga upe:
—Ere ewau ejewya eje'wyr ipe. Namanūi futari enera'yra 'ga— 'jau 'ga ta'yriara 'ga upe. Aipo ojeupe 'eramū 'ga Jejuí 'ga rerowiaa. A'eramū 'ga awau ojewya wa'yra 'ga resaka.
- 51 'Ga waw ipe 'ga remiayuwa 'gā 'ua 'ga rowosōu.
—Namanūi futari enera'yra kūi. Ijaruete 'ga ai'i kūi— 'jau 'gā 'ga upe.
- 52 Aipo 'ga 'eramū ta'yriara 'ga oporonupa ee 'gā nupe:
—Ma'ape kwara kwawamū 'ga ajarueteramū rai'i ki 'ei?— 'jau 'ga 'gā nupe.
- Aje kwara kwawamū futat ai'i— 'jau 'gā 'ga upe.
- 53 A'eramū 'ga ikwaapa:
—Aje kwara kwawamū futat Jejuí 'ga 'i jee ai'i— 'jau 'ga Jejuí 'ga mome'wau wemiayuwa 'gā nupe.
- A'eramū ta'yriara 'ga Jejuí 'ga rerowiaa nanimenime opytuna 'gā netee.
- 54 Aiporamū futat Jejuí 'ga aeremiapoe'ema apou'japa ikue. Garireja ywy pewara 'gā nupe ra'ne 'ga 'y mu'jaga y'wayramū ikue. A'ere 'ga poromū 'wyrriara 'ga remiayuwa 'ga ra'yra majarueteu 'gā nupe nū. Judeja ywy awi 'ur ire 'ga aipo apou Garireja ywy pewara 'gā nupe ikue.

5

Iteu ma'e 'ga

- 1 Anure Jejuí 'ga awau Jerusareg ipe nū. Judeu 'gā maraka apou peu. A'eramū Jejuí 'ga awau maraka apo resaka. 2 Jerusarega ojeosōu futat. Kwaiwete iosoma rokware. Iosoma rokware mū rupi 'gā karupa'mī rerawau. A'eramū 'gā karupa'mī okwat 'jau jupe. Aipo okwara pyri 'yupawu'ia mū 'upa. Judeu 'gā aipo 'yupawu'ia renūina, Peseta 'jau jupe. Iywyri tapyi'ia ajemogyau, sīku tapyja ajemogyau iywyri. 3 Aipoa tapyja 'wyr ipe futat 'gā ojero'wu ma'e 'gā majatykau erua. Eae'em, ika'na ma'e, iteu ma'e. Mīmera 'gā 'gā imajatykau, 'gā katu'okawa rapesaka 'gā nerua imogyau tapyja 'wyr ipe. Kwaiwete 'gā 'upa iapesaka peu. 4 Y ryjuapirauwe ipyriwara 'gā 'jau ajaupe.
—Ywagipewara 'ga nipo kwe 'ut 'y motyjuapiau jā'nū— 'jau 'gā ajaupe.
- Tyjuapi ppyrauwe ojero'wu ma'e 'gā awau ojemunepa 'y pe ajemogyau. A'ere ipype ose ypy ppy ma'e 'ga etee 'ga jekatu'ogi. 5 Iteu ma'e 'ga amū 'ūina peu namutat. Trītai oito 'ga kwara magwapa oteuramū 'ūina. A'ere 'ga nojekatu'og ymani.
- 6 Poje Jejuí 'ga awau peu. A'eramū Jejuí 'ga 'ga resakawe 'jau ojeupe: “Ymā we te 'ga teuramū rakue pa”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:
—Erefutat te je ekatu'oga?— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.
- 7 —Ēē. Afutat futat je tekatu'oga nū'ū— 'jau 'ga 'ga upe. —Naje poari'i 'gā amū ki 'ei. 'Y ryjuapirauwe je rerawawe'em je munepa'ema 'y pe ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe 'ūina. —'Y repejān je orauwe 'gā amū na'ne 'gā oi je renunewe opo 'y pe jepi— 'jau 'ga 'ga upe 'ūina imome'wau.
- 8 A'eramū Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:
—Efu'am ejupaw awi. Efu'am ejupawa ppyka erawau eruatau. Akatu'ok je ene 'awamū— 'jau 'ga iteu ma'e 'ga upe.
- 9 Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga ojekatu'oka. A'eramū 'ga afu'ama wupawa ppyka erawau eruatau.
- Judeu 'gā morowykye'ema rupi Jejuí 'ga 'ga katu'ogi. 10 A'eramū judeu 'gā 'wyrriari 'gā 'jau 'ga upe:
—'Awamū morowykye'ema. Ejupawa kasi ereroo ne. “Mama'e rerooa ae porowykye futat”, e'i 'ā janeypya rakue— 'jau 'gā wupawa 'ga erooramū.
- 11 A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:
—Je katu'okara 'ga, “ejupawa epyyk erawau eruatau”, e'i 'ga jee ko— 'jau 'ga 'gā nupe.
- 12 —Awyja te aipo e'i enee ra'e?— 'jau 'gā 'ga upe.
- 13 A'ere 'ga nokwaawi 'ga. 'Ga katu'oka ppy we Jejuí 'ga oi mytuna 'gā wyterimū. Kwaiwete ajatyka ma'e 'gā peu. A'eramū Jejuí 'ga 'ga katu'oka ppy we awawayayau ojepe'au 'ga wi.
- 14 A'ere Jejuí 'ga iteu ma'e'era 'ga resaka nū, jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe nū.
—Erejekatu'ok futat 'awamū. Au'je ki mama'e tywera apo re— 'jau 'ga 'ga upe. —Kasi mama'e tywera jeapoi enee ne, kwaiwete enee ne— 'jau 'ga 'ga upe.
- 15 A'eramū ikatu'ogipyrera 'ga awau Jejuí 'ga mome'wau judeu 'gā 'wyrriari 'gā nupe:
—Jejuí 'ga je katu'ok ko— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

¹⁶ Morowykye'ema rupi Jejui 'ga 'ga katu'oka. A'eramū judeu 'gā Jejui 'ga rerekou tyweramue morowykye'ema rupi ae katu'ogamū.

¹⁷ —Jeruwarete 'ga mama'e esage wapo ae upe au'jeteramū. A'eramū je nanē aipo apou nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'gā amara'neramū 'ga ree.

—Sijuka 'ga 'jau. Morowykye'ema rupi 'ga porowykyi akou, 'gā katu'oka awau kwe pe— 'jau 'wyria'ri 'gā ajaupe. —Morowykye'ema rupi oporowyky re 'ā 'ga aipo 'jau wējēmī nū. “Ku'jywa 'ga Jeruwaretea”, 'jau 'ga 'ā 'ga upe nū— 'jau 'gā ajaupe. —“Je 'ā Ku'jywa 'ga 'jawe”, 'jau wējēmī aipo 'ga janee nū. Aipo taetu itywetywet— 'jau 'gā ajaupe amara'neramū 'ga ree.

'Uwarete 'ga je'eg imū etee mama'e apoawet

¹⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat je 'i. Je 'ā Ku'jywa 'ga ra'yra futat. Nateje'eg imū rūi je mama'e apoi. 'Ga je'eg imū etee te je mama'e apoi. 'Ga remiapo je aesak. A'eramū je nanē aipo apou 'ga 'jawe nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁰ —Jeruwarete 'ga iporomutat nanimenime je ree. A'eramū 'ga wemiapo resaukaa jee. A'eramū je tewau ojero'wu ma'e 'gā katu'oka. Ae katu'oga esage futat. A'ere je anure mama'e esageay apoi futari tejuwa 'ga remifutar imū. A'eramū nipo pēē pejeporesagamū pejemogyau ee— 'jau 'ga 'gā nupe.

²¹ —Amanū ma'efera 'gā nipo Jeruwarete 'ga imū'jāu imowywya tywy awi 'gā mogyau nū. 'Ga 'jawe futat je tejēmimū'ē 'gā mogyau— 'jau 'ga 'gā nupe. ²² —NaJeruwarete 'ga rūi pē mojo'ok. 'Ga te 'ā pē mojo'ogukaa jee. A'eramū nipo je ia'wyre'ema 'gā nupe 'jau: “Pēē nepēa'wryi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe pekwap”, 'jau nipo je ia'wyre'ema 'gā nupe. Tejerowiaara 'gā nupe nipo je 'jau: “Je rerowiat pejepe ra'e. A'eramū je pētywera moia pē nui. Pe'je pejejuwa 'au ore pyri”, 'jau nipo je tejerowiaara 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe nipo je 'jau, je retea futat. Jeruwarete 'ga nipo je mu'eukaa 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²³ —A'eramū nipo aipo are 'gā najuejue etee je pojeupa. 'Awamū 'gā Jeruwarete 'ga pojeuwi. A'eramū 'gā, 'ga 'jawe futat, je pojeupa nū. Je pojeupare'ema 'gā nanē Jeruwarete 'ga nopojeuwi futari, je muarera 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁴ —A'jea futat je 'i. Jeje'ega rerowiaara 'gā ojemomyauu jeje'eg imū. Je muarera 'ga nanē 'gā erowiaa nū. Tejerowiaauramū je 'gā mogyau namutat. A'eramū 'gā najuejue etee futat awau akou Janeruwarete 'ga pyri amanū re. Na'gā nupe rūi je 'i: “Enetywerete Ku'jywa 'ga upe” 'jau. Natata pe oo ma'e 'gā nūi ore rerowiaara. Ywag ipe oo ma'e tee aipo 'gā— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁵ —A'jea futat je 'i. Je te 'ā Ku'jywa 'ga ra'yra. Amanū ma'e 'jawe futat mama'e tywera apoara 'gā. A'etea nipo 'gā anure jeje'ega wanup akou. 'Awamū futat 'gā enuwi. Jeje'ega renuw ire te nipo 'gā jemogyi oferapa— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁶ —Nitywi 'ga amū Ku'jywa 'ga mogoaramū. Ojetee futat 'ga jemogoi. A'eramū 'ga ae nanē ae mogyau nū. Je nanē nū. Je Ku'jywa 'ga ra'yra. A'eramū 'ga ae mogyaukaa jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁷ —Je futat 'ā pēneki'yra. A'eramū Jeruwarete 'ga 'jau jee: “Ene 'ā 'gā neki'yra. A'eramū ene 'gā mojo'oka. Itywet ma'e 'gā nupe ki ere: Pētywerete pēē Ku'jywa 'ga upe, 'jau. Tata pe pekwap, 'jau ki ene 'gā nupe”, 'jau 'ga jee. “Ejerowiaara 'gā nupe ki ere: Je rerowiat 'ā pejepe. A'eramū pēē pejejuwa ywag ipe ore pyri, 'jau ki ene ejerowiaara 'gā nupe”, 'jau 'ga jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁸⁻²⁹ —Pēporesag awi je ree. A'jea futat je 'i. Anure nipo amanū ma'efera 'gā we jeje'ega renupawe 'gā nuri ū'jāu tywy awi. Mama'e esage apoara 'gā nipo awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Mama'e tywera apoarera 'gā nupe nipo je 'jau: “Naje rerowiar futari pejepe. Nepēpouriwari futari pejetywer awi. A'eramū pēē 'awamū pejekwapa tata pe”, 'jau nipo je 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁰ —Nateje'eg imū rūi je mama'e mome'ui. Ku'jywa 'ga je'eg imū tee je 'i. 'Ga ra'ne 'ā oje'eg jee. A'eramū je 'ga 'eawera rupi etee futat imome'wau pē nupe. Natejemifutar imū rūi je je'egi. Ku'jywa 'ga, temuara 'ga remifutar imū etee te je je'egi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Ma'eramū je 'ā a'jea futat mama'e mome'ui tekou pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe oporogytau.

³¹ —Je tee tejemome'u re taetu aminipo 'ā naje rerowiar pejepe— 'jau 'ga 'gā nupe. ³² —A'ere nanarūi. 'Ga amū nanē je mome'wau nū. Ku'jywa 'ga je mome'wau. A'jea futat 'ga 'i— 'jau 'ga 'gā nupe. ³³ —'Awamueuu pēē 'gā amū monou 'ga moporogytaukaa Juá Batista 'ga upe rai'i nū. 'Ga remimome'ua a'jea futat. ³⁴ A'ere je naekari futari “a'jea futat 'ga 'ea” 'jara 'gā. Juá 'ga 'eawera je amome'u pē nupe tejerowiarukaawamū. Tejerowiar ire je pē katu'ogi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁵ —Sā 'ā tatarā'nīa mama'e resaukara ae upe. Nan tee Juá 'ga. Juá 'ga pē mueapyou je ree. 'Ga 'eawer are pēnekōēāi numiamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁶ —Juá 'ga ra'ne je mome'u pē nupe. A'ere je pēnemiapoe'ema apoi pē neape. Jeruwarete 'ga aipo apoukaa jee. A'eramū pēē

'jau: "A'jea futat. Ku'jywa 'ga 'ga muri janee", 'jau pēē jeremiapofera resag ire— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

³⁷—Jeruwarete 'ga nanē je mome'u nū, je muarera 'ga. Nepeesaga'uweri 'ga. 'Ga je'ega miamū futat nipo nepekwaawi pejeapyau. ³⁸"Je 'ā 'ga remimurera", 'jau agawewi je 'ā pē nupe. A'ere 'ā aipo je'ea miamū neperowiari. A'eramū pēē 'ga je'eg are taetu pejejea'are'emamū pejejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁹—Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are pejejemu'jau. "Aipo are jarejeapyoramū jane oi ywag ipe jarepytau", 'jau 'ā pēē na'e jepi. 'Gā amū 'ā ka'arana kwasiaa agawewi je ree. ⁴⁰A'etea 'ā pēē je rowiare'ema. Je upe pēē 'jawe'em, "Ore mogy ape eje'jawe", 'jawe'em 'ā pēē jee— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

⁴¹—"Esage ma'e 'ga", pe'je ki jee, na'e'i je pē nupe. "Je muoryp ki pejepe", 'jawe'em je 'ā pē nupe. ⁴²A'ere je pē kwaawi. "Niporomutari pa 'gā Ku'jywa 'ga ree ra'e", 'jau je 'ā pē nupe— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe. ⁴³—Tejuwarete 'ga je'eg imū agawewi je ruri. A'etea jeje'ega nepeenuwi futari. A'ere anure nipo tekotee 'ga amū ruri oje'eg imū etee futat oje'ega pē nupe. A'ea nipo peanup, erowiaa pejejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

⁴⁴—Akotee ma'e 'gā "ga esage", pejejeupe 'gā 'eramū nipo pejeku'iramū futat pejejemogyau. A'ere nipo nepēnea'ari pejejeupe Ku'jywa 'ga 'e are. Ku'jywa 'ga etee te Janeruwaretea. Nirūi futari 'ga. A'etea nipo nepēnea'ari pejejeupe Ku'jywa 'ga 'e are. A'jea futat neperowiari 'ga— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe. ⁴⁵—Naje rūi pētywera mome'u Ku'jywa 'ga upe. Moisesi 'ga te 'ā pētywera mome'u 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. —"Moisesi 'ga je'egera ore aruenup. A'eramū 'ga ore mome'wau Ku'jywa 'ga upe", 'jau pēē numiamū. A'jea futat 'ga pē mome'ui Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'ga pētywera tee imome'ui 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁴⁶—Moisesi 'ga remikwasiarera rowiar ire amunipo 'ā je nanē je rowiari pejepe nū. Moisesi 'ga ka'arana kwasiat je ree futat rakue. ⁴⁷A'ere 'ā 'ga remikwasiarera neperowiari pejejemogyau. A'eramū pēē je rowiare'ema futat pejejemogyau— 'jau Jejuí 'ga 'wyria'ri 'gā nupe.

6

Kanape'i me'yitawet

(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Luka 9.10-17)

¹⁻⁴ Anure Jejuí 'ga ore rerawau ore reroyaapa Garireja ry owajara katy. Tiperia 'jau nanē 'gā aipo ypiauu upe. Egitu ywy awi oreypy renū'ēawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaēm ja'wyja'wyräuwe ore arawau oroyaapa. Kwaiwete 'gā awau ore rewiri. 'Gā nemiapoe'ema Jejuí 'ga iapou 'gā neape. Ojero'wu ma'e 'gā 'ga ikatu'oka. A'eramū 'gā awau 'ga rewiri, kwaiwete.

—Siesak 'ga iapou'jawa jarejeape— 'jau 'gā ajaupe.

Ty owajara upe orowaēmawe ore arawau orojepuia wyyty'ri rupi Jejuí 'ga rupi. Peu ore aruapyka arajupa. ⁵Oree Jejuí 'ga porogyta 'ga renamū mytuna 'gā 'ua owaēma oree nū. Poje Jejuí 'ga ojerowaka 'gā nesaka. 'Gā nesakawe 'ga 'jau Filipe 'ga upe:

—Maran maran te jane mama'e muri 'gā mojemí'wawamū?— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

⁶"Tamojemí'wat 'gā 'jau", 'jau Jejuí 'ga ojeupe. A'eramū 'ga poromū 'jau "Ma'ja 'i sipo Filipe 'ga oje'ega jee?" 'jau 'ga ojeupe.

⁷—Kuu. Mytuna 'gā nū'ū. 'Gā nemi'urama murawa niapoi 'gā nupe. Tusētu agawewi futat ka'aranū rerooi. A'etea nowaēmi futari mama'e muawamū 'gā nupe— 'jau Filipe 'ga 'ga upe, aipo ojeupe 'eramū.

⁸⁻⁹A'eramū Andre 'ga 'jau 'ga upe:

—Koromū kunumí 'ga kanape'i rerekoi wemi'ura'mīnamū numiamū kūi. Siku kanape'ia mukūi pira'i 'jau 'ga erekou numiamū kūi. A'ere mytuna 'gā nupe niapoi nū'ū— 'jau Andre 'ga Jejuí 'ga upe.

Aipoa Andre 'ga Simão Pedro 'ga rewirera. Jejuí 'ga remimu'e nanē 'ga nū.

¹⁰A'eramū Jejuí 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau 'gā muapyka. Peapyk, e'i 'ga, pe'je ki 'gā nupe— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore arawau 'gā muapyka. Kwaiwete juo'wia peu. A'eramū ore a'e 'arimū 'gā muapyka 'gā mogyau. Kwaiwete kūima'e 'gā. Siku miu kūima'e 'gā. ¹¹A'eramū Jejuí 'ga kunumí 'ga remi'urama pyyka enafu'ama, eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene 'ā eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega.

A'eramū 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ēmaw ire kunumí 'ga remi'urama erawaukaa oree 'gā nupe. Ore 'gā nupe omonorauwe ojeme'yita aipoa kanape'ia ipira'i reewe. A'eramū ore erawau imonou wapyk ma'e 'gā nupe. ¹²Kwaiwete agawewi 'gā. A'etea 'gā omoyk. Wewegamū 'gā jui.

'Gā jemi'wapaw ire Jejuí 'ga 'jau oree nū:

—Pe'je pejewau emyrera rerua imono'oga yrû pype. Pemomy kasi emyrera ne— 'jau 'ga oree.

¹³ A'eramû ore arawau emyrera rerua ijaga yrû pype. Tusi yrupemûña ore imatyneema emyrera pyu. Aipo kanape'i apopyra sewata.

¹⁴ Jejuí 'ga wemi'u me'yita opâjê mü. A'eramû aipo resakara 'gã 'jau:

—Jejuí 'ga 'ã ome'yi janee. 'Ga te nipo 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara. Janeremia-pesaga 'ga nipo 'ã— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁵ A'ere Jejuí 'ga 'gã kwaawi ojee. “Je futat 'gã je mogou 'wyríaramû”, 'jau 'ga ojeupe. “A'ere je na'awauwe rûi je rekoi 'gã nupe”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramû 'ga awau ojepe'au ore wi. Ore rejaa peu futat. Ojeteé 'ga awau ojeupia ywytyra rupi.

'Yrajape 'arimû Jejuí 'ga ataawet

(Mateu 14.22-33; Maku 6.45-52)

¹⁶ Ypytu'ninauwe Jejuí 'ga remimu'eramû ore arawau orojypa ypiauu pe nü. ¹⁷ “Pe'je pejewau 'aw awi Kafanaü pe”, 'jau 'ga oree ai'i. A'erauwe ore arawau aru'aa yaruu pype nü.

—Soo Kafanaü pe 'jau— 'jau ore arajaupe.

A'eramû ore arawau oroyaapa nü. Ypytunimûwe futat ore arawau. A'ere Jejuí 'ga nuri ore rupi. ¹⁸ Poje ywytuua 'ua erujewi oree, 'y muorypa ore ree. ¹⁹ Mukuu ore wawa. Sîku kilometro ore arawau oroyaapa. Poje ore 'y rypyter ipe arakou Jejuí 'ga resaka. Jejuí 'ga 'ua akou 'y rajape 'arimû, watau ore katy. 'Ga resakawe ore oropifuakare'emamû. Orekyjea ore rerekou, ore pifuaka'roka.

—Ma'ja katu nipo kwe kweramû 'ut 'ja?— 'jau ore arajaupe.

²⁰ Aipo ore 'eramû 'ga 'jau oree:

—Pekyje awi je wi. Je tee ojet pê newiri— 'jau Jejuí 'ga oree.

²¹ Aipo orojeupe 'gã 'eramû araku'iramû 'ga ree.

—Ere ejua e'aa ore pype— 'jau ore 'ga upe.

Ore pype 'ga 'arawue yaruua ojekoka erujewi ywy'am are.

Mytuna 'gã Jejuí 'ga rekaa

²² Ai'iwe kwe katy opyta ma'e 'gã Jejuí 'ga rekaa.

—Kaaruwamû ako majepeí tee yara ruwí 'au ai'i. A'ere ako Jejuí 'ga remimu'e 'gã erooi ai'i— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere nipo 'ã 'ga ma'ja pype katu 'ga oi 'gã newiri ra'e? Nooi 'ga 'gã nupi ai'i. Marupí ajee 'ga oi ra'e ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga rekaa. —Ma'ape sipo ajee 'ga oi ra'e?— 'jau 'gã ajaupe.

²³ 'Gã 'ga rekaramû tekotee 'gã 'ua ojekoka ajepeja amunaw awi oyaruu pype. Tiperia 'jaw awi 'gã 'ua owaëma. Kanape'i 'waw ipe 'gã oyaruu mojekoka. Peu futat Jejuí 'ga porogytai 'Uwarete 'ga upe ai'i. Oporogytapaw ire Jejuí 'ga kanape'i monou 'gã nupe ai'i. ²⁴ 'Gã jekog ire 'yisiga pypewara 'gã 'jau 'gã nupe:

—Nitywi 'ga 'au. 'Ga remiayuwa 'gã nanê nitywi 'au nü— 'jau 'gã 'gã nupe. —Pëyara pype soo 'gã nekaa Kafanaü pe 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Nai'i— 'jau yaruu jara 'gã aipo 'gã nupe.

Kanape'i 'jawewat

²⁵ Ty owajara katy ojekog ire 'gã Jejuí 'ga resaka. A'eramû 'gã 'jau 'ga upe:

—Maran te erejot rai'i, ki Ku'jyp?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁶ A'eramû Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepëneapyoi we jeremiapofer are. “Jejuí 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga remimurera”, pe'je amunipo 'ã jee rai'i, jeremiapofera resag ire rai'i. Kwaiwete agawewi 'ã jeremiapofera. A'tea 'ã naje rerowiarí pejepe. Kaaruwamû ako je kanape'i me'yi pê nupe ai'i, pê mueweka ai'i. Aipo are nipo je rekata pejepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Pëpy'a'wyt kasi pejejemi'u are etee ne. Pënea'at kasi pejejemi'u are etee ne. Pënemi'ua pê mueweka 'au etee. A'ere mama'e mü rekoi temi'u 'jawe pê pype. A'ea pê mogy nakwaparimû rûi. Jeje'ega renuw ire pejejemogyau. Jeje'eg are ki pënea'at pejejemogyau. Janeruwarete 'ga je mut 'au aeremi'u 'jawewara monoukaa pê nupe jee— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. —Ku'jywa 'ga 'ã Jeruwaretea. Opâjê mü 'ga 'ã pënemiapoe'ema apoukari jee, pê nupe je resaukaawamû. “Jejuí 'ga jera'yraretea. Je 'ã 'ga mua pê nupe”, 'jau 'ga 'ã pê nupe jee— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

²⁸ A'eramû 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'ja te Ku'jywa 'ga afutat ore iapoa?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹ —Je 'ã 'ga remimurera. A'eramû ki pêê je rerowiaa. A'ea te 'ga amaku'i— 'jau 'ga 'gã nupe aipo 'eramû.

³⁰—Ma'ja te ereapo epājē resaukaa oree? Aipo resakawe taruerowiat ene 'jau—'jau 'gā 'ga upe. ³¹—Ymā te janeypy oi watau amunawe'em ipe rakue. Peu wataaw ipe 'gā kanape'i 'jawewara 'wau rakue, mana 'jawa 'wau rakue. Aipo are 'ga amū ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. "Kanape'i 'ga amut ywag awi 'gā nemi'uramamū rakue", 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. Moisesi 'ga aipo kanape'i monou 'gā nupe rakue. Ma'ja te eremut jarejee 'awamū?—'jau 'gā Jeju'i 'ga upe.

³² A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat je'ea. NaMoisesi 'ga rūi kanape'i omono 'gā nupe rakue. Jeruwarete 'ga te 'ā amut 'gā nupe rakue. 'Awamū 'ga poromuriweramū kanape'irete 'jawewar are pē nupe. ³³ 'Ga remimurera futat aipoa kanape'i 'jawewara. Ywag awi 'ga 'ga muri ae mogyaukaa nakwaparimū rūi futat—'jau 'ga 'gā nupe.

³⁴ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Aipoa emut ekou oree—'jau 'gā 'ga upe.

³⁵ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Tejeupe je aipo je 'i. Je te 'ā 'ga remimurera. Tejerowiar ire je pē momyau'i pē mogyau namutat. Je rerowiaaramū pēnekōēāi pejemogyau. Ipy'araypare'ema 'jawe, i'yuweje'ema 'jawe 'jau—'jau 'ga 'gā nupe.

³⁶—'Je resak agawewi 'ā pejepe pejemogyau. A'etea pēē je rerowiare'ema peje-jemogyau", a'e ako je pē nupe ko. ³⁷ Jeruwarete 'ga je rerowiarukaa 'gā amū nupe. A'eramū nipo 'gā je rerowiaa futat. Namono'i futari je tejerowiaara 'gā amū tejewi. ³⁸ Natejemifutara apou rūi je ruri ywag awi. Temuarera 'ga remifutara apou etee je ruri—'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ³⁹—A'eramū je tejerowiaara 'gā momoirukare'ema tejerowiar awi. Tejerowiarukaa 'gā nupe. A'eramū je 'gā mū'jāu tywy awi 'gā mowywya 'gā mogyau tejua nū. Aipoa je aapo futat 'ga remifutar imū—'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ⁴⁰—Tejerowiaara 'gā juejue nipo je imonou tejemiayuwamū. A'eramū je tejoru'japa tejerowiaara 'gā mowywya 'gā mogyau nakwaparimū warāu rūi. Aipoa Jeruwarete 'ga afutat—'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

⁴¹ Aipo 'erauwe judeu 'gā oje'egaiwamū 'ga ree:

—Kuu. "Ywag awi 'urete ma'ea je 'ā. Aeremi'uretea je", e'i 'ga 'ā janee—'jau 'gā ajaupe.

⁴²—NaJose 'ga ra'yra rūi te 'ga jepi? Naaiipo rūi te Jeju'i 'ga ako? 'Ga jara 'gā ore orokwaap. Ma'eramū gatū nipo 'ā 'ga 'i poromū "ywag awi je ruri", 'jau ekoete?—'jau 'gā ajaupe.

⁴³ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Au'je ki je ree pejeje'egaiw ire. ⁴⁴ Jeruwarete 'ga te 'gā nupe je rerowiarukaara. 'Gā etee te je rerowiararū. Tejerowiaara 'gā etee te je amū'ē tywy awi 'gā mogyau nū tejoru'japa—'jau 'ga 'gā nupe. ⁴⁵—Ymā te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga ka'arana kwasiari inuga 'ga je'eg are rakue. "Janeruwarete 'ga tamu'e 'gā najueje etee 'jau", 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue—'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. —Amu'eramū Jeruwarete 'ga je'ega renupara 'gā juejue je rerowiarū. ⁴⁶ Nitywi 'ga amū Jeruwarete 'ga resakara 'ga. Je tee te 'ga aesak. 'Ga wi je ruri ikue. A'eramū je 'ga resaka—'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

⁴⁷—A'jea futat je'ea. Tejerowiaara 'gā je amomyau imuesageu imogyau nakwaparimū warāu rūi futat. ⁴⁸ Ywag awi te 'ga kanape'i muri pē nupe rakue, a'e je akiko. Je te 'ā aipoa. Je te 'ā amogy pēē nakwaparimū warāu rūi. ⁴⁹ Ymā te 'ā pēypya mana 'jawa 'ui akou amunawe'em ipe rakue. A'ere 'ā po 'u re 'gā manūi etee rakue—'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁰—Awamū ako Janeruwarete 'ga kanape'irete muri ywag awi ai'i. Aipo 'u re ae namanūi futari. ⁵¹ Je te 'ā aipoa kanape'ia. Ywag awi 'ut ma'ea te 'ā je. Je rerowiaara 'gā aipoa kanape'i 'wara 'jawe futat. 'Awamū kanape'i 'waramū pejemogy futat. A'ere je rerowiaara 'gā jemogyi namutat. Aipoa kanape'i 'jawewara jero'oa futat. Tejo'oa tomono pē nupe 'jau, pēnemi'uramamū 'jau. Anure nipo je temanūmū namutat pē mogyukari. Temanūawa 'ara rupi je tejo'oa monoi pē nupe—'jau 'ga 'gā nupe.

⁵² Aipo ojeupe 'erauwe judeu 'gā amara'neramū 'ga ree. A'eramū 'gā oje'egayau ajaupe:

—Maran sipo 'ga poromū wo'o muri janee, janeremi'uramamū?—'jau 'gā ajaupe.

⁵³—A'jea futat je'ea. Jero'o 'ware'emamū nepejemogyi namutat. Jerya nanē nū. Jerya tykuare'emamū nepejemogyi je pyri. ⁵⁴ Jero'oa nipo 'gā amū i'wau, jerya retee. 'Gā etee futat nipo ajemogy a'jea futat. A'eramū je tejoru'japa 'gā mowywya—'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁵—Jero'oa nipo aeremi'urama a'jea futat jerya retee. ⁵⁶ Jero'oa 'gā amū i'wau jerya retee. 'Gā etee futat je rerekou. Je nanē 'gā nerekou nū—'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ⁵⁷—Jeruwarete 'ga 'ā okoeteete ma'ea. 'Ga 'ā je mut. 'Ga 'ā je mogou. Nan tee futat je tejo'oa 'wara 'gā mogyi—'jau 'ga 'gā nupe. ⁵⁸—Koromū kanape'ia. Ywag awi 'ut ma'ea futat. Pēypy 'gā 'ā mana 'jawa a'u akou rakue. A'ere 'ā 'gā manūi etee rakue. Koa kanape'i 'wara 'gā te nipo ajemogyau namutat—'jau 'ga 'gā nupe.

⁵⁹ Aiporamū futat Jeju'i 'ga 'gā mu'ei ojee 'gā jatykaaw ipe. Kafanaū pe 'ga 'gā mu'jau.

Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā jemogy

⁶⁰ Aipo renupawe Jejuí 'ga rewiri oo ma'e 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Janereapyoa'nei jane aipo are ra'e nũ'ũ. Nikwaapawi 'ga je'ega ra'e nũ'ũ. Sirowiar awi nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

⁶¹ Noje'egi agawewi 'gã 'ga upe. A'etea Jejuí 'ga aipo 'gã 'ea okwaap. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aipo are nipo pẽmara'ne je ree? ⁶² Je te 'ã pẽneki'yra. Ma'ja 'jau sipo pẽẽ ywag ipe jejeupira resaka nũ? Pe awi futat je ruri— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁶³—Janeruwarete 'ga 'Agesagea te pẽ mogy. Naae rũi ojomogy. Jeje'ega renuw ire te Janeruwarete 'ga 'Agesagea pẽ monoi 'ga remiayuwamũ pẽ mogyau namutat. ⁶⁴ A'ere 'ã naje rerowiari pejepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejuí 'ga 'gã kwaapa. Ymã we 'ga werowiare'ema 'gã kwaawi akou rakue. A'eramũ 'ga ia'wyre'ema 'gã nupe omonoara 'ga kwaapa futat akou.

⁶⁵ —Pẽẽ mũ jeje'ega rerowiare'emamũ pejemogy. A'eramũ je 'jau pẽ nupe akiko: "Jeruwarete 'ga je rerowiarukaa 'gã amũ nupe. 'Gã etee futat nipo je rerowiaa", 'jau ako je pẽ nupe ko— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

⁶⁶ A'eramũ 'ga rewiri oo ma'e 'gã oporenuwiwere'emamũ 'ga je'eg are ojewya 'gã wi kwaiwete. Nouu'jawi 'gã 'ga rewiri. ⁶⁷ A'eramũ Jejuí 'ga 'jau wemimu'eramũ oree:

—Pẽẽ nanẽ te pẽjewyriwet je wi nũ?— 'jau 'ga oree.

⁶⁸ A'eramũ Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Awýja rewiri ore arawau nũ ki 'ei? Ene tee te 'ã ore mu'e ape ore jemogy are. Eneje'ega rerowiaaramũ te 'ã ore mogyi namutat. ⁶⁹ Aruerowiar ore ene. Ene kwaaparamũ 'ã ore. Ene rerowiaaramũ 'ã ore rekoi. "Ga te 'ã Janeruwarete 'ga reminurera. 'Ga te 'ã esageay ma'ea", aru'e ore enee jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁷⁰ —Amũ'ẽ je pẽẽ 'gã nũ, tejemimu'eramũ. Tusi 'ã pẽẽ— 'jau Jejuí 'ga oree. —A'ere pẽẽ mũ mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa peko amũ— 'jau 'ga oree.

⁷¹ Aipo ore upe 'jau 'ga Judas 'ga upe te 'ga 'i numiamũ. Judas 'ga Simão Iskariote 'ga ra'yra. Judas 'ga Jejuí 'ga remimu'ea agawewi. A'etea 'ga Jejuí 'ga monou ia'wyre'ema 'gã po pe 'ga jukaukaa 'gã nupe.

7

Jejuí 'ga rewirera 'gã nuerowiari 'ga

¹ Anure Jejuí 'ga awau watau Garireja ywy pype etee. Judeja ywy pe 'ga awawe'em. "Judeja ywy pewara 'gã ifuwet je juka are", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga peu awawe'em.

² A'ere maraka apoawa upe iwaẽmi ja'wyja'wy.* Aipo maraka upe 'gã tapýi apou oseawamũ. A'eramũ 'gã 'jau tapýi 'jawa maraka 'jau jupe. ³ A'eramũ Jejuí 'ga rewirera 'gã 'jau 'ga upe:

—Ere ki ekwapa Judeja ywy pe. A'eramũ peuwara 'gã, ene rewiri oo ma'e 'gã netee eneremiapoa resaka 'jau. ⁴ Ajaupe ojekwaawukaa ae mama'e apoi ajueape. A'eramũ ene ewau aeremiapoe'ema apou 'gã neape, ejesaukaa 'gã nupe— 'jau 'gã 'ga upe, 'ga rerekoemãu. ⁵ 'Ga rewirera 'gã miamũ nuerowiari 'ga.

⁶ —Naani. Nowaẽmi we je wawa upe. A'eramũ je tewawe'em. A'ere pẽẽ peoarũ je renune. ⁷ Napẽ nee rũi Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã amara'neramũ ajemogyau. Je ree tee 'gã mara'neramũ. 'Gã tywera je 'ã amome'u 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ã oporomutare'emamũ je ree— 'jau 'ga wewirera 'gã nupe. ⁸ —Pe'je pejewau maraka pe. Nooa'nei je— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramũ Jejuí 'ga opytau peu futat, Garireja ywy pe.

Jejuí 'ga awau maraka pe

¹⁰ Maraka apoaw ipe wewirera 'gã o re Jejuí 'ga awau wewirera 'gã newiri. A'ere 'ga oi jemime, ojete'e'ĩ akou 'gã newiri. ¹¹ Judeu 'gã 'wyria'ri 'gã Jejuí 'ga rekaa. Maraka apoaw ipe 'gã 'ga rekaa ajemogyau.

—Ma'ape te 'ga? Nuri te 'ga ra'e?— 'jau 'gã ajaupe 'ga rekaa.

¹² Kwaiwete 'gã ajamueu Jejuí 'ga ree. Amumera 'gã 'jau ajaupe:

—Esage ma'ea futat 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

Amumera 'gã:

—O'meramũ 'ga 'i. Nia'wyri 'ga. I'me 'ga akou— 'jau etee 'gã ajaupe.

¹³ A'ere 'gã nueropori futari oje'ega. 'Gã kyjea 'gã nerekou. 'Wyria'ri awi 'gã kyjei. A'eramũ 'gã oje'ega meewere'ĩ etee ajemogyau ajaupe.

¹⁴ Majepeja tee 'gã morowykye'ema magwapa maraka apou. Muapyra osere ire, Jejuí 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'eramũ futat 'ga peuwara 'gã mu'jau. ¹⁵ Jejuí 'ga je'ega renupawe, judeu 'gã 'wyria'ri 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

* 7:2 Jerusareg ipe 'gã maraka wapo jepi. Jerusarega 'upa Judeja ywy pype futat.

—Maran 'ga aipo kwaapa ki 'ei? Nojemu'euii agawewi te 'ga 'ã a'i kûi. A'etea te 'ga 'ã okwaap aipoa a'i kûi— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁶ A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nateje'eg are rûi je 'gã mu'jau. Temuarera 'ga je'eg are futat je 'gã mu'ei— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁷ —Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apoara 'gã te'i 'jau: "A'jea futat. Jarejuwarete 'ga je'eg are futat 'ga ore mu'jau. Noje'eg ekoetei 'ga", te'i 'gã jee 'jau— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ¹⁸ —Oje'eg ekoete ma'e 'gã "tajepojeuwukat 'gã nupe", 'jau 'gã numiamũ. A'ere Jarejuwarete 'ga rer imũ oje'eg ma'e 'gã nanarûi. "Jarejuwarete 'ga tapojeuwukat 'ga 'gã nupe 'jau", 'jau 'gã. Aipo 'gã 'ea a'jea futat— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁹ —Ymã te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'ere nepeenuwi'i futari 'ga je'ega. 'Ga je'ega renuw ire amunipo 'ã pejefuwere'emamũ je ree— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

²⁰ —Kuu. Mama'eukwaawa aipo ene mu'eukat. Awÿja sipo a'eramũ ifuwet ene ree?— 'jau ajatyka ma'e 'gã 'ga upe.

²¹⁻²² —Morowykye'ema rupi je aeremiapoe'ema apoi. A'e resakawe 'ã pêê 'jau: "Ma'eramũ 'ga nanuara apou morowykye'ema rupi ra'e ki 'ei?" 'jau 'ã pêê. A'ere 'ã pêê nanê futat peapo mama'ea morowykye'ema rupi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i pê nupe rakue: "Majepeja etee ki morowykye'ema pemagwap. A'ere pejeja'yra 'ga rerawau imojewagukaa", 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga rakue. A'eramũ morowykye'ema rupi pejeja'yra 'ar ire iko morowykye'ema rupi pejeja'yra rerawau imojewaka. A'ere naMoisesi 'ga rûi pê mu'e ppy aipo are rakue. Pëypy 'gã na'ne futat pê mu'e aipo are rakue. A'ere Moisesi 'ga 'jau rakue nũ. ²³ 'Ga je'eg imũ 'ã pêê pejeja'yra 'ga mojewaka morowykye'ema rupi. Aipo apo re 'ã ma'eramũ ajee je ree pêmara'ne pejejemogyau morowykye'ema rupi kũima'e 'ga amũ katu'ogamũ?— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ²⁴ —Mama'e tywera etee 'ã ereapo ekou, pe'je 'ã jee. Au'je aipo 'e re. Pëneapyo ra'ne ki jeremiapo are. Jeremiapo are pejejeapyo re te mama'e a'jea 'ga wapo, pe'je jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga remimurete

²⁵ Jejuí 'ga resaka Jerusareg ipewara 'gã 'jau ajaupe:

—Na'ga ree rûi nipo jane 'wyriara 'gã afueweramũ ki sa?— 'jau 'gã ajaupe. ²⁶ —Esak 'ga 'ama 'ga porogytaa janee. A'ere 'gã noje'egayi 'ga upe. "Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga futat", e'i te ra'u 'gã 'ga upe nũ?— 'jau 'gã amũ ajaupe.

²⁷ A'ere amumera 'gã 'i:

—NaJarejuwarete 'ga remimurera rûi 'ga. Nitywi ae amũ Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ruawera kwaapara mũ. A'ere jane Jejuí 'ga ruawera kwaawi. Garireja ywy awi futat 'ga ruri— 'jau 'gã ajaupe.

²⁸ A'ere Jejuí 'ga oje'ega momoa 'gã nupe nũ. 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe akou 'ga oje'ega 'gã nupe:

—A'jea'jea futat sipo je kwaap pejepe? A'jea futat sipo je ruawera pekwaap? Nateje'eg imũ rûi je ruri. Temuarera 'ga je'eg imũ tee je ruri. 'Ga te 'ã mama'e a'jea etee futat omome'u. A'ere nepekwaawi 'ga. ²⁹ 'Ga wi futat je ruri. 'Ga futat 'ã je muarera. A'eramũ je 'ga kwaapa futat— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe.

³⁰ Aipo 'ga 'e 'ga 'amamũ 'gã 'ga pyyg are afueweramũ numiamũ. A'ere 'gã noppygi 'ga. Nowaëmi we 'ga pyykawa upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga pyygukare'ema 'gã nupe.

³¹ A'eramũ 'gã kwaiwete 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Au 'ur ire 'ã Janeruwarete 'ga remimurera 'ga aeremiapoe'ema apoi, 'ga pãjê resaukaa janee. Jejuí 'ga 'ã nanuara wapo jepi. A'eramũ 'ga futat 'ga remimurera ra'e— 'jau 'gã ajaupe, Jejuí 'ga rerowiaa.

³² Aipo renuw ire fariseu 'gã 'jau mainana 'wyriara 'gã nupe:

—Soo 'ga pyygukaa jefaruu 'gã nupe 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã jefaruu 'gã monou Jejuí 'ga pyygukaa numiamũ.

³³ A'e pype Jejuí 'ga oporogytau akou wenupara 'gã nupe:

—Pë pype je pytaaiwi etee. Anurenure'i je oi tejewya temuarera 'ga pyri nũ. ³⁴ A'eramũ nipo pêê je rekaa. A'ere nipo naje resagi pejepe. Nepeoa'uweri je waw ipe. Nepekwaawi je wawa piara— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁵ A'eramũ judeu 'gã 'wyria'ri 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ape te 'gã oi poromũ? Ma'ape te jane niesagi 'ga? Judeue'ema 'gã 'wyrarete pe te ra'u 'ga oi nũ? Janepytuna 'gã kwasi'ofera 'gã pyri te ra'u 'ga oi nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Judeue'ema pypewara 'gã pyri nũ? Judeue'ema 'gã mu'jau te ra'u 'ga oi nũ? ³⁶ Maran ajee poromũ 'ga 'i ki 'ei: "Naje resagi pejepe", 'ga 'i ki 'ei. "Nepeoa'uweri je waw ipe", 'ga 'i ki 'ei— 'jau 'gã ajaupe.

³⁷ Majepeja morowykye'ema poromukuran 'gã maraka apou. Maraka apo maapawa 'ar esagea 'gã nupe. Aipo 'ara rupi Jejuí 'ga afu'ama oje'ega momoa 'gã nupe:

—Pě'yuwei te pēē mū? A'eramū pēē i'yuwei ma'eramū pejejuá je pyri. Mama'ea tomono pē nupe pēnemi'uramamū 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe. ³⁸—Aipo are janyeyya ka'arana kwasiari rakue. “Je rerowiaara 'gā pype 'y 'jawewara tujān 'gā wwyterimū 'jau”, 'jau 'gā ikwasiaa Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are rakue— 'jau 'ga 'gā nupe. —Aipoa 'y 'jawewara 'gā mu'jaga Janeruwarete 'ga remiayuwamū. A'eramū itykuara 'gā ajemogyau namutat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁹Uwarete 'ga 'Agesage upe 'ga poromū 'jau. A'ere Jejui 'ga 'ga 'Agesage muri werowiaara 'gā nupe, 'gā nerekwaramū. A'ere aipo 'eramū nuri we Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā nupe. Jejui 'ga nojeywiri we 'Uwarete 'ga pyri. A'eramū Jejui 'ga 'ga 'Agesage mure'ema we werowiaara 'gā nupe.

⁴⁰Aipo renupawe 'gā amū 'jau:

—A'jea futat. 'Ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

⁴¹Amumera 'gā 'jau:

—'Ga 'ā Jarejuwarete 'ga remimurera— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere tekotee 'gā 'i ajaupe:

—Garireja wyy awi sipo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ruri?— 'jau 'gā ajaupe. ⁴²—Janeyyy 'gā 'ā ka'arana okwasiat Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga ree rakue: “Davi 'ga juapyrera futat Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga. Perēi me nipo 'ga 'ari, Davi 'ga jeupawer ipe”, 'jau 'gā ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau 'gā 'gā nupe.

Nokwaawi wejue 'gā Jejui 'ga 'aawera. Perēi me futat 'gā 'ari rakue. A'ere 'gā nokwaawi te 'ga.

⁴³A'eramū 'gā amū Jejui 'ga rerowiaa. A'ere amumera 'gā nuerowiari 'ga. ⁴⁴Gā amū oporopygiweramū 'ga ree. A'ere 'gā noppygi 'ga.

Judeu 'gā 'wyrira'ri 'gā

⁴⁵'Ga je'ega renuw ire jefaruu 'gā awau ojewya amuarera 'gā nupe. A'eramū mainana 'wyrira 'gā 'jau 'gā nupe, fariseu 'gā netee:

—Ma'eramū te neperuri 'ga oree?— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁴⁶A'eramū 'gā 'jau amuarera 'gā nupe:

—Naruanuwi ore 'ga amū je'ega 'ga 'jawe jepi— 'jau 'gā awau amuarera 'gā nupe.

⁴⁷—Pēē nanē nipo 'ga pē morytee rai'i nū? Pē nupe nanē nipo 'ga jerowiarukari rai'i nū?— 'jau 'gā 'gā nupe. ⁴⁸—Fariseuramū te ore mū 'ga rerowiari ra'e nū? Jane'wyrira'ri 'gā amū te werowiat 'ga ra'e nū?— 'jau 'gā 'gā nupe. —Naani. ⁴⁹'Auwara 'gā 'ga werowiat kwaiwete. A'ere 'gā Moisesi 'ga remikwasiarera nokwaawi. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā momapa etee— 'jau fariseu 'gā jefaruu 'gā nupe.

⁵⁰Aipo 'gā nupe 'e re Nikutemu 'ga oje'ega 'gā nupe. Fariseu 'ga amū Nikutemu 'ga. Ppytunimū Jejui 'ga upe oporogyta ma'efera 'ga poromū. Aipo 'ga 'jau 'gā nupe:

⁵¹—Ymā te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Naaipo kūima'e 'ga je'ega renupa rūi 'ā 'nia'wyri 'ga', pe'je ekoete 'ga upe”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Nikutemu 'ga 'gā nupe. —A'eramū jane 'ga je'ega renupe'emawe “Nia'wyri 'ga”, 'jawe'em 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵²—Kuu. Enejekoty'aawa te 'ga? Garireja wyy awi te erejot 'ga 'jawe?— 'jau 'gā aipo 'ga 'eramū. —Ikwasiaripyrer are ejemu'e. A'eramū ene ikwaapa. Nuri futari Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara mū Garireja wyy awi— 'jau etee 'gā Nikutemu 'ga upe.

⁵³Oporogytapaw ire 'gā okwasi'wau awau oje'wyr ipe nū.

8

Kūjāmene'ema ēē

¹'Gā kwasi'opaw ire Jejui 'ga awau wyytyr ipe. Oriweira 'jaw ipe 'ga awau osea. ²Ai'iwetewewe Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. 'Ga serauwe peuwara 'gā 'ua ajatykau 'ga ree. A'eramū 'ga wapyka 'ūina 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ³Gā mu'e 'ga renamū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'ua fariseu 'gā netee kūjā ēē mū rerua erosou. Omene'em are ēē rekoī. A'eramū 'gā ēē ppyka ēē rerua ēē mafu'amukaa 'gā nowase. ⁴A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Koa kūjā ēē oko omene'em are ko. A'eramū ore ēē ppyka ēē rerua esaukaa enee, ki Ku'jyp— 'jau 'gā Jejui 'ga upe. ⁵—Ymā te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue: “Pejuka ki omene'em are oko ma'ea kūjā”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. “Ita ki pemomot imonou aipo apoara akag are ijukau”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gā.

A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja ere te jupe?— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

⁶—Siesak 'ga je'ega amuteea te 'jau. 'Ga je'eg amuteeramū “nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'egera ra'e”, sa'e 'ga upe 'jau, 'ga mome'wau 'wyria'ri upe 'jau— 'jau 'gā ajaupe, kūjā ēē rerua 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramū Jejuī 'ga wāāpyramū 'ūina ywy kwasiaa ofā mū. ⁷ A'ere 'gā nopigi futari aipo 'jau 'ga upe. A'eramū 'ga 'gā pige'emamū wowowynamū 'gā nee, amā'jāu 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Mama'e tywera apoare'emamū ra'ne pemomot ita ēē ree, ēē jukau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁸ Aipo 'e re 'ga wāāpyramū nū. A'eramū futat 'ga 'ūina ywy kwasiaa ofā mū nū. ⁹ Aipo ojeupe 'ga 'e re 'ga pyriwara 'gā awau 'ga wi majepeinume. Sawa'e 'gā na'ne futat awaupap tenene 'ga wi. A'ere kunumūū 'gā awaupap. A'eramū 'gā ēē rejaā ēē tee'i ēē mu'ama Jejuī 'ga rowase. ¹⁰ 'Gā o re Jejuī 'ga wowowynamū ēē ree nū, oje'ega ēē upe:

—Ma'ape ajee ene ree ifuwet ma'e 'gā? Nopytai te 'ga amū ra'e?— 'jau 'ga ēē upe.

¹¹—Naani kī'ī— 'jau ēē 'ga upe.

—Je miamū naereko tyweri ene. Ere ewau. Ereapou 'jap kasi mama'e tywera ne— 'jau 'ga ēē upe.

'Ara renyfuga 'jawewat

¹² Aipo re Jejuī 'ga 'jau pewura 'gā nupe nū:

—Je te 'ā ywy pewaramū pē nupe 'ara renyfuga 'jawewaramū. Sā'ā jane 'ara kujaurauwe mama'e resaga. Nan tee futat je Jarejuwarete 'ga kwaawukaa pē nupe. Jeje'ega renupara 'gā noko'uweri ppytunaiwa pype. “Nakwaawi je Jarejuwarete 'ga remifutara”, 'jawe'em. Jeje'ega renupara 'gā Jarejuwarete 'ga remifutara okwaapap. 'Ara kujau pype futat 'gā nekoī— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³ A'eramū fariseu 'gā amū 'jau 'ga upe nū:

—Kuu. Ejee futat nipo ajee ereporogyta. Natekotee 'gā nūi ene mome'u 'awamū oree. Ereje'eg ekoete etee 'ā ekou oree— 'jau etee 'gā 'ga upe.

¹⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat. Je jemome'ui pē nupe. A'ere je mama'e a'je are tee futat je je'egi. Nepekwaawi futari jeruawera. Je wawa nanē pēē ikwaape'ema nū. A'ere je ikwaawi tejuawera. Tewawa nanē je ikwaapa nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁵—Pejuesak 'ā pejemogyau. Nepejokwaawi futari. A'eramū pēē 'jau ekoete pejemogyau, “Nenea'wyrī futari”, 'jau ekoete pejejaupe. A'ere je aipo na'ei pē nupe. ¹⁶ Aipo 'e re amunipo 'ā a'jea futat je'ea. Najeteē rūi amunipo 'ā aipo a'e pē nupe. Jeruwarete 'ga we futat amunipo 'ā aipo e'i pē nupe. Jeruwarete 'ga je muarera— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ¹⁷—Ymā te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari inuga pē nupe rakue: “Mukūja 'gā nipo oje'egaaju'jawe etee futat 'eramū ki sirowiat 'gā”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ¹⁸ Je 'ā ajemome'u pē nupe. Jeruwa 'ga nanē 'ā je mome'wau pē nupe nū. 'Ga 'ā je muarera— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe 'ūina.

¹⁹—Ma'ape ajee eneruwa 'ga ki 'ei?— 'jau 'gā aipo 'ga 'eramū 'ga upe.

—Naje kwaawi 'ā pejepe. Jeruwa 'ga nanē 'ā pēē ikwaape'ema nū. Je kwaaw ire amunipo 'ā pekwaap 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁰ Aipoa Jejuī 'ga imome'wau 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe 'gā nupe 'gā mu'jau. 'Ga mogytaawa pype ka'aranūū pyykawa 'upa. A'e pype judeu 'gā ka'aranūū monou Jarejuwarete 'ga upe. Aipo pyri Jejuī 'ga 'gā mu'jau 'ūina. 'Ga pyyg are 'gā amū afuweramū numiamū. A'ere nowaēmi we 'ga pyykawa upe. A'eramū 'gā 'ga pyyke'ema.

Jejuī 'ga ojemome'wau 'gā nupe

²¹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Anure nipo je oi 'aw awi. Je rekat nipo pejepe numiamū. A'ere nipo naje resaga'uweri pejepe. Anure nipo peramanū amū pejetywera. A'eramū nipo pēē pejewawe'em je waw ipe— 'jau 'ga 'gā nupe.

²² A'eramū judeu 'gā 'wyria'ri 'gā 'jau ajaupe:

—Ma'eramū sipo 'ga aipo 'jau nū 'wei? Ma'ape sipo 'ga oi? Ojejuka te ra'u 'ga nū?— 'jau 'gā ajaupe. —Ma'eramū sipo 'ga 'i poromū “Nepeoa'uweri je waw ipe”, 'jau nū 'wei?— 'jau 'gā ajaupe.

²³ A'eramū aipo 'gā 'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pēē 'awa ywy pewara futat. A'ere je na'auwara rūi. Ywag awi je ruri. A'eramū je mama'e tywer are tejea'are'emamū. ²⁴ A'eramū je ako aipo 'jau pē nupe ko: “Peramanū nipo pejetywera”, 'jau je ako pē nupe ko. Ajemome'u je ako pē nupe ko. Je rerowiare'ema peramanū futat pejetywera— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁵—Ma'jaramū ene ki 'ei?— 'jau 'gā 'ga upe.

—Ymā we te ako je jemome'ui pē nupe ikue. Aipo je'ea a'jea futat. ²⁶ Pēnekoarū'e'ema pē nupe imome'u re amunipo 'ā je a'jea futat imome'wau pē nupe, “Nepēa'wyrī futari te

'ã", 'jau amunipo 'ã je pê nupe. Je muarera 'ga mama'e a'jea tee omome'u. Tejeupe 'ga remimome'ufera etee te je amome'u wyy pewaramû pê nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ 'Uwarete 'ga upe 'ga 'i, "Je muarera 'ga", 'jau. A'ere 'gã naeapyoï 'ga je'eg are aipo 'ga 'eramû. ²⁸ A'eramû Jejuï 'ga 'jau 'gã nupe nû:

—Je 'ã pêneki'yra. Ypeywar are je mu'am ire nipo pêneapyo je ree. "A'jea futat 'ga 'i. Janeruwarete 'ga je muarera, 'ga 'i rai'i", 'jau nipo pêê jee. "A'jea futat 'ga nuapoi mama'ea oje'eg imû etee futat. 'Uwarete 'ga omu'e are futat 'ga jane mu'ei rai'i", 'jau nipo pêê jee— 'jau Jejuï 'ga 'gã nupe. ²⁹ —Je muarera 'ga ako je pyri etee futat namutamutat. 'Ga muorypawa etee je mama'e apou jepi. A'eramû 'ga akou je pyri etee futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁰ Aipo 'ga 'e 'ga renamû kwaiwete 'gã 'ga rerowiaa.

Abraão 'ga juapyret

³¹ A'eramû Jejuï 'ga 'jau werowiaara 'gã nupe:

—Jeje'ega rerowiar ire pêê jeremiayuwa futat. ³² A'jea futat je Jarejuwarete 'ga mome'ui. Aipoa jeje'ega renuparamû pêê na'wryiara tywera remiayuwa 'jawe rûi pejemogy— 'jau Jejuï 'ga 'gã nupe. —Sã'ã 'wryiara tywera wemiayuwa rereko tyweretea. Aipo 'wryiara remiayuwa 'jawe 'ã pejemogy rakue. A'ere a'jea futat je 'i Jarejuwarete 'ga ree. Aipo kwaaw ire pejejemû'jâu pejejemogyau aipoa 'wryiara tywera remiayuwa 'gã nûi— 'jau Jejuï 'ga 'gã nupe.

³³ A'eramû 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'eramû te aipo ere ore ki 'ei? Na'wryiara tywera remiayuwa rûi ore. Ore 'ã Abraão 'ga juapyrera te. Na'gã amû nemifaja rûi 'ã ore arajemogy— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁴ A'eramû Jejuï 'ga 'jau 'gã nupe nû:

—A'jea futat je'ea. Mama'e tywera apoara 'gã juejue mama'e tywera remifaja futat. 'Gã tywera 'gã nerekou. ³⁵ Wemifutar imû nipo 'gã 'wryiara 'ga wemifaja 'gã monou ojewi. A'ere nipo aipoa 'wryiara 'ga wa'yra 'ga nomonoi futari ojewi. ³⁶ Je te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yratea futat. Pê katu'og ire je pê mü'ei mama'e tywera apoara 'gã nûi. A'eramû te nipo pejetywer awi pêneate— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁷ —Abraão 'ga juapyreramû pêê numiamû. A'etea 'ã je juka are pêfuwet. Nepefutari jeje'ega. ³⁸ Tejeupe tejuuwa 'ga remimome'ua tee je 'ã amome'u pê nupe. A'etea 'ã mama'e apou pejejuwa pejemu'eawer imû etee rai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ A'eramû 'gã 'jau:

—Abraão 'ga juapyreramû ore— 'jau 'gã 'ga upe.

—Abraão 'ga juapyreramû ore 'e re amunipo 'ã mama'e esagea te peapo 'ga 'jawe. ⁴⁰ Pejeporojukawere'emamû amunipo 'ã je ree. Tejeupe Tejuwarete 'ga remimome'ua te je amome'u pê nupe. A'jea futat aipoa. A'ere 'ã pêporojukawet etee je ree. Nanarûi Abraão 'ga iapoi rakue. ⁴¹ Pejējuwa 'jawe futat pêê mama'ea peapo— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Ku'jywa 'ga tee futat oreruwaretea. Ore futat 'ga ra'yratea— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴² A'eramû Jejuï 'ga 'jau 'gã nupe nû:

—Ku'jywa 'ga oreruwaretea 'e re amunipo 'ã pêporomutat je ree. Ku'jywa 'ga 'wyr awi futat je ruri. Nateje'eg imû rûi je ruri 'au wyy pe. 'Ga je'eg imû etee je ruri. 'Ga futat je muri ikue— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴³ —Ma'eramû sipo ajee nepêneapyoï jeje'eg are? Nepêporenuiwieri 'ã ee. A'eramû pêê pejejeapyo'e'emamû jeje'eg are. ⁴⁴ Mama'eukwaawa 'wryiara ra'yra futat pêê. A'eramû pêê emifutar are etee pejeparuapoweramû pejejemogyau. Yywa Janeruwarete 'ga iapo ppy pyrauwe mama'eukwaawa 'wryiara oporojuka ma'e futat. Nuenuwi futari mama'e a'jea. Mama'e a'jea miamû futat nafutari. Wemifutar imû etee futat e'i. Ime ma'ea futat. A'eramû emiayuwa nanê i'jawe etee futat o'meramû— 'jau Jejuï 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —A'eramû pêê i'me are etee pejeparuenuiweramû. A'eramû pêê a'eramû je rerowiare'ema pejejemogyau. Mama'e a'jea etee je 'ã amome'u numiamû. ⁴⁶ Aw'ýja te jeremiapo a'wre'ema wesak? Nitywi futari 'ga amû. Naapoi futari je mama'e tywera. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Ma'eramû sipo pêê je rerowiare'ema?— 'jau Jejuï 'ga 'gã nupe. ⁴⁷ —Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã wenup katu katu 'ga je'ega. A'ere pêê na'ga remiayuwa rûi. A'eramû pêê 'ga je'ega renupe'ema— 'jau Jejuï 'ga 'gã nupe.

Jejuï 'ga ojemome'wau 'gã nupe

⁴⁸ A'eramû judeu 'gã 'jau:

—A'jea futat ore 'i. "Mama'eukwaawa 'ga wereko opir are", ore 'i enee jepi 'ja. Esak ene je'eg ekoetea ene rekou. "Nia'wryi 'ga. Samari wyy pewara nipo 'ga", 'jau ore enee jepi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴⁹ Aipo 'gã 'eramû 'ga 'jau 'gã nupe:

—Narekoi je mama'eukwaawa tepir are. Tejuwarete 'ga tee je amuoryp tekou. A'ere 'ã nepêporomutari je ree— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁰ —Peje'eg esage ki je ree, na'ea'uweri je pê nupe. A'ere Jeruwarete 'ga je ree pêporomutara futari. "Nepê'a'wryi pêê", 'jau nipo 'ga je ree

iporomutare'ema 'gã nupe. ⁵¹ A'jea futat je 'i. Jeje'ega renupara 'gã amanũme'em futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵²—Kuu. 'Awamũ taetu ore “mama'eukwaawa 'ga wereko”, ore 'i enee ki 'ei. Ymáwarera 'gã amanũ futat rakue kũi. Abraão 'ga miamũ amanũmũ rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'jau amanũmũ rakue kũi. Ma'eramũ sipo aipo ere ore, “Jeje'ega renupara 'gã namanũ futari”, ere ekoete ore a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe. ⁵³—Janeypy 'ga, Abraão 'ga amanũ futat rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'jau amanũmũ rakue. “Je te eteete ma'e 'gã aapyraap”, ere te ra'u ekou nũ?— 'jau 'gã 'ga upe. —Ma'jaramũ sipo je rekoi 'jau ene 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁴ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—“Je te 'ã aereteretea”, je 'e re taetu amunipo 'ã aipo pe'je. A'ere 'ã je natejee rũi agawewi je jerowiaraiwi. Jeruwarete 'ga 'ã aipo e'i jee. Pêê 'ã “Janeruwaretea 'ga” pe'je futatee Jeruwarete 'ga upe. ⁵⁵ Nepekwaawi agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ã pêê “ore 'ga ra'ya”, pe'je futatee. A'ere je a'jea futat je 'i: “Je akwaap futat 'ga”, 'jau. “Nakwaawi je 'ga” je 'e re amunipo 'ã je nanê je'meramũ pêê 'jawe nũ. A'ere je 'ga kwaawi. 'Ga je'ega renupa je 'ã tekou. ⁵⁶ Abraão 'ga 'ã oporesagiweramũ je rur are rakue. A'eramũ 'ga je rura resakawe aku'iramũ akou ikue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁷ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Neremagwawi we agawewi 'ã s'ikwêta kwara. Maran sipo ene a'eramũ Abraão 'ga resaka? Ymã te 'ga manũ rakue!— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁸—A'jea futat je 'i. Abraão 'ga 'are'emauwe je rekoi ikue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵⁹ Aipo ojeupe 'eramũ 'gã itauu pyyka 'ga ree.

—Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —“Jarejuwarete 'ga 'jawe je rekoi”, e'i 'ga janee ra'e— 'jau 'gã ajaupe. —Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere Jejui 'ga jemimi 'gã nui, awau uêma 'gã nui, Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi.

9

Eae'ema 'ga

¹ Pe rupi aruatau arawau Jejui 'ga eae'ema 'ga resaka. U'aa ppy we futat aipo 'ga weae'emamũ u'aa rakue. Ka'aranũ renũina 'ũina peyse pe 'gã nupe. ² 'Ga resakawe ore 'jau Jejui 'ga upe:

—Awýja tywera sipo 'ga namamã'ëukari? 'Ga tywera te 'ga namamã'ëukari? 'Ga jara 'gã tywera te ra'u nũ?— 'jau ore 'ga upe.

³—Naani. Na'ga jara 'gã tywera rũi 'ga namamã'ëukari. Na'ga tywera rũi nanê nũ. Jarejuwarete 'ga pãjê resaukaawamũ te 'ga naeai— 'jau 'ga oree. ⁴—Sã'ã jane porowykya 'arimũ etee. Ypytunaiwauwe jareporowykyawe'em. Nan tee futat jane porowykyi temuara 'ga upe jarejemogywe. Jaremanũ re jane niporowykyu'jawi 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree. ⁵—Ywy pe tekou je 'ara 'jawe futat. 'Arimũ etee te jane mama'e resagi. A'eramũ 'ã jane mama'e kwaapa. Nan tee futat je Tejuwarete 'ga kwaawukari pê nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

⁶ Aipo 'e re 'ga onymuna ywyu imajakuanana 'yi are. Weny are imajakuanana ire 'ga imonou 'ga ropepir are. ⁷ 'Ga ropepir are imono re 'ga 'ga monoukaa 'ga mojawaejukaa 'ymua'wi pe, *Siloe* 'jaw ipe. (Oje'eg imũ 'gã 'i *Siloe*. *Siloe* 'ea imuripyra 'ea futat poromũ.)

A'eramũ eae'ema 'ga awau peu ojowaeita jui. Ojowaeita ppy we 'ga mama'e resaka katu katu. Ojekatu'okawe 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nũ. ⁸ 'Ga resakawe 'ga pyriwara 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Najane upe ka'aranũ renũinarera 'ga rũi nipo kweramũ ra'e ki sa?— 'jau 'gã ajaupe.

⁹ 'Gã amũ 'jau ajaupe:

—'Ga futat kũi— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere amumera 'gã 'i ajaupe:

—Tee nũ'ũ. Naani nũ'ũ. 'Ga 'jawewara 'ga te nũ'ũ— 'jau etee 'gã 'ga upe.

A'eramũ eae'emera 'ga 'jau:

—Je futat. Ka'aranũ renũinareramũ futat je rekoi— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰—A'eramũ ene maran mama'e resaka 'awamũ ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹¹—Tee. Kũima'e 'ga amũ te 'ut je resaka ko nũ'ũ, Jejui 'jawa 'ga ko nũ'ũ. Onymuna ywyu ko. A'ere 'ga imajakuanana 'yi are ko. A'ere 'ga imonoi jeropepir are ko. A'ere 'ga 'jau jee ko: “Ekwap ejowaeita Siloe 'jaw ipe”, 'jau 'ga jee ko. A'eramũ je tewau peu tejowaeita ko. A'eramũ je 'agamũ mama'e resaka katu katu tekou— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹² Aipo 'ga 'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'ape ajee 'ga ki 'ei?

—Tee. Ma'ape katu nipo 'ga rekoi? Nakwaawi je 'ga rekoo nũ'ũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³ A'eramü 'gã eae'emera 'ga rerawau fariseu 'gã nupe. ¹⁴ Morowykye'ema rupi Jejuí 'ga 'yja mo'omi weny pyu imonou 'ga ropepir are ra'e. A'eramü 'ga 'agamü amã'jáu ra'e. A'eramü 'gã 'ga rerawau 'gã nupe.

¹⁵ A'eramü fariseu 'gã 'jau 'ga upe:

—Maran te eremã'ê ra'e?

—Tee. Kúima'e 'ga amü tujururua omono jeropepir are ko nũ'ü. A'ere je tewau tejowaeita jui 'y pyu ko. A'eramü je 'agamü mama'e resaka tekou nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramü fariseu 'gã amü 'jau 'ga upe:

—NaJarejuwarete 'ga rerowiaara 'ga rüi te aje ra'e. Nuenuwí futari 'ga Moisesi 'ga remikwasiarera ra'e. Sã'ã 'ga morowykye'ema rupi 'ga mamã'ëukara ra'e. Enuw ire amunipo 'ã 'ga namamã'ëukari 'ga morowykye'ema rupi— 'jau 'gã ajaupe 'upa.

A'ere amumera 'gã fariseu 'gã 'i:

—Tee. Namama'e tywera apoara rüi 'ga. Itywet ma'eramü ae nuapoi futari nanuara— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramü 'gã aipo 'eramü ajamueu 'ga ree.

¹⁷ A'eramü 'gã 'jau imamã'ëpyrera 'ga upe nũ:

—“Je katu'ok 'ga”, ere 'ã oree. Maran te eremome'u 'ga 'awamü oree nũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Tee. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amü futat nipo nũ'ü— 'jau etee 'ga 'gã nupe.

¹⁸ A'ere judeu 'gã 'wyríari 'gã nuerowiari 'ga.

—A'jea futat sipu 'ga 'ari weae'emamü rakue?— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramü 'gã eae'emera 'ga jara 'gã nerurukaa, 'gã moporogytaukaa ojeupe.

¹⁹ 'Ga jara 'gã nurauwe 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pëna'yra te 'ga? A'jea te 'ga naeai u'aa iypy we futat rakue?— 'jau 'gã oporonupa 'ga ree. —Maran ajeje 'awamü 'ga mã'ëi akou?— 'jau 'gã 'ga jara 'gã nupe.

²⁰ —A'jea futat 'ga orera'yra. A'jea futat 'ga 'ari weae'emamü ikue. ²¹ A'ere ore norokwaawi 'ga mã'ëawera. 'Ga mamã'ëara 'ga nanë ore ikwaape'ema nũ— 'jau 'ga jara 'gã 'gã nupe. —Pe'je pëë futat pejeporonupa ee 'ga upe. Nakunumã rüi te 'ga 'ã. A'eramü 'ga futat imome'wau pë nupe— 'jau 'ga jara 'gã 'gã nupe.

²² 'Ga jara 'gã kyjea 'gã nerekou, aipo 'gã mu'eukaa 'gã nupe. 'Wyríari 'gã nui 'gã okyjau akou. “Jejuí 'ga Jarejuwarete 'ga remimurera futat 'jara 'gã simü'ë jarejatykaaw awi 'jau”, 'jau 'wyríari 'gã ajaupe 'upa rai'i. “Pejoru'jap futat kasi pejesou ne, 'jau jane 'gã nupe”, 'jau 'gã ajaupe 'upa rai'i. ²³ A'eramü 'gã okyjau 'gã nui. A'eramü 'ga jara 'gã 'jau 'gã nupe: “Nakunumã rüi futat 'ga 'awamü. A'eramü 'ga futat imome'wau pë nupe”, 'jau 'ga jara 'gã.

²⁴ A'eramü fariseu 'gã eae'emera 'ga renüina nũ:

—“Janeruwarete 'ga rowase je 'ami. A'eramü je mama'e a'jea etee imome'wau pë nupe”, ere ki oree— 'jau 'gã 'ga upe. —Ene mamã'ëara 'ga itywet ma'ea ra'e. Aipoa ore orokwaap— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁵ —Tee. Nakwaawi je. Itywet ma'ea futat nipo 'ga ra'e? Nakwaawi je. A'jea futat ako je najereai ikue. A'ere je 'ã 'awamü mama'ea resagi tekou— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁶ A'eramü 'gã 'jau nũ:

—Maran 'ga ene rerekou ra'e ki 'ei? Maran te 'ga ene mamã'ëi ra'e?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁷ —Amome'u futat te ako je pë nupe ko. A'ere ako nepëparuerowiariweri etee jeje'eg are ko. Ma'eramü sipu je imome'wau'japa pë nupe nũ? Pëfuewet te ra'u pëë nanë pejemogyau 'ga remiayuwamü nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁸ —Kuu. Ene'me awi kûi. Ene tee futat 'ga remiayuwamü eko. Ore 'ã Moisesi 'ga je'egera renupararete te— 'jau 'gã amara'neramü 'ga ree. ²⁹ —Janeruwarete 'ga oje'ega Moisesi 'ga upe rakue. A'ea ore orokwaap. A'ere ore aipo 'ga norokwaawi. 'Ga muarera nanë ore ikwaape'ema nũ— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁰ —Kuu. Nepekwaawi nipo ajeje 'ga. 'Ga muarera nanë nepekwaawi ra'e nũ. A'ere 'ga je mamã'ëi ko nũ'ü— 'jau 'ga 'gã nupe. ³¹ —Ojeupe itywet ma'e 'gã porogytaramü Janeruwarete 'ga nuenuwi. Aipoa 'ã jane sikwaap. A'ere 'ga werowiaara 'gã je'ega renuwi. Afutaara 'gã je'ega nanë 'ga enupa nũ. ³² Wyy apo ppy we “'ga amü u'ar ppy we eae'ema 'ga mamã'ëi” 'ea jane nienuwi jepi. ³³ Jarejuwarete 'ga je'eg imü iapoe'em ire nuapoarüi ae remiapoe'ema— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ —U'aa ppy we itywet ma'eramü nipo aea jamu'ei mama'e are ki sa?— 'jau 'gã 'ga upe, amara'neramü 'ga ree.

A'eramü 'gã 'ga muëma ajatykaaw awi.

—Ere eëma 'aw awi. Erejoru'jap kasi esou 'au ne— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁵ A'ere Jejuí 'ga 'ga rera renuwi. “Eneremimamã'ëfera 'ga 'gã amuëm ajatykaaw awi” 'e renupa. A'eramü Jejuí 'ga 'ga rekaa. 'Ga resakawe Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga te ererowiat ekou?— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

³⁶ —Awýja te 'ga? 'Ga ree jeparuerowiariweramü tekou— 'jau 'ga Jejuí 'ga upe.

³⁷ A'eramü Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—'Awamü futat te 'ã ereesak 'ga 'ama. 'Ga je'ega nanē 'ã ene enupa nū. Je futat 'awamü oje'eg te'ama enee. Je te 'ã 'ga remimurera— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ —Arowiat je ene, ki Ku'jyp. Ene 'ã jejararetea— 'jau 'ga wapyka 'üina wenupy'äu 'ga rowase.

³⁹ A'eramü Jejuí 'ga oje'ega 'gã nupe nū:

—Ywy pe je ruri Jarejuwarete 'ga kwaapara 'gã mojo'oka 'ga ree iporokwaawiwere'ema 'gã nui. Pēē 'ã pekwaawi 'ga. A'eramü je 'ga kwaawukaa pē nupe tejua. A'ere amumera 'gã o'meramü te 'ga 'i. "Akwaap futat je Jarejuwarete 'ga", 'jau futatee 'gã 'ã. A'ere 'gã niporokwaawiwere 'ga ree. A'eramü je 'gã mogyau eae'ema 'jawe futat— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

⁴⁰ Aipo renupa fariseu 'gã amü 'jau 'ga upe:

—Ore upe te poromü ere? Norereai nipo ore arajemogyau enee?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴¹ A'eramü Jejuí 'ga 'jau nū:

—Pejeje'e'em ire amanipio 'ã nepejekwai te pejejemogyau. A'ere 'ã "Orerea futat ore", pe'je. "Jarejuwarete 'ga ore orokwaap futat", pe'je 'ã. A'ere aipo pe'je ekoete te. Nepekwaawi Jarejuwarete 'ga. A'eramü pēē aipo pyu pejejeupi te futat pejejekwai pejejemogyau— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

10

Weymaw are omaenun ma'e 'ga 'jawewat

¹⁻² A'eramü Jejuí 'ga mama'e mü mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jau ojee:

—Sã'ã karupa'mĩ a'gwara 'gã kaaruwamü erura ijaga ukaja pype. A'eramü 'ga amü akou peu ppytunimü iarümü 'miara mara'ne awi. Muna'yw awi 'jau 'ga akou omaenuna ee. Ia'gwara 'gã osou iosoma kwara rupi etee futat. Okwara rupi ise'ema 'gã ose ekoete futat. Iosoma 'arimü awau osou amunarümü karupa'mĩ are— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau. ³ —Ai'iwetetewe karupa'mĩ jara 'gã 'ua ojewya ukai pe nū. A'eramü karupa'mĩ raarana 'ga 'ua kwara rawopytymo'woka jupe. Ose re ijara 'gã weymawa renüina. 'Ga reymawa 'ga je'ega kwaapa. A'eramü futat 'ga je'ega kwaapara etee futat 'ua 'ga repejãna. ⁴ Weymawa renü'ë re 'ga awau enune. A'eramü 'ga reymawa awau 'ga rewiri. Awau 'ga oporogytau weymawa upe. A'eramü 'ga je'ega kwaapara etee awau 'ga rewiri. ⁵ 'Ga rewiri etee futat ajemogyau. Tekotee 'ga amü wenüjamü 'ure'ema 'ga repejãna. 'Ga je'ega kwaape'ema. A'eramü awau okwasi'wasi'wau 'ga wi— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramü 'gã weapyoe'emamü 'ga je'eg are.

⁷ A'eramü Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je'ea. Wosoma kwara rupi etee te karupa'mĩa oi osou wosoma pype. A'eramü je karupa'mĩ osoma kwara 'jawewara futat. Je rupi etee te ywy pewara 'gã oi osou Jarejuwarete 'ga rupaw ipe. Je rerowiaara 'gã etee te ajemogy Jarejuwarete 'ga remiayuwamü— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ⁸ —Je renunewe 'ut ma'efera 'gã 'ã e'i pē nupe rakue: "Ore Jarejuwarete 'ga remimurera", 'jau futatee 'gã pē nupe rakue. O'meramü te 'gã 'i rakue. Muna'ywa 'jawewara 'gã futat poromü. A'ere Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã nuenuwi 'gã je'ega rakue— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

⁹ —Iosoma kwara 'jawe je rekoí. A'eramü pēē pejejorarümü 'jau jee: "Too ene rupi Jarejuwarete 'ga rupaw ipe 'jau", 'jawarü jee— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tejeupe aipo 'eramü je 'gã mogyi Jarejuwarete 'ga remiayuwamü. A'eramü je 'gã mopy'ata'wau, 'gã a'gwau 'jau. A'eramü 'gã opy'a'wyre'emamü ajemogyau. ¹⁰ Muna'ywa 'jawewara Janeruwarete 'ga remiayuwa oppyk, imomapa. A'ere je nanarüi. Jarejuwarete 'ga kwaawukaa te je ruri pē nupe. Pē mogyau nakwaparimü rüi je ruri, pē mopy'ata'wau pē mogyau— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

¹¹ —Wyra jara 'ga ojejukau esage weymaw are. 'Miara mara'ne ruramü 'ga weymawa a'gwau jui. A'eramü je weymaw are ipojejuka esage ma'e 'gã 'jawe. Tejemaiyuwa 'gã je ia'gwau mama'e tywer awi. Temanümü 'gã nekwawer ipe. A'eramü 'gã amanüarüme'em ojeupe— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ¹²⁻¹³ —Tekotee 'gã omepyramü etee omaenuna ajueymaw are. A'ere na'gã neymawa rüi karupa'mĩa. A'eramü 'gã 'miara mara'nea jupe turamü ujãna etee awau jui, karupa'mĩ rejaas jupe. Najemuaëmi 'gã ee. Na'gã ma'e arüi. A'eramü 'gã ia'gwawe'em. A'eramü 'miara 'ua karupa'mĩa mü ppyka, ipytuna mokwasi'wasi'wau ajau— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ¹⁴⁻¹⁵ —A'ere je naaipo 'jawe rüi. Je 'ã karupa'mĩ are ipojejuka esage ma'e 'jawewara te. Sã'ã Jeruwarete 'ga je kwaawa. Je nanē 'ã 'ga kwaapa nū. Nan tee futat je tejemaiyuwa 'gã kwaawi. 'Gã nanē 'ã je kwaapa nū. Anure nipo je manüi 'gã nupe. ¹⁶ A'eramü nipo tekotee 'gã nanē jeremaiyuwamü ajemogyau nū. Najudeu arüi 'gã. A'ere je te je jerowiarukari 'gã nupe. A'eramü nipo 'gã ajemogyau jeremaiyuwamü. Teje'ega 'gã

enuw ire nipo je 'gā nerua 'gā mojoyypeukaa ajuee. A'eramū nipo majepi tee 'ga jara 'gā nee ojejuka ma'ea— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ojee.

¹⁷—Je te nipo 'ā ajejukaukat 'gā nupe. A'ere je temanū re je ferawi etee nū. A'eramū nipo Jeruwarete 'ga oporomutaramū nanimenime je ree. ¹⁸'Gā nupe tejejukaukare'em ire amunipo 'ā nitywi futari je jukaara 'ga amū. A'ere je 'gā tejukaa futari. Tejejukaukaa nipo je 'gā nupe Tejuwarete 'ga remifutar imū etee futat. Teferawa nanē je afutat nū. Ymā te Jeruwarete 'ga 'i jee ikue: "Ere ewau ejejukaukaa 'gā nupe. Ene manū re je ene moferawi etee nū", 'jau Jeruwarete 'ga jee ikue. A'eramū je teju tejejukaukaa 'gā nupe— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau ojee.

¹⁹Aipo renuw ire peuwara 'gā ajamueu 'ga je'eg are. ²⁰—Mama'eukwaawa nipo 'ga 'ā wereko— 'jau 'gā ajaupe. —Mama'eukwaawa nipo 'ā 'ga amoje'egukat ite'at ma'e 'jawe janee kūi. Ma'eramū sipo ajee pēporenuwiwet 'ga je'eg are pejejupa?— 'jau 'gā ajaupe.

²¹A'ere amumera 'gā 'i:

—Nanarūi mama'eukwaawa rerekwara 'gā je'egi. Ae mamā'ē sipo mama'eukwaawa? Nana'uweri— 'jau 'gā ajaupe, ajamueu 'ga ree.

Judeu 'gā nuerowiari futari 'ga

²²⁻²³Anure Jeju'i 'ga awau Jerusareg ipe nū. Janeruwarete 'ga mogyaawa 'ogeikwara pakuja 'wyr ipe 'ga akou, Sarumāu 'ga ma'ea 'jawa 'wyr ipe 'ga akou. Judeu 'gā maraka wapo Jerusareg ipe rakue. Ymā te 'gā ypy 'gā Jarejuwarete 'ga mogyaawa apoi rakue. Iapopaw ire 'gā 'jau "Agamū ene mogyaawa, ki Ku'jyp", 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramū 'gā maraka apou aipo are wea'awamū. 'Ara ro'ysagūū rupi 'gā aipoa maraka apou wea'awamū. ²⁴Jarejuwarete 'ga mogyaaw ipe Jeju'i 'ga rekoramū, kwaiwete 'gā ajatykau 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Maranime te erejemome'u ore? Ene futat te Jarejuwarete 'ga remimureramū ereko?— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁵A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ajemome'u futat ako je pē nupe ko. A'ere ako naje rerowiari etee pejepe ko— 'jau 'ga 'gā nupe. —Tejuwarete 'ga je'eg imū 'ā je mama'e apou tekou. Kwaiwete je 'ā 'gā katu'ogi tekou. Aipoa amunipo 'ā je kwaawukat pē nupe. ²⁶A'ere 'ā naje rerowiari etee pejepe. Najeremiyuwa rūi tāmējē 'ā pē. A'eramū pēē je rerowiare'ema futat pejemogyau. ²⁷Jeremiyuwa 'gā wenup jeje'ega. Okwaap je tejemiyuwa 'gā. A'eramū 'gā je rerowiaa. ²⁸'Gā te je amogy namutat. A'eramū nipo je anure 'gā nerawau Tejuwarete 'ga pyri. Nitywi futari 'ga amū je wi 'gā pojekaara 'gā— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ²⁹—Jeruwarete 'ga 'ā pājēeteeta. 'Ga te 'ā opājēa amut jee. A'eramū 'gā amū je wi jeremiyuwa 'gā pojekawe'em futat. ³⁰Je te 'ā Tejuwarete 'ga 'jawewara. Majepi tee ako ma'e 'jawe ore reko— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

³¹Aipo ojeupe 'ga 'eramū, 'gā ita pyyka 'ga ree.

—Simono imomoa 'ga ree 'jau— 'jau numiamū.

³²A'ere Jeju'i 'ga 'i 'gā nupe:

—Mama'e esagea etee te je 'ā aapo tekou kwaiwete. Tejuwarete 'ga je'eg imū je iapoi. Maranuara jeporowyky are te je juka are pēfuewet?— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

³³—Naani. Naeneremiapofer are rūi orefueweramū ene ree. Janeruwarete 'ga te 'ā erekurap ekou. A'eramū ore oroporujukaweramū ene ree— 'jau 'gā 'ga upe. —Kūima'e teea te ene. A'ere 'ā ene "Je Jarejuwarete 'ga 'jawewara", ere ore. Aipo ene'ea 'ga kurapara te ereko— 'jau 'gā Jeju'i 'ga upe amara'neramū 'ga ree.

³⁴A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ymā te 'ā pēypy 'gā ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. "Pēē 'ā Ku'jywa 'ga 'jawewara", 'jau 'ga 'ā 'gā nupe rakue. Aipo ojeupe 'ga 'e are 'gā ka'arana kwasiiaa inuga rakue. ³⁵Ni'mei futari Janeruwarete 'ga. A'eramū 'ga je'ega rerekwara ka'arana nanē o'me'emamū nū. Aipoa 'ā jane sikwaap. A'eramū 'ga a'jea futat aipo 'jau 'gā nupe rakue. ³⁶Ma'eramū sipo ajee je aipo 'jawarūe'em pē nupe, "Je 'ā Ku'jywa 'ga ra'ya", 'jawarūe'em pē nupe? Maran sipo je a'eramū aipo 'eramū 'ga ago'wau tekou? 'Ga te 'ā je mut wywy pe ikue— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. ³⁷—Tejuwa 'ga porowyky je iapoe'emamū kasi je rerowiat pejepe ne. ³⁸A'ere ki 'ga remiapoa je iapo re je rerowiat pejepe. Je rerowiare'emamū miamū ki jeremiapoa perowiat. A'eramū nipo pēē ore kwaapa. Tejuwarete 'ga rewiri etee futat je reko. 'Ga nanē akou je rewiri etee futat nū. Norojepe'ai futari ore arajau— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe.

³⁹Aipo 'e are 'gā 'ga pyyg are afueweramū nū. A'ere 'ga jep'e'ai 'gā nui.

⁴⁰A'eramū ore arawau oroyaapa Jeju'i 'ga reewe, Jotāu ry owajara katy. Juā 'ga ae pymāwer ipe ore arawau oropytau. ⁴¹A'e pe kwaiwete 'gā awau Jeju'i 'ga rekaa.

—Juā 'ga nuapoi futari aeremiapoe'ema ako ikue. A'ere a'jea futat 'ga 'eawer imū etee futat Jejuī 'ga iapoi 'awamū— 'jau 'gā ajaupe.

⁴² A'eramū peu oo ma'e 'gā kwaiwete Jejuī 'ga rerowiaa nū.

11

Lasaru 'ga moferapawet

¹ Lasaru 'ga ojero 'wau wenyra 'gā nupe rakue. 'Ga renyra ēē rera Maria. Ajepeja ēē rera Marta. Petani pe 'gā 'wyra. ² Aipo Mari ēē futat jany kasiga reko'woka Jejuī 'ga py are, 'ga py pireita ipyu. A'ere ēē 'ga py pirei re u'awa pyu etee futat 'ga py mukaga 'ga wi. A'e ēē kywrya 'ga poromū ojero 'wu. ³ A'eramū 'ga renyra 'gā 'ga amū monou Jejuī 'ga renūina:

—“Enejekoty'aawa 'ga ojero 'wu 'upa, ki Ku'jyp, ere ki kīā upe”, e'i 'ga renyra 'gā jee ai'— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe awau.

⁴ A'eramū aipo ojeupe oporeawuara 'ga 'eramū Jejuī 'ga 'jau:

—A'jea futat 'ga jero 'wui 'upa. A'ere 'ga namanūi futari ojero 'wu upe. 'Ga jero 'wu are nipo pēē 'awamū jarejuwarete 'ga pājēa peesak. “A'jea futat Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga pājēretea ra'e”, 'jau nipo pēē jee— 'jau Jejuī 'ga oree.

⁵ Jejuī 'ga jekoty'aawa Marta ēē, ēē kypy'yra ēē, 'gā kywrya 'ga, Lasaru 'ga. Mīmēra 'gā Jejuī 'ga jekoty'aawa. ⁶ A'etea 'ga 'ga rera renuw ire miamū opytau etee 'upa peu, mukūi 'ga osea peu. ⁷ Mukūi oser ire Jejuī 'ga oje'ega wemimū 'eramū oree:

—Pe'je iruukwe. Soo Judeja ywy pe 'jau nū— 'jau Jejuī 'ga oree.

⁸ A'eramū ore 'jau 'ga upe:

—Tee nū'ū. 'Awamueuu ako peuwara 'gā fueweramū ita pyu ene juka are ai'i nū'ū. Te maran a'e pe jane oi etee jarejewa peu nū?— 'jau ore 'ga upe.

⁹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau oree:

—'Arimū wata ma'eramū ae nitesirūgatui. Nu'ara'uweri ae 'arimū wata ma'eramū ywy kwara pype. 'Arimū wata ma'eramū ae nokyjei watau akou. Nan tee futat je rekoī teky-jawe'em. Je manūawa upe iwaēme'emamū 'gā naje pyyga'uweri. A'eramū je tekyjawe'em. ¹⁰ Ypytunimū wata ma'eramū te ae 'ari ywy kwara pype otesirūgaturamū— 'jau 'ga oree.

¹¹ Aipo 'e re Jejuī 'ga 'jau oree nū:

—Janejekoty'aawa 'ga, Lasaru 'ga oset 'upa. A'eramū je tewau 'ga momaka 'ga ser awi— 'jau 'ga oree.

¹² A'eramū ore 'jau 'ga upe:

—Oser ire sipo ajee 'ga pagi, ojekatu'oka nū— 'jau ore 'ga upe.

¹³ “Lasaru 'ga amanū 'upa” 'ea futat 'ga poromū imome'wau oree numiamū. A'ere ore norereapoyi te ee aipo 'ga 'eramū. “Ga set tee upe sipo 'ga 'i pa”, 'jau etee ore. ¹⁴ A'eramū 'ga imome'wau katu oree:

—Amanū Lasaru 'ga 'upa, a'e je pē nupe kūi. ¹⁵ A'ere aipoa je upe esageramū 'ga pyri jane rekoe'ema. Jeroryp je 'awamū tepājēa pē nupe esaukar are. Taje rerowiar ete ete pejepe 'awamū taetu 'jau. A'eramū jane jarewau 'ga resaka— 'jau 'ga oree.

¹⁶ Aipo 'erauwe kunumī jopewa 'jau, Tome 'ga 'jau:

—Pe'je jane nanē. Soo jaremanūmū 'ga rupi— 'jau 'ga oree. —Peu 'ga oramū nipo 'gā 'awamū 'ga jukai. A'eramū jane nanē jarewau jaremanūmū 'ga rupi— 'jau 'ga oree. A'eramū ore arawau Petani pe Jejuī 'ga rupi.

¹⁷ Petani pe ore waēm ire peuwara 'gā 'jau Jejuī 'ga upe:

—Amanū enejekoty'aawa ai'i. A'eramū ore erawau inuga ita kwara pype ai'i. Irūpāwē iseri 'awamū— 'jau 'gā Jejuī 'ga upe.

¹⁸ Aipoa amunawa Petani 'jawa 'upa Jerusarega pyriuu. Tres kilometro etee mukua jui. ¹⁹ A'eramū Jerusareg ipewara 'gā 'ua 'ga renyrera 'gā pyri. Mari ēē, Marta ēē. Mīmēra 'gā nesaka 'gā 'ua 'gā mojemogyppyka'i 'gā kokare'em awi. ²⁰ A'eramū 'gā amū awau Jejuī 'ga mome'wau Marta ēē upe:

—Jejuī 'ga 'ut owaēma ra'e— 'jau 'gā amū awau ēē upe.

A'erauwe Marta ēē awau ore rowosōu. A'ere Mari ēē reni oje'wyr ipe futat. ²¹ A'eramū Marta ēē etee awau, u'arasiga ēē erawau Jejuī 'ga rowosōu.

A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—'Au ene reko re amunipo 'ā jekywrya kīā namanūi rai'i— 'jau ēē 'ga upe. ²² —A'ere 'awamū ojeupe ene porogytaramū miamū Janeruwarete kīā mama'e apoi enee. Akwaap je aipoa— 'jau Marta ēē Jejuī 'ga upe.

²³ A'eramū Jejuī 'ga 'jau Marta ēē upe:

—Oferap futat enekywrya 'ga enee nū ī— 'jau 'ga Marta ēē upe.

²⁴ A'eramū Marta ēē 'jau 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. “Janeruwarete kīā 'awa ywy mateepaawa 'ara rupi ae mū'ēi tywy awi nū” 'ea a'jea futat— 'jau ēē 'ga upe. —A'ea 'ara rupi tāmējē te nipo jekywyra kīā ferawi nū— 'jau Marta ēē 'ga upe.

²⁵ A'eramū Jejuī 'ga 'jau Marta ēē upe nū:

—Je 'ā a'jea futat ae moferapara. Je futat 'ā ae mogyara. Je rerowiaaramū pemanū agawewi. A'ere peferaw etee nū. ²⁶ Je rerowiaara 'gā, jeje'eg imū etee mama'e apoara 'gā nooi futari mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jarejuwarete 'ga pyri te je rerowiaara 'gā oi oferapa amanūu'jape'ema. Ererowiat ajee aipoa ī?— 'jau Jejuī 'ga Marta ēē upe.

²⁷ A'eramū ēē aipo 'ga 'e re 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū rā. Arowiat futat je ene kī'ī. A'jea futat ene Jarejuwarete kīā remimureramū ereko. A'jea futat ene kīā ra'yrareteramū ereko. Ymā te 'ā kīā “ywy pewara 'gā nupe ekwap”, kīā 'i enee rakue— 'jau ēē Jejuī 'ga upe.

²⁸ Aipo 'e re Marta ēē awau ojewya oje'wyr ipe nū. Okypy'yra ēē renūina ēē awau. Owaēmawe ēē 'jau okypy'yra ēē upe, Mari ēē upe:

—Moromu'jara kīā, Jejuī kīā, 'ut owaēma kyn. “Tene ēē ruri oje'ega jee”, e' i kīā enee ko kyn— 'jau ēē meewere'i weweworamū okypy'yra ēē upe.

²⁹ Aipo ojeupe ēē 'erauwe Mari ēē weaiteramū awau Jejuī 'ga repejāna. ³⁰ Norojori we ore orowaēma katu amunawa upe. Marta ēē ore rowosīawer ipe etee arajupa oropytu'wau. ³¹ Mari ēē orauwe ēē pyri ajatyka ma'efera 'gā awau ēē rupi.

—Tywy pe nipo kwe ēē oi ajaa'wau. Pe'je soo ēē rewiri— 'jau 'gā ajaupe awau ēē rewiri.

³² Ore upe owaēmawe Mari ēē awau wapyka wenupy'āu Jejuī 'ga rowase.

—Ku'jyp. 'Au ene reko re amunipo 'ā jekywyra kīā namanūi rai'ī— 'jau Mari ēē Jejuī 'ga upe.

³³ A'eramū Jejuī 'ga Mari ēē joo'o resaka. Ēē rewiri oo ma'e 'gā joo'o resaka nanē nū. A'eramū 'ga u'arasigamū ajemuaēma 'gā nee. ³⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ape ajee pemono rai'ī?— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe oje'ega.

—Ere ejua esaka— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁵ A'eramū Jejuī 'ga ajaa'wau u'ama.

³⁶ 'Ga joo'o resakawe 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Noko 'ja. Noko Lasaru 'ga 'ga jekoty'aawaretea futat rai'ī 'ja. Esak 'ga joo'oa 'ga ree kūi— 'jau 'gā ajaupe.

³⁷ A'eramū amumera 'gā 'jau:

—Maran ajee 'ga a'etea eae'ema 'ga amū mamā'ēi rai'ī, a'e te je a'ī kūi. Maran ajee 'ga Lasaru 'ga nuesagi 'ga jero'wu awi rai'ī 'ū. 'Ga jukaukare'ema amunipo 'ā 'ga 'ga jero'wu upe rai'ī— 'jau 'gā ajaupe.

³⁸ A'eramū ore arawau 'gā nupi. Jejuī 'ga u'arasiga rerawau erowaēma ita kwara upe. Ita kwara rawopytmawamū 'gā itauu monou im'yina iawopytyma. ³⁹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau:

—Pe'je itauu pe'au jui— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū Marta ēē 'jau:

—Koo. Naani nūrā. Ipysoyay nipo nūrā. Irūpāwē 'awamū iseri nūrā— 'jau etee ēē 'ga upe.

⁴⁰ A'eramū Jejuī 'ga 'jau ēē upe nū:

—Maran ajee je 'i enee ra'e a'ī ī. “Je rerowiar ire nipo ereesak Jarejuwarete 'ga pājēa”, je 'i enee ra'e a'ī ī— 'jau 'ga Marta ēē upe.

⁴¹ A'eramū 'gā ita kwara rawopytmawa pe'au jui 'ga upe. A'erauwe Jejuī 'ga amā'jāu ywau:

—Kiapī'ni. Aje'eg je enee. ⁴² Ene 'ā jeje'ega ereenup e'yina— 'jau Jejuī 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe. —Jeje'eg are ako eneporenuwiwet jepi. A'eramū je aipo 'jau enee 'auwara 'gā nemianuwamū. Kasi a'e pe 'gā naje rerowiari ne. “A'jea futat Janeruwarete 'ga 'ga muri janee rai'ī”, te'ī 'gā jee 'jau. 'Awa 'ara rupi 'gā enepājē resagi— 'jau Jejuī 'ga oje'ega 'Uwa 'ga upe.

⁴³ 'Uwarete 'ga upe oje'ēmaw ire Jejuī 'ga wafukaita Lasaru 'ga upe:

—Ere ejua eēma, ki Lasaru— 'jau Jejuī 'ga oje'ega Lasaru 'ga upe.

⁴⁴ A'erauwe Lasaru 'ga ferawi 'ua uēma ita kwar awi. Wauwanawa taity rerua enafu'ama enuēma ita kwar awi wakaga auwanawa reewe. 'Ga ēmauwe Jejuī 'ga oje'ega 'ga resakara 'gā nupe:

—Pe'je 'ga piara rapa 'ga wi. Tuata 'ga 'jau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

Jejuī 'ga ree ifuwet ma'e

(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Luka 22.1-2)

⁴⁵ A'eramū 'ga moferawa resakara 'gā Jejuī 'ga rerowiaa kwaiwete. Mari ēē rupi oo ma'efera 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete. ⁴⁶ A'eramū 'gā amū awau imome'wau fariseu 'gā nupe:

—Jejui 'ga Lasaru 'ga omoferap ko, irūpāwē 'ga ser ire ko— 'jau 'gā awau Jejui 'ga mome'wau fariseu 'gā nupe.

⁴⁷ A'eramū fariseu 'gā ajatykau mainana 'wyrriara 'gā netee. Opytuna 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nanē ajatykau 'gā nee nū. Ajatykau oporogytau Jejui 'ga ree:

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? 'Awamū 'ga tee te 'ā mama'ea janeremiapoe'ema wapo akou kwaiwete a'i kūi — 'jau 'gā oporogytau Jejui 'ga ree. ⁴⁸ —Nanuar awi 'ga momige'emamū nipo 'gā najuejue etee 'ga rerowiari. A'eramū futat nipo 'gā 'ga mogou 'wyrriaramū ojeupe. A'eramū futat nipo jane'wyrriararete 'ga Roma pewara 'gā 'wyrriara 'ga wemiayuwa 'gā mua jane apisau, Janeruwarete 'ga mogytaawa retygukaa 'jau nipo 'ga 'gā murukaa— 'jau 'gā ajaupe.

⁴⁹ A'eramū mainana 'wyrriararete 'ga, Kaifasi 'ga oje'ega 'gā nupe. Kaifasi 'ga 'wyrriaramū 'ūina 'gā nupe aipoa kwara rupi rakue. A'eramū 'ga a'eramū oje'ega 'gā nupe:

—Nepēneapyoi we futat 'ga ree? ⁵⁰ 'Ga futat ijukapyramū. A'eramū 'ga etee futat amanūmarūmū najuejue etee jane apisiukare'ema— 'jau Kaifasi 'ga oje'ega wemiayuwa 'gā nupe.

⁵¹ A'ere Kaifasi 'ga naoje'eg imū etee rūi aipo 'ga 'i. Janeruwarete 'ga te aipo amu'eukat 'ga. Ojetee oje'ēma'e 'jawe 'ga poromū oje'ega ajaupe. "Jejui 'ga etee futat amanūarū jane apisiukare'ema", 'ga mu'eukaa ajaupe. ⁵² Judeu 'gā tywera upe futat 'ga manūi. A'ere na'gā tywera upe etee rūi Janeruwarete 'ga 'ga jukaukari. Judeue'ema 'gā nupe nanē 'ga manūi nū, majepi 'ywetee jane mogyau.

⁵³ Aipoa ojeupe Kaifasi 'ga 'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Maran te jane Jejui 'ga pyygi 'ga jukau?— 'jau 'gā ajaupe oporogytau.

⁵⁴ A'eramū Jejui 'ga awawe'em Judeja ywy pe. Arawau Efrai 'jaw ipe etee. Aipoa 'upa jūmire'ema pyri. Aipo pe ore oropytau.

⁵⁵ Oreypy 'gā Egitu ywy awi enū'ēawer awi wea'awa maraka upe iwaēm ja'wyja'wyrarauwe Judeu 'gā awau ajatykau peu Jerusareg ipe kwaiwete. Oje'wyr awi 'gā awau ajatykau Jerusareg ipe. Maraka apoawa upe iwaēme'emaue 'gā mama'e apou Moisesi 'ga remik-wasiarer imū etee ojekatu'okawamū Jarejuwarete 'ga upe. ⁵⁶ A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe awau Jejui 'ga rekaa numiamū. A'ere 'gā nuekoari 'ga. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—'Ut sipo 'ga 'au maraka are jane pyri?— 'jau 'gā ajaupe.

—Too. Maran gatu nipo 'ga 'ure'ema— 'jau 'gā ajaupe.

⁵⁷ A'eramū mainana 'wyrriara 'gā 'jau fariseu 'gā netee:

—Jejui 'ga resakaramū ki pejot 'ga mome'wau oree— 'jau 'gā maraka are 'ut ma'e 'gā nupe.

Jejui 'ga pyyg are 'gā afuweramū. A'eramū 'gā poromū 'jau, "pemome'u ki 'ga oree", 'jau 'ga 'gā nupe.

12

Jejui 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

(Mateu 26.6-13; Maku 14.3-9)

¹ Egitu ywy awi oroypyfera 'gā nenū'ēawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaēm ja'wyja'wyrarauwe ore arawau Petani pe.

A'eramū Jejui 'ga ore rerawau wemioferawera 'ga 'wyr ipe, Lasaru 'ga 'wyr ipe. ² A'eramū peu ore waēm ire, peuwara 'gā mama'e apou oree, ore mojemī'waawamū. Marta ēē mama'e rerua mama'e 'wawa 'arimū oree. A'eramū Lasaru 'ga nanē 'ua wayyika ojemi'waa Jejui 'ga pyri. ³ A'eramū Mari ēē jany kasiga ryrū pyyka erua. Aipoa jany kasiga wepyeteramū agawewi. A'etea Mari ēē aipoa jany kasiga werut eko'woka Jejui 'ga py are. Naritu 'jau 'gā aipo jany kasiga upe. 'Ga py pireita ipyu. 'Ga py pirei re ēē u'awa pyu etee futat 'ga py mukaga. Jany kasiga okwasi'wau 'gā noga raipy pype. ⁴ A'ere Jejui 'ga remimū'eramū ore mū narafutari. Judas Iskariote 'ga nafutari aipoa. Judas 'ga futat ia'wyre'ema 'gā nupe Jejui 'ga monoara. 'Ga futat poromū nafutari jany kasiga pyu Jejui 'ga py pireja.

⁵ —Kuu. Ma'eramū sipo ēē ime'ege'ema ka'aranūū are 'wei. Epy te 'ā 'aga jany kasiga. Tresētu ka'aranūū 'ua ee. A'eramū amunipo 'ā ēē ime'ega ka'aranūū are ojeupe. A'eramū amunipo 'ā ēē epyfera mua jane. A'eramū amunipo 'ā jane imojo'oka ikaraemāe'ema 'gā nupe— 'jau 'ga 'ūina.

⁶ Judas 'ga najemuaēmi agawewi ikaraemāe'ema 'gā nee. O'meramū te 'ga 'i. Jejui 'ga remimū'ea futat 'ga numiamū. 'Ga futat ka'aranūū yrū rerekwara. A'eramū 'ga amunarūmū ka'aranūū are ojeupe jepi. Muna'ywa futat 'ga. A'eramū 'ga poromū jany kasiga me'eg are afuweramū. "Amojo'ok amunipo 'ā je epyfera tejeupe", 'jau 'ga ojeupe numiamū.

⁷ Aipo 'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Tene ēē iapoi. 'Aga jany kasiga ēē om̄yigatu je manūnamū je ree eko'wogipyramū te rai'i numiamū. A'ere ēē 'awauwe eko'wogi je ree. Tene ēē iapoi jee— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe. ⁸ —Ikaraemāe'ema 'gā nooa'uweri futari pē nui. A'eramū ene anure mama'e monou 'gā nupe ejemifutar imū 'jau. Je te nako fukui futari pē pype— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

⁹ A'eramū judeu 'gā Jejuī 'ga rekwawa kwaapa.

—Petani pe 'ga oi akou ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā kwaiwete awau Jejuī 'ga rewiri. Lasaru 'ga resaka nanē 'gā awau nū. Jejuī 'ga remimoferawera 'ga futat poromū Lasaruramū. ¹⁰⁻¹¹ Lasaru 'ga moferawamū 'gā kwaiwetewete Jejuī 'ga rerowiaa. Mainana 'wyrriara 'gā nerowiar awi 'gā opoia. A'eramū 'gā Jejuī 'ga rerowiaararetea futat ajemogyau. A'eramū mainana 'wyrriara 'gā amara'neramū 'gā nee. Lasaru 'ga resaka 'gā oramū mainana 'gā Lasaru 'ga juka are afuweramū.

Kawaru'i 'arimū Jejuī 'ga ataawet

(*Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Luka 19.28-40*)

¹²⁻¹⁸ Ai'iwe ore arawau Jerusareg ipe Jejuī 'ga rupi. Kawaru'i aranuwamueuu 'arimū Jejuī 'ga 'ua akou. A'eramū muku awi maraka are 'ut ma'e 'gā 'ga rera renupa.

—Aipo Jejuī 'ga ruri akou— 'jau peuwara 'gā Jerusareg ipe 'ut ma'efera 'gā nupe. —'Ga futat 'awamue Lasaru 'ga omoferap ai'i. Ita kwara pype 'ga ruwamū 'ga wafukaita 'ga reumera upe ai'i. A'erauwe futat Lasaru 'ga ferawi 'ua uēma ita kwar awi ai'i— 'jau Lasaru 'ga ferawa resakarera 'gā imome'wau kwe awi 'ut ma'efera 'gā nupe. —Pe'je ajee soo Jejuī 'ga resaka 'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā kwaiwete awau 'ga rowosōu. 'Gā ku'ia 'gā nerekou. A'eramū 'gā a'eramū pinowa rerawau imowawaka 'ga repejāna. 'Ga resakawe 'gā wafukaita 'gā nupe:

—Janeruwarete 'ga 'ā esageay. Ene 'ā 'ga remimurera futat. Ene futat 'ā Israeu juapyreramū ore upe 'wyrriarareteramū. A'eramū ki Janeruwarete 'ga ojejukau esage ene ree— 'jau 'gā wafukaita Jejuī 'ga upe.

Kawaru'i 'arimū Jejuī 'ga 'ua owaēma Jerusareg ipe. Ymā Sakari 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue. "Pekyje kasi Jerusareg ipewaramū ne. Kwe pē'wyrriararete ruri kawaru'i 'arimū", 'jau 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue.

A'ere aipo are ore norereapyoi, aipoa 'ga waēmaw ipe iaporamū. A'ere anure ywag ipe Jejuī 'ga o re tāmējē te orereapyoramue 'ga remikwasiarera ka'aran are ikue. "A'jea futat. 'Ga remikwasiarer imū etee futat 'gā iapoi rai'i", 'jau ore arajaupe, ywag ipe 'ga o re.

¹⁹ Jejuī 'ga repejāna 'gā oo resakawe, fariseu 'gā 'jau:

—Kuu. 'Gā juejue nipo oo Jejuī 'ga repejāna ki sa, "perowiar awi 'ga" 'eramū etee pa 'gā 'ā nū— 'jau 'gā ajaupe.

Amanūawama Jejuī 'ga imome'uawet

²⁰ Grego 'gā amū awau judeu 'gā nupi Jerusareg ipe. Janeruwarete 'ga muorypa 'gā awau 'gā nupi maraka pe. ²¹ A'eramū 'gā awau oje'ega Filipe 'ga upe. Pesaita pewara Filipe 'ga. Garireja ywy pe aipoa amunawa Pesaita 'upa. A'eramū grego 'gā 'jau Filipe 'ga upe:

—Oreporesagiwer ore Jejuī 'ga ree, ki Filipe— 'jau 'gā 'ga upe.

²² A'eramū Filipe 'ga Andre 'ga upe ra'ne awau imome'wau. A'eramū Andre 'ga Filipe 'ga rerawau Jejuī 'ga upe.

—Grego 'gā 'ut amū ene resaka, ki Jejuī— 'jau 'gā 'ga upe.

²³ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je 'ā Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramū nipo anurenure'i je manū re 'gā 'jau kwaiwete jee: "Eteete ma'e 'gā apyrapara 'ga ra'e", 'jau nipo 'gā jee, je manū resaka— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁴ —Sā 'ā juowuu a'ŷja otyme'emamū ipytune'ema. Majepei tee futat a'ŷja. A'eramū futat ojemoteu otym ire te ipori. A'eramū futat waramū ojeme'yita wa'ŷja pyu. A'eramū te nojemoteei a'ŷja. Nan tee futat je manū re jeremiayuwa 'gā jeme'yi. Je manū re kwaiwetewete ajemogyau namutamut— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁵ —Janeruwarete 'ga remifutara apoare'ema 'gā a'ŷi tyme'ema 'jawe. 'Gā nekoikoetei tee. Amanū re awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri. A'ere Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apoara 'gā itymipyryera 'jawe. Nokyjei 'gā amanū awi. A'eramū nipo anure 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi futat— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe oporogytau 'ūina.

²⁶ —Jeremiayuamū pejekoworamū ki jeje'ega penup, jeremifutar imū etee futat mama'e apou. Nan pejemogy je pyri namutat a'jea futat. A'eramū nipo jeremiayuwa 'gā nupe Jeruwarete 'ga 'jau: "'Gā esageay jee", 'jau nipo 'ga 'gā nupe jee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

²⁷ —Jepy'a'wyt je tekou. Maran te je rekoī, na'ea'uweri je Jarejuwarete 'ga upe. "Je rereko tywerukar awi ape 'gā nupe", na'ei futari je 'ga upe nū. Nanuaramū futat je ruri ikue.

Ijukapiramū futat 'ga je muri ikue. A'eramū nipo 'gā je rerekou tyweaeete futat je jukau—'jau Jejuí 'ga 'gā nupe.

²⁸ Aipo 'e re Jejuí 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Mama'ea eapo ejemuorywukaa 'gā nupe, Kiapi'ni— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'ga oje'ega mua 'ga upe ywag awi:

—Mama'e mū futat ako je aapo tejemuorywukaa 'gā nupe ko. Anure tāmējē te nipo je iapou'jawi nū— 'jau Ku'jywa 'ga oje'ega mua wa'ya 'ga upe.

²⁹ Aipo renupawe peuwara 'gā amū 'jau ajaupe:

—Kuu. Ma'ja te poromū?

—Aman aunuga nipo aipo kūi— 'jau 'gā ajaupe.

—Naani nū'ū. Ywagipewara 'ga amū te nipo aipo oje'ega amut 'ga upe nū'ū— 'jau amumera 'gā ajaupe.

³⁰ A'eramū Jejuí 'ga 'jau ore upe juejue:

—Naje ree rūi 'ga je'egi jee. Pē nee te 'ga je'egetei— 'jau 'ga ore upe imome'wau. ³¹ —'Awamū nipo Jeruwarete 'ga 'i: “Neperowiari jera'ya 'ga. A'eramū pēē pejejekwau jee”, 'jau nipo 'ga 'gā nupe. A'eramū 'ga 'awamū futat je rerowiare'ema 'gā 'wyrriara pājē mateepapa juí— 'jau Jejuí 'ga oree. ³² —'Ypeywar are temono temu'am ire te nipo je tejerowiaarama 'gā murukari tejepyri— 'jau Jejuí 'ga oree.

³³ Aiporamū futat 'ga amanūawama mome'ui oree.

³⁴ A'eramū 'ga je'ega renupara 'gā 'jau Jejuí 'ga upe:

—Ma'eramū ene poromū 'jau ki 'ei. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa wemimurama 'ga ree rakue: “Namanūi futari Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Namutat 'ga rekoi amanūeme'm”, 'jau 'i: “Neperowiari jera'ya 'ga. A'eramū pēē pejejekwau jee”, 'jau nipo 'ga 'gā nupe. A'eramū 'ga 'awamū futat je rerowiare'ema 'gā 'wyrriara pājē mateepapa juí— 'jau Jejuí 'ga oree. ³² —'Ypeywar are temono temu'am ire te nipo je tejerowiaarama 'gā murukari tejepyri— 'jau Jejuí 'ga oree.

³⁵ A'eramū aipo 'gā 'eramū Jejuí 'ga 'jau 'gā nupe:

—Jarejuwarete 'ga je'eg are pē mu'jawamū nanē je ruri ikue. A'eramū ki pēē jeje'ega rerowiaa pejejepype je rekoramū. Jeje'ega renuparamū pēē pejejemogyau 'arimū wata ma'e 'jawe. Sā'ā ae 'arimū mama'e resaga katu katu. Nan tee futat je Tejuwarete 'ga resaukaa pē nupe. A'ere je anurenure'i je oi pē nui nū. Je o re taetu nipo nepēneapyoa'uweri ee. Ee pejejeapyoe'em ire nipo pēē iseraip ma'e 'jawe pejejemogyau. Iseraip ma'e 'jawe etee nipo pēē pejejemogyau peje'akwaawe'emamū. Ypytunimū iseraip ma'e 'gā mama'e nuesagi. 'Gā seraiwa mama'ea nuesaukari 'gā nupe— 'jau Jejuí 'ga 'gā nupe. ³⁶ —A'eramū ki pēē je rerowiarāmū pejejepype je rekorauwe pejejeyoramū jeje'eg are. A'eramū je tejerowiarāmū pē monou tejemiayuwamū. Aiporamū pēē iseraiw'e'ema 'gā 'jawe. Mama'ea peesak katu katu pejejemogyau. A'eramū 'arimū wata ma'e 'jawe futat pēē— 'jau Jejuí 'ga 'ūina 'gā nupe.

Nuerowiari futari 'gā 'ga

Aipo 'gā nupe 'e re Jejuí 'ga awau ojepe'au ajemima 'gā nui. ³⁷ Opājē mū Jejuí 'ga 'gā nemiapoe'ema apou'jau 'japa agawewi 'gā neape. A'etea 'gā nuerowiari 'ga ajemogyau. ³⁸ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga Isai 'ga ka'arana kwasiari inuga jee rakue. “Ene 'ā Orejararetea. A'ere 'gā nitywi oreje'ega rerowiaara. Ene 'ā pājēreteā agawewi. A'etea 'gā enepājēa nuerowiari futari”, 'jau Isai 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Aipoa a'jea futat Isai 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue. A'eramū a'jea futat Isai 'ga 'eawer imū etee futat poa.

³⁹ Isai 'ga ka'arana kwasiaru'japa 'gā nee wējēmī rakue nū:

⁴⁰ “Janeruwarete 'ga 'gā namueapyoukari ee.

A'eramū 'gā wapyakwafuge'emamū weapyoe'emamū ee.

A'eramū 'gā a'eramū opoiriwere'emamū otywer awi. Jekatu'og ape, 'jawe'em 'gā 'ga upe.

A'eramū 'ga a'eramū 'gā katu'oke'ema futat”,

'jau Isai 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁴¹ Jejuí 'ga rurawam are Isai 'ga ka'arana kwasiara inuga rakue. Isai 'ga weapyoramū Jejuí 'ga rurawam are. Esageay ma'e 'ga. Kūima'eeteete 'ga 'ea 'ga ikwaapa. A'eramū 'ga ka'arana kwasiara inuga 'ga rurawam are rakue.

⁴² A'etea 'gā kwaiwete Jejuí 'ga rerowiaa. 'Wyrriari 'gā amū miamū futat 'ga rerowiaa. A'ere 'gā aipo 'eramū eewi nojemome'ui ajaupe. Fariseu 'gā wejue “Jejuí 'ga rerowiaara 'gā simū'ē jarejatykaaw awi 'jau. A'eramū futat imū'ēmýrera 'gā osou'jape'ema jarejatykaawa pype 'jau”, e'i fariseu 'gā ajaupe rakue. A'eramū 'gā a'eramū wejue ojemome'wawe'em 'gā nemianuwamū. ⁴³ Ajuowase ako esage are etee 'gā wea'aramū. Janeruwarete 'ga rowase ako esage are jēmī 'gā wea'are'emamū.

⁴⁴ A'eramū Jejuí 'ga oje'ega momorayau ojee ajatyka ma'eramū juejue oree:

–Je rerowiaara 'gā je muarera 'ga nanē futat werowiat— 'jau Jejuí 'ga oree. ⁴⁵ —Araju 'jawe etee futat ore. A'eramū je resakara 'gā nanē je muarera 'ga resaka futat— 'jau Jejuí 'ga oree. ⁴⁶ —'Awa ywy pe ako je ruri pē mueapyoawamū ai'i. A'eramū je rerowiaara 'gā weapyoramū je ree ajemogyau. Naypytunimū wata ma'e 'jawe rūi 'gā. Ypytunimū wata ma'e 'gā mama'e tywera nuesagi wape awi. A'ere je rerowiaara 'gā nanarūi. 'Arimū wata ma'e 'jawe te 'gā. Je 'ā mama'ea aesaukat 'gā nupe. Mama'e are 'gā mueapyou— 'jau Jejuí 'ga oree.

⁴⁷ —'Gā amū nipo jeje'ega renupa ekoete akou. A'ere nipo 'gā nuerowiari jeje'ega. A'etea nipo je “nepēa'wryi pēē Jarejuwarete 'ga upe”, na'ea'uweri 'gā nupe. Naaipo 'gā nupe 'jaramū rūi je ruri. Pētywer awi pē katu'okawamū te je ruri 'awa ywy pe ikue— 'jau Jejuí 'ga oree. ⁴⁸ —Pēē mū nipo jeje'ega rerowiare'ema 'eramū naje rūi areko tywet pēē. Janeruwarete 'ga te nipo wowase pē majatykaawa 'ara upe iwaēmamū e'i pē nupe: “Neperowiari Jera'yrarete 'ga je'ega rakue. A'eramū je pē nerekou tyweaete”, e'i nipo 'ga pē nupe— 'jau Jejuí 'ga oree.

⁴⁹ —Najetee rūi te 'ā ojot ikue. Jeruwarete 'ga te je mut pē mu'jaukaa jee ikue. 'Ga 'eawer imū etee futat je tekou teje'ega pē nupe, 'ga je'ega mome'wau. ⁵⁰ 'Ga je'ega renuparamū 'gā jemogyi namutat. 'Au amanū re 'gā awau oferapa ywag ipe Ku'jywa 'ga pyri amanūu'jape'ema. A'eramū futat 'gā awau ajemogyau peu. A'ea te je 'ā akwaap. A'eramū je a'eu etee futat imome'wau pē nupe— 'jau Jejuí 'ga oree.

13

Wemimu'e 'gā py pireitawet

¹ Maraka apoawa upe iwaēm ja'wyja'wyräuwe Jejuí 'ga 'jau ojeupe: “Awamū iwaēmi 'gā maraka apoawa upe, Egitu ywy awi oypyfera 'gā nenū'ēawer are wea'awa maraka upe. A'eramū 'awamū futat owaēma ja'wyja'wy je manūawa upe. Temanū re nipo je oi tejewya ywag ipe Tejuwa 'ga pyri nū”, 'jau Jejuí 'ga akou ojeupe etee futat.

Wemiyuwamū 'ga oporomutaramū ore ree ikue. Amanū enunewe 'ga mama'e apou oree, ore ree oporomutaawa resaukaawamū ikue.

² Jejuí 'ga 'ūina ojemi'waa ore pyri, wemimu'eramū. A'eramū mama'eukwaawa 'wryiara Judas 'ga mu'akwaawukare'ema 'ga mogou. A'eramū 'ga 'jau ojeupe: “Oo pa je Jejuí 'ga monou mainana 'gā po pe kwy”, 'jau 'ga ojeupe.

³ Ojemi'waaaw ipe Jejuí 'ga 'jau ojeupe: “Ku'jywa 'ga opājēa amut jee. A'eramū je pājēreteramū tekou”, 'jau 'ga ojeupe 'ūina. “Ku'jywa 'ga wi futat te ako je ruri ikue. A'eramū je 'awamū tewau tejewya 'ga pyri nū”, 'jau 'ga 'ūina ojeupe. “A'ere je teo enune 'gā mu'e'i mama'e mū ree”, 'jau 'ga ojeupe 'ūina.

⁴ A'ere Jejuí 'ga afu'ama weteyrū mosoka ojewi. A'ere 'ga ae piryypawa pyyka ojeku'afaa ipyu. ⁵ A'ere 'ga 'y reko'woka y'asiga pype. A'ere 'ga orepy pireita. Orepy pirei re 'ga imukaga ae piryypawa pyu, aku'au imamanipyrrera pyu. ⁶ Ore mū py pirei re 'ga ajepeja 'ga py pireita nū. A'ere ajepeja mū nū. A'ere ajepeja mū nū. Awau owaēma Simão Pedro 'ga upe:

–Ere epy mua. Sipirei enepya 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'ere Pedro 'ga 'i etee 'ga upe:

–Kuu. Naani nū'ū. Najeremiayuwa rūi te 'ā ene. A'eramū ene jepy pireitarūe'em— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe.

⁷ A'eramū Jejuí 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

–'Awamū nenereapyoi futari jeremiapo are. Anure te nipo enereapyo ee— 'jau Jejuí 'ga Pedro 'ga upe.

⁸ —Naani futari. Nerepirei futari jepya— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe.

–Naani. Je enepy pireite'emamū ene najeremiayuwa rūi ereko— 'jau Jejuí 'ga Pedro 'ga upe.

⁹ A'eramū aipo ojeupe 'ga 'erauwe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

–Jepya etee kasi ajee erepirei ne nū. Jepoa we futar iki ajee epirei 'ū, jeakaga 'jau a'i kūi — 'jau Pedro 'ga Jejuí 'ga upe.

¹⁰ —Naani. Sā'ā ojauk ma'e 'gā piky'ae'ema. 'Gā pya etee 'ā oky'aramū. A'eramū 'ā 'gā opya etee ipireita. Nan tee futat pētywera Janeruwarete 'ga imoiri pē nui. A'eramū pēē ipiky'ae'ema 'jawewaramū 'ga upe. Pēē mū te ajee 'ā nepēpoiweri pejetywer awi rai'i. A'eramū Janeruwarete 'ga nanē imoire'ema 'ga wi. Aipo 'ga ipiky'a ma'e 'jawe ako ojekatu'oge'ema futat— 'jau Jejuí 'ga oree.

¹¹ Jejuí 'ga Judas 'ga kwaapa ojee. “Ga futat nipo je mono kūima'e tywera 'gā po pe” 'ea 'ga ikwaapa. A'eramū 'ga poromū 'jau oree: “Pēē mū nipo ipiky'a ma'e 'jawe futat”, 'jau 'ga oree.

¹² Orepý pipeipaw ire 'ga afu'ama waity munepa nū. A'ere 'ga wapyka. Wapyg ire 'ga oje'ega oree:

—Nepēneapyoi futari jeremiapofer are. ¹³ A'eramū je pē mueapyou ee. “Ga jane mu'jara”, pe'je 'ā jee jepi. “Ga Janejararetea”, 'jau 'ā pēē. A'jea futat pe'je. Namutat je rekoi pē nupe. ¹⁴ Je te 'ā pē mu'jara. Je futat pējararetea. A'etea ako je pēpy pireita ko, pēnemaiyuwa 'jawe ko. Mama'ea je 'ā aapo pē nupe. A'eramū ki pēē nan tee futat mama'e apou pejejaupe je 'jawe—'jau Jejuí 'ga oree. ¹⁵ —Pēpy ako je apirei pē mu'jawamū pejejaupe mama'e apo are ko. “Je 'ā kūima'eeteetea. A'eramū je mama'e apowarū'em pē nupe”, pe'je kasi pejejaupe ne. Je 'jawe futar iki mama'ea peapo pejejaupe pejejopoa—'jau 'ga oree, orepý pipei re.

¹⁶ —A'jea futat je 'i. 'Wyriara 'gā kūima'eeteetea. 'Ga remaiyuwa 'gā o'wyriara nuapyaawi. Moranuwa reooara 'ga nanē nuapyaawi omonoara 'ga. A'eramū je 'wyriara 'jawe futat pē nupe. Jeremiayuwa futat pēē. A'eramū pēē je 'jawe futat mama'e apou 'awamū. ¹⁷ Awamū pekwaap. A'eramū pēē je'eawer imū etee futat mama'e apou. “Pejopoar iki mama'e apo are”, je'eawer imū mama'e aporamū nipo pēē pejeku'iramū pejejemogyau—'jau 'ga oree ore mu'jau.

¹⁸ —A'ere je napē nupe juejue rūi je 'i. Akwaap je pēē. Tejemimu'eramū je pē mū'ēi. Pēē mū futat nipo kūima'e tywera 'gā po pe je monou. Ymā we te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari inuga je ree rakue. “Je pyri ojemi'wat ma'e 'ga amū nipo je juka are ifuwet”, 'jau 'ga 'ā ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee nipo pēē mū je monou 'gā po pe. ¹⁹ A'eramū je tejukae'emauwe aipo mome'wau pē nupe. A'eramū pēē je'eawer imū etee ijeapo re je'eawera rerowiaa. A'eramū nipo pēē 'jau jee: “A'jea futat. Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ra'e”, 'jau nipo pēē jee—'jau 'ga oree. ²⁰ —A'jea futat je 'i jeremimokwasi'o 'gā nereko esageramū 'gā je nanē je rereko esage ajemogyau nū. Je rereko esageara 'gā je muarera 'ga nanē erekou esage ajemogyau nū—'jau 'ga oree.

Ae a'wyre'ema upe 'ga monoara 'ga

(Mateu 26.20-25; Maku 14.17-21; Luka 22.21-23)

²¹ Aipo 'e re Jejuí 'ga u'arasigeteteramū. A'eramū 'ga 'jau oree:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pēē mū je mono pejepe je ree ipromutare'ema 'gā nupe je jukaaka—'jau 'ga oree.

²² A'eramū ore arajemogymogyau etee aramā'jāu arajuee.

—Awŷja upe sipo 'ga 'i poromū?—'jau ore arajemogyau.

²³ A'eramū je te'ŷina 'ga pyri katu katu teapyka, 'ga jekoty'aawaretea je. ²⁴ A'eramū Simāo Pedro 'ga ojeapoetyka jee.

—“Awŷja upe te ere poromū?” ere 'ga upe—'jau 'ga jee ojeapoetyka.

²⁵ A'eramū je tejeupe Pedro 'ga 'eramū tejuja 'ga rerowyka katu katu.

—Awŷja upe te ere poromū, ki Ku'jyp?—'jau je 'ga upe.

²⁶ A'eramū Jejuí 'ga 'jau:

—Peesag iki je mani'oko'o'i akŷma monoa 'ga po pe—'jau 'ga jee aipo ojeupe je 'eramū.

'Ga mani'oko'o'i pyyka imuakŷma tyfera pype. A'ere 'ga imonou Judas 'ga po pe. Simāo Iskariote 'ga ra'ra 'ga poromū. ²⁷ Mani'oko'o'ia 'ga po pe imono pyrauwe mama'eukwaawa 'wyriara 'ua osou 'ga pype. A'erauwe Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ewau ejemiaporama apou tāmējē kamēsiete—'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'ere ore 'ga pyri ojemi'wat ma'eferamū norereapyo 'ga je'eg are.

—Ma'eramū sipo 'ga aipo 'jau 'ga upe 'wei?—'jau ore arajuae.

²⁹ —Mama'e mū mua nipo kwe 'ga 'ga monoi kūi. Ikarāemāe'ema 'gā nupe ka'aranūū monou nipo kwe 'ga 'ga monoi kūi—'jau etee ore arajuae. “Ga futat nā'ā ka'aranūū yrŷ rerekwara re'ā”, 'jau ore. A'eramū ore poromū 'jau “mama'e mū nipo 'ga oo imua”, 'jau ore ee orojeapoye'ema rerekou.

³⁰ Jejuí 'ga wi mani'oko'o'i pyyka ppy we Judas 'ga afu'ama awau uēma ore wi. Awau 'ga oporogytau mainana 'wyriara upe, 'gā nupe Jejuí 'ga mono are. Ypytunimū futat 'ga awau ore wi.

Pedro 'ga momoranupawet

(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Luka 22.31-34)

³¹⁻³² Judas 'ga ēm ire Jejuí 'ga 'jau oree:

—Je pēneki'yraretea. 'Awamū futat nipo je manūi. Anurenure'i nipo pēē je manū re Jeruwarete 'ga pājē resaka. Jepājēa nanē nipo pēē esaka nū. A'eramū nipo pēē aipo resag ire 'jau oree: “Pēē te 'ā pājēretea. Pēnesage 'ā oree”, 'jau nipo pēē oree orepājē resag ire, ore muorypa—'jau Jejuí 'ga oree.

³³—Kunumīmet. Nakoa'uweri je namutat pē pype. Ko'iko'i ete je oi pē nui. Je o re nipo pēē pejewau je rekaa numiamū. A'ere nipo “nepeoa'uweri je waw ipe”, 'jau ako je judeu 'gā 'wyrīa'ri 'gā nupe ikue. A'ere je 'awamū pē nupe nanē je 'i aipo 'jau nū— 'jau Jejuī 'ga oreē. ³⁴—A'eramū je mama'e yau mū mome'wau pē nupe. Jēporomutat te je 'ā pē nee kwaiwete. A'eramū ki pēē nanē pejēporomutaramū pejejeue. Pejejuerekou esage ki je 'jawe. ³⁵ A'eramū pejejuerekou esage resakara 'gā 'jau pē nupe: “Jejuī 'ga remiayuwa 'gā futat. A'eramū 'gā oporomutaramū ajuee 'ga 'jawe. A'jea futat 'gā 'ga remiayuwa 'ra'e”, 'jau nipo 'gā pē nesaka— 'jau Jejuī 'ga oreē.

³⁶ Aipo 'ga 'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Ma'ape ene ewau poromū, ki Ku'jyp?— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Nereoa'uweri je rupi 'awamū. Anure te nipo ereo je rewiri— 'jau etee 'ga 'ga upe.

³⁷—Ma'eramū je tewawe'em ene rupi ki 'ei? Ene reewe futat je manūi tewau kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe nū:

—“Ene reewe futat je oi temanūmū”, 'jau ene kūi. A'ere je te a'jea futat je 'i enee kūi. 'Awa pypytuna rupi futat nipo ene'me 'gā nupe muapyt, je kwakupa nipo 'gā nupe wyrasokwē je'eg enunewe kūi— 'jau Jejuī 'ga Pedro 'ga upe.

14

Janeruwarete 'ga rupap

¹ Jejuī 'ga 'jau wemimū'eramū oreē ikue:

—Pē'arasig kasi ne. Pejēpy'a'wyrē'emamū nanē pejejemogyau nū. Jarejuwarete 'ga ree etee pejejemogyppyka pejejemogyau. Je ree nanē pejejemogyppyka pejejemogyau nū. ² Jeruwarete 'ga rupaw ipe kwaiwete 'oga. A'eramū je pēnupawa mogatyrūmū tewau. Aipo tywe'em ire amunipo 'ā je aipo na'ea'uweri pē nupe. ³ Pēnupawa mogatyrūmaw ire nipo je tejuā pē nupe, pē nerawau peu tejeypyri pē mogyau. ⁴ Pekwaap futat 'ā je wawa piara— 'jau Jejuī 'ga oreē ikue.

⁵ A'eramū Tome 'ga 'jau 'ga upe:

—Norokwaawi ore ene wawa, ki Ku'jyp. Maran sipō ore ene wawa piara kwaawi?— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Je futat 'ā pe 'jawewara. Je rupi etee te peo Jeruwarete 'ga pyri. Je 'ā mama'e a'jea etee omome'u. Je futat ae mogyara. Je futat omonoukat pēē imogyau Jarejuwarete 'ga pyri, a'e je 'ā pē nupe jepi. ⁷ Je kwaaw ire Jeruwarete 'ga nanē pekwaap nū. 'Awamū 'ā pekwaap 'ga futat. A'eramū nipo pēē 'ga resaka futat— 'jau Jejuī 'ga oreē ikue.

⁸ A'eramū Filipe 'ga 'jau 'ga upe:

—Eesaukat Jarejuwarete 'ga oreē, ki Ku'jyp. 'Ga resag ire torerekōēāi arajemogyau 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

⁹ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Naje kwaawi we nipo ape ki sa? Ymā agawewi te 'ā je rekoī pē pype a'i kūi? Je resakara 'gā Jeruwarete 'ga nanē wesak futat nū kūi. Ma'eramū ene poromū “Jarejuwarete 'ga eesaukat oreē”, 'jau jee 'ū? ¹⁰ Jeruwarete 'ga je 'jawe futat kūi. Je nanē 'ga 'jawe futat kūi. Majepei teewara 'jawe futat ore rekoī kūi. Nererowiari nipo aipoa ki sa?— 'jau Jejuī 'ga Filipe 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau oreē:

—Nateje'ega etee rūi je amome'u pē nupe 'agamū. Tejuwarete 'ga je'ega te je amome'u pē nupe kūi. Opājē mū futat 'ga mama'e apoukari jee. ¹¹ Je rerowiat pejepe. Je futat ako Tejuwarete 'ga pir are. 'Ga nanē akou jepir are nū. Aipoa ki perowiat. Jeje'ega rerowiare'ema ki jeremiapofer are je rerowiat pejepe. ¹² A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gā nipo mama'e apou je 'jawe etee futat. Tejuwarete 'ga pyri je oi 'awamū. A'eramū nipo je rerowiaara 'gā mama'e apou je apyraapa— 'jau Jejuī 'ga oreē. ¹³—A'eramū pēē je rerowiaaramū je renūina “mama'ea eapo oreē”, 'jau ki pēē jee. A'eramū je pē nemienūja apou pē nupe tejer imū pēē enūi re. A'eramū pēē mama'ea pejejeupe je iapo re Jarejuwarete 'ga muorypa, pejejeupe iapoawer are. ¹⁴ A'jea futat je'ea. “Mama'ea eapo oreē”, tejer imū tejeupe pēē 'eramū je iapoī futari pē nupe— 'jau Jejuī 'ga oreē.

Janeruwarete 'ga Agesage

¹⁵—Je ree pejejeje'egamū ire nipo pēē jeje'ega renupa. ¹⁶ A'eramū je teje'ega renuw ire 'jau Tejuwarete 'ga upe: “E'agesagea emono je rerowiaara 'gā nupe 'gā poaawamū je 'gā poawera 'jawe”, 'jau nipo je 'ga upe. “Namutar iki E'agesagea emogo 'gā pype imoire'ema futat 'gā nui”, 'jau nipo je 'ga upe. ¹⁷ 'Ga 'Agesagea mama'e a'je are etee futat pē mueapyo

Jarejuwarete 'ga ree. Je rerowiare'ema 'gá 'ga 'Agesage kwaape'ema futat. A'eramū 'ga 'gā nupe U'agesage monowe'em futat. A'ere 'ā pēē 'ga 'Agesagea pekwaap. Pē pyri futat 'ga 'Agesagea rekoi. A'eramū anurenure'i futat akou pē pype, pēnerekwaramū. Janeruwarete 'ga 'Agesagea akou je rerowiaramū pē pype— 'jau 'ga oree.

¹⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau nū:

—Anure nipo je ruri tejeywa pē nupe nū. Naetyga'uweri je pēē imogyau— 'jau 'ga oree.
¹⁹ —Anurenure'i nipo je rerowiare'ema 'gā naje resagu'jawi. A'ere pēē je resagu'jap futat pejepe. Temanū re miamū je ferawi etee nū. A'eramū nipo je pē mogyau teje'jawe etee futat. ²⁰ Pē nupe 'ga 'Agesage rur ire pē mueapyou Jeruwa 'ga ree, je ree 'jau. “Uwarete 'ga pyri 'ga rekoi. Jane pyri nanē 'ga rekoi futari nū” 'e are pē mueapyoukaa. “Ga pyri nanē ore rekoi nū” 'e are nanē pē mueapyoukaa nū— 'jau 'ga oree ikue.

²¹ —A'eramū ki pēē jeje'ega renupa katu pejejemogyau. Jeje'ega renup katuara 'gā iporomutat futat je ree. Aipo 'gā nee Jeruwarete 'ga poromutaramū futat. Je nanē 'gā nee teporomutaramū nū. 'Gā nupe je jekwaawukari futat— 'jau 'ga oree ikue.

²² A'eramū Judas 'ga oporonupa ee 'ga upe. Najudas Iskariote 'ga rūi. Ajepeja 'ga Judas 'ga te oporonup ee 'ga upe:

—Ma'eramū ene ejekwaawukaa ore upe etee 'ū? Ma'eramū sipo ene ejekwaawukare'ema ejerowiare'ema 'gā nupe?— 'jau Judas 'ga oporonupa ee 'ga upe.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je ree iporomutat ma'e 'gā jeje'ega wenup futat. A'eramū Jeruwarete 'ga oporomutaramū aipo 'gā nee. Tejuwarete 'ga retée futat je rekoi 'gā nupe. ²⁴ Je ree iporomutare'ema 'gā jeje'ega nuerowiari futari. Nateje'ega rūi te 'ā je amome'u pē nupe. Tejuwarete 'ga je'ega te je 'ā amome'u, temuara'era 'ga je'ega etee futat— 'jau 'ga upe ikue.

²⁵ —Pē pype tekou je 'ā a'e mome'wau pē nupe. ²⁶ Anure nipo 'ga U'agesage muri jerekwawer ipe pē poaawamū, pē mu'jau mama'e a'je are, pē muea'aa je'eawer are— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁷ —Je 'ā jepy'ata'wa futat. A'eramū je teje'jawe etee futat pē mogyau pē mopy'ata'wau. Je rerowiare'ema 'gā nojomopy'ata'wai futari. A'ere je nanarūi. Je te a'jea futat pē mopy'ata'waa. A'eramū ki pēē pejepy'ata'waramū pejejemogyau je ree. Pēkyje kasi mama'e awi ne— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁸ —“Awamū je oi pē nui. A'ere anure je ruri nū”, a'e je ako pē nupe ko. A'ea peenup je'eawera. Je ree iporomutat ma'eramū nipo pēku'i pejejemogyau je o re je ree. Tejuwarete 'ga pyri je oi. 'Ga 'ā je apyraapararete futat. A'eramū nipo pēē pejeku'iramū je o are— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁹ —Teoa je amome'u pē nupe 'awamū. A'eramū pēē je o re jeje'ega rerowiaa. ³⁰ Amogytaiiw etee je pēē na'ne. Je rerowiare'ema 'gā 'wryiara 'ut ja'wyja'wy jee. A'ere nuapoukara'uweri mama'ea jee. ³¹ Tejuwarete 'ga 'eawer imū etee futat je mama'e apoi tekou. A'ere je rerowiare'ema 'gā anure 'gā neapyoramū Jeruwarete 'ga ree jeporomutar are— 'jau 'ga oree.

Aipo 'epaw ire 'ga 'jau oree:

—Pē'je iruukwe 'aw awi. Soo 'jau— 'jau 'ga oree wemimu'eramū.

A'eramū futat ore arawau aipo awi.

15

Uwa 'ywarete 'jawewat

¹ A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree, ore mu'jawamū:

—Je 'ā uwa 'ywarete 'jawe. A'eramū pēē je rerowiaramū akā 'jawe. A'eramū Jeruwarete 'ga uwa 'ywa jara 'jawe. ² Sā'ā uwa 'ywa tymara 'gā. I'aawa rupi 'gā awau esaka. A'ere amumera akā ni'ai. Amume'ria etee u'a'iramū. A'eramū ijara 'ga i'ae'ema akā monoka jui. I'ai ma'ea etee 'ga imogatyryūm imogyau. A'ere imogatyryūmyrera akā u'aramū kwaiwete. Nan tee futat nipo je rerowiara 'gā. Jeje'ega renupare'ema 'gā akā'ae'ema 'jawe. “Je te 'ā Jejui 'ga remiayuwaretea”, 'jau nipo 'gā numiamū. A'ere nipo 'gā nuapoi Jeruwarete 'ga remifutar imū mama'ea. Nuenuwī 'gā 'ga je'ega. A'e 'gā 'ga ope'a je wi imonou muku. Amumera 'gā te nipo ajee akā mogatyryūmyrera 'jawe. A'e 'gā a'jea futat Jeruwarete 'ga amu'akwaap 'gā mama'e tywera apoe'em are 'gā mogyau. Aipo 'gā akā mogatyryūmyrera 'jawe i'a kwaiwete ma'e 'jawe ajemogy jee. 'Gā a'jea futat 'ga remifutar imū etee mama'e wapo ajemogyau. ³ A'ere 'ga ako pē mogatyryūi ko. Jeje'ega a'jea futat peenup katu katu. A'eramū 'ga ako pē katu'oka ko— 'jau 'ga oree. ⁴ —Sā'ā akāa o'yw are u'ama etee i'aa. O'yw awi akā open ire ni'au'jawi. Nan tee futat jepir are ajemogy ma'eramū etee Jeruwarete 'ga remifutar imū mama'ea peapo pejejemogyau. A'eramū je pē nerekou tejeape futat— 'jau 'ga oree.

⁵ —Je uwa 'ywarete 'jawe futat. Pēē akā 'jawe. Jepir are pejejemogyau. Je tekou pē nee 'jau. A'eramū je pē poaa mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imū. Pejejoare'emamū

nepeapoa'uweri mama'ea— 'jau 'ga oree. ⁶—Sá'á uwa 'ywa jara 'ga aká ypiwera monoga imonoa iapya jui. Nan tee futat Jeruwarete 'ga jepir areware'ema 'gá monoi muku je wi. ⁷Je ree ajemogy ma'eramū pēē jeje'ega renuparamū futat. A'eramū Jeruwarete 'ga “mama'e mū eapo jee”, ojeupe 'eramū iapou futat pē nupe— 'jau Jejuí 'ga oree. ⁸—Jeruwarete 'ga remifutar imū pejemogy re pēē mama'e apou 'ga 'eawer imū etee. A'eramū pē nesakara 'gá 'jau pē nupe: “Janeruwarete 'ga 'á esageay”, 'jau nipo 'gá pē nupe pē nesag ire. “Gá 'á a'jea futat Jejuí 'ga remiayuwá”, 'jau nipo 'gá pē nesag ire— 'jau 'ga oree ikue.

⁹—Jeruwarete 'ga iporomutat je ree. A'eramū je nan tee futat teporomutaramū pē nee. A'eramū ki pēē jeje'ega renuparamū jeje'ega anupa ywyapi pejemogyau. A'eramū je taetu teporomutaramū pē nee. ¹⁰Sá'á je Tejuwarete 'ga je'ega renup katu katua je rekoa. A'eramū 'ga a'eramū oporomutaramū a'jea futat je ree. Nan tee futar iki jeje'ega peenup pejemogyau. A'eramū te jeporomutaramū pē nee pejemogyramū— 'jau 'ga oree.

¹¹—Aipoa je amome'u pē nupe pē muekōēāinawamū. Je 'á ekōēāi ma'eramū. A'eramū je teje'jawe pēnekōēāja futaa. ¹²Jeporomutat je pē nee. A'eramū je tejejukau esage pē nee. A'eramū je 'jau pē nupe: Pēporomutar iki pejejee. Pejejuka esage ki pejejee, je 'jawe futat— 'jau 'ga oree ikue. ¹³—Ojekoty'aaw are iporomutat ma'e 'gá amanūmū ojekoty'aawa 'gá nekwawer ipe. Nitywi 'ga amū aipo 'ga apyraapara 'gá, ojekoty'aaw are iporomutara apyraapara 'gá. ¹⁴Jeje'ega renuw ire pejemogyau jejekoty'aawamū.

¹⁵—Naje upe oporowyky ma'e rūi pēē. Jejekoty'aawa te pēē. I'wyriat ma'e 'gá o'wyriara porowykyrama nokwaawi. Mama'e eapo amū 'eramū etee te 'gá o'wyriara porowyky apoi. A'eramū pēē 'awamū pejemogyau jejekoty'aawamū. A'eramū je tejeupe Tejuwarete 'ga remimome'u mome'waupap pē nupe. ¹⁶Napēē nūi ako je pyyrū pejepe ikue. Je te apyryū pēē kwe pe imonopyramū mama'e esage apoukaawamū Jarejuwarete 'ga remifutar imū. Aipoa pēnemiapoa nateepawa'uweri futari. Nanuaramū Jeruwarete 'ga mama'e muri futari pē nupe jeje'eg imū ojeupe mama'e renūi re. ¹⁷Ma'eramū 'á je 'i poromū pē nupe. Pēporomutar iki pejejee pejemogyau, je 'i pē nupe— 'jau Jejuí 'ga oree.

'Ga rerowiaara 'gá nee iporomutare'ema 'gá

¹⁸—Je rerowiare'ema 'gá pejejee iporomutare'emamū ki pēnea'at je ree. Je ree ra'ne te 'á 'gá niporomutari. ¹⁹Oje'jawe pejemogy re amunipo 'á 'gá poromutaramū pē nee. A'ere 'á na'gá 'jawe rūi tāmējē tejemogy. Je 'á amū'ē pēē 'gá nui pē mogyau tejemiayuwamū. A'eramū 'gá oporomutare'emamū pē nee pejemogyramū— 'jau Jejuí 'ga oree. ²⁰—Je'eawer are ki pēnea'at, “I'wyriat ma'e 'gá o'wyriara nuapyaawa'uweri” 'e are. A'eramū 'gá je rereko tywer ire pēē nanē pē nerekou tyweaete futat nū. Jeje'eg are wapyaka re ki 'gá peje'eg are nanē tuapyaaka nū. ²¹Pēē 'á je rerowiaara. A'eramū 'gá pē nerekou tyweaete. Je muarera 'ga 'gá nokwaawi. A'eramū 'gá a'eramū pē nerekou tyweaete futat— 'jau Jejuí 'ga oree. ²²—‘Au ako tejua 'gá mu'jau Tejuwarete 'ga je'eg are ai'i nū. Je amu'e'em ire taetu amunipo 'á 'gá 'jau: “Norokwaawi ore Jarejuwarete 'ga porogytaa. A'eramū ore orotywera kwaape'ema nanē nū”, 'jau amunipo 'á 'gá. A'ere 'gá 'ga porogyta kwaawi futari. A'eramū 'gá o'mearū'emamū 'ga upe. ²³Je ree iporomutare'ema 'gá Jeruwarete 'ga ree nanē niporomutari nū. ²⁴Gá nemiapoe'ema ako je iapou'jau'japa agawewi 'gá neape ai'i. Nitywi 'ga amū aipo apou je 'jawe. Aipo resage'em ire amunipo 'á 'gá 'iarūi “Naruesagi ore Jejuí 'ga remiapofera. A'eramū ore 'ga rerowiare'ema” e'iarū amunipo 'á 'gá jee. A'ere ako 'gá esagi agawewi futat ai'i. Je ree 'gá poromutare'em tee ate. Jeruwarete 'ga ree nanē nanuara 'gá niporomutari nū— 'jau Jejuí 'ga oree. ²⁵—Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiaa je ree rakue: “Naapoi agawewi je mama'e tywera. A'etea je ree 'gá poromutare'em tee ate”, 'jau 'ga amū inuga ikwasiaa rakue. Aipoa 'gá ikwasiaa inuga je ree rakue— 'jau 'ga oree.

²⁶—Tejuwarete 'ga pyri tewaēm ire ta'e 'ga upe 'jau: “E'agesagea emono je rerowiaara 'gá nupe”, ta'e Tejuwarete 'ga upe 'jau. A'eramū nipo 'ga imua pē nupe je ree pē mu'jawamū. Mama'e a'je are etee te 'ga pē mu'ei. ²⁷A'eramū pēē je mome'wau 'gá nupe. Pejejepype je reko pyyrauwe ako pejeatau pejemogyau je rewiri jeje'ega renupa ai'i. A'eramū pēē 'awamū pēē nanē 'gá mu'jau je ree nū— 'jau Jejuí 'ga oree ikue.

16

¹A'ere Jejuí 'ga oporogytau oree nū:

—Aipoa je amome'u pē nupe tejerowiar awi pē momigukaawe'emamū. ²Anure nipo je rerowiare'ema 'gá pē mū'ēi janejatykaaw awi. “Jejuí 'ga rerowiaara pēē. A'eramū pēē pejewau peje'jau ore wi”, 'jau nipo 'gá pē nupe. Pēē mū juka re nipo 'gá 'jau ajaupe: “Jarejuwarete 'ga remifutar imū jane 'gá apisi”, 'jau futatee nipo 'gá ajemogyau. ³Jeruwarete 'ga nipo 'gá ikwaape'ema agawewi. Je nanē nipo 'gá je kwaape'ema nū. A'eramū nipo 'gá pē nerekou tyweaete. ⁴A'eramū je 'awamū 'gá nemiaporama mome'wau

pê nupe. A'eramû pêê anure 'gã iaporamû pejejea'aramû je'eawer are. "Omome'u tãmêjê ako Jejui 'ga janee ikue", 'jau nipo pêê— 'jau 'ga oree.

Janeruwarete 'ga 'Agesage

—Pê pype tekou ako je aipo mome'wawa'ne'em pê nupe ai'i. ⁵ A'ere je 'awamû je oi pê nuí. Temuarera 'ga pyri je oi tejewya nú. A'e are ako je pê mu'ei ko. A'etea 'ã pêê mü "Ma'ape te ereo?" 'jawe'em jee. ⁶ Peje'arasigamû etee 'ã aipo pejejeupe je 'eramû. ⁷ A'ere a'jea futat aipo je'ea. Je oe'em ire amunipo 'ã pê poara 'ga nura'uweri pê nupe. Teo re te je 'ga 'Agesage muri pê nupe pê poaawamû. A'eramû pêê pejeku'iramû je o are. ⁸ 'Ga 'Agesagea 'ut ywy pewara 'gã mueapyou 'gã tywer are. Mama'e a'je are 'gã mueapyou 'ua. "Pêtywer are Ku'jywa 'ga pê nereko tyweri" 'e are 'gã mueapyoawamû 'ga U'agesage muri pê nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ⁹ —Je rerowiare'ema 'gã naeapyoui "Jejui 'ga rerowiare'emamû ae ia'wyre'emamû juejue ae jemogyi Ku'jywa 'ga upe" 'e are weapyoue'emamû. Aipo are te 'ga 'Agesagea 'gã mu'akwaawi. ¹⁰ Mama'e esage are nanê 'ga 'Agesagea 'gã mueapyou nú. Je 'ã mama'e esagea etee iapou. A'eramû je tewau Tejuwarete 'ga pyri. Naje resagu'jawi pejepe. ¹¹ Ku'jywa 'ga ajueroko tywerete are nanê 'gã mueapyou. Mama'eukwaawa 'wyrriara upe Ku'jywa 'ga 'i ikue: "Anure nipo ereo tata pe", 'jau 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara upe ikue. Je rerowiare'ema 'gã mama'eukwaawa 'wyrriara remiyuwa futat. A'eramû nipo 'gã awau tata pe o'wyrriara rupiwewe futat— 'jau Jejui 'ga oree.

¹² —A'ere kwaiwete je pê nupe je remimome'urama. A'ere 'awamû nepêneapyoui we ee. A'eramû je imome'wawe'em pê nupe. ¹³ Ur ire te nipo Ku'jywa 'ga 'Agesagea pê mu'ei mama'e a'je are etee te. 'Ga je kwaawukari pê nupe. Naoje'eg imû rûi 'ga pê mu'ei. Wemieniuwer are te 'ga pê mu'ei. Ijeaporam are nanê 'ga pê mu'ei nú. ¹⁴ Jeruwarete 'ga 'Agesagea jeje'ega renuw ire 'ga pê mu'ei ee. A'eramû te nipo pêneapyou je ree. "Jejui 'ga esage" pê mu'eukaa pejejaupe. ¹⁵ Tejuwarete 'ga 'jawe futat jerea'aramû mama'e are. A'eramû je 'jau pê nupe: Ku'jywa 'ga 'Agesagea nipo pê mu'e je'eawer are, enuw ire, a'e je 'ã pê nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

"Tejuwarete 'ga pyri je oi" 'ga 'eawet

¹⁶ —Anurenure'i nipo pêê je resake'ema pejejemogyau. Anure tãmêjê te nipo je resagu'jap pejepe nú— 'jau 'ga oree.

¹⁷ Aipo ojeupe 'ga 'eramû ore 'jau arajaupe:

—Ma'eramû te 'ga 'i poromû janee? "Anurenure'i nipo naje resagu'jawi pejepe. Anure tãmêjê te nipo je resak pejepe nú", e'i 'ga 'ã janee. "Tejuwarete 'ga pyri je oi, tejewya nú. A'eramû pêê a'eramû je resagu'jape'ema", e'i 'ga 'ã janee. Ma'eramû 'ga poromû 'jau nú'ú?— 'jau ore arajaupe. ¹⁸ —Maranime sipo anurenure'ia? Maranime sipo anurea? Janereapyoui jane 'ga porogyta are nú'ú— 'jau ore arajaupe.

¹⁹ Jejui 'ga aipo arajaupe 'e kwaapa 'ûina. "Iporonuwiwet 'gã je'e are", 'jau 'ga ojeupe. A'eramû 'ga 'jau oree:

—"Anurenure'i nipo pêê je resake'ema. Anure tãmêjê te nipo je resagu'jap pejepe", a'e ako je pê nupe ko kûi. A'e are nipo nepêneapyoui?— 'jau 'ga oree. ²⁰ —A'jea futat je 'i. Anure nipo pêê je rapirûmû je manû re. Je manû re nipo pê'arasig je ree. Je rerowiare'ema 'gã te nipo ajeje iku'i etee ajemogyau je manûnamû. Pêê te nipo ajeje pê'arasigaip je ree. A'ere nipo anure pejeku'iramû nú. ²¹ Sã'ã kûjãa wa'yray reru'arasiga ojewi wa'yra rayramû. A'ere 'ã ojewi wa'yra 'ar ire aku'iramû nú. Wea'aru'jawe'emamû 'ã wa'yra rayfer are. Aku'iramû etee 'ã wa'yr are nú. ²² Nan tee futat nipo pêê 'awamû peje'arasigamû pejejemogyau. A'ere nipo pêê anure je resagu'jaw ire pêku'i pejejemogyau nú. A'eramû nipo 'gã amû pêku'i matepawarûme'em pê nuí— 'jau 'ga oree.

²³ —Aipoa 'ara rupi nipo pêê 'jawe'em je upe, "ore nu'e ape aipo are", 'jawe'em nipo pêê jee. Ku'jywa 'ga 'Agesagea te nipo pê mu'e mama'e are. A'jea futat je 'i. Pêê 'ã je rerowiaramû. A'eramû 'ga "mama'ea eapo amû jee", jerer imû ojeupe 'eramû Ku'jywa 'ga iapou pê nupe. ²⁴ Nepeenûi we te 'ã mama'ea 'ga upe jerer imû. A'eramû ki pêê 'awamû mama'e renûina 'ga upe. A'eramû 'ga imua pê nupe. A'eramû te nipo pêku'i a'jea'jea futat pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁵ —Mama'e mü ako je amome'u pê nupe pê mu'jawamû ai'i. A'ere anure nipo je Tejuwarete 'ga mome'ui katu katu pê nupe. ²⁶ Naje rûi futat mama'e aenûi Ku'jywa 'ga upe pê nupe. Je rerowiat 'ã pejepe. A'eramû pêê futat mama'e renûina Jarejuwarete 'ga upe pejejeupe. ²⁷ Jeruwarete 'ga iporomutat pê nee. Je ree pêporomutaramû. "Ga wi je ruri" 'ea 'ã perowiat. A'eramû 'ga oporomutaramû pê nee. A'eramû 'ga mama'e apou pê nupe ojeupe pêê 'eramû. ²⁸ A'jea futat je ruri Tejuwarete 'ga wi 'au ywy pe ikue. A'ere 'awamû je oi tejewya ywag ipe 'ga pyri nú— 'jau 'ga oree.

²⁹ A'eramû ore 'ga remimu'eramû 'jau 'ga upe:

—'Awamū namorogytau rūi ore mu'e ape. Orereapyo ore 'awamū eneporogyta are ki 'ei—'jau ore 'ga upe. ³⁰—Ene 'ā a'jea futat enereapyo katu mama'e are. Arajaupe oreporogyta jemima we 'ā ene ikwaapa. A'eramū ene ore mueapyou ee, ee ore poronuwe'emauwe. A'eramū ore "Ku'jywa 'ga wi je ruri" 'e rerowiaa—'jau ore 'ga upe.

³¹ A'eramū 'ga 'jau oree:

—A'jea futat sipo je rerowiat pejepe 'awamū?—'jau 'ga oree. ³²—A'ere'ere'i futat nipo pēē pekwas'i'o pejewau pejepe'wyr ipe je wi. Nepepytai'i futari nipo amū je pyri. A'ere Jeruwarete 'ga te 'ga rekoi je pyri. A'eramū je natejetee'i rūi tekou. ³³ Aipoa je 'ā omome'u pē nupe pē mopy'ata'waawamū. A'eramū pēē pejekyjawe'em pejejemogyau. Je rerowiaara pēē. A'eramū pēē pejepy'a'wyre'emamū je ree pejejemogyau. Je rerowiare'ema 'gā nipo pē nerekou tyweaete. A'ere kasi pepojewu ine. Je te 'ā 'gā 'wyrriara pājēa 'arimū akwap—'jau Jeju'i 'ga oree.

17

'Uwarete 'ga upe oje'ega monoawet

¹ Wemimu'eramū ore upe oporogytapaw ire, 'ga amā'jāu ywau oje'ega 'Uwarete 'ga upe: —Kiapi'ni. 'Awamū iwaēmi jeresage resaukaawa upe. Jeresagea eesaukat 'gā nupe. A'eramū je nanē eneresage resaukararūmū 'gā nupe nū. ² Eneje'eg imū ako je ruri ikue. Ene futat 'ā je rerowiarukaa 'gā nupe. A'eramū je tejerowiaara 'gā mogyau nakwaparimū rūi futat. Je futat 'gā amoyau 'gā mogyau. ³ A'eramū jeremimomyaufera 'gā ene kwaapa. "Ga etee futat Janeruwaretea", 'jau nipo 'gā enee. A'eramū nipo 'gā a'eramū je nanē je kwaapa nū. "Jeju'i Kristu 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat", 'jau nipo 'gā jee je kwaaw ire. ⁴ Eneporowykyja je aapopap 'jau nipo ene'eawer imū. Eneresagea nanē je esaukaa 'gā nupe nū. ⁵ Ymā ako ywy apōe'emauwe jeresagea ereesaukat jarejepyriwara 'gā nupe ikue. A'eramū ene 'awamū nanē esaukaa ejepyri je o re nū—'jau Jeju'i 'ga oje'ega monou 'Uwa 'ga upe.

⁶ A'ere Jeju'i 'ga wemimu'eramū ore mome'wau 'Uwarete 'ga upe:

—Ene 'ā je rerowiarukar ape 'gā nupe. A'eramū je ene kwaawukaa tejerowiaara 'gā nupe ai'i. 'Gā 'ā eneremiayuwa rakue. A'eramū ene 'gā mua jee, jeremiayuwamū. Eneje'ega 'gā wanup. ⁷ A'eramū 'gā 'awamū ikwaapa, "tejuwa 'ga je'eg imū tee je pē mu'ei" 'ea 'gā erowiaa. ⁸ Eneje'eg are je 'ā 'gā mu'ei. A'eramū 'gā "Jeruwarete 'ga te 'ā je mut" 'ea 'gā erowiaa.

⁹—'Gā nee je porogytai enee. Natejerowiare'ema 'gā nee rūi je porogytai enee. Tejeupe eneremimurera 'gā nee te je porogytai enee. Eneremiayuwa futat 'gā. A'eramū je a'eramū teje'ega monou ene upe 'gā nee. ¹⁰ Je rerowiaara 'gā juejue janeremiayuwamū. Enema'eramū, jema'eramū 'jau. A'eramū nipo 'gā neko esage resakara 'gā 'jau jee: "A'jea futat Jeju'i 'ga resageramū ra'e. Sā'ā 'ga remiyauwa 'gā jemogy esagea", 'jau nipo 'gā nesakara 'gā jee.

¹¹—Kiapi'ni, Ene te 'ā eneresageay. A'ere'ere'i futat je oi peu ene pyri nū. Napytai je 'au ywy pe. A'ere janeremiayuwa 'gā pytai 'au. A'eramū ene epājē mū 'gā a'gwau mama'e tywer awi jarejeupe. Je upe ejemimurera 'jawerimū etee futat 'gā a'gwau mama'e tywer awi jarejeupe. Majepei teewara 'jawe te 'ā jane rekoi. A'eramū ene majepei 'yweteewara 'jawe 'gā mogyau jareje'jawe.

¹²—'Gā pype tekou je 'gā a'gwau mama'e tywer awi. Tejeupe ene epājē muawer imū etee futat je 'gā a'gwau. Noka'jami 'ga amū je wi. Majepeja 'ga etee te ajee jeremiayuwa 'ga naje rerowiari. Nitywi 'ga amū je rerowiarukararūmū 'ga upe. Tata pe oo ma'e 'ga wejue te. Ymā te 'gā ka'arana kwasiari inuga 'ga ree rakue. A'eramū nipo tata pe 'ga o re ka'arana mogyaara 'gā 'jau "a'jea futat ra'e. Mama'e a'je are 'gā ka'arana kwasiari inuga rakue", 'jau nipo 'gā—'jau Jeju'i 'ga u'ama 'Uwa 'ga upe.

¹³—A'ere'ere'i futat je oi ene pyri. A'eramū je 'au tekouwe aipo 'jau enee 'gā nemianuwauwe, 'gā maku'iawamū. Afutat je 'gā ku'ia teje'jawe. ¹⁴ Eneje'ega je imome'wau'jau'japa 'gā nupe 'gā nerekou. Je najerea'ara'uweri mama'e tywer are. Jeremimu'efera 'gā nanē wea'are'emamū mama'e tywer are nū. Natejerowiare'ema 'gā 'jawe etee rūi ore jemogyi mama'e tywera apou. A'eramū nipo eneje'ega rerowiare'ema 'gā oporomutare'emamū 'gā nee 'gā jemogyramū. ¹⁵ Eroo jeremiayuwa 'gā je reewe 'awa ywy awi, na'ea'uweri je enee. Ea'gu ki 'gā mama'eukwaawa 'wyrriar awi, a'e te je enee—'jau Jeju'i 'ga oporogytau u'ama 'Uwarete 'ga upe.

¹⁶—Na'auwara rūi te 'ā je. A'eramū je ree ojemu'e ma'e 'gā nanē wea'are'emamū mama'e tywer are ajemogyau 'jau. Mama'e esage apo are etee 'gā taea'at ajemogyau 'jau. Naje rerowiare'ema 'gā 'jawe rūi 'gā jemogyi—'jau Jeju'i 'ga 'Uwarete 'ga upe u'ama oporogytau. ¹⁷—Emogy 'gā ejemiayuwamū. Eneje'ega a'jea futat. Eje'eg imū ejekwaawukat 'gā nupe—'jau Jeju'i 'ga 'Uwa 'ga upe u'ama. ¹⁸—Ene te 'ā je mur ape 'au ywy pe eje'ega mome'waramū.

A'eramū je nan tee futat 'gā mokwasi'wau eneje'ega mome'waramū. ¹⁹'Awamū je jemonoi enepo pe. Ene'eawer imū etee futat nipo 'ā temanūmū. A'eramū nipo je rerowiaara 'gā ajemogyau eneremiyuwamū je 'jawe, mama'e apou enee je 'jawerimū— 'jau Jejuī 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe u'ama.

²⁰—A'ere je natejewiriwara 'gā nee etee rūi je porogytai enee. Anure nanē nipo 'gā oi okwasi'wau kwe pe je mome'wau 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā nenupara 'gā amū je rerowiaa nanē nū. A'eramū je tejerowiaarama 'gā nee nanē teje'ega enee nū. ²¹Afutat je majepeī tee tup ma'e 'jawe 'gā jemogya. Sā'ā ae majepeī tee aeruwa. Nan tee 'gā tojekoty'ar esage jane ree 'jau. Sā'ā jane majepeī teewara 'jawe jane rekoa. Nan 'gā nekoa je afutat nanē jarejepyri. A'eramū nipo majepeī 'yweteewara 'jawe 'gā jemogyramū 'gā nesakara 'gā je rerowiaa— 'jau Jejuī 'ga 'Uwa 'ga upe. ²²—Je 'ā esage ma'ea. A'eramū ako ene je muorywukaa jarejepyriwara 'gā nupe ikue, ywagipewara 'gā nupe ikue. A'eramū je nan tee futat 'gā muesageu tejesage 'jawe. A'eramū 'gā ajemogyau majepeī 'yweteewara 'jawe jane 'jawe— 'jau Jejuī 'ga oporogytau u'ama 'Uwa 'ga upe. ²³—Je 'ā ako 'gā pype. Ene nanē 'ā ekou je pyri nū. A'eramū je rerowiaara 'gā majepeī 'yweteewara 'jawe etee futat ajemogyau. A'eramū nipo je rerowiare'ema 'gā weapyoramū ee. “A'jea futat 'ga Ruwarete 'ga poromutaramū nanimenime 'ga ree ra'e. A'eramū nipo nan tee futat 'gā oporomutaramū jane ree nū” e are nanē nipo 'gā weapyoramū ajemogyau— 'jau Jejuī 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²⁴—Kiapi'ni. Eneporomutat ako je ree ywy apoe'emauwe futat ikue. Ma'eramū 'ā ako je muorywukar ape ywagipewara 'gā nupe ikue. Jeresagea ako ywagipewara 'gā esaka ikue. 'Awamū 'ā ene 'auwara 'gā nupe je rerowiarukaa nū. A'eramū je ywag ipe tejerowiaara 'gā neroo futaa. A'eramū 'gā jeresagea resaka— 'jau Jejuī 'ga 'Uwarete 'ga upe u'ama oje'ega.

²⁵—Kiapi'ni. Eneeresageay te 'ā. Ene rerowiare'ema 'gā nenekwaawi futari. A'ere 'ā je ene kwaawi futari. A'eramū 'ā 'awamū jeremimu'e 'gā ene kwaapa futat. “A'jea futat 'ga Ruwarete 'ga 'ga muri rakue” ea 'gā ikwaapa 'awamū— 'jau Jejuī 'ga 'Uwa 'ga upe. ²⁶—Je akwaawukat ene 'gā nupe ai'i. 'Awamū miamū futat je tekou ene kwaawukaa 'gā nupe nū. A'eramū nipo 'gā je ree eneporomutara 'jawe etee futat 'gā oporomutaramū ajuee. A'eramū nipo je 'ā tekou 'gā pype— 'jau Jejuī 'ga oje'ega monou u'ama 'Uwarete 'ga upe.

18

Jejuī 'ga pyykawet

(*Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Luka 22.47-53*)

¹ Uwarete 'ga upe oporogytapaw ire Jejuī 'ga awau jui. Wemimu'eramū etee ore rerawau. A'eramū ore arawau 'yekwa'wi raapa, Setrō 'jawa raapa. Y'wa 'ywa tymaw ipe ore orowaēma. ² Ore wawetea futat aipo jepi. Aipo pe futat Jejuī 'ga ore rerawau ore mogytau jepi. A'eramū Judas 'ga aipoa arawawera kwaapa. ³ A'eramū Judas 'ga peu futat jefaruu 'gā nerawau Jejuī 'ga pyygukaa.

'Gā oe'emauwe mainana 'wryiara 'gā, fariseu 'gā netee 'jau jefaruu 'gā nupe: “Pe'je pejewau 'ga rupi Jejuī 'ga pyyka”, 'jau 'ga 'gā nupe rai'i. Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gā nanē 'ga imonou 'gā nupi nū. A'eramū Judas 'ga 'gā nerawau Jejuī 'ga resaukaa 'gā nupe. Muawa 'gā erawau. Tata nanē 'gā erawau wape resakaawamū nū. 'Ua 'gā owaēma Jejuī 'ga upe. ⁴⁻⁵ Judas 'ga akou jefaruu 'gā pype, 'gā po pe Jejuī 'ga monoara 'ga poromū.

Opyyk 'gā nura Jejuī 'ga ikwaapa ojee. A'eramū 'ga awau 'gā nowosōu.

—Awŷja te peekat pejejemogyau?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Jejuī 'ga ore aruekat arakou, Nasare pe waranup ma'efera 'ga ore aruekat arakou— 'jau 'gā 'ga upe.

—Koromū futat je rekoi— 'jau 'ga 'gā nupe aipo 'eramū.

⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramū, 'ga upe 'ut ma'efera 'gā ojewya akupeu, awau u'aa ywyu.

⁷ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Awŷja rekaa te pejot?— 'jau 'ga 'gā nupe nū.

—Jejuī 'ga ore aruekat, Nasare pe waranup ma'efera 'ga ore aruekat arakou— 'jau 'gā 'ga upe.

⁸—Koromū futat je rekoi, a'e je ako pē nupe ko. Je ree pejeporopyygiweramū ki je etee futat je pyyk pejepe. Pekok kasi jeremimu'efera 'gā nee ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁹ Uwarete 'ga upe oje'ega monopyyawer are futat 'ga 'i rai'i. “Tejeupe eneremimurera 'gā a'gui, Kiapi'ni. Noka'jami futari 'ga amū je wi”, 'jau Jejuī 'ga 'Uwarete 'ga upe rai'i. A'eramū 'ga a'e are 'jau jefaruu 'gā nupe “Tene ki 'gā oi”, 'jau jupe.

¹⁰ Aipo Jejuí 'ga je'ega renupawe Simão Pedro 'ga ogyuu rekyita yrū awi. A'eramū 'ga mainana 'wyríararete 'ga remíayuwa namí monoka ogyuu pyu. Furuk. 'Ga jakwatawa kатыwara 'ga namí yypa. Inamí yywípyrera 'ga rera Mauku.

¹¹ —Ereapo awi nanuara! Ere ejuuu munepa eju ryrū pype nū— 'jau Jejuí 'ga Pedro 'ga upe. —Jeruwarete 'ga remífutar imū futat 'gā nuri je ppyka. A'eramū je tejereko tywerukaa 'gā nupe— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

Anasi 'ga rog ipe 'ga reroowet

¹² A'eramū jefaruu 'gā, o'wyríara 'ga retee Jejuí 'ga ppyka ifaa. Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gā nanē 'gā poaa Jejuí 'ga far are. ¹³ 'Ga far ire 'gā 'ga rerawau Anasi 'ga rog ipe ra'ne. Aiporamū Kaifasi 'ga mainana 'wyríararetea. Anasi 'ga Kaifasi 'ga ratyuwa. ¹⁴ Aipo Kaifasi 'ga futat 'jau judeu 'gā 'wyríari upe rai'i: "Tene Jejuí 'ga manūi. 'Ga manū re nipo romanū 'gā jane apisawe'em", 'jau 'ga 'wyríari upe rai'i.

Pedro 'ga Jejuí 'ga kwakupa

(*Mateu 26.57-58, 69-70; Maku 14.53-54, 66-80; Luka 22.54-57*)

¹⁵ Anasi 'ga rog ipe 'gā Jejuí 'ga rerooramū, Simão Pedro 'ga awau 'ga rewiri. 'Ga amū nanē awau 'ga rewiri nū, Jejuí 'ga remimuefera 'ga nanē awau 'ga rewiri nū. Mainana 'wyríararete remiesapytera 'ga poromū. A'eramū 'ga awau osou Jejuí 'ga rupi, mainana 'wyríara 'ga roga osoma pype. ¹⁶ A'ere Pedro 'ga nosei 'gā nupi. Iosoma rokwar ipe te 'ga pytai. A'eramū ose ma'e 'ga awau ojewya oje'ega iosoma rokwarra raarana ēē upe:

—Tene jejekoty'aawa 'ga resei i— 'jau 'ga awau ēē upe.

A'eramū ēē Pedro 'ga mogeu.

¹⁷ A'ere ēē Pedro 'ga upe ēē i:

—Nawā nemípyyga kiā remíayuwa rūi nipo ene?— 'jau ēē 'ga upe.

—Naani nū i— 'jau Pedro 'ga ēē upe.

¹⁸ Iro'ysagay 'gā nupe. A'eramū mainana 'wyríara remíayuwa 'gā, Jarejuwarete 'ga mogytaawa raarana 'gā netee 'upa ojepe'jau tata are. A'eramū Pedro 'ga ojepe'jau u'ama 'gā pyri.

Mainana 'wyríara 'ga poronupawet

(*Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Luka 22.66-71*)

¹⁹ A'eramū mainana 'wyríararetefera 'ga, Anasi 'ga 'jau Jejuí 'ga upe:

—Ma'ja are te 'gā eremu'e jepi? Awýja te eremu'e jepi?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramū Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Pē neape futat te 'ā je porogytai 'gā nupe jepi. Judeu 'gā jatykaaw ipe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Mimer imū je 'ā 'gā mu'jau pēnemiesagamū jepi— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. ²¹ —Ma'eramū sipo je moporogytaukar ape ejeupe? Je renuparera 'gā tomome'u enee kūi. 'Gā okwaap futat je'eawera kūi— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe u'ama.

²² Aipo 'ga 'eramū jefaruuna'nī 'ga amū Jejuí 'ga reakwapeteka.

—Aipo ere te nipo mainana 'wyríararete 'ga upe ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ A'eramū Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Mama'e tywera mū je imome'u re amunipo 'ā mama'e tywera ere jee 'auwara 'gā nemianuwamū. Mama'e a'jea je 'eramū ma'eramū ene je reakwapetegukaa 'ga upe ki 'ei?— 'jau Jejuí 'ga Anasi 'ga upe.

²⁴ A'eramū Anasi 'ga Jejuí 'ga rerawaukaa Jarejuwarete 'ga mogytaawa raarana 'gā nupe. 'Ga faa 'gā erawau Kaifasi 'ga upe. Mainana 'wyríararete 'ga poromū Kaifasiramū.

Pedro 'ga 'ga kwakuwu'japa

(*Mateu 26.71-75; Maku 14.69-72; Luka 22.58-62*)

²⁵ A'e pype Pedro 'ga ojepe'jau u'ama. A'e pe ojepe'e ma'e 'gā amū 'jau 'ga upe:

—Na'ga remimue'ea rūi nipo ene ki sa?— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Pedro 'ga 'jau:

—Naani nū'ū.

²⁶ A'eramū mainana 'wyríararete remíayuwa 'ga amū oporonupa ee Pedro 'ga upe nū. 'Ga upe ee oporonup ma'e 'ga inamí yywípyrera 'ga pytuna 'ga.

—Naene rūi nipo ore aruesak Jejuí 'ga ppykaw ipe ra'e ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁷ —Tee. Naani nū'ū. Nakwaawi je 'ga nū'ū. Awýja upe pēē 'jau 'ū?— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe nū.

A'erauwe wyrasokwē oje'ega.

Piratu 'ga upe Jejuí 'ga reroowet

(*Mateu 27.1-2, 11-14; Maku 15.1-5; Luka 23.1-5*)

²⁸ Ai'iwetetewe 'gā Jejuí 'ga rerawau Kaifasi 'ga rog awi. 'Wyríararete 'ga rog ipe 'gā 'ga rerawau, Piratu 'ga rog ipe. Ku'emaiaiw are futat 'gā 'ga rerawau 'ga rog ipe. Judeu 'gā

'wyría'ri 'gá Piratu 'ga roga pype osowe'em. Piratu 'ga judeue'ema. Judeu 'gá osowarúe'em judeue'ema 'gá nog ipe ra'e jepi. "'Ga roga pype jarese re jane jemoky'ai Jarejuwarete 'ga upe. A'eramú jane mama'e 'wawarúe'em jarejatykaaw ipe", 'jau 'gá ajaupe. A'eramú 'gá osowe'em. ²⁹ A'eramú Piratu 'ga uéma oje'ega 'gá nupe:

—Mama'e tywera te 'ga wapo pē nupe ra'e?— 'jau 'ga 'gá nupe.

³⁰ —Mama'e tywera 'gá iapoe'em ire amunipo 'ā ore narueruri 'ga ene upe— 'jau 'gá 'ga upe.

³¹ A'eramú Piratu 'ga 'jau 'gá nupe:

—Pe'je ajee 'ga rerawau erekou tyweaete pejeypy 'gá nemikwasiarer imú etee futat— 'jau 'ga 'gá nupe.

—Naani. 'Ga juka are orefueweramú. A'ere 'ā pēē romanūnamú pe'je oree jepi: "Pejuka kasi 'ga amú ne. Ore tee arajukaarú 'gá amú", 'jau 'ā pēē oree jepi. A'eramú ore 'ga jukawarúe'em— 'jau 'gá 'ga upe. —Ere eje'ega mýina oree. Toromono 'ga imu'ama 'ga jywa pypiraa 'ypeywar are 'jau— 'jau 'gá 'ga upe.

³² Ymá Jejuí 'ga amanúawama mome'ui oree ai'i. "'Ypeywar are nipo 'gá je monoi je mu'ama", 'jau 'ga ai'i. A'eramú Janeruwarete 'ga te "'ypeywar are 'ga monoukaa 'ga jukaukaa oree" 'e are 'gá mu'eukaa.

³³ Aipo 'erauwe Piratu 'ga awau osou wog ipe nū. Jejuí 'ga rerurukaa 'gá nupe.

—A'jea te ene judeu 'gá 'wyríaramú?— 'jau Piratu 'ga Jejuí 'ga upe.

³⁴ —Ene futat te aipo ere? Amutee 'ga aipo 'ea te ra'u ere futat nū?— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

³⁵ —Judeua sipo je ako enee? Enepytuna 'gá futat te 'ā 'au ene murukat ene moporogy-taukaa je. Maran ene ekou 'gá nupe ra'e, a'e te je a'i kúí?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

³⁶ —Na'awa ywy pewara 'wyríara 'jawe rúí te 'ā je. 'Gá 'jawe je reko re amunipo 'ā jeremiayuwa 'gá 'gá nowajaa je monoukare'ema judeu 'gá 'wyría'ri 'gá po pe. A'ere je na'auwara 'wyríaramú rúí— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

³⁷ A'eramú Piratu 'ga 'jau 'ga upe nū:

—'Wyríararetea futat nipo ajee ene ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat je 'wyríararetea je rekoí. Mama'e a'je are 'gá mu'jaawamú je ruri ywy pe te'aa tey ēē wi ikue. Mama'e a'je renupara 'gá jeje'ega wenup. A'eramú 'gá ajemogyau jeremiayuwamú— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

³⁸ —Ma'ja a'eramú mama'e a'jea ki 'ei?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

'Gá nupe Jejuí 'ga monoawet

(Mateu 27.15-31; Maku 15.6-20; Luka 23.13-25)

Aipo 'erauwe Piratu 'ga awau uéma, ukupepe oje'ega 'gá nupe nū:

—Nuapoi futari 'ga mama'e tywera ra'e. A'eramú je 'ga jukaukare'ema. ³⁹ Awa maraka apoawa upe iwaémauwe je 'ā pēnemifutara 'ga renuéma moromunepaw awi jepi. Pefutat te je judeuramú peje'wyríararetea muéma?— 'jau 'ga 'gá nupe.

⁴⁰ —Naani— 'jau 'gá wafukaita. —Naani. Na'ga rúí emuēm oree. Parapasi 'ga te emuēm oree— 'jau 'gá wafukaita 'ga upe.

Aipo Parapasi 'ga oporojuka ma'ea futat.

19

¹ Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga 'jau jefaruu 'gá nupe:

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mopimopika.

² A'erauwe 'gá 'ga rerawau 'ga mopika. A'ere 'gá juapekagúú muapýina 'ga akagyrunamú iapou 'ga upe. A'eramú 'gá imonou imunepa 'ga akaga pype. A'eramú 'gá 'wyríararete raity piraga munepa 'ga wi, 'ga rerekoemāawamú. ³ Ojewyewyja 'gá 'ga rerekoemāu 'ga rerekou:

—Ene te 'ā judeu 'gá 'wyríararetea ra'e jepi. A'ere 'awamú ereko 'wyríarareteramú nakwaparimú rúí futat 'gá nupe ki 'ei— 'jau 'gá 'ga upe.

'Ga jaita 'ga rerekou opo afuapyka erofaa 'ga ree.

⁴ A'ere Piratu 'ga awau uéma oje'ega ukupepewara 'gá nupe nū:

—Peapyaka ki je ree. Arurukat je 'ga 'au nū. "Nuapoi futari 'ga mama'e tywera ra'e", a'e je tekou pē nupe— 'jau 'ga 'gá nupe.

⁵ A'e pype 'gá Jejuí 'ga rerua enuéma 'gá nupe nū. 'Wyríararete raitya 'gá imunepa 'ga wi juakagyrua reewe. 'Ga émauwe Piratu 'ga 'jau 'gá nupe:

—Pemā'ē 'ga ree— 'jau Piratu 'ga 'gá nupe.

⁶ Jejuí 'ga resakawe 'gá 'jau:

—Emu'amukat futat Jejuí 'ga 'ypeywar are 'gá nupe— 'jau 'gá Piratu 'ga upe, wafukaita.

Aipo wafukai ma'e 'gá mainana 'wyríara 'gá neewe Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gá neewe wafukaita Piratu 'ga upe.

—Pěē futat te aipo pe'je. Je najeporujukaweri 'ga ree. “Nuapoi 'ga mama'e tywera”, a'e je ako pē nupe ko— 'jau Piratu 'ga 'gā nupe. —Pěē te pejuka 'ga. Je najukaa'uweri 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷ —Naani. “Je futat Jarejuwarete 'ga ra'ya”, e'i 'ga oree ikue. A'eramū ore oroporujukaweramū 'ga ree. Oreyppy 'gā ka'arana okwasiat aipo are rakue. A'eramū ore oroporujukaweramū 'ga ree, 'gā nemikwasiarer imū etee futat— 'jau 'gā 'ga upe.

⁸ Aipo renupawe Piratu 'ga okyjau kwaiwete u'ama. ⁹ A'eramū Piratu 'ga awau osou wog ipe nū. A'ere 'ga oporonupa ee Jejui 'ga upe:

—Mō awi ene ejua rai'i ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga noje'egi 'ga upe.

¹⁰ —Ma'eramū ene eje'ege'ema jee ki 'ei? Nerekwaawi nipo ejewi je 'gā momoirukara ki 'ei? Enemanūwet te ra'u nū?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

¹¹ —Jeruwarete 'ga te 'ā wapoukat rēwējēmī enee. A'eramū 'ā ene mama'e apou rēwējēmī je ree 'agamū. Jeruwarete 'ga tywe'em ire amunipo 'ā nereapoa'uweri nanuara jee. A'ere 'ā Jeruwarete 'ga te nan je rerekoukari enee— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramū 'agamū ejeupe je reruara 'gā mama'e tywera apou ene apyraapa— 'jau Jejui 'ga Piratu 'ga upe.

¹² Aipo renupa taetu Piratu 'ga Jejui 'ga wi opoir are afuweramū.

—Apoit je 'ga wi— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'gā 'i etee Piratu 'ga upe:

—'Ga wi epoir ire nipo naRoma wyw pewara 'gā 'wyriara 'ga jekoty'aawa rūi ereko— 'jau 'gā wafukaita 'ga upe. —“Je futat 'wyriararetea”, e'i te 'ā Jejui 'ga oree. A'eramū 'ga akou jane'wyriara 'ga ree iporomutare'emamū. A'eramū nipo jane'wyriara 'ga, Sesa 'ga, amara'neramū ene ree 'ga wi ene poiramū— 'jau 'gā wafukaita 'ga upe.

¹³ Aipo 'erauwe Piratu 'ga Jejui 'ga rerurukaa enuēma morogyta apoaw ipe. Piratu 'ga wapyka awau 'ūina morogyta apoaw ipe. Peu 'gā itapewa monou ipypekau te 'yjupawa py'apykawamū. Judeu 'ga je'eg imū 'gā enūina *Gapata* 'jau jupe. ¹⁴ Sexta feira rupi aje kwara kwawamū Piratu 'ga wapyka oje'ega 'gā nupe. Sabadoo maraka apoawa judeu 'gā nupe. A'eramū Piratu 'ga 'jau:

—Koromū pē'wyriararetea 'awamū!— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁵ —Naani. Ere ki 'ga mu'amukaa futat 'gā nupe 'ypeywar are, 'ga jywa pypirarukaa 'ga manūawamū— 'jau 'gā wafukaita 'ga upe.

—Pěfuewet futat nipo ajee peje'wyriararetea je ijukaukar are?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū mainana 'wyriara 'gā 'jau 'ga upe:

—Sesa 'ga tee futat jane'wyriararetea— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁶ A'eramū Piratu 'ga Jejui 'ga monou jefaruu 'gā nupe.

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ga rerawau.

'Ypeywar are Jejui 'ga monoawet

(*Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Luka 23.26-43*)

¹⁷ Jejui 'ga futat 'ypeywaruu rerawau erekou. Erawau 'gā erowaēma ae apisawa upe, aeakagera 'jawewara 'jawa upe. Judeu 'gā je'eg imū era *Gogata*.

¹⁸ Peu futat 'gā 'ga monou imu'ama 'ypeywar are. 'Ga jywaa 'gā ipypiraa 'ypeywar are. Itajuu pyu 'gā 'ga pokutuka, 'ga pya nanē nū. A'ere 'gā 'ga monou imowya imu'ama 'ypeywar are futat. Mukūja 'gā pō'ō me Jejui 'ga mu'ama 'ypeywar are. 'Gā nekoa futat 'gā imonou imu'ama. ¹⁹ A'ere Piratu 'ga 'yjepa'nī kwasiaa imonoukaa inuga Jejui 'ga apyte'rarimū. Jejui 'ga Nasare pe waranup ma'efera 'ga. “Judeu 'gā 'wyriararetea” 'ea 'ga imonou inuga 'yjepa'nī are. Muapyyra 'gā je'eg imū 'ga ikwasiaa inuga. Judeu 'gā je'eg imū, romanū 'gā je'eg imū, grego 'gā je'eg imū 'jau 'ga inuga ikwasiaa.

²⁰ Ae apisawa namukui 'upa Jusareg awi. A'eramū 'gā kwaiwete okwapa ipyu. A'eramū 'gā Piratu 'ga remikwasiarera mogytaw.

²¹ Ikwasiaripyyra resakawe mainana 'wyriara 'gā 'jau Piratu 'ga upe:

—“Judeu 'gā 'wyriararetea 'ga” 'ea ereapo awi. “Je te 'ā judeu 'gā 'wyriararete” 'ea te enug 'yjepa'nī are— 'jau 'gā Piratu 'ga upe.

²² —Naani. Anug ako je ikwasiaa ko. Tene a'ea etee futat tuwi— 'jau etee Piratu 'ga 'gā nupe.

²³ 'Ypeywar are Jejui 'ga mu'am ire jefaruu 'gā 'ga raity me'ega ajaupe. Irūpāwē 'gā ime'ega 'upa ajaupe. A'eramū 'gā juejue 'ga raity mū pyyka ojeupe. A'ere 'ga raity pe nojemomygi futari. Ipirugipyra etee. ²⁴ A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Simonog awi. Ita'i 'jawewara simomot esaka ee 'jau, “Awŷja sipo weroo” 'e are 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe 'ga raity are rakue:

"Jeraitya nipo 'gā imojo' ojo'oka ajaupe.

Ita'i 'jawewara nipo 'gā imomoa jeraityfer are",

'jau 'gā ikwasiaa rakue. A'eramū jefaruu 'gā aipo apou 'ga raityfera mojo'okawamū.

²⁵ A'e pype Jeju'i 'ga y' ēē u'ama wa'yra 'ga pyri, 'ypeywar are 'ga 'amamū. 'Ga y'yra ēē, Mari Matarena ēē, Kriopasi 'ga remireko ēē. Ēē rera Mari nanē nū. Mīmēra 'gā u'ama 'ga pyri katu katu. ²⁶ Wemimutaramū je pyri oy ēē resakawe Jeju'i 'ga 'jau ēē upe:

—Awamū 'ga enera'yra 'jawe enee, a'ni— 'jau 'ga oy ēē upe.

²⁷ A'ere 'ga 'jau jee:

—Eney 'jawe ēē 'awamū enee. Ejejuka esage ki ēē ree— 'jau 'ga jee.

A'eramū je 'ga y' ēē rerawau teje'wyr ipe, tejejukau ēē ree.

Jeju'i 'ga manūawet

(*Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Luka 23.44-49*)

²⁸ Aipo 'e re Jeju'i 'ga 'jau ojeupe: "Teporowykya je aapopap", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je'yuwei je.

Ymā 'ga amū ka'arana kwasiaa 'ga 'yuwei are rakue. A'eramū 'ga aipo 'jau.

²⁹ Peu futat y'way ajaiwa 'ūina y'a pype. A'eramū jefaruu 'ga amū amynejuranūū monou ipymīāu y'way ajaiwa pype. A'ere 'ga imonou 'ywa rapefā are, isipu 'jawa rapefā are imonou 'ga upe.

³⁰ Ipyter ire Jeju'i 'ga 'jau:

—Aapopap je teporowykya— 'jau 'ga.

Aipo 'e re 'ga wakaga muāāpya. A'eramū futat amanūmū.

Jeju'i 'ga ywŷi kutukawet

³¹ A'ere'ere'i judeu 'gā 'wyrria'ria awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—'Ypeywar arewara 'gā netymakaga emopēpenukat jefaruu 'gā nupe. Tamanū 'gā kamēšēte wetymakaga mopenamū 'jau— 'jau 'gā 'ga upe. —Kwara rese'emaue 'gā netefera simut imojyppa 'jau— 'jau 'gā awau 'ga upe.

Ai'īwe sabado. Sabado morowykye'ema 'gā nupe. Aipoa morowykye'ema 'gā maraka apoawa nanē nū. A'eramū 'gā 'gā neumera mu'amukare'ema peu.

³² Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga jefaruu 'gā monou 'ypeywar arewara 'gā netymakaga mopēpenukaa 'gā nupe. A'erauwe 'gā awau ajepeja 'ga retymakaga mopena se'. Ajepeja 'ga ma'e nū se' imopēpena 'gā 'gā nui. ³³ A'ere 'gā Jeju'i 'ga ma'ea nomopeni. Amanū 'ga 'gā nura renunewe. A'eramū 'gā 'ga retymakaga mopene'ema.

—Tŷŷ. Amanū 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

³⁴ A'eramū 'ga amū Jeju'i 'ga ywŷi kutuka etee jyyu pyu. A'eramū 'ga rya ojeko'woka 'ga kutukawera rupi 'y reewe futat.

³⁵⁻³⁷ Ymā 'ga amū ka'arana kwasiaa Jeju'i 'ga ree rakue: "Nomopeni futari 'gā 'ga kaga mū", 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eferupi tee Janeruwarete 'ga 'ga retymakaga mopenukare'ema 'gā nupe. Ajepeja 'ga ikwasiaa ka'aran are: "Anure nipo 'gā wemiyyŷikutugera 'ga resagi", 'jau nanē 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue nū.

Jeju'i 'ga manūa je aesak. A'eramū je ikwasiaa ka'aran are pē nupe, Jeju'i 'ga rerowiarukaawamū pē nupe. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Aesak futat je 'ga manūa. A'eramū je 'ga mome'wau futat pē nupe.

Ita kwara pype Jeju'i 'ga monoawet

(*Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Luka 23.50-56*)

³⁸ A'ere Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—Tene je Jeju'i 'ga reumera muri imojyppa 'ypeywar awi— 'jau 'ga awau 'ga upe.

Aipoa 'ga Jose 'ga Jeju'i 'ga rerowiaara 'ga futat. A'ere 'ga nojemome'ui tee 'gā nupe rai'i. Okyje 'ga judeu 'gā 'wyrria'ri 'gā nui rai'i. Aipoa 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe.

Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Nai'i. Ere ajee ewau 'ga mosoka erawau ita kwaruu pype inuga— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Jose 'ga awau 'ga mosoka 'ypeywar awi 'ga rerawau inuga ita kwaruu pype.

³⁹ Nikutemu 'ga nanē awau Jose 'ga rupi. Ypytunimū Jeju'i 'ga upe oporogyta ma'efera 'ga futat poromū Nikutemuramū. 'Ga awau Jose 'ga rupi. Kwaiwete 'gā jany kasiga rerawau. Trītai sīku kirua 'gā jany kasiga rerawau. Aipoa jany kasiga imojopypepyrera. Mira 'jawa 'gā imojopypeu aloes 'jaw are jany kasigamū. ⁴⁰ Aipoa 'gā erawau taity fuku are eko'woka. Aipoa ee eko'wog ire 'gā 'ga reumera mamana taity fuku pyu. Aipoa judeu 'gā nemiapoa futat. A'eramū 'gā ipokwaapa.

⁴¹ Ae apisawa pyri y'wa 'ywa tymawera 'upa. Itymawer ipe ita kwaruu 'ūina, aereumera ma'ea 'ūina. Aipoa ita kwaruua ipyau ate. Nomonoi we futat 'gā aereumera ipype. Jeju'i 'ga

tāmējē futat 'gā omono aipo ita kwara pype. ⁴²A'e pe te futat 'gā 'ga monou. Namukui futari 'ga manūawer awi. A'eramū 'gā peu etee futat 'ga monou.

—Kwara rese'emauwe simateepap 'jau, morowykye'ema upe iwaēme'emauwe 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

20

Jejuí 'ga rupawet

(*Mateu 28.1-8; Maku 16.1-8; Luka 24.1-12*)

¹Ikoai'i, Mari Matarena ēē awau ita kwaruu pe, ypytu'nīnauwe. Domingo rupi ēē awau esaka. Ita kwaruu rawopytymawera ēē esaka. Ita ojepe'au ikwar awi. ²Esakawe ēē 'ua ujāna imome'wau ore. Simāo Pedro 'ga retee je tekou. A'eramū ēē 'ua imome'wau ore:

—Janejara kiā reumera wā wenuēm erawau rai'i. Nikwaawi jane 'awamū wā imonoawera— 'jau ēē ore 'ua imome'wau.

³Orojeupe aipo 'erauwe ore arawau arujāna ita kwaruu repejāna. ⁴A'ere je Pedro 'ga feni. A'eramū je ra'ne tewau tewaēma jupe. ⁵Tewaēmawe je tewau teāpyramū temā'jāu ikwara rupi. 'Ga auwanawera etee je esaka. A'ere je nasei esaka. ⁶A'ere Simāo Pedro 'ga ruri owaēma osowayayau awau ikwara pype. A'eramū 'ga nanē 'ga auwanawera etee esaka nū. Irāā'ā tuwamū. ⁷'Ga akaga auwanawera 'jau 'ga esaka. Aipoa taitya 'upe'ema 'ga reumera auwanawera pyri. ⁸A'eramū je tesou esaka. Taity resakawe je Jejuí 'ga ferapawera rerowiaa. ⁹'Ga auwanawera resake'ema ore orojeapyoe'emamū 'ga feraw are. Ymā 'gā amū ka'arana kwasiari Jejuí 'ga feraw are rakue. A'ere ore norereapyoi ee rai'i. A'ere je 'ga auwanawera resag ire 'ga ferapawera rerowiari. ¹⁰A'eramū ore arawau orojewya orojog ipe nū.

Mari Matarena ēē Jejuí 'ga resaka

(*Mateu 28.9-10; Maku 16.9-11*)

¹¹A'eramū Mari Matarena ēē awau ojewya ajaa'wau u'ama ita kwaruu pyri. Ajaa'waw ipe ēē wāāpyramū amā'jāu ita kwara raipy are. ¹²Mukūja ēē ywagipewara 'gā nesaka. 'Gā naitya wapasigayramū 'gā nee. Majepeja 'ga 'ūina 'ga akaga rupawer ipe. Ajepeja 'ga 'ūina 'ga py renawer ipe. ¹³A'eramū 'gā oje'ega Mari ēē upe:

—Ma'ja are ene ejaa'wau ra'e i?— 'jau 'gā ēē upe.

A'eramū ēē 'jau:

—Jejararete kiā reumera wā weroo 'aw awi ra'e. Marupi katu nipo wā erooi ra'e?— 'jau ēē 'gā nupe.

¹⁴A'e pype ēē ojerowaka'i wea yse'iramū Jejuí 'ga ree numiamū. Ēē pyri agawewi 'ga u'ama. A'etea ēē nuesagi katu 'ga.

¹⁵—Ma'ja ene iapirūmū ekou i? Awŷja ene ekaa i?— 'jau 'ga ēē upe.

A'eramū ēē 'jau ojeupe: "Itymipyrrera raarana kiā sipo 'ā i", 'jau ēē ojeupe. A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—Ene nipo kiā reumera ererojyi ra'e. Emome'u etee jee. Too kiā reumera rerua tejepyri 'jau— 'jau ēē 'ga upe.

¹⁶A'eramū Jejuí 'ga ēē renūina:

—Maria.

Wenūjamū ēē ojerowaka 'ga ree. Amā'jāu 'ga ree, 'ga resaka katu.

—Koo. Ene futat te ra'u nū, Ku'jyp!— 'jau ēē 'ga upe.

(Judeu 'gā je'eg imū ēē 'jau *Raponi*. Amu'jara 'gā nupe judeu 'gā aipo 'jau.)

¹⁷—Je kog awi ape— 'jau 'ga ēē upe. —Nooi we je tejeupia Tejuwarete 'ga pyri. Ere ewau jeje'ega mome'wau je rerowiaara 'gā nupe: "Tejuwarete 'ga pyri je oi. Pēnuwaretea 'ga nanē nū. A'eramū je tewau Jarejuwarete 'ga pyri, e'i kiā oje'ega rerurukaa pē nupe ko", ere ki 'gā nupe— 'jau 'ga ēē upe.

¹⁸A'eramū Mari Matarena ēē awau imome'wau ore:

—Jarejararete kiā je aesak ko nū— 'jau ēē ore.

A'eramū ēē Jejuí 'ga je'ega mome'wau ore.

'Ga remimu'efera 'gā 'ga resaka

(*Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Luka 24.36-49*)

¹⁹Aipo 'ara, ypytuna rupi, ore Jejuí 'ga remimu'eramū arajatykau 'og ipe arajupa. Orokyje ore judeu 'gā 'wyrria'ri 'gā nui. A'eramū ore 'okwara motypa orojee. Poje Jejuí 'ga ojesaukaa ore pyter ipe:

—Pēpy'ata'wa etee te 'awamū ki 'ei— 'jau 'ga ore.

²⁰Aipo 'e re 'ga opo kutukawera resaukaa ore. Oywŷi kutukawera nanē 'ga esaukaa. Orojararete 'ga resakawe ore orojekōējamū nū. ²¹A'eramū Jejuí 'ga 'jau'japa ore nū:

—Pēpy'ata'waawa owaēm pē nupe. Janeruwarete 'ga je mut 'au ojemome'waukaa pē nupe ikue. Nan tee futat je pē monoi kwe pewara 'gā nupe tejemome'waukaa— 'jau 'ga oree.

²² Aipo 'e re 'ga opytuu ore pyau.

—'Awamū je Jarejuwarete 'ga 'Agesage monoi pē nupe. Pejeku'iu 'ga pemut pejejepyri— 'jau 'ga oree. ²³ —'Gā amū nupe pēē 'jau, "Janeruwarete 'ga pētywera omoit pē nui", pēē 'eramū 'ga imoiiri futari 'gā nui. 'Gā amū nupe "Pētywera 'ga nomoiiri futari pē nui", 'gā nupe pēē 'eramū 'ga nomoiiri futari 'gā nui— 'jau Jejuí 'ga oree ikue.

Tome 'ga nuerowiara'nei 'ga

²⁴ Ore upe Jejuí 'ga jesaukaramū 'ga remimu'efera 'ga amū otywe'emamū ore pype. Tome 'ga, kunumī jopewera 'ga, otywe'emamū. ²⁵ A'eramū ore Tome 'ga rekoaa 'jau 'ga upe:

—Jarejararete 'ga ore aruesak ko— 'jau ore 'ga upe.

A'ere Tome 'ga nuerowiari tee oreje'ega.

—'Ga pokutukawera resake'ema je narowiari futari 'ga ferawa. Tefāa 'ga pokutukawer are imonowe'em je narowiari futari 'ga ferawa. 'Ga ywŷi kutukawer are tepo monowe'em je narowiari futari 'ga ferawa— 'jau etee 'ga oree, ojeupe ore imome'uramū.

²⁶ Ikowara morowyke'ema rupi ore Jejuí 'ga remimu'eramū arajatykau nū. Aiporamū Tome 'ga akou ore pype. Orojeawopytyma wējēmī futat arajupa arajatykau peu nū. Poje Jejuí 'ga 'ua u'ama ore pype nū.

—Pēpy'ata'waawa 'ut pē nupe nū ki 'ei— 'jau 'ga oree.

²⁷ A'eramū 'ga 'jau Tome 'ga upe:

—Efā erut imowyka jepo kutukawer are. Jeywŷi kutukawer are nanē ene epo mujaa nū— 'jau 'ga Tome 'ga upe. —Au'je ki je ferapawera rerowiare'em ire. Je ferapawera ki erowiat katu katu 'awamū— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'eramū Tome 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene te jejararetea. Ene te 'ā Jarejuwarete 'ga 'jawe futat— 'jau Tome 'ga Jejuí 'ga upe.

²⁹ —Je resag ire etee 'ā je rerowiari ape? Je resake'ema miamū 'gā amū je rerowiari futari ajemogyau. Aipo 'gā ekōēāi futat ajemogyau— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁰ Aeremiapoe'ema Jejuí 'ga iapou kwaiwete ore reape ikue. A'ere je nomome'upawi pē nupe. ³¹ A'ere je mama'e mū mome'ui ikwasiaa ka'aran are inuga pē nupe, "Jejuí 'ga Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga futat" 'e rerowiarukaawamū pē nupe. "Jejuí 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yraretea futat" 'ea nanē je erowiarukaa pē nupe nū. Werowiari ire 'ga pē mogyi ojepyri nakwaparimū ete rūi futat.

21

'Yisiga pype 'ga jesaukaawet

¹ Anure Jejuí 'ga ojesaukaru'japa oree ikue nū, ypia reme'y'warimū ikue. Tiperia 'jawa reme'y'warimū 'ga ojesaukaru'japa oree ikue nū.

² Jejuí 'ga resakaw ipe ore arakou pāwē pāwē. Simāo Pedro 'ga, Tome 'ga. Kunumī jopewet 'jau ore Tome 'ga upe. Natanaeu 'ga. Aipo 'ga 'ua Kana 'jawa amunaw awi. Garireja wyy pype Kana 'jawa 'upa. Sepeteu 'ga ra'yramū ore, mukūi tekotee 'gā 'jau. Mīmeramū ore arakou pāwē pāwē.

³ A'eramū Simāo Pedro 'ga 'jau:

—Oo je pira pyyka— 'jau 'ga oree.

—Ore nanē oroo futat ene rupi nū— 'jau ore 'ga upe.

A'eramū ore arawaupap aru'aa yarau pype. Opyytunamuku ore taityuu momoa arakou. A'ere ore noropyygi'i amū. ⁴ Kwara por pyprauwe Jejuí 'ga 'ua u'ama peu ypia reme'y'warimū 'yisiga pype. A'ere ore norokwaawi 'ga. ⁵ A'eramū 'ga 'jau oree:

—Pepyygi te amū?— 'jau 'ga oree.

—Naani etee ki 'ei. Noropyygi'i etee ore amū ki 'ei— 'jau ore 'ga upe.

⁶ A'eramū 'ga 'jau oree:

—Pe'je ajee imomoru'japa nū. Pejejakwatawa katy pemono imomoa esaka nū. A'eramū te nipo pira pepyyk— 'jau 'ga oree.

A'erauwe ore taityuu pypekau imonou imomoa nū. Etyg pyprauwe kwaiwete ipira ojejaga ipype. A'ere ore noroupirarūi imua yara pype etyka. Ipoysi tee ipiraa. ⁷ A'erauwe je 'jau Pedro 'ga upe:

—Janejararete 'ga te nipo kwe u'am ra'e nū'ū!— 'jau je 'ga upe.

Aipo renupawe Pedro 'ga waity munepa, ojefaa lpyu. Ojefar ire Pedro 'ga opoa 'y pe awau Jejuí 'ga repejāna. ⁸ A'eramū ore arajua yarau pype, taityuu rerua imatāu erekou. 'Y wyyri futat ore rēkoi, sēg metro futat ore rēkoi 'y wyyr awi.

⁹ Yarau awi aru'ē re ore ipira resaka. Jejuí 'ga ipira reya u'ama. Kanape'ia nanē ore esaka nū. ¹⁰ A'eramū Jejuí 'ga 'jau oree:

—Pejemimu'arera perut amū jee— 'jau 'ga oree.

¹¹ A'eramū Simão Pedro 'ga u'aa yaruu pype nū. A'eramū 'ga taityuu matāumap imua. Kwaiwete pira ojejaga ipype. Sētu sīkwétai tres ipira, tuwīuu ma'ea. A'etea taityuuu otoroke'ema jupe.

¹² A'eramū Jejuī 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejeua pejemī waa— 'jau 'ga oree.

A'etea ore mū noroporonuwi futari 'ga upe: “Awýja te ene?” 'jawe'em futat ore 'ga upe. Orokwaaw ore 'ga. A'eramū ore oroporonupe'ema ee 'ga upe.

¹³ A'eramū Jejuī 'ga awau kanape'i pyyka imowowoka imua oree, pira eyra reewe.

¹⁴ Oferaw ire futat Jejuī 'ga poromū ojesaukaru'jau'japa oree kwaiwete ikue. Poromū futat ore upe 'ga jesaukara muapya.

Pedro 'ga upe Jejuī 'ga eawet

¹⁵ Ore jemī'war ire Jejuī 'ga 'jau Simão Pedro 'ga upe, Juá 'ga ra'yra 'ga upe:

—Eneporomutat te ene nanimenime je ree, ki Simão?

—Ēē. Ene te 'ā jejekoty'aawaretea futat. Aipo 'ā erekwaap futat— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Karupa'mī jara 'gā ojejuka esage karupa'mī ra'yr yau are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaar yau 'gā nee. Jeje'eg are ene 'gā mu'jau— 'jau Jejuī 'ga 'ga upe.

¹⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau'japa 'ga upe nū:

—Eneporomutat te ene je ree ra'e, ki Simão?

—Ēē. “Erekwaap futat 'ā ejee jeporomutara”, a'e ako je enee ko— 'jau 'ga 'ga upe nū.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe:

—Karupa'mī jara 'gā ojejuka esage weymaw are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaara 'gā nee— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁷ A'eramū Jejuī 'ga 'jau nū:

—Eneporomutat te ene a'jea futat je ree ra'e, ki Simão?— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eu'jauauwe Pedro 'ga u'arasigamū. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū ene poromū 'jau'japa jee ki 'ei? Orejararetea 'ā ene. Mama'ea 'ā erekwaap futat. Erekwaap futat 'ā ejee jeporomutara je rekoa— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Karupa'mī jara 'gā ojejuka esage futat weymaw are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaara 'gā nee. ¹⁸ A'jea futat je'ea. Eywyrāmū ene ejaity munepe eatau ewau ejemifutar imū. A'ere nipo enesawa'e re 'gā amū ene pofari enejywa pypiraa ene rerawau eneremifutare'em ipe— 'jau Jejuī 'ga Simão Pedro 'ga upe.

¹⁹ Aipo 'eramū Jejuī 'ga 'ga manūawama mome'wau 'ga upe. 'Ga manūnamū nipo 'ga manū resakara 'gā 'jau: “Nopoiri futari 'ga Jarejararete 'ga rerowiar awi ra'e”, 'jau nipo 'gā ajaupe. A'eramū nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga manū resakawe.

²⁰ Aipo ojeupe 'eramū Pedro 'ga ojerowaka je resaka. Je futat Jejuī 'ga upe 'jarera: “Awýja te ene mono ia'wyre'ema 'gā po pe?” 'jarera 'ga manū'e'emaue orojemī'waaw ipe 'ga upe 'jarera. Je futat te'ama Pedro 'ga atykupe katy. ²¹ Je ree ojerowakawe Pedro 'ga 'jau Jejuī 'ga upe:

—Maran sipo ajee 'ga rekoi nū, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga Jejuī 'ga upe.

²² —Je ifutar ire amunipo 'ā 'ga rekoi nan etee futat je rura resaka. Erejemuaēm awi 'ga ree. Ene 'ā je renuw ape— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ Anure Jejuī 'ga rerowiaara 'gā 'jau futatee ajaupe:

—“Ko 'ga nipo namanūi futari je ruru'jawe'emaue”, e'i 'ga 'ga upe ikue— 'jau futatee nipo 'gā imome'wau.

A'ere naporomū rūi 'ga je'ega. Wapo ekoete nipo 'gā ajemogyau. “Je ifutar ire amunipo 'ā 'ga jemogoi je ruru'jawa resaka. Maran aipoa enee?” 'jau 'ga Pedro 'ga upe ikue.

²⁴ Je 'ā Juānamū. “Ga nipo namanūi” 'gā 'jawamū nipo je. Je te 'ā Jejuī 'ga remiapofera amome'u pē nupe. Je 'ā ka'arana kwasiaa aipo are pē nupe. A'jea futat aipo je'ea.

²⁵ Kwaiwete Jejuī 'ga remiapofera. Aipo are 'ga amū ka'arana kwasiaapaw ire amunipo 'ā kwaiwete ka'arana 'au ywy pe. A'eramū nipo 'ā ywya nipytu'ēi jupe.

Atos

Jeju 'ga remimonofera 'gā nekwawer are Luka 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ywag ipe Jeju 'ga jewyr ire, Janeruwarete 'ga U'agesage monou Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe. A'eramū 'ga remimū'efera 'gā awau watau Jeju 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea aeremiapoe'ema apoukaa 'gā nupe. A'eramū esakara 'gā Jeju 'ga rerowiaa kwaiwete.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'awa ka'arana kwasiarukaa Luka 'ga upe. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga 'ga 'Agesage remiapofer are rakue.

¹Je ako Lukaramū ka'arana akwasiat inuga pē nupe ikue, ki Teofiru. Jeju 'ga remiapofer are je ka'arana kwasiari. 'Ga remimū'efer are nanē ako je ikwasiapawī inuga pē nupe ikue. Jeju 'ga porowyky py pyyawer are futat je ka'arana kwasiari inuga pē nupe ikue. ²Ywy pe akou Jeju 'ga mamā'e esage apou kwaiwete rakue. A'efer are je ikwasiapawī inuga ka'aran are pē nupe ikue.

Ywag ipe ojeupir enune Jeju 'ga porogytai wemimū'efera 'gā nupe rakue. Ymā te 'ā 'ga 'gā amū mū'jāu imogyau wemimū'eferamū rakue. A'eramū Jeju 'ga ojeupir enune oje'ega 'gā nupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'eg imū rakue. A'e 'gā 'ga imonou kwe pe: “Kwe pe pekwap je mome'wau pejemogyau 'gā nupe”, 'jau Jeju 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā 'jau “Jeju 'ga remimonofera 'gā” 'jau 'gā 'gā nupe. ³'Ga manū re Janeruwarete 'ga Jeju 'ga moferawi nū. A'eramū Jeju 'ga oferaw ire ojesaukaru'jau'japa wemimonofera 'gā nupe. Wemiapo resaukaa 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ga rerowiaa. A'eramū 'gā 'jau: “Jeju 'ga futat ra'e. Koromū futat 'ga ferawi rai'i nū. Sā'ā 'ga wemiapoa etee futat iapoa 'ga rekoa”, 'jau 'gā ajaupe rakue.

Kwarēta 'ara rupi etee Jeju 'ga jesaukaru'jaru'jawi wemimonofera 'gā nupe, 'gā mu'jau akou 'Uwarete 'ga ree rakue.

—Janeruwarete 'ga 'ā 'ūi 'wyrriarareteramū pē nupe. Pejetywer awi pepoiramū 'ga pē monoi wemiayuwamū rakue— 'jau Jeju 'ga oporogytau wemimū'efera 'gā nupe rakue.

⁴'Gā pype akou 'ga 'gā mu'jau aipo are rakue. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Au pejup Jerusareg ipe Jarejuwarete 'ga 'Agesage rapesaka. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega muri pē nupe rakue: “Te'agesagea je anure omono pē nupe”, 'jau 'ā 'ga rakue. A'eramū pēē 'awamū pejup Jerusareg ipe 'ga 'Agesage rapesaka ra'ne— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ⁵—Juā 'ga 'ā 'y pe ae pymī ikue. A'ere Janeruwarete 'ga nanarūi. U'agesagea te 'ga amut pē nupe pē nerekwaramū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe rakue.

Ywag ipe Jeju 'ga jeupiawet

(Maku 16.19-20; Luka 24.50-53)

⁶A'eramū 'gā ojeyppe 'ga rekoramū 'ga remimonofera 'gā oporonupa ee 'ga upe:

—Ymā te 'ā tapy'jja 'wyrriar amuteea etee ekoi oree jepi. 'Awamū futat te ene ereko 'wyrriaramū Israeu juapyreramū oree 'ga py'rau? 'Awamū futat te ene, “Je futat Jarejuwarete 'ga remimureramū ako 'awamū 'wyrriarareteramū pē nupe”, ere oree?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁷A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani nū'ū. Meewei tee te nipo je ruri pē'wyrriaramū. Janeruwarete 'ga te okwaap. Jane oje 'ā nikwaawi. 'Ga te okwaap je ruawa nū— 'jau etee 'ga 'gā nupe. ⁸—A'ere nipo anurenure'i Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri ojypa osou pē pype. Opājēa Janeruwarete 'ga imua pē nupe. A'eramū futat nipo pēē pejemogyau je mome'waramū 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū pēē pejeyppe ise re pejewau kwe pe je mome'wau 'gā nupe. Pēē 'ā je resak pejepe. A'eramū pēē pejewau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe. 'Auwara 'gā nupe ra'ne je mome'wau, Jerusareg ipewara 'gā nupe ra'ne. A'ere Judeja ywy pewara 'gā nupe, Samari ywy pewara 'gā nupe, mukuwara 'gā nupe 'jau pejewau je mome'wau— 'jau 'ga 'gā nupe.

Aipo 'gā nupe 'e re Jeju 'ga ojeupia 'gā nui awau ywag ipe.

⁹⁻¹¹A'eramū 'ga remimonofera 'gā 'upa amā'jāu ywau 'ga jeupira resaka. A'ere ywasiga 'ga mimi 'gā nui. A'eramū 'gā 'upa 'ga wawera rupi amā'jāu. A'e ype mukū'ja ywagipewara 'gā 'ua ojypa 'gā nupe Jeju 'ga panekwapa. Waity aparasiga rerua eroyjpa enu'ama 'gā pyri.

—Ma'ja te peesak pejejupa?— 'jau 'gā 'gā nupe.

—Naani. Jeju 'ga jeupira te ore aruesak arajupa— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū ywagipewara 'gā 'jau 'gā nupe:

—Oo futat 'ga ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. Anure te nipo 'ga ruri ojewya nū. Ojeupiawera 'jawerimū etee futat nipo 'ga ruri ojewya nū— 'jau ywagipewara 'gā imome'wau Jeju 'ga remimonofera 'gā nupe.

*Matias 'ga Judas 'ga py'rawarera
(Mateu 27.3-10)*

¹² Ywagipewara 'gã porogytapaw ire Jejuu 'ga remimonofera 'gã 'ua ojewya Jerusareg ipe nũ. Ywytyr awi 'gã 'ua ojewya, Oriweira 'jaw awi. Namukui Jerusareg awi Oriweira 'jawa 'upa. Majepei tee kilometro imukua jui.

¹³ A'eramũ 'gã Jerusareg ipe owaẽm ire awau 'og ywate pype 'upa. Pedro, Juã, Tiago, Andre, Filipe, Tome, Patarumeu, Mateu, ajepeja Tiago, Simão Serote, Judas. Mĩmera 'gã awau 'upa 'og ywate pype. Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra 'ga. Simão 'ga judeu 'gã etee ifutaa o'wyrriaramũ. Judas 'ga Tiago 'ga ra'yra 'ga. ¹⁴ Gã ajatyka 'upa Jerusareg ipe. Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monou 'upa. Kũjãmera 'gã nanẽ ajatykau 'ua 'gã nee 'og ywate pype. Jejuu 'ga y eẽ we futat akou 'gã pype, Mari eẽ. Jejuu 'ga rewirera 'gã nanẽ akou 'gã pype nũ.

¹⁵ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã ajatykau 'ua 'gã nee kwaiwete. Sẽtui wĩti 'gã pytuna. A'eramũ Pedro 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe:

¹⁶ —Peapyaka jeporogyta are. Ymã te Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Davi 'ga upe Judas 'ga ree rakue, ae a'wyre'ema upe Jejuu 'ga monoarama 'ga ree rakue— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe. ¹⁷ —Aipo Judas 'ga ako jane pype ikue numiamũ. Wemĩmu'eferamũ ako Jejuu 'ga 'ga mogou ikue numiamũ. A'ere ako mainana 'wyrriara 'gã ka'aranũũ monoi Judas 'ga upe rai'i, Jejuu 'ga resaukaawamũ rai'i. A'eramũ ako 'ga Jejuu 'ga monou 'gã po pe 'ga jukaukaa 'gã nupe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

¹⁸ Ka'aranũũa ojeupe imur ire Judas 'ga awau ywy mua. A'ere 'ga rea'aramũ etee nũ. "Ma'eramũ je ma'eramũ Jejuu 'ga monou 'gã nupe 'ũ?" 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga a'eramũ ajekukau. 'Ga 'arasiga 'ga rerekou. A'eramũ ywy mur ire awau ojeupia. A'eramũ 'ga pe awi 'ua opoa. Wewega mowoka erua. Wye momopomopoa erua amanũmũ rakue. ¹⁹ A'ea Jerusareg ipewara 'gã ikwaapa najuejue etee rakue. A'eramũ 'gã Aketema 'jau Judas 'ga manũawera upe. Aketema 'ea wy rupap 'ea 'gã je'eg imũ.

²⁰ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ymã te Davi 'ga ka'arana kwasiari aipo Judas 'ga ree inuga janee rakue.

"'Ga 'wyrer ipe nipo nitywi futari ae mũ",

'jau Davi 'ga ka'arana kwasiara inuga janee rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaru'japa 'ga ree rakue: "'Ga porowykyawer ipe ae nitywi futari amũ.

A'eramũ nipo 'ga amũ etee akou 'ga rekwawer ipe nũ, 'ga porowykyawera apou nũ", 'jau Davi 'ga ka'arana kwasiara inuga janee rakue. Mĩa ka'arana Saumu 'jawa— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²¹ —A'eramũ jane 'awamũ 'ga amũ mogou Judas 'ga rekwawer ipe 'jau nũ, Jejuu 'ga mome'waramũ jarejepyri 'jau. Jarejepypewarera etee jane imogou. Aw'ya te ako jane pype au'jeteramũ? ²² Aw'ya te wesak 'y pe Juã 'ga Jarejararete 'ga pymĩa rakue? Aw'ya te 'ga jepira wesak rai'i? 'Gã etee futat jane simogo amũ jarejepyri 'jau 'ga mome'waramũ 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jejuu 'ga ferapawera 'ga tomome'u jane pyri 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²³ A'eramũ 'gã mukũja 'gã mua. 'Ga amũ rera Jose Barsabas. Justo 'ga rer irũa. Ajepeja 'ga rera Matias. ²⁴ A'ere 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee:

—Kiapĩ'ni. Ene te 'ã erekwaap. Ejemifutara 'ga ekwaawukat ore. ²⁵ Judas 'ga ajekuka rai'i. A'ere 'ga 'agera oi ako tyweaw ipe— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe. —Mõ 'ga te ore oromogo 'ga rekwawer ipe nũ?— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe.

²⁶ A'ere 'ga upe oporogytapaw ire ita'i 'jawewara momopoa 'upa. A'eramũ Matias 'ga remimojewagera katu 'gã ipyika. A'eramũ 'gã Matias 'ga mogou Judas 'ga rekwawer ipe Jejuu 'ga mome'waramũ ojepyri nũ.

2

Janeruwarete 'ga Agesagea 'ua

¹ Pẽtekosti 'jawa 'ara rupi 'gã jatyka 'gã nuwamũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojyapa Jejuu 'ga remiyauwa 'gã nupe rakue. Pẽtekosti 'jawa judeu 'gã jatykaawa rera.

² Poje ywytuu 'jawewara fua opo erujewi 'ua 'gã pyri 'og ywate pype 'gã nuwamũ. Ywag awi 'ua osou 'og ipe. A'ere 'ga 'Agesagea 'gã nupe ise re tata'i 'jawewara ajemogyau 'gã apyte'rarimũ. Wenyfu'giramũ futat ajemogyau 'gã apyte'rarimũ. ³ Nan Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua osou 'gã nupe rakue. Opyamuramũ 'ua 'gã nupe. ⁴ 'Ga 'Agesagea 'ua osou 'gã pype 'gã nerekwaramũ. 'Gã pype ose re 'gã je'ega mojopy'rau, 'gã moje'eg amuteeukaa. 'Gã nemikwaawe'ema 'gã je'ega apoukaa 'gã nupe. Naju'jawe rui 'gã je'egi. Wemifutar imũ etee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã moje'egukaa.

⁵ Kwaiwete judeu 'gã 'ua ajatykau muku awi Jerusareg ipe rakue. Ajatykaaw are 'ut ma'e 'gã nanẽ ifu renupa nũ. Ifu renupara 'gã Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'e 'gã

najuejue etee. ⁶ Ifu renupawe 'gā ajatykau ukupepe 'og ywate pyri oporesagamū ee. Oporenuwaiwamū 'gā imome'u are. Jejuī 'ga remimonofera 'gā 'gā je'ega apou.

⁷ A'e renupawe enupara 'gā 'jau:

—Ma'eramū 'gā janeje'egawe apou 'ū? Garireja ywy pewara 'gā juejue nā'ā re'ā— 'jau 'gā ajaupe. ⁸ —Janeje'eg imū etee 'ā 'gā Jejuī 'ga mome'ui janee— 'jau 'gā ajaupe. —Auwara 'gā je'ega etee 'gā 'ā wapo jepi. A'ere 'gā 'awamū kwe pewaramū janeje'ega we iapoi. Kwe awi 'ā jane ruri. ⁹ Partia ywy awi jane mū ruri. Ajepejamū Media ywy awi. Ajepejamū Elam ywy pewara. Ajepejamū Mesopotami ywy pewara. Ajepejamū Judeja ywy pewara. Ajepejamū Kapatosi ywy pewara. Pōtu ywy awi jane mū ruri. Asia ywy pewarera jane mū. ¹⁰ Frigia ywy awi, Pāfiria ywy awi, Egitu ywy awi jane mū ruri. Ajepejamū Libia ywy awi. Sirene 'jawa pyriwara poromū. Ajepejamū Roma pewara. ¹¹ Jane mū judeua futat. Ajepejamū judeue'ema 'gā futat. A'ere 'gā judeuramū jane 'jawerimū 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiari. Kreta 'ypō'ō awi amū ruri. Ajepeja 'gā 'ua Arabia ywy awi. A'eramū 'gā maran janeje'eg imū oje'ega ki 'ei?— 'jau 'gā ajaupe 'gā je'ega renupa. —Janeje'eg imū futat 'gā Jarejuwarete 'ga remiapofer esage mome'ui janee— 'jau 'gā ajaupe. —Auwara 'gā je'ega etee 'gā 'ā wapo jepi. ¹² A'ere 'gā 'ā kwe pewara 'gā je'eg imū Jejuī 'ga mome'ui 'upa— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā wapyakau 'upa. A'eramū 'gā amū 'jau ajaupe:

—Maran te nū 'wei?— 'jau 'gā ajaupe.

¹³ A'ere amumera 'gā nuerowiari futari. A'eramū 'gā 'gā nerekoemāu etee 'upa.

—Kawīajaiwa 'gā otykut 'upa. A'eramū 'gā oje'ēran ekoeteramū 'upa— 'jau etee 'gā ajaupe 'gā nerekoemāu.

Mytuna 'gā nupe Pedro 'ga 'eawet

¹⁴ A'eramū aipo 'gā 'eramū Pedro 'ga 'ua uēma oporogytau 'gā nupe u'ama ukupepe. Ajepeja Jejuī 'ga remimonofera 'gā netee futat 'ga 'ua oporogytau 'gā nupe, ajatyka ma'efera 'gā nupe.

—Jerusareg ipewaramū, kwe awi 'ut ma'eferamū nanē peapyaka je ree. “Kawīajaiwa 'gā otykut 'upa”, pe'je ete 'ā oree. ¹⁵ Norereawirywi ore. Nakwarawyrūu 'irāu rūi kawīajaiwa 'wara 'gā kawīajaiwa rykuri— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama. —“Maran te 'gā janeje'ega apoi?” pe'je 'ā pejejupa pejejaupe. A'eramū je imome'wau pē nupe. ¹⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Jueu 'ga upe rakue:

¹⁷ “Anure nipo je mama'e teepaw enune Te'agesage muri imojypa pē nupe”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jueu 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau.

—“A'eramū nipo pēna'yra 'gā pēna'yra 'gā netee jeje'ega mome'wau ojejyriwara 'gā nupe. A'eramū nipo je kunumūū 'gā momayupa sawa'e 'gā netee.

¹⁸ Te'agesagea nipo je imua tejemiayuwa 'gā nupe. Kūima'e 'gā nupe, kūjāmera 'gā nupe nanē nū. Mīmera 'gā nupe nipo je imua.

A'eramū nipo 'gā jeje'eg imū etee futat je mome'wau kwe pewara 'gā nupe.

¹⁹ Tepājēa nipo je esaukaa 'gā nupe. 'Gā nemiesage'ema mama'ea nipo je esaukaa 'gā nupe”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jueu 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau.

—“Ywag ipe, ywy pe nanē taesaukat 'jau nū. Wy, tata, tatasig. Mīmera taesaukat pē nupe 'jau.

²⁰ Kwara nipo je omoypytunaip. Jaya nipo je imowyau. A'ere nipo pējararete 'ga ruri ojewya nū. Ae mojo'oka 'ga ruri. Ae werowiaramū nipo 'ga 'jau:

Ere ejua 'au je pyri, 'jau nipo 'ga werowiaramū ae upe.

A'ere nipo 'ga werowiare'ema 'gā nupe 'ga 'i:

Pēē naani. Naje rerowiari pejepe. A'eramū pēē mama'eukwaawa rapyau ipe pejewau, 'jau nipo 'ga 'gā nupe.

²¹ Je katu'og ape 'jara 'gā etee te je akatu'ok. A'eramū je 'gā mogyau tejeypyri ajemogy ma'eramamū”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

²² A'eramū Pedro 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Israeu juapyreramū peapyaka jeje'eg are. Jejuī 'ga futat Janeruwarete 'ga remimurera. A'eramū ako Janeruwarete 'ga opājē resaukaa pē nupe ai'i. Pēnemiapoe'ema ako 'ga iapoukaa Jejuī 'ga upe ai'i. Ojero'wu ma'e, mama'eukwaawa rerekwat. Mīmera 'gā ako 'ga ikatu'ogukaa 'ga upe ai'i, kwaiwete. A'e resakarera 'gā oporesagamū ee. A'ea 'ā pekwaap najuejue etee. Pē pype futat ako 'ga iapoi akou ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

²³ —A'ere ako Janeruwarete 'ga wea'aramū 'ga mono are pē nupe ai'i. Wemifutar imū etee futat ako 'ga 'ga monou pē nupe ai'i, 'ga pyygukaa ako pē nupe ai'i. A'eramū pēē ako 'ga

pyygukaa ia 'wyre'ema 'gã nupe ai'i. A'eramũ ako 'gã 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywar are ai'i. Pẽẽ futat ako 'ga jukaukaa 'gã nupe ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

²⁴—Amanũ futat ako 'ga ai'i. A'ere ako 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi ete ai'i nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²⁵—Ymã te 'ã Davi 'ga ka'arana kwasiari inuga Jejuu 'ga ree rakue— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

—“Akwaap je Tejararete 'ga. 'Ga 'ã ako je pyri.

Jejakwatawa katy 'ga reko. A'eramũ je tekyjawe'em tekou.

²⁶ Teku'iramũ etee tekou. Tepy'ata'waramũ etee tekou. Temoferawa rapesaka nipo je te'ÿina.

A'eramũ je teje'ega Jarejuwarete 'ga upe: Ene te 'ã eneresage jee, Kiapi'ni.

²⁷ Je manũ re nerepoi futari je wi. Jereumera neremonemukari.

Je 'ã eneremiyuwaretea futat. A'eramũ ene je moferapa etee nũ. Ene pyri nipo tewau ywag ipe.

²⁸ Ene 'ã ywaga piara ereesaukat jee. A'eramũ je ene pyri tewau.

Jepy'ata'wa je ene ree tekou, 'jau je 'ga upe”,

'jau Davi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama, Davi 'ga remikwasiarera mome'wau 'gã nupe u'ama.

²⁹ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Davi 'ga janyepya futat rakue. 'Ga je amome'u pẽ nupe. Ymã te 'ã Davi 'ga manũ rakue. A'ere 'gã 'ga monoi ita kwara pype rakue. Namukuu rũ futat ita kwara 'ũina rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁰—Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'ga Daviramũ rakue. Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe 'ga rekoramũ rakue. “Ene juapyrama mũ nipo 'wyriramũ ako ene 'jawe. Jeremimurama 'ga futat nipo 'ũina enerenawer ipe”, 'jau 'ga Davi 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama.

³¹—A'eramũ Davi 'ga ikwaapa, “Wemimurama 'ga nipo Janeruwarete 'ga omoferap ete nũ” 'e kwaapa rakue. A'eramũ 'ga a'eramũ ka'arana kwasiaa inuga 'ga ree. “Janeruwarete 'ga nipo nopoi futari wemimurera 'ga wi. 'Ga reumera monemukare'ema futat nipo”, 'jau Davi 'ga rakue— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

³²—'Ga poromũ Janeruwarete 'ga omoferap rai'i. Jejuu 'ga omoferap futat. Ore 'ga arusak 'ga feraw ire ai'i. A'eramũ ore a'eramũ imome'wau pẽ nupe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. ³³—A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferaw ire 'ga monou ywag ipe ojeypyri ai'i. Peu 'ga ywag ipe 'ga monou imuapyka oyse katy. 'Ga 'jawe futat 'ga. A'eramũ 'ga 'ga muapyka oyse katy. A'eramũ futat 'ga U'agesage mua katu 'ga upe. Ojeupe 'Uwa 'ga imur ire 'ga imua ae upe nanẽ imojypa nũ. 'Ga 'Agesagea te 'ga amut oree. A'ea penup poromũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega muri janee rakue: “Anure nipo je Te'agesage monoi pẽ nupe”, 'jau 'ga 'ã rakue. A'eramũ 'ga 'awamũ futat imua oree. 'Agamũ pẽnemienuwamũ 'ga 'Agesagea iapoukaa oree— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe. ³⁴—Davi 'ga nooi ywag ipe rakue. Nuapyyi 'ga Jarejuwarete 'ga yse katy. A'etea 'ga e'i rakue: “Ymã te Janeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

'Ere ejua eapyka 'au je pyri. Je 'jawe futat ene. A'eramũ ene eapyka je yse katy.

³⁵ Anure tamÿi ene 'wyriramũ 'gã nupe 'jau, ene rerowiaara 'gã nupe 'jau.

Ene rerowiare'ema 'gã we futat te'i enee 'jau, koromũ futat 'wyrirarete 'ga, te'i enee 'jau', 'jau Janeruwarete 'ga Jejararete 'ga upe rakue”,

'jau Davi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga janee rakue. Jejuu 'ga upe te 'ga 'i rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

³⁶—A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau: “Je te 'ã Jejuu 'ga omono pẽ nupe. Jeremimurera futat 'ga”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'e 'ga poromũ pepokutuk, imonou, imu'ama 'ypeywar are 'ga manũawamũ. A'e 'ga Janeruwarete 'ga omogo Israeu juapyreramũ jane'wyriramũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'ea 'ã judeuramũ juejue pekwaap.

³⁷ A'e renupawe 'gã u'arasigamũ ajemogyau. 'Ga jukaawer are 'gã u'arasigamũ ajemogyau kwaiwete. A'eramũ 'gã 'jau Pedro 'ga upe 'ga pytuna 'gã netee:

—Maran te ore iapoi? Ma'ja te ore aruapo orojee, orojekatu'okawamũ?— 'jau 'gã 'gã nupe.

³⁸—Pejetywer awi pepoit— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ 'ga pejetywer awi pẽpoiweramũ pẽ katu'oka. “Jejuu 'ga rerowiaaramũ ore reko 'awamũ”, pe'je 'gã nupe. A'eramũ 'gã pẽ pymiãu 'y pe. A'eramũ pẽ pymi re Janeruwarete 'ga U'agesage mua pẽ nupe pẽnerekwaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁹—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari inuga janee rakue: “Pejetywer awi pẽpoiweramũ je pẽ katu'ogi. Pẽ katu'og ire je Te'agesage monou pẽ nupe”, 'jau 'ga 'ã kwasiarukaa rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Aipo e'i 'ga pẽ nupe. Pẽna'yt, tesirũmet, wernimũ'emet 'jau. Mimeramũ 'ga aipo 'ga 'i pẽ nupe— 'jau Pedro

'ga 'gã nupe imome'wau. —A'eramũ 'ga 'awamũ u'eawer imũ futat U'agesage mua imojypa janee— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁴⁰ A'eramũ Pedro 'ga 'gã mu'jau afuakaramũ etee futat aipoa morogyta are u'ama. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejejepe'au 'ga rerowiare'ema 'gã nu. Anure nipo Janeruwarete 'ga Jeju 'ga rerowiare'ema monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe ojewi. Peo kasi 'gã newiri ne. Pêê 'ã Jeju 'ga perowiat. “Je mogo ape ejemiayuwamũ”, 'jau ki pêê 'ga upe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama.

⁴¹ Aipoa 'ga porogyta renupawe 'gã kwaiwete Pedro 'ga je'ega rerowiaa. Jeju 'ga nanê 'gã erowiaa ajemogyau nũ. Tres miu 'gã 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'gã nerawau ipymãu 'y pe Jeju 'ga 'gã erowiara resaukaawamũ. ⁴² A'ere 'gã awau ajatykau Jeju 'ga remimonofera 'gã nee, 'gã porogyta are wapykau. A'eramũ futat 'gã ajemogyau Jeju 'ga rerowiaareteramũ. A'eramũ futat Jeju 'ga rerowiaaramũ opojekukaramũ ajuee. Ajamajatykau kumi 'wau. Jarejuwarete 'ga upe oporogyta nanê 'gã ajatykau nũ.

⁴³ Jeju 'ga remimonofera 'gã Janeruwarete 'ga pãjê rerekou. A'eramũ 'gã 'ga pãjê resaukaa 'gã nupe, aeremiapoe'ema apou 'ga pãjê mũ, kwaiwete. A'eramũ a'e resakara 'gã oporesagamũ ajemogyau ee. ⁴⁴ Jeju 'ga rerowiaara 'gã juejue ajatykau ajemogyau. Ikarãemã ma'e 'gã okarãemã me'ega ka'aranũ are. ⁴⁵ Iywy ma'e 'gã nanê oywy me'ega ka'aranũ are nũ. A'ere 'gã ka'aranũ rerua imojo'oka ajaupe. Ta'yt kwaiwete ma'e 'gã nupe 'gã kwaiwete imojo'oka. Ta'yre'ema 'gã nupe 'gã imojo'oka inãinãni'etee. ⁴⁶ Ai'iwe nũ, ai'iwe nũ, ai'iwe nũ 'jau 'gã ajatykau ajemogyau peu. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ajatykau. Wog ipe nanê ajatykau ojemi'waa nanê nũ. Mani'oko'o'i 'wau Jeju 'ga manũawer are wea'aramũ ajemogyau. A'e pype opy'ata'waramũ ajemogyau.

⁴⁷ —Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa. Jeju 'ga rerowiare'ema 'gã miamũ oporomutaramũ 'ga rerowiaara 'gã nee ajemogyau. Janeruwarete 'ga Jeju 'ga rerowiarukaa 'gã nupe. Ai'iwe, ai'iwe, ai'iwe. A'eramũ 'gã ojemonytuna. Kwaiwete Jeju 'ga rerowiaara 'gã ajatykau ajuee.

3

Iteu ma'e 'ga

¹ Poje Pedro 'ga awau Juã 'ga retee Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Kwara jerewamũ 'gã awau. Aipo pe kwara kwawauwe 'e'e'emi 'gã awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oje'ega monou 'ga upe.

² A'e pe iteu ma'e 'ga 'ũina Jarejuwarete 'ga mogytaawa rokwar ipe. 'Okwar esage 'jaw ipe wapyka. A'e pe 'ga 'ũina. Iteu 'ga u'aa rakue. A'eramũ 'ga pytuna 'gã 'ga rerawau im'ina 'okwar ipe ka'aranũ are.

—Ka'aranũ'ia pemut ape jee— 'jau 'ga 'ũina 'gã nupe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ose ma'e 'gã nupe.

A'eramũ amumera 'gã imonou 'ga upe.

³ Poje Pedro 'ga 'ua Juã 'ga retee. A'eramũ iteu ma'e 'ga 'gã nupe ka'aranũ renũina nũ. A'ere 'gã 'i etee 'ga upe:

⁴ —Emã'ê ore ree kũ— 'jau etee 'gã 'ga upe.

⁵ A'erauwe iteu ma'e 'ga amã'jãu 'gã nee. “Ka'aranũia sipo 'gã amut jee pa”, 'jau 'ga ojeupe amã'jãu 'gã nee.

⁶⁻⁷ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Nitywi ka'aranũia ki 'ei. A'ere je mama'e esage apoi enee— 'jau etee Pedro 'ga iteu ma'e 'ga upe. —Jeju Kristu 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga 'ã ore mogo wekwawer ipe ai'i. A'eramũ je 'jau enee: Efu'am jui— 'jau 'ga 'ga upe.

⁸ A'erauwe futat Pedro 'ga 'ga popyyka 'ga mafu'ama. A'eramũ futat iteu ma'efera 'ga pyju'ã oywrafenamũ. A'erauwe 'ga po 'ga pori awau wafukafukaita:

—Au'je katu pa, Ku'jywa 'ga je katu'ogi nũ— 'jau 'ga wafukafukaita awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã netee.

⁹⁻¹⁰ A'eramũ mytuna 'gã 'ga resaka.

—Kuu. Iteu ma'efera 'ga afu'am ra'e— 'jau 'ga resakara 'gã ajaupe.

Oporosagamũ 'ga ree, 'ga po 'ga po 'ga rekoramũ.

Pedro 'ga 'eawet

¹¹ Amafu'am ire iteu ma'efera 'ga rekoi Pedro 'ga pir are. 'Ogeikwara pakuja 'wyr ipe 'gã oi Juã 'ga retee. A'erauwe Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe ose ma'efera 'gã 'ei awau 'ogeikwara pakuja 'wyr ipe esaka, Sarumãu 'ga ma'e 'jawa 'wyr ipe awau esaka.

—Maran 'ga ako ra'e 'ũ? Najema'uma'uwi'i te 'ga afu'am are jepi a'i kũ— 'jau 'gã ajaupe, ma'upawe'eme 'ga mafu'amamũ.

A'eramũ

—Awÿja 'ga mafu'ama ki 'ei'

—Pedro 'ga 'ga amafu'am kũi— 'jau 'gã ajaupe.

¹² 'Ga mafu'ama 'gã mopiryrita. A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga upe mama'e apoara 'ga te 'ga amafu'am nũ'ũ, Jejuĩ 'ga nũ'ũ. Naore rui 'ga aramafu'am. Noropãjê mũ rui ore 'ga mafu'ami. Norojesageu rui te 'ã ore 'ga mafu'ami. Jejuĩ 'ga te 'ã 'ga mafu'amara te— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ.

¹³ A'erauwe 'gã ajemogyau etee oporesagamũ 'gã nee.

—Janeruwarete 'ga te ako wa'yra 'ga amut opoawamũ ikue. 'Ga te 'ga amafu'am— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga omogo ipojeuwipyrãmũ. Jarejuwarete 'ga te 'ã jane sirowiat. Ymã we te 'ã janepy 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiari rakue. Na'awamue rui futat te 'ã jane 'ga rerowiari. Ymã we futat te 'ã Abraão 'ga 'ga rerowiari rakue. Isaki, Jako. Mĩmera 'gã 'ga rerowiaa rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ jane 'agamũ 'ga rerowiaa jarejemogyau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

—Janeruwarete 'ga ako wa'yra 'ga mua janee ikue numiamũ. A'ere ako pẽẽ futat pejukaukat 'ga ikue. A'eramũ ako pẽẽ 'ga monou ekoete peje'wyriara upe ikue, Piratu 'ga upe ijukaukaa ekoete ikue. 'Ga ako "Opoit je 'ga wi", 'jau ikue numiamũ. A'ere ako pẽẽ "Ere 'ga jukaukaa futat oree", 'jau ako pẽẽ ai'i. ¹⁴ Oporojuka ma'ea jẽmĩ ako pẽẽ imuẽmukaa 'ga upe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Oporojuka ma'ea te amunipo 'ã pejukaukat rakue. A'ere ako mama'e tywera apoare'ema 'ga jẽmĩ pejukaukat ikue. 'Ga Jarejuwarete 'ga remifutara etee te wapo. A'etea ako pẽẽ 'ga jukaukaa ekoete ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe, oporogytau u'ama. ¹⁵ —'Ga te 'ã ae mogyara futat. A'ere ako pẽẽ futat 'ga pejukaukat ikue numiamũ. A'ere ako Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nũ. Ore futat 'ga moferaw ire 'ga resaka ai'i nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁶ —'Ga pãjê mũ te ore 'agamũ 'ga mafu'ami. Naore rui 'ga aramafu'am. Aruerowiat te 'ã ore 'ga. A'eramũ 'ga 'ga mafu'amukaa oree pẽ nowase— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe oporogytau.

¹⁷ —Nepekwaawi nipo 'ga— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Nepekwaawi nipo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga. Pẽ'wyria'ri 'gã nanẽ nokwaawi nũ. Ajee ako 'ga pejukaukat ekoete ikue, peje'wyriara upe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe, Jejuĩ 'ga mome'wau.

¹⁸ —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue. A'ere are 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. "Anure nipo Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ruri. A'ere 'ga pyriwara 'gã 'ga rerekou tyweaete 'ga mayrũmũ", 'jau 'ã 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —Ajee 'ã 'ga je'egawer imũ etee futat 'ga rayrũnamũ amanũmũ janee. ¹⁹ A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejoia pejetywer awi. A'eramũ pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. "Jetywera epe'a je wi, ki Ku'jyp", pe'je ki 'ga upe. Ojeupe peje'ega monorauwe, 'ga petywera tomoit pẽ nui 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²⁰ —Petywera pẽ nui imoir ire 'ga opãjẽa tamut pẽ nupe 'jau. A'eramũ futat 'ga pẽ maku'iu pẽ mogyau. A'eramũ pejetywer awi pejejoia. Ymã te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Teja'yra 'ga tomono 'gã nupe 'jau, 'gã katu'okawamũ 'jau", 'jau 'ga 'ã ojeupe rakue. A'eramũ 'ga 'ã Jejuĩ 'ga mua janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau.

²¹ —Awamũ 'ga 'ũina ywag ipe, mama'e katu'okawa 'ara upe iwaẽma rapesaka 'ũina. Anure te nipo 'ga ruri ojewya nũ, 'awa ywy pe nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ futat 'ga ruwa 'ga ywy katu'oka nipo nũ. A'eramũ futat ipyau 'jawe iapou nũ, ywy apou nũ. Saa'e ymã rakue. Nan futat iapou nũ, ikatu'oka nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue:

²² "Anure te nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri pẽ nupe, oje'ega mome'waramũ pẽ nupe. Je 'jawerimũ futat 'ga 'ua pẽ nupe oje'ega, Janeruwarete 'ga je'ega mome'wau pẽ nupe.

Sã'ã 'ga je mura. Nan futat nipo 'ga pẽpytuna 'ga amũ muri pẽ nupe oje'ẽma'eramũ.

²³ 'Ga nipo oje'ega renupare'ema 'gã omojo'ok wemiayuwa 'gã nui anure.

A'eramũ nipo 'ga oje'ega renupare'ema 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe.

A'eramũ ki pẽẽ enupa etee 'ga je'ega",

'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²⁴ —Moisesi 'ga ra'ne akou oje'ega 'gã nupe rakue. A'ere Samueu 'ga oje'ega 'gã nupe nũ. A'ere 'gã newiriwarera 'gã 'gã nemimome'ufer imũ etee futat oporogytau 'gã nupe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã juejue. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga porogytai 'gã nupe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Ma'eramũ 'ã 'gã ka'arana kwasiari inuga 'ga je'eg are rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eferupi te futat ajee 'ã Jejuĩ 'ga manũ, 'Uwarete 'ga je'eg imũ etee futat— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe. ²⁵ —A'ere 'ã 'ga na'gã nupe etee rui 'ga porogytai rakue. Pẽ nupe nanẽ nũ 'ga porogytai. "Enejuyaprama 'gã teje'ega anuwamũ jeresageramũ 'gã nupe, najuejue etee futat", 'jau 'ã Ku'jywa 'ga Abraão 'ga upe rakue. Pẽẽ

'ā Abraão 'ga juapyrera. Ma'eramū 'ā Ku'jywa 'ga porogytafera resageramū pē nupe nanē nū— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe.

²⁶—Ma'eramū 'ā Ku'jywa 'ga 'awamū ojeupe mama'e apoara 'ga muri pē nupe ra'ne, wa'yra 'ga muri pē nupe ra'ne— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —Mama'e esagea 'ga wapo pē nupe, mama'e tywer awi pē momoirukaawamū— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe.

4

'Gā nee 'wyrriara 'gā mara'neawet

¹ 'Gā nupe Pedro 'ga oje'ega Juā 'ga retee 'gā nuwamū 'gā amū 'ua owaēma 'gā nupe. Mainan, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gā 'wyrriat, satusau. Mīmera 'gā 'ua owaēma 'gā nupe 'gā je'egamū.

²—Jejuī 'ga ako amanū ai'— 'jau Pedro 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe. —A'ere ako 'ga ferawi etee ai' nū. A'eramū nipo jane nan tee futat jaremanū re jareferapa etee futat 'ga 'jawerimū. Jejuī 'ga jewyramū te nipo jane 'ēi tywy awi jareferapa nū— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama 'gā nupe.

A'e renupawe aipo 'ut ma'efera 'gā amara'neramū 'gā nee.

³ A'eramū 'gā 'gā pyyka 'gā monou 'gā munepa moromunepawa pype. Kaaruweteramū 'gā 'gā pyyka 'gā monou 'gā munepa moromunepawa pype. Peu etee futat 'gā osea 'upa. Peu futat 'gā aku'emamū. ⁴ A'ere kwaiwete 'gā nenuparera 'gā Jejuī 'ga rerowiari. 'Ga rerowiaara 'gā ojeme'yita. A'eramū Jejuī 'ga rerowiaara 'gā pytuna sīku miu.

⁵ A'eramū ai'iwe 'gā 'ua ajatykau Jerusareg ipe. Judeu 'gā 'wyrriari, 'gā nupe oje'ēma'e, Moisesi 'ga je'eger are moromu'jat. Mīmera 'gā 'ua ajatykau ajuee. ⁶ Anasi 'ga, mainana 'wyrriararete 'ga ajatykau 'gā nee. Kaifasi, ajepeja Juā, Aresāri, Anasi 'ga pytuna mū. Mīmera 'gā ajatykau ajuee.

⁷ A'eramū 'gā moromunepawa pypewara 'gā, Jejuī 'ga remimonofera 'gā nerurukaa jefaruu 'gā nupe.

—Pe'je pejewau 'gā nerua 'au ore rowase— 'jau 'gā jefaruu 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'gā nerua. A'ere ajatyka ma'efera 'gā oporonupa 'gā nupe iteu ma'efera 'ga ree.

—Maran te iteu ma'efera 'ga pemafu'am rai'i?— 'jau 'gā oporonupa ee Pedro 'ga upe Juā 'ga retee. —Ma'e pājē mū pēē 'ga mafu'ama rai'i ki 'ei? Aw'yja je'eg imū rai'i ki 'ei?— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁸ A'eramū Pedro 'ga oje'ega 'gā nupe. Ku'jywa 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramū 'ga mogyjeukare'ema 'gā nui. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

⁹—Maran te 'ga pemafu'am rai'i, pe'je 'ā ore. A'eramū je imome'wau pē nupe. Mama'e tywera nipo ore aruapo rai'i? Naani nū'ū. Mama'e esagea te ore aruapo ai' nū'ū. A'etea 'ā ore rerurukat ekoete pejepe ore moporogytaukaa pejejeupe ki 'ei. A'eramū je imome'wau pē nupe— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gā nupe.

¹⁰—Naoropājē mū rūi ore 'ga mafu'ami. Jejuī Kristu 'ga te 'ā 'ga amafu'am. Nasare pe waranup ma'efera 'ga, pēnemijukafera 'ga. Ako 'ga poromū Janeruwarete 'ga omoferap ai'i nū— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama. —'Ga te 'ga amafu'am opājē mū ai'— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹¹—A'etea ako pēē 'ga futare'ema ikue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama. —A'ere 'ā Janeruwarete 'ga 'ga muri janee, jane katu'ogukaa ete 'ā. Sā'ā ae 'oga aporamū kwaiwete 'ywa rerura tupaa'mywamū. A'eramū 'ā ae 'ywa mū reroyrūmū. A'ere 'ā eroyrūmyera jēmī 'yweteetea. A'eramū 'ā ae ijaramū, pea te futat pemono, ae 'i ajaupe. Nan tee futat 'ga 'i Jejuī 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ga amut janee. A'ere ako pēē peroyrū ete 'ga ai'i. —Nia'wyrri 'ga ra'e", pe'je 'ga upe ikue. —'Narafutari ore 'ga", pe'je Jejuī 'ga upe ai'— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama. —A'ere 'ā 'ga ruwa 'ga te 'ga futari. A'eramū 'ga 'ga mogou jane katu'okaramū etee nū. Afutare'em ire 'ā 'ga pē katu'oka etee 'ua nū— 'jau Pedro 'ga u'ama, 'gā nupe.

¹²—'Ga te 'i futat Janeruwarete 'ga amut janee. Nirūi futari 'ga. 'Ga te 'i futat ae katu'oka akou. Janetywera pe'aara 'ga poromū 'ut janee— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gā nupe.

Pedro 'ga Juā 'ga retee oporogytau 'gā nupe. Iteu ma'efera mafu'amawera mome'wau 'gā nupe. ¹³ A'eramū ajatyka ma'e 'gā oporesagamū 'gā nee:

—Kuu. Maran te 'gā nokyjei oporogytau janee nū'ū? 'Gā te te 'ā nojemu'ei agawewi ai' kūi. A'etea te 'ā 'gā nojenosi imome'wau ai' kūi— 'jau 'gā ajaupe.

—Naani nū'ū— 'jau ajepeja 'ga 'gā nupe. —Jejuī 'ga rewiri ako ma'efera 'gā tee nū'ū. A'eramū 'gā a'eramū 'agamū ojenosōue'em jane wi— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁴ A'ere iteu ma'efera 'ga oi 'gā nupi. 'Gā nemimafu'amera 'ga oi 'gā nupi. A'eramū 'wyrriara 'gā 'ga resaka 'gā newiri 'ga rekoramū. A'eramū 'gā a'eramū oje'egarūme'em 'gā nupe: —'Pē'me pēē", 'jawe'em futat 'gā 'gā nupe.

¹⁵ A'eramū peuwara 'gā amū oje'ega Pedro 'ga upe Juā 'ga retee:
 —Pē'ē pejewau ore wi ra'ne. Peu pekwap ore wi ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.
 A'erauwe 'gā 'ēi awau 'gā nui.
 'Gā 'ē re 'gā oje'ega ajaupe:
¹⁶ —Maran te jane 'gā nerekoī 'awamū?— 'jau 'gā ajaupe.
 —Tee.

—Okwaapap te 'ā 'gā a'i kūi, 'auwara Jerusareg ipewara 'gā a'i kūi. A'eramū jane
 "i'me 'gā", 'jawe'em futat 'gā nupe. Okwaapap te 'gā 'ā. ¹⁷ A'eramū jane, "Au'je Jejui 'ga
 mome'u mokwasi'o re", sa'e 'gā nupe jareje'ega moywyrafena 'jau— 'jau 'gā ajaupe. —
 "Ga mome'uu'jawamū ore pē monoi pē munewu'japa ne nū", sa'e 'gā nupe jareje'ega
 moywyrafena 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁸ A'ere 'gā 'gā nenūina nū. A'erauwe Pedro 'ga 'ua Juā 'ga retee 'ua osou. A'erauwe 'gā 'jau
 'gā nupe:

—Au'je ki 'awamū Jejui 'ga mome'u re. 'Ga mome'uu'jawamū ore pē munewi ne nū.
 Narafutareteei futari ore 'ga mome'ua 'awamū— 'jau 'gā 'gā nupe.

¹⁹ A'ere Pedro 'ga Juā 'ga retee 'gā je'egi etee 'gā nupe:
 —Ma'ja te Janeruwarete 'ga afutat? Peje'eg are oreapyaka te 'ga afutat? Oje'eg are
 oreapyaka te ra'u 'ga afutat nū? Napeje'eg are rūi te 'ā ore apyakai. Jarejuwarete 'ga je'ega
 te 'ā ore aruenup— 'jau etee Pedro 'ga Juā 'ga retee 'gā nupe. ²⁰ —Amanū ako Jejui 'ga ai'i
 numiamū. A'ere ako 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nū. A'eramū ore 'ga resaka
 ai'i. Oje'ega 'ga oree ai'i. A'eramū ore 'agamū 'ga resag ire te imome'wau arakou pē nupe.
 Noropoir'a uweri futari ore 'awamū 'ga mome'u awi— 'jau etee Juā 'ga 'gā nupe.

²¹ Aipo 'gā 'eramū 'wyrriara 'gā oje'ega moywyrafena 'ga nupe nū:
 —"Au'je Jejui 'ga mome'u re", aru'e ako ore pē nupe ko. 'Ga mome'uu'jawamū ore pē pyygi
 pē nupānupāu nū'ū— 'jau 'gā oje'ega moywyrafena 'gā nupe.

'Gā nupe oje'ega moywyrafen ire opoia 'gā nui. A'ere 'gā nanupāi 'gā. Okyje 'gā mytuna
 'gā nui. A'eramū 'gā a'eramū opoia esage te 'gā nui. Iteu ma'efera resakara 'gā wejue 'upa
 Jarejuwarete 'ga muorypa ee:

—Ene te 'ā eneresage oree. Ene te ako iteu ma'efera 'ga eremafu'am ai'i— 'jau 'gā 'ga upe
 'ga muorypa ee 'upa.

²² Nakunumū arūi te 'ā iteu ma'efera 'ga. Sawa'ea te 'ā iteu ma'efera 'ga. Kwarēta kwara
 te 'ā 'ga amu'at.

Jarejuwarete 'ga upe 'gā 'eawet

²³ Ojewi 'gā poir ire Pedro 'ga Juā 'ga retee ojewya awau opytuna 'gā pyri. A'eramū 'gā
 opytuna 'gā nupe werewawera mome'wau:

—Ekoay mainana 'wyrriara 'ga oje'ega moywyrafena oree ai'i. "Au'je ki Jejui 'ga mome'u
 re", e'i 'gā oree. "Ga mome'uu'jawamū ore pē pyygi pē nupānupāu ne", e'i 'gā oree ai'i— 'jau
 Pedro 'ga mainana 'wyrriara 'gā 'eawera mome'wau ajaupe.

²⁴ Aipo Pedro 'ga imome'upaw ire 'gā oje'ega monou 'upa Jarejuwarete 'ga upe, 'ga
 muorypa.

—Ene te 'ā ore'wyrriaretea, ki Ku'jyp— 'jau 'gā 'upa 'ga upe. —Ene te 'ā mama'ea ereapo
 oree rakue. 'Y, ywy, ywak. Mīmera 'ā ereapo oree rakue, ipypewara reewe rakue. Ore nanē
 'ā ene iapou rakue nū. Ene te 'ā Oreruwaretea— 'jau 'gā oje'ega monou 'ga upe 'upa 'ga
 muorypa. ²⁵ —Ymā te 'ā ka'arana erekwasiarukat oreypy 'ga upe rakue, Davi 'ga upe rakue,
 ejeupe mama'e apoara 'ga upe rakue— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —
 Ene'agesagea oje'ega 'ga upe rakue, 'ga mu'akwaapa rakue. A'eramū 'ga eneje'ega kwasiaa
 inuga oree rakue— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe 'upa.

—Aipo 'jau 'ga ikwasiaa inuga oree rakue:
 "Ma'eramū te judeue'ema 'gā mara'neramū etee ajemogyau?

Ma'eramū te 'gā mama'e tywer are etee 'gā nea'aramū ajemogyau?

²⁶ 'Wyrriarete 'gā ajatykau 'wyrriari' 'gā netee aparuwajaa ene ree eneremimurera 'ga ree
 nanē nū",

'jau 'ga ikwasiaa inuga oree rakue— 'jau 'gā 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

²⁷ —Mama'e a'je are futat 'ga ka'arana kwasiari inuga oree rakue— 'jau 'gā 'ga upe. —'Ga
 remikwasiarer imū etee futat kwaiwete 'gā jatykai enera'yra 'ga ree. Enera'yra 'ga ree 'gā
 mara'neramū. A'eramū 'gā ajatykau 'ga ree. "Sijuka 'ga", 'jau 'gā ajaupe. Erote, Pōsiu Piratu.
 Mīmera 'gā judeu 'gā werajatyka judeue'ema 'gā netee enera'yra 'ga ree. Nokoi agawewi
 'ga tesirūgatu. A'tea 'gā ajatykau 'ga ree 'ga rerekou tyweaete— 'jau 'gā oje'ega monou
 Jarejuwarete 'ga upe. —Eneremimurera 'ga ree 'gā jatykai. Ene futat 'ā 'ga erepyrū oree
 rakue, ore katu'okawamū rakue. A'e 'ga ree ako 'gā jatykai kwaiwete ai'i— 'jau 'gā oje'ega
 monou Jarejuwarete 'ga upe.

²⁸—Davi 'ga remikwasiarer imū etee futat 'gā iapoi. Ene te 'ā pājēreteā. Nitywi 'ā 'ga amū ene 'jawe. A'etea 'ā ene eja'yra 'ga jukaukaa ako 'gā nupe ai'i. Eneremifutar imū etee futat 'gā iapoi— 'jau 'gā oje'ega monou 'ga upe. —Nan futat te 'ā erefutat rakue— 'jau 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

²⁹—Eapyaka ki 'gā je'egy are e'yina, ki Ku'jyp. Imara'ne 'gā ore ree. A'eramū ene E'agesage mua ore, ore mogyaukare'ema 'gā nui. Eje'ega mome'waukaa ore 'gā nui ore mojenosōukare'ema futat— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. ³⁰—Epājēa emut ore, Kiapi'ni. Oreremiapoe'ema eapoukat ore. Ojero'wu ma'e 'gā ekatu'ogukat ore. A'eramū nipo tesirūmera 'gā oporesagamū ajemogyau ee— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —Esage ma'e 'ga futat enera'yra 'ga. Ipojeuwipyra 'ga futat. 'Ga je'eg imū futat toroo 'gā katu'oka arakou 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'gā 'ga upe, oje'ega monou 'upa.

³¹Ojeupe 'gā je'ēmaw ire 'ga 'oga motomoga 'gā nupe, opājē resaukaa 'gā nupe. A'eramū futat Janeruwarete 'ga Agesagea 'gā nerekou. A'eramū futat 'gā ojenosōue'em Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau awau ajemogyau.

Okaraemā me'egawat

³²⁻³⁵Jeju 'ga remimonofera 'gā 'ga manūawera mome'wau akou 'gā nupe:

—Amanū ako Janejararete 'ga ai'i numiamū, Jeju 'ga ai'i numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nū— 'jau 'gā akou imome'wau ojeppyriwara 'gā nupe.

A'eramū Ku'jywa 'ga opājē monou wa'yra 'ga rerowiaara 'gā nupe. 'Ga nanē futat akou 'gā newiri nū. A'eramū Ku'jywa 'ga ojejukau wa'yra 'ga rerowiaara 'gā nee.

Nitywi'i futari "peapo awi mama'ea mū nan" 'gā nupe 'jara 'gā. Aju'jaju'jawe futat 'gā wea'aramū mama'e apo are. Nitywi'i futari mama'e mimara 'gā. Mama'ea 'gā imua pāwē etee futat ajaupe. Ka'aranūūa 'gā erua Jeju 'ga remimonofera 'gā nupe. A'eramū 'gā ka'aranūū mojo'oka etee futat 'gā nupe. Ika'aranūūe'ema 'gā nupe nanē imonou nū. Ta'yt kwaiwete ma'e 'gā nupe kwaiwete imonou. Ta'yre'ema 'gā nupe imonou ināinānī'i etee. Mama'e muawamū 'gā imonou 'gā nupe. Ywy jara 'gā ywy me'ega amumera 'gā nupe. 'Oga jara 'gā nanē woga me'ega ka'aranūū are nū. A'e repyfera 'gā erua Jeju 'ga remimonofera 'gā nupe ajaupe imojo'ogipyramū. A'eramū ikaraemāe'ema 'gā amū akowe'em futat 'gā pype rakue.

³⁶⁻³⁷Jose 'ga nanē oywy me'ega nū. A'eramū 'ga oywy repyfera rerua imonou Jeju 'ga remimonofera 'gā nupe. Jose 'ga u't 'ypō'ōū pype rakue. Sipiri 'jau 'gā aipo 'ypō'ōū upe. Levi 'ga juapyrera poromū. Aipo Jose 'ga rera mukūi. Panapea 'ga rer irūa. Jeju 'ga remimonofera 'gā Panape nuga 'ga ree. Aemaku'iaara 'ga. A'eramū 'gā poromū inuga 'ga ree.

5

Anianiasi 'ga Safira ēē retea

¹Anure 'ga amū nanē oywy me'ega nū. 'Ga rera Anianiasi. 'Ga remireko ēē rera Safira. Anianiasi 'ga oywy me'ega. A'ere 'ga ka'aranūū mojo'ogi ojeupe.

²—Simim ape jarejee 'jau— 'jau 'ga wemireko ēē upe. —A'ere soo jare'meramū 'gā nupe 'jau. "Koromū etee oreywy repyfera", sa'e 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga wemireko ēē upe.

A'eramū Anianiasi 'ga awau o'meramū Pedro 'ga upe:

—Koromū etee futat ka'aranūūa jeywy repyfera— 'jau futatee 'ga awau Pedro 'ga upe.

³A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū ene mama'eukwaawa 'wyrira je'ega renupa 'ū? Ma'eramū te ene'me Jarejuwarete 'ga upe ra'e? Ywy repyfera eremim ape ejeupe. A'ere 'ā ene'me ejua. ⁴Enema'ea futat ywya. A'eramū ime'eg ire enema'ea futat epyfera. Ma'eramū ene ene'me ekoeteramū ejua jee 'ū? A'ere naje upe rūi ene'me. Jarejuwarete 'ga upe te ene'me— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁵Aipo ojeupe 'eramū 'ga u'aa tii too awau amanūmū. A'eramū 'gā "o'me re Anianiasi 'ga manūi" 'e renupara 'gā okyau ajemogyau. ⁶A'eramū kunumūūū 'gā 'ga auwana taity pyu, 'ga rerawau inuga ita kwara pype.

⁷A'eramū kaaruwamū 'ga remireko ēē 'ua owaēma Pedro 'ga upe. Nokwaawi ēē omena 'ga manūa. ⁸A'eramū Pedro 'ga 'jau ēē upe:

—A'jea futat te koromū etee futat ka'aranūūa rai'i?— 'jau 'ga ēē upe.

—A'jea futat kweramū etee futat ai'i— 'jau ēē 'ga upe.

⁹A'eramū Pedro 'ga 'jau ēē upe:

—Ma'eramū te pē'me Jarejuwarete 'ga upe? Nepekwaawi sipo "Janeruwarete 'ga ae'mea okwaap" 'ea? Kweramū futat enemena ita kwara pype erawarera 'gā nuri. A'eramū 'gā 'awamū ene nanē ene rerawau nū— 'jau Pedro 'ga ēē upe.

¹⁰ Aipo ojeupe 'eramũ ēē amanũmũ u'aa Pedro 'ga rowase nũ. A'erauwe kunumĩũũ 'gã 'ua osou nũ. Irãã'ã ēē reumera etee tuwamũ nũ. A'eramũ 'gã ēē rerawau inuga ēē mena wyryri pe.

A'eramũ 'gã nera okwasi'wau.

—Ananiasi 'ga i'me Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga amanũmũ u'aa Pedro 'ga rowase. A'ere 'ga remirekofera ēē nanē amanũmũ o'me are nũ— 'jau 'gã imokwasi'wau.

¹¹ A'erauwe 'gã ajemogyau okyjau najuejue etee futat. Jejui 'ga rerowiaara 'gã, tesirũmera 'gã taetu okyjau.

—Kuu. Peenup te rai'i? "O'me re 'ga manũi" 'ea rai'i? Noje'eg ekoetei ae Jarejuwarete 'ga upe! Ni'mea'uweri ae 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe.

Aeremiapoe'ema apoawet

¹² A'eramũ taetu Jejui 'ga remimonofera 'gã Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã nemiapoe'ema apoukaa 'gã nupe. Ojero'wu ma'e katu'ogukaa 'gã nupe. Opãjē resaukaa werowiare'ema 'gã nupe. A'eramũ 'gã oporesagamũ ajemogyau ee.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã ako ajatykau 'ogeikwara pakuja 'wyripe, Sarumãu 'ga ma'e 'jawa 'wyripe jepi. Amaraka'aga 'gã Jarejuwarete 'ga upe, oje'ega 'gã imonou 'ga upe 'jau. ¹³ Amumera 'gã oje'ariweramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee numiamũ. A'ere 'gã kyjei etee 'wyriara 'gã nui.

—Esage futat Jejui 'ga rerowiaara numiamũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere 'wyriara 'gã nui 'gã kyjea ete 'gã nomoje'arukari Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee.

¹⁴ A'ere amumera 'gã nokyjei futari. A'eramũ 'gã etee Jejui 'ga rerowiaara. Kũjã nanē nũ. A'eramũ futat 'gã ojemomytuna kwaiwete ajemogyau, Jejui 'ga rerowiarãmũ. ¹⁵ A'eramũ Jejui 'ga remimonofera 'gã nemikatu'ogera resakarera 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua imajatykau. 'Gã nerua inuga pe yse pe pinosiga pype. A'eramũ Pedro 'ga kwawamũ 'ga 'aga okwapa ojero'wu ma'e 'gã 'arimũ. Janeruwarete 'ga 'Agesagea Pedro 'ga rerekou. A'eramũ 'gã 'arimũ Pedro 'ga 'aga kwawamũ Janeruwarete 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'oka. ¹⁶ A'eramũ Jerusareg wyryriwara 'gã nanē ojero'wu ma'e 'gã nerua nũ. Jerusarega pytepyter ipe katu 'gã nerua imajatykau mama'eukwaawa rerekwara 'gã netee. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã katu'ogukaapap Pedro 'ga upe.

Jejui 'ga remimonofera 'gã nereko tyweawet

¹⁷ A'eramũ mainana 'wyriararete 'ga amara'neramũ Jejui 'ga remimonofera 'gã nee.

—Ojerowiarukapap futat nipo 'ã 'gã 'gã nupe— 'jau 'ga opytuna 'gã nupe.

A'eramũ 'ga a'eramũ amara'neramũ 'gã nee. 'Ga pytuna 'gã, satuseu 'gã nanē amara'neramũ 'gã nee nũ.

¹⁸ A'eramũ 'ga 'gã pyygukaa 'gã munewukaa moromunepawa pype. Oje'wyrarete pyteripewara pype 'gã nerawau imunewukaa.

¹⁹ A'ere ppytunimũ Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga amũ muri 'okwara rawopytymo'woka 'gã nupe. A'erauwe 'ga 'gã nenũ'jãu 'gã nerawau jui.

²⁰ —Pe'je pejewau peu Ku'jywa 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe— 'jau ywagipewara 'ga Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe.

Aipo 'gã nupe 'epaw ire ywagipewara 'ga awau ojewya ywag ipe nũ. A'erauwe 'gã 'ga mojerowiaa.

²¹ Ai'iwetetewe Jejui 'ga remimonofera 'gã awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. A'ere mainana 'wyriararete 'ga nokwaawi. A'eramũ 'gã ojeupe oje'ema'e 'gã majatykau. A'ere 'gã 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je pejewau 'gã nerua. Saporogytuna 'gã nupe 'jau— 'jau 'gã jefaruu 'gã nupe.

²² A'erauwe jefaruu 'gã awau moromunepaw ipe, iawopytymo'woka. A'ere 'gã nitywi. Ojeawopytym agawewi futat. A'etea 'gã nitywi. 'Gã nesage'emawe 'gã awau ojewya imome'wau mainana 'wyriara 'ga upe nũ.

²³ —Nitywi etee 'gã ki 'ei. Û'ē 'gã na'e ki 'ei. Peu agawewi futat iaarana 'ga reko. A'etea 'gã nitywi etee. Marupi katu nipo 'gã 'ēi ra'e? Ojeawopytym agawewi futat. A'etea nipo marupi katu Û'ē ra'e— 'jau 'gã imome'wau mainana 'wyriara 'ga upe.

²⁴ Aipo ojeupe 'eramũ mainana 'wyriara 'gã okyjau jefaruunana 'gã 'wyria'ri retee. Ajemogymogyau etee worekorekou ekoete etee futat. 'Gã ikwaawe'ema 'gã nerekou.

²⁵ Aipo 'gã 'eramũ kũima'e 'ga amũ 'ua imome'wau 'gã nupe:

—Pēnemimunewera 'gã ako oo Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype ojepryriwara 'gã mu'jau ko— 'jau 'ga 'ua imome'wau 'gã nupe.

²⁶ A'erauwe jefaruu 'gã 'wyriara 'ga jefaruu 'gã nerooi peu Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'gã nerua nũ. A'ere 'gã nuerekoi 'gã tesirũgatu. Okyje 'gã tesirũmera 'gã nui.

—Werowiat 'gā 'gā. 'Gā nupānamū 'gā jane apisi ita pyu ne— 'jau 'wyrriara 'ga jefaruu 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'gā nerekuo esage etee. ²⁷ A'eramū 'gā 'gā nerawau oje'ēma'e 'gā nupe nū. A'eramū mainana 'wyrriara 'ga 'jau 'gā nupe:

²⁸ —Maran ajee ore 'i pē nupe rai'i? “Au'je ki 'ga mome'u re”, ore 'i pē nupe rai'i 'ū. 'Ga rera 'ā pemokwasi'o pejemogyau amunawa pype— 'jau mainana 'wyrriara 'ga Jeju 'ga remimonofera 'gā nupe. —Pemokwasi'o 'ā 'ga rera amunawa pype. Jerusareg ipe taetu 'ā kwaiwete 'ga rera— 'jau mainana 'wyrriara 'ga 'gā nupe, oje'ega moywyrarafena 'gā nupe. —Ore kwa pejepe 'ga juka are. “Pēē futat ako 'ga pejukaauk ai'i”, 'jau 'ā pēē ore— 'jau mainana 'wyrriara 'ga oje'ega moywyrarafena 'gā nupe.

²⁹ A'eramū Pedro 'ga nanē oje'ega jupe nū:

—Peje'ega nipo ore aruenup ki sa? Naani. Jarejuwarete 'ga je'ega te 'ā ore aruenup. Ma'eramū 'ā ore Jeju 'ga mome'u arakou 'gā nupe— 'jau 'gā mainana 'wyrriara 'ga upe. —Pēē futat ako 'ga pemonoukat ipokutugukaa 'ypanyar are, 'ga jukaauka 'gā nupe ai'i. A'ere ako 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nū— 'jau Pedro 'ga mainana 'gā nupe. ³⁰ —Ymā we te ako jane Jarejuwarete 'ga rerowiari ikue. 'Ga futat ako Jeju 'ga moferapa ai'i. ³¹ Jane katu'okawamū 'ga 'ā akou 'awamū. Ita kwar awi omoferaw ire 'ga 'ā akou ae katu'okaramū— 'jau 'gā 'ga mainana 'gā nupe. —Israeu juapyreramū jane'wyrriaramū nanē 'ga 'ā akou nū. Janeruwarete 'ga te 'ā 'ga omogo oje'jawe. 'Ga te 'ā 'ga wapo jane katu'okawamū— 'jau Pedro 'ga mainana 'gā nupe.

—Judeua 'ā pēē, pejetywer awi pē poira Janeruwarete 'ga afutat. Ma'eramū 'ā 'ga 'ga mafu'ami ita kwar awi jane katu'okawamū. Otywer awi aepoiriweramū 'ga ipe'ai jane wi. ³² Ore 'ā Jeju 'ga manūawera aruesak. 'Ga feraw ire nanē ore 'ga resaka ai'i nū— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama. —A'eramū 'ā ore a'eramū 'ga mome'wau arakou pē nupe. Noropoiraweri ore 'ga mome'u awi. Janeruwarete 'ga 'Agésagea nanē Jeju 'ga kwaapa nū. Oje'ega renupara 'gā nupe Janeruwarete 'ga U'agesage mua. Ma'eramū 'ā ore 'ga mome'ui arakou— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

³³ Aipo Pedro 'ga 'eramū 'gā amara'neramū 'gā nee.

—Aruapisi ore pēē. Nanamū aipo pe'je ore— 'jau 'gā 'gā nupe.

³⁴ Aipo 'eramū 'ga amū afu'ama oje'ega opytuna 'gā nupe. Fariseu 'ga, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga, kūima'eeteetea 'ga. Gamariéua 'ga rera. 'Ga oje'ega opytuna 'gā nupe:

—Peroo 'gā ukupepe ore wi ra'ne. Toroporogyta ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'gā nerawau enū'jāu 'gā nui. ³⁵ 'Gā neroo enū'ē re 'ga oje'ega opytuna 'gā nupe:

—Pejea'gu ki 'gā nui. Peapisia'ne kasi 'gā ne. ³⁶ 'Awamue ako kūima'e 'ga amū 'ua 'gā nupe ai'i. Teutasi 'jara 'ga ako. “Awamū je reko 'wyrriaramū pē nupe”, 'jau ako 'ga 'gā nupe ai'i. A'erauwe ako 'gā ajatykau 'ga ree kwaiwete. 400 'gā ako ajatykau 'ga ree rai'i. 'Ga remiyuwamū 'ga ree 'gā jatykaramū ako jefaruu 'gā 'ga jukau ai'i. A'erauwe futat 'ga juka re 'ga remiyuwera 'gā okwasi'waupap ajau. Too.

³⁷ —Aipo 'ga juka re 'ga amū 'ua nū. Judas 'ga 'ua nū. Garireja ywy pewarera 'ga. 'Wyrriara ae mojopyrūkaawa rupi 'ga 'ua 'gā nupe. A'erauwe 'gā jatykai 'ga ree nū. A'ere nānēwējēni futat 'gā 'ga jukai. A'erauwe ako 'ga remiyuwera 'gā okwasi'wau ajau ai'i nū.

³⁸ —Awamū ako 'ga amū 'ua jane ai'i nū, Jeju 'ga ai'i nū. A'ere ako 'gā 'ga jukai etee ai'i nū. A'eramū jane 'ga remiyuwera 'gā kwasi'o rapesaka ra'ne. Ikwasi'oe'emamū jane “A'jea futat 'ga Janeruwarete 'ga ma'ea ra'e”, sa'e 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁹ —'Ga remiyuwera kwasi'oe'emamū nipo Jarejuwarete 'ga we futat peowajat. A'eramū pēē 'gā apisawa'ne'em— 'jau Gamariéu 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā erowiari.

—A'jea futat nipo— 'jau 'gā ajaupe. —Pe'je ajee siapesak ra'ne— 'jau mainana 'wyrriara 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ A'ere 'gā Jeju 'ga remimonofera 'gā mogei nū 'gā nupānupānupāu.

—Au'je ki Jeju 'ga mome'u re pejejeko re 'gā nupe— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'ere 'ga opoia 'gā nui, 'gā nupā re.

⁴¹ Onupā re 'gā ū'jāu mainana rog awi. Aku'iramū etee awau.

—Janeruwarete 'ga te 'ā iku'i 'ūina jane ree— 'jau etee 'gā ajaupe. —'Ga ra'yra 'ga te jane 'ā sirowiat. A'e are te 'ā 'gā jane nupāi. Namama'e tywera apo are rūi te 'gā 'ā jane nupāi. Jeju 'ga rerowiaramū te 'gā jane nupāi— 'jau 'gā ajaupe aku'iramū etee.

⁴² A'eramū taetu 'gā ojero'waro'wau etee futat ajemogyau Jeju 'ga mome'wau 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou imome'wau 'gā nupe.

—Jeju 'ga jane katu'okara. Janeruwarete 'ga ako 'ga amut jane katu'okaramū ikue— 'jau 'gā 'gā nupe imome'wau.

'Gã nog ipe nanë awau imome'wau 'gã nupe nũ.

—Jejuí 'ga jane katu'okara. 'Ga te ako Janeruwarete 'ga amut janee ikue, jane katu'okaramũ ikue. Ma'eramũ 'ga 'ã ae katu'ogi akou— 'jau 'gã ajemogyau imome'wau 'gã nupe.

6

Majawera 'gã nupe mama'e monoat

¹ Anure Jejuí 'ga rerowiaara 'gã awau ajemogyau ojeme'yita, kwaiwete. Judeu 'gã juejue. A'ere 'gã amũ grego je'ega apoi. Amumera 'gã epyreu je'ega apou. A'eramũ grego je'ega apoara 'gã amara'neramũ epyreu je'ega apoara 'gã nee.

—Nepemojo'og esagei 'ã majawera 'gã nupe kumia. Pejepyntuna imen manũ ma'e 'gã nupe ete 'ã kumia kwaiwete pemono. A'ere 'ã orepyntuna majawera 'gã nupe kumi tuwyre'ria etee pemono— 'jau 'gã ajaupe, amara'neramũ ajuee.

² A'eramũ Jejuí 'ga remimonofera 'gã 'gã majatykau.

—Ore noromojopypea'uweri Jejuí 'ga mome'ua. Nia'wryi 'ga mome'u awi ore poira.

³ A'eramũ pêë futat 'gã amũ nesaka. Sete 'gã pemogy kumia majawera 'gã nupe imonoaramũ. Ore noropoirau'weri Jejuí 'ga mome'u awi. 'Ga mome'wara te 'ã ore. A'eramũ pêë futat 'gã amũ mũ'jãu imua pejewe— 'jau Jejuí 'ga remimonofera 'ga amũ u'ama 'gã nupe. —Esage ma'e 'gã etee. I'akwaap ma'e 'gã etee futat ki pemono imũ'jãu 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga Agesage rerekwara 'gã etee ki pemũ'ë imonou kumia 'gã nupe imonoaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ —A'eramũ ore oropoire'ema Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u awi. Jarejuwarete 'ga upe oroporyta awi nanë oropoire'ema nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵ —A'jea futat. A'jea futat te 'ã 'ga je'ega resageramũ— 'jau 'gã ajaupe. —Ko ajee ore 'gã amũ muri etee imogyau, majawera 'gã nee ojejuka ma'eramũ. Pêë 'ã 'ga je'ega mome'wara te. A'eramũ ore 'gã amũ mua te imogyau majawera upe kumi monoawamũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'ga 'gã amũ muri 'gã mogyau majawera upe kumi monoawamũ. 'Gã nemipyyrũ 'gã nera Estevão, Filipe, Prokaro, Nikanu, Timãu, Pamenasi, Nikorau. Poromũ 'gã nemipyyrũmera 'gã nera. 'Gã 'gã imonou imogyau majawer are ojejuka ma'eramũ.

Jarejuwarete 'ga Estevão 'ga erowiar wyyapiau. Janeruwarete 'ga Agesagea 'ga rerekou nũ.

Nikorau 'ga najudeu arũi. A'ere 'ga Janeruwarete 'ga rerowiari judeu 'jawe. Ātioki pewarera 'ga Nikorauramũ.

⁶ 'Gã mũ'ë re 'gã 'gã nerawau Jejuí 'ga remimonofera 'gã nupe.

—Koromũ ore 'gã muri majawera 'gã nee ojejuka ma'eramũ ai'— 'jau 'gã 'gã nupe.

—A'jea. Nanuara futat esage. Au'jete 'gã pemut rai'— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'gã je'egi Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee:

—Koromũ 'gã 'gã muri majawera 'gã nee ojejuka ma'eramũ rai'i. Ejejuka ki 'gã nee. Esag iki 'gã kumi monoa majawera upe. Emu'akwaap 'gã— 'jau 'gã oje'ega Ku'jywa 'ga upe.

'Ga upe 'epaw ire 'gã opo monou 'gã apyte'rarimũ.

—Awamũ majawera 'gã nee ojejuka ma'ea pêë— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã kumi monoramũ ajemogyau majawera 'gã nupe.

⁷ A'eramũ futat 'gã Jejuí 'ga mome'u mokwasi'wau kwe pewara 'gã nupe. Kwaiwete amunawa pypiarũpiaruga. A'eramũ Jerusareg ipewara 'gã nanë Jejuí 'ga rerowiaa, kwaiwete. Mainana 'gã amũ nanë 'ga rerowiaa 'gã pyri nũ.

Estevão 'ga pyykawet

⁸ Estevão 'ga ako esage ma'ea. A'eramũ Janeruwarete 'ga aku'iramũ 'ga ree. A'eramũ Janeruwarete 'ga opãje mua 'ga upe, 'ga remiapoe'ema apoukaa 'ga upe. A'eramũ esakara 'gã oporesagamũ ee ajemogyau. ⁹ A'ere 'gã amũ nuerowiari Estevão 'ga. Aipo 'gã judeua futat numiamũ. Sirene pewaret, Aresãri pewaret. Mimer awi 'gã nuri rakue. 'Gã jatykaawa rera "noporowykyu'jawi 'gã amuarera 'gã nupe" 'ea. Aipo 'gã ojemajatykau Sirisia wyy pewarera 'gã nee, Asia wyy pewarera 'gã netee. A'eramũ 'gã Estevão 'ga mieu. ¹⁰ A'ere Janeruwarete 'ga Agesagea te Estevão 'ga mu'akwaawi 'ga mogou. A'eramũ 'gã a'eramũ wejue oje'egawarũnamũ futat 'gã nupe.

¹¹ A'eramũ 'gã 'gã amũ mepyau Estevão 'ga je'ëwu'jagawamũ.

—Koa kũma'e 'ga nia'wryi. Jarejuwarete 'ga 'ga akurap akou. Moisesi 'ga nanë 'ga ikurapa nũ. Ore 'ga 'eawera aruenup— 'jau 'gã o'meramũ 'gã nupe.

¹² Nan etee 'gã 'gã mamara'neu Estevão 'ga ree. 'Wyrã'ri, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mĩmera 'gã 'gã amamara'neukat Estevão 'ga ree. A'eramũ 'gã Estevão 'ga pyyka erawau oje'ëma'e 'gã nupe. A'erauwe i'me ma'e 'gã nuri osou oje'ega 'wryiara upe.

¹³⁻¹⁴—A'jea futat 'ga 'ga kurawi akou. “Nia'wryri ako Janeruwarete 'ga mogytaawa ra'e”, e'i 'ga oree akou ai'i. “Moisesi 'ga taetu ako o'meramū akou ikue, oporogytau 'me akou ikue”, e'i 'ga oree akou. “Jeju'i 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga nipo 'ā jarejuwarete 'ga mogytaawa omateepap”, e'i Estevão 'ga oree ai'i— 'jau futatee i'me ma'e 'gā 'wryriara upe. —“Moisesi 'ga je'ega nanē simojopy'rupap 'jau nū”, 'jau 'ga oree— 'jau futatee 'gā 'gā nupe o'meramū, Estevão 'ga je'ewu'jaga.

¹⁵ Aipo 'eramū ajatyka ma'e 'gā amā'jāu Estevão 'ga reakwar are.

—Kuu. Maran te 'ga reakwara nū'ū. Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga reakwara 'jawe futat 'ga jā'nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

'Ga reakwara renyfuga resakawe ajatyka ma'e 'gā oporesagamū etee 'ga ree 'upa.

7

Estevão 'ga 'eawet

¹ A'eramū mainana 'wryriarete 'ga 'jau Estevão 'ga upe.

—A'jea futat nipo ajee ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

² A'erauwe Estevão 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Peapyaka jeje'eg are— 'jau 'ga mainana 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga te 'ā esage janee nū'ū. Ymā te 'ga jesaukari janeypy upe rakue, Abraão 'ga upe rakue— 'jau 'ga 'gā nupe. —Mesopotami wyy pe Abraão 'ga rekoramū Janeruwarete 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue: ³ “Kwe pe ekwap epytuna 'gā nui ajepeja wyy pe. Jeremiesaukaram ipe ekwap”, 'jau 'ga 'ga upe rakue, 'ga muēma 'ga pytuna 'gā nui rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gā nupe. ⁴—Kautei 'jawa wyy awi Abraão 'ga awau akou kwe pe. Awau owaēma Rarā 'jawa amunaw ipe. Peu 'ga opytawaipe. Peu futat 'ga ruwa amanūmū 'ga wi rakue. A'ere 'ga ruwa manū re Janeruwarete 'ga 'ga rerawau 'ga pytuna 'gā netee futat 'ga rerua erowaēma Kanaā 'jaw ipe rakue. 'Agamū 'ā jarejemogyau 'ga reruawer ipe etee futat— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁵—NaAbraão 'ga upe etee rūi 'ga wyya muri rakue. 'Ga juapyrera 'gā nupe nanē 'ga wyya muretei rakue. Aipo 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe: “Ene manū re enejuapyrera 'gā ajemogyau ipype”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe. Nata'yri we agawewi Abraão 'ga aiporamū rakue. A'etea Janeruwarete 'ga e'i poromū 'ga upe. ⁶ “A'ere nipo enejuapyra 'gā nekoi tapy'yi amutee wyy pe oporowykyau jupe”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. “A'eramū nipo wyy jara 'gā 'gā mogyau wemifajamū, 'gā moporowykyau ojeupe. A'ere nipo 'gā nomepyi 'gā. A'eramū nipo 'gā 'gā nerekou tyweaete. Kwaturu sētu kwara mū rupi nipo enejuapyrera 'gā ajemogyau oporowykyau jupe”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe— 'jau Estevão 'ga u'ama 'gā nupe.

⁷—“Anure te nipo je enejuapyrera 'gā nereko tywearera 'gā nereko tyweretei”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe. “Anure te nipo enejuapyrera 'gā nuri ojewya 'au je muorypa”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama 'gā nupe, oypy 'gā nekawwera mome'wau u'ama 'gā nupe.

⁸—Aipo 'e re Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue nū: “Eja'yramū ki eja'yra 'ga emojewak”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū Abraão 'ga 'ga je'ega rerekou katu wapyra pe. A'eramū 'ga anure wa'yra 'ga 'aramū wa'yra 'ga mojewaka. Wea'aramū Janeruwarete 'ga je'eg are wa'yra 'ga mojewag ire. “Eja'yra jewaga resakawe ki ejea'at jeporogytafer are ekou”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramū 'ga akou wea'aramū 'ga porogytafer are rakue. Majepei tee Abraão 'ga morowykye'ema magwapa wa'yra 'ga 'ar ire. A'ere 'ga ajepeja rupi 'ga mojewagi rakue. Isaki 'ga Abraão 'ga ra'yra 'ga. A'ere anure Isaki 'ga wa'yramū nū. 'Ga ra'yra 'ga rera jako. A'eramū 'ga nanēwējēmi futat wa'yra 'ga mojewaka nū. Anure jako 'ga wa'yramū nū. Tusi 'ga ra'yra. A'eramū 'ga wa'yra mojewaka oje'jawe etee futat. Imojewakapap rakue. Jako 'ga ra'yra 'gā janeypya rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

⁹—Janeypy 'gā oporerekoaywereteramū wewirera 'ga ree, Jose 'ga ree rakue. A'eramū 'gā wewirera 'ga me'ega kūima'e 'gā amū nupe, 'ga monou ka'aranūū are. A'eramū aipo kūima'e 'gā Jose 'ga rerawau Egitu wyy pe rakue. Mukuu te Egitu wyya 'gā wyy awi. Peu 'gā Jose 'ga me'ega nū. A'eramū Jose 'ga muarera 'ga 'ga moporowykyaukaa 'ga mepyawe'em. A'ere Janeruwarete 'ga Jose 'ga rerekoi weape futat.

¹⁰—A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga muekōēaina etee mama'e apoukaa 'ga upe. A'eramū Jose 'ga u'arasige'emamū akou. 'Ga mu'akwaapa etee Janeruwarete 'ga. A'eramū Farao 'ga 'ga futaa. Farao 'ga Egitu wyy pewara 'gā nupe 'wryriarete. A'eramū 'ga 'jau Jose 'ga upe: “Ene je amogo tejemiayuwa rerekwaramū, jeroga raaranamū, jekaraemā raaranamū nanē nū”, 'jau 'ga Jose 'ga upe, 'ga mogou opoirūnamū rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

¹¹ —A'ere anure Egitu ywy pewara 'gā ty'ara rerajemogyi. Nitywi mama'ea 'gā nupe. A'eramū ty'ara 'gā mu'arasiga 'gā mogyau. A'eramū Jose 'ga juowuurana monou 'gā nupe, 'gā nemi'uramamū. A'ere na'Egitu ywy pewara etee rūi ty'ara rerekoi rakue. Kanaā pewara 'gā nanē nitywi mama'e pyu rakue, janyepy 'gā futat rakue. ¹² A'ere 'ga amū 'jau Jako 'ga upe rakue: “Egitu ywy pe mama'e tywamū. 'Gā 'wyriara 'ga juowuurana anugatu ime'egipyraramamū”, 'jau 'ga amū imome'wau Jako 'ga upe rakue. A'erauwe Jako 'ga wa'yra 'gā monou Jose 'ga pyri juowuurana murukaa. A'ere 'gā nokwaawi Jose 'ga. A'eramū 'gā juowuurana mua 'ga wi. A'eramū 'gā erawau erojewya oje'wyr ipe nū— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

¹³ —Wemi'urama ojewi teepawauwe 'gā ojewya awau imua rakue nū. Aiporamū 'gā oramū futat 'gā newirera 'ga ojemome'wau 'gā nupe. “Je ako pēnewirera ikue”, 'jau 'ga 'gā nupe. A'eramū Jose 'ga reki'yra 'gā nesakara 'gā awau imome'wau 'wyriararete 'ga upe. “Jose 'ga reki'yra 'gā 'au ako 'ga pyri”, 'jau 'gā 'wyriara 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹⁴⁻¹⁶ —A'erauwe 'wyriara 'ga oje'ega Jose 'ga upe rakue: “Ere ajee ejuwa rerurukaa 'au ejepyri”, 'jau 'ga Jose 'ga upe rakue. A'erauwe Jose 'ga oje'ega weki'yra 'gā nupe: “Pe'je ajee jarejuwa 'ga rerua 'au pejepytuna 'gā neewe”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'erauwe 'ga reki'yra 'gā oi. 'Ga 'eawera mome'wau 'uwa 'ga upe. “Ere ejua 'au je pyri”, pe'je ki jarejuwa 'ga upe, e'i 'ga oree. “Pejepytuna 'gā juejue perut”, e'i 'ga oree, 'jau 'gā 'uwa 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gā nupe u'ama.

—A'erauwe 'gā 'uwa 'ga rerawau Egitu ywy pe, wewirera 'ga rekwaw ipe rakue. Opytuna 'gā netee futat 'gā awaupap Egitu ywy pe rakue. Kwaiwete te 'gā nakue. Setētai siku te 'gā pytuna. A'eramū 'gā peu futat awau ajemogyau rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

—Peu futat Jako 'ga amanūmū rakue. 'Ga manū re 'ga ra'yra 'gā 'ga rerua 'ga tyma Abraão 'ga remimurera ywy pe. Aipo ywya 'ga amut teumera rupawamū futat rakue, Sikwē 'jawamū rakue. Emora 'ga ra'yr awi imua rakue. Ka'aranūū pyu futat 'ga imua rakue. Janyepy 'gā manū re nanē 'gā peu futat 'gā nerooi ityma aipoa ywy pe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

¹⁷ —Peu Egitu ywy pe futat janyepy 'gā ojeme'yita rakue. Kwaiwete 'gā ojeme'yita ajemogyau rakue. 'Au ojewyre'emauwe 'gā jeme'yita. 'Gā jeme'yi re Janeruwarete 'ga 'gā nerua erojewya 'au. U'eawer imū etee futat 'ga 'gā nerua erojewya 'gā ywy pe rakue nū.

¹⁸ —'Gā neroo ja'wyja'wyramū futat 'wyriara tywera osou 'gā nupe. A'ere aipoa 'wyriara Jose 'ga nokwaawi. Jose 'ga manū re tee aipo 'wyriara reni 'gā nupe. A'eramū 'ga Jose 'ga kwaape'ema. ¹⁹ A'eramū aipoa 'wyriara janyepy 'gā nerekou tyweaete, janyepy 'gā mayrūmū. A'eramū aipoa 'wyriararūe'ema 'ga 'jau 'gā nupe: “Pejeja'yra pemomopot. I'ar pyyrauwe peroo ejaa kofera pype inega. A'eramū amanūmū”, 'jau 'wyriararūe'ema 'ga 'gā nupe. A'ere 'gā jejukai wa'y'r are. Imimi etee jui, imonou, imuaranupa. A'eramū 'gā ojemomytuna kwaiwete. A'eramū 'wyriara amara'neramū 'gā nee— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

²⁰ —Aipo 'wyriara renamū futat Moisesi 'ga u'aa. A'eramū 'ga y eē 'ga mima 'ga rerekou. Muapya jay maka'jam ire 'ga y eē yrupenana apou 'ga upe. A'ere eē 'wywyga pyu iperuga wa'yra 'ga upe. A'e pype 'ga y eē 'ga rerawau 'ga nuga 'ga rejaa juowukuu pyteripe 'y pe. ²¹ A'eramū 'wyriara 'ga ra'yra eē 'ua 'ga joo'o renupa, Farao 'ga ra'yra eē 'ua 'ga renupa. A'eramū eē 'ga rerawau ojeupe imuaranupa. 'Ga aranuw ire eē 'jau 'ga upe: “Je te 'ā amuaranuwukat ene. A'eramū ene jera'yra futat ekou”, 'jau eē Moisesi 'ga upe. ²² A'eramū Moisesi 'ga ojemu'jau Egitu ywy pe 'gā nemikwaaw are. A'jeteetewi te 'ga porogytai. Oporowyky esage te 'ga— 'jau Estevão 'ga u'ama 'ga mome'wau 'gā nupe.

²³ —Kwarēta kwara mu'ar ire Moisesi 'ga 'jau ojeupe: “Maran te 'ā nooi tepytuna resaka tekou 'i?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramū Moisesi 'ga awau. ²⁴ 'Ga waēmamū Egitu ywy pewara 'ga amū 'ga pytuna 'ga rerekou tywea 'ga rowase. A'eramū Moisesi 'ga osou 'gā pyterimū 'gā pe'au ajau. A'ere 'ga Egitu ywy pewara 'ga jukau opytuna 'ga repyaa. ²⁵ “Jepytuna 'gā nipo je kwaap. 'Awa ywy awi 'gā nenū'jāwamū je ene monoi Jarejuwarete 'ga 'ea nipo 'gā ikwaapa”, 'jau Moisesi 'ga ojeupe numiamū. A'ere 'gā nokwaawi. “Janeruwarete 'ga 'ga mut 'gā nenū'jāu Egitu ywy awi” 'ea kwaape'ema ajemogyau.

²⁶ —A'i'we Moisesi 'ga oi opytuna 'gā pyri nū. A'eramū 'gā amū ajuerekou ajuowajaa nū. A'eramū Moisesi 'ga 'jau 'gā nupe: “Ma'eramū pēē pejepokoka ekoete pejejuue pejejuerekou ki 'ei? Israeu juapyrera jue agawewi pēē”, 'jau Moisesi 'ga 'gā nupe. ²⁷ A'ere ojonupāara 'gā Moisesi 'ga muajāni etee. A'eramū 'ga 'jau: “Aw'yja 'wyriaramū ene mogou oree ki 'ei? Aw'yja ene mua mama'e tywera apoukare'ema oree ki 'ei? 'Tajuka 'ga amū kaaruwauwarera 'jawe', ere te? Kaaruwamū ako Egitu ywy pewara 'ga erejuka ai'i. ²⁸ “Ga 'jawe tajuka amū nū', ere te?” 'jau 'ga 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gā nupe.

²⁹—Aipo ojeupe 'erauwe Moisesi 'ga ojepe'au 'gã nui oka'jama awau ajepeja wyy pe Mitiã 'jaw ipe akou. Peu futat 'ga wemirekoramũ. Wemireko re 'ga wa'yramũ. Mukũ 'ga ra'yra 'gã— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

³⁰—Kwarêta kwara magwaw ire Moisesi 'ga awau akou jũ myterimũ watau. Wyytyra pyri 'ga awau watau, Sinai 'jawa pyri 'ga awau. Peu jũ pype tata wenyramũ erujewi 'ga upe. Ka'a'ia wenyramũ 'ga upe. A'e tata eny wyyteripe ywagipewara 'ga ojesaukaa 'ga upe. ³¹“Kuu. Ma'ja te nũ'ũ?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga epejãna esaka. A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe: ³²“Je te ako eneruwaretea jepi”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe. “Enepytuna 'gã ako je rerowiat iypy we ikue. A'eramũ je 'ã eneruwaretea tekou”, 'jau 'ga 'ga upe. “Abraão, Isaki, Jako. Mïmera 'gã ako je rerowiat ikue”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe oje'ega— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

—A'ere Moisesi 'ga kyjei etee 'ga je'eg awi. Oyyita u'ama. Awawe'em 'ga 'ga pyri katu katu. 'Ga kyjea 'ga mamã'jãukare'ema ee. ³³A'eramũ Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe: “Ere epyapaawa mososoka. Je te 'ã pãjêretea. A'eramũ pëê je pyri pejeju pepejyapaawa mososoka. A'eramũ je pë nerowiaa. Na pa je 'gã je rerowiari ra'e, ta'e pë nupe 'jau”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁴—“Aenup je tejemiayuwa wayrũ rerofaema te'ÿina. Egitu wyy pewara 'gã jeremiayuwa 'gã weroko tywerete. A'eramũ je 'au tejua tejyapa teporogytau enee. Tomono ene 'gã nenũ'jãukaa peuwara 'gã nui 'jau”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe— 'jau Estevão 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

³⁵—Ymã te 'ga amũ Moisesi 'ga upe 'ga 'i rakue: “Awÿja ene mut 'wyyriaramũ oree? Awÿja ene mua mama'e tywera apoukare'ema oree ki 'ei?” 'jau 'ga amũ 'ga upe rakue, 'ga reroyrũmũ rakue. A'ere 'ga futat Janeruwarete 'ga imogoi 'ga pytuna 'gã nenũ'ëawamũ Egitu wyy awi. Janeruwarete 'ga futat 'ga omogo 'wyyriaramũ pë nupe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama.

—Janeruwarete 'ga 'jau ywagipewara 'ga upe: “Ekwap eje'ega Moisesi 'ga upe. 'Jeremiayuwa 'gã 'ga too erua enũ'jãu jee Egitu wyy awi 'jau', e'i 'ga enee, ere ewau 'ga upe”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramũ ywagipewara 'ga 'ua tata eny 'jawewara wyyteripe ojesaukaa oje'ega Moisesi 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁶—Moisesi 'ga futat janyepy 'gã nenũ'jãu Egitu wyy awi rakue. Peu futat Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukaru 'jau'japa Moisesi 'ga upe, opãjê resaukaawamũ. A'eramũ Egitu wyy pewara 'gã oporesagamũ ajemogyau ee. 'Y pytag ipe nanê 'ga iapou 'gã nupe nũ. Amunawe'em ipe nanê 'ga aeremiapoe'ema apou akou 'gã nupe. Awau 'gã akou watau. Kwarêta kwara rupi 'gã awau akou watau.

—Peu 'ga 'gã ataaw ipe mama'e apou 'gã nupe, aeremiapoe'ema apou 'gã nerekou pe rupi. ³⁷Ymã te Moisesi 'ga poromũ oje'ega opytuna 'gã nupe rakue. “Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri jerekwawer ipe pë nupe oje'ega mome'waramũ pë nupe. Sã'ã 'ga je mura pë nupe. Nan tee futat nipo 'ga 'ga amũ muri pë nupe. Pëpytuna 'ga futat nipo 'ga poromũ amut pë nupe”, 'jau 'ga opytuna 'gã, Israeu juapyrera 'gã nupe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁸—Moisesi 'ga futat opytuna 'gã nerawaara rakue. Awau 'gã owaëma wyytyra upe, Sinai 'jawa upe. Wyytyra upe owaëm ire 'gã opytau. A'eramũ futat 'gã ajatykau. A'ere Moisesi 'ga ojeupia wyytyra rupi 'gã nui. Awau oporogytau Jarejuwarete 'ga upe wyytyra apyte'rariimũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua 'ga moporogytaukaa Moisesi 'ga upe: “Tajuowajat kasi 'gã nee ne. Amunarũme'em nanê nũ. Mama'e tywera nanê 'gã iapowe'em. Akowe'em nanê 'gã ajuemireko are”, 'jau ywagipewara 'ga Moisesi 'ga upe rakue. Nateepawa'uweri futari Janeruwarete 'ga je'ega. Namutamutat 'ga je'ega rekoï— 'jau Estevão 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

—Ojeupe ywagipewara 'ga imome'upaw ire Moisesi 'ga ojewyrai'pa 'ua wyytyra apyte'rari awi 'ga je'ega mome'wau opytuna 'gã nupe. ³⁹A'ere janyepy 'gã niporenuwiwieri Moisesi 'ga je'eg are rakue. 'Ga reroyrũmũ etee 'gã nakue. “Pe'je ajee soo jarejewya jarejemogyau Egitu wyy pe nũ”, 'jau 'gã ajaupe rakue.

⁴⁰—Ojewyru'jaw ire 'ga oporomukuramũ 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã oporonupa Arão 'ga upe ee: “Manamũ ajee jane reruarera 'ga ki 'ei? Moisesi 'ga ki 'ei?” 'jau 'gã Moisesi 'ga reki'yra 'ga upe rakue. “Tee. Maran gatu nipo 'ã 'ga rekoï rai'i”, 'jau 'ga 'gã nupe. “Amanũ nipo 'ã 'ga rai'i. Ere ajee itaa siapo jaremairamũ 'ũ, jarejee jarejerekwaramũ 'ũ, pea jarejeupe esaukaawamũ 'awamũ 'ũ”, 'jau 'gã 'ga reki'yra 'ga upe, Arão 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁴¹—A'erauwe 'gã opo'yra mua 'ga upe. Ita mo'yra rerekwara 'gã imua 'ga upe. A'eramũ 'ga kwataua'yra a'agawa apou mairamũ 'gã nupe. A'ere 'gã weymawa apisi iapyau jupe. Saa'e 'gã Janeruwarete 'ga upe weymawa rapya rakue. Nan futat 'gã kwataua'yra a'agawa upe weymawa rapyau ekoete. A'eramũ 'gã maraka apou jupe. ⁴²A'eramũ Janeruwarete

'ga opoirai pa 'gã nui. Sã'ã ae Janeruwarete 'ga rerowiara. Nan futat 'gã kwataua'yt maira' me rerowiari jaytata retee. Jay, kwat. Mïmera 'gã erowiaa imuorypa— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

—A'eramũ Janeruwarete 'ga opoirai pa 'gã nui. A'ere anure 'ga ojewya 'gã nupe nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka' arana kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga nupe inuga janee rakue. "Israeu juapyreramũ pẽẽ jeremiayuwa futat numiamũ. A'ere naje upe rũi pejejeymawa peapy rakue.

Kwarẽta kwara rupi amunawe'em ipe pejekou maira' me a'agawa upe etee pejejeymawa peapy rakue, pejejemiapofera upe etee futat rakue, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe rakue.

Pẽmaira mũ rera Moroki. Ajepeja rera Rẽfã. Rẽfã jaytata.

⁴³ Moroki ro'gi erawau Rẽfã a'agawa retee futat. Naje muorywi pejepe rakue.

A'eramũ je futat pẽ monou kwe pe, Papironi atykupe katy pẽ monou.

A'eramũ je pẽ nerekou tyweaete, 'jau 'ga janeypy upe rakue",

'jau 'ga 'gã nupe, ka' arana kwasiari inuga janee rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁴⁴ —Amunawe'em ipe watau awau taityoga rerawau wogamũ najuejue etee. Jarejuwarete 'ga upe nanẽ amũ rerawau nũ 'ga mogytaawamũ. 'Ga je'eg imũ etee futat Moisesi 'ga taityoga apoukaa 'gã nupe. A'e pype 'gã oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga resaka 'gã 'jau ajaupe: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga rekoĩ jane pype. 'Aga taityoga pype 'ga reseĩ oporogytau janee", 'jau 'gã ajaupe. ⁴⁵ Nuetygi futari 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga. Moisesi 'ga manũ re Josue 'ga akou Moisesi 'ga rekawer ipe. A'etea 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga nuetygi futari. Erawau Kanaã wyy pe erowaẽma. Peu owaẽm ire 'gã judeue'ema 'gã nesaka. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã wyy pojekaukari janeypy 'gã nupe. A'eramũ 'gã judeue'ema 'gã mũ'jãu ojewi. A'eramũ 'gã etee futat 'upa peu. Janeruwarete 'ga mogytaawa taityoga 'gã peu etee futat im'ina ojeypyri Jarejuwarete 'ga mogytaawamũ. Nuetygi futari 'gã 'ga mogytaawa taityoga— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁴⁶ —Kanaã wyy pe janeyytuna 'gã nekoramũ Davi 'ga akou 'wyriaramũ 'gã nupe rakue. Janeruwarete 'ga oporomutamũ nanimenime Davi 'ga ree. A'eramũ Davi 'ga 'jau 'ga upe: "Awamũ ore naruatau'jawi", 'jau 'ga 'ga upe. "A'eramũ je 'oga mũ apou Enemogytaawamũ", 'jau 'ga 'ga upe. "Jako 'ga jeypya rakue. 'Ga 'ã ene rerowiat rakue. 'Awamũ je nanẽ ene rerowiaa tekou", 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. "Ma'eramũ je 'ã 'oga mũ apoi enee, Enemogytaawamũ, ki Ku'jyp", 'jau Davi 'ga Jarejuwarete 'ga upe. ⁴⁷ A'ere Davi 'ga 'oga nuapoi. 'Ga ra'yra 'ga te wapo rakue. Mama'e tesirũmera etee 'ga imajatykau wa'yra 'ga upe, Sarumãu 'ga upe. A'eramũ 'ga manũ re 'ga ra'yra 'ga iapou rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁴⁸ —A'ere Janeruwarete 'ga nokoa'uweri 'oga pype, aeremiapofera pype— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe imome'wau. —'Ga te 'ã Janeruwaretea futat. 'Ga te 'ã eteetea. Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue:

⁴⁹ "Napytaa'uweri je pẽnemiapofera 'oga pype. Ywaga jeapykawa. Ywya jepyrugawa", e'i 'ga rakue.

"Maran a'e pe je rekoĩ pẽnemiapofera pype nũ?

Maranuara katu nipo 'oga peapo jee?

Ma'ape a'eramũ jepytu'wawa?

⁵⁰ Naje rũi nipo 'agera mama'ea aapo rakue ki sa?

Jeremiapofera te 'ã 'agera mama'ea.

Je te 'ã 'agera mama'ea aapo katu katu", 'jau Ku'jywa 'ga 'gã nupe rakue,

'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau mainana 'wyriara 'gã nupe.

⁵¹ —A'ere nipo 'ã pẽẽ nanẽ nepeenuwi etee Jarejuwarete 'ga je'ega nũ. Jareppy 'gã 'jawerimũ etee futat nipo 'ã nepeenuwi etee 'ga je'ega. Nepẽapyai futari nipo 'ã pẽẽ. "Naani. Narafutari ore", 'jau etee 'ã pẽẽ 'ga 'Agesage upe— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. ⁵² —Janeypy 'gã na'ne 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nerekou tyweaete rakue, 'gã apisau rakue. Anure nipo Ku'jywa 'ga ojeypyriwara 'ga muri pẽ nupe. Pẽnemiapesaga 'ga muri pẽ nupe 'eramũ 'gã 'gã nerekou tyweaete rakue— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe, u'ama imome'wau. —A'ere ako Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri janee ai'i. A'ere ako 'ga pejuka ai'i. Mama'e tywer apoare'ema 'ga te ako ai'i numiamũ. A'etea ako 'ga pemonoukat ipokutugukaa 'ypeywar are ai'i— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. —Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga ako pẽẽ imonou 'ga ree iporomutare'ema 'gã nupe ijukaukaa ai'i. ⁵³ Ymã te 'ã ywagipewara 'ga Janeruwarete 'ga je'ega reruri janeypy 'gã nupe rakue. A'ea 'gã 'ã omome'u pẽ nupe numiamũ. A'etea nipo 'ã nepeenuwi futari 'ga je'ega— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe u'ama.

Estevão 'ga jukaawet

⁵⁴ Aipo ojeupe Estevão 'ga 'eramū 'gā amara'neeteeteramū 'ga ree kwaiwete. 'Gā mara'nea 'gā nerekou. ⁵⁵ A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea Estevão 'ga rerekoi. A'eramū 'ga amā'jāu ywau. Tata eny 'jawewara resaka ywag ipe. Owerapa 'ga upe. Sā'ā tupā werawa ppytunaiwayay pype. A'eramū 'ā ae ajuesakaaju'amamū. Nan 'ga Janeruwarete 'ga renyfuga pype Jejui 'ga resaka 'ga jakwatawa katy 'ga 'amamū. Enyfunyfuk 'ga upe. Janeruwarete 'ga wi te turi. ⁵⁶ A'e resakawe 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pemā'ē ywau. Ywaga ojeawopytymo'wok jee— 'jau Estevão 'ga 'gā nupe. —Jejui 'ga, Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga je aesak. 'Uwarete 'ga yse katy 'ga fu'ami u'ama— 'jau Estevão 'ga 'gā nupe.

⁵⁷ A'ere aipo 'ga 'eramū 'gā joywaemi etee. A'eramū futat wapyra rawopytyma 'ga je'eg awi.

—Kasi ore 'ga je'ega renuwi ne— 'jau 'gā wapyra rawopytyma 'ga je'eg awi. —O'meramū futat.

⁵⁸ A'erauwe 'gā jāni awau 'ga repejāna ojepejopepa awau 'ga ppyka 'ga jywa are. 'Ga rerawau 'ga reroiryryryka amunaw awi. 'Ga rerawau 'gā muku'i amunawarete awi. A'erauwe 'ga je'ega renupara 'gā waity ju'ara mososoka imonou kunumūū 'ga upe, Saulo 'ga upe. Niaturi 'gā naitya. A'eramū 'gā imososoka imonou 'ga upe.

—Earū oreraitya oree— 'jau 'gā Saulo 'ga upe.

A'eramū 'gā ita ppyka imomopoa imonou 'ga ree ojeme'yita.

⁵⁹ Ita ojee imomopor ppyrauwe Estevão 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Ene 'ā jejararete. Ere eja je'aga rerawau ejeppyri— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁶⁰ A'erauwe Estevão 'ga apygi wenupy'āu wafukaita oje'ega monou Jejui 'ga upe:

—Je repyat kasi ape ne. Tene ki 'gā jemogyi nan etee futat. Ejejuka etee ki 'gā nee. Nafutari je tejeppara, ki Ku'jyp— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe.

'Ga upe oje'emaw ire 'ga amanūmū. Saulo 'ga upe nanē Estevão 'ga manūa esageramū rakue.

8*Saulo 'ga 'gā nerekou tyweawet*

¹⁻² 'Ga manū re Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū Estevão 'ga reumera rerawau imonou inuga ita kwara pype. A'eramū 'gā ajaa'wau 'ga ree.

Estevão 'ga manūawa rupi we futat Jerusareg ipewara 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā nerekou tyweaete. A'eramū 'gā okwasi'wau awau Jerusareg awi. Jejui 'ga remimonofera 'gā ajemogyau 'wyriaramū 'ga rerowiaara 'gā nupe. A'eramū 'gā etee futat opytat Jerusareg ipe. 'Ga rerowiar yau 'gā te ajee okwasi'opap 'gā nui. Amumera 'gā awau okwasi'wau Judeja ywy pe. Amumera 'gā awau Samari ywy pe. ³ A'ere Saulo 'ga 'jau ojeupe: "Oo pa je Jejui 'ga rerowiaara 'gā nerekou tyweaete kwy. A'eramū 'gā opoia Jejui 'ga rerowiar awi kwy", 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga awau Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nog ipe 'ga rerowiaara 'gā ppyka. 'Gā noga moy moyka akou 'gā ppyka. Kūima'efera 'gā kūjāmera 'gā we futat erua ipyka ijaga moromunepawa pype. A'eramū 'gā opytuna ppygamū oka'jama Saulo 'ga wi.

Samari ywy pe Filipe 'ga oawet

⁴ Jerusareg ipe Saulo 'ga rekoramū kwaiwete 'gā awau oka'jama 'ga wi. A'eramū futat okwasi'o ma'efera 'gā awau kwe pe akou Jejui 'ga mome'wau tesirūmera 'gā nupe. Janeruwarete 'ga je'ega retee futat 'gā imome'wau 'gā nupe. ⁵ Estevão 'ga 'gā ijuka re 'gā okwasi'wau awau. 'Gā kyjea 'gā nerekou. A'eramū Filipe 'ga awau Samari ywy pe, Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. ⁶⁻⁷ A'eramū 'gā kwaiwete wapyakau 'ga je'eg are ojeupe Jejui 'ga mome'uramū. Ojero'wu ma'e 'gā 'ga lkatu'ogamū 'gā nesakara 'gā ajemogyau oporesagamū 'gā nee. Iteu ma'e 'gā katu'oka. Werekwara 'gā nui omoiramū mama'eukwaawa wafukaita ū'jāu 'gā nui. Mīmera 'gā esaka 'gā nui imoiramū. ⁸ A'eramū Samari ywy pewara 'gā aku'iramū ee.

⁹ A'e pe futat kūima'e 'ga amū ako. Simāo 'jawa 'ga. Pājētywera 'ga poromū.

—Je pājēreteā 'ū— 'jau futatee akou 'gā nupe rakue.

¹⁰ A'eramū Samari ywy pewara 'gā 'ga rerowiaa.

—Janepājēreteā koromū. Janeruwarete 'ga remiapoā 'ga wapo— 'jau 'gā ajaupe 'ga rerowiaa.

¹¹ Namutamutat 'ga mama'e apoi opājē mū 'gā neape. A'eramū 'gā oporesagamū 'ga ree.

¹² A'ere Filipe 'ga Jejui 'ga mome'ui 'gā nupe:

—Ymā we te 'ā jane Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesagi jarejemogyau ikue. A'eramū ako 'ga 'awamū 'ga mua janee ai'i. Jejujamū futat ako 'ga ai'i. A'ere ako 'gā 'ga jukai ai'i.

Amanūmū 'ga janetywera mepyawamū etee ai'i. A'ere 'ga mukūja 'ara rupi etee 'ga ruwi ita kwara pype. Imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga 'ga moferapa nū— 'jau Filipe 'ga 'gā nupe imome'wau. —A'eramū ki pēē 'awamū 'ga rerowiaa. Werowiaramū 'ga pē katu'ogi pē mogyau wemiayuwamū— 'jau Filipe 'ga 'gā nupe.

Aipo ojeupe 'ga imome'uramū 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete. A'eramū 'gā 'jau:

—Jejuī 'ga rerowiaaramū je rekol 'awamū. Arowiat je 'ga tekou 'awamū— 'jau 'gā najuejue etee Filipe 'ga upe.

Aipo 'e re 'gā ojepymīāukaa 'y pe Filipe 'ga upe. Jejuī 'ga rerowiara resaukaawamū 'gā ojepymīāukaa 'y pe 'ga upe. Kūima'efera 'gā, kūjāmera 'gā nanē ojepymīāukaa 'y pe Jejuī 'ga rerowiara resaukaawamū. ¹³ A'eramū ipājē ma'efera 'ga, Simāo 'ga nanē Jejuī 'ga rerowiaa nū. A'eramū 'ga nanē ojepymīāukaa 'y pe 'ga upe. Opyīmī re 'ga akou Filipe 'ga rewiri etee futat. Filipe 'ga remiapoa 'ga esaka. Ojero'wu ma'e 'gā katu'oga 'ga esaka nū. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nui mama'eukwaawa moira nanē 'ga esaka nū. A'eramū 'ga oporesagamū akou ee. “Kuu. Okwaap futat nipo 'ga ojero'wu ma'e 'gā katu'oga”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁴ A'eramū Jejuī 'ga remimonofera 'gā 'gā nera renupa Jerusareg ipe. “Samari ywy pewara 'gā nanē Jejuī 'ga werowiat nū” 'e renupa. Najudeu joporemū arūi Samari ywy pewara 'gā. Ojopypepype 'gā. A'etea 'gā Jejuī 'ga werowiat. A'eramū Jejuī 'ga remimonofera 'gā aja nū monou 'gā nesaka. Pedro 'ga 'gā imonou Juā 'ga retee. A'eramū 'gā awau owaēma 'gā nupe.

¹⁵ Owaēm ire 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

—E'agesage emut 'gā nupe— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁶ —Ene'agesagea nitywi we 'gā nee. “Ore arako Jejuī 'ga rerowiaaramū”, e'i 'gā nai'i. A'eramū 'ga 'gā pyīmīau 'y pe rai'i. A'ere Ene'agesagea nuri we 'gā nupe. ¹⁷ A'eramū ene 'awamū E'agesage mua 'gā nupe, 'gā nerekwaramū— 'jau Pedro 'ga Juā 'ga retee oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

Aipo 'ga upe 'e re 'gā opo monou Jejuī 'ga rerowiaara 'gā apyte'rarimū. A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri osou 'gā pype 'gā nerekwaramū.

¹⁸ 'Ga 'Agesagea 'gā pype isea Simāo 'ga esaka. “Kuu. 'Gā apyte'rarimū 'gā opo monorauwe Ku'jywa 'ga U'agesage mua imogeu 'gā pype”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁹ A'eramū 'ga 'jau Pedro 'ga upe, Juā 'ga retee:

—Afutut je nanē Jarejuwarete 'ga pājēa pē 'jawe. Ka'aranūia je omono ape pē nupe ee. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea je nanē tajag 'gā pype tekou 'jau— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

²⁰ Aipo ojeupe 'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—“Ka'aranūi pyu nipo 'ga Janeruwarete 'ga 'Agesage jagi ae pype”, ere nipo kūi. Janeruwarete 'ga tene mono mama'eukwaawa rapyauw ipe, eneka'aranūi reewe 'jau 'ū— 'jau Pedro 'ga 'ga upe oje'ega moywyradena'i. —Ae ifutaramū te Janeruwarete 'ga U'agesage muri ae upe. Naka'aranūi pyu rūi 'ga U'agesage muri ae upe. ²¹ A'ere nerekoī ore rewiri ra'e nū'ū. Nerepoiri we etywer awi ra'e nū'ū. ²²⁻²³ Akwaap je enetywera, ene porerekoaywera nanē nū. Epoit eporekoaywer awi. Eporogya Jarejuwarete 'ga upe ejee ra'ne: “Jetywera emoit je wī”, ere 'ga upe ra'ne kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²⁴ “Mama'eukwaawa rapyauw ipe Janeruwarete 'ga tene mono eneka'aranūi reewe 'jau 'ū”, ojeupe Pedro 'ga 'erauwe 'ga ajemuaēma.

—Naani. Peapoukat kasi aipoa Jarejuwarete 'ga upe jee ne— 'jau Simāo 'ga 'gā nupe, ajemuaēma rerekou.

²⁵ A'ere Pedro 'ga Juā 'ga retee awau ojewya Jerusareg ipe nū. A'eramū 'gā awau pe wyyriwara amunawa pype Jejuī 'ga mome'wau akou 'gā nupe.

Etiopi ywy pewara 'ga upe Filipe 'ga 'eawet

²⁶ A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau Filipe 'ga upe:

—Ekwap ajepēja pe jo'okawa rupi. 'Yē'ē katy oo ma'e rupi ekwap— 'jau Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega 'ga ywyteripe 'ga upe. —Jerusareg ipyriuu ijo'ogi. A'e awau Gasa 'jaw ipe. Nuataypepei 'gā aipoa pe rupi. A'ea pe rupi ekwap— 'jau Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga upe.

²⁷⁻²⁸ A'erauwe Filipe 'ga awau akou aipoa pe rupi. Pe rupi kūima'e 'ga amū rekoa, Etiopi ywy pewara 'ga rekoa. Jerusareg ipe 'ga awau oporogytau Jarejuwarete 'ga upe rai'i. A'efera 'ga 'ut akou oje'wyr ipe nū. 'Ga ywy pewara 'gā 'wyrara kūjā ēē. Kātasi ēē rera. A'eramū 'ga ēē remiayua. 'Ga futat ka'aranūi are omaenuna ēē upe. A'e 'ga Filipe 'ga wekoat pe aje. 'Ga 'ywa'yata 'arimū 'ga 'ua akou ka'arana mogytau. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana rerua erekou imogytau pe rupi. Isai 'ga remikwasiarera rerua erekou imogytau.

²⁹ A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau Filipe 'ga upe nū:

—Ere emyēmīna'ī ewau 'ga rupisika— 'jau 'ga 'Agesagea 'ga upe.

³⁰ A'erauwe 'ga awau 'ga rupisika 'ga ka'arana 'ga imogyta renupa. A'erauwe Filipe 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—Eneapepyo te ejemimogyta are?— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

³¹ —Naani nū'ū. Nakwaawi je nū'ū. Nitywi ee je mueapyoara 'ga amū— 'jau 'ga 'ga upe. —Terejot je rupi? Ere ejua e'aa 'au eapyka je pyri. Tajemu'e ape ee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Filipe 'ga awau ojeupia 'ywa'yata 'arimū wapyka 'ga pyri. A'eramū 'ga 'ga mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

³² Aipo 'jau ka'aran are 'upa:

“Sā'ā karupa'mī raeme'ema weroo ajukaramū.

Amumera 'ā wawa monoogamū miamū waeme'emamū.

Nan tee futat nipo 'ga.

Noje'egi wereko tywereteramū.

³³ “Ga te futat te 'ā nia'wryi akou', 'jau nipo 'gā ajaupe.

A'ere nipo 'gā 'me ate.

Nokoi'i futari nipo 'ga amū jaruete 'ga 'jara 'ga.

Nitywi 'ga amū 'ga ra'yra mome'wara. 'Kweramū 'ga ra'yra', na'jawi nipo 'ga upe.

'Ga ra'yre'emauewē 'gā 'ga jukai”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue, aipoa 'ga imogytau Filipe 'ga wupisigamū erekou.

³⁴ A'eramū 'ga oporonupa ee Filipe 'ga upe:

—Ojee futat te 'ga ka'arana kwasiari inuga rakue? 'Gā amū nee te ra'u nū?— 'jau 'ga Filipe 'ga upe.

³⁵ —Naani. Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga ree te 'ga ikwasiari inuga janee rakue. Jeju 'ga ree te 'ga ikwasiari inuga rakue— 'jau Filipe 'ga 'ga upe imome'wau.

A'eramū futat Filipe 'ga 'ga mu'jau Jeju 'ga ree 'ga rerawau erekou pe rupi.

³⁶ Poje 'gā awau 'y upe owaēma.

—Koromū 'y rakwawi ra'e kūi. Eneporopymīwet te 'y pe je ree?— 'jau 'ga Filipe 'ga upe.

³⁷ —Jeju 'ga rerowiamū je 'y pe ene pymī futari nū'ū— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

—A'jea futat je 'ga rerowiari. A'jea futat Jeju 'ga Janeruwarete 'ga ra'yra— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramū 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe:

—Emory'we oree— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga 'ywa'yata mory'weukaa 'y 'arimū. A'erauwe 'gā awau ojypa 'y pe. Peu futat Filipe 'ga 'ga pymīau 'y pe rakue. ³⁹ 'Ga pymī re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Filipe 'ga rerawau 'ga wi. A'eramū ipymīmyrera 'ga 'ga resagu'jape'ema. A'eramū 'ga awau akou nū. Aku'iramū 'ga awau akou pe rupi oje'wyr ipe nū. A'eramū 'ga tee awau oporogytau akou pe rupi Jarejuwarete 'ga upe.

—Nitywi 'ga amū ene 'jawe jee. Ene etee te 'ā eneresage— 'jau 'ga awau akou oporogytau pe rupi 'ga upe.

⁴⁰ 'Ga pymī re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Filipe 'ga rerawau pe awi. A'eramū Filipe 'ga ajepeja amunaw ipe ojesaukaa erujewi 'gā nupe, Asoto 'jaw ipe nū. Peu 'ga akou 'gā mu'jau Jeju 'ga je'eg are nū. A'eramū 'ga awau akou pe rupi, pe ywryiwarara amunaw ipe 'gā mu'jau Jeju 'ga je'eg are. Awau Sesaria upe owaēma.

9

Saulo 'ga upe Jeju 'ga jesaukaawet

¹ Kwe pe Filipe 'ga rekoramū, Saulo 'ga akou Jerusareg ipe Jeju 'ga rerowiaara 'gā nerekou tyweaete. 'Gā apisi are 'ga afuweramū. A'eramū 'ga awau oporogytau mainana 'wryiararete upe:

—Oo je kwe pewara 'gā nerua ipyykapap. ² A'eramū ene ka'arana kwasiaa jee. Toroo Damasco pe 'jau. Judeu 'gā jatykaawa raarana 'gā nupe, 'gā 'wryia'ri 'ga upe toroo esaukaa 'jau. “Saulo 'ga oreremiayuwa. A'eramū pēē Jeju 'ga rerowiaara 'gā nerawau esaukaa 'ga upe” 'ea ene ikwasiaa inuga ka'aran are jee. A'eramū 'gā ka'arana mogyta re Jeju 'ga rerowiaara 'gā nesaukaa jee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramū je 'gā pyyka imunepa moromunepawa pye 'jau. A'eramū je tejeupe 'gā pyypaw ire, 'gā pofaa, 'gā nerua 'au ene upe 'jau. Kūima'efera 'gā, kūjāmera 'gā we futat nipo je erua— 'jau Saulo 'ga mainana 'wryiararete 'ga upe.

—Nai'i. Takwasiat enee 'jau— 'jau mainana 'wryiararete 'ga Saulo 'ga upe.

A'erauwe 'ga ka'arana kwasiaa. A'ere 'ga imonou Saulo 'ga upe. Ojeupe imono re Saulo 'ga awau.

³ Damasco pe 'ga waēm ja'wyja'wyräuwe tata eny 'jawewara 'ua ojypa 'ga upe. A'ere natata arūi. Ywag awi 'ua wenyramū 'ga upe. ⁴ A'e reny awi Saulo 'ga okyjau u'aa ywyu. Awau 'ūina oyyita ywyu. A'eramū weny awi 'ga kyjeramū Jeju 'ga oje'ega mua 'ga upe:

—Ma'eramū te je rereko tywerete ape, ki Saulo?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵ A'eramū

—Awÿja poromū oje'ega jee 'ū?— 'jau Saulo 'ga.

—Jejujamū je je'egi enee. Je te 'ā je rereko tywerete ape— 'jau Jeju 'ga 'ga upe. —Ma'eramū te nanuara ereapo ekou? ⁶ Ere efu'ama ewau amunaw ipe. Peu 'ga amū tene nu'e eneremiaporam are jee 'jau— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

⁷⁻⁸ A'eramū Saulo 'ga afu'ama amā'jāu numiamū. A'ere 'ga rea wewi.

'Ga rupi oo ma'e gā enupa futat numiamū. A'ere gā nuesagi Jeju 'ga. A'eramū gā Saulo 'ga popyyka 'ga rerawau eruatau. Erawau erowaēma amunaw ipe. ⁹ Muapyyra 'ara rupi 'ga nuesagi futari mama'ea. Mama'e resake'ema 'ga ojemi'ware'ema futat. 'Ya miamū futat 'ga itykure'ema.

¹⁰ Aipo amunaw ipe kūima'e 'ga amū akou. Jeju 'ga rerowiaara 'ga. 'Ga upe Jeju 'ga ojesaukaa.

—Ananiasi.

—Ma'ja 'ū?

¹¹ —Peu ekwap ukawō'ō esage katy kūima'e 'ga amū rekaa. Judas 'ga rog ipe 'ga ruwi. Saulo 'ga rera. Tarsu pewarera 'ga. Peu 'ga reni oporogytau jee. ¹² A'ea 'ga renaw ipe futat Ananiasi 'jawa 'ga ojesaukaa 'ga upe opo monou 'ga reakwara 'arimū. A'eramū 'ga amā'jāu nū— 'jau Jeju 'ga 'ga upe imome'wau. —A'eramū ene ewau 'ga resaka— 'jau Jeju 'ga Ananiasi 'ga upe.

¹³ —Tee nū'ū. Akwaap je 'ga rera nū. Kwaiwete gā 'ga rera mome'ui jee jepi nū'ū. "Jerusareg ipe 'ga Jeju 'ga rerowiaara gā Saulo 'ga opyyk imunepa moromunepawa pype" 'ea je aenup jepi nū'ū. ¹⁴ A'ere 'ā 'ga ruri 'auwaramū ore pyyka ore rerawau Jerusareg ipe. Mainana 'wyrriara gā 'ā 'ga mut ene rerowiaaramū ore pyyka— 'jau Ananiasi 'ga Jeju 'ga upe.

¹⁵ A'ere Jeju 'ga 'i etee 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. A'ere 'ā je te Saulo 'ga ppyrūi tejeupe. Toporowyky 'ga jee 'jau. Jeje'ega 'ga tomome'u Israeu juapyrera gā nupe 'jau. Judeue'ema gā nupe, gā 'wyrriara gā nupe. Mīmera gā nupe 'ga toje mome'u 'jau— 'jau Jeju 'ga Ananiasi 'ga upe. ¹⁶ —Sā'ā ene je rerowiaara gā nereko tyweretea. Nan tee futat nipo je rerowiare'ema gā ene rereko tyweretei, ta'e 'ga upe 'jau. 'Awamū ene jeremiayuwa. A'eramū gā ene rerekou tyweaete nipo ene je rerowiaara gā nereko tyweawera 'jawerimū etee futat, ta'e 'ga upe 'jau— 'jau Jeju 'ga Ananiasi 'ga upe. —A'eramū ene ewau 'ga katu'oka— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

¹⁷ A'erauwe Ananiasi 'ga awau 'ga upe:

—Au je ruri ene resaka ki 'ei. Janejararete 'ga je mut ene resaka ki 'ei. Jeju 'ga 'ā Janejararete. Saa'e ene 'ga resaga pe aje rai'i. A'e 'ga je mut ene resaka ki 'ei. 'Awamū ene Jeju 'ga rerowiaaramū ereko je 'jawe— 'jau Ananiasi 'ga Saulo 'ga upe. —Ojeupe je porogyta re Janeruwarete 'ga ene mamā'ēi. U'agesagea nanē 'ga imua ene upe nū, enererekwaramū nū— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga opo monou 'ga reakwara 'arimū. ¹⁸ A'erauwe ipirapefera 'jawewara u'aa 'ua Saulo 'ga rea awi. A'eramū futat 'ga amā'jāu nū. Janeruwarete 'ga 'Agesage osou 'ga pype 'ga rerekwaramū. 'Ga mā'ē re 'ga 'ga rerawau 'ga pymāu 'y pe, Jeju 'ga 'ga erowiara resaukaawamū. ¹⁹ Opymī re 'ga ojemi'waa. A'eramū futat opifuakaramū nū.

Damasco pewara 'gā nupe Saulo 'ga 'eawet

A'eramū 'ga akokou'i peu Jeju 'ga rerowiaar ymanera gā pyri. ²⁰ A'eramū 'ga judeu gā jatykaaw ipe awau Jeju 'ga rerowiaar ymanera gā netee. A'e pe Saulo 'ga 'jau:

—Jeju 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra 'yrarete futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

²¹ —Kuu. Poromū nipo Jeju 'ga rerowiaara gā apisi are ifuwet ma'efera 'ga 'i ki sa— 'jau gā ajaupe. —Jerusareg ipe gā apisi are ako 'ga fueweramū ikue re'ā. A'e reewi pa 'ā aipo 'ga 'i nū 'ī— 'jau gā ajaupe. —'Au na'e 'ga ruri gā pofaa gā neroo are afueweramū mainana 'wyrriara gā nupe rai'i re'ā. A'e reewi pa 'ā aipo 'ga 'i nū 'ī— 'jau gā ajaupe oporesagamū 'ga ree.

²² Janeruwarete 'ga opājē monou 'ga upe. A'eramū taetu Saulo 'ga ojero'waro'wau etee futat 'ga mome'wau.

—A'jea futat. Jeju 'ga Janeruwarete 'ga ra 'yrarete futat. 'Ga futat Janeruwarete 'ga amut janee, janetywera moiawamū rakue. U'eawer imū etee futat 'ga 'ga muri janee rakue— 'jau Saulo 'ga judeu gā nupe u'ama.

A'ere aipoa amunaw ipewara judeu gā nije'egawarūi 'ga upe.

²³ A'eramū gā anurenure'i ojemajatykau Saulo 'ga ree numiamū.

—Sijuka 'ga 'jau— 'jau gā ajaupe numiamū.

²⁴ A'eramū 'gā amunawa osoma rokware rarūmū 'ga ree numiamū. Wojere'emamū 'gā iarūmū 'ga ree. A'ere Saulo 'ga ikwaawi ojee. A'eramū 'ga uēme'ema.

²⁵ Poje 'ga jekoty'aawa 'gā 'jau 'ga upe:

—Paneru pype ese. Toromono ene kwe katy iosoma apyraapa 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga resei paneru pype. A'erauwe 'gā 'ga monoi iupia 'ga monou 'ga mojypa kwe katy iosoma atykupe katy.

A'eramū 'ga awau Jerusareg ipe 'gā nui.

Jerusareg ipe 'ga oawet

²⁶ Damasco awi Saulo 'ga awau oka'jama Jerusareg ipe. “Too teje'aa Jejuu 'ga rerowiaara 'gā nee”, 'jau 'ga numiamū. A'ere 'gā kyjei 'ga wi.

—O'meramū te 'ga 'i. “Too etee 'gā nerekou tyweaete 'jau”, e'i te 'ga janee— 'jau etee 'gā ajaupe.

Okyjau etee 'gā Saulo 'ga wi. ²⁷ A'ere Panape 'ga 'ga rerooi Jejuu 'ga remimonofera 'gā nupe, 'ga mome'wau 'gā nupe:

—Damasco pe 'ga waw ipe Janejararete 'ga jesaukari 'ga upe rai'i, oje'ega 'ga 'ga upe rai'i. A'eramū 'ga a'eramū akou Jejuu 'ga rerowiaa rai'i— 'jau Panape 'ga 'ga mome'wau 'gā nupe.

—A'eramū 'ga a'eramū Jejuu 'ga mome'wau Damasco pewara 'gā nupe. Nokyjei futari 'ga imome'wau 'gā nupe— 'jau Panape 'ga 'ga mome'wau 'gā nupe.

A'erauwe futat 'gā okyjawe'em 'ga wi. ²⁸ A'eramū futat Saulo 'ga oje'aa Jejuu 'ga rerowiaara 'gā nee. A'erauwe futat Saulo 'ga akou Jejuu 'ga mome'wau Jerusareg ipewara 'gā nupe. 'Gā moymoyka imome'wau 'gā nupe. Nokyjei futari 'ga Jejuu 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe, Jarejararete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe.

²⁹ Grego je'ega apoara 'gā nupe nanē 'ga Jejuu 'ga je'ega mome'wau akou nū. Judeu 'gā futat. A'ere 'gā grego je'ega tee iapoi. Saulo 'ga nanē grego 'gā je'ega apou nū. A'eramū 'ga a'eramū Jejuu 'ga mome'wau 'gā nupe akou. A'ere aipo 'gā mara'neramū etee Saulo 'ga ree. Niporenuwiwari 'gā 'ga ree.

—Iro 'ga Jejuu 'ga mome'ui ore. Pe'je ajee sijuka 'ga— 'jau 'gā ajaupe, Saulo 'ga ree amara'neramū.

³⁰ A'e renupawe Jejuu 'ga rerowiaara 'gā Saulo 'ga rerawau Sesaria pe. Pe awi 'gā 'ga monou Tarsu pe.

—E'aawer ipe, Tarsu pe ekwap ra'ne— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Saulo 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nū.

³¹ A'eramū peuwara 'gā opota'waramū Jejuu 'ga rerowiaara 'gā nee. Nuereko tywera'uweri futari 'gā 'gā. Judeja wyw pewat, Garireja wyw pewat, Samari wyw pewat. Mīmera 'gā opota'waramū 'gā nee.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā poaa akou, Jejuu 'ga rerowiarukaa peuwara 'gā nupe. A'eramū Jejuu 'ga rerowiaara 'gā ojemomytuna kwaiwete. Kwaiwete 'gā 'ga rerowiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea wejue 'gā poaa. A'eramū 'gā a'eramū ojemomytuna kwaiwete.

Pedro 'ga ataawet

³² Pedro 'ga watau akou amunawa moyka akou. Jejuu 'ga rerowiaara 'gā nesaka akou. Poje 'ga awau Lida 'jaw ipe. ³³ Peu ika'na ma'e 'ga amū 'upa kama pype. Oito 'ga kwara mu'aa 'upa kama pype. Nuatai futari 'ga. Nojywi futari 'ga okama awi.

³⁴ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jejuu 'ga ene majaruete, ki Eneiasi. Ere efu'ama, ekama nuga gatu— 'jau Pedro 'ga Eneiasi 'ga upe.

A'erauwe Eneiasi 'ga afu'ama. ³⁵ A'eramū 'ga majaruete resakara 'gā Jejuu 'ga rerowiaa ajemogyau. Lida pewara 'gā, Saron ipewara 'gā 'jau Jejuu 'ga rerowiaa ajemogyau.

³⁶ Jope 'jaw ipe kūjā ēē mū akou, wesageramū. Ēē rera Tabita. Grego je'eg imū Torika ēē rera. Jejuu 'ga rerowiaara ēē. A'eramū ēē mama'e apou imonou ikaraemā'e'ema 'gā nupe.

³⁷ Poje ēē ojero'wau. A'eramū ēē amanūmū. A'eramū Jejuu 'ga rerowiaara 'gā ēē reumera pireita iauwana taity pyu. A'ere 'gā ēē rerawau inuga 'og ywate pype.

³⁸ Poje 'gā Pedro 'ga rera renupa.

—Lida 'jaw ipe Pedro 'ga rekoī— 'jau 'gā ajaupe. —Pe'je ajee sienūi 'ga— 'jau 'gā ajaupe. Ipyriuu'i Lida ruwi. A'eramū 'gā mukūja kūima'e 'gā monou 'ga renūina. Awau 'gā owaēma 'ga upe:

—Ēne poreawua ore ruri, ki Pedro. “Em'jem'yi'ī ejua Jope 'jaw ipe, ere ki 'ga upe”, e'i 'ga ore— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁹ A'eramū Pedro 'ga awau 'gā nupi. Jope pe 'ga rerowaēm ire 'gā 'ga rerawau erojeupia 'og ywate pype. Peu imen manū ma'e'era 'gā 'upa taity resaukaa ajaupe, ajaa'wau 'upa.

—Sā'ā jeraitya. Tabita kynā wapo imua jee ikue— 'jau 'gā ajaa'wau 'upa, ēē remiapofera resaukaa Pedro 'ga upe.

40 A'eramū Pedro 'ga 'jau 'gā nupe:
 –Pekwap peje'jāu ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.
 A'erauwe 'gā awau ū'jāu. 'Gā 'ē re Pedro 'ga wapyka wenupy'āu oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ga amā'jāu amanū ma'efera ēē ree.
 –Ere ewya nū— 'jau Pedro 'ga ēē upe.
 A'erauwe ēē wojejerawamū Pedro 'ga resaka. A'eramū futat ēē owya. 41 A'eramū Pedro 'ga ēē powatāu ēē mojjpa kama awi.
 A'erauwe Pedro 'ga wafukaita ū'ē ma'efera 'gā nupe:
 –Pe'je pejejua ēē resaka. Koromū ēē ferawi nū— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.
 42 A'eramū 'ga rera okwasi'wau amunawa pype. “Kūjā ēē Pedro 'ga omoferap Jejui 'ga rer imū” 'ea okwasi'wau Jope pe. A'eramū kwaiwete 'gā Jejui 'ga rerowiaa.
 43 A'e pe futat Pedro 'ga opytawaipa Simão 'ga rog ipe. Simão 'ga wyra pirera apoara. 'Ga rog ipe 'ga opytawaipa.

10

Koneriu 'ga Pedro 'ga renūinawet

1 Sesaria 'jawa amunaw ipe kūima'e 'ga amū akou. Koneriu 'ga rera. Jefaruu 'gā 'wyria'ria poromū. Itari wyw pewara 'gā 'jau 'gā aipo jefaruu 'gā nupe. 2 Najudeu arūi 'ga. A'etea 'ga oje'ega monou akou Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga pytuna 'gā nanē Jarejuwarete 'ga muorypa nū. Ikaraemāe'ema 'gā nupe nanē 'ga mama'e monou nū. 3 Kwara jerewamū ywagipewara 'ga ojesaukaa oje'ega 'ga upe:

–Koneriu!— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

4 Koneriu 'ga okyjau ywagipewara 'ga resaka. A'etea 'ga 'jau:

–Ma'ja?— 'jau 'ga.

–Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup. Ene kwaap 'ga ikaraemāe'ema 'gā nupe mama'e monoramū. A'eramū 'ga wea'aramū ene ree. 5 A'eramū ki ene 'gā amū monou Jope pe. Simão Pedro 'ga rerurukaa 'gā nupe. 6 Ajepeja Simão 'ga rog ipe 'ga rekoī, wyra pirera apoara 'ga rog ipe. 'Yē'ē pyri teni— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

7-8 A'erauwe ywagipewara 'ga awau 'ga wi. A'erauwe Koneriu 'ga wemiayuwa 'gā amū nenūina. A'eramū 'ga ojeupe ywagipewara 'ga jesaukaa'wera mome'wau 'gā nupe:

–Ywagipewara 'ga ojesaukat jee ko. “Kūima'e 'gā amū emono Jope pe. Peu Pedro 'ga rekoī Simão 'ga rog ipe”, e'i 'ga jee ko. “A'eramū ene 'gā amū monou 'ga rerua”, e'i ywagipewara 'ga jee ko. A'eramū pēē pejewau 'ga rekaa, 'ga rerua jee— 'jau Koneriu 'ga 'gā nupe.

A'erauwe muapyra 'gā oi. Mukūja 'gā 'ga remiayuwa etee 'gā. Ajepeja 'ga jefaruu. Jefaruu 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaara. A'eramū 'ga awau 'gā nupi.

9 Ai'iwe 'gā waēm enune Pedro 'ga awau ojeupia 'og ywate 'arimū 'ūina oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Aje kwara ruwamū 'ga 'ūina oporogytau 'ga upe. 10 Opy'arayparamū Pedro 'ga awau 'ūina oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Nojemī'wari we 'ga. Kumia 'gā wapo je erekou. A'eramū 'ga opy'arayparamū 'ūina. 11 A'e pype mama'e resaka. Taity aparasi'ga 'ua ojy'ga ywag awi 'ga upe. Tuwiiu taitya. Taity apou imotatusimū. 12 A'e pype 'ga wyra tesirūmera resaka. Wata ma'e, owewe ma'e, oyriryk ma'e. Mīmera 'ga esaka kwaiwete. Judeu 'gā nupe i'upyre'ema juejue 'ua ojy'ga taity pype 'ga upe. A'e pype 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega renupa.

13 —Ere amū jukau i'wau, ki Pedro— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe.

14 —Naani nū'ū. Na'ui je mama'e tywera jepi nū'ū.

15 Aipo 'ga 'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani. Oreremi'ue'ema ere awi jeremiapofera upe— 'jau Ku'jywa 'ga 'ga upe.

16 Muapyr etee 'ga oje'ega 'ga upe. A'ere taitya ojeywa awau ywag ipe 'ga wi nū. 17 A'eramū 'ga 'ūina wea'aramū ee. “Ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga esaukari jee 'wei? Ma'ja are sipo 'ga poromū 'eweramū je ree 'wei?” 'jau 'ga ojeupe.

A'e are Pedro 'ga rea'at 'ga renamū Koneriu 'ga remimonofera 'gā 'ua pe rupi.

18 —Ma'ape te Simão 'ga roga reni?— 'jau 'gā 'gā amū nupe.

—Peu teni— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ua owaēma. Owaēm ire oporonupa 'ga ree:

—'Au te Simão Pedro 'ga rekoī?— 'jau 'gā 'gā nupe.

—Ēē. 'Au futat 'ga rekoī— 'jau peuwara 'gā 'gā nupe.

19-20 A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega Pedro 'ga upe:

—Pedro, ekwap ejy'pa. Muapyra kūima'e 'gā 'ut akou ene rekaa. Ere ewau ejy'pa emyem'yina'ī. Tereo 'gā nupi 'jau. Ere ki ewau ejuāge'emamū futat. Je te 'ā 'gā amut 'au enee— 'jau 'ga 'ga upe.

21 A'erauwe 'ga awau ojy'pa kamēsīete futat.

—Koromū je pēnemiekarāmū je rekoi— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —Ma'ja are te peko?— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

²²—Naani. Ore'wyrriara 'ga te ore mut. Koneriu 'ga te ore mut ene upe. 'Ga nanē Jarejuwarete 'ga werowiat nū. 'Ga esage ma'ea. Judeu 'gā juejue 'ga opojeup. A'eramū Janeruwarete 'ga ojepeyriwara 'ga mua 'ga moporogytaukaa 'ga upe rai'i. A'eramū 'ga ore mua enee— 'jau 'gā 'ga upe imome'wau.

²³A'erauwe Pedro 'ga 'i 'gā nupe:

—Pe'je ajee pejejua pejesou pejesea 'au. Ai'iwe soo 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau osou. Ai'iwe 'gā Pedro 'ga rerawau aipo awi. Jeju 'ga rerowiaara 'gā amū nanē awau 'gā nupi nū. Awau 'gā osea pe aje. ²⁴Ai'iwe 'gā awau nū. Awau 'gā owaēma Sesaria pe. Peu judeue'ema 'gā 'upa ajatykau kwaiwete, 'gā waēma rapesaka. ²⁵'Gā waēm 'gā oramū Koneriu 'ga 'ua wenupy'āu wapyka Pedro 'ga rowase. A'ere Pedro 'ga 'i 'ga upe:

²⁶—Naani. Ereapo awi nanuara. Ku'jywa 'ga rowase etee te ae nan iapoi. Aerefetee te je pē 'jawe. NaJeju 'ga rūi je— 'jau Pedro 'ga Koneriu 'ga upe. —Ere efu'ama etee— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

A'erauwe Koneriu 'ga fu'ami. ²⁷Oporogyta pype 'ga 'gā nerawau erosou wog ipe. Kwaiwete Pedro 'ga 'gā nesaka 'gā jatyka 'gā nuwamū. ²⁸A'eramū Pedro 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ore 'ā judeurāmū norosearūi judeue'emamū pē'wyr ipe. Najudeurāmū orejekoty'aawa rūi agawewi judeue'emamū pēē— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te 'ga 'i jee. A'eramū je 'ā 'agamū tejuia tesou pē'wyr ipe. “Norosea'uweri ore pē'wyr ipe”, ere kasi 'gā nupe ne, 'jau Janeruwarete 'ga jee. “Nepēa'wyrī pēē”, 'jawe'em nanē ene 'gā nupe nū, 'jau Janeruwarete 'ga jee— 'jau Pedro 'ga oporogytau 'gā nupe. ²⁹—A'eramū je 'ā tejuia pēē tejenūjamū pē nesaka. Tefere'emamū tejuia— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —A'eramū je 'jau pē nupe: Ma'eramū ajee je renūi pejepe rai'i ki 'ei? Pe'je imome'wau jee— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

³⁰A'erauwe Koneriu 'ga imome'wau 'ga upe:

—Ikokaru'wi je teje'ega monoi te'ŷina Jarejuwarete 'ga upe, kwara jerewamū ai'i— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramū ywagipewara 'ga amū ojesaukaa erujewi jee. Waity enyfuga rerua erojypa jee. ³¹A'eramū 'ga 'jau jee: “Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup. Ene kwaap 'ga ikaraemāe'ema 'gā nupe mama'e monoramū”, 'jau 'ga jee. ³²“Jope pe kūima'e 'ga amū rekoi, Simão Pedro 'ga rekoi. Ajejeja Simão 'ga rog ipe 'ga rekoi, wyra pirera apoara 'ga rog ipe 'ga rekoi. 'Yē'e pyri 'ga roga reni. A'eramū ene 'gā amū monou 'ga upe”, e'i ywagipewara 'ga jee ai'i— 'jau Koneriu 'ga imome'wau Pedro 'ga upe. ³³—A'eramū je 'gā monou kamēšiete enee ai'i. Au'je katu ajee 'ā erejot. A'eramū 'ā 'awamū jarejupa jarejatykau Jarejuwarete 'ga ree— 'jau 'ga 'ga upe. —Maran ajee ene ma'ja ki emome'u 'gā nupe, e'i ajee Janeruwarete 'ga enee rai'i?— 'jau Koneriu 'ga Pedro 'ga upe. —Ere imome'wau oree. Taruenup 'jau— 'jau Koneriu 'ga Pedro 'ga upe.

'Gā nupe Pedro 'ga 'eawet

³⁴—A'jea futat rai'i— 'jau Pedro 'ga Koneriu 'ga upe. —Ymā te ako Janeruwarete 'ga judeurāmū etee 'ga jejukai ore ree ikue. ³⁵A'ere 'awamū 'ga jejukai pāwē pāwēi ae ree. A'jea futat ae wemifutara apoaramū 'ga a'jea futat 'ga jejukai ae ree. Wemifutara apoare'ema 'gā nee te aje 'ga nojejukai futari— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'ga upe, 'ga pytuna 'gā netee futat. ³⁶⁻³⁷—Pēē 'ā judeue'ema agawewi. A'etea 'ā pekwaap “Jarejuwarete 'ga oje'eg judeurāmū oree” 'ea. Jejui Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga mota'wau werowiaaramū janee. 'Awamū ore Jejui 'ga rerowiaa nanē nū. A'eramū 'awamū Janeruwarete 'ga amara'ne'emamū ore ree. Jejui 'ga futat te 'ā Janejararetea— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

—Pēnea'at te Juā Batista 'ga rekwawer are, Judeja ywy pe ako ma'efera 'ga rekwawer are? 'Ga ra'ne futat ako akou oje'ega 'gā nupe ikue: “Pejetywer awi pepoit. Jarejuwarete 'ga je'ega peenup”, 'jau ako 'ga akou Judeja ywy pe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. ³⁸—'Ga futat ako Jejui 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga pymī 'y pe ikue. A'eramū ako Janeruwarete 'ga 'ga pymī re U'agesage mua 'ga upe ikue. Opājē esage mua ako imojypa Jejui 'ga upe ikue. A'eramū ako 'ga watau amunawa moyka akou ikue. Aeteu katu'oka. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nui 'ga mama'eukwaawa moia. 'Uwa 'ga pājē mū te ako 'ga mama'e apoi ikue. ³⁹Aipoa ajee je 'ā amome'u pē nupe. Je 'ā 'ga resakarera— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —'Ga poromofera'pawera nanē je 'ā esaka nū. Israeu juapyrerāmū oreywy pe 'ga iapou futat. Jerusareg ipe nanē 'ga ojero'wu ma'e 'gā katu'ogi kwaiwete nū. A'ere ako 'gā 'ga monoi imu'ama 'ypeywar are 'ga jukau ikue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe, Jejui 'ga rekwawera mome'wau 'gā nupe.

⁴⁰A'eramū Pedro 'ga 'jau nū:

—Jejui 'ga manū re ako 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi etee ikue nū. Imuapyra 'ara rupi 'ga 'ga moferapa. A'eramū 'ga 'ga resaukaa oree. ⁴¹Najuejue etee rūi 'gā 'ga resagi pomū

ikue. Wemiayuwamū etee te 'ga jesaukari oree ikue. Oferaw ire 'ga 'ua ojemi'waa ore pyri ikue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. ⁴²—A'ere 'ga 'jau oree ikue: “Morogyta esagea pemokwasi'o 'gā nupe”, 'jau 'ga oree ikue. “Tejerowiarāmū je 'gā katu'ogi”, e'i 'ga pē nupe ai'i, pe'je ki 'gā nupe imome'wau— 'jau 'ga oree ikue. —“Pejetywer awi pēpoiweramū je imoiri pē nui”, e'i 'ga pē nupe, pe'je ki 'gā nupe, 'jau 'ga oree ikue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe.

—Jeju'i 'ga futat Janeruwarete 'ga imogou ae mojo'okaramū. Amanū ma'eferamū, ajemogy ma'eramū. Mīmeramū 'ga jane mojo'oka jarejai. 'Ga futat nipo anure 'ut ojewya 'awa ywy pe nū. A'eramū nipo 'ga ae mojo'oka. “Agera 'gā oo ywag ipe je pyri. Ko 'gā te ajee oo mama'eukwaawa rapyaw ipe”, 'jau nipo 'ga. Werowiaaramū nipo 'ga ae monou ywag ipe ojepyri. Werowiare'ema 'gā nipo 'ga imonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

⁴³—Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nanē 'ga mome'wau 'gā nupe rakue. “Werowiarāmū Jeju'i 'ga aetywera moiri ae wi opājē mū”, 'jau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā Jeju'i 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama.

Judeu'ema 'gā nupe U'agesage monoawet

⁴⁴⁻⁴⁶ Pedro 'ga porogyta 'ga 'amamū Janeruwarete 'ga U'agesage mua imogeu 'gā pype 'gā nerekwaramū. A'erauwe 'gā oje'eg amuteeramū Jarejuwarete 'ga muorypa.

—Nitywi 'ga amū ene 'jawe. Ene etee te 'ā eneresage oree— 'jau 'gā oje'ega 'ga upe 'ga muorypa.

'Gā nemikwaawe'ema je'ega 'ga 'Agesage iapoukaa 'gā nupe. A'eramū judeu 'gā. Jope awi Pedro 'ga rupi 'ut ma'efera 'gā erowiaa.

—Kuu. Jane upe etee te sipo 'ga U'agesage muri pa, sa'e nā'ā jane re'ā. A'ere pa 'ga 'ā judeu'ema 'gā nupe we U'agesage muri nū— 'jau judeu 'gā ajaupe, oporesagamū ee.

A'eramū Pedro 'ga 'jau opytuna 'gā nupe:

⁴⁷—Jane upe 'ga U'agesage muawera 'jawerimū 'ga U'agesage muri 'gā nupe. A'eramū 'gā 'awamū jane 'jawe futat ajemogyau— 'jau 'ga opytuna 'gā nupe. —Nepefutari nipo pēē mū 'gā pymā 'y pe jareje'jawe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Naani nū'ū. Jaruete futari nū'ū— 'jau 'gā Pedro 'ga upe. —Jeju'i 'ga 'gā erowiar ire jane 'gā pymā'ū 'y pe, Jeju'i 'ga rerowiara resaukaawamū— 'jau 'gā Pedro 'ga upe.

A'eramū 'gā 'jau:

—A'jea futat ore Jeju'i Kristu 'ga rerowiari— 'jau 'gā Pedro 'ga upe.

⁴⁸ A'eramū Pedro 'ga 'gā pymā'ūkaa 'y pe 'ga amū upe. Opymī re 'gā 'jau Pedro 'ga upe:

—'Au ekoeko'i ore pyri— 'jau 'gā 'ga upe.

—Nai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga akokou'i 'gā pyri.

11

Pedro 'ga wekwawera mome'uawet

¹ Poje judeu'ema 'gā nera okwasi'wasi'wau Judeja ywy pe. Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā, Jeju'i 'ga remimonofera 'gā netee 'gā nera renupa. “Judeu'ema 'gā nanē 'awamū Jeju'i 'ga rerowiaaramū” e renupa. ² A'eramū 'gā amū ifutare'ema. Jerusareg ipe 'ga jeywramū peuwara 'gā amū oje'egayau Pedro 'ga upe:

³—Ma'eramū sipo ene ewau esou judeu'ema 'gā nog ipe rai'i? Imojewagipyre'ema 'gā nog ipe rai'i?— 'jau 'gā Pedro 'ga upe. —Jane 'ā nisearūi judeuramū judeu'ema 'gā nog ipe. Ma'eramū sipo ene ejemi'waa 'gā pyri rai'i ki 'ei? Imojewagipyramū etee sipo Ku'jywa 'ga ae katu'ogi pa, sa'e nā'ā jane re'ā. A'ere 'ā ereo ijewage'ema 'gā pype ekou rai'i— 'jau 'gā Pedro 'ga upe oje'ega 'upa.

⁴ A'erauwe Pedro 'ga wekwawera mome'waupap 'gā nupe u'ama.

⁵—Naani. Jope pe tekou je teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe te'ŷina ai'i. A'e pype je taityuu resaka ai'i. Ae fayuwā 'jawe etee futat je esaka. Ywag awi ijyp turamū. Tuwi te taitya. Taity apou imotatusimū. A'e pype je wyra tesirūmera resaka. ⁶ Wata ma'e, oyriryk ma'e, owewe ma'e 'jau je esaka ipype ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau. ⁷—A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega jee: “Ere efu'ama amū jukau i'wau”, 'jau 'ga jee. ⁸ A'ere je 'i 'ga upe: “Naani. Wyrāiwa 'agamū jee. Nara'ui ore 'aga wyra jepi”, 'jau je 'ga upe— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe. ⁹—A'eramū 'ga aipo je 'eramū oje'egu'japa jee nū: “Naani. Aipo ere awi jeremiapofera mama'e upe. Je te 'ā aapo eneremi'uramamū. A'eramū ene aipo 'jawarū'e'em jeremiapofera mama'e upe. Wyrāiwa ere awi jeremiapofera upe”, 'jau 'ga jee ai'i— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹⁰—Muapyr etee 'ga oje'ega jee. Muapyt je upe 'ga je'eg ire taityuu wyra rorojewya erawau ywag ipe je wi nū— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. —Tejewi ijeupir ire je te'ŷina teje'aramū ee. ¹¹⁻¹² A'e pype Janeruwarete 'ga 'Agesage oje'ega jeywyter ipe. —Muaprya

'gā 'ut owaēma enee", 'jau 'ga oje'ega jee. "Ekwaw iki 'gā nupi, ejuāge'emamū futat. 'Oo te je judeue'ema 'gā nupi?" ere kasi ne. Ere ki ewau futat 'gā nupi", 'jau 'ga jee. A'e pype muapyra kūima'e 'gā 'ua owaēma jee— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe. —Sesaria awi Koneriu 'ga 'gā mua jee. A'eramū je tewau 'gā nupi, tejuāge'emamū futat. Jope pewara 'gā amū awau ore rupi. Seis 'gā awau ore rupi. Jejui 'ga rerowiaara 'gā, judeu 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe. — Sesaria pe orowaēm ire arawau orosou Koneriu 'ga rog ipe. ¹³⁻¹⁴Oje'wyr ipe ore waēmauwe 'ga wemīesagera mome'wau oree:

—“Ywagipewara 'ga 'ut amū ojypa jee ai'i", 'jau Koneriu 'ga imome'wau jee. “Jope pe 'gā amū emono Simão Pedro 'ga rekaa. 'Ga tene mu'e Jejui 'ga ree 'jau", 'jau 'ga jee. “A'eramū ene ejekatu'oka epytuna 'gā netee", 'jau ywagipewara 'ga jee. “A'eramū je 'gā amū monou ene rekaa ai'i", 'jau Koneriu 'ga jee imome'wau— 'jau Pedro 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

¹⁵—A'erauwe je Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe. Judeue'ema 'gā agawewi. A'etea je amome'u 'ga 'gā nupe— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —'Gā nupe je porogyta je 'amamū Janeruwarete 'ga U'agesage mua imogeu 'gā pype 'gā nerekwaramū. Sooko 'ga jane upe imura ikue. Nan futat 'ga imua 'gā nupe. A'eramū 'gā 'awamū Jejui 'ga rerowiaa— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama. ¹⁶—A'erauwe je tejea'aramū Jarejararete 'ga je'eg are. “Juā 'ga ako pēē mū pymiāu 'y pe ikue. A'ere nipo je anure te Jarejuwarete 'ga Agesage muri imogeu pē pype pēnerekwaramū” 'ga 'eawer are. “Nanuara upe pa 'ga 'i rakue", 'jau je esaka ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

¹⁷—A'jea futat ajee 'ga U'agesage muri judeue'ema 'gā nupe nanē ai'i nū. Sooko 'ga wa'yra 'ga rerowiaaramū U'agesage mura janee ikue. Nan tee futat 'ga U'agesage muri 'gā nupe ai'i— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama 'gā nupe. —Je na'earūi Jarejuwarete 'ga upe “Ereapo awi nan", na'ea'uweri je 'ga upe— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

¹⁸ Aipo ojeupe 'ga 'eramū Pedro 'ga upe oje'ega moywyrafenarera 'gā opika etee futat ajemogyau.

A'ere 'gā 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage oree. Judeue'ema 'gā agawewi 'ā. A'etea 'ā 'gā tywera eremoit 'gā nui— 'jau 'gā 'ga upe. —Otywer awi 'gā poiriweramū 'ā ene 'gā katu'oka. A'eramū 'gā nanē awau amanū re ene pyri nū. Ore 'jawe futat 'gā ajemogyau ene pyri nakwaparimū ete rūi futat— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe, Pedro 'ga aipo mome'u re.

Panape 'ga Saulo 'ga rerooawet

¹⁹ Estevão 'ga 'gā ijuka re Jejui 'ga rerowiaara 'gā okwasi'wau amunawa pype Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe rakue. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā werekoi tyweteraewe futat 'gā okwasi'wau awau 'gā nui. Fenisia wyw pe, Sipiri 'ypō'ō me, Ātioki 'jawa amunaw ipe. Mīmera pype 'gā okwasi'wau awau Jejui 'ga mome'wau. Judeu 'gā nupe etee futat 'gā awau ajemogyau imome'wau. ²⁰ A'ere amumera 'gā oi imome'wau Judeue'ema 'gā nupe we. Sipiri pewarera 'gā, Sirene pewarera 'gā netee 'gā oi imome'wau Judeue'ema 'gā nupe.

—Werowiaramū Jejui 'ga pē katu'ogi— 'jau 'gā 'gā nupe.

²¹ Jarejuwarete 'ga pājēa wejue te 'gā werekoi. A'eramū Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiarukaa peuwara 'gā nupe. Kwaiwete Ātioki pewara 'gā Jejui 'ga rerowiaa, ajemogyau 'ga remiayuwamū.

²² Anure Jerusareg ipewara 'gā Jejui 'ga rerowiaar pywarera 'gā 'gā nera renupa. “Kwaiwete Ātioki pewara 'gā nanē Jejui 'ga rerowiari nū. Judeue'ema 'gā nanē 'ga rerowiaa nū” 'e renupa. A'eramū 'gā Panape 'ga monou Ātioki pe 'gā nesaka. ²³⁻²⁴ Esage ma'e 'ga te poromū, Panaperamū. Werowiat te 'ga Jejui 'ga. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramū 'ga a'eramū wesageramū akou.

A'eramū 'ga awau Ātioki pe Jejui 'ga rerowiaara 'gā nesaka etee ra'ne 'ga akou. “A'jea futat Janeruwarete 'ga esageramū 'gā nupe", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga aku'iramū 'gā nee. A'eramū futat Panape 'ga 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

—Pe'je Jejui 'ga rerowiaa a'jea futat pejemogyau. Pepoit kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne— 'jau Panape 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe.

Peu Panape 'ga rekoramū amumera 'gā nanē Jejui 'ga rerowiaa nū, kwaiwete. ²⁵ A'eramū Panape 'ga awau Tarsu pe Saulo 'ga rekaa. ²⁶ Ga rekoar ire 'ga 'jau Saulo 'ga upe:

—Ere iruukwe je rupi Ātioki pe. Najepoirūi je teje'ega 'gā nupe— 'jau Panape 'ga Saulo 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe— 'jau Saulo 'ga Panape 'ga upe.

A'erauwe 'gā awau ojewya Ātioki pe nū. Peu 'gā kwara mū mu'aa Ātioki pe. Peuwara 'gā 'gā imu'jau Jejui 'ga je'eg are. A'eramū Ātioki pe ra'ne 'gā 'jau “Kristu 'ga remiayup” 'jau 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe rakue.

²⁷ Peu 'gā nekoramū 'gā amū awau Jerusareg awi Ātioki pe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā awau. A'eramū 'gā ajatykau 'gā nee. ²⁸ Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amū rera Agapu. A'eramū 'ga afu'ama oporogytau 'gā nupe. Janeruwarete 'ga Agesagea 'ga rerekou. A'eramū 'ga 'Agesagea 'ga mu'eukaa Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe:

—Anure nipo mama'ea teepawamū jane wi. A'eramū nipo jane najuejue etee futat ty'ara rerekou— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

'Ga 'eawer imū etee futat ojeapou 'gā nupe anure. Krautiu 'ga 'wyriaramū 'ga renamū ojeapou 'gā nupe rakue.

²⁹ A'eramū Jejuī 'ga rerowiaara 'gā 'jau ajaupe:

—Janepytuna 'gā ty'ara wereko, Judeja ywy pewara 'gā. A'eramū jane ka'aranūū monou jarepytuna 'gā nupe— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā ka'aranūū mono'oga 'gā nupe imonopyramū. Ika'aranūūe'ema 'gā ināinānīī etee imonou. Ika'aranūū kwai ma'e 'gā e'yjuu imonou 'gā nupe.

³⁰ A'eramū 'gā 'jau Panape 'ga upe Saulo 'ga retee:

—Pe'je jareka'aranūū rerawau 'gā nupe— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā ka'aranūū rerawau Jejuī 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā nupe Jerusareg ipe.

12

Tiago 'ga jukaawet

¹ Anure Erote 'ga teewi Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nerekou tyweaete nū. Erote 'ga judeu 'gā 'wyriara. ² A'eramū 'ga Tiago 'ga ajuwonogukaa jyuū pyu. Juā 'ga reki'yra 'ga Tiagoramū. ³ Judeu 'gā nupe Tiago 'ga jukaa esage futat. A'eramū Erote 'ga “esage nā'ā judeu 'gā nupe re'ā”, 'jau 'ga ojeupe. ⁴ A'eramū 'ga Pedro 'ga pyygukaa imunewukaa jefaruu 'gā nupe. Irūpāwēa jefaruu 'gā 'ga rarūmū ajemogyau. A'ere 'gā py'rawara 'gā 'ga rarūmū. A'ere 'gā py'rawara 'gā 'ga rarūmū nū. Ojopy'rapy'rau etee futat 'ga ree 'ga rarūmū.

Judeu 'gā ajatykau 'araiwa rupi, mani'oko'o jopype'ema 'wawa rupi. A'eramū Erote 'ga 'jau ojeupe: “Judeu 'gā maraka teepaw ire Pedro 'ga tarurukat 'gā nupe 'gā nowase 'jau kwy. Tomogyta 'ga 'gā neape 'jau kwy. Nia'wyri 'ga, 'gā 'eramū je 'ga jukaukaa”, 'jau Erote 'ga ojeupe numiamū.

⁵ A'eramū 'ga Pedro 'ga munewukaa moromunepawa pype. 'Ga pofaa itaju pyu. Mukūja itaju pyu 'gā 'ga pofaa 'ga nuga. Kwaiwete jefaruu 'gā 'ga resakara. Tesiseis jefaruu 'gā 'ga resakara. A'eramū ojopy'rapy'rau etee futat 'ga ree 'ga resaka 'ga rerekou.

—Kasi iēmi ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nuwi oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe Pedro 'ga ree.

—Emuēmukat 'ga oree, ki Ku'jyp. Kasi 'gā a'e pe 'ga jukai ne. Narafutari ore 'ga jukaa— 'jau 'gā 'upa, oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

Moromunepaw awi Pedro 'ga renuēmawet

⁶⁻⁸ “Ai'iwe pa je Pedro 'ga rerurukari 'gā nowase kwy” Erote 'ga 'eawera ypytuna rupi Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua Pedro 'ga renuēmukaa jui. Tata 'jawe futat ywagipewara 'ga wenyfugamū 'ua Pedro 'ga upe. Jefaruu pō'ō me Pedro 'ga 'ūina moromunepawa pype osea. Mukūi itaju pyu 'gā 'ga pofaa 'gā nee. Moromunepawa rokwar ipe nanē jefaruu 'ga 'ami iarūmū nū. A'etea ywagipewara 'gā 'ut ojesaukaa Pedro 'ga upe. A'eramū ywagipewara 'ga Pedro 'ga jasi'ywyka 'ga momaka 'jau 'ga upe:

—Ere ejua, ki Pedro— 'jau ywagipewara 'ga Pedro 'ga upe.

A'erauwe futat Pedro 'ga pofaawa jerawi 'ga wi ojetee futat.

—Ere epyapaawa munepa, eku'afaawa nanē nū— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

A'erauwe Pedro 'ga iapou.

—Epiara munepa ere ejua je rupi— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

⁹⁻¹¹ A'eramū Pedro 'ga afu'ama awau jefaruu pō'ō awi futat, awau ywagipewara 'ga rewiri. Tuwiiu moromunepawa. A'erauwe ywagipewara 'ga 'upa tenune Pedro 'ga upe, 'ga rerokwapa jefaruu pyu. A'eramū 'gā awau okwapa ajepeja jefaruu pyu. Awau 'gā owaēma itaju 'okwara upe. Pook. Ojeawopytymo'woka ojetee futat 'gā nupe. Awau 'gā uēma ukawō'ō me. Ukawō'ō mū rupi awauwe ywagipewara 'ga opojo'ogamū 'ga wi awau ojeupia ywag ipe nū.

A'erauwe Pedro 'ga apyakwafugamū. “Kuu. A'jea futat nipo aje je ēmi ra'e. Afayup sipo je pa a'e nakwe je re'ā”, 'jau Pedro 'ga ojeupe. “Janeruwarete 'ga pa ywagipewara 'ga amut je renuēma ra'e, Erote 'ga wi ra'e”, 'jau Pedro 'ga ojeupe. “Toroo 'ga ijukau 'jau, e'i Erote 'ga jee numiamū. Judeu 'gā nanē je juka are ifuwet nū. A'ere Ku'jywa 'ga naje jukaukari 'gā nupe”, 'jau Pedro 'ga ojeupe.

12 Ee weapyo re Pedro 'ga awau Mari ēē rog ipe, Juā Maku 'ga y ēē rog ipe. Peu 'gā kwaiwete 'upa Jarejuwarete 'ga mogytau Pedro 'ga ree.

—Emuēm 'ga imua oree— 'jau 'gā 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

13 A'e pype Pedro 'ga 'ua 'okwara mopoga 'gā nupe u'ama. Pog pog pog. A'eramū 'gā nemiayuwa ēē, Rode ēē awau 'okwar ipe.

—Awŷja te poromū ako?— 'jau ēē.

A'ere ēē 'okwara nuawopytymo 'wogi esaka.

Aipo ojeupe 'eramū Pedro 'ga oje'ega ēē upe:

—Je ako Pedroramū— 'jau 'ga ēē upe.

14 Aipo ojeupe 'eramū ēē 'ga je'ega kwaapa. A'eramū ēē aku'iramū 'ga ree awau ujāna 'ga mome'wau 'gā nupe.

—Pedro kiā 'ut u'ama 'okwar ipe— 'jau ēē 'gā nupe.

A'ere 'gā nuerowiari etee ēē.

15 —Ene'me awi i— 'jau etee 'gā ēē upe.

—A'jea futat— 'jau etee ēē 'gā nupe.

—Ywagipewara 'ga nipo! Pedro 'ga ree ojejuka ma'e 'ga nipo!— 'jau etee 'gā ēē upe.

—Naani. Pedro kiā futat— 'jau etee ēē 'gā nupe.

16 A'ere Pedro 'ga niojeri futari u'ama 'okwara mopoga pog pog pog.

Poje 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. A'jea futat nipo aipo kūi— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā awau 'okwara rawopytymo 'woka 'ga resaka.

—Kuu. A'jea futat ra'e kūi. Pedro 'ga futat ra'e kūi. O'meramū sipo ēē 'i pa, sa'e nā'ā jane re'ā— 'jau 'gā ajaupe.

17 A'erauwe Pedro 'ga opo mowyri 'gā nupe, 'gā momika.

—Pe'je pejepika. Jeje'ega tepeenup 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'ga uēmawera mome'wau 'gā nupe. Imome'upaw ire

—Enupare'ema 'gā nupe nanē ki pemome'u nū. Ajepeja Tiago 'ga upe nanē ki pemome'u pejewau nū— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

Imome'upaw ire Pedro 'ga awau 'gā nui.

18 Ai'iwetetewe jefaruu 'gā opaka. 'Ga faawera etee esaka.

—Tŷy. Marupi 'ga uēma ra'e 'ū?— 'jau 'gā. —Uēm 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'erauwe 'gā 'ga rekaa.

—Ojeawopytym agawewi futat nā'ā re'ā— 'jau 'gā ajaupe.

19 A'eramū 'gā 'wyriara 'ga, Erote 'ga 'gā monou 'ga rekaa. A'ere 'gā nuesagi 'ga. A'eramū 'ga resake'emamū Erote 'ga jefaruu 'gā apisaukaa.

Erote 'ga manūawet

Jefaruu 'gā apisiukar ire Erote 'ga awau Judeja ywy awi. Sesaria pe 'ga awau ajakawau.

20 A'ere Erote 'ga mara'neramū Tiro pewara 'gā nee, Sidom ipewara 'gā nee we ra'e jepi. A'eramū 'gā awau oporogytau 'ga upe. Sidom ipewat, Tiro pewat. Mīmera 'gā awau oporogytau. Sidom ipe nitywi mama'ea. Tiro pe nanē nitywi nū. A'eramū peuwara 'gā amū awau Erote 'ga upe.

Erote 'ga roga raarana 'ga upe ra'ne, Parasitu 'ga upe ra'ne 'gā awau oporogytau, 'ga mojrūmū ojee. Parasitu 'ga esage 'gā nupe. Nimara'nei 'ga 'gā nee. A'eramū 'gā 'ga upe ra'ne awau oporogytau.

—Ma'eramū te 'wyriara 'ga mama'ea namurukari oree? Nitywi mama'ea ore'wyr ipe. Ekwaw eje'ega e'wyriara 'ga upe oree— 'jau 'gā awau 'ga upe.

A'eramū Parasitu 'ga awau oje'ega Erote 'ga upe:

—Sidom ipewara 'gā, Tiro pewara 'gā netee 'ut oporogytau enee ra'e numiamū— 'jau 'ga awau 'ga upe.

21 —A'jea. “Ikoai'i 'gā tut oporogytau jee 'jau, e'i 'ga pē nupe”, ere ewau 'gā nupe— 'jau etee Erote 'ga 'ga upe.

A'erauwe Parasitu 'ga ruri 'jau 'gā nupe nū:

—“Ikoai'i 'gā tut oporogytau jee 'jau”, e'i etee 'ga pē nupe ko— 'jau 'ga awau 'gā nupe nū.

A'eramū 'gā awau etee nū. Muapyt oser ire 'gā 'ua nū. 'Gā nurauwe Erote 'ga 'wyriara raity munepa. 'Wyriara raity munew ire 'ga awau 'wyriara renawa 'arimū wapyka 'ūina oporogytau 'gā nupe. 22 Peu Erote 'ga pyriwara 'gā kwaiwete futat ajemogyau. 'Ga porogyta 'ga renamū 'ga pyriwara 'gā wafukaita.

—Maira futat 'ga. Naae 'jawewara 'ga rūi. Maireteete 'ga 'jawewara te nipo 'ā 'ūi oporogytau janee— 'jau 'gā ajaupe wafukaita.

Aipo ojeupe 'gā 'eramū Erote 'ga aku'iramū etee futat 'ūina. “Naani. Aipo pe'je awi. Namaira rūi je. Aerefetee te je pē 'jawe”, 'jawe'em futat 'ga 'gā nupe. Aku'iramū etee 'ūina 'gā 'eawer are.

²³ A'erauwe Janeruwarete 'ga ojeypyriwara 'ga mua. Ewo'iuu upe 'ga py'a monoogukaa-pap 'ga wi furuk furuk furuk. A'eramū 'ga monou 'ga retyka wenawa 'ar awi pōpēn amanūmū awau. “Ku'jywa 'ga 'jawewara 'ga futat 'ga” 'e are Erote 'ga ku'iramū, Janeruwarete 'ga amara'neramū 'ga ree. A'eramū ewo'iuu upe Erote 'ga py'a monoogukaa-pap.

²⁴ A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga mome'u mokwasi'wau, kwaiwete. A'eramū amumera 'gā a'eramū futat Janeruwarete 'ga rerowiaa kwaiwete. Erote 'ga manūnamū 'gā Jarejuwarete 'ga pojeupa ajemogyau.

—Nia'wyri 'ga aipo 'eramū ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā Erote 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype. “Erote 'ga amanū erujewi” 'ea 'gā imokwasi'wau amunawa pype, amunawa moyka.

²⁵ Erote 'ga manū re Panape 'ga Saulo 'ga retee awau ojewya Jerusareg ipe. Ka'aranūū rerawau Jerusareg ipewara 'gā nupe.

—Ātioki pewara 'gā ka'aranūū werurukat oree pē nupe— 'jau 'gā 'gā nupe. —“Ty'ara upe 'gā neki” 'ea 'gā wanup. A'eramū 'gā ka'aranūū rerurukaa oree pē nupe— 'jau 'gā imonou 'gā nupe.

Jeju 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara upe ka'aranūū mono re Panape 'ga ojewya awau Ātioki pe Saulo 'ga retee nū. Pe awi 'gā kunumūū 'ga rerawau ojeupi, Juā Maku 'ga rerawau.

13

Saulo 'ga retee Panape 'ga ataawet

¹ Peu Ātioki pe Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā ajemogyau. 'Ga je'eg are moromu'jara 'gā nanē nū. Panape 'ga, Saulo 'ga, Simāo 'ga, Lusu 'ga, Manaē 'ga. Mīmera 'gā Janeruwarete 'ga je'eg are moromu'jara 'gā ajemogyau Ātioki pe, Jeju 'ga rerowiaara 'gā pype. Simāo 'ga ipiūnūū. A'eramū 'gā Piūnūū 'jau 'ga upe. Lusu 'ga Sirene pewarera. Manaē 'ga waranupa Erote 'ga retee rakue. Aipo Erote 'ga 'ūina 'wyriaramū Garireja ywy pewara 'gā nupe rakue.

² Aipo 'gā ajatykau oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Ojemi'ware'ema futat 'gā Jarejuwarete 'ga upe oporogyta enune. A'e pype Janeruwarete 'ga 'Agesage oje'ega 'gā nupe:

—Pemū'ē 'gā amū jee, je upe oporowyky ma'eramū— 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega 'gā nupe. —Panape 'ga, Saulo 'ga. Mīmera 'gā etee ki pemū'ē jee. Toporowyky 'gā jee 'jau— 'jau 'ga oje'ega 'gā nupe.

³ Ojemi'ware'emawe futat 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'gā opo monou 'gā apyte'rarimū. A'ere 'gā 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau kwe pe— 'jau 'gā 'gā nupe. A'erauwe Panape 'ga awau Saulo 'ga retee. ⁴⁻⁵ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā monou kwe pe.

—Pe'je pejewau kwe pe Jeju 'ga mome'wau 'gā nupe— 'jau Ku'jywa 'ga 'Agesagea 'gā nupe. A'erauwe 'gā awau. Serusia pe 'gā awau. Juā Maku 'ga awau 'gā nupi 'gā poaawamū. A'e awi 'gā awau yaru pype u'aa 'ypō'ōū me awawamū, Sipiri pe awawamū. 'Gā awau Saramina 'jawa amunaw ipe ra'ne ra'ne awau ojekoka. Owaēm ire 'gā awau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe. Judeu 'gā jatykaaw ipe 'gā awau osou imome'wau. ⁶ Gā nupe imome'upaw ire 'gā awau 'ypō'ōū raapa. Awau owaēma Pafusi 'jawa amunaw ipe nū. Peu owaēm ire 'gā pājetywera 'ga rekoa. Barjesusi 'ga rera. Judeua 'ga. A'ere grego 'gā je'eg imū Erimasi 'ga rer irūa.

—Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramū— 'jau futatee o'meramū 'gā nupe ra'e jepi.

⁷ Aipoa pājetywera 'ga Sergiu Paulo 'ga jekoty'aawa. Sergiu Paulo 'ga 'wyriaramū 'ypō'ō mewara 'gā nupe. 'Wyriara esage 'ga te poromū. I'akwaap te 'ga.

A'eramū 'wyriara 'ga Panape 'ga renūina Saulo 'ga retee.

—Pe'je pejeju 'au je pyri Jarejuwarete 'ga porogyta mome'wau jee. Taenup Jarejuwarete 'ga porogytafera 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁸ A'ere pājetywera 'ga nafutari 'gā nura 'gā porogytaa 'ga upe. Nafutari 'ga Sergiu 'ga Jeju 'ga rerowiara. A'eramū 'ga oporenuwiwere'emamū 'gā nee.

—Ereapyaka awi 'gā nee. O'meramū te 'gā 'i akou— 'jau pājetywera 'ga ojekoty'aawa 'ga upe.

⁹ Aipo 'ga 'eramū Saulo 'ga amā'jau 'ga ree. Saulo 'ga mukūi 'ga rera. 'Ga rer irūa Pauloa. A'eramū Paulo 'ga 'ga resaka katu katu u'ama. Amara'neramū 'ga ree.

—Ma'eramū ene aipo 'jau ki 'ei— 'jau Paulo 'ga 'ga upe, 'ga reakwara resaka u'ama.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea Paulo 'ga rerekou. A'eramū 'ga 'ga pojeupe'ema futat oje'ega 'ga upe:

¹⁰ —Ene mama'eukwaawa 'wyrriara upe oporowyky ma'eramū epije ete ekou kūi — 'jau Paulo 'ga pājetywera 'ga upe. —Ene te 'ā mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa. Enetywerete ene ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ene te 'ā e'me are te ereko. Ajee 'ā nerefutari esage ma'ea. Nereapoa'uweri futari 'ā esage ma'ea ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Mama'e tywera etee tāmējē 'ā ereapo ekou. Jarejuwarete 'ga 'ā ereje'ēwu'jag ekoete ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ma'eramū ene epoire'ema etywer awi 'ū?— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. ¹¹ —Ma'eramū nipo 'ā Janeruwarete 'ga ene rereko tyweri. Enerea mowewaiwi ene wi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe 'erauwe 'ga weawewamū. A'eramū futat 'ga akou ojerowarowaka etee futat.

—Tÿÿ. Maran te 'awamū je rekoī nū? Pe'je pejejua je popyyka je rerawau je'wyr ipe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'ga amū 'ga rerawau 'ga 'wyr ipe. ¹² Aipo 'ga rea wewa resaka Sergiu 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa akou. Jarejuwarete 'ga je'eg are amu'eramū 'ga 'jau: "Janeruwarete 'ga esage", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga a'eramū 'ga rerowiaa.

¹³ Aipo re Paulo 'ga awau pe awi nū, Pafusi 'jaw awi nū, opytuna 'gā netee. Yarau pype 'gā u'aa awau Periga 'jaw ipe. Pāfiria wyy pe Periga 'upa.

A'ere Juā Maku 'ga nooi kwe pe 'gā nupi. Pāfiria wyy awi futat 'ga jewyri 'gā nui, 'ua oje'wyr ipe nū, Jerusareg ipe nū. ¹⁴ A'eramū Paulo 'ga etee awau Panape 'ga retee Ātioki pe. Pisiri wyy pe aipoa Ātiokia amunawa 'upa.

Morowykye'ema rupi 'gā awau judeu 'gā jatykaaw ipe. 'Gā awau osou wapyka enupa. 'Ga amū Moisesi 'ga remikwasiarera pe mogyttau 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera pe nanē imogytau 'gā nupe nū.

¹⁵ Imogytapaw ire peuwara 'gā 'wyrriara 'gā oje'ega monou 'gā nupe:

—Ityp te mama'e mū pēnemimome'ua oree ore muekōēajawamū? Pejemikwaawa pe-mome'ua oree— 'jau 'gā oje'ega monou 'gā nupe.

¹⁶ Aipo 'eramū Paulo 'ga afu'ama opo mowya 'gā momika.

—Pe'je pejeapyakau jeje'eg are. Pēē mū judeua. Judeue'ema pēē mū nanē nū. Najuejue etee futat 'ā perowiat Jarejuwarete 'ga. Judeue'emamū nanē 'ā perowiat 'ga nū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama. ¹⁷ —Ymā te Janeruwarete 'ga judeuramū oreypy 'gā mū'ēi 'gā nui rakue. Ojeupe futat 'ga 'gā mū'jāu, 'gā momytuna. Egitu wyy pe 'gā nekoramū 'ga 'gā momytuna ojeupe wemiayuamū— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau. —Na'gā wyya rūi agawewi peu Egitu wyya. A'etea 'gā ajemogyau peu. Pe awi Janeruwarete 'ga 'gā nerua opājē mū futat rakue. A'ere 'gā awau watau kwe pe ajemogyau. ¹⁸ Kwarēta kwara mu'aa 'gā awau ajemogyau watau amunawe'em ipe futat. Nitywi amunawa 'gā waw ipe. Nia'wyr agawewi futat 'gā Jarejuwarete 'ga upe. A'etea Janeruwarete 'ga ojejuka 'gā nee rakue— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

¹⁹ —Kanaā wyy pe 'gā waēm ire Janeruwarete 'ga peuwara 'gā apisaukaa 'gā nupe. Sete amunawa pype Janeruwarete 'ga 'gā motaukarukaa rakue, mama'e tywera apoaramū rakue. 'Gā wyy pojekaukaa 'gā nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga aipo wyy monou judeu 'gā nupe, wemiayuwa 'gā nupe, 'gā nupawamū. A'eramū 'gā ma'ea futat aipo wyya. Namutamutat 'gā ajemogyau aipo wyy pe. ²⁰ Kwaturu sētu sikkwēta kwara mu'aa ajemogyau aipo wyya ojeupe imonopyrera pype. 'Awamū je judeuramū oreypy 'gā nee Jarejuwarete 'ga jejukaawera mome'ui pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

—A'ere Janeruwarete 'ga 'gā amū monou imogou 'wyrriarirāmū 'gā nupe. Anure Janeruwarete 'ga Samueu 'ga mogou 'wyrriarirāmū 'gā nupe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Samueu 'ga. ²¹ 'Ga sawa'erauwe 'ga pytuna 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe: "Ga amū emÿi 'wyrriaramū oree", 'jau 'gā 'ga upe rakue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama.

—A'erauwe Janeruwarete 'ga Sau 'ga mogoi 'wyrriarareteramū 'gā nupe. Sau 'ga Kisi 'ga ra'yra 'ga. Pējamī 'ga juapyrera 'ga. Kwarēta kwara rupi 'ga akou 'wyrriaramū. A'ere 'ga nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga opoia Sau 'ga wi. A'eramū 'ga Davi 'ga etee imogou 'ga py'rau nū. Davi 'ga 'ga imogou 'ga renawer ipe nū. ²² "Davi 'ga Jese 'ga ra'yra 'ga. 'Ga jeremifutara wapo a'jeteetewi jee", 'jau Janeruwarete 'ga 'gā nupe. "Ma'eramū je 'ā jeporomutamū 'ga ree. Jeje'ega 'ga 'ā wenup akou. A'eramū je 'ga mogou 'wyrriaramū pē nupe", 'jau Janeruwarete 'ga 'gā nupe.

²³ —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i 'gā nupe rakue: "Davi 'ga juapyrama nipo je amut amū pē nupe, pētywera moiawamū", 'jau 'ga 'ā rakue. A'eferupi te aje ako 'ga Jejuī 'ga muri rakue,

Israeu juapyreramū ore rakue, oretywera moiawamū rakue. U'eawer imū etee futat ako 'ga Jejuu 'ga muri rakue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

²⁴—Jejuu 'ga rur enune 'ā Juā Batista 'ga awau judeu 'gā mu'jau rakue. “Pejetywer awi pepoit. Pejetywer awi pepoiramū tapymī pēē 'y pe 'jau”, 'jau 'ga 'ā 'gā nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe. ²⁵—Oporowykypaw enune 'ā Juā 'ga oporonupa ee 'gā nupe rakue: “Je kwaap te pejepe? Naje rūi Janeruwarete 'ga remimurera. A'ere te 'ga ruri je rewiri”, 'jau 'ā Juā 'ga 'gā nupe rakue. “Je rewiri te 'ga rekol. Kūima'eteete 'ga. Je akotee ma'ea te. A'ere 'ga te kūima'eteetea. Apoat te je 'ga tekou”, 'jau 'ā Juā 'ga 'gā nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

²⁶—Nan Janeruwarete 'ga oje'ega mua janee. Abraão 'ga juapyreramū, judeuramū ore 'ga imua rakue. Pē nupe judeue'emamū nanē 'ga oje'ega mua 'awamū nū. A'eramū pēē 'awamū pēē nanē 'ga rerowiaa nū. A'eramū pejejemogyau ore 'jawe. A'eramū 'ga oje'ega mua janee: “Pejetywer awi pēpoiriweramū je imoiri pē nui”, 'jau 'ga janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama. ²⁷—A'ere Jerusareg ipewara 'gā nokwaawi “Jejuu 'ga aetywera moiara” ea. 'Gā 'wyriri miamū futat nokwaawi 'ga imoira. Morowykpe'ema rupi 'gā ajatykau, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera mogytau. A'ere 'gā naeapyoi futari 'gā porogytafer are. Ymā te 'gā Jejuu 'ga juka are ka'arana kwasiari inuga janee rakue. A'ferupi tee futat ajee ako 'gā 'ga jukaukari Piratu 'ga upe rai'i. Jarejuwarete 'ga je'egawer imū etee futat 'gā 'ga jukau rai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gā nupe.

—'Ga 'ā esage agawewi futat. A'etea 'ā 'gā amū “nia'wryi 'ga akou” 'gā e'i futatee Jejuu 'ga upe rai'i. ²⁸ A'eramū 'gā 'jau Piratu 'ga upe: “Ejukaukat 'ga”, 'jau 'gā 'ā Piratu 'ga upe 'ga jukaukaa ekoete rai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

²⁹—A'ere Janeruwarete 'ga oje'egawer imū etee futat 'ga jukaukari. Ymā we futat te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are inuga janee rakue. A'eramū 'gā a'ferupi tee futat 'ga jukau 'awamū rai'i. 'Ga manū re 'gā 'ga mua 'ga mojyppa 'ypeywar awi. 'Ga mojyw ire 'gā 'ga rerawau ita kwara pype 'ga nuga. ³⁰ A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee nū. Amanū agawewi futat 'ga. A'etea 'ga oferaw etee futat. Janeruwarete 'ga 'ga moferapa etee futat nū— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gā nupe imome'wau.

³¹—Omoferaw ire 'ga ojesaukaa ojeupi Garireja wyy awi 'ut ma'efera 'gā nupe. Kwarēta 'ara rupi 'ga ojesaukaru 'jau'japa akou 'gā nupe. 'Awamū 'ga resakarera 'gā awau akou 'ga mome'wau judeu 'gā nupe. ³² Ore nanē nū arajua 'awamū 'ga mome'wau pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. ³³—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue: “'Ga manū re je te 'ā teja'yra 'ga amoferap”, e'i 'ga janepypp 'gā nupe rakue. “A'eramū 'ga amanū'jape'ema”, 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'gā nupe rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau. —U'eawer imū etee futat 'ga Jejuu 'ga moferawi. Ymā 'ga amū Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue, Saumu 'jaw are rakue:

“Awamū je ene mogoi teja'yramū.

'Awamū je rekol eneruwamū”,

'jau 'ga ikwasiarukaa inuga Saumu 'jaw are rakue. Jejuu 'ga upe 'ga aipoa nuga rakue— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁴—A'ere Janeruwarete 'ga oje'ega wa'yra 'ga feraw are rakue nū.

“Amoferaw etee nipo je ene nū eneme'emamū futat nipo”, 'jau 'ga 'ga upe,

'jau 'ga 'ā inuga ka'aran are janee rakue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

—“Ymā te je 'i Davi 'ga upe ikue: Mama'e esagea tomono ene upe 'jau, a'e je 'ga upe ikue.

A'eramū je 'awamū mama'e esage monou 'ga juapyreramū pē nupe te'eawer imū etee futat”,

'ea nanē Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. Aipoa nanē 'ga Jejuu 'ga ree inuga rakue nū.

³⁵—A'ea Davi 'ga inuga rakue nū:

“Ene te 'ā ejemiayuwa 'ga reumera neremonemukari, esage ma'e 'ga reumera neremone-mukari”,

'jau Davi 'ga inuga ikwasiaa rakue nū— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gā nupe.

³⁶—Amanūme'ēwe Davi 'ga akou Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat oporowykypaw rakue. A'ere 'ā Davi 'ga manūi rakue. A'eramū 'gā 'ga rerawau ityama rakue, 'ga pytuna pyri rakue. Onemamū 'ā 'ga opytunera 'gā 'jawe etee futat rakue. A'eramū 'ga naojee rūi ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. ³⁷ Jejuu 'ga ree te 'ga ikwasiaru inuga janee rakue. Jejuu 'ga manū re 'ā Janeruwarete 'ga 'ga moferawi rakue. A'eramū 'ga 'ā oneme'emamū rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

³⁸⁻³⁹—Peenuw esage ki je 'ga mome'ua pejejeupe. 'Ga etee futat aetywera ope'a ae wi. Ae werowiaramū 'ga ipe'ai ae wi— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gā nupe.

—Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. A'ea Moisesi 'ga okwasiat inuga janee rakue. A'ere 'ga remikwasiarera nomoiri aetywera ae wi. Jejuī 'ga etee werowiarāmū aetywer awi ae katu'ok— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁴⁰⁻⁴¹—Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga amū upe rakue, Apakuki 'ga upe rakue.

"Je te 'ā Pēnuwaretea.

Oporowyky agawewi je ako tekou pē pype ikue.

A'etea 'ā naje rerowiari pejepe.

Pē mu'e agawewi nipo 'ga amū.

A'etea nipo jeje'ega neperowiari futari.

Perekoemā etee nipo jeje'ega.

A'eramū nipo pēē pejemanūmū futat je rerowiare'emamū. Naje rerowiaara rūi pēē.

A'eramū ki pēē pejekyjau pejejemogyau pejemanū awi",

'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa inuga janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

—Pejea'gu ki pejejemogyau 'ga je'ega rerekoemā awi. 'Ga je'ega rerekoemā awi pejejea'gue'emamū ywawuje futat pemanū, 'ga 'eawer imū etee futat— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gā nupe.

⁴²Oporogytapaw ire Paulo 'ga uēma Panape 'ga retee judeu 'gā jatykaaw awi nū. Jui 'gā ēmamū 'gā amū 'jau 'gā nupe:

—Iko morowykye'ema rupi ki pejot 'au nū, aipo morogyta mome'wau ore nū— 'jau 'gā 'gā nupe.

—Nai'i— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁴³A'eramū aipo mome'u renuparera 'gā amū awau 'gā nupi. Judeu 'gā awau 'gā nupi. Judeu'ema 'gā nanē amū awau 'gā nupi nū. Janeruwarete 'ga 'gā werowiat. A'eramū 'gā a'eramū awau 'gā porogyta renupa 'gā nupi. 'Gā nerawaw ipe Paulo 'ga oporogytau 'gā nupe Panape 'ga retee.

—Janeruwarete 'ga 'ā esage janee. Werowiaaramū 'ga ojejukau esage jane ree. Werowiare'ema 'gā nee te ajee 'ga 'ā nojejukai futari. A'eramū pēē 'ga rerowiaa a'jea futat pejejemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau pe rupi 'gā nerekou.

⁴⁴Iko morowykye'ema rupi 'gā ojewya 'ua nū, Judeu 'gā jatykaaw ipe nū. A'eramū peuwara 'gā ajatykau 'gā nee, 'gā porogyta renupa nū. A'eramū 'gā awapap ja'wyja'wy 'gā nupi Jarejuwarete 'ga porogyta renupa.

⁴⁵A'eramū 'gā ojewi opytuna 'gā opap ja'wyja'wyrāmū judeu 'gā amū 'gā nerekoayau.

—O'meramū 'gā 'i akou pē nupe. Nia'wyri 'gā. Pē mu'e tyweruu 'gā akou. O'meramū te 'gā 'i akou— 'jau judeu 'gā opytuna 'gā nupe, ojewi 'gā opap ja'wyja'wyrāmū 'gā poromū 'jau.

⁴⁶A'ere aipo ojeupe 'eramū Paulo 'ga je'egi etee 'gā nupe, Panape 'ga retee.

—Neperowiari 'ā Jarejuwarete 'ga. Nepēoweri etee 'ā 'ga pyri. Pē nupe ra'ne agawewi ako ore 'ga mome'ui ai'i. A'ere 'ā 'ga neperowiari etee ako ai'i— 'jau Paulo 'ga oje'ega judeu 'gā nupe, 'gā pojeupe'ema futat. —Au'je ajee ore pē nupe imome'u re. Oropoir ore 'awamū pē nū. Judeu'ema 'gā nupe te ore oi 'ga mome'wau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁷—Ymā te Janeruwarete 'ga 'i janee rakue:

"Amū'ē je pēē 'gā nupe teje'ega mome'waramū, judeu'ema 'gā nupe teje'ega mome'waramū.

'Ga 'ā ae katu'ok, pe'je ki 'gā nupe.

Oje'ega rerowiaaramū 'ga ae katu'ogi, pe'je ki 'gā nupe",

'jau 'ga ikwasiarukaa inuga janee rakue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁴⁸A'e renupa judeu'ema 'gā wekōēājamū ajemogyau.

—Esage te 'ā Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū futat 'gā aku'iramū ajemogyau 'ga je'eg are. A'eramū 'gā amū Jarejuwarete 'ga rerowiaa. Jarejuwarete 'ga remipyyrūmera 'gā 'ga rerowiaa. 'Gā amū Janeruwarete 'ga ipyyrūmū ojepeyriwaramū nakwaparimū warāu rūi. Aipo 'gā futat 'ga rerowiaaramū ajemogyau.

⁴⁹A'eramū futat 'gā awau Jejuī 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Jarejararete 'ga je'ega mokwasi'wau awau 'gā nupe. ⁵⁰A'ere judeu 'gā amū mara'neramū Paulo 'ga ree Panape 'ga retee. A'eramū 'gā awau 'wyria'ri 'gā nanē imamara'neukaa 'gā nee nū. Peu 'gā pyri kūjāmera 'gā amū ajemogyau. Ka'aranūū kwai ma'e 'gā. Judeu'ema agawewi. A'etea 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiaa. 'Gā nanē 'gā imamara'neukaa Paulo 'ga ree nū. A'eramū 'gā a'eramū 'gā nerekou tyweaete. A'eramū 'gā 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau ore wi— 'jau 'gā Paulo 'ga upe Panape 'ga retee.

⁵¹A'erauwe 'gā awau. O'wyawe 'gā opyapaawa mososoka opy awi inupānupāu ajuee, 'yja motototoka jui. 'Gā nee Janeruwarete 'ga jejukae'ema resaukaawamū 'gā opyapaawa nupānupāu ajuee 'gā nupe.

—Jeju 'ga 'ā ore oromome'u arakou pē nupe numiamū. A'ere 'ā 'ga neperowiari etee. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga amara'neramū pē nee. Werowiare'emamū 'ga pē katu'oke'ema futat— 'jau 'gā 'gā nupe. —A'eramū nipo pēē mama'eukwaawa rapyaw ipe futat pejewau— 'jau 'gā 'gā nupe opyapaawa nupānupāu ajuee.

A'eramū futat 'gā awau Ikoniu 'jaw ipe.

⁵² A'ere Jeju 'ga rerowiaara 'gā ku'iramū ajemogyau, Ātioki pewara 'gā. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā nerekou.

14

¹ Ikoniu 'jaw ipe nānēwējēmī nū. Ikoniu 'jaw ipe owaēm ire 'gā awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe Jeju 'ga mome'wau 'gā nupe nū. A'eramū 'gā Jeju 'ga rerowiaa, kwaiwete. Judeu 'gā judeue'ema 'gā netee Jeju 'ga rerowiaa nū. ² A'ere judeu 'gā amū Jeju 'ga nuerowiari. A'eramū 'gā Paulo 'ga je'ēwu'jaga futatee 'gā nupe. Panape 'ga nanē 'gā ije'ēwu'jaga nū. Judeue'ema 'gā nupe 'gā je'ēwu'jaga. A'eramū judeue'ema 'gā nanē 'gā futare'ema nū. ³ A'etea futat 'gā ako namutamutat peu Jeju 'ga mome'wau 'gā nupe, okyjawe'em futat akou Jeju 'ga mome'wau 'gā nupe:

—Janejararete 'ga 'ā ojejuka esage jane ree. Werowiarāmū 'ga ae katu'ogi— 'jau 'gā imome'wau 'gā nupe.

A'eramū taetu Janeruwarete 'ga aku'iramū 'gā nee. “A'jea futat 'gā jeje'ega mome'ui ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū taetu 'ga opājē esage mua 'gā nupe. A'eramū taetu 'gā aeremiapoe'ema apou akou. A'e resakara 'gā oporesagamū 'gā nee. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—A'jea futat 'gā 'ea. Sā'ā Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukara 'gā nupe— 'jau 'gā ajaupe.

⁴ A'ere naju'jaju'jawe tee rūi 'gā poromutamū Paulo 'ga ree Panape 'ga retee. A'eramū amumera 'gā etee oporomutamū judeu 'gā nee.

⁵ A'eramū 'gā ajatykau ojemoywyräfena 'gā nee. Judeu, judeue'em. Mīmera 'gā ajatykau o'wyrria'ri 'gā netee. Ita pyu 'gā juka are 'gā afuweramū.

—Pe'je ajee ita pyu sijuka 'gā 'ū— 'jau 'gā ajaupe.

⁶ A'ea 'ga amū enupa. A'eramū 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe.

—Ita pyu pē juka are 'gā fuweramū ki 'ei— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'eramū Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Pe'je ajee soo jareka'jama 'gā nui— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i. Ere ajee iruukwe— 'jau Panape 'ga 'ga upe.

A'eramū 'gā oka'jama jui. Likonia ywy pe 'gā awau oka'jama. Lистра 'jawa 'upa Likonia ywy pe. Teripe 'jawa nanē 'upa Likonia ywy pe futat nū. ⁷ Kwe pe 'gā awau akou morogyta esage mome'wau 'gā nupe.

—Werowiarāmū Jeju 'ga aetywera pe'ai ae wi— 'jau 'gā awau akou imome'wau 'gā nupe.

⁸ Lистра 'jaw ipe ipyteu ma'e 'ga 'ūina wapyka. Nuatai futari 'ga u'aa ppy we futat.

Peuwara 'gā nupe Paulo 'ga Jeju 'ga mome'uramū ipyteu ma'e 'ga nanē 'ūina enupa nū. ⁹ A'eramū ipyteu ma'e 'ga 'jau ojeupe 'ūina. “Kuu. Arowiat pa je 'ga kwy. Tajekatu'ok 'ga 'jau kwy”, 'jau 'ga 'ūina ojeupe tee futat.

Poje Paulo 'ga amā'jāu iteu ma'e 'ga ree. “Werowiat pa ipyteu ma'e 'ga Jeju 'ga 'ūina ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. ¹⁰ A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Efu'am jui— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

A'erauwe ipyteu ma'e 'ga pori pym afu'ama awau watau. ¹¹ A'eramū futat 'ga fu'ama resakara 'gā wafukaita:

—Kuu. Nakūima'e 'gā nūi ra'e nū'ū. Maira 'gā te 'ut owaēma janee ra'e— 'jau 'gā Paulo 'ga upe, iteu ma'e 'ga mafu'amamū.

Oje'eg imū etee 'gā ajemogyau wafukaita. A'eramū Paulo 'ga 'gā afukaja kwaape'ema.

¹² A'eramū 'gā omaira rera nuga 'gā nee. Jupete 'gā inuga Panape 'ga ree. Paulo 'ga oje'ega u'ama 'gā nupe. A'eramū 'gā Mekuriu nuga 'ga ree.

¹³ Gā maira roga, Jupete roga, 'ūina amunawa rowase. 'Gā maira rog are omaenun ma'e 'ga mukūja kwatau rerawau 'ywyotyra reewe. 'Ywyotyra monou kwatau are.

—Simuoryp Paulo 'ga Panape 'ga retee 'jau. Maira futat 'gā na'e. Sijuka kwataua iapyau 'gā nupe— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

¹⁴ A'e resakawe Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Kuu. Maran te 'gā “kwataua sijuka 'gā nupe”, 'gā 'i janee 'wei?— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga upe etee te 'ā ae kwatau jukai iapyau rakue. Jane upe niapyawarūi — 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe.

A'erauwe 'gā awau ujāna wafukaita 'gā nupe.

¹⁵ —Pē'me eteete awi nū'ū. Pē 'jawewara te ore. Namaira rūi ore— 'jau 'gā 'gā nupe.

Waity monoroka awau 'gā nepejāna wafukaita. 'Gā jemuaēma 'gā nerekou 'gā naity monorogukaa 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'jau kwatau apisi are ifuwet ma'e 'gā nupe:

—Jejui 'ga je'eg are te ore ruri pē mu'jau— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —Au'je ki maira'me rerowiar ire 'awamū. Jejui 'ga 'ā ako ma'ea. A'eramū pēē 'ga etee erowiaa ete Jarejuwarete 'ga retee. 'Gā te ako ma'ea. 'Gā nupe etee peporogya etee. 'Gā te aeje'ega wanup— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —Aga maira'me a'agawa peje'ega nuenuwa'uweri. A'eramū pēē pejejoia juī. Jarejuwarete 'ga te perowiat. 'Ga te namanūa'uweri. Aeje'ega wanup ojeupe aeje'egamū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —'Ga te 'agamū ywya wapo rakue. Mama'ea wapo katu katu rakue. Ywaga 'ga iapou. Wyra, wyra'i, ipira, 'y. Nitywi futari mama'ea mū 'ga remiapoe'emera. Ma'eramū 'ā ae 'ga remiapofer imū etee futat 'ga kwaawi— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau. ¹⁶—Ymā te Janeruwarete 'ga janeremifutara apoukari etee janee rakue. ¹⁷A'ere jane 'awamū 'ga remiapofera esage resagi. A'eramū jane 'ga remiapofer imū etee futat 'ga kwaapa. 'Ga te 'ā amana amut janee. 'Ga te 'ā mama'e motyarumū ityarama rupi etee futat. Aeremi'ua nanē nū. 'Ga te 'ā imua janee nanē nū. Mīmēra 'ga 'ā iapou katu katu ae maku'iaawamū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

¹⁸A'ere aipo 'gā 'eramū miamū 'gā kwatau juka are 'gā fueweramū etee futat. ¹⁹A'e pe judeu 'gā amū 'ua owaēma 'gā nupe. Ātioki 'jaw awi 'gā 'ua. Ikoniu 'jaw awi 'jau. Ikoniu 'jaw ipe 'gā nekoramū judeu 'gā amara'neramū 'gā nee rai'i. A'eramū Paulo 'ga ojee 'gā mara'neramū awau ajepeja amunaw ipe Panape 'ga retee. A'ere 'gā nee imara'ne ma'e 'gā oi tee 'gā newiri. A'e 'gā poromū 'ut o'meramū 'gā nekwaw ipewara 'gā nupe.

—Nia'wyri noko 'gā— 'jau futatee 'gā 'gā nupe.

A'eramū aipo amunaw ipewara 'gā nanē amara'neramū 'gā nee nū. “Nia'wyri noko 'gā”, 'ga 'e futateeramū.

A'eramū 'gā Paulo 'ga apiau ita pyu 'ga rerekou. A'eramū 'gā Paulo 'ga jukawaipa ita pyu. A'eramū 'gā 'ga rerawau eroyryryka amunaw awi. 'Ga rerawau inuga yty apy'rarimū. “Amanū nipo 'ga re'ā”, 'jau 'gā 'ga rerawau inuga aja.

²⁰A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gā oi 'ga ywyri ajatykau. Ojeywyri 'gā jatykaramū 'ga oferapa 'gā nupe nū. Afu'ama awau amunaw ipe osou nū, Panape 'ga retee nū. Ai'uwe Paulo 'ga Panape 'ga retee awau pe awi. Ajepeja amunaw ipe Teripe 'jaw ipe awau ajukaa'iw ire nū.

²¹Peu Teripe 'jaw ipe Paulo 'ga Panape 'ga retee Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe nū:

—Jejui 'ga werowiarāmū 'ga ae katu'ok— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe, Teripe 'jaw ipewara 'gā nupe.

A'eramū kwaiwete 'gā Jejui 'ga rerowiaa.

A'ere 'gā awau ojewya wekwawera amunaw ipe nū. Listra, Ikoniu, Ātioki. Mīmēra amunaw ipe 'gā awau ojewya nū. Ātioki 'upa Pisiri ywy pe. ²²A'ea wekwaw ipewara 'gā nupe oporogytau, Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe.

—Pēē 'ā Jejui 'ga rerowiaara. A'eramū pēē pejeku'iramū, peje'arasige'emamū. Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gā nipo “O'meramū te 'gā 'i”, e'i pē nupe. “Nia'wyri Jejui 'ga rerowiaara”, e'i pē nupe, pē nerekou tyweaete— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —A'ere kasi Jejui 'ga rerowiaara peetyg ine. Pejejemogyppyyka etee Jejui 'ga ree. “Ga rerowiar awi oropoire'em ire ore oi ywag ipe anure”, pe'je etee ki pejejaupe— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga retee 'gā nupe. —“Janeruwarete 'ga ore'wyriara”, pe'je ete ki pejejaupe, aipo 'gā 'eramū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

Akou amunawa moyka, awawera amunaw ipe etee te futat 'gā awau akou 'gā mu'jau nū.

²³A'eramū futat 'gā amunaw ipe owaēmawe 'gā 'ga amū muēma imogou 'wyriaramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe, pastor 'jawa mogou 'gā nupe. Peu amunaw ipe owaēmawe nanē nū nānēwējēmī futat imuēma imogou 'gā nupe. Aipo apo re 'gā ojemi'ware'ema Ku'jywa 'ga upe oporogytaawamū:

—Ku'jyp. Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā nee ore oroje'ega monoi enee. Ojemogyppyyk 'gā ene ree. A'eramū ene ejejukau 'gā nee— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee.

²⁴A'ere Jarejuwarete 'ga upe oje'ega mono re awau nū. Awau Pisiri ywy raapa. Awau Periki 'jawa amunaw ipe, Pāfiria ywy pe 'up ma'e pe.

²⁵A'e pe 'gā Jejui 'ga mome'wau peuwara 'gā nupe nū. A'e awi 'gā awau Ataria 'jawa amunaw ipe nū. Ataria 'upa 'yē'ē 'arimū. ²⁶A'e pe 'gā yaruu pype u'aawa mepyu. Awau ojewya 'uawera amunaw ipe Ātioki pe nū, Siria ywy pe 'up ma'e nū. A'ea amunaw awi 'gā o enune Jejui 'ga rerowiaara 'gā oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rai'i: “Ejejuka esage ki 'gā nee 'gā nerekou. Eneje'ega 'gā oo imome'wau akou kwe pe. A'eramū ene ejejukau 'gā nee”, 'jau 'gā oje'ega Ku'jywa 'ga upe rai'i. Aipo Jarejuwarete 'ga upe 'gā 'e re Paulo 'ga awau watau Panape 'ga retee akou Jejui 'ga mome'wau rai'i. A'ere 'gā aipo 'gā porowyky

teepawamū 'awamū. A'eramū 'gā 'ua ojewya nū Ātioki pe nū. ²⁷ A'eramū 'gā owaēm ire Jejuu 'ga rerowiaara 'gā majatykau. A'eramū futat 'gā wekwawera mome'wau, Jarejuwarete 'ga ojeupe iapoawera mome'wau 'gā nupe:

—A'jeteetewi te 'ga iapoi oree. Judeue'ema 'gā we futat werowiat— 'jau 'gā 'gā nupe. —Nanuara futat te 'ā Ku'jywa 'ga afutat Jejuu 'ga rerowiaara. Najudeu 'gā etee rūi erowiaara futat te 'ā 'ga afutat. Judeue'ema 'gā erowiaara nanē futat te 'ā 'ga afutat nū. Nanuara futat te 'ā esage 'ga upe— 'jau 'gā ajaupe, worywamū 'gā imome'u are.

²⁸ A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee akou fukuu 'gā pyri peu.

15

Jerusareg ipe 'gā oawet

¹ Anure judeu 'gā amū 'ua oje'wyr awi, Judeja ywy awi. Ātioki pe awau. A'e pe 'gā Jejuu 'ga rerowiaara 'gā mu'jau tyweruu.

—“Pe'je pejewau pejemojewagukaa 'gā nupe. Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat peapo. Kasi a'e pe Ku'jywa 'ga nepē katu'ogi ne”, e'i Moisesi 'ga rakue— 'jau 'gā 'gā nupe.

² A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee 'jau 'gā nupe:

—Naani. O'meramū te 'gā 'i. Perowiat kasi 'gā ne. Judeu 'gā nupe etee te Moisesi 'ga 'i rakue— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'ere pēē naani. Nepemojewakawi. Judeu 'gā 'jawe 'e re amunipo 'ā nan tee futat pejemojewak. A'ere naani. Niapoawi aipoa. Jejuu 'ga ae erowiarāmū te Janeruwarete 'ga ae katu'ogi— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga retee 'gā nupe.

A'eramū 'gā ajamueu kwaiwete aipoa morogyta are. A'ere 'gā nojomojerowiari etee. A'eramū Paulo 'ga awau Panape 'ga retee Jerusareg ipe oporonupa ee Jejuu 'ga remimonofera 'gā nupe. A'eramū peuwara 'gā 'gā amū monou 'gā nupi. Peu Jerusareg ipe 'gā 'gā monou aipoa morogyta are 'gā momoranuwukaa.

—Pe'je pejewau peu Jejuu 'ga remimonofera 'gā nupe pejeporonupa ee. “A'jea te ae judeurāmū etee aejemojewagi?” tepe'je 'gā nupe 'jau. “A'jea te ae ijewak ma'eramū etee ae jekatu'ogi?” pe'je pejewau Jejuu 'ga remimonofera 'gā nupe. Jejuu 'ga rerowiaara 'gā 'wyrara 'gā nupe nanē pēē pejeporonupa ee nū— 'jau 'gā 'gā nupe 'gā monou peu.

³ A'eramū 'gā awau Jerusareg ipe oporonupa ee. Ātioki 'jaw awi 'gā awau. Awau 'gā Fenisia ywy raapa. A'ere Samari ywy raapa nū. Awaw ipe 'gā akou oporogytau Jejuu 'ga rerowiaara 'gā nupe. Amunawa moyka.

—Ymāwarera 'gā 'awamū wetypap. Jejuu 'ga ete 'gā 'awamū werowiat. Judeue'ema 'gā we futat 'ga werowiat— 'jau 'gā Samari ywy pewara 'gā nupe imome'wau.

Aipo ojeupe imome'urāmū 'gā aku'iramū.

—A'jea futat. Nanuara futat te 'ā Janeruwarete 'ga afutat— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁴ Nan futat awau akou kwe pe imome'wau. Awau 'gā owaēma Jerusareg ipe. Jerusareg ipe 'gā waēm ire Jejuu 'ga rerowiaara 'gā 'gā napeje'ega. Jejuu 'ga rerowiaara 'gā 'wyrari, Jejuu 'ga remimonofet. Mīmēra 'gā 'gā napeje'ega.

A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee wekwawera mome'wau 'gā nupe.

—Kwe pe ore oi arakou Jejuu 'ga mome'wau amunawa moyka ikue. A'eramū 'gā Jejuu 'ga rerowiaa kwaiwete. Judeue'ema 'gā we futat erowiaa. Ymāwarera 'gā etykapap. A'eramū 'gā 'awamū Jejuu 'ga rerowiaa ojekatu'okawamū— 'jau 'gā 'gā nupe, wekwawera mome'wau.

⁵ A'eramū fariseu 'gā amū afu'ama oje'ega 'gā nupe:

—Naani. Jejuu 'ga rerowiar ire judeue'ema 'gā we futat 'awamū 'gā jemojewagi Moisesi 'ga je'eger imū etee futat. 'Ga 'eawer imū etee futat 'gā nanē mama'e apoi ore 'jawe nū— 'jau fariseu 'gā 'gā nupe.

⁶ A'ere Paulo 'ga nafutari etee futat. A'eramū 'gā oporogytau kwaiwete aipoa morogyta are. “Simu'e wējēmī futat nipo aje jane 'gā Moisesi 'ga remikwasiarer are nū? Naani futari te ra'u nū?” 'e are 'gā ajamueu kwaiwete. ⁷ A'eramū kwaiwete 'gā jamue re Pedro 'ga afu'ama oporogytau 'gā nupe:

—Kunumīmet, Peapyaka je ree. Je te ako Jejuu 'ga je mogo judeue'ema 'gā nupe morogyta esage mome'waramū ikue. A'eramū pēē ikwaapa 'ga 'eawera. “Tejerowiarāmū te je 'gā katu'ogi”, e'i 'ga ikue. A'eramū 'ga werowiarāmū te ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. ⁸ —Janeruwarete 'ga okwaap katu katu mama'ea. A'eramū 'ga ikwaapa werowiarāmū. A'eramū ako 'ga U'agesage mua judeue'ema 'gā nupe nanē futat ai'i nū. Sooko 'ga judeurāmū imura janee ikue. Nan futat ako 'ga imua 'gā nupe ai'i. ⁹ A'eramū 'ga werowiarāmū te ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe. —Jarejuwarete 'ga upe jane aju'jaju'jawe etee futat. A'eramū ako 'ga 'gā werowiar ppyrauwe 'gā katu'oka ikue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe, u'ama oporogytau.

—Sooko 'ga jane upe iapoa ikue nū. Nan futat ako 'ga iapoi 'gā nupe ai'i. ¹⁰ Ma'eramū sipo ajee Jarejuwarete 'ga je'ega erekoemāpyra 'jawe etee pereko? “Simamara'neukat 'ga jarejee”, pe'je 'ā— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama oporogytau.

—Ymā miāmū 'ā janeypy 'gā nuenupawa'uweri Moisesi 'ga je'egera rakue. Jane nanē nienupawa'uweri nū. A'etea 'ā pēē “Simu'e 'gā 'ga je'eger are”, pe'je 'gā nupe. ¹¹ Na'ga je'egera renuparamū rūi Jejuu 'ga ae katu'ogi. Jejuu 'ga ipota'wata'wa ae ree. A'eramū 'ga ae werowiamū etee ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga oje'ega 'gā nupe u'ama.

¹² A'eramū 'gā opika etee ajemogyau Pedro 'ga je'ega renupa. Wea'aramū ajemogyau aipoa morogyta are.

A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee wekwawera mome'wau nū:

—Kwe pe Janeruwarete 'ga ore monoi ai'i. A'eramū judeue'ema 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete. Aeremiapoe'ema nanē 'ga iapoukaa oree 'gā neape ai'i— 'jau 'gā 'gā nupe imome'wau.

¹³ 'Gā porogytapaw ire Tiago 'ga afu'ama oporogytau 'gā nupe nū:

—Peapyaka je ree nanē nū. ¹⁴ Simāo Pedro 'ga je'ega jane ako sienup ko. Janeruwarete 'ga a'jea futat opājēa wesaukat judeue'ema 'gā nupe. A'eramū 'ga opota'waramū 'gā nee. A'eramū 'ga 'gā amū mū'jāu werowiamū a'jea futat— 'jau Tiago 'ga 'gā nupe.

¹⁵ —Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue:

¹⁶ “Je Pēnuwaretea.

Ymā te je Davi 'ga mogoi 'wyriaramū tejemiayuwa 'gā nupe ikue.

A'ere 'ga manū re jeremiayuwa 'gā poiri je wi.

A'eramū je 'gā mokwasi'waukaa.

A'ere nipo je anure 'gā majatykai nū”, 'jau 'ga rakue.

¹⁷ “Omajatykaramū te nipo 'gā je rerowiari nū.

Towajat tesirūmeretea we futat nipo je rerowiaa.

Tejemipyryūmera 'gā tejerowiaara futat, te je 'ā afutat”,

¹⁸ 'jau Janeruwarete 'ga rakue— 'jau Tiago 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

¹⁹ —Ma'eramū je 'ā aipo je 'i pē nupe: Tene judeue'ema 'gā jemogyi. Jarejuwarete 'ga 'gā werowiat. Nanuara futat te 'ā esage Ku'jywa 'ga upe. ²⁰ A'eramū jane ka'arana etee amū monou ikwasiaa 'gā nupe aipo 'jau:

—Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Ajepeja aipo 'jau. Wyrā rya ki pemonykyt juī. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanē pēē i'wawe'em nū. Ajepeja aipo 'jau. Kūima'eramū ae ajuemireko are akowe'em. Kūjā nanē nū. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanē wemirekoa etee futat erekou nū. Aipoa sa'e imonou ikwasiaa ka'aran are 'gā nupe— 'jau Tiago 'ga 'gā nupe.

²¹ —Ymā we futat 'gā 'ā Moisesi 'ga remikwasiarera mogyta renuwi ajemogyau judeu 'gā jatykaaw ipe rakue, morowykye'ema momagwamagwapa rakue. A'eramū 'gā ikwaapa futat Jarejuwarete 'ga je'ega— 'jau Tiago 'ga u'ama 'gā nupe.

A'eramū 'ga pytuna 'gā Tiago 'ga 'e futaa. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—A'jea futat aipo resageramū. A'eramū jane nan iapoa— 'jau 'gā ajaupe.

Judeue'ema 'gā nupe 'gā eawet

²² A'eramū Jejuu 'ga remimonofera 'gā amū, Jejuu 'ga rerowiaara 'gā, 'gā 'wyriara 'gā netee ajatykau oporogytau ajaupe:

—Simono jarepytuna 'gā amū 'gā nupi Ātioki pe 'jau— 'jau 'gā ajatykau oporogytau.

A'eramū 'gā 'gā monou 'gā nupi. Paulo, Panape. Mīmera 'gā nupi 'gā 'gā monoi. 'Ga amū rera Judas. Mukūi aipo 'ga rera. Pasapasi 'ga rer'irūa. Ajepeja 'ga rera Silasi. Aipo kūima'e 'gā nee Jerusareg ipewara 'gā ojemogyppyka. A'eramū 'gā 'gā mū'jāu Ātioki pe 'gā monoawamū.

²³ A'eramū 'gā najuejue etee futat ka'arana kwasiaa imonou Ātioki pewara 'gā nupe:

Ore mū Jejuu 'ga remimonofera, ore mū 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara, ore mū 'ga rerowiaropyya. A'eramū ore ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. Oropytuna 'gā amū nanē ore imonou pē nupe nū. “Jaruetee te pejemogy” 'ea ore imonou pē nupe, 'ga rerowiaar yauramū Ātioki pewaramū, Siria wyy pewaramū, Sirisia wyy pewaramū nanē nū. Pēē judeue'ema juejue.

²⁴ Morogyta mū ore aruenup. Oreytuna judeu 'gā amū a'e oo peu Ātioki pe pē mu'jau tyweruu rai'i. A'eramū 'gā a'e “pejemojewag iki”, 'jau pē nupe rai'i. “Kasi a'e pe Janeruwarete 'ga nepē katu'ogi ne”, 'jau 'gā a'e pē nupe rai'i. A'ere 'gā naoreje'eg imū rūi 'gā oi. Ojeteetee futat 'gā oi ekoete pē mu'jau tyweruu akou rai'i.

²⁵⁻²⁷ A'eramū ore a'eramū oropytuna 'gā amū monou 'gā moporogytaukaa pē nupe. Paulo 'ga futat ako 'ut Panape 'ga retee rai'i. 'Gā 'ā jarejekoty'aaw esagea futat. A'eramū

'gā nupi ore oropytuna 'gā monou. Silasi 'ga, Judas 'ga. Mīmera 'gā ore imonou 'gā nupi. Oroporogytafera nipo 'gā imome'wau pē nupe nū, 'jau 'gā imonou ikwasiaa ka'aran are.

Paulo 'ga Panape 'ga retee akou Jejuī 'ga mome'wau 'gā nupe. Afuweramū agawewi 'gā 'gā nee rai'i. A'etee 'gā Jejuī 'ga omome'u amunawa moyka rai'i. A'eramū a'e 'gā kwaiwete Jejuī 'ga rerowiaa rai'i. ²⁸ A'eramū ore porogyta ore ruwamū Janeruwarete 'ga 'Agesagea ore poaa, ore mu'akwaapa. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga 'eawer imū imonou ikwasiaa ka'aran are pē nupe.

²⁹ Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Wyra rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanē pēē i'wawe'em nū. Kūima'eramū ae ajuemireko are akowe'em. Kūjā nanē nū. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanē wemirekoa etee futat erekou nū.

Aipo renuw ire nipo a'jea futat pejemogy esage. Pejejuka esage ki pejejee. Teepap ore 'ea.

Aipo e'i ete ore je'ega ka'aran are.

³⁰ A'ere 'gā wemimuēmera 'gā monou judeue'ema 'gā nupe. A'eramū 'gā awau Paulo 'ga rupi, Panape 'ga reewe. 'Gā ka'arana rerawau Ātioki pewara 'gā nupe.

Ātioki pe owaēm ire 'gā Jejuī 'ga rerowiaara 'gā majatykau. Ka'arana monou 'gā 'wyrriara 'ga upe. ³¹ A'eramū 'gā 'wyrriara 'ga imogytau 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ga je'ega renupa. A'eramū futat 'gā aku'iramū ajemogyau. Kwaiwete 'gā ku'iramū. ³² Imogytapaw ire Judas 'ga Silasi 'ga retee oporogytau 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā poromū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejemogyppyka Jejuī 'ga je'eg are. 'Ga je'ega peenup. A'eramū pēē erowiaa futat. Peetyk futat kasi 'ga rerowiara ne— 'jau Judas 'ga Silasi 'ga retee 'gā nupe.

³³ A'eramū 'gā akou fukuu'i 'gā pype. A'ere 'gā pype ako fukuu'i re 'gā o'wya akou 'gā nui nū.

—Ko ore oi arakou pē nui nū— 'jau 'gā 'gā nupe.

—Pe'je 'wei. Jaruete nipo peo pejekou 'ja. "Jaruete te pejemogy" 'ea 'gā amut pē nupe, pe'je ki jarejewirera 'gā nupe— 'jau Jejuī 'ga rerowiaara 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau ojewya oje'wyr ipe nū.

³⁴⁻³⁵ A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee ete akou fukuu'i peu, 'gā mu'jau nū, opytuna Jejuī 'ga rerowiaara 'gā netee. A'eramū 'gā kwaiwete Jejuī 'ga rerowiaa ajemogyau.

Panape 'ga wi Paulo 'ga pojo'okawet

³⁶ Anure Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Soo jarewawera amunawa momyrūmū jarekou Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nesaka 'jau nū. "Werowiat je sipo 'gā 'ga ajemogyau" 'e resaka 'jau— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe.

³⁷ A'eramū Panape 'ga 'jau 'ga upe:

—Juā Maku 'ga ki ajee siroo jarejeupi nū— 'jau Panape 'ga Paulo 'ga upe.

³⁸ A'ere Paulo 'ga niparuerooweri Juā Maku 'ga ree.

—Nanuara ako 'ga ojewyt etee jane wi ikue. Pāfiria ywy pe jane rekoramū ako 'ga jewyri jane wi ikue— 'jau etee Paulo 'ga Panape 'ga upe.

³⁹ A'eramū 'gā a'eramū ajamueu Juā Maku 'ga rerooe'em are. A'eramū 'gā opojo'ogamū ajauī. A'eramū Panape 'ga Juā Maku 'ga retee awau yaruu pype. 'Ypō'ōū me 'gā awau, Sipiri pe.

⁴⁰ A'eramū Paulo 'ga Silasi 'ga etee erawau oirūnamū nū. A'eramū 'gā pytuna 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee:

—Ku'jyp. Kwe pe 'gā oi watau akou. Esag iki 'gā e'ŷina. Emu'akwaaw iki 'gā imogyau— 'jau 'gā oje'ega Jarejuwarete 'ga upe, 'gā o enune 'gā nee.

⁴¹ A'ere Paulo 'ga Silasi 'ga rerawau erekou Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe eroporogytau. Awau 'gā Siria ywy raapa. A'eramū 'gā awau Sirisia ywy raapa nū. Jejuī 'ga rerowiaara 'gā maku'iu 'gā awau oporogytau 'gā nupe.

16

Paulo 'ga rupi Timoteo 'ga oawet

¹ A'ere Paulo 'ga Silasi 'ga retee awau owaēma Teripe 'jaw ipe, Listra 'jaw ipe 'jau. Listra 'jaw ipe Jejuī 'ga rerowiaara 'ga amū akou. 'Ga rera Timoteo. 'Ga y ēē judeua. Ēē nanē Jejuī 'ga rerowiaa nū. A'ere 'ga ruwa 'ga gregoa. ² Listra 'jaw ipe ajemogy ma'e, Ikoniu 'jaw ipewara 'gā netee oporomutaramū Timoteo 'ga ree. A'eramū 'gā oporogytau esage Timoteo 'ga ree Paulo 'ga upe.

³ A'eramū Paulo 'ga Timoteo 'ga reroo are afuweramū ojeupi. A'eramū 'ga 'ga mojewaka judeu 'jawe. Peu ajemogy ma'e 'gā judeu 'gā okwaapap, “Gregoa Timoteo 'ga ruwa 'ga” e kwaapa. A'eramū 'ga ruwa 'ga Timoteo 'ga mojewake'ema rakue.

—Judeu 'gā pyri soo 'jau. A'eramū je ene mojewaka ra'ne— 'jau Paulo 'ga Timoteo 'ga upe. A'eramū Paulo 'ga 'ga mojewaka. 'Ga y ēē judeua wejue. A'eramū 'gā 'ga mojewaka. ⁴ 'Ga mojewag ire 'gā awau. Paulo, Silasi, Timoteo. Mīmera 'gā awau akou amunawa moyka Jejuu 'ga rerowiaara 'gā nesaka. Jerusareg ipewara 'gā 'eawer are 'gā 'gā mu'jau awau akou. Jejuu 'ga remimonofera 'gā 'eawera mome 'wau 'gā nupe.

—Pēē 'ā judeue'ema. A'ere 'ā pēē jēmī Jejuu 'ga perowiat. A'eramū ki pēē 'gā 'eawera renupa pejejemogyau— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁵ A'eramū Jejuu 'ga rerowiaara 'gā opoire'ema futat 'ga rerowiar awi. Ywawuje futat 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramū futat 'gā awau ajamu'jau Jejuu 'ga je'eg are. A'eramū futat 'gā Jejuu 'ga rerowiaa, kwaiwete. Ai'iwe amū nū, ai'iwe amū nū, ai'iwe amū nū. Kamēšīete futat Jejuu 'ga rerowiaara 'gā awau ojemomytuna.

Masetoni ywy pewara 'ga Paulo 'ga mo'wyawet

⁶ 'Gā mu'epaw ire 'gā awau ajepeja ywy pe nū. Frigia ywy raapa awau. Garasi ywy pe nanē 'gā awau nū, peuwara 'gā mu'jau nū. Asia ywy pe te 'gā awau etee numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi 'gā nupe:

—Kwe pe peo awi— 'jau 'ga 'Agesagea oje'ega 'gā nupe.

A'eramū 'gā awawe'em Asia ywy pe. Misia ywy pe etee 'gā awau. ⁷ Pe awi 'gā o'wya Pitinia 'jaw ipe numiamū. A'ere nānēwējēmī Janeruwarete 'ga 'i 'gā nupe nū:

—Peo awi kwe pe— 'ga 'i etee 'gā nupe nū. —Ajepeja amunaw ipe te pekwap— 'jau etee 'ga 'gā nupe nū.

A'eramū 'gā awau ajepeja ywy pe etee nū. ⁸ Awau 'gā Misia ywy raapa etee. Awau 'gā owaēma Troate 'jawa amunaw ipe. Peu etee Janeruwarete 'ga 'gā oo futari. 'Yē'ē 'arimū aipoa 'gā wawa 'upa.

⁹ Ypytunimū kūima'e 'ga amū ojesaukaa Paulo 'ga upe, Masetoni ywy pewara 'ga oje-saukaa 'ga upe.

—Ejot ore pyri 'au. Ejot 'au ore mu'jau— 'jau 'ga u'ama 'ga upe.

A'eramū Paulo 'ga wea'aramū wemiesager are. “Janeruwarete 'ga 'ga wesaukat jee. Masetoni ywy pe ekwap Jejuu 'ga mome'wau peuwara 'gā nupe, e'i 'ga jee”, 'jau 'ga ojeupe wea'aramū ee. ¹⁰ “Janeruwarete 'ga pa je renūi ra'e. Jejuu 'ga ekwap imome'wau 'gā nupe, e'i pa 'ga jee ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga wemiesagera mome'wau opytunamū oree. Imome'u re, Paulo 'ga 'jau:

—“Werowiarāmū Jejuu 'ga pētywera moiri pē nui, ere ewau imome'wau 'gā nupe”, 'jau 'ga jee ai'i— 'jau Paulo 'ga oree imome'wau.

Troate 'jaw ipe Lukaramū je rekoikiue. A'eramū je tewau 'gā nupi, pe awi 'gā oramū.

Firiposi pe 'ga Jejuu 'ga mome'uawet

¹¹ Ai'iwetetewe Paulo 'ga ore reru'aa yaruu pype. Arawau 'yē'ē raapa. Arawau orowaēma 'ypō'ōū mū pe, Samutrasia 'jaw ipe. Peu ore orosea yara pype etee futat. Ai'iwetetewe ore arawau 'y raapa nū. Arawau 'y owajara katy orojekoka. Neaporisi 'jaw ipe orojekoka. Peu ore yara rejaā arawau wywri etee futat nū. ¹² Arawau ore orowaēma amunawa upe, Firiposi 'jawa upe. Amunawaretea futat poromū. Nitywi peu amunaw amū nū. Aipoa tāmējē futat 'up rakue. Roma pewara 'gā poromū iapou rakue, oje'wyrarete apou rakue. 'Gā 'wyrareteretea te poromū. Peu futat ore arakarakou'ikue.

¹³ Morowykye'ema rupi ore aruēma arawau 'y 'arimū oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

—Jarejatykaawa tywe'emamū 'ā jane judeuramū jane porogytai 'y 'arimū 'ga upe jepi— 'jau ore arajaupe.

A'eramū ore arawau 'y 'arimū oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Peu ore arawau aruapyka oroporogytau kūjāmera 'gā nupe. Nitywi kūima'e 'gā. Kūjāmera 'gā etee futat 'up. A'eramū ore kūjāmera 'gā nupe etee futat ore Jejuu 'ga mome'wau. ¹⁴ Paulo 'ga renupara mū, Lidia ēē. Jarejuwarete 'ga muorypara mū ēē. Taity esage me'egara ēē. Tiatira pewarera ēē. Ēē poromū 'ūina Paulo 'ga Jejuu 'ga mome'u renupa 'ūina. A'erauwe futat Jejuu 'ga ēē mueapyou Paulo 'ga je'eg are. A'eramū ēē Jejuu 'ga rerowiaa. ¹⁵ 'Gā nupe oroporogytapaw ire ore Lidia ēē pymīāu 'y pe, ēē pytuna 'gā netee futat.

—Pēē 'ā Jejuu 'ga perowiat. A'eramū ore pē pymīāu 'y pe— 'jau ore 'gā nupe, 'gā pymīnamū. Opymī re ēē oje'ega oree:

—Pe'je iruukwe jerog ipe. “A'jea futat sipo ēē Jejuu 'ga rerowiari ra'e”, pe'je jee ne. Jejuu kīā rerowiaara futat je 'awamū. A'eramū pēē pejejua jerog ipe 'awamū pejepytu'wawaipa ore'wyr ipe. Tepekopekoi'ore pyri 'jau— 'jau ēē oree.

A'erauwe ore oi eē rog ipe.

Paulo 'ga Silasi 'ga retee

¹⁶ Poje ore arawau arajemogyau Jarejuwarete 'ga upe oroporogytaaw ipe. Pe aje kūjāmuku eē ore rowosōu 'ua. Eē mama'eukwaawa wereko opir are. Eē rupiwara eē mu'jau mama'e jeaporam are. A'eramū tesirūmera 'gā 'ua oporonupa ijeaporam are eē upe. A'eramū eē rupiwara imome'waukaa eē upe 'gā nupe. Kūima'e 'gā amū eē jara. Ojeupe imome'u re ee oporonup ma'e 'gā eē mepyau. Eē futat ka'aranūū pyyka imonou ujara 'gā nupe. ¹⁷ Eē poromū 'ut ore rowosōu. 'Ua eē ore rewiri wafukaita ekoete.

—Koa kūima'e wā Ku'jywa kiā amut ae katu'oga mome'wau janee. “Jejuī 'ga futat aetywera omoit ae wi, ae katu'oka”, e'i wā akou imome'wau. “Werowiaramū Jejuī 'ga janetywera moiri jane wi, jane katu'oka”, e'i wā akou imome'wau janee— 'jau eē akou wafukaita 'gā nupe, 'ua ore rewiri.

¹⁸ Namutat eē rekoi iapou. Ai'iwe nū, ai'iwe nū, ai'iwe nū.

Poje Paulo 'ga amara'neramū eē ree. Omopiro'ysā'ysagamū 'ga ojerowaka eē ree 'jau eē upe:

—Jejuī 'ga rer imū je 'i enee: Ere ejepe'au eē wi, eē tyweramū, 'jau je enee— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

A'erauwe mama'eukwaawa ojepe'au eē wi.

¹⁹ A'eramū eē jara 'gā amara'neramū Paulo 'ga ree.

—Eē pirowara eremoit eē wi ra'e. 'Awamū pa ajee 'gā ka'aranūū namuri oree ra'e— 'jau 'gā amara'neramū Paulo 'ga ree.

A'eramū aipoa kūjā eē jara 'gā Paulo 'ga pyyka Silasi 'ga retee 'gā nerawau ajatykaaw ipe 'wyriara rowase.

²⁰ —Ko 'gā 'ā kūima'e 'gā a'jea futat judeua ra'e— 'jau kūjā eē jara 'gā 'gā nerawau 'gā mome'wau 'wyriara 'gā nupe. —A'ere 'ā 'gā nur ekoetei 'au mama'e tywera apou jane'wyr ipe— 'jau 'gā 'gā nupe. —'Gā 'ut ajamamara'neukaa. 'Gā nemimu'ea 'gā mamara'neukat 'gā nee— 'jau futatee 'gā 'wyriara 'gā nupe. ²¹ —Wemiapo are 'ā 'gā nuri jane mu'jau ekoete. Jane 'ā romanū 'wyriara 'ga remiayuwa. A'eramū jane jarejemu'jawe'em 'gā nemiapo are. 'Gā nemiapo are jane jemu'eramū jane 'wyriararete 'ga amara'neramū jane ree. A'eramū jane jarejemu'jawe'em 'gā nemiapo are— 'jau 'gā 'wyriara 'gā nupe.

²² A'erauwe futat peu ajatyka ma'e 'gā afukai:

—A'jea futat te 'ā 'gā mama'e tywera apo ekoetei 'ua 'au— 'jau 'gā wafukaita. —Pe'je ajee sinupā 'gā— 'jau 'gā wafukaita.

A'erauwe 'wyriara 'gā fu'ami 'gā naity monorogukaa 'gā nui. ²³ A'ere 'gā 'gā mopimopika wyyra'i pyu. 'Gā mopig ire 'gā 'gā nerawaukaa imunewukaa moromunepawa pype. A'ere 'gā 'jau moromunepawa jara 'ga upe:

—Esag iki 'gā. Eremū'ēukat kasi 'gā ne— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga rekoi peu moromunepaw ipe 'gā nesaka. ²⁴ Aipo ojeupe 'erauwe, 'ga 'gā nerawau myter ipewara pype 'gā munepa. 'Gā pyju'ā munepa 'jypanūū kwara pype. A'ere 'ga imotywi 'gā nee. Tyyp 'jau agawewi futat. 'Gā pofaa itaju pyu. Typ.

²⁵ Awau ppyajeje katu. A'eramū 'gā 'upa oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Amara'aga nanē 'gā 'upa 'ga upe nū. Ajepeja moromunepawa pypewara 'gā enupa 'upa. ²⁶ Poje ywy oyyita. Moromunepawa otomoga. Toomog. A'erauwe 'okwara ojeawopytymo'woka. 'Gā pofaawa nanē oia 'gā nui nū. Wit.

A'ere moromunepawa jara 'ga seri 'upa. ²⁷ Poje 'ga opaka amā'jāu moromunepawa 'okwar are.

—Tyy. Te i'ēi ra'e 'ū— 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga fu'ami jyu rekyyita ojee.

—Ajejuka pa je kwyl— 'jau 'ga.

²⁸ A'eramū Paulo 'ga wafukaita 'ga upe:

—Naani. Ereapo awi. Erejuka ekoete awi. Naru'ēi ore mū ko— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹ A'erauwe moromunepawa jara 'ga je'egi wemiayuwa 'ga upe:

—Tata erut amū jee 'wei— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe moromunepawa jara tata rerooi 'gā nepejāna. Ojeyyyjamū 'ga Paulo 'ga wi. 'Ga kyjea 'ga moyyita 'gā nui. Te 'ga oi ty'y wenupy'āu wapyka 'gā nowase. ³⁰ A'erauwe moromunepawa jara 'ga 'i 'gā nupe:

—Pe'je pejejuu ukupepe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'ga ukupepe 'gā neroo re 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja je iapou tejee 'ū, tejekatu'okawamū 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³¹ —Jejuī 'ga erowiat. Janejararete 'ga futat. Werowiaramū 'ga tene katu'ok 'jau enepyutuna 'gā netee 'jau— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

³² A'erauwe Paulo 'ga Jeju 'ga je'ega mome'ui moromunepawa jara 'ga upe, 'ga pytuna 'gā netee futat. A'eramū 'gā najuejue etee futat Jeju 'ga rerowiaa.

³³ A'erauwe moromunepawa jara 'ga Paulo 'ga kupe pirei 'ga ry awi. Silasi 'ga kupe nanē ipireita nū. A'ere 'ga muaga monou 'gā kupe are. 'Gā kupe peruga muaga pyu.

Okupe pireipaw ire Paulo 'ga moromunepawa jara 'ga pymiāu 'y pe, 'ga pytuna 'gā netee. Ojemu'jagamap 'gā Jeju 'ga remiayuwamū.

³⁴ 'Y pe opymi re moromunepawa jara 'ga 'gā nerawau wog ipe 'gā mojemi'waa. A'erauwe futat moromunepawa jara 'ga ku'iramū akou. 'Ga pytuna 'gā nanē aku'iramū nū. Jarejuwarete 'ga 'gā maku'iukaa ojee.

³⁵ Ai'iwetete 'wyriara 'gā oje'ega jefaruu 'gā amū nupe:

—Pekwap 'jau moromunepawa jara 'ga upe: Topoit 'ga 'gā nui 'jau— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

A'erauwe jefaruu 'gā oi.

—“Ere epoiā 'gā nui”, e'i 'wyriara 'gā enee ko— 'jau 'gā moromunepawa jara 'ga upe.

³⁶ A'erauwe moromunepawa jara oje'ega Paulo 'ga upe:

—“Epoit esage ki 'gā nui, e'i 'wyriara 'ga enee”, e'i 'gā 'ua jee ra'e. A'eramū pēē pejewau. Nepē mujāni futari 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷ —Naani nū'ū. Norooi futari ore nū'ū. Jemime nipo 'gā ore mogeukari rai'i? Naani. 'Gā neape 'gā ore mogeukari ai'i— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gā nupe. —Naruapoi agawewi ako ore mama'e tywera ai'i. Romanūa agawewi ore, pē 'jawe. A'etea ako 'ga ore nupānupāukat 'gā neape ai'i. A'eramū 'ga 'gā neape futat 'ua ore renū'jau nū'ū— 'jau Paulo 'ga oje'ega moywrafena'i jefaruu 'gā nupe.

³⁸ Aipo ojeupe 'erauwe jefaruu 'gā awau ojewya 'wyriara 'gā nupe 'jau:

—“Tene 'gā nuri. 'Gā futat ore monou”, e'i etee 'ga pē nupe ko— 'jau 'gā 'wyriara 'gā nupe. —“Ore 'ā romanū 'wyriara 'ga remiayuwa agawewi. A'etea 'gā 'ā ore nupā ekoete ako ai'i”, e'i etee 'ga ko— 'jau 'gā 'wyriara 'gā nupe.

Romanū 'wyriara 'ga remiayuwa 'gā ae nanupā ekoetei. A'eramū 'gā oky'jau etee 'gā nui nū. ³⁹ A'erauwe 'wyriara 'gā awau moromunepaw ipe 'gā pyri:

—Ma'ja ere te ra'e?— 'jau 'gā awau 'gā nupe.

—Pe'je peje'jau ore renū'jau pēē futat, aru'e ore pē nupe ko— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

—A'jea. Pe'je aje pejewau— 'jau 'wyriara 'ga 'gā nupe. —Pe'je pejewau kwe pe ore wi. Ajepeja amunaw ipe pekwap nū— 'jau 'gā 'gā nupe. —Ore 'ā aruereko tywerete pēē. A'ere kasi pēmara'ne ore ree ne. Pe'je pejewau ore wi— 'jau 'wyriara 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ A'erauwe Paulo 'ga jewyri awau Silasi 'ga retee Lidia ēē 'wyr ipe nū. Peu 'ga wekwawera mome'wau Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe. A'erauwe 'gā aku'iramū ajemogyau 'gā nee 'gā nekwawera renupawe.

'Gā nupe oporogyatapaw ire Paulo 'ga awau ajepeja amunaw ipe Silasi 'ga retee nū. A'eramū 'gā a'eramū aku'iramū ajemogyau.

17

Amunawa moyka Paulo 'ga oawet

¹⁻² A'ere mukūja amunawa pyu 'gā kwawi etee. Anfiopolisi 'jawa pyu, Apolonia 'jawa pyu. Awau 'gā Tesarūna 'jaw ipe etee opytau. Muapyra 'gā morowykye'ema magwapa aipo pe akou. A'e pe 'gā awau judeu 'gā jatykaaw ipe morowykye'ema rupi. Namutat 'ga akou Jarejuwarete 'ga mogya'wau upe owaēmawe iapou jepi. A'eramū 'ga poromū awau aipo amunaw ipe judeu 'gā nupe oporogytau nū.

³ Namutat Paulo 'ga akou oporogytau judeu 'ga jatykaaw pype jepi. Jeju 'ga mome'wau judeu 'gā nupe jepi. A'ere aipoa amunaw ipewara 'gā judeu 'gā nokwaawi Jeju 'ga. 'Ga Ruwarete 'ga etee te 'gā werowiat. A'eramū Paulo 'ga 'gā mu'jau Jeju 'ga ree.

—Ymā te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Jarejuwarete 'ga remimura 'ga nipo ayrū 'ua janee amanūmū. A'ere nipo 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi etee nū”, 'jau 'gā ikwasiaa inuga janee rakue. U'eawer imū etee futat aje 'ā Janeruwarete 'ga 'ga muri janee rai'i. 'Ga futat Jejujamū. 'Ga futat Janeruwarete 'ga remimurera 'ga— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁴ Paulo 'ga Silasi 'ga retee Jeju 'ga mome'uramū 'gā amū Jeju 'ga rerowiaa. A'eramū 'gā ajemogyau Paulo 'ga rewiri.

Kwaiwete futat grego 'gā ajemogyau Janeruwarete 'ga rerowiaa rai'i. A'ere 'gā nokwaawi te 'ga ra'yra 'ga rai'i. Kūjāmera 'gā nanē Jarejuwarete 'ga rerowiaa nū. Ika'aranū kwai ma'e 'gā poromū kūjāmera 'gā. A'ere 'gā nokwaawi te Jeju 'ga. A'eramū 'gā Paulo 'ga ojeupe 'ga mome'uramū te 'ga rerowiaa. A'eramū 'gā oje'aa Jeju 'ga rerowiaara 'gā nee.

⁵ A'eramũ 'ga rerowia'e'ema 'gã ajemogyau peu oje'wyr ipe etee futat. A'eramũ 'gã opytuna ojewi ipojogamũ 'gã nerekoayau ee.

—Ma'eramũ 'gã Paulo 'ga rerowiaa 'ũ? Ma'eramũ 'gã opoia ekoete jane wi 'ũ?— 'jau 'gã ajaupe amara'neramũ.

A'eramũ 'gã awau iarũe'ema 'gã amũ majatykau erua. A'eramũ aipo 'gã awau 'gã nekaa. Paulo, Silasi. Mĩmera 'gã nekaa 'gã awau.

—Sipyyk 'gã jarewau— 'jau 'gã 'gã nupe numiamũ.

A'ere 'gã nuẽkoari 'gã. A'eramũ 'gã awawayau Jasãu 'ga rog ipe 'gã nekaa.

—Ma'ape te 'gã neko?— 'jau 'gã Jasãu 'ga upe. —Ma'ape te 'gã na'e? Ere 'gã mũ'jãu oree— 'jau 'gã wafukaita Jasãu 'ga upe.

A'ere Jasãu 'ga 'i:

—Nitywi futari 'gã 'au— 'jau etee Jasãu 'ga 'gã nupe.

⁶ A'eramũ 'gã Jasãu 'ga etee ipyyka erawau. 'Ga pytuna 'gã, Jejuĩ 'ga rerowiaara 'gã netee erawau o'wyrriara 'gã nupe.

'Gã nerawau 'gã neruafukaita erekou:

—Ekoay kũima'e 'gã amũ mama'e tywerete apou akou jane'wyr ipe. Kwe pe 'gã oi amunawa moyka, mama'e tywera apou akou. A'ere 'ã 'awamũ 'gã nuri jane'wyr ipe mama'e tywera apou nũ. ⁷ Jasũ 'ga futat mama'e tywera mome'wara 'gã weroko oje'wyr ipe— 'jau 'gã wafukaita 'gã nerawau. —“NaSesa 'ga rũĩ pẽ'wyrriararetea”, e'i 'gã oree ai'i. “Jejuĩ 'ga te pẽ'wyrriara”, e'i 'gã oree ai'i— 'jau futatee 'gã Jasãu 'ga rerawau erekou eruafukaita o'wyrriara 'ga upe.

⁸ A'e renupawe 'wyrriara 'gã amara'neramũ. Peu ajatyka ma'e 'gã nanẽ amara'neramũ nũ.

⁹ A'erauwe 'wyrriara 'gã oje'ega Jasãu 'ga upe 'ga pytuna 'gã netee:

—Pe'je ajee ka'aranũũ pe mua oree, pejejewi ore poirã repyramũ. A'ere tepeo 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'gã ka'aranũũ monou 'gã nupe ojemepyau. A'erauwe 'gã poiri 'gã nui, 'gã monoukaa.

¹⁰ Awau opytunaiwamũ. A'erauwe Jejuĩ 'ga rerowiaara 'gã je'egi Paulo 'ga upe, Silasi 'ga retee:

—Pe'je pejewau 'aw awi, ore'wyr awi— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'gã 'gã monoi Pereja 'jawa amunaw ipe ojewi.

Owaẽma ypy we 'gã awau judeu 'gã jatykaaw ipe. A'erauwe Paulo 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. ¹¹ Peuwara 'gã naTesarũn ipewara 'gã 'jawe rũĩ. 'Gã wapyaka etee ajemogyau ee. Kwaiwete 'gã ajatykau 'ga je'ega renupa. Paulo 'ga porogytapaw ire 'gã ka'arana pypekau esaka. Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'eg are rakue. Aipo ka'arana pypekau esaka.

—A'jea futat te Paulo 'ga 'ga je'ega mome'ui? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'gã.

A'erauwe 'gã ka'arana pypekai esaka.

—A'jea futat ra'e nũ'ũ. A'jea futat 'ga 'ga je'eg imũ etee futat imome'ui ra'e. Sã'ã 'awamũ 'ga je'ega ruwa ka'aran are— 'jau 'gã imome'wau ajaupe.

¹² A'erauwe futat 'gã Paulo 'ga je'ega rerowiari ka'arana resag ire.

A'eramũ kwaiwete grego 'gã Jejuĩ 'ga rerowiaa. Ka'aranũũ kwai ma'e kũjã 'gã nanẽ 'ga rerowiaa kwaiwete nũ.

¹³ Poje judeu 'gã, Tesarũn ipewara 'gã, 'gã nera renupa.

—Pereja 'jaw ipe 'gã oi akou Jejuĩ 'ga mome'wau 'gã nupe nũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'gã newiri nũ. A'eramũ 'gã peuwara 'gã mamara'neukaa 'gã nee nũ.

—O'meramũ 'gã 'i. Oporogyta 'me te 'gã akou— 'jau 'gã awau peuwara 'gã nupe.

A'eramũ peuwara 'gã teewi oje'egayau Paulo 'ga upe nũ, 'ga juka are afuweramũ nũ.

¹⁴ 'Gã newiri 'gã nuramũ Jejuĩ 'ga rerowiaara 'gã Paulo 'ga monou ojewi.

—Ere ewau ore wi. Emỹemỹ'i'ẽ ewau— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga oi ojetee futat 'ga awau. 'Ga pytuna 'gã nooi 'ga rupi. Silasi 'ga Timoteo 'ga retee opytau akou peu futat.

¹⁵ Peuwara 'gã amũ ete awau Paulo 'ga rupi 'ga irũnamũ. 'Y rupi 'gã 'ga rerawau 'ga rejaa Atenasi 'jawa amunaw ipe.

A'eramũ Paulo 'ga oje'ega monou opytuna 'gã nupe, Pereja 'jaw ipe opyta ma'efera 'gã nupe:

—“Kamẽsiete ki pejot je rewiri, e'i 'ga pẽ nupe ai'i”, pe'je ki 'gã nupe jee— 'jau Paulo 'ga oje'ega rerawaukaa 'gã nupe.

—A'eramũ Paulo 'ga rerawarera 'gã ojewya 'ua Pereja 'jaw ipe nũ. 'Ga rerawarera 'gã 'ua oje'ega Paulo 'ga pytuna 'gã nupe: “Kamẽsiete ki pejot je rewiri”, e'i 'ga pẽ nupe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe opyta ma'efera 'gã awau Paulo 'ga rewiri nũ.

¹⁶ Atenasi pe Paulo 'ga akou opytuna 'gã napesaka. Opytuna 'gã nura poromukuran 'ga akou amunawa momyrũmũ. Peu maira'me a'agawa resaka. Kwaiwete maira'me a'agawa aipoa amunaw ipe. A'eramũ Paulo 'ga 'jau ojeupe: "Maira'me a'agawa etee pa 'gã wapo ra'e. Nokwaawi pa 'gã Jarejuwarete 'ga ra'e", 'jau 'ga ojeupe u'arasigamũ akou 'gã nee, maira'me a'agawa apoara 'gã nee.

¹⁷ Poje Paulo 'ga awau judeu 'gã jatykaawa pype Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe. Kwaiwete judeu 'gã awau peu Jarejuwarete 'ga upe oporogytau. Judeue'ema 'gã nanẽ awau nũ. Judeue'ema 'gã agawewi. A'etee 'gã 'ga rerowiaa judeu 'gã 'jawe. A'eramũ 'gã juejue 'ga mome'u renupa.

Pe awi uẽm ire Paulo 'ga awau oporogytau 'gã amunawarete pyter ipe ajemogy tee ma'e 'gã nupe. ¹⁸ Ojemu'e ma'efera 'gã nupe Paulo 'ga awau Jeju 'ga mome'wau. Epikureu 'gã nupe, Estoiku 'gã nupe nanẽ imome'wau nũ.

—Jeju 'ga oferap rai'i nũ, amanũ re nũ— 'jau 'ga u'ama imome'wau ojemu'e ma'efera 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau:

—Ma'eramũ 'ga ma'ja mome'wau janee ki 'ei?— 'jau aipo 'gã ajaupe.

—Tee. Maira mũ futat nipo aipo 'ga wemiesaga omome'u janee nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁹ A'eramũ 'gã Paulo 'ga rerawau ajatykaaw ipe. Areopagu 'jau ipe 'gã 'ga rerawau.

—Ere ajee iruukwe peu orejatykaaw ipe 'ũ— 'jau i'akwaap ma'e 'gã Paulo 'ga upe.

A'eramũ 'gã Paulo 'ga rerawau.

²⁰ —Ejemikwaawa emome'upap ore ki 'ei. Norokwaawi we ore aipoa ki 'ei. Maran gatu te aipo ra'e a'i kũ— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga porogytai 'gã nupe. ²¹ Namutat peuwara 'gã wapyakau ajemogyau morogyta yau are ra'e jepi. A'eramũ 'gã Paulo 'ga je'eg are oporenuwiweramũ.

—Soo 'ga porogyta yau renupa— 'jau 'gã ajaupe.

²²⁻²³ 'Gã jatykaaw ipe owaẽm ire Paulo 'ga awau afu'ama oporogytau 'gã nupe.

—Kwaiwete te pẽmaira a'agawa. Kwaiwete te je maira a'agawa resagi tekou teamunawu-paw ipe ai'i. "Maira a'agawa 'gã afutat nanimenime", a'e je tejeupe tewau tekou kwe pe amunawa pyterimũ esaka tekou ai'i. A'ere pẽẽ ajepaja ita mojewake'emawe. "Aga ita ore aramu'amoreremikwaawe'ema maira upe", 'jau 'upa ita are ojekwasiaa— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —'Ga 'ã a'jea futat nepekwaawi we. Je ete te 'ã 'ga okwaap. A'eramũ je 'awamũ 'ga mome'wau pẽ nupe— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gã nupe.

—'Ga 'ã Janeruwaretea te. 'Ga te 'ã mama'ea wapo rakue. ²⁴ Ywya 'ã 'ga iapou rakue. Ywy pewara 'ã 'ga iapou rakue. Ywaga 'ga 'ã iapou rakue. 'Ga te 'ã mama'e jararetea— 'jau 'ga 'gã nupe. —Na'oga pype rũi 'ga reko. Naeremiapofera pype rũi 'ga reko. ²⁵ Nitywi 'ga remifutara mũ mama'ea. 'Ga te 'ã mama'e wapo rakue. A'eramũ 'ga remifutara otywe'emamũ. 'Ga futat te 'ã ae apou rakue. 'Ga futat 'ã ae momytipoa 'agamũ rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. ²⁶ —Majepei'i etee futat 'ga 'ã kũima'e 'ga apou rakue. A'e 'ga juapyrera futat 'agamũ ojemomytun— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe imome'wau. —Ae ppy juapyrera te 'ã ajemogy 'agamũ. 'Awamũ te aje 'ã ae jemogyi okwasi'wasi'wau. 'Y amutee are 'ga 'gã monou 'gã mogyau 'gã mokwasi'wasi'wau— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

—Ae'aawera we futat 'ga okwaap. "Awamũ futat nipo 'gã amũ 'ari", 'jau 'ga ojeupe 'ũina — 'jau 'ga 'gã nupe. —"Anure 'gã amũ tamogyukat 'jau", 'jau 'ga 'ũina. 'Ga 'ã jane juejue jane kwaapa, jane 'are'emauwe 'ga jane'aawa kwaapa. Jane manũawa nanẽ 'ga ikwaapa nũ— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁷ —Ojee aeporokwaawiweramũ 'ga ojekwaawukaa jane upe. Takwaap Jarejuwarete 'ga 'jau 'jara 'gã nupe 'ga ojekwaawukaa. ²⁸ Namuku rũi futat 'ga reko ae wi. Muku ae wi 'ga reko re amunipo 'ã ae papawi— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ga jekukai ae ree. A'eramũ ae opapape'ema— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. —Ymã te 'ã pẽyga 'gã amũ ka'arana pe kwasiari inuga rakue: "Jane juejue 'ga ra'ya", 'jau 'gã ikwasiaa inuga pẽ nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁹ —A'ere 'ã pẽẽ maira a'agawa etee peapo. Maira a'agawa ra'ya nipo pẽẽ? Naani. Janeruwarete 'ga namaira a'agawa 'jawe rũi. Pẽẽ 'ã maira a'agawa etee iapou pejejeupe. A'ere nanarũi Janeruwarete 'ga. Janeruwarete 'ga te 'ã nae rũi wapo rakue. Okoeteete ma'e 'ga. Ojeteete futat 'ga jeui rakue. ³⁰ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ae resagi ete mama'e tywera aporamũ rakue. "Too. Nia'wyruui 'gã. A'ere 'gã je kwaawe'ema te 'gã nereko. A'eramũ je 'gã momape'ema ra'ne", 'jau 'ga ojeupe 'ũina rakue. Ymã te aipoa rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ga 'awamũ 'ga je'egi janee: Pepoit pejetywer awi, 'jau 'ga 'ã janee. Najuejue etee futat pejepoia pejetywer awi, 'jau 'ga 'ã janee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. ³¹ —Wemifutara 'ara rupi etee futat nipo Janeruwarete 'ga ae momapa. 'Awamũ te aje 'ga 'ã kũima'e 'ga amũ muri imogou ae upe. A'e 'ga kũima'e

'ga ae kwaap katu katu akou. Anure nipo 'ga ae majatykau wowase. Werowiarāmū etee futat 'ga ae mogyau ojepyri nipo. Werowiare'ema 'gā 'ga imonou etee mama'eukwaawa rapyaw ipe. 'Ga futat poromū, Jejujamū. A'e 'ga futat 'ut amanūmū 'au jane pyri rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee rai'i nū. A'jea futat aipoa. A'je'em ire amunipo 'ā 'ga nomoferawi futari 'ga rai'i— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

³² A'e renupawe kūima'e 'gā amū 'ga jaita etee.

—Kuu. Manamū tee aereumera ferawi 'i nū'ū. Naenuwi pa je aereumeramū oferaw etee nū 'ea jepi nū— 'jau 'gā 'ga rerekoemāu.

A'ere amumera 'gā jemogyi etee futat 'ga renupa, 'ga jaita'ema futat. A'eramū 'gā 'jau Paulo 'ga upe:

—Anure tereporogytau'jap oree 'jau nū. Taruenup katu katu 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

³³ 'Gā nupe oporogytapaw ire Paulo 'ga awau 'gā nui. ³⁴ A'ere amumera 'gā amū nekoi Jeju 'ga rerowiaaramū. Jeju 'ga rerowiaara 'ga amū rera Dionisio. Ojemu'e ma'efera 'ga. Kūjā ēē nanē 'ga rerowiaa nū. Ēē rera Damarisi. 'Gā amū nanē Jeju 'ga rerowiaa nū.

18

¹ A'e awi Paulo 'ga awau, Atenasi 'jaw awi. Korītu pe 'ga awau nū. ² A'e pe owaēma Paulo 'ga Akira 'ga rekoaa. Pōtu ywy pewarera 'ga poromū Akiraramū. 'Ga remireko Prisira ēē. 'Awamue 'gā 'ua ajakawau Roma 'jaw awi. Itari ywy pewarera 'gā futat 'wyriararete 'ga, Krautiu 'ga 'gā mua:

—Pe'je pejewau 'aw awi, Roma awi— 'jau peuwara 'gā 'wyriara 'ga 'gā nupe. —Judeuramū pejewaupap— 'jau 'ga judeu 'gā nupe.

Roma pewarera 'gā 'ga imonou pe awi. A'eramū Akira 'ga awau Korītu pe ajakawau wemireko ēē retee. Wyra pirera roga apoara Akira 'ga.

³ Peu Paulo 'ga awau 'gā nekoaa. Paulo 'ga nanē taityoga apoara nū. A'eramū Paulo 'ga awau oporogytau 'gā nupe. A'eramū Paulo 'ga a'e pe futat akou opytau 'gā pyri. Wyra pirera roga apou 'gā pyri ime'ega ka'aranūū are.

⁴ Morowykye'ema rupi Paulo 'ga awau oporogytau judeu 'gā jatykaawa pype ajatyka ma'e 'gā nupe.

—Jeju 'ga 'ā Janeruwarete 'ga remimurera— 'jau Paulo 'ga awau imome'wau 'gā nupe, judeu 'gā nupe, grego 'gā nupe 'jau.

⁵ Ojete'e futat Paulo 'ga akou poromū peu. Poje 'ga pytuna 'gā 'ua. Silasi 'ga Timoteo 'ga retee owaēma 'ga upe.

Opytuna 'gā nurauwe 'ga opoia taityoga apo awi. A'eramū futat 'ga akou Jeju 'ga mome'wau etee peuwara 'gā nupe nū, opytuna 'gā netee nū:

—Jeju 'ga futat Jarejuwarete 'ga remimurera— 'jau 'gā judeu 'gā nupe, 'gā mu'jau Kristu 'ga ree.

A'eramū futat Paulo 'ga niojeri Jeju 'ga mome'wau 'gā nupe. Ai'iwe nū, ai'iwe nū 'jau Paulo 'ga akou wojeri'emamū futat 'ga mome'wau 'gā nupe. ⁶ A'ere 'gā nerowiarari etee 'ga.

—O'meramū 'ga 'i akou— 'jau etee judeu 'gā Paulo 'ga Jeju 'ga mome'uramū.

Paulo 'ga 'gā ikurapa. A'eramū Paulo 'ga amara'neramū judeu 'gā nee. A'eramū futat 'ga waity patukatukau waity tuwyrera mototoka, amara'ne resaukaa 'gā nupe.

—Jeju 'ga je 'ā amome'u pē nupe numiamū. A'ere 'ā neperowiari ete 'ga. A'eramū je 'awamū tewau pē nui. Judeue'ema 'gā nupe etee je oi Jeju 'ga mome'wau nū— 'jau 'ga waity patukatukau. —“Paulo 'ga ore monou mama'eukwaawa rapyaw ipe”, pe'je kasi jee ne. Pēē futat te 'ā pēowet— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁷ Awau 'gā nui. Judeue'ema 'ga rog ipe awau ojejyita. Tisiu Justo 'ga rog ipe awau. Jarejuwarete 'ga 'ga werowiat. Aipo kūima'e 'ga roga 'ūina judeu 'gā jatykaawa yse pe futat. A'eramū 'ga awau peu. 'Ga roga pype 'ga akou Jeju 'ga mome'wau 'gā nupe. ⁸ A'eramū judeu 'gā jatykaawa raarana 'ga Jeju 'ga rerowiaa, Krisipu 'ga 'ga rerowiaa opytuna 'gā netee. Tekotee 'gā nanē 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramū 'gā ojepymiāukaa 'y pe 'gā nupe.

⁹ Ypytunimū Janejararete 'ga ojesaukaa oporogytau Paulo 'ga upe:

—Ere je mome'wau ekou ekyjawe'em futat. ¹⁰ Je ako ene pyri. A'eramū ene efuwepawe'emamū futat ekou je mome'wau 'gā nupe. A'eramū je ene rerekou tywerukare'ema 'gā nupe. Kwaiwete te 'ā je rerowiaara 'gā 'au— 'jau Jeju 'ga ojesaukaa Paulo 'ga upe.

¹¹ A'eramū futat Paulo 'ga akou aipo 'ga 'wyr ipe etee futat Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe. Majepeja te kwara mu'aa. Ajepeja rupi 'ga akou nū. Awau 'ga kwara 'aramū uēma 'gā nui.

¹² 'Wyriar yau ruramū judeu 'gā ajatykau. A'eramū futat Paulo 'ga pyyka 'ga rerawau Gariu 'ga upe, 'wyriar yau upe 'ga rerawau. Akaja ywy pewara 'gā nupe 'wyriaramū akou.

¹³—Ko 'ga kūima'e 'ga 'ut ore mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are numiamū— 'jau 'gā 'ga rerawau 'wyriara upe. —A'ere 'ga naMoisesi 'ga remikwasiarera 'jawe rūi imome'ui oree— 'jau 'gā 'ga upe. —O'meramū te 'ga 'i akou. Wapo ekoete 'ga akou— 'jau 'gā 'ga rerawau 'wyriara upe imome'wau.

¹⁴⁻¹⁵ Paulo 'ga oje'egaramet 'wyriara 'ga upe. A'ere 'wyriara 'ga je'egi erujewi. A'eramū Paulo 'ga oje'egema.

—Mama'e tywera 'ga iapo re te amunipo 'ā je apyakai pēje'eg are. A'ere 'ā 'ga naani. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Pēē 'ā judeua. Pēē noko ako pejamue ekoete jepi. Pejejamiapo are miamū pejejamueu jepi. A'eramū je teapyakawe'em futat pē nee. Je 'ā romanūa. Pē'wyriaramū futat je rekoi. A'eramū je pēnemaiapo are teapyakawe'em. Najukai 'ga 'ga amū. Nakurawi 'ga 'ga amū. 'Wyriararetea 'ga miamū 'ga nakurawi. Namama'e tywera rūi futat 'ga wapo. A'eramū je teapyakawe'em pē nee— 'jau etee 'wyriara 'ga 'ga nupe.

¹⁶ A'erauwe 'wyriara 'ga 'gā mū'jāu ojewi.

—Pe'je pejewau peje'jāu je wi— 'jau 'wyriara 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'ga 'gā mū'ēukaa ojewi.

¹⁷ A'eramū 'gā awau amara'neramū akou. 'Gā mara'nea 'gā nerekou. A'eramū futat 'gā ajatykaawa raarana 'ga, Sostenesi 'ga pyyka 'ga nupānupāu ekoete futat. 'Wyriara 'ga, Gariu 'ga 'gā nesaka agawewi futat. A'ere 'ga rekoi esakare'ema 'jawe etee futat.

¹⁸ Korītu pe Paulo 'ga akou namutamutat. Poje 'ga awau aipo awi. Sēkreja 'jaw ipe 'ga awau, aipo awi. Akira 'ga awau 'ga rupi, wemireko ēē retee. Awau 'gā owaēma Sēkreja 'jaw ipe. Awau 'gā nekaw ipe Paulo 'ga ojeapina. Ojemuapesīpesīga futat.

—Nan nipo je iapoi enee— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe rai'i.

U'eawer imū iapo re 'ga ojeapina.

A'ere 'gā awau u'aa yaru pype nū. Awau 'gā oyaapa. Awau 'gā owaēma. ¹⁹ Efesu pe awau owaēma ojekoka. Peu futat 'gā ū'jāu. Peu futat Akira 'ga opytau Paulo 'ga wi wemireko ēē retee.

Oo enune Paulo 'ga awau judeu 'ga jatykaaw ipe Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe.

—Jejui 'ga 'ā Janerwarete 'ga remimurera— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

A'ere 'gā nuerowiari 'ga. A'eramū 'gā ajamueu ee. ²⁰ A'eramū peuwara 'gā 'jau 'ga upe:

—Au epyta ore pyri nū'ū— 'jau 'gā.

—Tee nū'ū. Napytaa'uweri je nū'ū. ²¹ Anure te nipo je ruri tejewya nū. Jarejuwarete 'ga temuramū tejewya pē pyri nū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

Gā nupe oporogytapaw ire 'ga awau 'gā nui. Awau u'aa yar ipe nū. Pe awi awau oyaapa. Awau 'ga 'y owajara katy oyaapa. ²² Sesaria pe 'ga awau ojekoka. Pe awi 'ga awau wyryri. Awau 'ga owaēma Jerusareg ipe. Owaēma ypy we Paulo 'ga awau oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe. 'Gā nupe oporogytapaw ire 'ga awau nū. Ātioki pe awau nū, Siria ywy pe 'up ma'e pe nū. ²³ A'e pe 'ga awau opytau. Kamēsīete 'ga awau a'e awi nū. Awau 'ga Garasi ywy raapa awau, Frigia ywy raapa. Mīmera wemiaawa ywy pe Paulo 'ga awau akou oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe.

—Pe'je pejejemogyau 'ga rerowiaa. Pepoit futat kasi 'ga wi ne— 'jau 'ga awau akou oporogytau 'gā nupe. —Pejeki'jawe'em futat pejejemogyau— 'jau 'ga akou 'gā nupe.

²⁴ Kwe pe Paulo 'ga oo 'ga rekoramū judeu 'ga amū awau Efesu 'jawa amunaw ipe akou. Aporu 'ga awau akou Efesu pe. Aresāri 'jaw ipe u'at ma'efera 'ga poromū. ²⁵ 'Ga ojemu'e Jarejuwarete 'ga porogytafer are rakue. 'Ga omome'u esage 'ga je'ega 'gā nupe. A'eramū 'ga awau akou wemikwaawa etee imome'wau 'gā nupe. Jejui 'ga 'ga ikwaapa futat numiamū. A'ere 'ga Juā Batista 'ga porogytafera etee ikwaawi. Juā 'ga ae pymī 'y pe rakue. 'Ga porogytafera etee futat 'ga ikwaapa. 'Ga remimome'ufera etee 'ga ikwaapa akou.

²⁶ A'erauwe 'ga oi judeu 'gā jatykaaw ipe imome'wau 'gā nupe. A'jeteetewi 'ga 'ga mome'wau numiamū. A'ere 'ga nokwaapawi. A'ea 'ga imome'u 'ga 'amamū Akira 'ga 'ga renupa. A'erauwe 'ga oje'ega wemireko ēē upe:

—Okwaap futat 'ga numiamū. A'jeteetewi 'ga porogytai numiamū ī. A'ere 'ga nokwaapawi katu we ra'e. Siroo 'ga jarejepyri nū ī, 'gā mu'jau pap Jejui 'ga porogyta are nū ī— 'jau Akira 'ga wemireko ēē upe.

—Nai'i. Siroo futat jane kīā— 'jau ēē 'ga upe.

A'erauwe Akira 'ga oje'ega 'ga upe:

—Ere ejua ore rupi. Siroo ene oroje'wyr ipe, ene mu'jau Jejui 'ga ree 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga akou ojemu'jaukaa Akira 'ga upe.

²⁷ Omu'e re Aporu 'ga awau Akaja ywy pe. "Too Akaja ywy pe 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga awau akou.

'Ga o enunewe 'ga mu'eawer ipewarera 'gā ka'arana monou ikwasiaa ajaupe.

"Pejejuka esage ki 'ga ree", 'jau 'ga ka'arana monou ikwasiaa ajaupe.

“Jane jawe futat 'ga. Jejuu 'ga rerowiaaramū 'ga rekoii.
A'eramū pēē pejejejukau 'ga ree”,
'jau 'gā imonou, ajaupe ikwasiaa.

²⁸ Owaēmawe 'ga awau judeu 'gā pyri Jejuu 'ga mome'wau 'gā nupe:

—Ymā te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā ka'arana kwasiari inuga Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga ree rakue— 'jau Aporu 'ga oporogytau 'gā nupe. —Jejuu 'ga 'ā 'ga remimurera. Jejuu 'ga futat 'ā jane katu'okara— 'jau 'ga judeu 'gā nupe oporogytau.

Aipo pyu 'ga 'gā moje'egawarūkare'ema futat.

19

Efesu pe Paulo 'ga rekoawet

¹ Korītu pe Aporu 'ga rekoramū Paulo 'ga awau akou ywyrī. Awau 'ga owaēma Efesu pe. Peu owaēm ire Paulo 'ga Jejuu 'ga rerowiaara 'gā amū nekoaa. ² A'eramū Paulo 'ga oporonupa Jarejuwarete 'ga 'Agesage are 'gā nupe:

—Amut te Janeruwarete 'ga U'agesagea pē nupe rai'i? Jejuu 'ga pēē erowiar ire rai'i?— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

—Tee. Naani nū'ū. Norokwaawi we te 'ā ore nanuara. A'eramū ore 'ga orojeupe imura kwaape'ema nū'ū— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

³ —Awŷja iapoawer imū ajee pejepymūkat 'y pe 'gā nupe rai'i ki 'ei?— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

—Juā Batista 'ga remiapofer imū tee 'ga ore pymī 'y pe ai'i nū'ū— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

⁴ —A'jea futat Juā 'ga oi 'gā pymīāu. Otywer awi 'gā poiramū 'ga 'gā pymīāu akou rai'i. A'ere 'ā Juā 'ga 'i rai'i: “Kūima'e 'ga amū 'ut je rewiri”, 'jau 'ga Israeu juapyrera 'gā nupe rai'i. “A'e 'ga kūima'e 'ga ki perowiat”, 'jau 'ga 'ā 'gā nupe rai'i— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau. —A'e 'ga kūima'e 'ga rera Jejuu— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁵ A'e renupawe 'gā 'jau 'gā nupe:

—Awamū ore Jejuu 'ga rerowiaaramū juejue futat. Jejuu 'ga orejara— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū 'ga 'gā nerawau 'gā pymīāukaa 'y pe Jejuu 'ga rer imū.

⁶ 'Gā pymī re Paulo 'ga opo monou 'gā apyte'rarimū. A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesage 'ua osou 'gā nupe. Ojepype ise ypyrauwe 'gā oje'eg amuteeramū. Janeruwarete 'ga tee 'gā wereko poromū 'gā moje'eg amuteeu ojekwaawukaa 'gā nupe a'eramū futat. A'eramū 'gā akou Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe. ⁷ Kwaiwete te kūima'e 'gā. Tusi te 'gā pytuna.

⁸ Peu Paulo 'ga muapyra jay moka'jama akou 'gā pype, Jejuu 'ga mome'wau 'gā nupe. Judeu 'gā jatykaawa pype 'ga Jejuu 'ga mome'wau 'gā nupe. Okyjawe'em oporogytau 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe.

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega muri janee rakue. “Anure nipo je tejemipyrūmera 'ga monoi pē nupe, pēnemiasagea 'ga monoi pē nupe”, 'jau 'ga ūina janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gā nupe. —A'eferupi tee 'ga 'ā 'awamū 'ga muri futari imogou janee. 'Ga rera 'ā Jejuu. 'Ga 'ā ae katu'ok werowiarāmū— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe.

⁹ Aipo 'eramū amumera 'gā 'ga rerowiare'ema. Niporenuwiweri 'gā 'ga ree.

—Awŷja sipo ajee poromū Jejujamū? Nia'wyrī nipo 'ga rerowiaara— 'jau 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiaara 'gā nowase.

Aipo 'eramū Paulo 'ga oje'ega Jejuu 'ga rerowiaara 'gā nupe:

—Pe'je iruukwe 'gā nui. Nuerowiari futari 'gā na'e— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā awau 'gā jatykaaw awi. Awau 'gā moromu'jawa 'og ipe. Tiranu 'ga peuwara 'gā mu'jara. Moromu'jawa 'og ipe 'ga awau 'gā mu'jau wojere'emamū futat. Ai'iwe nū, ai'iwe nū, ai'iwe nū 'jau 'ga awau Jejuu 'ga mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau 'ga ree.

¹⁰ Mukūja kwara Paulo 'ga imu'aa peu, 'gā mu'jau akou. A'eramū Asia ywy pewara 'gā najuejue etee futat 'ga porogyta renupa. Judeu 'gā, judeue'ema 'gā 'jau. Tesirūmera 'gā we futat 'ga porogyta renupa.

Sewa 'ga ra'ŷra 'gā

¹¹ A'ere Janeruwarete 'ga opājē mua Paulo 'ga upe. A'eramū aeremiapoe'ema apoukaa Paulo 'ga upe. ¹² A'eramū 'gā amū 'ua Paulo 'ga raity pe upe, taity peme'ri upe. A'erauwe 'gā erooi ipypiraa ojero'wu ma'e 'gā karuara 'arimū ipypiraa. A'erauwe 'gā ojekatu'oka. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā 'arimū nanē 'gā erawau nū. Tok ipypekau 'i erawau inuga 'gā 'arimū. A'erauwe mama'eukwaawa opoia 'gā nui. Janeruwarete 'ga opājē mua Paulo 'ga upe poromū iapoukaa 'ga upe.

¹³⁻¹⁴ A'eramū judeu 'gā amū nanē awau ekoete akou kwe pe. “Mama'eukwaawa simoit 'gā nui Jejuu 'ga rer imū 'jau”, 'jau ajaupe numiamū. Sete 'gā pytuna. Sewa 'ga ra'ŷra 'gā.

Mainana 'wyrriara 'ga futat Sewa 'ga. 'Ga ra'yra 'gã poromũ oje'eg ekoete Jejuu 'ga rer imũ mama'eukwaawa upe.

—Paulo 'ga oo Jejuu 'ga mome'wau oree jepi. A'eramũ ore Paulo 'ga remimome'ufera 'ga rer imũ oroje'ega pẽ nupe: Pe'je pejejepe'au 'gã nui— 'jau 'gã mama'eukwaawa upe.

¹⁵ A'ere mama'eukwaawa je'egi etee 'gã nupe:

—Jejuu 'ga ore orokwaap. Paulo 'ga nanẽ ore ikwaapa nũ. A'ere ore pẽẽ norokwaawi— 'jau mama'eukwaawa 'gã nupe. —Awÿja te pẽẽ? NaJejuu 'ga rerowiaara rui pẽẽ— 'jau etee mama'eukwaawa 'gã nupe.

¹⁶ A'eramũ mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'gã pyyka. A'eramũ futat 'gã nupãnupãnupãu 'gã naity monoronoroka. A'eramũ 'gã oka'jama jui. Typ. 'Gã ujãna jui. 'Gã muayrũyũmũ etee 'gã monou, mama'eukwaawa ojeupe 'gã je'egamũ.

¹⁷ A'e renuw pyyrauwe Efesu pewara 'gã okyjau ajemogyau.

—Peenupe te Sewa 'ga ra'yra 'gã nera?— 'jau 'gã ajaupe. —Jejuu 'ga rer imũ 'gã je'eg ekoetei mama'eukwaawa upe 'ea? A'ere mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'gã naity monoronorogi etee 'gã nui 'gã nupãnupãu etee 'ea rai'i. Noje'eg ekoetei ae 'ga rer imũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ taetu 'gã okyjau Jejuu 'ga rer imũ oje'eg ekoete awi. Judeu 'gã, judeue'ema 'gã netee okyjau ajemogyau nũ.

¹⁸ A'eramũ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã 'ua ojemome'wau Paulo 'ga upe, kwaiwete.

—Ymã te noko oretyweramũ ikue 'ja. Mama'e tywera etee ore iapou ikue. A'ere ore 'awamũ ore poiri orotywera apo awi. Aruerowiar ore Jejuu 'ga 'awamũ arajemogyau— 'jau 'gã 'ua ojemome'wau Paulo 'ga upe.

Peuwara 'gã nowase futat 'gã ojemome'wau.

¹⁹ Kwaiwete pãjẽa nanẽ Jejuu 'ga rerowiaa nũ. A'e 'gã futat awau ka'arana upe. Aipo ka'arana mama'e tywer are 'gã mu'jau. A'ere 'gã poiri mama'e tywera apo awi. A'eramũ 'gã ka'arana rerua imajatykau iapyppyrãmũ. Mama'e tywer are amu'eawera rerua imono'oga.

A'ere 'gã tata monygi ipype. Fu iapyau inuga. Iapy re 'gã imomyawera repy mojopyrãmũ. Ka'arana repya sikwẽta miu ita 'ywope'ia. A'etea 'gã naeawyrũi futari oka'aranũũ momyawer are.

²⁰ A'eramũ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã awau ojemomytuna ajemogyau. Kwaiwete te pãjẽ 'gã Jejuu 'ga rerowiaa. A'eramũ futat 'gã mama'e tywera apo awi opoia. A'eramũ 'gã nesakarera 'gã imokwasi'wau imome'wau ajaupe.

Aipo renupawe kwaiwete 'gã Jejuu 'ga rerowiaa. A'eramũ futat 'gã Jejuu 'ga je'ega mokwasi'wau. Amunawa moy moyka. A'eramũ futat Jejuu 'ga rerowiaara 'gã ojemomytuna kwaiwete.

Efesu pewara 'gã mara'neawet

²¹ A'ere Paulo 'ga 'ũina wea'aramũ. “Marupi te je oi tekou nũ?” 'jau 'ga 'ũina. Ojeupe tee futat oporogytau. “Masetoni wyw raapa pa je oi tekou kwy. Akaja pyu 'jau tewau kwy. A'e awi futat tewau Jerusareg ipe tewaẽma 'jau kwy. Jerusareg ipe tekotoko'i re tewau Roma pe 'jau kwy”, 'jau 'ga 'ũina wea'aramũ ojetee futat. Oo enune 'ga 'ũina wea'aramũ ee nũ.

²² A'eramũ 'ga ojekoty'aawa 'gã na'ne imonou wenune.

—Pe'je iruukwe pejewau je renune Masetoni wyw pe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga pytuna 'gã oi, Timoteo 'ga Erasto 'ga retee.

—Au je rekoi ra'ne. Anure too pẽ newiri 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ Paulo 'ga peu akou.

²³⁻²⁴ Peu 'ga rekwaw ipe 'gã amũ amara'neramũ Paulo 'ga ree. Demetriu 'ga amara'neramũ 'ga ree. Prata 'jawa apoara 'ga poromũ Demetriurãmũ. Ita enyfu'gi are oporowyky ma'e 'ga. A'eramũ 'ga futat 'o'gi' apou. Maira'me a'agawa roga 'jawewara 'ga iapou. Diana 'jawa 'gã maira.

Ojeupe Paulo 'ga Jejuu 'ga mome'urãmũ aipo amunawa pewara 'gã amũ Jejuu 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã a'eramũ opoia omaira rerowiar awi, Diana 'jawa rerowiar awi. A'eramũ 'gã maira a'agawa ro'gi mure'ema ojeupe. A'eramũ 'o'gi' apoara 'ga, Demetriu 'ga amara'neramũ Paulo 'ga ree.

²⁵ A'erauwe 'ga iapoara 'gã majatykau imua. A'eramũ 'ga oporogytau 'gã nupe:

—Paulo 'ga 'ã jane porowykyka nuapoukaru'jawi janee. Jane moka'aranũũukare'ema nipo 'ã 'awamũ. Mama'e tywerete are 'ga 'auwara 'gã mu'ei. ²⁶ “Naeremiapoa rui Janeruwarete 'ga”, e'i 'ã Paulo 'ga 'gã nupe. 'Agamũ maira a'agawa ro'gi' murukare'ema 'gã nupe jane wi. “Jarejuwarete 'ga te perowiat, Jejuu 'ga retee”, 'jau 'ã Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe. A'eramũ 'gã opoia kwaiwete Diana rerowiar awi. A'eramũ 'gã Jejuu 'ga etee futat erowiaa ajemogyau kwaiwete. Ymã we 'ã 'auwara 'gã Asia wyw pewara 'gã netee Diana rerowiar ajemogyau kwaiwete rakue. A'ere 'ã 'awamũ Paulo 'ga ruri 'au 'gã mu'jau omair are— 'jau 'ga 'gã nupe. —Mama'e tywerete are te 'ga 'gã mu'ei akou. ²⁷ Najuejue te 'ã jane

jaremaira muorypa jepi. Ipojeupawuu ma'e futat ēē jepi. A'ere 'awamū 'gā poipawi ēē wi. Nuerowiaru'jawi 'gā Diana ēē 'awamū— 'jau Demetriu 'ga 'gā nupe. —Namuru'jawi 'gā 'awamū 'o'gi'ia jane wi. Jane moka'aranūūkare'ema nipo 'ā 'awamū. Opoipap 'gā 'awamū jui— 'jau Demetriu 'ga 'gā nupe.

²⁸ A'e renupawe imajatykapyrera 'gā amara'neramū ajemogyau Paulo 'ga ree. A'eramū futat 'gā wafukaita:

—Efesu pewara jane. Diana futat jane maira!— 'jau 'gā wafukaita ajemogyau.

²⁹ A'e renupawe 'gā nera erooi imuāina amunawa pype. A'eramū 'gā Paulo 'ga pytuna 'gā pyyka. Mukūja 'gā pyyka. Gaio 'ga pyyka Aristaku 'ga retee. Kwaiwete 'gā 'gā pyyka 'gā nerawau ajatykaaw ipe nū.

³⁰ A'erauwe Paulo 'ga 'jau 'gā nupe:

—Oo je teporogytau 'gā nupe— 'jau 'ga numiamū.

A'ere Jeju 'ga rerowiaara 'gā nomonoukari Paulo 'ga. ³¹ 'Wyria'ri 'gā amū Paulo 'ga jekoty'aawa. A'eramū 'gā oje'ega monou 'ga upe:

—Ereo kasi ne— 'jau 'gā. —Erese kasi ewau peu 'gā nesaka ne— 'jau 'gā oje'ega monou 'ga upe.

³² A'eramū 'gā ajatykau kwaiwete 'gā nee. Ojoywaema ekoete futat 'gā ajemogyau. Ikwaapare'ema 'gā we futat ojoywaema ekoete futat ajemogyau.

³³ A'ere judeu 'gā amū 'jau Aresāri 'ga upe:

—Ere ewau eporogytau 'gā nupe, 'gā nowase katy a'i kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga opo mowyri 'gā nupe 'gā momika numiamū. A'ere 'gā 'ga kwaaw ire nuapyakai futari 'ga je'eg are.

³⁴ —Judeu 'ga tee ra'e— 'jau etee 'gā ajaupe.

A'eramū ojero'waro'wau etee futat wafukaita 'ga upe.

—Efesu pewara futat ore. Diana futat te 'ā oremaira— 'jau etee 'gā 'ga upe.

Tuas ora poromukuran 'gā ajamueu wafukaita.

³⁵ Poje 'wyriara 'ga remiayuwa 'ga 'ua oje'ega 'gā nupe:

—Pe'je pejepika— 'jau 'ga 'ua 'gā nowase.

A'erauwe 'gā opika.

—Aipo peapo awi— 'jau 'ga 'ua 'gā nupe. —Efesu pewaramū jane futat te 'ā najuejue etee futat sajejuka Diana ēē rog are— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jane futat 'ā ēē ree ojejuka ma'ea. Aipoa 'ā 'gā najuejue etee ikwaapa— 'jau 'ga 'ua 'gā nupe.

A'eramū futat 'gā opika.

—Ymā te 'ā Diana a'agawa ruri u'aa janee ywag awi rakue. A'e are 'ā jane jejukai najuejue etee futat— 'jau 'ga 'ua 'gā nupe. ³⁶ —A'eramū pēē aipo apowe'em. Najuejue etee futat 'ā jane iapoi. A'eramū pēē pejepika. Enupa etee pejemogyau— 'jau 'ga 'ua 'gā nupe.

³⁷ —A'ere 'ā ko 'gā kūima'e 'gā perut ekoete 'au rai'i. Nakurawi agawewi 'gā 'ā janemaira. Namunarūi agawewi 'gā 'ā mama'e are. A'etea 'gā 'ā perut ekoete rai'i— 'jau 'ga oje'ega 'ua 'gā nupe.

³⁸ —Tene Demetriu 'ga oi oporogytau 'wyriara 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe. —Maran gatu nipo 'ga mama'e tywera mū apowe'em 'ga upe rai'i. Tene 'ga oi oporogytau 'ga upe. Nanuara niapoawi 'au— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ —'Gā nupe pejeporogytaweramū pekwap 'wyriara 'gā nowase tāmējē pejeporogytau 'gā nupe— 'jau 'ga 'ua 'gā nupe. —Naeporogytaawa rūi te 'ā 'au. A'eramū pēē pejewau peu 'wyriara rowase pejeporogytau— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁴⁰ —Kasi a'e pe jane 'wyriararete 'ga amara'neramū jane ree ne— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Imara'ne nipo 'gā je ree. Je ago'o te 'gā”, 'jau nipo 'ga janee— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Nafutari 'gā je rena 'wyriaramū ojeupe ra'e”, e'i nipo 'gā janee. “Ajepeja 'ga te 'gā afutat 'wyriaramū ra'e”, e'i nipo 'ga janee. Ai'i te 'ā pejup pejeafukaita ekoete— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴¹ Aipo 'erauwe 'ga peuwara 'gā mokwasi'wau, 'gā monou 'gā 'wyr ipe nū. A'eramū futat 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū futat 'gā awau.

20

Jeju 'ga rerowiaara 'gā nesaka 'ga ataawet

¹ Aipo teepaw ire Paulo 'ga oje'ega monou Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe:

—Pe'je pejeju 'au. Taporogyta pē nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe Jeju 'ga rerowiaara 'gā jatykai 'ga ree kwaiwete.

—Ko je oi tekou pē nui. Masetoni ywy pe je oi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Tepytuna 'gā newiri je oi. Peu ako je 'gā monoi ai'i. A'eramū je tewau 'gā newiri— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pe'je pejemogyau Jejuī 'ga rerowiaa. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne— 'jau Paulo 'ga oporogytau 'gā nupe.

Aipo 'e re 'ga awau 'gā nui opytuna 'gā newiri. ²Awau 'ga Masetoni ywy raapa, awau akou oporogytau amunaw ipewara 'gā nupe. Amunawa moy moyka akou Jejuī 'ga mome'wau. A'erauwe futat Jejuī 'ga rerowiaara 'gā ajemogyau worrywamū 'ga ree. Paulo 'ga awau akou 'gā mojemogyppygukaa Jejuī 'ga ree. Kwaiwete te 'gā norywamū Jejuī 'ga ree, 'ga rerowiaa.

—Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne— 'jau Paulo 'ga akou 'gā nupe amunawa moyka.

Kwe pe futat awau akou imome'wau 'gā nupe 'gā maku'iu. Awau Akaja ywy upe owaēma. ³Peu 'ga opytau. Muapyr etee 'ga jay moka'jama. A'eramū 'ga o'wya Siria ywy pe numiamū. A'e pype 'ga judeu 'gā ojee miewera renuwi. A'eramū 'ga awawe'em peu. Ojewya etee 'ga 'ua Masetoni ywy pe nū.

⁴A'eramū pewara 'gā, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā amū 'ua 'ga rupi. Sopatro, Aristaku, Segūtu, Gaio, Timoteo, Tikiku, Trofimū. Mīmera 'gā 'ua Paulo 'ga rupi. Sopatro 'ga Pereja pewarera 'ga. Piru 'ga 'ga ruwa. Aristaku 'ga, Segūtu 'ga Tesarūn ipewarera 'gā. Gaio 'ga Teripe pewarera 'ga. Tikiku 'ga, Trofimū 'ga Asia ywy pewarera 'gā. Mīmera 'gā 'ua 'ga rupi.

Asia ywy raapa 'gā awau. Awau 'ga owaēma Firiposi 'jaw ipe. Pe awi 'gā awau Paulo 'ga renune. ⁵Troate 'jaw ipe 'gā awau. Peu 'gā Paulo 'ga rapesaka.

Firiposi 'jaw ipe Paulo 'ga opytau je retee, Lukaramū. Firiposi 'jaw ipe ore rekoramū owaēma mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka upe. Ikwaw ire ore arawau yaru pype aru'aa. ⁶Sīku oroser ire orowaēma Troate 'jaw ipe 'gā nupe. Orojenune oo ma'efera 'gā nekoaa arawau nū. Majepi tee morowykye'ema magwapa Troate 'jaw ipe arajemogyau.

⁷Morowykye'ema piara rupi Jejuī 'ga rerowiaara 'gā ajatykau 'og ywate pype ore ree. Orojemi'waa ra'ne. Orojemi'wapaw ire Paulo 'ga oporogytau 'gā nupe. Kwet kwet kwet. Morogyta tee'ia miamū 'ā iporomuku omome'uramū.

—A'erauwe futat je porogytapawi. Ai'iwe te 'ā je oi nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

Awau pyyajeaje katu. ⁸Kwaiwete te 'gā tata mogyi imonyka orojee. ⁹A'eramū kunumūū 'ga amū 'ūina wapyka 'okwar ywate 'arimū 'ga porogyta renupa. Eutiku 'ga 'ūina wapyka wapyakau Paulo 'ga je'eg are. Poje nipo 'ga woepyjamū. A'eramū 'ga osea. Paulo 'ga je'ega 'ga mopeyita. A'eramū 'ga osea rakue. Poje 'ga awau wopopenamū 'okwar ywate rupi. Tii too. A'eramū futat 'ga awau amanūmū. A'eramū ajatyka ma'e 'gā awau ojypa 'ga resaka.

—Tÿÿ. Amanū futat 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁰A'erauwe Paulo 'ga awau ojypa 'ga resaka.

—Pejemuaēm awi 'ga ree— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

A'eramū Paulo 'ga 'ga mana anuruka. A'erauwe 'ga oferapa 'gā nupe. ¹¹'Ga feraw ire 'gā ojeupia awau nū, 'og ywate pype nū. Ojeupir ire Paulo 'ga mani'oko'o'i pyyka imo'jamo'jau orojee ore moyka. A'eramū futat ore orojea'aramū Jejuī 'ga manūawer are. A'ere Paulo 'ga oporogytau nū. Kwet kwet kwet ku'em.

¹²Awau aku'emamū. A'erauwe 'gā okwasi'wau. Awau 'gā ajemogyau oje'wyr ipe. Amanū ma'efera 'ga rerawau 'ga 'wyr ipe.

—Ekoay 'ga 'ua u'aa amanūmū oree ko. 'Okwar ywate rupi 'ga oi u'aa oree ko— 'jau 'gā aipo kunumūū 'ga pytuna 'gā nupe. —A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi ko nū— 'jau 'gā imome'wau 'gā nupe.

A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau 'ga ree.

¹³Ku'emamū Paulo 'ga oje'ega oree:

—Pe'je iruukwe nū. Yar ipe pekwap. Je wyryi too 'jau— 'jau 'ga oree.

A'erauwe ore jejagi yar ipe arawau Asosi 'jawa amunaw ipe.

—Asosi pe ki je rapesak pejepe— 'jau 'ga oree.

A'eramū Paulo 'ga awau wyryi. ¹⁴Peu Paulo 'ga orojeupe 'ga waēm ire ore arawau aipo awi. A'eramū 'ga awau yar ipe ore rupi. Arawau orowaēma Mītilene 'jawa amunawa upe. Arawau orojekokaipa etee peu. ¹⁵Kamēšiete te oroa jui nū. Ai'iwe ore orokwapa 'ypō'ōūū pyu, Kiosi 'jawa 'ypō'ōūū pyu. Ai'iwe ore orokwapa 'ypō'ō mū pyu nū, Samosi pyu nū. Imuapya 'ara rupi ore arawau orowaēma Miretu 'jawa jemiar ipe. Peu futat ore orojekoka. Peu futat aru'jāu oropytau. ¹⁶A'eramū Paulo 'ga 'jau oree:

—Efesu pe jane nipytai. Janera'nē jane jarekou. Kasi jane jarejatykaawa maraka nipyygi ne— 'jau 'ga oree. —Jerusareg ipe sawaēm tāmējē 'jau, maraka renunewe 'jau, a'e te je 'ā— 'jau 'ga oree.

A'eramū 'ga a'eramū wa'nēnamū ajemogyau maraka are.

Paulo 'ga 'eawet

¹⁷ Miretu 'jawa amunaw ipe owaëm ire Paulo 'ga oje'ega monou Efesu pe, Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriara 'gã nupe: "Pe'je pejejua je pyri. Taporogyta pë nupe 'jau", 'jau 'ga oje'ega monou 'gã nupe.

¹⁸ A'erauwe 'wyrriara 'gã nuri oporogytau Paulo 'ga upe:

—Pëë 'ã jejekoty'aawa. Asia wywy pe je waëm pyprauwe ako je kwaap pejepe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

¹⁹ —Je 'ã Jejui 'ga remimonofera te. Jeporowykya 'ã Jejui 'ga mome'ua tee futat ako pë nupe ai'i— 'jau 'ga 'wyrriara 'gã nupe. —Tejaa'wau ako je 'gã nee otywera 'gã etyge'emamü ai'i. Ma'eramü te 'gã nopoiri otywer awi nû, 'jau je tekou tejaa'wau 'gã nee ai'i.

—Judeu 'gã ako afuweramü je ree ai'i. "Sijuka 'ga 'jau", 'jau ako 'gã jee ai'i. A'e are nanë ako je te'arasigamü tekou ai'i nû. "Küima'eeteetea je", 'jawe'em ako je tekou ai'i. Jejui 'ga te je amome'u 'gã nupe ai'i numiamü. Tejerowiaraipe'ema futat ako tejee ai'i. A'ere ako 'gã je juka are etee 'gã fuweramü ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. ²⁰ —Pë nupe nanë ako je Jejui 'ga mome'wau'jau'japa pënog ipe tekou pë nupe ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —'Gã jatykaaw ipe nanë ako je 'ga mome'wau tekou 'gã nupe ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

²¹ —Judeu 'gã nupe, judeue'ema 'gã nupe. Mïmera 'gã nupe ako je Jejui 'ga mome'wau ai'i. "Pejetywer awi pepoit. Pe'je pejejemogyau Jejui 'ga rerowiaa. Janejararetea 'ga. A'eramü pëë 'ga rerowiaa", 'jau je ako pë nupe 'gã mome'wau ai'i— 'jau Paulo 'ga u'ama 'wyrriara 'gã nupe oporogytau. ²² —A'ere 'awamü je oi Jerusareg ipe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea e'i jee: "Jerusareg ipe ekwap", e'i jee. A'eramü je tewau Jerusareg ipe 'awamü. A'ere je nakwaawi 'gã tejerekoa. Ma'ja katu nipo 'gã wapo peu jee? Maran gatu nipo 'gã je rerekoi?— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

²³ —"Peu nipo 'gã ene pyygi", e'i Janeruwarete 'ga 'Agesagea jee je rekoramü. A'eramü nipo 'gã je pofaa je monou je munepa je mu'ama moromunepawa pype. Janeruwarete 'ga 'Agesage te 'ã e'i jee je rekoramü. Amunawa upe je waëmauwe, amunawa upe je waëmauwe 'jau 'ã 'ga 'Agesagea jee— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. ²⁴ —A'ere 'ã ae 'ga rerowiaaramü nokyjea'uweri te amanü awi. A'eramü nipo je teporowyky moyka futat. Jekararete 'ga te 'ã, Jejui 'ga oporowykya wapoukat jee. A'eramü je 'ã teporowyky mateepaw are etee futat teja'aramü. Morogyta esage mome'ua etee futat 'ã jeporowykya. Ma'eramü je 'ã "pe'je pejejoia pejetywer awi", je 'i tekou 'gã nupe. "Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga jane katu'ok jaretywer awi janepoiriweramü", 'jau je 'ã tekou pë nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²⁵ —Pë pype tekou pë mu'jau Jejui 'ga porogytafer are ikue. 'Ga porogytafera peenup, 'jau je 'ã tekou pë nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere nipo 'awamü naje resagu'jawi pejepe nû. ²⁶ Jejui 'ga je ako imome'wau pë nupe ikue. A'eramü pëë 'ga rerowiare'em ire pëë te futat pejejereko tywerukaa 'ga upe. ²⁷ 'Ga remifutara je 'ã imome'wau pë nupe. Wemifutara pëë iaporamü Janeruwarete 'ga aku'iramü pë nee, 'jau je ako pë nupe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²⁸ —Pëë 'ã 'awamü 'wyrriaramü Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea te 'ã pë mogyau 'wyrriaramü 'gã nupe. A'eramü pëë pejejejukau esage 'gã nee— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'gã nupe. —Sã'ã ae jejuka esage weymawa karupa'mï are. Nan tee futat pëë pejejejukau esage 'gã nee. Janeruwarete 'ga 'ã wa'yra 'ga mua ijukaukaa janee rakue. A'eramü 'ga 'ã 'agamü janetywera moia jane wi. 'Ga manü'e'em ire amunipo 'ã 'ga janetywera nomoiri futari jane wi. Werowiaaramü 'ga jane pireita janetywer awi. A'eramü 'ga a'eramü janeyaramü akou. 'Ga 'ã pë mogyau 'wyrriaramü werowiaara 'gã nupe. A'eramü ki pëë pejejejukau esage 'gã nee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

²⁹ A'eramü Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Akwaap je. Je o re nipo i'me ma'e 'gã amü nuri o'meramü pë nupe. "Je te je rowiat pejepe", 'jau nipo 'gã pë nupe. "Perowiar awi Jejui 'ga", 'jau nipo 'gã pë nupe. Pë mu'jau 'me nipo 'gã nuri. Jejui 'ga rerowiar awi pë momoirukar are afuweramü. 'Miara 'jawe aipo 'gã. Sã'ã 'miara jemuaëme'ema pëneymaw are. Nan tee futat 'gã najemuaëmi pë nee. Jejui 'ga rerowiar awi pë momoirukaawamü te 'gã nuri. A'eramü pëë pejeje'g'wau nanuar awi. ³⁰ A'ere nipo anure pëë mü we futat pë'me pejejaupe pejejomojo'okawamü— 'jau 'ga 'gã nupe. ³¹ —A'eramü ki pëë pejeje'g'wau i'me ma'e 'gã nui. Muaprya kwara je ako imagwapa tekou pë pype, Jejui 'ga mome'wau pë nupe ikue. "Pe'je Jejui 'ga rerowiaa pejeojere'emamü. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne. I'me ma'e rerowiare'ema", 'jau je ako pë nupe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —A'etea pëë mü 'gã 'me are pejeapyakau. A'eramü je a'eramü tejaa'wau pë nee. Au'jeteramü je 'ã tekou pë mu'jau. A'jea futat jeremimome'ua. Perowiar awi i'me ma'e 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe.

³² —Awamü je pë mome'wau Jarejuwarete 'ga upe. Tojejuka 'ga pë nee 'jau. A'eramü pëë 'ga je'ega renupa pejejemogyau. Tepë poat 'ga 'jau, werowiar are 'jau. Wemiayuwa upe 'ga mama'e esage monou. A'eramü nipo 'ga imonou pë nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

³³—Je 'ā je kwaap katu pejepe. Je 'ā, “ka'aranūā pemut ape jee”, na'ea'uweri tekou pē nupe. “Mama'ea pemut amū jee”, jawe'em je 'ā pē nupe. ³⁴Je te futat teporowykyau tekaraemā are. Tepytuna 'gā karaemā muawamū nanē je 'ā je te futat teporowykyau tekou. “Pemut ape jee. Mama'ea pemut amū jee”, na'ei je 'ā tekou pē nupe. Je te futat 'ā tekou teporowykyau— 'jau 'ga u'ama 'gā nupe.

³⁵—A'eramū pēē nanē nan tee futat iapou— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —A'e are je 'ā pē mu'jau: “Pe'je pejeporowykyau mama'e muawamū pejejeupe, pejepytuna 'gā nupe nanē mama'e mua nū”, 'jau je ako pē nupe ikue. Ymā te 'ā Jejuu 'ga 'i rakue: “Jarejeupe mama'e muramū janeku'iramū jarejemogyau. A'ere jane 'ga amū upe mama'e monoramū te janeku'ieteramū”, e'i 'ā Jejuu 'ga rakue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

³⁶Oporogytapaw ire Paulo 'ga wapyka wenupy'āu Jejuu 'ga rerowiaara 'gā netee, oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

³⁷⁻³⁸A'erauwe 'gā 'jau ajaupe:

—Oo futat 'ga jane wi— 'jau 'gā ajaupe.

A'erauwe futat 'gā ajaa'wau 'ga ree kwaiwete. Ojoo'opaw ire 'gā Paulo 'ga mana. Ojomoyka 'ga mana. 'Ga mamaw ire 'gā 'ga rerawau yaruu pe ejaa.

21

Jerusareg ipe Paulo 'ga oawet

¹Yaruu pype aru'ar ire Paulo 'ga 'jau ywya'marimūwara 'gā nupe:

—Ko ore ruri— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

A'erauwe ywya'marimūwara 'gā je'egi oree:

—'Wei. Pe'je 'wei— 'jau 'gā oree.

Oroia ore oroyaapayayau arawau. Arawau orowaēma Kosi 'jawa 'ypō'ōū upe. Peu ore oropytau. Ai'iwe ore oroia nū. Arawau Rodes 'jawa jemiār ipe orojekokaipa. A'ere oroia arawau nū. Patara 'jawa amunaw ipe arawau orojekoka. Peu futat aru'jāu yaruu awi. ²A'eramū ore Fenisia wyy pe oo ma'e yaruu pype ete aru'aa nū. Oroia nū. Arawau ore arakou 'y wyyri'i etee futat. ³Arawau 'ypō'ō mū resaka. Sipiri 'jawa resaka.

—Mīnamū 'ypō'ōū reni ra'e kūi— 'jau ore arajaupe.

A'erauwe ore imoyaawi orokwapa 'ypō'ōū pyu. Orokwapa etee futat 'ypō'ō atykupe katy. Arawau ore kwe katy ka'arete katy, Siria wyy katy. Arawau orowaēma ka'a wyyra upe nū. A'eramū arawau orowaēma Tiro upe. Arawau ore Tiro pe orojekoka. Peu futat aru'jāu yaruu awi. Yaruu jara 'gā karaemā 'gā enū'ēnamū ore arawau kwe pe amunawa momyrūmū. ⁴Arawau Jejuu 'ga rerowiaara 'gā amū nekoa. A'eramū ore arawau arajemogyau Jejuu 'ga rerowiaara 'gā nog ipe. Majepeja morowykye'ema magwapa arajemogyau peu Jejuu 'ga rerowiaara 'gā pyri. Peuwara 'gā, Jejuu 'ga rerowiaara 'gā 'jau Paulo 'ga upe:

—Ereo awi Jerusareg ipe. 'Au etee eko ore pyri— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega oree ai'i: “Paulo 'ga nipo 'gā peu nuerekoarūi”, e'i 'ga 'Agesagea oree ai'i. A'eramū ore eneo futare'ema— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

A'ere Paulo 'ga 'i etee:

—Oo futat je— 'ga 'i etee.

⁵Arawawa upe iwaēmamū ore arawau nū, yaruu pype aru'aa nū. Kwaiwete peuwara 'gā awau oreo resaka wemireko 'gā netee, wa'yra 'gā netee. A'eramū ore 'yisiga pype aruapyka orojenupy'āu oroporogytau Jarejuwarete 'ga upe, yaruu pype aru'ar enune.

⁶Jarejuwarete 'ga upe oroporogytapaw ire Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Orojo ore— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe ore aru'aa oroia. Oreo resaka 'ut ma'efera 'gā nanē ojewya awau oje'wyr ipe nū, ore ir ire nū.

⁷Tiro 'jaw awi ore arawau orowaēma Tolemaita 'jawa upe. Peu ore Jejuu 'ga rerowiaara 'gā amū nekoa nū. A'eramū ore peu arajemogyau 'gā pyri. Kaarup. Majepei tee oroser ire aru'aa yaruu pype nū. ⁸Ai'iwe ore oroia nū. Arawau ore orojekoka Sesaria pe. Peu ore aru'jāu yaruu awi. A'eramū futat ore aru'aru'jape'ema yara pype.

Orojekog ire ore arawawayayau Filipe 'ga rog ipe oropytau. Jejuu 'ga porogyta mome'wara 'ga Filiperamū. Jerusareg ipe Filipe 'ga rekoramū Jejuu 'ga remimonofera 'gā 'ga mogou imen manū ma'e 'gā nupe kumi monoaramū rakue. Aipo 'ga Filipe 'ga rog ipe arawau oropytau. ⁹Irūpāwē Filipe 'ga ra'jyra. Kūjāmukua juejue 'ga ra'jyra ajemogyau. Janeruwarete 'ga porogyta mome'wara 'gā te 'ga ra'jyra nanē nū.

¹⁰ Filipe 'ga rog ipe oropytawai. Peu ore rekoramū kūima'e 'ga amū 'ua owaēma oree. Agapu 'jawa 'ga 'ua owaēma oree Filipe 'ga rog ipe. 'Ga nanē futat Janeruwarete 'ga je'ega mome 'wara nū. Judeja ywy awi 'ga 'ua.

¹¹ Owaēm ppy we Agapu 'ga opajajamū Paulo 'ga ku'afaawa ppyka. Ojepofaa, ojeypyfaa ipyu. Ojepofar ire 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—“Nan nipo 'gā 'ga pofari Jerusareg ipe”, e'i Janeruwarete 'ga 'Agesagea imome'wau jee— 'jau 'ga Paulo 'ga upe. —A'eramū nipo 'gā nan futat ene rerekou. A'ere nipo 'gā ene monou, judeue'ema 'gā po pe ene jukaawamū— 'jau Agapu 'ga imome'wau Paulo 'ga upe.

¹² A'e renupawe ore 'jau Paulo 'ga upe:

—Soo awi ajee Jerusareg ipe— 'jau ore 'ga upe.

¹³ A'ere Paulo 'ga 'i etee oree:

—Pe'je pejepika pejemogyau. Pejoo'o awi pejemogyau. Je mu'arasig etee te pejepe nanamū. Oo futat je. Tene 'gā je pofari. Tene 'gā je jukai. Nakyjea'uweri ae 'ga rerowiaaramū nanuar awi— 'jau etee Paulo 'ga oree. —Jejui 'ga te 'ā jejararetea. 'Ga te 'ā je monu peu. A'eramū je tektywawe'em temanū awi— 'jau etee 'ga oree.

¹⁴ Simojeropytaukat 'ga 'jau, 'jau ore oroje'ega 'ga upe numiamū. A'ere 'ga nore mojerowiari etee. A'eramū ore 'jau arajaupe:

—Tene ajee 'ga oi. Janejararete 'ga te afutat 'ga oa ra'e— 'jau ore arajaupe.

¹⁵ Peu arakorako'i re ore orokaraemā mogatyrūmū. A'ere ore arawau Jerusareg ipe. Ywyri futat ore arawau a'eramū futat. ¹⁶ Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū awau ore rupi. Sesaria pewarera 'gā amū awau ore rupi. Jerusareg ipe orowaēm ire ore rupi oo ma'efera 'gā futat ore rerawau Menasō 'ga rog ipe, Sīpiri pewarera 'ga rog ipe. Aipo 'ga, Menasō 'ga, Jejui 'ga rerowiaar ymanara futat. A'eramū ore arajemogyau 'ga pyri peu.

Tiago 'ga pyri Paulo 'ga oawet

¹⁷ Jerusareg ipe orowaēm ppy we ore arawau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nesaka. Ore resakawe 'gā aku'iramū ore ree. Ai'iwe Paulo 'ga ore rerawau Tiago 'ga resaka. Peu Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā ajatykau kwaiwete Tiago 'ga pyri. ¹⁸ Peu ojeupe ore waēmamū Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā ore rapeje'ega:

—Tepeko?— 'jau 'gā oree.

—Wei. Ore rekoi 'wei— 'jau Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe.

¹⁹ A'ere aruapeje'eg ire Paulo 'ga oporogytau 'gā nupe, wekwawera mome'wau 'gā nupe: —Kwe pe ako ore oi judeue'ema 'gā nupe Jejui 'ga mome'wau ikue. A'eramū kwaiwete 'gā ajemogyau Jejui 'ga rerowiaa ai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

Wekwawera mome'waupap 'gā nupe.

²⁰ A'e renupawe 'gā 'jau Paulo 'ga upe:

—A'jea futat 'ā Janeruwarete 'ga resageramū a'i kūi. 'Aga morogyta 'ā ae muoryp a'i kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

—'Au nanē kwaiwete judeu 'gā Jejui 'ga rerowiari nū. A'ere 'gā Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee iapoi we ajemogyau— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe. ²¹ —A'ere kwe pewara 'gā nuri o'meramū 'gā nupe rai'i. “Paulo 'ga oo akou kwe pewara 'gā judeu 'gā mu'jau tyweruu akou”, 'jau 'gā 'ua ajaupe rai'i— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe. —“Pepoit Moisesi 'ga remimu'efer awi”, e'i Paulo 'ga awau akou 'gā nupe. “Pemojewag awi pejeja'yra”, e'i nanē 'ga akou 'gā nupe nū, 'jau 'gā 'ua imome'wau ajaupe rai'i. “Jarejemiaapo awi pepoit”, e'i 'ga akou judeu 'gā nupe, 'jau 'gā 'ua ajaupe rai'i— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe.

²² —A'ere nipo 'gā 'au ene rut ene waēma kwaawi ra'e. Maran aje jane iapoi 'gā nupe 'awamū ene rerowiarukaawamū 'ū?— 'jau 'gā Paulo 'ga upe. ²³ —Nan eapo 'awamū 'gā nupe. 'Au irūpāwē 'gā nuwi, ore orojesaukat Jarejuwarete 'ga upe 'jara 'gā. Jarejuwarete 'ga upe 'gā jekatu'ogi u'eawer imū futat. ²⁴ A'eramū ene nanē ewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gā nupi— 'jau 'gā Paulo 'ga upe. —Peu ene nanē ejekatu'oka Moisesi 'ga remimu'eawer imū Jarejuwarete 'ga upe. A'ere ene ka'aranūū monou mainana 'ga upe, 'gā pinawera mepyaau 'ga upe 'jau. A'eramū nipo judeu 'gā ojomoyka ikwaapa— 'jau 'gā 'ga upe. —“Na pa je 'ga Moisesi 'ga jaremu'eawer imū etee futat iapoi akou ra'e”, te'i 'gā ojomoyka ikwaapa 'jau. “A'etea pa 'gā i'me oree rai'i nū”, te'i 'gā ajaupe 'jau— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

²⁵ —Judeuramū jane iapopawi Moisesi 'ga jaremu'eawer imū. A'ere judeue'ema 'gā nanarūi— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe. —Ymā te ore ka'arana monoi ikwasiaa 'gā nupe ikue. “Nan tee ki peapo”, 'jau ore imonou ikwasiaa ka'aran are 'gā nupe ikue.

—“Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Wyra rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanē pēē i'wawe'em nū. Kūima'eramū ae ajuemireko are akowe'em. Kūjā nanē nū. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanē wemirekoa etee futat erekou nū”, 'jau ore ikwasiaa imonou 'gā nupe ikue— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

²⁶ Ai'iwe Paulo 'ga awau irūpāwē 'gā nupi. A'eramū 'gā juejue ojekatu'oka Jarejuwarete 'ga upe Moisesi 'ga je'eger imū. A'ere awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporogytaaw mainana 'ga upe.

—Morowykye'ema mū magwaw ire ore jekatu'opawi. A'eramū ki ene wyra amū iapisau iapyau oree juejue. Je tamepy orojee ene upe 'jau— 'jau 'ga mainana 'ga upe.

Paulo 'ga pyykawet

²⁷ Morowykye'ema teepap ja'wyja'wyrāmū Paulo 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'e pe judeu 'gā amū 'ga resaka, Asia ywy awi 'ut ma'efera 'gā 'ga resaka. A'e 'gā Paulo 'ga pyyka 'ga ku'a are. ²⁸ 'Ga pyyg ire 'gā 'ga eruafukaita 'ga rerekou:

—Pe'je pejejua 'ga pyyka ore pyri. Koa kūima'e 'ga pyyka ore pyri. Kwe pe 'ga oi 'gā mu'jau tywet rakue— 'jau 'gā 'gā nupe. —“Peapo awi Moisesi 'ga remimu'efer imū”, e'i 'ga 'gā nupe rakue. “Judeu 'gā nia'wyrī”, e'i 'ga rakue. “Janeruwarete 'ga mogytaawa nia'wyrī”, e'i 'ga rakue— 'jau futatee 'gā 'gā nupe. —A'ere 'ga 'ā 'awamū judeue'ema 'gā neruri erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe— 'jau 'gā 'ga rerekou eruafukaita 'gā nupe. —Judeue'ema 'gā ae nuerurarūi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'etea 'ga werut 'gā 'au— 'jau 'gā 'ga eruafukaita erekou.

²⁹ Jerasarega momyrūaw ipe 'gā Paulo 'ga resaka rai'i. Judeue'ema 'ga amū 'ga rewiri ekorāmū rai'i. Efesu pewara 'ga, Trofimū 'ga akou 'ga rewiri rai'i. A'eramū 'gā nesakarera 'gā Paulo 'ga resaka Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe.

—Judeue'ema 'ga nipo 'ga werut erosou— 'jau 'gā ajaupe.

Nuesagi agawewi 'gā judeue'ema 'ga amū 'ga pyri. A'etea 'gā aipo 'jau ajaupe. A'eramū 'gā a'eramū Paulo 'ga pyyka eruafukaita erekou.

³⁰ Aipo 'gā 'eramū tesirūmera 'gā 'ua ajatykau 'ga pyykarera 'gā poaa Paulo 'ga ree. 'Ga rerawau eroyriryryka enuēma ukupepe. 'Okwara rawopytyma 'ga wi.

A'erauwe 'gā wafukaita ajaupe:

—Pe'je pejejua. Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

³¹ A'ea kūima'e 'ga amū enupa. A'eramū 'ga ujāna jefaruu piara rupi.

—Ejot. Ekoay nipo 'ā 'gā ajuapisau 'ja— 'jau 'ga awau jefaruu 'ga upe.

³² A'erauwe jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga jefaruu 'gā majatykai erawau. A'erauwe jefaruu 'gā nuri ujāna. Peu we 'gā jefaruu 'gā nesaka. A'erauwe 'gā poiri Paulo 'ga nupā awi.

³³ A'erauwe jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga oi Paulo 'ga rerowyka 'ga pyyka. A'erauwe 'ga 'i jefaruu 'gā nupe:

—Pe'je pejejua 'ga pofaa itaju pyu— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ga pofaa. Mukūja itaju pyu 'ga pofaa.

'Ga pofar ire 'wyrīara 'ga 'jau Paulo 'ga nupāarera 'gā nupe:

—Awŷja 'ga ki 'ei? Ma'ja 'ga iapou ra'e ki 'ei?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁴ A'ere 'gā afukafukai ekoete tee futat waewaemamū. A'eramū 'gā ikwaape'ema. A'erauwe jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga je'egi:

—Pe'je 'ga rerawau jareje'wyr ipe— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

³⁵⁻³⁶ A'erauwe 'gā 'ga rerawau oje'wyrā 'og ywate pe. 'Og ywate jeupiawa upe Paulo 'ga rerowaem ja'wyja'wyrāmū mytuna 'gā 'ua ujāna jefaruu 'gā newiri wafukaita:

—Pe'je sijuka futat 'ga— 'jau mytuna 'gā 'ua jefaruu 'gā nepejāna.

A'erauwe jefaruu 'gā Paulo 'ga rupia. Wam. Ojasi'y'warimū 'ga rerawau 'ga rerojeupia.

'Gā nupe Paulo 'ga eawet

³⁷ Werose ja'wyja'wyrāuwe Paulo 'ga oje'ega jefaruu 'wyrīa'ri 'ga upe:

—Tene je je'egi enee ra'ne. Toporogyta enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

—Kuu. Jeje'ega futat nipo ereapo ki sa? ³⁸ Nuapoi sipo 'ga jeje'ega pa, a'e naje 'ā re'ā— 'jau jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga 'ga upe. —NaRoma 'wyrīararete muearera rūi nipo ene ki sa? 'Awamue futat ako Egitu ywy pewarera 'ga aparupāpisi ma'efera 'gā nerooi 'wyrīara mueu ai'i. Kwaturu miu aparupāpisi ma'efera 'gā 'ga erawau ai'i— 'jau 'ga imome'wau Paulo 'ga upe. —Amunawe'em ipe ako 'ga 'gā nerawau 'wyrīara mueu akojai'i. Na'efera rūi nipo ene ki sa?— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

³⁹ —Naani nū'ū. Judeua te je nū'ū. Tarsu pe te je 'ari ikue. Sirisia ywy pe te Tarsu ruwi nū'ū. Tuwuu te aipoa Tarsua— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'wyrīa'ri 'ga upe. —Tene je je'egi 'gā nupe— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga upe.

⁴⁰ —Nai'i— 'jau 'ga.

A'erauwe Paulo 'ga u'ama ojeupiawa 'arimū opo mowya 'gā nupe 'gā momika. 'Gā je'ega apou 'gā nupe. 'Gā momika etee 'gā mogyau. A'eramū Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe. Judeu 'gā je'egarete 'ga iapou 'gā nupe, epyreu 'jawa apou 'gā nupe.

22

¹—Pe'je pejeapyakau je ree. Tejekwawera je amome'u pē nepe. A'eramū pēē pe-jeapyakau jeporogyta are— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

²—Kuu. Janeje'ega futat nipo 'ga wapo— 'jau 'gā ajaupe.

A'erauwe 'gā nuwi wapyakau etee oje'ega 'ga iaporamū.

³—Je 'ā judeua te— 'jau Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe. —Tarsu pe u'at ma'efera te 'ā je. Sirisia ywy pe u'at ma'efera te 'ā je. Tearanuw ire te je oi Jerusareg ipe, tejemu'jau ikue. Gamarietu 'ga upe tejemu'jaukaa ikue. 'Ga te je mu'jau Moisesi 'ga remikwasiarer are ikue. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'ga je mu'jau ikue. A'eramū je 'ā pē 'jawe etee futat tekou Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū. 'Ga remifutara etee te je aapo— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama. ⁴—Ymā te jemara'neramū Jeju 'ga rerowiaara 'gā nee ikue. A'eramū je 'gā nerekou tyweaete. Je 'gā pyyka 'gā monou moromunepawa pype 'gā munepa ikue. Kūima'e, kūjā. Mīmera 'gā je ipyyka imonou imunepa ikue. "Tomomoirukat 'gā Jeju 'ga rerowiaara awi 'jau", 'jau je tejeupe ikue numiamū. "Ga wi 'gā poire'em ire je 'gā apisiukaa 'gā nupe", 'jau je ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau. ⁵—Mainana 'wyriararete 'ga oje'ema'e 'gā netee nanē futat ikwaapa nū. 'Ga futat ka'arana kwasiaa imua jee ikue. Damasco pewara 'gā nupe je eroopyramū 'ga ka'arana kwasiaa imua jee ikue. A'eramū je tewau 'gā nupe ikue numiamū. Jeju 'ga rerowiaara 'gā pyyka tewauramet futat ikue numiamū. "Tapofat 'gā erua Jerusareg ipe", 'jau je ikue numiamū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁶—A'ere je Damasco pe je waēm ja'wyja'wyrauwe tata eny 'jawewara ruri ojyapa ywag awi jee ikue. Ajeaje katu kwara ruwamū tata eny 'jawewara 'ua jee. Enyufuk te aipoa tata eny 'jawewara. A'eramū je enywyter ipe futat te'ama. ⁷Eny resakawe je tewau te'ama ywyu teyyita eny awi. Je o je 'arauwe 'ga amū oje'ega jee: "Ma'eramū te je rereko tywerete ape, ki Saulo?" 'jau 'ga jee— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁸—Tejeupe 'ga je'egamū je 'jau 'ga upe: "Aw'ja te poromū oje'eg jee, ki Ku'jyp?" 'jau je 'ga upe. "Je Jejujamū aje'eg enee. Nasare pe waranup ma'efera je", 'jau 'ga jee. "Je 'ā je rereko tywerete ape", 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁹—Jeirū 'gā eny resaka futat numiamū. A'ere 'gā nuenuwi Jeju 'ga je upe ije'ega ikue. Je etee futat 'ga je'ega renupa. ¹⁰A'eramū je 'jau 'ga upe: "Ma'ja te je aapo enee 'awamū?" 'jau je 'ga upe.

—Aipo ojeupe je 'eramū 'ga oje'ega mua jee: "Efu'am ewau Damasco pe. Peu 'ga amū tene mu'e je ree eneremiaporam are 'jau", 'jau 'ga jee oje'ega mua jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

¹¹—A'ere je najereai. Aipo renyfera je reawowep. A'eramū jeirūa 'gā je popyyka je rerawau Damasco pe. ¹²Peu je waēm ire Ananiasi 'ga 'ua oporogyta jee. Ananiasi 'ga Janeruwarete 'ga rerowiaararetea. Moisesi 'ga remikwasiarer imū nanē 'ga mama'e apou nū. A'eramū peuwara 'gā judeu 'gā 'ga pojeupa ajemogyau. ¹³A'e 'ga 'ua oje'ega jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau. —"Awamū ene Jeju 'ga rerowiaaramū ereko je 'jawe", 'jau 'ga jee. "A'eramū je ene mamā'jāu", 'jau 'ga jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe. —A'erauwe je temā'jāu tejearamū nū. ¹⁴A'ere Ananiasi 'ga 'jau jee: "Ymā we te 'ā Janeruwarete 'ga ene pyyrūi rakue", 'jau 'ga jee. "Janepy 'gā 'ā 'ga rerowiaa rakue. 'Ga futat ene mut wemifutara kwaawukaa enee", 'jau 'ga jee. "Ga ra'yra 'ga futat oje'eg enee, ojesaukaa enee rai'i. Mama'e tywera apoare'ema 'ga ojesaukat enee rai'i", 'jau Ananiasi 'ga jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe. ¹⁵—"Ene futat 'awamū ereko 'ga porogyta mome'waramū", 'jau 'ga jee. "Ejemiesagera mome'wau ekou 'gā nupe, ejemienuwera retee", 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

¹⁶—Aipo 'e re Ananiasi 'ga 'jau jee: "Ere efu'ama jui. Eje'ega Jeju 'ga upe", 'jau 'ga jee. "Ojeupe eneje'egamū 'ga enetywera tomoit ene wi 'jau", 'jau 'ga jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe. —"Aipo ene iapo re je ene pymiāu 'y pe 'jau", 'jau 'ga jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

—A'erauwe je je'egi Jeju 'ga upe. 'Ga upe je je'eg ire 'ga je pymiāu 'y pe— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹⁷—A'ere je tejua tewau Jerusareg ipe ikue nū. 'Au tewaēm ire je tewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe teporogyta Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁸Ojeupe je porogyta je 'amamū Janejararete 'ga ojesaukaa jee. A'eramū 'ga 'jau jee: "Ekwap kamēsiete Jerusareg awi. 'Auwara 'gā naje rerowiari, ene je mome'uramū ne", 'jau Jeju 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹⁹—A'eramū je 'jau Janejararete 'ga upe: "A'jea futat ako je ymā ene rerowiaara 'gā pyygi ikue. 'Gā jatykaaw ipe 'gā pyyka tekou ikue, 'gā nupāu tekou ikue", 'jau je 'ga upe. ²⁰"Estevão 'ga ako ene mome'wara ikue. A'ere je 'ga jukaramū 'ga resagi te'ama ikue. 'Ga jukaara 'gā naitya je iarūmū te'ama ikue. Je nanē 'ga jukaa futaa ikue nū", 'jau je Jeju 'ga upe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

²¹—A'eramū Jeju 'ga 'jau jee: “Ekwap 'aw awi, Jerusareg awi. Ekwap kwe pe mukuwara 'gā nupe je mome'wau”, 'jau 'ga jee ikue. “Judeue'ema 'gā nupe je mome'wau ewau muku”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

²² A'eramū aipo renupa taetu najuejue etee futat wafukaita nū. “Judeue'ema 'gā nupe je mome'wau ewau”, 'jau 'ga jee ikue ojeupe 'e renupa taetu wafukaju'japa ajaupe nū:

—Pe'je ajee 'ga sijuka futat. Nia'wiri futari 'ga ra'e— 'jau 'gā wafukaita ajaupe.

²³ Ojomoyka wafukaita. A'eramū futat weteyrū mososoka ipatukau. 'Yja mosimoo imonou ywau. 'Gā mara'nea 'gā nerekou 'yja mosimorukaa 'gā nupe. ²⁴ A'erauwe 'wyrriara 'ga je'egi jefaruu upe:

—Pe'je 'ga rerawau imunepa imu'ama jarejog ipe— 'jau 'wyrriara jefaruu 'gā nupe.

A'erauwe jefaruu 'gā 'ga rerosou. A'ere 'wyrriara 'ga 'jau:

—Ma'eramū 'gā ma'eramū amara'ne ekoeteramū 'ga ree 'ū? Nakwaakwaawi'i pa je 'ā judeu 'gā mara'neawa 'ga ree nū— 'jau 'wyrriara 'ga 'gā mara'nea kwaape'ema.

Nokwaawi 'ga judeu 'gā je'egaretea. A'eramū 'gā 'gā afukai are nanē weapyoe'emamū nū. A'eramū 'ga 'gā mara'nea kwaape'ema.

A'eramū 'wyrriara 'ga 'jau jefaruu 'gā nupe:

—Pe'je 'ga nupānupāu. Ma'ja te ereapo 'gā nupe ra'e, sa'e 'ga upe 'jau. Onupā re 'ga tomome'u janee 'jau— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

²⁵ A'eramū 'gā 'ga pofaa 'ga nupā enune. A'eramū Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyrriari 'ga upe:

—Ma'eramū sipo pēē romanūa sinupā 'jau? Esage sipo romanūnamū ae nupā?— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Namome'ui we je tejekwawera 'wyrriara 'gā nupe. Jerekwawera renuw ire te nipo 'gā 'i pē nupe: “Mama'e tywera 'ga wapo futat rai'i”, 'jau nipo 'gā. “Naani. Nuapoi 'ga mama'e tywera rai'i”, 'jau nipo 'gā. Maranamū, “mama'e tywera 'ga wapo futat rai'i” 'eramū 'gā je nupāukaa. “Nuapoi 'ga mama'e tywera rai'i” 'eramū nipo 'gā je nupāukare'ema — 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gā 'wyrriari 'ga upe.

²⁶ A'erauwe jefaruu 'gā 'wyrriari 'ga oi o'wyrriara 'ga upe imome'wau:

—Ma'eramū te jane rekoi ekoete 'ga ree rai'i? “Romanūa je”, e'i 'ga oree ko nū'ū— 'jau 'ga awau o'wyrriara upe.

²⁷ A'eramū 'ga 'wyrriara 'ga awau oje'ega Paulo 'ga upe:

—A'jea futat te ene romanūa? “Romanūa je”, e'i 'ga oree ko, 'jau 'gā 'ū.

—A'jea futat je romanūa nū'ū— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'wyrriara 'ga upe.

²⁸ —Je ka'aranūū amono kwaiwete romanū upe ikue, romanūnamū tejekwawamū ikue. A'eramū je romanūnamū tekou 'awamū— 'jau 'wyrriara 'ga Paulo 'ga upe.

—Je naani nū'ū. Je namonoi ka'aranūūa romanūnamū tejekwawamū ikue nū'ū— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Je peu futat romanū ywy pe a'at ikue nū'ū. A'eramū je romanūrete futat nū'ū— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe.

²⁹ Aipo renupawe 'ga upe oporonup ma'efera 'gā awau 'ga wi. Jefaruu 'wyrriara 'ga nanē okyjau 'ga wi. “Romanūa ae nopofar ekoetea'uweri”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga okyjau 'ga wi.

Judeu 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nowase Paulo 'ga 'eawet

³⁰ A'ere jefaruu 'wyrriara 'ga 'jau: “Ma'eramū te judeu 'gā mara'ne ekoeteramū 'ga ree rai'i 'ū?” 'jau 'ga ojeupe.

A'eramū ai'iwe 'ga 'gā majatykau. Mainana 'wyrriara 'gā, judeu 'gā 'wyrriari 'gā, 'gā nupe oje'ēma'e 'gā. Mīmera 'gā 'ga imua imajatykau.

—Ma'ja te 'ga wapo pē nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū jefaruu 'wyrriara 'ga Paulo 'ga rerurukaa 'gā nupe nū.

23

¹ A'eramū Paulo 'ga osou ypy we ae upe oje'ēma'e 'gā nesaka, 'gā jatyka 'gā nuwamū. A'erauwe 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Pēē 'ā judeua. Je nanē futat judeua nū. Namutamutat je rekoi pē pype. Je ako esage Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

² Aipo 'ga 'eramū mainana 'wyrriararete 'ga amara'neramū 'ga ree, Ananiasi 'ga amara'neramū 'ga ree. A'eramū 'ga 'jau Paulo 'ga pyriwara 'ga upe:

—Ejurunupā 'ga a'i kūi. Aipo ne'ia'uweri ae— 'jau 'ga Paulo 'ga pyriwara 'ga upe.

³ A'eramū Paulo 'ga 'jau 'ga upe:

—Je nupāukar ekoeteramū te janerwarete 'ga ene rereko tyweretei nū a'i kūi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ene te 'ā nenea'wiri. Ene te 'ā Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee ere'yi eapyaka je ree je renupa— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ma'eramū ene, “enupā 'ga”, 'jau 'ga upe

'ū? NaMoisesi 'ga remikwasiarer imū rūi aipoa— 'jau 'ga 'ga upe. —“Nan peapo”, ere futatee 'ā ekou ae upe. A'ere 'ā ene miamū nereapoi 'gā nupe e'eawer imū— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramū 'ga pyriwara 'gā amū 'jau Paulo 'ga upe:

—Aipo ere awi 'ga upe 'gā nowase. Janeruwarete 'ga te ako 'ga omogo mainana 'wryriararamū ai'i kūi— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

⁵ —Ikwaawer ire amunipo je 'ā aipo na'eip 'ga upe ra'e nū'ū— 'jau Paulo 'ga wenupara 'gā nupe. —Nakwaawi te 'ā je. A'eramū je 'ā pē'wryriara upe aipo 'jau akiko— 'jau 'ga 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga te 'ā “Pekurap kasi peje'wryriara ne”, e'i futat rakue. A'ere je 'ā nakwaawi te. A'eramū je 'ā pē'wryriara kurapa rēwējēmī pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁶ A'ere Paulo 'ga 'jau ojeupe: “Kuu. 'Gā amū fariseua. 'Gā amū satuseua. Naju'jaju'jawe rūi 'gā nea'aramū mama'e are”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga wafukaita oje'ega 'gā nupe:

—Je nanē fariseua futat. Jeruwa 'ga fariseua futat rakue— 'jau 'ga wafukaita. —Arowiat futat je jaremanū re jane 'ēi tywy awi jarewywya nū 'ea. A'e rerowiarāmū te ako 'gā je pofari ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁷ Aipo 'erauwe satuseu 'gā ajamueu fariseu 'gā nee. ⁸ “Amanū re ae noferawu'jawi”, e'i satuseu 'gā ajaupe jepi. “Nitywi ae ywag ipe”, 'jau 'gā jepi. “Nitywi futari ae 'agera”, 'jau 'gā jepi. A'ere 'ā fariseu 'gā 'i: “A'jea futat. Ae 'agera rekoi ywag ipe. Ywag ipe nanē futat ae jemogyi nū”, 'jau 'gā jepi. ⁹ A'eramū 'gā a'eramū ajamueu, afuakaramū ajaupe. Oje'ega momoa ajaupe. A'eramū 'gā amū afu'ama. 'Gā nupe moromu'jara 'gā. Fariseu 'gā. A'eramū 'gā afu'ama oje'ega ajaupe:

—Nuapoi te 'ga 'ā mama'e tywera akou. Ywagipewara 'ga nipo oje'eg 'ga upe rai'i. 'Ga 'Agesagea nipo oje'eg 'ga upe rai'i— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'ere 'gā afukafukai etee futat. ¹⁰ A'eramū jefaruu 'gā 'wryriara 'ga 'jau ojeupe: “Tÿÿ. Omonoronorok futat te 'gā Paulo 'ga 'awamū 'wei?” 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga 'i jefaruu 'gā nupe:

—Pe'je 'ga rerawau peu jareje'wyr ipe 'gā nui nū. Kasi 'gā a'e pe 'ga jukai ne— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ga rerawau oje'wyr ipe 'ga munepa nū.

¹¹ Ypytunimū Janejararete 'ga ojesaukaa Paulo 'ga upe:

—Erekyje kasi 'gā nui ne. Sā'ā ene je mome'ua 'au Jerusareg ipewara 'gā nupe. Nan tee futat ene ewau je mome'wau Roma pewara 'gā nupe nū— 'jau 'ga 'ga upe.

Paulo 'ga ree ifuwet ma'e

¹² Ai'iwe judeu 'gā awau ajatykau oporogytau ajaupe:

—Pe'je sijuka futat Paulo 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe. —'Ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. Jarey'wawe'em futat nanē jane nū. 'Ga juka re tāmējē futat jane jarejemi'waa nū— 'jau 'gā ajaupe. —Jarejuwarete 'ga remianuwamū te 'ā jane 'i— 'jau 'gā ajaupe.

¹³ Kwaiwete 'gā ajatykau Paulo 'ga juka are oporogytau numiamū. Kwarēta 'ga ree ifuwet ma'e 'gā pytuna. ¹⁴ A'eramū 'gā awau oporogytau mainana 'wryriara upe, judeu 'gā 'wryria'ri 'gā netee:

—Jarejuwarete 'ga remianuwamū futat ore 'i ko, najuejue etee futat ko— 'jau 'gā 'gā nupe. —“Paulo 'ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. 'Ya miamū futat jane itykure'ema”, 'jau ore ko— 'jau 'gā 'gā nupe. ¹⁵ —Eenūi 'ga oree. 'Au futat 'ga tut 'jau. “Emut 'ga 'au. Toroporogyta 'ga upe 'jau”, ere futatee jefaruu 'wryriara upe— 'jau 'gā mainana 'wryriara 'gā nupe oje'ēma'e 'gā netee. —'Ga renūjamū toroo 'ga rapesaka pe aje 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe. —Nowaēmi futari nipo 'ga 'ua 'au. Peu ore oi 'ga rapesaka arajupa. Peu etee futat ore 'ga torojuka 'jau pe aje 'jau— 'jau 'gā mainana 'wryriara 'gā nupe.

—Nai'i. Ai'iwe nipo je 'ga renūi— 'jau mainana 'ga 'gā nupe.

¹⁶ A'ere aipo 'gā 'eramū Paulo 'ga rekowiara 'ga enuwi. A'eramū 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe:

—“Sijuka 'ga 'jau”, e'i 'gā enee ko— 'jau 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe jefaruu 'gā 'wyr ipe.

¹⁷ A'eramū Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wryria'ri 'ga upe:

—Eroo koa kunumūū 'ga peje'wryriara 'ga pyri. Taporogyta 'ga upe 'jau, e'i 'ga— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

¹⁸ A'eramū 'ga 'ga rerawau o'wryriara 'ga upe:

—“Kunumūū 'ga eroo imoporogytaukaa 'ga upe”, e'i imunewipyrrera 'ga jee. A'eramū je koromū 'ga rerua ene pyri. —“Toporogyta 'ga upe 'jau”, e'i 'ga enee ra'e— 'jau 'ga 'wryriara 'ga upe.

¹⁹ A'eramū 'wryriara 'ga kunumūū 'ga popyyka erawau erojepe'au'i 'gā nui oporogytau 'ga upe:

—Ma'ja are te enepromome'uwet jee?— 'jau 'ga 'ga upe.

20-21 A'erauwe kunumĩũ 'ga 'jau:

—Judeu 'gã ajatyka 'upa peu jetutyra 'ga rapesaka. Jetutyra 'ga juka are 'gã fueweramũ. A'eramũ nipo ai'iwe 'gã 'wryriara 'gã 'jau enee, “Emut 'ga oree 'au. Toroporogyta 'ga upe 'jau”, 'jau futatee nipo 'gã enee. O'meramũ enee. Kwarẽta kũima'e 'gã 'up 'ga rapesaka pe yse pe—'jau 'ga imome'wau 'wryriara 'ga upe. —“Janeruwarete 'ga remianuwamũ futat ore 'i”, e'i 'gã ko. “Paulo 'ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. Niy'ui futari nanẽ nũ”, e'i 'gã ko—'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —'Awamũ futat nipo 'gã nuwi eneje'ega rapesaka—'jau kunumĩũ 'ga 'wryriara 'ga upe.

22 A'erauwe 'wryriara 'ga oje'ega kunumĩũ 'ga upe:

—Eremome'u kasi ajee 'gã nupe ne—'jau 'wryriara 'ga 'ga upe.
A'erauwe 'ga kunumĩũ 'ga monou 'ga 'wyr ipe nũ.

'Wryriara 'ga upe Paulo 'ga monoawet

23-24 A'ere 'wryriara 'ga oje'ega jefaruu 'gã 'wryri'ri 'gã nupe, mukũja 'gã nupe:

—Pe'je jefaruu majatykau. Tusẽtu ki jefaruua pemajatyka. Setẽta ki kawaruu 'arimũ wata ma'e 'gã. Tusẽtu ki aparupisawa rerekwara 'gã nanẽ pemajatyka nũ. Paulo 'ga upe nanẽ ki kawaruu peroo amũ nũ. Pejemogatyrumap tãmẽjẽ futar iki pejejupa. Kaaruwypyaje'i tepeo 'jau. Sesaria pe Paulo 'ga teperoo ejaa jare'wryriara 'ga upe, Ferisi 'ga upe 'jau—'jau 'wryriara 'ga 'gã nupe. ²⁵—Ka'arana takwasiat imonou 'ga upe 'jau—'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga upe.

26 Ene 'ã ore'wryriara. Jerera 'ã Krautiu Lisia. Jaruete te ene? Paulo 'ga je amono enee.

27 Judeu 'gã opyyk 'ga ai'i. A'ere 'gã "sijuka 'ga 'jau", 'gã 'i etee ajaupe. A'ere Paulo 'ga romanũ ra'e. A'e kwaaw ire je tejemiayuwa 'gã monou 'ga pyyka judeu 'gã nui.

28 A'ere je 'ga rerawau judeu 'gã nupe oje'ẽma'e 'gã nupe. “Ma'ja te 'ga wapo pẽ nupe rai'i?” 'jau je 'gã nupe.

29 A'ere 'gã 'i jee, “Nuapoi 'ga mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imũ”, 'jau etee 'gã jee. A'ere 'ga nuapoi futari mama'e tywera janee. A'eramũ je 'ga jukaukare'ema 'gã nupe.

30 A'eramũ 'ga amũ 'ua 'jau jee: “Judeu 'gã ifuwet 'ga ree”, 'jau 'ga 'ua jee. A'eramũ je 'ga monou kweramũ ene pyri. A'ere je 'ga ree ifuwet ma'e 'gã tomono enee 'jau: Pe'je pejewau peu 'ga pyri, pejoporogytau 'ga upe 'ga rowase, 'jau nipo je 'gã nupe,

'jau 'ga imonou 'ga upe ikwasiaa.

31 A'eramũ ppytunimũ jefaruu 'gã Paulo 'ga rerawau Sesaria pe. O'wryriara 'ga je'eg imũ etee futat 'ga rerawau. Awau owaẽma ajepeja amunaw ipe ra'ne, Atipatriti 'jaw ipe.

32 Peu futat 'gã aku'emamũ. Ku'em ire jefaruu 'gã ojewya 'ua Jerusareg ipe nũ. A'eramũ kawaruu 'arimũ wata ma'e 'gã etee Paulo 'ga rerawau erowaẽma ³³ Sesaria pe, ka'arana rerawau imonou 'wryriara 'ga upe. Paulo 'ga nanẽ 'gã imonou 'ga po pe nũ. A'ere jefaruu 'gã ojewya 'ua nũ.

34 A'erauwe 'wryriara 'ga ka'arana mogytau. Imogytapaw ire 'ga oporonupa ee Paulo 'ga upe:

—Ma'ape te ere'at rakue?

—Sirisia ywy pe je 'ari ikue nũ'ũ—'jau Paulo 'ga 'ga upe.

35 Aipo ojeupe 'eramũ 'wryriara 'ga 'jau:

—Tene ajee ene ree ifuwet ma'e 'gã nuri owaẽma ra'ne. A'ere taenup eneje'ega 'jau—'jau 'wryriara 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'wryriara 'ga je'egi jefaruu 'gã nupe:

—Peroo 'ga imunepa jee peu, Erote 'ga roguufer ipe—'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ jefaruu 'gã 'ga rerawau imunepa imĩina 'og ipe iawopytyma. Jefaruuna'nĩ 'gã amũ opytau 'ga resakaawamũ.

24

Paulo 'ga je'ẽwu'jagawet

¹ Sĩku oser ire mainana 'wryriararete 'ga, Ananiasi 'ga, judeu 'ga 'wryri'ri 'gã amũ nerooi Sesaria pe. Terturu 'ga nanẽ 'ga erawau ojeupi Ferisi 'ga upe Paulo 'ga mome'wawamũ. Ananiasi 'ga Terturu 'ga rerawau oje'ega mome'waramũ 'wryriara 'ga upe.

² Terturu 'ga afu'ama oje'ega 'wryriara 'ga upe:

—Ene 'ã ore'wryriara. Ene 'ã eneresage oree. Ymã 'ã nitywi maruapisia jane'wyr ipe. Ene 'ã ore upe oje'ẽma'e nanuara apoukare'ema 'gã nupe. Erejeka esage 'ã ore ree. Mama'e esagea 'ã ereapo oree jepi. A'eramũ ene ore muekõẽaina. ³ Au'jete ore muekõẽai ape. ⁴ A'ere

je teja'nē pype je porogytai enee. Kasi a'e pe je ete je porogytai eneporogytamer ipe ne. A'eramū ki ene eapyakau jeje'eg are— 'jau Terturu 'ga 'wyrriara 'ga upe.

⁵—Koa kūima'e 'ga nia'wyrri. 'Ga 'ā ako judeu 'gā 'wyrri moyka mama'e tywera mome'wau 'gā nupe. Moromamara'neara 'ga— 'jau Terturu 'ga imome'wau 'wyrriara 'ga upe. —Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga tāmējē. Nasare pe waranup ma'efera 'ga rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga. Aje 'ā 'ga reko'i imome'wau. ⁶ A'eramū 'ga judeu'ema 'ga rerawau werewi erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ai'i— 'jau 'ga Paulo 'ga mome'wau 'wyrriara 'ga upe. —A'eramū ore 'ga ppyka ai'i numiamū. "Siroo 'ga 'wyrriara 'ga rowase jareporonupa ee Moisesi 'ga 'eawer imū 'jau", 'jau ore ai'i numiamū. "A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi rail'i, sa'e 'ga upe 'jau", 'jau ore ai'i numiamū. ⁷ A'ere jefaruu 'gā 'wyrriara 'ga ruri ojemomojyau oree 'ga ppyka ore wi ai'i. ⁸ A'ere 'ga ore wi 'ga ppyg ire 'jau oree ai'i: "Pe'je pejewau peu 'ga rowase pejeporogytau 'ga upe", 'jau 'ga oree ai'i. A'eramū ore arajua 'agamū ai'i— 'jau 'ga 'wyrriara 'ga upe. —A'eramū ene eporonupa ee esaka 'ga upe nū. Tereenup 'ga je'eawer imū etee futat 'ga porogyta ejeupe 'jau. A'jea futat 'gā je'ega, 'jau nipo 'ga pē nupe— 'jau Terturu 'ga 'wyrriara 'ga upe.

⁹ A'erauwe Terturu 'ga rupi 'ut ma'efera 'gā, judeu 'gā, oje'ega 'ga upe:

—A'jea futat— 'jau 'gā ojomoyka imome'wau 'ga upe.

'Wyrriara 'gā nupe Paulo 'ga jemome'auwet

¹⁰ A'erauwe Ferisi 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Ere ajee ejekwawera mome'wau oree. Taruenup 'jau— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'eramū Paulo 'ga oje'ega:

—Ene 'ā namutamut erejup 'wyrriaramū oree. A'eramū je teporogytau enee. Teku'iramū tejemome'wau enee. Terekwaap mama'e tywera je iapoe'emawera 'jau— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. ¹¹—Awamueuu je ruri Jerusareg ipe tewaēma ai'i, Jarejuwarete 'ga upe teporogytaawamū ai'i, 'ga muorypa ai'i. "Ene te 'ā eneresage oree", 'jau je 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe. ¹²—Je 'ā namuei 'gā tekou. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe taetu aje je 'ā namuei 'gā tekou. Judeu 'gā jatykaaw ipe tewau miamū je nakurawa'uweri 'gā jepi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ukawō'ō me taetu aje je 'ā namuei 'gā tekou. Ako esage te je 'ā 'gā pype numiamū. ¹³ A'ere 'ā 'gā je je'ēwu'jag ekoetei. A'ere 'ā je je'ēwu'jag ekoetara je'ega naena'e iete je kwau— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. ¹⁴—Je 'ā Jarejuwarete 'ga arowiat tekou. Oreypy 'gā 'ā Jarejuwarete 'gā werowiat rakue. Jeju'i 'ga nanē je 'ā arowiat nū. Jeju'i 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga. A'e 'ga je arowiat. A'ere 'ā judeu 'gā nuerowiari 'ga. A'eramū 'gā 'ā amara'neramū je ree— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'wyrriara 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga je'ega je arowiat. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiaret, Moisesi 'ga remikwasiaret. Mimera je akwaapap. ¹⁵ "Aemanū re nipo Janeruwarete 'ga ae mū'ēi tywy awi ae mowywyapap nū. Ia'wyre'ema 'gā, esage ma'e 'gā. Mimera 'gā nipo 'ga imū'jāu imowywya nū" 'ea judeu 'gā werowiat. Je nanē erowiaa nū. ¹⁶ A'eramū je tekou esage Jarejuwarete 'ga rowase. Ae rowase 'jau je iapou tekou. Naapoi futari je mama'e tywera Jarejuwarete 'ga rowase— 'jau Paulo 'ga ojemome'wau 'wyrriara 'ga upe.

¹⁷—Namutat je reko'i teatau amunaw imū ai'i. 'Awamue te je ruri tejewya Jerusareg ipe ai'i nū. Ka'aranūi rerua teptytuna 'gā nupe ai'i. Jarejuwarete 'ga upe nanē je ape monou ai'i nū— 'jau 'ga 'ga upe. ¹⁸⁻¹⁹—Moisesi 'ga je'eager imū je tewau tejauka ra'ne. A'ere je tewau tesou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ai'i. Ka'aranūia je erawau erosou 'ga upe. A'e je iaporamū judeu 'gā amū, Asia ywy awi 'ut ma'efera 'gā, je resaka. Nakwaiwete rūi 'gā ajemogyau je rewiri. "Nan kasi peapo ne", na'ei agawewi je 'gā nupe. Ako esage te je 'ā 'gā pype numiamū. A'etea 'gā je ppyk ekoete ai'i— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'ere 'ā 'gā jēmi nuri je mome'wau 'au enee. 'Gā te amunipo 'ā 'ut je mome'wau 'au enee. ²⁰ Tene ajatyka ma'efera 'gā je mome'ui 'au enee. Tene 'gā mama'e tywera je iapoawera mome'ui enee, 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nowase iapoawera— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. ²¹—'Gā nowase te'ama je aipo je 'i te 'gā nupe ai'i, "Amanū re ae 'ēi tywy awi owywya nū", a'e je te'ama 'gā nupe 'gā nowase ai'i. A'e are te 'gā je ppyg ekoetei je rerua 'au ai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'ga upe.

²² Ferisi 'ga Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā nemimu'efera rera kwaapa futat. A'eramū 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Tene jefaruu 'wyrriara 'ga ruri owaēma ra'ne, Lisia 'ga ruri ra'ne— 'jau 'ga 'ga upe. —'Ga waēmamū taapyaka eneje'eg are 'jau nū. A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi rail'i, ta'e enee 'gā imome'uramū 'jau— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

²³ A'eramū Ferisi 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyrriari 'ga upe:

—Jefaruuna'nī 'ga emono amū imogou peu 'ga pyri, 'ga ree ojejuka ma'eramū. Tene 'ga pytuna 'gā nuri 'ga resaka, mama'e rerua 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁴ A'ere, anurenure'i Ferisi 'ga wemireko ēē retee awau oje'ega 'ga upe. 'Ga remireko ēē judeua. Ēē rera Drusila. A'eramū Ferisi 'ga 'jau jefaruu 'ga upe:

—Ekwap Paulo 'ga rerua. Toporogyta 'ga oree 'jau. Taruapyaka Jejui 'ga mome'u are 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Ojeupe 'ga waēmamū Ferisi 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Jejui 'ga emome'u oree— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga Jejui Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. ²⁵ A'eramū Paulo 'ga 'jau 'gā nupe: —Mama'e tywera kasi peapo ne. Jarejuwarete 'ga je'ega peenup. Pejemu'akwaap nanē mama'e tywera apoe'em are pejekou— 'jau Paulo 'ga 'wyriara 'ga upe 'ga remireko ēē retee futat. —Anure nipo jane juejue jane oi jarejesaukaa Jarejuwarete 'ga rowase. A'e pe futat nipo 'ga 'gā amū nupe 'jau: “Ene ekwap peu mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nereenuwi jeje'ega rakue”, 'jau nipo 'ga 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga oje'ega renuparera 'gā amū nupe 'jau: “Ene jeje'ega ereenup rakue. A'eramū ene ejua 'au je pyri”, 'jau nipo 'ga ore mū upe— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

Aipo renupa Ferisi 'ga okyjau Paulo 'ga remimome'u awi.

—Au'je nipo ra'ne 'ja. Anure taapyaka ene ree 'jau nū. Ere ewau ore wi ra'ne— 'jau 'ga Paulo 'ga upe, okyjau aipo Paulo 'ga 'eramū.

A'erauwe 'gā Paulo 'ga rerawau erojewya imunepa imyina nū.

²⁶ A'ere 'wyriara 'ga 'i ojeupe etee futat: “Ka'aranūia sipo 'ga amut jee 'wei, omuēma repyramū 'wei”, 'jau 'wyriara 'ga ojeupe.

A'eramū 'ga a'eramū Paulo 'ga renūju 'jau 'japa kamēī'īsī'ī 'ga renūina 'ga moporogytaukaa ojeupe. “Taesak 'ga ka'aranūia mura tejee 'jau kwy”, 'jau 'ga numiamū. A'ere Paulo 'ga nomonoi futari ka'aranūia 'ga upe.

²⁷ Mukūja kwara poromukuran Paulo 'ga akou peu. A'ere Ferisi 'ga ēmi 'wyriaramū 'ūi awi. Posiu Fesitu 'ga akou 'wyriaramū 'ga renawer ipe nū. A'ere judeu 'gā nipoiriweri Paulo 'ga wi. A'eramū Ferisi 'ga iapou judeu 'ga remifutar imū etee futat 'gā nupe. A'eramū 'ga opoire'ema Paulo 'ga wi.

25

'Wyriararete 'ga pyri Paulo 'ga wataweramū

¹ Muapyr etee oser ire Fesitu 'ga awau Jerusareg ipe. ² Peu mainana 'wyriara 'gā, judeu 'gā 'wyria'ri 'gā netee awau oporogytau 'ga upe. Paulo 'ga je'ēwu'jaga 'ga upe nū. A'ere 'gā 'jau:

³ —Paulo 'ga emut 'au imoporogytaukaa oree nū. Taruapyaka 'ga porogyta are 'jau— 'jau 'gā 'wyriara 'ga upe.

“Simorytee 'wyriara 'ga. A'eramū 'ga Paulo 'ga mua janee. A'eramū jane 'ga jukau”, 'jau 'gā ajaupe.

⁴ A'ere 'wyriara 'ga 'i etee 'gā nupe:

—Peu futat pekwap. Pēē futat pekwap peu pejeporogytau 'ga upe. Sesaria pe futat te 'ā Paulo 'ga rekoi moromunepawa pype. Peu futat je oi tejewya anurenure'i nū. ⁵ A'eramū pēē peje'wyriara 'gā amū monou je rupi. Peu futat 'gā tomome'u 'ga jee 'jau nū, 'ga rowase 'jau— 'jau etee 'wyriara 'ga 'gā nupe. —A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi akou rai'i, ta'e 'gā nupe peu 'ga rowase 'gā 'ga mome'uramū 'jau— 'jau 'wyriara 'ga 'gā nupe.

⁶ Teis etee 'ga oseja Jerusareg ipe. A'ere 'ga ojewya awau Sesaria pe nū. Ai'iwe 'ga awau wapyka peu aemogytaaw ipe 'ūina. Oporenuwaiwamū 'ūina 'gā imome'u are. “Maran sipo 'ga mama'e tywera mū apoi 'gā nupe rai'i”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū futat 'ga Paulo 'ga renūina 'ga rerurukaa 'gā nupe.

⁷ Paulo 'ga reserauwe judeu 'gā Jerusareg awi 'ut ma'efera 'gā ojopowāna 'ga ree, 'ga mome'wau 'wyriara 'ga upe:

—Nia'wyrī futari noko 'ga oree jepi. Mama'e tywera etee noko 'ga wapo oree jepi— 'jau judeu 'gā Paulo 'ga mome'wau 'wyriara 'ga upe.

A'ere aipo 'gā 'ea naenae'i etee 'wyriara 'ga upe.

⁸ A'erauwe Paulo 'ga 'jau 'wyriara 'ga upe:

—Naapoa'uweri noko je mama'e tywera tekou jepi. Moisesi 'ga remikwasiarēr imū etee futat je mama'e apoi tekou jepi. Naapoi futari je mama'e tywera Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe jepi. 'Wyriararete 'ga upe miamū je mama'e tywera naapoa'uweri jepi. 'Wyriararete 'ga je'ega je aenup tekou jepi— 'jau Paulo 'ga 'wyriara 'ga upe.

⁹ A'ere Fesitu 'ga poromuorywiweramū judeu 'gā nee. A'eramū 'ga a'eramū 'jau Paulo 'ga upe:

—Judeu 'gā “Emut 'ga 'au Jerusareg ipe”, e'i jee ai'i. Eneowet te ene Jerusareg ipe? Peu futat too teapyakau ene ree 'jau nū— 'jau Fesitu 'ga 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Paulo 'ga 'jau 'wyrriara 'ga upe:

—Naani nū'ū. 'Au etee futat je reko'i nū'ū. Je romanūa. A'eramū je 'au etee futat tekou ene rowase. Naapoi futari je 'ā mama'e tywera judeu 'gā nupe. Aipo 'ā erekwaap futat. ¹¹ Mama'e tywera je iapo re te amunipo 'ā je oi tejejukaukaa 'gā nupe. A'ere 'ā je naapow'uwari te mama'e tywera. O'meramū te 'ā 'gā 'i. 'Gā 'mea te 'gā werekō. A'eramū ene je monowarū'e'm futat 'gā nupe. Mama'e tywera je iapo re te amunipo 'ā je monoarū ape 'gā nupe— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. —A'eramū ene 'awamū je monou jare 'wyrriararete 'ga pyri etee— 'jau etee Paulo 'ga 'ga upe.

¹² A'erauwe Fesitu 'ga oje'ega ojeupe oje'ēma'e 'gā nupe:

—Amono te je 'ga peu?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā oje'ega:

—Ere ajee 'ga monou— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga oje'ega Paulo 'ga upe:

—Ko ajee je ene monoi peu, Roma pe 'wyrriararete 'ga upe, tejeupe ene'eawer imū etee futat— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'erauwe 'ga Paulo 'ga rerawaukaa imunewukaa imu'ama nū. Yaruua mū rura poro-mukuran 'ga monou 'ga mu'ama 'ga munepa.

Agripa 'ga Berenise ēē retee

¹³ Anurenure'i 'wyrriara mū 'ua owaēma Sesaria pe. Agripa 'ga 'ua wenyra ēē retee Fesitu 'ga upe oporogytau:

—Au'jete ereko 'wyrriaramū 'gā nupe— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

Wenyra ēē Berenise ēē retee 'ga 'ua oporogytau 'ga upe. ¹⁴ Peu 'gā nekoneko'i re Fesitu 'ga Paulo 'ga mome'wau 'gā nupe.

—Ferisi 'ga kūima'e 'ga amū om'yi 'au moromunepawa pype rakue. 'Ga rera Paulo— 'jau Fesitu 'ga imome'wau Agripa 'ga upe.

Agripa 'ga nanē 'wyrriaramū.

¹⁵ —A'ere Jerusareg ipe je oramū, mainana 'wyrriara 'gā, judeu 'gā 'wyrriari 'gā netee, 'gā 'ga je'ēwu'jaga jee— 'jau Fesitu 'ga imome'wau aipoa 'wyrriara 'ga upe. —A'ere 'gā 'jau jee: "Ere 'ga jukaukaa 'gā nupe oree. 'Ga juka are orefuewaramū arajemogyau", 'jau 'gā jee. ¹⁶ A'ere je "Naani", 'gā nupe. "Naani. Nojuka ekoetei ae romanūa", je 'i etee 'gā nupe— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —"Mama'e tywera apoara 'ga rowase tee ae porogytai ajatykau", je 'i etee 'gā nupe. "A'eramū futat ae ojoje'ēwu'jagaramū ajuowase imome'wau ajaupe. Ore nan aruapo jepi", 'jau je 'gā nupe— 'jau 'ga 'wyrriara 'ga upe. ¹⁷ —A'eramū 'gā 'ua owaēma. 'Gā waēm ypyrauwe je, ai'iwe tefere'emamū futat tewau peu aemogytaaw ipe teapyka te'ŷina. "A'jea pa 'ga mama'e tywera apoai rai'i", ta'e 'jau, 'jau je tewau te'ŷina teapykau 'gā nee. ¹⁸ A'ere judeu 'gā 'me ate. Namama'e tywera rūi futat 'ga wapo akou janee rai'i. ¹⁹ "Nuapoi 'ga mama'ea Moisesi 'ga je'eger imū", 'jau futatee 'gā jee. "Jeju'i 'ga etee 'ga ou imome'wau akou kwe pe 'gā nupe" 'ea te. "Jeju'i 'ga ako amanū rakue. A'ere 'ga ako 'ga ferawi etee rakue nū" 'ea 'ga akou imome'wau 'gā nupe 'ea etee je enupa. A'e are judeu 'gā amara'neramū Paulo 'ga ree rai'i, Jeju'i 'ga mome'wau 'ga rekoramū rai'i. ²⁰ A'eramū je 'jau Paulo 'ga upe, "Je najereapyoi etee judeu 'gā ene je'ēwu'jag are. Enejewyriwet te ene peu ewau Jerusareg ipe ejemome'wau jee 'gā nowase?" 'jau je 'ga upe. ²¹ "Naani. Najeoweretei je peu nū. Roma 'jaw ipe too 'jau. 'Wyrriararete 'ga upe too tejemome'wau 'jau", 'jau etee 'ga jee— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe. —A'eramū je 'jau jefaruu 'gā nupe, "Pe'je 'ga rerawau imunepa imu'ama nū. Anure tomono 'ga 'wyrriararete upe 'jau", 'jau je 'gā nupe— 'jau 'ga 'ūina imome'wau 'ga upe.

²² A'eramū Agripa 'ga 'jau Fesitu 'ga upe:

—Jeporenuiwet je 'ga porogyta are— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

—A'jea. Ai'iwe terenup 'ga porogyta 'jau— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe.

²³ A'eramū ai'iwe Agripa 'ga waity mojoy'rau wenyra ēē retee. Waity esagea 'gā imunepa ojewi. Waity mojoy'ru re 'gā awau. Awau osou aemogytaaw ipe. Jefaruu 'gā, 'wyrriari' 'gā netee awau. Mīmera 'gā awau osou 'gā nupi. A'erauwe Fesitu 'ga oje'ega jefaruu 'gā nupe:

—Perut Paulo 'ga oree. "Toroporogyta enup 'ga 'jau", e'i 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁴ Paulo 'ga reserauwe Fesitu 'ga Paulo resaukaa Agripa 'ga upe:

—Koromū noko 'ga 'ja. Ko 'ga noko judeu 'gā Jerusareg ipe je oramū oje'ēwu'jag jee ikue 'ja— 'jau Fesitu 'ga 'ga resaukaa Agripa 'ga upe, ajatyka ma'efera 'gā nupe we. —A'ere 'gā 'ua 'au futat 'ga je'ēwu'jaga jee ai'i nū, 'aga aemogytaaw ipe futat ai'i nū. Namutamutat 'gā 'jau ajemogyau jee: "Ere 'ga jukaukaa 'gā nupe oree", 'jau 'gā afuakaramū jee, je rerekou— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. ²⁵ —A'ere je "Naani. Nuapoi 'ga mama'e tywera ajukaawamū", je 'i etee 'gā nupe. A'eramū Paulo 'ga futat 'jau jee: "Je mono ape 'wyrriararete 'ga upe.

Tajemome'u 'ga upe 'jau nū", 'jau 'ga jee. A'eramū je anure nipo 'ga monou Roma pe. A'ere je nakwaawi'i etee 'ga mama'e tywera apoawera. Maran gatu nipo ene 'ga jemome'uramū 'ga mama'e tywera iapowera mū rekoare'ema. ²⁶ Je naekoari amū ai'i. Ma'ja katu nipo 'ā je amono ikwasiaa 'wyriararete 'ga upe. Nitywi te 'ā ikwasiaripyra mama'e tywera 'ga iapoawera. 'Ga jemome'u re te nipo je mama'ea mū resagi ikwasiaripyra. ²⁷ Mama'e tywera 'ga iapoe'emamū, je nomonoa'uweri ikwasiaa 'ga upe. Naje maran mama'e kwaape'ema imonou ekoete ikwasiaa 'ga upe, a'e te je nū ai' kūi. Mama'e a'jea te 'ā ae omono ikwasiaa nanuara upe jā'nū'ū, nan 'ga reko'i 'ea jā'nū'ū— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe.

26

Agripa 'ga upe 'ga 'eawet

¹ A'eramū Agripa 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Ere ejemome'wau oree, ki Paulo. Taruenup eneporogyta 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga ojemome'wau 'ga upe:

² —Ene upe je jemome'ua je muekdōēi je m̄yina. ³ Ene 'ā judeuramū ore kwaap katu ape. Oreremiapoa nanē 'ā ene ikwaapa katu nū. A'eramū ene eapyakau jeje'eg are— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe.

⁴ —Jerekwawera 'ā judeu 'gā okwaap katu ajemogyau. Je kunumia we futat tekou Jarejuwarete 'ga je'eg imū ikue. Teje'wyr ipe miamū je reko esagei jepi. Jerusareg ipe taetu aje je 'ā je reko esagei judeu 'gā pype. ⁵ Ma'eramū 'gā 'ā je kwaawi katu je rekoramū— 'jau 'ga imome'wau Agripa 'ga upe u'ama. —Je ree oporomote'uweramū 'gā tomome'u enee. Je 'ā fariseua te. A'eramū 'gā ojomoyka je kwaapa. Fariseu 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat wapo jepi— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe u'ama imome'wau.

⁶ —Awamū 'ā je reko'i "opapaw ire ae 'ēi tywy awi owywya 'ua nū" 'e rerowiaa. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i aepy 'gā nupe rakue: "Pemanū re je pē mū'ēi tywy awi pē mowywya nū", 'jau 'ga ae upe rakue. A'ea je 'ā arowiat tekou— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama. ⁷ —A'ea 'ā judeu 'gā juejue werowiat. A'eramū 'ā judeu 'gā ajemogyau oporowykyau 'ga upe. "Ore manūnamū Janeruwarete 'ga tore mū'ē tywy awi ore monou ojepyri 'jau kwy", 'jau 'gā 'ā ajemogyau. A'eramū 'gā au'jeteramū oporowykyau ajemogyau. A'ea je arowiat 'gā 'jawe. A'etea 'gā oje'jawe je erowiaramū je pyyg ekoete je munepa. Je je'ēwu'jaga ekoete 'gā nupe— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama.

A'eramū Paulo 'ga ojerowaka amā'jāu judeu 'gā nee oje'ega 'gā nupe:

⁸ —Ma'eramū gatu nipo 'ā pēē judeuramū neperowiari "Jarejuwarete 'ga ae moferap" 'ea. Janepytuna 'gā 'ā najuejue etee futat werowiat "owywyw futat ae opapaw ire" 'ea. A'ere 'ā pēē tekatu etee neperowiari aipoa— 'jau Paulo 'ga ojerowaka 'gā nupe oje'ega.

⁹ —Ymā te je nanē futat Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā nereko tyweretei ikue. "Esage sipo a'ea Janeruwarete 'ga upe pa", 'jau je ikue. A'ere aipoa nia'wyri 'ga upe rakue. ¹⁰ A'ea je aapo Jerusareg ipe ikue. Mainana 'wyriara 'gā je monou Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā pyygukaa jee ikue, Nasare pe waranup ma'efera 'ga rerowiaara 'gā je ipyuka imunepa ikue. Esage ete 'gā apisiukara jee ikue. Ikwaawe'ema je rerekou ikue. ¹¹ Namutat tekou Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā nerekou tyweaete ikue. "Gā jatykaaw ipe tewau 'gā nupe 'gā nerekou tyweaete ikue. "Najaneruwarete 'ga remimurera rūi Jejujamū, tamu'eukat 'gā 'jau", 'jau je tejeupe ikue numiamū. "Jeju'i 'ga takurawukat 'gā nupe 'jau", 'jau je tejeupe ikue numiamū. A'ere 'gā naani. Nopoiri futari Jeju'i 'ga rerowiar awi. Kwaiwete je temara'neramū 'gā nee. A'eramū je tewau kwe pe tekou 'gā nerekou tyweaete— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

¹² —A'eramū je tewau Damasco pe numiamū. Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā nereko tywereteawamū je tewau numiamū. Mainana 'wyriara 'gā je'eg imū futat tewau tekou 'gā nerekou tyweaete numiamū. ¹³ A'ere jewaw ipe mama'e mū ete ijesaokari jee. Enyfyuk te. A'eramū je te'aa ywyu eny awi. Tii. Teirū 'gā netee futat aru'aa arawau arajupa enywyter ipe. Ajeaje katu kwara ruwamū eny 'ari ore ree ywag awi 'ua. Kwara renya te wapyraap enyfyuga. ¹⁴ A'eramū ore arajupa aru'aa enywyter ipe futat teirū 'gā netee. A'eramū Janejararete 'ga eny awi je 'aramū oje'ega jee. Judeu je'eg imū 'ga oje'ega jee. Epyreu 'jawa 'ga iapou jee. "Ma'eramū te je rereko tywerete ape, ki Saulo?" 'jau 'ga jee oje'ega. "Sā'ā ene ejeymawa ejenuwe'emamū, inupā wywya pyu, imayrūmū. Nan tee futat je renuwe'emamū ene te futat erejemayrū. Je rerowiaara 'gā erereko tywerete jepi. A'eramū je ene mayrūukaa", 'jau 'ga jee— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹⁵ —A'eramū je 'jau 'ga upe, "Awjya te poromū oje'eg jee?" 'jau je 'ga upe. "Je Jejujamū aje'eg enee", 'jau 'ga jee. "Je te 'ā je rereko tywerete ape", 'jau 'ga jee ojeupe je je'egamū— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹⁶ —“Efu'am jui. Ajesaukat je enee. A'eramū ene 'awamū ewau ekou kwe pe je mome'waramū. A'ere anure tamu'e ene 'jau. A'eramū ene ewau ekou 'gā nupe kwe pe je mome'wau”, 'jau 'ga jee. ¹⁷ “Je te 'ā amono ene judeue'ema 'gā nupe temome'waramū. A'eramū nipo je tejejukau ene ree ene rekoramū”, 'jau 'ga jee ikue. “Najudeu 'gā nūi ene resaka 'gā mogoukare'ema ene ree. Najudeue'ema 'gā nūi nanē nū”, 'jau 'ga jee ikue. “Je te 'ā apyryū ene judeue'ema 'gā nupe temome'waramū”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau 'gā nupe. ¹⁸ —“A'eramū ene ewau 'gā mu'jau je ree, je kwaawukaa 'gā nupe, 'gā mu'akwaapa je ree”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau Agripa 'ga upe. —“A'eramū 'gā ene je mome'uramū ene renupa etee. A'eramū 'gā ajemogyau je rerowiaaramū, Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee iapou, 'jau 'ga pē nupe, ere ki ewau ekou 'gā nupe”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. —“Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa 'gā jemogyi. 'Arimū wata ma'e 'jawe je rerowiaara 'gā jemogyi. A'eramū ene ewau mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa mū nerua imū'jāu jui, je rerowiarukaa 'gā nupe. 'Mama'e esagea te ki peapo pejejaupe', e'i 'ga pē nupe. 'Tejerowiarāmū je 'gā katu'ogi', e'i 'ga pē nupe, ere ki 'gā nupe ekou. 'A'eramū futat je 'gā mū'jāu tejemiayuwamū', e'i 'ga pē nupe, ere ki 'gā nupe”, 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe, imome'wau.

¹⁹ —A'eramū je 'ā 'agamū tekou 'ga rerowiaaramū 'ga mome'wau 'gā nupe. 'Ga je'eg imū futat je iapoi— 'jau 'ga imome'wau Agripa 'ga upe. ²⁰ —Damasco pe ra'ne ra'ne futat je 'ga mome'wau ypyryuga 'gā nupe ikue. A'ere je tewau Jerusareg ipe 'ga mome'wau nū. A'ere Jerusareg awi je tewau Judeja wyy pewara 'gā nupe, 'ga mome'wau nū. A'e awi je tewau judeue'ema 'gā nupe 'ga mome'wau kwe pe tekou. “Pe'je pejepoia pejetywer awi”, 'jau je 'gā nupe. “Jarejuwarete 'ga perowiat pejemogyau. A'eramū pēē pejepoia pejetywer awi. A'eramū pēē mama'e esage apou pejemogyau”, 'jau je 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā 'jau pē nupe: “Kuu. A'jea futat. 'Gā otywer awi 'gā pōiri ra'e. Sā'ā 'gā neko esagea etee”, 'jau nipo 'gā pē nupe, 'jau je 'gā nupe ikue— 'jau 'ga 'ga upe. ²¹ —Judeue'ema 'gā je imome'uramū judeu 'gā je pyyka 'agamū ai'i. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe je rekoramū 'gā je pyyka ai'i. “Sijuka 'ga”, 'jau 'gā jee numiamū. ²² A'ere Janeruwarete 'ga rekoī te 'ā je pyri. A'eramū 'ga a'eramū je jukaukare'ema 'gā nupe— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'eramū je 'ā 'au tekou 'ga mome'wau 'gā nupe. 'Wyriat, tesirūmet. Mīmera 'gā nupe je 'ā 'ga mome'ui tekou— 'jau 'ga 'ga upe. —Sā'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā imome'ua 'gā nupe rakue. Nan tee futat je imome'ui 'gā nupe. Moisesi 'ga remikwasiarera 'jawerimū etee futat je rekoī imome'wau— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ —A'ere 'ā “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga jereko tywerukari amanūmū janee rakue”, 'jau je 'gā nupe. A'ere 'ā 'ga manū re Janeruwarete 'ga, 'ga moferawi etee nū. “Ga ra'ne tāmējē futat te 'ā oferap janee”, 'jau je 'gā nupe. “A'eramū 'ga werowiarāmū jane katu'oka”, 'jau je 'gā nupe— 'jau 'ga Agripa 'ga upe u'ama. —“Judeuramū ore, judeue'emamū pēē. Mīmeramū futat nipo jane manū re Janeruwarete 'ga jane mū'jāu tywy awi jane mowywya nū. Sā'ā Jejuī 'ga ferawa. Nan futat jane ferawi nū”, 'jau je 'gā nupe— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau.

²⁴ Aipo Paulo 'ga 'eramū Fesitu 'ga wafukaita 'ga upe:

—Ene'me eteete awi ekou kūi. Ene'akwaawe'ema te ene rereko kūi. Ka'arana mogytaetae te ene mo'meukat ene mogou kūi— 'jau Fesitu 'ga wafukaita Paulo 'ga upe aipo 'ga 'eramū.

²⁵ A'eramū Paulo 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani nū'ū. Naje'mei futari je nū'ū. A'jea futat je 'i nū'ū— 'jau Paulo 'ga Fesitu 'ga upe.

²⁶ A'eramū Paulo 'ga 'jau Agripa 'ga upe:

—Enereapyo katu jeremimome'ua are. A'eramū je tekyjawe'em imome'wau enee— 'jau 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama. —Jejuī 'ga oo wataw ae reape futat wemiapo apou ae upe. Najemime rūi futat 'ga oporowykyka apoi. Ae reape futat 'ga iapoi akou— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁷ —Erekwaap katu futat 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega, ki Agripa? Erekwaap te 'ga je'ega mome'warera 'gā nemikwasiarera? A'jea futat ene ikwaapa katu 'ga je'ega— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe.

²⁸ A'eramū Agripa 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—“Kamēšiete futat 'ga tamogo Jejuī 'ga rerowiaaramū 'jau” ere te jee?— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

²⁹ —Ēē. Afutat ete je pēē jueue 'ga rerowiaara nū'ū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —Afutat je pē nekoa teje'jawe. Anurenure'i sipo pejemogy je 'jawe, pēporomuku te ra'u pejemogyau je 'jawe nū. A'ere je teje'jawe pē jemogy futari. A'ere je nafutari teje'jawe pē pofara— 'jau Paulo 'ga u'ama Agripa 'ga upe.

³⁰ A'eramū 'gā awau ū'jāu 'ga wi. Fesitu 'ga, Agripa 'ga, Berenise ēē, 'gā pytuna 'gā. Mīmera 'gā awau ū'jāu 'ga wi.

³¹—Nuapoi futari 'ga mama'e tywera amanūawamū ra'e. Opofar ekoete te 'gā 'ga mu'ama ra'e— 'jau 'gā awau oporogytau akou ajaupe. —Mama'e tywera 'ga iapo re te amunipo 'ā 'gā 'ga jukai— 'jau 'gā ajaupe.

³²—“Wyriararete 'ga upe je oi tejemome'wau” 'e'em ire amunipo 'ā 'ga muēmi 'awamū futat— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

27

Roma pe Paulo 'ga oawet

¹—A'ere ako jane “Itari ywy pe simono 'ga”, jane 'i te ai'i— 'jau 'gā ajaupe.

Roma 'upa Itari ywy pe. A'eramū 'gā Paulo 'ga monou jefaruu 'ga po pe, 'ga pyri ipofaripyrrera 'gā neewe. Juriu 'ga po pe imonou. Juriu 'ga jefaruu 'gā 'wyria'ri 'ga. A'eramū tesirūmera 'gā 'jau 'gā nupe “Wyriararete 'ga remiayup” 'jau 'gā 'gā nupe. A'eramū ore arawau. Je nanē tewau 'gā nupi, Lukaramū.

² A'eramū yara 'ua. Adramitiu 'jaw awi 'ua ojekoka. A'e pype futat arawau. Asia ywy pe futat aipoa yaruua awau. Jefaruu 'wyriara 'ga futat ore rerawau. A'eramū ore aru'aa ipype. Aristaku 'ga awau ore rupi. Tesarūn ipewarera 'ga. Tesarūna 'jawa 'upa Masetoni ywy pe. Aru'ar ire ore oroia jupiwewe futat. Arawau ka'a ywyri etee futat arakou. Oropytunaapa ore nū. ³ Ai'iwe ore arawau orowaēma Sidom ipe. A'ere Juriu 'ga jejuka esagei Paulo 'ga ree. A'eramū 'ga 'ga muēmukaa yaruua awi. A'eramū Paulo 'ga awau ojekoty'aawa 'gā nesaka. A'eramū 'ga jekoty'aawa 'gā mama'e mua 'ga upe, 'ga remirerooramū, 'y rupi 'ga remi'uramū. A'ere 'ga 'gā nesag ire ojewya 'ua, yaruua pype u'aa nū.

⁴ A'eramū ore oroia nū. Arawau 'ypō'ō atykupe katy ywytu awi. Ywytu ore monoukare'ema tpypterimū. A'eramū ore orokwapa 'ypō'ō atykupe katy etee ywytu awi. Orejau katy 'ypō'ōūū 'ūina, Sipiri 'jawa 'ūina. ⁵ Arawau 'ypō'ō sī rowaapa 'yrewiwa aapa. Arawau kwe katy ka'aeme'ywa pyyka nū. Arawau orowaēma Mira 'jawa amunaw ipe. Lisi ywy pe 'upa aipoa. Peu futat ore aru'jāu. ⁶ A'e pe futat Juriu 'ga yaruua mū resaka orjee nū. Aresāri 'jaw awi 'ua aipo yaruua. Itari ywy pe oo ma'e futat poromū. A'eramū 'ga ore reru'aa ipype nū.

⁷ Ipype aru'ar ire ore oroia nū. A'ere ywytua nore mujānukari. A'eramū ore meewei arawau arakou orosea pytunū. Tpypterimū'i arawau arakou. Orokwapa Synito 'jawa pyu. Ay katu te ore yaawi arawau aipo 'ypō'ōūū atykupe katy jui. A'ere ywytua ore rowopepiti etee futat. A'eramū ore erowaka ywytu wawa katy etee futat jupe 'ypō'ō ywyri arawau arakou. 'Ypō'ōūūa Kreta 'jawa atykupe katy arawau Salmona 'jawa pyu. Salmona 'jawa 'upa 'ypō'ō sī me. ⁸ A'eramū ore arawau 'ypō'ōūū rupi etee futat arakou. Ay katu te ore oi orowaēma Jemiaresagea 'jaw ipe. Laseja 'jawa pyri 'upa aipoa Jemiaresagea. ⁹ A'e pe ore arajupa oroporomukuoramū oropytau. Ywytu wejue opojayramū oree. Judeu 'gā nupe 'araiwamū kwaw ire 'gā wea'aramū otywera moiawer are. “Janeruwarete 'ga janetywera omoit jane wi”, 'jau 'gā ajaupe. Aipo 'araiwa akou amāmyter ipe. Aipoa 'araiwa kwaw ire kwaiwete te amana, kwaiwete te ywytua nanē nū. A'eramū opojayramū kwe pe ae wawamū awau yaruua pype ae ataa.

A'ere Paulo 'ga 'jau oree:

¹⁰—'Araiwa ako okwaw ai'i. A'eramū jane jareapyakaakau ee ra'ne. Kasi a'e pe 'aw awi jane oramū nia'wyri jane ne— 'jau 'ga oree. —Janeyara tpywyk jane ne. Karaemā jane simonoukapaw ekoete ne. Ae 'gā we opaw ine— 'jau 'ga oree.

¹¹ A'ere yaruua waraara 'ga nuerowiari Paulo 'ga. Yaruua jara 'ga nanē futat 'ga rerowiare'ema nū.

A'eramū 'gā 'jau etee 'gā nupe:

—Naani nū'ū. Nipojya'uweri nū'ū. Soo tāmējē futat jane jarekou nū'ū— 'jau etee 'gā oree.

A'eramū jefaruu 'gā 'wyria'ri 'ga 'gā nerowiaa.

¹²—'Au nia'wyri jane amana pype jane rekoa— 'jau etee 'gā jefaruu 'wyriara 'ga upe. —A'eramū jane jarewau futat. Fenise 'jawa amunaw ipe soo esaka 'jau— 'jau etee 'gā 'ga upe. Fenisea 'up 'ypō'ōūū pype wējēmī futat nū. A'e pe ywytua nipytuui. A'eramū 'gā 'jau:

—Soo peu, Fenise 'jaw ipe 'jau. Peu futat soo ko amana magwapa 'jau— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

Ywytuuretea 'ua 'gā nupe

¹³ Poje ywytu'i'ia 'ua oree. A'eramū 'gā 'jau:

—Jarujete futat jane oi ra'e— 'jau etee 'gā ajaupe. A'eramū 'gā —Pe'je ajee soo etee 'ū— 'jau nū.

A'eramū ore arawau aru'aa yaruua pype nū. A'erauwe 'gā yaruua momytawa mua imatāu. A'eramū 'gā yaruua rerekou ywywyri'i etee futat. ¹⁴ Poje ywytuuretea 'ua oree. 'Ypō'ōūū

'arimū opytu mua oree. A'ea futat yaruu moyyita imotomotomoga oree. ¹⁵ Wyytuua 'ua ore rewiri tāmējē futat. A'eramū yaruu waraara 'gā

—Sirowak imonou imojekoka Jemiaresage are— 'jau numiamū.

A'ere ywytua nuerowagukari 'gā nupe. A'eramū ore rerawau tpyytera katy. ¹⁶ A'ere ore rerooi 'ypō'ō'ī'ī atykupe katy etee. Wyytuua ore rerawau. 'Ypō'ō'ī'ī rera Kauta. Ya'ria 'gā imogou yaruu ku'a are. ¹⁷ A'eramū 'gā ya'ri'i mua imatāu enuēma yaruu 'arimū.

—Kasi wyytuua erooi imonoka ne— 'jau 'gā.

A'ere 'gā tupaama pyu yaruu mamamani wyytu awi imotyapa jupe.

—Kasi ikaikai jane ree ne— 'jau 'gā.

A'eramū 'gā tupaama pyu futat imamamana wyytu awi ifaa.

—Namukui 'awamū Libia wyy ruwi. Libia wyy pyri notypyti futari. Kwaiwete te 'yisiga jemogyi tpyyter ipe— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā a'eramū okyjau 'yisiga pype yaruu amī awi.

—Kasi wyytuua jane monoi 'yisig are ne, janeyara kakau jane ree ne— 'jau 'gā ajaupe okyjau. —'Yisiga pype iamīāu nipo ikaikai jane ree— 'jau 'gā ajaupe.

Yara orojewi ikaika awi 'gā okyjau. Wyytuua taity pirera pyu etee futat yara renujāna. A'eramū 'gā taity pirera moiapap jui.

—Kasi a'e pe jane rerooi jane renujāna 'yisig are ne— 'jau 'gā.

A'eramū 'gā taity pirera moiapap jui. A'etea wyytu ore reroo ore rerekou meewere'i etee futat ore renujāna. ¹⁸ A'ere niojeri futari wyytuua 'ua oree. A'eramū 'gā ai'we karaemā monou imomopoa 'y pe. A'eramū yara owewuita'i oree.

¹⁹ Imuapyra 'ara rupi 'gā yaruu pyiara monou imomopopap. Wyyrasig, taityuu pypekap, taityuu. Mīmera we futat 'gā imomopopap yar awi. Opou futat 'gā imonou imomopoa yar awi.

²⁰ Kwaiwete ore seri kwara resake'ema. Jaytata miamū futat ore naruesagi'i futari. Amanarowoky'a esaukare'ema oree. A'etea wyytuua wojere'emamū futat 'ua oree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Sapap futat nipo 'ā jane— 'jau 'gā okyjau kwara resake'emawe futat.

²¹ A'eramū ore arakou kwaiwete 'ara magwapa orojemi'ware'ema. Ore jemuaēma ore rerekou ore mojemī'warukare'ema.

A'eramū Paulo 'ga afu'ama oje'ega 'gā nupe:

—Peesak 'jau noko ako pēē je rerowiare'ema ai'i 'ja, 'au etee futat jane ruwi kwara 'ara rapesaka 'eramū ai'i 'ja— 'jau 'ga 'gā nupe. —Kreta pe jane pyta re amunipo 'ā janekaraemā nimonoukari futari. A'ere ako "Soo futat jane jarekou", pe'je etee ai'i. ²² A'ere je 'i 'awamū pē nupe: Pejemanū awi kasi pekyje ne. Yaruua tpyywyk futat jane wi. A'ere nipo jane mū nimanūi futari— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

²³ —Awa ypytuna rupi Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga amū muri je pyri ko. A'eramū 'ga imome'wau jee ko. Janeruwarete 'ga te 'ā jejararetea. Ma'eramū 'ga 'ā ojeypyriwara 'ga amū muri jee, imoporogytaukaa jee— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau. ²⁴ —Ywagipewara 'ga 'jau jee ko: "Erekyje kasi ekou ne. Najukaukara'uweri je ene 'au. Ereo futat ewaēma 'wyriararete 'ga pyri ejemome'wau 'ga upe 'jau', 'jau 'ga jee ko. "Ene rupi oo ma'e 'gā nanē futat namanūi futari amū", 'jau 'ga imome'wau jee ko. "Janeruwarete 'ga 'ā esage te. A'eramū 'ga ene rupi oo ma'e 'gā amū apisiukare'ema futat nipo", 'jau 'ga jee ko— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁵ —A'eramū pēē pejepy'a'wyre'emamū. Je 'ā Jarejuwarete 'ga arowiat. 'Ga je'eg imū etee futat nipo 'ā ijeapoi jane. Jee imome'uawer imū etee futat nipo 'ga iapoi— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau. ²⁶ —A'ere nipo wyytuua jane rerooi jane rerojekoka futat 'ypō'ō'ūū mū ree— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁷ Mukūja morowykye'ema rupi wyytuua ore rerawau ore rerekou ore renujāna. 'Yē'ē rypyterimū, Metiteraniu 'jawa rypyterimū awau ypyajeaje katu 'gā amū wea'aramū wyy are:

—Sojot nipo 'ā jane wyy pyri 'ja— 'jau yara waraara 'gā ajaupe.

²⁸ A'eramū 'gā itajuu mū apysāu tupaama siāpyr are. A'ere 'gā imonou imomoa 'y pe tom. A'eramū trītai seis metro awau wapyka wyy are. A'ere 'gā wyy are iwyg ire imua nū. Arawau peu muku'i nū. A'eramū 'gā imonou imomoa nū tom. A'ea ināinānī'ī etee oo wīti seis metro etee awau wapyka wyy are. ²⁹ A'eramū 'gā kyjea 'gā rerekou poromū ia'agawyaaukaa 'gā nupe.

—Ita 'arimū jane oi ne— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā yara momytawa monou imomopoa ita 'arimū arawawe'ewe. 'Gā iku'a pewara monou imomoa. Tom tom. Irūpāwē monou imomoa. A'eramū futat yaruu momytau orojeupe.

A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kamēsīete werewi pa 'ā ku'emamū nū— 'jau 'gā ajaupe.
³⁰ A'ere yara waraara 'gā amū ya'ri'i monoi imomoa 'y pe. Saka'jam 'jau numiamū.
 —Yaruu momytawa siroo imomoa iruupeu'i isī awi— 'jau futatee 'gā ajaupe numiamū.
³¹ A'eramū Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga upe jefaruu 'gā netee:
 —Yaruu waraara 'gā ka'jamamū nipo ywawuje etee futat pepap. 'Gā ka'jam ire nipo Janeruwarete 'ga nojekukai pē nee— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.
³² Aipo ojeupe 'ga 'eramū jefaruu 'gā ya'ri'i sīāwonoka imonou imoia yaruu awi.
³³⁻³⁴ Ku'em ja'wyja'wyuramū Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe:
 —Pe'je pejejua pejemī'waa. Mukūja morowykye'ema rupi te 'ā nepejemī'wari— 'jau 'ga 'gā nupe. —Pe'je pejemī'waa pejemopifuakaawamū. Tepepifuakat 'jau. Nimanūi futari jane mū— 'jau 'ga 'gā nupe.
³⁵ Aipo 'e re Paulo 'ga kanape'i mua opo pe. A'eramū futat 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:
 —Au'jete mama'ea eremut oree— 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe 'gā nowase.
 A'eramū futat 'ga ape monoka i'wau. ³⁶ A'eramū 'gā 'ga jemī'wara resakawe futat aku'iramū. A'eramū futat 'gā ojemī'waa 'ga pyri. ³⁷ Kwaiwete ore yaruu pypewaramū. Tusētū setētai seis te ore pytuna. ³⁸ A'etea 'gā iapopyrera a'upap. Ojomoyka i'wau. A'e pe 'ā 'gā imomopoa nū. Iapoe'emera momopoa nū. Kwaiwete juowuuranaku'ia 'gā imomopori. A'eramū futat yaruu mawua imua orojee imowewuita.

'Yisiga pype yaruu sīamīawet

³⁹ Ku'emamū yaruu waraara 'gā 'jau:
 —Ma'ape jane jarejua 'ū? Niesagi we te 'ā jane 'au jepi— 'jau 'gā ajaupe.
 A'eramū 'gā 'yisiga resaka.
 —Pe'je ajee soo peu jarejekoka esaka— 'jau 'gā 'yisiga repejāna imonou.
⁴⁰ A'eramū 'gā yaruu momytawaama monoka. Furuk. Iku'ookawa 'gā irapa jui. A'ere 'gā taity pīrera pypekau isī me wytyu upe numiamū.
 —Jane reroo pea 'yisig are jane rerojekoka 'jau— 'jau 'gā ajaupe numiamū.
⁴¹ A'ere 'yisiga mū ruwi tpyter ipe yaruu renunē pype'i rakue. A'eramū 'gā esake'ema. A'eramū wytyua ore rerawau ore renujāna i'arimū. Tyryk. 'Yisiga pype yaruu sīamīāu oree. Wytyuu fuakara futat yaruu monou isīamīāu ore wi. A'eramū futat 'gā imosokarūme'em. Nomosogarūi 'gā. Kwaiwete te 'y ryjuapia. A'eramū 'y ryjuapia futat iku'awopena.
⁴² A'eramū jefaruu 'gā 'jau 'wyrīara 'ga upe:
 —Siapisi ose ma'efera 'gā 'jau. Siapisi tāmējē 'gā 'jau. Kasi 'gā ka'jami ne— 'jau 'gā 'wyrīara 'ga upe.
⁴³ A'ere 'gā 'wyrīa'ri 'ga nifueweri Paulo 'ga juka are. A'eramū 'ga 'jau:
 —Naani nū'ū. Peapisi awi 'gā nū'ū— 'jau 'wyrīa'ri 'ga jefaruu 'gā nupe.
 A'ere 'wyrīa'ri 'ga 'jau 'gā nupe:
 —Pe'je pejewau pejepopoa jui. Oytap ma'eramū pejewau tenune pejejtapa pejekoka 'yisig are. ⁴⁴ Iytawe'ema 'gā yaruu pemer are too oytapa 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.
 A'eramū ore nan arawau. Orojekoka pāwē pāwē futat ikue, aramanūme'em futat ore mū ikue.

28

Mauta 'jawa 'ypō'ō me 'gā nekoawet

¹ Arawau orojekoka 'ypō'ō me aru'jāu 'y awi. Peu futat ore 'ypō'ō rera kwaapa.
 —Aga 'ypō'ō rera Mauta— 'jau ipype 'up ma'e 'gā imome'wau oree.
² A'eramū ore jekog ire peuwara 'gā 'ypō'ō mewara 'gā 'ua ore repejāna. Ore rapeje'ega 'gā 'ua. Opojejuka esageramū 'gā ore ree. Amanakyrā pype te ore ruri aru'jāu. A'eramū 'gā 'ua tata mojoy'wau ore ree. Iro'ysag awi tata mojoy'wau ore ree.
³ A'eramū Paulo 'ga 'yw akā ypiwera rerua imono'oga tataramū. A'eramū moja uēma tata rakuw awi. A'eramū 'ga po u'wau. Waekou akou 'ga po are. ⁴⁻⁵ A'ere 'ga imowawagi etee imonou tata pe.
 A'e resaka 'ypō'ō mewara 'gā 'jau ajaupe:
 —Kuu. Oporojuka ma'efera 'ga nipo 'ā koromū kūi— 'jau 'gā ajaupe. —Y pe ako 'ga namanūi ko. A'ere 'awamū 'ga manūi. Nae u'uaiwi 'aga moja. Nauagi ae 'aga moja rāi ay upe— 'jau 'gā ajaupe. —Janemaira 'ga 'ga nomogoukari.
⁶ A'eramū 'gā ajemogyau oporesagamū 'ga ree.
 —Siesak 'ga po wuwura 'jau— 'jau 'gā ajaupe. —Siesag iki 'ga amanūa erujewi— 'jau 'gā oporesagamū ajemogyau 'ga ree.
 'Ga po wuwura rapesaka 'gā ajemogyau namutamutat numiamū. A'ere nowuwuri 'ga wi. Naayi 'ga upe.

'Ga po wuwure'ema resakawe 'gã 'jau:

—Kuu. Nowuwuri futari 'ga poa ra'e nü'ü. Namanüi futari 'ga jupe ra'e nü'ü. Maira 'ga te nipo 'ã 'ut owaëma janee— 'jau etee 'gã 'ga upe nü.

⁷ Yisiga pyri P'ublio 'ga ywya 'upa. P'ublio 'ga 'wyriara 'ypō'ō mewara 'gã nupe. A'eramü 'ga 'ua oree, ore rerawau oje'wyr ipe. A'e pe ore arajemogyau 'ga pyri muapyra orosea. Ojejukau esage futat ore ree. ⁸ Peu ore rekoramü 'ga ruwa 'ga ojero'wau 'upa. 'Ga tururua 'ga mory'wau. A'eramü 'ga 'upa oseawa pype etee futat afu'ame'ema 'upa. 'Ga tururua 'ga pifuaka'roka 'ga nuga 'ga ro'y reewe. A'eramü Paulo 'ga awau oje'ega 'ga upe. A'ere Paulo 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'ga ree:

—Ekatu'ok 'ga, ki Ku'jyp— 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo monou 'ga apyte'rarimü. A'erauwe futat 'ga afu'ama ajarueter-amü.

⁹ A'erauwe 'ga resakarera 'gã awau Paulo 'ga rera mokwasi'wau opytuna 'gã nupe. 'Ga rera renupawe ojero'wu ma'e 'gã 'ua ajatykau 'ga ree ojemajarueteukaa 'ga upe. A'eramü ojero'wu ma'e 'gã ajarueteupawamü.

¹⁰ A'eramü 'gã mama'e mua ore upe kwaiwete. Anure ore 'wyrämü 'gã mama'e mua wëjëmü futat oree nü. Oreremü'urama mua oree, oreremirerooramü.

Pe awi Roma pe 'gã oawet

¹¹ Muapyra jay magwaw ire ore aru'aa yaruu mü pype nü. Aresäri 'jaw awi futat 'ua 'upa 'ypō'ō me amana magwapa rakue. Aipo yaruu rera Mait jopewet, 'jau 'gã e'roka. A'e yaruu pype aru'aa. Aru'ar ire ore oroia. ¹² Arawau orojekoka Sirakusa 'jawa amunaw ipe. Peu ore muapyra orosea.

¹³ Muapyra oroser ire ore oroia arawau nü. Regiu 'jawa amunaw ipe etee orojekoka. Majepei tee ore orosea peu. Ai'iwetetewe ywytua 'ua oree, oreatykupe katy 'ua ore upe. A'eramü ore oroia. A'e ywytua ore renujäna ore rerawau kamësiete futat. Muküi tee ore orosea. Arawau orowaëma Posuori 'jawa amunaw ipe. Peu ore aru'jäu yaruu awi. ¹⁴ A'e pe ore majepeja etee morowykye'ema magwapa. A'e pe futat ore Jejui 'ga rerowiaara 'gã amü nekoaa. A'eramü 'gã 'jau oree:

—Pe'je pejejua 'au ore pyri, morowykye'ema mü magwapa— 'jau 'gã oree.

A'ere ore morowykye'ema magwaw ire arawau nü. Ywyri futat ore oi poromü Roma 'jawa amunaw ipe arawawamü.

¹⁵ A'eramü Jejui 'ga rerowiaara 'gã ore rera renupa rakue. A'eramü 'gã 'ua ore rowosöu. Apiu 'jaw ipe, Tres Wëta 'jaw ipe. Mïmera amunaw ipe 'gã 'ua ore rowosöu.

Aipo 'gã nesakawe Paulo 'ga aku'iramü 'gã nee. A'eramü futat 'ga oje'ega Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã ore rereko ape ejeape. Ene te 'ã 'gã eremut ore maku'iukaa— 'jau Paulo 'ga Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monou.

Roma pe Paulo 'ga renawet

¹⁶ Roma pe orowaëm ire jefaruu 'gã 'wyriara 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Awamü eko 'oga mü pype— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

Jefaruu 'ga nanë 'ga amü imogou Paulo 'ga ree omaenun ma'eramü.

¹⁷ Muapyt oser ire Paulo 'ga oje'ega monou judeu 'gã 'wyriara 'gã nupe:

—Pe'je pejejua je resaka 'au— 'jau 'ga 'gã nupe oje'ega monou.

A'erauwe judeu 'gã 'wyriara 'gã ajatykau 'ga ree. Ojee 'gã jatykapawauwe Paulo 'ga ojemome'wau 'gã nupe:

—Jareypy 'gã nekwawer imü etee futat je iapoi tekou ai'i. A'etea judeu 'gã je pyyk, je pofaa, je monou romanü 'gã 'wyriara 'ga po pe. Jerusareg ipe 'gã je pyygi ai'i. A'ere 'gã je monoi romanü 'gã 'wyriara 'ga po pe. ¹⁸ A'ere 'gã opo pe je mono re romanü 'gã poronuwü jee. Je upe oporogytapaw ire 'gã 'jau ajaupe: “Nuapoi 'ga 'ã mama'e tywera amanüawamü ra'e”, 'jau 'gã ajaupe. “A'eramü ore 'ga jukawe'em. Pe'je ajee sapoit 'ga wi”, 'jau romanü 'gã ajaupe numiamü— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁹ —A'ere judeu 'gã 'wyriara 'gã nafutari je wi 'gã paira. A'eramü je 'jau 'gã nupe: “Too tejemome'wau 'wyriararete 'ga upe 'jau”, 'jau je 'gã nupe. Ma'eramü 'ã je ruri tejemome'wau 'ga upe 'au— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. —Natepytuna 'gã je'ëwu'jaga rüi je ruri. Tejemome'wau te je ruri 'au ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

²⁰ —Ma'eramü je 'ã pë majatykai tejemome'wau pë nupe. Ymä te 'ã judeuramü jane Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rapesagi. Jejui 'ga 'ã 'ga remimurera futat. A'e 'ga je 'ã arowiat tekou. A'eramü 'gã 'ã a'eramü 'ga rerowiarämü je munepa je mýina je pofaa itaju pyu— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²¹ A'eramü pewara 'gã 'jau Paulo 'ga upe:

—Namuri futari 'gã ka'arana ikwasiaa oree enereko tywer are. Pe awi 'ut ma'e 'gã miamũ nomome'ui futari ene rekoarũe'ema oree— 'jau 'gã Paulo 'ga upe. ²² —A'eramũ ene Jejuu 'ga mome'wau oree 'awamũ. Taruenup ene imome'ua 'jau. “Kwe pewara 'gã 'ã Jejuu 'ga rerowiaara 'gã je'ewu'jaga ajemogyau” 'ea 'ã ore a'jea futat aruenup arajemogyau. Ma'eramũ 'ã ore “eporogyta oree”, ore 'i enee. Taruenup ene imome'ua orojeupe 'jau, 'jau 'ã ore enee. ²³ A'eramũ nipo ore anurenure'i arajua eneporogyta renupa— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

A'ere 'gã awau aipo 'ga upe 'e re.

Ko'iko'i ete 'gã 'ua Paulo 'ga porogyta renupa. Amumera 'gã 'ua 'gã nupi 'ga porogyta renupa. A'erauwe Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe. Ai'iwetetewe agawewi futat. A'etea 'ga oporogyta werokaarup 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga mogyta are 'ga 'gã mu'jau.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga reni 'wyriaramũ janee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —Oje'ega renuparamũ ae 'ga ae mowywya imonou ojepyri wemiayuwamũ imogyau. Oje'ega renupare'ema 'gã te nipo ajee 'ga omono mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanẽ 'ã ka'arana kwasiaa inuga Jejuu 'ga ree janee rakue: “Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri janee jane katu'okawamũ”, 'jau 'gã ikwasiaa inuga janee rakue. Jejuu 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yra futat. Werowiarãmũ 'ga pẽ katu'ogi pẽ mogyau wemiayuwamũ futat— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²⁴ Aipo 'eramũ 'gã amũ 'ga je'ega rerowiaa. A'ere amumera 'gã 'ga je'ega nuerowiari ajemogyau. ²⁵ A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

'Gã o enune Paulo 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi Isai 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga 'ga 'Agesage je'ega mome'wau janepytunera upe rakue. A'jea futat 'ga je'ega. ²⁶ A'e are 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue:

“Ekwap eporogytau 'gã nupe:

Peenup futat nipo numiamũ. A'ere nipo nepẽneapyoi ee.

Pemã'ẽ esage agawewi nipo ee. A'etea nipo pẽẽ esakare'ema 'jawe etee pejemogy.

²⁷ Pẽ'akwaawe'ema pẽ nereko.

Pejeapyakwara peawopytym. A'eramũ pẽẽ jeje'ega renupe'ema.

Pejeapymĩau esakare'ema 'jawe. A'eramũ pẽẽ jeremiapofera resake'ema.

Peje'akwaaw ire amunipo 'ã pẽẽ pejejea pemỹi je ree.

Pẽapya amunipo 'ã enupa. A'eramũ amunipo 'ã pẽẽ pejejeapyoramũ ee.

A'eramũ futat amunipo 'ã pẽẽ je rerowiaa pejemogyau.

A'eramũ futat amunipo 'ã je pẽ katu'oka”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

²⁸ A'ere Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga 'ã oje'eg esage omono judeue'ema 'gã nupe. Judeue'ema 'gã nupe nanẽ ojemome'waukaa jee nũ. “Pe'je pejepoia pejetywer awi”, 'jau je 'gã nupe. “Pejetywer awi pepoiramũ 'ga pẽ katu'ogi”, 'jau je 'gã nupe. Judeue'ema 'gã nupe je aipo 'jau tekou. 'Gã 'ã werowiar ete— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²⁹ 'Ga porogytapaw ire judeu 'gã awau Paulo 'ga wi. Ajamueu awau 'ga 'eawer are ajemogyau.

³⁰ Mukũi kwara poromukuran Paulo 'ga ako peu, Roma pe ikue. Paulo 'ga ka'aranũũ monou 'oga mepyau ojeupe. Oje'wyr ipe oo ma'e 'gã mua esage ojepyri:

—Pe'je pejejea pejesou pejeapyka. Saporogyta 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina.

³¹ A'eramũ 'ga Jejuu 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Jejuu 'ga je'ega ki peenup pejemogyau. “Nan ki pejemogy”, e'i Jejuu 'ga janee rakue. A'eramũ jane 'ga 'eawer imũ etee futat mama'e apou jarejemogyau. Jejuu 'ga futat janejararetea. A'eramũ jane 'ga je'ega etee futat erowiaa— 'jau Paulo 'ga 'ũina amowaara 'gã nupe imome'wau.

Okyjawe'em futat 'ũina imome'wau 'gã nupe.

Romanū

Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana okwasiarukat Paulo 'ga upe rakue. A'eramū Paulo 'ga 'aga kwasiaa imonou Roma pewara 'gā nupe.

Ymā te Janeruwarete 'ga Abraão 'gā juapyrera 'gā mū'jāu imogyau wemiayuwamū rakue. Judeu 'gā Abraão 'ga juapyrera. Oje'ega Janeruwarete 'ga imonou Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū judeu 'gā mama'e apou Moisesi 'ga remikwasiarer imū rakue. Ymā judeu 'gā etee Janeruwarete 'ga remiayuwā rakue.

A'ere Jejuī 'ga rur ire Janeruwarete 'ga wearamū sigaty etee. 'Ypeywar are Jejuī 'ga manūi janetywera mepyawamū. A'eramū Janeruwarete 'ga 'awamū Jejuī 'ga rerowiaaramū jane mogyau wemiayuwamū. Judeu 'gā, judeue'emamū jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe 'ga upe. A'eramū 'ga jane katu'oka pāwē pāwē, Jejuī 'ga jane erowiarāmū.

Roma pewara 'gā naeapyoi ee rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukaa Paulo 'ga upe 'gā mueapyoawamū ee. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue.

¹ Je Pauloramū ka'aran akwasiat imonou Roma pewaramū pē nupe. Jejuī Kristu 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yraretea. 'Ga 'ā je mogo ojeupe oporowyky ma'eramū. A'eramū 'ga ruwa 'ga je pyyrūmū morogyta esage mome'waramū ikue. Aipo morogyta esagea Jejuī 'ga mome'ua. A'eramū je a'eramū tekou 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe.

²⁻³ Ymā we te 'ā Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga mome'ui oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā ka'arana kwasiaa 'ga ree rakue. Jarejararete 'ga ree rakue. "Anure nipo je teja'yra 'ga monoi ywy pe 'ga mogou ywy pewara 'gā pype", 'jau 'ga 'ā oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue.

A'e are 'ā 'gā ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga 'ā janejararetea, Jejuī Kristu 'ga. Ywy pe 'ua 'ā 'ga 'ari kunumiākyramū, Davi 'ga juapyreramū rakue. ⁴ A'ere 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga weroko. A'eramū 'ga manū re 'ga Ruwarete 'ga opājē mū 'ga moferapa, 'ga kwaawukaa janee. "A'jea futat pa je Jejuī Kristu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea ra'e. Wa'yrareteramū 'ga rekoe'em ire amunipo 'ā 'ga 'ga nomoferawi" 'e are jane mu'jaukaa. ⁵ Aipoa wa'yra 'ga upe futat Janeruwarete 'ga je mogoukari kwe pewara 'gā nupe ikue. "Paulo 'ga emogo kwe pewara 'gā nupe emome'waramū", 'jau 'ga wa'yra 'ga upe.

A'eramū Jejuī 'ga je mogou 'agamū judeue'ema 'gā nupe omome'waramū ai'i. "Ekwap kwe pe je mome'wau, je rerowiarukaa ekou 'gā nupe. Je upe futat ewau je mome'wau 'gā nupe", 'jau 'ga jee. A'eramū je 'agamū tekou 'ga mome'wau pē nupe.

⁶⁻⁷ Roma pewaramū pēē nanē Janeruwarete 'ga pē mū'jāu Jejuī Kristu 'ga remiayuwamū. Wemiayuwamū nanē 'ga pē mū'jāu nū. 'Ga 'ā oporomutaramū pē nee. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe.

Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejuī Kristu 'ga Janejararetea. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. Pē mopy'ata'waa nanē je afutat nū.

'Gā nee oje'ega monoawet

⁸ Kwe pewara 'gā najuejue etee futat pēnera renupa. "Roma pewara 'gā werowiarete futat Jejuī Kristu 'ga" 'e kwasi'oa 'gā enupa. A'eramū je teku'iramū tekou pē nee. Jarejuwarete 'ga je imuorypa pē nee. "Ene te 'ā eneresage. Ene futat 'ā eja'yra 'ga rerowiarukaa Roma pewara 'gā nupe. 'Awamū kwe pewara 'gā 'gā nera renupa", 'jau je 'ga upe, 'ga muorypa pē katu'og are.

⁹⁻¹¹ Jeowet je pē nesaka. A'eramū je teporogytau tekou Jarejuwarete 'ga upe pē nee. 'Ga upe futat je porowykyi tekou teporomutaramū 'ga ree. 'Ga ra'yra 'ga je tewau imome'wau tekou. 'Ga je kwaapa. Teojere'emamū je teje'ega 'ga upe pē nee. "Jeowet je Roma pewara 'gā nesaka, Kiapi'ni. Naesagi we je 'gā. A'eramū ene ejemifutar imū je monou peu, 'gā nesaka", 'jau je 'ga upe tekou. Afutat je Jarejuwarete 'ga 'Agesagea mama'e esage apoa pē nupe, ojee pē mojemogyppygukaawamū. ¹² Pejejepyri je o re nipo jane jareku'iramū jarejuee. Pēē Jejuī 'ga rerowiararetea nipo je maku'iu pē nee. Je 'ga rerowiararetea nanē nipo pē maku'iu nū. A'eramū jane jarejomojemogyppygukaa 'ga ree.

¹³ Pēē Jejuī 'ga rerowiaa pejemogygyau je 'jawe. A'eramū je tejemome'wau pē nupe. Jeparuesagiwet je pē nee. "Too 'gā nesaka 'jau", 'jau je tekou tejeupe numiamū. A'ere maran gatu gatu etee mama'ea jee. A'eramū je tewawe'em we. Afutat je Jejuī 'ga rerowiarukaa pē pyriwara 'gā amū nupe. Karanū je rekoī kwe pe judeue'ema 'gā amū nupe, 'ga rerowiarukaa ai'i nū. Nan too tekou peuwara 'gā amū nupe 'ga rerowiarukaa, a'e futat je. A'ere nipo je oi futari 'gā amū mogytau Jarejuwarete 'ga upe 'jau. ¹⁴ Nanuar imū omome'wawamū futat Jejuī Kristu 'ga je mogoi ikue. Ma'eramū 'ā je rekoī 'ga

temoqawer imū etee futat kwe pe 'ga mome'wau 'gā nupe. “Wyrarete pewara 'gā nupe, ka'a pewara 'gā nupe, ojemu'e ma'e 'gā nupe, ijemu'e'ema 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe ekwap je mome'wau”, 'jau 'ga jee ikue. A'eu te futat 'ā je tekou. ¹⁵ A'eramū je a'eramū Jejuī 'ga ree teporomome'uweramū futat pē nupe Roma pewaramū nanē nū.

Jejuī 'ga ree morogyta esagea

¹⁶ Opājē mū Janeruwarete 'ga morogyta esage rerowiaara 'gā katu'oka. Aipo morogyta esagea Jejuī 'ga mome'ua. Judeu 'gā 'ga remikatu'og ppyfera. A'ere 'ga 'awamū judeue'ema nanē ikatu'ogi nū. A'eramū je morogyta esage mome'wau tekou 'gā nupe najuejue etee futat. Nojenosī je imome'wau tekou. ¹⁷ Morogyta esage renuw ire jane jarejeapyoramū 'ga 'e are. “Jejuī 'ga rerowiaara 'gā etee ajemogyau je jekoty'aawamū”, Jarejuwarete 'ga 'e are jane jarejeapyoramū. Ymā te 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue: “Jejuī 'ga rerowiaara 'gā etee wesageramū 'ga upe. Aipo 'gā etee 'ga imogyau ojeypyri nakwaparimū ete rūi”, 'jau 'gā ikwasiaa ka'aran are rakue.

Ywy pewaramū janetywet

¹⁸ Janeruwarete 'ga amara'neramū mama'e tywera apoara 'gā nee, werowiare'ema 'gā nee. A'eramū 'ga 'gā nerekou tyweaete 'gā tywer are. Mama'e tywera apo are etee 'gā wea'aramū. Ku'jywa 'ga ree jēmī wea'are'emamū. A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga kwaape'ema. 'Ga ree wea'ar ire amunipo 'ā 'gā 'ga kwaawi. Mama'e tywera etee 'gā iapou. A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga kwaawukare'ema ajaupe. ¹⁹ 'Agamū futat 'ga ojekwaawukaa 'gā nupe. Opājē resaukaa 'gā nupe. A'ere 'gā 'ā nuerowiari 'ga. A'eramū 'ga aipou werowiare'em are 'gā nekou tyweaete.

²⁰ Ymā te 'ā 'ga ywy apoi rakue. A'eramū jane 'ga remiapofera resaka 'ga kwaapa. Niesagi jane 'ga numiamū. A'ere jane 'ga remiapofera resagi. A'eramū jane 'ga kwaapa, 'ga pājē kwaapa nanē nū. Nateepawi futari 'ga pājēa. A'eramū aipo 'gā 'jawarūe'em: “Nakwaawi je Ku'jywa 'ga”, 'jawarūe'em 'ga upe. ²¹ Akwaap futat 'gā 'ga numiamū. A'ere 'gā nopouewi te 'ga. “Ene 'ā Orewiaretea”, 'jawe'em 'ga upe. Wesak futat 'gā mama'ea 'ga remiapofera. Niporomuorywiwieri te futat 'gā 'ga ree ojeupe iapopyrer are. Mama'e tywer are etee 'gā nea'aramū. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'gā nuesagi futari mama'ea. Nan tee 'gā. Ni'akwaawi futari mama'e are. A'eramū 'gā mama'e tywera apou. ²² “Ore'akwaawarete futat ore”, 'jau futatee 'gā. A'ere 'gā 'meramū etee. I'akwaap 'me ma'e 'gā. ²³ Janeruwarete 'ga 'ā okoeteete ma'ea. A'ere 'gā nomuorywi 'ga. Mama'eukwaawa etee 'gā wa'agawy ita pyu imu'ama ae 'jawe ojeupe. Wyrā wewe ra'agawyau. Wyrā wata ma'e, oyriryk ma'e. Mīmera 'gā imogyau ia'agawyau ojeupe. Wemiapofera etee 'gā amuoryp 'gā jemogyramū, Janeruwarete 'ga amara'neramū nanuara 'gā nee.

²⁴ Nanuara 'gā nee Janeruwarete 'ga nojejukai. “Mama'e tywer are etee 'gā paruapoweramū. Tene 'gā jemogyi otywera etee iapou ra'ne”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū taetu 'gā ajemogyau mama'e tywera apou ajaupe. ²⁵ Nuerowiara'uweri 'gā Jarejuwarete 'ga je'eg a'jea. O'mea etee futat erowiaa. Amuoryp 'gā Janeruwarete 'ga remiapofera etee. Iapoarera 'ga jēmī imuorype'ema. 'Ga futat imuorywipyraretea agawewi. A'etea 'gā 'ga muorype'ema. A'eramū 'ga opoia nanuara 'gā nui.

²⁶ Wemiapofera etee 'gā imuorywamū Janeruwarete 'ga opoia 'gā nui. “Mama'e tywer are etee 'gā paruapoweramū. A'eramū je tepoia 'gā nui”, 'jau Janeruwarete 'ga ojeupe rakue.

A'eramū taetu mama'e tywera apoara 'gā wemifutar imū etee futat mama'e tywera apou. Kūjāmera 'gā omena ojee ekoa jēmī ifutare'ema. Kūjānamū etee futat 'gā wemiarūnamū ajuee. ²⁷ Kūima'e 'gā nanē opoia wemireko are oko awi nū. A'eramū 'gā kūima'eramū etee futat ajafutaa. Owy'aa kūima'eramū etee futat ajuee. A'eramū nanuara apoara 'gā ojemote'aa ojeteet futat, akou tywet nipo 'gā otywer are wemifutar imū etee futat.

²⁸ Niporokwaawiwieri 'gā Janeruwarete 'ga ree. A'eramū 'ga opoia 'gā nui. “Mama'e tywer are etee pēnea'aramū je poiiri pē nui”, 'jau 'ga 'gā nupe, mama'e tywera apoukaa 'gā nupe. ²⁹ Aipo 'gā nia'wyrī futari. Akowarūe'em 'gā. Mama'e tywera etee 'gā iapou. Ojokaraemā 'gā ifutaa, ojomotesirūgatuu, iporerekoaywerete 'gā, oporojuka ma'e 'gā. Ajamue 'gā akou. O'meramū te 'gā 'jau. Morogyta mowuwuara 'gā. ³⁰ Ajuago'wau 'gā. Niporomutari 'gā Jarejuwarete 'ga ree. Nojejukai 'gā ajuee. Ojomotywerukat 'gā. Nuenuwi 'gā ujara 'gā je'ega. Ojerowiaraiw etee 'gā ojee. ³¹ Ni'akwaawi 'gā mama'e are. Nuapoi 'gā mama'ea u'eawer imū. Najemuaēmi 'gā ajuee. Nipy'ata'wai 'gā ajuee. ³² Aipo 'gā Janeruwarete 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nakamēsi etee rūi futat 'gā oi peu. A'ea 'gā ikwaapa agawewi. A'etea 'gā nopoiri futari mama'e tywera apo awi. Ojero'waro'wau etee otywera apou. A'eramū 'gā ojerowiarairaipa etee futat otywer are. Amumera 'gā mama'e tywerete agawewi wapo. A'etea 'gā 'jau: “Eneremiapoa esage futat”, 'jau etee 'gā ajaupe, mama'e tywera aporamū.

Aipo 'gā nemiapoa mama'e tywera futat Janeruwarete 'ga upe.

2

Mama'e tywera apoara 'gã nerekou tywet

¹ 'Gã nemiapofera mama'e tywera renuw ire pëe mü 'jau: "A'jea futat 'gã nemiapofera mama'e tywera futat", 'jau nipo pëe pejejaupe. "Aipo apoa 'gã ojemotywea Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo pëe pejejaupe. A'ere aipo 'e reewi mama'e apou 'ga 'jawerimū etee futat nü 'eramū pëe nanē pejejekwau Jarejuwarete 'ga upe. ² "Mama'e tywera apoara 'gã Janeruwarete 'ga werekou tywet" 'ea jane ikwaapa. Mama'e a'jea etee Janeruwarete 'ga iapou. A'eramū jane 'jau, "Mama'e tywera apoara 'gã ojereko tywerukat futat", 'jau jane. ³ Ma'eramū sipo ajee pëe nanē mama'e tywera apou 'gã 'jawe etee nü, "pënemiapofera nia'wyri 'ga upe", 'e re? Pëe sipo Janeruwarete 'ga nepë nerekou tyweri mama'e tywera pëe iaporamū? Mama'e tywera pëe iaporamū 'ga pë nerekou tyweaete nanē 'gã 'jawe futat. ⁴ Pëe mü nipo 'jau: "Jane ree 'ga jemuaēmi. Ipota'wa futat 'ga jane ree. Najane rereko tywera'nei 'ga", 'jau nipo pëe. Aipoa a'jea futat. A'ere pëe nepëneapyoi 'ga ree. Ajemuaēmi futat 'ga pë nee pëtywer awi pë momoirukaawamū pë nupe. Ma'eramū 'ā 'ga nepë motesirūgatua'nei. "Otywer awi 'gã poir ire je 'gã nerekou tywere'em", 'jau 'ga ojeupe. ⁵ A'ere nipo 'ā nepepōiri futari pejetywer awi. Pejejero'waro'wau etee futat 'ā 'ga je'ega renupe'ema. A'eramū nipo pëe 'ga mamara'neukaa etee te pejejee. A'eramū nipo 'ga pë nerekou tyweaete wowase ae majatykaawa 'ara rupi. Aipoa 'ara rupi 'ga mama'e tywera apoara 'gã nerekou tyweaete 'gã nemiapo tywer are etee futat. A'eramū nipo 'ga, mama'e tywera pëe iapo re, pëe nanē pë nerekou tyweaete, pënemiapofer are.

⁶ Akwaap 'ga janeremiapofera. A'eramū 'ga jane mepyaū janeremiapofer are etee futat. ⁷ Jane mü mama'e esage apou jarejemogyau. Jarejuwarete 'ga je'ega jane enupa. "Tejeupe 'ga je'eg are jeporenuwiweramū tekou. 'Ene 'ā je renupa ekou. A'eramū ene eneresage futat jee" 'e are jeporenuwiweramū", 'jau jane. 'Ga pyri jareoa jane ifutaa. 'Ga pyriwara 'gã jarepojeuwa jane ifutaa jarejemogyau. Nan jane iaporamū 'ga jane mogyaū ojeypyri nakwaparimū ete rūi futat. ⁸ A'ere ojee ea'are'ema 'gã nee Janeruwarete 'ga mara'neramū. Morogyta a'jea renupare'ema 'gã nee, mama'e tywera apoara 'gã nee, ojee ojerowiaraip ma'e 'gã nee. Mīmera 'gã nee 'ga amara'neramū. A'eramū 'gã nerekou tyweaete. ⁹ Mama'e tywera apoara 'gã juejue futat nipo 'ga erekou tyweaete. Judeu, judeue'em. Mīmera 'gã nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete. ¹⁰ Mama'e esage apoareramū te nipo ajee 'ga 'i janee: "Pëe pënesage jee", 'jau nipo 'ga janee. Jane mopy'ata'wau ojeypyriwara 'gã nowase. Aipo 'ga wapo mama'e esage apoara upe. Judeuramū oree 'ga iapoi, judeue'emamū pë nupe nanē 'gã iapou nü. ¹¹ Janeruwarete 'ga ojejuka pāwē pāwē jane ree. A'eramū 'ga mama'e tywera apoara 'gã juejue 'ga erekou tyweaete. Mama'e esage apoara 'gã juejue 'ga erekou esage.

¹² Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oreypy 'ga upe rakue, Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū judeuramū ore 'ga remikwasiarera rerekou. A'ere judeue'emamū pëe nepëtywi futari 'ga je'ega pyu. Janeruwarete 'ga nomonoi pë nupe rakue. A'etea Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete mama'e tywera aporamū. A'eramū nipo 'ga judeuramū oree 'jau: "Nepeenuwi jeje'ega. A'eramū je pë nerekou tyweaete", 'jau nipo 'ga oreypy 'gã nupe rakue. ¹³ NaMoisesi 'ga remikwasiarera kwaapara 'gã tee rūi esage Janeruwarete 'ga upe. 'Ga je'eg imū mama'e apoara 'gã etee te esage 'ga upe.

¹⁴ Judeue'emamū pëpy 'gã nitywi futari 'ga je'ega rerekwara ka'arana pyu rakue. Nomonoi 'ga 'gã nupe. A'ere 'gã 'ga remifutara kwaawi ojee. A'eramū 'gã amū mama'e apou 'ga remifutar imū. ¹⁵ A'eramū 'gã nesakara 'gã nipo 'jau: "Nitywi futari 'gã Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana pyu. A'etea 'gã 'ga remifutara kwaapa ojee. Sā'ā 'gã mama'e apoa 'ga je'eg imū", 'jau nipo 'gã nesakara 'gã. Akwaap futat 'gã mama'e esage. Akwaap futat 'gã mama'e tywera. A'eramū 'gã mama'e tywera aporamū 'jau ojeupe: "Aipoa nia'wyri", 'jau ojeupe. Mama'e esage aporamū 'gã 'jau: "Aipoa esage", 'jau 'gã ojeupe. ¹⁶ A'eramū wowase ae majatykaawa 'ara rupi nipo Janeruwarete 'ga jane mojo'ogukaa Jejui Kristu 'ga upe. Janerekwawera 'ga ikwaapa, janerea'aawera nanē 'ga ikwaapa nü. A'eramū 'ga jane mojo'oka nipo wemiayuwamū, werowiare'ema 'gã nui. Nan je reko morogyta esage mome'waramū.

Ee judeu 'gã jemogyppykawet

¹⁷ "Jane 'ā judeua", 'jau pëe mü pejejemogyau. "Moisesi 'ga remikwasiarera 'ā jane erekou. A'eramū jane jarejesageramū jarejemogyau", 'jau pëe pejejaupe numiamū. "Jane 'ā Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea", 'jau pëe pejejerowiaraipe pejejee. ¹⁸ Jarejuwarete 'ga remifutara pekwaap numiamū. Moisesi 'ga remikwasiarer are pejejemu'jau mama'e esage kwaapawamū.

¹⁹ Easiḡ ma'eramū ae nuatai futari ojetee. A'eramū Janeruwarete 'ga kwaapare'ema 'gã eae'ema 'gã 'jawe futat. Mama'e a'jea kwaapare'ema 'gã easiḡ ma'e 'jawe. A'eramū pëe 'jau:

“Ore ea ma'e 'jawewara aramueapyo 'gā 'ga ree”, 'jau pēē numiamū. ²⁰ ‘Takwaawe'ema 'gā ore aramu'e ee. Kunumī 'gā nanē ore imu'jau ee nū”, 'jau pēē numiamū. “Orokwaaw ore Moisesi 'ga remikwasiarera. Moisesi 'ga ore mueapyou mama'e are. Mama'e a'je are 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramū ore 'gā mu'jau ee”, 'jau pēē numiamū. ²¹ Ma'eramū sipo ajee pēē pejejemu'jau esage'em ee? Nepeenuwi futari 'ga je'ega. “Pemunarū awi”, 'jau agawewi pēē 'gā nupe. A'etea pēē aipo 'gā nupe 'e re pēē futat pemunarū. ²² “Peko awi pejejemireko are”, 'jau pēē 'gā nupe. Ma'eramū sipo ajee aipo 'gā nupe 'e re pejekou pejejemireko are? “Kūjāmeramū pejekowe'em pejejomen are”, 'jau pēē 'gā nupe. Ma'eramū sipo pejekou pejejomen are, aipo 'gā nupe 'e re? Nepēporomutari pēē maira'me a'agaw are. A'ere pejemunarūmū mama'e are maira'me a'agawa rog awi. Ymā te Moisesi 'ga jane mu'jau maira'me a'agaw are rakue. “Pemuoryp kasi maira'me a'agawa ne”, 'jau 'ga janee rakue. “Pemunarū awi mama'e are”, 'jau nanē 'ga rakue nū. A'eramū pēē pejejemotywea Jarejuwarete 'ga upe pejemunarūmū mama'e are maira'me a'agawa rog awi. ²³ “Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe, inuga ore rakue”, 'jau pēē, pejejerowiaa ee. Ma'eramū sipo ajee pēē erowiare'ema? 'Ga je'ega renuwe'emamū pēē 'ga rerowiarukare'ema judeue'ema 'gā nupe. ²⁴ Ymā te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiaa pē nee rakue. “Judeuramū pē nekoarū'e'em are judeue'ema 'gā Janeruwarete 'ga akurap”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue.

²⁵ Je nanē judeua, pē 'jawe. Ymā te Janeruwarete 'ga 'jau janeypy 'gā nupe rakue: “Pēē 'ā jeremaiyuwaretea. A'eramū pēē pejekomojewaka 'gā nupe pē kwaawukaawamū. A'eramū 'gā 'jau: 'Aipo 'gā Ku'jywa 'ga remiayuwaretea', 'jau nipo 'gā pē nupe, pejewaga resag ire”, 'jau Janeruwarete 'ga janeypy 'gā nupe rakue. A'ere pēē mū 'jau: “Ore 'ā judeua. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea. Sā 'ā orejekomojewaga”, 'jau nipo pēē. A'ere jane 'ga je'ega renuparamū etee janejewaga resageramū 'ga upe. Pejejerowiaraipe etee pejewag are pejejemogyau. A'ere 'ga je'ega renupare'emamū pēē ojewagipyre'ema 'jawe etee pejemogye 'ga upe. Pejejewagamū futat numiamū. A'ere 'ga je'ega nepeenuwi. Judeue'ema 'gā 'jawe futat pejejemogyau. ²⁶ Judeue'ema 'gā nojemojewagi futari. A'ere amumera 'gā amū mama'e apoi Jarejuwarete 'ga remifutar imū. Aipo 'gā judeu 'jawe futat Jarejuwarete 'ga upe, imojewagipyre'era 'jawe. Aipo 'gā Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat. ²⁷ Jane 'ā judeuramū jareja'yra kūima'e mojewaka jarejemiapou. Jane 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana rerekou. A'etea 'ā pēē mū nepeenuwi futari 'ga je'ega. A'eramū 'ā judeue'ema 'gā jēmī ajemogyau esage Janeruwarete 'ga remifutar imū. Nitywi 'gā 'ga je'ega rerekwara. Nomojewagi 'gā wa'yra 'gā. A'etea 'gā mama'e apou 'ga remifutar imū. A'eramū nipo 'gā 'jau pē nupe: “Pēē 'ā judeuramū pejewak futatee. Pē nupe 'ā 'ga oje'ega rerekwara monou. A'etea nepeenuwi 'ga je'ega. Ore 'ā noretywi agawewi futat ipyu. A'etea ore mama'e apou 'ga remifutar imū etee”, 'jau nipo 'gā pē nupe. ²⁸⁻²⁹ Janeruwarete 'ga oje'ega renupara 'gā mogyau wemiayuwaamū. Naimojewagipyre'era 'gā etee rūi 'ga remiayuwa. Oje'ega renupara 'gā etee 'ga imogyau wemiayuwaamū. 'Ga je'ega renupare'ema 'gā ojewak futateeramū akou. Na'ga remiayuwa rūi agawewi 'gā. 'Ga je'ega renupara 'gā Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā mogyau 'ga remiayuwareteramū. Aipo 'gā nupe Janeruwarete 'ga 'jau: “Ene 'ā eneresage jee”, 'jau 'ga aipo 'gā nupe. Najane pyriwara 'gā nūi aipo 'i janee. Janeruwarete 'ga te e'iarū janee.

3

¹ A'eramū nipo pēē 'jau jee: “Judeu teea pa 'ā ore nū?” 'jau nipo pēē. “Orojewag ekoeteramū arajemogyau nū?” 'jau nipo pēē. ² Naani. Aipo pe'je awi, 'jau je pē nupe. Janeruwarete 'ga 'ā oje'ega mua judeuramū janeypy 'gā nupe rakue. “Teje'ega je omono ikwasiarukaa pē nupe. A'eramū ki pēē jeje'ega renupa. Jeje'eg imū etee ki pēē mama'e apou. Pejejeapy esageramū pēē je pejemu'eawer are”, 'jau 'ga janeypy 'gā nupe rakue. ³ A'ere 'ā 'gā amū nerowiari 'ga je'ega rakue. “Gā werowiare'emamū ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga mama'e apowe'em u'eawer imū etee”, 'jau nipo pēē. ⁴ Naani. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e apoi. Ni'mea'uweri futari 'ga. Ae te 'ā najuejue etee futat i'me. A'ere Janeruwarete 'ga ni'mei futari. Mama'e a'jea etee futat 'ga imome'wau. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari 'ga ree rakue: “Eneje'egamū nipo eneje'ega renupara 'gā 'jau, a'jea futat 'ga je'ega, 'jau nipo 'gā ene rerowiare'ema 'gā nupe.

O'meramū te Ku'jywa 'ga 'i, 'gā amū 'e renupa nipo amumera 'gā 'jau:

Naani. Ene te ene'me, 'jau nipo 'gā ene'me are ako ma'e 'gā nupe.

Ene ago'o ekoteeara 'gā nupe nanē nipo 'gā 'jau nū:

O'meramū te 'gā 'i. Ako esage Janeruwarete 'ga, 'jau nipo 'gā enee, ene ago'o ekoete renuw ire”,

'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue.

⁵ A'eramū nipo pēē mū 'jau futatee: “Ko ajee ore narakoarūi”, 'jau nipo pēē. “Taruesak Jarejuwarete 'ga wesage resaukara 'jau”, 'jau futatee nipo pēē. “Jane rekoarūe'em are Janeruwarete 'ga wesage resaukaa 'gā nupe 'jau”, 'jau nipo pēē numiamū. Aipo a'je re amunipo 'ā Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoi jane rerekou tyweaete jane rekoarūe'em are. A'ere naani. Nanarūi. (Aipoa 'eramū pēnea'awarūe'ema futat. Nia'wyri aipoa pēnea'aawa. Nanarūi Ku'jywa 'ga rea'aramū ee.) ⁶ A'jeteetewi Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramū 'ga a'jeteetewi futat jane mepyau janeremiapofer are etee futat.

⁷ A'eramū nipo pēē mū 'jau futatee: “Esage ore'mea. Ore'me re nipo 'gā 'jau: Na'gā 'jawe rūi Janeruwarete 'ga mama'e a'jea etee omome'u, 'jau nipo 'gā ore'me renuw ire”, 'jau nipo pēē. “Ma'eramū sipo ore'mea Janeruwarete 'ga 'me'ema resaukare'ema. 'Ga 'me'ema resaukar ire ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga je rereko tyweri je'me are”, 'jau nipo pēē. ⁸ Aipo are ea'at ma'eramū pēē mama'e tywer are ea'at ma'eramū nanē futat nū. “Janetywera nipo Ku'jywa 'ga resagea resaukaa 'gā nupe”, 'jau futatee pēē. A'ere aipoa pē'ea nia'wyri.

Aipo 'e are 'gā amū je je'ēwu'jaga: “Mama'e tywera siapo 'jau Jarejuwarete 'ga resage resaukaawamū 'jau, e'i Paulo 'ga janee”, 'jau futatee 'gā je je'ēwu'jaga. A'ere 'gā 'me ate. Na'ea'uweri je aipo 'jau. A'eramū nipo aipo 'gā 'meawer are anure Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete futat.

Najuejue etee futat janetyweramū

⁹ Maran te jane? Judeuramū futat nā'ā jane re'ā. Janeresage sipo jane judeue'ema 'gā nesage apyraapa sa'e nā'ā jane re'ā, 'jau nipo pēē? Naani. Najuejue etee futat janetyweramū Jarejuwarete 'ga upe judeuramū. Judeue'emamū pēē nanē oretywera 'jawe etee futat nū. ¹⁰ Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa 'gā amū nupe inuga janetywer are rakue:

“Nitywi futari 'ga amū esage ma'eramū Jarejuwarete 'ga upe.

¹¹ Naeapyoi futari 'ga amū Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Niparurowiariwari 'ga amū Jarejuwarete 'ga ree.

¹² Nokoi'i futari 'ga amū Jarejuwarete 'ga remifutar imū tāmējē mama'e esage apoaramū.

Nokoi'i futari 'ga amū Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e esage are ipromutat ma'eramū.

¹³ Mama'e tywera etee 'gā imome'wau ajaupe.

O'me ekoeteramū etee futat.

Ajuago'wau ekoete tee futat 'gā ajemogyau.

¹⁴ Amara'ne ekoeteramū nanē nū.

Mama'e tesirūa etee futat imome'wau ajaupe.

¹⁵ Nokyjei 'gā ajuapisi ekoete awi.

¹⁶ Ojomotesirūgatu au'jeteramū.

¹⁷ Nipota'wai 'gā ajuee.

A'eramū 'gā ojomopy'ata'waukare'ema.

¹⁸ Nopojeuwi futari 'gā Jarejuwarete 'ga”,

'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue.

¹⁹ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue. Oje'ega rerekwara ka'arana 'ga imua oree, judeuramū oree. Ma'eramū 'ā ore: “Nikwaawi jane jarejekoarūe'ema”, naru'ea'uweri. Najuejue etee futat janetyweramū Ku'jywa 'ga upe. Judeuramū ore, judeue'emamū pēē nanē nū. A'eramū 'ga ae rerekou tyweaete aetywer are. ²⁰ Nuenupawi futari 'ga amū Moisesi 'ga remikwasiarera. A'eramū ojemuesage ma'ea nanē otywe'emamū nū. Moisesi 'ga je'ega renupaw ire amunipo 'ā jane janeresageramū. A'ere nitywi futari 'ga amū 'ga je'ega renup katu katuarera. A'ere jane jaretywera kwaawi 'ga je'ega renuw ire.

Werowiaara 'gā 'ga ikatu'oka

²¹⁻²² Awamū futat Janeruwarete 'ga jane mu'akwaapa ojeupe jane muesage are. Ymā te Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari rakue. A'ere naaipoa rūi jane muesagei Janeruwarete 'ga upe. Jejui Kristu 'ga ree jane jemogypygamū te 'ga jane muesagei ojeupe. Jareju'jaju'jawe etee futat jarejemogyau. Ore judeuramū, pēē judeue'emamū nanē 'ga imuesageu Jejui 'ga ree jane jemogypygamū te. ²³ Najuejue etee futat 'ā janetyweramū Ku'jywa 'ga upe. Nitywi futari esage ma'e 'ga amū Ku'jywa 'ga upe. Esage ma'e 'gā etee ajemogyau Ku'jywa 'ga pyri. A'eramū jane najuejue etee futat jarejemogyau mukumuku 'ga wi. Najane mū upe etee rūi Ku'jywa 'ga 'i: “Ejete ejemuesage jee”, 'jawe'em. ²⁴ A'ere 'ga te jane muesagei Jejui Kristu 'ga jane erowiarāmū. Niapoi agawewi futat jane mama'e esagea 'ga upe. A'tea 'ga jane muesageu ojeupe Jejui Kristu 'ga jane erowiarāmū. Jejui 'ga amanūmū janetywera moiawamū rakue. A'eramū 'ga werowiarāmū janetywera moia

jane wi, jane mū'jāu mama'e tywera apoara 'gā nui. Jane wi janetywera moia 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau janee. ²⁵ Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga mua ojeupe janetywera mepyawamū rakue. 'Ypeywar are amanūaw ipe 'ga janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe rakue. Jejuī 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. Jejuī 'ga upe aetywera mepyucaawer are Janeruwarete 'ga wesage resaukaa janee.

Ymā te Jejuī 'ga manū'e'mauwe Ku'jywa 'ga wea'are'emamū aetywer are rakue. Wuagamū 'ga janeypy 'gā tywera upe rakue. "Anure nipo Jejuī 'ga manūī 'gā tywera mepyau", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga wea'are'emamū 'gā tywer are. ²⁶ Jejuī Kristu 'ga aetywera mepyarera. A'eramū Janeruwarete 'ga 'awamū jane muesageu Jejuī 'ga jane erowiarāmū. Esagerete ma'ea Janeruwarete 'ga. A'eramū 'ga ojeypyri aetywera io futare'ema. A'eramū 'ga wa'yra 'ga mua aetywera mepyawamū 'ga jukaukaa. A'eramū jane "a'jeteetewi 'ga mama'e apoi" 'e kwaapa jarejemogyau a'jea futat. Janetywer are Jejuī 'ga manū'e'em ire amunipo 'ā 'ga ae muesagewe'em futat. A'ere Jejuī 'ga aetywera mepyi. A'eramū esagerete ma'e 'ga jane muesageu Jejuī 'ga ree jane jemogyppygāmū.

²⁷ 'Ga te 'ā 'ga jane muesage. A'eramū jane 'jawe'em: "Je te 'ā jeresage 'gā nesagea apyraapa", 'jawe'em jane. NaMoisesi 'ga je'ega renuparamū rūi 'ga jane muesagei. Jejuī 'ga rerowiarāmū te 'ga jane muesagei. A'eramū jane jarejerowiaraipe'ema jarejesage are. 'Ga te 'ā 'ga jane muesage. ²⁸ NaMoisesi 'ga je'eger imū mama'e aporamū rūi 'ga jane muesagei. Nienupawi futari jane 'ga je'egera. A'eramū 'ga, Jejuī 'ga jane erowiarāmū te, jane muesageu. ²⁹ Judeuramū etee sipo 'ga ore muesagei? Judeue'emamū sipo 'ga nepē muesagei? Naani. ³⁰ Majepei tee Janeruwarete 'ga. 'Ga etee futat janererekwat pāwē pāwē. Jejuī 'ga jane erowiarāmū juejue 'ga jane muesageu ojeupe. Judeuramū ore, pēē judeue'emamū miamū 'ga jane muesageu Jejuī 'ga rerowiarāmū. ³¹ A'eramū miamū jane Moisesi 'ga 'eawera retyke'ema: "Jejuī 'ga rerowiarāmū etee te Janeruwarete 'ga ae muesagei ojeupe. A'eramū jane Moisesi 'ga 'eawera renupe'ema", 'jawe'em jane 'gā nupe. Naani. Jejuī 'ga rerowiar ire jane nanē Moisesi 'ga je'egera renupa jarejemogyau nū.

4

Abraão 'ga

¹ Pēnea'ar iki Abraão 'ga ree. 'Ga 'ā judeuramū oreypya. Maran ajee Janeruwarete 'ga 'ga muesagei rakue? ² Wemiapofer are ojemuesage re amunipo 'ā 'ga ojerowiaraipe ojee. "Je te 'ā ajemuesage tejetee", 'jau amunipo 'ā 'ga ojeupe. A'ere nanarūi. Naojeteē rūi 'ga jemuesagei. A'eramū 'ga ojerowiaraipe'ema ojee Jarejuwarete 'ga upe. ³ Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Abraão 'ga ree rakue:

"Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau: 'Abraão 'ga je rerowiat. A'eramū 'ga wesageramū jee', 'jau 'ga Abraão 'ga upe", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue.

⁴ Sā'ā oporowyky jara 'ga. Ojeupe oporowyky ma'e 'gā 'ga imepyau 'gā porowyky are. Nomono tee rūi 'ga 'gā nupe epye'eme. Oporowyky te 'gā 'ga upe. A'eramū 'ga 'ā 'gā porowyky repy monou 'gā nupe. ⁵ A'ere nanarūi Janeruwarete 'ga. Naojeupe janeporowyky are rūi 'ga 'jau janee: "Aipo 'ga esage jee", 'jau. Werowiarāmū te 'ga aipo 'jau janee. Mama'e tywera apoarera agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga 'jau: "Ko 'ga je rerowiat. 'Ga tywera je omoit 'ga wi. A'eramū 'ga 'awamū wesageramū jee", 'jau 'ga werowiarāmū 'gā nupe. ⁶ "Natejeupe pēporowyky are rūi je 'i: Pēnesage pejejemogyau jee, 'jau je pē nupe. Tejerowiar are tee je aipo 'jau pē nupe", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. Ymā te Davi 'ga nanē ka'arana kwasiari iku'i ma'e are rakue:

"Maranuara sipo aku'iramū akou?

⁷ Ojowi Janeruwarete 'ga otywera moiripyra 'gā etee aku'iramū ajemogyau.

Otywer awi ipireipyra 'gā etee aku'iramū ajemogyau.

⁸ Aipo 'gā tywer are Janeruwarete 'ga wea'aru'jawe'emamū futat.

A'eramū aipo 'gā aku'iramū ajemogyau",

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue.

⁹ Judeuramū ore upe etee te Davi 'ga aipo 'ga 'i? Naani. Judeue'emamū pē nupe nanē 'ga aipo 'jau nū. Werowiarāmū Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Je rerowiar ape ekou. A'eramū ene 'awamū ejesageramū jee. Mama'e tywera apoare'ema 'jawe futat ene ekou jee", 'jau 'ga 'ga upe rakue.

¹⁰ Judeuramū 'ā ore orojemowewaka. A'ere ojemojewagukare'emawe Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiar rakue. A'eramū 'ga jewage'ema'ewe futat Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue: "Abraão 'ga je rerowiat. A'eramū 'ga wesageramū jee", 'jau 'ga 'ga upe rakue. ¹¹ Werowiar ire tee Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue: "Ejemowewagukat 'ga amū upe. Eja'yra 'ga, ejemiayuwa 'gā nanē emojewagukat nū", 'jau 'ga Abraão 'ga

upe rakue. A'ere Abraão 'ga 'ga rerowiari ra'ne. Werowiar ire tee Ku'jywa 'ga 'i 'ga upe: "Ejemojewagukat 'ga amū upe", 'jau. A'eramū 'ga jewega Ku'jywa 'ga rerowiara resaukaa janee. A'eramū Janeruwarete 'ga rerowiaaramū jane juejue 'jau: "Abraão 'ga janeruwa 'jawewara. 'Ga 'ā Jarejuwarete 'ga werowiat rakue. A'eramū 'ga janeruwa 'jawewara janee", 'jau jane jarejaupe Abraão 'ga ree. Judeuramū ore, judeue'emamū pēē 'jau. Pejewage'ema agawewi. A'etea 'ga, "eneresage jee", 'jau pē nupe werowiarāmū. A'eramū pēē nanē 'jau: "Abraão 'ga janeruwa 'jawewara janee", 'jau pēē nanē nū. Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū juejue aipo 'jau Abraão 'ga upe. ¹² Abraão 'ga imojewag ypyprera 'ga. A'eramū 'ga akou judeuramū oreruwa 'jawewara. A'ere 'ga omojewage'emauewe Jarejuwarete 'ga rerowiari. Jarejuwarete 'ga rerowiar ire te 'ga janeruwa 'jawe 'ga rekoī janee. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā nupe 'ga na'gā nuwa 'jawe rūi 'ga rekoī 'gā nupe.

U'eawer imū 'ga mama'e apoi

¹³ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Tamono 'gā ywya enee 'jau. A'eramū ywya ene ma'ea futat. Enejupyrama 'gā ma'ea nanē nū", 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe rakue. A'eramū Abraão 'ga 'ga rerowiaa. Werowiar ire Janeruwarete 'ga 'jau: "Esage 'gā jee", 'jau 'ga 'gā nupe. Ma'eramū 'ā 'ga ywy monoi 'gā nupe 'gā nupawamū rakue. NaMoisesi 'ga je'ega renuw are rūi Janeruwarete 'ga ywy monoi 'gā nupe rakue. Werowiarāmū te 'ga imonoi 'gā nupe rakue. ¹⁴ "Tejerowiaara 'gā nupe etee je mama'e monoi", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'eramū 'ga mama'e monowe'em Moisesi 'ga je'egera renupara 'gā nupe werowiare'emamū. "Moisesi 'ga je'egera renupara 'gā nupe Janeruwarete 'ga mama'e mono re maran sipo jane Jarejuwarete 'ga rerowiari? A'jea sipo 'ga 'eawera?" 'jau 'gā. A'ere naani. Nanarūi futat. ¹⁵ Janeruwarete 'ga futat oje'ega okwasiarukat Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga remikwasiarera renupare'ema 'gā nerekou tyweaete. "Jeje'eg are nepēporenuwiweri. A'eramū je temara'neramū pē nee", 'jau 'ga 'gā nupe. Aipoa 'ga je'ega tywe'em ire amusipo 'ā ma'ja are pejeporenuwiwere'emamū.

¹⁶ A'ere Janeruwarete 'ga 'i: "Tejerowiarāmū je mama'e esage monoi 'gā nupe", 'jau 'ga. NaMoisesi 'ga je'egera renupara 'gā nupe etee rūi 'ga aipo 'jau. Werowiaara 'gā nupe juejue 'ga aipo 'jau. Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat. A'eramū 'ga akou Janeruwarete 'ga rerowiaaramū janeruwa 'jawewaramū. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga ra'yra 'jawewaramū jane upe najuejue etee: "Mama'e esagea tomono 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga. ¹⁷ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue, Abraão 'ga upe 'eawera kwasiarukaa 'ga amū upe rakue. "Abraão 'ga janeruwa 'jawewara, tamu'eukat judeue'ema 'gā amū, tejerowiaara 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. "A'eramū nipo enejupyrama 'jawewara 'gā kwaiwete futat", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'jea futat aipoa Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe 'eawera. Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat a'jea futat. "Janeruwarete 'ga je rerekou. Amanū ma'ea 'ga imoferapa. Mama'e tywe'emamū Janeruwarete 'ga mama'e apou oje'eg imū etee. A'eramū nipo 'ga mama'e mua jee u'eawer imū etee futat. Jera'yre'ema agawewi. A'etea nipo 'ga jejuapyrama 'gā amut jee", 'jau Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga upe 'ga rerowiaa.

¹⁸⁻²¹ A'eramū Janeruwarete 'ga ojerowiaa Abraão 'ga ree werowiarāmū. "Kwaiwete enejupyrama", 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. Wa'yre'emauewe agawewi Abraão 'ga 'ga je'ega rerowiaa. Sēg anu kwara mu'aa ja'wyja'wywe Abraão 'ga 'jau: "Jesawa'e je tekou. Jeremireko ēē nanē nū owāiwinamū nū. A'etea nitywi'i futari jera'yra mū", 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega nomoka'jami futari, "Kwaiwete nipo enejupyrama" 'eawera moka'jame'ema futat. Nopoiri futari 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiar awi. "Maran sipo Janeruwarete 'ga orera'yra muri oree", 'jawe'em 'ga. Werowiarāmū Janeruwarete 'ga ojerowiarukaa etee te Abraão 'ga upe, 'ga mamuakaa. A'eramū Abraão 'ga 'ga muorypa. "Janeruwarete 'ga pājēreteā. A'eramū 'ga mama'e apou u'eawer imū", 'jau Abraão 'ga, 'ga rerowiaa. Werowiarāmū wejue Janeruwarete 'ga kunumū mū mua 'ga upe, u'eawer imū etee futat. ²² Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau: "Esage 'ga jee", 'jau Abraão 'ga upe. ²³ A'ere naAbraão 'ga upe etee rūi Janeruwarete 'ga 'i: "Esage 'ga jee", 'jau. ²⁴ Werowiaaramū janee nanē 'ga aipo 'jau nū: "Esage 'ga jee", 'jau nū. Jejuī Kristu 'ga Janejararetea. 'Ga manūnamū Janeruwarete 'ga 'ga moferapa nū. A'eramū 'ga jane werowiaaramū. "Esage 'ga jee", 'jau janee. ²⁵ Janetywer are Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga mua ywy pe ijukaukaa. 'Ga manūawera futat 'ā janetywera mepyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga moferapa jane muesageawamū ojeupe. Jejuī 'ga amanūmū janetywera mepyawamū. Janetywera mepy re 'ga ruwa 'ga 'ga moferapa nū 'e rerowiarāmū 'ga 'i janee: "Esage 'ga jee", 'jau. Werowiar ire Janeruwarete 'ga 'jau judeuramū oree: "Pēnesage jee", 'jau. Judeue'emamū pē nupe nanē 'ga aipo 'jau werowiar ire.

5

Werowiarāmū 'ga jane mogyi wemiayuwamū

¹ Jejuī Kristu 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Ene eneresage jee”, 'jau 'ga janee. Jejuī Kristu 'ga Janejararetea. 'Ga futat 'Uwarete 'ga mota'wau janee, janetywera mepyau 'ga upe. A'erāmū 'ga Jejuī 'ga jane erowiarāmū, 'jau janee: “Ene eneresage jee”, 'jau 'ga janee. ² Werowiarāmū Jejuī 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe: “Agamū je rerowiaara 'ga”, 'jau 'ga 'ga upe. A'erāmū Janeruwarete 'ga a'e are janetywera moia jane wi, ojee jane mujaawamū. A'e are jane jareku'iramū jarejemogyau. “Anure taetu nipo 'ga jane mogyau oje'jawe futat. A'erāmū jane jarejemogyau jareku'iramū 'ga ree”, 'jau 'ga ree jarejemogyau. ³ Mama'eaya jarejeupe ijesakaramū miamū jane jareku'iramū etee futat jarejemogyau. Jarejeupe mama'eay jesaukaramū jane jareapyterātānamū jarejemogyau jupe. Mama'eaya jane mojemogyau gūkaa a'jea futat Jarejuwarete 'ga ree. ⁴ Mama'eay upe janeapyterātāa esage Janeruwarete 'ga upe. “Eneresage jee”, 'jau nipo 'ga janee mama'eay upe janeapyterātānamū. Aipo 'ga 'e kwaaw ire jane 'ga 'jawe futat jarejemogyau rapesaka jarejemogyau. ⁵ Janeruwarete 'ga oporomutaramū jane ree. U'agesagea 'ga imua janee. 'Ga 'Agesagea jane mueapyrou jane ree 'ga poromutar are. A'erāmū jane jareku'iramū jarejemogyau 'ga 'jawe jarejemogyau rapesaka.

⁶ Jane tee jaretywera nimoira'uweri jarejewi. Ma'erāmū 'ā 'Uwarete 'ga remifutarera 'ara rupi Jejuī Kristu 'ga manū janetywera mepyawamū rakue. ⁷ A'ere na'ga 'jawe rūi jane mū rekol. Nimanūa'uweri jane jarejaupe. Mama'e esage apoara 'gā nupe miamū jaremanūwere'emamū. Ojee ipota'wa ma'e 'ga upe amunipo 'ā 'ga amū manūi. A'ere jane nimanūa'uweri futari jarejaupe jarejee iporomutare'ema 'gā nupe 'jau. ⁸ A'ere Janeruwarete 'ga poromutaramū jane ree nanimenime. Ojee janeporomutare'emamū miamū 'ga poromutaramū jane ree. A'erāmū 'ga Jejuī Kristu 'ga mua wyy pe amanū ma'erāmū janee, jaretywera jane erajemogyramū. ⁹ Jejuī Kristu 'ga manū are Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Pēnesage jee”, 'jau 'ga janee. Jejuī Kristu 'ga jane erowiarāmū te 'ga aipo 'jau janee. Jejuī 'ga janetywera mepyaupap 'ga upe janee. A'erāmū taetu Janeruwarete 'ga jane rerekou tyweru'jape'ema janetywer are. ¹⁰ Jarejewi 'ga jaretywera moire'emamū jane jarejemogyau jareporomutare'emamū 'ga ree. A'ere 'ga wa'yra 'ga manū are janetywera moiri jane wi. A'erāmū jane 'awamū Jarejuwarete 'ga jekoty'aawamū jarejemogyau. Ota'waramū 'ga janee. A'erāmū 'ga 'awamū jane monowe'em mama'eukwaawa rapyau ipe. Wa'yra 'ga manū re 'ga 'ga moferapa nū. A'erāmū nipo Jejuī 'ga jane katu'oka oje'jawe. Jane manū re 'ga jane moferapa nū jane rerawau jane mogyau ojeypyri. ¹¹ A'ere naaipoa tee rūi. Jane upe Janeruwarete 'ga remiapoa jane maku'iu jane mogyau. “Jejuī Kristu 'ga Janejararetea. Jejuī Kristu 'ga 'ga amut 'ga jukaukaa ojee ae mojekoty'aawamū” e are te jane ku'iramū 'ga ree.

Janetywera mepyawamū 'ga manūawet

¹² Janepy ppy 'ga, Atāu 'ga ra'ne mama'e tywera apo pyyruka rakue. A'erāmū 'ga 'agamū ae motywerukaa. Amanūmū 'ga 'ā rakue. A'erāmū jane 'ga 'jawe futat mama'e tywera apou. A'erāmū jane najuejue etee jaremanūmū jarejamiapofer are. ¹³ Ymā te Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari ka'aran are rakue. A'ere Moisesi 'ga ka'arana kwasiare'ema uwe wyy pewara 'gā mama'e tywera apoi ajemogyau rakue. A'ere 'gā naeapyoi mama'e tywer are. Nokwaawi 'gā wemiapofera mama'e tywera Jarejuwarete 'ga upe. A'ere Janeruwarete 'ga, Moisesi 'ga upe oje'ega kwasiarukare'ema uwe, janepy 'gā tywera kwasiare'ema oka'aran are rakue. ¹⁴ A'etea janepy 'ga amanūmū. Atāu 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema. “Pe'u kasi ne” 'jawa y'waa 'ga i'wau. A'erāmū 'ga amanūmū. Atāu 'ga py'rauwarā 'ga nanarūi agawewi. Na'ui agawewi futat 'gā aipo y'waa. A'etea 'gā mama'e tywera wapo. Moisesi 'ga renunewewara 'gā juejue mama'e tywera apou amanūmū otwyer are.

Sā'ā Atāu 'ga juapyrera 'gā mama'e tywera apoa Atāu 'ga 'jawe etee futat rakue nū. Nan tee futat Jejuī Kristu 'ga rerowiaaramū jane, 'ga 'jawe etee futat mama'e tywera apowe'em.

¹⁵ A'ere naAtāu 'ga 'jawe rūi Jejuī Kristu 'ga. Atāu 'ga te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega nuenuwi rakue. Ajuapyrera 'gā kwau 'agamū mama'e tywera apo upe rakue. Ku'jywa 'ga je'ega renupe'emawer ipe etee futat ajee 'ga 'ā ae momawukari aetywer are. A'ere Janeruwarete 'ga poromutaramū jane ree nanimenime. A'erāmū 'ga mama'e esage apou janee. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. Mama'e tywera etee agawewi jane siapo. A'etea 'ga mama'e esage apou janee. Sā'ā ae mama'e monoa ajaupe. Nan 'ga wa'yra 'ga mua janee rakue. Jejuī Kristu 'ga 'ga imua ijukaukaa 'au wyy pe janetywera moiawamū futat rakue. Poromū futat Janeruwarete 'ga poroywera 'jawewara janee. A'erāmū ojee jane jemogyau gamū Jejuī 'ga jane mogyau ojeypyri nakwaparimū warāu rūi futat. Atāu 'ga 'ā ae kwau ae manū upe rakue. A'ere Jejuī 'ga ae mogyaramū

'ga rekoī janee. ¹⁶ Atāu 'ga oje'ega mojerowiare'emaue Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue: "Awamū eremanū etywer are ki 'ei", 'jau 'ga upe rakue. A'eramū 'ā 'agamū jarejemote'arukaa jaretywera upe. Najuejue etee 'ā jane 'agamū mama'e tywera apou. A'ere Jejuī 'ga manūi jane katu'okawamū janetywera moiawamū jane wi. Majepei'i etee agawewi 'ga. A'etea 'ga jane katu'oka kwaiwete. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Jera'yra 'ga perowiat pejemogyau. A'eramū pēē 'awamū pejejesageramū jee", 'jau 'ga janee. Niapoi jane mama'ea jarejemuesageawamū. 'Ga te 'ā jane muesage ojeupe, wa'yra 'ga jane erowiarāmū. ¹⁷ Majepei tee agawewi Atāu 'ga tywera. A'etea 'ga jane mote'arukaa najuejue etee ipyu. 'Ga ra'ne 'ā amanūmū. A'eramū 'ā jane 'agamū jaremanūmū 'ga 'jawe etee futat. Jejuī Kristu 'ga nanē majepeī tee nū. A'etea 'ga werowiarāmū jane mogyau ojeypyri nakwaparimū warāu rūi, jane mogyau 'wyriaramū ojeypyri. Werowiarāmū Jejuī 'ga jane muesageu. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga jane muesageu werowiarāmū.

¹⁸ Atāu 'ga tywer are 'ā Janeruwarete 'ga 'jau ywy pewaramū janee: "Pētywerete jee", 'jau 'ga janee. Jejuī 'ga etee nuapoi mama'e tywera. Mama'e esagea etee 'ga iapou. Wenup katu katu 'ga 'Uwarete 'ga je'ega. Amanūaw ipe miamū 'ga 'Uwarete 'ga je'ega renupa akou rakue. 'Ga manū are Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, ojeypyri jane mogyawamū nakwaparimū warāu rūi futat. ¹⁹ Jarejuwarete 'ga je'ega Atāu 'ga enupe'ema rakue. A'eramū jane 'agamū najuejue etee jaretyweramū Jarejuwarete 'ga upe Atāu 'ga ree. Jejuī Kristu 'ga 'Uwarete 'ga je'ega renupa katu katu. A'e are jane jarejesageramū Jarejuwarete 'ga upe, Jejuī 'ga jane erowiarāmū.

²⁰ Ywy pewaramū jane najuejue etee mama'e tywera apou. A'eramū Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Moisesi 'ga 'eawera kwaaw ire jane jaretywera kwaapa.

"Kuu. Janeruwarete 'ga upe jeremiapofera mama'e tywera futat", 'jau 'gā amū, otywera kwaaw ire. A'ere 'gā otywera kwaawi agawewi. A'etea 'gā mama'e tywera wapo ojero'waro'wau etee futat ikwaapare'ema 'jawe. A'ere Janeruwarete 'ga jane futara mama'e tywera apyraawi etee futat. A'eramū 'ga janetywera moia jane wi wa'yra 'ga jane erowiarāmū. ²¹ Mama'e tywera apoa ae kwau ae manū upe. A'ere Jejuī 'ga werowiarāmū jane pojekai jane manū awi, jane mogyau ojeypyri nakwaparimū warāu rūi futat. Janeruwarete 'ga Jejuī Kristu 'ga mua ijukaukaa janetywera moiawamū, ojeupe jane muesageawamū. Poromū Jejuī Kristu 'ga Janejararetea.

6

'Ga rerowiaaramū jane pōiri jaretywer awi

¹ Janeruwarete 'ga jane futara mama'e tywera apyraapa. Ma'eramū sipo ajee "Mama'e tywera siapo 'jau", pe'je pejejaupe? "Mama'e tywera jane iapo re nipo Janeruwarete 'ga jemuaēmi jane ree, mama'e esage apou janee kwaiwete", 'jau nipo pēē pejejaupe? ² Naani. Aipo pe'je awi. Jejuī 'ga rerowiaaramū jane pōiri futari jaretywer awi. Sā'ā ae amanū ma'eferamū mama'e tywera apou'jawe'ema. Nan tee futat ae Jejuī 'ga rerowiaaramū mama'e tywera naruapou'jawi. Ma'eramū sipo ajee pēē amanū ma'e 'jawe pejemogy re mama'e tywera peapou'jap nū? ³⁻⁵ Ypeywar are u'amaw ipe futat 'ga 'ā amanūmū jane wi janetywera moiawamū rakue. A'eramū jane 'ga rerowiarāmū jarepoia futat mama'e tywera apo awi jarejemujaa Jejuī 'ga ree. Amanū ma'e 'jawe jane mama'e tywera apowe'em.

Jejuī 'ga ree jarejemujar ire jane jarejepymāukaa 'y pe, 'ga ree jarejemujara resaukaa 'gā nupe. 'Ga manū 'jawe jane pymā. 'Ga ferapawera 'jawe etee futat jane jarewua 'y awi nū. Jarejepymānamū jane 'jau: "Jejuī 'ga je arowiat. 'Awamū je rekoī 'ga 'jawe mama'e tywera taapo eme 'jau", 'jau jane jarejepymāu. Jejuī 'ga manū re 'ā 'gā 'ga monou inuga ita kwara pype. "Amanū futat ra'e", 'jau 'gā 'ga upe, 'ga monou inuga. A'ere Janeruwarete 'ga opājē mū 'ga moferawī 'ga muēma ita kwar awi nū. A'eramū jane 'y pe jarejepymī re 'jau: "Awamū je pōiri futari mama'e tywera apo awi", 'jau jane. 'Ga ferawa 'jawerimū 'y awi jareēm ire jarejemogyau ipyau 'jawe Jarejuwarete 'ga pājē mū. A'eramū jane 'ga pājē mū mama'e esage etee iapou.

⁶ Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā jara mama'eukwaawa 'wyriara futat. Mama'e tywera apo momoirukare'ema wemiayuwa 'gā nui. A'ere Jejuī 'ga manūi mama'eukwaawa 'wyriara pājē mateepapa rakue. A'eramū 'ga werowiarāmū jane mū'jāu mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa 'gā nui. Werowiarāmū Jejuī 'ga jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū jane 'ga je'ega etee erowiaa. Jare'wyriar ymanera je'ega renuwu'jape'ema. Mama'e tywera apo awi jarejeateeramū Jejuī 'ga pājē mū. ⁷ Nuapoi futari ae mama'e tywera amanū re. A'eramū jane amanū ma'e 'jawe futat mama'e tywer are jareparuapowere'emamū. ⁸ Jejuī

Kristu 'ga manù are jane poiri tàmèjè mama'e tywera apo awi. A'eramù jane 'ga feraw ire jarejemogyau 'ga 'jawe futat namutamutat. ⁹ "Jejui Kristu 'ga amanù rakue. 'Ga manù re 'ga ruwa 'ga 'ga moferapa nù. 'Awamù 'ga namanù'jawì" 'ea jane ikwaapa. Oferaw ire 'ga amanù'jape'ema futat. ¹⁰ Janetywer are Jejui 'ga amanùmù janetywera moiawamù jane wi. Namanù'jau'jawì 'ga. Majepei tee futat 'ga manù. 'Ga manù re 'ga ruwa 'ga 'ga moferapa nù. Ma'eramù 'à 'ga rekoì mama'e apou 'Uwarete 'ga remifutar imù etee. 'Uwarete 'ga ree 'ga jemujari. ¹¹ A'eramù jane aipo are jarejea'aramù, jane 'jau: "Jejui Kristu 'ga amanù jetywer are", 'jau jane jarejea'aramù ee. A'eramù jane 'awamù jarepoia mama'e tywera apo awi. Jejui 'ga 'jawe mama'ea siapo Jarejuwarete 'ga remifutar imù 'jau. Jejui 'ga ree jarejemujaa. A'eramù ki jane mama'e apou 'ga 'jawe futat.

¹² Jejui Kristu 'ga rerowiare'emawe pètywera pè nerekou. A'ere Jejui 'ga werowiaranù pètywera moia pè nui. A'eramù ki 'awamù pèè pejetywera upe pejejerekoukare'ema. Pemýi kasi pejejea mama'e tywera apo are ne. Mama'e tywera apo are pejejea mýi re nipo pèè mama'e tywera apou, pejejea'awer imù etee futat. ¹³ Pejejemifutar imù kasi mama'ea peapo ne. Jarejuwarete 'ga remifutar imù etee ki mama'e esagea peapo. Pètywera mepy re Jejui 'ga pè muri 'Uwarete 'ga remiayuwamù. A'eramù ki pèè pejejekatu'òka 'ga upe, pejeporowykyau 'ga upe. "Eneremiayuwamù 'à je rekoì", 'jau ki pèè 'ga upe. ¹⁴ NaMoisesi 'ga je'egera renuw are rùu pènesage Jarejuwarete 'ga upe. Jejui 'ga pèè erowiaranù te Janeruwarete 'ga pètywera moiri pè nui. Aipoa 'ga iapo re pèè pejejesageramù 'ga upe. A'eramù ki pèè mama'e tywera apowe'em.

Janeruwarete 'ga remiayup

¹⁵ NaMoisesi 'ga je'eger imù rùu jane mama'e apou 'awamù. Janeruwarete 'ga te 'à mama'e esagea wapo janee, jane wi janetywera moiranù. A'eramù Janeruwarete 'ga wesageramù janee, jane rerekou. A'eramù pèè mama'e tywera apou'jape'ema. ¹⁶ Mama'eukwaawa 'wyrriara je'ega renupara 'gà mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwat futat. O'wyrriara reewe futat emiayuwat 'gà awau wapyaw ipe. A'ere Jejui 'ga, 'Uwarete 'ga je'ega pèè enuw ire pè mojekoty'ari 'Uwarete 'ga ree, pè mogyau 'Uwarete 'ga remiayuwamù futat. A'eramù 'ga 'jau pè nupe: "Pèè 'à pènesage jee", 'jau 'ga. ¹⁷ Ymà te pèè mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwamù pejemogy rakue. A'ere 'à 'awamù pèè Jarejuwarete 'ga ree pejumu'eawera peenup katu katu pejejemogyau. A'eramù pèè 'jau: "Mama'e esagea siapo Jarejuwarete 'ga je'eg imù", 'jau pèè pejejemogyau. A'eramù je Ku'jyua 'ga muorypa pè nee. "Ene 'à eneresage futat. Ene 'à mama'e esage apo futarukaa 'gà nupe", 'jau je 'ga upe 'ga muorypa pè nee. ¹⁸ Janeruwarete 'ga mama'e tywera apo awi pè momoirukaa. Nepeapoi au'jeteramù mama'e tywera. 'Awamù 'à pèè mama'e esage apoaramù Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga remiayuwat futat pèè. ¹⁹ A'ere nepekwaawi katu katui we. A'eramù je imone'wau katu pè nupe. Ymà te 'à pèè pejejea mýina mama'e tywera apo are etee rakue. A'eramù 'à pèè mama'e tywera apou pejejemogyau rakue. A'eramù pèè au'je mama'e tywera apo re. 'Awamù pènea'at mama'e esage apo are etee. Jarejuwarete 'ga remiayuwat pèè 'awamù. A'eramù ki pèè pejejemogyau esage 'ga upe.

²⁰ Mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwamù pejejemogyau pèè Jarejuwarete 'ga remifutar imù mama'ea nepeapoi rakue. ²¹ Mama'e tywera etee pèè iapou rakue. A'ere ki 'awamù pejejenosì pejejemiapofer are. Ma'ja sipò mama'e tywera apo repya? Mama'e esagea sipò mama'e tywera apo repya? Naani. Mama'e tywera apoara 'gà Janeruwarete 'ga omonò mukuu ojewi. Aipoa 'gà nemiapofera repya. ²² A'ere 'awamù pèè Jarejuwarete 'ga remiayuwat. Pè nui 'ga pètywera moiri, pè muesageu ojeupe. Aipoa esage futat pè nupe. Anure nipo 'ga pè nerawau ojeypri, pè mogyau nakwaparimù waràu rùu futat. ²³ Anure nipo Janeruwarete 'ga jane mepyau janeremiapofer are. Mama'e tywera apoara 'gà 'ga imonou muku ojewi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga 'gà monou. Aipoa 'gà nemiapoferarù'e'ema repya. A'ere Jejui Kristu 'ga rerowiaaramù janee Janeruwarete 'ga mama'e esage apou. Jejui Kristu 'ga janejarete. 'Ga ree jarejemujar ire Janeruwarete 'ga ojoporowyera 'jawe imua janee. Wa'yra 'ga jane erowiaranù 'ga jane mogyau ojeypri nakwaparimù waràu rùu futat nipo.

7

Amanù re ae mama'ea nuapou'jawì

¹ Kunumimet. Pèè jerewirera 'jawe. Kùjãmeramù pèè jerenyra 'jawe 'jau. A'eramù pèè pejejeapyoramù pejejeupe jeremimome'u are. Jarekouwe jane mama'e apoi jarejemiapofer imù. Jaremanù re jane niapou'jawì jarejemiapofera nù. ² Sã'á kùjãa. Omenar ire kùjãa omena nuetyga'uweri. Omena manù re tàmèjè nipo èè kùima'e 'ga amù rerekou. Omena manù re èè akou ojeteewara 'jawe nù. A'eramù èè omenararùmù. ³ A'ere omena manù'e'emaue kùima'e mù rerekoa nia'wyrri èè upe. Mama'e tywera èè wapo. Kùjãmene'ema

'jawe ēē rekoi. Omena manū re amū rerekoa te esage futat. ⁴ Nan tee pēē. Ymā te pēē mama'e apou Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat rakue. A'ere Jejui Kristu 'ga manūnamū 'ga ojee ojemuja ma'eramū jane mū'jāu Moisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apoara 'gā nui. Ymāwara mama'e awi jane jarepoiapap. 'Awamū jane mama'e apou Jejui 'ga remifutar imū, oferap ma'e 'ga remifutar imū. A'eramū jane mama'e esage etee iapou Jarejuwarete 'ga upe. Sā'ā kūjā omenaru'jaw ire ēē omen yau je'ega etee enuwa. Omenera je'ega ēē enuwu'jape'ema. Nan tee futat pēē peje'wyrari ymanera je'ega nepeenuwu'jawi. Ymā te pēē mama'eukwaawa 'wyrari remiayuwa rakue. A'ere Jejui 'ga werowiarāmū pē mū'ēi mama'eukwaawa 'wyrari remiayuwa awi pē mogyau wemiayuwa futat. A'eramū pēē 'awamū peje'wyrari yau je'ega etee enupa nū.

⁵ Ymā jane mama'e apoi jarejemifutar imū etee futat rakue. A'eramū 'ā Moisesi 'ga 'jau agawewi jatee rakue: "Mama'e tywera kasi peapo ne", 'jau agawewi 'ga jatee rakue. A'ere jane aipo 'ga 'eawera kwaaw ire miamū jane jero'wuro'wui etee mama'e tywera apou. Mama'e tywera apo awi jarejate'e'em ire nipo jane oi muku Jarejuwarete 'ga wi jaremanū re. ⁶ A'ere 'awamū nanarūi. Janeruwarete 'ga jane mueateekat mama'e ymanera apo awi. Jejui 'ga rerowiarāmū jane jemu'jagi amanū ma'e 'jawewaramū mama'e ymanera apo awi. Ymā te aipo janeremiapofera jane rerekoi rakue. Jarejemifutar imū etee jane mama'e apou Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'ere Jejui 'ga 'awamū ojee jane jemurari ire 'ga jane rerekoi. 'Uwarete 'ga 'Agesagea 'ga imua jatee. A'eramū jane mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat jarejemogyau.

⁷ Ma'ja sa'e sipo ajee jane aipo are? Nia'wyrari tāmējē Moisesi 'ga je'egera, sa'e sipo jane? Naani. 'Ga remikwasiarera ka'arana mogyta re te jane Jarejuwarete 'ga remifutara kwaawi. "Pejokaraemā are pejejea m'ina nia'wyrari Jarejuwarete 'ga upe", 'jau 'ā Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. "Tekotee 'ga karaemā futara ia'wyr'e'ema Jarejuwarete 'ga upe", 'jau 'ā Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. A'eramū je Moisesi 'ga je'egera kwaaw ire te je tetywera kwaapa. 'Ga je'egera kwaawe'em ire amunipo 'ā je nanē 'ojokaraemā are wea m'ynara 'gā ia'wyr'e'ema Jarejuwarete 'ga upe" 'e kwaape'ema futat tekou. ⁸ A'ere je Moisesi 'ga remikwasiarer are te je jemu'ei ai'i numiamū. "Moisesi 'ga remikwasiarera renuwa nipo je muesage Jarejuwarete 'ga upe", 'jau je tejeupe numiamū. A'ere je naenupawa'uweri 'ga je'egera. Tejate'e'emamū futat je 'gā karaemā futar awi. Moisesi 'ga je'egera kwaaw ire miamū futat je 'gā karaemā futararete futat je rekoi ikue. Moisesi 'ga je'ega kwaape'ema je tetywera kwaape'ema. A'ere je 'ga remikwasiarera mogyta re tetywera kwaawi. ⁹ A'e pe je 'ga remikwasiarera mogytae'emawe "Je ako esage je", 'jau futatee je jepi. A'ere je 'ga je'egera kwaaw ire je tetywera kwaawi. "Nakoa'wyrari nipo je jepi", 'jau je tejeupe. ¹⁰ Tetywera kwaaw ire je 'jau tejeupe: "Jarejuwarete 'ga je'ega Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. A'eramū je Moisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apowe'em ire je Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema. Oje'ega renupare'emamū nā'ā Janeruwarete 'ga ae monou muku ojewi ae manū re re'ā. 'Awamū nanē 'ga ojejukawe'em je ree nū", 'jau je tejeupe tetywera tejeapyoramū te'ina. "Oje'ega renupara 'gā etee nā'ā 'ga omogy ojeypyri nakwaparimū rūi futat re'ā", 'jau je tejeupe te'ina. A'ere je naenupawa'uweri 'ga je'ega. ¹¹ A'ere jeku'iteeramū tee tekou tetywera are rakue. "Aenupap katu katu sipo je 'ga je'ega pa", 'jau je tejeupe numiamū. A'ere naani rakue. "Moisesi 'ga remikwasiarera renuw ire nipo je oi Jarejuwarete 'ga pyri re'ā", 'jau je tejeupe. A'ere jeku'iteeramū ee rakue. Naenuwi futari je 'ga je'ega rakue. A'eramū je 'jau tejeupe: "Najea'wyrari futari pa je tekou Jarejuwarete 'ga upe ra'e. A'eramū nipo je muku futat tewau 'ga wi", 'jau je te'ina.

¹² Esage futat Moisesi 'ga remikwasiarera. Jarejuwarete 'ga je'ega wejue 'ga okwasiat ka'aran are inuga rakue. A'eramū wesageramū futat 'ga remikwasiarera ae upe. ¹³ 'Ga remikwasiarera resagea sipo je mogo muku Jarejuwarete 'ga wi? Naani. Jetywera tee je mogoukat muku Jarejuwarete 'ga wi. "Mama'e tywera kasi peapo ne", 'jau 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Aipoa 'ga 'eawera esage futat. A'ere jetywera je rerekoi. A'eramū je mama'e tywera apou ra'e jepi. Esage futat Janeruwarete 'ga je'ega. A'ere jetywera te nuenuwukari 'ga je'ega jee ra'e jepi. A'ere je 'awamū jereapyoramū mama'e tywera apoawer are. A'eramū je 'ga je'ega renupe'ema ra'e jepi. A'ere najeremiapofera etee rūi ia'wyr'e'ema. Jeretea we futat wa'wyr'e'emamū. 'Ga je'ega kwaaw ire te jane jaretywera kwaap katui.

'Ga pājē mū ae mama'e tywera nuapoi

¹⁴ Moisesi 'ga remikwasiarera Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat rakue. A'ere je namaira rūi. Kūima'e teea te je. A'eramū jetywera je rerekou. Tejemifutar imū etee mama'e apou. ¹⁵ Najereapyoi je tejemiapoarū'e'em are. "Mama'e esagea etee taapo 'jau", 'jau je numiamū. A'e reewi je mama'e tywera etee iapoi nū. Mama'e tywera apo are teparuapowere'emamū agawewi. A'etea je mama'e tywera apou etee nū. ¹⁶ Aipo apo re je 'jau: "A'jea futat

Janeruwarete 'ga je'ega. Nepēa'wryi pēē, 'ga 'ea a'jea futat", 'jau je tejeupe tekou. ¹⁷ Nafutari je mama'e tywera apoa. A'ere jetywera je rerekoi. A'eramū jetywera mama'e tywera apoukaa jee. ¹⁸ A'eramū je 'jau tejeupe: "Nitywi futari mama'e esagea je pype", 'jau je tekou. Mama'e esage apoa je ifutaa agawewi. A'etea je naapoi mama'e esagea. ¹⁹ Mama'e esage apoa je ifutaa. A'ere je naapoi tejemifutara. Mama'e tywera apoa je ifutare'ema agawewi. A'etea je tejemifutare'ema apou. ²⁰ A'ere je natejemifutar imū rūi mama'e tywera apoi. Jetywera te iapoukaa jee.

²¹ Ekoay je rekoa. Mama'e esage apoa je afutat agawewi. A'etea je mama'e tywera etee aapo. ²² "Janeruwarete 'ga je'ega renuwa esage futat. 'Awamū pa je 'ga je'ega etee enuwi kwy", 'jau je tejeupe, tejekōēājamū ee numiamū. ²³ A'ere je a'eramū miamū naenupawi 'ga je'ega. Ifaripyra 'jawe je tekou tejemifutara apowe'em. Sā'ā ipofaripyra mama'e apoe'ema wemifutar imū. Nan te je rerekoi. Jetywera je rerekou. A'eramū je tejemifutara apowe'em. Mama'e tywera apo awi tejeatee'emamū. ²⁴ 'Awamū je 'arasigamū tekou. "Awāi ajeje je mueatee mama'e tywera apo awi 'ū?" 'jau je tejeupe. ²⁵ A'ere Janeruwarete 'ga te je mueateeukari Jejui Kristu 'ga upe. A'eramū je mama'e tywer awi tejeateeramū. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

Tejeteje je Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema tekou. "'Ga je'ega renuwa tareko esage tejee", 'jau futat je numiamū. A'ere je naapoa'uweri tejee. Opājēa 'ga ae upe imure'emamū ae nuapoi futari mama'e esagea. 'Ga pājē mū te ae mama'e esage apoi.

8

'Ga 'Agesagea jane muea'aa 'ga remifutar are

¹ A'ere ā Janeruwarete 'ga, Jejui Kristu 'ga ree jane jemujar ire, jane kwawe'em janetywer are, jane monowe'em muku ojewi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga ae monowe'em. ² Jejui Kristu 'ga ree jane jemogyppygamū Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane muesageu. 'Ga 'Agesage pājē mū jane mama'e tywera apowe'em. 'Awamū 'ga 'Agesagea jane rerekou jane katu'oka. Janetywera jane rerekou'jape'ema. A'eramū jane jarewawe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. ³ Ymā te Moisesi 'ga 'i rakue: "Mama'e esagea etee peapo", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. Esage futat 'ga je'egera. A'ere janetywera 'ga je'egera nuenuwukari janee. 'Ga je'egera renupare'ema 'jawe etee futat jane mogyaukaa rakue. Jarejeteje jane nienuwa'uweri 'ga je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe rakue: "Ojeteje 'gā nuenuwa'uweri jeje'ega. Nojekatu'oga'uweri 'gā ojeteje", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga 'ā 'agamū wa'ra 'ga mua ywy pe rakue. Jane 'jawe futat 'ga 'ua kunumīnamū. Jane 'jawe futat 'ga akou kūima'eramū. A'ere 'ga nuapoi mama'e tywera. Aerefeteje ate mama'e tywera wapo. A'eramū 'ga amanūmū janetywera mepyau. Janeruwarete 'ga Jejui 'ga jukaukaa aetywer are. A'eramū 'awamū Jejui 'ga werowiamū janetywera moia jane wi. ⁴ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Teje'ega renupare'ema 'gā je amomap, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau 'ga rakue. A'ere Jejui 'ga manūi janetywera moiaawamū. Janetywera moir ire 'ga opājē mua janee. A'eramū jane 'awamū mama'e esage apoarūmū 'ga pājē mū, 'ga ree jarejemogyppi. 'Awamū jane 'ga pājē mū Jarejuwarete 'ga je'ega renuwi jarejemogyau. 'Ga 'Agesagea jane mu'akwaapa jane rerekou. A'eramū jane 'awamū mama'e esage apoarūmū 'ga pājē mū. Jarejemifutar imū jane niapou'jawi mama'ea. ⁵ 'Ga 'Agesage rerekware'ema 'gā wemifutar imū etee futat mama'e apo are wea'aramū. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū jane jarejea'aramū 'ga 'Agesage remifutar are etee futat. ⁶ Wemifutar are etee ea'at ma'e 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar are ea'at ma'e 'gā py'ata'waramū etee futat ajemogyau. Anure nipo aipo 'gā awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi futat. ⁷ Wemifutar are etee ea'at ma'e 'gā oporomutare'emamū Jarejuwarete 'ga ree. Nuenuwi futari 'gā 'ga je'ega. Niporenuwiweri futari 'gā 'ga je'eg are. ⁸ Wemifutar imū etee mama'e apoara 'gā nomuorywi Jarejuwarete 'ga.

⁹ A'ere nanarūi ae Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū. Mama'e esagea etee te ae wapo 'ga remifutar imū. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gā naKristu 'ga remiayuwā rūi futat. ¹⁰ Janepy 'gā 'ā nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū jane 'agamū jarepapa. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū miamū futat jaremanūmū. A'ere jane ferawi etee jarewau Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogyau nakwaparimū warāu rūi futat. Jejui Kristu 'ga ree jane jemogyppygamū Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Jejui 'ga ree pejemogyppyyk. A'eramū pēē pejejesageramū jee", 'jau 'ga janee Jejui 'ga ree jane jemogyppygamū. ¹¹ Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga moferapa 'ga manū re rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga U'agesage rerekwaramū nanē janeretefera moferapa jane manū re nū. Jane moferawukaa U'agesage upe.

¹² Kunumīmet, kūjāmet. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane rerekou. A'eramū ki jane a'eramū mama'e apowe'em jarejemogyau jarejemifutar imū ne. Mama'ea siapo 'ga pājē mū etee futat. ¹³Pejemifutar imū mama'e apo re peo mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere Jarejuwarete 'ga, U'agesage pājē mū mama'e tywera apo awi pepoir ire, pē mogyi ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. Nioi jane 'ga rerowiarāmū mama'eukwaawa rapyaw ipe. ¹⁴Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupara 'gā Jarejuwarete 'ga ra'yra futat. ¹⁵Ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee? Ojeupe jane moporowykyukaawamū? Naani. Jane mogyjawamū? Naani. Wa'yramū jane mogyawamū te 'ga U'agesage muri janee. A'eramū 'ga 'Agesagea "Kiapi'ni" jane mu'eukaa 'ga upe. ¹⁶Jejui 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga jane mogyau wa'yramū. A'eramū 'ga 'Agesagea "Kiapi'ni" jane mu'eukaa Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga 'Agesagea nanē 'jau janee: "Ene Ku'jywa 'ga ra'yra", 'jau 'ga 'Agesagea janee. ¹⁷Wa'yra 'ga upe Janeruwarete 'ga mama'e esage monou. A'eramū 'ga janee nanē mama'e esage mua nū, wa'yrarete 'ga reewe futat, Kristu 'ga reewe futat nū. Ywype 'ua 'ā Kristu 'ga ruagamū werekō tywera upe rakue. 'Ga 'jawe ki janeruag jarejereko tywera upe. 'Ga 'jawe jane jemogy re nipo Janeruwarete 'ga jane moferapa nanē 'ga 'jawerimū etee futat nū. A'eramū tee 'ga jane monoi jane mogyau 'wyriaramū Jejui 'ga pyri.

Anure nipo 'ga mama'e esage muri janee

¹⁸'Awamū mama'eay jesaukari janee. A'ere nipo anure jane janerea'aru'jawi mama'eay are. Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage muri janee, mama'eay apyraapa. A'eramū jane jarejea'aru'jawe'emamū mama'eay are. ¹⁹Anure nipo Janeruwarete 'ga jane resaukaa wemiapofera upe. "Agamū jera'yra 'gā futat", 'jau nipo 'ga jane resaukaa 'gā nupe. 'Ga remiapofera juejue futat 'ga ra'yra resaukaawa rapesaka 'upa. ²⁰Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga remiapofera jemote'ari rakue. Naite'at tee rūi 'ā rakue. Atāu 'ga oje'ega renuwe'emamū te Janeruwarete 'ga wemiapofera mote'ari rakue. ²¹A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga imomyau nū. Wa'yramū jane resaukaawa 'ara rupi futat nipo 'ga mama'e momyau nū. A'eramū futat nipo 'ga mama'e tywera mateepapa. ²²Sā'ā kūjā wa'yray upe aema wa'yra 'are'emamū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiapofera waemamū ajemogyau ojekatu'okawa rapesaka. ²³Na'ga remiapofera etee rūi waemamū ajemogyau ojekatu'okawa rapesaka. 'Ga 'Agesage rerekwaramū nanē jane jarejaemamū nū, 'au jane jemogyramū 'ā. Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee ra'ne. A'ere nipo 'ga anure mama'e esage muri janee kwaiwete. Wa'yramū jane resaukaawamū 'ga janerete momyau Jejui 'ga 'jawe. A'eramū jane jarekaruare'emamū futat nipo, jareymane'emamū, jaremanū'jape'ema nanē nū. Jejui 'ga 'jawe futat jane rekoī.

²⁴⁻²⁵Ojee jane jemogyppygāmū Janeruwarete 'ga jane muesageu ojeupe. A'e are jane 'i: "Anure nipo 'ga janerete momyau", 'jau jane. A'eramū jane jarejete momyau rapesaka jarejemogyau. 'Au we 'ga jarejete momyau re amunipo 'ā jane niapesagi jarejemogyau. A'ere 'ga nomomyau we. A'e are jane iapesagi jarejemogyau. A'eramū ki jane jareapyterātānamū mama'eay upe.

²⁶'Ga 'Agesagea te jane poat. Nanjane etee rūi sajemogy. 'Ga 'Agesagea te oporogyta Ku'jywa 'ga upe janee. Jane tee nikwaawa'uweri Ku'jywa 'ga upe jareporogytaa jarejee. A'eramū 'ga 'Agesagea te jane poaa, oporogytau 'ga upe janee. Nikwaawi jane 'ga 'Agesage je'ega. Naaeje'ega 'jawe rūi. Aefaema 'jawe tete 'ga 'Agesage je'ega. ²⁷Janeruwarete 'ga janerea'awa kwaapa. Janeremifutara nanē 'ga ikwaapa nū. A'eramū 'ga U'agesage je'ega nanē ikwaapa nū, ojeupe jane ree ije'egamū. 'Ga remifutar imū etee futat 'ga 'Agesagea oporogytau 'ga upe jane ree.

²⁸Jarejuwarete 'ga ree janeporomutaramū jarejemogyau. 'Ga futat 'ā jane mū'jāu jane mogyau wemiayuwamū rakue. A'eramū 'ga, janee mama'eay mū jesaukaramū, mama'e esage apou ee nū. ²⁹Ymā we te Janeruwarete 'ga jane pyrūmū oje rakue. "Mīmēra 'gā je amogy teja'yramū. Teja'yrarete 'ga 'jawe je 'gā mogyi. A'eramū Jera'yrarete 'ga 'gā neki'yramū akou. Kwaiwete jera'yrarete 'ga rewirera 'gā, 'ga renyra 'gā 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. ³⁰A'eramū Janeruwarete 'ga wemimū'ēmeramū jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū 'ga 'jau janee: "Pēnesage jee", 'jau 'ga janee. "Teja'yrarete 'ga 'jawe je pē mogyi", 'jau 'ga janee. A'eramū 'ga jane mogyau 'wyriaramū ojepyri nakwaparimū ete rūi futat nipo.

Jane ree 'ga poromutat

³¹Ma'eramū 'ā jane nijemuaēmi mama'e upe: Janeruwarete 'ga 'ā jane rerekou. Jane retyk sipo 'ga amū? Naani. Janeruwarete 'ga jane pojeka re nitywa'uweri 'ga wi jane pojekaara mū. Ojejuka esage 'ga jane ree. Opājēa 'ga amut janee. ³²Esage Janeruwarete 'ga janee. Peesak 'ā 'ga rakate'eme'ema janee. Wa'yrarete 'ga miamū 'ā 'ga imua ijukaukaa janetywera mepyawamū rakue. A'eramū nipo 'ga mama'e esagea taetu imuri janee wakate'eme'emamū.

³³ Awŷja sipo Janeruwarete 'ga remimū'ēmeramū jane ago'wau 'ga upe? Naani. Nitywi 'ga amū. Janeruwarete 'ga 'ā 'jau janee: "Esage 'gā jee", 'jau 'ga jane upe. ³⁴ Jejui Kristu 'ga amanūmū janetywera mepyyau 'Uwarete 'ga upe. 'Ga manū re 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa nū. Oferaw ire 'ga awau ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. 'Uwarete 'ga jakwatawa katy 'ga reni, oporogytau 'Uwarete 'ga upe jane ree. A'eramū "Nepēa'wyrī pēē" 'jara otywe'emamū.

³⁵ Kristu 'ga 'ā iporomutat nanimenime jane ree. Awŷja sipo 'ga momoirukat jane wi? Naani. Nitywi 'ga amū. Janee mama'eay jesaukaramū 'ga oporomutaramū jane ree. Werowiare'ema 'gā amū jane rereko tyweramū 'ga oporomutaramū jane ree. Ty'ara jane erekoramū 'ga oporomutaramū jane ree. Jarepiteea jane erajemogyramū 'ga oporomutaramū jane ree. Jane ree 'gā amū afuewet ojere'emamū 'ga oporomutaramū jane ree. Nitywi futari 'ga rerowiar ire mama'e mū jane kwaukaara 'ga upe. Jane manūnamū 'ga oporomutaramū nanimenime jane ree akou. ³⁶ Ymā te Davi 'ga ka'arana kwasiaa ee inuga rakue:

"Eneremiayuwa 'ā ore, ki Ku'jyp.

A'eramū ene ree iporomutare'ema 'gā afueweramū ore ree au'jeteramū.

Karupa'mī jukapyrama 'jawe 'gā afueweramū ore ree",

'jau Davi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gā aipo 'ga 'eawer imū etee futat jane ree nanē oporomutare'emamū nū. ³⁷ Aipoa sipo Janejararete 'ga momoirukaa jane wi? Naani. Iporomutat 'ga nanimenime jane ree jane jemogyramū. A'eramū 'ga jane muapyterātāu mama'eay upe. A'eramū mama'eaya jane maku'ipawukare'ema. ³⁸ Nitywi futari 'ga amū jane wi Janeruwarete 'ga momoirukaara. Iporomutat 'ga nanimenime jane ree jane jemogyramū. Jane manūnamū miamū futat 'ga oporomutaramū jane ree. Jane reko are taetu 'ga oporomutaramū jane ree. Nokoi'i futari mama'eukwaawa mū jane wi Janeruwarete 'ga momoirukaaramū. 'Awauwe ojesaukat ma'e, anure ojesaukat ma'e. Mīmera nomomoirukara'uweri Janeruwarete 'ga jane wi. ³⁹ Ywag ipe ako ma'e, wyy 'wyr ipe ako ma'e. Mīmera miamū nomomoirukari Janeruwarete 'ga jane wi. Nitywi futari jane wi Janeruwarete 'ga momoirukaara. Naeateei futari 'ga jane wi. Jejui Kristu 'ga ree jane jarejemogyppyka. 'Ga Janejararetea. A'eramū Janeruwarete 'ga oporomutaramū jane ree wojere'emamū futat.

9

Janeruwarete 'ga remiayup

¹ 'Awamū je tepytuna, judeu 'gā mome'ui pē nupe. Kristu 'ga remiayuwa wejue je. A'eramū je te'me'emamū tekou. A'jea futat je 'i 'gā nee. Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rerekou. A'eramū 'ga 'Agesagea je mu'akwaapa mama'e a'je are. A'eramū je mama'e a'jea etee imome'wau. ² Jepyutuna 'gā, judeu 'gā je mu'arasig ojee. Nuerowiari 'gā Jejui 'ga. A'eramū a'ea je mu'arasimape'ema je mogou 'gā nee. ³ Afutat je 'gā Jejui 'ga rerowiaara numiamū. Joporopariwet je 'gā nee Jejui 'ga rerowiar ape numiamū. 'Gā nupe 'ga je'ega renuwukar ire amunipo 'ā je "Je rereko tywer ape 'gā nee", je 'i Ku'jywa 'ga upe. 'Aere 'gā 'ā aipoa miamū nuerowiari. Ojemogyppyke'ema Jejui 'ga ree. ⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Israeu juapyreramū oreyppy 'gā mū'ēi imogyau wemiayuwaamū rakue. "Pēē jera'yra 'awamū", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. 'Gā pype etee futat 'ga akou rakue. 'Gā nupe etee futat 'ā Janeruwarete 'ga 'jau rakue: "Tejerowiar ire je mama'e esagea monoi pē nupe", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. 'Gā nupe ppy ppy ra'ne futat 'ga oje'ega monoi ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. 'Gā etee 'ga imu'akwaapa omuoryw are rakue. A'eramū 'gā 'ga muorypa a'jea futat rakue. 'Gā nupe etee 'ga 'jau'jau'japa: "Mama'e esagea tomono pē nupe 'jau", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. ⁵ Judeu ppy ppy 'ga 'ā Abraão 'ga rakue. Isaki, Jako.* Mīmera 'gā judeu ppyfera 'gā. 'Gā juapyreramū ore judeua. Israeu 'ga juapyrera futat Jejui Kristu 'ga akou 'awa wyy pe 'ur ire rakue. Janeruwarete 'ga 'ā wemiapoferamū ae 'wryiararetea agawewi. A'etea 'ga Israeu 'ga juapyreramū tāmējē ore mū'jāu wemiayuwareteramū rakue. A'eramū amunipo 'ā ore 'ga muorypa aruojere'emamū ee.

⁶ 'Aere 'ā Israeu 'ga juapyrera 'gā amū nuerowiari Jarejuwarete 'ga. Amume'ri 'gā etee erowiaa'i ajemogyau. A'etea jane 'jawe'em: "Ime nipo Janeruwarete 'ga", 'jawe'em. "Israeu 'ga upe 'ga 'i rakue: 'Amū'ē je eneuapyrama tejemiayuwaamū', 'jau 'ga 'ga upe rakue. 'Aere 'ga 'meramū aipo 'e are", 'jawe'em jane. Nalsraeu 'ga juapyrera 'gā juejue rūi 'ga amū'ē wemiayuwaamū rakue. A'eramū 'gā amū 'ga rerowiare'ema. ⁷ NaAbraão 'ga ra'yra 'gā jue rūi Janeruwarete 'ga imogyau wa'yramū. Isaki 'ga etee 'ga ipyyrūmū. Ismaeu 'ga 'ga ipyyrūme'em. ⁸⁻⁹ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Anure nipo eneremireko ēē, Sara ēē ra'yramū. Enera'yra tapyygukat ēē upe 'jau. Ikokwar are ene pyri je ruru'jawamū nipo ēē wa'yra rereko'i opo pe", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Poromū Abraão 'ga

* 9:5 Mukūi Jako 'ga rera. Israeu 'ga rer irūa.

ra'yra 'ga Isakia. Isaki 'ga etee Janeruwarete 'ga omogo wa'yramū. Amumera 'gā Abraão 'ga ra'yra 'gā najaneruwarete 'ga ra'yra rūi. 'Awamū Janeruwarete 'ga 'i "'agamū Abraão 'ga juapyrerarete", 'ga 'i u'eawer imū u'at ma'efera 'ga juapyrera upe, Isaki 'ga juapyrera upe.

¹⁰ A'ere Isaki 'ga remireko ēē, Repeka ēē, wa'yramū 'ga upe rakue. Mukūi tāmējē ēē ra'yra ojepepa. U'ar ypy nua' 'ga rera Esau. Ajepeja 'ga rera Jako. Anure Janeruwarete 'ga Jako 'ga re'roka, Israeu naga 'ga ree rakue. ¹¹⁻¹² 'Gā 'are'emauwe Janeruwarete 'ga 'jau 'gā y ēē upe, Repeka ēē upe: "Tewiri u'at ma'e 'ga nipo je amogo 'wyrriaramū u'ar ypy ma'e 'ga upe", 'jau 'ga ēē upe rakue. Nu'ari we agawewi 'gā. A'eramū 'gā mama'e esage apowe'ēwe agawewi. Mama'e tywera nanē 'gā iapowe'em nū. A'ere 'ga na'ga remiapofer are rūi 'ga ajepeja 'ga pyyrūi imogou wemiayuwamū. Wemifutar imū te 'ga tewiri u'at ma'efera 'ga pyyrūi imogou wemiayuwamū. Wemifutar imū te 'ga u'ar ypy ma'e 'ga pyyrūme'em. ¹³ Nan futat Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa 'gā nee rakue. "Jeporomutat je Jako 'ga ree. A'ere je najeporomutari Esau 'ga ree", 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue.

¹⁴ Maran sipo ajee jane 'i aipo are? Nia'wyrri Janeruwarete 'ga, sa'e sipo ajee jane? Naani. Mama'e esagea etee te 'ga wapo. ¹⁵ Ymā te 'ga 'jau Moisesi 'ga upe rakue: "Tejemifutar imū etee te je jemuaēmi 'ga amū ree. Tejemifutar imū nanē je tejemuaēme'ema ajepeja 'ga ree", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe rakue. ¹⁶ A'eramū najaneremifutar imū rūi Janeruwarete 'ga jane pyyrūmū jane mogyau wemiayuwamū. Najaneremiapofer are rūi nanē 'ga ajemuaēma jane ree nū. Wemifutar imū etee 'ga jane pyyrūi jane mogyau wemiayuwamū. ¹⁷ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are inuga janee rakue. Farao 'ga upe Janeruwarete 'ga 'jau: "Tepājēa je aesaukaru'jau'jap enee. A'e are nipo ywy pewara 'gā juejue jerera renupa. Ma'eramū 'ā je ene mogoi 'wyrriaramū Egitu ywy pewara 'gā nupe", 'jau 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. ¹⁸ A'eramū jane jarejeapyoramū 'ga remiapo are. Wemifutar imū etee futat Janeruwarete 'ga ajemuaēma 'gā amū nee. Wemifutar imū etee futat 'ga ojerowiarukare'ema amumera 'gā nupe.

¹⁹ A'e are nipo pēē mū 'jau jee: "Ma'eramū sipo 'ga ore rerekou tyweaete ore 'ga rerowiare'emamū? Ore upe 'ga nojerowiarukari futari. A'eramū ore 'ga rerowiaru'jape'ema. Naruapoa'uweri ore mama'ea 'ga orojeupe ojerowiarukare'emamū. Naruapoa'uweri agawewi 'ā ore mama'e tywera. A'etea 'ga nojejukai ore ree", 'jau nipo pēē. ²⁰ Aipo pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga futat te 'ā jane apo rakue. Imara'nearū sipo ae 'ga remiapoferamū 'ga ree 'ga mueue ojee? Naani. Oje'egay sipo japepoa wapoara upe wapoarūe'emamū? Naani. ²¹ Sā'ā japepo apoara 'gā japepo apoa wemifutar imū etee futat. Amumera 'ā 'ga iapou wemiparuramū, amumera yty ryrūnamū. Wemifutar imū etee futat tujuga apoara 'gā mama'e apoi.

²² Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane apoi rakue. A'eramū 'ga mama'e apou janee wemifutar imū etee futat. "Tejerowiare'ema 'gā nee jemara'neramū. Tepājēa nanē je ikwaawukaa 'gā nupe nū", 'jau 'ga rakue. A'ere na'awauwe rūi 'ga 'gā nereko tyweretei. Anure te nipo 'ga werowiare'ema 'gā nerekou tyweaete. ²³ Amumeramū te aje 'ga 'ā jane mū'ēi wemiayuwamū rakue. Jane ree 'ga jemuaēmi. A'eramū 'ga 'jau ojeupe: "Tejesagea je ikwaawukat tejemimū'ēmera 'gā nupe", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga mama'e esage apou janee wemifutar imū. Jane rerekou esage are 'ga wesage kwaawukari janee. "Ga 'ā wesageramū tekotee 'gā nesagea pyraapa", jane mu'eukaa. ²⁴ Jane 'ā 'ga remipyyrūmera. Ymā te 'ga jane pyyrūi wemiayuwamū rakue. Judeuramū ore, judeue'emamū pēē. Mīmera 'ga imū 'jau wemiayuwamū rakue.

²⁵ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are Oseja 'ga upe rakue: "Tejemiayuwe'ēmera 'gā nipo je amogy tejemiyuwamū.

Tejemifutare'ēmera 'gā nupe nipo je 'jau: Jeporomutat je pē nee, 'jau.

²⁶ Ymā je 'i ikue: Najeremiyuwa rūi pēē, 'jau je ikue.

A'ere nipo anure je aipo te'eawer ipe te futat je 'i:

Je futat 'ā okoeteete ma'ea.

'Awamū pēē futat jera'yramū, 'jau nipo je, 'jau je ikue",

'jau Oseja 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²⁷ Isai 'ga nanē ka'arana kwasiaa Israeu 'ga juapyapyrera 'gā nee rakue.

"Kwaiwete Israeu 'ga juapyrama 'gā. Sā'ā 'yisigeaua pytuna. Nan tee futat Israeu 'ga juapyrama 'gā pytuna numiamū.

A'etea nipo ināināni'ī 'gā etee ojekatu'ok otywer awi.

²⁸ Anure nipo Janeruwarete 'ga ywy pewaramū juejue werowiare'ema 'gā nereko tyweretei ywawuje tee futat",

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²⁹ Aipo jeapo enunewe Isai 'ga 'jau:

"Janeruwarete 'ga pājēretea. Peesak 'ga Sodom ipewara 'gā momawa, Gomora pewara 'gā neewe rakue.

Janeruwarete 'ga jane mū mogye'em ire amunipo 'ā jane nanē jarepapa 'gā 'jawe nū", 'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

³⁰ "Ma'ja are ajee 'ga jane mu'eI?" 'jau nipo pēē jee? Nan futat je 'i pē nupe: Ymā judeue'ema 'gā nafutari Jarejuwarete 'ga amuesagea rakue. A'ere Janeruwarete 'ga Jejuu 'ga rerowiarāmū 'gā katu'oka 'gā muesageu ojeupe. ³¹ A'ere 'ā ymā 'ga futaarera 'gā jēmī Israeu juapyrera 'gā naani. "Moisesi 'ga je'egeera renuw are jarejemuesageu Jarejuwarete 'ga upe", 'jau 'gā numiamū. A'ere 'gā nuenupawi 'ga je'ega. ³² A'erāmū 'gā ojemuesageukare'ema 'ga upe. Niparurowiariweri 'gā Jejuu 'ga ree. "Jejuu 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gā etee wesagerāmū Jarejuwarete 'ga upe" 'e are aparuerowiariwere'emamū. A'erāmū 'gā ojemuesageukare'ema futat 'ga upe. 'Gā nupe Jejuu 'ga ita 'jawe. Sā'ā ita rena pe pe. A'erāmū 'ā pe rupi omā'e 'gā ojeypyapēgāu ee. Nan tee Jejuu 'ga 'gā nupe. Nijemogypygiweri 'gā Jejuu 'ga ree. A'erāmū 'gā u'aa 'ga ree. A'erāmū 'gā awawe'em Jarejuwarete 'ga pyri. ³³ Ymā Janeruwarete 'ga aipo are ka'arana kwasiarukari inuga Isai 'ga upe rakue:

"Anure nipo je 'ga amū mogou judeu 'gā nupe. Jerusareg ipe je 'ga monoi. Jerusarega 'up wyytyra pyri, Siāo 'jawa pyri.

Jeremimonorama 'ga ita 'jawe. Pe pe ita renamū 'ā, pe rupi oo ma'e 'gā 'ari ee.

Nan futat nipo kwaiwete judeu 'gā niporomutari jeremimonorama 'ga ree.

A'ere 'ga rerowiaara 'gā ku'iramū 'ga ree. Jaruete 'gā nekoI 'ga ree",

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

10

¹ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjānamū pēē 'ā jerenyra 'jawe 'jau. A'erāmū pēē pejeapyakau jeje'eg are. Judeua futat je 'ā. A'erāmū je teporomutamāmū tepytun are. Jarejuwarete 'ga tepytuna 'gā katu'opawa je afutat. A'erāmū je teje'ega monou te'ŷina 'gā nee 'ga upe. "Eja'yra 'ga erowiarukat Israeu juapyrera 'gā nupe, ki Ku'jyp", 'jau je te'ŷina Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee. ² Tepytuna 'gā je akwaap te'ŷina. 'Gā 'jawe futat je rekoI ikue. Iporowykywet 'gā Jarejuwarete 'ga upe numiamū. 'Ga muoryw are nanē 'gā afuweramū nū numiamū. A'ere 'gā nokwaawi 'ga remifutara. ³ Naeapyoi 'gā "Janeruwarete 'ga Jejuu 'ga rerowiaara 'gā 'ga amuesage ojeupe" 'e are. A'erāmū 'gā 'jau: "Moisesi 'ga je'egeera renupawer are wea mŷina Moisesi 'ga 'eawera futat jane muesage Janeruwarete 'ga upe", 'jau 'gā ajaupe numiamū. Jarejuwarete 'ga 'eawera jēmī 'gā erowiare'ema. "Teja'yra 'ga rerowiaara 'gā je amuesage tejeupe" 'ga 'eawera rerowiare'ema. ⁴ Kristu 'ga amanūmū jane katu'okawamū, 'Uwa 'ga upe jane muesageawamū. 'Ga rerowiaaramū etee jane jarejesageramū Jarejuwarete 'ga upe. A'erāmū jane 'jawe'em: "Moisesi 'ga je'egeera renuw ire te janeresageramū Jarejuwarete 'ga upe", 'jawe'em. Moisesi 'ga je'egeera renuwa najane katu'oga'uweri. Jejuu 'ga rerowiarāmū etee te jane jarejekatu'ogi Ku'jywa 'ga upe.

Werowiarāmū 'ga jane katu'oka

⁵ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue. "Jeje'ega renup katu katu re pēē pejejesageramū jee. Jeje'ega renup katu katua're'emamū pēē nepēa'wryri jee. Jeje'ega renup katu katu re nipo pejemogy nakwaparimū warāu rūi, e'i 'ga", 'jau Moisesi 'ga 'gā nupe numiamū. A'ere 'gā nuerowiari pāwē pāwē 'ga je'ega. ⁶ "Jera'yra 'ga rerowiarāmū etee pēnesage jee", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'ere kasi amumeramū: "Awŷja sipo awau ojeupia ywag ipe Kristu 'ga reruawamū wyy pe janee?" 'jau ne. 'Ut futat ako 'ga rakue. ⁷ "Awŷja nanē sipo ajee oo amanū ma'efera rerua imoferapa? pe'je nanē kasi ne nū", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa ka'aran are inuga rakue. Omoferap nanē ako Janeruwarete 'ga 'ga rakue nū. A'erāmū pēē aipo 'jawe'em. ⁸ "Jarejuwarete 'ga je'ega pekwaap. Najemimi futari pē nui. 'Ga je'ega ki pēē imome'wau pejejaupe. Pejejea'aramū ee nū", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. Poromū futat ore imome'ui pē nupe, Kristu 'ga mome'ui pē nupe. ⁹ Jejuu Kristu 'ga rerowiaara 'gā Janeruwarete 'ga okatu'ok. "Jejuu Kristu 'ga jejararetea", 'jau pēē. "Janeruwarete 'ga Jejuu 'ga omoferap" 'ea pēē erowiaa. A'erāmū Janeruwarete 'ga pē katu'oka, pē pireita pētywer awi. ¹⁰ "Jejuu 'ga oferap" 'ea jane erowiar ire Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Pēē jera'yra 'ga perowiat. A'erāmū pēē pejejesageramū jee", 'jau nipo 'ga janee, Jejuu 'ga jane erowiarāmū. Jejuu Kristu 'ga jejararetea jane 'eramū Janeruwarete 'ga jane katu'oka janetywer awi. ¹¹ Nan Isai 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are janee rakue: "Janeruwarete 'ga nomojenosūkari Jejuu 'ga rerowiaara 'gā wowase 'gā nekorāmū", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ¹² Aipo kwasiaramū 'ga jane mome'wau najuejue etee. Najudeurāmū ore upe etee rūi 'ga 'i aipo 'jau. Judeue'emamū pē nupe nanē 'gā 'i aipo 'jau. Jejuu Kristu 'ga Janejararetea. Judeurāmū Orejararetea 'ga 'ā, judeue'emamū Pējararetea

nanē 'ga nū. 'Ga upe jane jareju'jaju'jawe etee futat. Mama'e esagea 'ga imua janee ojeupe enūjamū. ¹³ Ymā te Jueu 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. "Ojeupe je katu'og ape 'jara 'gā Janeruwarete 'ga okatu'ok", 'jau Jueu 'ga ikwasiaa rakue. A'eramū 'ga judeu 'gā katu'oka, ojeupe aipo 'gā 'eramū. Judeue'ema 'gā nanē 'ga ikatu'oka ojeupe aipo 'gā 'eramū nū.

¹⁴ Maran sipo ae, 'ga rerowiare'em ire, "je poar ape", 'jau 'ga upe. Ni'e ekoetea'uweri ae 'ga rerowiare'em ire. Maran sipo 'gā 'ga rerowiaa eewi 'ga rera renupe'ema? Nuerowiari futari 'gā 'ga, 'ga rera renuwe'em ire. Sipo 'gā maran 'ga rera renupa 'ga amū ojeupe imome'ue'em ire? Nuenuwi futari 'gā 'ga rera 'ga amū ojeupe imome'ue'em ire. ¹⁵ Maran sipo 'gā amū 'ga mome'wau Jarejuwarete 'ga omonoe'em ire? Nooi futari 'gā amū 'ga mome'wau, Janeruwarete 'ga omonoe'em ire. A'ere Janeruwarete 'ga 'gā monoi futari Jejui 'ga mome'waukaa kwe pewara 'gā nupe. Ymā te Isai 'ga ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga remimonofera 'gā nee rakue: "Esage futat morogyta esage mome'wara 'gā nura", 'jau Isai 'ga ikwasiaa Jejui 'ga mome'wara 'gā nee rakue.

¹⁶ Janeruwarete 'ga 'gā amū monou Jejui 'ga mome'wau Israeu 'ga juapyrera 'gā nupe rakue. A'ere 'gā amū nuerowiari 'ga. Aipo are nanē Isai 'ga ka'arana kwasiaa 'gā nee rakue: "Nuerowiari futari 'ga amū oreje'ega, ki Ku'jyp. Ināinānī'tī etee 'gā erowiaa'ī", 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. ¹⁷ A'eramū je a'eramū 'jau pē nupe: Jejui 'ga mome'u renuw ire jane 'ga rerowiaa jarejemogyau.

¹⁸ A'jea sipo Israeu 'ga juapyrera 'gā nuenuwi Jejui 'ga mome'ua? Naani. Wenup futat 'gā numiamū.

"Najuejue etee futat ywy pewara 'gā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā je'ega renuwi. 'Gā je'ega ojemuāina ywy pe", 'jau Davi 'ga ymā ka'arana kwasiaa inuga rakue.

¹⁹ Nokwaawi sipo Israeu juapyrera 'gā? Naani. Okwaap futat 'gā. A'ere 'gā ni-paruerowiariweri 'gā ee. Moisesi 'ga ra'ne Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe rakue:

"Anure nipo je judeue'ema mogyi tejemiayuwamū. A'eramū nipo pēē 'gā nerekoayau ee", 'jau Janeruwarete 'ga 'gā nupe.

"A'eramū nipo pēē pejemara'neramū 'gā nee. Ni'akwaawi 'gā Jarejuwarete 'ga ree, 'jau nipo pēē 'gā nupe numiamū.

A'ere je te 'gā mogyi tejemiayuwamū, e'i Janeruwarete 'gā",

'jau Moisesi 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²⁰ Isai 'ga nanē okyjawe'em Israeu 'ga juapyrera 'gā nui. Mama'e a'je mome'u awi nanē 'ga okyjawe'em rakue.

"Ymā judeue'ema 'gā Janeruwarete 'ga ree oporokwaawiwere'emamū rakue. A'ere 'gā 'awamū 'ga kwaawi.

Ymā 'gā 'jawe'em rakue: Ku'jywa 'ga emome'u oree, 'jawe'em rakue.

A'ere 'ga 'awamū 'ga jekwaawukari 'gā nupe",

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

²¹ Israeu 'ga juapyrera 'gā mome'uramū Isai 'ga 'i rakue:

"Janeruwarete 'ga ojekwaawukat Israeu 'ga juapyrera 'gā nupe numiamū. Wojere'emamū 'ga ojekwaawukaa esaka 'gā nupe.

A'ere 'gā niporenuwiweri 'ga je'eg are. 'Ga ree 'gā jemogypygiwewere'emamū",

'jau Isai 'ga judeu 'gā mome'wau rakue.

11

Israeu juapyrera 'gā nee 'ga jemuaēmawet

¹ Israeu juapyreramū ore wi sipo Janeruwarete 'ga poiri? Naani. Nopoiri futari 'ga ore wi. Je judeua. Abraão 'ga juapyreramū je rekoi. Abraão 'ga remyminūmera 'ga, Pējamī 'ga juapyreramū je. ² Nopoiri futari 'ga wemiayuw ppyferamū ore wi. Ymā we 'ga oreypy 'gā mū'ēi tekotee 'gā nui rakue. Ojeupe futat 'ga oreypy 'gā mū'jāu 'gā nui rakue. Ymā 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari Eliasi 'ga 'eawer are rakue. 'Ga 'eawera pekwaap. ³ Ymā Eliasi 'ga 'jau rakue: "Ku'jyp. Eneje'ega renupare'ema 'gā eneje'ega mome'wara 'gā wapisipaw etee. Wyra rapyawa miamū 'gā wetypap. A'eramū jetee'ī futat tekou. 'Awamū 'gā je ree nanē afuweramū nū", 'jau Eliasi 'ga Jarejuwarete 'ga upe rakue. ⁴ A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue: "Naani. Naene etee rūi ereko je rerowiaaramū. Sete miu je rerowiaara 'gā pytuna jemogyi. Nopoiri futari 'gā je rerowiar awi. Namuorywi 'gā maira'me a'agawa, Pau 'jawa. Sete miu 'gā je ia'gwau mama'e tywer awi", 'jau Janeruwarete 'ga Eliasi 'ga upe rakue. ⁵ Nan tee futat 'awamū Janeruwarete 'ga judeuramū ore mū a'gui ojeupe. Naruapoi agawewi ore mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga iporomutat ore ree, ore a'gwau ojeupe.

⁶ Wemifutar imū etee 'ga ore mū'jāu ore mogyau wemiayuwamū. Naoreremiapofer are rūi 'ga ore mū'ēi ojeupe. Oreremiapofer are ore mū'ē re amunipo 'ā 'ga ore mū'jāue'em wemifutar imū. A'ere 'ga wemifutar imū etee futat ore mogyi wemiayuwamū.

⁷ Ymā Israeu 'ga juapyrera 'gā juejue amuesage futari rakue. A'ere Janeruwarete 'ga namuesagepawi 'gā. Wemimū'ēme'ri 'gā etee 'ga imuesageu ojeupe. Amumera 'gā oporenuwiwere'emamū 'ga je'eg are. ⁸ Aipo are 'gā amū ymā ka'arana kwasiari inuga rakue:

“Wemimū'ēe'ema 'gā Janeruwarete 'ga nomoporenuwiwerukari oje'eg are, 'gā muapyak-wafugukare'ema oje'eg are.

'Awamū miamū aipo 'gā naeapoyi 'ga je'eg are. Nojemogypygyi 'gā 'ga ree’,
'jau 'ga amū ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁹ Davi 'ga nanē ka'arana kwasiaa aipo are futat rakue nū:

“Maraka 'gā wapo futat Jarejuwarete 'ga muorypawamū numiamū. A'ere 'gā nopoiri futari otywer awi.

A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete maraka pype futat.

¹⁰ Janeruwarete 'ga namueapyoukari 'gā mama'e a'je are. Wereco tywerete 'ga 'gā”,
'jau Davi 'ga ikwasiaa judeu 'gā nee rakue.

¹¹ Opoit futat te Janeruwarete 'ga Israeu juapyrera 'gā nui? Naani. Opoiraiw etee 'ga 'gā nū. Anure nipo judeu 'gā poiri futari otywer awi. Anure nipo 'gā jemogypygyi Jeju 'ga ree. A'ere Janeruwarete 'ga, judeu 'gā Jeju 'ga ree ijemogypygye'emaue, judeu'ema 'gā mojemogypygyukari Jeju 'ga ree, 'gā katu'oka. Judeu'ema 'gā nesag ire nipo judeu 'gā 'jau: “Kuu. Judeu'ema 'gā Janeruwarete 'ga okatu'ok, 'gā mogyau wemiayuwamū”, 'jau nipo 'gā 'gā nerekoayau 'gā nee. A'eramū nipo 'gā ojewya Jarejuwarete 'ga rerowiarau upe. ¹² 'Awamū judeu 'gā nojemogypygyi Jeju 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage apowe'em 'gā nupe. A'eramū 'ga judeu'ema 'gā mojemogypygyukaa Jeju 'ga ree. A'eramū 'ga 'gā nupe ete mama'e esage apou, Jeju 'ga ree 'gā jemogypygyamū wejue te. Anure te nipo judeu 'gā jewryi Jarejuwarete 'ga rerowiarau upe nū. Ojeupe 'gā jewyramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage monou gwy pewara 'gā nupe juejue. Ojeupe judeu 'gā jewyr are 'ga mama'e esage monou kwaiwete.

Judeu'ema 'gā katu'okawet

¹³ Pēē mū nupe, judeu'emamū pē nupe je judeuramū orojemome'ui. Ymā ako Janeruwarete 'ga je monoi Jeju 'ga mome'wau judeu'emamū pē nupe ikue. Ajerowiat je aipo are. ¹⁴ Afutat je teptytuna 'gā amū juerekoaya pē nee. A'eramū nipo je a'e are Jeju 'ga rerowiarukaa 'gā amū nupe. Aipoa je afutarete futat. ¹⁵ Judeu 'gā nui opoiraiw ire, Janeruwarete 'ga judeu'ema 'gā mota'wai ojeupe, Jeju 'ga 'gā erowiarāmū. A'eramū nipo anure te Janeruwarete 'ga judeu 'gā mota'wau ojeupe nū. Judeu 'gā Jeju 'ga rerowiaaw ipe jane tee jareku'i pāwē pāwēnamū jarejemogyau. Sā'ā janeku'ia jarepytuna ferowamū. Nan tee futat nipo jane jareku'iramū judeu 'gā Jeju 'ga rerowiarāmū.

¹⁶ Y'wa 'ywa jara 'ga sipo y'wa 'ywa rapo jara etee? Naani. Y'wa 'ywa jara 'ga na'ywa rapo jara etee rūi. I'ywarete jara nanē futat 'ga nū, i'a jara nanē nū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga judeu ppy 'gā jararetea. Janeruwarete 'ga remiayuwapyfera 'ā ore judeuramū rakue. A'eramū 'ā ore juejue judeuramū 'ga remiayuwamū arajemogyau.

¹⁷ Sā'ā ae y'wa 'ywa tyma. A'eramū 'ā akā mū osiniga etee. A'eramū 'ā ae ijaramū akā sinigera monoka jui. A'eramū 'ā ijara 'ga awau y'wa 'yw ekoete rakā monoka erua imujaa akā sinigera renawer ipe, akā sinigera 'yw are. Imujar ire akā ojopyyka imonogipyrrera py'rau. Nan tee futat pēē. Judeuramū oreypy Janeruwarete 'ga remiayuwaretea. Oreypy 'gā 'ga ipyyrūmū imogyau wemiayuwamū. A'ere ore mū judeuramū naruerowiari 'ga. A'eramū 'ga werowiare'emamū 'gā amū mū'jāu wemiayuwamū ore wi. A'eramū 'ga judeu'emamū pēē mū mua pē mogyau wemiayuwamū werowiare'ema 'gā py'rau pē mujaa judeuramū oreypy are. A'eramū pēē pejemū'jau oreypy are. ¹⁸ A'eramū ki pēē judeu 'gā ago'wawe'em. Imū'ēmyrera 'gā ago'wawe'em pejemogyau. Pejerowiaraipe kasi pejeje ne. Najudeu ppy 'gā nūi pē nee imujaripyrrera. Pēē te 'ga pē mujat 'gā nee. A'eramū ki pēē pejerowiaraipe'ema pejeje.

¹⁹ Pēē mū nipo 'jau jee: “Janeruwarete 'ga opoit judeu 'gā nui. A'eramū ore 'gā japy'rufera”, 'jau nipo pēē numiamū. ²⁰ Nuerowiari te 'gā Jarejuwarete 'ga. A'eramū 'ga a'eramū opoia 'gā nui. A'ere perowiat wejue te 'ga. A'eramū 'ga a'eramū pē mogyau 'gā py'rau wemiayuwamū. A'eramū ki pēē pejerowiaraipe'ema pejeje. A'eramū pēē Jarejuwarete 'ga pojeupa. ²¹ Werowiare'em are judeu 'gā nereko tywer ire, sipo 'ga judeu'emamū nepē nereko tyweri werowiare'em ire? Judeuramū ore y'wa 'ywa rakārete 'jawewara. Judeu'emamū pēē imujaripyrrera 'jawewara te. A'eramū nipo 'ga pēē nanē pē nereko tyweaete judeuramū orereko tyweawera apyraapa werowiare'em ire. ²² A'eramū

jane Jarejuwarete 'ga kwaapa. Ajemuaēm 'ga werowiaara 'gā nee. A'ere 'ga werowiare'ema 'gā nereko tyweretei. 'Awamū pēē judeue'emamū 'ga rerowiaa pejejemogyau. A'eramū 'ga opota'waramū pē nee. Wesageramū 'ga pē nupe. A'ere 'ga werowiar awi pepoir ire 'ga poiri pē nui, pē mū'jāu wemiayuw awi 'gā mū'ēawera 'jawe etee futat.

²³ Werowiare'em awi 'gā poir ire nipo Janeruwarete 'ga judeu 'gā nerua 'gā mogyau wemiayuwamū nū. ²⁴ Judeue'emamū pēē na'ga remiayuwaramū rūi. Werowiarāmū te 'ga pē mogyi wemiayuwamū. Judeu 'gā te 'ga remiayuwaretefera. Werowiare'emera 'gā 'ga imū'jāu wemiayuw awi. A'ere 'ga werowiaru'jaw ire 'gā mogyau wemiayuwamū nū. Aipoa taetu naayi futari 'ga upe. Sā'ā y'wa 'ywa jara wemimonogera rerera imujara imonokawera rowopyter are nū. A'eramū 'ā ojopyyka aye'em etee te. Nan tee futat 'ga judeu 'gā mogyau werowiaru'jaw ire wemiayuwamū aye'em etee te futat nū.

Jane ree 'ga pota'wa

²⁵ Pēē jerewirera 'jawe. Kūjānamū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je mama'e mome'wau pē nupe, pē mueapyoawamū. Janeruwarete 'ga je mu'akwaapa ee. A'eramū je pē mu'akwaapa ee nanē nū. A'eramū pēē pejejerowiaraipe'ema pejee etee. 'Awamū Janeruwarete 'ga opoiraipe judeu 'ga nui. Nuerowiari 'gā 'ga. A'eramū 'ga poiraiwi 'gā nui. Anure te nipo 'gā 'ga rerowiari nū. 'Awamū pēē judeue'emamū pēē Jarejuwarete 'ga rerowiaa pejejemogyau. Ymā Janeruwarete 'ga judeue'emamū pēē mū pē mū'jāu ojeupe rakue. A'eramū wemimū'ēmera 'gā juejue werowiar ire nipo 'ga ojewya judeu 'gā nupe nū. ²⁶ Aiporamū te nipo judeu 'gā Jejuī 'ga rerowiaararetei. Ymā te Isai 'ga aipo are ka'arana kwasiari inuga rakue:

"Anure nipo janetywera moiara 'ga ruri owaēma Jerusareg awi, Siāo 'jaw awi. Aiporamū u'aaw ipe nipo 'ga judeu 'gā katu'oka.

'Gā tywera moia Jako 'ga juapyrera 'gā nui.

²⁷ Janeruwarete 'ga 'jau judeu 'gā nupe:

Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i judeuramū pē nupe rakue:

'Anure nipo je pētywera moiri pē nui', 'jau ako je ikue.

A'eramū je pētywera moia pē nui te'eawer imū etee futat, 'jau Janeruwarete 'ga rakue",

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

²⁸ Judeuramū ore mū Jejuī 'ga rerowiare'ema. A'eramū Janeruwarete 'ga amara'neramū aipo 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau: "Naje rerowiari pejepe. A'eramū je tepoiraipe pē nui tejerowiarukaawamū judeue'ema 'gā nupe", 'jau 'ga werowiare'ema 'gā nupe. A'eramū 'ga opoiraipe 'gā nui. Aipoa esage judeue'emamū pē nupe. A'etea Janeruwarete 'ga judeuramū oreypy mū'jāu ojeupe rakue. Nomoka'jami 'ga 'gā. A'eramū 'ga 'gā juapyrer awi opoikatuwe'em. ²⁹ Ymā Janeruwarete 'ga judeuramū oreypy mū'jāu ojeupe rakue. "Pēē 'ā je amū'ē imogyau tejemiayuwamū. Mama'e esage tomono pē nupe 'jau", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga weatee'emamū futat wemimū'ēmera 'gā nui. Oreypy 'gā nee 'ga reatee'emamū futat ore wi. ³⁰ Ymā te judeue'emamū pēē Jarejuwarete 'ga je'ega nepeenuwi rakue. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga jemuāēmi pē nee. Judeu 'gā wenuwe'emamū Janeruwarete 'ga jemuāēmi pē nee. ³¹ 'Awamū judeu 'gā nuenuwi futari 'ga je'ega. A'etea nipo anure 'ga 'gā nee ajemuaēm nū. Pē nee ajemuaēmawera 'jawerimū etee futat nipo 'ga 'gā nee ajemuaēma nū. ³² Janeruwarete 'ga 'jau jane nee najuejue etee futat rakue: "Nuenuwi 'gā jeje'ega. Mama'e tywera 'gā wapo ajemogyau. A'eramū je 'gā mogyau ifariapyrera 'jawewaramū futat. 'Ga tywera 'gā nerekou", 'jau 'ga rakue. A'eramū 'ga 'jau "Tajemuaēm 'gā nee 'jau", 'jau 'ga jane nee rakue.

³³ A'jea futat Janeruwarete 'ga jemuāēmi jane ree. Ekoay te nipo janereapyo katui we 'ā jane 'ga ree. 'Ga 'akwaap, 'ga remikwaap. Mīmera jane nikwaakatupawi. 'Ga remiaporam are nanē jane jarejapoye'emamū nū. ³⁴ Ymā Isai 'ga ka'arana kwasiari rakue:

"Awŷja sipo Janejararete 'ga rea'awa okwaap?

Naani. Nitywi 'ga amū.

Awŷja sipo 'ga mu'jau mama'e are?

Naani. Nitywi futari 'ga mu'jara 'ga amū nū'ū",

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

³⁵ Jo 'ga nanē ka'arana kwasiaa aipo are futat rakue nū:

"Awŷja sipo mama'e omono Jarejuwarete 'ga upe omepeyawamū?

Naani. Nitywi 'ga amū",

'jau 'ga ikwasiaa rakue.

³⁶ Janeruwarete 'ga futat mama'e wapopap rakue. Nitywi futari 'ga remiapoe'ema. 'Awamū miamū 'ga ogejukau mama'e are. Ojeupe futat 'ga mama'e apoi rakue. Ojeupe futat 'ga mama'e mogyau rakue. A'eramū ki janē 'ga muorypa ee. Jarejere'emamū futat ki 'ga muorypa ee.

12

Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'e

¹ Janeruwarete 'ga ajemuaēm jane ree, a'e je pē nupe tekou. A'eramū je a'eramū 'jau tejewireramū pē nupe, tejenyramū pē nupe nanē je 'jau nū: Sajemogy Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū 'jau. Sā'ā janepygy 'gā weymawa mū monoa 'ga upe, 'ga muorypawamū rakue. Nan tee futat jane 'awamū jarejemogyi 'ga upe oporowyky ma'eramū, mama'e apou 'ga upe 'ga muorypawamū. Aipoa jane iapoa 'ga muekōēāina jane ree. ² 'Ga rerowiare'ema 'gā 'jawe kasi pejemogy ne. 'Gā nee kasi pejemu'e ne. 'Gā 'jawe kasi mama'ea peapo ne. Jarejuwarete 'ga upe ki pe'je: "Eje 'jawe je muea'arukar ape mama'e are, ki Ku'jyp", pe'je ki 'ga upe. Aipoa 'ga iaporamū nipo 'ga remifutara pekwaap. Aipoa esage 'ga upe. Aipoa 'ga muorypa. Mīmera pēē ikwaapa. ³ Janeruwarete 'ga 'ā opājē mua jee, je mogou oje'ega mome'waramū pē nupe ikue. A'eramū je pē mu'akwaapa mama'e are. Pejerowiaraip kasi pejejee etee ne. "Je te 'ā jeresage 'gā apyraapa", pe'je kasi ne. Jarejuwarete 'ga rea'ara 'jawe pēnea'at pejejee. Werowiarāmū 'ga opājē mua pē nupe ojeupe pē moporowykyawamū. A'eramū ki pēē pejejeupe 'ga remimurer imū mama'e esage apou 'ga upe. 'Ga pē poaa mama'e apo are. A'eramū ki pēē 'jau: "Natejeteē rūi je mama'e apoi. Janeruwarete 'ga je poat mama'e apo are", pe'je ki.

⁴ Peesak jarejetea. Majepēi teewara 'jawe futat janeretea. A'ere mukūi janereaa, mukūi janenamā, mukūi janepoa, mukūi janepya. Jarepou 'ā jane mama'e apou. Jarepyu 'ā jareatau. Jarejeau 'ā mama'e resaka. Jareapyau 'ā mama'e renupa. Naaju'jaju'jawe ete rūi futat 'ā oporowykyau. ⁵ Nan tee futat jane Jeju 'ga ree jarejuwarai. Kwaiwete jane. Najareju'jawe ete rūi jane mama'e apoi. Jeju 'ga ree jarejemujar ire jane jarejemogyau majepēi 'yweteewara 'jawe futat. ⁶ A'ere jane najareju'jawe ete rūi mama'e apoi. Opājēa Janeruwarete 'ga imua janee, mama'e apoukaa janee. Oje'ega 'ga imome'waukaa jane mū upe. A'eramū jane jarejeupe 'ga remimurer imū, 'ga je'ega mome'wau kwe pewara 'gā nupe. ⁷ Jane mū upe 'ga mama'e apoukaa 'gā nupe, 'gā poaawamū. A'eramū jane, 'ga rerowiarāmū mama'e apou 'gā nupe. Jane mū upe 'ga 'gā mu'jaukaa mama'e are. A'eramū 'ga rerowiarāmū jane 'gā mu'jau mama'e are. ⁸ Jane mū upe 'ga 'gā muapyterātāukaa. A'eramū jane, 'ga rerowiarāmū, 'gā amū muapyterātāu mama'eay upe. Jane mū upe 'ga mama'e monoukaa. A'eramū jane, jarejakate'eme'emamū, mama'e monou 'gā nupe. Jane mū 'ga imogyau 'wyriaramū 'gā nupe. A'e 'gā ojejukau esage 'gā nee. Jane mū upe 'ga ojopoarukaa mama'e apo are. A'eramū aipo 'ga 'gā poaa aku'iramū.

⁹ A'jea futar iki pēporomutat pejejemogyau pejejee. Pejejotywera kasi pefutar etee pejejemogyau ne. Pejemu'e ki mama'e esage apoara 'gā nee. ¹⁰ Jeju 'ga rerowiaaramū 'ā pejemogy. A'eramū pēē pejejemujaa pejejemogyau pejejee rai'ī. A'eramū ki pēē pejeporomutamū pejejee. Pejejopujaka esageramū ki pejejee pejejemogyau. ¹¹ Pēwewue kasi pejejemogyau ne. Pejepokagamū ki pejejemogyau. Jarejararete 'ga upe pejejorywamū pejejorykyau. ¹² Anure nipo jane oi jarejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramū ki pēē pejejorywamū pejejemogyau. Pejejeupe mama'eay jesaukaramū, pejeapyterātānamū jupe. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou pejejemogyau. ¹³ Jeju 'ga rerowiaaramū mama'e tywe'emamū pēē mama'e monou 'gā nupe. Muku awi Jeju 'ga rerowiaara 'gā nuramū pēē 'gā mua pejelog ipe.

¹⁴ Pē nee iporomutare'ema 'gā nipo pē nerekou tyweaete. Pejejerēko tyweramū pēē pejeje'ega etee pemono Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee. "Mama'e esagea emono je rereko tywearerā 'gā nupe", pe'je ete ki 'ga upe 'gā nee. "Ereko tywet 'gā je ree", pe'je kasi ne.

¹⁵ 'Gā amū norywamū ki pēē 'gā neruorypa. 'Gā amū joo'oramū ki pēē 'gā nerajaa'wau. ¹⁶ Pejepota'wa pāwēnamū etee futat ki pejejee. Pejerowiaraip kasi pejejee etee ne. Ajemogy tywe'ri ma'e 'gā neewe futat pejeporomutamū pejejemogyau. "Je te 'ā i'akwaap ma'ea 'gā apyraap", pe'je kasi ne.

¹⁷ Pejejeupe 'gā amū mama'e tywera apo re miamū nanē pejejepyke'ema mama'e tywera apowe'em 'gā nupe. Mama'e esagea etee pēē iapou 'gā nupe. A'eramū pē nesakara 'gā pē ago'wawe'em. ¹⁸ 'Gā mueue'em futat. Pejepy'ata'waramū etee futat 'gā nee. 'Gā amū pejemueramū pejepota'wa esageramū etee 'gā nee. ¹⁹ 'Ga amū mama'e tywera pejejeupe iapo re, pēē pejejepyare'ema. Tene Janeruwarete 'ga te nipo pē nepyat, 'gā nerekou tyweaete pē nee. A'eramū pēē pejejepyare'ema 'gā nui. Ymā Moisesi 'ga ka'arana kwasiani inuga aipo are rakue:

"Je te aepyat pēē, pē nupe 'gā mama'e tywera apo re.

Je te 'gā areko tywerete pē nee, e'ī Janeruwarete 'ga",

'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eramū ki pēē pejejepyare'ema, a'e je 'ā pē nupe.

²⁰ Janeruwarete 'ga je'eg imū etee futar iki mama'ea peapo, 'jau je pē nupe.

“Pejejee iporomutare'ema 'gā py'arayparamū pēē mama'e monou etee 'gā nupe, 'ga mojemi'waa.

'Ga 'yuwejamū pēē 'y monou 'gā nupe. A'eramū 'ga ojeupe mama'e esagea pēē iaporamū ojenosōu wemiapo tywer are”

'jau 'ga amū ikwasiaa inuga ka'aran are rakue.

²¹ Pejejereko tywearera 'gā motesirūgatie' em, pejejepyke'ema. Pejejeupe 'gā mama'e tywera aporamū mama'e esagea etee iapou 'gā nupe. A'eramū 'gā ota'waramū pē nupe.

13

Peje'wyriara je'ega peenup

¹ Peje'wyriara 'ga je'ega ki peenuw ete pejejemogyau. Janeruwarete 'ga te 'gā mogy 'wyriaramū pē nupe. A'eramū ki pēē 'gā je'ega renupa etee futat pejejemogyau. ² 'Gā je'eg are pejeporenuwiwere'em ire nipo pēē Jarejuwarete 'ga je'eg are nanē pejeporenuwiwere'emamū nū. Janeruwarete 'ga futat 'gā omogy 'wyriaramū janee. A'eramū 'gā je'ega renupare'ema 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega nanē enupe'ema nū. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā je'ega renupare'ema 'gā nerekou tyweaete. ³ A'eramū pēē pejejereko tywer awi pejejea'gwau mama'e esagea ete iapou. Mama'e esage apoara 'gā nokyjei o'wyriar awi. Mama'e tywera apoara 'gā te okyje o'wyriara 'gā nū, o'wyriara 'ga werekou tywer awi. Mama'e esagea etee iapo re pēē pejekyjawe'em peje'wyriara 'gā nū. Mama'e esagea pēē iapo re nipo 'gā 'i pē nupe: “Mama'e esagea etee peapo”, 'jau nipo 'gā pē nupe. ⁴ Janeruwarete 'ga te 'gā omōy 'wyriaramū pē nupe, pē poaawamū. A'ere mama'e tywera apo re, pekyje peje'wyriara 'gā nū. A'jea futat nipo 'gā mama'e tywera apoara 'gā nerekou tyweri. Janeruwarete 'ga remimogyfera 'gā te 'ā 'wyriaramū pē nupe. A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga upe oporowykyau. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā nerekou tywerukaa 'gā nupe. ⁵ A'eramū ki pēē peje'wyriara 'gā je'ega renupa etee. Najarejereko tywer are etee rūi jane 'gā je'ega renuwi. “Jare'wyriara 'gā je'ega renuwa te esage” 'ea jane sikwaap. A'eramū jane 'gā je'ega renupa.

⁶⁻⁷ Janeruwarete 'ga 'gā mōyina 'wyriaramū janee. A'eramū 'gā oporowykyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū jane ka'aranūū monou 'gā nupe jarejeupe 'gā enūjamū 'gā mepyau. Pepojeup peje'wyriara 'gā.

Pēporomutar iki pejejee

⁸ Pejejaii mama'e mū mua pēē kamēsiete imepyau pejejaupe. A'eramū 'ga 'jawe'em: “naje mepyi 'ga”, 'jawe'em. Pejomama'e mepye'ema rerekoukare'ema pejejaupe. Pejeporomutaramū pejejemogyau pejejee. Ajuee iporomutat ma'e 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega wenup katu katu ajemogyau. ⁹ Ymā Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga janee rakue:

“Peko awi pejemirekoe'em are. Kūjānamū nanē pejekowe'em pejemene'em are.

Peporojuka awi. Pemunarū awi mama'e are.

Pejejokaraemā futare'ema pejejemogyau”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue.

Aipoa 'ga je'ega a'jea futat. Enuw ire pēē pejeporomutaramū tāmējē pejejee pejejemogyau. A'ere naaipo etee rūi 'ga je'ega.

“Pēporomutat pejepyriwara 'gā nee pejejee pejeporomutara 'jawe etee futat.

Pejejereko esage 'jawe etee futat pēē pejejuerekou esage”,

'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue.

¹⁰ Aipoa 'ga je'eg imū pejejee pejeporomutar ire, pēē 'ga je'ega renupa katu katu. Ajuee iporomutat ma'e 'gā nuapoi mama'e tywera ajaupe.

¹¹ Ko futat nipo iwaēmi ja'wyja'wy Jeju 'ga jewyawa upe. A'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejejee. Pejejuerekou esage pejejemogyau. Ajuee iporomutare'ema 'gā oset ma'e 'gā 'jawe. “Ko futat nipo Jeju 'ga jewyri ja'wyja'wy janee” 'ea 'gā ikwaape'ema. Oset ma'e 'jawe 'gā ajemogyau, wapyakwafuge'emamū. A'eramū kasi pēē oset ma'e 'jawe peko ne. Peje'akwaawamū pejejemogyau Jeju 'ga rur are. 'Ga rerowiar pyramū jane 'jau jarejaupe: “Niporomukui nipo 'ga ruawa”, 'jau ako jane jarejaupe ikue. Nuri we 'ga. A'eramū je 'jau pē nupe: “Ko futat nipo 'ga ruri ja'wyja'wy”, 'jau je pē nupe. Jane rerawau nipo 'ga ywag ipe jane mogyau ojeypri nakwaparimū warāu rūi futat. ¹² Peesak futat 'ā ypytunimū wata ma'e 'jawewara kwaiwete mama'e tywera apoa. A'e are jane Jeju 'ga jewyt ja'wyja'wy kwaapa. Mama'e tywera mateepapa 'ga 'ua. Mama'e tywera apoara 'gā 'ga erekou tyweaete nipo 'gā jemogyarūe'emawer are. Sā'ā kwara pora ypytuna mateepawa. Nan tee futat 'ga mama'e tywera apo mateepapa 'ua. 'Ga rur ire nipo 'gā mama'e tywera apou'jape'ema futat. A'eramū ki jane a'jea futat jarepoia mama'e tywera apo awi. “Au'je ki mama'e tywera apo re”, 'jau je pē nupe. Sā'ā jefaruua itajuaity

rerekoa ojea'gwawamū ajuka awi. Nan tee jane mama'e esage etee siapo jarejea'gwawamū jarejereko tywer awi jarejea'gwaw. Mama'e esagea etee iapo re Janeruwarete 'ga jane rerekou tywere'em. ¹³ A'eramū ki jane jarejemogyau esage. Kawīajaiwa rykure'ema jarejemogyau. A'eramū pēē pejejeawrywe'emamū pejejemogyau. Jarejemirekoe'ema kūjā are jarekowe'em. Kūjāmera nanē okowe'em omene'em are nū. Jarejamuwe'em mama'e are. Jarejuerekoayawe'em nanē jarejuee nū. 'Arimū wata ma'e 'jawe peko. ¹⁴ Au'je mama'e tywera apo re, pejejemifutar ymaner imū etee. Jejui Kristu 'ga 'jawe futat pejemogy, mama'e esagea etee iapou.

14

Pejuago'o kasi ne

¹ Amumera 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nipo weapyo katua'ne'emamū 'ga remifutara apo are. "Ma'ja te Jejui 'ga afutat jane iapoa?" 'jau nipo 'gā ajemogyau. A'e 'gā pēē imua etee futat pejejepype, 'gā muewe'em futat nanē nū. ² "Janeruwarete 'ga mama'ea wapo jatee janeremi'uramamū", 'jau nipo pēē pejejemogyau. A'ere nipo eapyo katua'ne'ema 'gā amū 'jau: "Na'ui ae wyro'oa. Aipoa esage Janeruwarete 'ga upe", 'jau nipo 'gā amū ajemogyau. ³ Ma'eramū sipo ajee pēē wyro'o 'waramū wyro'o'ware'ema 'gā peago'o pejejemogyau wyro'oa 'gā i'ue'emamū? Wyro'o 'ware'emamū nanē sipo pēē ma'eramū 'gā ago'wau wyro'oa 'gā i'uramū? Naani. Pejamue awi nanuar are. Janeruwarete 'ga te 'gā omogy wemiyauwamū. ⁴ Janeruwarete 'ga janejararetea. Ma'eramū sipo pēē 'ga remiyauwamū ago'wau? Napēnemiyauwa rūi 'gā. Ujara 'ga upe te 'gā mama'e apoi. Mama'e esagea 'gā iaporamū 'gā jara 'ga 'jau 'ga upe: "Mama'e esage peapo jee", 'jau 'ga 'gā nupe. Mama'e tywera 'gā iaporamū 'gā jara 'ga 'jau 'gā nupe: "Aipo eneremiapofera mama'e tywera jee", 'jau 'ga 'gā nupe. Janeruwarete 'ga wemiyauwa 'gā poaa mama'e apo are. A'eramū 'gā oporowykyau esage 'ga upe.

⁵ Pēē mū nipo 'jau: "Awamū 'araiwa. A'eramū jane jareporowykyawe'em 'awa 'ara rupi", 'jau nipo pēē mū pejejaupe. A'ere nipo amumeramū pēē mū 'i: "Naani. Nanarūi. Aju 'jaju'jawe etee futat 'ara", 'jau nipo pēē mū pejejaupe. "Na'araiwa rūi 'awa 'ara" 'jarāmū ki peporowyky etee futat jupi. Pejamue ekoete kasi nanuar are we ne. "Araiwa 'awa 'ara rupi" 'jara 'gā nanē peporowykyramū pē muewe'em nanē ee nū. ⁶ 'Awamū 'araiwa 'jara 'gā "Jarejuwarete 'ga pojeupawamū nipo ore iapoi", e'i 'gā. A'eramū pēē 'gā nesaka etee futat nan 'gā jemogyramū. Wyro'o 'wara 'gā wyro'o 'wau Jarejuwarete 'ga muorypa aipoa wyro'o 'u are. Wyro'o 'ware'ema 'gā nanē wemi'u are Jarejuwarete 'ga muorypa nanē nū. ⁷⁻⁸ Mama'e apou 'ā jarejemogyau, Jarejuwarete 'ga muorypawamū etee futat jane mama'e apou. Jaremanūme'ēwe jane mama'e apou 'ga muorypawamū. Jane manū re nipo tekotee 'gā 'ga muorypa jane re.

⁹ Janejararete 'ga, Jejui 'ga oferapa etee amanū awi rakue, Janejarareteramū ako ma'eramū rakue. Najuejue etee futat 'ga akou Janejarareteramū 'ga. Ajemogy ma'eramū jane upe, amanū ma'efera 'gā nupe 'jau 'ga akou rakue. ¹⁰ Ma'eramū sipo ajee pēē pejepytuna 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā peago'o ekoete pejejemogyau? Naani. Pejuago'o awi 'gā. Janeruwarete 'ga te jane kwaap. Wowase ae majatykaaw ipe te 'ga 'i jane mū upe: "Nia'wryi eneremiapofera jee", 'jau nipo 'ga jane mū upe. Amumeramū nipo 'ga 'jau jatee: "Esage eneremiapofera", 'jau nipo 'ga jatee. A'eramū jane "nia'wryi eneremiapofera", 'jawe'em jarejaupe. Wemifutar imū mama'e apoara 'gā nipo 'ga imojo'oka wemifutare'em imū mama'e apoara 'gā nui. ¹¹ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Isai 'ga upe rakue:

"Je te 'ā okoeteete ma'ea. Anure nipo ywy pewara 'gā juejue futat wapyka wenupy'āu je rowase ajemogyau je pojeupawa resaukaawamū.

A'e pype nipo 'gā 'i jee: A'jea futat. Ene etee futat Orewarareteramū ereko, 'jau nipo 'gā ajuemianuwamū jee",

'jau 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Isai 'ga upe rakue.

¹² A'eramū jane a'eramū jarejemome'wau Jarejuwarete 'ga upe. Jarejekwawera jane imome'wau 'ga upe. Nimome'ui jane jarepytuna 'ga rekwawera ete. ¹³ A'eramū ki jane jarejuago'wawe'em.

Peapo awi mama'ea pejepytuna 'gā motywerukaawamū. Pēneko esage resaga te pēpytuna 'gā nomotywerukari. ¹⁴ Janejararete 'ga ree je tejemujaa ikue. Ma'eramū 'ā je 'ga remifutara kwaawi. A'eramū je 'jau pē nupe: Nitywi futari i'upyre'ema mama'e mū jatee numiamū. A'ere 'ā ae juawyawyi te. "Tejemi'ue'ema 'ua nipo je motywet Jarejuwarete 'ga upe" 'jara 'gā nupe ia'wrye'ema futat. ¹⁵ A'eramū pēē aipo 'jara 'gā mu'arasige'ema nanuar are. Mama'e 'u enune nipo pēpytuna 'ga amū 'jau pē nupe: "Aga mama'e 'ua nia'wryi Janeruwarete 'ga upe", 'jau 'gā pē nupe. Aipo pejejeupe 'ga 'eramū pēē i'wawe'em

futat 'gā neape. Kasi a'e pe 'gā jane kwaukat Jarejuwarete 'ga upe “janeremi'ue'ema 'waukaa janee” 'gā 'i pē nupe ne. Nanuara pēē iapo re pejejakwaukaa a'jea futat. Nepēporomutari futari poromū pejepyutuna 'gā nee. Napē katu'okawamū etee rūi Jeju 'ga manūi. Pēpyutuna 'gā katu'okawamū nanē futat Jeju 'ga manūi rakue. A'eramū ki pēē mama'e apowe'em pejepyutuna 'gā motywerukaawamū Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁶ “Mama'e esagea etee je aapo”, 'jau nipo pēē pejejemiapofer are. A'ere nipo 'ga amū pēnemiapofera resag ire 'jau: “Aipoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe”, 'jau nipo 'gā. A'eramū pēē 'gā neape iapou'jape'ema. A'eramū nipo 'gā pēnemiapofer esage kurape'ema. ¹⁷ Janeruwarete 'ga jane'wryiararetea. Najarejemi'u are rūi jane jemogyi 'ga remiayuwamū. 'Ga remifutar imū mama'e apoararete jane jemogyi 'ga remiayuwamū, jane mopy'ata'wau, 'ga 'Agesagea jane maku'iu. ¹⁸ Nan jarejemogyau jane mama'e apou Jeju 'ga remifutar imū. Aipoa jane iapo re Janeruwarete 'ga worywamū jane ree. Jane resakara 'gā nanē 'jau nū: “Mama'e esage aipo 'gā wapo”, 'jau nipo 'gā janee ojemu'jau jane ree jane resag ire.

¹⁹ Ma'eramū ki sajemogyi esage futat jarejujukau esage jarejuee. Aipo apo re nipo jane jarejekoty'aa esage jarejuee. Jarejopooa esage 'jau aipo pyu. Jane jarejomojem-ogypygyukaa Jeju 'ga ree. ²⁰ Janeruwarete 'ga Jeju 'ga rerowiarukaa janepyutuna 'gā nupe. A'eramū pēē a'eramū 'ga rerowiar awi 'gā momoirukare'ema 'gā nemi'ue'ema 'u are. Nitywi futari i'upyre'ema mama'e mū pē nupe numiamū. A'ere jane jarepyutuna 'gā motywerukari Jarejuwarete 'ga upe 'gā nemi'ue'ema 'gā nupe i'uukar ire. Nia'wryi nanuara. ²¹ A'eramū jane mama'e 'wawe'em nanuara 'gā neape jarejemogyau, “wyro'o 'ua je kwaukat je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe” 'jara 'gā neape. “Y'waynana rykura nanē je kwaukaa 'ga upe nū” 'jara 'gā neape nanē i'wawe'em nū. ²² Pēē mū nipo 'jau: “Nitywi futari i'upyre'ema jee”, 'jau nipo pēē. A'eramū pēē etee futat i'wau pejejemogyau pejeapyakawe'em 'gā nee. 'Gā nowase te kasi ajee pe'u ne. “Pe'u etee” 'jawe'em nanē 'gā nupe 'gā mueue'em ne. Jarejuwarete 'ga upe etee pejeporogytau 'gā nee. “Jarejuwarete 'ga upe etee je esage ma'e apoi” 'jara 'gā aku'iramū akou. Nojenosi futari 'ga Jarejuwarete 'ga wi. ²³ “Aipo 'u re sipo je jemote'ari Jarejuwarete 'ga upe” 'jara 'gā ojekwau futat Jarejuwarete 'ga upe aipo 'u re. Nokwaawi 'ga Jarejuwarete 'ga remifutara aipo are. A'eramū 'ga aipo 'u re ojemotywea Jarejuwarete 'ga upe. “Aga nojemotyweri Jarejuwarete 'ga upe” 'e re jane mama'e apou. A'eramū jane jarejemotywere'ema 'ga upe.

15

Jeju 'ga ree pejomogypygyk

¹ Jane Jeju 'ga ree ojemogypygygarete ma'eramū ki jane 'ga ree ojemogypygygi ma'e 'gā poaa 'ga ree 'gā mojemogypygyg are. A'eramū futat 'gā moywyrarena 'ga rerowiar are. Jarejee etee kasi janerea'ar ine. ² Jarepyutuna 'gā nee nanē ki janerea'at jarejemogyau. “Maran je teptyutuna 'ga poaa, 'ga mojemogypygygukareteu Jeju 'ga ree?” 'jau ki jane jarejeupe, jarejea'aramū 'gā nee. A'eramū jane jarejemogyau esage mama'e apou 'ga nowase Jeju 'ga ree 'gā mojemogypygygukaawamū. ³ Naojetee rūi Jeju 'ga rea'aramū. Naojemuyrypawamū ete rūi 'ga mama'e apoi, 'Uwarete 'ga je'ega 'gā enupa. 'Ga rerekou tyweaete agawewi 'gā. A'etea 'ga 'Uwa 'ga je'ega wenup. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

“Ene kurapa 'gā je nanē je kurapa nū, Kiapi'ni”,

'jau 'ā 'ga je'ega 'upa ka'aran are ojekwasiaa rakue, Jeju 'ga kurapawer are futat 'ga inuga rakue.

⁴ Naokwasiarukat tee rūi Janeruwarete 'ga ka'arana 'gā nupe rakue. Wemifutar are jane mu'jawamū te 'ga ka'arana kwasiarukari inugukaa 'gā nupe rakue. Imogytaramū jane jarejemu'jau mama'eay upe jareapyerātā are. 'Ga je'ega rerekwara ka'arana jane imogy-taa jane maku'iu jane mogyau. A'eramū jane 'ga pyri jarejemogyi rapesaka jarejemogyau. ⁵⁻⁶ Jarejuwarete 'ga upe teje'ega monou te'jina pē nee: “Ene te 'ā Oreruwaretea, Kiapi'ni. Ene te 'ā ore muapyterātā ape mama'eay upe. Ene te 'ā ore maku'iu mama'e are. A'eramū ki ene eja'ya 'ga rerowiaara 'gā mogyau majepe'i 'yweteewara 'jawe”, 'jau je Jarejuwarete 'ga upe pē nee. Majepe'i 'yweteewara 'jawe pejemogyramū nipo pēē mama'e apou Jeju Kristu 'ga 'jawerimū etee futat. A'eramū nipo pēē Jarejuwarete 'ga muorypa, Jarejararete 'ga, Jeju Kristu 'ga Ruwarete 'ga muorypa pejeju'jaju'jawe etee futat.

⁷ Jeju Kristu 'ga oporomutaramū pē nee. A'eramū ki pēē pejepeporomutaramū pejeje-mogyau pejejee. Jeju 'ga pejefutara 'jawe ete futat pejafutat. Aipoa aporamū nipo pē nesakara 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. ⁸ Ymā Janeruwarete 'ga 'jau judeu pyy 'gā nupe rakue: “Anure nipo je tejempyyrūmera 'ga muri pē nupe pē katu'okawamū”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'eferupi te futat aje 'ā 'ga wa'ya 'ga muri 'gā nupe. “U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi”, 'jau jane jarejeapyoramū ee. ⁹ Jeju 'ga mura Janeruwarete

'ga muorywukaa judeue'ema 'gā nupe. “Ene te 'ā erejemuaēm ore ree. Ma'eramū 'ā eja'yra 'ga eremut ore katu'okawamū”, 'jau judeue'ema 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa ee. Ymā 'ga amū ka'arana kwasiaari aipo are rakue:

“Anure nipo je maraka'agi ene upe judeue'ema 'gā pype.

'Mama'e esagea ereapo jee. A'eramū je ene muorypa ee”, 'jau je temaraka'aga ene upe”, 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

¹⁰ Aipo are wējēmī futat 'ga amū ka'arana kwasiaa rakue:

“Janeruwarete 'ga judeu 'gā amū ē ypy imogyau wemiayuwamū.

'Gā netee futat judeue'ema 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa ajemogyau”, 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

¹¹ Aipo are wējēmī futat amū 'upa nū:

“Judeue'emamū nanē ki pēē Jarejuwarete 'ga muorypa.

Najuejue etee futat wyy pewaramū 'ga muorypa”,

'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue.

¹² Isai 'ga nanē ka'arana kwasiaa aipo are futat rakue nū:

“Anure nipo Jese 'ga juapyra 'ga amū ruri pē nupe. Judeue'ema 'gā 'wryriaramū nipo 'ga akou.

Anure nipo 'ga jane rerawau jane mogyau wiyag ipe, 'jau nipo judeue'ema 'gā 'ga upe”, 'jau Isai 'ga ka'arana kwasiaa inuga ee rakue.

¹³ Janeruwarete 'ga ojeapesagukaa janee. Anure ojepyri jarejeroo jane iapesaka jarejemogyau. Afutat je 'ga pē maku'ia. 'Ga pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū. Werowiarāmū nipo 'ga aipo apou pē nupe. U'agesage pājē mū 'ga ojee pē mojemogyppygukaa tāmējē. A'eramū nipo pēē pejejerowiaa ojepyri 'ga pejejeroo are.

Paulo 'ga remifutat

¹⁴ Pēē jerewirera 'jawe. Kūjānamū pēē jerenyra 'jawe nanē nū. Pejepota'wa esageramū a'e pejejemogyau pejejuue. Aipoa je ikwaapa. Peje'akwaawamū nanē a'e pejejemogyau nū. A'eramū pēē pejejamu'akwaaparūmū mama'e are. ¹⁵ Aipoa a'jea futat. A'etea je ka'arana kwasiaa mama'e are pē muea'aawamū. Tejenosōue'em futat je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. ¹⁶ Janeruwarete 'ga je mogou Jejui 'ga upe oporowyky ma'eramū. Judeue'emamū pē nupe 'ga je monoi Jejui 'ga mome'waukaa pē nupe. A'eramū je pē mu'jau 'ga ree tekyjawe'em: Jejui 'ga pēē erowiarāmū Janeruwarete 'ga pē katu'oka pē mogyau wemiayuwamū. U'agesagea 'ga imua pē nupe, pē muesageawamū ojeupe, 'jau je pē nupe. 'Ga 'Agesagea pē muesage re 'ga worrywamū 'ūina pē nee. ¹⁷ Jejui Kristu 'ga ree je jemujari. A'eramū je tejerowiaa Jarejuwarete 'ga upe teporowyky are te'yina. ¹⁸ A'eramū je 'ga upe teporowykyawera mome'wau pē nupe. Tejenosōue'em je imome'wau pē nupe. Natejeteē rūi je porowykyi 'ga upe. 'Ga te je moporowykyukat ojeupe. Jejui 'ga je mogou judeue'emamū pē nupe, 'Uwa 'ga je'ega renuwukaawamū pē nupe ikue. 'Te'awer imū nipo je 'ga rerowiarukaa pē nupe ikue. Tejemiapofer imū nanē nipo je 'ga rerowiarukaa pē nupe nū. ¹⁹ U'agesagea 'ga imua jee. A'eramū je 'ga pājē mū aeremiapoe'ema apou. A'eramū 'gā aipo resag ire 'ga rerowiaa. Amunawa moyka je tewau tekou 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Jerusareg ipe je 'ga mome'u ypyrugū ikue. A'e awi je tewau 'ga mome'wau tekou 'gā nupe amuna'wi pe. Amuna'wi moyka 'ga mome'wau ikue. Tewau tewaēma Iliria ka'a pe. A'eramū je Iliria ka'a pewara 'gā nupe nanē Kristu 'ga mome'wau ikue. ²⁰ Kristu 'ga ree jeporomome'uwaramū 'ga rera renupare'ema 'gā nupe. Nafutari je 'ga mome'uawera amunaw ipe etee 'ga mome'ua tekoa 'ga amū py'rau nū. Najeporomome'uweri je 'ga rera renupara 'gā nupe ete. 'Ga rera renupare'ema 'gā nupe 'ga mome'u are te jefuweramū.

²¹ Ymā 'ga amū ka'arana kwasiaa ee rakue:

“'Ga rera renupare'ema 'gā nanē 'ga rera wenup futat nū.

'Ga rera kwaapare'ema 'gā nipo 'ga rer are eapyo nanē akou”,

'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²² Ma'eramū je 'ā nooa'nei pē pyri. 'Ga rera renupare'ema 'gā nupe ra'ne je oi 'ga mome'wau. ²³⁻²⁴ 'Auwara 'gā nupe je Kristu 'ga mome'wau'japa. A'eramū nipo je tewau pē nesaka. Ymā we jeparuesagiweramū pē nee. A'eramū nipo je tewau pē nesaka. Anure nipo je oi Espājā wyy pe. A'eramū je tewaw ipe Roma pe tekotekou'i teptytau ra'ne. Pejejepype je rekoramū nipo jane jareku'iramū jarejuue. A'eramū nipo pēē mama'e mua jee jeremirooramū je poaawamū.

²⁵ A'ere je nooi we. Jerusareg ipe ra'ne je oi, Jarejuwarete 'ga remiayua 'gā poaawamū.

²⁶ Masetoni wyy pe Jejui 'ga rerowiaara 'gā ka'aranūū pe muri jee Akaja wyy pewara 'gā netee ai'i, Jerusareg ipewara 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe ai'i. Jerusareg ipewara 'gā amū nitywi futari mama'e pyu. A'eramū kwe pewara 'gā ka'aranūū mua 'gā nupe 'gā poaawamū. A'eramū je a'e rerawau Jerusareg ipe 'gā nupe. ²⁷ Wemifutar imū etee futat

'gā oka'aranūū majatykau 'gā nupe, 'gā poaawamū. A'ea 'gā nemiapoa esage futat. Judeu 'gā futat Jejuī 'ga mome'wau judeue'ema 'gā nupe rakue. A'eramū 'awamū judeue'ema 'gā ka'aranūū monou judeu 'gā nupe 'gā poaawamū. Aipoa esage futat. ²⁸ A'eramū je 'gā ka'aranūū rerawau 'gā nupe. 'Gā nupe eroo ejar ire te nipo je oi Espājā wyy pe. Tewaw ipe nipo je tepytawaipa pē pyri. ²⁹ Pē nupe tewaēm ire nipo je tejeupe Jejuī 'ga remiapofera mome'wau pē nupe. Pē pype je rekoramū nipo Kristu 'ga mama'e esage apou'jau'japa janee.

³⁰ Jejuī Kristu 'ga janejararetea. 'Ga ree jane jemogypygyi jarejemogyau. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jarejafutarukaa janee. A'eramū ki pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe je ree, je poaawamū. ³¹ "Ea'gu ki Paulo 'ga ejerowiare'ema 'gā nui Judeja wyy pewara 'gā nui, Kiapi'ni. Ejerowiaara 'gā emaku'iukat Jerusareg ipe Paulo 'ga remireroofer are. Judeue'ema 'gā ka'aranūū are ene 'gā maku'iu", pe'je ki 'ga upe pejeje'ega monou 'ga upe je ree.

³² Aipoa Jarejuwarete 'ga iapo re nipo jeku'iramū tewaēma pē nupe. Pē pyri Jarejuwarete 'ga teo futaramū nipo je oi futari pē pyri. A'eramū nipo jane jareku'iramū jarejuee. ³³ Janeruwarete 'ga jane mopy'ata'waara mama'e are. Pē pype 'ga rekoa je ifutaa tekou. A'jea futat je'ea.

16

Oje'ega 'ga imonou 'gā nupe 'gā futaa

¹ Anurenure'i nipo janerenyra ēē, Fepe ēē oi pē pyri. Jarejuwarete 'ga upe ēē porowykyi Sēkreja 'jaw ipe, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā poaramū. ² A'eramū ki pēē pejejeupe ēē waēmamū pēē ēē monou pejejog ipe. Jarejararete 'ga pejejeupe iwaēma 'jawe futat pēē ēē rerekou ēē monou pejejog ipe. Nanuara ki Jarejuwarete 'ga remiayuwamū siapo jarejaupe. Jejuī Kristu 'ga upe ēē porowykyi. A'eramū pēē ēē poaa, mama'e monou ēē upe ēē ifutaramū. Ymā ēē je poari ai'i. Tekotee 'gā nanē ēē ipooa nū.

³ Prisira ēē upe je teje'ega rerouokari ēē futaa. Ēēmena 'ga upe nanē nū, Akira 'ga upe nanē je imonou nū. Je pyri futat 'gā nekoi oporowykyau Jejuī Kristu 'ga upe ikue. ⁴ Gā futat je jukaukare'ema ikue, je a'gwau ikue. 'Gā etee ojejukaukaa werewi je a'gwaaw ipe ikue. A'eramū je teku'iramū 'gā nee, 'gā mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū judeue'ema 'gā nanē aku'iramū 'gā nee nū, 'gā je a'guawer are nū. "Au'jete pea'gu Paulo 'ga rakue", 'jau 'gā 'gā nupe je ree. ⁵ Akira 'ga rog ipe kwaiwete 'gā jatykai Jarejuwarete 'ga muorypawamū. A'eramū je 'gā nog ipe ajatyka ma'eramū 'gā nupe nanē teje'ega monou 'gā futaa nū.

Ipeneto 'ga jejekoty'aawaretea. 'Ga ra'ne Jejuī 'ga rerowiaa Asia wyy pe ikue. 'Ga upe je teje'ega monou 'ga futaa nū. ⁶ Mari ēē upe nanē je teje'ega monou ēē futaa nū. Pē nupe ēē porowykyi kwaiwete. ⁷ Ātrōniku 'ga upe, Juniasi ēē upe je teje'ega monou 'gā futaa. Jepyntuna futat 'gā. Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā 'gā imonou imunepa moromunepawa pype je pyri ikue. 'Gā Jejuī 'ga remimonofera nanē futat rakue nū. Ymā Jejuī 'ga 'gā monou ojemome'waukaa rakue. Jejuī 'ga rerowiaara 'gā 'gā kwaapa najuejue etee futat. Kristu 'ga ree 'gā jemogypygyi je renunewe futat rakue.

⁸ Āpriatu 'ga upe nanē je teje'ega monoi nū. Jarejararete 'ga ree 'ga jemujari. Jekoty'aawa 'ga. ⁹ Upanu 'ga upe nanē je teje'ega monou. Ore 'jawe 'ga porowykyi Kristu 'ga upe. Estaki 'ga upe nanē je teje'ega monou. Estaki 'ga jejekoty'aawaretea. ¹⁰ Apeles 'ga upe nanē je teje'ega monou nū. Mama'eay upe 'ga wapyterātānamū opoire'ema Kristu 'ga rerowiar awi. Aristaporu 'ga pyntuna 'gā nupe nanē je teje'ega monou. ¹¹ Eroitāu 'ga upe nanē je teje'ega monou. Jepyntuna futat 'ga 'ā. Narisu 'ga pyntuna 'gā amū nupe nanē je teje'ega monou, Jejuī 'ga rerowiaaramū 'ga nupe.

¹² Trifena ēē upe, Trifosa ēē upe we je teje'ega monoi. Jarejararete 'ga upe nanē 'gā porowykyi nū. Persi ēē jejekoty'aawa. Jarejararete 'ga upe ēē nanē oporowykyau kwaiwete. Ēē upe nanē je teje'ega monoi ēē futaa. ¹³ Rufu 'ga upe nanē je teje'ega monou nū. Jarejararete 'ga upe oporowykyi ma'erete 'ga. 'Ga y ēē upe nanē je teje'ega monou. Wa'yra 'jawe ēē je rerekoi jepi. ¹⁴ Asikrito 'ga upe, Flegōte 'ga upe, Hermes 'ga upe, Patrobas 'ga upe, Hermas 'ga upe, 'gā pyntuna 'gā nupe we. ¹⁵ Filologo 'ga upe, Julia ēē upe, Nereu 'ga upe, 'ga renyra ēē upe, Olīpas 'ga upe. Mīmēra 'gā nupe je teje'ega monou 'gā futaa. 'Gā pyriwara 'gā nupe we futat je teje'ega monoi, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū 'gā nupe juejue je teje'ega monou.

¹⁶ Pejoman pāwē pāwē ki 'gā 'gā futaa. Jejuī 'ga rerowiaara 'gā juejue oje'ega monou pē nupe, pē futaa.

Paulo 'ga 'gā mu'akwaapawet

¹⁷ Pēē jerewirera 'jawe. Kūjānamū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je pē mu'akwaapa mama'e are. Oo ekoete nipo 'gā amū o'meramū Jejui 'ga rerowiaaramū pē nupe: "Simote-sirūgatu 'gā 'jau, 'gā mojo'okawamū 'jau", 'jau nipo 'gā awau pē nupe. Pejea'gu ki 'gā nui. Perowiat kasi 'gā je'ega ne. "'Gā pē mu'ea nia'wryri futari. Ore te aramu'e esage pēē", 'jau nipo 'gā awau pē nupe. Pejepe'a etee ki 'gā nui. ¹⁸ NaJanejararete 'ga remiayuwa 'gā nūi poromū. NaKristu 'ga upe rūi aipo 'gā porowykyi. Wemifutar imū etee 'gā ajamu'jau ekoete. O'meramū te 'gā 'i, i'akwaawe'ema 'gā moryteeu ee.

¹⁹ A'ere nanarūi pēē. Jejui 'ga ree morogyta esagea pēē erowiaa pejejemogyau. A'eramū je teku'iramū pē nee. Afutat je pēē mama'e esage etee iapoa. Pēē mama'e tywera apoa je ifutare'ema. ²⁰ Janeruwarete 'ga jane mopy'ata'wararetea. Anurenure'i nipo 'ga mama'eukwaawa 'wryriara pājē mateepapa pē nupe. A'eramū nipo emiayuwa pē moryteeu'jape'ema mama'e are. Jarejararete 'ga upe je je'egi pē nee tekou: "Mama'e esagea eapo 'gā nupe. Ejejuka esage Roma pewara 'gā nee", 'jau je Jarejararete 'ga upe, Jejui Kristu 'ga upe pē nee tekou.

²¹ Timoteo 'ga, je pyri oporowyky ma'ea 'ga nanē oje'ega monou pē nupe pē futaa. Lusiū 'ga, Jasāu 'ga, Sosipatu 'ga. Judeua 'gā je 'jawe. 'Gā nanē "Jarujete te 'gā jemogyi" 'ea werooukat pē nupe nū.

²² Tersiuaramū je upe Paulo 'ga ka'arana kwasiarukari jee pē nupe. Jejui 'ga rerowiaaramū je nanē teje'ega monou pē nupe nū. ²³⁻²⁴ Gaio 'ga rog ipe je rekoī. 'Au futat Jejui 'ga rerowiaara 'gā ajatykau Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Gaio 'ga nanē oje'ega monou pē nupe. Erasto 'ga nanē oje'ega monou pē nupe. 'Auwaramū ore 'wryriara 'ga upe ka'aranūū raarana 'ga. Kwaritu 'ga nanē oje'ega monou pē nupe. Janerewirera 'jawe 'ga nanē futat.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

²⁵ Simuoryp ki Jarejuwarete 'ga! 'Ga 'ā Jejui 'ga rerowiarukararūmū pē nupe. Jejui Kristu 'ga ree morogyta esagea je imome'wau kwe pewaramū pē nupe. Ymā Janeruwarete 'ga namueapyoi 'gā Jejui 'ga ree rakue. A'ere 'awamū 'ga jane mueapyoi 'ga ree. ²⁶ Ymā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue. Jejui 'ga ree 'gā ka'arana kwasiari. A'ere Janeruwarete 'ga 'gā namueapyo katui ee. A'eramū 'gā weapyoe'emamū ajemogyau ee rakue. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga, Okoeteete ma'e 'ga jane mueapyo katui ee. A'eramū 'ga Jejui 'ga mome'waukaa janee. "Jejui 'ga ree morogyta esagea pemome'u kwe pewara 'gā nupe najuejue etee. A'eramū 'gā 'ga rerowiaa, 'ga je'ega renupa", 'jau 'ga janee jane monou 'ga mome'wawamū.

²⁷ A'eramū ki jane a'e are Jarejuwarete 'ga muorypa. 'Ga 'ā i'akwaaw ekoete ma'e 'gā wapyraap. Ymā 'ā 'ga Jejui Kristu 'ga muri wry pe 'ga jukaukaa janetywera mepyawamū rakue. A'eramū ki jane a'e are 'ga muorypa.

Kweramū jeje'ega.

1 Korītu

Paulo 'ga wata Jejuī 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga awau 'ga mome'wau Korītu pewara 'gā nupe. (Atos 18.1-18) Pe awi o re 'ga 'gā nera renupa. 'Ga amū mama'e tywera apou akou. A'eramū Paulo 'ga ajemuaēma 'gā nee. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesage ka'arana kwasiarukaa Paulo 'ga upe. A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe 'gā mu'akwaapa 'gā neko esage are rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou pē nupe. Sotene 'ga ako 'au futat je pyri. Je 'ā Jejuī Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā ako Jejuī 'ga je monoi kwe pewara 'gā nupe omome'waramū ikue. "Kwe pe ekwap je mome'wau ekou 'gā nupe", 'jau 'ga jee ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat 'ga ako je monou kwe pe ikue. A'ere 'ga namajepei amunaw ipe etee omome'wawāu rūi je mogoi ikue. Kwe pewara amunap tesirūmera pype omome'wawamū nanē 'ga je mogoi ikue nū. ² A'eramū je ka'arana kwasiaa tekou imonou Korītu pewaramū pē nupe, Jarejuwarete 'ga remiyuwamū pē nupe. Pēē 'ā pejemujat Jejuī Kristu 'ga ree rakue. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga pē mū'ēi werowiare'ema 'gā nui rakue. Jejuī Kristu 'ga pēē erowiaramū 'ga pē mū'jāu pē mogyau wemiayuwamū rakue. "Je poar ape mama'e apou ejemifutar imū", Jarejararete 'ga upe 'jara 'gā nupe juejue nanē je ikwasiari imonou nū. Jejuī Kristu 'ga 'gā jararetea. Janejararetea nanē 'ga nū. A'eramū je ikwasiara tekou 'gā nupe.

³ Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea. Jejuī Kristu 'ga nanē 'ā Janejararetea futat nū. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. 'Gā pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Mama'e esagea jane upe 'ga iapoawet

⁴ Amuoryp je Jarejuwarete 'ga pē nee jepi. Jejuī Kristu 'ga pēē erowiaramū Janeruwarete 'ga pē mogyi wa'yramū. Opotawaramū 'ga pē nee nanē nū. A'eramū je 'ga muorypa ee. ⁵ Kristu 'ga ree ako pejemujat ikue. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage apou pē nupe kwaiwete. 'Awamū te 'ā 'ga futat jekwawawukari pē nupe. 'Ga futat 'ā pē katu'ok rai'i. 'Ga futat 'ā pē mueapyoukaa oje'eg are. 'Agamū 'ga futat 'ā ojemome'waukaa pē nupe. ⁶ A'jea futat Jejuī Kristu 'ga mome'u resei pē akaga pype rakue. A'eramū pēē 'ga rerowiar wyyapiiau pejemogyau. ⁷ Ma'eramū 'ā Janeruwarete 'ga a'jea futat pē mueapyoi wemifutar are. 'Ga futat 'ā oporowyky esage apoukaa pē nupe. A'eramū pēē Jejuī Kristu 'ga rura rapesaka pejemogyau, Jarejararete 'ga rura rapesaka. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga rura poromukuran mama'e esage apoukaa pē nupe. ⁸ 'Ga futat 'ā Jejuī 'ga rerowiar wyyapiukat pē nupe rakue. A'eramū 'ga wowase jane majatykaaw ipe pē monowe'em muku ojewi. "Ene tee futat erejekwa je pyri ejore'em are rakue", 'jawe'em pē nupe, Jejuī Kristu 'ga ruaw ipe. ⁹ U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramū jane jarejemogyppyka jarejemogyau 'ga ree. 'Ga 'ā jane mū'ē werowiare'ema 'gā nui, jane mujaa jane mogyau wa'ya 'ga, Jejuī Kristu 'ga ree. Janejararete 'ga ree jane mujaa jane mogyau. A'eramū jane jarejemogyppyka 'ga ree.

Kristu 'ga etee ki perowiat

¹⁰ Pēē 'ā Jejuī 'ga rerowiaa je 'jawerimū etee futat pejemogyau jee. A'eramū pēē pejemogyau jerewirera 'jawe jee. Kūjāmeramū pēē pejemogyau jerenyra 'jawe jee. Janejararete 'ga je mogo opoirūnamū ikue. A'eramū je 'ga je'eg imū 'jau pē nupe: "Majepei 'yweteewara 'jawe pejemujat. 'Awamū pejamue awi mama'e are. Mama'e are pejejea'aramū pejeju'jawe etee futat", 'jau je pē nupe. ¹¹ Kylu ēē pytuna 'gā amū pē mome'wau jee ai'i. "Korītu pewara 'gā ajamue are ete ajemogy", 'jau 'gā pē mome'wau jee ai'i. ¹² Amumeramū a'e pēē 'jau: "Je Paulo 'ga remimome'ua te arowiarete", 'jau a'e pēē mū. Amumeramū a'e pēē 'jau: "Je Aporu 'ga remimome'ua te arowiarete", 'jau a'e pēē mū. Amumeramū a'e pēē 'jau: "Je Pedro 'ga remimome'ua te arowiarete", 'jau a'e pēē mū. Amumeramū a'e pēē mū 'jau: "Je Kristu 'ga te arowiarete", 'jau a'e pēē mū. ¹³ A'eramū je teporonupa ee pē nupe: "Irūpāwē sipo Kristu 'ga pytuna 'ga rekoramū rakue, ajee nā 'ā aipo pe'je re'ā", 'jau je pē nupe. Naani. Majepei tee futat 'ā 'ga rekoī rakue. A'eramū pēē au'je aipo apo re. Kristu 'ga etee futat amanū 'ypeywar are janetywera mepyaawamū rakue. NaPauloramū rūi ako je manū 'ypeywar are pētywera mepyaau ikue. Jerer imū sipo 'ga amū pē pymi 'y pe rai'i? Naani. ¹⁴⁻¹⁵ Jejuī 'ga rer imū te ako 'gā pē pymi rai'i. Naje rūi ako apymi pēē 'y pe ai'i. Krisipu 'ga, Gaio 'ga. Mīmera 'gā etee je apymi 'y pe ai'i. A'eramū "Paulo 'ga je pymi 'y pe wemiayuwamū je mogoawamū ai'i" 'jara 'gā amū otywe'emamū kwe pe. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa ee. ¹⁶ Estefana 'ga, 'ga pytuna 'gā netee nanē je 'gā pymiāu 'y pe ikue. Maran gatū nipo je mīmer imū 'gā amū pymiāwe'em rakue. Amoka'jam te nipo je kwe pe 'gā amū pymiāwera. ¹⁷ Na'gā pymiāwāu rūi Kristu 'ga je monoi

kwe pe ikue. Omome'waramū te 'ga je monoi ikue. 'Ypeywar are 'ga manūawera etee je amome'u pē nupe. "Kristu 'ga amanū 'ypeywar are janetywera mepyawamū" 'ea etee je amome'u tekou pē nupe. Natejea'ara etee rūi je amome'u tekou pē nupe. Tejea'ara etee imome'u re amunipo 'ā je a'jea futat je porogyta ekoetei tekou. A'ere je 'ā Kristu 'ga tee imome'ui 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā weapyoramū 'ga ree. A'eramū nipo 'gā amū 'ga rowiaa. Werowiarāmū nipo Kristu 'ga 'gā katu'oka, 'gā tywera moia 'gā nui, 'gā mogyau Jarejuwarete 'ga ra'yramū.

Janetywera mepyawamū 'ga amanūawet

¹⁸ "Ypeywar are Kristu 'ga manūi janetywera mepyawamū" 'e renupawe 'ga rowiaaramū jane 'i: "Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga amanū janetywera mepyawamū te. A'eramū 'ga jane katu'oka opājē mū wa'yra 'ga jane erowiarāmū", 'jau jane. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'gā nuerowiari futari nipo 'ga. A'eramū nipo 'gā 'jau ajaupe: "Ma'eramū gatu nipo 'ga manūi rakue? Amanū ekoete tee nipo 'ga rakue", 'jau etee futat nipo mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'gā ajaupe. ¹⁹ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue: "Amateepap je pē'akwaawa pē nui", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. "U'akwaawa are ojerowiaaip ma'e 'gā nura'uweri futari je pyri", 'jau Janeruwarete 'ga. "Jetywar are futat 'ā Jejui 'ga manūi rakue 'e rowiaara 'gā etee te 'ut je pyri", 'jau Janeruwarete 'ga.

²⁰ Janeruwarete 'ga upe u'akwaaw are ojerowiaaip ma'e 'gā i'akwaawe'ema 'jawe. Nuerowiari 'gā Jejui 'ga. A'eramū 'gā i'akwaawe'ema 'jawe ajemogyau Janeruwarete 'ga upe. Ojemu'e ma'e 'gā, oporogyta esage ma'e 'gā. Mīmera 'gā jemogyi i'akwaawe'ema 'jawe Janeruwarete 'ga upe Jejui 'ga rowiare'em ire.

²¹ Janeruwarete 'ga 'ā i'akwaakwaap ma'ea. A'eramū 'ga ojekwaawukare'ema "Je'akwaap je" 'jara 'gā nupe. Naae'akwaaw ekoeteu rūi 'ga jekwaawukari ae upe. Omome'u rowiarāmū te 'ga jekwaawukari ae upe. Kristu 'ga mome'u rowiarāmū etee te jane 'ga kwaawi. "Kristu 'ga amanū jetywera mepyawamū rakue", jane 'eramū te 'ga jane katu'ogi. A'ere 'ga rowiare'ema 'gā naeapyo'i ee. "Nep'e'akwaawi pēē", 'jau futatee nipo 'ga rowiare'ema 'gā janee jane jemogyramū. "Jejui 'ga amanū janetywera mepyawamū, pe'je numiamū. A'ere pē'akwaawe'ema te pē nerekoi", 'jau futatee nipo 'gā janee. A'ere Janeruwarete 'ga te i'akwaap ma'e 'gā 'akwaawa apyraawi. Ma'eramū 'ga 'ā jane katu'ogi wa'yra 'ga jane erowiarāmū. ²² A'ea judeu 'gā nuerowiari. A'eramū 'gā 'jau oree: "Aeremiapoe'ema mū peapo amū ore reape. A'eramū te nipo ore peje'ega rowiari", 'jau 'gā oree. "Na pa je ra'e. A'jea futat Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukari 'gā nupe ra'e, taru'e 'jau", 'jau 'gā oree. "Ga je'eg imū futat 'ga ruri ra'e, taru'e esag ire 'jau", 'jau 'gā oree. Judeue'ema 'gā teewi nū, oporesagiweraiawamū u'akwaaw are.

²³ A'ere ore Jejui 'ga etee futat imome'ui 'gā nupe. "Ypeywar are Jejui 'ga manūi janetywera mepyawamū rakue", 'jau ete futat ore imome'wau 'gā nupe. A'ere judeu 'gā nafutari oreremimome'ua. "Nia'wyri Paulo 'ga remimome'ua ra'e", 'jau etee futat 'gā ajaupe. Judeue'ema 'gā judeu 'gā nui ete nū "morogyta ukwaawe'ema te 'ga omome'u akou ra'e", 'jau ete 'gā oree nū. ²⁴ A'ere Janeruwarete 'ga remimū'ēnamū Kristu 'ga mome'u resageteramū janee. Judeuramū 'ā janee, judeue'ema 'gā nupe. Mīmeramū 'ā jane 'ga remimū'ēmeramū najuejue etee futat Kristu 'ga mome'u resageteramū janee. Kristu 'ga 'ā Janeruwarete 'ga pājē wesaukat janee, 'ga 'akwaawa nanē 'ga ikwaawukaa janee nū. ²⁵ Janeruwarete 'ga rowiare'ema 'gā te nipo ajee e'i futatee ajemogyau: "Kristu 'ga manūa Janeruwarete 'ga 'akwaawe'ema wesaukat janee, 'ga pājē'e'ema resaukaa janee", 'jau futatee 'gā ajaupe. A'ere jane naani. Kristu 'ga manūa Janeruwarete 'ga 'akwaawa te wesaukat janee. 'Ga 'ā mama'e are eapyo katu katu ma'ea te werowiare'ema 'gā 'akwaawa apyraapa. 'Ga 'ā pājē'retea werowiare'ema 'gā pājē apyraapa.

²⁶ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē pejejemogyau jerenyra 'jawe. A'eramū je 'jau pē nupe: pēnea'ar iki pejeko ymaner are, Janeruwarete 'ga pejekatu'oge'ema uwe pejejemogyawer are. "I'akwaawe'ema 'gā", 'jau nipo 'gā pē nupe pejemogyramū. "Na'wyriara rūi 'gā", 'jau nipo 'gā pē nupe. "Tore pojeupap 'jau, e'i 'gā numiamū", 'jau nipo 'gā pē nupe. ²⁷ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te jane mū'ēi 'gā nui wemifutar imū etee futat. Ijemu'e'ema 'gā 'ga omogy wemiayuwamū, "Je te 'ā je'akwaakwaap" 'jara 'gā mojenosōu etee nipo. "Tyŷ. Ma'eramū sipo 'ga ijemu'e'ema 'gā jēmī imogyau wemiayuwamū? Ma'eramū sipo 'ga ojemu'e ma'eramū jēmī ore mogowe'em wemiayuwamū?" 'jau 'gā ojenosōu ajuowase. 'Wyriare'ema 'gā 'ga omogy wemiayuwamū 'wyriara 'gā mojenosōukaawamū. ²⁸ Ipojeupawipyre'ema 'gā 'ga omogy wemiayuwamū "jepojeupap je" 'jara 'gā mojenosōukaawamū. "Akotee ma'e 'gā", 'jau 'gā 'ā jane mū nupe numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga jane mogyi wa'yramū. ²⁹ Najane te rūi sajemogy 'ga ra'yramū. 'Ga te jane mogy wa'yramū. A'eramū jane jarejerowiaraipe'ema jarejee Jarejuwarete 'ga rowase.

³⁰ Janeruwarete 'ga te 'ā jane mujat Jejuī Kristu 'ga ree. A'eramū 'ga 'ā jane mu'akwaawukaa Jejuī Kristu 'ga upe. A'eramū Jejuī Kristu 'ga jane muesageu 'Uwarete 'ga upe. Jejuī Kristu 'ga 'ā janetywera mepyaū jane mū'jāu mama'eukwaawa 'wyriara remiayuw awi, jane mogyau 'Uwarete 'ga remiayuwamū. Jejuī Kristu 'ga futat janetywera omoit jane wi. ³¹ A'eramū ki jane jarejerowiaa 'ga ree etee futat. Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Jeremi 'ga upe rakue: "Pejeararete 'ga ree etee ki pejerowiāt pejejemogyau. Pejejeupe 'ga remiapofer are nanē ki pēē pejejerowiaa pejejemogyau nū", 'jau 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe rakue. A'eramū ki jane jarejerowiaa Jarejararete 'ga ree etee futat.

2

¹⁻² Pē pyri tekou ako je Jarejuwarete 'ga etee imome'ui pē nupe ikue. "Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri 'au ywy pe janetywera mepyawamū rakue. 'Ypeywar are 'ga ra'yra 'ga, Jejuī Kristu 'ga amanūmū janetywera mepyawamū rakue", 'jau je ako tekou pē nupe ikue. "A'eramū 'ga 'awamū jane werowiarāmū janetywera moia jane wi, jane katu'oka, jane mogyau wemiayuwamū", 'jau je ako pē nupe ikue. Nasigaty rūi futat ako je imome'wau pē nupe ikue. "Jejuī Kristu 'ga etee futat pa je amome'u tekou 'gā nupe kwy", 'jau je tekou ikue. "A'eramū pa je 'ypeywar are 'ga manūawera etee futat imome'wau 'gā nupe kwy", 'jau je tejeupe pē pype tekou ako ikue. A'eramū ako je 'ga etee futat imome'wau pē nupe ikue. Namome'u tesirūmeri nanē ako je pē nupe ikue nū. Jejuī Kristu 'ga etee futat ako je imome'wau pē nupe ikue. Namorogyta teea rūi nanē ako je amome'u pē nupe ikue. Jarejuwarete 'ga je'ega te ako je amome'u pē nupe ikue. Ymā te janeypy 'gā naeapyoī ee rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'awamū jane mueapyoukari ee. ³ Najepifuakari agawewi ako je tekou pē pyri ikue. A'etea ako je ako tepifuakare'ema pype etee futat 'ga mome'wau pē nupe ikue. A'eramū je 'jau tejeupe etee futat ikue: "Amome'u esage futat sipo je 'ga tekou 'gā nupe 'wei?" 'jau je tejeupe etee futat ikue. Pē nupe 'ga mome'uarūe'em awi tekyjau ikue. ⁴ Nate'akwaaw imū rūi je ako pē mu'ei morogyta a'je are ikue. Namoromu'jara 'gā temu'eawer imū rūi nanē je ako pē mu'jau ee ikue nū. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea temueapyoaw imū etee futat ako je imome'ui pē nupe ikue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rereko. A'eramū 'ga 'Agesagea Jejuī 'ga mome'waukaa jee pē nupe ikue. A'eramū ako 'ga 'Agesagea jeremimome'ufera rerowiarukaa pē nupe ikue. Aeremiapoe'ema nanē ako 'ga iapoukaa jee pē neape ikue nū. A'eramū ako pēē 'ga pājē resaka ikue. ⁵ 'Ga 'Agesagea futat ako Jejuī 'ga rerowiarukaa pē nupe ikue. Napeje'akwaaw are rūi ako pēē 'ga rerowiaa ikue. U'agesageu te Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga rerowiarukari pē nupe.

Janeruwarete 'ga u'akwaawamū

⁶⁻⁷ A'ere je Jarejuwarete 'ga je'eg are eapyo ma'eramū pē mu'akwaawi mama'e are. Jarejuwarete 'ga 'akwaaw imū tee je pē mu'akwaawi mama'e are. Na'ga rerowiare'ema 'gā 'akwaaw imū rūi je pē mu'akwaawi ee. Na'ga rerowiare'ema 'gā 'wyriara 'gā 'akwaaw imū rūi nanē je pē mu'akwaawi ee nū. Anure nipo 'ga rerowiare'ema 'gā juejue amanūmū ekoete te futat. Ma'eramū 'ā je pē mu'akwaawi Jarejuwarete 'ga 'akwaaw imū etee futat ee. Naeapyoī janeypy 'gā Jarejuwarete 'ga remiaporam are rakue. Ywy apoe'emaue futat 'ā Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Anure nipo jera'yra 'ga manūi 'ypeywar are 'gā tywera mepyawamū", 'jau 'ga 'ā rakue. "A'eramū je 'ga rerowiaara 'gā katu'oka 'gā mogyau teja'yramū", 'jau 'ga 'ā ojeupe rakue. A'ere 'ā janeypy 'gā naeapyoī ee rakue. "Anure Jejuī 'ga manūi janetywera mepyawamū" 'e are 'gā weapyo'e'emamū ajemogyau rakue. A'ere jane 'awamū 'ga rerowiaaramū janereapyoramū ee. ⁸ Kristu 'ga rerowiare'ema 'gā 'wyriara 'gā nanē naeapyoī 'ga ree nū. 'Ga ree weapyo re amunipo 'ā 'gā namu'amukari 'ga 'ypeywar are rai'ī. "Jejuī Kristu 'ga 'ā Janejaretea. 'Ga 'ā jane katu'okara. 'Ga 'ā pājēeteeta" 'e are 'gā weapyo'e'emamū. Ee weapyo re amunipo 'ā 'gā namu'amukari 'ga 'ypeywar are rai'ī. ⁹ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe ee rakue:

"Ojee iporomutat ma'e 'gā nupe Janeruwarete 'ga mama'e esage m'yigatu.

Niesagi jane mama'e esagea jarejeupe 'ga remim'yigatu 'jawewara.

Nienuwi futari jane 'ga remiaporama rera. Janereapyoī futari jane 'ga remiaporam are.

A'ere 'ga ojee iporomutat ma'e 'gā nupe etee futat iapoi",

'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are Isai 'ga upe rakue.

¹⁰ A'ere Janeruwarete 'ga jane mueapyoukari U'agesage upe ee. 'Ga 'Agesagea okwaapap futat. Nitywi futari 'ga 'Agesage remikwaawe'ema mū. Janeruwarete 'ga rea'ara miamū 'ga 'Agesagea okwaap. ¹¹ Sā'ā jane tee jarejea'ara kwaawa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea tee 'ga rea'ara kwaawi. ¹² Jejuī 'ga rerowiaaramū jane upe Janeruwarete 'ga U'agesage muri. Namama'eukwaawa rūi jane sireko. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea te jane sireko. A'eramū 'ga 'Agesagea jane mueapyoukaa jane upe 'ga remimurer are.

¹³ A'eramû ore pê mu'jau Jarejuwarete 'ga 'Agesagea orojeupe 'eawer are. Na'auwara 'gã nea'ar are rûi ore pê mu'ei. Orojeupe 'ga 'Agesagea 'eawer are etee te ore pê mu'ei. 'Ga 'Agesagea nanê pê nereko nû. A'eramû 'ga 'Agesagea pê mueapyoukaa ee. ¹⁴ A'ere Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gã naeapyoui Jarejuwarete 'ga je'eg are. Ojeupe 'ga je'ega jane imome'uramû nipo 'gã 'i etee ojeupe: "Ma'ja are gatu nipo 'gã je mu'ei? Ije'ëran ekoete tee 'gã ajemogyau", 'jau etee nipo 'gã ojeupe. Naeapyoui 'gã ee. Janeruwarete 'ga 'Agesagea tee jane mueapyou ee. A'eramû 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gã weapyoue'emamû futat ajemogyau ee. ¹⁵ 'Ga 'Agesage rerekwaramû etee te janereapyouoramû ee. 'Ga 'Agesagea jane mueapyoukari ee. Janeruwarete 'ga 'Agesage rerekwaramû jane jarejeapyouoramû 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gã nereko tyweaw are. A'ere 'gã naeapyoua'uweri janejemogy are. Nuerekoi 'gã 'ga 'Agesagea. A'eramû 'gã amueapyouawe'emamû.

¹⁶ Ymã we te 'ã 'ga amû ka'arana kwasari ee rakue: "Awÿja sipo Jarejuwarete 'ga rea'awa okwaap? Naani. Nitywi futari 'ga amû. Awÿja sipo 'ga mu'akwaapa mama'e are? Naani. Nitywi futari 'ga amû", 'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage rerekwaramû janerea'aramû mama'e are Kristu 'ga rea'ar imû etee futat.

3

Janeruwarete 'ga remiayup

¹ Pêê 'ã Jejui 'ga rerowiaa je 'jawe. A'eramû pêê Jejui 'ga rerowiar ire pejemogyau jepytunamû. A'ere 'ã pejemogy 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe tee jee. A'eramû je pê mu'jawarûe'em Jarejuwarete 'ga remifutar are. Sã'ã kunumiakya reapyoua'ne'ema mama'e are. Nan tee 'ã pêê. Nepêneapyou ymani 'ã 'ga remifutar are. ² Sã'ã kunumiakya kamy'ia etee i'ua. Na'ua'uweri 'ã miaro'oa. Nan tee futat 'ã pêê. Nepejemu'e ymani nipo 'ã Jarejuwarete 'ga remifutar are. Ma'eramû 'ã je mama'eaye'e'mã are etee futat pê mu'ei. Mama'eaye'e'mã are tee te 'ã pêneapyou. Nepêneapyoua'uweri futari nipo 'ã pêê mama'eay are. Ma'eramû ako je pê mu'ei mama'eaye'em are etee ra'ne futat ai'i numiamû. ³ A'eramû miamû 'ã pejemogyau Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe etee futat. Ma'eramû 'ã nepêneapyoua'uweri mama'eay are. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe etee 'ã pejemara'ne ekoeteramû pejejee. 'Ga rerowiare'ema 'gã 'jawe etee 'ã pêê pejamueu mama'e are. A'eramû ore 'jau pê nupe: "Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe etee Korîtu pewara 'gã", 'jau ore pê nupe. ⁴ Pêê mû a'e 'jau pejejaupe: "Je 'ã Paulo 'ga remimome'u rerowiaara te", 'jau a'e pêê mû. Amumeramû a'e pêê 'jau "Je 'ã Aporu 'ga remimome'ua te arowiat", 'jau pêê. Aipo 'jaramû pejemogy Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe.

⁵ Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramû jue futat ore. Pauloramû je, Aporu 'ga retee Jejui 'ga mome'ui pê nupe ikue. A'eramû ako pêê 'ga rerowiaa ikue. Janeruwarete 'ga futat ore moporowykyaukaa ojeupe. A'eramû ore araju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. ⁶ Sã'ã 'ga amû y'wa ra'ÿi tyma ko pype. A'ere 'ã amutee 'ga etee akou imuakÿmaramû. A'ere 'ã naitymarera 'ga rûi imuakÿmarera 'ga retee rûi imomoporukari. Janeruwarete 'ga tee omomoporukat imuaranupa 'jau. Nan tee futat ore. Je 'ã y'wa ra'ÿi tymara 'jawe. Aporu 'ga 'ã imuakÿmara 'jawe. Jejui 'ga ako je amome'u pê nupe ikue. A'ere 'ã Aporu 'ga pê nui je o re awau pê mu'jau, 'ga remifutar are rai'i. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga te Jejui 'ga rerowiarukari pê nupe. ⁷ Y'wa ra'ÿi tymara 'gã, imuakÿmara 'gã. Mîmera 'gã 'ã ojejukau futat oko pypiar are numiamû. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga te imomoporukari imuaranupa. ⁸ Nan tee futat 'ã ore. Je ra'ne ako Jejui 'ga mome'wau pê nupe ikue. A'ere 'ã Aporu 'ga awau pê mu'jau 'ga remifutar are rakue nû. A'eramû ore araju'jawe etee futat mama'e apou 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe ore mama'e apou 'ga remifutar imû etee futat. A'eramû Janeruwarete 'ga anure ore mepyou ojeupe oreremiapofer are. ⁹ Oromome'u pâwê pâwê etee futat ore 'ga araju'jawe. Jarejuwarete 'ga upe etee futat ore mama'e apou. A'eramû pêê 'ga remiayuwaretea futat. 'Ga etee futat ojerowiarukat pê nupe.

'Oga jara 'jawe Janeruwarete 'ga jejuka esagei pê nee. ¹⁰ Sã'ã tujugeyra 'oga apoara 'ga wwyakape'ia ra'ne imogoa jupe. Ippykokara apoara 'jawe je ra'ne ako 'ga mome'ui pê nupe ikue. A'e 'ga ita jaga iypy pe iypymotyapawamû. Nan ako je 'oga apou ppykokara apoara 'jawe ai'i. A'eramû 'ã Aporu 'ga 'ua. Sã'ã 'oga apoara 'gã amû 'oga apou iypymogatyruãrera 'ga remiapofera 'arimû. Nan tee futat ako je ra'ne Jejui 'ga mome'ui esagei pê nupe ikue. A'eramû je 'oga ppykokara apoara 'ga 'jawe futat. A'ere 'ã pê nupe je 'ga mome'u re 'ga amû 'ua pê mu'jau 'ga ree nû. Aipo 'ga 'oga apopaara 'jawe. A'eramû 'ga ippykokara 'arimû etee futat 'ga 'oga apou esagei etee futat. ¹¹ Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga rerowiarukaa janee. "Jera'yra 'ga etee ki perowiat", 'jau 'ga janee rakue. "Perowiat kasi 'gã amû kwe pe ne. Jera'yra 'ga etee futat ki perowiat", 'jau 'ga janee rakue. A'eramû 'ã Jejui Kristu 'ga futat akou 'oga ppykokar esagei 'jawe. Nitywi futari 'oga ppykokar esagei 'jawewara mû. Jejui Kristu 'ga te 'ã akou 'oga ppykokara 'jawe janee. ¹² A'eramû jane jarejamu'e

esagearamū 'oga m̄yeteeteara 'gā 'jawe. 'Oga m̄yeteeteara 'gā nemiapofera 'ā nu'ari futari 'oga. 'Oga apoara 'gā amū 'ywa'y paga etee iapou wogamū. A'eramū 'gā nemiapofera atepawa'ne'emamū. 'Gā 'jawe 'gā amū mama'e a'je are etee ajamu'ei. Mama'e a'je are moromu'jara 'gā 'oga apoar esage 'gā 'jawe. A'ere amumera 'gā 'ywa'y page'ema pyu 'oga apoara 'gā 'jawe. A'eramū 'ā 'gā nemiapofera u'aa kamēsīete. Nā'ā juonanū etee nanē ipira nū. Nan tee futat moromu'jara 'gā amū. Mama'e amutee are etee 'gā jamu'ei. ¹³ A'eramū nipo Jarejuwarete 'ga rowase ae jatykaaw ipe jane jareporowyky resaka. Sā'ā tata 'oga apopyrera resaukara. Itaoga 'ā nukai. A'eramū 'ā juowa pyu iapopyra ukaitapap. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga janeporowykyawera resaukari wowase ae majatykaaw ipe. A'eramū te nipo jane mama'e a'je are moromu'jarera 'gā kwaawi. Mama'e a'je are moromu'jarera 'gā itaoga apoarera 'gā 'jawe. Nukaipawi 'gā nemiapofera. Mama'e amutee are moromu'jarera 'gā nemiapofera nanē nipo jane ikwaapa nū. Mama'e sigaty are moromu'jarera 'gā juowoga apoarera 'gā 'jawe. Ukaipap 'gā nemiapofera. ¹⁴ A'eramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e a'je are moromu'jarera 'gā mepyau. ¹⁵ A'ere nipo 'ga mama'e amutee are ajamu'jarera 'gā nomepyi. Ukaipap 'gā nemiapofera. A'eramū 'ga 'gā mepyawe'em. 'Og ukai ma'e 'gā nūja'uweri woga 'wyrīpe. Wogakajamū 'ga ēmi 'oga 'wyr awi. A'eramū 'gā amanūme'em. A'eramū 'ga roga etee ukaitapap. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiayua 'gā amū. Janeruwarete 'ga 'gā nerawau 'gā mogyau ojeppyi. A'ere 'ga nomepyi 'gā porowykyawera, a'jeteetewi 'gā porowykye'em ire.

¹⁶ "Janeruwarete 'ga Agesagea jane sireko" 'ea 'ā pēē ikwaapa. 'Ga 'Agesagea jarejereko re jane jarejemogyau Jarejuwarete 'ga roga 'jawe. ¹⁷ Janeruwarete 'ga roga esage futat. Nitywi mama'e tywera ipype. 'Ga 'Agesage rerekwaramū jane jemogyi 'ga roga 'jawe. A'eramū mama'e amutee are moromu'jara 'gā 'ga roga mote'aara 'jawe. A'eramū 'ga jane mū woga mote'ar ire jane rerekou tyweaete ee.

¹⁸ Pēnoryp tee awi pejejee. "Je'akwaap je", 'jau nipo pēē mū pejejeupe numiamū. A'ere nipo aipoa pē'akwaawa najaneruwarete 'ga 'akwaawa rūi. "Te'akwaawa je afutat" 'jaramū pēē pejejoia peje'akwaaw ekoete awi. A'eramū Janeruwarete 'ga te pē mu'akwaapa pē mogyau. ¹⁹ Pēē 'akwaawekoetea nia'wyrī Janeruwarete 'ga upe. Ymā te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue: "Janeruwarete 'ga 'je'akwaap je' 'jara 'gā nee ikwasiarukaa rakue: 'Nepē'akwaawi pēē pejejemogyau', e'i Janeruwarete 'ga 'gā nupe", 'jau 'ga amū ikwasiaa rakue. ²⁰ Ajepeja 'ga nanē 'ā ka'arana kwasiaa ee rakue nū: "Janeruwarete 'ga 'akwaaw ekoete ma'e 'gā nea'ara okwaap. A'ere niapoa'uweri aipoa 'ga upe", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ²¹ A'eramū ki jane jarejerowiaraipe'ema 'gā amū nee. Janeruwarete 'ga 'ā mama'e esage monou pē nupe. ²²⁻²³ Pauloramū 'ga 'ā je monou pē nupe pē mu'jaramū. Aporu 'ga, Pedro 'ga. Mīmeramū 'ga ore monou pē nupe pē mu'jawamū ojee. Ywya 'ga 'ā iapou janee rakue, ipyiyara reewe rakue. Jane rekoramū Janeruwarete 'ga ojejukau esage jane ree. Jane manūnamū nanē 'ga ojejukau esage jane ree nū. 'Awamū 'ga jejuka esagei jane ree. Anure nanē nipo 'ga jejuka esagei jane ree nū. A'eramū ki jane jarejemuaēme'ema mama'e are. Janeruwarete 'ga mama'e jararetea. Janeruwarete 'ga 'ā Kristu 'ga Ruwaretea. A'eramū Kristu 'ga janejararetea. A'eramū jane 'ga remiayuwamū mama'e jara 'jawe nanē jarejemogyau nū.

4

Kristu 'ga remimonofet

¹ Kristu 'ga upe oporowyky ma'eramū ore jemogyi. "Pekwap 'gā mueapyou Jarejuwarete 'ga je'eg are", 'jau Kristu 'ga oree ikue. "Ymā 'ā pēpyy 'gā naeapyou ee rakue. A'ere je 'awamū pē mueapyou ee. A'eramū pēē 'awamū 'gā mu'jau ee, 'gā mueapyou ee", 'jau Kristu 'ga oree ikue. ² Maran oporowyky ma'e 'gā mama'e apoi morowyky jara 'ga upe? 'Ga 'eawer imū etee futat 'gā porowykyi 'ga upe. A'ea esage 'ga upe. ³ Nan tee futat je. Kristu 'ga upe je porowykyi tekou. A'eramū je tejeupe 'ga 'eawer imū etee teporowykyau. A'eramū nipo jeporowyky 'ga muorypa. Najerorywi je pē'eawer are. "Paulo 'ga oporowyky esage Jarejuwarete 'ga upe" 'e are je najerorywa'uweri. Tekotee 'gā 'eawer are nanē je tejurywe'emamū nū. Kristu 'ga 'e are etee tejurywamū tekou. Tejea'ar are miamū je tejurywe'emamū. ⁴ Tejemiapo a'wyrē'em are nanē je tejea'are'emamū tekou. A'eramū je tepy'a'wyrē'emamū tejemiapofer are. A'ere je na'ei tejeupe: "Jeresage te je tekou", na'ea'uweri je tejeupe. Jejararete 'ga etee futat e'iarū jee: "Eneresage ene jee", e'iarū jee. Jea'wyrē'emamū nanē 'ga 'jau jee nū. ⁵ A'eramū ki pēē 'jawe'em pejejaupe: "Nenea'wyrī ene Jarejararete 'ga upe", 'jawe'em pēē pejejaupe. Janejararete 'ga te janea'wyrē'ema okwaap. Ywag awi ojewyr ire te nipo 'ga jane majatykai wowase. A'eramū nipo 'ga janeremiapofera resaukaa jarejaupe. 'Awamū jane janereapyou futari jemime jarejemiapofera mama'e are. A'ere 'ga anure esaukari jane. Jarejuea'ar are janereapyou'ema

miamū futat 'ga esaukaa janee. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Eneresage ene jee”, 'jau nipo 'ga janee, janereko esage re.

⁶ Pēneko esage are pē mu'jawamū je jemome'ui pē nupe. Aporu 'ga nanē je amome'u pē nupe nū. A'eramū ki pēē pejejemu'jau ymāwarera 'gā nemikwasiarer are, “pejejuka esage pāwē pāwē etee ki 'gā nee”, 'ga 'eawer are. Pereko tywet nanē kasi 'ga amū ne. Pereko esage pāwē pāwē etee futar iki 'gā. ⁷ Jarejuwarete 'ga upe jane jemogyi jareju'jaju'jawe etee futat. Naeakwar amuteeteei futat ae ajemogyau 'ga upe. 'Ga etee futat mama'ea wapoukat janee. 'Ga jarepoare'em ire amunipo 'ā jane niapo mama'ea 'ga upe. 'Ga te 'ā mama'ea amut janee. A'eramū pēē pejejemogyau peju'jaju'jawe etee futat. Nepētywi futari pēē mū pejejuapyraaparamū. A'eramū ki pēē pejejerowiaraipe'ema nanē pejejee nū.

⁸ “Orety p katu katu ore mama'e pyu. A'eramū ore oroporiae'emamū”, 'jau futatee nipo pēē pejejaupe. “Janeruwarete 'ga ore mogyau 'wyriaramū 'gā nupe”, 'jau futatee nipo pēē pejejaupe. Aipo a'je re amunipo 'ā 'ga ymā we ore mogyi 'wyriaramū rai'i. Anure te nipo Janeruwarete 'ga jane mogyau 'wyriaramū a'jea futat. Aere 'ga 'awamū najane mogyi we 'wyriaramū. ⁹ Ore 'ā Kristu 'ga remimonofera agawewi. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga ore mogy akotee ma'e 'jawe etee futat. Iapisipyrama 'jawe etee futat 'gā ore rereko. Sā'ā 'gā ia'wyre'ema 'gā apisia ajuowase. Nan tee futat nipo ore jemogyi 'gā nowase. Ywagipewara 'gā nowase, ywy pewara 'gā nowase. Mīmera 'gā nowase nipo ore jemogyi ia'wyre'ema 'jawe. ¹⁰ A'eramū nipo Kristu 'ga rerowiaraipe'ema 'gā 'jau oree: “Takwaawe'ema 'gā ajemogy”, 'jau nipo 'gā oree, Kristu 'ga ore imome'u are. Aere 'ā pēē nanarūi pe'je: “Jane 'ā jane'akwaap Kristu 'ga ree”, 'jau etee 'ā pēē pejejaupe, pejejerowiaraipe etee pejejee. Aere 'ā ore akotee ma'e 'jawe ete. Aere 'ā pēē 'wyriara 'jawe pejemogy. Ore ree 'ā 'gā opojejuka esage'emamū. Aere 'ā pē nee 'gā opojejuka esageramū ajemogyau. ¹¹ Ore te 'ā aruata arawau kwe pe. Orojety'apoita 'ā arakou. Oro'yuweja rerekou. Orojaitypawamū futat 'ā arakou. Amumē 'gā amū ore nupūa jepi. Nitywi agawewi futat ore'wya. ¹² Oporowrykyau 'ā ore kwaiwete. A'eramū 'ā ore arafuakapawamū arajemogyau. Orojeupe 'gā je'egaiwamū 'ā ore 'jau etee 'gā nupe: “Jarejuwarete 'ga pē nereko esagea te ore arafutat”, 'jau etee ore 'ā 'gā nupe orojeupe 'gā je'egaiwamū jepi. Orojereko tyweramū ore arajuagamū etee futat jupe jepi. ¹³ 'Gā amū arakurawamū ore oroje'ega esage etee futat 'gā nupe jepi. Jeju 'ga rerowiaraipe'ema 'gā nupe ore jemogyi yty 'jawe.

¹⁴ Aere je napē mojenosiawamū rūi je ka'arana kwasiari pē nupe. Pē mu'akwaapawamū te je ikwasiari pē nupe. Pēē 'ā jera'yra 'jawe jee. Jeporomutat je pē nee. A'eramū je pē mu'akwaapa mama'e are. ¹⁵ Kwaiwete agawewi nipo pē mu'jara 'gā. Teis mīu agawewi nipo 'gā pytuna. Aere marepeji tee pēnuwa 'jawewara. Pejejeupe Jeju 'ga je imome'uramū pēē 'ga rerowiaa pejejemogyau 'ga remiyuwamū. A'eramū je pēnuwa 'jawe. ¹⁶ A'eramū je 'jau pē nupe: Pejemu'e je ree. Mama'ea peapo je 'jawerimū etee futat, a'e je pē nupe. ¹⁷ A'eramū je Timoteo 'ga monou tejeke esage are pē muea'aawamū. Timoteo 'ga jera'yra 'jawe jee. Oporowryky esage 'ga Jarejararete 'ga upe. Jeporomutat je 'ga ree. A'eramū je 'ga monou pē nesaka. Jereko esage are nipo 'ga pē muea'ari. “Paulo 'ga ako esage etee Jarejararete 'ga remifutar imū”, 'jau nipo 'ga pē nupe. “Jarejararete 'ga ree ojemujar ire 'ga reko esagei 'ga remifutar imū etee futat”, 'jau nipo 'ga pē nupe. “Jarejararete 'ga ree ojemujar ire 'ga ree. Kristu 'ga rerowiaaramū pē nupe nanē nipo 'ga jereimime'ufer are pē muea'aa nū. Pē pype tekou ako je pē mu'ei pēneko esage are ikue. A'eramū nipo 'ga pē muea'aa ee. Kwe pe 'gā mu'eawer imū etee futat ako je pē mu'jau tekou ikue.

¹⁸ “Nuru'jawi futari Paulo 'ga jane pyri nū'ū”, 'jau nipo pēē mū pejejaupe rai'i. “A'eramū nipo 'ga oreremiapo resake'ema re'ā”, 'jau nipo pēē mū pejejaupe rai'i. A'eramū nipo pēē aipo 'jaramū pejejerowiaraipe pejejee rai'i numiamū. ¹⁹ Aere nipo je oi futari pē pyri. Jarejararete 'ga teo futaramū nipo je oi futari pē nesaka. A'eramū nipo je ojee ojerowiaraipe ma'e 'gā nesaka, tejeau tāmējē 'gā nesaka. Maranamū nipo je 'gā nera renupawer imū etee futat 'gā nesaka. “Jarejuwarete 'ga pājēa te 'gā wereko? Naani te ra'u nū?” 'jau nipo je 'gā nesaka. ²⁰ Opājē mū mama'e apoara 'gā tee Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamū. “Janeruwarete 'ga je'wyriara”, 'jar ekoeteara 'gā te 'ga nomogyi futari wemiayuwamū. Opājē mū mama'e apoara 'gā etee te 'ga omogy wemiayuwamū. ²¹ Ma'ja sipo ajee pefutat? Pejejeupe jeje'eg wyrafena te ra'u pefutat nū? Pejejeupe jeje'eg wyrafene'ema te ra'u pefutat nū? Pejejeupe jeje'eg wyrafene'ema futaa ki pepoit mama'e tywera apo awi.

5

Mama'e tywera apoawet

¹ “Korītu pewara 'ga amū mama'e tywera wapo ajemogyau”, 'jau 'gā amū pē mome'wau jee ai'i. “Uwa 'ga remireko ēē 'ga wereko”, 'jau 'gā imome'wau jee ai'i. Nanuara nia'wyri

Janeruwarete 'ga upe. Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā miamū nuapoa'uweri aipoa. Ma'eramū ajee "Jeju 'ga rerowiaara je" 'jaramū aipo peapo nū? Nia'wryi aipo apoa. ² Ma'eramū sipo ajee pejerowiaraiw etee pejee? Pejejepype mama'e tywera apoara 'gā amū nekoramū amunipo 'ā pē'arasig te ee. Pejeje'ega amunipo 'ā 'uwa remireko rerekwara 'ga upe rai'i, 'ga mosōu amunipo 'ā pēē nanuar awi rai'i. "Nia'wryi nanuara Janeruwarete 'ga upe", 'jau amunipo 'ā pēē 'ga upe rai'i. Ma'eramū sipo ajee pēē nanuar awi 'gā mosīe'em ire pejerowiaraiwa ekoete pejee? Pepe'a mama'e tywera apoara 'ga pejejewi. Maran gatu amunipo 'ā 'ga nan werekoramū ajemuaēme'ema. ³⁻⁵ Muku agawewi te 'ā je rekoī pē nui. A'etea je jerea'at au'jeteramū pē nee. A'eramū je pē pype ako ma'e 'jawe futat. A'eramū je 'jau pē nupe: Janejararete 'ga te ako opājēa amut jee ikue, je mogou omome'waramū ikue. A'eramū je 'jau aipoa mama'e tywera apoara 'ga upe: "Mama'e tyweretea a'e ereapo Jarejuwarete 'ga upe. Jui epoire'ema nipo nereoi futari 'ga pyri", 'jau je 'ga upe. Jeju 'ga je'eg imū je 'jau 'ga upe. Pejatykaramū tejea'aramū pē nee. A'eramū je pejatykaramū pē pype ako ma'e 'jawe tekou. A'eramū pēē pejejea'aramū je ree. Jarejararete 'ga je'eg imū je 'i pē nupe: Pejetykaaw ipe ki pe'je mama'e tywera apoara 'ga upe: "Ejepe'a ore wi. Mama'eukwaawa 'wryiara upe te 'ā mama'ea ereapo ekou", 'jau ki pēē 'ga upe. "A'eramū ene ejemu'jaga mama'eukwaawa 'wryiara remiayuwamū ekou", 'jau ki pēē 'ga upe. "A'eramū nipo ene ewawe'em Jarejuwarete 'ga pyri", 'jau ki pēē 'ga upe. Maran gatu nipo 'ga aipo renupa ajemuaēme'ema. A'eramū nipo 'ga ajemuaēm ire opoia jui. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'ga tywera moiri 'ga wi nū, 'ga katu'oka Janejararete 'ga rowase jane jatykaaw ipe.

⁶ A'eramū pēē pejerowiaraipe'ema pejee. Sā'ā kanape'i apoara 'gā ijopypeawa mojopypea u'i are. Ināinānī'i etee agawewi 'gā imonou imojopypeu ee. A'etea u'i omojerap. Nan tee futat ae mama'e tywera apoara 'gā nesag ire ae jemu'ei 'gā nee. ⁷ Sā'ā ore judeuramū kanape'i jopypeawa ymanera momopora orojewi, maraka apo enune. Nan pejekatu'ok mama'e tywer awi. A'eramū pēē pejejesageramū pejejomogyau Jarejuwarete 'ga upe. Werowiarāmū Jeju 'ga pē katu'ogi pētywer awi. A'eramū futat pēē pejejeateeramū jui. Sā'ā ore judeuramū oreypy 'gā Egitu wyy awi o enune karupa'mī jukaa, wy reko'woga y'a pype rakue. A'eramū 'ā 'gā imonykya 'okwar are rakue. A'eramū 'ā 'oga pypewara 'gā amanūme'em rakue. Nan tee futat 'awamū Kristu 'ga manūi janetywera mepyawamū rakue. A'eramū 'ga werowiarāmū pē katu'oka pētywer awi. ⁸ Sā'ā ore judeuramū oreypy 'gā maraka apoa Egitu wyy awi wenū'ēawer are wea'aawamū. Maraka apou 'gā kanape'i jopype'ema apou i'wau rakue. Nan tee futar iki jane jarejee Jeju 'ga manūawer are janerea'at jarejomogyau. A'eramū ki jane jarepoia mama'e tywera apo awi, mama'e a'jee etee futat iapou.

⁹ Ka'arana je akwasiat imonou pē nupe ikue. "Pekotee mama'e tywera apoara 'gā nui", 'jau je ikwasiaa ka'aran are imonou pē nupe ikue. ¹⁰ Aipo are je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. NaJeju 'ga rerowiare'ema 'gā nee rūi je imonoi ikue. "Ga rerowiaara ore", 'jar ekoeteara 'gā nee te je ikwasiaa imonou ai'i. Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā 'ā mama'e tywera etee futat wapo. Ajuemireko are 'ā 'gā nekoī. Ojomen are 'ā kūjāmera 'gā nekoī. Okaraemā me'yi are etee 'ā 'gā nea'aramū. Amunarūmū 'gā 'ā mama'e are. Maira'me a'agawa etee 'gā 'ā amuoryp. Mīmera etee 'ā Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā mama'e tywera wapo. A'eramū amunipo 'ā pēē 'gā nui pejejepe'a re wyy awi we futat pejejepe'au. ¹¹ A'ere je na'gā nee rūi aipoa ka'arana kwasiari pē nupe ai'i. "Ore Jeju 'ga rerowiaaramū", 'jar ekoeteara 'gā nee te je ikwasiaa imonou pē nupe ikue. Jeju 'ga rerowiaa 'me 'gā jeu'woge'em are etee je imonou ikwasiaa ai'i. Werowiat 'me te 'gā 'ga. A'ere 'gā naeatee mama'e tywera apo awi. 'Gā amū nipo akou ajuemireko are. Kūjānamū nipo 'gā amū akou ojomen are. 'Gā amū nipo okaraemā me'yi etee wea'aramū ajemogyau. 'Gā amū nipo maira'me a'agawa muoryw are etee wea'aramū ajemogyau. 'Gā amū nipo ojoje'ēwu'jaga. 'Gā amū nipo kawājajaiwa rykuā. 'Gā amū nipo amunarūmū mama'e are. Aipo 'gā nee te je ka'arana kwasiari imonou pē nupe ai'i. Pekotee ki 'gā nui. Pejemi'wat nanē kasi 'gā pyri ne, 'jau je pē nupe ai'i.

¹²⁻¹³ Janeruwarete 'ga te nipo e'i Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā nupe: "Nepēa'wryi pēē", e'iarū 'gā nupe. Je "Nepēa'wryi pēē", na'ea'uweri 'gā nupe. A'ere jane Jeju 'ga rerowiaara 'gā mama'e tywera aporamū jane je'egi futari 'gā nupe: "Peapo awi nanuara", 'jau ki jane 'gā nupe. "Nepeapo mama'ea Jarejuwarete 'ga remifutar imū ra'e", 'jau ki jane 'gā nupe, 'gā mosōu mama'e tywera apo awi. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe ee rakue: "Pemono ki mama'e tywera apoara 'gā pejejewi", 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

6

Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe etee ki pejemogytaukat

¹ Jeju 'ga rerowiaaramū kasi peo pejejaupe pejeje'egay re 'ga rerowiare'ema 'gā nupe pejemota'waukaa pejejaupe ne. Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe etee futar iki pekwap pejejemome'wau. A'eramū 'gā futat oje'ega pē nupe pē mota'wau pejejaupe. "Nenea'wryi ene Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo jane 'gā amū nupe. "Energage ene Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo jane 'gā amū nupe. Aipoa pekwaap. ²⁻³ Anure nipo Janeruwarete 'ga jane mogyau opoirūnamū. A'eramū nipo jane 'ga rowase ijatykaarūe'ema 'gā pe'au 'ga wi. Wyy pewarera 'gā, ywagipewara 'gā. Mīmera ijemogyarūe'ema 'gā nipo jane imonou 'ga wi Jarejararete 'ga poaa. Mīmera apoaramū sipo ajee nepemojyrūarūi mama'e tywe'ri apoarera 'gā mogyau ajaupe? Nepejemogyppygi te ra'u Jeju 'ga rerowiaaramū pejejee nū? ⁴ A'eramū ki pēē Jeju 'ga rerowiaaramū pejewawe'em 'ga rerowiare'ema 'gā 'wryiara upe pejejemogyarūkaa pejejaupe. Na'gā nee rūi pejemogyppyk. ⁵ Ma'eramū sipo nepejenosī pejejemome'wau 'ga rerowiare'ema 'gā nupe? Nitywi sipo i'akwaap ma'e 'ga amū pē pype pejejaupe pejejemota'waawamū? ⁶ Ityp futat nipo Janeruwarete 'ga 'Agesage pyu i'akwaap ma'e 'gā amū. A'etea 'ā pejemome'u Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā nupe etee rai'i pejejaupe pejejemota'waawamū rai'i.

⁷ Pejamuea nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā nupe pejomota'waukara taetu nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. Pejejeupe 'ga amū mama'e tywera aporamū pejejuagamū jupe. "Pejejepyyke'ema 'ga ree" 'ea te esage Janeruwarete 'ga upe. "Pejekaraemā are 'gā amū munarūnamū pejejuagamū jupe. Pejejepyyke'ema 'gā nee" 'ea te esage futat.

⁸ A'ere 'ā pēē nanarūi. Pēē we 'ā mama'e tywera peapo pejejaupe. Pēē we 'ā pejemunarūmū pejekokaraemā are. Pejejewirera 'jawewara 'gā nui miamū 'ā pēē pejemunarūmū. Pēē nanē 'ā mama'e tywera peapo nū. ⁹ "Namama'e tywera apoara rūi Janeruwarete 'ga omogy 'wryiaramū ojeppyri ae upe" 'ea 'ā pekwaap. A'eramū ki pēē pejejemoryteewe'em pejejee. "Mama'e tywera apo awi je nopoiri agawewi. A'etea nipo Janeruwarete 'ga je mogou 'wryiaramū ojeppyri re'ā", pe'je kasi ne. Au'je ki pejemorytee re pejejee. Na-Janeruwarete 'ga remiaiyuwamū rūi ae mama'e tywera apoī. Ajuemireko are ako ma'e 'gā na'ga remiaiyuwa rūi. Ojomen are ako ma'ea kūjāmera na'ga remiaiyuwa rūi. Maira'me a'agawa muorypara 'gā na'ga remiaiyuwa rūi. Kūima'e 'gā amū nipo opoia wemireko are oko awi. A'eramū nipo 'gā kūima'eramū etee futat akou ajuee. Aipo apoara 'gā taetu na'ga remiaiyuwa rūi. ¹⁰ Mama'e are amunarū ma'e, okaraemā me'yi etee ea'at ma'e, kawīajaiwa 'wat, ojoje'ēwu'jagat, ojomoryteeat. Mīmera 'gā najaneruwarete 'ga remiaiyuwa rūi. ¹¹ Nan tee futat 'ā pēē mū pejejemogyau rakue. A'ere 'ā 'awamū Janejararete 'ga ako pē pireita pētywer awi ikue. A'eramū 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau pē nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē mogyau 'ga remiaiyuwamū.

Ojeupe mama'e esage apoawamū te 'ga jane apoī rakue

¹² Pēē mū nipo 'jau pejejeupe: "Aapo katu katu futat te je mama'ea 'wei", 'jau nipo pēē pejejeupe. "Nitywi futari 'Ereapo kasi aipoa ne', je upe 'jara 'gā 'wei", 'jau nipo pēē pejejeupe. A'jea futat peapo katu katu mama'ea numiamū. A'ere amumera nia'wryi pē nupe. Je nanē amunipo 'ā a'e pē nupe: "Tejemifutar imū etee futat je mama'e apoī" 'jaramū amunipo 'ā je 'i pē nupe. A'jea futat. Amumera resageramū jee numiamū. A'ere amunipo 'ā je tejea te nam'yi wyyapi ee. ¹³ Pēē amunipo 'ā 'jau mama'e resaka ypy we: "Janerewek jane ra'e", 'jau amunipo 'ā pēē pejeku'iramū mama'e are. A'eramū nipo pēē mama'e 'wau. A'ere anure nipo Janeruwarete 'ga temi'u mateepawi janerewega reewe. Nan tee nipo 'gā amū kūjā resaka ypy we 'jau ojeupe "Amogyta je kwea kūjā tejee ra'e", 'jau nipo pēē mū pejejeupe. A'eramū futat nipo aku'iaiwamū ee. A'jea futat 'ga ku'iaiwamū ee numiamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'ga ku'iaipawera mu'jagi 'ga 'arasigamū etee. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga jane apoī rakue. A'ere 'ga namama'e tywera apoawāu rūi jane apoī rakue. Nakūjā are etee rūi 'ga jane apoī rakue. Najomen are tee rūi 'gā 'ā kūjā apoī rakue. Ojeupe mama'e esage apoawamū te 'ga jane apoī rakue. 'Ga futat mama'e apoukaa janee nū. ¹⁴ 'Ga futat nanē Janejararete 'ga moferapa opājē mū etee futat 'ga manū re rakue. A'eramū 'ga anure jane nanē jane moferapa opājē mū etee futat nū.

¹⁵ Kristu 'ga ree jarejemujar ire jarejemogyau 'ga pira 'jawe etee futat. A'eramū janeretea 'ga ma'ea futat. Aipoa 'ā pekwaap. Ma'eramū sipo aje jane Jarejararete 'ga rete mujari kūjāmene'em are? Nimujararūi futari jane 'ga retea kūjā amū ree. ¹⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue: "Kūima'e 'ga amū wemireko ēē rerekokatu re 'gā majepeī teewara 'jawe futat 'gā nekoī", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. A'eramū kūima'e 'ga kūjā mū rerekokatu re majepeī teewara 'jawe futat ajurekou. ¹⁷ A'eramū jane nan tee futat Jarejararete 'ga ree jarejemujar ire jarejemogyau majepeī teewara 'jawe 'ga upe.

¹⁸ A'eramū ki pēē pejekowe'em pejejuemireko are. Kūjāmeramū nanē pēē pejekowe'em pejejomen are. Kunumūūnamū, kūjāmukuramū pejekowe'em pejejee. Peko nipo pejejee 'eramū pēē pejejuerekou tāmējē. A'ea te Janeruwarete 'ga afutat. Amumera mama'e tywera apoa nomotyweri aeretea. A'ere ajuee ae rekoa aeretea we futat imotyweri. ¹⁹ Janeruwarete 'ga U'agesagea amut janee. A'eramū janepira Janeruwarete 'ga 'Agesage roga. A'eramū 'ga 'Agesage akou jane pype. ²⁰ Ypewwar are amanūmū Jejui Kristu 'ga janetywera mepyau janee, jane mogyau 'ā wemiayuwamū. A'eramū ki jane jarejemogyau esage 'ga upe. Janejemogy esage resag ire nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorywi jane ree.

7

Emireko ma'e 'gā, imen ma'e 'gā netee

¹ Ka'arana 'ā pekwasiat imua jee rai'i. "Esage te aeremirekoa? Aeremirekoe'ema te ra'u esage nū?" 'jau 'ā pēē imua ka'aran are ikwasiaa jee rai'i. A'eramū je 'jau pē nupe: Esagea futat aeremirekoa. Aeremirekoe'ema nanē futat esageay nū. ² A'ere 'ā ae amumeramū kūjā mū esage pāwē gatu ete etee. A'eramū ki pēē nan etee pejekowere'emamū kūima'eramū pejejemirekoramū tāmējē futat. Kūjānamū nanē pēē pejemena'ā tāmējē futat nū. ³ Pejemenā pejejee ekoramū "najeremiarūi je ene ree", 'jawe'em pejemena upe. Kūima'eramū nanē pēē kūjā pejejee ekoramū pēē nanē "najeremiarūi je ene ree", 'jawe'em pejejemireko upe. ⁴ Pejuereko ki pejejuemifutar imū etee futat. Peje'er are kasi pejejaupe ne. Kūima'eramū, kūjānamū 'jau. ⁵ A'eramū pēē Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau etee pejekowe'em pejejee ra'ne. "Jarejuwarete 'ga upe jareje'ega monou jane nikoi jarejuee", 'jau ki pēē pejejaupe. 'Ga upe pejeporogytau etee futat pejekowe'em pejejee ra'ne. 'Ga upe pejeje'ega monopaw ire tāmējē peko pejejee nū. Kasi a'e pe pejomogoukat kūjā mū ree ne. A'eramū futat nipo kūjā nanē weateeramū kūima'e 'ga amū ree nū. A'eramū nipo pēē mama'eukwaawa 'wyrriara remifutar imū iapoukaa pejejaupe.

⁶ "Pēnemireko awi", na'ei je pē nupe. Pejejemirekoweramū ki pejejuereko etee futat. ⁷ Je 'ā najeremirekoi tekou. Je 'jawe pē nekoa amunipo 'ā esage futat jee numiamū. A'ere 'ā ae naju'jaju'jawe tee rūi te. Janeruwarete 'ga jane mū opoat mama'e tywera apoe'em are. A'eramū 'ā jane amumeramū jarejemirekoe'emamū futat. A'ere 'ā amumera 'gā nupe ayeteramū 'gā nemirekoe'ema. Nauagi 'gā kūjāe'eme oko upe. A'eramū ki pēē nanuaramū pejejemirekoramū tāmējē futat. Kasi a'e pe mama'e tywera peapo ne. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā nemireko futaa.

⁸ Ojeteē ijemogywet ma'eramū te ajee je 'i pē nupe: "Pēnemireko kasi ajee aipo 'jaramū pejejemogyau ne. Je 'jawe pejemogy", 'jau je pē nupe. ⁹ A'ere ki pejejetee pejejemogy upe pejejuage'emamū pēnemireko tāmējē futat. Kūjā mū rowy'ar ekoete are aerea'ara nia'wryri Janeruwarete 'ga upe. Kūjāmeramū nanē nū kūima'e mū rowy'ar ekoete are etee pēnea'ara nanē nia'wryri Janeruwarete 'ga upe.

¹⁰ Awamū je 'i emireko ma'eramū pē nupe, omenat ma'eramū pē nupe nanē nū. Nateje'ega etee rūi je imome'ui pē nupe. Jarejararete 'ga 'eawer imū etee futat je imome'ui pē nupe. Pejemenā kasi peetyg inē. ¹¹ Pejemenā retyg ire ki pejewyru'jap pejejaupe nū. A'eramū 'ā pejewyr esage etee futat pejejaupe. Pejejaupe pejewyru'jape'ema pēē pejejetee futat pejekou. A'eramū pēē kūima'eramū emireko ma'eramū pejejemireko retyke'ema futat.

¹² Amumeramū pē nupe je teje'ētea te imonoi 'awamū. (NaJarejararete 'ga je'eg imū rūi je imonoi pē nupe 'awamū. Teje'ēteu te je imonoi pē nupe 'awamū). Kūima'eramū nipo pēē mū Jejui 'ga rowwiaaramū pejekou. A'eramū nipo pēnemirekoa na'ga rowwiaara rūi. A'etea nipo ēē niporetygiwiri ene ree. A'eramū ki pereko ete futat pejejemirekoa retyke'ema futat.

¹³ Kūjāmeramū nanē nipo pēē mū Jejui 'ga rowwiaaramū nū. A'eramū nipo pēmena na'ga rowwiaara rūi. A'etea nipo 'gā niporetygiwiri pē nee. A'eramū ki pereko etee futat 'gā netyke'ema. ¹⁴ Pēmena nipo nuerowiari agawewi Jejui 'ga. NaJaneruwarete 'ga remiayuwa rūi agawewi nipo 'gā. A'ere pē nee wejue te 'gā nekoi Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'jawewaramū. A'eramū nipo 'ga ojejukau esage 'gā nee, pē nee 'gā poretygiwere'emamū wejue. Kūima'eramū nanē nipo pēē mū pejekou Jejui 'ga rowwiaa. A'ere nipo pēnemirekoa na'ga rowwiaara rūi. NaJaneruwarete 'ga remiayuwa rūi pēnemirekoa. A'ere 'gā omen are te 'gā nekoi 'ga remiayuwa 'jawewaramū. Ojejukau esage wejue 'ga 'gā nee, pē nee 'gā poretygiwere'emamū wejue te. A'eramū pēē 'gā nerajemogyau esage. Kasi a'e pe pēna'yla 'gā Janeruwarete 'ga remiayuwe'ema 'gā na'yra 'jawe ne. 'Ga rowwiat pāwēara 'jawe futat pēē 'ga upe. ¹⁵ Janeruwarete 'ga pēta'waa afutat ajaupe. A'eramū kūjāmeramū kasi ajee pēpotyp pejemena 'ga pejewi iporetygiwiramū ne. Kūima'eramū nanē kasi ajee pejejemirekoa pēpotyp pejewi iporetygiwiramū ne. A'ere pejewi 'ga rowwia'ema

'gā poretygiwere'emamū pereko ete futat 'gā. ¹⁶ Maran gatu nipo pē nereko re pēmena 'ga Jeju 'ga rerowiare'ema. A'eramū pēē 'gā netyke'ema. Kūima'eramū nanē nipo pē nee pēnemireko 'gā Jeju 'ga rerowiaa. A'eramū ki pēē pejemireko 'gā netyke'ema pejejewi 'gā poirowere'emamū.

Mama'ea ki peapo 'ga remifutar imū etee

¹⁷ Janeruwarete 'ga opājē amut janee, ojeupe jane moporowykyaaukaawamū. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat. Pejejopit jewatee are pejemā'jāue'em futat. 'Gā 'ā 'gā te nū. Pēē 'ā pēē te nū. Judeu 'gā etee te ijewak ma'ea ajemogy. Aipoa je amome'u pē nupe, Jeju 'ga rerowiaaramū pē nupe najuejue etee futat. ¹⁸ Amumeramū nipo pēē Jeju 'ga rerowiaaramū imojewagipyramū pejemogyau. A'ere kasi pejejewaga porera peyw ine. Amumeramū nipo pēē imojewagipyre'emamū futat. A'eramū kasi pēē nanē pejemowagukat 'gā nupe ne. ¹⁹⁻²⁰ Naaejewag are rūi Janeruwarete 'ga ae futari. A'eramū pēē pejejea'are'emamū aipo are. 'Ga je'ega jane enuwa te esage 'ga upe. A'eramū pēē 'ga je'ega te enupa. ²¹ Jeju 'ga rerowiar enune 'ā pēē mū pejeme'egukat 'gā nupe ka'aranūū are rakue. A'eramū pēē pejemogyau 'gā nemifajamū. A'eramū ki pēē pejeporowykyaau pejemogyau peje'wyrara 'ga upe etee futat. A'ere peje'wyrara ojewi pē nee iporomonoramū, pejepe'a futat 'ga wi. ²² 'Gā nemifai 'gā 'ā mama'ea wapo o'wyrara 'ga remifutar imū etee futat. Nuapoi 'gā mama'ea wemifutar imū etee futat. A'ere 'ā ojeupe te oporowyky ma'e 'gā mama'e apoi wemifutar imū etee futat. A'ere 'ā jane Jeju 'ga rerowiar ire jane jemogyi jareju'jaju'jawe etee futat mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat. ²³ Sā 'ā 'gā amū ka'aranūū monoa ajaupe, ajamuawamū wemifajamū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane muri ojeupe wa'yra 'ga janetywera mepy re. A'eramū ki jane mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat. 'Ga rerowiare'ema 'gā nemifutar imū kasi mama'ea siapo ne. 'Ga remifutar imū etee futar iki mama'ea siapo. ²⁴ Pēē 'ā Jeju 'ga rerowiaaramū je 'jawe. A'eramū je 'jau pē nupe: Ako etee futat ae Jeju 'ga rerowiaaramū. Nojemowagi futari ae 'ga rerowiaaramū. Najewak ma'eramū etee rūi futat ae reko 'ga remiayuwamū. 'Gā nemifajamū nipo pēē Jeju 'ga rerowiaa. A'eramū pēē a'efer ipe etee futat pejemogyau pejeporowykyaau peje'wyrara 'gā nupe. Pejeka'jame'ema futat pejeuarera 'gā nui. Pēē mū nipo pejeporowykyaau pejemogyau pejejeupe etee futat 'ga rerowiar enune. A'eramū nipo pēē a'efer ipe etee futat pejemogyau pejejeupe pejemogyau pejejeupe pejemogyau pejejeupe pejemogyau 'gā amū upe. Aipoa Janeruwarete 'ga afutat. 'Ga 'ā pē poaa mama'e apo are.

Ojeteewara 'gā, imen manū ma'e 'gā netee

²⁵ Je upe ka'arana kwasiaa imua ako pēē pejepronupa ojeteewara 'gā nee jee rai'i. A'ere Janejararete 'ga namu'e 'gā nee rakue. Aipo je'ea nipo jaruete futat 'ga upe. Ojeupe ia'wyre'em ire amunipo 'ā 'ga je mu'akwaawi ee. "Enē me kasi 'gā nupe ne", jau amunipo 'ā 'ga jee. A'eramū je tejea'aw imū etee futat ikwasiaa ka'aran are pē nupe. Janeruwarete 'ga futat te 'ā ajemuaēm je ree. A'eramū 'ga je mogou ojeupe oporowyky ma'eramū. A'eramū ki pēē jeje'eg are pejemogyau futat. ²⁶⁻²⁷ Anure nipo Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiaaramū jane rereko tyweretei. Ma'eramū 'ā ojeteewaramū nepēnemirekoi futari pejemogyau. Emireko ma'eramū pēē pejemireko retyke'ema futat. ²⁸ A'ere namama'e tywera apoa rūi poromū, pēnemirekoa. Kūjāmukuramū nanē pēē namama'e tywera apoa rūi pejemena nū. A'ere 'ā emireko ma'eramū namajepei tee rūi futat 'gā nemiapoa mama'ea. Ojemū'uekaa, oporowykyaau ka'aranūū are wemireko raity muawamū. Emireko ma'e 'gā 'ā ajemuaēma kwaiwete mama'e are ajemogyau. A'eramū je a'eramū 'jau pē nupe: "Ojeteewaramū kasi pēnemireko futat pejemogyau ne", jau je pē nupe. Mama'e are pēnea'are'ema je afutat. Kūjā nanē 'ā mama'e apou omena 'ga upe nū. A'eramū nanuara 'gā nupe wayramū rēwējēmī Jeju 'ga mome'ua 'gā nupe. Nipoetai rēwējēmī 'gā ee. Ojeteewaramū te ajee 'ā aea majepe ete rēwējēmī aeporowykya. A'eramū Jeju 'ga mome'ua waye'emamū ae upe. 'Ga mome'u are etee futat 'gā wea'aramū.

²⁹ Kamēsīete nipo Jeju 'ga ruri 'awa ywy mateepapa. A'eramū ki pēē emireko ma'eramū pejemogyau Jeju 'ga remifutar imū etee mama'e apou ojeteewara 'jawe. ³⁰ Ojoo'o ma'eramū pēē pejejea'are'emamū peje'arasig are etee. Kamēsīete nipo Jeju 'ga ruri. A'eramū ki pēē pejejea m'yina 'ga ree etee futat. Iku'i ma'eramū ki pejemogyau iku'ipap ma'e 'jawe. Au'je ki iku'i ma'eramū pēē pejeku'i are etee pejejea m'yi re. Jeju 'ga ree etee ki pejejea m'yina pejemogyau. Mama'e muareramū pēē pejemogyau mama'e jare'ema 'jawe. Pejejea m'yine'ema pejekaraemā are. 'Ga ree etee ki pejejea m'yina pejemogyau. ³¹ Mama'e are ojejuka ma'eramū pejemogyau mama'e are ijejukae'ema 'jawe etee futat. Kamēsīete futat nipo janekaraemā teepawamū jane wi. A'eramū ki pēē pejejea m'yine'ema ee.

³² A'eramū je aipo are poromū 'jau pē nupe: Mama'e are tee pēneaa je nafutari. Sā'ā ojetewara 'gā jejukaa Jarejararete 'ga upe oporowyky are etee futat. Mama'ea 'gā amū iapou Jarejararete 'ga muorypawamū etee futat. ³³ A'ere 'ā emireko ma'e 'gā jejukai wemireko are ra'ne. A'ere 'ā Jarejararete 'ga remifutar are ojejukau wemireko futar ire. ³⁴ Wemirekoa mata'wa are wea'aramū, Ku'jywa 'ga maku'i are nanē 'ga wea'aramū nū. A'eramū emireko ma'e 'ga rea'ara ojo'o'ok ma'e 'jawe 'ga upe. A'eramū nanuara 'gā nupe wayramū rēwējēmī Jarejararete 'ga remifutara apoa.

Kūjānamū nanē nū. Ojetewara 'gā mama'e apou Jarejararete 'ga upe. Kūjāmuku 'gā, imen manū ma'e 'gā. Mīmēra 'gā mama'e apou Jarejararete 'ga upe etee futat. Wea'aramū Jarejararete 'ga remifutar are etee futat. A'ere imen ma'e 'gā nanarūi. Omen are wemiarū are etee 'gā jejukai. Omena 'ga maku'iawa etee 'gā mama'e wapo.

³⁵ Aipoa je amome'u pē nupe pē mu'jawamū. "Pēnemireko kasi pejejemogyau ne", na'ei je pē nupe. Amueapyto te je pēē emireko ma'e 'gā nemiapo are. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee mama'e apo are te jeporopariweramū pē nee. Jarejararete 'ga upe pēporowyky te je afutat. Au'jeteramū pēē Jarejararete 'ga muorywa nanē je afutat nū.

³⁶ Pēē mū nipo nepēnemirekoi we. A'eramū nipo 'ga kūjāmuku'i ēē mū mogou katu rakue. 'Awamū nipo 'ga 'jau ēē upe: "Tejeteē toko 'jau, kwe pe je oi Jejui 'ga mome'wau tekou", 'jau nipo 'ga ēē upe. A'ere nipo 'ga rea'aramū ēē ree nū. "Naani. Arekokatu tāmējē futat je ēē 'jau", 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. "Kasi a'e pe ēē rekoī ojetee ne kwy", 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. "Jeremiarū wejue ēē ree. A'eramū je ēē rerekou katu", 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. A'eramū ki 'gā tajuererekatu tāmējē futat. Namama'e tywera apoa rūi futat poromū. ³⁷ Maranamū nipo 'ga ojetee wekowera futaa. A'eramū nipo 'ga ipyrymyrera ēē rerekou katue'em 'ea nanē esage nū. "Naapoi nipo je mama'e tywera re'ā. Nokoi nipo je kūjā mū ree re'ā", 'jau nipo 'ga ojeupe. Aipo 'jara 'ga nokoi futari kūjā mū ree 'ea nanē wesageramū futat aipo 'ga upe. ³⁸ A'eramū je 'jau pē nupe: Emireko ma'eramū esageramū futat pē nupe. A'ere emirekoe'ema 'ga nupe te nipo esageramū emireko ma'e 'ga apyraapa.

³⁹ Imen ma'ea kūjā omena manūe'emamū omena mojoypy'rawe'em futat. Omena 'ga etee futat ēē erekou. Omena manū re tāmējē te ēē omena mojoypy'ruī nū. A'eramū miamū Jarejararete 'ga rerowiaara 'ga etee erekou. ⁴⁰ A'ere nipo omenaru'jaw are ifuwere'ema ēē ku'iramū omenaru'jap ma'efera 'gā apyraapa, 'jau ete je. Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rerekou. A'eramū je "Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imū nā'ā je 'i re'ā", 'jau tejeupe.

8

Maira'me a'agawa upe eroopyret

¹ 'Awamū je pē mu'ei maira'me a'agawa upe eroopyrera temi'u are. "Esage te ore maira'me a'agawa upe imonopyrera temi'u 'ua? Naani te ra'u nū?" 'jau ako pēē ka'arana mua jee rai'i. A'eramū je pē mu'jau ee. "Mama'ea jane sikwaapap katu katu", sa'e 'ā jane jarejaupe jepi. A'jea futat aipoa. A'ere 'ā pejerowiaraiw ekoete pejejemikwaaw are ra'e jepi. A'ere jane jarejuee jarejejuka esage re Jejui 'ga rerowiar ywyapiukari jarejaupe. ² "Je'akwaap je" 'jara 'gā ni'akwaawi we futat. ³ Jarejuwarete 'ga ree jareporomutar ire jane jemogyi 'ga jekoty'aawamū. 'Ga 'ā jane kwaap.

⁴ 'Awamū je pē mu'ei maira'me a'agawa upe eroopyrer are. Maira'me a'agap ekoete rerowiaara 'gā 'ā wyro'o m'ina owase. A'ere 'gā 'ā jupe eroopyrera me'ega ka'aranūū are. Naekoa'uweri maira'me a'agawa. Janeruwarete 'ga te 'ā eko ma'ea. Majepei tee futat Janeruwarete. Aipoa jane 'ā sikwaap. ⁵ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga kwaapare'ema 'gā maira'me a'agaw are etee 'gā norywamū. Kwaiwete agawewi futat maira'me a'agawa. A'etea nitywi futari maireteeta mū kwe pe. ⁶ "Janeruwarete 'ga etee futat Maireteeta ako" 'ea 'ā jane sikwaap. 'Ga te 'ā mama'ea wapo rakue. Ojeupe etee futat 'ga jane apoi rakue. Majepei tee futat Jarejararete 'ga. Jejui Kristu 'ga te 'ā Janejararete. Janeruwarete 'ga 'ā mama'e apoukaa 'ga upe rakue. 'Ga futat 'ā jane mogyaukaa 'ga upe rakue.

⁷ Aipo 'ā jane sikwaap. A'ere 'ā amumera 'gā naeapyoi we ee. Maira'me a'agawa muoryparera 'gā tāmējē 'ā rakue. A'eramū 'gā maira'me a'agawa rowase imonopyrera 'wau wea'aramū etee futat ee. Aipo 'gā naeapyoi katu we futat Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū nipo 'gā 'jau ojeupe: "Ajemotywet sipo je Jarejuwarete 'ga upe", 'jau etee nipo 'gā ojeupe maira'me a'agawa upe imonopyrera 'u re. ⁸ Naani. Natemi'u are rūi Janeruwarete 'ga 'i jane: "Esage 'ga jee", 'jau. Najaneremi'ua rūi jane muesage Janeruwarete 'ga upe. Janeremi'ua aju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Wyro'o jane i'ua esageramū 'ga upe. Wyro'o jane i'ue'ema nanē esageramū 'ga upe nū. Maira'me a'agaw awi pēneatee'ema te nia'wryi 'ga upe.

⁹ Pēē mū te nipo ajee pēneatee ete jui rakue. A'eramū nipo pēē maira'me a'agawa upe imonopyrera 'ua wesageramū futat pē nupe. A'ere nipo Jejui 'ga rerowiar yau 'gā nupe i'ua

nia'wyrī futari. Naeateei we 'gā jui. A'eramū pēē pejejea'aramū 'gā nee. Mīmera mama'ea 'wawe'em 'ga rerowiar yau 'gā nowase. Kasi a'e pe pemuea'arukat etee 'gā maira'me a'agaw are ne. ¹⁰Kasi a'e pe 'gā pē nesag ire 'i ojeupe ne: "Aipo 'ga Janeruwarete 'ga kwaapararetea. 'Ga 'ā maira'me a'agawa roga pype mama'e a'u. A'eramū je a'eramū tejemu'jau 'ga ree", 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. A'eramū futat pēē 'gā muea'arukaa maira'me a'agaw are etee ne nū. "Kuu. Maira'me a'agawa upe imonopyrera te je a'u nū'ū. 'Awamū pa ajee je manūi ra'e", pē mu'eukat 'gā ne. A'eramū futat wea'aramū etee maira'me a'agaw are ne nū. A'eramū futat 'gā Jejuī 'ga ree ojemogypygy are jēmī weateeramū ne. ¹¹Aipoa te 'gā omotywet Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga 'ā amanū agawewi 'gā tywera mepyau rakue. A'etea 'gā 'ā opoia 'ga ree ojemogypygy awi. Pē nesag ire 'gā mama'e apou pē 'jawe. A'eramū aipo 'gā nemiapofera 'gā motywea Janeruwarete 'ga upe. ¹²A'eramū nipo pēē Jarejuwarete 'ga upe 'ga motywerukar ire pēē nanē pejekewau 'ga upe nū. Kristu 'ga upe aipo apoaramū nanē mama'e tywera peapo nū. A'eramū pēē pejejea'gawau nanuara apo awi. ¹³Je nafutari tejewirera 'jawewara 'gā jekwa mama'e tywera apo upe. A'eramū je tejewirera 'jawewara 'gā nupe wyro'o 'ua ia'wyre'emamū je nanē i'wau'jape'ema nū. A'eramū je mama'e tywera apoukare'ema 'gā nupe.

9

Kristu 'ga remimonofera 'gā

¹Jarejuwarete 'ga upe je mama'e apoi. Jejuī Kristu 'ga je mueapyoukat mama'e are. A'eramū je mama'e esage apou 'ga temu'eawer imū etee futat. Ymā te Jejuī 'ga jesaukari jee ikue, Janejararete 'ga ojesaukaa jee ikue. 'Ga futat ako je monoukat kwe pe omome'wawamū ikue. Pejejeupe je 'ga mome'uramū ako pēē nanē 'ga rerowiaa ai'i nū. ²Tekotee 'gā nipo naje rerowiari ajemogyau. "NaJejuī 'ga remimonofera rūi Paulo 'ga", 'jau etee nipo 'gā jee. Aipo 'gā 'e agawewi 'ā peenup. A'etea 'ā je rerowiat pejepe pejejemogyau. Pejejeupe je Jejuī 'ga mome'u re ako pēē 'ga rerowiaa ai'i. A'eramū ako pēē "Paulo 'ga 'ā a'jea futat Jejuī 'ga remimonofera mū ako" 'e rerowiaa ai'i.

³Teago'oramū je tejemome'wau etee futat 'gā nupe. "Je 'ā Jejuī Kristu 'ga remimonoferamū futat", 'jau etee je 'ā 'gā nupe tekou. ⁴"Ojeupe Jejuī 'ga mome'uramū 'gā 'ā mama'e monou 'gā nupe, 'gā nemi'uramū rai'i. Aipoa 'ā wesageramū pē nupe rai'i. Ma'eramū sipo ajee je upe 'gā mama'e mura nia'wyrī pē nupe?" 'jau je teago'oara 'gā nupe. ⁵Amumera 'gā 'ā Jejuī 'ga remimonofera 'gā wemireko 'gā nerawau ojeupi. Jejuī 'ga rewirera 'gā, Pedro 'ga. Mīmera 'gā 'ā wemireko 'gā nerawau ojeupi, kwe pe Jejuī 'ga mome'wau rai'i. 'Gā 'jawe je nanē Jejuī 'ga rerowiaara kūjā mū rerekoarūi tejemirekoramū numiamū. A'ere je najeremirekoweri te tekou. A'eramū je tejetee futat tekou. ⁶"Amumera 'gā 'ā oporowykyawe'em ojeupe mama'e muawamū rai'i. Ma'eramū sipo ajee ore porowykyi Panape 'ga retee mama'ea orojeupe imuaw are?" 'jau nanē je 'gā nupe nū. ⁷Awŷja sipo oporowykyi ekoete wepye'eme? Jefaruu 'gā miamū 'gā omepy 'gā porowykyi are. Ko tymara 'gā nanē oko pypiaa a'u futat nū, oko tymawera repyramū. Karupa'mī are omaenun ma'e 'gā karupa'mī kamy rykua ee ojejuka repyramū. A'eramū amunipo 'ā je nan tee futat tekou. A'eramū amunipo 'ā pēē mama'e mua jee 'ga mome'u repy 'jawe.

⁸Najetee rūi aipo 'jau. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe ee rakue. ⁹"Pesimat kasi pejejeymawa juowuunan are ipyrum ekoramū ne iape'ogamū ne. Tene a'ŷja mū 'ui akou. Pē nupe futat 'ā iporowykyi. A'eramū pēē a'ŷja mū 'waukaa etee jupe", 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. Pēneyamaw are etee futat sipo 'ga poromū ikwasiarukaa rakue? ¹⁰Naani. Jane ree nanē futat 'ga aipo kwasiarukari rakue. Ko tymara 'gā 'ā 'jau ojeupe: "Anurenure'i nipo je teko pypiaa 'ui", 'jau 'gā 'ā ojeupe. Okaapit ma'e 'gā nanē aipo 'jau nū. ¹¹A'eramū je ko tymara 'jawe Jejuī 'ga mome'wau pē nupe. A'eramū amunipo 'ā wesageramū futat mama'ea je upe pēē imura. ¹²Amumera 'gā nupe 'ā pēē mama'e monou 'gā pejemu'eramū rai'i. Je ra'ne ako Jejuī 'ga amome'u pē nupe ikue. Ma'eramū sipo ajee je upe tee katu ete mama'ea pēē imura nia'wyrī 'gā nupe? "Mama'ea pemut amū jee", a'e futat amunipo je 'ā pē nupe. A'ere je 'ā aipo na'ea'uweri pē nupe. Je tee futat 'ā teporowykyau tekou tejeupe mama'e muawamū. Nafutari je 'gā teago'oa. Nafutari je 'gā amū 'ea tejeupe: "Omepy are tee 'ga Jejuī 'ga mome'ui oree" 'gā 'ea je nafutari. A'eramū je teporowykyau tejeupe mama'e muawamū. ¹³Sā'ā Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporowykyi ma'e 'gā. Jarejuwarete 'ga upe tekotee 'gā nemirerutera wyra rapyawe'ewe 'gā ape nuga ojeupe, ojemī'waawamū. Aipoa 'ā pēē ikwaapa. ¹⁴Nan tee futat Janejararete 'ga 'i rakue: "Pemepy ki jeje'ega mome'wara 'gā. A'eramū ki pēē 'gā mama'e mua 'gā nupe", 'jau 'ga 'ā rakue.

¹⁵A'ere je 'ā "mama'ea pemut amū jee, pejemu'e repyramū", na'ei pē nupe ai'i. 'Awamū nanē je na'ei aipo 'jau pē nupe nū. Ty'ara agawewi nipo je erekou. A'etea nipo je naenūi

futari mama'ea pē nupe. 'Gā je mepye'ema je muekōēāina futat. ¹⁶Najerowiaraiwi ekoetei je Jejuu 'ga mome'u are. 'Ga te ako je mono omome'wawamū ikue. A'eramū je 'ga mome'wau tejeupe 'ga 'eawer imū etee futat. Jeporiay'i amunipo 'ā je, 'ga je'ega renuwe'em ire. ¹⁷Tejemifutar imū etee 'gā nupe 'ga mome'u re amunipo 'ā je mama'e renūi tekou 'gā nupe temepyawamū rai'i. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te je monoi wa'yra 'ga mome'waramū kwe pewaramū pē nupe ikue. A'eramū je Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe ikue. ¹⁸Pē nupe Jejuu 'ga mome'wau ako je mama'e renūine'ema pē nupe ai'i. "Mama'ea pemut amū jee" 'jawe'em ako je pē nupe ai'i. A'e are te jerekōēājamū te'ŷina. Jerekōēāja jeporowyky repy 'jawe jee.

¹⁹Na'gā amū nupe oporowyky ma'ea rūi je. Je tee futat aporowyky tejeupe. A'ere je tee futat je jemogoi Jejuu 'ga upe oporowyky ma'eramū ikue. Jejuu Kristu 'ga je imome'wau 'gā nupe kwaiwete, 'gā nupe 'ga rerowiar wywapiukaawamū. A'eramū je 'gā nupe oporowyky ma'e 'jawewara.

²⁰Ymā te 'ā Moisesi 'ga judeuramū oreypy 'gā mu'jau 'gā jemogy are rakue. A'eramū 'gā mama'e apou 'ga je'eg imū etee futat rakue. A'eramū je judeu 'gā pype tekou je mama'e apou 'gā 'jawe etee futat ai'i. Jejuu 'ga rerowiarāmū je tepoia Moisesi 'ga je'eger imū mama'e apo awi numiamū. NaMoisesi 'ga je'egera renuw are rūi Kristu 'ga jane katu'ogi. A'eramū je tepoia Moisesi 'ga je'eger are tejemogypygy awi. A'etea je judeu 'gā nupe Jejuu 'ga mome'waramū je mama'e apou Moisesi 'ga je'eger imū 'gā 'jawe etee futat. Kasi a'e pe 'gā niporenuwiweri jeje'eg are. A'eramū nipo 'gā Moisesi 'ga je'eger imū etee mama'ea je iaporamū oporenuwiweramū jeje'eg are. A'eramū nipo 'gā Jejuu 'ga rerowiaa ojeupe je 'ga mome'uramū re'ā, 'jau je tejeupe. ²¹Judeue'ema 'gā pype tekou nanē je mama'e apou 'gā 'jawe etee futat. A'eramū nipo 'gā oje'jawe je rekoramū nipo 'ā 'gā porenuwiweramū jeje'eg are re'ā. A'eramū nipo 'gā nanē Jejuu 'ga rerowiaa je 'jawe re'ā, 'jau nanē je tekou ikue. Judeuramū ore upe Moisesi 'ga remikwasiarar imū tekowe'em futat. A'ere je Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat je reko esagei. Kristu 'ga je'eg imū nanē je reko esagei nū. A'eramū je 'gā nerowiarukaa 'gā nupe tekou. ²²⁻²³'Gā amū te aje Jejuu 'ga rerowiaa ināinānī'i etee ikue. A'eramū je 'gā pype tekou mama'e apoi 'gā 'jawe etee futat ikue. 'Gā poaawamū Kristu 'ga rerowiar wywapiukaawamū je tekou iapoi 'gā 'jawe etee futat ikue. Kristu 'ga 'gā erowiarāmū je teku'iramū tekou 'gā nee ikue. Mama'e tesirūmera je aapo Kristu 'ga rerowiarukaawamū 'gā nupe.

²⁴Sā'ā ujan ma'e 'gā. "Siesak jarejāna 'jau", 'jau 'gā 'ā ajaupe. A'eramū 'ā 'gā ujana pāwē pāwē esaka. Kwaiwete ujan ma'e 'gā ujana. A'ere 'ā majepeja 'ga etee iwaēmi opytu'wawa upe ajunenewe. A'eramū 'gā 'ā ajunenewe owaēm ma'e 'ga upe etee akagyrunanū'i monou 'ga akagyrunamū 'ga upe. Opia ma'e 'gā nowaēmi ajunenewe. Mama'e poyja rerekwara 'gā nanē nowaēmi ajunenewe nū. Nan jane Kristu 'ga rerowiaaramū. 'Ga pyri jareoweramū jane pōiri te mama'e tywera apo awi. ²⁵Ajaupi ujan enune ujan ma'e 'gā ojetee ra'ne te 'gā ujana. A'eramū 'gā ujana pokwaapa. A'eramū 'gā ujana pokwaapa ire okyjawe'em futat akagyrunanū'i pygy'em awi. Ojemogypyk 'ga ujan are. Esage futat 'ga jānawa akagyrunanū'i'ā numiamū. Majepei 'ara rupi etee futat esageramū. Ka'a apopyrera ete poromū akagyrunanū'i'ā. A'eramū ai'iwe op'ŷijagamū etee futat. Nan tee futat jane Jejuu 'ga rerowiaaramū mama'e apoi 'ga 'eawer imū etee futat. A'ere jane naip'ŷijag etee ma'e are rūi iapoi. 'Ga pyri jarewawamū te jane iapoi. ²⁶Ma'eramū je 'ā mama'e apoi 'ga 'eawer imū etee futat.

Peesak 'ā afuakara resaukaara 'gā ajaupe nanē nū. Ajuowajaa 'gā 'ā afuakara resaukaawamū. A'eramū 'ā ajutykara 'ga afuakara resaukaa. Najoman ekoete rūi nanē 'gā ajutykawamū nū. Ojoman esage te 'gā. Nan tee je noko ekoetei. Jejuu 'ga 'eawer imū etee futat je rekoi. ²⁷Tejemu'akwaapa mama'e tywera apoe'em awi. Naapoi futari te je mama'e tywera. 'Ga remifutar imū etee futat te je mama'e apoi. "Werowiarāmū Jejuu 'ga pētywera moia pē nui, pē mogyau wemiayuwamū. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat", pē nupe 'e reewi je mama'e tywera apou teko re amunipo 'ā Janejararete 'ga naje monoi futari ojeypyri.

10

Pemuoryp kasi maira'mea ne

¹⁻²Pēnea'ar iki judeuramū oreypy 'gā nee. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'gā nenū'ēukari Egitu wyy awi Moisesi 'ga upe rakue. Pe awi 'gā oramū 'ā Janeruwarete 'ga ywasiga monou imogou 'gā 'arimū rakue. 'Gā au'jawamū 'ga ywasiga mogou 'gā 'arimū rakue. 'Yē'ē upe 'gā waēmamū 'ā Janeruwarete 'ga 'y mowoka 'gā nupe rakue. A'ere 'ā 'ga wyytu mua 'y mowokawera rupi wyy mukaga 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā 'ā awapap oyaapa rakue, opy muakŷme'ema futat rakue. Nan 'ā 'gā jemo'wyrirukari Moisesi 'ga upe rakue.

³ Najuejue etee futat 'gā ojeupe Jarejuwarete 'ga remimurera 'wau rakuē, mana 'jawa 'wau rakuē. Ywag awi 'ga mana 'jawa mua 'gā nemi'uramū rakuē. A'ea 'gā i'wau rakuē. ⁴Ojeupe 'ga remimurera 'ya nanē 'gā itykua rakuē nū. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga i Moisesi 'ga upe rakuē: "Itaaua enupā wywra pyu", 'jau 'ga 'ā Moisesi 'ga upe rakuē. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'y murukaa ita awi 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ā oy'wau rakuē. Aipoa ita 'jawe futat Kristu 'ga. Sā'ā 'gā ita awi imuripywera 'y rykura rakuē. A'eramū 'gā 'ā amanū'em o'yuweja upe rakuē. Nan tee futat Kristu 'ga rekoī 'gā pype 'gā nee ojejuka esage ma'eramū. Nuesagi agawewi 'gā 'ga. A'ere 'ga futat 'gā nerekwaramū rakuē. ⁵A'ere oreyppy 'gā najemogyi Jarejuwarete 'ga remifutar imū rakuē. Nomuorywi 'gā 'ga rakuē. Amume'ri 'gā etee 'ga muorypa rakuē. A'eramū 'ga amara'neramū omuorypare'ema 'gā nee. A'eramū 'ga 'gā momawukaa 'gā ataaw ipe rakuē, jū pyterimū amunawe'ema pyterimū 'gā o 'gā nekoramū rakuē.

⁶ Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa oreyppy 'gā nee 'gā neko esage'emawer are rakuē ee jane mueapyoukaawamū rakuē. A'eramū jane jarejea m'jine'ema mama'e tywer are 'gā 'jawe. ⁷'Gā amū 'ā maira'me a'agawa muorypa rakuē. Kwataua'yra a'agawa 'gā 'ā iapou omairamū rakuē. A'e are nanē 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa rakuē nū. "Maira'me a'agawa upe wemimonofera kumi 'u re 'ga wagairan pāwēnamū etee kūjā are kūima'e are 'jau. Maira'me a'agawa muoryw ire taetu nipo 'gā otewereteramū, mama'e tywera apou ajuee", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'gā nee rakuē. ⁸Anure nānēwējēmī rakuē nū, 'gā wagairan pāwēnamū etee kūjā are kūima'e are 'jau rakuē nū. A'eramū 'ga mama'e tywera apoarera 'gā Janeruwarete 'ga imomawukaa kwaiwete. Majepēi 'ara rupi etee futat 'ga 'gā apisau kwaiwete. Witi tres miu 'gā 'ga iapisau 'gā tywer are rakuē. A'eramū ki jane jareagairane'emamū 'gā 'jawerimū. ⁹Anure 'ā 'gā amū 'jau ojeupe etee futat: "A'jea sipo Janeruwarete 'ga je rereko tyweretei mama'e tywera je iapoower are 'wei", 'jau 'ā 'gā ojeupe etee futat rakuē. A'eramū 'ā 'gā mama'e tywera apou 'ga resakawamū rakuē. Nuenuwi aipo 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga moja monou 'gā nupe. A'eramū moja 'gā u'wau 'gā apisau rakuē. A'eramū ki jane iapowe'em 'gā 'jawerimū. ¹⁰A'ere 'gā amū Jarejuwarete 'ga ago'wau rakuē nū. A'eramū Janeruwarete 'ga ojeypyriwara mū monou 'gā apisau rakuē.

¹¹ Aipo are nanē Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa 'ga amū upe ee rakuē, ee jane mueapyoawamū rakuē. A'ere kasi jane mama'ea siapo 'gā 'jawerimū ne. Niporomukui futari nipo Jejuī 'ga ruawa. A'eramū ki jane mama'e esage etee futat iapou 'ga muorypawamū.

¹² Jporiayi "Jereapyo je mama'e are. A'eramū je mama'e tywera apowe'em jepi" 'jara 'gā. Anure nipo aipo 'jara 'gā mama'e tywera apoi. ¹³"Mama'e tywera apoa nipo je etee futat areko re'ā", pe'je nipo. Naani. Najuejue etee futat mama'e tywera apo rekoī jane ree. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e apoi u'eawer imū etee futat. Nuapoukari futari 'ga mama'eaya kwaikwaja janee. Janefuakara 'jawe etee futat 'ga mama'eay apoukari janee. A'eramū 'ga, ojeupe peje'egamū, pē mamuakaa mama'e tywera apoukare'ema pē nupe. A'eramū te mama'e tywera nepeapoi.

¹⁴ Pemuoryp kasi maira'me a'agawa pejemogyau ne. Pēē 'ā jejekoty'aawa. A'eramū je aipo 'jau pē nupe. ¹⁵Pēē 'ā i'akwaap ma'eramū. Pejejeupe je'eawer are 'ā pēē pejejeapyoramū pejemogyau. "Janeremikwaawa resage 'jawe etee futat te Paulo 'ga 'eawer are? Naani te ra'u nū?" 'jau ki pēē pejejaupe je'eawer are pejejea'aramū pejemogyau. ¹⁶Pejejea'aramū nanē ki Jejuī Kristu 'ga remiapofer are nū. Amanū enune 'ā Jejuī Kristu 'ga y'way tykurukari wemiayuwa 'gā nupe rakuē. "Koa y'waya jerya", 'jau 'ga 'gā nupe rakuē. A'eramū jane 'awamū y'way rykua 'ga manūawer are jarejea'aawamū, 'ga muorypa ee. Mani'oko'o'ia 'ga imowowoka imonou wemiayuwa 'gā nupe rakuē. "Koa mani'oko'o'ia jero'oa futat", 'jau 'ga 'gā nupe rakuē. A'eramū jane 'awamū mani'oko'o'ia nanē jane i'wau 'ga manūawer are jarejea'aawamū nū. ¹⁷Kwaiwete agawewi nipo jane 'ga rerowiaramū. A'etea nipo jane majepēi tee mani'oko'o'ia mo'jomo'jou'i i'wau. Kwaiwete agawewi jane Jejuī Kristu 'ga rerowiaramū. A'etea jane sajemogy majepēi 'yweteewara 'jawe. Kristu 'ga 'ā majepēi'i etee futat. A'eramū jane 'ga rerowiaramū jarejemogyau majepēi 'yweteewara 'jawe.

¹⁸ Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā Israeu juapywera 'gā wyra rerawau mainana 'ga upe. A'eramū mainana 'ga wyra jukau imo'jau. A'ere 'ga wyro'o pe rapyau Jarejuwarete 'ga upe. A'ere wyra reruara 'ga wyro'o remyrer ape 'wau. "A'e pyu ore Jarejuwarete 'ga muorywi", 'jau 'gā. ¹⁹A'ere amumera 'gā 'ga rerowiare'ema 'gā wyra mū rerooi imonou maira'me a'agawa upe. "Temaira upe je imonoi", 'jau 'gā ojeupe. A'jea sipo 'gā maira'me a'agawa mairaretea? ²⁰Naani. Mama'eukwaawa upe te 'gā imonoi. Mama'eukwaawa te 'gā amuoryp. Najarejuwarete 'ga upe rūi 'gā imonoi. Najarejuwarete 'ga rūi 'gā amuoryp. A'eramū je 'jau pē nupe: "Mama'eukwaawa upe kasi mama'ea pemono ne", 'jau je pē

nupe. ²¹ Jejuī 'ga manū are pejejea'aramū nipo pēē y'way rykua. Aipoa y'way rykur ire kasi maira'me a'agawa upe imonopyrera y'waya petykur ine. Aipoa taetu nia'wyrī Janeruwarete 'ga upe. Jejuī 'ga manūawer are pejejea'aramū pēē mani'oko'o'i 'wau. Aipo 'u re kasi mama'eukwaawa upe imonopyrera kumia pe'u ne. Kasi a'e pe mama'eukwaaw are te pēnea'ar ine. Aipoa nanē nia'wyrī Janeruwarete 'ga upe nū. Nepemuorywa'uweri Jejuī 'ga mama'eukwaawa reewe. ²² Ma'ja te pefutat? Pejejee 'ga mara'nea te ra'u pefutat nū? 'Ga muoryw ire mama'eukwaawa muorypa 'ga mamara'neukaa pejejee 'ea te ra'u pefutat nū? A'jea sipo janefuakaramū Jarejuwarete 'ga fuakara apyraapa? Naani. Ifuakat 'ga janefuakara apyraapa. A'eramū ki pēē 'ga mamara'neukare'ema pejejee.

Jarejomote'aawa kasi siapo ne

²³ 'Gā amū nipo 'jau ajaupe: "Jarejemifutara etee futat jane siapo", 'jau nipo 'gā ajaupe. A'jea futat aipo 'gā 'a'e. A'ere amumera nia'wyrī 'gā nupe. Mama'e mū najane mogypygukari Jejuī 'ga ree. ²⁴ A'eramū ki jana mama'e apou jarejopoaawamū. Najarejeupe etee rūi futat kasi mama'ea siapo ne.

²⁵ Miaro'o uweita pejewau miaro'o pe mua miaro'o me'egara 'gā nui. Pejeporonupe'ema ee. "Maira'me a'agawa upe imonopyrera te?" 'jawe'em pēē 'gā nupe. ²⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā amū nupe ee rakue. "Ywya 'ā Janejararete 'ga ma'ea. Ywy pypiara nanē 'ā 'ga ma'ea futat nū", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'gā amū nupe rakue. A'eramū ki jane mama'e 'wau jarepy'a'wyrē'emamū ee.

²⁷ Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā amū nipo 'jau pē nupe: "Pejot pejejemi'waa ore pyri", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū pejewau etee futat pejejemi'waa. "Maranuara te kumia", 'jawe'em futat pejeporonupe'ema ee. ²⁸ "Maira'me a'agawa upe imonopyrera 'gā wapo kumiramū ko", pejejeupe 'gā amū 'eramū pēē i'wawe'em futat. Kasi a'e pe nepe'ukararūkari 'gā nupe ne. "Ekoay 'gā je mote'arukat Jarejuwarete 'ga upe", e'i 'gā pē nupe ne. ²⁹ Pēē 'ā pēneapyo ee numiamū. A'ere nipo 'gā naeapyoi we ee. A'eramū pēē i'wawe'em 'gā neape.

Maranamū nipo pēē mū 'jau: "Ma'eramū sipo jane ni'ui mama'ea 'gā 'jawe?" 'jau nipo pēē. "Mama'e mū apowe'em nanē 'gā neape nū?" 'jau nipo pēē. ³⁰ "Jarejemi'war enune nanē 'ā jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee jepi. Ma'eramū sipo ajee 'gā je ago'oi wējēmī nū?" 'jau nipo pēē mū.

³¹ A'eramū je 'jau pē nupe: A'jea futat ki mama'ea siapo 'ga muorypaw imū etee futat. Mama'e 'wau miamū ki 'ga muorypaw imū etee si'u. ³² Jarejomote'aawa apowe'em futat jarejaupe. Judeu 'gā, judeue'ema 'gā, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā. Mīmera 'gā pēē imotywerukare'ema pejejee. ³³ Je 'jawerimū ki peko. Sā'ā je mama'e apoa 'gā muorypawamū etee futat. Nan ki mama'ea peapo. Naapoi je mama'ea tejemifutar imū etee. Naapoi je mama'ea temuorypawamū etee. 'Gā muorypawamū etee je 'ā mama'e apoi tekou. A'eramū nipo je Jejuī 'ga rerowiarukaa 'gā nupe kwaiwete nanuar are.

11

¹ Kristu 'ga 'jawerimū je mama'e apoi. A'eramū ki pēē mama'e apou je 'jawerimū etee futat.

Jejuī 'ga rerowiaara kūjā

² Jeku'i je pē nee. Pejejea'aramū pejejemogyau je ree, pejejeupe je'eawer are. Je pejemū'eawer imū etee pēē mama'e apou. A'eramū je tekū'iramū pē nee. ³ A'ere je 'awamū mama'e mū ree pē mu'ei nū. Kristu 'ga 'ūi 'wyrīaramū kūima'eferamū jane upe. Kūima'e 'gā 'ūina 'wyrīaramū wemireko 'gā nupe. Nan te Janeruwarete 'ga 'ūina 'wyrīaramū Kristu 'ga upe. ⁴ Najudeua rūi 'ā pēē. A'eramū ki pēē pejejemiapou etee futat pejejemogyau. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou kasi kūima'eferamū pejeakaga peau'i taity pyu ne. 'Ga je'eg are pejejamū 'jaw ipe nanē pēē pejeakaga au'jawe'em nū. Kūjāmera 'gā etee te ki ajee tajeakaga au'i. A'eramū kūima'efera 'gā wakaga au'jawe'em. Kūima'e 'ga wakaga au'i re amunipo 'ā 'gā amū i "kūjā 'jawe 'gā iapoi". A'eramū 'ga ojenosōu jui.

⁵ A'ere ki kūjāmeramū pejeakaga au'i futat pejejeupe Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou. 'Ga je'eg are pejejamū 'jaramū nanē ki pēē pejeakaga au'jau futat nū. Pejejemipokwawer imū etee futat peko. Pejeakaga au'ie'eme nia'wyrī pē nupe. Kūima'efera 'gā etee te oje'eg Jarejuwarete 'ga upe wakaga au'jawe'em. Kasi a'e pe kūjāmeramū pejeakaga au'ie'em ire "kūima'e wā 'jawe ore", pe'je ne. A'eramū pēē aipo pyu pejemena 'gā mojenosōu ne. Ijeapinipyrrera 'jawe ijeakaga au'ie'ema 'gā. ⁶ Pejeakag are pejepropariwēre'emamū pēē kūjāmeramū peje'awa pina. Pē'awa pina pē mojenosī re pēē kūjāmeramū pejeakaga au'jau futat. ⁷ Kūima'eferamū jane nipiari jareakaga. Janeruwarete 'ga 'jawewaramū jarejemogyau. Janeruwarete 'ga 'ūina 'wyrīaramū jannee. Kūima'e 'gā ajemogyau 'wyrīaramū wemireko 'gā nupe. A'eramū 'gā nemireko 'gā 'gā je'ega renupa.

⁸ Nakūjāa rūi Janeruwarete 'ga remiapo ppyfera. Kūima'e 'ga ra'ne te 'ā 'ga wapo rakue. A'ere te 'ga 'ga arukaga mū mosogi 'ga wi kūjānamū iapopyramū rakue. ⁹ Nakūjā ēē upe rūi Janeruwarete 'ga kūima'e 'ga apoi rakue. Kūima'e 'ga upe te 'ga kūjā ēē apoi rakue. ¹⁰ A'eramū ki pēē kūjāmeramū pejeakaga au'jau taity pyu. Aipo pyu pēē pejemena pejemo'wryiara resaukaa pejeakaga au'ia. Ywagipewara 'gā nee nanē pejeakaga pīaa nū.

¹¹ Jejuī 'ga rerowiaaramū jane jarejopoa pāwē. Nakūima'eramū etee rūi jane Jejuī 'ga rerowiaara. Nakūjāmera 'gā etee rūi nanē 'ga rerowiaare'emamū. Najuejue etee futat jane 'ga rerowiaara. A'eramū jane jarejopoa pāwē etee futat. ¹² Ymā te Janeruwarete 'ga kūima'e ppy 'ga arukag awi kūjā ppy ēē apoi rakue. A'ere 'ā ae 'awamū kūima'eramū ae 'ari kūjā awi. A'ere jane Jarejuwarete 'ga remiapofera juejue futat jane.

¹³ Maran te pekwaap? Esage te kūjāmera 'gā oje'ega Jarejuwarete 'ga upe wakaga au'jawe'em? Naani te ra'u nū? ¹⁴ Jare'awukua jane 'ā kūima'eramū enosōu. ¹⁵ A'ere 'ā kūjāmeramū pēkū'i te peje'awukua are. Pē'awukua ako pēakaga au'jawa 'jawe pē nupe. ¹⁶ Aipoa etee je'ea. Maranamū nipo 'gā amū je ago'wau aipo je'eawer are. A'ere ore Jejuī 'ga rerowiaara 'gā mu'eī aipo are nanē kwe pe ikue nū. A'eramū 'gā nanē ajemogyau ojeupe ore'eawer imū etee futat iapou. Ajepeja 'ga rerowiaara 'gā nanē aipo apou nū.

Jejuī 'ga manūawer are janerea'ap

(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-26; Luka 22.14-23)

¹⁷ 'Awamū je pē mu'akwaawi mama'e mū ree. Najeku'i je pēnemīapo mū ree. Jarejuwarete 'ga muorypaw ipe pejejatykau a'e pēē na'ga muorypawamū etee rūi pejejatykau 'ga ree. Pejejamuea a'e mama'e are Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ¹⁸ "Najarejuwarete 'ga muorypawamū etee rūi 'gā jatykai. Omojopype wējēmī 'gā mama'e tesirū pyu nū. A'eramū 'gā ajamueu mogoryta tesirū are", e'i 'gā amū 'ua pē mome'wau jee ai'i. "Maranamū nipo amumera je upe 'gā nemimome'ua a'jea futat", 'jau je pēnera renupa te'yīna ai'i. ¹⁹ Pejejamueaw ipe nipo i'akwaap ma'e 'gā pekwaap. "Na pa ae i'akwaap ma'eramū ra'e", 'jau nipo pēē ijamue'ema 'gā nesaka. I'akwaap ma'e 'gā najamuei. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat 'gā mama'e apoi. ²⁰⁻²¹ "Sajatyka jarejemi'waa 'jau. Jarejemi'wapaw ire mani'oko'o'ia si'u Jarejararete 'ga manūawer are jarejea'aawamū 'jau", 'jau a'e pēē pejejaupe. A'ere a'e nepejuapesagi. Pejejatykaupawe'ēwe a'e pēē mama'e 'waupap pejejau. A'eramū a'e 'gā amū 'ua, mama'e 'upaw ire etee. A'eramū a'e pēē mū emi'uu ma'eramū. Pēē mū a'e pejejeawyrywamū miamū. Nepemā'ēi sipo "ty'ara upe nipo jane 'gā amū mogyi" e are? Ma'eramū sipo pejejea nepeetygi pejejee? ²² Ty'ara rerekou pejeje'wyr ipe ra'ne pejejemi'waa. Pēpoyi etee te sipo 'gā nenunewe mama'e 'upaw ire? Aipoa nia'wryi. Ijemi'ware'ema 'gā pemojenosī aipo pyu. Emi'ue'ema 'gā taetu pereko tywerete aipo pyu. Aipo pēē iaporamū je "Esage aipoa", na'ea'uweri pē nupe.

²³ Jarejararete 'ga etee futat je mu'e mama'e are, amanūawer are janerea'aawamū janetykaaw are. "Jemanūawer are pejejea'aramū pejejatykau ki nan peapo", 'jau 'ga jee ikue. A'eramū je pē mu'jau tejeupe 'ga 'eawer are. Ia'wrye'ema 'gā po pe omono enune 'ā Jejuī 'ga mani'oko'o'i ppyka opo pe. ²⁴ A'ere 'ga 'Uwarete 'ga muorypa ee rakue. A'ere 'ga 'ā imo'jau imonou wemimu'efera 'gā nupe rakue. "Koromū jero'oa. Sā'ā mani'oko'o'i jemo'ia. Nan futat nipo jero'oa jemo'i pē katu'okawamū", 'jau 'gā 'gā nupe rakue. "Je manū re ki pēē mani'oko'o'i 'wau je manūawer are pejejea'aawamū", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. ²⁵ Ojemi'wapaw ire 'ga kaneeku ppyka y'way reko'woka iyppe. A'ere 'ga imonou 'gā nupe. "Koromū jerya. A'ere'ere'i nipo 'gā amū je jukai jery reko'woka. Jemanū are nipo Jeruwarete 'ga je rerowiaaramū pē katu'ogi najuejue etee. 'Awamū karupa'mia nepejukau'jawi pejetywera mepyawamū. Poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg ymanera numiamū. A'ere 'awamū 'ga je'eg yaua te. Je rerowiaaramū etee te 'ga 'awamū pētywera moiri pē nui. Poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamū. Y'way rykua ki pēnea'at je ree", 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe rakue. ²⁶ A'eramū je 'awamū 'jau pē nupe: Mani'oko'o'i 'u are pejejatykau pejejamuea'aa Jarejararete 'ga manūawer are. Y'waya nanē ki pēē itykua nū. 'Ga ruru'jawe'emaue pēē namutat iapou pejejemogyau. Aipo apoa "Kristu 'ga manūi janetywer are rakue" e resaukaa ajemogy tee ma'e 'gā nupe.

²⁷⁻²⁸ A'ere ki jane i'u enune janerea'at ra'ne jarejee. "Najetyweri te je?" 'jau ki jane jarejeupe. Jarejuwarete 'ga jaretywera moir ire te jane aipoa mani'oko'o'i 'ui. Kasi a'e pe jane jemotyweri 'ga upe ne. 'Ga manū kurapara 'jawewaramū nanē jane poromū nū. ²⁹ A'eramū ki jane i'u enune jarejekatu'oka ra'ne te i'wawamū. Jarejararete 'ga manū are jarejea'aawamū te jane aipo mani'oko'o'i 'ui. Ma'eramū 'ā aetywere'ema etee futat i'ui. Kasi a'e pe Janeruwarete 'ga jane rereko tyweretei ee ne. ³⁰ A'ere a'e pēē nanarūi peapo rai'i. Pejetywera pype we futat a'e pēē i'wau rai'i. Ma'eramū a'e Janeruwarete 'ga pē nereko tyweretei ee rai'i. A'eramū a'e pēē mū pejekaruaramū rai'i. Pēpytuna 'gā a'e amū amanūmū rai'i. ³¹ A'eramū ki jane, i'u enune, jarejea'aramū jarejee: "Jeresage te je Ku'jywa

'ga upe?' 'jau ki jane jarejeupe. Jaretyweramū jane jareporogytau Jarejuwarete 'ga upe jarejee ra'ne. "Jetywera emoit je wi" 'jau ki jane 'ga upe ra'ne. A'ere te jane i'ui. Kasi a'e pe 'ga jane rereko tyweri ee ne. ³² Jejuī 'ga rerowiaaramū miamū Janeruwarete 'ga jane rereko tyweri'i janetywer awi jane mosamamū. A'eramū nipo jane jarejemu'jau 'ga je'ega renuw are. A'eramū 'ga jane monowe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga rerowiare'ema 'gā nupi.

³³ A'eramū ki pēē pejepytuna 'ga rapesaka ra'ne. 'Gā jatykapaw ire tāmējē pēē Jarejararete 'ga ree pejejea'aawa mani'oko'o'i 'wau y'way rykua 'jau. ³⁴ Pejep'y'arayparamū pēē pejemī'waa pejeje'wyr ipe ra'ne. A'eramū pēē Jarejararete 'ga ree pejejea'aawa mani'oko'o'i 'wawamū etee futat pejatykau pejejee. A'eramū Janeruwarete 'ga pē nerekou tywere'em ee. Pē pyri tewau tāmējē tamueapyo pēē mama'e mū ree 'jau.

12

'Ga 'Agesagea mama'e apoukaa janee

¹ Je upe ka'arana mua ako pēē pejeporonupa Jarejuwarete 'ga 'Agesage are rai'i. Jejuī 'ga jane erowiarāmū te Janeruwarete 'ga U'agesage muri janee. A'eramū jane mama'e apou 'ga pājē mū. A'eramū je pē mueapyou ee. ² Jejuī 'ga rerowiare'emawe ako pēē maira'me a'agawa muorypa rakue numiamū. Noje'egi maira'me a'agawa. Nuenuwi pēje'ega. A'eramū 'ā pēē pejejemoryteeu ee rakue. 'Awamū ajee 'ā Jejuī 'ga perowiat. 'Ga muorypa 'ā pēē 'awamū. ³ A'eramū je pē mueapyou mama'e are 'awamū. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū jane je'egaiwi Jejuī 'ga ree. Na'ga 'Agesage rerekwara rūi Jejuī 'ga ago'oara. 'Ga 'Agesage rerekwaramū etee te jane 'i: "Jejuī 'ga 'ā janejarete", 'jau jane 'ga upe.

⁴⁻⁶ Janeruwarete 'ga 'Agesagea te 'agamū mama'e apoukaa janee. Najueapyo 'jawe ete rūi te aje 'ā 'ga ae mueapyo pāwēi mama'e are. Ae mueapyo tee te futat 'ga 'Agesagea 'ga remifutar are. Majepēi tee futat 'ga 'Agesagea numiamū. A'ere najareju'jaju'jawe rūi janeremiapoa. A'ere jane Jarejararete 'ga upe etee futat iapoi. Najareju'jawe rūi agawewi jane mama'e apou. A'ere Janeruwarete 'ga etee futat iapoukari jane upe. ⁷ Janeruwarete 'ga 'Agesagea ako Jejuī 'ga rerowiaaramū jane pype. A'eramū 'ga 'Agesagea mama'e apoukaa jane upe Jejuī 'ga remifutar imū etee. 'Ga 'Agesagea futat mama'e apouajuawyukaa ae upe. Namajepēi amū etee rūi 'ga 'Agesagea mama'e apoukari ae upe. Wapo pāwēi pāwēi futat ae upe imajuawyawyau. U'agesagea 'ga imua ae upe ojopoaawamū. ⁸ Janeruwarete 'ga 'Agesagea ae mū mueapyou ae'akwaaw are. A'eramū aipo 'gā jane mu'akwaapa ee. Amumeramū 'ga 'Agesagea aeremikwaawe'ema kwaawukaa ae upe. A'eramū 'gā aeremikwaawe'ema kwaawukaa ae upe. ⁹ Amumeramū 'ga 'Agesagea Jejuī 'ga rerowiarukaa nanimenime ae upe. Amumeramū 'ga 'Agesagea ojoro'wu ma'e 'gā katu'ogukaa ae upe. ¹⁰ Amumeramū 'ga 'Agesagea aeremiapoe'ema apoukaa ae upe. Amumeramū 'ga 'Agesagea Jarejuwarete 'ga je'ega mome'uukaa ae upe. Amumeramū 'ga 'Agesagea mama'eukwaawa kwaawukaa ae upe ae rereko are. Janeruwarete 'ga remiapo are nanē jane mueapyoukaa nū. Amumeramū 'ga 'Agesagea ae moje'eg amuteeukaa. A'eramū 'ga 'Agesagea wējēmī futat aeje'eg amutee kwawukaa ae mū upe nū. A'eramū 'ga imome'wau ikwaapare'ema 'gā nupe. ¹¹ A'ere majepēi tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea. A'ere mama'e apoi juawyawyukari ae upe wemifutar imū etee futat.

'Ga rete 'jawe jane 'ga rerowiaaramū

¹² Sā'ā aeretea majepēi tee futat. A'ere 'ā mukūi aejywaa. Mukūi 'ā aeretymakaga. Mukūi 'ā aepya. A'ere 'ā majepēi tee futat aeretea. Nan tee Kristu 'ga rerowiaaramū jane jemogyi. Kwaiwete agawewi ae jemogyi. A'ere ae majepēi 'ywete tee futat ae jemogyi. ¹³ Jejuī 'ga rerowiaaramū ae jemogyiaju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Judeuramū ore, judeue'emamū pēē, ka'a pewara 'gā, oje'wyrarete pewara 'gā. Mīmēra ae Jejuī 'ga rerowiaaramū etee futat. A'eramū Janeruwarete 'ga U'agesagea mua janee. A'eramū 'ga 'Agesagea jane mogyau majepēi teewaramū futat.

¹⁴ Peesak 'ā aeretea. Majepēi tee futat 'ā. A'ere 'ā mukūi aejywaa, mukūi aeretymakaga, mukūi aepya, mukūi aereaa. A'ere 'ā naju'jawe rūi iporowykyi. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea porowykya namajepēi 'ywete tee rūi. ¹⁵ Ma'eramū sipo pēē mū: "Naapoi je mama'ea 'ga 'jawe. A'eramū nipo je teporowykyawe'em Jejuī 'ga upe", 'jau. Aepya amusipo 'ā "Na'ga poa rūi nā'ā je re'ā e'i. A'eramū je te'ŷine'ema 'ga rete are", e'i sipo aepya? Naani. Aipo e'i agawewi futat amunipo 'ā. A'etea amunipo 'ā jane nimonogi jarepya jarejewi. ¹⁶ "Na'ga reaa rūi je. A'eramū je te'ŷine'ema 'ga rete are", 'jau sipo aenamīa? Naani. Aipo e'i agawewi amunipo 'ā. A'etea amunipo 'ā jane nimonogi jarenamīa jarejewi. ¹⁷ Jarejea etee ereko re maran sipo jane mama'e renuwi? Jarepya etee ereko re maran sipo jane mama'e retuna? ¹⁸ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga janerete apoi wemifutar imū etee futat rakue.

19-20 A'ere 'ā ae awowo'gi ma'e 'jawe. A'ere aeretea majepe'i 'ywete'e futat. Nan tee futat jane Jeju'i 'ga upe majepe'i 'ywete'e futat. Naju'jawe rūi agawewi janeporowykya 'ga upe. A'etea jane jarejemogyau majepe'i 'ywete'e futat 'ga upe.

21 A'eramū aerea 'jawarūe'em aepe upe: "Nafutari je ene", 'jawarūe'em. Aeakaga nanē aepe upe: "Nafutari je ene", 'jawarūe'em nū. Nan tee futat Jeju'i 'ga rerowiaaramū jane n'earūi jarejaupe: "Narafutari ore 'gā", 'jawarūe'em. 22 Sā'ā janepy'a ifuakare'ema agawewi. A'ere ipyu jaretywe'em ire amunipo 'ā niko'a'uweri. 23 Jarepira renosi re amunipo 'ā jane ipiaa. Jarepira renosōue'em ire jane ipiare'ema futat. Jarepir a'wyre'em are miamū futat jane jejuka esagei. 24 A'eramū jane esage ma'ea rerekou etee futat. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga janerete apoi nan tāmējē rakue. A'eramū jane jarepir a'wyre'em are miamū jarejejukau esage etee futat. Nan ki sajejuka esage te jarejuee. Sireko esage pāwē etee futar iki 'gā.

25 Janeretea majepe'i tee futat. Mukūi futat 'ā janepya numiamū. A'ere janepy oi ajuewiri etee futat. Janepya sipo oo amū ko katy ajepeja awau kwe katy 'jau? Naani. Ajaupi etee futat ioi. Nan tee ki jane Jeju'i 'ga rerowiaaramū jane jarejopoa etee mama'e apou. 26 Sā'ā jane jemuaēma jarejo'o tesirūgatu are. Nan tee futar iki sajemuaēm mama'e tywera aja iaporamū. 'Ga rerowiaaramū nipo jane mū ku'iramū. A'eramū jane 'ga 'jawe futat jareku'iramū 'ga pyri.

27 Jeju'i 'ga rerowiaaramū jane kwaiwete. A'ere jane jemogyi majepe'i 'yweteewara 'jawe etee futat. Janeruwarete 'ga jane rerekou najuejue etee futat. A'eramū jane jarejemogyau Kristu 'ga rete 'jawe futat. 28 Jarejuwarete 'ga Jeju'i 'ga rerowiaaramū jane moporowykyukat ojeupe. Amumeramū nipo 'ga ae monou kwe pe Kristu 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Wemimu'efera 'gā na'ne Kristu 'ga imonou kwe pewara 'gā nupe omome'waramū rakue. A'ere nipo 'ga ae monoi 'ga mome'waramū nū. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau janerekwawa amunaw ipe oje'ega mome'waramū etee futat. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau moromu'jaramū oje'eg are. Amumeramū nipo 'ga aeremiapoe'ema apoukaa ae upe. Amumeramū nipo 'ga ojero'wu ma'e 'gā majarueteukaa. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau ojopoaawamū. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau 'wyriaramū ajaupe. Amumeramū nipo 'ga aeje'eg amutee pyu ae moporogytaukari ajaupe.

29 Najuejue etee rūi 'ga ae mū'ēi kwe pe oo ma'eramū Kristu 'ga mome'waramū. Kwe pe oo ma'e 'gā kwe pe oo ma'e 'gā tee futat nū. 'Au 'ga je'ega mome'wara 'gā 'gā tee futat nū. Moromu'jara 'gā moromu'jara 'gā tee futat nū. Aeremiapoe'ema apoara 'gā 'gā tee futat nū. 30 Ojero'wu ma'e majarueteara 'gā 'gā etee futat nū. Ije'eg amutee ma'e 'gā 'gā ajuowase imoje'egipyra 'gā 'gā tee futat nū. Ojoje'eg amutee are eapyo ma'e 'gā 'gā tee futat nū. A'eramū ae pāwēūjē etee ajuemīapo are jarekarakatue'emamū ajemogyau. 31 A'eramū ki pēē pejejea mýina Jarejuwarete 'ga upe pejeporowyky esage are etee. "Ene'agesagea tuapoukat jee eneremifutar imū etee", 'jau ki pēē 'ga upe.

'Awamū je pē mueapyoi mama'e esage mū ree nū.

13

Ajuee aeaporomutat

1 Kwaiwete agawewi mama'e esage apoa. A'etea ajuee aeaporomutat taetu esage. 'Gā je'eg tesirūmera agawewi nipo je iapou. Ywagipewara 'gā je'ega we agawewi nipo je iapou. A'ere je 'gā nee teporomutare'em ire ae a'wyre'ema 'gā 'jawe etee futat je reko'i. Janeruwarete 'ga je imome'ua we futat nipo wa'wyre'emamū 'gā nupe. Itaju motenawera 'jawe etee futat nipo. 2-3 Ajuee aeaporomutara te esage Janeruwarete 'ga je'ega mome'u esage apyrapa. Mama'e are nipo je tejeapyoramū agawewi. Jarejuwarete 'ga remiaporam are miamū nipo je tejeapyoramū. Kristu 'ga nipo je erowiar ywyapiau agawewi. Aeremiapoe'ema nipo je iapou agawewi. Tekaraemā nipo je imonoupap agawewi ikaraemāe'ema 'gā nupe. Jeju'i 'ga rerowiar are nipo je tejejukaukaa agawewi 'gā nupe. A'ere je 'gā nee teporomutare'em ire ia'wyre'emamū futat je reko'i.

4 Ajuee iporomutat ma'e 'gā ita'wa te ajemogyau ajaupe. Ojomogekogekowe'em akou. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ota'uwe'emamū mama'e are. Nojerowiaraiwi ojee te. 5 Ajuee iporomutat ma'e 'gā nije'egaiwi ajaupe. Naea'ari 'gā ojee etee futat. Ajuee iporomutat ma'e 'gā nimara'nei ajuee. Najuaykai 'gā ojeupe mama'e tywera aja iapoawer are. Naea'aru'jawi 'gā au'jeteramū ajemogyau mama'e tywera ojeupe aja iapoawer are. 6 Ajuee iporomutat ma'e 'gā u'arasigamū ajuemīapo tywera resakawe. Niku'i etee 'gā ee. Mama'e esagea 'gā iapo re tee 'gā ku'iramū ajemogyau. Mama'e a'je are etee te 'gā ku'iramū. 7 Ajuee iporomutat ma'e 'gā niku'ipawi akou mama'eay jeaporamū. Aku'iramū etee akou ojopyri. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ajuerowiaa, ojemogypykka ajuee. Ajuee iporomutat ma'e 'gā

mama'e esage aja iapoa wapesak te ajemogyau. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ota'waramū etee akou ajaupe. Najemogekokei ae.

⁸ Niporomutapawi futari ae Jeju'i 'ga rerowiaaramū ajuee. Anure nipo jane Jarejuwarete 'ga je'ega nimome'uu'jawi. 'Awamū Janeruwarete 'ga oje'ega mome'uukari jane mū upe. A'ere nipo 'ga anure nomome'uukaru'jawi janee. Anure nipo jane nije'eg amuteeu'jawi. 'Awamū 'ā 'ga U'agesageu etee jane mū moje'eg amuteeukari. A'ere nipo 'ga anure najane moje'eg amuteeukaru'jawi. Anure nipo janereapyo teepawamū etee jane wi. 'Awamū 'ā 'ga jane mueapyoukari mama'e are. A'ere nipo 'ga anure najane mueapyoukaru'jawi ee. ⁹ 'Awamū 'ā 'ga najane mueapyopawukari mama'e are. Janereapyoi jane kwakwai'i ee. 'Awamū 'ā 'ga jane mueapyoi'i ete mama'e are. 'Awamū 'ā 'ga oje'ega nomome'upawukari janee. 'Awamū 'ā 'ga oje'ega mome'uukari'i etee janee. ¹⁰ Jeju'i 'ga rur ire tāmējē te nipo janereapyopawamū mama'e are.

¹¹ Kunumīnamū tekou je kunumī remiapoa etee futat iapoi ikue. Kunumī je'eg imū je je'egi ikue. Kunumī rea'aw imū jerea'aramū mama'e are ikue. A'ere je tejemotuw ire je poiiri kunumī remiapo awi ikue. ¹² 'Awamū janereapyo'iramū etee 'ga ree. Sā'ā ae mama'e 'aga resaga weraweraw are jaremā'jāu. A'ere 'ā jane niesagi katui. Nan tee futat jane. 'Awamū Jeju'i 'ga kwaawi'i etee. Anure te nipo jane 'ga resaka ypy we 'ga kwaawi katu katu. 'Awamū jane Jarejuwarete 'ga kwaawi'i etee. Anure nipo jane 'ga kwaawi 'ga jarekwaapawera 'javerimū etee futat.

¹³ 'Awamū 'ā jane Jeju'i 'ga rure'emaue 'ga rerowiari jarejemogyau. 'Ga rura jane iapesaka jarejemogyau. A'eramū jane jareporomutaramū jarejuee jarejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree nanē jareporomutaramū nū. A'eramū jarejuee janeporomutara wesageramū futat mama'e esage apyraapa.

14

'Ga 'Agesagea mama'e apoukaa janee

¹ A'eramū ki pēē pejeporomutar esageramū etee futat pejejee. Jarejuwarete 'ga upe nanē ki pe'je nū: “Epājēa emut jee. Mama'ea taapo enepājē mū etee enee 'jau”, 'jau ki pēē 'ga upe. “Eje'ega taetu emome'uukat jee”, 'jau ki pēē 'ga upe. ² Ije'eg amutee ma'e 'gā noje'egi ajaupe. Nokwaawi 'gā 'gā 'ea. Jarejuwarete 'ga upe etee te futat ije'eg amutee ma'e 'gā je'egi. Jarejuwarete 'ga remiaporama 'gā imome'wau Jarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū. A'ere 'gā je'ega renupara 'gā nokwaawi 'gā je'ega. Janeruwarete 'ga etee te okwaap. ³ A'ere Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā imome'ui oje'eg imū etee futat ajaupe. A'eramū aipo 'gā ajamueapyou ee ojomojemogypygyukaa Jeju'i 'ga ree, 'gā mu'jau 'ga ree. I'arasig ma'e 'gā 'gā omaku'luakat, 'gā mojemogypygyukaa nanē 'gā 'ga ree nū. ⁴ Ije'eg amutee ma'e 'gā ojeupi etee futat ojomojemogypygyukat Jeju'i 'ga ree. A'ere Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā Jeju'i 'ga rerowiar wwyapiukari 'ga rerowiaara 'gā nupe.

⁵ Pēje'eg amuteeae juejee je afutat. A'ere je pēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u futaretei. Janeruwarete 'ga je'ega mome'ua taetu esage pejejatykaaw ipe. A'ere nipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā amū mueapyoukari 'ga je'eg amutee are. A'eramū nipo 'ga amū oje'ega mome'wau ajaupe. A'eramū nipo aipo 'ga ajamueapyoukaa ee. Aipoa esage futat. Janeruwarete 'ga je'ega mome'u resage 'jawe futat aipoa. ⁶ Pejejepyri je oramū amū sipo maran pēneapyo jeje'eg are teje'eg amutee etee pejejeupe jeje'egamū? Nepēneapyoi futari amunipo 'ā ee. A'ere je pēje'eg imū etee futat tejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera mome'ui pē nupe pē mueapyoawamū. 'Ga je'eg are pē mu'jau je 'ga kwaawukari pē nupe. A'eramū je 'ga rerowiar wwyapiukaa pē nupe. A'ere amunipo 'ā jeje'eg amutee re nepēneapyoi ee. A'eramū amunipo 'ā je 'ga rerowiar wwyapiukare'ema pē nupe. ⁷ Sā'ā maraka apoara 'gā. Jumi'a py a'wyre'emamū 'ā enupara 'gā ikwaawe'ema 'gā jemogya. Nan amunipo 'ā pēē. ⁸ Jumi'a 'jawewara 'gā 'ā ipyau jefaruu 'gā momoranupawamū ajuapisaw are. Ajuapisawa maraka renupa 'gā awau ajuapisaw ipe. A'ere ipy a'wyre'ema 'gā nipokawyi ipyau ajaupe. A'eramū jefaruu 'gā ikwaape'ema. ⁹ Nan tee futat pēje'ega renupara 'gā naeapyoi pēje'eg amutee are. Ee amueapyoukare'em ire 'gā jumi'a py a'wyre'ema renupara 'gā 'jawe. Naeapyoi futari ee. ¹⁰ Kwaiwete aeje'ega. Naju'jaju'jawe rūi aeje'ega. Oje'ega apoara 'gā etee te eapyoramū oje'eg are. ¹¹ Gā amū je'eg are tejeapyoe'em ire aipo 'gā towajar amutee futat 'gā jee. Je nanē towajar amutee 'jawe futat 'ga upe nū. ¹² Nan tee pēē pejejepyriwara 'gā nemikwaawe'ema etee iapo re. “Epājē emut jee mama'e apoukaawamū”, 'jau 'ā pēē Jarejuwarete 'ga upe ra'e jepi. A'eramū ki pēē “Epājē emut jee ejerowiar wwyapiukaawamū ejerowiaara 'gā nupe”, taetu 'jau ki pēē 'ga upe.

¹³ Ije'eg amutee ma'eramū ki pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. “Je mueapyoukar ape jeje'eg amutee are, ki Ku'jyp. A'eramū je 'gā mueapyou ee”, 'jau ki pēē 'ga upe. ¹⁴ Teje'eg amuteeramū je nanē tejeapyoe'emamū ee. Te'ag imū etee futat je je'egi Jarejuwarete 'ga

upe. A'eramū je tejeapyoe'emamū teje'eg are. ¹⁵ Maranuara sipo ajee je aapo? Naani. Aapo pāwē futat je. Te'ag imū teje'ega 'ga upe. Tejea'aw imū nanē teje'ega 'ga upe nū. Te'ag imū futat nanē temaraka'aga 'ga upe. A'ere je tejea'aw imū nanē temaraka'aga 'ga upe jepi nū. ¹⁶ A'ere 'ā peje'ag imū etee Jarejuwarete 'ga muoryw ire pē pyriwara 'gā nokwaawi pēje'ega. A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga muorype'ema futat mama'e are pē pyri. Nokwaawi 'gā pēje'ega. ¹⁷ Esage agawewi nipo pēje'ega. A'ere 'gā naeapyoi ee. A'eramū 'gā aku'ie'emamū ee. ¹⁸ Je nanē futat jeje'eg amutee jepi. Pē apyraapa je teje'eg amuteeramū jepi. A'e are je Jarejuwarete 'ga muorywi. ¹⁹ A'ere je Jejui 'ga rerowiaaramū pē pype tekou je pēje'ega etee iapoi jepi. InāinānīT etee agawewi je teje'ega pēnemianuwamū. A'etea 'ā pēneapyo ee jepi peje'ega je iaporamū jepi. Kwaiwete teje'eg amutee iapo re amunipo 'ā nia'wryri pē nupe ee pēneapyoe'ema.

²⁰ Sā'ā jane 'ga rerowiaarareteramū janerea'ara jarejuee. “Jeremiapoa sipo Jejui 'ga rerowiar wryyapiukāt 'gā nupe? Naani te ra'u nū?” 'jau 'ā jane ojemotup ma'eramū jarejeupe mama'e apo enune. A'eramū ki pēē pejejemogyau ojemotup ma'eramū. Ojemotup ma'e rea'ar imū tāmējē ki pēnea'at mama'e are. Kunumīa 'ā ojee tee futat ea'at ajemogyau. A'eramū ki pēē kunumī 'jawe etee pejejea'are'emamū mama'e are. A'ere kasi mama'e tywera peapo ne. Kunumīakya 'jawe ki pejemogy. Sā'ā kunumīakya mama'e tywera apoe'ema. Nan iki pejemogy kunumīakya 'jawe mama'e tywera apowe'em. ²¹ Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'eg are rakue:

“Nepeenuwi futari jeje'ega.

A'eramū je towajara 'gā murukaa pē nupe.

Nepekwaawi futari 'gā je'ega.

A'etea nepeenuwi futari jeje'ega”,

'jau Janeruwarete 'ga 'ā ikwasiarukaa ka'aran are rakue.

²² Jareje'eg amuteeramū jane Jarejuwarete 'ga pājēa te esaukari 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. A'eramū futat 'gā oporesagamū ajemogyau wemikwaawe'ema wowase jane iapoa renuw ire. A'ere 'gā naeapyoi jane 'e are. A'eramū 'gā ojemu'jawe'em jane remimome'u are. Amumera 'gā amara'neramū ee. A'ere jane 'gā je'eg imū Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ui 'gā nupe 'ga rerowiaara 'gā mu'jau ee. ²³ A'eramū pēē pejejea'aramū mama'e are. Amumē nipo tekotee 'gā 'ua osou pē jatykaaw ipe. Jejui 'ga rerowiaare'ema 'ga amū miamū nipo 'ua osou 'ga rerowiaaramū janejatykaaw ipe. A'eramū nipo 'ga wapyakau janeje'eg are. Janeje'eg amuteea renuw ire te nipo 'gā 'i: “Kuu. Ije'ēran ekoete ma'e 'gā te ra'e. Wapo ekoete te 'gā ajemogyau ra'e!” 'jau nipo 'gā janeje'ega renupa. ²⁴ A'ere nipo 'gā wemikwaaw imū etee Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u renuw ire Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā neapyoramū tywer are. A'eramū nipo 'gā 'jau ojeupe: “Jetywet je Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau nipo 'gā ojeupe wemikwaawa oje'eg imū imome'u re. ²⁵ A'eramū nipo 'gā 'jau ojeupe: “Jetywet je tekou”, 'jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū nipo 'gā amū “Jetywera emoit je wi je mogou ejemiayuwamū”, 'jau nipo 'gā Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū nipo 'gā 'jau pē nupe: “A'jea futat ra'e. Janeruwarete 'ga rekoi 'au pē pype ra'e”, 'jau nipo 'gā pē nupe.

Jejui 'ga rerowiaaramū janejatykaap

²⁶ A'ere je 'awamū pē mu'ei pējatykaaw are. Pēē mū ki pejamaraka'aga 'ga upe pejejuowase. Pēē mū ki pejejamu'jau 'ga je'eg are. Pēē mū ki pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera mome'wau pejejaupe. Pēē mū ki pejeje'eg amuteeramū. Pēē mū ki pejejamueapyoukaa 'ga 'eawer are. Nanuara pyu pēē pāwējē etee futat Jejui 'ga rerowiar wryyapiukaa pejejaupe. ²⁷ Pejeje'eg amutee re majepeinume pejeje'ega. Kasi a'e pe nepejamueapyoukari ee ne. Pāwējē etee kasi peje'eg ine. Maranamū nipo mukūi pejeje'eg amuteeramū, maranamū muapyt pejeje'eg amuteeramū. Oje'eg ypy ma'e 'ga je'ēmaw ire ki 'gā amū tomome'u 'ga remimome'ufera 'gā nupe, 'gā mueapyoukaa aipo 'ga 'eawer are. A'eramū nipo 'ga amū oje'eg amuteeramū nū. ²⁸ A'ere nipo ee oporomueapyo ma'e 'ga nitywi amū. A'eramū kasi aipo 'ga toje'eg ine. Jarejuwarete 'ga upe etee te aipo 'ga je'egi. Ojeupe etee nanē 'ga oje'ega nū.

²⁹ Mukūmukūi'T 'gā etee ojeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera mome'wau. A'eramū enupara 'gā 'jau: “Janeruwarete 'ga futat te 'ga moje'egukat jane upe ra'e? Naani te ra'u nū? 'Ga 'mea 'eramū nipo NaJaneruwarete 'ga rūi 'ga moje'egukari”, 'jau nipo enupara 'gā. ³⁰ Pējatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga oje'ega pēē mū nupe, oje'ega renuparamū pēē mū nupe. A'eramū ki pē nowase oje'eg ma'e 'ga topik pejeje'ega anupa. ³¹ Pēē futat nipo pejamu'e Jarejuwarete 'ga je'eg are majepeinume pejeje'eg ire. A'eramū te nipo pejamu'e Jejui 'ga rerowiar wryyapiukaa pejejaupe. ³² Oje'eg ma'e 'gā oje'eg amue wemifutar imū etee futat. Oje'ega momigarūmū nanē wemifutar imū nū. ³³ Pāwējē etee peje'egamū sipo Janeruwarete 'ga ku'iramū pē nee? Naani. Majepeinume ajaupe omome'waramū te 'ga pē mu'ei. Janeruwarete 'ga nafutari oje'eg are pejamue ekoetea. Pēneko esagea te 'ga afutat.

Jeju 'ga rerowiaara 'gā mu'jau je 'gā mu'e pāwē aju'jawe etee futat. ³⁴A'eramū ki kūjāmera 'gā topig etee Jeju 'ga rerowiaara 'gā jatykaramū, wapyakau etee pejemu'jara 'ga je'eg are. Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee rakue. "Kūjāmeramū ki pejemena 'gā je'ega peenuw etee", 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. ³⁵Nepēneapyoi nipo mama'e are. A'eramū ki pejemogyau etee enupa. A'eramū pēē pejeje'wyr ipe etee futat pejeporonupa ee pejejaupe. Pejejatyka pype kasi kūjāmeramū peporonup pejejaupe ee ne, pejomojenosi ne.

³⁶Pēē mū nipo je'eawera rerowiare'ema pejemogyau. A'eramū je 'jau pē nupe: "Pē nupe ra'ne sipo Janeruwarete 'ga je'egi rakue? Pē nupe etee sipo 'ga je'egi?" Naani. Napē nupe ra'ne rūi 'ga je'egi rakue. Napē nupe etee rūi nanē 'ga je'egi nū. ³⁷Pēē mū te nipo ajea a'jea futat Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u are pēneapyo katu rai'i. "Ga te 'ā je mopājē", 'jau nipo pēē mū rai'i. A'eramū nipo aipo 'jara 'gā je'eawera kwaapa. "A'jea futat ra'e. Jarejuwarete 'ga 'eawera etee futat Paulo 'ga okwasiat ka'aran are ra'e", 'jau nipo 'gā. ³⁸A'ere nipo 'gā amū je'eawera nuerowiari futari. A'ere kasi pēē nanē perowiat aipo 'gā je'ega ne.

³⁹A'eramū ki pēē 'jau: "Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ua je afutat", 'jau ki pēē pejejeupe. A'ere kasi pemosi 'gā je'eg amutee awi ne. "Au'je pejeje'eg amutee re", 'jawe'em pēē pejejaupe. ⁴⁰Pejemogyau esage etee futat mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imū.

15

Amanū re Kristu 'ga ferawi nū

¹⁻²Pēē 'ā jerewirera 'jawe futat. Kūjāmeramū 'ā pēē jerenyra 'jawe futat. A'eramū je pē muea'aa Jeju 'ga mome'uawer are. Ymā te ako je Jeju 'ga mome'ui pē nupe ikue. "Jeju 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yraretea. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga 'ga muri 'au wpy pe kunumīakramū janee rakue. Ojemotuw ire 'ga 'ā 'gā mu'jau akou 'Uwarete 'ga ree rakue. A'ere 'ā 'ga ojejukaukaa ae a'wyre'ema 'gā nupe janetywer are rakue. Amanūmū 'ga 'ā janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wī Jeju 'ga jane erowiarāmū", 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū ako pēē aipo renuw ire Jeju 'ga rerowiaa ai'i. 'Ga rerowiarāmū Janeruwarete 'ga pē mogyi wa'yramū. 'Ga mome'u rerowiarāmū Janeruwarete 'ga pē katu'oka, pētywera moia pē nui. A'ere 'ga pēē 'ga rerowia 'meramū Janeruwarete 'ga nepē katu'ogi.

³Je upe Janejararete 'ga 'eawera resagesageramū futat. Aipoa etee futat je amome'u pē nupe. Ymā we te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe Kristu 'ga ree rakue. 'Gā nemikwasiarer imū etee futat 'ā Kristu 'ga amanūmū janetywera mepyawamū rakue. ⁴'Ga manū re 'gā 'ga monou 'ga nuga ita kwara pype rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawī imuapya 'ara rupi etee rakue nū. A'e are nanē 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari rakue nū. ⁵Oferaw ire 'ā Kristu 'ga ojesaukaa Pedro 'ga upe ra'ne rakue. A'ere 'ā 'ga ojesaukaa pāwē wemimonofera 'gā nupe rakue. ⁶A'ere 'ga jesaukari kwaiwete wewiri oo ma'efera 'gā nupe rakue. Kiētus 'gā 'ga resaka rakue. Kwaiwete 'gā nupe jēmī ojesaukaa rakue nū. 'Gā jatyka 'gā nuwamū 'gā jesaukari 'gā nupe rakue. Ajemogyau we futat 'ā 'ga feraw ire 'ga resakarera 'gā amū. Opapap futat 'ā amūmera 'gā numiamū. A'ere kwaiwete je futat 'ga resakarera 'gā jemogyi. ⁷A'ere 'ā 'ga jesaukari Tiago 'ga upe rakue nū. A'ere 'ā 'ga ojesaukaa wemimonofera 'gā nupe pāwēūjē etee rakue, 'gā jatyka 'gā nuwamū rakue nū.

⁸A'ere je wpy pe 'ga rekoramū naesagi 'ga ikue. Naatai je tekou 'ga rupi ikue. Ywag ipe oo re te 'ga jesaukari jee ikue. Narowiari je 'ga 'gā pyri ikue. Anure te je 'ga rerowiari ikue. Sā'ā kunumīakya 'ara'ne'ema oy awi. Nan tee futat je narowia'ra'nei Jeju 'ga ikue. ⁹Tea'wyre'emamū je tekou ikue, Jeju 'ga remimonofera 'gā a'wyre'ema apyraapa ikue. Jeju 'ga rerowiaara 'gā je erekou tyweate tekou ikue. A'eramū je mojenosōmayau kwe pewara 'gā 'ea. "Paulo 'ga Jeju 'ga remimonofera 'ga" 'ea je mojenosōmayau etee. Na'ga porowyky apoara rūi je ako ikue. A'eramū aipo 'gā 'ea je mojenosōmayau etee je mogyau 'ga rerowiar ire ikue. ¹⁰Naapoi je mama'e esagea tekou Jarejuwarete 'ga upe ikue. A'etea 'ga iporomutar esage je ree je rekoramū ra'e jepi. A'eramū 'ga jetywera moia je wi ikue, je mogou omome'waramū ikue. A'eramū je 'ā 'agamū tekou rēwējēmī 'ga mome'waramū pē nupe. Ajepeja 'gā 'ga remimono ypy 'gā apyraapa 'ā tekou 'ga mome'wau pē nupe. A'ere najetee rūi iapoi. Janeruwarete 'ga 'ga mome'uukat je upe. ¹¹A'ere je Jeju 'ga remimono ypy 'gā 'ga mome'u 'jawe etee futat 'ga mome'ui nū. Nasigaty rūi futat je 'gā nemimome'u awi imome'ui pē nupe. A'eramū ki pēē pejejea mýina pāwē etee futat ore 'ga mome'u are. Naimome'wara 'gā nee rūi pēē pejejea mýja. Jeju 'ga mome'u are te ki pejejea pemýi ete. A'eramū pēē Jeju 'ga rerowiaa pejemogyau.

Kristu 'ga ferawa 'jawe nipo 'ga rerowiaaramū jane ferawi nū

¹² Ymā te ako ore Kristu 'ga ferawa mome'ui pē nupe ikue. "Janeruwarete 'ga Kristu 'ga omoferap imogou nū", 'jau ako ore pē nupe ikue. Ma'eramū sipo ajee neperowiari aipo ore'ea? Ma'eramū sipo ajee aipo pe'je amū: "Noferawi futari ae amanū re", pe'je pejejemogyau. ¹³ Amanū ma'eferamū ae noferawu'jawi futari 'e re amunipo 'ā Kristu 'ga nanē noferawi rakue nū. ¹⁴ Kristu 'ga ferawe'em ire amusipo 'ā je ma'eramū imome'wau pē nupe? Kristu 'ga ferawe'em ire amusipo 'ā ma'ja perowiat? ¹⁵ A'jea futat amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā ore'meramū Jarejuwarete 'ga upe. "Janeruwarete 'ga Kristu 'ga moferaparera", aru'e ekoete te ra'u ore pē nupe rakue nū. A'eramū amunipo 'ā ore oro'meramū Jarejuwarete 'ga upe aipo 'e re rakue. ¹⁶ Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā Kristu 'ga noferawi futari rakue nū. ¹⁷ Kristu 'ga ferawe'em ire amunipo 'ā ore pē moryteei te 'ga ree. Oro'me amunipo 'ā ore erowiarukaa pē nupe rakue. A'eramū amunipo 'ā Janeruwarete 'ga pētywera moire'ema pē nui rakue. A'eramū amunipo 'ā pēē pejewau mama'eukwaawa rapyaw ipe pejeamanū re. ¹⁸ Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū amanūmū rakue. A'ere 'gā nanē amunipo 'ā nowyru'jawi a'jea futat amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire. ¹⁹ A'jea futat amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā jane jarejemogyau futatee futat jarejemogyau Kristu 'ga ree. A'ere amunipo 'ā jane kokari jarejemogyau. A'eramū amunipo 'ā jane jare'arasigamū tekotee 'gā 'arasiga apyraapa.

²⁰ A'ere 'ā nanarūi futat. Kristu 'ga 'ā oferap futat rakue. A'eramū jane "Kristu 'ga rerowiaaramū nanē jareferapa jaremanū re nū" 'e rerowiaa futat. ²¹⁻²² Ymā a'e Atāu 'ga nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā 'ga amanūmū rakue. A'eramū jane 'agamū jaremanūmū. 'Ga ree futat ajee 'ā jane nanē jane manūi nū. A'ere 'ā 'awamū Kristu 'ga ferawi amanū re rakue. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū jane nanē jareferapa nū. ²³ Kristu 'ga futat jane upe oferaw pyp ma'efera. A'eramū nipo jane 'ga remiayuwamū nanē jareferapa 'ga ruramū nū.

²⁴⁻²⁸ A'ere 'ā 'ga nuri we. 'Ga rur ire te nipo Janeruwarete 'ga 'ga ree iporomutare'ema 'gā pājē pojekai 'gā nui. A'ere 'ā 'ga iapopawe'emawe 'ga futat 'ga reni 'wyriaramū jane. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue: "Anure nipo Janeruwarete 'ga Kristu 'ga m'yi 'wyriaramū 'gā nupe najuejue etee futat", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. Naojeupe rūi 'ga 'ga m'ina 'wyriaramū. Tekotee 'gā nupe tee 'ga 'ga m'ina 'wyriaramū. Kristu 'ga futat mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa momapa. Ae manūa nanē nipo 'ga imateepapa nū. A'eramū te nipo ae namanūu'jawi futari. Kristu 'ga futat nipo mama'eukwaawa 'wyriara pājē pojekau jui. Emiayuwa pājē reewe futat nipo 'ga ipojekau jui. A'eramū futat nipo 'ga mama'e monoupap katu katu 'Uwarete 'ga po pe. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat nipo 'ga iapou. A'eramū taetu nipo 'ga 'Uwarete 'ga mogou katu katu 'wyriaratereteramū jarejeupe. Ojeupe nanē 'ga 'uwa 'ga mogou 'wyriaratereteramū. A'eramū taetu nipo 'ga ruwa 'ga 'ūina mama'e jararetereteramū.

²⁹ Noferawi amanū ma'efera 'gā 'e re amunipo 'ā ma'eramū 'gā amū ojeypymāukaa ekoete 'y pe amanū ma'efera 'gā nee, 'gā ferawa resaukaa? Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā 'gā nojepymūikari tee 'y pe 'ga amū upe rakue. ³⁰⁻³¹ Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amusipo 'ā ore ma'ja mome'wau arakou au'jeteramū orojejukaukaa ja'wyja'wyukat ee 'gā nupe. A'ere 'ā a'jea futat te Kristu 'ga ferawi rakue. A'eramū je tejekōēājamū pē nee. A'eramū je tejemome'wau pē nupe. Jejui Kristu 'ga ree, Jarejararete 'ga ree ako jane jemujari ikue. A'eramū je tejemome'wau pē nupe. Jejui Kristu 'ga upe je porowykyi tekou. A'eramū 'gā afuweramū je ree. Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā je naporowykyi futari Kristu 'ga upe. A'eramū amunipo 'ā 'gā afuweremamū je ree. ³² Efesu pe je rekoī. Iraikoāi futat 'auwara 'gā je rerekoi. Sā'ā 'miara ae 'u ja'wyja'wya. Nan futat 'auwara 'gā je ka'migi ja'wyja'wy je rerekou. Jejui Kristu 'ga je imome'u are 'gā je ka'mika ja'wyja'wy je rerekou. Amanū ma'efera 'ga ferawe'em ire amusipo 'ā je 'gā mamara'neukar ekoetei tejee? Naani. Namamara'neukar ekoetei amunipo 'ā je 'gā tejee. 'Gā 'jawe etee futat amunipo 'ā je iapou. "Pe'je ki sajemi'wat, kawājajaiwa rykua nanē nū. Ai'iwe nipo jane manūi 'ja. Jaremanūme'ēwe sajemi'wa'wa'ri 'jau 'wei", 'jau ekoete amunipo 'ā je 'gā 'jawe etee tekou.

³³ A'ere je na'gā 'jawe rūi je rekoī. Pejemoryteekat kasi 'gā nupe ne. Ia'wyre'ema 'gā pyri pejeko re pēē nanē pejemu'jag ia'wyre'emamū nū. ³⁴ Au'je mama'e tywera pēē iapo re. "Jarejuwarete 'ga remiayuwareteramū jane jemogyi", pe'je nipo nanuaramū numiamū. A'ere nipo pēē mū nepejemogyppyygi futari 'ga ree. Aipo a'e je pē mojenosūkaawamū.

Oferap ma'e

³⁵ Pēē mū nipo 'jau jee: "Maran sipo ajee Janeruwarete 'ga amanū ma'efera 'gā moferawi? Maran sipo ajee oferap ma'e 'gā netea?" 'jau nipo pēē. ³⁶ Aipo 'jaramū pēē nepekwaawi futari. Sā'ā ae y'wa'ŷja tyma. Y'wa'ŷja 'ā oto'omaw etee. A'eramū 'ā iywyter ipewara etee 'ua opoa jui y'wa 'ywa mū. ³⁷ A'ŷja etee 'ā pēē ityma. Nay'wa 'ywa rūi 'ā

petym. Otyim ire etee 'ā y'wa'ŷja opopoa, waranupa 'ā. Opopot ma'ea 'ā naa'ŷja 'jawe rūi. Nan tee futat oferap ma'e 'gā netea. Naamanū ma'efera 'jawe rūi 'gā netea. ³⁸ Wemifutar imū etee futat 'ā Janeruwarete 'ga y'wa'ŷi apoi rakue. Juowuu a'ŷja naamyneju a'ŷja 'jawe rūi. Opopor ire i'ywa naju'jawe rūi ajemogyau nū.

³⁹ Nan tee futat naju'jawe rūi eko ma'eramū aero'oa. Namiaro'o 'jawe rūi janero'oa. Nawyra'i o'o 'jawe rūi nanē janero'oa nū. Napira 'jawe rūi nanē janero'oa nū. ⁴⁰ Ywag ipewara naywara pewara 'jawe rūi. Ywy pewara esage futat. A'ere naywag ipewara resage 'jawe rūi. ⁴¹ Kwara 'ā enyfuakat futat. Jay nanē 'ā eny futat numiamū. A'ere nakwara reny 'jawe rūi jay renya. Najajytata reny 'jawe rūi nanē 'ā nū. Naju'jaju'jawe rūi 'ā eny ma'e renya.

⁴² Nan tee futat janerete yaua na'auwarera 'jawe rūi. 'Awamū jarejero'wau jaremanūmū. A'ere nipo anure jane ferawi jarejero'wuu'jape'ema jaremanū'jape'ema futat nanē nū. ⁴³ Otymamū 'ā ae amanū ma'eramū afuakare'emamū. Aereumera 'ā nifuakari. Otyweruramū nanē 'ā ae nū. A'ere nipo anure oferapa 'ga fuakaramū, okaturamamū nanē nipo 'gā nū. ⁴⁴ 'Awamū 'ā ae ywy pe futat ojotymi. A'ere anure ae ferawi ywag ipe awamū te. Ywy pewara 'gā netea naywag ipewara 'gā nete 'jawe rūi. ⁴⁵ Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe ee rakue: "Kūima'e ppy 'ga, Atāu 'ga, Janeruwarete 'ga iapou rakue, eko ma'eramū rakue", 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. A'ere ajepeja kūima'e 'ga, Jejui Kristu 'ga te jane upe okoeteete ma'ea. A'eramū 'ga te jane mogyau ete Jarejuwarete 'ga ra'yramū. A'eramū nipo 'ga futat jane mū'jāu tywy awi. ⁴⁶ Janepy 'ga te aje 'ā naywag awi rūi 'ut rakue. 'Yja apopyrera 'ga te 'ā poromū rakue. A'ere 'ā Jejui Kristu 'ga ywag awi 'ut ma'efera te. Anure te 'ā 'ga ruri rakue. ⁴⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'yja apoi janepyramū rakue. Aipo 'ga rera 'ā Atāua rakue. A'ere 'ā Jejui Kristu 'ga ruri ywag awi te rakue. ⁴⁸ Ywy pewaramū aje 'ā janeretea 'yja apopyrera 'ga retea 'jawe etee futat. A'ere nipo jane anure ywag ipe oo ma'eramū janerete jemu'jagi ywag awi 'ut ma'efera 'ga rete 'jawewaramū. ⁴⁹ 'Awamū jane jemogyi 'yi apopyrera 'ga 'jawe. Anure te nipo jane jemogyi ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jawe.

⁵⁰ 'Yi apopyrera janeretea nooi futari ywag ipe. Janero'o, janery. Mīmera nooi ywag ipe. 'Yi apopyreramū jane jaremanūmū futat. A'eramū 'yi apopyrera awawe'em ywag ipe.

⁵¹⁻⁵² A'eramū je 'awamū pēnemikwaawe'ema mū ree pē mueapyoukaa. Jejui 'ga ruramū nipo jane 'ga rerowiaaramū jarejemogyau je futat amū. Najuejue etee futat nipo jarejemu'jaga 'ga 'jawe. Amanū ma'efera 'gā, eko ma'e 'gā. Mīmeramū nipo jane jarejesowo'gōka 'ga 'jawe futat.

'Ga ruramū nipo ywagipewara 'ga amū jumi'aranūū pyau. Ipyrauwe nipo jane jarejesowo'gōka kamēšiete Jejui 'ga 'jawe futat. Jumi'aranūū pyrauwe nipo amanū ma'efera 'gā nanē ū'jāu tywy awi nū. A'eramū futat nipo 'gā ojesowo'gōka imanū'u'jawe'emamū ajemogyau. Eko ma'efera 'gā nanē nipo ojesowo'gōka imanū'e'emamū.

⁵³⁻⁵⁴ Janerete yaua nipo 'ga a'eramū futat imua janee. A'ea namanūi janee. A'eramū futat nipo ae manūa atee pawamū. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are 'gā amū nupe ee rakue:

"Anure nipo Janeruwarete 'ga reni 'wyrīaramū jane upe.

A'eramū futat nipo ae amanū'u'jape'ema.

'Ga te 'ā ae manūa omateepap.

A'eramū ki jane 'ga je'ega etee futat enupa",

'jau 'gā 'ā ikwasiarukaa rakue. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga amanū ma'erama 'gā mu'jaga 'gā sowo'gōka imanū'e'emamū etee futat nū. Ymāwarera 'gā nemikwasilarer imū etee futat nipo 'ga aipo apou. ⁵⁵ Sā'ā jawa'jyra ae kutuga. A'eramū 'ā ae akutukarera jawa'jyra jukau. A'eramū 'ā aipo jawa'jyra ae kutugu'jape'ema. Nan tee futat Janeruwarete 'ga ae manū mateepawi ae wi. 'Ga imateepaw ire ae amanūme'em. A'eramū jane aipo rapesakaramū jarekyjawe'em jaremanū awi. Nitywi futari nipo ae jero'wua poromū. Ae manūa nanē nipo otywe'emamū nū. ⁵⁶ 'Awamū jane manūi futari janepy 'ga 'ā jaremote'aawer are. Atāu 'ga 'ā nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ga a'eramū amanūmū rakue. 'Ga ree 'ā jane nanē 'ga je'ega renupe'ema rakue nū. A'eramū jane nanē jaremanūmū nū. ⁵⁷ A'ere Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga jane moferawi nū, werowiaramū nū. A'eramū futat nipo jane jaremanū'u'jape'ema. A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

⁵⁸ A'eramū ki pēē Jejui 'ga rerowiar wyyapiau pejemogyau. Jarejararete 'ga upe etee pejeporowykyau pejemogyau. Jarejuwarete 'ga upe jane porowykyramū janeremiapoa esageramū 'ga upe. A'eramū ki pēē pejeporowykyau 'ga upe au'jeteramū futat, 'ga remifutara apou 'ga upe.

16

Judeja ywy pewara 'gā nupe ka'aranūū monoa

¹ 'Awamū je pē mu'e'i Judeja ywy pewara 'gā nupe ka'aranūū pēē imono are. Jerusareg ipe kwaiwete ikaraemāe'ema 'gā jemogyi. A'eramū ki jane ka'aranūū monou 'gā nupe. Garasi ywy pewara 'gā, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā je amu'e aipo are ai'i. A'eramū je 'awamū pēē nanē pē mu'jau ee nū. ² Morowykye'ema rupi pejejatykaaw ipe pēē ka'aranūū pe rerawau yrū pype 'gā nupe. Pēē mū nipo pejeporowykyau peje'wryiara 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā pē mepyyu. A'eramū ki pēē kwaiweteu'i ka'aranūū pe monou'i yrū pype 'gā nupe. Pēē mū nipo ināinānī't etee pēporowyky repya. A'eramū pēē ināinānī't etee futat ape monou yrū pype 'gā nupe. Aipoa pēē tejenunewe iapo re nipo je ka'aranūū renūine'ema tekou pē nupe. ³ A'eramū nipo je pēnemimono'ogera etee futat tewau ipyyka imonou Jerusareg ipewara 'gā nupe. A'eramū ki pēē 'gā amū nesaka Jerusareg ipe erawaramū. Pēnemimū'ēmera 'gā kwaaw ire je ka'arana kwasiaa imonou 'gā nee. "Kweramū Korītu pewara 'gā nemimonofera 'gā. Ka'aranūūa 'gā werooukat pē nupe, pē poaawamū", ta'e inuga 'gā nupe ka'aran are ikwasiaa 'jau. A'eramū 'gā jeremikwasiarera rerawau pēnemimono'ogera ka'aranūū reewe Jerusareg ipewara 'gā nupe, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe 'jau. ⁴ Maranamū nipo je esageramū je nanē tewawe'em nū. Maranamū nipo je oi futari. Je oramū nipo pēnemimū'ēmera 'gā awau je rupi.

Paulo 'ga remiapo

⁵ Masetoni ywy pe ra'ne je oi. A'e awi futat nipo tewau pē pyri. ⁶ Peu nipo je tepytau pē pyri amana po'oga poromukuran. Pejejewi je oramū ki mama'ea pemut jee jeremirerooramū. Ma'ape katu nipo je oi aipo awi. Nakwaawi we je tewawa. ⁷ Najeoweri je kamēsiete pē pyri. Pē pyri tekofukuū 'ia te je afutat, Jarejararete 'ga ifutar ire.

⁸ 'Awamū je rekoī Efesu pe. Nooa'nei we je 'aw awi. Pētekosti 'jawa 'ara kwaw ire te nipo je oi, jarejatykaawa 'ara kwapaw ire te nipo je oi 'aw awi. ⁹ Jejuī 'ga je amome'u 'auwara 'gā nupe. A'eramū 'gā kwaiwete 'ga rerowiaa. Amumera 'gā te ajee nafutari 'ga mome'ua. Nuerowiari nanē 'gā 'ga nū, je 'ga mome'uramū.

¹⁰ Janejararete 'ga upe Timoteo 'ga porowykyi je 'jawe etee futat. A'eramū ki pēē pejejejukau esage 'ga ree, pejejepyri 'ga oramū. ¹¹ Peago'o kasi 'ga ne. Mama'ea etee ki pēē imonou 'ga upe 'ga remirerooramū. Pejepota'waramū etee 'ga ree. Pē pyri oo re nipo 'ga ruri 'au je pyri nū. Janerewirera 'jawewara 'gā amū nupi nipo 'ga 'ua. A'eramū je 'gā napesaka nipo te'ŷina.

¹² 'Awamū je Apuru 'ga mome'ui pē nupe. "Ekwap Korītu pewara 'gā nesaka. Jarejewirera 'jawewara 'gā nupi ekwapa", a'e je Apuru 'ga upe ai'i. A'ere 'ga nioweri 'gā nupi. Meeweī tee te nipo 'ga oi pē nesaka.

¹³ Perowiari ywyapi ki Jejuī 'ga. Pekyje kasi 'ga rerowiare'ema 'gā nui ne. Jejuī 'ga ki pemome'u 'gā nupe. ¹⁴ Pejepota'wa esageramū pejejee pejeporowykyau esage nanē Jejuī 'ga upe nū.

¹⁵ Estefana 'ga ako opytuna 'gā netee Jejuī 'ga rerowiari ypyramū Akaja ywy pe ikue. Jejuī 'ga rerowia ypy we ako 'gā oporowykyau 'ga upe ikue, ajamu'jau 'ga ree ikue. ¹⁶ A'eramū ki pēē 'gā je'ega renupa. Pejejeupe 'ga 'eawer imū etee futat pēē mama'e apou. Kwe pe nipo Jejuī 'ga ree moromu'jara 'gā amū akou 'gā nee nanē pejeapyakau nū. 'Gā pyri oporowyky ma'e 'gā nanē poromū nū.

¹⁷ Estefana 'ga, Fortunatu 'ga, Akaiku 'ga. Mīmera 'gā jemuekōēaina je pyri 'gā nura. Muku te 'ā peko je wi. A'eramū 'ā pēē je poare'ema. A'ere 'ā 'gā nuri je poaa rai'i. ¹⁸ Je muekōēaina 'ā 'gā 'ua rai'i. Pēē nanē nipo 'gā pē muekōēaina pē mogyau. A'eramū ki jane 'jau 'gā nupe: "Ore muekōēai ako pejepe ai'i. A'eramū pēē esage ma'eramū oree", 'jau ki jane 'gā nupe 'gā muorypa ee.

Oje'ega 'ga imonou 'gā nupe 'gā futaa

¹⁹ Asia ywy pe je rekoī. 'Auwara 'gā Jejuī 'ga rerowiaara 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa. Akira 'ga wemireko ēē retee, Prisira ēē retee oje'ega mono pē nupe pē futaa. 'Gā nog ipe Jejuī 'ga rerowiaara 'gā ajatykau ojemu'jau Jejuī 'ga ree. 'Gā nog ipe ajatyka ma'e 'gā nanē oje'ega monou pē nupe nū. ²⁰ Najuejue etee futat janerewirera 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa.

Jejuī 'ga rerowiaaramū ki pejoman, pejejafutaa.

²¹ 'Awamū je rete futat ka'arana kwasiari inuga pē nupe: "Teje'ega amono pē nupe pē futaa", Pauloramū je ikwasiari pē nupe.

²² Jarejuwarete 'ga Janejararete 'ga ree iporomutare'ema 'gā nereko tywera je afutat.

"Ere ejua kamēsiete, ki Jejuī", 'jau je Jarejararete 'ga upe.

²³ 'Ga rerowiaaramū je pē futari. Jarejararete 'ga resage pē nerekoa nanē je afutat nū.

²⁴ Jeporomutar esage je pē nee. Jēju Kristu 'ga perowiat je 'jawe. A'eramū je tepota'wa esageramū pē nee.

Kweramū etee jeje'ega pē nupe.

2 Korītu

Korītu pewara 'gā amū nuerowiari Paulo 'ga. Nafutari 'gā 'ga remikwasiarera. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaru'japa imonou Korītu pewara 'gā nupe, 'gā mueapyou oporowyky are. NaPaulo 'ga etee rūi ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou pē nupe. Timoteo 'ga ako je pyri. Je 'ā Jejuī Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā te ako Jejuī 'ga je monoi kwe pewara 'gā nupe omome'waramū ikue. “Kwe pe ekwap je mome'wau ekou 'gā nupe”, 'jau 'ga jee ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat 'ga je monou kwe pewaramū pē mu'jaukaa ojee ikue. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou Korītu pewaramū pē nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe. Akaja ywy pe okwasi'o ma'eramū pē nupe nanē je ikwasiaa imonou nū. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe je imonoi.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejuī Kristu 'ga nanē 'ā Janejararetea futat nū. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. 'Gā pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Jarejuwarete 'ga simuoryp

³ Janeruwarete 'ga futat 'ā Janejararete 'ga Ruwaretea, Jejuī Kristu 'ga Ruwaretea. Ipotawa 'ā 'ga jane ree jepi. Janeruwarete 'ga 'ā jane poat mama'e apo are kwaiwete. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee. ⁴ Ore upe mama'e tywera jeaporamū, Janeruwarete 'ga ore mojemogyppyyka jui ojee ai'i. A'eramū ore nanē pē poaa 'ga oropoawera 'jawerimū etee futat. ⁵ Ymā 'ā ia'wyre'ema 'gā Kristu 'ga rereko tyweretei rakue. Nan tee futat ajee 'gā 'ā ore rereko tyweri, Kristu 'ga rerowiaaramū ore jemogyramū. A'ere 'ga 'gā ore rereko tyweramū Kristu 'ga rekoi ore pyri ore mouagukaa ore rereko tywera upe. ⁶ 'Gā orojereko tywer ire miamū ore pē poari Jejuī 'ga rerowiar ywyapiukaa pē nupe. Kristu 'ga wejue ore poat ore mouagukaa orojereko tywera upe. A'eramū ore nanē pē poararimū pē mouagukaa nanē jupe nū. ⁷ Orojemogyppyyka arajemogyau Jarejuwarete 'ga pē poar are. 'Ga rerowiare'ema 'gā nipo pē nerekou tyweaete ore rereko tyweawera 'jawerimū etee futat. A'eramū nipo “Janeruwarete 'ga pē poaa ore poaawera 'jawerimū etee futat” 'ea jane 'ā sikwaap.

⁸ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe. A'eramū je 'awamū tejereko tywera mome'wau pē nupe. Asia ywy pe je rekoramū 'gā je rereko tyweretei kwaiwete. ⁹ Janeruwarete 'ga je jukaukaa werewi 'gā nupe. A'eramū je tejemuaēma tejee. “Je juka sipo 'gā pa”, 'jau je tejeupe etee futat ai'i. A'eramū je tepoia tejee tejemogyppyyg awi. A'eramū je tejemogyppyyka Jarejuwarete 'ga ree etee futat 'awamū. Ae moferapara 'ga ree etee futat je tejemogyppyyka tekou 'awamū. ¹⁰ Ma'eramū 'ga 'ā je a'gui 'gā nui je jukaukare'ema 'gā nupe. Anure nanē nipo 'ga je a'gui 'gā nui nū. Ajemogyppyyk je 'ga ree. “Janeruwarete 'ga nojejukaukari 'gā nupe. 'Ga te nā'ā nojejukaukari 'gā nupe re'ā”, 'jau je tejeupe jepi. ¹¹ A'eramū ki pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe je ree. “Epoar iki Paulo 'ga, ki Ku'jyp. Ea'gu ki 'ga 'ga ree ifuwet ma'e 'gā nui”, 'jau ki pēē 'ga upe je ree. A'eramū 'ga je jukaukare'ema 'gā nupe, ojeupe pejeje'ega pēē imonou'jau'jaw ire. A'eramū nipo 'gā kwaiwete Jarejuwarete 'ga muorypa je jukae'em are.

Paulo 'ga wea'aramū kwe pe te nū

¹² Janeruwarete 'ga 'ā je poat akou jepi. A'eramū 'ga je mogo esageukaa wowase jepi. Pē neape taetu je 'ā tekou esage jepi. A'eramū je tejerowiaa pē pype teko esage are. Naje'mei je pē nupe. Pē pype tekou tejemuawapia tekou jepi. Aipoa Janeruwarete 'ga ifutaa. Najemogyppyygi futari je te'akwaaw ekoete are. Janeruwarete 'ga wejue opota'waramū je ree. Opājē 'ga imua jee. A'eramū taetu je tekou esage pē nupe.

¹³ Namama'eay are rūi je ka'arana kwasiari pē nupe. Mama'e aye'em are etee te je ikwasiasi imonou pē nupe. A'eramū pēē imogytau pejeepyoramū ee. Ee pēneapyoa je afutat. ¹⁴ Awamū nipo nepēneapyopawi ee pejejemogyau. A'eramū ki pēē pejeje'aramū ee. A'eramū nipo pēē pejejeapyokaturamū ee. A'eramū nipo pēē Jarejararete 'ga ruaw ipe pejeku'iramū je ree. Jejuī 'ga ruaw ipe pejeku'iramū je ree pejejee jeku'i 'jawerimū etee futat.

¹⁵⁻¹⁶ Ee pēneapyo are je jemogyppyygi tekou ikue. A'eramū je 'jau tejeupe: “Too Korītu pewara 'gā nesaka 'jau nū kwy”, 'jau je tejeupe ikue numiamū. “Masetoni ywy pe tewau tapytaaip Korītu pewara 'gā pyri 'jau”, a'e je numiamū. “A'eramū tewau kwe pe 'gā nui. A'ere je tejewya tepytaaiwu'japa 'gā pyri 'jau nū kwy”, 'jau je tejeupe ikue numiamū. “A'eramū nipo je 'gā maku'iu'jawi tejee re'ā”, 'jau je tejeupe numiamū. Je jewyramū amunipo 'ā pēē mama'e mua jee Judeja ywy pe jeremirerooramū. A'ere je nooi. ¹⁷ Jerea'at

amutee te je nū. A'eramū nipo pēē mū 'jau jee: "I me te Paulo 'ga oree 'we", 'jau nipo pēē mū jee. A'ere je naje'mei futari pē nupe. Maran gatu gatu etee mama'ea jee. ¹⁸ Janeruwarete 'ga 'ā ni'mei futari. U'eawer imū etee futat 'ā 'ga mama'e apoi. A'eramū je nanē te'me'emamū pē nupe nū. Namoryteei je pēē te'eawer are. ¹⁹ Jejuī Kristu 'ga ako je amome'u pē nupe ai'i. Timoteo 'ga, Silasi 'ga. Mīmera 'gā netee ako je Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga mome'wau pē nupe ai'i. Mama'e a'jea etee 'ā Jejuī Kristu 'ga omome'u rakue. 'Ga futat ako Jarejuwarete 'ga imome'waukaa oree ikue. A'eramū ore nanē mama'e a'jea etee imome'wau pē nupe. ²⁰ U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi Jejuī Kristu 'ga upe. U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga Jejuī Kristu 'ga muri janee. A'eramū jane 'ga je'ega rerowiaa. "A'jea futat 'ga remiapoā", 'jau jane 'ga upe. A'eramū jane 'ga muorypa Jejuī Kristu 'ga ree. ²¹ Janeruwarete 'ga futat 'ā Jejuī Kristu 'ga rerowiarukaa oree. Pē nupe nanē 'ga futat 'ga rerowiarukaa rakue. 'Ga futat 'ā jane mujat Jejuī Kristu 'ga ree. 'Ga futat 'ā jane mogyau wemiayuwamū. ²² Sā'ā jane jarejara kwasiara jarekaraemā are. A'eramū 'ā tekotee 'gā janekaraemā kwaapa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga U'agesage muri wemiayuwamū janee. A'eramū jane jarejemogypyka 'ga 'eawer are: "Te'agesage je amono pē nupe ra'ne. A'eramū je anure mama'e monou pē nupe kwaiwete" 'eawer are jane jarejemogypyka jaremogyau.

²³ Janeruwarete 'ga je kwaap. "Naje'mei je", a'e je 'ā 'ga remianuwamū. Najeje'eg wyrafeniweri wejue je pē nupe. A'eramū je tewawe'em pē pyri ai'i. ²⁴ "Je te 'ā pē'wryiara. A'eramū ki pēē mama'e apou je'eawer imū", 'jawe'em je 'ā pē nupe. Pekwaap futat 'ā Jejuī Kristu 'ga. A'eramū je 'jawe'em pē nupe: "Jejuī 'ga ki perowiat", 'jawe'em je 'ā pē nupe. A'ere je pēnorywa tee ifutari. A'eramū je mama'e apou pē nupe pē muorypawamū.

2

¹ Pēnorywa je afutat. Ma'eramū 'ā je nooi pē pyri. "Kasi je 'gā pyri tewau teje'ega moywrafeni 'gā nupe ne kwy", 'jau je tejeupe. "A'eramū amusipo 'ā je 'gā mu'arasigu'japa etee", 'jau je tejeupe. A'eramū je a'eramū tewawe'em pē pyri. A'eramū je ka'arana etee ikwasiaa imonou pē nupe. ² Pē mu'arasig ire sipo awyja je maku'iu? Naani. Pejemu'arasig ire naje maku'i pejepe. ³ A'eramū je a'eramū 'jau tejeupe ai'i: "Nooi pa je 'gā pyri kwy", 'jau je ai'i. "Kasi a'e pe je 'gā mu'arasigi etee tewau ne kwy", 'jau je tejeupe ai'i. "A'eramū je nanē te'arasigamū 'gā neewe ne kwy", 'jau je tejeupe ai'i. Pē'arasig ire nitywi je maku'iaara 'ga amū. Ma'eramū 'ā je ka'arana etee ikwasiaa imonou pē nupe ikue, pē mosōu mama'e tywera apo awi ikue. "Pepoit mama'e tywera apo awi", 'jau je ka'aran are imonou pē nupe. Jeremikwasiarera resag ire mama'e tywera apo awi pejepoira je maku'i. A'eramū pē nanē pejeku'iramū pejejemogyau je 'jawe futat. ⁴ Pē nupe ka'arana kwasiaa je tejaa'wau pē nee ai'i. Najeporomu'arasigiweri je pē nee ai'i. A'eramū je tejaa'wau pē nee ai'i. "Ojee jeporomutara 'gā ikwaawa je afutat", 'jau je tejeupe etee futat ai'i. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe ai'i.

Jaretywer awi janepoiriweramū 'ga imoia jane wi

⁵ Mama'e tywera apoara 'ga, 'uwa 'ga remireko ēē rerekwara 'ga, je mu'arasig etee ojee ai'i. Pēē mū taetu nipo 'ga pē mu'arasiga pē mogyau rai'i. ⁶ A'eramū nipo pēē 'ga rerekou tywea ee rai'i. A'eramū je 'awamū 'jau pē nupe: Au'je ki 'ga rerekou tywer ire. ⁷ Awamū ki pēneatee futat 'ga remiapofer awi. Pemur iki 'ga pejejepype nū. Kasi a'e pe 'ga poireeteeti Jejuī 'ga rerowiar awi ne, 'jau je pē nupe. ⁸ A'eramū je 'jau pē nupe: 'Ga ree pejeporomutara ki peesaukat 'ga upe. Pereko esage etee ki 'ga, 'jau je pē nupe.

⁹ Pē nupe ka'arana kwasiaa je 'jau tejeupe etee futat ai'i: "Wenup sipo 'gā jeje'ega? Wapo sipo 'ga mama'ea ojeupe je'eawer imū?" 'jau je tejeupe ai'i. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe ai'i. A'ere ako peenup tāmējē jeje'ega ai'i. A'eramū a'ea je muorypa.

¹⁰ 'Ga remiapofer awi pēneateeramū je nanē jereateeramū jui nū. Pē 'jawe etee futat tejeateeramū 'ga remiapofer awi. Kristu 'ga remianuwamū je 'i: 'Ga remiapofer awi jereateeramū tekou, 'jau je 'ga remianuwamū. ¹¹ 'Ga remiapofer awi jarejeate'emamū nipo mama'eukwaawa 'wryiara jane mote'ari ee. "Janete'ara mama'eukwaawa 'wryiara afutat" 'ea jane 'ā sikwaap. A'eramū jane jarejeateeramū aipo 'ga remiapofer awi. Kasi a'e pe mama'eukwaawa 'wryiara jane mote'areteeti ee ne.

Kristu 'ga retee jane mama'eukwaawa 'wryiara retygi

¹² Troate pe je oi peuwara 'gā nupe Jejuī 'ga ree morogyta esage mome'wawamū ai'i. Jejuī 'ga mome'wawamū je oi ai'i. Ojepyri je waēmamū 'gā aku'iramū je ree ai'i. "Taruenupe eneje'ega 'jau", 'jau 'gā jee ai'i. Janejararete 'ga te 'gā moporenuwiwerukaa jeje'eg are ai'i. A'eramū 'gā oporenuwiweramū ee. ¹³ A'ere je jemuaēmi jarejewirera 'jawewara 'ga ree, Tito 'ga ree. "Peu futat je oi ene rekoaa", e'i 'ga jee ikue. A'ere 'ga nuri we owaēma peu. A'eramū je a'eramū tewau pe awi ai'i nū. Tewau Masetoni wywy pe Tito 'ga rekaa ai'i.

¹⁴ A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga remiapofer are. Janeruwarete 'ga te 'ā jane poaa mama'eukwaawa 'wyrriara retyg are. Kristu 'ga 'ā mama'eukwaawa 'wyrriara retyka rakue. A'eramū jane Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū etyka 'ga retee futat. Sā'ā jany kasiga reafena kwasi'oa jany kasiga ojee imono re. A'eramū 'ā jane pyriwara 'gā jany kasiga reafena renupa. Nan tee futat jane Jeju 'ga mome'ui jarejepyriwara 'gā nupe, 'ga rera muāina 'gā nupe. ¹⁵ Sā'ā judeu 'gā mama'e kasiga rapya Jarejuwarete 'ga muorypawamū rakue. Nan tee futat jane 'ga muorywi Jeju 'ga mome'uramū. Janeje'ega renupara 'gā amū nipo Jeju 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā katu'oka 'gā mogyau wemiayuwamū. A'ere nipo janeje'ega renupara 'gā amū nuerowiari futari Jeju 'ga. A'eramū nipo 'gā awau ajemogyau mama'eukwaawa 'wyrriara rape rupi. ¹⁶ Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā nupe Jeju 'ga mome'ua mama'e pysoga 'jawe. Niparuerowiariweri 'gā Jeju 'ga ree. Sā'ā mama'e pysoga pyri ae oe'ema. Nan tee 'ga rerowiare'ema 'gā nupe 'ga mome'ua nia'wryi. A'eramū 'gā amanū re awau muku 'ga wi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe te 'gā oi. A'ere Jeju 'ga rerowiaaramū jane upe 'ga mome'ua jany kasiga 'jawe. Jareparuerowiariweramū jarejemogyau 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga jane katu'oka jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū 'ga jane manū re jane mogyau ojepyri nakwaparimū ete rūi futat. Awŷja sipo ajee Jeju 'ga mome'uarū kwe pewara 'gā nupe? ¹⁷ Ore futat 'ā 'ga oromome'uarū 'gā nupe. A'ere 'ā amumera 'gā Jeju 'ga mome'ui ka'aranū are etee ajemogyau. "Jeju 'ga pa je amome'u 'gā nupe kwy. A'eramū 'gā je mepyyau 'jau kwy", 'jau imome'wara 'gā ajemogyau ojeupe. A'ere ore nanarūi. Janeruwarete 'ga 'ā ore monoukat Jeju 'ga mome'wawamū. A'eramū 'ā ore Kristu 'ga remiayuwamū 'ga mome'wau 'a'ea futat kwe pewara 'gā nupe. Janeruwarete 'ga remianuwamū futat ore 'ga mome'ui.

3

Janeruwarete 'ga je'egyau

¹ Pē nupe aipo imome'wau sipo ore jerowiaraiwi etee orojee? Naani. Nore kwaawi sipo pejepe? Ore kwaap futat pejepe. A'eramū ore 'jawe'em arajaupe ikue: "Korītu pewara 'gā najane kwaawi we. A'eramū jane jarejemome'wau 'gā nupe", 'jawe'em ore arajaupe ai'i. Ore kwaap futat ako pejepe ai'i. A'eramū ako ore orojemome'wawe'em pē nupe nū. "Kweramū Janeruwarete 'ga remiayua 'ga amū. Paulo 'ga rera", aru'eu'jap sipo ore ka'arana monou ikwasiaa pē nupe ai'i nū? Naani. ² Pēē futat ore mome'u pejepe ka'arana 'jawe. A'eramū pē nesakara 'gā pēneko esage nanē esaka nū. A'eramū nipo pē nesakara 'gā 'jau ajaupe: "Mama'e 'a'ea etee Paulo 'ga omome'u. Sā'ā 'ga remimu'efera 'gā, Korītu pewara 'gā jemu'ea ako esage are", 'jau nipo pē nesakara 'gā. Ore nanē nipo pejemogy esage kwaapa nū. ³ Kristu 'ga 'ā pē mogyau wemiayuwamū pē nupe omome'u re. A'eramū pēē pejemogyau 'ga remikwasiarera ka'arana 'jawe. Naitapew are ikwasiaripyra 'jawe rūi pēē. A'eramū pē nesakara 'gā Kristu 'ga remiapofera resaka. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pyu futat 'ā Kristu 'ga jane mu'jagi wemiayuwamū. A'eramū jane resakara 'gā 'ga remiapofera kwaapa.

⁴ Ore orojemogypyk Jarejuwarete 'ga ree, Kristu 'ga ree nanē nū. A'eramū nipo ore pēneko esage resaka 'jau: "Janeruwarete 'ga te ako jane mono Korītu pewara 'gā mu'jau ikue. 'Gā nupe Kristu 'ga jane imome'uramū ako Janeruwarete 'ga 'ga rerowiarukaa 'gā nupe ikue", 'jau ore pē nesaka. ⁵ Naore tee rūi ako ore Jeju 'ga rerowiarukara pē nupe ai'i. Janeruwarete 'ga te 'ga werowiarukat pē nupe. Janeruwarete 'ga te 'ga omome'uukat oree pē nupe. ⁶ Janeruwarete 'ga te Jeju 'ga mome'uukat oree ikue. "Jeju Kristu 'ga pēē imome'uramū Je'agesagea te 'ga rerowiarukari 'gā nupe, 'gā mogyau jerejiayuwamū 'gā momyauu", 'jau Janeruwarete 'ga oree ikue. A'eramū 'ga ore monou kwe pe Jeju Kristu 'ga mome'wawamū ai'i. Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga 'jau janepyy 'gā nupe rakue: "Teporogytafera renupare'ema 'gā je amono mukuu tejewi 'gā manū re", 'jau 'ga 'ā rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mogyi 'ga remiayuwamū Kristu 'ga rerowiaaramū etee te. A'eramū 'ga jane manū re jane mogyau ojepyri nakwaparimū ete rūi.

⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga renūina rakue. "Ere ejua ejepia 'au je pyri", 'jau 'ā 'ga 'ga upe rakue. A'eramū 'ā Moisesi 'ga awau ojeupia wytyra apyte'rarimū Jarejuwarete 'ga pyri rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa itapew are Moisesi 'ga upe rakue. 'Ga je'ega kwasiaramū 'ā Moisesi 'ga reakwara wenyfugamū 'ga wi rakue. A'eramū 'ā Israeu juapyra 'gā ojepyri 'ga jewyramū amā 'jāuarūme'em 'ga reakwar are rakue. 'Ga reakwara renyfuga 'gā neakawayau rakue. Esage te 'ā Janeruwarete 'ga je'eg ymanera rakue. A'ere 'ā janepyy 'gā nuenuwi futari Jarejuwarete 'ga porogytaa rakue. A'eramū 'gā 'ā amanūmū awau mukuu 'ga wi rakue. ⁸ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga 'awamū U'agesage muri janee, Jeju 'ga rerowiarukaawamū janee. Esage futat 'ga 'Agesage porowyka! ⁹ Esage futat Janeruwarete 'ga porogytaa rakue. 'Ga porogyta mogytaramū

janeypy 'gā otywera kwaapa futat rakue numiamū. A'ere janeypy 'gā nopoiri otywer awi rakue. A'eramū 'gā amanūmū awau mukuu Jarejuwarete 'ga wi 'ga porogytaa renuwe'em ire etee futat. A'ere esageramū futat Jeju 'ga mome'ua. 'Ga mome'ua jane erowiar ire Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū jane jaremanū re jarewau jarejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi. Aipoa 'ga porogyta yaua. "Teja'yra 'ga pēē erowiaramū je pē mogyi tejemiyuwamū. A'eramū nipo je anure pē mogyau tejepyri" ea 'ga porogyta yaua. ¹⁰ Esage futat Janeruwarete 'ga porogyta ymanera rakue, Moisesi 'ga upe 'ga remikwasiarukarera rakue. 'Awauwara morogyta yaua taetu aje 'ā esage ete Moisesi 'ga remikwasiarera resage apyraapa. ¹¹ Esage futat Janeruwarete 'ga porogyta ymanera. Namutamutarūi futat 'gā Moisesi 'ga remikwasiarera renuwi. A'etea esage futat 'gā nupe. A'ere jane 'awamū Jarejuwarete 'ga porogyta yau rerekoī. Esage futat 'ga porogyta yaua. Nateepawa'uweri futari 'ga porogyta yaua.

¹² Jarejuwarete 'ga porogyta are ore jemogypygyi arajemogyau. A'eramū ore orokya-jawe'em Kristu 'ga mome'u awi. ¹³ Ymā 'ā Moisesi 'ga weakwara piari taity pyu weakwara renyfug awi rakue. Iwewa teepawa resaukaawe'emamū 'ga imonou oje'arimū rakue, Israeu juapyrera 'gā nupe esaukaawe'emamū rakue. Na'gā 'jawe rūi jane iapoi. ¹⁴⁻¹⁵ Ymā 'ā Israeu juapyrera 'gā naeapyoī futari 'ga porogyta are rakue. 'Awamū miamū aje 'ā 'gā naeapyoī ee. Moisesi 'ga remikwasiarera mogytaramū iapyaka'jam ma'e 'jawe etee 'gā jemogyi. Kristu 'ga ree ojemujar ire te 'gā neapyoramū Jarejuwarete 'ga porogyta are. A'eramū 'gā ajemogyau iapyakwafuk ma'e 'jawe. ¹⁶ Jeju 'ga rerowiar ire nipo 'gā neapyoramū Jarejuwarete 'ga porogyta are. Sā'ā Moisesi 'ga weakwara piaro'woga Jarejuwarete 'ga pyri ojewyawamū rakue. Nan tee jane Jarejararamū janereapyoramū 'ga porogyta are. ¹⁷ "Janejararete 'ga", 'jau je. Jarejuwarete 'ga 'Agesage upe te je 'i. Werowiaramū Jeju Kristu 'ga janetywera moia jane wi, Janeruwarete 'ga 'Agesage muri jane. A'eramū 'ga 'Agesage jane mu'jaga Janeruwarete 'ga remiayuwamū. 'Ga 'Agesage jane rekoramū jane jaretywe'emamū rēwējēmū jaretywera pyu. ¹⁸ Ymā Moisesi 'ga reakwara wenyfugamū Jarejuwarete 'ga pyri 'ga o re rakue. Nan tee Kristu 'ga remiayuwamū jane jarejemu'jaga 'ga 'jawe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mu'jaga Kristu 'ga 'jawewaramū. Anure taetu nipo jane jarejemogyau 'ga 'jawe futat.

4

Kristu 'ga ree etee ki jarejea simyī

¹ Janeruwarete 'ga ajemua'e ma'ore ree. A'eramū 'ga ore mogou ojeupe oporowyky ma'eramū. Jeju Kristu 'ga mome'waramū 'ga ore mogou ojeupe ikue. A'eramū ore orojorypaw'emamū arajemogyau. ² A'eramū ore oropoia mama'e tywera apo awi. Jemime miamū futat ore mama'e tywera apowe'em. Oropoit futat ore mama'e tywera apo awi. Nore'mei futari ore Jeju 'ga ree. Nasigaty rūi ore Jeju 'ga mome'ui. Mama'e a'jea etee futat ore oromome'u arakou. 'Ga je'eg imū etee futat ore arajemogyau Jarejuwarete 'ga reape. A'eramū ore resakara 'gā 'jau nipo ajaupe: "Paulo 'ga ako esage Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat ojeupi oo ma'e 'gā netee", 'jau 'gā ajaupe, ore resaka. ³ Jeju 'ga nipo ore imome'wau esage agawewi. A'etea nipo amumera 'gā naeapyoī ee. 'Ga rerowiare'ema 'gā nipo naeapyoī futari ee. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gā naeapyoī futari ee. ⁴ Mama'eukwaawa 'wryiara wejue nuerowiarukari 'gā nupe. A'eramū 'gā weapyoe'emamū 'ga mome'u are. Mama'eukwaawa 'wryiara Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā 'wryiara. A'eramū wemiayuwa 'gā mueapyoukare'ema ee. Jeju Kristu 'ga Janeruwarete 'ga 'jawe futat. A'eramū mama'eukwaawa 'wryiara wemiayuwa 'gā mueapyoukare'ema 'ga ree. ⁵ Jeju Kristu 'ga etee 'ā ore oromome'u 'gā nupe. "Jeju Kristu 'ga perowiat", 'jau 'ā ore arakou 'gā nupe. "Ore rerowiat pejepe", naru'ea'uweri 'ā ore 'gā nupe. "Jeju Kristu 'ga perowiat", aru'e te 'ā ore 'gā nupe. "Jeju Kristu 'ga 'ā Janejararetea. A'eramū pēē 'ga te erowiaa", 'jau 'ā ore 'gā nupe. 'Ga upe etee futat ore porowykyi arakou. A'eramū ore mama'e apou pē nupe, pē poaa 'ga rerowiar are. ⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga wyy apoi ywaga reewe rakue. A'e pype 'ga 'jau rakue: "Ypytunaiwa pype je 'ara mogoi", 'jau 'ga rakue. 'Awamū 'ā 'ga futat jane mueapyoukaa oporogyta are. Kristu 'ga kwaawukaa jane ikue. Janeruwarete 'ga 'ā esage ma'ea. 'Ga 'jawe etee futat Kristu 'ga. A'eramū jane Jarejuwarete 'ga kwaapa Kristu 'ga reewe futat.

⁷ Namaira rūi jane. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga ojekwaawukaa jane. Wa'yra 'ga nanē 'ā 'ga ikwaawukaa jane nū. Sā'ā ae mama'e esage monoa mama'e ryrū pype. Mama'e esagea ae nomonoa'uweri japepo tywera pype. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega muri janetywera po pe rakue. A'eramū 'gā aipo jane imome'uramū wea m'yina ee etee. Najane ree rūi 'gā wea m'yī aipoa jane imome'uramū. Janeruwarete 'ga jane moporowykyukat ojeupe. 'Ga pājē mū etee te jane mama'e apoi 'ga upe. A'eramū janeremiapofera resakara 'gā Jarejuwarete

'ga muorypa ee. “Ene te 'ā eneresage jepi. Mama'e esagea 'ā ereapoukat 'gā nupe epāġē mū”, 'jau 'gā 'ga upe 'ga muorypa ee.

⁸ Amumē 'ā mama'e tywera jeapoi janee. A'ere 'ā jane nipoiri futari Jeju 'ga wi. Amumē 'ā jane jarejemiaporama kwaape'ema. “Maran te je iapoi?” 'jau 'ā jane jarejeupe. A'ere Janeruwarete 'ga jane mueapyoi janeremiaporam are. ⁹ Kwaiwete agawewi nipo jane ree iporomutare'ema 'gā jane rerekou tyweaete. A'etea nipo Jeju 'ga ako jane pyri. ¹⁰ Sā'ā 'gā ore rerekoa. 'Gā fuewepawe'ema ore wi. Kamēsi'īsi'ī 'gā afuweramū ore ree. Sā'ā 'gā Jeju 'ga juka rakue. Nan tee futat 'gā fuweramū ore ree. A'ere Jeju 'ga jejukai ore ree. Ore apisiukare'ema 'ga 'gā nupe. Amanū re 'ā Jeju 'ga ferawi etee rakue nū. A'eramū 'ga akou ore pyri futat. A'eramū ore resakara 'gā 'ga ferawa rerowiaa. ¹¹ Kwe pewara 'gā nupe ore Jeju 'ga mome'uramū 'ga ree iporomutare'ema 'gā afuweramū ore ree kamēsi'īsi'ī. A'ere 'ga nore apisiukari 'gā nupe. A'eramū ore resakara 'gā 'jau ajaupe: “Ako futat Jeju 'ga 'gā pyri ra'e. Ojejuka futat 'ga wemiayuwa 'gā nee ra'e”, 'jau 'gā ajaupe, ore resaka. ¹² Jeju 'ga ore imome'uramū 'gā afuweramū ore ree. “Siapisi 'gā 'jau”, 'jau 'gā ajaupe. A'ere 'ā pēē Jeju 'ga perowiat aipo are taetu. A'eramū nipo pēē pejewau 'ga pyri pejemanū re nakwaparimū ete rūi futat pejemogyau.

¹³ Ymā 'ga amū ikwasiaa janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are rakue. “Arowiat je tekou. A'eramū je imome'wau pē nupe”, 'jau 'ā 'ga ikwasiaa rakue. 'Ga 'jawe ore rekoi. Jeju 'ga ore aruerowiat arakou. A'eramū ore 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. ¹⁴ Janejararete 'ga manū re 'ā Janeruwarete 'ga Jeju 'ga moferawi etee rakue nū. A'eramū ore “Jeju 'ga jane erowiaaramū Janeruwarete 'ga jane moferapa etee jane manū re nū. A'eramū 'ga jane mogyau ojepyri nakwaparimū ete rūi” 'e rerowiaa arajemogyau. Ore nanē nipo 'ga ore rerawau ojepyri pē neewe. ¹⁵ Pē nupe Jeju 'ga mome'u are ore orojereko tywerukaa etee futat 'gā nupe. Pejejeupe Jeju 'ga ore imome'uramū pēē 'ga rerowiaa. “Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree. A'eramū 'ga wa'ya 'ga mua wyy pe janetywera mepyawamū rakue” 'ea pēē erowiaa. Kwe pewara 'gā nanē nipo 'ga rerowiaa ojeupe ore 'ga mome'uramū. A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa jarekatu'og are.

Anure nipo 'ga mama'e esage muri janee

¹⁶ A'eramū ore a'eramū aruojere'emamū Jeju 'ga mome'u awi. Ooreretea nipo oymanamū futat numiamū. Afuakare'emamū agawewi futat. A'ere Janeruwarete 'ga ore'aga momyau ore ore rekoramū. ¹⁷ Ore rerekou tyweaete agawewi futat 'gā. A'ere ore 'i etee orojeupe: “Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage muri janee, 'gā je rereko tywera apyraapa”, 'jau etee ore orojeupe. A'eramū ore oropy'a'wyre'emamū orojereko tyweramū. Ore upe Janeruwarete 'ga remimurama esage futat 'gā ore rereko tyweawera apyraapa. ¹⁸ Noromyi ore orojeaa 'auwara mama'e are etee. 'Auwara mama'e teepaw ete kamēsi'ete. A'eramū ore orojea mīina Jarejuwarete 'ga ree etee futat. Janeruwarete 'ga te nateepawi futari. Ore upe 'ga remimurama nanē atee'paw'emamū futat nū.

5

¹ Tapjja 'jawe janeretea. Sā'ā ae tapyi apoa. A'ere 'ā tapjja to'omi kamēsi'ete. Nan tee futat nipo janeretea. Jane manūnamū nipo janerete nemamū futat. A'ere nipo jane manūnamū jane'aga oi ywag ipe. A'eramū nipo peu Janeruwarete 'ga janerete yau mua janee nū. Aipoa jarejete yau rerekou nipo jane nimanū'jawi futari. ² 'Awamū futar iki janerea'at ywag are. 'Awamū futat jareoweramū ywag ipe. Janerea'ar iki jarejete yau jarejeupe imurawam are. A'eramū jane jarefaemamū ee, jarejete yau futat are. ³ Ywag ipe jane o re nipo Janeruwarete 'ga janerete yau muri janee. A'eramū nipo jane jarejemogyawe'em jarejete'eme. ⁴ 'Au wyy pe jarejemogyau 'ā jane jarejaa'wau mama'e tywera rerajaa'wau. Janemanūweri jane 'ā numiamū. A'ere 'ā janeporomojopyruweramū futat jarejete are peu jareo re. Jarejete yau jarejeupe imur ire jane jaremanū'jape'ema. ⁵ Janeruwarete 'ga nanē ojepyri janejemogyau afutat nū. U'agesagea ako 'ga amut janee ikue. “Awamū je Te'agesage monoi pē nupe. A'eramū je anure mama'e mū monou'japa pē nupe nū”, 'jau ako 'ga janee ikue. Ma'eramū 'ā jane 'ga 'eawera rerowiar jarejemogyau, “Anure je pē mogyi 'au tapyri nakwaparimū warāu rūi. Pēnete yau nipo je imonou pē nupe. A'eramū nipo pēē pejemanū'jape'ema”, 'ga 'eawera rerowiaa jarejemogyau.

⁶ A'eramū ore orojorywamū 'ga pyri orooram are. 'Au wyy pe arakou ore narakoi 'ga pyri. ⁷ A'ere ore jemogypygyi 'ga ree. Naruesagi agawewi ore 'ga. A'etea ore orojemogypygyi 'ga ree. Norojemogypygyi ore orojemiesag are te. 'Ga ree etee futat ore jemogypygyi. ⁸ A'eramū ore araku 'iramū arajemogyau. Jarejuwarete 'ga pyri oreoweramū arajemogyau. ⁹ A'ere ore Jarejararete 'ga muorywa taetu ifutari mama'e mū futara apyraapa. A'eramū ore mama'e apou 'ga remifutar imū arakou. 'Ga remifutara 'ara rupi nipo ore oi peu 'ga pyri. ¹⁰ Anure nipo jane jatykai jarejemogyau Kristu 'ga rowase 'ga rerowiaaramū etee

juejue. A'eramū nipo 'ga jane mepyau janeremiapofer are. Janeremiapo tywer are nanē nipo 'ga jane mepyau i'jawerimū etee futat. Janeremiapo esage are nanē 'ga jane mepyau nū. Ma'eramū 'ā ore mama'e apoi 'ga remifutar imū etee.

Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'e

¹¹ “Mama'e tywera aporamū jane jemogyi Jarejuwarete 'ga kurapara 'jawewaramū 'ga upe” 'ea 'ā ore ikwaapa. Ma'eramū 'ā ore kyjei mama'e tywera apo awi. Ma'eramū 'ā ore pē mu'ei mama'e a'je are te. 'Gā nanē ore imu'jau ee ai'i nū. Janeruwarete 'ga orereko esage kwaapa. Pēē ikwaawa nanē esage jee nū. ¹² Norojerowiaraiwi ore orojee etee. Orojemome'u 'ā ore pē nupe pē maku'iawamū orojee. A'eramū nipo pēē ore mome'wau ore ago'oara 'gā nupe. Aipo 'gā nipo 'jau ojeupe: “Je te 'ā esage ma'eramū. Esak jeraity esagea”, 'jau nipo 'gā ojeupe etee futat. A'ere nipo 'gā naepyo'i ako a'wyre'em are. ¹³ Jeju'i 'ga je imome'uramū amumera 'gā 'jau jee: “Paulo 'ga 'ga 'akwaawe'ema 'ga wereko”, 'jau amumera 'gā jee, je ago'wau ai'i. A'ere je Kristu 'ga mome'ui tekou. “Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau”, 'jau je tekou. Aipo je'ea sipo naje mu'akwaawukari je mogou? Amumera 'gā te ajee “Paulo 'ga i'akwaawa akou”, e'i jee. Je'akwaap futat je. A'eramū je Kristu 'ga mome'wau pē nupe, 'ga rerowiarukaa pē nupe. ¹⁴ Kristu 'ga iporomutat jane ree. Ma'eramū 'ā ore Kristu 'ga mome'ui pē nupe. Kristu 'ga amanū janetywera mepyau rakue. A'eramū 'ga werowiarāmū janetywera moia jane wi. A'eramū jane jarejemogyau rēwējēmī mama'e tywera apoare'ema 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga reewe amanū ma'efera 'jawe rēwējēmī jarejemogyau. ¹⁵ Jane ree Kristu 'ga manūi rakue, janetywera mepyawamū rakue. Amanū re 'ga ferawi etee rakue nū. A'eramū ki jane 'ga rerowiaaramū mama'e apou'jape'ema jarejimi'futar imū etee. 'Ga remifutar imū etee futat ki jane mama'e apou. Mama'e esagea jane iapoa te 'ga afutat. Ma'eramū 'ā 'ga manūi jane ree rakue. Jane ree nanē 'ā Janeruwarete 'ga 'ga moferawi rakue nū.

¹⁶ A'eramū ki jane jaremā'jāue'em tekotee 'gā naity are. “Ko 'ga nipo 'ā nia'wyrī. Sā'ā 'ga taity tywe'ri ete erekoa”, 'jawe'em jane jarejaupe. “Ko 'ga naje 'jawe rūi. Towajara te 'ga”, 'jawe'em jane jarejaupe nū. “Kwe 'ga ipiūnū”, 'jawe'em jane jarejaupe. Nijokwaawi jane jarejuaity are. Jarejopir are nanē jane nijokwaawi nū. Kristu 'ga upe mijamū te 'ā amumera 'gā 'i rakue: “Nakūiima'eeeteete rūi 'ga. Sā'ā 'ga rekoa mama'e tywera apoara 'gā pype”, 'jau 'ā amumera 'gā Kristu 'ga upe rakue. Nokwaawi 'gā 'ga rakue. A'eramū ki jane jarejuago'wawe'em. Kristu 'ga taetu ki jane iago'wawe'em. ¹⁷ Kristu 'ga ree jarejemujar ire jane jarejemu'jaga 'ga 'jawewaramū. A'eramū futat jane mama'e apowe'em jarejekwawer ymaner imū. Janerekoteefera ateepawamū futat jane wi. A'eramū futat jane jarejemogyau esage Kristu 'ga remifutar imū etee futat. ¹⁸ Janeruwarete 'ga 'ā jane momyauu Kristu 'ga jane erowiarāmū. Kristu 'ga rerowiare'ema jane jemogyi 'ga ree iporomutare'emamū. A'ere jane 'ga rerowiarāmū jane jemu'jagi Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'eramū futat. A'eramū Janeruwarete 'ga ojee iporomutat ma'eramū jane jemogya futaa. “Pe'je pejewau Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā nanē ojemu'jaga je ree iporomutat ma'eramū”, 'jau 'ga janee. ¹⁹ A'eramū jane 'jau 'gā nupe: “Kristu 'ga amanū 'ypeywar are janetywera mepyawamū. A'eramū Janeruwarete 'ga Kristu 'ga jane erowiarāmū janetywera moia jane wi, jane mogyau ojee iporomutat ma'eramū”, 'jau ki jane 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'ā jane mono kwe pe Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. “Pe'je pejewau kwe pe Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. Kristu 'ga amanū janetywera mepyawamū rakue, pe'je ki 'gā nupe. Kristu 'ga rerowiarāmū je pē mogyi tejemiayuwamū, e'i Janeruwarete 'ga pē nupe, 'jau ki pēē 'gā nupe”, 'jau 'ga oree ikue.

²⁰ Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ore mogoi ojuru irūnamū ikue, Kristu 'ga mome'wawamū kwe pewaramū pē nupe ikue. Kristu 'ga je'eg imū ore 'i pē nupe: “Ga remiayuwamū pejemū'jagukat Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga 'ā pē momyauu”, 'jau ako ore pē nupe ikue. ²¹ Kristu 'ga nityweri futari. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. A'ere Janeruwarete 'ga janetywera monoi 'ga upe. A'eramū 'ga janetywera reramanūmū 'ypeywar are rakue. A'eramū jane Kristu 'ga ree jarejemujar ire jarejemogyau 'ga remiayuwamū. A'eramū jane jaretywe'emamū rēwējēmī jaretywera pyu 'ga upe. A'eramū jane mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat.

6

¹ Jarejuwarete 'ga retee jane porowykyi. A'eramū ore 'jau pē nupe: Pepoit futat kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. Ipota'wa 'ga pē nee. Jeju'i 'ga pēē erowiarāmū Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū. A'eramū ki pēē pejepoire'ema 'gā nerowiar awi. ² Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

“Pēpoaawa 'ara rupi je apyakai tejenūi are ikue.
Pē katu'okawa 'ara rupi je pē katu'oka ikue”,

'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere je 'i awamū je 'i pē nupe: 'Awamū futat iwaēmi 'ga pē poaawa upe, Jarejuwarete 'ga pē katu'okawa upe, a'e je 'ā pē nupe 'awamū.

³ Orojeko esagea ore arafutat arakou. Narafutari ore 'gā motyweawa apoa 'gā nowase. A'eramū nipo 'gā ore ago'wawe'em Kristu 'ga ore imome'uramū. ⁴ Orereko esage resag ire nipo 'gā 'jau ore: "Jarejuwarete 'ga upe Paulo 'ga porowykyi opytuna 'gā netee ra'e. Sā'ā 'gā neko esagea", 'jau nipo ore resakara 'gā ore. Janeruwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gā ore rerekou tyweaete agawewi ai'i. A'etea ore noropoiri futari Kristu 'ga mome'u awi. Amumē ore orotywe'emamū agawewi mama'e pyu. A'etea ore oreta'wa etee futat arakou. Orojeupe mama'e tywera jeaporamū orojemouaga jupe. ⁵ Amumē Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā ore nupānupāu. Amumē 'gā ore munepa ekoete futat moromunepawa pype. Amumē 'gā ore mueue Jejui 'ga mome'u are. A'ere ore Jarejuwarete 'ga upe etee futat ore porowykyi aruojere'emamū. Amumē ore noroseri futari. Amumē mama'e otywe'emamū futat ore. ⁶ A'ere 'ā ore reko esagei pē pype. Naruapoi futari ore mama'e tywera. Orojeupe mama'e tywera jeaporamū oropota'waramū etee futat 'ā arakou pē nee. Noropoiri futari ore Kristu 'ga mome'u awi 'gā orojereko tyweramū miamū. Orojereko tywera 'gā nerekou esage etee futat jepi. A'eramū ore resakara 'gā "A'jea futat ore porowykyi Jarejuwarete 'ga upe" 'e rerowiaa. Janeruwarete 'ga 'Ageseagea ore poaa 'ga upe oreporowyky are. Ore poaa 'gā nee oreporomutar are. ⁷ Kristu 'ga ore imome'wau Janeruwarete 'ga 'Ageseagea mama'e a'jea etee imome'waukaa ore. Janeruwarete 'ga 'Ageseage pājē mū ore Jejui 'ga mome'ui. A'eramū pēē 'ga rerowiaa kwaiwete. 'Gā aramueramū orojemogypyka Jarejuwarete 'ga ree etee. Aruago'oramū ore mama'e esage etee iapou 'gā nupe. Aipoa esage futat 'gā nupe. Janeruwarete 'ga upe nanē aipoa wesageramū futat nū. ⁸ Amumē 'gā ore mome'wau esage. Amumē 'gā ore mojenosōu. Amumē 'gā ore ago'wau etee. Amumē 'gā ore kurapa etee. Amumē 'gā "I'me 'gā", 'jau etee 'gā ore. A'ere ore mama'e a'jea etee futat imome'ui. ⁹ Wemiesage'ema 'jawe 'gā ore rerekou. A'ere ore 'gā nemiesaga futat numiamū. Amumera 'gā au'jeteramū afuweramū ore ree. A'etea 'gā nore apisi we. Janeruwarete 'ga ore rerekou tywerukaa 'gā nupe. A'ere 'ga nore apisiukari 'gā nupe. ¹⁰ Amumē 'gā ore mu'arasiga. A'ere orerorywamū Jarejararete 'ga ree. Kūima'e tywe'ri 'jawe ore arakou 'gā nupe. A'eramū ore Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū 'gā ajemogyau ikaraemā kwai ma'e 'jawe. "Nitywi futari 'gā mama'e pyu", 'jau 'gā ore. A'ere Janeruwarete 'ga jejukai ore ree, mama'e esage mua ore. A'eramū ore arakou mama'e jara 'jawe.

¹¹ Korītu pewaramū 'ā pejemogy orejekoty'aawa 'jawe. A'eramū ore orojemome'wau katu pē nupe. ¹² Oroporomutaramū ako ore pē nee ai'i. A'ere a'e peko ipy'yi we te ore ree iporomutare'ema 'jawe etee a'e pejemogy. ¹³ A'eramū je pē mū akwaapa pēnuwa 'jawe. Pēporomutat ore ree. Sā'ā oreporomutara pē nee.

Peje'ar awi 'ga rerowiare'ema 'gā nee

¹⁴ Peje'ar awi Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā nee. Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'eramū pejemogy. Ma'eramū sipo ajee peje'at 'ga ree iporomutare'ema 'gā nee? Ojopype sipo mama'e esagea mama'e tywer are? Naani. Kwara sipo ojopype pyytunaiw are? Naani. ¹⁵ Kristu 'ga 'jawe sipo mama'eukwaawa 'wyrriara rea'aramū mama'e are? Naani. Jejui 'ga rerowiaara 'gā nojopypei futari 'ga rerowiare'ema 'gā nee. Kristu 'ga remiyauwamū jarejea'are'emamū mama'e are mama'eukwaawa 'wyrriara remiyauwa 'gā 'jawe. ¹⁶ Nitywi futari maira'me a'agawa Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe. Janeruwarete 'ga remiyauwamū jane jemogyi 'ga rupawa 'jawe te. Jane pype futat 'ga reko. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue:

"Je te 'ā toko 'gā pype. Je futat 'ā tejemogou 'gā Nuwareteramū.

Je futat 'ā 'gā mogyau tejemiayuwamū",

'jau Janeruwarete 'ga rakue. ¹⁷ Ymā te 'ā 'ga 'i rakue nū:

"Pejea'gu ki je rerowiare'ema 'gā nui.

Pekotee ki 'gā nui", 'jau 'gā janee rakue.

"Peko kasi 'gā 'jawe ne. Mama'e tywera kasi peapo 'gā 'jawe etee ne.

Teje'ega renuparamū je 'i pē nupe:

Pe'je peje'ua 'au je pyri, je 'i pē nupe.

¹⁸ A'eramū futat je tekou Pēnuwareteramū.

Pēē je pē mogyau teja'yramū",

'jau Janeruwarete 'ga janee rakue. Janeruwarete 'ga 'ā 'wyrriararetea janee. Pājēreteretea nanē 'ā 'ga nū.

7

¹ Naymāwarera 'gā nupe etee rūi Janeruwarete 'ga 'i aipo 'jau rakue. 'Awauwaramū jane upe nanē futat 'ga 'i aipo 'jau nū. A'eramū ki jane jarepoia mama'e tywera apo awi. Mama'e

tywer are jarejea'ar awi nanē ki jane jarepoia nū. Pēē 'ā jejekoty'aawa. A'eramū je pē mu'akwaapa ee. Jarejuwarete 'ga ree pejeporomutaramū pejemogyau. A'eramū ki pēē pejejepe'aa mama'e tywera apoar awi. "Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau. Sajemogy 'ga remiayuwareteramū 'jau", 'jau ako je pē nupe ai'.

Paulo 'ga aku'iramū

² "Pēporomutat ore ree", a'e ypy ako je pē nupe ko. A'eramū je 'awamū 'jau'japa pē nupe nū, "Pēporomutat ore ree", 'jau'japa pē nupe. Noromote'ari ore 'gā amū. Noroje'ēwu'jagi futari ore 'gā amū. Noromorotee nanē ore 'gā orojee orojeupe mama'e muawamū. ³ A'etea je aipo na'ea'uweri pē nupe pē ago'oawamū. Orepromutar ore pē nee, a'e je akiko. 'Awamū je 'iu'jawi pē nupe nū: "Orepromutar ore pē nee". Aramanū'e'ewe ore oropromutarāmū pē nee. Aramanū re miamū futat nipo oropromutarāmū pē nee arajemogyau. ⁴ Ajemogyppyk je pē nee. Ajerowiat je pē nee. A'e pe 'ā mama'e tywera ojeapou agawewi oree. A'etea je jeku'i tekou. Tepy'a'wyre'emamū je tekou.

⁵ Masetoni ywy pe orowaēma ypy we ore oropytu'wawe'e'mi futat arajemogyau. Mama'e tywera etee futat ore aruekoat 'ager imūwara amunawa pype. A'e pe 'ā 'gā ore rereko tywet. A'e pe 'ā 'gā ore ree 'gā mara'ne. A'eramū 'gā ore mopy'a'wyrayau etee ee. ⁶ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga ae mopy'ata'wai. A'eramū 'ga ore mopy'ata'wau. Tito 'ga 'ga imua oree. A'eramū 'ga ore muorypa 'ga rur are. ⁷ Ore pyri owaēma ypy we 'ga pēnera mome'wau oree. A'eramū ore pēner are nanē araku'iramū nū. "Ene resaga'up Korītu pewara 'gā ajemogyau", 'jau 'ga jee. "U'arasigamū 'gā ene mu'arasigawer are. Paulo 'ga ako jane simu'arasig etee ai'i, e'i 'gā ajaupe, weapyoramū ee", 'jau 'ga jee ai'i. "A'jea futat Paulo 'ga jane mu'akwaawi rakue, 'jau 'gā ajaupe", 'jau Tito 'ga pē mome'wau jee ai'i. A'eramū je a'eramū teku'iramū pē nee.

⁸⁻⁹ Jeremikwasiarera nipo pē mu'arasiga agawewi. A'etea je najemuaēmi pē nee tejemikwasiarera pē mu'arasig are. "Jeremikwasiarera 'gā mu'arasiga te nipo 'gā momoirukat 'gā tywer awi re'ā", 'jau etee je. A'eramū je teku'iramū ee. "Eneremikwasiarera Korītu pewara 'gā amu'arasig imogyau" 'e kwaaw ire amunipo 'ā je tejemuaēma futat pē nee. A'ere 'awamū jeku'iramū pejetywer awi pepoiramū. Janeruwarete 'ga te 'ā pē mueapyoukat ee, pejetywer awi pē momoirukaawamū. A'eramū je pē mote'arukare'ema aipo tejemikwasiarera ka'arana upe. ¹⁰ Amumē Janeruwarete 'ga jane mu'arasigukari janetywer awi jane momoirukaawamū. A'eramū 'ga jane katu'oka janetywer awi. A'eramū jane jareku'iramū ee. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā te ajee i'arasig ekoete tywer are. A'ere 'gā nipoiriweri futari jui. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā katu'oke'ema futat. A'eramū 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe amanū re. ¹¹ Pejejea'aramū pejetywera reru'arasig are. Pejetywera reru'arasig ire pejemueapyoukaa ee Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē 'jau pejejaupe: "Sireko tywet mama'e tywera apoara 'gā 'jau", 'jau 'ā pēē pejejaupe rai'i. 'Gā nereko tyweawer are te je pē kwaawi. Je resaga'up wejue 'ā pejepe pejemogyau rai'i. Je ree pejeporomutarāmū 'ā pejemogyau je ree rai'i. A'eramū 'ā pēē kamēsiete futat mama'e tywera apoara 'gā nerekou tyweaete 'gā nemiapou tywer are rai'i. A'eramū je a'e are "Narafutari ore mama'e tywera orojeupe pēē lapoa" 'e are pē kwaapa.

¹² Ka'arana je akwasiat imonou pē nupe ikue. "Afutat je Jarejuwarete 'ga ore ree 'gā poria kwaawukara 'gā nupe", a'e je te'yina ikwasiaa ai'i. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe ikue. Namama'e tywera apo awi 'gā momoirukaawamū rūi je ikwasiaa ai'i. Naereko tyweripywera 'ga ree rūi nanē je ikwasiaa ai'i nū. Pejejee oreporia kwaawukaawamū futat je ikwasiaa imonou pē nupe ikue. ¹³ A'eramū ore araku'iramū pēner are, "Korītu pewara 'gā pē nesaga'up ajemogyau" 'e are.

Tito 'ga ku'i are taetu ore araku'iramū arakou. "Korītu pewara 'gā juejue ojejuka esage je ree ojeypyri je rekoramū", 'jau 'ga imome'wau oree. A'eramū ore araku'iramū 'ga 'eawer are. ¹⁴ Pē pyri 'ga o enune je 'jau 'ga upe ai'i: "Korītu pewara 'gā nipo ojejuka esage ene ree", 'jau je 'ga upe, tejemogyppyka pē nee ai'i. A'ere a'e 'ga pereco esage futat rai'i, je'eawer imū etee futat 'ga pereco esage rai'i. A'eramū je teku'iramū tekou ee. Mama'e a'jea etee je imome'wau Tito 'ga upe pē mome'wau 'ga upe. ¹⁵ 'Ga je'ega 'ā pēē enupa rai'i, mama'e apou pejejeupe 'ga 'eawer imū etee futat rai'i. Pejejekau esage 'ā 'ga ree, pejejepype 'ga rekoramū rai'i. A'eramū 'ga 'awamū taetu oporomutarāmū pē nee wea'aramū. ¹⁶ A'eramū je teku'iramū pē nee. 'Awamū taetu je jemogyppygi pē nee.

8

Pejejaupe mama'e monou pejeku'iramū

¹ Pēē 'ā orerewirera 'jawe futat. Kūjāmeramū 'ā pēē oreremyra 'jawe futat. A'eramū je Jarejuwarete 'ga remiapofera mome'wau pē nupe. Janeruwarete 'ga 'ā ipota'wa jane ree. A'eramū 'ga mama'e esage apou janee. Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga werowiarukat

Masetoni ywy pewara 'gā nupe kwaiwete rai'i. A'eramū 'ga 'gā mogyau wemiayuwamū. ² Mama'e tywera agawewi futat ojeapou Masetoni ywy pewara 'gā nupe. A'etea 'gā nopoiri futari Kristu 'ga rerowiar awi. Aku'iramū etee futat 'gā ajemogyau 'ga ree. Naika'aranūū kwai ma'e arūi agawewi 'gā. Ako tywe'ri ma'e 'gā agawewi. A'etea 'gā oka'aranūū'i mono'oga Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramū. "Ty'ara 'gā werajemogy. A'eramū jane ka'aranūū'i pe monou'i jarejewirera 'jawewara 'gā nupe", 'jau 'gā ajaupe. ³ Gā amū nitywi futari agawewi ka'aranūū pyu. A'etea 'gā oma'e'i pe monou'i 'gā nupe. 'Gā amū otywe'e miramū agawewi. A'etea 'gā omono'i ape 'gā nupe. ⁴ "Ka'aranūūa pemono ape 'gā nupe", naru'e'i agawewi futat ore 'gā nupe. A'ere 'gā wemifutar imū etee futat imonoi. "Ore nanē ka'aranūūa oromono 'gā nupe nū", 'jau 'gā oree. "Oromono futat ore ape 'gā nupe", 'jau 'gā oree, afuakaramū oree. ⁵ "Irāinānī'i etee sipo 'gā imonoi 'gā nupe pa", 'jau ore 'gā nupe. A'ere 'gā imonou'i futari orerea'awera apyraapa. Jarejararete 'ga upe 'gā 'i rakue: "Ore moporowykyukar ape ejeupe, ki Ku'jyp", 'jau 'gā 'ga upe rakue. "Taruapo mama'ea eneremifutar imū 'jau", 'jau 'gā 'ga upe rakue. A'eramū 'gā 'jau ore upe nanē nū: "Mama'ea taruapo pē nupe 'jau", 'jau 'gā oree. Janeruwarete 'ga remifutar imū 'gā aipo 'jau oree. ⁶ Gā nesakawe ore orojea'aramū pē nee ai'i. A'eramū ore 'jau Tito 'ga upe ai'i: "Ere ewau Korītu pewara 'gā pyri nū", 'jau ore 'ga upe ai'i. "Ymā a'e ere Korītu pewara 'gā nupe rakue: Ka'aranūūa simono'og imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe, Judeja ywy pewara 'gā nupe 'jau, 'jau a'e ene 'gā nupe rakue", 'jau ore 'ga upe. "A'eramū ore ene monou 'gā nupe 'gā poaawamū imono'og are. Kasi a'e pe 'gā poiri imono'og awi ne", 'jau ore 'ga upe. "Ymā 'ā pēporomono'ogiwet pejeka'aranūū are 'gā nee pejemuaēma resaukaawamū rai'i. A'eramū ki pē imono'oga futat imonou 'gā nupe, 'jau ki ene 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe. A'eramū 'ga awau pē pyri pē poaa pēka'aranūū mono'og are Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramamū. Masetoni ywy pewara 'gā nemimono'ogera retee. ⁷ Pēē 'ā Jejui 'ga perowiar wypyapi tekotee 'gā apyraapa rai'i. Jejui 'ga 'ā pēē imome'wau tekotee 'gā apyraapa rai'i. Pejeapyoramū 'ā Jarejuwarete 'ga porogytafer are tekotee 'gā apyraapa rai'i. Pejeporopoariweramū 'ā pēē 'gā nee rai'i. Pēē 'ā ore futaa 'gā apyraapa rai'i. A'eramū ore 'jau pē nupe: "Ka'aranūūa ki pemono Judeja ywy pewara 'gā nupe 'gā nemimonorama apyraapa", 'jau ore pē nupe.

⁸ Pemono futar iki pejeka'aranūūa Judeja ywy pewara 'gā nupe", na'ea'uweri je pē nupe. "Gā nupe pēē imonoa esage futat", a'e te je pē nupe. Masetoni ywy pewara 'gā ako je amome'u pē nupe ko. "Masetoni ywy pewara 'gā pa je amome'u 'gā nupe kwy", 'jau je. "Gā nera renuw ire nipo Korītu pewara 'gā nanē oka'aranūū monoi Judeja ywy pewara 'gā nupe nū re'ā", a'e je tejeupe te'yina. A'eramū pēē 'gā nee pejeporiaa resaukaa oree. ⁹ "Jāne ree 'ā Janejararete 'ga poromutaramū a'jea futat" 'ea pēē 'ā ikwaapa. Ywag ipe 'ga mama'e jararetea agawewi. A'etea 'ga ruri 'au ywy pe imama'e'ema 'jawe jane ree. A'eramū 'ga ojejukaukaa 'gā nupe janetywer are rakue. A'eramū jane 'ga rerowiamū jarejemogyau mama'e jarareteramū 'ga 'jawe. A'eramū ki jane jareporomutaramū jarejee jarejee 'ga poromutara 'jawe.

¹⁰ Gā nupe pēka'aranūū mono are je tejea'aramū te'yina. A'eramū je ee tejea'ara mome'wau pē nupe. Ikokwara rupi we ako pēē pejeka'aranūū mono'og ppyruga rakue. A'eramū pēē 'awamū imono'ogamap. A'ea esage jee. Pēē na'ne 'ā pejefuweramū Judeja ywy pewara 'gā poar are rakue. Pēē na'ne futat 'ā ka'aranūūa 'gā nupe imono'oga peypyrug rakue. ¹¹ A'eramū ki pēē 'gā nupe pejemimonorama mono'ogamap imonou 'gā nupe. Ymā 'ā pēfuewet 'gā nupe imono are rakue. A'eramū ki pejefuewearer imū etee futat pēē imono'ogamap imonou 'gā nupe. Pejeka'aranūū pe mono'oga imonou 'gā nupe. Pejefuakara 'ja'jawe etee futat pēē imonou 'gā nupe. ¹² Gā nupe ee pēporomowera esage futat Janeruwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ā janekaraemā okwaap. Mama'e pyu janetywe'emamū Janeruwarete 'ga mama'e renūine'ema jane upe. Jarekaraemā pytuna 'jawe etee imonou 'gā nupe.

¹³⁻¹⁴ A'ere je: "Pejeka'aranūū ki pemonopap 'gā nupe", na'ei pē nupe. Kasi a'e pe nepētywi mama'e pyu ne. 'Awamū 'ā pejemogy ika'aranūū kwai ma'e 'jawe futat. A'eramū ki pēē pejeka'aranūū pe monou 'gā nupe. A'eramū pēē pejeju'jawe pejemogyau pejemama'e'iramū. Anure nipo nepētywi mama'e pyu. A'eramū nipo 'gā ojepyka pē nee oka'aranūū pe monou'i pē nupe pē poaawamū. ¹⁵ Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue:

"Gā amū nipo omono'og kwaiwete agawewi.

A'etea nipo nitywi futari emyrera.

'Gā amū te nipo ajee ināinānī'i etee agawewi omono'og.

A'etea nipo nateepawi futari 'gā nui",

'jau 'ā Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue.

Tito 'ga opytuna 'gā netee

¹⁶ Janeruwarete 'ga Tito 'ga moporopoariwerukaa pē nee. Je 'jawe futat 'ga poropoariweramū pē nee. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa ee. ¹⁷ A'eramū ore 'ga monoa futaa. A'eramū ore 'jau 'ga upe: "Oromono ore ene Korītu pewara 'gā pyri", 'jau ore 'ga upe. A'erauwe 'ga 'jau ore: "Jeowet futat je 'gā pyri", 'jau 'ga oree. A'eramū ore 'ga atawer imū etee futat 'ga monou pē nee. ¹⁸ 'Ga rupi ore jarejewirera 'jawewara 'ga amū monou pē nupe. Jejui 'ga rerowiaaramū ore 'ga kwaawi. "Jejui 'ga 'ga omome'u a'jea futat ra'e", 'jau ore 'ga upe, orojerowiaa 'ga ree. ¹⁹ Masetoni ywy pewara 'gā aipo 'ga janerewirera 'jawewara 'ga pyrūmū 'ga monou ore rupi ka'aranūū rerawaramū ai'i. Anure nipo ore pēnemimonorama ka'aranūū rerooi Judeja ywy pewara 'gā nupe Masetoni ywy pewara 'gā ma'e retee. "Oreporopoariweramū pē nee. A'eramū Korītu pewara 'gā Masetoni ywy pewara 'gā netee ka'aranūū rerurukaa oree pē nupe. A'eramū ki pēē Jarejararete 'ga muorypa ee", sa'e ki 'gā nupe, 'gā nupe ka'aranūū monou.

²⁰ "Judeja ywy pe jawewa ki jane 'gā amū siroo jarejeupi. Kasi a'e pe 'gā amū jane ago'oi ne", 'jau ore arajaupe. Ka'aranūū ore erawau imonou 'gā nupe kwaiwete. A'eramū ore 'gā amū nerawau orojeupi. ²¹ A'eramū nipo 'gā oreko esage resaka. Janeruwarete 'ga nipo oreko esage kwaapa. A'ere nipo 'gā ikwaawa nanē esageramū nū.

²² 'Gā nupi nanē nipo ore jarejewirera 'jawewara 'ga amū monoi nū. A'e 'ga oporowyky akou orojeypi. A'eramū nipo ore 'ga porowyky esage resaka. Ojeupe ore'eawer imū etee nipo 'ga mama'e apou. Mama'ea ore iaporamū aipo 'ga ore poaa iapo are. A'eramū ore 'ga monou 'gā nupi pē nesaka. Ojeupe ore pē mome'uramū 'ga ojerowiaa pē nee. "Okā'aranūūa 'gā tomono'i ape 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga oree, ojemogypyky pē nee. A'eramū 'ga oweramū futat pē pyri, pē poaa imono'og are.

²³ Tito 'ga jeirūnamū je poaawamū. Oporowyky esage 'ga pē poaawamū jepi. 'Ga rupi oo ma'e 'gā Masetoni ywy pewara 'gā nemipyrrūmera 'gā futat. Kristu 'ga upe 'gā porowykyi. Tekotee 'gā Kristu 'ga muorypa 'gā nee. A'eramū je 'gā monou Tito 'ga rupi pē poaawamū. ²⁴ A'eramū ki pēē pejejekau esage 'gā nee. A'eramū nipo Masetoni ywy pewara 'gā pēnera renupa. A'eramū nipo 'gā 'jau ajaupe: "Paulo 'ga ojerowiat Korītu pewara 'gā nee, 'gā mome'wau oree. A'jea futat 'ga 'gā mome'ui. Sā'ā 'gā jejuka esagea jarejewirera 'gā nee. Ka'aranūūa nanē 'gā imono'oga 'gā nupe imonopyramū nū", 'jau nipo 'gā ajaupe.

9*Judeja ywy pewara 'gā nupe ka'aranūūa monoawet*

¹ Jarejewirera 'gā nupe ka'aranūū mono are je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. ² "Oreporomonower ore ka'aranūū are 'gā nupe", pē'ea je akwaap futat te 'yina numiamū. Ma'eramū 'ā je pē mome'ui Masetoni ywy pewara 'gā nupe ai'i, Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe ai'i. Amono tee te je pē nupe. "Ymā we 'ā Akaja ywy pewara 'gā nanē 'gā poromonoweramū ka'aranūū are 'gā nupe rakue", 'jau je pē mome'wau 'gā nupe ai'i, tejerowiaa pē nee ai'i. A'eramū pēnera 'gā muorypa ai'i. A'eramū 'gā 'jau ajaupe ai'i: "Pe'je ajee jane nanē simono ape 'gā nupe 'ū, 'gā 'jawe 'ū", 'jau 'gā ajaupe ai'i. ³ A'eramū je 'awamū Tito 'ga monou pē pyri 'ga pytuna 'gā netee pē muea'aawamū pē'eawer are. "Ka'aranūūa toromono 'gā nupe 'jau, 'gā poaawamū 'jau", pē'eawer are pē muea'aawamū je 'gā monoi. A'eramū Tito 'ga opytuna 'gā netee awau ka'aranūū mono'ogukaa pē nupe. Kasi a'e pe je pē mome'ui tee 'gā nupe ne. ⁴ Anure nipo je Masetoni ywy pewara 'gā amū nerooi pē pyri. Ka'aranūūa pēē imono'oge'em ire nipo je mojenosī pejepe 'gā nupe je'eawer are. Pēē taetu nipo pejejenosū ore wi, pejejee orejemogypygyawera renosū. ⁵ Ma'eramū 'ā je 'i Tito 'ga upe ai'i: "Pekwap je renune 'gā muea'aa ore upe 'gā 'eawer are. Ka'aranūūa mono'oge'emamū ki pemono'ogukat 'gā nupe. Paulo 'ga upe peje'eawer imū etee ki ka'aranūūa pemono'og Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramū, ere ki 'gā nupe", 'jau je 'ga upe ai'i. A'eramū nipo pēē imono'ogamap je waēme'emaue. A'eramū nipo je rupi oo ma'e 'gā 'jau ajaupe: "Wemifutar imū etee futat 'gā ka'aranūū mono'ogi Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramū. NaPaulo 'ga rūi imono'ogukat 'gā nupe", 'jau nipo 'gā ajaupe.

⁶ Pēnea'ar iki aeje'egawa mū ree: "Ināinānī'i etee y'wa'ŷja tym ire 'ā itymara 'gā ināinānī'i etee y'wa 'a po'oi anure. Kwaiwete y'wa'ŷja tym ire te 'ga kwaiwete y'wa 'a po'oi anure". Nan tee futat nipo pēē. Anure Janeruwarete 'ga pēē mepyi pēnemimonofera 'jawerimū etee futat. ⁷ A'eramū ki pēē pejejea'aramū ra'ne ee. "Marāmaran te je imono'i 'gā nupe?" 'jau ki pēē pejejeupe ra'ne. A'eramū ki pēē pejeka'aranūū monou pejemifutar imū etee futat. Pejemifutar imū etee imono re pejemuaēme'ema ee. Kasi a'e pe "ga amonoukat jee. Najeporomonoweri agawewi je ee", pe'je ne, peje'arasigamū ee ne. Ee pejemuaēma kasi pemono 'gā nupe ne. Ee pejeporomonoweramū etee ki pemono 'gā nupe. A'eramū

pēē pejeku'iramū imonou 'gā nupe. A'ea Janeruwarete 'ga afutat. ⁸ Janeruwarete 'ga 'ā pē poat mama'ea apo are. 'Ga futat 'ā mama'ea jararetea. A'eramū 'ga, ikaraemāe'ema 'gā nupe mama'ea pēē imono re, 'ga mama'ea mua pē nupe kwaiwete. A'eramū taetu nipo pēē mama'ea are pejeporiae'emamū pejejemogyau. A'eramū nipo pēē mama'ea monou'japa 'gā nupe nū. ⁹ Ymā 'ā Isai 'ga ka'arana kwasiari ee rakue:

“Esage ma'e 'ga mama'ea omono ikaraemāe'ema 'gā nupe kwaiwete.

Ipotawa ma'ea poromū. Najeaei 'ga ajuee”,

'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

¹⁰ Sā'ā Janeruwarete 'ga y'wa'jja monoa y'wa'jja tymara 'ga upe. Mama'ea nanē 'ga 'ā imua oree oreremi'uramamū. Nan tee futat 'ga mama'ea monoi pē nupe kwaiwete, 'gā nupe pēnemimonofera repyramū. ¹¹ Pejeka'aranūia pēē ape monou Judeja ywy pewara 'gā nupe. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga mama'ea monou'jau'japa pē nupe. A'eramū nipo pēē mama'ea monou'jau'japa imama'ea'ema 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā kwaiwete Janeruwarete 'ga muorypa ojeupe pēnemirooukara ka'aranūū reroo are. “Ene 'ā eneresage oree. Ene 'ā mama'ea eremurukat oree 'gā nupe”, 'jau nipo 'gā 'ga upe, 'ga muorypa ee. ¹² Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā nupe 'ā pēē ka'aranūū monou 'gā poaawamū. A'eramū nipo pēē Jarejuwarete 'ga muorywukaa 'gā nupe nū. Kwaiwete 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa pēnemimonofera are. ¹³ Pē nee nanē nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorywi nū. “Kristu 'ga mome'u renuw ire Korītu pewara 'gā 'ga rorowiari a'jea futat. Sā'ā 'gā ore poara Kristu 'ga porogytau etee futat”, 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. Ojeupe pēnemimonofera are nanē nipo 'gā 'ga muorywi nū. Tesirūmera 'gā Jeju 'ga rorowiaara 'gā nupe pēnemimonofera are nanē nipo 'gā 'ga muorywi nū. ¹⁴ A'eramū nipo 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe pē nee, pē futaa. “Janeruwarete 'ga oporomutaramū Korītu pewara 'gā nee. Judeue'ema 'gā agawewi. A'etea 'ga iporomutat 'gā nee”, 'jau nipo 'gā pē nupe, Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. ¹⁵ Simuoryp Jarejuwarete 'ga jarejee 'ga poromutar are 'jau. Wa'yra 'ga 'ā 'ga amut janee 'ga jukaukaa janetywer are rakue. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee. Nimome'upawa'uweri jane jarejeupe 'ga remiapofera.

10

Paulo 'ga Jeju 'ga remimonofet

¹ Awamū je Pauloramū pē mu'akwaawi mama'ea are. Pēē mū nipo je rerekoemāu etee pejejemogyau. “Jane pype akou nipo Paulo 'ga kyjei jane wi”, 'jau 'ā pēē je upe ra'e jepi. “A'eramū nipo 'ga oje'egayawe'em janee. A'eramū 'ga muku awi etee ka'aran are oje'ega moywyrafena imua janee”, 'jau futatee 'ā pēē mū jee ra'e jepi. Kristu 'ga 'ā nimara'nei jane ree. Opota'waramū etee 'ā 'ga jane ree jepi. A'eramū je nanē teje'egaywere'emamū pē nupe, pē pyri tewau. ² A'eramū je 'jau pē nupe: Aipo pē'je awi, 'jau je pē nupe. A'jea futat amunipo 'ā je pēē teje'eganuwe'emamū teje'ega moywyrafeni pē nupe pē pyri tewau. Pēē mū amunipo 'ā 'jau jee: “Omuorypawamū te 'ā Paulo 'ga oi oporogytau 'gā nupe. NaJarejuwarete 'ga je'eg imū rūi te 'ā 'ga Jeju 'ga mome'ui. Wemifutar imū etee te 'ā 'ga 'ga mome'ui”, 'jau futatee 'ā pēē mū jee ra'e jepi. Aipo 'e awi pepoire'emamū je teje'ega moywyrafeni futari pē nupe pē pyri tewau. Jarejuwarete 'ga je'eg imū futat je teje'ega moywyrafeni pē nupe pē mu'jaawamū ee. ³ A'jea futat jane ywy pewaramū jareju'jaju'jaye etee futat. Jeju 'ga rorowiare'ema 'gā 'jawe etee futat ore reko 'gā pype. A'ere ore naruapoi te mama'ea 'gā 'jawe. Naorojemifutar imū rūi te ore mama'ea apoi. Jarejararete 'ga remifutar imū etee te ore mama'ea apoi. 'Ga je'eg imū etee futat ore 'ga mome'wau 'ga rorowiarukaa 'gā nupe. ⁴ Naoropājē mū rūi ore Jeju 'ga rorowiarukari 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga Agesage pājē mū etee ore 'ga mome'ui 'gā nupe. A'eramū 'gā a'eramū wejue oje'egawarūme'emamū oree. A'eramū ore 'ga rorowiarukaa 'gā nupe 'ga pājē mū etee futat. A'eramū ore 'gā nenū'jāukaa mama'eukwaawa 'wyriara remiayuw awi. ⁵ Janeruwarete 'ga rorowiare'ema 'gā te ajee ojerowiaraip ojee etee futat. Ojee etee futat 'gā nea'aramū ajemogyau. A'eramū 'gā oporokwaawiwere'emamū Jarejuwarete 'ga ree. A'ere ore Jarejuwarete 'ga pājē mū 'gā muea'arukari Jeju Kristu 'ga ree, Kristu 'ga porogyta renuwukaa 'gā nupe. ⁶ Pēē mū nipo jeje'ega renuparamū. A'ere nipo amumeramū jeje'ega renuteearamū te pejemogy. Teje'ega renuparamū pē kwaaw ire je teje'ega renuteearamū pē nereko tyweri'i ee.

⁷ Pēnea'ar iki mama'ea are. 'Ga amū a'e 'jau ojeupe: “Je 'ā Kristu 'ga remiayuwa. A'ere Paulo 'ga na'ga remiayuwa rūi”, 'jau nipo a'e 'ga ojeupe. A'eramū ki aipo 'jaramū peje-jea'aru'jawamū peje'eawer are nū. Ore nanē 'ā Kristu 'ga remiayuwamū nū. ⁸ “Jarejararete 'ga je'eg imū etee futat ore porowykyi 'ga upe. 'Ga futat 'ā ore mogo ojeupe oporowykyi ma'eramū”, a'e je 'ā pē nupe jepi. Tejerowiaa agawewi orojeupe 'ga 'eawer are jepi.

Ma'eramū je 'ā najenosī te'eawer are. Pē nupe werowiar wyyapiukaawamū te 'ga ore mogoi ojeupe oporowyky ma'eramū ikue. Nawerowiar awi pē momoirukaawamū rūi 'ga ore mogoi ojeupe oporowyky ma'eramū ikue. ⁹ Napē mogyjeukaawamū rūi je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. ¹⁰ A'ere nipo je ree iporomutare'ema 'gā amū 'i jee: “Ka'aran are etee 'ā Paulo 'ga oje'ega moywrafeni imua janee”, 'jau nipo a'e 'gā ajaupe. “Jane mogyjawamū etee te 'ā 'ga ikwasiari janee”, 'jau nipo a'e 'gā ajaupe. “Jane'wyrara 'jawe 'ā 'ga rekoi. A'ere 'ā 'ga jane rowase na'wyrara 'jawe rūi 'ga rekoi. Akotee ma'e 'jawe etee 'ā 'ga rekoi jane pype. A'eramū ki jane jareporenuwiwere'emamū 'ga porogyta are”, 'jau nipo a'e 'gā amū jee. ¹¹ A'ere aipo 'jara 'gā nore kwaawi futari. I'me ma'e 'gā tee poromū. Pē nupe orojemikwasiarere imū etee futat ore mama'e aipo pē pype arakou.

¹² Pēē mū nipo pejejekoweramū 'wyrriaramū pejejaupe. A'eramū nipo pēē 'jau pejejeupe: “Jeresage te je 'gā apyrapa 'wei”, 'jau nipo pēē mū pejejeupe. A'ere je aipo na'ea'uweri. Aipo 'jara 'gā ojerowiaraiw akou ojee numiamū. A'ere i'akwaawe'emamū te 'gā nekoi. NaJarejuwarete 'ga rea'ar imū rūi 'gā 'i aipo 'jau. Wea'ar imū tee 'gā 'i aipo 'jau. Ije'ēran ekoete te 'gā. ¹³ A'ere ore nanarūi. Jarejuwarete 'ga oromonoe'em ire amunipo 'ā ore norooi kwe pe Jejui 'ga mome'wau. Jarejuwarete 'ga oromonoe'em ire amunipo 'ā ore 'jawe'em: “Jarejuwarete 'ga je'eg imū te 'ā ore oi Jejui Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe”, 'jawe'em amunipo 'ā ore. A'ere 'ā 'ga te ore monoi kwe pe Kristu 'ga mome'wawamū ikue. Pē nupe miamū 'ga ore monoi, pē nupe Kristu 'ga mome'wawamū ikue. Aipo are etee ore jerowiari. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga ore monoukat pē nupe ikue. A'eramū ore orojeupe 'ga 'eawera mojerowiaa arawau pē pyri Kristu 'ga mome'wau pē nupe ikue. Ore futat pē nupe Kristu 'ga mome'u pypawera. Kwe pewara 'gā nupe nanē ore Kristu 'ga mome'u pypawera nanē futat nū. ¹⁵ “Oporowoky te”, 'jawe'em nanē ore 'gā amū porowyky upe nū. Ore renunewe nipo 'ga amū awau Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū nipo ore 'jawe'em 'gā nupe, “Ore ra'ne te ako oroo Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe ikue”, 'jawe'em nipo ore arakou 'gā nupe. Pēē Kristu 'ga rerowiar wyyapia te ore aruapesak arakou. Pēē 'ga rerowiar wyyapi re nipo ore arawau kwe pe Korītu 'jawa atykupe katy Jejui 'ga mome'wau kwe pewara amunawa pype 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat ore oi Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. ¹⁶ A'ere nipo ore oi pē'wyrā atykupe katy, Jejui Kristu 'ga mome'wau mīmera amunaw ipewara 'gā nupe. Ore ra'ne nipo arawau 'ga mome'wau kwe pewara amunawa pypewara 'gā nupe. A'eramū ore 'gā nerekoayawe'em 'ga amū porowyky are.

¹⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Jeremi 'ga upe rakue: “Pejerowiarip kasi pejejee etee ne. Jarejararete 'ga remiapofer are etee ki pejerowiat”, 'jau 'ā 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ¹⁸ “Jeresage je jepi”, 'jau nipo 'gā amū numiamū. Ojee te ojerowiaraip ma'e 'ga aipo e'i ekoete akou. Maranamū nipo 'ga wesageramū futat. Maranamū nipo 'ga wa'wyre'em are ojerowiaa ekoete. “Janeruwarete 'ga te janereko esagea okwaap”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. A'ere jane upe Jarejararete 'ga “Esage aipo 'ga' eramū janeresageramū futat. A'jea futat 'ga 'ea.

11

I'me ma'e 'gā

¹ I'akwaawe'ema 'jawe agawewi 'ā je teporogytau pē nupe. A'etea 'ā pēnuag je upe. ² Jepy'a' wyt je tekou pē nee. Pē nee Jarejuwarete 'ga jemua'ema 'jawe je nanē je jemua'emī pē nee nū. Sā'ā kūjāmuku ēē ruwa 'ga wa'jyra ēē monoa kūima'e 'ga amū upe 'ga remirekoramū. Majepeja 'ga upe etee 'ga 'ā ēē monou. Namytuna 'gā nupe rūi 'ga 'ā ēē monou. Nan tee futat je Kristu 'ga etee erowiarukari pē nupe. “Kristu 'ga etee ki perowiat”, 'jau je ako pē nupe ikue. ³ A'eramū je tepy'a'wyrāmū pē nee ikue. “Maran gatu nipo 'gā poire'ema Kristu 'ga rerowiar awi rai'i?” 'jau je tejeupe etee futat ikue. Sā'ā mama'eukwaawa 'wyrara kūjā pypē ēē. Ewa ēē moryteea o'me are rakue. Nan tee futat nipo 'gā amū pomomoryteeweramū pē nee. 'Gā pejemorytee rerowiar ire nipo pejepoia Kristu 'ga rerowiar awi. ⁴ A'eramū je tepy'a'wyrāmū pē nee, Kristu 'ga rerowiar awi pepoi are. Naoreremimome'ua rūi agawewi nipo 'gā omome'u pē nupe. NaKristu 'ga rūi agawewi nipo 'gā omome'u pē nupe. A'etea nipo perowiat 'gā je'ega, pejeku'iramū nipo 'gā nee. Ore te ako Jarejuwarete 'ga 'Agesagea oromome'u pē nupe ikue. Maranuar are sipo 'gā pē mu'e'i. A'etea te nipo perowiat 'gā.

⁵ Pē nupe 'ut ma'e 'gā nipo 'jau: “Pē nupe ore futat Kristu 'ga remimonoferamū”, 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. A'ere nipo 'gā naKristu 'ga remimonofera rūi. I'me te nipo 'gā pē nupe. A'ere je te a'jea futat Kristu 'ga remimonofera. ⁶ Naje'egi je a'jeteetewi. A'etea je jereapyo Kristu 'ga mome'u are tekou. A'ea 'ā pekwaap. Ai'iwe ai'iwe 'jau ako je Kristu

'ga mome'wau pē nupe ikue. Mama'e a'jea etee ako je imome'wau pē nupe ikue. A'ea 'ā pekwaap.

⁷ Pē pype tekou ako "je mepy pejepe Jeju 'ga mome'u are", 'jawe'em ako je tekou pē nupe ikue. Kristu 'ga mome'wau etee futat ako tekou pē nupe ikue. Pē poaawamū etee tekou pē pype ikue, pē mu'jau Kristu 'ga ree ikue. Naka'aranūi are rūi ako je rekoj pē pype ikue. "Je mepy ki pejepe", je 'e'ema sipo mama'e tywera poa rakue? ⁸ Pē pype je rekoramū ako mukuwara 'gā etee Jeju 'ga rerowiaara 'gā ka'aranūi murukaa jee ikue. ⁹ Mama'ea tejeupe itywe'emamū ako je mama'e renūine'ema pē nupe tekou ikue. Masetoni ywy pewara 'gā Jeju 'ga rerowiaara 'gā etee ako mama'e rerurukaa jee ikue. Pe awi janerewirera 'jawewara 'gā amū nuramū ako 'gā mama'e rerurukaa 'gā nupe jee ikue. Ymā miamū ako je mama'ea naenūi pē nupe ikue. Anure taetu nipo je mama'ea naenūi pē nupe. ¹⁰ Kristu 'ga 'ā mama'e a'jea etee omome'u rakue. A'eramū je 'ga remiayuwamū je nanē mama'e a'jea etee imome'wau pē nupe 'ga 'jawe etee futat. A'eramū je 'jau pē nupe: "Akaja ywy pewaramū pē nupe Kristu 'ga mome'wau ako je mama'ea naenūi pē nupe ai'i", 'jau je pē nupe, teku'iramū te'e are. A'eramū nipo otywe'emamū je momikara. ¹¹ "Niporomutari futari 'ga jane ree. A'eramū 'ga mama'e renūine'ema oree", 'jau nipo pēē mū jee rai'i. Naani. Janeruwarete 'ga pē nee jeporomutara okwaap.

¹² Kristu 'ga remimono'e'ema 'gā te mama'ea wenūi ajemogyau pē nupe. A'ere je naenūi futari mama'ea pē nupe. Kasi a'e pe 'gā: "Paulo 'ga 'jawe etee futat jane mama'e renūi 'gā nupe", 'gā 'i ne. Tejemiapoa etee futat je aapo tekou pē pype. ¹³ "Ore Kristu 'ga remimono'fera", e'i futatee nipo 'gā amū ajemogyau. A'ere nipo 'gā i'me ma'ea te. Omorytee te nipo 'gā 'gā ojee. NaKristu 'ga rūi futat 'gā omono kwe pe. Kristu 'ga upe oporowyky 'me ma'e 'gā te. ¹⁴ A'ere ore noreporesagi arajemogyau aipo 'gā nee. Mama'eukwaawa 'wyrriara miamū ojesaukat futat Kristu 'ga mome'waramū 'jawe. A'eramū futat 'gā moryteeu ojee kwaiwete. ¹⁵ A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuya 'gā mama'e apou o'wyrriara 'jawe etee futat. A'eramū 'gā ajemogyau mama'e esage apoara 'jawe ojee ae moryteeawamū futat. A'ere nipo anure janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweretei 'gā nemiapou tywer are, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe.

Paulo 'ga ako tywet

¹⁶ Awamū je 'eu'jawi pē nupe nū: I'akwaawe'ema 'jawe agawewi je porogytai pē nupe. A'etea pēnuag jee. Tajemome'u pē nupe. ¹⁷ Najarejararete 'ga je'eg imū rūi je je'egi 'awamū. I'akwaaw ekoete ma'e 'jawe etee futat je teje'ega 'awamū. ¹⁸ Sā'ā 'gā amū kwaiwete 'gā jerowiaraiwa ojee etee. Nan tee je jemome'ui pē nupe. ¹⁹ "Ore'akwaaw ore arajemogyau", 'jau pēē 'ā pejemogyau jepi. Peje'akwaaw ire amunipo 'ā neperowiari Jeju 'ga mome'u teera 'gā je'ega. I'akwaawe'ema 'jawe te 'ā pejemogy 'gā je'ega rerowiaa. ²⁰ Wemifutara etee 'ā 'gā iapoukaa pē nupe. Ojee pē moryteeawamū te 'gā 'i. A'etea 'ā perowiat 'gā. A'eramū 'gā pēka'aranūi rerawau ojeupe etee futat. "Ore 'ā pē'wyrriara", 'jau futatee 'gā pē nupe. A'e are pēē 'gā nerowiaa. Aipo 'gā pē kurapa, pē je'ewu'jaga agawewi. A'etea 'ā pēē 'gā nenupa. ²¹ "Paulo 'ga naapoi mama'ea ore 'jawe. Okyje 'ga pē nūi", 'jau nipo 'gā jee. A'jea futat 'gā aipo 'gā 'i. Naapoi futari je mama'ea 'gā 'jawe. Ajenosī sipo je 'gā 'jawe mama'e apoe'em ire? Naani.

Ojee etee ojerowiarap ma'e 'gā nee sipo pēē pejeporenuwiweramū? A'eramū je nanē tejemome'wau pē nupe. ²² "Epyreu 'ā ore", 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā epyreu futat nū. "Israeu juapyrera 'ā ore", 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā Israeu juapyrera futat nū. "Abraão 'ga juapyrera 'ā ore", 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā Abraão 'ga juapyrera futat nū. ²³ "Kristu 'ga upe ore porowykyi", 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā oporowykyi Kristu 'ga upe nū. A'ere je 'ā mama'e apoi 'ga upe 'gā apyraapa. Ma'eramū sipo je jemome'ui pē nupe? Je'akwaawe'ema sipo je rerekou? Kristu 'ga upe je porowykyi kwaiwete 'gā apyraapa. Aipo are te je jerowiari. Moromunepawa pype 'gā Kristu 'ga mome'u are je munewu'jau'japa 'gā nereko tywera apyraapa. "Au'je Kristu 'ga mome'u re", 'jau 'gā jee je munewu'jau'japa moromunepawa pype. Amumē 'gā je nupāu Kristu 'ga mome'u are. Nakwaawi je tenupā pytuna. Kwaiwete 'gā je rereko tyweretei aipo 'gā nereko tywera apyraapa. Tejejukaukaa 'ga wyja'wy tekou 'gā nupe namutamut. ²⁴ Jepyntuna 'gā futat, judeu 'gā futat je pyygu'jau'japa je mopimopika ae mopikawa pyu. Je pyykawe 'gā je mopika. Trītai nowi te je mopiga pytuna ikue. Sīku te 'gā je pyygi. Je mopimopika i'jawerimū etee futat nū. ²⁵ Muapyt romanū 'gā je nupāu ywyrā pyu ikue. Majepei tee 'gā ita pyu je juka are afuweramū, ita momopoa je ree je jukaawamū numiamū. Muapyt yaruua nanē wpywygamū jee ikue. Aipo mū wi futat je naēmi werewi ikue. Ko'aramuku je tekou 'y pe etee futat. Koypytunamuku nanē je tekou 'y pe etee futat yaruu rpywyg ire ikue. ²⁶ Aata je kwe pe tewau Jeju 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū jeataaw ipe mama'e tywera ojeapou jee kwaiwete ikue. Amumē 'ya je jukau werewi, 'y ruwiramū je ree. Amumē muna'ywa afuweramū je ree.

Judeuramū ore'wyrriana'nī gā, judeue'ema gā. Mīmera gā nanē afuwereteramū je ree. Gā 'wyrarete pype, amunawe'em ipe, 'yē'ē me. Mīmer imū gā amū afuwereramū je juka are. Je ree iporomutare'ema gā nanē je jukau werewi. Jejuī 'ga rerowiaa 'me gā nanē afuwereramū je ree nū. ²⁷ Teporowykyau tekou tefuakapawamū. Amumē je tesere'ema tekou. Amumē je tetywe'emamū temi'u pyu. Amumē je te'yuwejamū tekou. Amumē je tekou 'ara ro'yśaga upe taity poakuwuue'eme. ²⁸ Aipoa wayramū futat jee numiamū. A'ere mama'e mū te aipo ray apyraawi jee. Pē nee jepy'a'wryra te ay jee jereko tyweawera apyraapa. A'eramū je tepy'a'wryramū Jejuī 'ga rerowiaaramū pē nee najuejue etee futat. "Maran gatu nipo gā opoire'ema Jejuī 'ga rerowiar awi", 'jau je tejeupe tepy'a'wryramū pē nee. ²⁹ Jejuī 'ga pēē mū erowiaraw are je tepy'a'wryramū pē nee. Mama'e tywera pēē mū iapo are je te'arasigamū. Mīmera juejue ay jee jereko tyweawera apyraapa.

³⁰ Tejemome'u re je tejee te mama'e apoe'ema resaukaa pē nupe. Jarejuwarete 'ga tepoara je aesaukat pē nupe. ³¹ Janeruwarete 'ga je me'ema okwaap. Mama'e a'jea etee te je amome'u pē nupe. Janeruwarete 'ga ā Jejuī Kristu 'ga Ruwaretea. Simuoryp 'ga jareojere'emamū 'jau. 'Ga futat ā je me'ema okwaap.

³² Damasco pe je rekoramū peuwara gā 'wyrriara 'ga afuwereramū je pyyg are ikue. A'eramū 'ga jefaruuna'nī monou amunawa osoma rokwarā rarūmū je ree ikue numiamū. Aipoa gā 'wyrriara 'ga 'wyrriararete 'ga remiayuwa te, Areta 'ga remiayuwa te. ³³ A'ere jejekoty'aawa gā je a'gui gā nui. A'eramū gā 'jau jee: "Paneru pype eapyk. Toromono ene ikwara rupi amunawa osoma apyraapa 'jau", 'jau gā jee ikue. A'erauwe je teapyka paneru pype. A'erauwe gā je monoi je mojjpa iosoma rowajara katy. A'eramū je teka'jama tejee ifuwet ma'e gā nui ikue. Jejekoty'aawa gā je poare'em ire amunipo ā je ree iporomutare'ema gā je pyygi futari, je jukau rakue.

12

Paulo 'ga remiesaget

¹ Tejemome'wau ā tekou pē nupe. Ma'eramū sipo je jemome'ui pē nupe? "Je te ā Jarejuwarete 'ga remimonoferamū" ea pē nupe esaukara sipo je afutat? Naani. A'etea je ajemome'u pē nupe. Tejeupe Jarejararete 'ga remiesaukarera te ā je amome'u pē nupe. ² Ymā te ā Janeruwarete 'ga je monoi ywag ipe ojeppyri ikue. Katosi je kwara mu'ari awamū 'ga tejeroo re. Maran gatu nipo je a'jea futat tewawe'em ywag ipe 'ga pyri rakue. Tefayupaw ipewara 'jawe ete te je oi ikue. A'eramū je a'eramū ikwaapa katue'em. Janeruwarete 'ga etee te okwaap. ³⁻⁴ Ma'upawe'eme te 'ga je rerooi erujewi ywag ipe ikue. A'eramū je peu ra'u futat tewau ikue. "Tefayupaw ipe te nipo je oi rakue?" a'e ako je ko. Nakwaawi je. Janeruwarete 'ga te okwaap. Peu tekou je ywagipewara gā je'ega renupa tekou ikue. A'ere je najepokawyi imome'wau jareje'eg imū. Nuarūi janeje'eg imū imome'ua. Janeruwarete 'ga nanē nafutari je imome'ua nū. ⁵ Tejemiesagera je amome'u pē nupe, tejerowiaa ee. A'ere je najerowiaraiwi etee tejee. Tejetee mama'e apoe'ema resaukaawamū te je jemome'ui pē nupe. ⁶ A'ere je mama'e a'jea etee imome'ui. A'eramū je tekowe'em i'akwaawe'ema 'jawe. A'ere je najerowiaraiwi etee tejee. Kasi a'e pe 'ga amū 'i jee ne. "Kuu. Paulo 'ga esage ma'ea ajuapyraapa", 'jau 'ga amū jee ne. Pejerowiaraip kasi je ree pejejemogyau ne. Jeremimome'u are etee ki pēneapyo pejejemogyau. Jeremiapofēr are nanē ki pejejeapyorat pejejemogyau nū.

⁷ Mama'e esagea futat je aesak ywag ipe tekou ikue. A'eramū je teporesagamū etee ee ikue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Mama'e tywera pa je amonoukat mama'eukwaawa 'wyrriara upe Paulo 'ga upe kwy. Kasi a'e pe Paulo 'ga jerowiaraiwi etee ojeupe jeremiesaukarer awi ne kwy", 'jau 'ga ojeupe ikue. Sā'ā ju raya ae pokutuga. Nan futat mama'eukwaawa 'wyrriara remimurera rayramū jee. Ma'eramū ā je najerowiaraiwi tejee. ⁸ Muapyt te je 'i Jarejararete 'ga upe: "Epe'a je wī", 'jau'jau'japa je 'ga upe. ⁹ A'ere 'ga 'i etee jee: "Naani. Nape'ai futari je ene wi. A'ere je ene moywyrāfeni ete jupi", 'jau etee 'ga jee. "Ma'eramū ā nerefutari mama'ea. Jepota'wa je ene ree tekou. Au'je ejemuaēm ire. Tepājēa je amono ene mama'eay jeuwamū. A'eramū ene mama'e apou jepājē mū etee futat", 'jau etee 'ga jee. A'eramū je teku'iramū tejeupe mama'eay jeuw are. Je upe mama'eay jeuwamū taetu Kristu 'ga opājē muri jee. ¹⁰ Ma'eramū ā jeku'iramū mama'eay are. Tepifuakare'em are, Kristu 'ga ree gā tekuraw are, mama'e pyu tetywe'em are, tejeupe mama'e tywera jeapo are, tejeroko tywerete are. Mīmer are je teku'iramū etee futat tekou. Gā je rereko tyweramū Kristu 'ga opājē muri jee jepi. A'eramū je mama'e apou 'ga pājē mū etee futat.

Paulo 'ga wearamū gā nee

¹¹ Jjemome'ua je mojenosī. "Takwaawe'ema 'jawe sipo je rekoi", a'e je tejeupe te'yina. A'ere ā naje mome'ui pejepe gā nupe. A'eramū je ā 'agamū je tee tejemome'wau tekou.

“Akotee ma'ea te Paulo 'ga”, 'jau nipo pēē mū jee. “Ore te 'ā Jeju 'ga remimonofararetea”, 'jara 'gā aipo e'i futatjee. Akotee ma'eramū agawewi je rekoi. A'etea Kristu 'ga je mono kwe pe ojemome'waukaa jee ikue. ¹² Pē pype 'ā je rekoi Jarejuwarete 'ga 'ā aeremiapoe'ema apoukaa jee, opājē mū 'ga 'ā iapoukaa jee. A'eramū 'ā pejejeporesagamū etee ee. Aipoa 'ā “Je futat Jeju 'ga remimonoferamū” 'e resaukaa pē nupe. Najefuwepawi je pē nupe imome'u are ikue. ¹³ Pē nupe Jeju 'ga mome'wau jepota'waramū etee pē nee ikue. Kwe pewara 'gā nee nanē je tepota'waramū nū 'gā nupe 'ga mome'wau nū. Pejeju'jawe futat pēē jee. Areko esage pāwē etee futat je pēē. A'ere je naenūi ka'aranūa pē nupe. A'e are sipo pēmara'ne je ree?

¹⁴ Mukūi je oi pē pyri ikue. 'Awamū nipo je tewau'japa pē pyri nū. Naenūi futari je ako mama'ea pē nupe ikue. Nafutari je pēka'aranūa. A'ere jeporomutaramū pē nee. Tejemuaēma tekou pē nee. Jera'yra 'jawe 'ā pēē jee. A'eramū je teporomutaramū pē nee. Sā'ā ta'yriara 'ga mama'e monoa wa'yra upe. Nakunūi arūi 'ā mama'ea omono 'uwa upe. Nan tee futat je mama'ea naenūi pē nupe. ¹⁵ Temama'ea pē nupe imonopaw ire miamū amunipo 'ā je teku'iramū etee futat tekou. Mama'ea taetu je 'ā iapou pē nupe pē poaawamū, Jeju 'ga rerowiar ywyapiukaawamū pē nupe. Teporomutaramū 'ā je pē nee. Pē nee jeporomutara te ra'u nepē moporomutarukari je ree nū?

¹⁶ Naenūi agawewi futat je 'ā mama'ea pē nupe. A'ea 'ā pekwaap. A'etea nipo pēē mū 'jau jee: “Paulo 'ga ore morytee ojee. O'meramū 'ga oree”, 'jau futatee nipo pēē mū jee. ¹⁷ Namoryteei je pēē. Mama'e a'jea etee futat je amome'u pē nupe. Pē pyri omonoramū sipo 'gā mama'e renūi pē nupe rai'i? Naani. ¹⁸ Tito 'ga ako je omono pē pyri jarejewirera 'jawewara 'ga retee ai'i. Mama'ea sipo 'gā wenūi ako pē nupe rai'i? Pē morytee sipo 'gā nai'i? Naani. Je 'jawe etee futat Tito 'ga mama'ea apoi. Je 'jawe futat 'ga rekoi.

¹⁹ “Paulo 'ga ojemome'u oree, 'esage ma'e 'ga ra'e, te'i etee 'gā jee 'jau', e'i 'ga, aru'e ore”, 'jau sipo pēē mū jee? Naani. Kristu 'ga je'eg imū etee futat ore pē mu'ei. Jarejuwarete 'ga remianuwamū ore mama'e mome'ui pē nupe. Mama'e apou ore mama'e apoi pē poaawamū etee futat. ²⁰ Tejemuaēma je pē nee. Pē pyri tewaēm ire sipo maran jerea'aramū pē nee? Maran sipo pēnea'at je ree? Jeremifutara 'jawe sipo peko? Pēnemifutara 'jawe sipo je rekoi? Jepy'a'wyt je pēneko are. “Maran sipo 'gā neko'i ojepyri je oramū?” 'jau je tejeupe etee futat. “Maran gatu nipo 'gā ajamuewe'em mama'e are? Maran gatu nipo 'gā ajurekoayawe'em? Maran gatu nipo 'gā oporomutare'emamū ajuee? Maran gatu nipo 'gā jerowiaraipe'ema ojee? Maran gatu nipo 'gā ajakurape'ema ajemogyau? Maran gatu nipo 'gā ojoje'ēwu'jage'ema? Maran gatu nipo 'gā ajamamara'ne'ema”, 'jau je tejeupe tepy'a'wyrāmū pē pyri teo are. ²¹ Tepy'a'wyrāmū tekou pē nekoarūe'em are. Pē nekoarūe'em ire nipo je 'arasagamū tekou pē pyri tewau. Pēē mū nipo mama'e tywera apou rakue. A'ere nipo nepejemuaēmi iapo re. Pejetywer awi pepoire'em ire nipo je tejaa'wau pētywer are. Nepēneateei nipo mama'e tywera apo awi. Kūima'efera 'gā ajuemireko mueupawe'emamū nipo je tejenosū pē nūi. Kūjāmera 'gā nanē nū ojomena mueupawe'emamū nipo je tejenosū pē nūi, tejaa'wau pētywer are nū.

13

'Gā mu'akwaapawet

¹ Pē pyri ako je oi mukūi ikue. 'Awamū nipo je 'ā tewau'japa pē nesaka nū. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue:

“Majepeja 'ga etee nipo 'ga amū kwau 'eramū kasi peapyaka 'ga je'eg are ne.

Mukūja 'gā te nipo ajee omome'u 'eramū te ki perowiat.

Maranamū nipo muapyra 'gā imome'wau 'eramū nanē pejeapyakau 'gā je'eg are nū”,

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe ee rakue.

²⁻³ A'eramū je 'awamū 'jau mama'e tywera apoaramū pē nupe. Pē pyri tewau ako je 'i pē nupe ikue: “Pē pyri tejoru'japa nipo je najemuaēmu'jawi pē nee”, 'jau ako je pē nupe ikue. “Teje'ega nipo je omoywrafen pē nupe pēnemiapo tywer are”, 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū je 'awamū 'jau'japa pē nupe nū: “Teje'ega nipo je omoywrafen pē nupe”, 'jau'japa pē nupe nū. Muku agawewi 'ā je rekoi pē nūi. A'etea je aipo a'eu'jap pē nupe. “Kristu 'ga je'eg imū te nipo je teje'ega moywrafeni pē nupe mama'e tywer awi pēneatee'emamū”, 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū nipo pēē 'jau jee: “Kristu 'ga je'eg imū futat Paulo 'ga mama'e apoi”, 'jau nipo pēē je resag ire. Kristu 'ga ako opājē wesaukat pē nupe ikue. 'Awamū 'ga 'ā esaukaru'japa pē nupe nū. 'Ga pājē mū etee futat je pē nereko'i. ⁴ Ypeywar are Kristu 'ga manūnamū 'ā 'gā amū 'jau 'ga upe rakue: “Nifuakari futari 'ga”, 'jau 'ā 'gā amū 'ga upe rakue. A'ere 'ā 'ga 'Uwarete 'ga pājē mū 'ga ferawi rakue nū. Kristu 'ga 'jawe futat ore norefuakari arakou. A'ere 'ga opājē muri te oree. Korītu pe ore oramū Kristu 'ga mama'e apoukari ore upe opājē mū etee futat.

⁵ Pēnea'ar iki pejejee. “Kristu 'ga ree sipo je jemogypygyi tekou?” 'jau ki pēē pejejeupe. “Kristu 'ga ako werowiaaramū ore pype” 'ea 'ā pekwaap. A'ere 'ga werowiar awi pepoir ire nokoi futari pē pype. ⁶ “Paulo 'ga nanē nopoiri futari Kristu 'ga rerowiar awi” 'ea 'ā pekwaap. “Ga poirū 'gā nanē nopoiri 'ga wi nū” 'ea pēē ikwaawa nanē je afutat nū. ⁷ Jarejuwarete 'ga upe teje'ega monou pē nee tekou. “Epoar iki Korītu pewara 'gā otywer awi 'gā poir are”, 'jau je tekou 'ga upe pē nee. Nafutari je 'gā tejee te 'gā jemogypygya. “Paulo 'ga 'gā mu'e esage. Sā'ā 'gā jemogy esagea”, tejeupe 'gā 'e are je najerea'ari. Pejemogy esage are tee je jerea'aramū. ⁸ Jejui 'ga rera mokwasi'wawamū etee je mama'e apoi. Naapoa'uweri je mama'ea Jejui 'ga mome'ua mateepaawamū. ⁹ Orojeupe mama'eay jesaukara 'eramū nipo Jejui 'ga rerowiar ywyapiukaa pē nupe. A'eramū ore araku'iramū orojeupe mama'e tywera jeuw are. Oroje'ega ore imonou Jarejuwarete 'ga upe pē nee jepi: “Ekatu'ok katu ki Korītu pewara 'gā. Jejui 'ga erowiar ywyapiukat 'gā nupe”, 'jau ore 'ga upe pē nee jepi. ¹⁰ Pē nui muku tekou je tejea'ara kwasiaa ka'aran are imonou pē nupe jepi. A'eramū nipo pejepoia mama'e tywera apo awi. A'eramū nipo je pē pyri tewau teje'ega moywyrafene'ema pē nupe. Napē muorypawamū rūi 'ga ore monoi ojeupe oporowyky ma'eramū ikue. Werowiar ywyapiukaawamū te 'ga ore monoi pē nupe ikue. A'eramū nipo je Jarejararete 'ga je'eg imū pē mu'jau esage 'ga ree, 'ga rerowiar ywyapiukaa pē nupe.

¹¹ Kunumīmet, kūjāmet. Mīmeramū je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. Pejemogy esage ki Jarejuwarete 'ga upe. Peenuw iki pejejeupe je'eawer are. Pejeju'jawe pejejea'aramū mama'e are. Pēpota'wa ki pejejee. Nan pejemogyramū Janeruwarete 'ga futat 'ga rekoi pē pype. Janeruwarete 'ga ae ree iporomutat ma'ea. Ae mota'waramū nanē 'ga akou nū. 'Ga futat ako pē pype nan pejemogyramū.

¹² Jejui 'ga rerowiaaramū ki pēē pejejomana, pejejafutaa. Nan ae 'ga rerowiaaramū.

Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā juejue oje'ega omono pē nupe pē futaa.

¹³⁻¹⁴ Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pē nerekoa je afutat. Jarejuwarete 'ga pē nee 'ga poromutara nanē je afutat nū. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea pē nee ita'waa nanē je afutat nū.

Kweramū etee jeremimome'ua.

Garasi

Ymā te Janeruwarete 'ga judeu 'gā mū'ēi imogyau wemiayuwamū rakue. A'eramū 'ga 'gā mu'jau wemifutar are. Judeu 'gā ojemojewagukaa ajaupe Jarejuwarete 'ga je'eg imū jepi. Mama'ea 'gā i'wau 'ga je'eg imū etee jepi. A'ere 'gā nupe etee 'ga aipo 'i rakue.

A'ere Jejui 'ga ruri jane katu'oka najuejue etee futat. Werowiarāmū 'ga jane katu'ogi. Ywag ipe Jejui 'ga jewyr ire 'ga remimu'efera 'gā awau 'ga mome'wau kwe pe rakue. A'eramū judeue'ema 'gā Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete rakue. A'eramū judeu 'gā amū awau 'gā newiri, judeue'ema 'gā mu'jau wemiapo are. A'ere 'gā judeue'ema futat. A'eramū 'gā mama'e apowe'em judeu 'gā nupe Janeruwarete 'ga 'eawer imū. Nojemojewagukari 'gā judeu 'gā 'jawe. 'Gā nemi'urama nanē najudeu 'gā ma'e 'jawe. A'ere 'gā Jejui 'ga rerowiari futari. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā mogyau wemiayuwamū.

Garasi pewara 'gā judeue'ema futat. A'eramū judeu 'gā amū awau 'gā mu'jau wemi-
apofar are. A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe 'gā mueapyou ee. "Werowiarāmū Jejui 'ga pē katu'ogi. A'eramū pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat. Najudeu 'gā 'jawe rūi pēē. A'eramū pēē mama'e apowe'em 'gā 'jawe. Najaneremiapo are rūi Jejui 'ga jane katu'ogi. Werowiarāmū etee te 'ga jane katu'ogi" 'jau Paulo 'ga ikwasiaa 'gā nupe, 'gā mueapyou ee.

NaPaulo 'ga etee rūi ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou inuga 'gā nupe.

¹ Je Pauloramū ka'aran akwasiat imonou pē nupe. Je 'ā Jejui Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā te Jejui 'ga je monoi kwe pewara 'gā nupe omome'waramū ikue. Nakūima'e tee 'ga rūi je mono 'ga mome'waramū ikue. Jejui 'ga futat je mogo omome'waramū ikue. Na'gā amū nupe rūi 'ga 'i: "Pe'je pejewau jeje'ega mome'wau Paulo 'ga upe", 'jawe'em. Jejui Kristu 'ga retea futat je mogo ojee 'gā mu'jaramū ikue. 'Ga manū re 'ā 'ga Ruwarete 'ga Jejui 'ga moferapa etee rakue. 'Uwarete 'ga retee 'ga je monoi kwe pewara 'gā mu'jawamū ojee ikue. ² 'Au je pyri janerewirera 'jawewara 'gā amū neko. 'Gā nanē oje'ega omonou pē nupe, Jejui 'ga remiayuwamū Garasi ywy pewaramū pē nupe.

³ Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga nanē Janejararetea futat nū. Afutat je 'gā nesagea pē nerekoa. 'Gā pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

⁴ Ymā te 'ā Jejui Kristu 'ga jejukaukari 'gā nupe rakue. Jane wi janetywera moiawamū 'ga ojejukaukaa 'gā nupe rakue. Ojejukaukaa 'ga 'gā nupe werowiarāmū jane mū'jawamū mama'e tywera apoara 'gā nui. Ojeupe jane katu'okawamū 'ga jejukaukari 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat 'ga jejukaukari 'gā nupe rakue. ⁵ A'eramū jane 'ga muorypa jareojere'emamū futat jarekatu'okawer are, 'jau je.

Morogyta esage

⁶ Jejui Kristu 'ga 'ā pēē erowiaa rai'i. Janeruwarete 'ga futat 'ā pē pyrūmū pē mogyau Jejui Kristu 'ga remiayuwamū rai'i. Ma'eramū sipo ajee pepoit 'ga rerowiar awi kamēsiete rai'i? Pepoit 'ā 'ga rerowiar awi kamēsiete rai'i. Ma'eramū te 'gā amū porogyta 'mea perowiat rai'i? 'Gā pejemu'e 'me are 'ā pēē pejeapya m'ina ekoete rai'i. Pejejemoryteeukaa ekoete 'ā 'gā nupe rai'i. Jeku'iaip je ako pē nee ai'i. A'ere 'ā je mu'arasig etee pejepe pejejee nū. ⁷ Nitywi kwe pe morogyta esage amū. Nitywi futari morogyta yau mū kwe pe. Jejui Kristu 'ga mome'ua etee te morogyta esagea. A'ere 'ā 'gā amū oi pē pyri mama'e amutee mome'wau pē nupe rai'i. "Toromojopy'ru Kristu 'ga 'eawera 'jau", 'jau 'gā 'ā rai'i numiamū.

⁸ Ymā te ako ore pē mu'ei Jejui Kristu 'ga je'eg are ikue. A'ere 'ā 'gā amū oi o'meramū pē nupe rai'i. A'eramū je Jarejuwarete 'ga Kristu 'ga mome'u 'me ekoeteara 'gā nereko tywera futaa. Ore mū agawewi amunipo 'ā mama'e amutee mome'wau. A'etea amunipo 'ā je Jejui 'ga ree mama'e amutee te mome'wara 'gā nereko tywera futaa. Ywagipewara 'gā amū agawewi amunipo 'ā 'ua o'meramū pē nupe. A'etea amunipo 'ā je Jarejuwarete 'ga i'me ma'e 'gā nereko tywera futaa. Mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gā monoa amunipo 'ā je ifutaa. ⁹ Ymā te ako ore morogyta esage mome'ui pē nupe ikue. Aipo renuw ire ako pēē Jejui Kristu 'ga rerowiaa ikue. A'eramū ako ore 'jau pē nupe ikue: "Arafutar ore Jarejuwarete 'ga mama'e amutee are pē mu'jara 'gā monoa mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau agawewi ako ore pē nupe ikue. 'Awamū je aipo 'jau'japa pē nupe nū. Afutat je Jarejuwarete 'ga mama'e ekoete are pē mu'jara 'gā monoa mama'eukwaawa rapyaw ipe, 'jau je 'awamū taetu te'ina pē nupe. ¹⁰ Na'gā amū maku'iawamū rūi je aipo 'jau. Naani. Afutat je Jarejuwarete 'ga ku'ia tejee. 'Auwara 'gā maku'iawamū etee mama'e apo re amunipo 'ā je naapoi futari mama'ea Kristu 'ga remifutar imū.

Paulo 'ga jemome'uawet

¹¹ Pëë 'ã jerewirera 'jawe. KÛjãmeramÛ pëë 'ã jerenyra 'jawe. A'eramÛ je teporome'uweramÛ Kristu 'ga ree pë nupe. Na'auwara 'ga amÛ je'ega rÛi je ako amome'u pë nupe ai'i. ¹² Na'auwara 'ga amÛ rÛi imome'wau jee. Na'auwara 'gã amÛ rÛi te je mu'e ee ikue. Jejui Kristu 'ga futat omome'u jee ikue.

¹³ Jeremiapofera nipo 'ga amÛ omome'u pë nupe rakue. Je 'ã judeua futat. Ymã je mama'e apoi judeu remiapou etee ikue. Jejui 'ga rerowiaara 'gã je erekou tywet ikue. "Tamatepap 'ga rerowiaara 'gã 'jau", 'jau je ikue. Najemuaëmi futari je 'gã nee. ¹⁴ JudeuramÛ orojemiapou etee futat je mama'e apou ikue. Tepytuna 'gã apyraapa je mama'e apou orojemiapofere imÛ etee futat. Oroypy 'gã je'ega je enupa katu katu tekou ikue. Tekotee 'gã je imu'jau ee ikue.

¹⁵ A'ere Janeruwarete 'ga ymã we futat je pyyrÛi oje'ega mome'waramÛ rakue. Je'are'emaue futat 'ga je pyyrÛi ojeupe mama'e apoaramÛ rakue. Naapoi agawewi je mama'e esagea ikue. A'etea 'ga je pyyrÛmÛ ojeupe oporowyky ma'eramÛ rakue. ¹⁶ Wa'yra 'ga 'ga esakaa jee ikue. "Ere ewau jera'yra 'ga mome'wau judeue'ema 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Morogyta esagea ene imome'wau jera'yra 'ga ree 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. Tejeupe aipo 'ga 'e ypyrauwe je 'ga rerowiaa. Ma'eramÛ je 'ã na'gã amÛ temu'akwaawer imÛ rÛi 'ga mome'ui 'gã nupe. ¹⁷ Jerusareg ipe miamÛ je nooi, "je mu'e pejepe", 'jawe'em Jejui 'ga remimono ypyfera 'gã nupe nÛ. Je renunewe agawewi 'gã porowykyi Jejui 'ga upe. A'etea je nooi, "je mu'akwaap pejepe", 'jawe'em 'gã nupe ikue. Tejeupe aipo 'ga 'e ypyrauwe je 'ga rerowiari ikue. Arabia wyw pe ra'ne je tewau ikue. A'e awi je tejua Damasco pe ikue nÛ. ¹⁸ Muapyra kwara kwaw ire te je tewau Jerusareg ipe Pedro 'ga resaka ikue. 'Ga kwaapa je tewau. MukÛja etee je morowykye'ema magwapa 'ga pyri tekou ikue. ¹⁹ A'ere je naesapawi Jejui 'ga remimonofera 'gã. Tiago 'ga etee je esaka, Jarejararete 'ga rewirera 'ga etee je esaka.

²⁰ Mama'e a'jea etee je ikwasiaa ka'aran are imonou pë nupe. Janeruwarete 'ga je me'ema akwaap.

²¹ Jerusareg awi je tewau kwe pe, Siria wyw pe, Sirisia wyw pe. Mimer imÛ je tewau ikue nÛ. ²² Ma'eramÛ 'ã Judeja wyw pewara 'gã naje resagi. ²³ Jerera etee 'gã enupa. "Jane rereko tywearera 'ga oo Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe, 'ga rerowiarukaa 'gã nupe" e renupa. "Ymã ako 'ga Jejui 'ga rerowiaaramÛ jane apisi are etee 'ga fueweramÛ rakue" 'ea 'gã ikwaapa futat. "A'ere 'gã 'awamÛ 'ga rerowiari jane 'jawe" 'ea nanë 'gã enuwu'jau'japa futat. ²⁴ A'eramÛ 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa je ree. "Paulo 'ga erekatu'ok rai'i. Eja'yra 'ga ererowiarukat 'ga upe rai'i, ore rereko tywearera 'ga upe rai'i. Aipoa esage oree", 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa je ree.

2

Jerusareg ipe 'ga jemome'uawet

¹ Katosi kwara magwaw ire je tewau tejewya Jerusareg ipe ikue nÛ. Panape 'ga awau je rupi. Tito 'ga nanë je erawau orojeupi nÛ. ² Tejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawer imÛ etee je tewau peu. "Ekwap Jerusareg ipe", 'jau 'ga jee ikue. A'eramÛ je tewau. Peu tewau je teporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã nupe. Amueapyo je 'gã judeue'ema 'gã nupe teje'eg are. "Peenup katu katu jeje'ega. Nan tee futat je 'gã mu'ei" 'jau je 'gã nupe, 'gã mueapyou te'eawer are. 'Gã 'wyriara 'gã nupe etee je imome'wau. A'eramÛ je 'jau tejeupe: "Nia'wyri 'ga je'ega, e'i sipo 'gã jee", 'jau je tejeupe. A'eramÛ je teporonupa ee 'wyriara 'gã nupe etee: "Aje'eg ekoete te je tekou?" 'jau je teporonupa ee 'gã nupe. A'ere 'gã 'i: "Naani. A'jea futat eneje'ega", 'jau 'gã jee, jeje'ega renuw ire. ³ Jeremireroofera 'ga, Tito 'ga, gregoa. Najudeua rÛi 'ga. A'eramÛ 'ga ojewage'emamÛ. A'etea Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã 'ga mojewagukare'ema jee. "Eroo 'ga imojewagukaa 'gã nupe jarejemiapou", 'jawe'em 'gã jee.

⁴ Ore porogytaramÛ tekotee 'gã 'ua osou ore pyri. Oreje'ega renupa 'ua. Aipo 'gã i'me ma'ea. "Jejui 'ga ore aruerowiat arajemogyau", 'jau futatee aipo 'gã oree. "Jejui Kristu 'ga ree ojemogyppyk ma'e 'gã nuapoi mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imÛ. Aipoa nia'wyri Janeruwarete 'ga upe", 'jau futatee 'gã oree. "Moisesi 'ga remikwasiarer imÛ 'gã mama'ea 'ga iapoe'emamÛ, Janeruwarete 'ga nokatu'ogi Jejui 'ga rerowiaara 'gã", 'jau futatee 'gã oree. Aipo 'gã "Eroo ejeupi 'ut ma'efera 'ga imojewaka Moisesi 'ga remikwasiarer imÛ", 'jau jee. ⁵ A'ere ore naruerowiri'gã. "NaMoisesi 'ga remikwasiarer imÛ mama'e apoara etee rÛi 'ga okatu'ok. Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã etee te Janeruwarete 'ga okatu'ok", 'jau ete ore 'gã nupe. "Jejui Kristu 'ga rerowiaaramÛ Janeruwarete 'ga 'jau janee: Eneresage jee, 'jau 'ga janee, 'ga rerowiaaramÛ 'ea morogyta esagea futat. NaMoisesi 'ga remikwasiarer imÛ mama'e apoara 'gã nupe rÛi 'ga aipo 'ga 'i. Jejui 'ga rerowiaaramÛ jane upe etee te 'ga aipo 'ga 'i", 'jau ore 'gã nupe.

⁶ A'ere Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriara 'gã oje'ega nomoywyrarafeni jee ikue. (Peuwara 'gã 'jau 'gã nupe, ore 'wyrriat, 'jau 'gã 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga upe jane jareju'jawe ete futat jane jemogyi. Je upe nanê jane jareju'jawe ete jarejemogyau nu.) A'eramũ 'ã 'gã 'wyrriara 'gã oje'ega nomoywyrarafeni jee ikue. "Nan etee emu'e 'ga", 'jawe'em 'gã jee ikue. A'jea futat je 'gã mu'eawera. A'eramũ 'gã oje'ega moywyrarafene'ema jee. Tito 'ga nanê 'gã imojewagukare'ema jee.

⁷⁻⁸ Eapyo 'gã Jarejuwarete 'ga je mono are. Pedro 'ga ra'ne futat Janeruwarete 'ga omonou judeu 'gã nupe Jeju'i 'ga ree 'gã mu'jaramũ rakue. Opãjê 'ga imua 'ga upe ojeupe 'ga moporowykyukaawamũ rakue. 'Ga 'jawe futat Janeruwarete 'ga opãjê mua jee, je monou judeu'ema 'gã nupe wa'yra 'ga ree 'gã mu'jaramũ. ⁹ A'eramũ 'wyrriara 'gã 'jau oree: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga pê mogoi Jeju'i Kristu 'ga ree judeu'ema 'gã mu'jaramũ. A'eramũ pêê pejejemogou 'ga upe oporowyky ma'eramũ ore pyri", 'jau ete 'gã jee, Panape 'ga retée. "Pe'je pejekou Jeju'i 'ga mome'waramũ judeu'ema 'gã nupe. Ore 'ã jarepytuna 'gã nupe 'ga mome'waramũ", 'jau 'gã oree. Tiago, Pedro, Juã. Mímera 'gã aipo 'jau oree ikue. ¹⁰ Aipo e'i etee te aje 'gã oree ikue: "Pênea'ar iki ikaraemãe'ema 'gã nee, Jerusareg ipewara 'gã nee. Pepoar iki 'gã, mama'e mua 'gã nupe", 'jau 'gã oree. Aipoa ore aruapo arakou. Mama'ea ore imonou arakou 'gã nupe. Aipoa esage jee.

Pedro 'ga upe oje'ega moywyrarafenawet

¹¹⁻¹⁴ A'ere Pedro 'ga awau owaêma Âtioki pewara 'gã pyri, Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã pyri. Peu akou 'ga ojemi'wat judeu'ema 'gã pype etee futat. Ymã ore judeuramũ norojemi'wari judeu'ema 'gã pyri ikue. A'ere ore Jeju'i 'ga rerowiar ire ore poiri aipo awi. A'eramũ Pedro 'ga ojemi'waa ekoete te futat 'gã pyri. Poje Tiago 'ga pyriwara 'gã amũ 'ua owaêma Jerusareg awi. 'Gã nesakawe Pedro 'ga opojo'ogamũ judeu'ema 'gã nuĩ. Okyje 'ga opytuna 'gã nuĩ. "Gã nã'ã nopoiri futari orojemiapofer awi re'ã. Nojemi'wari futari nã'ã 'gã imojewagipyre'ema 'gã pyri re'ã", 'jau Pedro 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga opojo'ogamũ judeu'ema 'gã nuĩ. 'Ga pojo'oga resakawe ajepeja Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã nanê opojo'ogamũ 'gã nuĩ nu. Panape 'ga miamũ ojemu'jau 'ga ree. A'ere 'gã najeju'i 'ga remifutar imũ rũi aipo apoi. A'eramũ je 'gã nesakawe teje'ega moywyrarfena Pedro 'ga upe. "Ma'ja te ereapo, ki Pedro?", 'jau je 'ga upe 'gã nemianuwamũ. "Ene 'ã judeua je 'jawe. Ymã te ako Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiar inuga ka'aran are judeuramũ janee rakue. A'eramũ ako jane mama'e apou 'ga remikwasiarer imũ etee ikue. A'ere 'ã jane 'awamũ jane jemogyi Jeju'i 'ga rerowiaaramũ. Niapou'jawi jane mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imũ. Ma'eramũ ene judeu'ema 'gã mu'jau Moisesi 'ga remikwasiarer are? Ma'eramũ sipo ene mama'e apoukaa Moisesi 'ga remikwasiarer imũ 'gã nupe?" 'jau je Pedro 'ga upe teje'ega moywyrarfena.

Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã katu'okawet

¹⁵ Ore 'ã judeua. Judeua futat orejara 'gã. Ma'eramũ 'ã ore judeuretea. "Namama'e tywera apoara rũi ore judeu'ema 'gã 'jawe", 'jau ore arajaupe jepi. ¹⁶ "Judeuramũ agawewi futat ore. A'etea Jeju'i Kristu 'ga rerowiaara 'gã etee esage Jarejuwarete 'ga upe" 'ea ore ikwaapa. Janeruwarete 'ga nanê 'jau janee: "Jera'yra 'ga ererowiat ekou. A'eramũ ene ejesageramũ jee", 'jau 'ga janee Jeju'i Kristu 'ga rerowiaaramũ. NaMoisesi 'ga remikwasiarer imũ mama'e apo are rũi 'ga aipo 'jau janee. Jeju'i Kristu 'ga rerowiarimũ te 'ga 'i janee: "Jera'yra 'ga perowiat pejejemogyau. A'eramũ pêê pejejesageramũ jee", 'jau 'ga janee. Aipo ni'i ekoetei 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer imũ mama'e apoara 'gã nupe, Jeju'i 'ga 'gã erowiare'emamũ. ¹⁷ Kristu 'ga ree ore jemogypygyi arajemogyau. A'eramũ ore orojesageramũ Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga ree orojemogypygyi ire ore oropoia Moisesi 'ga remikwasiarer are orojemogypygyi awi. "NaMoisesi 'ga je'egera renuw are rũi Janeruwarete 'ga 'i janee: Eneresage jee, 'jau. A'eramũ jane jarepoia 'ga remikwasiarera rerowiar awi ee jarejemogypygyi awi 'jau", 'jau ore arajaupe. A'eramũ 'gã amũ 'jau oree: "Nia'wryi futari Moisesi 'ga je'ega renupare'ema 'gã. Judeu'ema 'gã nuenuwi 'ga je'egera. A'eramũ 'gã wa'wrye'emamũ Jarejuwarete 'ga upe", 'jau futatee 'gã amũ oree. "A'eramũ pêê pejea'wrye'emamũ 'gã 'jawe. Kristu 'ga ree pejejemogyau ire nepeanuwi'jawi Moisesi 'ga je'egera pejejemogyau. Kristu 'ga pê motywerukat Jarejuwarete 'ga upe", 'jau futatee 'gã amũ oree. A'ere naani. O'meramũ te 'gã 'i. Kristu 'ga najane motywerukara'uweri 'ga upe. ¹⁸ A'ere je poiri Moisesi 'ga remikwasiarera rerowiar are tejemogypygyi awi ai'i. Na'ga remikwasiarera renuw are rũi Janeruwarete 'ga jetywera moiri je wi. Moisesi 'ga je'egera renuwa upe tejewyr ire amunipo 'ã je jemotyweri Jarejuwarete 'ga upe. "Taenupap Moisesi 'ga je'egera 'jau", a'e je tejeupe ikue numiamũ. A'ere je naenupawi futari 'ga je'egera ikue. A'eramũ je tejemotywea ete Jarejuwarete 'ga upe rakue.

¹⁹ Na'ga remikwasiarera renuw are rūi Janeruwarete 'ga jetywera moiri je wi. A'ere je 'ga remikwasiarera mogyta re futat tetywera kwaawi ikue. "Kuu. Naapoi futari je mama'ea Jarejuwarete 'ga remifutar imū tekou", 'jau je tejeupe 'ga remikwasiarera mogyta re. "Kristu 'ga amanū 'ypeywar are jetywera moiawamū rakue. 'Ga manū are Janeruwarete 'ga jetywera moia je wi" 'e renupa ai'i. A'eramū je Moisesi 'ga remikwasiarera rerowiar are tejemogypygg awi tepoia. Ymāwarera mama'e awi je tepoiapap 'awamū. A'eramū je "Awamū Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee mama'e apou tekou", 'jau je tejeupe, tetywera 'ga imoir ire ai'i. Werowiamū Kristu 'ga je muēma Moisesi 'ga remikwasiarera renupara 'gā nui. ²⁰ Ma'eramū je 'awamū tefuwere'emamū futat tejemifutar imū mama'e apo are. Kristu 'ga ree je jemujari 'ga rerowiamū. 'Ga futat je rereko. Kristu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea. Je ree 'ga poromutaramū. Jetywera moiawamū 'ga ojejukaaukaa rakue. Ma'eramū 'ā je 'awamū jefuwere'emamū mama'e apou 'ga remifutar imū etee. ²¹ Naapoi agawewi je mama'e esagea Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'etea 'ga je katu'ok Kristu 'ga je erowiamū ai'i. A'eramū je tejemogypygka Kristu 'ga ree etee. Kristu 'ga jane erowiamū Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Jera'yra 'ga ererowiat. A'eramū ene ejesageramū jee", 'jau 'ga janee. Moisesi 'ga je'egera renuwa jane muesage re amunipo 'ā Kristu 'ga amanū ekoete rakue. A'ere naani. Namanū ekoetei 'ā 'ga rakue. Kristu 'ga futat jane mota'wa 'Uwarete 'ga upe. Kristu 'ga jane erowiamū tee 'ga 'i janee: "Pēnesage jee", 'ga 'i janee, wa'yra 'ga jane erowiamū.

3

Jarejuwarete 'ga jane erowiaa

¹ Pēē 'ā Garasi ywy pewaramū peje'akwaawe'ema pemut pejejeypyu. Awŷja te pē morytee rai'i nū, 'jau je pē nupe. Amueapyo agawewi ako je pēē Jejui Kristu 'ga manū are ikue. "Ypeywar are amanūam ipe Kristu 'ga janetywera mepyi rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, Kristu 'ga jane erowiamū", 'jau je ako pē nupe ikue, pē mueapyou ee ikue. ² A'eramū ki pejejea'aramū je'eawer are. Moisesi 'ga 'eawera renuw ire sipo Janeruwarete 'ga U'agesage muri pē nupe? Naani. Kristu 'ga mome'ua pēē erowiar ire te Janeruwarete 'ga imuri pē nupe. ³ Ma'eramū sipo ajee peje'akwaawe'ema pemut pejejeypyu? Kristu 'ga pēē erowiar pyramū ako Janeruwarete 'ga opājē mua pē nupe ikue, wemifutara apoukaa ako pē nupe opājē mū ikue. Ma'eramū sipo ajee pepoit 'ga ree pejemogypygg awi rai'i? Pejejewya 'ā pejemiapofer ymanera upe ete rai'i nū? ⁴ Kristu 'ga ree pejemogypyggamū ako tekotee 'gā pē nerekou tyweaete agawewi 'ga ree ikue. A'ete ako pēnuag pejejereko tywera upe ikue. Pēnuag ekoete sipo aipo upe rakue? A'eramū sipo pēē 'awamue pejeipoia Kristu 'ga rerowiar awi? Naani. Nepepoiri futari 'ga rerowiar awi. ⁵ Moisesi 'ga remikwasiarera renuw are sipo Janeruwarete 'ga U'agesage muri pē nupe? Naani. 'Ga je'egera renuw are sipo Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukari pē nupe opājē mū? Naani. Jejui Kristu 'ga mome'ua pēē erowiamū te 'ga aeremiapoe'ema apoukari pē nupe opājē mū.

⁶ Pēnea'ar iki Abraão 'ga rekawer are. Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe Abraão 'ga ree rakue. "Abraão 'ga Janeruwarete 'ga werowiat rakue. Werowiamū Janeruwarete 'ga 'i 'ga upe rakue: Abraão 'ga esage jee, 'jau 'ga 'ga upe werowiamū", 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. ⁷ A'eramū Janeruwarete 'ga rerowiaara 'gā juejue Abraão 'ga juyprera 'jawewaramū ajemogyau. Aipoa 'ā pēē ikwaapa. ⁸ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i aipo 'jau Abraão 'ga upe rakue: "Je rerowiamū ereko. A'eramū ene ejesageramū ekou jee. Tejerowiaara 'gā nupe juejue nipo je 'i, pēnesage jee, je 'i. Ene upe te'eawera 'jawerimū etee futat je 'i 'gā nupe tejerowiamū", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. "Judeue'ema 'gā nupe miamū nipo je 'i: Pēnesage jee, je 'i, ene 'jawe 'gā tejerowiamū", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe u'eawera kwasiarukaa 'ga amū upe rakue. ⁹ Werowiamū Janeruwarete 'ga mama'e esage monou Abraão 'ga upe. A'eramū 'ga jane upe nanē mama'e esage mua nū. Abraão 'ga upe imuawera 'jawe 'ga imua janee werowiamū.

¹⁰ Moisesi 'ga je'egera renupara 'gā ojemote'aa Jarejuwarete 'ga upe. Nuenupawi futari 'gā 'ga je'egera. A'eramū 'gā ojemote'aa Jarejuwarete 'ga upe. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue: "Anure nipo Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga je'egera renuwaipara 'gā monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. ¹¹ "Moisesi 'ga je'egera erenup katu katu. A'eramū ene ejesageramū jee", ne'i Janeruwarete 'ga 'ga amū upe. Naani. Ojee ojemogypygg ma'e 'gā nupe etee te Janeruwarete 'ga 'i: "Pēnesage jee. A'eramū je pē mogyau 'au tejepyri nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau 'ga 'gā nupe. ¹² Ymā Janeruwarete 'ga aipo 'jawe'em rakue: "Pejemogypygg

iki je ree", ne'i te rūi 'ga rakue. "Perowiat te ki jeje'ega", e'i te 'ga rakue. "Moisesi 'ga remikwasiarera renup katuarā 'gā etee te ajemogy nakwaparimū rūi", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. A'ere 'gā nuenupawi futari Moisesi 'ga remikwasiarera je'ega rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'gā nupe: "Nepeenupawi futari 'ga remikwasiarera je'ega. A'eramū je pē nerekou tyweaete ee. Mama'eukwaawa rapyaw ipe nipo peo pejemanū re", 'jau 'ga 'gā nupe rakue.

¹³ A'ere 'ā Kristu 'ga manūi 'ypeywar are janetywera mepyawamū rakue. Kristu 'ga Janeruwarete 'ga erekou tywerukaa janetywer are rakue. A'eramū 'ga jane rerekou tyweru'jape'ema ee, Kristu 'ga jane erowiarāmū. Ymā 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are rakue: "Nia'wyrī te 'ypeywar are u'am ma'e 'gā jee", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. A'eramū 'ga Kristu 'ga upe 'ypeywar are janetywera renu'ama upe aipo 'jau rakue. Janetywer are Janeruwarete 'ga Kristu 'ga rerekou tywerukaa rakue. A'eramū 'ga, Kristu 'ga jane erowiarāmū, jane rerekou tyweru'jape'ema futat. Naani. Kristu 'ga jane erowiarāmū te 'ga 'i jane: "pēnesage jee", 'jau. ¹⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Je rerowiaaramū ereko. A'eramū ene ejesageramū jee", 'jau 'ga 'ga upe rakue. "Ypeywar are Kristu 'ga manūa omepypap janetywera rakue. A'eramū 'ga 'awamū, pēnesage jee", 'jau judeue'emamū pē nupe Jejuī Kristu 'ga pēē erowiarāmū. Kristu 'ga jane erowiarāmū, Janeruwarete 'ga U'agesage mua jane, u'eawer imū etee futat.

U'eawer imū 'ga mama'e apoi

¹⁵ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe. A'eramū je, tamueapyo 'gā ee 'jau, 'jau je pē nupe. Sā'ā ae ajamama'e futaa ijara momoranuwa. A'eramū 'ā ijara 'ga: "Nan ki ajee siapo jarejaupe", 'jau 'ā 'gā ajaupe. A'eramū 'ā 'gā u'eawer imū etee futat ikwasiaa ka'aran are inuga. Ikwasiapaw ire 'ā 'gā wera kwasiaa ee. A'eramū 'ā 'gā mama'e apou ajaupe wemikwasiarer imū etee futat. Ikwasiapaw ire 'gā 'ā imoiru'jape'ema futat nū. U'eawer imū etee futat 'gā iapou ajaupe. ¹⁶ Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue. "Tamono mama'e esagea ene upe 'jau. Enejuapyrama 'gā nupe 'jau nipo je imonou. Tekotee 'gā nupe nanē nipo je mama'e esage monou ene ree, enejuapyrama 'gā nee 'jau nipo je imonou", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Na'ga juapyra 'gā nupe juejue rūi 'ga 'i. 'Ga juapyrama 'ga amū upe etee 'i te 'ga 'i aipo 'jau. Aipo 'ga upe 'ga 'ea, Kristu 'ga upe, 'ga 'ea te. ¹⁷ Abraão 'ga upe aipo 'e re Janeruwarete 'ga 'jau: "Taapo mama'ea te'eawer imū etee futat 'jau", 'jau 'ga rakue. A'ere, kwaturu sētui trīta kwara kwaw ire, Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. A'ere 'ga nomoka'jami futari Abraão 'ga upe u'eawera. A'eramū 'ga 'awamū Abraão 'ga upe je'eawera nia'wyrī 'jawe'em 'ga. Naani. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e monoi Abraão 'ga upe, Abraão 'ga juapyra 'ga upe nanē nū. ¹⁸ NaMoisesi 'ga je'ega renuw are rūi 'ga mama'e esage monoi 'ga upe. Naani. 'Ga upe u'eawer imū etee te 'ga imonoi 'ga upe. Wemifutar imū etee 'ga imonou 'ga upe u'eawer imū etee futat.

¹⁹ A'eramū nipo pēē mū 'jau jee: "Ma'eramū sipo ajee Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue?" 'jau nipo pēē mū jee. Naani. Oje'ega 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe. Oretywer are ore mueapyoawamū te 'ga iapoukari rakue. Abraão 'ga juapyrama 'ga rure'emaue Moisesi 'ga remikwasiarera oretywera kwaawukaa ore rakue. Kristu 'ga Abraão 'ga juapyrama. Kristu 'ga upe Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Tamono mama'e esagea 'gā nupe 'ga ree 'jau", 'jau 'ga Kristu 'ga mome'wau rakue. Ywagipewara 'gā nupe Janeruwarete 'ga oje'ega rerurukari Moisesi 'ga upe rakue. 'Ga upe etee te 'ga erurukari. A'eramū Moisesi 'ga te imome'wau 'gā nupe. Anure Moisesi 'ga 'ga je'ega kwasiaa inuga ka'aran are ore rakue. ²⁰ A'ere Janeruwarete 'ga oje'ega nuerooukari Abraão 'ga upe. Janeruwarete 'ga retea futat oje'eg 'ga upe.

Kristu 'ga 'eawera Moisesi 'ga remikwasiarera py'rau

²¹ Abraão 'ga upe ra'ne Janeruwarete 'ga oporogytau rakue. A'ere 'ga oje'ega monou Moisesi 'ga upe rakue. Moisesi 'ga upe 'ga 'eramū sipo 'ga 'i: "Abraão 'ga upe je'eawera nia'wyrī", 'jau sipo 'ga rakue? Naani. Kwe pe mama'e esage mū apoa ojeypyri jane rero re amunipo 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue. A'eramū amunipo 'ā 'ga jane rerawau ojeypyri jane mama'e apoawer are. A'ere nitywi mama'e esagea mū kwe pe ywag ipe ae monoara. ²² "Nitywi futari mama'e esage apoara 'gā amū jee. Najuejue etee futat 'gā tywetyweramū jee. 'Gā tywera 'gā nerekou", 'jau 'ga ojeupe rakue. Ako esage agawewi futat 'gā. A'etea 'ga Jejuī Kristu 'ga ree ojemogyppyk ma'e 'gā etee omogy nakwaparimū ete rūi u'eawer imū etee futat. Kristu 'ga ree ojemogyppyk ma'e 'gā etee 'ga imogyau ojeypyri nakwaparimū rūi.

²³ Ywy pe 'ga rure'emaue ore judeuramū Kristu 'ga rerowiare'ema arajemogyau. 'Ga rure'emamū ore Moisesi 'ga remikwasiarera etee erekou. "Janeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat Moisesi 'ga upe janetywer are jane mu'jawamū", 'jau ore. A'ere 'ga ne'i futari

oree: "Moisesi 'ga remikwasiarera peenup. A'eramū pēē pejejesageramū jee", 'jawe'em 'ga oree Moisesi 'ga remikwasiarera renuw are. Jeju 'ga ore erowiar ire tee 'ga aipo 'jau oree. ²⁴ Sā'ā ae wa'yra monoa moromu'jara mū 'ga po pe, wa'yra mu'jaukaa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. 'Ga remikwasiarera mogytaramū ore orojemu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are numiamū. A'ere ore naruenupawi 'ga je'ega. Kristu 'ga 'ur ire, judeuramū ore mū 'ga rerowiaa. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau oree: "Kristu 'ga perowiat pejejemogyau. A'eramū pēē pejejesageramū jee", 'jau 'ga oree, Kristu 'ga ore erowiar ire. ²⁵ 'Awamū ore Kristu 'ga rerowiar ire mama'ea naruapoi Moisesi 'ga remikwasiarer imū.

²⁶ 'Awamū pēē najuejue etee Kristu 'ga ree pejemogypyk pejejemogyau. A'eramū pēē najuejue etee pejejemogyau Jarejuwarete 'ga ra'yramū. Judeuramū, judeue'emamū. Mīmeramū juejue futat pēē Jarejuwarete 'ga ra'yramū, Kristu 'ga pēē erowiar ire. 'Ga rerowiar ire pēē pejejemujaa 'ga ree nanē nū. ²⁷ Kristu 'ga pēē erowiarāmū 'ga amū pē pymīāu 'y pe Kristu 'ga rerowiaara resaukaawamū. Pejepymī re pēē pejejemujaa 'ga ree. A'eramū 'ga pē nerekou. ²⁸ Jarejuwarete 'ga upe jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe etee futat. Judeuramū, judeue'emamū, oje'wyrarete pewaramū, ka'a pewaramū, kūima'eramū, kūjānamū. Mīmeramū jane jareju'jaju'jawe etee futat jarejemogyau 'ga upe. Kristu 'ga rerowiarāmū jane jarejemujaa 'ga ree. A'eramū jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Majepēi 'yweteewara 'jawe jarejemogyau. ²⁹ Kristu 'ga remiayuwamū pejejemogy re pēē pejejemogyau Abraão 'ga juapyrera 'jawewaramū. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage monou pē nupe, Abraão 'ga upe u'eawer imū etee futat.

4

¹ 'Awamū je pē mueapyoi kunumī are. Sā'ā jane jareja'yra 'gā nupe jarekaraemā monoa. A'ere 'ā kunumīa naeapyoi we ee ojejuka are. A'eramū "ā ae tuwamū 'jau wemiayuwa 'gā nupe: "Tekaraemā je amono teja'yra 'ga upe ai'i. A'ere 'ga nojemotuwi we. A'eramū 'ga ojejukawe'em ee. A'eramū pēē pejejejukau ee 'ga upe jee ra'ne. 'Ga jemotuw ire 'ga ma'ea futat, 'ga upe jeremionofera", 'jau nipo 'ga ruwa 'ga wemiayuwa 'gā amū nupe. Waranupe'emawe futat kunumī 'ga 'uwa 'ga karaemā jaramū futat akou. A'tea 'ga 'uwa 'ga remiayuwa 'gā je'ega renupa. ² 'Ga aranuwe'emamū 'ga ruwa 'ga remiayuwa 'gā ojejukau 'ga ree, 'ga karaemā are. 'Uwa 'ga remifutara 'ara rupi kunumīfera 'ga okaraemā mujaa etee te. A'eramū futat 'ga mama'e apou wemifutar imū etee futat. ³ Nan tee futat ore judeuramū mama'e apoi Jarejuwarete 'ga upe Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat ikue. 'Ga ra'yra 'ga rure'emamū ore Moisesi 'ga je'ega renupa. ⁴ A'ere Janeruwarete 'ga, wemifutara 'ara rupi, wa'yra 'ga muri ywy pe rai'i. Wa'yra 'ga 'ga imu'arukaa kūjā ēē mū wi rakue. 'Ga ra'yra 'ga, Kristu 'ga etee te Moisesi 'ga je'egera wenup katu katu rakue. ⁵ 'Ga je'ega 'ga enupa katu katua ore mueateepup mama'e ymaner awi, 'Uwarete 'ga ra'yramū 'ga ore mogyawamū 'jau. Werowiarāmū 'ga jane mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramū. A'eramū Janeruwarete 'ga wa'yra 'gā nupe wemimonofera mua janee. ⁶ Pēē nanē 'ga ra'yramū nū. Sā'ā 'ga U'agesage mura pē nupe. A'eramū ore pē kwaapa. "Janeruwarete 'ga U'agesage amut 'gā nupe", 'jau ore. A'eramū ore "Janeruwarete 'ga ra'yramū 'gā jemogyi" 'e kwaapa pē nesage ire. A'eramū 'ga 'Agesagea, Kiapi'ni, jane mu'eukaa Jarejuwarete 'ga upe. ⁷ A'eramū pēē a'eramū na'ga upe mama'e apoara etee rūi pejejemogyau. Naani. 'Ga ra'yramū nanē futat pejemogy nū. A'eramū 'ga a'eramū wa'yra 'gā nupe wemimonofera monou pē nupe nanē nū.

Paulo 'ga wearamū 'gā nee

⁸ Ymā te 'ā nepekwaawi Jarejuwarete 'ga rakue. 'Ga kwaape'ema 'ā pēē maira'mea etee ipojeupa rakue, pejejorywamū ee rakue. ⁹ A'ere 'ā pēē 'awamū Jarejuwarete 'ga pekwaap pejejemogyau. 'Ga futat pekwaap. Ojekwaawukat 'ga pē nupe, wemiayuwamū 'ga pē mogyau. Ma'eramū sipo ajee peje'akwaawe'emawera pemut ete te pejejeypy rai'i nū? Pejeywt ete 'ā pejemaira'me upe rai'i nū? Nipājēi maira'mea. Janeruwarete 'ga te pājērete. A'tea 'ā pēē pejejewya ekoete maira'me pojeuwa upe rai'i nū? ¹⁰ Ymā te 'ā maraka peapo maira'me are pejejorypawamū rakue. 'Araiwā rupi, jay ru'wi are, kwar ipe, 'y ruwiramū. Mīmera rupi 'ā pēē maraka peapo maira'me are pejejorypawamū rakue. A'ere 'awamū maraka peapo Jarejuwarete 'ga muorypawamū numiamū. Maira'me upe maraka apoawera 'jawe etee 'ā Jarejuwarete 'ga upe maraka peapo numiamū. A'ere naani. Nanarūi. "Nan jane iaporamū nipo Janeruwarete 'ga ku'iramū jane ree", 'jau nipo pēē. "Judeu 'gā 'jawe maraka apo re nipo jane jarejemuesageu Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo pēē pejejaupe numiamū. ¹¹ Je ako amu'e pēē Jeju Kristu 'ga ree ikue. "Jeju Kristu 'ga rerowiarāmū jane resageramū Jarejuwarete 'ga upe", 'jau je ako pē nupe ikue, pē mu'jau ee ikue. Amu'e futat ako je pēē ee ikue numiamū? Pemoka'jam etee nipo je 'eawera rakue?

¹² Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je 'jau pē nupe: Je 'jawe peko. Aetypap je ymāwarera mama'ea. Je 'ā judeua agawewi. A'etea je ako judeue'emamū pē 'jawe pē pype. Naapoi futari je mama'ea judeuramū orojemiapofer imū, a'e je pē nupe. A'eramū pēē 'awamū pejemū'jau je ree. Peapo kasi mama'ea oreremiapofer imū ne, a'e je pē nupe. Pejejepype je rekoramū ako pēē pejejujukau esage je ree ai'ī. ¹³ Pēnea'ar iki ee. Tekaruaramū je tekou ikue. Tefuakapawaiwamū ako je tekou ikue. A'eramū ako je tepytawaipa pē pype ikue. A'eramū ako je Kristu 'ga mome'wau pē nupe ikue. ¹⁴ Pejejeupe je waēmamū ako pēē je monowe'em pejejewi ikue. "Kuu. Ojero'wu ma'e 'ga 'ut ofefuanugukaa janee", 'jawe'em ako pēē jee ikue. Jekaruara agawewi je. A'etea ako naje rereko tyweri pejepe jekaruar are ikue. Je mua ako pejejepype. Sā'a' ae Jarejuwarete 'ga pyriwara 'ga mura. Nan tee futat ako pēē je mua pejejepype ikue. Jejui Kristu 'ga mura 'jawe ete ako pēē je mua pejejepype ikue. ¹⁵ A'e pe ako pēē pejeku'iramū pejemogyau je ree ikue. "Ma'ja te jane siapo 'ga upe 'ga poaawamū?" 'jau ako pēē pejejaupe ikue. Ma'eramū sipo ajee pēku'ipap je ree 'awamū? ¹⁶ Mama'e 'a'ea etee je amome'u pē nupe. Ma'eramū sipo pē'me pejejaupe: "Niporomutari Paulo 'ga jane ree", 'jau futatee pejejaupe. Mama'e 'a'je imome'ua sipo je mogou pē nee iporomutare'emamū? ¹⁷ Mama'e ekoete are pē mu'jara 'gā te iporomutat 'me pē nee. "Simopojo'ok 'gā Paulo 'ga wi 'jau", e'i 'gā ajaupe. "Paulo 'ga wi opojo'og ree nipo 'gā jemu'e'i jane ree", 'jau nipo 'gā ajaupe, oporomutat 'meramū pē nee. ¹⁸ A'ere je poromutaramū 'a'ea futat pē nee. Pē pype tekou taetu ako je teporomutaramū pē nee ikue. Muku pē nui tekou miamū je teporomutaramū pē nee mama'e esage apou pē nupe. ¹⁹ Pēē 'ā jera'yra 'jawewaramū jee. Sā'a kūjā kunumiakya ray renūja. Nan tee futat je rayramū pē nee. Afutarete je pejemogyppyga Kristu 'ga ree. 'Awamū 'ā pepoit 'ga ree pejemogyppyg awi. A'eramū je tejemayrūmū pē nee. 'Ga ree pejemogyppygamū te jeku'iramū pē nee. ²⁰ Pē pyri tekou je afutat. Pē pyri teko re amunipo 'ā je pē mueapyoi ee. A'ere 'ā je rekoi muku te pē nui. A'eramū je tejemuaēmeteeramū pē nee.

Sara ēē Aga ēē retee

²¹ "Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat siapo mama'ea 'jau", 'jau nipo pēē mū. "Ga remikwasiarer imū jane mama'e apo re nipo Janeruwarete 'ga 'i janee: Pēē mama'ea peapo Moisesi 'ga remikwasiarer imū. Ma'eramū 'ā pēnesage pejemogyau jee, 'jau nipo 'ga janee", 'jau nipo pēē pejejaupe. Pēneapyo katu sipo Moisesi 'ga remikwasiarer are? Naani. ²² Abraão 'ga ree nanē 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: "Mukūi futat 'ā Abraão 'ga ra'yra 'gā nakue. Ajepeja 'ga rera Isakia. Abraão 'ga remirekorete ēē ra'yra, Sara ēē ra'yra 'ga poromū, Isakiramū. Ajepeja 'ga rera Ismaeua. Abraão 'ga remireko ēē remifai ēē ra'yra 'ga poromū, Ismaeuramū. Aga ēē ra'yra 'ga. Aga ēē 'ā mama'ea wapo o'wyrara ēē 'eawer imū etee futat, Sara ēē 'eawer imū etee futat. Nuapoi ēē mama'ea wemifutar imū", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ²³ "Abraão 'ga ēē rerekou, wemirekorete ēē remifai ēē rerekou, Aga ēē rerekou rakue. A'eramū ēē wa'yramū 'ga upe. A'eramū Abraão 'ga wa'yra 'ga re'roka. Ismaeua 'ga inuga wa'yra 'ga ree. A'eramū 'ga akou ujara 'ga upe mama'e apoaramū, oy ēē 'jawe. Ajepeja 'ga te aje 'ga ra'yra 'ga u'aa Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat. 'Iwāiwī agawewi eneremirekorete ēē. A'etea je kunumia amut ēē upe", 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eferupi te futat Sara ēē wa'yramū u'aa Janeruwarete 'ga je'eg imū etee futat", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue.

²⁴⁻²⁵ Mama'e 'a'je are ete 'ga ka'arana kwasiari rakue. Aipo mogyta re jane jarejemu'jau mama'e are. Sā'a mukūja 'gā, kūjāmera 'gā nakue. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'eawera rakue. Aga ēē 'jawe Moisesi 'ga upe Janeruwarete 'ga 'eawera. Ymā 'ā Moisesi 'ga oi ywytyra apyte'rarimū rakue, Sinai 'jawa apyte'rarimū rakue. Arabia wyy pe aipoa Sinai 'jawa reni. Sinai 'jawa apyte'rarimū 'ga rekoramū futat 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'ga upe, ikwasiaa ita are 'ga upe rakue. A'eramū Moisesi 'ga judeu 'gā mu'jau kwaiwete aipo Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. Sā'a Jerusarega. Aga ēē 'jawe etee Jerusareg ipewara. Jerusareg ipewara 'gā, judeu 'gā, nuapoi mama'ea wemifutar imū. Moisesi 'ga je'eger imū etee 'gā mama'e apoi ajemogyau. A'eramū 'gā ajemogyau Aga ēē 'jawe. Aga ēē mama'ea wapo o'wyrara ēē je'eger imū etee futat rakue. Eē 'jawe Jerusareg ipewara 'gā mama'e apoi Moisesi 'ga je'eger imū etee futat.

²⁶ A'ere jane 'awamū Jerusareg yau jane 'i ywag ipewara upe. Jejui Kristu 'ga ree jarejemogyppyg ire jane jarejemogyau ywag ipe oo ma'eramamū, Jejui Kristu 'ga ree ojemogyppyk ma'eramū etee futat. A'eramū jane mama'e apowe'em Moisesi 'ga je'eger imū. ²⁷ Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: "Ta'yre'emamū agawewi ene 'awamū. A'etea neneku'ipawi ekou. Anure nipo kwaiwete enera'yra.

Enemena 'ga opoiraip ene wi enera'yre'em are. A'ere nipo anure 'ga jewyri enee nū. Ene upe 'ga jewyr ire nipo enera'yra 'gā pytuna tesirūmera 'gā na'yra apyrapa", 'jau 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue.

Jerusareg yau are 'ga jane mu'jau poromū. Anure nipo kwaiwete Jejui Kristu 'ga rerowiaaramū jane oi ywag ipe. Jerusareg yau 'e upe 'ga 'i poromū.

²⁸ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe. A'eramū je pē mu'jau ee. Ymā Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Anure nipo je kunumū monoi ene upe", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'eramū Isaki 'ga u'aa Jarejuwarete 'ga 'eawer imū etee futat. Isaki 'ga 'jawe futat Kristu 'ga rerowiaaramū jane. U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga jane mogyau wa'yramū, Jejui Kristu 'ga jane erowiarāmū. ²⁹ Mukūi futat Abraão 'ga ra'yra 'gā numiamū. A'ere ajejeja 'ga najaneruwarete 'ga 'eawer imū rūi 'ga 'ari, Abraão 'ga ra'yry ppy 'ga. Opyyg ekoete te Aga ēē 'ga ra'yra rakue. A'eramū ēē ra'yra 'ga, Ismaeu 'ga u'aa ēē wi rakue. A'ere Isaki 'ga nanarūi 'ga ruri oy ēē upe. Janeruwarete 'ga 'eawer imū etee te 'ga ruri. Janeruwarete 'ga 'Agesage pājē mū te Sara ēē Abraão 'ga ra'yra pyygi rakue. Anure Ismaeu 'ga Isaki 'ga rereko tyweaete rakue. Nan tee futat nipo Moisesi 'ga je'egera renupara 'gā Jejui 'ga rerowiaaramū jane rereko tyweri. ³⁰ A'ere Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Sara ēē je'eger are rakue.

"A'eramū ēē 'jau Abraão 'ga upe: 'Emono kynā jarejewi. Jeremiayuwa te ako kynā ikue numiamū', 'jau ēē 'ga upe.

'Kynā ra'yra kīā reewe futat kynā monou jarejewi.

Jareja'yra kīā upe etee teremono karaemā 'jau', 'jau ēē 'ga upe.

'Nafutari je kynā ra'yra kīā upe we ene mama'e monoa', 'jau ēē Abraão 'ga upe rakue", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. ³¹ Sara ēē remiayuwa ēē ra'yra 'ga juapyrera 'jawewaramū Moisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apoara 'gā. A'ere Jejui Kristu 'ga rerowiaaramū jane Abraão 'ga remirekorete ēē ra'yra juapyrera 'jawewara. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage apou janee Abraão 'ga upe u'eawer imū etee futat.

5

Jarejuwarete 'ga ree etee jane jarejemogypyka

¹ Jejui Kristu 'ga amanū janetywera mepyawamū rakue. A'eramū 'ga ree jane jemogypygamū Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Pēē pēnesage jee", 'jau 'ga janee, wa'yra 'ga ree jane jemogypygamū. Werowiarāmū 'ga ae mū'jāu Moisesi 'ga je'eger imū mama'e apoara 'gā nūi. A'eramū ki pēē pejejewy're'ema Moisesi 'ga je'eger imū mama'e apo upe. Pē nupe owaēm ma'e 'gā amunipo i'me pē nupe: "Pejemojewagukat 'ga amū upe. Moisesi 'ga je'eger imū pejemojewagukat. 'Ga je'eger imū imojewagipyrera 'gā etee te esage Jarejuwarete 'ga upe", 'jau futatee nipo 'gā pē nupe rai'i.

² A'ere je, Pauloramū je 'i pē nupe: Naani. Pejemojewagukat kasi 'gā nupe ne. Najudeua rūi pēē. Ymā Janeruwarete 'ga 'i judeu ppy 'gā nupe rakue: "Imojewagipyrera 'gā etee te jeremiayuwa", 'jau 'ga rakue. A'ere 'awamū nanarūi. 'Awamū 'ga 'i: 'Jera'yra 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gā etee te jeremiayuwa", 'jau 'ga. Pejemojewagukar ire nipo pepoit Kristu 'ga ree pejemogypygy awi pejemogyau. ³ Imojewagipyrera 'gā ki ajee Moisesi 'ga je'egera tuenupap. 'Gā enupawe'emamū nipo Janeruwarete 'ga ne'i 'gā nupe: Pēnesage jee, 'jawe'em nipo 'ga 'gā nupe. ⁴ Moisesi 'ga je'egera renuw are ojemogypyk ma'e 'gā nipo opoit Jejui Kristu 'ga ree ojemogypygy awi. "Moisesi 'ga je'eger imū mama'ea jane iaporamū nipo Janeruwarete 'ga 'i janee: Pēnesage jee, 'jau nipo 'ga janee", pe'je nipo pejemogyau numiamū, Moisesi 'ga je'egera renuw are etee futat nipo pejemogy. Aiporamū nipo pepoit Kristu 'ga rerowiar awi. Kristu 'ga jane erowiarāmū te Janeruwarete 'ga 'i janee, "pēnesage jee", 'jau 'ga janee. Niapoi agawewi te 'ā jane mama'e esage 'ga upe rakue. A'etea 'ga aipo 'jau janee, Kristu 'ga ree jane jemogypygamū. ⁵ Nanarūi ore. Orojemogypygy ore Jejui Kristu 'ga ree. Anure nipo Janeruwarete 'ga 'jau ore: "Jejui Kristu 'ga perowiat. A'eramū pēē pejejesageramū jee", 'jau nipo 'ga anure ore. Aipo 'ga 'e rapesaka ore 'ā arajemogyau, Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ā ore rerekou, 'ga rerowiarukaa ore. ⁶ Jejui Kristu 'ga ree jane jemujar ire Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Pēnesage jee", 'jau nipo 'ga janee. Imojewagipyramū ore, imojewagipyre'emamū pē nupe. Mīmeramū juejue futat 'ga aipo 'jau janee, Jejui Kristu 'ga ree jarejemujar ire, jane jareporomutaramū jarejuee.

⁷ Amome'u futat ako je Kristu 'ga pē nupe ikue. 'Ga mome'ua ako pēē erowiaa ikue numiamū. Aw'yja gatu nipo aje 'ā pē momoirukat 'ga rerowiar awi rai'i nū? Aw'yja te o'mea werowiarukat pē nupe rai'i? ⁸ Najaneruwarete 'ga rūi werowiarukat 'gā 'mea pē nupe. Naani. 'Ga 'ā pē mū'ē mama'e apo are ojemogypyk ma'eramū 'gā nūi. ⁹ Sā'ā ae mani'oko'o jopypeawa monoa imojopypea ipype. Ināinān'i'ī etee agawewi imonou ipype.

A'etea imojerapa. Nan tee futat i'me ma'e 'gā. Ajepeja 'ga ete agawewi 'ga 'meramū pē nupe rai'i. A'etea 'gā o'me rerowiarukaa pē nupe, pē momoirukaa Kristu 'ga rerowiar awi rai'i. ¹⁰ A'ere je jemogypygyi pē nee te 'yina. Jarejararete 'ga ree jane jemujari jarejemogyau. A'eramū je 'jau tekou: "Nopoiri futari 'gā Kristu 'ga ree ojemogypygyi awi", 'jau je tekou pē nupe. Janeruwarete 'ga te tuereko tywet pē mu'e tywearera 'gā ee 'jau.

¹¹ Jeje'ēwu'jag ekoete nipo 'ga amū akou. "Pejemojewagukak 'gā nupe, e'i Paulo 'ga akou", 'jau futatee nipo 'ga amū pē nupe. Naani. Nanarūi je ako pē mu'ei ai'i. Ma'eramū 'ā 'gā je rereko tyweretei. Aipo je 'e re amunipo 'ā 'gā naje rereko tyweri. Aipo je 'e re amunipo 'ā 'gā nimara'nei je 'eawer are. A'ere 'gā mara'neramū futat je 'eawer are, "ypeywar are Kristu 'ga manūi janetywera moiawamū" 'eawer are. ¹² Afutat je i'me ma'e 'gā pojo'oga pē nui.

¹³ Pēē 'ā Janeruwarete 'ga pē mū'jāu 'gā nui. "Pepoit ymāwarera mama'e awi", e'i 'ga pē nupe. "Au'je ki mama'e apo re Moisesi 'ga remikwasiarer imū pejejemuesageawamū", 'jau 'ga pē nupe rai'i. Moisesi 'ga remikwasiarer imū agawewi nipo pēē mama'e apowe'em. A'etea kasi mama'e tywera peapou 'jaw ine pejemifutar imū ne. Peapo kasi mama'e peje-jemuorypawamū etee ne. Naani. Pejopoar iki mama'e apo are. Pejepota'waramū pejejuee. ¹⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: "Pēporomutat pejejepyriwara 'gā nee pejejee pejeporomutara 'jawe etee futat pejejemogyau. A'eramū pēē pejejereko esage 'jawe etee futat pejejuekoku esage", 'jau 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Aipo 'ga 'eawera nateepawi. Jejui 'ga nanē aipo 'jau janeē 'ūina. A'eramū aipo 'ga 'eawera wesageramū janeē. Aipoa 'ga je'eg imū jarejuekoku esage re jane 'ga je'ega renupawi. ¹⁵ Au'je ki pejuago'o re. Ajuago'oara 'gā miara mara'nea 'jawe. 'Miara mara'nea te 'ā ojou'u ojomomapa. Nan kasi pejemogy ne.

'Ga 'Agesage remifutara

¹⁶ Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imū etee ki mama'ea peapo. 'Ga pājē mū mama'e apo re nipo pēē mama'e tywera apou'jape'ema pejejemifutar ymaner imū. ¹⁷ Najuejue etee futat te 'ā janetywera jemogyi jane wyweteripe jane jemogyramū. A'eramū jane jarejemifutar imū ete mama'e apo re mama'e apowe'em 'ga 'Agesage remifutar imū. Janeruwarete 'ga 'Agesage remifutara mama'ea irāinā'nī te. Najaneremifutara 'jawe rūi futat 'ga 'Agesage remifutar imū mama'e apoawa. A'eramū jane mama'e apowe'em jarejemifutar imū Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁸ 'Ga 'Agesage remifutar imū mama'e apoaramū jane niapoi futari mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat.

¹⁹ Janetywet tāmējē futat te 'ā jane jarejemogyau iypy we rakue. Ma'eramū 'ā jane, jarejemifutar ymaner imū ete mama'e apo re ete, jarejemirekoe'em are jarekou. Kūjāmeramū nanē 'ā pēē pejemene'em are pejekou. Mama'e tywer are etee jane 'ā jarejea'aramū jarejemogyau. Mama'e tywera etee 'ā janeje'ega. ²⁰⁻²¹ Jarejemifutar imū mama'e apo re ete jane 'ā maira'mea etee imuorypa. Jarejuee jarepājāgaiwa rete ete 'ā jarejemogyau. Jarejemogyau 'ā jarejuekokoayau mama'e are. Mīmer are ete 'ā jarejea'aramū 'jau. Jaremara'neramū jarejuee. Jarejee etee 'ā jarejea'aramū jarejemogyau. Jareporomutare'emamū 'ā jarejemogyau jarejuee. Jarejuowajar are etee nanē 'ā jarejea'aramū etee nū. Kawīajaiwa rykur are etee nanē 'ā jarejemogyau. Nanuara apoara 'gā nooi futari Jarejuwarete 'ga pyri. Ymā je ako pē mu'ei aipo are ai'i. 'Awamū je 'jau'japa pē nupe nū. "Naaiapoara 'gā nūi oo ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanū re", a'e ako je pē mu'jau ee ai'i.

²² A'ere jane, Jarejuwarete 'ga 'Agesage rereko re, janeporomutaramū jarejuee. Jareku'iramū jarejemogyau. Jarepy'ata'waramū jarejemogyau. Jarepota'waramū jarejemogyau jarejuee. Jarejejukau esage jane jarejuee jarejemogyau. Jarejesageramū jarejemogyau jarejaupe. Mama'ea jane iapou jare'eawer imū etee futat. ²³ 'Ga 'Agesagea jane rereko jane mopota'waukaa jarejuee. Jane mu'akwaapa mama'e tywera apoe'em are. Nan te ae jemogyi Jarejuwarete 'ga je'eg imū. ²⁴ Jejui Kristu 'ga ree jarejemujar ire jane jarepoia jarejemifutar ymaner imū mama'e apo awi. Niapou'jawi futari jane mama'ea jarejemifutar ymaner imū etee. ²⁵ Jejui Kristu 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mogyi Jarejuwarete 'ga ra'yramū. A'eramū ki jane mama'e apo 'ga 'Agesage remifutar imū etee futat. ²⁶ Sajerowiaraip kasi jarejee etee ne. Sajamamara'ne ekoete kasi jarejuee ne. Sajurekokoay kasi jarejuee ne.

6

Pejejopoa

¹ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je pē mu'jau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nereko are. Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nipo mama'e tywera apou akou. A'eramū pēē 'gā nemiapofera kwaaw ire Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū pēē 'gā mu'akwaapa iapoe'em are. A'ere kasi pejeje'ega pemoywyrafen 'gā nupe ne.

Pejeporogytau esage etee futat 'gā nupe. 'Gā mu'jaramū nanē pejejea'gwau mama'e tywera apo awi. Mama'e tywera apo awi pejejea'gue'em ire pēē nanē mama'e tywera peapo 'gā 'jawe ne. A'eramū pēē 'gā mu'jaramū pejejerowiaraipe'ema pejejee 'gā mu'jau. ²Pejejaupe mama'eay jesaukaramū pēē pejejopoa pejejamuapyterātāukaa etee jupe. Aipo apo re pēē Kristu 'ga je'ega renupa pejejemogyau. ³Sajerowiaraipe kasi jarejee etee ne. Sā'ā je pē apyraawa jereapy ee, pe'je kasi ne pejejerowiaraipe pejejee ne. Aipoa nia'wyrī. Nakūima'eteete arūi aipo 'jara 'ga. Aipo e'i ekoete futat 'ga. Ojemorytee ae nanuaramū ojeupi tee futat. ⁴⁻⁵Pejejemiapofer are ki pēnea'at. "Esage futat te jeporowykya?" pe'je ki pejejeupe. Mama'e esage apo re pēē pejejerowiaa pejeku'iramū pejejemiapofer are. Aipoa esage. A'ere "mama'e esagea je aapo 'gā apyraapa" 'ea nia'wyrī Janeruwarete 'ga upe. Pejejoporowyky rerekoemāue'em. "Je te pa a'jeteetewi apo ra'e" 'ea nanē wa'wyre'emamū 'ga upe nū. Pejejoporowyky are pejejea'are'emamū. Pejejemiaapo are etee pejejea'aramū.

⁶'Ga amū nipo 'ua pē mu'jau Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū ki pēē mama'e esage monou pejemu'jara 'ga upe.

⁷"Simorytee Jarejuwarete 'ga jarejemiapofer are", pe'je kasi ne. Naani. Nimoryteeawi futari Janeruwarete 'ga. Okwaap 'ga pēē omoryteea. Sā'ā pekoa. Juowuu tym ire 'ā, pēē juowuu a'yi etee ipa'wau jui. Nepepo'oa'uweri 'ā yky'jja juowuu 'yw awi. ⁸Nan tee futat jane jemogyi. Jarejemifutar imū mama'e tywera apou jarejemotywea Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga jane monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere 'ga U'agesage remifutar imū ete mama'ea jane iapo re jane mogyi nakwaparimū ete rūi ojeypri jane manū re. ⁹Mama'e esagea etee siapo jarejemogyau 'jau. Mama'e esage apo awi jane poire'emamū nipo Janeruwarete 'ga mama'e esagea muri janee anure, wemifutara 'ara rupi. ¹⁰A'eramū ki pēē mama'e esagea etee iapou 'gā nupe najuejue etee futat. A'ere pēē Jejui 'ga rerowiaaramū 'gā nupe mama'e esage apou a'jea futat 'ga ree pejejemogyppyyga resaukaawamū 'gā nupe.

Oje'ega 'ga imonou 'gā nupe, 'gā futaa

¹¹Awamū je ka'arana kwasiaawa pyygi tepou. Sā'ā jeremikwasiarera ruwiuua.

¹²Tamueapyo pēē mama'e are 'jau. 'Gā amū afuweramū judeu 'gā maku'i are etee. "Kristu 'ga manū mome'u are judeu 'gā jane rereko tyweretei. A'eramū jane judeuramū jarejemojewag are etee 'gā mu'jau. Ee 'gā mu'e re nipo judeu 'gā pōiri jane rereko tywer awi", 'jau nipo 'gā ajaupe. A'eramū 'gā pē mu'jau judeu 'gā nemiapofer are. "Pejemojewagukat 'ga amū upe pejejee Jarejuwarete 'ga muorypawamū", 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. A'ere nanarūi jane 'ga muorywi. Jejui Kristu 'ga amanū janetywera moiawamū rakue. 'Ga jane erowiaramū te Janeruwarete 'ga 'i janee: "Jera'ya 'ga perowiat. A'eramū pēē pejesageramū jee", 'jau 'ga janee. ¹³Imojewagipyre'gā miamū nuenupawi Moisesi 'ga je'egera. A'etea 'gā pē mu'e ekoete pejemojewagukat are. "Ore te 'ā aramu'e 'gā, sa'e etee 'jau", e'i futatee te 'gā pē nupe, judeue'emamū pē mu'jau ekoete judeuramū ore remiapofer are. "Ore te 'ā oromojewagukat 'gā orojemiapou, sa'e te 'jau", e'i te ojerowiaraipe ojee. ¹⁴A'ere je naani. Jejui Kristu 'ga ree etee te je jerowiarī. 'Ypeywar are 'ga manūi janetywera moiawamū rakue. Aipo are je jerowiarī tekou. 'Ga rerowiar ire je pōiri 'ga rerowiare'ema 'gā nemifutar awi ikue. Nafutari futari je 'gā nemiapoa. 'Gā nanē jeremifutara futare'ema nū. ¹⁵Janeruwarete 'ga namā'ēi janejewag are. Imojewagipyre'gā amū ore, imojewagipyre'emamū pēē. Mimeramū jane jareju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Jejui Kristu 'ga ree ojemogyppyyk ma'eramū etee te 'ga 'i janee: "Pēnesage jee", 'jau 'ga janee. Jejui Kristu 'ga ree jarejemogyppyyg ire jane pōiri futari jarejemifutar imū mama'e apo awi. Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imū etee futat jane mama'e apoī. Aipoa esage Janeruwarete 'ga upe. ¹⁶U'agesage remifutar imū mama'e apoara 'gā Janeruwarete 'ga omopy'ata'wa imogyau. 'Gā nee 'ga jemuaēmi. Aipo 'gā etee Janeruwarete 'ga remiayuwaretea.

¹⁷Tejereko tywera 'gā nupe je 'i: Au'je je rereko tywer ire. Jejui Kristu 'ga futat jeararetea. Sā'ā jēaiwa. Jejui Kristu 'ga mome'u are 'gā je nupānupāu. A'eramū je 'ga ree tenupāawera porera rerekou, 'jau je 'gā nupe.

¹⁸Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū nanē pēē jerenyra 'jawe nū. A'eramū je Jearararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pē nerekoa futaa, 'jau je.

Kweramū ete jeremimome'ua.

Efesu

Paulo 'ga awau akou Efesu pe rakue. Jejuu 'ga rerowiaara 'gā 'ga imu'jau Jarejuwarete 'ga ree. (Atos 19) Mukūi kwara magwaw ire Paulo 'ga oi pe awi nū. A'ere 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe rakue. Moromunepawa pype 'ga 'ūina Jejuu 'ga mome'u are. A'eramū Janeruwarete 'ga, peu 'ga renamū, ka'arana kwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'aran akwasiat imonou pē nupe. Je Jejuu Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā Jejuu 'ga je monoi kwe pewara 'gā nupe omome'waramū ikue. “Kwe pe ekwap je mome'wau ekou 'gā nupe”, 'jau 'ga jee ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat 'ga je monoi kwe pewaramū pē nupe. A'eramū je ka'arana kwasiaa tekou imonou Efesu pewaramū pē nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe. Pēē 'ā pejemujat Jejuu Kristu 'ga ree rai'i. A'eramū pēē 'ga rerowiaa etee te pejemogyau. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejuu Kristu 'ga nanē 'ā Janejararetea nū. Afutat je 'gā jejuka esagea pē nee. Afutat je 'gā pē mopy'ata'waa pē mogyau.

Kristu 'ga mama'e esage apou janee

³ Simuoryp Jarejuwarete 'ga jarejeupe 'ga remiapofer are 'jau. 'Ga 'ā Jejuu Kristu 'ga Ruwaretea, Janejararete 'ga Ruwaretea futat 'ga. Iporiay'i 'ga 'ūina jane ree. Jane resaka'i 'ga jane rerekou. Mama'e esagea etee 'ga iapou 'ūina au'jeteramū janee. 'Ga ra'yrarete 'ga Kristu 'ga ree jane jarejemujaa. A'eramū 'ga mama'e esage apou janee. Ywag ipe 'ga rekoī. A'eramū 'ga pe awi futat mama'e esage apou 'ūina janee.

⁴ Ymā we te 'ga 'ā jane mū'ēi wemiayuwamū rakue. Ywy apoe'ēwe futat 'ga jane mū'jāu wemiayuwamū Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū. “Tamū'ē 'gā tejemiayuwamū 'jau. Tomoit 'gā tywera 'gā nui 'jau. A'eramū 'gā ajemogyau esage je upe 'jau”, 'jau 'ga ojeupe rakue. ⁵ 'Ga oporomutamū jane ree. A'eramū 'ga a'eramū jane mogyau wa'yramū. A'eramū 'ga 'jau ojeupe rakue: “Teja'yrarete 'ga, Jejuu Kristu 'ga rerowiaara 'gā tamogy teja'yramū 'jau. Tejemifutar imū etee futat 'gā mogyau teja'yramū. Teja'yramū 'gā mogya je maku'iu 'gā nee”, 'jau 'ga ojeupe rakue. ⁶ Ajemuaēm 'ga jane ree. A'eramū 'ga wa'yrarete 'ga mua janee. 'Ga remifutara agawewi 'ga ra'ya 'ga. A'etea 'ga 'ga amut janee. A'eramū 'ga wa'yrarete 'ga rerowiaaramū jane mogyau wemiayuwamū. Niapoi agawewi futat ako jane mama'e esagea 'ga upe ikue. A'ete ako 'ga ajemuaēm jane ree ikue. Wa'ya 'ga jane erowiarāmū 'ga jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū jane 'ga muorypa ee.

⁷ Ymā 'ā Kristu 'ga manūi 'ypeywar are janetywera mepyawamū rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, wa'yrarete 'ga manū are. A'eramū futat 'ga wea'aru'jawe'emamū janetywer are. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga iporomutat nanimenime jane ree. Mama'e esagea 'ga iapou janee. ⁸ 'Ga remiapoa esage futat. Na'gā nemiapo 'jawe rūi 'ga iapoi. ⁹⁻¹⁰ U'akwaaw imū etee futat 'ga mama'e apoi. “Anure nipo je Kristu 'ga rerowiaara 'gā mogyau majepe 'yweteewara 'jawe. Ywag ipe ajemogy ma'e 'gā, ywy pe ajemogy ma'e 'gā. Mīmera 'gā nipo je amogy majepe 'yweteewara 'jawe”, 'jau 'ga ojeupe rakue. Aipo u'eawer are 'ga jane mueapyou. A'ere 'ga janepygy 'gā namueapyoi aipoa mama'e are rakue. A'ere 'ga 'awamū jane mueapyoi ee.

¹¹ Janeruwarete 'ga remifutar imū etee futat mama'ea ojeapou. Wemifutar imū etee futat 'ga jane mū'jāu jane mogyau wemiayuwamū. Omuoryparamū 'ga jane mogyi. Wemifutar imū etee futat 'ga jane mū'jāu Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū. Ywy apoe'ēwe futat 'ga 'jau ojeupe etee futat rakue: “Gā amū tamū'ē tejemiayuwamū 'jau”, 'jau 'ga ojeupe rakue. ¹² A'eramū ore, Kristu 'ga rerowiaara ypyramū ore Jarejuwarete 'ga muorypa ee: “Ene te 'ā eneresage oree, ki Ku'jyp. Ymā te 'ā ore mū'ē ape ore mogyau ejemiayuwamū rakue”, 'jau ore 'ga upe, 'ga muorypa ee. ¹³ A'eramū 'ā pēē nanē 'awamū Kristu 'ga rerowiaa rai'i. “Jejuu Kristu 'ga 'ā amanū janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe. A'eramū 'ga werowiaaramū janetywera moia jane wi” 'e renupa ypy we pēē 'ā 'ga rerowiaa rai'i. Ymā te Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Teja'yrarete 'ga rerowiaara 'gā nupe Te'agesagea tomono”, 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga u'eawer imū etee futat U'agesage monou pē nupe. Sā'ā jane jarejera kwasiara jarekaraemā are. A'eramū 'ā jane jarekaraemā kwaapa. Nan tee Janeruwarete 'ga U'agesage monoi wemiayuwa 'gā nupe. A'eramū 'ga wemiayuwamū jane kwaapa. “Agamū jeremiayuwa 'ga. Sā'ā 'ga Je'agesage rerekoa”, 'jau nipo 'ga pē nesag ire. ¹⁴ U'eawer imū 'ga U'agesage mua janee. A'eramū jane a'eramū jarejemogyppyka jarejemogyau jarejeupe 'ga 'eawer are. “Anure nipo je teja'yramū mama'e monoi pē nupe” 'e are nanē jane jarejemogyppyka jarejemogyau. 'Ga janetywera omoit jane wi. A'eramū nipo 'ga

anure 'ua janee, jane rerawau ojeypyri. Ojeypyri jane oramū 'ga wemim̄yigatufera mua janee. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee.

Efesu pewara 'gā nee Jarejuwarete 'ga muorypawet

¹⁵⁻¹⁶ A'ere je Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. 'Gā amū 'ua pē mome'wau jee: “Efesu pewara 'gā Jeju 'ga werowiat tāmējē ajemogyau. Jeju 'ga 'ā janejararetea, e'i 'gā ajemogyau”, 'jau 'gā 'ua pē mome'wau jee. “Jarejuwarete 'ga remiayuwā 'gā nee 'gā oporomutaramū. Ojejuka esage pāwē pāwē 'gā 'gā nee”, 'jau 'gā 'ua pē mome'wau jee. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. “Au'jete Jeju 'ga ererowiarukat Efesu pewara 'gā amū nupe”, 'jau je 'ga upe, 'ga muorypa pē nee. Teojere'emamū futat je 'ga muorypa pē nee. 'Ga upe teje'ega monoaw ipe je pē nee nanē teje'ega monou 'ga upe jepi. ¹⁷ Jarejararete 'ga Ruwarete 'ga upe, Jeju Kristu 'ga Ruwarete 'ga upe teje'ega monou tekou pē nee. 'Ga etee 'ā esage ma'ea. 'Ga upe je 'jau: “E'agesage ako ene imonou 'gā nupe ai'i, ki Ku'jyp. A'eramū ene 'gā mu'akwaapa mama'e apo are E'agesage pyu. Ejekwaapa katu katuukaa nanē 'gā nupe nū”, 'jau je tekou Jarejuwarete 'ga upe pē nee. ¹⁸ “Emueapyoukat 'gā ejemiaporam are”, 'jau je 'ga upe pē nee. 'Ga te 'ā pē pyyrū pē mogyau wemiayuwamū. A'eramū nipo 'gā anure pē rerawau ywag ipe pē mogyau ojeypyri. A'ea ki peapesak pejejemogyau. Ojeypyri jane reroo re nipo 'ga wemim̄yigatufera mua wemiayuwamū janee, kwaiwete. Aipo are 'ga pē mueapyoukara je afutat. ¹⁹ “Emueapyoukat 'gā epājē are nanē nū”, 'jau nanē je 'ga upe pē nee nū. Pājērete te 'ā 'ga. A'eramū 'ga opājē mua werowiaaramū janee, wemifutar imū mama'e apo are jane poaawamū. ²⁰ Wa'yararete 'ga, Kristu 'ga manū re 'ga 'ā 'ga moferapa ete rai'i nū. 'Ga ra'ya 'ga moferapawera futat 'ga pājērete wesaukat janee. A'eramū jane “pājērete 'ga” 'e kwaapa. A'eramū 'ā 'ga a'ea opājē futat imua janee. Kristu 'ga moferaw ire 'ga 'ga rerawau ywag ipe ojeypyri. A'eramū 'ga 'ga m̄yina peu futat 'ga muapygukaa ajakwatawa katy. “Je 'jawe futat ene. Amogo je ene 'wyrriaramū teje'jawe. A'eramū ene ejua eapyka 'au, jejakwatawa katy”, 'jau 'ga Kristu 'ga upe 'ga moferaw ire. ²¹ A'eramū Kristu 'ga 'ūina 'wyrriarareteramū janee. Nokoi futari 'ga amū 'ga 'jawe. Ywagipewara 'gā 'wyrriara 'gā miamū nokoa'uweri 'ga 'jawe. 'Ga te 'ā pājērete amumera 'gā apyraapa. 'Awamū ako ma'e 'gā apyraapa. Anure ako ma'e 'gā 'ga iapyraapa nanē nū. ²² Janeruwarete 'ga Kristu 'ga mogou 'wyrriarareteramū ywagipewara upe, ywy pewara upe 'jau. 'Ga Kristu 'ga mogou mama'e jarareteramū. “Amogo je ene jarejerowiaara 'gā 'wyrriaramū”, 'jau 'ga wa'ya 'ga upe. ²³ Sā'ā aeakaga rena 'wyrriaramū aerete upe. Nan tee futat Kristu 'ga reni 'wyrriarareteramū werowiaaramū janee. Wakaga tywe'emamū ae nuapoa'uweri mama'ea. Aeakage'ema mama'ea nuapoa'uweri. Aeakaga nanē nuapoa'uweri mama'ea aerete tywe'emamū nū. Nan tee futat Kristu 'ga werowiaaramū jane rereki. Werowiaaramū 'ga mama'e apoukari janee. Najarejeteē rūi mama'ea siapo. 'Ga retee futat jane mama'e apoi.

2

'Awamū jane Kristu 'ga rerowiari

¹ Ymā te nepeenuwi futari Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. Na'ga remiayuwā rūi pēē nakue. Mama'e tywera etee futat pēē iapou rakue. A'eramū pēē pejejemogyau amanū ma'efera 'jawe Jarejuwarete 'ga upe rakue. ² Mama'e tywera 'ā pēē iapou 'ga rerowiare'ema 'gā pyri rakue. Mama'eukwaawa 'wyrriara je'ega etee futat 'ā pēē enupa pejejemogyau rakue. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwā futat. Mama'eukwaawa 'wyrriara oje'ega omono 'gā akaga pype. A'eramū 'gā mama'e tywera apou. ³ Jane nanē ako najuejue etee futat Ku'jywa 'ga je'ega renupare'emamū sajemogy ikue. Jarejemifutar imū etee futat ako jane nanē mama'e apou ikue nū. A'eramū ako Janeruwarete 'ga mara'neramū janeremiapo tywer are ikue. “Gā nemiapo tywer are je 'gā nereko tyweretei”, 'jau ako 'ga janee ikue.

⁴ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga poromutaramū nanimenime jane ree. A'eramū 'ga ajemuaēma jane ree. ⁵ Ymā jane nienuwi futari 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā jane jarejemogyau amanū ma'e 'jawe 'ga upe. A'ere 'ga Jeju 'ga jane erowiarāmū jane mogyi ojeypyri ajemogy ma'eramamū. Janeruwarete 'ga ajemuaēm etee futat jane ree rakue. A'eramū 'ga jane ree ajemuaēmawer ipe te futat jane katu'oka. Wemifutar imū etee futat 'ga jane katu'oka. Niapoi agawewi jane mama'e esage 'ga upe. A'etea 'ga mama'e esage ete wapo janee, jane katu'oka. ⁶ Kristu 'ga rerowiare'emamū jane jemogyi amanū ma'e 'jawe Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'ga Kristu 'ga jane erowiarāmū jane mogyi imanūe'ema 'jawe. Sā'ā 'ga Kristu 'ga moferawa, 'ga manū re rakue. Nan tee futat 'ga jane mogyi 'ga rerowiarāmū. 'Ga moferaw ire 'ga Kristu 'ga mojeupia imonou ywag ipe ojeypyri 'ga muapygukaa 'ga mogou 'wyrriaramū ojeypyri. Nan tee futat 'ga Kristu 'ga jane erowiarāmū jane mogyau 'wyrriaramū Kristu 'ga pyri, Jeju Kristu 'ga ree jane jemujar ire. ⁷ Aipoa futat jane ree 'ga jemuaēma

kwaawukaa janee. A'eramū nipo ywag ipe jane rekoramū jane resakara 'gā 'jau: "Kuu. Ku'jywa 'ga a'jea futat ajemuaēm 'gā nee ra'e", 'jau nipo 'gā jane resag ire. Jejui Kristu 'ga 'ā iporomutat jane ree. A'eramū 'ga amanūmū janetywera mepyau. 'Ga 'jawe etee futat 'ga Ruwarete 'ga nanē oporomutamū jane ree nū. Ma'eramū 'ā 'ga wa'yra 'ga muri 'au ijukaukaa janee. Jane ree oporomutare'em ire amunipo 'ā 'ga wa'yra 'ga namura'uweri ijukaukaa jane katu'okawamū rakue.

⁸ A'ere 'ā 'ga jemuaēmi te jane ree. A'eramū 'ga jane katu'oka, Jejui Kristu 'ga jane erowiarāmū. Niapoi agawewi futat 'ā jane mama'e esagea 'ga upe rakue. A'etea 'ā 'ga ajemuaēm jane ree, jane katu'oka. 'Ga futat Kristu 'ga rerowiarukaa janee. ⁹ Napēnemiapofera mepyawamū rūi 'ga pē katu'ogi. A'eramū pēē pejejerowiaraipe'ema pejejee 'ga rerowiaaramū ne. ¹⁰ Janeruwarete 'ga 'ā jane katu'oka. A'eramū jane 'awamū jarejemujaa Kristu 'ga ree. A'eramū 'ga jane momyauu mama'e esage apoukaa janee. "Teja'yra 'ga rerowiarāmū je mama'e esage apoukaa 'gā nupe. Mama'e esagea etee futat peapo jeremifutar imū. Pejejejukau esage pejejee, mama'ea pēē iapou pejejaupe, ta'e 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga janee rakue, jane katu'oge'emawe rakue.

Majepei 'yweteewara 'jawe jane jemogyi

¹¹ Pēē 'ā judeue'emamū. A'eramū ore judeurāmū 'jau pē nupe: "Ore 'ā judeurāmū ijewak ma'eramū arajemogyau. A'eramū 'ā judeue'ema 'gā ojewage'emamū", 'jau ako ore judeurāmū pē nupe ikue. Aipo 'jau ako ore orojewag are ikue. NaJaneruwarete 'ga rūi ore mojewaka. Ore etee futat orojomojewaka. A'etea ore 'jau orojeupe: Ore 'ā ijewak ma'eramū arajemogy. Pēnea'ar iki judeue'emamū ymā pejejemogyawer are. ¹² Ymā 'ā pēē Kristu 'ga kwaape'ema futat rakue. NaJarejuwarete 'ga remiayuwamū rūi 'ā pēē nakue. Najudeue'emamū pē nupe ra'ne rūi te 'ā Janeruwarete 'ga je'egi rakue. Judeurāmū ore ra'ne te 'ā 'ga je'egi rakue. "Tajejuka esage pē nee 'jau", 'jau 'ga 'ā judeurāmū oreypy 'gā nupe rakue. Wemiayuwamū oreypy 'gā jemogyramū 'ga aipo 'jau 'gā nupe rakue. A'eramū 'ā 'ga pēypy 'gā mogyawe'em wemiayuwamū rakue. A'eramū 'ā 'ga aipo 'jawe'em pēypy 'gā nupe rakue. NaJaneruwarete 'ga remiayuw ppyramū rūi pēē nakue. A'eramū 'ā pēē 'ga pyri peje rapesake'ema rakue.

¹³ A'ere 'ā pēē 'awamū Jejui Kristu 'ga perowiat pejejemogyau. Ymā te neperowiari futari Jarejuwarete 'ga pejejemogyau rakue. A'eramū pēē pejejemogyau muku 'ga wi ako ma'e 'jawe rakue. A'eramū ako Jejui 'ga amanūmū, owy reko'wogukaa 'gā nupe jane wi janetywera pireitawamū ai'i, ae katu'okawamū ai'i. A'eramū pēē nanē pejejemogyau Kristu 'ga rerowiaaramū, pejejemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū. 'Ga rerowiarāmū pēē jarejemujaa 'ga ree. A'eramū pēē pejejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri ako ma'eramū 'awamū. ¹⁴ Kristu 'ga futat 'ā judeurāmū ore mota'wa judeue'emamū pē nupe. Ymā ako jane namajepei 'yweteewara 'jawe rūi jane jemogyi ikue. Judeurāmū ako ore oporomutare'emamū judeue'emamū pē nee ikue. Judeue'emamū nanē ako pēē pejeporomutare'emamū judeurāmū ore ree ikue. A'ere ako Kristu 'ga manūaw ipe futat jarejee jane poromutare'ema teepawamū ai'i. A'eramū jane 'awamū jarejemogyau majepei 'yweteewara 'jawewaramū. ¹⁵ Judeurāmū ore ako aramara'neramū judeue'emamū pē nee ikue. Judeurāmū ako ore Moisesi 'ga je'ega renupa ikue. A'ere ako pēē nepeenuwi futari Moisesi 'ga je'egera ikue. A'eramū ore ako aramara'neramū pē nee ikue. A'ere Kristu 'ga 'i janee rai'i: "NaMoisesi 'ga je'egera renuw are rūi Janeruwarete 'ga pētywera pe'ai pē nui. 'Ypeywar are temanūm te je pētywera mepyi. A'eramū futat 'awamū Janeruwarete 'ga pētywera pe'au pē nui, je rerowiarāmū etee futat", 'jau 'ga janee rakue. A'eramū 'ga werowiaaramū jane mujaa ojee. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū majepei 'yweteewara 'jawe futat. Nan 'ga jane mota'waukari jarejaupe. ¹⁶ 'Ypeywar are amanūm te Kristu 'ga jane mamara'nepawukari jarejee. Amanūmū 'ga werowiarāmū jane mogyau majepei 'yweteewara 'jawe. A'eramū 'ga jane mota'wau 'Uwarete 'ga upe. ¹⁷ Ore judeurāmū orokwaa'wi futat 'ga je'ega rakue numiamū. A'eramū ore mukuu'i etee ajemogy ma'e 'jawe arajemogyau 'ga wi rakue. A'ere 'ā pēē judeue'emamū nepekwaa'wi futari 'ga rakue. A'eramū pēē mukumuku 'ga wi ajemogy ma'e 'jawe rakue. Kristu 'ga 'ā 'ua morogyta esage mome'wau janee najuejue etee futat. "Tejerowiaara 'gā je amota'wa Tejuwarete 'ga upe" 'ea poromū morogyta esagea judeue'emamū pē nupe, judeurāmū ore 'jau. Mīnamū 'ga imome'wau janee. ¹⁸ A'ere 'ā amanū re Kristu 'ga jane mota'wai 'Uwarete 'ga upe. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū jareje'ega monoarūmū Jarejuwarete 'ga upe. Werowiarāmū 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage mua janee najuejue etee futat. A'eramū jane 'ga 'Agesage retef futat jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

¹⁹ A'eramū 'ā pēē 'awamū judeue'emamū nanē pejejemogyau 'ga remiayuwamū nū judeurāmū ore 'jawe. A'eramū pēē natapy'jyamū etee 'jawe rūi pejejemogyau ore 'awamū. 'Awamū 'ā pēē Jarejuwarete 'ga rerowiaa rai'i. A'eramū pēē 'awamū 'ga ra'yra 'jawe futat

pejejemogyau judeuramū ore 'jawe. A'eramū pēē 'awamū pejejemogyau orepytunamū futat.

²⁰⁻²² 'Ogarete 'jawe futat jane jarejemogyau. Sā'ā 'oga apoara 'gā tupaa'mywa mowywyrā ra'ne. A'ere 'ā 'gā tupaa'mywarete m'yina jupe. A'ere 'gā eikwaryta monou. A'ere 'ā 'gā iapyryta nuga jupe. A'ere 'ā 'ga ikaga nuga jupe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga Kristu 'ga rerowiaaramū jane mogmogyau wemifutaaw ipe etee futat. Oje'ega mome'warera 'gā na'ne 'ga imogyau. A'ere 'ga Jejuī Kristu 'ga remimonoferamū ore mogyau. A'ere 'ga Kristu 'ga ree ojemujat ma'eferamū nanē pē monou imajatykau amumeramū ore ree. Wemifutaaw ipe etee futat 'ga Kristu 'ga rerowiaaramū jane mogmogyau. Sā'ā tupaa'mywaretea 'oga koga. Nan tee futat Jejuī Kristu 'ga rekoi janererekwarareteramū. A'eramū 'ga rerowiaaramū jane jarejemogypyka 'ga ree jarejemogyau. Ymā Janeruwarete 'ga akou omogytaaw ipe ete rakue. A'ere 'ga 'awamū 'ga rekoi jane pype U'agesageu.

3

Judeue'ema 'gā nupe Jejuī 'ga mome'uawet

¹ Janeruwarete 'ga jane mogy majepēi 'yweteewara 'jawe. A'eramū 'ā je Pauloramū je teporomutaramū judeue'emamū pē nee, teje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe nanē pē nee nū.

Moromunepawa pype ako 'gā je munewi je m'yina ai'i, Jejuī Kristu 'ga mome'u are ai'i. 'Gā amū je munewi je m'yina judeue'emamū pē nupe je Jejuī Kristu 'ga mome'u are. "Judeue'ema 'gā nanē Kristu 'ga okatu'ok, werowiarāmū", 'jau je tekou ai'i. A'eramū judeu 'gā amū amara'neramū je ree aipo je 'e je rekoramū. A'eramū 'gā je munepa je m'yina moromunepawa pype.

² Ymā we futat te ako Janeruwarete 'ga je pyyrūi je mogou Jejuī 'ga mome'waramū judeue'emamū pē nupe ikue. Iporomutat 'ga pē nee. Ma'eramū 'ā 'ga je monoi Jejuī 'ga mome'waukaa pē nupe. Aipoa pekwaap pejejemogyau. ³⁻⁶ Ymā we futat te ako Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Anure nipo je judeue'ema 'gā nanē imogyi teja'yramū, judeu 'gā neewe. Teja'yrate 'ga rerowiarāmū nipo je 'gā mogyau tejemiayuwamū judeu 'gā neewe", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Judeu 'gā nee je jejuka esagei te'eawer imū etee futat. A'eramū je anure judeue'ema 'gā nee nanē tejejukau esage te'eawer imū etee futat nū", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Anure nipo je teja'yrate 'ga, Jejuī Kristu 'ga rerowiaara 'gā muri 'au ywag ipe 'gā mogyau tejeypyri futat. Judeu 'gā, judeue'ema 'gā. Mīmera 'gā nipo je imua 'au teja'yrate 'ga rerowiarāmū", 'jau 'ga ojeupe rakue. Ymā 'ga namueapyoi 'gā u'eawer are rakue. A'ere 'awamū 'ga 'Agesagea 'ga upe oporowyky ma'eramū ore mueapyoi 'ga 'eawer are. Jejuī Kristu 'ga remimono ppyferamū ore, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā. Mīmeramū 'ga 'Agesagea ore mueapyoi ee. Je nanē nū. Janeruwarete 'ga je mueapyou u'eawer are. Aipo are je ka'arana kwasiari tekou. Jeremikwasiarera ka'arana mogyta re nipo pe'je pejejaupe: "Paulo 'ga eapyo futat Jarejuwarete 'ga remifutar are rakue", 'jau nipo pēē pejejaupe. "Kristu 'ga rerowiaaramū najuejue etee futat Janeruwarete 'ga jane mogy wemiayuwamū. Ymā ako Janeruwarete 'ga nomome'ui aipoa 'gā nipo rakue. A'ere 'awamū 'ga imome'ui Paulo 'ga upe", 'jau nipo pēē pejejaupe, jeremikwasiarera mogyta re.

⁷ Janeruwarete 'ga je mogo ojeupe oporowyky ma'eramū. "Ekwap jera'yra 'ga mome'wau judeue'ema 'gā nupe", 'jau 'ga jee ikue. Janeruwarete 'ga iporomutat je ree. A'eramū 'ga je moporowykyaukaa ojeupe. Opājē mū 'ga je mogou ojeupe oporowyky ma'eramū. ⁸ Najea'wyrī agawewi je ikue. "Kristu 'ga remiayuwamū sipo je rekoi", na'etei je ikue. 'Ga remiayuwā 'gā juejue kūima'eteeteramū. A'ere noko je ako tywe'ri ma'e 'jawe etee jepi. A'etea Janeruwarete 'ga esage jee. Je mogou 'ga Kristu 'ga mome'waramū judeue'emamū pē nupe ikue. "Ekwap Jera'yrate 'ga mome'wau judeue'ema 'gā nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Jejuī Kristu 'ga 'ā esage ma'ea. A'ere 'ā nepēneapyopawa'uweri futari pejejee 'ga jemuaēmawer are. Mama'e esage are etee futat 'ga paruapoweramū pē nupe, ere ki 'gā nupe", 'jau 'ga jee ikue. ⁹ Mama'e apo ppy we 'ā Janeruwarete 'ga namueapyoi aeypy 'gā wemiaporam are rakue. A'ere 'ga 'awamū 'ga 'i jee: "Awamū enereapyo jeremiapo are. Jeporokatu'ogiwet je najuejue etee futat pē nee. Judeuramū, judeue'emamū. Mīmeramū pē nee je porokatu'ogiweramū te'yina pē nee", 'jau 'ga jee ikue. "A'eramū ene 'gā mueapyou jeremifutar are", 'jau 'ga jee ikue. A'eferupi tee 'ā je rekoi teatau teporogytau 'gā nupe najuejue etee futat. "Judeue'emamū pē nee nanē 'ā Janeruwarete 'ga oporokatu'ogiweramū pē nee", 'jau je 'gā nupe. ¹⁰⁻¹¹ Jarejuwarete 'ga remikatu'ogeramū jane resakawe nipo ywagipewara 'gā 'wyrīara 'gā nanē weapyoramū Janeruwarete 'ga ree. "Kuu. I'akwaapap 'ga", 'jau nipo 'gā Jejuī Kristu 'ga rerowiaaramū jane resakawe. "Gā tywera moir ire nipo Ku'jywa 'ga ywy pewaramū mogyau wemiayuwamū. Judeue'ema 'gā ako niporomutari agawewi judeu 'gā nee ikue. A'etea Jejuī Kristu 'ga 'gā erowiarāmū, Ku'jywa 'ga judeu

'gã mogyau wemiayuwamũ, judeue'ema 'gã neewe", 'jau nipo ywagipewara 'gã Jejui 'ga rerowiaaramũ jane resakawe. Ywy apoe'ewe Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe rakue: "Ae 'gã pa je aapo tejemiayuwamũ kwy", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'ere 'ã aepy 'gã jemotyweri etee 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga 'agamũ Janejararete 'ga Jejui Kristu 'ga mua 'au ywy pe janetywera mepyawamũ janee rakue. A'eramũ 'ga 'ga mogou janejarareteramũ janee. ¹² A'eramũ 'ga Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. 'Ga rerowiaaramũ jane jarejemujaa 'ga ree. A'eramũ jane a'eramũ jarejenosõue'em jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. ¹³ A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Pẽ'arasig kasi je ree ne. Judeue'emamũ pẽ nupe Jejui 'ga mome'u are 'gã je munewi moromunepawa pype agawewi. A'etea kasi pẽ'arasig je rereko tywer are ne. Je rereko tywera resakawe nipo tekotee 'gã 'i ajaupe: "Paulo 'ga ajemuaem Efesu pewara 'gã nee ra'e. Sã'ã 'ga jereko tywerukara 'gã nee Jejui Kristu 'ga mome'u are", 'jau nipo 'gã ajaupe je ree. A'eramũ ki pẽẽ pejeku'iramũ pejemogyau ee.

'Gã nee Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monoawet

¹⁴ Jarejuwarete 'ga remifutar are tejea'aramũ je teapyka tejenupy'au teje'ega monou 'ga upe pẽ nee. ¹⁵ Ku'jywa 'ga upe jane 'ga rerowiaaramũ najuejue etee futat 'jau, "Janeruwarete 'ga", 'jau jane 'ga upe. Ywag ipe ajemogy ma'e 'gã, ywy pe ajemogy ma'eramũ jane 'jau. Najuejue etee futat jane "Janeruwarete 'ga", 'jau jane 'ga upe. 'Ga upe je teje'ega monoi pẽ nee te'yina. ¹⁶ "Ene te 'ã eneresage, ki Ku'jyp. Ene te 'ã pãjẽrete. A'eramũ je 'jau enee: E'agesage ako ene imonou Efesu pewara 'gã nupe ai'i. A'eramũ ene 'gã mopãjẽu E'agesage pyu, ki Ku'jyp, 'jau je enee 'gã nee", 'jau je 'ga upe. "E'agesage pyu ejerowiarakaa etee te ekou 'gã nupe, 'gã mojemogyppygukaa ejee", 'jau je 'ga upe pẽ nee. 'Ga rerowiaarareteramũ nipo pejepoire'ema 'ga rerowiar awi. Pejejeupe mama'eay jesaukar ire miamũ nipo pejepoire'ema futat 'ga wi. 'Ga 'Agesageu pejemogyppyg ire nipo pẽẽ pejepoire'ema 'ga rerowiar awi mama'eay jesaukar ire miamũ. Pejejeupe imur ire nipo pẽẽ mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat. ¹⁷ "Afutat je Kristu 'ga rekoa 'gã pyri", 'jau je 'ga upe pẽ nee. "Werowiaaramũ Kristu 'ga reko'i 'gã pyri. Aipoa je afutat", 'jau je 'ga upe pẽ nee. "Emoporomutarukat 'gã ejee. Ajuee nanẽ 'gã moporomutarakaa nũ. Ajuee oporomutarãmũ nipo 'gã mama'e esagea etee iapoi ajaupe. Ejee 'gã moporomutarakãmũ nipo 'gã mama'e esagea etee iapou ene upe", 'jau je 'ga upe pẽ nee. ¹⁸ "Emueapyo 'gã 'gã nee epromutar are", a'e je 'ga upe pẽ nee. "Ejemiyuwamũ najuejue etee futat emueapyo 'gã ee", 'jau je 'ga upe pẽ nee. Kristu 'ga iporomutat pẽ nee a'jea futat. A'ere 'ã nepẽneapyo katui we 'ga pejefutar are. A'eramũ je 'jau Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee: "Emueapyo 'gã ee", 'jau je 'ga upe pẽ nee. ¹⁹ Afutat je pẽẽ ikwaawa, "Kristu 'ga iporomutat jane ree a'jea futat" 'e are pẽneapyo. Janereapyopawa'uweri agawewi jane 'ga jarefutur are. A'etea je ee pẽneapyo'ia afutat. A'eramũ je 'jau Ku'jywa 'ga upe: "Emueapyo 'gã ejee, 'gã nee epromutar are", 'jau je 'ga upe pẽ nee. "Ojee enepromutar are weapyo re, nipo 'gã jemogyi ene 'jawe", 'jau je 'ga upe pẽ nee.

²⁰ Nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mama'e mũ. "Aga 'ga nuapoi", na'jawi futari 'ga upe. Aye'emeteete futat 'ga mama'e apoi. Aerefetee upe te mama'e apo rayramũ rẽwẽjẽmĩ. A'ere Ku'jywa 'ga upe naayi futari mama'e apoa. "Mama'e esagea eapo jee", ojeupe jane 'eramũ 'ga mama'e esage apou janee, ojeupe janeremienũiwera apyrapa. Naeapyoi futari ae 'ga remiaporam are. 'Ga te okwaap ae rerekoa. A'ere 'ga iapoi futari janee. U'agesagea 'ga imua janee, ojeupe mama'e apoukaawamũ. A'eramũ 'ga U'agesageu futat mama'e apou janee. ²¹ A'eramũ ki Jejui Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramũ jane Ku'jywa 'ga muorypa jareojere'emamũ, jarejeupe 'ga remiapofer are. Jejui 'ga rerowiaaramũ jane najuejue etee futat 'ga muorypa jareojere'emamũ, 'jau je pẽ nupe.

4

Majepi 'yweteewara 'jawe jane jemogyi

¹ Moromunepawa pype 'gã je munewi Jejui 'ga mome'u are. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Janeruwarete 'ga 'ã wa'ya 'ga mua 'au ywy pe janetywera moiawamũ rakue. A'eramũ pẽẽ pejemogyau esage 'ga upe, 'jau je pẽ nupe. Ymã te 'ã 'ga pẽ pyrũ wemiayuwamũ rakue, wemifutar imũ mama'e apoaramũ rakue. A'eramũ ki pẽẽ pejemogyau esage 'ga upe. 'Ga remifutar imũ etee futat pejemogyau 'ga upe. ² Pejerowiaraip kasi pejejee te ne. Pẽpota'wa pãwẽ ki pejejee. Pejejaite'ema pejejee. Pejemara'ne'emamũ nanẽ pejejee nũ. Pejejee pẽmara'ne'ema pejejee pẽporomutara resaukaa. ³ Janeruwarete 'ga 'Agesageu pẽ mogy majepi 'yweteewara 'jawe. A'eramũ ki pẽẽ pejepota'waramũ pejemogyau pejejee. Mama'e tywera kasi peapo pejejaupe ne. ⁴ Kristu 'ga rerowiaaramũ jane najuejue etee futat jane jemogyi majepi 'yweteewara 'jawe. Majepi tee futat 'ga 'Agesagea. Werowiaaramũ 'ga jane rerawau najuejue etee futat 'Uwarete 'ga pyri ojeupi anure. Poromũ 'ga ree jane

jaremogypykawa 'ga rerowiaaramū. ⁵ Majepei tee Janejararete 'ga. 'Ga ree etee futat jane jarejemogypyka jarejemogyau. 'Ga rerowiaaramū etee jane jarejepymīūkkaa 'y pe 'ga amū upe. "Jejuī Kristu 'ga je arowiat. 'Ga futat jetywera moia je wi. A'eramū je 'awamū mama'e esagea etee iapou 'ga upe", 'jau jane najuejue etee 'ga rerowiaaramū jarejepymīūkkaa 'y pe 'ga amū upe. ⁶ Majepei tee futat Janeruwarete 'ga. 'Ga futat jane apou najuejue etee futat rakue. A'eramū 'ga Janejararetea. A'eramū jane apoarera 'ga etee futat jane mogyawarū wemifutara mama'e apoaramū. Jane pype futat 'ga rekoī U'agesagea pyu.

⁷ 'Ga 'Agesagea Kristu 'ga imua werowiaaramū janee najuejue etee futat. Ojeupe mama'e esage apoukaawamū 'ga imua janee. Opājēa 'ga imua janee ojeupe jane moporowykyaukaa wemifutar imū etee futat. ⁸ Ymā 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue:

"Ojee iporomutare'ema 'gā 'arimū nipo Kristu 'ga okwapa.

A'eramū nipo 'ga 'gā faa 'gā nerawau 'gā nerojeupia ywag ipe.

Nipojeupawī 'gā 'awamū 'e resaukaawamū 'ga 'gā nerawau.

Aipo rupi we futat nipo 'ga mama'e esage mua wyy pewaramū janee",

'jau 'ga amū ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁹⁻¹⁰ Wyy pe 'ga 'ua janee kunumīakyrāmū rakue. A'ere 'ga 'ā waranuw ire ojejukaukaa 'gā nupe rakue. A'ere 'ga oferapa awau ojeupia ywag ipe nū, 'Uwarete 'ga pyri nū. A'eramū 'ga 'awamū akou Janejarareteramū futat janee. Wyy pewaramū Janejarareteramū, ywag ipewara 'gā Jarareteramū. Mīmeramū 'ga rekoī Janejarareteramū janee.

¹¹ 'Ga etee futat mama'e esage mua janee wyy pewaramū. 'Ga futat U'agesagea mua janee, ojeupe mama'e esage apoukaawamū. Jane mū upe 'ga 'jau: "Te'agesagea je omono pē nupe. A'eramū pēē pejewau je mome'wau kwe pe tekotee 'gā nupe, 'gā mueapyou je ree", 'jau 'ga jane mū upe, 'jane monou kwe pe. Amumeramū jane mū upe 'ga 'jau: "Te'agesagea je omono pē nupe. A'eramū pēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau pejepepyriwara 'gā nupe", 'jau 'ga jane mū upe. Ajepeja 'gā nupe nanē 'ga 'jau: "Te'agesagea je amono pē nupe teporogyta esage mome'wawamū. Kwe pe pekwap jeporogyta esage mome'wau pejepytuna 'gā nupe, je rerowiarukaa 'gā nupe", 'jau 'ga 'gā amū nupe. Amumera 'gā nupe 'ga 'jau: "Te'agesagea je amono pē nupe, pē mogyau 'wyrīaramū tejerowiaara 'gā nupe. Pemu'e je rerowiaara 'gā jeremifutar are", 'jau Kristu 'ga 'gā nupe. ¹² Opājēa 'ga imua werowiaaramū janee ojeupe jane moporowykyukaawamū. 'Ga pājē mū etee futat jane mama'e apoi 'ga upe. "Peporowyky jee", 'jau 'ga janee. "Je rerowiaara 'gā pēē imojemogypygykaa etee te je ree, 'gā mu'jau je ree", 'jau 'ga janee. "Amumera 'gā je rerowiaara 'gā ojemogypygy'gi etee je ree. A'eramū pēē pejeporogytau 'gā nupe, 'gā mojemogypygykaa etee te je ree", 'jau 'ga janee. ¹³ A'eramū jane pāwētūjē etee futat jarejemogypyka 'ga ree. A'eramū nipo jane pāwētūjē etee futat nanē Jarejuwarete 'ga 'yra 'ga kwaapa nū. A'eramū jane jarejeapyoramū jarejemogyau Kristu 'ga ree. A'eramū jane jarejemogyau Kristu 'ga 'jawe futat. Mama'e esagea etee jane iapou 'ga 'jawe futat. ¹⁴ Kunumī 'jawe kasi sajemogy ne. Kunumīa werekoemāwe erowīaa. Nokwaawi 'gā werekoemā. A'ere kasi pēē nanarūi ne. Peenup katu ra'ne ki. Yara sīāmogoe'ema 'jawe nanē kasi pēē ne. Yara sīāmogoe'ema 'ā nuwi wupawer ipe ete. 'Y ryjuapi tete'ia we 'ā imuarekorekoukaa kwe katy awau ko katy ete 'ua nū 'jau akou. A'ere kasi pēē nanarūi ne. Peenup katu ra'ne ki morogytaa. Kasi a'e pe morogyta 'me upe pejemoryteeukar ine. Jejuī 'ga etee te jane sirowiat jarejemogyau. 'I me ma'e 'gā nipo 'ut futat o'meramū janee, o'me rerowiarukaawamū janee. A'ere kasi sirowiat ne. "Simorytee 'gā 'jau", e'i te nipo 'gā o'meramū janee. ¹⁵ A'ere jane mama'e a'jea etee futat imome'ui jarejaupe. Jarepota'waramū jarejuee. A'eramū jane jarejemogyau Kristu 'ga 'jawe. Kristu 'ga 'ā werowiaaramū Janejararetea. A'eramū Kristu 'ga aeakaga 'jawe. 'Ga rerowiaaramū jane jarejemogyau 'ga rete 'jawe. ¹⁶ Sā'ā aeakaga etee aerete mujara. Aerajyga 'ā ae mokurējūka pāwē gatue etee te futat. Aerajyga 'ā ae koka. A'eramū 'ā aeretea otesirūgatue'emamū waranupa. Nan tee futat Kristu 'ga werowiaaramū jane mujari jarejuee. A'eramū jane najuejue etee futat mama'e esage apou Kristu 'ga rerowiarukaa ete ete jarejaupe. Jarejuee jarepota'waramū, jane Kristu 'ga rerowiarukaa ete ete jarejaupe. A'eramū jane jarejemogyau Kristu 'ga 'jawe.

Mama'e tywera apo awi ki sapoit

¹⁷ Jarejararete 'ga upe je porowykyi. A'eramū je 'jau pē nupe: Au'je ki mama'e tywera apo re. Au'je futat mama'e apo re Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gā naea'ari Jarejuwarete 'ga remifutar are. ¹⁸ Nokwaawi 'gā 'ga remifutara. Mama'eukwaawa 'wyrīara 'gā mueapyoukare'ema Janeruwarete 'ga remifutar are. A'eramū 'gā afuwere'emamū 'ga kwaaw are. ¹⁹ Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā nuenosī mama'e tywera apoa. Mama'e tesirūa ete 'gā iapou. Wemirekoe'ema kūjā are 'gā akou. Kūjā 'gā nanē omene'em are akou. Najemuarūi futari 'gā ajemogyau. Ni'akwaawi 'gā mama'e tywera apoe'em are.

²⁰ A'ere naKristu 'ga rūi jane mu'ei mama'e tywera apo are. A'eramū jane Kristu 'ga rerowiaaramū, mama'e tywera apowara 'gā 'jawe ete iapowe'em. ²¹ Kristu 'ga rera renupya ppy we nipo pēē pejejemujaa 'ga ree rai'i. A'eramū nipo Kristu 'ga mome'wara 'gā mama'e a'je are etee futat pē mu'jau rai'i. ²² A'eramū nipo 'ga mome'wara 'gā 'jau pē nupe: "Kristu 'ga rerowiare'ema 'ā pēē mama'e tywera apo are ete pejejea'aramū pejejemogyau rakue. A'ere 'awamū 'ga perowiat pejejemogyau. A'eramū ki pēē pejejeateeramū mama'e tywera apo awi", 'jau 'gā pē nupe, pē mu'jau ee. "Au'je ki mama'e tywera apo are pejemorytee re", 'jau nipo 'gā pē nupe, pē mu'jau ee. ²³ "Au'je ki mama'e tywer are pejejea'ar ire. Eje'jawe je muea'arukar ape mama'e are, ki Ku'jyp, pe'je ki 'ga upe", 'jau nipo 'gā pē nupe, pē mu'jau ee. ²⁴ "Pejemuesageukat Jarejuwarete 'ga upe. Oje'jawe pejemogyu futat 'ga afutat. A'eramū ki pēē iapoukaa 'ga upe pejee. 'Eje'jawe je mogo ape', pe'je ki 'ga upe. 'Ga 'jawe pejejemogy re pēē mama'e esagea etee futat iapou 'ga 'jawe", 'jau nipo 'gā pē nupe, pē mu'jau ee.

²⁵ A'eramū ki pejejeateeramū peje'me awi. Au'je ki morogyta 'me mome'u re. Majepei 'yweteewara 'jawe jane Jeju 'ga rerowiaaramū jane jemogyi. A'eramū ki pēē mama'e a'jea etee futat imome'wau pejejaupe. ²⁶ Pejemara'neramū miamū kasi mama'e tywera peapo ne. Pejejeateeramū kamēsiete pejemara'ne awi. Pejekowe'em ko'aramuku pejemara'ne rerekou ne. Kamēsiete pejejeateeramū pejemara'ne awi. Kwara ose'emauewe ki pēmara'nepap. ²⁷ Kasi a'e pe pejemara'ne awi pēneateea'ne'emamū mama'eukwaawa 'wyrriara mama'e tywera apoukari pē nupe ne. ²⁸ Imuna ma'eramū nanē ki pepoit futat mama'e are pejemunarū awi. Peporowyky ete ki pejejeupe mama'e muaw are. A'eramū pēē mama'e monou imama'e'ema 'gā nupe. ²⁹ Peje'egaip kasi pejejaupe ne. Mama'e esagea etee ki pemome'u pejejaupe, 'gā poaa Jeju 'ga rerowiar are. ³⁰ Pemu'arasig kasi Jarejuwarete 'ga 'Agesagea ne. Esage ma'ea Janeruwarete 'ga 'Agesagea. A'eramū pēē, mama'e tywera apo re, 'ga 'Agesage mu'arasiga ne. Mama'e esagea etee futat iapou 'ga 'Agesage muorypawamū. Kristu 'ga rerowiarāmū Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee ikue. Ymā Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Teja'yra 'ga 'gā erowiarāmū je Te'agesage monoi 'gā nupe, 'gā nerekwaramū", 'jau 'ga rakue. Anure nipo Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū jane rerooi Jarejuwarete 'ga pyri. ³¹ A'eramū ki pēē mama'e tywera apowe'em. Pejejeateeramū kamēsiete futat 'gā nayka awi. Pēmara'ne kasi 'gā nee ne. Pejeje'egayawe'em 'gā nupe, 'gā kurape'ema. Au'je futat pejeeue pejeporomutare'em awi. ³² Pēpota'wa etee futar iki pejeeue pejejemogyau. 'Ga amū mama'e tywera pejejeupe iapo re miamū, pejejea'are'emamū au'jeteramū 'gā nayka are. Pejejeateeramū kamēsiete futat 'gā nayka awi. Janetywera moir ire 'ā Janeruwarete 'ga wea'aru'jawe'emamū futat jane rayka are. 'Ypeywar are amanūaw ipe 'ā Kristu 'ga janetywera mepyau rakue. A'eramū 'ā 'ga aetywera moir ire wea'aru'jawe'emamū ee. A'eramū ki pēē nan tee futat pejejea'are'emamū au'jeteramū 'gā nayka are ne. Pejejeateeramū kamēsiete futat 'gā nayka awi. Pejejea'aru'jawe'emamū futat ee nū.

5

Sajemogy esage 'ga upe

¹ Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga ra'rya. Oporomutaramū 'ga pē nee. A'eramū ki pejejemū'jau 'ga ree. Pejejemogyau esage 'ga upe. ² Kristu 'ga 'ā oporomutaramū jane ree. A'eramū 'ā 'ga amanūmū janetywera mepyawamū rakue. Ymā 'ā judeu 'gā weymawa etee ijukau iapyau otywera mepyawamū rakue. Jarejuwarete 'ga muorypawamū nanē 'gā iapyau rakue nū. Jany kasiga nanē 'gā iapyau 'ga muorypawamū rakue nū. A'ere ako 'awamū Kristu 'ga jejukaukari 'gā nupe janetywera mepyawamū ai'i. A'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejeeue, 'ga 'jawerimū etee futat.

³ Jarejuwarete 'ga remiayuwamū futat pejejemogyau. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage 'ga upe. Pejejemogyawe'em futat tesirūgatu 'ga upe. Pejejemirekoe'ema kūjā are pejekowe'em. Kūjāmeramū nanē pejekowe'em pejemene'ema kūima'e are. Peje-muarū ki pejejemogyau. Pejekaraemā kwai are etee nanē pejejea'are'emamū nū. Pejejea'are'emamū mīmēra mama'e are. Aipoa mama'e mome'wawe'em pejejaupe. ⁴ Mama'e tywera mome'wawe'em futat pejejaupe. Peje'me'emamū nanē pejejaupe nū. Peje'eg esage etee futar iki pejejaupe Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga mama'e apo re nanē pēē 'ga muorypa ee nū. ⁵ Janeruwarete 'ga jane'wyrriararetea Jeju Kristu 'ga retee. 'Gā futat nipo anure ajemogoy 'wyrriarareteramū janee. A'eramū nipo 'gā anure wemiayuwamū jane rerawau ojeppyri mama'e esage mua janee. A'ere nipo wemirekoe'em are ako ma'e 'gā na'gā nemiayuwa rūi. Omene'em are ako ma'e 'gā, okaraemā kwai are tee ojerowiaraip ma'e 'gā. Mīmēra 'gā na'gā nemiayuwa rūi. A'eramū nipo 'gā awawe'em 'gā pyri amanū re. Okaraemā kwai are etee ojerowiaraip ma'e 'gā ojemogypyka okaraemā kwai are etee ajemogyau. Nojemogypygi 'gā Jarejuwarete 'ga

ree. A'eramū okaraemā are ojemogypyk ma'e 'gā ajemogyau maira'me are ojemogypyk ma'e 'gā 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga aipo 'gā nerawawe'em ojeppyri anure. Aipoa jane ikwaapa.

⁶ 'Gā amū nipo 'jau 'ua pē nupe: "Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. Pē moryteeu te 'gā nuri. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete 'gā tywer are. Nuenuwi futari 'gā 'ga je'ega. A'eramū 'ga 'gā nerekou tyweaete oje'ega renuwe'em are. ⁷ A'eramū ki pēē mama'e tywera apowe'em futat 'gā pyri.

⁸ Ymā mama'e tywera peapo futat rakue. Ypytunimū wata ma'e 'jawe pēē pejejemogyau rakue. A'ere 'awamū Kristu 'ga pētywera moiri pē nui rakue. A'eramū pēē 'awamū pejejemogyau 'arimū wata ma'e 'jawe. A'eramū pēē 'awamū mama'e esagea etee futat iapou 'ga upe. ⁹ 'Arimū wata ma'e 'jawewara 'gā mama'e esagea etee wapo. Mama'e a'jea etee nanē 'gā imome'wau. A'eramū pēē 'awamū mama'e esagea etee futat iapou a'jea futat. ¹⁰ Pejejemū 'jau pejejemogyau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

¹¹ Ypytunimū wata ma'e 'jawewara 'gā mama'e tywera etee wapo. A'ere kasi peapo mama'e tywera 'gā pyri ne. Mama'e esage etee futat iapou. A'eramū mama'e tywera apoara 'gā ojenosōu wemiapofera renosōu pē nui. Pēnemiapo esage resakawe 'gā wemiapo tywer are weapyoramū. A'eramū nipo 'gā 'jau: "Tŷy. Mama'e tywera etee nipo je aapo tekou ra'e jepi", 'jau nipo 'gā ojeupe, pēnemiapo esage resag ire. ¹² Nāinānī rūi te 'ga remiapo mama'e tywera. Jemime agawewi 'gā iapoi. Eukwere ae mojenosī 'gā nemiapo tywera. A'eramū 'gā jēmī ojenosōue'em mama'e tywera renosōue'em.

¹³⁻¹⁴ Ypytunimū 'ā ae nuesagi mama'ea. A'ere 'ā ae 'arimū mama'e resagi katu katu. Nan tee futat jane ikwaapa katu katu jarejemogyau. Ymā 'ā 'ga amū 'jau rakue: "Mama'e tywera apoaramū pēē amanū ma'e 'jawe pejemogy Ku'jywa 'ga upe. Oset ma'e 'jawe nanē pejejemogyau nū.

A'eramū ki pēē pejepaka, pejefu'ama pejejemiapo tywer awi. A'eramū Kristu 'ga pē mogyau 'arimū wata ma'e 'jawe ojeupe", 'jau 'ga amū imome'wau rakue.

¹⁵ A'eramū ki pēē pejejea'gwau mama'e tywera apo awi. Mama'e esage etee futat pēē iapou. Pē'akwaap katu ki mama'e are. Peko kasi i'akwaawe'ema 'gā 'jawe ne. ¹⁶ Kwaiwete 'gā mama'e tywera etee iapoara 'gā. A'ere ki peko esage mama'e tywera apoara 'gā pype. Pejenosī awi Jeju 'ga mome'u awi 'ga rerowiarē'ema 'gā nupe. 'Gā pyri pejejemogyau pēē 'ga mome'wau futat 'gā nupe. ¹⁷ Akotee ma'e 'gā 'jawe ete kasi pejemogy ne, pejeje'ēran ekoeteramū ne. Jeju 'ga rerowiarāmū pēē 'ga je'ega te imome'wau pejejaupe, pejejamu'jau 'ga rerowiar are. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat pēē mama'e apou. Mama'e apo enune pēē 'jau pejejeupe: "Ma'ja te Janeruwarete 'ga afutat je iapo?" 'jau pēē iapoe'ēwe. A'eramū pēē 'ga remifutar imū etee mama'e apou 'ga upe.

¹⁸ Kawīajaiwa taetu ityure'ema. Kawīajaiwa tykuara 'gā oje'egaw are amā'jāue'em. Oje'ega momoa ekoete te futat ajemogyau. A'eramū kasi pēē nan ine. Pejerekoukaa Jarejuwarete 'ga 'Agesage upe etee futat. ¹⁹ Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat pejejomogytau. Jarejuwarete 'ga marakau etee futat pejejamuorypa. 'Ga remiapofer are pejemaraka'aga Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga remiapofer are nanē pejemaraka'aga 'ga upe nū. ²⁰ Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. A'eramū pēē Kristu 'ga rerowiaaramū pejejeupe 'ga remiapofera mama'e are 'ga muorypa. ²¹ Kristu 'ga je'ega peenup pejejemogyau. A'eramū ki pēē 'ga rerowiaaramū nanē pejejoje'ega renupa pejejemogyau nū.

Emireko ma'e 'gā, imen ma'e 'gā netee

²² Kūjāmeramū ki pēē, imen ma'eramū, peapyaka pejemena je'eg are. Kristu 'ga remiayuwamū nanē pēē. Kristu 'ga je'ega renupa pejejemogyau. A'eramū ki pēē nan tee futat pejemena 'ga je'ega nanē enupa nū. ²³⁻²⁴ Kristu 'ga 'ā akou 'wyriaramū werowiaaramū janee. A'eramū 'ā jane 'ga rerowiaaramū 'ga je'ega renupa jarejemogyau. 'Ga 'ā ae akaga 'jawe. 'Ga rerowiaaramū jane jarejemogyau 'ga rete 'jawe. 'Ga futat werowiaaramū jane katu'okara. A'eramū 'ā 'ga akou 'wyriaramū janee. Nan tee futat kūima'efera 'gā jemogyi wemireko 'gā jaramū. A'eramū ki pēē kūjāmeramū pejemena je'ega renupa katu katu.

²⁵⁻²⁶ Kūima'eferamū nanē pēē pejeporomutaramū pejemireko are. Sā'ā Kristu 'ga poromutara werowiaaramū jane ree. Nan tee futar iki pēē pejeporomutaramū pejemireko are. Kristu 'ga 'ā oporomutaramū jane ree. A'eramū 'ā 'ga ojejukaukaa 'gā nupe jane ree oporomutaawer ipe etee futat jane katu'okawamū 'Uwarete 'ga upe. 'Ga je'ega rerowiarāmū jane jarejekatu'ogukaa 'ga upe. A'eramū 'ga janetywera moia jane wi. A'eramū jane jarejewi imoir ire jarejepymīāukaa 'y pe 'gā amū nupe, jaretywera 'ga imoira resaukaawamū. ²⁷ A'eramū nipo 'ga anure werowiaaramū jane rerawau ywag ipe ojeupi. A'eramū nipo 'ga werowiaaramū jane resakawe 'jau janee: "Esage ete je rerowiaara 'gā.

Nitywi futari mama'e tywera 'gā pype', 'jau nipo 'ga ojeupe, ojeypyri werowiaaramū jane reroo re.

²⁸ Pejejuka esage pejee. Nepejereko tyweri 'ā. Nan tee futat pēē pejemireko rerekou esage. ²⁹ Najuejue etee futat 'ā jane jejukai jarejee. Nitywi futari 'ā ojee ijejukae'ema 'gā amū. Jarepy'arayparamū 'ā jarejemi'waa. Jarejero'wau jarejefuanuga. Jarejereko tywera'ema 'ā. Nan tee futat Kristu 'ga jane poriawetygi werowiaaramū. 'Ga rete 'jawe jarejemogyau 'ga upe. A'eramū 'ga ojejukau esage jane ree. ³⁰ Ojee jane jemuja'ire 'ga ojejukau esage jane ree. ³¹ Ymā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue: "Kūima'e 'ga je aapo kūjā ēē reewe.

A'eramū nipo kūima'e 'gā wemirekorauwe opojo'ogamū ujara 'gā nui.

A'eramū futat oje'aa wemireko are.

Ajuee oje'ar ire 'gā ajemogyau majepi teewara 'jawe jee",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue.

³² Mama'e a'je are futat 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga upe rakue. Ymā janyepy 'gā naeapyoi ee rakue. A'ere jane 'awamū janereapyoramū ee. Kristu 'ga ree nanē futat aipoa ka'arana kwasiara rakue, 'ga rerowiaaramū jane ree nanē futat e'i nū. Kristu 'ga ree jarejemujaa jane jemogyi majepi 'yweteewara 'jawe. ³³ A'eramū 'ga jane ree pāwē pāwē futat ikwasiarukaa rakue. A'eramū pēē kūima'eramū pejeporomutaramū futat pejemireko are pejee pejeporomutara 'jawe. Pejee 'ā pēporomutat pejemogyau. A'eramū pēē nan tee futat pejeporomutaramū pejemireko are. Kūjāmeramū pēē, imen ma'eramū pejemena mojerowiaa nanē nū.

6

Ta'yriara 'gā 'gā na'ya 'gā netee

¹ Kununīnamū nanē pēē pejeara 'gā je'ega renupa etee pejemogyau. Kristu 'ga remiayuwamū pēē. A'eramū pēē pejeara 'gā je'ega renupa wesageramū futat. ²⁻³ Ymā Janeruwarete 'ga 'i janyepy 'gā nupe we futat rakue: "Peanuw etee ki pejejuwa 'gā. Pejey 'gā nanē pēē ianupa etee nū", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. "Ujara 'gā nenupara 'gā ije'eganup ma'eramū ajemogy. 'Gā jaruete ajemogy. Ujara 'gā 'gā wenup. A'eramū 'gā jaruete ajemogyau. Aipo 'gā ajemogy namutamutat. Namanū'a'nei aipo 'gā", 'jau 'ga 'gā nupe rakue.

⁴ Pēē nanē 'gā nuwamū pejeja'ya 'gā nerekou esage nū. Pemue ekoete kasi 'gā ne. Kasi a'e pe 'gā mara'neramū etee ajemogyau ne. A'eramū pēē kūima'eramū pejeja'ya 'gā mu'jau 'gā neko esage are. Kristu 'ga 'eawer imū pejeja'ya 'gā mu'jau 'gā mosōu mama'e tywera apo awi.

Oporowyky ma'e 'gā morowykyjara 'gā netee

⁵ Pēē mū nipo pejeporowykyau pejerekwara 'gā nupe. A'eramū pēē pejerekwara 'gā je'ega renupa etee. Pepojeup futar iki pejerekwara 'gā. Sā'ā pēē Kristu 'ga je'ega renupa. Nan tee futar iki pejerekwara 'gā je'ega peenup. ⁶ 'Gā amū nipo oporowykyau esage werewara 'ga remiesagamū etee. Werewara 'ga remiesaga tywi nipo 'gā oporowykyau esage 'me. A'ere kasi nanarūi peapo ne. Pejeypyri pejerekwara 'ga rekoe'emamū nanē ki mama'ea peapo esage pejerekwara 'ga 'eawer imū etee futat. Pekwaap 'ā Jarejararete 'ga Jēju Kristu 'ga. A'eramū pēē pejeporowykyau esage 'ga muorypawamū. Aipoa Janeruwarete 'ga ifutaa. ⁷ Pejeporowykyau esage futat pejeku'iramū pejemogyau. Napejerekwara 'ga upe etee rūi peporowyky. Nanuarāmū Jarejararete 'ga upe nanē futat peporowyky nū. A'eramū je 'jau pē nupe: Peporowyky esage ki, a'e je pē nupe. ⁸ Pēporowyky esage resag ire Janeruwarete 'ga pē mēpyi pēporowyky esageawer are anure. Pejerekwara 'gā nupe mama'e apoaramū, pejejeupe etee mama'e apoaramū. Mīmeramū nipo 'ga pē mēpyi pēporowyky esageawer are anure. Aipo are ki pēnea'at pejemogyau.

⁹ Pēē mū pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nerekwara. Pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nerekou esage, Jarejuwarete 'ga remifutar imū. Au'je ki pejeje'egay re 'gā nupe. Majepi tee Janejararete 'ga. 'Gā jararete 'ga pējara nanē futat nū. 'Ga upe jane jareju'jau'jawe etee futat. 'Ga futat ojejukau pāwē pāwē jane ree.

Mama'eukwaawa 'wyriar awi ki sajea'gu

¹⁰⁻¹¹ Ka'arana kwasiapawe'ēwe je pē mu'akwaapa mama'e tywera apo awi. Sā'ā jefaruua. Aparuowajare'emawe 'ā 'gā itajuaiti munewa u'yw awi. Nan tee futat jane. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū jane jemogyi jefaruu 'jawe. Janejararete 'ga pājērete. A'eramū pēē pejemujaa a'jea futat 'ga ree. A'eramū 'ga U'agesage mua pē nupe. A'eramū 'ga pājēa pē a'gwau mama'eukwaawa 'wyriar awi. "Tamote'arukat 'gā Ku'jywa 'ga upe 'jau", 'jau nipo mama'eukwaawa 'wyriara ojeupe pē nee. A'ere Janeruwarete 'ga U'agesage muri pē nupe. A'eramū pēē mama'eukwaawa 'wyriara je'ega renupe'ema. ¹² Najarejaupi rūi jane juowajari. Mama'eukwaawa 'wyriara remiayua te jane siowajat. Pejefuakaramū

futat mama'eukwaawa rowajaa. Ma'ja pyu jane iowajaa? Jarejuwarete 'ga 'Agesage pyu. ¹³ A'eramū futat 'ā Janeruwarete 'ga U'agesage rerekoukari pē nupe. 'Ga 'Agesage rereko re pēē mama'eukwaawa 'wyrriara pojeupe'ema pejejemogyau. 'Ga 'Agesagea pēē ereko re mama'eukwaawa pē pojeupa futat.

¹⁴⁻¹⁷ Sā'ā jefaruu 'gā itajuaity rerekoa imunewa u'yw awi ojea'gwawamū. Opy'apiat, aku'afaap, itaju myapaap, itaju akagyru. Mīmera 'ā 'gā imunepa ojea'gwawamū u'yw awi. Itajupewuua 'ā 'gā erawau opo pe jyu reewe. Itajupewuu pyu 'gā jea'gui ojee iporomutare'ema 'gā nu'yw awi. Nan tee futat jane. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat mama'e apo re jane jemogyi itajuaity rerekwara 'gā 'jawe, opy'apiara rerekwara 'jawe jarejemogyau 'ga upe a'eramū. Mama'e 'ajea etee imome'u re jane jarejemogyau itajuaity rerekwara 'jawe, aku'afaawa rerekwara 'jawe. "Janeruwarete 'ga porokatu'ogiweramū pē nee, ota'waweramū pē nupe" 'jara 'gā itaju myapaawa rerekwara 'jawe 'gā. "Jeju Kristu 'ga jetywera omoit je wi, je katu'oka" 'e are ea'at ma'e 'gā itaju akagyru rerekwara 'jawewara 'gā. Jeju Kristu 'ga rerowiaarareteramū jane jarejemogyau opo pe itajupewuu rerekwara 'gā 'jawe. Jeju Kristu 'ga rerowiaarareteramū jane jarejea'gwau mama'eukwaawa ru'yw awi jarejemogyau. Nosei futari jane pype. Jyu rerekwara 'jawe jane Jarejuwarete 'ga je'ega kwaaparamū jarejemogyau. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane muea'aa 'ga 'eawer are. A'eramū jane mama'eukwaawa 'wyrriara rerowiare'ema jarejemogyau. ¹⁸ A'eramū jane jareje'ega mono awi jareojere'emamū futat jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū mama'eukwaawa jane pojeuwi. "Je poar ape, ki Ku'jyp", pe'je ki 'ga upe. Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imū pejeje'ega monou 'ga upe. Au'jeteramū futat pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Pejejorypawe'emamū futat pejeje'ega monou pejejemogyau. 'Ga upe pejeje'ega monou pēē pejeje'ega 'ga remiayuwamū jarejee. ¹⁹ Je ree nanē ki pejeporogytau Ku'jywa 'ga upe nū. "Eje'eg are emueapyo 'ga. 'Ga pyriwara 'gā emu'eukat Paulo 'ga upe. 'Ga mogyjeukare'ema ejemome'waukaa 'ga upe 'gā nupe. Eporogyta esage emome'u katu katuukat 'ga upe. Ymā janepyy 'gā naeapyoi ee rakue. A'eramū ki ene 'ga poaa 'gā mueapyou ee", pe'je ki 'ga upe je ree. ²⁰ Moromunepawa pype agawewi je 'ami Kristu 'ga mome'u are. A'etea je Kristu 'ga amome'u 'gā nupe. A'eramū ki pēē pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe je ree. "Epoat 'ga imome'wau 'gā nupe 'gā mogyjeukare'ema", pe'je ki 'ga upe je ree.

Oje'ega 'ga imonou 'gā nupe 'gā futaa

²¹⁻²² Tikiku 'ga Kristu 'ga rerowiaara 'ga futat. A'eramū 'ga janerewireramū futat. Orejekoty'aawarete 'ga futat. Jarejararete 'ga upe ore pyri oporowyky ma'e 'ga futat. Oporowyky esage 'ga Jarejararete 'ga upe. Pē pyri je 'ga monoi orojemome'wawamū pē nupe. A'eramū nipo pēē pejeku'iramū ore ree.

²³ Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea futat. Jeju Kristu 'ga Janejararetea. A'eramū je 'jau 'gā nupe pē nee: "Pēmopy'ata'wa ki Efesu pewara 'gā ajuee. 'Gā moporomutarukaa nanē ajuee nū. 'Gā mojemogypygyukaa nanē pejee nū", 'jau je 'gā nupe pē nee. ²⁴ Jarejuwarete 'ga resagea Jeju Kristu 'ga ree iporomutat ma'eramū pē nerekoa je afutat, Jarejararete 'ga ree iporomutat ma'eramū pē neewe. 'Ga ree iporomutat ojere'emamū 'ga resagea pē nerekoa je ifutaa.

Kweramū ete jeremimome'ua.

Firiposi

Paulo 'ga awau Jejuu 'ga mome'wau Firiposi pewara 'gā nupe rakue. (Atos 16.12-16) Ojeupe 'ga 'ga mome'uramū Firiposi pewara 'gā amū 'ga rerowiaa. 'Gā nui o re Paulo 'ga ka'arana kwasiari imonou 'gā nupe. Jejuu 'ga mome'u are moromunepawa pype 'ūina 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe. Na'ga etee rūi ikwasiasi. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'aran akwasiat imonou Firiposi pewaramū pē nupe. Timoteo 'ga 'au ako je pyri. Jejuu Kristu 'ga upe mama'e apoaramū 'ā ore. Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga remiyauwa. Pejejemujaa Jejuu Kristu 'ga ree rakue. Pē nupe je ka'arana monou ikwasiaa pē'wyrara 'gā nupe, pē'wyrara pōirū 'gā nupe. Mīmeramū pē nupe ore imonoi.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejuu Kristu 'ga nanē Janejararetea nū. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. 'Gā pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

'Gā nee 'ga oje'ega monoawet

³ Pē nee tejea'aramū je Tejuwarete 'ga muorywi pē nee: "Ene te 'ā eneresage oree, ki Ku'jyp. Firiposi pewara 'gā amū eremū'ē ejemiyauwamū. Erejerowiarukat 'ā 'gā nupe rai'i", 'jau je 'ga upe. "A'eramū je ene muorypa 'gā nee", 'jau je 'ga upe pē nee. ⁴⁻⁵ Jejuu 'ga ree pejejemogypyka ppy we pēē je poaa morogyta esage mome'u are ikue. A'eramū je tejekōējamū pē nee Jarejuwarete 'ga upe teje'ega monou tekou. Ajemogypyk je pē nee. ⁶ Werowiar ppyrauwe ako Janeruwarete 'ga pē muesageu ramue ikue. 'Awamū taetu aje 'ā 'ga pē muesagei akou. A'eramū je a'eramū a'jea futat 'ga 'gā muesagepawi Jejuu Kristu 'ga rur enune 'e rerowiaa.

⁷ Pēē 'ā jejekoty'aawa. Pē nee je tejea'aramū te'ŷina. A'eramū wesageramū futat je jemogypyga pē nee. Pēē 'ā je poat pejepe pejejemogyau. "A'jea futat morogyta esagea Jejuu 'ga ree" 'gā nupe je 'eramū 'ā pēē 'jau, "nan futat nipo ore nanē imome'ui nū", 'jau 'ā pēē. "Jejuu 'ga ree morogyta esagea je imome'uramū ki perowiat", 'gā nupe je 'eramū pēē nanē aipo 'jau je poaa nū. 'Awamū 'ā 'gā je kupyfari je mŷina itaju pyu moromunepawa pype Jejuu 'ga mome'u are. A'etea 'ā je poat pejepe pejejemogyau. A'eramū je tejea'aramū pē nee, tepoaramū pē nee. Janeruwarete 'ga je poaa mama'e apou wemifutar imū. A'eramū 'ga je poara 'jawe pēē nanē pē poaa nū. ⁸ Jeporomutat je pē nee Jejuu Kristu 'ga 'jawe. Pē nesaga'upa je te'ŷina. Janeruwarete 'ga je kwaapa. A'jea futat aipo je 'ea 'ga okwaap.

⁹⁻¹⁰ Jarejuwarete 'ga upe je teje'ega monoi pē nee, pejejee pejejejuka esage are. A'eramū je 'jau 'ga upe: "Epoat 'gā ajuee ojejuka esage are. Epoat 'gā ejee 'gā poromutarete are nanē nū", 'jau je 'ga upe. Afutat je 'ga pē mu'akwaawa mama'e are. A'eramū nipo pēē mama'e esage are pejeparuapoweramū. A'eramū nipo pēē pejejesageramū pejejemogyau Jarejuwarete 'ga upe Jejuu Kristu 'ga ruawa rupi. Nepeapoi mama'e tywera. A'eramū nipo aipo 'ara rupi pētywera mome'wara 'gā otywe'emamū pē pype. ¹¹ Afutat je Jejuu Kristu 'ga pē muesagea 'ga rekoa. A'eramū nipo pēē pejejesageramū pejejemogyau 'ga 'jawe. A'eramū nipo pē nesakara 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee: "Ene te 'ā eneresage. Ene te 'ā 'gā eremuesage", 'jau nipo pē nesakara 'gā 'ga muorypa pē nee.

Jejuu 'ga mome'u are 'ga fuweramū

¹²⁻¹³ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe 'jau. A'eramū je 'awamū tejemome'wau pē nupe. Judeu 'gā nupe Jejuu Kristu 'ga je imome'uramū 'gā je munewukari je mu'ama je kupyfarukaa itaju pyu. Je rereko tywerete agawewi 'gā. A'etea je Jejuu 'ga amome'u tejepyrirawara 'gā nupe. A'eramū 'gā kwaiwete Jejuu 'ga rerowiaa. Je munewe'em ire amunipo 'ā 'gā nuapyakai futari Jejuu 'ga mome'u are. A'ere 'ā 'gā je munewi je mŷina. A'eramū je te'ŷina Jejuu 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ga rerowiaa. A'eramū 'gā 'awamū weapyoramū je munepawer are. Jefaruu 'gā, tekotee 'gā netee ikwaapa. "Jejuu Kristu 'ga mome'u are 'gā 'ga munewukari" 'e kwaapawe ¹⁴ 'gā jenosi'mawi. Janejararete 'ga 'gā mogyjaupawukaa. A'eramū 'gā 'awamū awau kwe pe Jejuu 'ga mome'wau okyjawe'em. ¹⁵⁻¹⁷ Okwasi'wau 'gā awau kwe pe 'ga mome'wau 'gā nupe. "Sipoat 'ga 'jau", 'jau 'gā ajaupe. "Moromunepawa pype 'ūina Paulo 'ga nooarūi kwe pewara 'gā mu'jau morogyta a'je are. A'eramū jane 'ga poaa", 'jau 'gā ajaupe. Iporomutat 'gā je ree. A'ere amumera 'gā je rerekoayi ete. A'eramū 'gā awau Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe je rereko tywerukaawamū. "Jejuu Kristu 'ga jane imome'u are nipo 'gā Paulo 'ga rerekou tyweaete ee", 'jau 'gā ajaupe. "A'eramū nipo janerera renuwa wayramū 'ga upe", 'jau 'gā ajaupe.

¹⁸ A'ere naani. Afutat je Jejuu Kristu 'ga mome'ua. Aipoa je maku'iu. 'Gā amū Kristu 'ga mome'ua esage jee. 'Gā amū te ajee je rereko tywer are etee ifuwet. A'ere a'ea miamū

'gā Jeju'i 'ga mome'ua je maku'i je mýina. Amumera 'gā Jeju'i 'ga mome'wau je poaawamū. Aipoa nanē wesageramū jee nū.

¹⁹⁻²⁰ Akwaap je pēje'ega monoa Jarejuwarete 'ga upe je ree. Aipoa je poat, je moy-wyrafena, je muekōēaina. 'Ga 'Agesagea je rerekou je poaa Jejui Kristu 'ga mome'waukaa 'gā nupe, 'gā nowase je rekoramū. Aipo are je teku'iramū te'ýina. Tejeupe ojeapo ma'era ma je aapesak te'ýina. Maran gatu nipo 'gā je rerekoi. Je rereko tywerete agawewi 'gā. A'etea je afutarete Jejui 'ga mome'ua te'ýina tekyjawe'em. Je manū re miamū ki 'gā tamuoryp Jejui 'ga je ree. Nanuara je afutat. Je manūe'emaue Jejui 'ga muorywa nanē esage jee nū. Je ree te 'gā 'ga muorywi. Nanuara esage jee. ²¹ Temanūme'ēwe je tekou Kristu 'ga remifutar imū etee mama'e apo futaa. A'ere, je manūa nanē futat esageramū jee. Temanū re tewau tekou 'ga pyri. 'Ga pyri je rekoa esage jee. ²² A'ere je 'gā tejukae'emamū je porowykyi tekou 'ga upe, 'ga rerowiarukaa 'gā amū nupe. Aipoa esage juejue futat jee. Māgatu nipo esage jee. ²³ Afutat futat je teoa Kristu 'ga pyri. Peu teoa je afutarete. Aipoa esage jee. ²⁴ A'ere pē nupe je rekoa nanē futat esageramū jee nū. Temanūme'ēwe je pē poaa. ²⁵ Ma'eramū 'ā je jerowiari tejeko are. Namanūi we nipo je. A'eramū nipo je pē poaa, pē mojemogyppygukaa etee te 'ga ree. 'Ga ree pejemogyppyg ire nipo pēē pejeku'iramū 'ga ree nū. ²⁶ Moromunepaw awi itaju awi temoir ire nipo je tewau pē pyri. A'eramū nipo pēē Kristu 'ga muorypa je ree, jaruete jereko are.

²⁷ Maran gatu nipo 'gā je jukawe'em. Maran gatu nipo 'gā je rerekoi. Maranamū nipo 'gā je jukau. Nakwaawi je. A'ere ki pēē je upe mama'e tywera jeapo re peko esage Kristu 'ga je'eg imū etee. A'eramū nipo je pē nesag ire pēneko esage kwaapa. Pē pyri tewawe'em nipo je pē nera renuwi. A'eramū nipo je Kristu 'ga ree pejemogyppyg are teapyakau. Majepēi 'yweteewara 'jawe pejemogy pejeporowykyau Jejui 'ga upe. Morogyta esage mome'wau 'ga nupe, Jejui 'ga rerowiarukaa 'gā nupe. A'eramū nipo je teapyakau pē nee. "Kwe pe 'gā oi Jejui 'ga ree morogyta esage mome'wau 'gā nupe, Jejui 'ga rerowiarukaa 'gā nupe", 'jau nipo 'gā pē mome'wau jee.

²⁸ Pēkyje awi Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā nui. Niporomutari nipo 'gā pē nee. A'ere kasi pēkyje 'gā nui ne. Ojewi pēkyje'emamū nipo 'gā 'jau ajaupe: "Nokyjei 'gā jane wi. Janeruwarete 'ga ree 'gā jemogyppygi ajemogyau. A'eramū 'gā okyjawe'em ajemogyau. 'Gā nipo Janeruwarete 'ga omono ojepyri. Jane nipo Janeruwarete 'ga jane mojenosōu wowase ae majatykaaw ipe", 'jau nipo pē nesakara 'gā ajaupe. Janeruwarete 'ga pē poapooa. Opājēa 'ga amut pē nupe, pē mogyjaukare'ema.

²⁹ Ymā Janeruwarete 'ga pē mū'jāu Jejui 'ga ree pē mojemogyppygukaa rakue. 'Ga 'ā pē mū'jāu Kristu 'ga upe mama'e apoawamū. Kristu 'ga ree nanē nipo 'ga rerowiare'ema 'gā pē nerekou tyweaeete nū. ³⁰ 'Awamū futat nipo 'gā pē nerekou tyweaeete, 'ga rerowiarāmū, je 'jawe futat. 'Gā nipo pē nerekou tyweaeete agawewi. A'etea ki pejemogy majepēi 'yweteewara 'jawe, Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe. Pē pype je rekoramū Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā je pyyka je nupāu je munepa. A'eramū ako pēē je rereko tywera resaka ikue. 'Awamue nanē 'gā 'ā je rerekou tyweaeete nū, Jejui 'ga mome'u are futat nū. Aipoa are nanē pejeapyakau nū. A'etea je napoiri futari 'ga mome'u awi. 'Awamū pēē je 'jawe futat peko tywerete 'ga ree.

2

Jejui Kristu 'ga eteete ma'ea

¹ Jejui Kristu 'ga ree pejemujari ikue. A'eramū ki pēē pejemouaga mama'e upe. 'Ga futat pē mouagakat mama'eay upe. Iporomutat 'ga pē nee. A'eramū pejepy'a'wre'emamū pejememogyau. Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē nerekou. A'eramū pēē majepēi 'yweteewara 'jawe pejememogyau mama'e are. Pejememuaēma pejejee. Pejepy'ata'waramū pejejaupe. ² Pejejekoty'aa pejejee. Jejui 'ga iporomutat pē nee. A'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejejee pejejee 'ga poromutara 'jawe. Pejejopooa mama'e apo are. Majepēi 'yweteewara 'jawe ki pejememogyau. Aipo aporamū pēē je maku'i. Nitywi mama'e mū je maku'iu aipoa apyraapa. ³ Pejemaku'i etee kasi ne. Mama'e apou pejejamaku'iu a'jea futat. Pejerowiaraip kasi pejejee etee ne. Aipoa nia'wryi pē nupe. Pejomopojekuka esageukat etee ki pejejaupe. ⁴ Pejejea'are'emamū nanē pejemifutar are etee nū. Pejejuemifutar are nanē ki pēnea'at nū.

⁵ Jejui Kristu 'ga remiayuwamū pejememogyau ki 'ga 'jawe futat pejemogy. Naojee etee rūi 'ga rea'aramū rakue.

⁶ Ymā we te 'ā Kristu 'ga rekoiki rakue.

Ywy apoe'emaue 'ga rekoiki rakue.

'Uwarete 'ga 'jawe futat 'ga rekoiki.

A'ere 'ga ne'i: "Tako ene 'jawe etee futat namutamutat 'jau", 'jawe'em 'ga 'Uwa 'ga upe rakue.

⁷ Wemifutar imū etee futat Kristu 'ga ruri ojemu'jaga kūima'eramū.

Kūjā ēē ra'yramū 'ga 'ua ēē upe rakue.

Opojeuwa 'ga ejaa inuga ywag ipe rakue.

'Uwarete 'ga 'jawewar awi 'ga uēma'i ra'ne.

A'ere te 'ga jeywri jupe rakue nū.

'Au 'ga ruri 'Uwarete 'ga upe mama'e apoaramū rakue.

⁸Nojerowiaraiwi 'ga ojee etee.

Nuapoi 'ga mama'ea wemifutar imū etee.

'Uwarete 'ga remifutar imū te 'ga mama'e apou akou.

'Uwa 'ga je'ega 'ga wenup katu katu.

A'eramū 'ga awau amanūmū.

'Ypeywar are opokutugamū miamū 'ga 'Uwarete 'ga remifutar imū etee 'ga jejukaukari 'gā nupe rakue.

Mama'e tywera apoara 'jawe Kristu 'ga manūi 'ypeywar are.

⁹A'eramū 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa etee rakue nū.

A'eramū 'ga 'ga monou, 'ga mojeupirukaa ywag ipe ojeypri rakue nū.

A'eramū 'ga 'ga mogou 'wyriarareteramū janee.

Ipojeuwipyramū 'ga mogou najuejue etee 'gā apyraapa.

¹⁰A'eramū nipo anure najuejue etee futat 'gā wapyka wenupy'āu Kristu 'ga rowase, 'ga muorypa.

Ywagipewara 'gā, ywy pewara 'gā, amanū ma'efera 'gā.

Mīmera 'gā juejue nipo wapyka wenupy'āu 'ga muorypa anure.

¹¹'Ga resakawe nipo 'gā 'jau 'ga upe:

“Ene te 'ā 'wyriararetea oree”, 'jau nipo 'gā Kristu 'ga upe.

“Orejaretea 'ā ene”, 'jau nipo 'gā 'ga upe, 'ga resakawe.

Aipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga ra'yr are.

Pejemogy esage 'ga rerowiare'ema 'gā pype

¹²⁻¹³Pēē 'ā jejekoti'aawaretea. A'eramū ki pēē Jarejuwarete 'ga je'ega renupa. Pejejepype je rekoramū ako pēē enupa ikue. A'eramū pēē 'awamū aipo 'jawerimū 'ga je'ega rerowiaa pejejemogyau pejejepyri je reko'e'emamū. Aipoa je afutarete te'yina. Janeruwarete 'ga jane poaa mama'e apou wemifutar imū. Wemifutar imū mama'e are janerea'ar are nanē 'ga jane poaa nū. Opājēa 'ga imua pē nupe ojee pē mojemogypygukaawamū. Wemifutar imū mama'e apoukaawamū 'ga opājē muri pē nupe. A'eramū ki pēē pejejekatu'oka 'ga upe, 'ga muorypa. Pejea'gu ki mama'e tywera apo awi.

¹⁴Mama'e apou we kasi peje'egay pejejemogyau ne. Pejejamuewe'em nanē mama'e apo are nū. ¹⁵Aipo apoe'em ire nipo pēē pejesageramū pejejemogyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū nipo nitywi pē mojenosiara. Jarejuwarete 'ga ra'yr futat pēē. A'eramū ki 'ga 'jawerimū futat peko, 'ga rerowiare'ema 'gā pype pejejemogyau. Mama'e tywera etee 'gā wapo. A'ere pēē na'gā 'jawe rūi. Sā'ā jaytata renya ppytunaiwa pype. Ypytunimū etee 'ā jaytata renya ojesaka. Nan tee pejemogy. Mama'e tywera apoara 'gā pype pejemogyramū pē nesakara 'gā pē nesage resaka. Sā'ā 'yē'ē raapara 'gā jaytata are etee wape kwaawa. Nan tee pejemogy 'gā pype. ¹⁶Ojeupe pēē Jejui 'ga mome'u re 'gā Jarejuwarete 'ga rape kwaawi. Jarejuwarete 'ga je'ega renuw ire 'gā nanē ajemogyau namutamutat 'ga pyri. Aipoa pēē iapo re Kristu 'ga ruaw ipe jeku'iramū tekou pē nee. A'eramū nipo je 'jau Jejui Kristu 'ga upe: “Naakotee rūi ako je Firiaposi pe ikue. Peu tekou je ene mome'ui 'gā nupe ikue. A'eramū 'gā ene rerowiaa etee te”, 'jau nipo je 'ga upe, 'ga ruaw ipe.

¹⁷“Anurenure'i nipo 'ga rerowiare'ema 'gā je jukai, jery reko'woka”, 'jau je tejeupe. Jemanūa nipo Janeruwarete 'ga muorypa. Sā'ā janyepy 'gā wyro'o monoa Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypawamū. Y'waya 'gā 'ā imonou eko'woka ee. Aipo resag ire Janeruwarete 'ga aku'iramū 'gā nee. Nan tee futat nipo 'gā jery reko'woka. Aipo resag ire nipo Janeruwarete 'ga aku'iramū je ree. “Nopoiri futari 'ga je rerowiar awi” 'jau nipo 'ga ojeupe aku'iramū je ree.

Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga rerowiaa etee te. Pēē 'ga rerowiara nanē 'ga muorypa nū. Sā'ā 'ga ekōēāja ojeupe mama'e mur are rakue. Nan tee 'ga rekōēājamū jane ree werowiarāmū. A'eramū je Kristu 'ga mome'u are tejuka re tejekōēājamū ee. ¹⁸A'eramū ki pēē nanē pejejekōēājamū je manū are nū, pejejemogyau je pyri nū.

Timoteo 'ga

¹⁹Timoteo 'ga ree jeporomonoweramū pē pyri. Jarejararete 'ga aipo futar ire nipo je 'ga monou pē nesaka. Pē nesag ire 'ga tut pēnera mome'wau jee 'jau. A'eramū nipo je tejekōēājamū 'ga pēnera reruramū. ²⁰'Ga tee futat ojejuka pē nee je 'jawe, pē nee jejejuka 'jawe. Opota'waramū 'ga pē nee je 'jawe. ²¹Tekotee 'gā ojee tee 'gā jejukai. Ojee 'gā wea'aramū. Jejui Kristu 'ga porowyky are 'gā wea'are'emamū. ²²A'ere Timoteo 'ga nanarūi.

Aipoa pekwaap. Sã'ã 'gã na'yra 'ga 'uwa 'ga poaara. Nan tee futat Timoteo 'ga rekoï jepoirünamũ, Jejuï 'ga porowyky apou je pyri. ²³ A'eramũ je pẽ nupe teporomonoweramũ 'ga ree. Tejereko kwaaw ire nipo je 'ga monou pẽ nesaka. ²⁴ Je nanẽ teoweramũ pẽ pyri nũ. Aipo futar ire nipo Jejararete 'ga, Jejuï 'ga, je muẽmukaa 'gã nupe, je monou pẽ pyri. 'Ga ree je jemogyppygi te 'yina.

²⁵ Epafrotitu 'ga nipo je amono imojewya pẽ nupe. Janerewirera 'ga. Pẽẽ 'ã 'ga mua 'au jejuu irũnamũ Jejuï 'ga mome'wau 'auwara 'gã nupe rai'i. 'Ga je poaa Jejuï 'ga mome'wau je 'jawe etee futat. Amumera 'gã erowiare'emamũ 'ga ojero'waro'wau etee futat imome'wau 'gã nupe je poaa. Mama'ea 'ga wapo jee nanẽ nũ.

²⁶⁻²⁷ A'ere 'ga jero'wui, amanũmũ werewi ai'i. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga jemuaẽmi jane ree. A'eramũ 'ga 'ga majarueteu ai'i nũ. Kwaiwete mama'ea wayramũ jee. Ipytu'ẽe'ema 'jawe futat te'ỹina. A'eramũ amunipo 'ã 'ga manũa je mu'arasirasiga rai'i. A'ere Janeruwarete 'ga jemuaẽmi je ree, je mu'arasigukare'ema. A'ere Epafrotitu 'ga pẽ nesaga'uwĩ. "Ga amũ nipo jekaruara mome'wau 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã ajemuaẽma ajemogyau je ree", 'jau 'ga opy'a'wyrãmũ pẽ nee. ²⁸ A'eramũ je 'awamũ 'ga monou futaa. 'Ga resaga nipo pẽ mopy'a'wyr'e'ema nũ. A'eramũ nipo je nanẽ tepy'a'wypawamũ pẽ nee. ²⁹⁻³⁰ Pejejeupe 'ga waẽmamũ pẽẽ 'ga mua pejejepype, pejejorywamũ. 'Ga 'ã Jarejararete 'ga rerowiara futat. A'eramũ 'ga janerewirera futat. Kristu 'ga upe oporowykyau 'ga amanũmũ werewi. 'Ga 'jawewara 'gã nee juejue ki pẽpojejuka esage. Nepejorarũ je pyri je poaa. A'eramũ 'ga 'ua je poaa pẽ nupe.

3

Peje'agu ki i'me ma'e 'gã nui

¹ Pẽẽ 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ pẽẽ 'ã jerenyra 'jawe 'jau. Pẽku'i ki pejejemogyau Jejuï 'ga ree. Pẽẽ 'ã 'ga remiayua. A'eramũ ki pẽẽ pejeku'iramũ pejejemogyau 'ga ree. Pẽ nupe tejemimome'ufer are je ka'arana kwasiaa nũ. A'ere imome'uu'jawa resageramũ jee. A'eramũ nipo pẽẽ imoka'jame'ema. A'eramũ pẽẽ ikwaapa pejejemogyau. ² Peje'agu ki Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tywer awi. 'Gã amũ awau kwe pewara 'gã mu'jau o'me are. "Judeu 'gã 'jawe imojewagipyre'era 'gã etee Janeruwarete 'ga remiayua. Imojewagipyre'emamũ pẽẽ na'ga remiayua rui", 'jau 'gã awau kwe pewara 'gã mu'jau ee. A'ere aipoa naa'jea rui. 'Gã 'me ate. Aipo 'jara 'gã ia'wyr'e'emamũ futat. A'eramũ ki pẽẽ 'gã nerowiare'ema pejejemogyau. ³ Naaeremiapofera rui ae katu'ok. Jejuï 'ga etee te ae katu'oka. Werowiaaramũ 'ga ae katu'oka. Jane futat 'ã Jarejuwarete 'ga remiayua. 'Ga rerowiaaramũ etee jane 'ga remiayua. Jane 'ã Jejuï Kristu 'ga ree jarejemogyppyka. A'eramũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua jatee janererekwaramũ. A'eramũ 'ga 'Agesagea Jarejuwarete 'ga muorywukaa jatee. A'eramũ jane jarejemogyau 'ga remiayuwareteramũ futat. Jejuï 'ga ree jane jarejemujaa.

⁴ Tejemiapofer are 'ga tekatu'og ire amunipo 'ã je tejee etee tejerowiaripa. A'ere je 'ã narowiari i'me ma'e 'gã je'ega. Je te amunipo 'ã ajerowiaraip tejee pejejee pejerowiaraiwa apyraapa. ⁵ Te'ar ire je majepeï tee morowykye'ema magwapa ikue. A'ere 'gã je mojewaka ikue. Je 'ã Israeu 'ga juapyrerãmũ futat. Judeu 'ã je. Pẽjamũ 'ga juapyre'era. Jeruwa 'ga judeua. Jey eẽ nanẽ judeua nũ. A'eramũ je judeureteramũ futat. Fariseuramũ je Moisesi 'ga je'ega renupa katu. ⁶ Jejuï 'ga rerowiare'emawe je tewau 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete ikue. "Jarejuwarete 'ga remifutar imũ je 'gã nereko tyweri", 'jau futatee je tejeupe ikue. A'eramũ je aipo apou. Judeurãmũ orojemiapoa tãmẽjẽ je iapou ikue. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ tee je mama'e aapo. "Nuapoi futari Paulo 'ga mama'e tywera", tejeupe 'gã 'e are amunipo 'ã je tejerowiaripa tejee.

⁷ A'ere je 'awamũ najemogyppygi mĩmer are. 'Awamũ je Kristu 'ga ete ikwaapa. A'eramũ mama'e ymanera wa'wyr'e'emamũ jee. Najemogyppygu'jawi futari je mĩmera mama'e are 'awamũ. ⁸ 'Awamũ Jejuï Kristu 'ga jejararetea. 'Ga remifutar imũ etee mama'e apoa je afutat. A'eramũ je 'jau: "Yty 'jawe futat jeremiapofer ymanera rakue", 'jau je. "Jejuï 'ga kwaawa etee esage jee", 'jau je tejeupe te'ỹina. ⁹ Kristu 'ga jewyramũ jane juejue 'ga rowase jarejatykau. Aipo 'ara rupi nipo je teporenuwaiwiweramũ "Esage 'ga jee", tejeupe 'gã 'e are. "Je rerowiat 'ga akou rakue. A'eramũ 'ga wesageramũ jee", 'jau nipo Kristu 'ga jee aipoa 'ara rupi. "Esage 'ga jee", tejeupe 'ga 'e are tewau te'ama teporenuwaiwiweramũ 'ga rowase. NaMoisesi 'ga je'ega renupara upe rui 'ga aipo 'jau. Naani. Werowiaaramũ jane upe futat 'ga aipo 'ga 'i. ¹⁰ Kristu 'ga ree etee jeporokwaawiweramũ. 'Ga manũ re Janeruwarete 'ga Kristu 'ga moferawi nũ. A'eramũ Kristu 'ga opãjẽretereteramũ akou. A'eramũ je tejeupe 'ga opãjẽ mura futaa. 'Au 'ga rekoramũ 'ã 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerekou tyweaete rakue. A'eramũ je 'ga ree tejereko tywera futaa tekou. 'Ga 'jawe tejereko tywera je ifutaa. A'eramũ je tekoweramũ 'ga 'jawe etee futat. "Nan pa 'ga manũ rayramũ rakue" 'ea je ikwaapa

'awamū. Nawemifutar imū rūi futat 'ga manūi. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee 'ga manūi. ¹¹ 'Ga 'jawe tekoa je afutat. A'eramū nipo 'ga je manū re je nanē je moferapa 'ga 'jawe nū. 'Ga pyri futat nipo je tewau teferaw ire tekou nakwaparimū ete rūi futat.

Mama'ea ki peapo 'ga remifutar imū

¹² Jejui Kristu 'ga je mogou wemiayuwamū okwaaparamū. A'ere je nakwaap katui we 'ga. Najereapyo katui we je 'ga 'jawe 'ga remiapo are. Anure te nipo jereapyo katuramū 'ga remifutara mama'e are. A'eramū te nipo je rekoī 'ga 'jawe futat. ¹³ "Nakwaap katui we je Jejui 'ga", 'jau je pē nupe, tejewireramū pē nupe, tejenyramū pē nupe. Nokoi we je 'ga 'jawe. A'ere je najerea'aru'jawi je tejemiapofer are 'awamū. Jejui 'ga kwaawa etee je afutat. Aipo are etee je tejea'aramū te'ŷina. 'Ga 'jawe tejekoram are tee jerea'aramū te'ŷina. ¹⁴ A'eramū je mama'e apou 'ga remifutar imū. Jejui Kristu 'ga ree etee je tejemogyppyka. A'eramū nipo je manūnamū 'ga je rerawau je mogou ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. Ojepyri je o re nipo 'ga 'jau jee: "A'jea futat. Jeremifutar imū etee mama'ea ereapo jee. Aipoa esage jee", 'jau nipo 'ga ojepyri je o re.

¹⁵ Jane 'ā 'ga rerowiaar ymaneramū janereapyoramū mama'e are. A'eramū jane aipo je'eawer imū jarejemogyau. Sikwaap katu 'ga 'jau, sa'e jarejaupe 'jau. Mama'e amutee 'ga amū iaporamū Janeruwarete 'ga 'ga mu'akwaapa. ¹⁶ A'eramū jane jarejemikwaawer imū jarejemogyau 'jau. Sietyg eme jarejemikwaawera 'jau. ¹⁷ Ymā ako ore pē mu'eī pēneko esage are ai'i. Jereko esagea nanē ako pēē esaka ai'i nū. A'eramū ki pēē je 'jawe pejejemogyau esage. Ore'eawer imū ako ma'e 'gā nanē pēē esaka nū. Pēneapyo ki ako esage ma'e 'gā nee. A'eramū pēē 'gā 'jawe etee pejejemogyau mama'e apou. ¹⁸ Ymā ako je mama'e mome'ui pē nupe ai'i. 'Awamū je imome'wau'japa nū. Tejaa'wau je imome'wau pē nupe nū. 'Gā amū wemifutara etee wapo akou. Jejui Kristu 'ga 'ā amanūmū 'ypeywar are agawewi jane katu'okawamā. A'etea 'ā 'gā amū nuapoi futari 'ga remifutara. Wemifutara etee 'gā wapo. A'eramū 'ā 'gā Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gā 'jawewara futat ajemogyau, 'jau je pē nupe. Ma'eramū 'ā je joo'oi te'ŷina 'gā nee. ¹⁹ Anure nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gā monou muku ojewi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe nipo 'ga 'gā monou. Wemifutar imū etee 'gā mama'e apou ojemaku'iu. Nojenosī 'gā wemiapofera tywer are. "Oresesage ore", 'jau futatee 'gā. Naea'ari 'gā Jarejuwarete 'ga ree. Wemifutar are etee 'gā nea'aramū, omama'e are etee, okaraemā are 'jau. ²⁰ A'ere jane nanarūi. Ywag ipe oo ma'erama futat jane. A'eramū jane Jarejararete 'ga rura rapesaka jarejemogyau. Anurenure'i nipo Jejui Kristu 'ga ruri ywag awi. A'eramū jane jarekatu'okara 'ga rura rapesaka jarejemogyau. ²¹ 'Ua nipo 'ga jane mu'jagi oje'jawewaramū futat. Janeretea miamū nipo 'ga imu'jaga oma'e 'jawe. A'eramū nipo jane 'ga 'jawe futat jaremanū'jape'ema. Opājē mū 'ga mama'e apou wemifutar imū. Opājē mū nanē nipo 'ga jane mu'jagi oje'jawe nū.

4

'Gā neko are 'gā mu'akwaapawet

¹ Anure nipo 'ga jane rerawau jane mogyau ojepyri. A'eramū ki jane jarejemogyau esage 'ga upe.

Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe 'jau. Pēē 'ā jejekoty'aawa. A'eramū je teku'iramū pē nee. Tejerowiaa pē nee te'ŷina. Jeparuesagiweramū te'ŷina pē nee numiamū. A'ere je nooarūi we pē nesaka. A'eramū je 'jau pē nupe: Jejui 'ga ree ki pejemogyppyk pejejemogyau, 'jau je pē nupe. Pejejemujaa Jarejararete 'ga ree.

² 'Awamū je pē mosī mama'e awi. Ewotia ēē upe, Sitiki ēē upe nanē je 'jau: Au'je ki pejejamue re. Pēta'wa ki pejejaupe. Pēē 'ā Jarejararete 'ga rerowiaara. A'eramū ki pēē majepeī tee tup ma'e 'jawe pejejemogyau 'ga upe. ³ A'eramū je 'jau enee, tejepyri oporowyky ma'eramū enee: Epoat 'gā 'gā mopota'wau ajuee, 'jau je enee. Aipoa kūjā, Kremēti 'ga, ajepeja 'gā. Mīmēra 'gā juejue oporowyky Jejui 'ga upe, 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. 'Gā nera Janeruwarete 'ga okwasiat oka'aran are ywag ipe rakue, Jarejuwarete 'ga pyri ajemogy ma'e 'gā 'jawa ka'aran are rakue. A'eramū nipo jane juejue jarewau peu jaremanū re. A'eramū ki ene aipoa kūjā 'gā mota'waukaa ajaupe.

⁴ Pēē 'ā Jarejararete 'ga rerowiaara. 'Ga ree 'ā pejejemujaa pejejemogyau. A'eramū ki pejeku'iramū 'ga ree, pejeojere'emamū. A'eramū je aipo 'jau'japa pē nupe. Pe'je pejeku'iramū 'ga ree.

⁵ Anurenure'i nipo Jarejararete 'ga jewyri nū. A'eramū ki pēē pejepota'waramū tekotee 'gā nee najuejue etee. ⁶ Kasi pēpy'a'wyt mama'e are ne. Jarejuwarete 'ga upe ki pejeje'ega pemono mama'e are pejejemogyau. Pejejemifutara ki peenūi 'ga upe. Pejejeupe 'ga remimurer are ki pēnea'at. "Ene te 'ā eneresage jee. Jeremifutara eremut jee", pe'je ki 'ga upe, 'ga muorypa pejejeupe imuripyrer are. ⁷ Aipo apo re 'ga pē mopy'a'wyre'ema mama'e are. Mama'e are jarejea'aramū jarepy'a'wyramū ee. A'ere ojeupe mama'e are

jane je'egamū 'ga jane mopy'ata'wai. Jejui Kristu 'ga ree ako pejemujat ikue. A'eramū 'ga jane mopy'ata'wau mama'e are. 'Ga rerowiaare'ema 'gā naeapoyoi aipo are. "Maran tete 'gā nipy'a'wryi mama'e are?" 'jau nipo 'gā ojeupe jane resag ire.

⁸ A'eramū je 'awamū pē mu'akwaapa. Mama'e tywer are kasi pēnea'ar ine. Mama'e esage are etee ki pēnea'at pejejemogyau. Mama'e a'je are te ki pēnea'at pejejemogyau. 'Gā amū nee pēnea'aramū kasi 'gā nemiapo tywer are etee pēnea'ar ine. 'Gā nemiapo esage are nanē pejejea'aramū nū. 'Gā 'eawer imū 'gā nemiapo esage are ki pēnea'at. 'Gā 'me'em are etee ki pēnea'at. Ajaupe 'gā nemiapofer esage are te ki pēnea'at. Jarejuwarete 'ga remifutar imū 'gā nemiapofer are pēnea'at. Ajuee 'gā pota'wa are ki pēnea'at. Mīmer are etee ki pēnea'at pejejemogyau, pejejee pejejea'aramū. Pejemu'e pejejuemiapofer esage are pejejemogyau. ⁹Pejejeupe je 'eawer imū etee mama'ea peapo. Pejejeupe jeremiesaukar imū nanē pēē iapou nū. Jereko esagea ako pesag ai'i. A'eramū ki je 'jawe pejejemogyau. Aipo apo re nipo Janeruwarete 'ga rekoi pē pype, pē mopy'a'wrye'ema oje'jawe.

Paulo 'ga aku'iramū 'gā nee

¹⁰ Jarejararete 'ga ree je jemujari. A'eramū je tekū'iramū tekou 'ga ree. 'Awamū 'ā pejejea'aramū je ree rai'i nū, mama'e mua jee rai'i nū. Ymā ako mama'ea nepemuri jee ikue. A'ete ako pēē pejeporomutaramū pejejemogyau je ree ai'i. Aipoa je akwaap. ¹¹⁻¹² "Ma'eramū sipo 'gā mama'e mure'ema jee", 'jawe'em je pē nupe. Mama'e tywamū miamū jerekōēājamū te'ŷina. Mama'e tywe'emamū miamū tejekōēājamū te'ŷina. Tejekōēāi are tejemu'jau ikue. Tejemi'uram kwajamū jerekōēājamū. Tejemi'urame'emamū miamū je tejekōēājamū te'ŷina jepi. ¹³ Jejui Kristu 'ga je mopājēu mama'e are. A'eramū je tejemouaga mama'e upe.

¹⁴ A'ere pēporoywera resageramū jee. Mama'eay upe jeruaga pype pēē mama'e mua jee. Epafrotitu 'ga nanē pēē imua jee. Aipoa esage jee. ¹⁵ Firiaposi pewaramū pēē mama'e mua jee Jejui 'ga je imome'u ppyrauwe ako ikue, Masetoni wyy pe je tekou Jejui 'ga mome'wau ikue. Pe awi je oramū ako pēē ka'aranūū mua jee ikue. Pēē etee ako mama'e mua je poaawamū ikue. ¹⁶ Anure ako pēē Tesarūn ipe je rekoramū mama'e mua jee ikue nū. A'ere ako pēē imuru'japa jee ikue nū, je ifutaramū ikue. ¹⁷ Napesagi je pēē tejeupe mama'e mura te'ŷina. A'ere je "mama'ea je upe 'gā imuramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi 'gā nupe" 'e kwaawi. A'eramū je tejekōēājamū pēporoywer are. ¹⁸ Pēporoywera reruara 'ga, Epafrotitu 'ga, ka'aranūū muapap jee. Tekotee 'gā nanē mama'e mua jee nū. Kwaiwete 'gā jeremifutara apyraapa imua jee. A'eramū wemyreramū jee. Ojeupe mama'ea pēē imuramū Janeruwarete 'ga worrywamū pē nee. Nan tee futat 'ga worrywamū je upe pēē mama'e muramū. Sā'ā 'ga rorywa jany kasiga rapy are rakue. Nan tee futat 'ga rorywamū ee. ¹⁹ Mama'ea ako pemut jee ai'i. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e mua pē nupe mama'e pyu pētywe'emamū. Jejui Kristu 'ga mama'e jararetea. 'Ga futat pēē erowiaa pejejemogyau. A'eramū 'ga Ruwarete 'ga pē nupe mama'e monoa atee pawe'emamū futat.

²⁰ Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwarete. A'eramū ki jane 'ga muorypa. "Ene te 'ā eneresage ekou", 'jau ki jane 'ga upe. "Ene te 'ā Oreruwaretea, ki Ku'jyp. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawewara", 'jau ki jane Jarejuwarete 'ga upe.

²¹ Teje'ega je omono Jarejuwarete 'ga remiyuwa 'gā nupe juejue 'gā futaa. Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gā. Janerewirera 'jawewara 'gā je pyriwara 'gā nanē oje'ega monou pē nupe pē futaa nū. ²² Janeruwarete 'ga remiyuwa 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa. Roma pewara 'gā 'wryiararete 'ga roga pype oporowyky ma'e 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā oje'ega monou pē nupe akou pē futaa.

²³ Jarejararete 'ga Jejui Kristu 'ga resage pē nerekoa je afutat.

Kweramū etee futat jeje'ega pē nupe.

Korosi

'Ga amū awau Jejuu 'ga mome'wau Korosi pewara 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete. A'ere tekotee 'ga oi 'gā mu'jau tywet. A'eramū Korosi pewara 'gā amū opoia Jejuu 'ga rerowiar awi. 'Gā nera renuwamū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe. "Pejewyt Jejuu 'ga rerowiaa upe. Peпоit kasi 'ga rerowiar awi ne. 'Ga etee jane katu'ok, jane mogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū. A'eramū pēē pejeпоire'ema 'ga rerowiar awi" 'jau 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa Paulo 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe 'gā mu'akwaapawamū rakue.

¹ Je Pauloramū Jejuu Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā te 'ga je monoi omome'wawamū kwe pewaramū pē nupe ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imū 'ga je mogoi ikue. Timoteo 'ga, janerewirera 'jawewara 'ga ako 'au je pyri. ² Ka'arana je akwasiat imonou Korosi pewaramū pē nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe. Jejuu Kristu 'ga rerowiaara 'ā pejemogy. 'Ga ree pejejemumar ire 'ā pēē pejejemogyau orerewirera 'jawewaramū. Kūjāmeramū pēē pejejemogyau orerenyra 'jawewaramū.

Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea futat. 'Ga resagea pē nerekoa je afutat. 'Ga pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

³ 'Ga upe oroje'ega monou pē nee jepi. "Ene te 'ā eneresage, ki Ku'jyp", 'jau ore 'ga upe jepi. "Enera'yrarete 'ga, Jejuu Kristu 'ga Orejararetea futat. Ene futat 'ā 'ga rerowiarukaa Korosi pewara 'gā amū nupe rai'i. A'eramū ore ene muorypa 'gā nee", 'jau ore 'ga upe jepi. "Au'jete erejerowiarukat Korosi pewara 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe jepi.

⁴ 'Gā amū 'ua pē mome'wau oree. "Korosi pewara 'gā Jejuu Kristu 'ga werowiat ajemogyau a'jea futat", 'jau pē nesakarera 'gā pē mome'wau oree. "Ojejuka esage pāwē etee futat 'gā Jarejuwarete 'ga remiayuwamū ajuee", 'jau 'gā pē mome'wau oree ai'i. ⁵ 'Ga amū 'ā awau Jejuu 'ga mome'wau pē nupe rakue. "Jejuu 'ga amanū janetywera moiawamū rakue, jane katu'okawamū rakue. Werowiaaramū 'ga anure jane rerooi jane mogyau ojepyri", 'jau 'ga pē nupe rakue. Jejuu 'ga rera renupa ypy we pēē 'ā 'ga rerowiaa rakue. Aipoa morogyta esagea a'jea futat. A'eramū pēē ojepyri 'ga pejejeroo rapesaka pejejemogyau. Ojepyri jane oramū 'ga mama'e esage mua janee. Aipo rapesaga pē mojemogyppygukaa etee te Jejuu 'ga ree. 'Ga pyri pēo rapesaga 'ga rerowiaara 'gā nerekoukaa esage pē nupe. ⁶ Jejuu 'ga rera 'ā okwasi'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū 'ā Jejuu 'ga rerowiaaramū jane jarejemomytuna jarejemogyau. 'Ga rerowiarāmū jane 'ā 'ga je'ega renupa, mama'e esage apou 'ga remifutar imū. Pēē nanē 'ā Jejuu 'ga rera renupawe 'ga rerowiaa rakue nū. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'tea Janeruwarete 'ga ajemuaēma jane ree. A'eramū 'ga wa'yra 'ga mua 'ga jukaukaa jane katu'okawamū rakue. Aipo are pejejeapyorauwe 'ā pēē 'ga rerowiaa rakue. ⁷ Epafraasi 'ga futat awau pē mu'jau ee rakue. Epafraasi 'ga Jejuu 'ga upe oreporowyky irūa futat. Orejekoty'aawarete 'ga futat jepi. Jejuu 'ga upe oporowyky ma'e 'ga futat. Ore 'jawe futat 'ga Kristu 'ga mome'wau pē nupe rakue. A'jea futat 'ga 'ea. ⁸ 'Ga futat 'ut 'au ore pyri pē mome'wau oree ai'i. "Korosi pewara 'gā amū Jejuu 'ga werowiat ajemogyau", 'jau 'ga oree ai'i. "Janeruwarete 'ga 'Agesagea ajafutarukaa 'gā nupe 'gā jemogyramū", 'jau 'ga pē mome'wau 'ua oree ai'i.

⁹ A'eramū ore 'ga orojeupe pē mome'uramū taetu oroje'ega monou arakou Jarejuwarete 'ga upe pē nee. "Emueapyo 'gā ejemifutar are, ki Ku'jyp", 'jau ore 'ga upe pē nee. "Mama'e are ene 'gā mu'akwaawukaa E'agesage pyu", 'jau ore 'ga upe pē nee. ¹⁰ Aipoa 'ga iaporamū nipo pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat, pejejemogyau esage nipo 'ga remifutar imū futat. A'eramū nipo 'ga aku'iramū 'ūina pē nee. Pejejenosōue'em nanē nū. "Epoar iki 'gā mama'e esage apou", 'jau ore arakou 'ga upe pē nee. "Ejekwaawukat 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe pē nee. ¹¹ Janeruwarete 'ga pājērete. A'eramū ore 'jau 'ga upe: "Epājēa emut 'gā nupe. A'eramū 'gā wuagamū mama'eay upe", 'jau ore 'ga upe. "A'eramū 'gā opoire'ema ene rerowiar awi", 'jau ore 'ga upe oroje'ega monou pē nee. A'eramū pēē pejejekōējamū etee futat pejejemogyau, pejejeupe mama'eay jesaukaramū miamū. ¹² Pēku'i te ki pejejemogyau pejejeupe 'ga remimurama rapesaka. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga pē mū'jau pē mogyau wemiayuwamū rakue. A'eramū 'ga mama'e esage m'yina gatu peu ojepyri pē nupe. A'eramū ki pēē 'ga muorypa pejejeupe 'ga remiapofera resag ire. Anure nipo jane oi 'ga pyri. Peu nitywi futari ypytuna. Nitywi futari mama'e tywera. Peu futat 'ga mama'e esage m'yina gatu janee. ¹³ Jane katu'ogamū 'ga jane mū'jau mama'e tywera apoara 'gā nui rakue, jane mueateu mama'eukwaawa 'wyriara remiayua 'gā nui rakue. 'Ga futat jane mogyau wa'yra 'ga remiayuwamū, wemifutararete 'ga remiayuwamū. ¹⁴ 'Ga remifutararete 'ga futat ako 'ga ra'yra 'ga amanūmū janetywera mepyawamū 'Uwarete

'ga upe janee rakue. A'eramū 'agamū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, jane ifutaramū. A'eramū 'ga wa'yra 'ga remiayuwamū jane mogyau.

Jeju Kristu 'ga

¹⁵⁻¹⁷ Niesagi we jane Jarejuwarete 'ga. A'ere 'ga ra'yrate 'ga, Kristu 'ga ruri 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee rakue. 'Uwarete 'jawe futat Jeju Kristu 'ga. A'eramū jane Jeju Kristu 'ga resag ire 'ga Ruwarete 'ga ree jarejeapyoramū. Jeju Kristu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yratea futat. Eete 'ga wemiapofera apyraap. Mama'e apo enunewe Jeju 'ga akou 'Uwarete 'ga pyri futat rakue. A'eramū 'ga Ruwarete 'ga mama'e apoukaa 'ga upe rakue. Ywaga pypiat, ywy pypiat, ae upe esaukaripyt, ae upe esaukaripyre'em, ywagipewara 'gā, ywagipewara 'gā 'wyriara 'gā. Mīmera 'gā Janeruwarete 'ga iapoukaa Jeju 'ga upe rakue. A'eramū 'ga 'ga futat imogou 'ga remiapofera mama'e jarareteramū. 'Ga mama'e apo'em ire amunipo 'ā nitywi futari mama'ea. Nojeuw ekoetei mama'ea rakue. 'Ga futat mama'e apou rakue. A'eramū mama'ea ajemogyau 'ga remiapofer imū etee futat. Ojee 'ga jejukae'ema 'jawe mama'e jemogyi. A'ere 'ga jejukai futari ee ijemogyramū. Opājē mū 'ga mama'e mogyau. ¹⁸ Kristu 'ga akou 'wyriaramū janee ojee janejemogyppygāmū. 'Ga futat jane mogyau rakue. Amanū re 'ga oferapa ete rakue nū. 'Ga futat 'ā oferaw ypy ypy ma'efera. Namanū 'jawi futari 'ga. A'eramū 'ga eteete ma'eramū akou.

¹⁹ Ymā ymā we te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Teja'yra 'ga tomogo teje'jawe etee futat 'jau", 'jau 'ga rakue. A'eramū 'agamū Kristu 'ga 'Uwarete 'ga 'jawe etee futat akou. ²⁰ Wapo ppyramū 'ā mama'ea wesageramū futat rakue. A'ere aeypy 'gā nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū 'gā mama'e motywerukaa 'agamū rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau rakue: "Teja'yra 'ga je omono ywy pe, 'ypeywar are amanū ma'eramū", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga owy reko'wogukaa 'gā nupe mama'e tywera mepyawamū jee", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Tamojenosimāp 'gā tejee 'jau nū kwy", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'agamū Kristu 'ga 'ua ywy pe amanūmū jane katu'okawamū rakue. Amanūmū 'ga mama'e mojewyapap 'Uwarete 'ga upe nū. Ywag ipe ajemogy ma'e, ywy pe ajemogy ma'e. Mīmera 'ga imojewyapap 'Uwarete 'ga upe rakue. Anure nipo 'ga akou 'wyriarareteramū 'ga wemimurera mama'e upe nū.

²¹ Ymā 'ā pēē nanē nepēa'wyri Jarejuwarete 'ga upe rakue. Mama'e tywera etee futat 'ā pēē iapou pejejemogyau ra'e jepi. Mama'e tywera etee futat pēnea'awa pejemogyramū ra'e jepi. A'eramū pēē 'ga ree iporomutare'emamū te futat pejejemogyau rakue. ²² A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga pē mota'waukari ojeupe wa'yra 'ga manū are. Jeju 'ga ry pyu futat 'ga pē pireita pētywer awi. A'eramū 'ga 'awamū werowiaaramū pē mujarukaa ojee. Anure nipo 'ga pē nerawau ojeypyri. Kristu 'ga pētywera omoit pē nui. A'eramū nipo pēē Jarejuwarete 'ga rowase pejeje renošoue'em futat. Nitywi futari nipo "ga nia'wyri" 'jara 'ga amū. A'eramū pēē pejejesageramū pejejemogyau 'ga upe. ²³ Kristu 'ga rerowiar awi pejepeire'em ire pēē pejejenosōue'em 'ga rowase pejeje awi. A'eramū pēē 'ga rerowiaa tāmējē pejejemogyau. 'Ga ree pejejemogyppyg ire pejejeate'emamū futat 'ga rerowiar awi. Sā'ā 'oga rupaa'mywa oypytyt ire, i'are'ema futat. Nan tee futat pēē. Kristu 'ga ree pejejemogyppyg ire pejepeire'ema futat 'ga rerowiar awi. Jeju Kristu 'ga mome'u renupa ypy we pēē 'ga rerowiaa. "Janeruwarete 'ga werowiaara 'gā omogy anure ojeypyri oo ma'eramū futat" 'ea pēē erowiaa. 'Ga rerowiar ypyrauwe Janeruwarete 'ga pē mogyau ojeypyri oo ma'eramū futat. A'eramū ki pēē Jeju 'ga rerowiarawū pejepeire'ema futat 'ga rerowiar awi. ('Ga rerowiar awi opoit ma'e 'gā nooi futari 'ga pyri anure.) 'Ga ree morogyta esage mome'u mokwasi'wau kwe pewara 'gā nupe. Je nanē Kristu 'ga ree morogyta esage mokwasi'wara futat kwe pewara 'gā nupe nū.

Paulo 'ga porowyky

²⁴ A'ere judeue'emamū pē nupe Kristu 'ga mome'u rayramū jee. Pejejeupe je Jeju 'ga mome'uramū ako pēē judeue'emamū je nupānupāu, je jukawaipa ako ikue. A'etea 'ā je teku'iramū etee futat tekou tejereko tywer are ikue. Wayrūnamū agawewi te 'ā Kristu 'ga jane katu'okawamū rakue. A'etea jane 'ga rerowiaaramū jarejayrūnamū wējēmū futat nū, 'ga rerowiarukaawamū 'gā nupe nū. Najanerayrūmawi we jane 'ga rerowiaarama 'gā nū. ²⁵ Ymā te Janeruwarete 'ga je mogoi judeue'emamū pē nupe oje'ega mome'wawamū ikue. "Ere ewau je mome'wau judeue'ema 'gā nupe ekou, 'gā mu'jau jeporogytafer are. Emu'epap 'gā ewau je'eawer are", 'jau 'ga jee ikue. A'eramū je teporopariweramū pē nee. Aporowyky je tekou pē nupe. ²⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga namueapyoi aeypy 'gā wemiaporam are rakue. A'eramū aeypy 'gā weapyoe'emamū ee. "Anure je judeue'ema 'gā nanē ikatu'oka nū" 'e are 'gā weapyoe'emamū rakue. A'ere 'ga 'awamū wemiayuwamū jane mueapyoi ee. ²⁷ Wemiayuwamū 'ga jane mueapyou wemiapo are. Judeue'emamū pē nupe nanē Janeruwarete 'ga mama'e esage apoukaa wa'yra 'ga upe nū. Werowiarawū Jeju Kristu 'ga jane mujaa ojee. Judeue'emamū nanē 'ga pē mujaa ojee werowiarawū.

A'eramū nipo 'ga “anure ojee ojemujat ma'efera 'gā nerawau ywag ipe ojepyri” 'e are jane mueapyou.

²⁸ A'eramū ore arawau kwe pe Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe ai'i. 'Ga rerowiaara 'gā ore imu'jau, imu'akwaapa 'ga remifutar are ai'i. Mama'e tywera apo awi nanē ore 'gā mu'akwaapa nū. Janeruwarete 'ga ore mu'akwaapa 'gā mu'jawamū. A'eramū ore 'gā mu'jau ee ai'i. Anure nipo ore Jarejuwarete 'ga rowase 'gā nesaukari 'ga upe: “Koromū ore Jejuu Kristu 'ga rerowiaara 'gā mu'ei ikue. Werowiat 'gā 'ga a'jea futat ajemogyau”, 'jau nipo ore 'ga upe, 'gā nesaukaa. A'eramū ore 'awamū 'gā mu'jau 'ga ree ai'i. ²⁹ Ma'eramū 'ā je najeojeri futari tekou, Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. Kristu 'ga opājē mua jee, ojeupe je moporowykyaukaa. A'eramū je 'ga pājē mū teporowykyau tekou 'ga upe.

2

¹ Afutat je pēneapyoa teporowyky are. Tejesakare'emamū pē nee miamū teporowykyau tekou. Korosi pewaramū pē nee, Laodiceja pewaramū pē nee, ajepeja tejesakare'ema 'gā nee. Mīmeramū pē nee je porowykyi tekou kwaiwete. ² Nanuara jeporowyky je rekoa pē nupe: Jejuu 'ga ree pē mojemogyppygukaawamū, pejejuue pēporomutat pejemogyawamū, majepeu 'yweteewara 'jawe pē mogyawamū. Majepeu 'yweteewara 'jawe pejemogyaramū pēē pejomojemogyppygukaa Jejuu 'ga ree. Mīnamū jeporowyky je rekoramū pē nupe. Jarejuwarete 'ga je'eg are je pē mu'jau. A'eramū nipo pēē 'ga 'eawer are pejejeapyo re 'jau: “A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega”, 'jau nipo pēē, pejejeapyoramū a'jea futat 'ga je'eg are. Ymā te 'gā naeapoyi Jarejuwarete 'ga 'eawer are rakue. A'ere 'awamū janereapyoramū 'ga 'eawer are. Kristu 'ga ree 'ga 'i rakue. ³ Kristu 'ga te aje 'ā jane mueapyou 'Uwarete 'ga 'eawer are, 'ga remikwaaw are. Nitywi futari 'ga remikwaawe'emamū. Janereapoyi futari jane 'ga remikwaawa mama'e are. A'ere Kristu 'ga ikwaawi. A'eramū 'ga jane mueapyou ee. Ojee ymāwarera 'gā neapoye'emawer are 'ga jane mu'akwaapa. A'eramū 'ga 'agamū jane mueapyoukaa ee.

⁴ Aipoa je amome'u pē nupe, 'gā amū 'me rerowiarukare'emawamū pē nupe. Perowiat kasi 'gā amū 'mea ne. Peenup katu ra'ne ki 'gā je'ega. Kasi a'e pe pejemoryteeukat 'gā nupe ne. Esage ma'e 'jawe futat nipo 'gā je'ega numiamū. A'ere o'meramū te 'gā 'i. A'eramū pēē 'gā nerowiare'ema pejejemogyau. ⁵ Muku agawewi je rekoī pē nui. A'etea je tejea'aramū tekou pē nee. A'eramū je pēē 'gā 'me rerowiara futare'ema. Jejuu 'ga ree pejemogyppyga te je muoryp. Majepeu 'yweteewara 'jawe nanē pejemogya nū, Kristu 'ga pēē erowiara. Mīmera je muoryp je mogou.

Kristu 'ga ree jane jemujari

⁶ 'Awamū 'ā pēē Jejuu Kristu 'ga rerowiaa rakue. “Ene 'ā orejararetea”, 'jau pēē 'ā 'ga upe rakue. 'Ga ree ojemujat ma'eramū pejemogy 'awamū. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage 'ga je'eg imū etee futat. ⁷ Ymā te 'ā Epafrasi 'ga pē mu'ei Jejuu 'ga ree rai'i. A'eramū pēē Jejuu 'ga rerowiaa pejejemogyau rai'i. Pejemu'eawer imū etee futat ki mama'ea peapo pejejemogyau. Ojee pejemujar ire Kristu 'ga pē mojemogyppygukari a'jea futat ojee. A'eramū pēē 'ga rerowiaa futat. Jarejuwarete 'ga muorypa au'jeteramū pejejeupe 'ga remiapofera mama'e are.

⁸ Pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga ree morogyta 'me mome'wara 'gā nui. Pejejemu'jawe'em 'gā nee. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. NaKristu 'ga je'ega rūi 'gā omome'u. Wea'aw are etee 'gā pē mu'ei. Morogyta ymanera etee futat 'gā omome'u akou. Mama'eukwaaw are etee 'gā pē mu'ei. NaKristu 'ga 'eawera rūi 'gā omome'u pē nupe. ⁹ A'eramū ki pēē 'gā porogyta rerowiare'ema pejejemogyau.

'Uwarete 'ga 'jawe katu katu futat Kristu 'ga. Jejuu Kristu 'ga te 'ā 'ut 'au ywy pe 'Uwarete 'ga ree jane mu'jawamū rakue. Kūima'eramū jane 'jawe agawewi futat 'ga. A'ere 'ga 'Uwarete 'ga 'jawe futat. ¹⁰ Jejuu Kristu 'ga ree futat 'ā pejejemujaa rakue, ipājērete ma'e 'ga ree futat 'ā pejejemujaa rakue. Ywagipewara pājēa apyraapara 'ga. Ywy pewara pājē, 'y pewara pājē. Najuejue etee ipājē ma'ea. Mīmera pājē apyraapararete 'ga futat. Nitywi futari pājē mū 'ga apyraaparamū. 'Ga futat 'ūina 'wyriarareteramū mama'e upe. 'Ga ree pejemujar ire Janeruwarete 'ga opājē muri pē nupe nanē nū. Ojee pejemujar ire Kristu 'ga rekoī pē pyri. Janeruwarete 'ga nanē akou pē pyri nū. A'eramū pēnemifutara atepawe'emamū futat pē nui.

¹¹ Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga remiayuwa nanē 'awamū nū. Ymā te oreypy 'gā judeu 'gā etee Janeruwarete 'ga remiayuwa rakue. “Pejemojewag iki jee”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. “Ijewak ma'e 'gā etee jeremiayuwamū”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'ere 'awamū nanarūi. Jejuu 'ga rerowiaara 'gā juejue te 'ga omogy 'awamū wemiayuwamū. Ijewak ma'e 'gā, ijewage'ema 'gā 'jau 'ga imogyau wemiayuwamū Jejuu 'ga jane erowiarāmū. Werowiarāmū Kristu 'ga janetywera moiri jane wi. A'eramū 'ga mama'e tywera apo

awi jane mueateekaa. Jarejemifutar imū mama'e apo awi nanē jane mueateekaa nū. ¹² Pēnea'at Kristu 'ga manūawer are. 'Ga manū re 'ā 'gā 'ga monou inuga ita kwara pype rakue. Ita kwara pype 'ga mono 'ga nug ire 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa etee opājē mū rakue nū. Nan tee futat nipo pēē. 'Ga rerowiamū pēē 'ga rerowiar ymanera 'ga amū upe pejepymīāukaa pejetywer awi pejepoira resaukaawamū. 'Y pe pē pymīa: "Kristu 'ga amanū jetywera moiawamū rakue" 'e rerowiaara resaukaawamū pejejaupe. A'eramū 'ga 'ga rerowiamū tekou 'awamū. "'Ga manū re 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa opājē mū nū. Aipoa je erowiamū Janerwarete 'ga opājē mua jee, mama'e esage apoukaawamū jee" 'e rerowiaara resaukaawamū pejejaupe. Oferaw ire Kristu 'ga uēma ita kwar awi, akou nū. Nan tee futat pe'ē 'y awi pejepymī re. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage 'ga upe. ¹³ Ymā te 'ā pēē pejejemifutar imū etee mama'ea peapo rakue. Najarejuwarete 'ga remiayuwā rūi 'ā pēē nakue. Nepeenuwi futari 'ga je'ega rakue. Amanū ma'e 'jawe pejejemogyau 'ga upe rakue. A'ere 'ga 'awamū pē mogyi wemiayuwamū. Pētywera 'ga omoit pē nui. A'eramū 'ga pē mogyau oferap ma'e 'jawe ojeupe. ¹⁴ Ymā te Janerwarete 'ga janetywera kwasiari inuga oka'aran are rakue. A'ere jane nienupawi Moisesi 'ga upe 'ga remikwasiarukarera rakue. A'eramū 'ga a'e renuwe'em are janetywera kwasiia inuga oka'aran are rakue. "Nuenupawi futari 'gā jeje'ega. A'eramū 'gā otywetyweramū jee. A'eramū je 'gā nerekou tyweaete 'gā tywer are" 'ea 'ga inuga ikwasiaa oka'aran are. Sā'ā ae mama'e mura epye'eme. Epye'eme imuripyra 'jawe futat tuwi wepye'emamū 'ga upe rakue. A'ere Kristu 'ga, 'ypeywar are 'ga manūi, janetywera mepyawamū. A'eramū Janerwarete 'ga 'awamū Kristu 'ga remiayuwamū jane rerekou tywera'em janetywer are. ¹⁵ 'Ypeywar are amanūmū Kristu 'ga mama'eukwaawa 'wyriara pājē'oka. Emiayuwā reewe futat ako 'ga ipājē'okapap ai'i. Jane rowase futat ako 'ga mama'eukwaawa pājē'oka ai'i. Imojenosōu ako 'ga jane reape ai'i.

¹⁶ A'eramū ki pēē pejeapyakawe'em 'gā amū porogyta 'me are pejejemogyau ne. Iporogyta 'me ma'e 'gā nipo 'jau: "Peko kasi tesirūgatu ne. Pe'u tesirūmet kasi mama'ea ne. Pejeporowykyawe'em 'araiwa rupi. Jayru'wi are, morowykye'em are. Mīmer are nanē nū pejekowe'em tesirūgatu nū", 'jau futatee 'gā pē nupe. A'ere kasi peapyaka 'gā je'eg are ne. ¹⁷ Ymā janepy 'gā nemiapofera te poromū mama'ea rakue. A'eramū pēē pejeapyakawe'em aipoa morogyta ymaner are. Morogyta ymanera Jejui 'ga remiaporama resaukaawa te rakue. A'ere ako 'awamū Jejui Kristu 'ga ruri janeē ikue. A'eramū jane 'awamū 'ga kwaapa. A'eramū jane mama'e apowe'em morogyta ymaner imū. Jejui Kristu 'ga te jane mu'e mama'e a'je are. 'Awamū jane mama'e apoi 'ga je'eg imū etee futat. ¹⁸ A'eramū ki pēē pejeapyakawe'em 'gā 'me are pejejemogyau. "Nepēa'wyri Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pejeje'ega monowe'em 'ga upe tāmējē. 'Ga pyriwara 'gā nupe etee ra'ne pejeje'ega monou. A'eramū 'ga pyriwara 'gā etee oporogyta Jarejuwarete 'ga upe pē nee. Afayup futat je ee ko", 'jau futatee nipo 'gā pē mu'jau wyagipewara 'gā muoryw are, ofayup 'me are. A'ere kasi peapyaka aipo 'gā je'eg are ne. O'meramū 'gā 'i. Wemikwaawe'em are aipo 'gā jamu'ei ekoetei. Ojerowiaaraip ekoete 'gā ojee. Wemifutar imū etee 'gā mama'ea apoi. ¹⁹ Aipo 'gā Kristu 'ga rerowiare'ema 'gā futat. Najamu'ei futari 'gā mama'e a'je are. NaKristu 'ga ree rūi 'gā jamu'ei. Morogyta tywer are tee 'gā jamu'ei. A'ere Kristu 'ga werowiaaramū Janejararetea futat. A'eramū 'ga ojejukau jane ree, jane mu'akwaapa janeremiapo are. 'Ga 'ā aeakaga 'jawe. Aeakaga aeretea muaranuwukaa. Aero'oa ojememōu aepēpenaw are. Aerajyga ae mokurējūka pāwē gatu etee te futat. A'ere aeakaga etee imuaranuwukari imujaa. Nan tee futat Kristu 'ga jerowiarukari tāmējē werowiaaramū janeē. 'Uwarare 'ga remifutar imū etee futat 'ga iapou.

²⁰ Ymā te 'ā Kristu 'ga manūi 'ypeywar are janetywera moiawamū rakue. 'Ga 'ā pē mū'jau mama'eukwaawa 'wyriara remiayuw awi. Kristu 'ga ree pejejemujaa 'awamū pejejemogyau. A'eramū pēē pejejoia pejetywer awi. A'eramū pēē 'awamū mama'e apowe'em tekoete 'gā je'eg imū. Sā'ā ae amanū re mama'e apou'jawe'ema. Nuenuwu'jawi ojoje'ega. Nan tee futat ki pēē 'awamū mama'e apou'jape'ema 'gā je'eg imū, pejeapyakau'jape'ema 'gā 'me are pejejemogyau. ²¹ Aipo 'jau nanē nipo 'gā 'mea pē nupe nū. Mama'e mū ree nanē nipo 'gā 'jau nū. "Peawyky kasi 'aga ne. I'wawe'em nanē esaka nū. Pejewyke'ema nanē ee nū", 'jau futatee nipo 'gā pē nupe, wemikwakup 'me are. A'e are sipo peapyaka pejejemogyau? Naani. ²² Peapyaka kasi ee ne. Teepaw etee 'gā nemimome'ua. NaJanerwarete 'ga je'ega rūi aipo e'i. Wea'aw are etee aipo 'gā jamu'ei ekoetei. ²³ Aipo are ajamu'jara 'gā i'akwaap ma'e 'jawe futat numiamū. A'ere i'me ma'e 'gā futat. Ymā te Janerwarete 'ga janepy 'gā mu'ei omuoryw are rakue numiamū. A'ere aipo 'gā niporomuorywiwieri 'ga remifutar imū 'ga ree rakue. A'eramū 'gā 'agamū "Orojemifutar imū sipo ore Jarejuwarete 'ga muorywi pa", 'jau nipo 'gā ajemogyau numiamū. "Ore Jarejuwarete 'ga ore aramuoryp", 'jau futatee nanē nipo 'gā ajemogyau nū. "Pejereko tywet pēē te futat Jarejuwarete 'ga muorypawamū", 'jau futatee nanē nipo 'gā ajemogyau nū. A'ere 'gā nemimu'ea nia'wyri

futari. Na'gã nemimu'efera rüi mama'e tywera apoukare'ema janee. Jarejuwarete 'ga pãjê mü te jane mama'e tywera niapoi.

3

¹⁻² Jejui Kristu 'ga manü re Janeruwarete 'ga 'ga moferapa 'ga mogou nü. Kristu 'ga ree pejemumar ire Janeruwarete 'ga pë mogyau oferap ma'e 'ga 'jawe. 'Ga moferaw ire Janeruwarete 'ga Kristu 'ga rerawau imÿina ojepyri mama'e jarareteramü 'ga mogou 'wyriaramü. A'eramü ki pëe pejejea'aramü pejemoggyau Jejui Kristu 'ga muorypawa mama'e are etee futat. Pejejea mÿinu'jape'ema futat 'ga muorypawe'ema mama'e are. ³Awamü nepeapou'jaw arüi mama'e ymanera, pejejamiapofer ymanera. Sã'ã ae amanü re mama'e tywera apou'jawe'ema. Nan tee futat pëe. Kristu 'ga rerowiar ire ae poiri mama'e tywera apo awi. 'Ga 'jawe etee futat jarejemoggyau. Jejui Kristu 'ga jaawamü pejemoggyau. 'Ga 'Uwarete 'ga ree ojemujat ma'ea. A'eramü ki pëe pejejea mÿina 'gã muorypawa mama'e are etee futat. 'Ga rerowiaraem 'gã naeapoyi futari Jarejuwarete 'ga ree pejemujara. ⁴A'ere nipo 'gã anure 'gã neapoyoramü ee. Kristu 'ga ruramü nipo Janeruwarete 'ga jane mua 'ga rupi. Kristu 'ga jane moggyau nakwaparimü etee warãu rüi. Oje'jawe futat nipo 'ga jane moggyau. A'eramü jane 'ga ruaw esage renyfuga rupi nipo jarejua 'ga rupi jarejypa.

Pëneatee mama'e tywer awi

⁵A'eramü je 'jau pë nupe: Pëneatee mama'e tywera apo awi. Amanü ma'e 'jawe futat nepeapou'jawi mama'e tywera. Pejekowe'em pejemirekoe'ema küjã are. Küjãmeramü nanë pejemene'em are pejekowe'em nü. Pemogoukat kasi küima'e amuteea pejejee küjãmeramü ne. Nia'wryi aipoa, 'jau je pë nupe. Pejekaraemã kwai are te nanë pejejea'are'emamü nü. Okaraemã kwai are etee ea'at ma'e 'gã okaraemã kwai are etee futat ojemoggyppyk. Okaraemã are ojemoggyppyk ma'e 'gã maira'me are ojemoggyppyk ma'e 'jawe futat. Nojemoggyppi'gã Jarejuwarete 'ga ree. A'eramü okaraemã kwai are etee 'gã jemoggyppya nanë wa'wrye'emamü nü. ⁶A'eramü nanuara 'gã akou tyweaete Jarejuwarete 'ga upe. Nuenuwi 'gã 'ga je'ega. A'eramü Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete nipo anure.

⁷Jejui 'ga rerowiara'emawe pëe nanë mama'e apou pejemifutar imü etee futat rakue nü. Nepeenuwi futari 'ã 'ga je'ega rakue. ⁸A'ere 'awamü peenup 'ga je'ega. A'eramü pëe 'awamü mama'e tywera apou'jape'ema futat. Pejejuaykawe'em nanë 'gã amü pejejereko tyweramü. Pejekowe'em pejemara'ne'emamü pejejeue. Pejejoje'ëwu'jag ekoete'em nanë nü. Pejeje'egayawe'em nanë pejejaupe. Pejeje'egaiwe'emamü nanë pejejaupe. ⁹Peje'me'emamü nanë pejejaupe. Mïmera kasi peapo ne, a'e je pë nupe. Ymã 'ã mama'e tywera ete peapo rakue. A'ere pëe 'awamü Jejui Kristu 'ga ree pejemoggyppyk. A'eramü pëe 'awamü mama'e tywera apou'jape'ema pejemoggyau. ¹⁰Awamü pejemujat Kristu 'ga ree. A'eramü pëe 'awamü ymãwarera mama'e tywera apoawer awi pejejeateeramü futat. Pe'je pejemu'jau 'awamü Jejui Kristu 'ga ree. A'eramü Janeruwarete 'ga mama'e apoukaa pë nupe wemifutar imü. Oje'jawe 'ga pë moggyau mama'e esagea etee iapoukaa pë nupe. Oje'jawe pëe mama'e aporamü 'ga ojekwaap katu katuukaa pë nupe. Aipoa 'ga afutat. ¹¹'Ga 'jawe ete mama'e apoaramü jane jarejemoggyau jareju'jaju'jawe futat. Ore judeuramü, pëe judeue'emamü, imojewagipyrera 'gã, imojewagipyre'ema 'gã, tapy'ÿja 'gã, towajat tesirümera 'gã, o'wryiara upe te oporowyky ma'e 'gã, ojeupe te oporowyky ma'e 'gã. Mïmeramü nipo jane jarejemoggyau jareju'jaju'jawe etee futat. A'eramü jane "najanepytuna rüi 'ga", 'jawe'em jarejeamutee 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga remiayuwamü jane jareju'jaju'jawe etee futat. Kristu 'ga janejat pãwë pãwë futat. 'Ga etee te jane apyrap.

¹²Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga poromutaramü pë nee rakue. 'Ga 'ã pë mü'jäu wemiayuwamü pë moggyau rakue. A'eramü ki pëe nanë pejepota'wa esageramü pejejeue pejemoggyau 'ga 'jawe etee futat. Pejemuaëma pejejeue. Pejeje etee pejejerowiaraipe'ema pejemoggyau. Pejejeaite'ema pejejeue. ¹³Mama'e tywera pejejeupe iaporamü pejemara'ne'emamü pejekou pejejeue namutamutat. Pejejeateeramü kamësiete jui. Sã'ã Janejararete 'ga, Kristu 'ga, jane raykae'ema janetywer are, imoira etee jane wi. Jane wi janetywera moir ire 'ã 'ga wea'aru'jawe'emamü futat jane rayka are. A'eramü ki pëe nan tee futat, 'ga amü mama'e tywera pejejeupe iapo re, pejejea'are'emamü au'jeteramü 'gã nayka are. Pejejeateeramü kamësiete futat 'gã nayka awi. Pejejea'aru'jawe'emamü futat ee nü. ¹⁴Nan pejemogya esage futat. A'eramü je 'awamü 'jau'japa pë nupe nü. Pëpota'wa esage pejejeue. A'eramü pëe nanuara apo re pejemoggyau majepe 'yweteewara 'jawe futat. ¹⁵Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga pë pyyrümi rakue. "Tamopota'waukat 'gã ajaupe 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramü 'ga pë pyyrümi ojeupe rakue. Werowiaramü Kristu 'ga pë mopota'waukaa pejejaupe, pë moggyau wemiayuwamü. A'eramü pëe 'awamü pejemoggyau majepe 'yweteewara 'jawe futat. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga remiapofer are 'ga muorypa pejemoggyau. ¹⁶Kristu 'ga je'eg are pejejea'aramü pejemoggyau 'eramü

nipo p̄neapyo futat 'ga 'eawer are. A'eramū p̄ē pejejamu'jau 'ga pejemu'eawer are. Pamaraka'ag ki 'ga 'eawer imū etee futat. Marakau futar iki 'ga remiapofera pemome'u 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga marakau futat pejejemogyau. Pejejeupe 'ga remiapofer are 'ga muorypa a'jea futat. ¹⁷ Jeju 'ga remiyuwamū p̄ē. 'Ga futat Janejararetea. A'eramū ki mama'ea peapo esage etee pejejemogyau 'ga ree. Peporogyta esage nanē ki pejejaupe 'ga ree nū. 'Ga futat jane mota'waukaa 'Uwarete 'ga upe. A'eramū p̄ē 'ga ree Jarejuwarete 'ga muorypa pejejemogyau 'agamū.

Pejemogy esage 'ga upe

¹⁸ A'eramū ki p̄ē kūjāmeramū, imen ma'eramū, pejeapyakau pejemena je'eg are. Kristu 'ga remiyuwamū p̄ē. 'Ga futat aipoa futaa. ¹⁹ Emireko ma'eramū ki p̄ē pejeporomutaramū pejejemireko are. Peje'eg ywyrafen kasi pejejemireko upe ne.

²⁰ Kunumīnamū nanē p̄ē pejejara 'gā je'ega renupa etee pejejemogyau. Kristu 'ga remiyuwamū p̄ē. A'eramū p̄ē pejejara 'gā je'ega renuwa Jarejuwarete 'ga muorypa. ²¹ P̄ē nanē ki ta'yriaramū pejeje'eg esage etee pejeja'yra 'gā nupe. Ojeupe peje'eg esage'emamū p̄nea'yra 'gā nuapai futari mama'ea p̄nemifutar imū ne. 'Gā norywa mateepapa etee ne.

²² P̄ē mū nipo pejeporowykiau pejejerekwara upe. A'eramū ki p̄ē pejejerekwara 'gā je'ega renupa. 'Gā amū nipo oporowykiau esage werekwara 'ga reape etee. Werekwara 'ga remiesaga tywi nipo 'gā oporowykiau esage'em. A'ere kasi nanarūi peapo ne. Pejejepyri pejejerekwara 'ga rekoe'emamū nanē ki p̄ē mama'e apou esage pejejerekwara 'ga 'eawer imū etee futat. Pekwaap 'ā Jarejararete 'ga Jejui Kristu 'ga. A'eramū p̄ē pejeporowykiau esage 'ga muorypawamū. ²³ Pejeporowykiau esage futat pejejemogyau. Napejejerekwara 'ga upe etee rūi peporowyky. Nanuaramū Jarejararete 'ga upe nanē futat peporowyky. Ma'eramū 'ā je 'i p̄ē nupe: Peporowyky esage ki, je 'i p̄ē nupe. ²⁴ P̄ēporowyky esage resag ire Janeruwarete 'ga p̄ē mepyi p̄ēporowyky esageawer are. Aipoa pekwaap. Kristu 'ga 'ā Janejararetea. A'eramū Janeruwarete 'ga u'eawer imū etee futat p̄ē mepyau esage Kristu 'ga upe p̄ēporowyky esageawer are. ²⁵ Mama'e tywera apoara 'gā nanē nipo Janeruwarete 'ga imepyau p̄awē p̄awē 'gā nemiapoferarū'emawer imū etee futat, 'gā nerekou tyweaete nipo 'ga 'gā nemiapofera tywer are.

4

¹ P̄ē mū pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nerekwara. Pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nerekou esage. Mama'e monou 'gā nupe, pejejakate'eme'emamū futat. Mama'e pyu 'gā tywe'emamū p̄ē mama'e monou 'gā nupe. 'Gā jararete 'ga p̄jara nanē futat 'ga nū. 'Ga 'ā Jejui Kristu 'ga. Ywag ipe 'ga reni. Ojejukau esage 'ga p̄ē nee nanē nū. A'eramū ki p̄ē pejejejukau esage pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nee 'ga 'jawe. Aipoa esage 'ga upe.

'Gā neko are 'gā mu'akwaapawet

² A'ere 'awamū je 'i Jejui Kristu 'ga rerowiaaramū juejue p̄ē nupe. Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau kasi p̄nea'at mama'e mū ree te ne. 'Ga muorypa nanē pejejeupe 'ga remiapofer are nū. ³ Je ree nanē pejeporogytau 'ga upe nū. Moromunepawa pype je reni. Kristu 'ga mome'u jereko are 'gā je munewi je m̄ina. Ymā te 'gā naepyo Kristu 'ga ree rakue. A'ere 'awamū je 'gā mueapyo 'ga ree. A'eramū p̄ē pejeporogytau 'ga upe je ree. "Erooukat 'gā amū Paulo 'ga pyri, ki Ku'jyp. Nokwaawi we 'gā Kristu 'ga porogytafera. A'eramū ene 'gā nerawaukaa 'ga pyri. Ojepyri 'gā oramū Paulo 'ga Kristu 'ga porogytafera tomome'u 'gā nupe 'jau", pe'je ki 'ga upe je ree. ⁴ "Epoat Paulo 'ga Kristu 'ga mome'wau katu katuwaukaa 'gā nupe", pe'je ki 'ga upe je ree. Teporomome'ukatoweramū Kristu 'ga mome'u are 'gā nupe. A'eramū je a'eramū "Pejeje'ega pemono 'ga upe je ree", 'jau p̄ē nupe.

⁵ Pejejemogyau esage nanē ki Kristu 'ga rerowiare'ema 'gā pype nū. Pejenosī awi Jejui 'ga mome'wau 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. 'Gā pyri pejejemogyau p̄ē 'ga mome'wau futat 'gā nupe. A'ere ki p̄neapyo ra'ne 'gā neko are. 'Gā neko esageramū tāmējē ki Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. Kasi a'e pe 'gā p̄epy'aetūjawi ine, Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe ne. ⁶ 'Gā nupe 'ga mome'wau p̄ē a'jeteetewi futat 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū te nipo 'gā wapy m̄yi p̄nemimome'u are. A'eramū nipo 'gā oporonupa p̄nemimome'u are p̄ē nupe. A'eramū taetu p̄ē pejejeupe ee 'gā poronuwamū 'ga mome'wau esage etee futat 'gā nupe. Nan iki Kristu 'ga pemome'u erowiarukaa 'gā nupe.

⁷⁻⁸ Tikiku 'ga nipo je omono p̄ē pyri, p̄ē nupe temome'wawamū. Tikiku 'ga Kristu 'ga rerowiaara 'ga futat. A'eramū 'ga janerewirera 'jawe futat. Orejekoty'aawarete 'ga futat. Jarejararete 'ga upe oreporowyky irū 'ga futat. P̄ē pyri je 'ga monoi temome'wawamū p̄ē nupe. Kristu 'ga ree etee p̄ē mojemogyppygukaawamū nanē je 'ga monoi p̄ē pyri nū.

⁹ Onesimu 'ga rupi je 'ga monoi p̄ē pyri. Onesimu 'ga nanē janerewirera 'jawe futat nū. Jeporomutat je 'ga ree 'ga rekoramū. P̄ē'wyr awi futat 'ga ruri je pyri rai'i. A'eramū nipo 'gā 'au ojeapo ma'efera mome'wau p̄ē nupe.

¹⁰ Aristaku 'ga ako 'au moromunepawa pype je pyri. Oje'ega 'ga werooukat pē nupe, pē futaawamū. Maku 'ga nanē oje'ega rerawaukaa pē nupe nū. Maku 'ga Panape 'ga rewirera 'ga. Sooko je ako teje'ega rerooukara pē nupe 'ga ree ikue. “Pejejepyri Maku 'ga oramū ki peroo esage 'ga pejejepyri”, 'jau je ako teje'ega rerawaukaa pē nupe 'ga ree ikue. 'Ga futat nanē oje'ega werooukat pē nupe nū, pē futaawamū nū. ¹¹ Josue Justo 'ga nanē oje'ega werooukat pē nupe pē futaawamū. Aristaku 'ga, Maku 'ga, Josue Justo 'ga. Mīmera 'gā judeua futat. Kristu 'ga ree 'gā jemogyppygi ajemogyau. 'Gā futat jejuru irīnamū ajemogyau Kristu 'ga mome'wau je 'jawe pē nupe. “Pe'je pejejemogyau Ku'jywa 'ga remiayuwamū”, 'jau 'gā 'gā nupe, jeje'egawa rupi etee futat. “Ku'jywa 'ga jane'wyyiararetea futat”, 'jau 'gā ajemogyau 'gā nupe je'eawera 'jawe etee futat. A'ea je maku'iu 'gā nee. A'ere 'gā etee'i je poari Kristu 'ga mome'wau je pyri. Amumera 'gā judeue'ema 'gā jejuru irūa.

¹² Epafrasi 'ga nanē oje'ega werooukat pē nupe, pē futaawamū. Pē'wyr awi 'ut ma'efera 'ga futat. Kristu 'ga upe 'ga porowykyi ore pyri. Jarejuwarete 'ga upe 'ga oje'ega monoi akou pē nee jepi. “Epoat ejemiayuwa 'gā, Korosi pewara 'gā. Ejerowiarukat tāmējē 'gā nupe. Ejemifutar are 'gā emueapyo”, 'jau 'ga akou Jarejuwarete 'ga upe pē nee. ¹³ Oporomutaramū 'ga pē nee. Laodiceja 'jaw ipewara 'gā nee, Ieroporisi 'jaw ipewara 'gā nee. Mīmera amunawa pypewaramū 'ga poromutaramū pē nee. A'eramū 'ga oje'ega monou Ku'jywa 'ga upe pē nee akou. Jeremianuwamū futat 'ga oje'ega monoi 'ga upe pē nee. A'eramū je 'ga 'eawera kwaapa.

¹⁴ Morofuanugara 'ga, Luka 'ga, nanē oje'ega rerawaukaa pē nupe, pē futaawamū. Luka 'ga janejekoty'aawaretea. Demas 'ga 'jau oje'ega rerawaukaa pē nupe, pē futaawamū.

¹⁵ A'eramū ki pejewau Laodiceja pe jee. “Paulo 'ga oje'ega werurukat pē nupe, pē futaawamū”, pe'je ki jarejewirera 'gā nupe pejewau jee. Jarejenyra 'gā nupe nanē ki pe'je nū. Nīfa ēē upe nanē aipo 'jau nū, ēē rog ipe ajatyka ma'e 'gā nupe nanē jeje'ega mome'wau nū. ¹⁶ Jeremimonofera ka'arana mogyta re pēē erawaukaa 'ga amū upe, Laodiceja pewara 'gā nupe nanē imogytaukaa nū. 'Gā nupe jeremimonofera ka'arana nanē pēē imogytau pejejuemianuwamū nū.

¹⁷ Akipu 'ga upe ki pe'je jee: “Janejararete 'ga futat 'ā ene moporowykyukat ojeupe rai'i. A'eramū ene ejeupe 'ga remiapoukarera etee futat iapoupap 'ga upe, e'i Paulo 'ga enee rai'i”, pe'je ki 'ga upe jee.

¹⁸ Teje'ega je akwasiarukat ka'aran are 'gā amū nupe tejee. A'ere je futat amū kwasiari inuga pē nupe. Pauloramū je teje'ega monou pē nupe pē futaawamū 'ea je ikwasiaa ka'aran are. A'eramū pēē jeremikwasiarera resaka. “Paulo 'ga futat okwasiat imua janee rai'i”, 'jau pēē pejejaupe jeremikwasiarera ka'arana ruwamū.

Moromunepawa pype je reni. A'eramū pēē pejejea'aramū pejejemogyau je ree. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou pejejemogyau je ree.

Jarejuwarete 'ga resagea pē nerekoa je afutat.

Kweramū jeje'ega pē nupe.

1 Tesarūn

Paulo 'ga Silasi 'ga retee awau watau kwe pe amunawa tesirūmera pype. A'ere 'gā kwa 'gā kwawi etee amunawa mū pyu. Awau 'gā Tesarūn ipe etee opytau. Muapya morowykye'ema magwapa. A'e pe Paulo 'ga Jejuī 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū 'gā kwaiwete 'ga remimome'u rerowiaa. A'eramū 'ga renupara 'gā ajemogyau Jejuī 'ga rerowiaaramū.

A'eramū erowiare'ema 'gā ajuerekoayau 'gā nee. “Ma'ja are 'gā Paulo 'ga rerowiaa 'ū? 'Gā tete 'ā oo ekoete ajemogyau Paulo 'ga remimome'u rerowiaaramū a'i kūi”, 'jau 'gā jaupe.

A'eramū 'gā a'eramū Paulo 'ga ppyg are afueweramū. A'ere 'gā Paulo 'ga nuesagi rakue. A'eramū Jejuī 'ga rerowiaara 'gā Paulo 'ga moka'jamukaa ppytunimū. “Ere ewau ore wi nū”, 'jau 'gā 'ga upe, 'gā 'ga a'gwau Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā nui.

A'eramū 'gā a'eramū awau'jape'ema aipoa amunaw ipe. Ka'arana etee 'ga imonou ikwasiaa 'gā nupe. “A'jea futar iki Jejuī 'ga perowiat rai'i”, 'jau 'ga imonou ikwasiaa ka'aran are 'gā nupe rakue.

¹ Ka'arana je akwasiat Tesarūn ipewaramū pē nupe. Jejuī 'ga rerowiaara 'ā pēē, Jarejuwarete 'ga remiyauwa pēē. Janejararete 'ga, Jejuī Kristu 'ga remiyauwa nanē pēē nū. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe. Je 'ā Pauloa. Silasi 'ga, Timoteo 'ga. Mīmera 'gā ako 'au je pyri. A'eramū ore ka'arana kwasiaa imonou pē nupe pē mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Jarejuwarete 'ga resagea pē nerekoa je afutat. Pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

'Gā nee Jarejuwarete 'ga muorypawet

²⁻³ Jarejuwarete 'ga upe ore oroje'ega monoi pē nee jepi. Oreku'ia ore rerekou pē nee. A'eramū ore 'jau Jarejuwarete 'ga upe: “Oreku'i ore Tesarūn ipewara 'gā nee”, 'jau ore 'ga upe jepi. “'Gā 'ā ene rerowiat tāmējē ajemogyau. A'eramū 'gā mama'e apou eneje'eg imū etee futat”, 'jau ore 'ga upe jepi. “'Gā 'ā iporomutat ene ree nanimenime. A'eramū 'gā eneporowykyā etee iapou”, 'jau ore 'ga upe jepi. “Jejuī 'ga rura 'gā wapesak ajemogyau. A'eramū 'gā opoire'ema ene wi. Ene rerowiare'ema 'gā amū 'gā nerekou tyweaete agawewi. A'etea 'gā nopoiri ene wi. Ene rerowiat ete tāmējē 'gā ajemogyau”, 'jau ore 'ga upe oroje'ega monou, pē mome'wau jepi. A'eramū ore araku'iramū arakou pē nee jepi.

⁴ Pēē 'ā a'jea futat orerewirera 'jawe oree. Kūjāmeramū pēē pejejemogyau orerenyra 'jawe oree. Jarejuwarete 'ga remiyauwamū pēē pejejemogyau. A'eramū 'ā pēē pejejemogyau orepytuna 'jawewaramū oree. A'jea futat Janeruwarete 'ga poromutaramū pē nee. A'jea futat 'ga pē pyrūi pē mogyau wemiyauwamū rakue. A'ea jane sikwaap. ⁵ Ymā ako ore oi morogyata esage mome'wau pē nupe ikue. Jejuī 'ga mome'wau pē nupe ikue. “Jejuī 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yraretea. 'Ga amanū janetywera mepya 'Uwarete 'ga upe rakue”, 'jau ako ore 'ga mome'wau pē nupe ikue. “Je katu'og ape, ojeupe 'eramū 'ga pē katu'ogi pē mogyau wemiyauwamū”, 'jau ako ore pē nupe ikue.

Naoroporogyta etee rūi ako ore arawau pē nupe ai'i. Jarejuwarete 'ga remiapoā we futat ako ore esaukaa. Mama'ea ako ore iapou 'ga pājē mū etee pē neape ikue. Ore a'jea futat orokwaap, “ga pājē mū ore mama'e apoi” 'e kwaapa. “Janeruwarete 'ga jane katu'oga afutat” 'ea nanē ore ikwaapa nū. A'eramū 'ā pēē 'ga rerowiaa pejejemogyau. Araka esage ako ore pē pype ikue. Orereko esagea 'ā pekwaap. Au'jete ore resak pejepe. ⁶ A'eramū ako pēē pejejemogyau esage ore 'jawe ikue. Jarejararete 'ga ree nanē pejejemu'jau nū.

Pejejeupe Jejuī 'ga rera mome'uramū ako pejeku'iramū pejejemogyau ee ikue. A'ere 'gā amū Jejuī 'ga remiyauwamū pē nekoramū pē nerekou tyweaete. Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā pē nerekou tyweaete agawewi. A'etea pēku'i etee futat pejejemogyau oreje'eg are. Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē nerekou pē maku'iukaa etee futat. ⁷ A'eramū 'ā Masetoni ywy pewara 'gā pēneko esage resaka 'ā rai'i. Akaja ywy pewara 'gā nanē 'ā esaka nū. Pēnemiaapoā 'gā wesak. Pēnemimome'ua nanē 'ā 'gā enupa nū. A'eramū 'gā, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā mama'e esage apou pē 'jawe. ⁸ Jejuī 'ga je'ega pemome'ua pejejemogyau. A'eramū 'ā pēnemimome'ua okwasi'wasi'wau Masetoni ywy pewara 'gā nupe. Akaja ywy pewat, amunap tesirūmera pypewat. Mīmera 'gā nanē 'ā enupa rai'i nū. 'Awamū Tesarūn ipewara 'gā amū Jejuī 'ga rerowiaa 'ea awau okwasi'wau amunawa moymoyka. A'eramū ore a'eramū pē mome'wawe'em 'gā nupe. “Okwaap futat na'gā 'ā ne'ā”, 'jau ore arajaupe. ⁹ 'Gā we futat pē mome'u oree. “'Awamū Tesarūn ipewara 'gā Jejuī 'ga rerowiaara futat”, 'jau 'gā oree. “Ymā te 'gā nokwaawi futari Jarejuwarete 'ga ikue. Jejuī 'ga nanē 'gā ikwaape'ema nū. Maira'me a'agawa 'gā imuorypa erekou jepi. A'ere ako ereo peu 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree. Jejuī 'ga nanē ako ene imome'wau 'gā nupe ikue”, 'jau

'gā oree imome'wau. “Eneje'ega renupawe 'gā amū opoia maira'me a'agawa rerowiar awi. A'eramū 'gā Jejuī 'ga rerowiaaramū ajemogyau nū. Jarejuwarete 'ga etee 'gā amuoryp 'awamū”, 'jau 'gā pē mome'wau oree. ¹⁰ “Tesarūn ipewara 'gā Jejuī 'ga rura wapesak ajemogyau, Jarejuwarete 'ga ra'yrarete 'ga rura rapesaka ajemogyau”, 'jau 'gā oree pē mome'wau ai'i. “Ga manū re Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga mofera rakue nū. A'eramū 'ga anure 'ua rerowiaaramū jane rerawau jane mogyau ywag ipe ojeppyri, 'jau Tesarūn ipewara 'gā oree imome'wau”, 'jau 'gā pē mome'wau oree. “Anure te nipo ajee Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā jerekoukat tyweri futari 'ga upe, wapyae'emawer ipe etee futat nipo 'gā ojemonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga upe. Wa'yra 'ga rerowiaaramū te nipo ajee 'ga najane rereko tywera'uweri, 'jau Tesarūn ipewara 'gā amū oree”, 'jau Masetoni ywy pewara 'gā pē mome'wau oree.

2

Jarejuwarete 'ga remiapofer are 'gā mued'aawet

¹ Naoroo tee rūi ore pē pyri ikue. Pēē 'ā ako Jejuī 'ga perowiat 'ga renupa ypy we ikue. ² Pē pyri oroo enune ore arawau ajepeja amunaw ipe ra'ne, Firiposi pe ra'ne arawau ikue. A'e pe peuwara 'gā ore munepa, ore m̄ina moromunepawa pype. Ore kurapa nanē 'gā kypyre'emete nū. Ore rerekou tyweaete agawewi futat 'gā. A'etea ore norokyjei futari arawau Jejuī 'ga mome'wau pē nupe. A'eramū ako ore orojewi 'gā poir ire arawau pē pyri ikue. Janeruwarete 'ga ore mogyjaukare'ema futat. A'eramū ako ore arawau Jejuī 'ga mome'wau. 'Ga rera renupawe ako pēē 'ga rerowiaa ikue. A'ere ako je 'i ko: “Naoroo tee rūi ore pē pyri”, je 'i ko. ³ “Pe'je pēē Jejuī 'ga rerowiaa”, 'jau ako ore pē nupe arakou ikue. Nore'mea'uweri ore pē nupe. A'jea futat ore 'ga mome'ui pē nupe. Namama'e tywera rūi te 'ā ore oromome'u pē nupe ikue. 'Ga kwaawukaa te ako ore oi pē nupe ikue. Mama'e esagea etee 'ā ore imome'wau pē nupe. ⁴ Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee ako ore Jejuī 'ga mome'wau ikue. Janeruwarete 'ga te ako ore mogy omome'waramū pē nupe ikue. 'Ga muorypawamū te 'ā ore iapoi. Natesirūmera 'gā muorypawamū rūi te 'ā ore iapoi. Ku'jywa 'ga ore kwaap katu katu futat. “Je futat tāmējē 'gā na'e. Mama'e a'jea etee futat 'gā omome'u ra'e”, 'jau Janeruwarete 'ga oree.

⁵ Nore'mea'uweri ako ore arawau pē nupe ai'i. “Pēē pēnesagesage ra'e”, 'jawe'em ako ore pē nupe ikue. Nananuara rūi ako ore imome'wau pē nupe orojee pēporomutaawamū ikue. A'jea futat ako ore oi Jejuī 'ga mome'wau pē nupe ikue. Naka'aranūū are rūi ako ore oi oroporogytau pē nupe ikue. Jejuī 'ga mome'wau te ako ore oi pē nupe ikue. Janeruwarete 'ga ore kwaap katu katu futat. ⁶ “Pēē 'ā pēnesagesage, pe'je oree”, naru'ei ako ore pē nupe ikue. Tekotee 'gā nupe nanē ako ore aipo 'jawe'em ikue nū. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat ore oi Jejuī 'ga mome'wau pē nupe. ⁷ Ore 'ā Jejuī 'ga remimonofera futat. A'eramū ore “mama'ea peapo amū oree”, 'jawarū ore pē nupe numiamū. A'ere ako ore aipo naru'ea'uweri pē nupe ikue. Sā'ā kūjā wa'yra pita'gī are ijejukaa. Wa'yra upe mama'e murukare'ema ojeupe. Nan tee futat ore jejukai pē nee. ⁸ Oreporomutat wejue ore pē nee. Ma'eramū 'ā ore Jejuī 'ga mome'ui pē nupe. Aruapisi are ifuwet ma'e 'gā nesaka miamū amunipo 'ā ore noropoiru'uweri futari Jejuī 'ga mome'u awi pē nupe. ⁹ Pē pype arakou ako ore oroporowykyau arakou ikue. Au'jeteramū ako ore oroporowykyau arakou ikue. Wyra pirera ore iapou 'ogamū. A'eramū ore ime'ega ka'aranūū are orojeupe. A'eramū ako ore “ka'aranūū pemut ape oree”, 'jawe'em arakou pē nupe ikue. A'eramū ako ore Jarejuwarete 'ga je'ega etee imome'wau pē nupe ikue.

¹⁰ Pē pype arakou ako ore mama'e tywera apowe'em ikue. A'jeteetewi arajemogyau Jarejuwarete 'ga upe pē pype ikue. A'eramū tekotee 'gā ore ago'wawe'em. A'ea pekwaap. Janeruwarete 'ga nanē ikwaapa nū. ¹¹ Sā'ā ae kūima'eramū wa'yra mu'ea mama'e apo are. Nan tee futat ore pē mu'ei ee. ¹² “Pepoit kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. 'Ga remifutar imū etee mama'ea peapo pejejemogyau”, 'jau ako ore pē nupe ikue. “Peko esage ki 'ga upe. 'Ga muorypawa etee iapou pejejemogyau”, 'jau ako ore pē nupe ikue. 'Ga 'ā pē mū'ē ojeupe wemiarywamū. Anure nipo 'ga pē monou pē mogyau ojeppyri. Peu futat nipo pēē esage ma'e 'ga resaka. A'eramū ore 'ga remifutar imū etee mama'e apoukaa pē nupe.

¹³ Pē pyri arakou 'ā ore Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau pē nupe jepi. A'eramū ako pēē erowiaa pejejemogyau ikue. A'eramū pēē 'jau pejejaupe: “Nakūima'e tee 'ga je'ega rūi futat ra'e. Janeruwarete 'ga je'ega futat ra'e”, 'jau ako pēē pejejaupe ikue. A'eramū ako pēē 'ga rerowiaa. Oje'ega renuwamū 'ga 'ā pē katu'oka oje'jawe. Pē mued'aa oje'jawe mama'e are. A'eramū ore 'jau Jarejuwarete 'ga upe: “Au'jete eje'ega ererowiarukat 'gā nupe”, 'jau ore 'ga upe pē nee jepi. ¹⁴ Jejuī 'ga rerowiaaramū pē nekoramū, pēpytuna 'gā, 'ga rerowiare'ema 'gā pē nereko tyweretei rai'i. A'ere napeu etee rūi 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiaara 'gā nereko tyweretei. Judeja ywy pe nanē futat 'gā iapoi rai'i nū. ¹⁵ Ymā te judeu ypy

'gā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisau rakue. 'Awamū 'ā 'gā Jejuī 'ga miamū ijukau rai'i. Janejararete 'ga 'gā ijukau rai'i nū. Ore nanē nū. Ore nanē 'gā ore mujānukaa pe awi, Jerusareg awi. Peu 'gā ore momytaukare'ema. Aipo apoara 'gā Jarejuwarete 'ga mamara'neukat ojee. ¹⁶ A'ere 'gā judeue'emamū pē nupe Jejuī 'ga mome'u awi ore momig awi afueweramū numiamū. A'ere aipo 'gā Janeruwarete 'ga mamara'neukareteetei ojee. A'eramū 'ga 'awamū 'gā nerekou tyweaeete ee.

Paulo 'ga 'gā nesaga'upa

¹⁷ Orojot ete ako ore pē nui ikue. Pē pyri orepytaweramū numiamū. A'eramū ore aru'arasigamū arajemogyau pē nee orojea'aramū. "Gā pyri soo 'jau", 'jau ore arajaupe numiamū. ¹⁸ "Soo 'gā nesaka 'jau", 'jau 'japa je teptytuna 'gā nupe jepi numiamū. A'eramū ore oro'wya jepi numiamū. A'ere nānēwējēmī. Mama'eukwaawa 'wryiara nore monoukari ete nipo 'ā.

¹⁹ Jejuī 'ga rerowiarāmū pēē 'ā ore maku'iu. Jejuī 'ga ruramū nipo ore arawau 'ga pyri. A'eramū nipo ore 'jau 'ga upe: "Tesarūn ipewara 'gā nupe ako ore ene mome'ui ikue. A'eramū 'gā ako kwaiwete oreje'ega rerowiaa ikue. A'eramū 'gā ajemogyau ene rerowiaaramū. 'Gā 'ā ene rerowiat nanimenime ajemogyau", 'jau nipo ore 'ga upe, 'ga pyri oroo re. A'eramū nipo 'ga 'jau oree: "A'jea. Jeporowykya peapo esage, je'eawer imū etee ra'e. A'eramū je teku'iramū tekou pē nee. Au'jete peapopap je'eawer imū etee rakue", 'jau nipo 'ga oree, ojeppyri ore oramū. ²⁰ Nitywi 'gā amū ore maku'iu pēē 'jawe. Pē nee ore jerowiari arajemogyau.

3

¹⁻² Oreeraitepaw ore pē nee pēnera renupe'ema. Oreporesagiwer ore pē nee numiamū. A'ere ore norooarūi. A'eramū ore pē nesaga'upa arakou. A'eramū ore Timoteo 'ga etee imonou imoporogytaukaa pē nupe. "Simono ene 'gā nesaka jarejee 'jau", 'jau ore 'ga upe ai'i. "Au toropyta Atenasi pe ene rapesaka 'jau", 'jau ore 'ga upe. Timoteo 'ga orerewirera 'jawe. Jarejuwarete 'ga porowykya 'ga wapo ore pyri ikue. Jejuī 'ga mome'wara 'ga ore 'jawe. A'eramū ore a'eramū 'ga monou 'ga moporogytaukaa pē nupe. "Tesarūn ipewara 'gā te 'ā Jejuī 'ga werowiat. A'ere 'gā ināinānī'i etee Jejuī 'ga kwaawi. A'eramū ene ewau 'gā mu'jau esagesage 'ga ree. A'eramū 'gā ajemogyau erowiaa a'jea futat", 'jau ore Timoteo 'ga upe ai'i. "Pepoir awi Jejuī 'ga rerowiar awi, 'jau ki ene 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe. ³ "Pejereko tywereteramū miamū kasi pepoit Jejuī 'ga rerowiar awi ne, 'jau ki ene 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe. "Jejuī 'ga rerowiaara 'ā jane. A'eramū 'gā amū jane rerekou tyweaeete. Sā'ā ae yara mura imomora 'y pe esaga, ijerewa resaga. Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane rereko tywerukari 'gā nupe. Taesak 'gā a'jea futat tejerowiara 'jau kwy, 'jau nipo 'ga janee, 'jau ki ene 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe ai'i. ⁴ Pē pype arakou ako ore imome'ui pē nupe ikue. Pē nereko tywerete'emaue ako ore 'jau pē nupe ikue. "Awamū pēē Jejuī 'ga rerowiaara. A'eramū nipo 'ga rerowiare'ema 'gā pē nereko tyweaeete", 'jau ako ore pē nupe jepi. A'jea futat ore 'i pē nupe. Ore'eawer imū etee futat nipo 'gā pē nereko. ⁵ A'eramū je 'jau teptytuna 'gā nupe: "Maran gatu nipo 'gā jaruete ajemogyawe'em. Mama'eukwaawa 'wryiara nipo 'gā omomoirukat Jejuī 'ga rerowiar awi rai'i?" 'jau ore arajaupe. "Simome'u ekoete nipo jane Jejuī 'ga 'gā nupe rakue?" 'jau ore arajemogyau pē nupe. A'eramū ore a'eramū kweramū Timoteo 'ga monou pē nesaka kamēšete imoporogytaukaa pē nupe.

'Gā nera Paulo 'ga maku'iu

⁶ A'eramū 'ga awau pē nesaka ikue. 'Awamū 'ga 'ua pē mome'wau oree nū. "Tesarūn ipewara 'gā, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā ajemogy je 'ga rerowiaa. Nopoiri futari 'gā 'ga rerowiar awi", 'jau 'ga 'ua pē mome'wau oree. "Gā ojejuka je ajuee", 'jau 'ga oree pē mome'wau. "Pē nee nanē 'gā nea'aramū je ajemogyau nū", 'jau 'ga oree. "Pē nesaga'upa 'gā ajemogyau. Sā'ā pēē 'gā nesaga'uwa. Nan tee futat 'gā jemogyi pē nesaga'upa", 'jau 'ga oree imome'wau.

⁷ 'Ga pē mome'ua ore maku'iu pē nee. Mama'e tesirūa te ajee ojeup oree ai'i. 'Gā amū ore rerekou tyweaeete ai'i. A'ere a'e pype Timoteo 'ga ruri pē mome'wau oree. ⁸ A'eramū pē mome'ua oreku'i mojerana ore ree. 'Ga rerowiarereteramū pejemogyamū nipo oreku'iramū arakou pē nee. ⁹ Jarejuwarete 'ga upe ore oroporogytau jepi. "Tesarūn ipewara 'gā, eneremiayuwa 'gā ene rerowiat ajemogyau. A'eramū ore a'eramū araku'iramū arakou 'gā nee", 'jau ore 'ga upe jepi. ¹⁰⁻¹¹ Jarejuwarete 'ga upe oroporogytau arakou. Au'jeteramū oroporogytau arakou. "Tene ore oi peu 'gā pyri 'gā mu'jau esage ene ree", 'jau ore 'ga upe jepi. "Tojemogyppyk katu katu 'gā ene ree 'jau", 'jau ore Jarejuwarete 'ga upe. Jejuī 'ga janejararetea. 'Ga upe nanē ore 'jau nū. "Ore poar iki pejepe, ore mojewyrukaa 'gā pyri", 'jau ore 'gā nupe arakou. ¹² Pēporomutat pejemogyau pejejee. Tekotee 'gā nee nanē pēē pejeporomutaramū nū. A'eramū ore 'jau Jarejuwarete

'ga upe arakou: "Iporomutat 'gā ajuee. Ojejuka esage 'gā ajuee. A'eramū ene 'gā poaa 'gā mojejukau esage a'eramū taetu ajuee", 'jau ore 'ga upe oroporogytau pē nee arakou. Sā'ā oreporomutara pē nee. Nan tee futat pēporomutaramū pejejee. ¹³ "Epoar iki 'gā. Emamuakar iki 'gā mama'e tywera apoukare'ema 'gā nupe", 'jau ore Jarejuwarete 'ga upe pē nee arakou. A'eramū 'ga aipo apo re pēē mama'e tywera apo futare'ema. A'eramū nipo pēē Jejuī 'ga ruramū pejejemogyau esage 'ga upe. Anure nipo Janejararete 'ga ojewya wemiayuwa 'gā nerua ojeupi. Aipo 'ara rupi nitywi futari pē kwaukaara 'gā amū.

4

Jarejuwarete 'ga ki pemuoryp

¹⁻² Pē pype arakou ako ore pē mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are ikue. "Pejejemogyau esage Jarejuwarete 'ga pemuoryp", 'jau ako ore pē nupe ikue. "Ga je'eg imū etee pēē mama'e apou", 'jau ako ore pē nupe ikue. Pēnea'ar iki ore'eawer are. "Pe'je pejejemogyau Jejuī 'ga 'eawer imū etee futat", 'jau ako ore pē nupe ikue. Jejuī 'ga 'ā pējararetea. 'Ga futat ako aipo ore mu'eukaa pē nupe ikue. A'eramū ki pēē ore'eawer imū etee futat pejejemogyau esage a'jea futat. 'Ga remifutar imū etee futar iki pēē mama'e apou 'ga upe. ³ Mama'e tywera apowe'em futat. Peko esage a'jea futat 'ga upe. Kūima'eramū pejekowe'em pejemirekoe'em are. Pejemireko are etee ki peko. Kūjānamū nanē kasi pejemene'ema peenūi pejejfue ne. Pejemena etee ki pereko. Aipoa esage Janeruwarete 'ga upe.

⁴⁻⁵ Kūima'e 'gā nupe nanē ore 'jau nū: Peko kasi Jejuī 'ga rerowiaare'ema 'gā 'jawe etee ne. 'Gā 'ā oo akou wemirekoe'ema mue are etee kwe pe watau. Kūjā mue are etee wea'aramū ajemogyau. A'ere kasi nan peko ne. Pejemireko are etee futar iki pēnea'at. ⁶ 'Ga rerowiaaramū 'ā jane jarejuewireramū juejue futat. A'eramū kasi pēē, "Jerewirera 'ga remirekoa te nā'ā re'ā", pe'je ne, ipojekawe'em erawau pejejauī ne. Aipoa apoara 'gā nipo Janeruwarete 'ga erekou tyweaete ee. Aipoa ako ore oromome'u pē nupe ikue. A'eramū ore imome'wau'japa pē nupe nū. ⁷ Janeruwarete 'gā jane mū'ē werowiare'ema 'gā nui mama'e tywera apoukare'ema janee, jane mogyau esage wowase. ⁸ Najema'ea rūi futat jeje'ega poromū. Janeruwarete 'ga je'ega te poromū. Janeruwarete 'ga 'ā jane upe U'agesawe muara. 'Ga 'eawera etee 'ā je amome'u pē nupe. A'eramū aipo renupare'ema 'gā Janeruwarete 'ga je'eganupe'ema futat.

⁹ Janeruwarete 'ga ako pē mu'e pejejee pēporomutar are ikue. Ma'eramū 'ā 'awamū pejejuka esage pejejee pejejemogyau. A'eramū je aipo are ka'arana kwasiare'ema pē nupe. ¹⁰ Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nee pejejejukau esage pejejemogyau, Masetoni ywy pewara 'gā nee. A'eramū ki pēē pejejejukau esage 'awamū taetu 'gā nee pejejemogyau. ¹¹ "Pejemuawapir iki pejejemogyau 'gā pype. Pēmara'ne kasi pejejee ne. 'Gā ago'wawe'em 'gā porowyky are. Pejeporowyky etee futat iapou pejejee pejemifutara muawamū. A'eramū pēē mama'e renūine'ema pejejemogyau 'gā nupe", 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū ki pejejemogyau pejejeupe je'eawer imū etee futat. ¹² Aipo apo re Jejuī 'ga rerowiaare'ema 'gā oporomutaramū pē nee. A'eramū nipo 'gā 'jau: "A'jea futat Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nesageramū", 'jau nipo 'gā ajaupe, pē nesakawe.

Janejararete 'ga ruap

¹³ 'Awamū ore pē mu'ei amanū ma'efera 'gā nee, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nee. Pē'arasig kasi pejejemogyau 'gā nee ne. Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā 'i'arasig futat ajemogyau. A'ere 'gā nuapesagi Jejuī 'ga rura. A'eramū 'gā a'eramū u'arasigamū futat ajemogyau. A'ere jane naani. 'Ga rura jane siapesak jarejemogyau. A'eramū jane jare'arasige'emamū jarejemogyau. ¹⁴ Amanū re 'ā Jejuī 'ga ferawi rakue nū. Oferaw ire 'ā Jejuī 'ga awau ywag ipe rakue nū. A'eramū 'ga amanū'jape'ema. A'ea 'ā jane sikkawap. Anure nipo Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga mojewya 'ga mua 'awa ywy pe nū. Jejuī 'ga 'ua ojewya nū. 'Ga ruwa 'ga 'ne rerowiaara 'gā nerojewyrukaa 'au 'ga upe, amanū ma'efera 'gā nerojewya erua. A'eramū jane a'eramū jare'arasige'emamū 'gā nee.

¹⁵ Ojewyr are Janejararete 'ga jane mu'jau. A'eramū 'ā jane ikwaapa. 'Ga jewyawa rupi 'ga rerowiaaramū jane jarewau jarejeupia 'ga rowosōu. Amanū ma'efera 'gā na'ne awau 'ga rowosōu. A'ere imanū'e'emamū jane jarewau 'ga repejāna 'ga rowosōu. ¹⁶ Aipo 'ara rupi Jejuī 'ga ruri ojyapa wafukaita wemiayuwamū jane upe. Ywagipewara 'gā 'wyriara 'ga nanē futat nipo wafukaita nū. A'ere nipo 'ga jum'i'aranūi pyi 'gā nupe. A'eramū nipo jane Kristu 'ga rerowiaaramū jarewau jarejeupia 'ga rowosōu. Amanū ma'efera 'gā na'ne 'ga imonou imowywya ywy awi. Ywy awi amū'ē re 'gā awau ojeupia Kristu 'ga repejāna. ¹⁷ A'ere jane imanū'e'emamū jarewau jarejeupia jarejatykau 'gā nee 'ga rowosōu ywasiga pype. Wowosimaw ire nipo 'ga wemiayuwamū jane rerawau erojewya 'Uwarete 'ga pyri. A'eramū jane peu futat jarejemogyau nakwaparimū rūi 'gā pyri. ¹⁸ A'eramū pēē pejewau

aipo mome'wau 'gā nupe kwe pe. Kasi 'gā jemogyi u'arasigamū 'gā nee ne, amanū ma'efera 'gā nee ne, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nee ne.

5

Jejuī 'ga rapesakap

¹⁻² “Maranime sipo ajee Jejuī 'ga ruri werowiare'ema 'gā nerekou tyweaete?” 'jau nipo pēē pejejaupe. Aipo pe'je kasi ne. “A'e rupi nipo 'ga ruri”, naru'ei ore pē nupe. “Nikwaawi jane 'ga ruawa”, 'jau ore pē nupe jepi. Sā'ā muna'ywa. 'Oga jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Nan tee futat jane Jejuī 'ga ruawa nikwaawi. ³ Owaēm erujewi futat nipo 'ga ruawa upe. A'eramū jane jarejemogy esage are etee futat jarejea'aramū. “Nitywi mama'e tywera jane ree”, 'gā 'eramū nipo iwaēmi erujewi 'gā nerekou tyweawa upe. Sā'ā kūjā ka'jame'ema wa'yray awi. A'eramū 'ā ojemouaga etee wa'yray upe. Nan tee futat Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā aipoa 'ara rupi noka'jamarūi wereko tywer awi. Taka'jam 'jau nipo 'gā ojeupe numiamū. A'ere nipo 'gā noka'jamarūi futari wereko tywer awi. Naako tywet nana'nī pype rūi futat 'gā awau poromū.

⁴ A'ere pēē Jarejuwarete 'ga pekwaap. A'eramū ki pēē mama'e tywera apowe'em Jejuī 'ga jewyra poromukuran. A'eramū 'ga rura jane mopiryyite'ema. Sā'ā muna'ywa 'ga amū pyyga erujewi 'ga mopiryyja. Nan kasi pejemopiryyjukat 'ga upe ne. Naypytunimū wata ma'e 'jawe rūi pēē. Ypytunimū wata ma'e 'gā nuesagi mama'ea. Jarejuwarete 'ga je'ega kwaapare'ema 'gā ypytunimū wata ma'e 'jawe. A'eramū 'gā mama'e tywera apou akou. Janeruwarete 'ga remiaporama kwaape'ema futat. “Ojewyt nipo Jejuī 'ga werowiare'ema 'gā nerekou tyweaete” 'e kwaape'ema. ⁵ A'ere pēē nanarūi. Pekwaap futat 'ga je'ega ore 'jawe. A'eramū jane juejue 'ga remiaporama kwaapa, Jejuī 'ga jewyra kwaapa. 'Arimū wata ma'e 'jawe jane. Sikwaap jane mama'ea. ⁶⁻⁷ A'eramū ore 'jau pē nupe: “Pe'je sajemogy 'ga rapesaka”, 'jau ore pē nupe. “Pe'je sajemu'akwaap mama'e tywera apo awi 'ga rura poromukuran”, 'jau ore pē nupe.

Jejuī 'ga rura rapesakare'ema 'gā oset ma'e 'jawe futat ajemogy. Nokwaawi futari 'gā mama'ea. Eawyrp ma'e 'jawe nanē 'gā mama'e kwaape'ema. T'akwaawe'ema 'gā. A'eramū 'gā mama'e tywera apou akou.

⁸ A'ere jane nanarūi. 'Arimū wata ma'e 'jawe jane. Jane'akwaap jane. A'eramū ore 'jau pē nupe: “Pe'je sajemogy esage 'ga upe. Pe'je sajemu'akwaap mama'e tywera apo awi”, 'jau ore pē nupe. Jejuī 'ga rura poromukuran sirowiat 'ga nanimenime 'jau, janeporomutat 'ga ree 'jau, janerea'at jarejemogyau 'ga ree. Aipo apoaramū jarejemogyau jefaruu 'jawe. Itajuaity rerekwara 'jawe jane jemogyi. Itajuaitya jefaruua wereko imunepa u'yw awi. Opy'apiara munepa. Itaju akagryā nanē imunepa nū. A'eramū u'ywa osowe'em 'ga upe. Ojeafakau etee. Nan tee jane. Jane 'ga rerowiarāmū 'gā amū 'ga rerowiar awi jane moirukare'ema. ⁹ Najane rereko tyweawamū rūi ako Janeruwarete 'ga jane mū'ēi 'gā nui ikue. Jane katu'oka te ako 'ga jane mū'ēi 'gā nui ikue. Janeruwarete 'ga jane katu'ogukaa Janejararete 'ga upe, Jejuī Kristu 'ga upe. ¹⁰ Jejuī 'ga amanū jane katu'okawamū futat. A'eramū jane a'eramū jarewau 'ga pyri jarejemogyau peu futat nakwaparimū ete rūi. 'Ga jewy'remauwe jaremanūmū jane jarewau 'ga pyri peu futat. Jaremanūme'ēwe 'ga jewyramū jane jarewau 'ga pyri. ¹¹ A'eramū pēē pejewau 'awamū 'ga ruawama mome'wau kwe pe pejejaupe. Aipo mome'ua 'ga rerowiarukaa pejejaupe. Nanuara 'ā pēē iapou pejejemogyau. A'eramū pēē taetu pejejopoa 'ga rerowiar wyyapiukaa pejejaupe.

'Gā neko esage are 'gā mu'akwaapawet

¹² Jejeuwa 'jawe pēē. A'eramū je pē mu'jau mama'e are. Peenup katu katu ki peje'wyrara 'gā je'ega. Janeruwarete 'ga 'gā amū'ē imonou pē nupe pē'wyraramū. A'eramū pēē 'gā je'ega renupa esage. ¹³ Jarejuwarete 'ga je'eg are 'gā pē mu'ei. A'eramū ki pēē 'gā je'eg are pejeapyakau. Pejeporomutaramū 'gā nee nanē nū. Pe'je ki pejejejukau esage 'gā nee, pejemu'jara 'gā nee. Pejamue kasi ne. Pēta'wa ki pejejaupe.

¹⁴ Pēē mū peko futat iwewue ma'eramū pejejopype. A'eramū pēē pejeje'ega iwewue ma'e 'gā nupe, 'gā wewue awi 'gā momoia. “Pe'je pejewau pejeporowykyau”, pe'je ki 'gā nupe.

Pēē mū nipo pejejorypawamū pejejemogyau. A'eramū ki pēē aipo 'gā poaa 'gā maku'iu. 'Gā amū nipo Jejuī 'ga rerowiaa inānān'ī etee. A'eramū pēē 'gā mu'jau 'ga ree, 'ga rerowiar wyyapiukaa 'gā nupe. Peje'eg esage ki 'gā nupe najuejue etee. PemoWyrafen kasi pejeje'ega 'gā nupe ne. ¹⁵ 'Gā amū nipo mama'e tywera apo pē nupe. A'ere kasi pejejypk 'ga ree ne. Mama'e esage etee ki peapo pejejaupe. Tesirūmera 'gā nupe nanē mama'e esage etee pēē iapou nū.

¹⁶ Pēnoryp ete futar iki pejejemogyau. ¹⁷ Au'jeteramū futat pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁸ “Au'jete mama'ea eremut jee, ki Ku'jyp”, 'jau ki pēē 'ga upe. Mama'eaya

nipo ojeapou pē nupe. A'etea ki pēku'i etee futat. A'ea Janeruwarete 'ga afutat. Jejui Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū omuorywa Janeruwarete 'ga afutat.

¹⁹ Pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'egauwe ki pemojerowiat pejejemogyau. Au'jeteramū nipo 'ga 'Agesage je'ega nepeenuwi. A'eramū noje'egu'jawi pē nupe ne. ²⁰ Janeruwarete 'ga je mut je moporogytaukaa pē nupe, pejejeupe 'ga amū 'eramū ki a'e are peapyaka. ²¹ Pejejeupe 'ga amū mama'e mome'uramū ki, "a'jea futat sipo aipo 'ga 'ea?" pe'je ra'ne pejejeupe. A'jea 'eramū pēē a'jea futat erowiaa pejejemogyau. Mama'e a'je'ema 'eramū pēē imoka'jama kamēsiete. NaJaneruwarete 'ga 'Agesagea rūi 'ga mu'eukat. ²² Kwaiwete te 'ā mama'e a'wyre'ema. A'ere kasi peapo amū majepe'i etee miamū futat ne.

²³ Jarejuwarete 'ga upe ore 'i: "Emopy'ata'wa Tesarūn ipewara 'gā imogyau", aru'e ore 'ga upe arakou. "Emuesage ki 'gā. Eje'jawe 'gā mogyau esage", 'jau ore 'ga upe arakou. "Ene amuesage re 'gā tifuwet eme mama'e tywera apo are ajemogyau", 'jau ore pē nee 'ga upe. "Amuesage re 'gā wesageramū a'jea futat Jejui Kristu 'ga jewyramū. Nitywi futari nipo 'gā tywera 'gā pype aipo 'ara rupi", 'jau ore pē nee 'ga upe. ²⁴ Janeruwarete 'ga futat 'ā jane mū'ē wemiayuwamū. 'Ga 'ā jane muesageu jane mogyau oje'jawe. Nomoka'jami futari 'ga u'eawera. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e apou pē nupe.

²⁵ Orepytuna 'jawe pēē oree. A'eramū ki pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe ore ree.

²⁶ Pe'je pejeje'ega Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe jee. "Paulo 'ga oje'ega mua janee: Jarute te pēē? 'e mua janee", pe'je ki pejejaupe, pejejomana. ²⁷ Koa ka'arana ki pemogytaayay futat. Jejui 'ga rerowiaara 'gā nemianuwamū pemogyta, 'jau je pē nupe. Aipoa Janejararete 'ga afutat, 'jau je pē nupe.

²⁸ Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pē nerekoa je afutat. Kweramū etee jeremimome'ua.

2 Tesarūn

A'ere Paulo 'ga ka'arana kwasiaru'japa imonou Tesarūn ipewara 'gā nupe rakue. Jejuu 'ga ruaw are 'ga ikwasiaa. A'ere na'ga etee rūi ikwasiaari. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiaru'jap Tesarūn ipewaramū pē nupe nū. Jejuu Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Ga 'ā perowiat pejemogyau. A'eramū pēē pejemogyau 'ga remiayuwamū. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū nanē 'ā pejemogyau nū. Silasi, Timoteo. Mīmera 'gā ako je pyri. A'eramū ore ka'arana monou ikwasiaa pē nupe.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejuu Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. Pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Werowiare'ema 'gā nui werowiaara 'gā mojo'okawam

³ Pēē 'ā orerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē orerenyra 'jawe. Jejuu 'ga 'ā perowiat pejemogyau. 'Awamū taetu pēē 'ga rerowiaa a'jea futat. 'Awamū 'ā pēē pejejukau esage pejejee. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee: “Tesarūn ipewara 'gā ene rerowiararetea, ki Ku'jyp. Aipo are oreku'iramū arajemogyau”, 'jau ore 'ga upe. “Ojejukau esage nanē 'gā ajemogyau ajuee nū. Aipoa nanē ore maku'iu ore mogyau nū”, 'jau ore 'ga upe arajemogyau.

⁴ Jejuu 'ga rerowiaara 'gā pype arajemogyau taetu ore pē mome'wau 'gā nupe jepi. “Tesarūn ipewara 'gā Jejuu 'ga rerowiaare'ema 'gā wereko tywerete agawewi. A'etea 'gā nopoiri futari 'ga rerowiar awi. 'Gā nereko tywera Jejuu 'ga rerowiar ywyapiukaa etee te futat 'gā nupe”, 'jau ore pē mome'wau kwe pewara 'gā nupe, orojerowiaa pē nee 'gā nupe jepi.

⁵ Pejereko tywera upe pejemouaga resakawe Janeruwarete 'ga 'jau pē nupe: “A'jea futat pēē je rerowiaara ra'e. A'eramū pēē pejejuu futat pejemogyau je pyri nakwaparimū rūi futat”, 'jau nipo 'ga pē nupe. “Anure nipo je reko 'wyriaramū pē nupe najuejee etee futat”, 'jau nipo 'ga pē nupe. “Pejemouag te 'ā pejemogyau pejereko tywera upe. Nepepouri futari je rerowiar awi. A'eramū je a'eramū pē mua tejepyri anure”, 'jau nipo 'ga pē nupe. Poromū futat pēnepya. A'jea futat 'ga ae mepyi. ⁶⁻⁷ Wowase ae majatykaawa 'ara rupi nipo Janeruwarete 'ga ae resaka najuejee etee. 'Ga 'ā ae kwaap katu katu. A'eramū 'ga werowiaaramū jane kwaapa. Werowiaaramū etee nipo 'ga jane monou jane mogyau ywag ipe ojeypyri. A'eramū futat ae awau worrywamū 'ga pyri. Poromū futat janerepya. Werowiare'ema 'gā nanē 'ga ikwaapa nū. Werowiare'ema 'gā 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Poromū futat 'gā nepya. 'Ga 'ā ae kwaap katu katu. A'eramū 'ga a'jea futat ae mepyau aipo pyu.

Anure nipo 'ga Jejuu 'ga mua imojewya esaukaa 'au ywy pewara 'gā nupe najuejee etee. Tata reny 'jawewara pype nipo 'ga 'ua ojewya, ywagipewara 'gā, ipājē ma'e 'gā neewe. A'e pe Janeruwarete 'ga pē nereko tywarera 'gā nereko tyweaete. A'ere aipoa 'ara rupi pē nereko tywera teepawamū pē nui. ⁸ Wemiayuwe'ema 'gā juejee Janeruwarete 'ga erekou tyweaete. “Werowiarāmū Jejuu 'ga pētywera moia pē nui, pē mogyau wemiayuwamū” e rerowiare'ema 'gā nanē Janeruwarete 'ga erekou tyweaete nū. ⁹ A'e 'gā nipo 'ga wereko tywet futat imuojere'ema mama'eukwaawa rapyaw ipe. Najarejuwarete 'ga pyri rūi 'gā awau ajemogyau. Mukuu futat 'gā oi ajemogyau 'ga wi. Esage ma'ea te 'ā Janeruwarete 'ga. Pājēreteā futat 'ga 'ā. A'eramū 'ga wemiayuwe'ema 'gā murukare'ema ojeypyri. A'eramū 'ga mukuu futat 'gā monou ojewi. Aipo nipo 'ga iapou Jejuu 'ga jewyawa rupi 'gā nupe. ¹⁰ Aipo 'ara rupi 'ga remiayuwa 'gā juejee 'jau Jejuu 'ga upe: “Ene etee futat 'ā eneresage. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawe. Ene etee futat 'ā pājēreteā. Nitywi futari 'ga amū enepājē 'jawe”, 'jau nipo 'gā 'ga resaka. Pēē nanē nipo aipo 'jau 'ga upe nū. Pejejeupe ore Jejuu 'ga mome'uramū pēē 'ga rerowiaa. A'eramū pēē 'ga resag ire aipo 'jau 'ga upe nanē nū.

¹¹ A'eramū ore oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe pē nee jepi: “Epoar iki Tesarūn ipewara 'gā, ki Ku'jyp. 'Gā 'ā ene rerowiat. A'eramū ene 'gā poaa 'gā mogyau esage ejeupe”, 'jau ore 'ga upe. “Ene 'ā eremū'ē 'gā imogyau eja'yramū. A'eramū ene epājē mū mama'e esage apoukaa 'gā nupe. Epoar iki mama'e esagea taapo 'jau 'jara 'gā”, 'jau ore 'ga upe jepi. ¹² A'eramū nipo pēē 'jau pejejaupe: “Jejuu 'ga 'ā, Janejararetea. Esage futat 'ga tekotee 'gā nesage apyraapa. 'Gā pājēā nanē 'ga wapyraap nū”, 'jau nipo pēē pejejaupe. Pēneko esage resag ire nipo tekotee 'gā 'jau: “Jejuu 'ga wemiayuwa 'gā omogy esage futat. Ojejuka esage Ku'jywa 'ga 'gā nee”, 'jau nipo 'gā pē nesag ire. A'eramū futat nipo pēē Jejuu 'ga futarukaa 'gā nupe.

2

Mama'e tywera jat

¹ 'Awamū ore pē mu'ei Jeju 'ga jewyaw are. Ojewya nipo Janejararete 'ga jane majatykau ojee. ² A'ere nipo 'ga jewyr enune 'gā amū 'i pē nupe: "Ut ako Janejararete 'ga ikue", 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. A'ere kasi perowiar ine. O'meramū te nipo 'gā 'i. Peapyaka kasi nanuara 'gā je'eg are ne. "A'ea Paulo 'ga okwasiat inuga oree", 'gā 'eramū kasi peapyaka 'gā nee ne. O'meramū te nipo 'gā 'i. "Janeruwarete 'ga 'Agesagea ore mu'e aipo are", 'gā 'eramū miamū kasi peapyaka 'gā je'eg are ne. O'meramū te nipo 'gā 'i. Nuri we futat Jeju 'ga. A'eramū nipo 'ga apoa erujewi janee. ³ Pejemoryteekat kasi 'gā nupe ne. 'Ga jewyr enune nipo 'gā amū opoia Jarejuwarete 'ga rerowiar awi kwaiwete futat. Nooi futari nipo 'gā Jarejuwarete 'ga piara rupi a'eramū. A'e pype nipo kūima'e 'ga amū ojesaukaa ywy pewaramū janee najuejue etee. Mama'e tywera jara 'ga poromū ojesaukaa janee. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'ga futat poromū. ⁴ Aipoa kūima'e 'ga nipo o'meramū ae upe. "Je 'ā pājērete futat. Nitywi 'ga amū je 'jawe", 'jau futatee nipo 'ga. "Pemuoryp kasi maira mū ne. Ku'jywa 'ga miamū kasi pemuoryw ine. Je etee futar iki je muoryp pejepe", 'jau nipo 'ga pē nupe najuejue etee. A'eramū nipo 'ga awau Jerusareg ipe miamū futat. Awau nipo 'ga osou Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe wapyka 'gā nowase. "Je 'ā Pēnuwaretea futat", 'jau futatee 'ga awau ae upe. Aipoa mama'e tywera jara 'ga jesaukar ire te nipo Janejararete 'ga ruri.

⁵ Jeje'ega sipo pemoka'jam rakue? Pē pype tekou ako je aipo mome'ui pē nupe ikue. ⁶⁻¹² A'ere 'awamū mama'e tywera apoara 'gā nuri. Ia'wyre'ema 'ga nipo mama'e tywera apoakaa 'gā nupe. A'ere aipo 'ga nikwaapawi we. Mama'e tywera jara 'ga ijesakariwet 'gā nupe numiamū. A'ere ajepeja 'ga nafutari 'ga jesaukaraiaiwā 'ga nupe. Aipo 'ga 'ā pekwaap. Wemifutara 'ara rupi Janeruwarete 'ga 'ga pe'ai 'awa ywy awi. 'Ga 'ga pe'a re te nipo mama'e tywera jara 'ga 'ua. Ojesaukaa pa futat 'gā nupe amunawa moymoyka awau. Mama'eukwaawa 'wyriara pājē mū mama'e tywera jara 'ga ruri. A'eramū nipo 'ga aeremiapoe'ema apou kwaiwete 'gā nowase. A'ere nipo 'ga o'meramū te 'ga 'i. "Ku'jywa 'ga pājē mū je mama'e apoi", 'jau futatee nipo 'ga. A'eramū nipo aipo 'ga remiapo resakara 'gā 'jau ajaupe: "Kuu. Ereesak te 'ga remiapofera ra'e? Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat nipo 'ā", 'jau nipo 'gā ajaupe.

Mama'e tywera jara 'ga nipo o'meramū te e'i akou 'gā nupe. A'eramū nipo mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'gā wapykau 'ga je'eg are. Nuapyakai futari 'gā mama'e a'je are rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā katu'oke'ema 'gā mogyawem futat ojeypri. Aipo 'gā wapyaka futat mama'e tywera jara 'ga je'eg are. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Nuerowiar iwejue 'gā mama'e a'jea jepi. Tene ajee 'gā i'me ma'e je'ega etee erowiar ijemogyau", 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū nipo 'ga a'eramū 'gā 'me rerowiarukaa aipo 'gā nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā 'me are ako ma'e 'gā juejue futat imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Mama'e tywera apoara 'gā nanē 'ga imonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe nū. Aku'iramū akou mama'e tywera apo are. A'eramū 'ga mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gā monou 'gā mogyau nakwaparimū ete rūi. Peu futat nipo 'gā ajemogyau tyweaete ojere'emamū futat. A'ere mama'e tywera jara 'ga rur ire nipo Janejararete 'ga ruri ojewya nū. Opājē mū futat Jeju 'ga ruri. Wenyfugamū futat 'ga 'ua. Aipoa 'ara rupi Jeju 'ga mama'e tywera jara 'ga jakau opyutu etee futat.

Janeruwarete 'ga remiayup

¹³ A'ere pēē Jarejuwarete 'ga remiayuwamū. Ymā we te, ywy apoe'emaue, Janeruwarete 'ga poromutaramū pē nee rakue. A'eramū 'ga a'eramū pē mū'jāu wemiayuwamū. A'eramū ore 'jau 'ga upe: "Au'jete Tesarūn ipewara 'gā eremū'ē 'gā nui rakue", 'jau ore 'ga upe. "Au'jete 'gā erekatu'ok rakue", 'jau ore 'ga upe pē nee. 'Ga je'ega a'jea renupa ypy we futat pēē a'e rerowiaa pejejemogyau. A'eramū 'ga U'agesage mua pē nupe pēywytera katu'okawamū. A'eramū pēē 'awamū 'ga remiayuwamū pejejemogyau. ¹⁴ Jeju 'ga ako ore imome'wau pē nupe ikue. "Werowiarāmū 'ga pē mogyi wemiayuwamū", 'jau ako ore pē nupe ikue. Ymā ako nepejemogyi Jarejararete 'ga 'jawe ikue. A'ere pēē 'awamū 'ga 'jawe pejemogy. 'Ga pājēa pē nerekou, 'ga resagea nanē pē nerekou nū. ¹⁵ A'eramū ki pēē oreremimome'ufera renupa katu katu. A'ea a'jea futat. Oreremikwasiarera nanē nū, erowiaa nū.

¹⁶ Janejararete 'ga Jeju Kristu 'ga jane futarete 'Uwarete 'ga retee. Esage 'gā akou janee. Jane poar iki 'gā jane mamuakaa mama'e tywer awi. Jane poar iki 'gā Jeju 'ga ruru'jawa rapesaka. ¹⁷ Tepē maku' i ki 'gā pē mogyau. Tepē poar iki 'gā mama'e esage apou, pē moje'egukaa a'jeteetewi nanē nū.

3

Pemono ki pejeje'ega ore ree

¹ 'Awamū je 'i orojewirera 'jawewaramū pē nupe. Orojenyra 'jawewaramū pē nupe nanē je 'i nū. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega pemono ore ree. Pē pype arakou ako ore Jarejararete 'ga je'ega mome'ui pē nupe ikue. Nan futat 'awamū ore oi kwe pe imome'wau 'gā nupe. A'eramū pēē 'jau Jarejuwarete 'ga upe: "Paulo 'ga oo kwe pe Jeju' 'ga mome'wau 'gā nupe. Epoar iki 'ga 'ga mome'wau 'gā nupe, amunawa moyka. Ejerowiarukaa kwe pewara 'gā nupe", 'jau ki pēē 'ga upe pejeje'ega monou ore ree. Takwas'i'o ki kamēšiete nanē Janeruwarete 'ga rera. Tuerowiar iki 'gā kwaiwete 'ga kamēšiete. ² Kwaiwete te 'ā 'ga rowiare'ema 'gā. A'eramū ki pēē pejeje'ega monou 'ga upe je ree. "Ene te 'ā nerepyyugukari Paulo 'ga itywet ma'e 'gā nupe", pe'je ki 'ga upe, pejeje'ega monou je ree. "Ene 'ā Paulo 'ga rereko tywerete are ifuewet ma'e 'gā eremuojet 'ga wi, aipo 'gā iapowe'emauwe", pe'je ki 'ga upe je ree.

³ A'ere Janejararete 'ga u'eawer imū etee futat mama'e apoi. 'Ga 'ā opājē amut pē nupe. 'Ga 'ā pē 'agu mama'eukwaawa 'wyriar awi. ⁴ Janejararete 'ga ore mojemogygyukaa ore mogyau pē nee. 'Awamū pēē oreje'eg imū etee futat mama'e apou pejemogyau. 'Awamū nepōjeri futari iapou pejemogyau.

⁵ Janejararete 'ga nopoiri futari pē nui pejemogyamū. Iporomutat futat 'ga pē nee. 'Awa wyy pe 'ga rekoramū 'gā Jejui Kristu 'ga rerekou tyweaete rakue numiamū. A'ere 'ga nopoiri futari 'Uwarete 'ga rerowiar awi. 'Uwarete 'ga remifutara etee futat 'ga iapou rakue. A'eramū pēē 'awamū 'ga 'jawe etee futat pejemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutara etee futat peapo 'ga 'jawe.

Peporowyky ki mama'e muaw are

⁶ 'Awamū je pē mu'e iwewue ma'e 'gā nee. Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū iwewue futat. Noporowykyi futari 'gā. Nuapoi futari mama'ea oreje'eg imū. A'eramū je, Jarejararete 'ga je'eg imū etee futat, 'jau pē nupe: Pe'je pejejojo'ogamū iwewue ma'e 'gā nui, 'jau je pē nupe. ⁷ Pē pype arakou ako ore oroporowykyau futat orojee ikue. A'eramū pēē 'awamū pejeporowykyau futat, ore 'jawerimū etee futat. ⁸ Mama'ea nanē ako ore imua orojemi'uramamū ikue. "Mama'ea pemut amū ore", 'jawe'em futat ako ore arakou pē nupe ikue. Naani. Au'jeteramū ako ore oroporowykyau arakou ikue, orojeupe mama'e muawamū ikue.

⁹ Aramu'e te ako ore pēē Jarejuwarete 'ga je'eg are ikue. A'eramū amunipo 'ā ore, "mama'ea pemut amū ore", 'jawarū pē nupe rakue. A'ere ako ore naruapoi futari aipoa ikue. Oroporowykyau etee futat nanē ako ore ikue. A'eramū pēē 'awamū ore 'jawe etee futat pejeporowykyau pejemogyau peu. ¹⁰ Pē pype arakou ako ore 'jau pē nupe ikue: "Iporowykywere'ema 'gā kasi pemojemi'warukat futat ne", 'jau ako ore pē nupe ikue.

¹¹ 'Gā amū 'jau ore ai'i: "Tesarūn ipewara 'gā amū iwewue futat. Noporowykyi futari 'gā. A'ere 'gā poromu'akwaawiwaramū ajuee 'gā porowyky are", 'jau 'gā ore ai'i. ¹² A'eramū ore 'awamū 'jau pē nupe: "Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga ore mu'eukaa pē nupe: Peporowykyi ki pejekaraemā muawamū. Pe'je pejejoia 'gā ago'o awi, pe'je ki 'gā nupe", 'jau 'ga ore. ¹³ Mama'ea esagea peapo pejemogyau pejeojere'emamū futat. ¹⁴ 'Gā amū nipo niparuerowiariweri oreje'eg are. A'eramū ki pekotee 'gā nui. A'eramū 'gā wea'aramū 'ūina peje'eg are. Tepeesak 'gā jekatu'oga aiporamū 'jau. ¹⁵ Pereko tywet kasi 'gā ne. Pejejewirera 'jawe futar iki peporogyta 'gā nupe 'gā nerekou. Tepeesak 'gā jekatu'oga 'jau.

Oje'ega 'gā nupe imonoawet

¹⁶ Janejararete 'ga 'ā mama'ea esage jararetea. Tepē mopy'ata'wa ki 'ga pē mogyau. Ako futat 'ga pē pyri.

¹⁷ 'Awamū je ka'arana kwasiaawa pyyka tepo pe. Teje'ega je amono ikwasiaa ka'aran are pē nupe pē futaa. A'eramū pēē jeremikwasiarera resaka. "Paulo 'ga futat okwasiat imua janee rai'i", 'jau nipo pēē pejejaupe jeremikwasiarera ka'arana pejejeupe iwaēmamū. Teje'ega je omono pē nupe pē futaa najuejue etee.

¹⁸ Jarejararete 'ga resagea pē nerekoa je afutat.

Kweramū etee jeremimome'ua.

1 Timoteo

Timoteo 'ga Paulo 'ga remimu'efer amū. A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou Timoteo 'ga upe muku ojewi 'ga rekoramū 'ga mu'akwaapa mama'e are rakue. Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nereko esage are 'ga ikwasiari imonou 'ga upe. Na'ga etee rūi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea te ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou Timoteo 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou enee, ki Timoteo. Jejuī Kristu 'ga 'ā je mono kwe pe ojemome'waukaa 'gā nupe ikue. 'Ga Ruwarete 'ga 'ā jane katu'okara. 'Ga nanē je mono Jejuī 'ga mome'waramū ikue nū. Jejuī 'ga ree sajemogyppyg ete jarejemogyau. A'eramū je a'eramū tewau 'gā je'eg imū kwe pe morogyta esage mome'wau tekou 'gā nupe.

² Ymā te ako je Jejuī 'ga mome'ui enee ikue, ki Timoteo. Aipo renupawe ako ene 'ga rerowiaa ikue. A'eramū ene jera'yra 'jawe ekou jee.

Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea. Jejuī Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Gā nesagea ene rerekoa je afutat. Ene ree 'gā jemuaēma nanē je ifutaa nū, ene mopy'ata'waa 'jau.

Moromu'jat tywet

³ Efesu pe jarekou ako je 'i enee ikue: “Au etee eko ra'ne. Je tee oo peu Masetoni ywy pe”, 'jau ako je enee teo enune ikue. 'Awamū je 'ā 'jau'japa enee nū: Peu futat epyta je, a'e je enee. Peuwara 'gā amū ajamu'e tywerete tee ajemogyau. Na'jarejuwarete 'ga je'eg are rūi 'gā jamu'eī. O'me are etee futat 'gā jamu'eī. “Pemu'e awi 'gā mama'e a'je'em are”, ere ki 'gā nupe. “Au'je aipo apo re”, ere ki 'gā nupe. ⁴ 'Gā 'ā oje'eg ekoete ajamu'jau. Morogyta ymaner are etee 'gā 'gā mu'eī ajemogyau. Ajamueu 'gā oypy 'gā nee. A'eramū ki ene 'gā je'eg ekoete momika 'gā nui. Aipo mome'ua nuerowiarukari Jejuī 'ga ae upe. Nanarūi ae Jejuī 'ga rerowiaaramū. Nije'eg ekoetei jane Jejuī 'ga rerowiaaramū. 'Jarejuwarete 'ga je'eg are etee ae jamu'eī. 'Ga je'ega renuw ire 'gā 'ga kwaawi futari. ⁵ “Jarejuwarete 'ga je'eg are etee futat pejamu'e, ere ki 'gā nupe”, a'e je ako ene upe ikue. 'Ga je'ega renuw ire nipo 'gā wyyter esageramū ajemogyau. Mama'e esage kwaapa ajemogyau, mama'e esagea etee iapou ajemogyau 'ga upe. 'Ga je'ega renuw ire 'gā a'jea futat Jejuī 'ga rerowiari. A'eramū 'gā a'eramū oporomutaramū nanimenime 'ga ree. Ajuee nanē 'gā opota'waramū nū. ⁶ A'ere nipo 'gā amū ako esage awi 'gā poiri futari. 'Gā oje'eg ekoete akou. Ajamueu ekoete 'gā akou. ⁷ “Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jaramū toko 'jau kwy”, e'i 'gā numiamū. “Je 'ā 'ga je'ega kwaapa katu katu”, 'jau 'gā. A'ere naani. Naeapyoi futari 'gā 'ga je'eg are. A'eramū 'gā 'gā mu'jawarū'e'm. 'Gā nokwaa'wi agawewi futat 'ga. A'etea 'gā 'gā mu'e ekoete akou. Naikwaaapa rūi.

⁸ Ymā te 'ā Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari ka'aran are rakue. Aipoa 'ga 'eawera esage futat. A'eramū jane 'ga je'eg imū mama'e apo re, jarejesageramū futat jarejemogyau 'ga upe. ⁹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarera mama'e tywera apoaramū aetywera resaukaa ae upe. Nako esage ma'e 'gā nupe rūi Moisesi 'ga 'ga je'ega kwasiari rakue. Ako tywet ma'e 'gā nupe etee 'ga ikwasiari rakue. 'Gā tywer are 'gā mueapyoukaawamū te 'ga ikwasiari inuga rakue. Ako tywet ma'e 'gā nomojerowiari futari 'wyyriara je'ega. Jarejuwarete 'ga remifutara 'gā nuapoi futari. Nomuorywi 'gā Jarejuwarete 'ga. Mama'e tywera etee futat 'gā wapo. Niporomutari 'gā Jarejuwarete 'ga ree. 'Ga je'ega nanē 'gā ifutare'ema nū. 'Gā oporojuka ma'ea futat. 'Uwa miamū futat 'gā ajuka. Oya miamū futat 'gā ajuka. ¹⁰ Ako tywet ma'e 'gā akou ajuemireko are. Kūjāmera 'gā nanē akou ojomen are nū. Kūima'eramū nanē akou ajuee nū. Kūjāmera nanē akou ajuee nū. A'ea nia'wyyri futari Janeruwarete 'ga upe. Ako tywet ma'e 'gā nanē ojopyyka ojomoporowykyaukaa. A'eramū 'gā ojomepyawe'em. 'Gā o'meramū e'i akou. 'Gā o'je'e'ewu'jaga. Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'ere 'gā 'ga je'eg imū mama'ea nuapoi. Aipo 'gā nupe Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue, aipoa mama'e tywer awi 'gā mosiawamū rakue. ¹¹ “Ekwap kwe pe je mome'wau 'gā nupe. Werowiamū Jejuī 'ga pē katu'ogi, ere ki ewau 'gā nupe”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ikue. A'eramū je 'ga je'ega etee imome'wau. Janeruwarete 'ga 'ā esage a'jea futat. Nitywi amū 'ga 'jawe esage ma'e 'gā.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

¹² Janejararete 'ga, Jejuī Kristu 'ga te 'ā, opājēa amut jee ikue. A'eramū je a'eramū tewau 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe tekou. A'eramū je 'jau 'ga upe: “Au'jete epājē eremut jee, je moporowykyaukaa ejeupe”, 'jau je 'ga upe, 'ga muorypa ee. 'Ga 'ā je kwaap katu katu futat. Je 'ga remiesagetea. A'eramū 'ga ojemogyppyka etee je ree, oporowyky apoukaa jee. “Paulo 'ga jeje'eg are 'gā mu'ea esage jee. Tamono 'ga tekotee 'gā nupe teje'ega mome'waramū 'jau kwy”, 'jau Janejararete 'ga ojeupe jee. ¹³ Ymā te je Jejuī 'ga rereko tyweretei ikue, 'ga

kurapa ikue. 'Ga remiayuwa 'gā nanē je erekou tyweaete ikue nū. A'etea 'ga ajemuaēma je ree ikue. Nakwaawi je 'ga ikue. A'eramū je 'ga rerowiare'ema tekou ikue. A'eramū je te'akwaawe'emamū tekou ikue. A'eramū 'ga a'eramū ajemuaēma je ree ikue. ¹⁴ Jetywerete agawewi je ikue. A'etea 'ga oporokatu'ogiweramū je ree ikue. Naapoi agawewi je mama'e esagea 'ga upe ikue. A'etea 'ga ajemuaēma je ree. 'Ga 'ā ojerowiarukaa jee. 'Ga 'ā je mopota'waukaa 'gā nee. Jejui 'ga ree je jemujari 'awamue. A'ere 'ga naje upe etee rūi iapoi. Najuejue etee 'ga iapoi ojee ojemujat ma'e 'gā nupe. ¹⁵ "Ymā te Jejui Kristu 'ga ruri wyy pe aetywera katu'okawamū rakeu", sa'e ki jarekou. Aipo 'ea a'jea futat. A'eramū ki jane aipo 'e rerowiaa. A'jea futat 'ga ruri aetywera katu'okawamū ikue.

Je ako jetywerete agawewi futat 'gā apyraapa ikue. ¹⁶ A'etea Janeruwarete 'ga ajemuaēma je ree ikue. A'eramū Jejui 'ga je katu'oka je mogou wemiayuwaamū ikue. Je katu'og ire nipo je resakara 'gā 'jau: "Kuu. Paulo 'ga katu'og ire nipo 'ga jane nanē futat jane katu'ogi 'awamū", 'jau nipo 'gā ajaupe. "Paulo 'ga wi opoire'ema nipo 'ga jane wi nanē futat opoire'ema nū", 'jau nipo je resakara 'gā. A'eramū nipo 'gā nanē Jejui 'ga rerowiaa, ojekatu'ogukaa 'ga upe. A'eramū 'gā nanē awau jane rupi ywag ipe. Jejui 'ga pyri jarejemogyau nakwaparimū warāu rūi futat. ¹⁷ A'eramū ki sa'e Jarejuwarete 'ga upe: "Ene te 'ā eneresage oree. 'Wyriararete esageramū futat 'ā ereko oree", sa'e ki 'ga upe. "Ene te 'ā okoeteete ma'ea. Neremanūi futari. Ore 'ā naruesagi agawewi ene. A'ere ore eneremiapofera resagi. A'eramū ore enereko kwaapa futat", sa'e ki 'ga upe. "Ene te 'ā eneresage tekotee 'gā nesage apyraapa. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawe. Namutamutat ene etee futat ereko", sa'e ki Jarejuwarete 'ga upe.

¹⁸ Ene 'ā jera'yra 'jawe jee, ki Timoteo. Enup katu ki jeje'ega. Ymā te Janeruwarete 'ga 'gā amū moje'egukari ene ree rakeu. "Timoteo 'ga nipo ako moromu'jaramū. Je ree nipo 'ga 'gā mu'jau", 'jau Janeruwarete 'ga jee, 'jau 'gā enee ikue. Janeruwarete 'ga oje'ega 'gā nupe ra'ne. A'eramū 'gā aipou mome'wau enee. A'eramū je 'jau ene upe: 'Gā 'eawer are ejea'at ekou. 'Gā 'eawer imū etee futat ene 'gā mu'jau morogyta esage are. Eporowyky esage ki Jarejuwarete 'ga upe, 'jau je enee.

¹⁹ Erepoit kasi 'ga rerowiar awi ne. Mama'e esagea etee ki epao ekou. Mama'e esage kwaapa ki mama'e esagea etee epao. 'Gā amū nipo mama'e esage kwaapa futat numiamū. A'ere nipo 'gā mama'e tywera etee futat iapoi. A'eramū nipo 'gā 'jau: "Aipoa nia'wyyri agawewi. A'etea je aapo", 'jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū nipo 'gā opoia futat Jejui 'ga ree ojemogyppyyg awi. Sā'ā 'ga amū yara rape kwaawa agawewi. A'etea 'ā imonou ekoete ita 'arimū imamuka imote'aa. Nan tee futat ae mama'e esage apo kwaawi agawewi. A'etea mama'e tywera etee iapou. A'eramū 'gā ojemote'aa. ²⁰ Aipo apoara 'gā amū Imeneu 'ga, Aresāri 'ga retee. Mama'e esage apo kwaapa agawewi. A'etea 'gā ikwaapare'ema 'jawe etee mama'e tywera apou'jau'japa. A'eramū je 'jau: Tene mama'eukwaawa 'wyyriara 'gā nereko tyweretei ra'ne. A'eramū nipo 'gā ojewya Jejui 'ga rerowiaa nū. A'eramū nipo 'gā opika Jejui 'ga kuraw awi, 'jau je 'gā nupe.

2

Pemono ki pejeje'ega 'ga upe

¹ 'Awamū je 'i enee, ki Timoteo: Pe'je sajemogy jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee najuejue etee, a'e je enee. "Epoar iki 'gā, Kiapi'ni. Ejejuka esage 'gā nee", sa'e ki 'ga upe 'gā nee. Mama'e esagea 'ga wapo janee jepi. A'eramū jane 'jau 'ga upe: "Au'jete mama'e esagea ereapo oree", 'jau ki jane 'ga upe, 'ga muorypa ee. "Ene 'ā ejejuka esage ore ree. Ene 'ā eneresage oree", sa'e ki 'ga upe, 'ga resage mome'wau 'ga upe.

² Jare'wyyriara 'gā nee nanē ki jareje'ega simono Jarejuwarete 'ga upe nū. Jare'wyyriararete 'ga ree, jare'wyyriana'nā 'gā nee. Mīmera 'gā nee ki jareje'ega simono 'ga upe: "Epoar iki ore'wyyriara 'gā, Kiapi'ni. Emu'akwaap 'gā 'gā porowyky are", 'jau ki jane Jarejuwarete 'ga upe. Aipoa jane iapo re nipo 'gā ojejukau esage jane ree. A'eramū jane jarepota'waramū jarejemogyau jarejuee, jarejemogyau esage.

³ 'Ga upe jareje'ega monou nipo jane 'ga muorywi. Aipoa esage, 'jau nipo 'ga, ojeupe jane jareje'ega monoramū. 'Ga 'ā jane katu'okara. ⁴ 'Ga 'ā iporokatu'ogiwet ae ree najuejue etee. A'jea futat 'ga je'ega. A'eramū 'ga najuejue etee oje'ega kwaawa futaa. ⁵⁻⁶ Janeruwarete 'ga 'ā majepe etee. Nitywi 'ga amū 'ga 'jawe. 'Ga 'ā esage futat. A'eramū 'ga mama'e tywera upe wuage'emamū. Mama'e tywera 'ga mamara'neukaa. A'eramū 'ga mama'e tywera apoara 'gā nereko tyweaete, 'gā monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere Jejui Kristu 'ga ruri 'au wyy pe. Ae 'jawe futat 'ga ruri. A'eramū 'ga ojejukaukaa 'gā nupe, janetywera mepyawamū. A'eramū 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau jane upe. Janetywera 'ga omepypap. Oporogyta 'ga 'Uwarete 'ga upe jane ree. A'eramū 'ga 'awamū najuejue etee 'gā katu'oga futaa. 'Awamū iwaēmi 'ga kwaapawa upe. ⁷ A'eramū Janeruwarete

'ga je monou imome'waukaa 'gā nupe, amunawa moymoyka ikue. "Ere ewau morogyta esage mome'wau 'gā nupe najuejue etee. Janeruwarete 'ga iporokatu'ogiwet pē nee, ere ki 'gā nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Jeju 'ga 'ā janetywera omepypap. A'eramū pēē 'awamū pejetywera moirukaa Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū 'ga U'agesage monou pē nupe oje'jawe pē mogyau, ere ki 'gā nupe", 'jau 'ga jee ikue. A'jea futat 'ga je monou imome'waukaa judeue'ema 'gā nupe, okwaapare'ema 'gā nupe najuejue etee.

⁸ 'Awamū je pē mu'ei Jarejuwarete 'ga upe pēporogyta are. "Jeju 'ga rerowiaara 'gā jatykaramū ki pejeje'ega pemono Jarejuwarete 'ga upe, ajatyka ma'e 'gā nowase", 'jau ki ene kūima'efera 'gā nupe. "Pejejee pejemara'ne'emamū pejeporogyta 'ga upe. Pejejamuewe'ita nanē pejeporogyta 'ga upe nū", 'jau ki ene 'gā nupe. "Esage ma'eramū pēē pejepoa pemowywyt pejeje'ega monou 'ga upe", 'jau ki ene 'gā nupe.

⁹⁻¹⁰ Kūjāmera 'gā nupe nanē ki ere nū: "Pejemokaturam kasi pejepira resaukaawamū etee ne. Napejemokaturama rūi pēnesagea wesaukat. Pē nesaka sipo 'gā ma'ja 'jau ajaupe? 'Kyna raity kynu muesage', e'i sipo 'gā ajaupe? Naani. Napēnaitya rūi pē muesage Janeruwarete 'ga upe. Pēneko esagea te pē muesage 'ga upe. Aipoa tee 'ga amuoryu. Aipo 'jaramū, 'Je 'ā Jeju kiā remiayuwā', pe'je ekoete pejemogyau. A'eramū ki pēē pejemogyau esage 'ga upe", ere ki kūjāmera 'gā nupe. "Pejemojewajewag ekoete kasi pejemogyau ne. Ita kamaap, ita mo'yt, ita fāyrū, taity esage. Mīmera nepē muesage'uweri Janeruwarete 'ga upe. Pēneko esagea tee Janeruwarete 'ga afutat", ere ki kūjāmera 'gā nupe, a'e je enee.

¹¹ Jeju 'ga rerowiaara 'gā ajatykau ojemu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are te. A'eramū ki kūjāmera 'gā opika etee ajemogyau enupa. ¹² Ae jatykaaw ipe kūjāmera 'gā naae mu'earūi kūima'eramū. Kūima'eramū etee te ae jamu'akwaawi. Na'wyriara rūi kūjāmera 'gā. A'eramū ki kūjāmera 'gā wapyakau etee ajemogyau. ¹³ Aeypy 'gā apou 'ā Janeruwarete 'ga kūima'e 'ga ra'ne iapoi rakue, Atāu 'ga ra'ne rakue. A'ere 'ga kūjā ēē apou rakue, Ewa ēē rakue. ¹⁴ NaAtāu 'ga upe rūi mama'eukwaawa 'wyriara meramū rakue. Ewa ēē upe etee te i'meramū rakue. Ewa ēē ra'ne te 'ā mama'e omote'at rakue, Jarejuwarete 'ga je'ega anupe'ema rakue. A'eramū kūjāmera 'gā kūima'eramū ae mu'jawarū'em.

¹⁵ Ewa ēē ra'ne mama'e omote'at. A'eramū kunumia wayramū kūjāmera 'gā nupe. A'etea Janeruwarete 'ga kūjāmera 'gā katu'oka, Jeju 'ga rerowiar awi 'gā poire'emamū. Ajuee ojejuka esage awi 'gā poire'emamū, ajemogy esage awi 'gā poire'emamū, Jarejuwarete 'ga nuoryw awi 'gā poire'emamū. Mīmer awi 'gā poire'emamū Janeruwarete 'ga kūjāmera 'gā katu'ogi futari.

3

Jeju 'ga rerowiaara 'gā wyriat

¹ A'jea futat poa ae mu'e esageawa te. 'Awamū je ene mu'ei Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe 'wyriara amū mū'ē are, pastor amū mū'ē are. 'Ga amū nipo wekoweramū 'wyriaramū Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe. "A'e 'ga morowyky esagea afutat ojeupe oporowykyawamū", 'jau ore jepi. A'jea futat aipoa. ² A'eramū ene ajueape ako esage ma'e 'ga etee futat imogou 'wyriaramū ajaupe. Ekoarūe'ema 'ga kasi eremono 'wyriaramū Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe ne. Majepei tee ki 'ga remirekoa. I'akwaap ma'eramū ae poromū. Ako esage ma'eramū ae poromū. Oje'wyr ipe 'gā mo'wy'wyrā 'ga poromū, mama'ea 'gā nupe imonoara 'ga poromū. Ojemu'akwaap 'ga mama'e tywera apoe'em are. A'eramū 'ga Janeruwarete 'ga je'eg are oporomu'jau. ³ Kawīajaiwa 'wara 'gā nokoa'uweri Jeju 'ga rerowiaara 'gā 'wyriaramū. Nojonupāaramū rūi ae rekoi 'wyriaramū ajaupe. Ajaupe ita'wa ma'eramū te ae rekoi 'wyriaramū ajaupe. Naka'aranūi mono'og are etee ea'at ma'eramū rūi ae poromū. ⁴ Opytun are ojejuka ma'eramū ae poromū. Wa'yr are ojejuka ma'eramū ae poromū. Wa'yra upe oje'eg ma'eramū ae poromū. A'eramū 'ga ra'rya ojeupe 'ga je'egamū 'ga je'ega renupa etee. Wa'yra mu'jaramū ae poromū. ⁵ Wa'yra mu'e'em ire sipo ae maran Jeju 'ga rerowiaara 'gā mu'jau mama'e are? Naani. ⁶ Jeju 'ga rerowiar yau 'gā nanē kasi eremono 'wyriaramū ajaupe ne. Kasi a'e pe 'ga omogo re, je jeresage 'gā nupe, tekotee 'gā nesage apyraapa, 'ga 'i ne ojerowiaripa ojee etee ne. Ojee ojerowiarip ma'e 'gā nia'wyr Janeruwarete 'ga upe. Ymā te mama'eukwaawa 'wyriara jerowiaraiwi ojee rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga imūēma imua ywag awi rakue. Ojee ojerowiarip ma'e 'gā nanē Janeruwarete 'ga erekou tyweaete i'jawerimū etee futat. ⁷ Esage ma'e 'gā etee ki emono imogou 'wyriaramū 'gā nupe. 'Wyriarama 'gā ki tuereko esage Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā. "Kuu. 'Ga esage", te'i 'gā ajaupe 'jau. A'ere kasi "nia'wyr 'ga", 'ga upe 'gā 'eramū eremono 'ga Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe 'wyriaramū ne. Kasi a'e pe 'ga mono 'ga m'jyamū, mama'eukwaawa 'wyriara ruri 'ga porowyky mote'aa 'ga wi ne. A'eramū ene esage ma'e 'ga etee imogou 'gā nupe. Nanuara 'gā etee ki emogo 'wyriaramū 'gā nupe.

'Wyriara 'ga poaat

⁸ 'Wyriara 'ga poaara 'gā nanē ki tako esage nū, diacano 'jawa nanē ki tako esage nū. O'wyriara 'ga 'jawe futar iki 'gā tako esage. Ti'me kasi 'gā ne. Ojemuawapit ma'eramū te ae poromū. Kawīajaiwa 'wara 'ga noko'a'uweri 'wyriara 'ga poirūnamū. Naka'aranūū mono'og are etee ea'at ma'eramū rūi ae poromū nanē nū. ⁹ Jarejuwarete 'ga je'ega kwaaparamū te ae poromū. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane jarejemogy esagea kwaapa. A'eramū aipo 'ga je'eg are eapyo ma'ea etee futat akowarūmū. 'Ga je'eg are eapyo katu ma'eramū nanē ae poromū nū. Mama'e esage kwaapa ki 'ga mama'e esage etee futat tuapo. ¹⁰ Pejejeupe 'ga mono enune ki pejomajatyka ra'ne, pejeporogytau 'gā nee ra'ne. "Esage te 'gā pē nupe?" 'jau ki pēē pejejaupe. Nia'wryi 'gā 'eramū pēē 'gā mogowe'em. Esage futat 'gā oree 'eramū pēē 'gā monou imogyau pejejeupe.

¹¹ 'Gā nemirekoa nanē ki tako esage nū. 'Gā nemirekoa nipo wa'wrye'emamū 'eramū nanē kasi eremogo 'gā 'gā nesakaramū ne. Namorogyta'ywa rūi kasi 'gā nemirekoa ne. Kawīajaiwa 'wara 'ga remireko 'eramū kasi 'ga eremono im'ina ne. Ojemuawapit ma'e tee nipo aje 'ga remirekoa. A'eramū ēē u'eawer imū etee futat mama'e apou. ¹² 'Wyriara poirū 'gā nemirekoa nirūi futari. Majepei tee futat 'ga remirekoa. Wa'yra upe oje'eg ma'eramū nanē nū. Wog ipe ajemogy ma'e 'gā nupe oje'eg ma'eramū nanē nū. ¹³ Oporowyky esage re nipo 'ga ojemu'jaga kūima'eeteeteramū 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga okyjawe'em Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe kwe pe awau. "Jejui 'ga 'ā Janejararetea. 'Ga 'ā ore aruerowiat", 'jau nipo 'ga awau kwe pe 'gā nupe, tekotee 'gā nupe.

¹⁴ Jeatawerayay je ene pyri numiamū, ki Timoteo. A'ere je nakwaawi we tewawa. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou ene upe. ¹⁵ Jeo poromukuran iki ka'arana pemogyta. A'eramū pēē pejejemogy esage kwaapa. Jarejuwarete 'ga remiayuruwa futat jane. Okoeteete ma'e 'ga remiayuruwa futat jane. A'jea futat 'ga je'ega. 'Ga je'ega jane sikwaap. Jarejuwarete 'ga remiayuruwa futat jane. Sā'ā tupaa'mywa 'oga ypykoga. Nan tee futat 'ga je'ega rekoi jane pype. 'Ga je'ega kwaapa nipo jane jarepoire'ema 'ga rerowiar awi mama'e tesirūa jarejeupe ijesaokaramū. ¹⁶ Ymā te 'ā janeypy 'gā naeapyo Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. Nokwaawi janeypya, "Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga nipo 'ut amanūmū ae katu'okawamū" 'ea rakue. A'ere 'ga 'awamū jane mueapyo ee.

"Jejui 'ga 'ua wyw pe rakue, kūima'eramū rakue.

Ywy pe 'ga rekoramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau: 'Jejui 'ga esage.

Nuapoi futari 'ga mama'e tywera', 'jau 'ga 'Agesagea 'ga upe.

Ywagipewara 'gā nanē Jejui 'ga resaka nū, kūima'eramū 'ga reko resaka nū.

'Ga rerowiaara 'gā amū awau kwe pe 'ga mome'wau.

A'eramū 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete.

A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga mojewya 'ga monou 'ga mojeupia oje'wyr ipe nū."

4

I'me ma'e

¹ 'Awamū je ene mu'ei i'me ma'e 'gā nee nanē futat nū. A'eramū ene 'gā je'ega rerowiare'ema. Janeruwarete 'ga 'Agesage e'i: "Anure nipo, Janeruwarete 'ga wemi- apofera mateepawe'emaue 'gā amū poiri Jejui 'ga rerowiar awi. Mama'eukwaawa 'wyriara nipo o'meramū 'gā nupe ojerowiarukaa 'gā nupe. A'eramū nipo amumera 'gā opoia futat Jejui 'ga rerowiar awi", 'jau 'ga 'Agesagea janee. Mama'eukwaawa remiayuruwa 'gā 'ā i'me ajemogyau janee. ² I'me ma'ea futat 'gā. Nokwaawi futari 'gā mama'e a'jea miamū. Namutamutat 'gā mama'e tywera apoi ajemogyau. A'ere 'gā 'awamū mama'e esagea ojeupe iapoa nokwaawi. Nojemu'akwaawa'uweri 'gā mama'e esage apo are. Nokwaawi futari 'gā wemiapo tywera. ³ "Ku'jywa 'ga aeremirekoa nafutari", 'jau futatee nipo 'gā ajaupe ajemogyau. A'ere 'gā 'me ate 'gā jemogyramū. "Awa mama'ea pe'u. A'ere kasi pea pe'u ne", 'jau 'gā 'me irūa ajamu'jau i'upyre'em are. A'ere naani. 'Gā 'me ate. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga mama'e apoi janeremi'uramamū futat rakue. A'ere ae Jejui 'ga kwaaw ire mama'e 'u katu katu etee futat jarejemogyau. 'Ga upe jareje'ega mono re jane mama'e 'ui katu katu etee futat. "Au'jete mama'ea eremut oree 'ga upe" 'e re ae mama'e 'ui katu katu etee. ⁴ Esage Janeruwarete 'ga remiapofera. Mama'ea 'ga wapo janeremi'uramamū futat rakue. A'eramū jane, mama'ea kasi pe'u ne, 'jawe'em 'gā nupe. A'ere ki "au'jete mama'e esagea eremut oree", sa'e etee Jarejuwarete 'ga upe mama'e 'u enune. ⁵ "Mama'ea je aapo pēnemi'uramamū", e'i 'ga 'ā janee rakue. A'eramū 'ā jane jarejemi'war enune 'jau 'ga upe jepi: "Au'jete mama'ea eremut oree. Oreremi'urama eremut oree", 'jau jane 'ā 'ga upe jepi, jarejemi'war enune jepi. A'eramū jane mama'e 'wau katu katu etee futat. Nitywi mama'ea i'upyre'ema janee.

Jejui 'ga remiayuw esage

⁶ Aipo are ki 'gā emu'e, ki Timoteo. Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā ki emu'e. 'Gā nupe aipo mome'u esageramū. Jeju'i Kristu 'ga remiayuw esageramū futat ereko. A'eramū ene ai'iwe, ai'iwe 'jau Jarejuwarete 'ga je'ega mogytau ekou. 'Ga je'ega a'jea futat. A'eramū ene imogytau ekou ejea'aramū ee. A'eramū ene 'ga je'eg imū etee futat ekou. A'eramū ene eojere'emamū futat mama'e apou ekou 'ga je'eg imū etee futat. ⁷ A'ere kasi morogyta ymaner are ereapyaka ne. 'Gā amū nipo janyepy 'gā je'ega mome'wara. A'ere kasi ereapyaka 'gā je'eg are ne. Aipo mome'ua najane mojemogyppyga'uweri jane mogyau Janeruwarete 'ga ree. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee ejemu'jau ekou. 'Ga je'eg are etee ejemu'jau nipo 'ga remifutar imū etee futat mama'ea ereapo. ⁸ Janejemamuakara nanē esage 'ga upe nū. A'ere 'ga je'eg imū jane jemogyta te esageramū 'ga upe. "Janeruwarete 'ga je'ega nipo jane mogy esageukaa 'au ywy pe. A'eramū jane jaremanū re jarewau jarejemogyau ywag ipe 'ga pyri", 'jau ore jepi. ⁹ Aipo 'ea a'jea futat. Tuapyaka esage ki 'gā ajemogyau ee. Tuerowiar iki 'gā aipoa. ¹⁰ Janeruwarete 'ga 'ā ywag ipe 'ūi. 'Ga 'ā jane sirowiat. 'Ga pyri jareoa 'ā jane siapesak jarejemogyau. A'eramū jane a'eramū jarewau 'ga mome'wau tekotee 'gā nupe. 'Gā amū nipo 'ga rerowiaa jane 'e renuw ire. 'Ga 'ā ae katu'okara. Najuejue etee ae katu'oga 'ga afutat. A'eramū 'ga werowiaara 'gā katu'oka a'jea futat.

¹¹ "Paulo 'ga je'ega ki peenup katu katu", ere ki Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā nupe. "Emu'e ki 'gā Jeju'i 'ga porogyta are. 'Ga je'ega ki peenup", ere ki 'gā nupe. "Ga je'eg imū pejemogyau esage", ere ki 'gā nupe. ¹² Ene 'ā kunumūūa agawewi. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga ene mono peu 'gā mu'jaukaa ojee. A'eramū ene ekou esage 'gā nowase. A'eramū nipo 'gā, ene resag ire, ene 'jawe ajemogyau, mama'e esage etee iapou. Eje'ega esageramū ekou 'gā nupe. Ejejuka esage ki ekou 'gā nee. Erowiar iki Jarejuwarete 'ga. Mama'e tywera kasi ereapo ne. Eko esage ki. A'eramū 'gā ojemu'jau ene ree. ¹³ Jeo poromukuran Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana mogytau ekou 'gā nupe, ajatyka ma'e 'gā nupe. Emu'e ki 'gā morogyta esage are. Emu'akwaap ki 'gā 'ā neko esage are.

¹⁴ Ymā te ako Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā 'wyrriara 'gā amū opo monoi eneapye'rarimū ikue, ene resaukaa 'gā nupe ikue, ene monou Jarejuwarete 'ga mome'waramū 'gā nupe ikue. A'e pe ako 'gā amū 'jau ene upe ikue: "Je 'ā tepājē omono 'ga upe 'ga moporowykyaukaa tejeupe, e'i 'ga enee, ere ki 'ga upe, e'i Janeruwarete 'ga jee", 'jau ako 'gā amū ene upe ikue. A'eramū je 'awamū 'jau ene upe nū: 'Ga pājē mū etee futat eporowyky ekou, 'jau je ene upe. ¹⁵ 'Ga je'eg are ejea'aramū ekou. A'eramū nipo ene resakara 'gā 'jau enee: "Jeju'i 'ga je'eg imū etee futat 'ga reko'i oporowykyau", 'jau nipo 'gā enee, ene resag ire. ¹⁶ Ejemu'āem iki ekou ejee. 'Ga je'eg imū etee futat ekou eatau. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee ki 'gā emu'e. Enup katu katu ki aipo 'ea. 'Ga je'ega etee ki emome'u 'gā nupe. Aipo apo re nipo ereo ywag ipe ekou Jarejuwarete 'ga pyri, emanū re. Eneremimu'efera 'gā nanē futat nipo awau 'ga pyri ene amu'e re nū.

5

Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā neko esage

¹ 'Awamū je ene mu'ei Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā mu'akwaaw are. 'Gā 'ā Jeju'i 'ga rerowiaara yaua. 'Awamū etee ako 'gā Jeju'i 'ga rerowiari ai'i. A'eramū ene 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Sawa'e 'ga amū mama'e tywera aporamū kasi ereje'egay 'ga upe ne. Eporogyta esage etee ki 'ga upe, 'ga mu'jau ejuwa 'jawe futat. "Mama'e tywera apoa nia'wyrri Janeruwarete 'ga upe. Mama'e esagea etee epou 'ga upe", ere esage etee ki 'ga upe, 'ga mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Ipyau 'gā nipo mama'e tywera mū apou. A'eramū nanē ki eje'ega 'gā nupe ejewirera 'jawe futat, 'gā mu'jau ee nū.

² Kūjāmera 'gā nupe eje'ega kasi ere ejeupe ne: Kuu. Te 'ā nooi te'apa amū fue'i, ere kasi ejeupe ne. Wāiwi ēē mū upe eje'ega, eje'eg esage etee futat ēē upe, ey 'jawe. Kūjāmuku 'gā nupe nanē eje'ega ejenyra 'jawe etee futat nū.

³ 'Awamū je ene mu'ei imen manū ma'efera 'gā nee nū, ipytune'ema 'gā nee. Tojejuka esage ki Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā 'gā nee. ⁴ Imen manū ma'e nipo wa'yramū amū, wemiari'rūnamū nanē nipo nū. A'eramū ki 'gā tojejuka oy are maranamū ojar'yī are 'jau. Aipoa Janeruwarete 'ga afutat. Pejepyton are pēpota'wa pāwēa futat esage Janeruwarete 'ga upe. Janewuja'i are 'ā janey jejukai jane ree rakue. Mama'ea 'ā 'gā imua janee rakue. Janeruwā nanē 'ā mama'e mua janee, mama'e apou janee 'jau rakue, janewujaramū rakue. A'eramū jane 'awamū jarepojejukaramū jarey are ipy'rau. Jane jarepojejukaramū jarejuw are nanē nū. Jarejam'yī are, jarejar'yī are, mīmer are ki sajejuka 'gā nee 'gā py'rau.

⁵ Majawera 'gā amū nipo wa'yre'emamū amū wemiari'rū'e'emamū nanē nipo nū, opytune'emamū nanē nipo 'gā nū. A'eramū nipo 'gā Jarejuwarete 'ga ree tee ojemogyppyka

ajemogyau. Au'jeteramū nipo 'gā oje'ega monou akou 'ga upe. "Mama'ea emut jee. Nitywi mama'ea jee", 'jau nipo 'gā akou Jarejuwarete 'ga upe. Aipo 'gā ki sipoat, mama'e monou 'gā nupe. Sajejuka ki 'gā nee. ⁶ Imen manū ma'efera 'gā amū nipo awau aku'iramū etee akou ojee. Ojee tee wea'aramū awau. Jarejuwarete 'ga ree jēmī wea'are'emamū akou. A'e 'gā ako amanū ma'e 'jawe etee 'ga upe. Aipo 'gā nee kasi pejejuka ne. ⁷ A'eramū ki ene je'eawer imū etee 'gā mu'jau. Kasi a'e pe majawera 'gā nee jane jejukae'emamū jane resakara 'gā 'i ne: "Kuu. Jeju 'ga rerowiaara 'gā nojejukai opytun are", e'i 'gā janee, jane ago'wau ne. A'eramū je 'jau pē nupe: Pejejuka ki majawera 'gā nee, a'e je enee. A'eramū jane resakara 'gā jane ago'wawe'em. ⁸ Jarepytuna 'gā mama'e tywe'emamū jarejejukau 'gā nee. 'Gā nee jane jejukae'emamū ia'wyre'emamū futat jane reko Jarejuwarete 'ga upe Jeju 'ga rerowiar awi opoit ma'e 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gā miamū opytuna 'gā nee ojejuka. Jane taetu 'ga rerowiaaramū jarepytuna 'gā nee jarejejukae'em ire 'ga rerowiare'ema 'gā tywera siapyraaw ine.

⁹ Imen manū ma'e 'gā, wāiwi 'gā nera etee ene imonou ikwasiaa ka'aran are, Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are inuga. Aipo 'gā oporowyky Jarejuwarete 'ga upe. Wāiwi 'gā poromū. Sesēta kwara mu'aarera 'gā nera etee futat ene inuga ee. Majepei tee imen ma'efera 'gā. ¹⁰ Wa'yla muaranuw esageara 'gā poromū. Oje'wyr ipe ae mo'wy'wyarera poromū. Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā nee ojejuka ma'efera poromū, 'gā nupe mama'e monoarera poromū. Ojero'wu ma'efera 'gā nee ojejuka ma'efera ēē. Ajaupe mama'e esage apoarera ēē. Nanuara apoarera 'gā majawera 'gā nera etee ki ekwasiat inuga ka'aran are, Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are.

¹¹ Kūjā pyau 'gā amū mena nipo amanūmū ēē wi. A'e ēē rera kasi eremono Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are inuga ne. Anurenure'i nipo ēē oi kūima'e mū rekaa omenamū nū. A'eramū nipo ēē Jeju 'ga porowyky awi opoia etee ne. ¹² Omena manū re nipo ēē 'jau ojeupe: "Awamū je nomenaru'jawi futari. 'Awamū je Jeju kīā porowyky te futat taapo 'jau", 'jau nipo ēē ojeupe numiamū. A'e reewi nipo ēē anure ēē menari nū. A'e ēē u'eawer imū mama'ea nuapoi futari. Aipoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. ¹³ A'eramū ene aipo 'gā nera monowe'em Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are. Kasi a'e pe aipo ēē mama'e ojeupe imonoramū ēē wewueramū akou ne. Awau kwe pe oporogytau akou 'oga moyka morogyta a'wyre'ema pyu ne. ¹⁴ A'eramū ki nanuara 'gā tomenaru'jap tāmējē. A'eramū futat 'gā wa'yramū. A'eramū futat 'gā oporowykyau wa'yra upe omena upe 'jau. A'eramū Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā jane ago'wawe'em ajemogyau 'gā nee. ¹⁵ Amumera majawera 'gā te ajee opoit Jeju 'ga rerowiar awi ai'i. Mama'eukwaawa 'wryiara remifutar imū etee 'gā mama'e apou ajemogyau ai'i. Aipoa nia'wryi futari. ¹⁶ "Pēpytuna nipo amū ako majaweramū. A'eramū pēē futat pejejejukau ēē ree", ere ki Jeju 'ga rerowiaara 'gā kūjāmera 'gā nupe. Pejejuka kynā ree, te'i kasi 'gā Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe ne. ēē futar iki tojejuka opytun are. Jeju 'ga rerowiaara 'gā ki tojejuka ipytune'ema 'gā nee etee.

¹⁷ 'Awamū je ene mu'ei jare'wryiara 'gā nee nanē nū, pastor 'jawa 'gā nee nū. Jare'wryiara 'gā nee ki sajejuka esage. Toporowyky esage ki 'gā akou. A'eramū ki simepyu 'gā. Mukūi ki 'gā nepya simono 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nupe, jaremu'jara 'gā nupe. Mīmēra 'gā nupe ki simonou mukūi 'gā nepya 'gā nupe. ¹⁸ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue: "Ejeupe ejeymawa iporowykyramū kasi eresimat ejeymawa ne. Tene ki ijemi'wari akou oporowykyaw ipe", 'jau 'ga ikwasiarukaa inuga janee rakue. "Pejejeupe 'gā amū porowykyramū nanē ki 'gā pemepy", 'jau nanē 'ga ikwasiarukaa inuga rakue nū. A'eramū ki pēē, peje'wryiara mepyau pejejeupe iporowykyawer are.

¹⁹ Peenup kasi peje'wryiara 'ga ago'oa ne. 'Ga amū nipo 'ua 'wryiara 'ga mome'wau pē nupe: "Ekoay jane'wryiara 'ga mama'e tywera apou akou", 'jau nipo 'gā pē nupe, Jeju 'ga rerowiaaramū pē nupe. Majejepe 'ga etee imome'uramū kasi perowiar ine. A'ere ki 'gā amū nuru'jawamū perowiat. ²⁰ Mama'e tywera 'wryiara 'ga iaporamū ki eje'ega emoywrafen 'ga upe pejejowase. A'eramū enupara 'gā, aipo renupa, oky'jau mama'e tywera apo awi. "Mama'e tywera aporamū nipo 'ā 'gā oje'ega moywrafeni janee 'gā nowase", 'jau nipo 'gā ajaupe.

²¹ Jeju 'ga rerowiaara 'gā mu'akwaaw are je ene mu'ei, ki Timoteo. A'eramū ene jeje'ega renupa katu katu. Jeje'eg imū etee ki mama'ea eapo, a'e je enee Jarejuwarete 'ga remianuwamū, Jeju Kristu 'ga remianuwamū, ywagipewara 'gā, mama'e tywera apoare'ema 'gā nemianuwamū 'jau. Mīmēra 'gā nemianuwamū je 'i enee. A'eramū ene jeje'ega renupa katu katu. Ejejuka pāwē pāwē ki 'gā nee. ²² Epa kasi eremono ejemiesapytere'ema 'gā apyte'rarimū ne. Esapytet ra'ne ki 'gā. 'Gā neko esage ra'ne ki esak. 'Gā neko esage resag ire etee ene epo monou 'gā apyte'rarimū 'gā mogyau Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū. Ereko kasi mama'e tywera apoara 'gā 'jawe etee ne. Mama'e tywera apoara

'gã nui ki epojo'ok. Eko esage futar iki. Ereapo kasi mama'e tywera ne. ²³⁻²⁵ 'Gã amũ mama'e tywera wapo najuejue etee ajueape. A'eramũ jane 'gã tywera resaka. "Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gã nereko tyweretei", 'jau nipo jane 'gã tywera resaka. A'ere nipo amumera 'gã mama'e tywera nuapoi ajueape. Jarejowase mama'ea 'gã iaporamũ jane 'ã 'gã nemiapofera kwaawi. A'ere jane jemime 'gã nemiapofera nikwaawi. A'ere nipo jane anure 'gã nemiapofera resagi katu katu. A'eramũ ene 'gã nesaka katu katu ra'ne Jarejuwarete 'ga porowyky pype 'gã munew enune.

Timoteo, 'awamũ je 'i enee. Ejejuka esage ki ejee. Enerewega 'ã nia'wyri. A'eramũ ene y'way ajai'wi 'wau ejewega upe. 'Ya etee kasi eretykur ine.

6

¹ 'Awamũ je ene mu'ei 'gã nemifaja 'gã nee. Ymã te 'ã 'gã amũ nitywi ka'aranũu pyu rakue. A'eramũ 'gã ojeme'egukaa 'gã nupe 'gã nemifajamũ rakue. A'ere 'gã 'awamũ Jejuu 'ga rerowiaaramũ 'gã jemogyi. "Peenup katu katu ki pejejara 'ga je'ega", ere ki 'gã nupe. "Peporowyky esageramũ tekotee 'gã jane ago'o eme 'jau", ere ki 'gã nupe. Janeje'ega nanẽ 'gã ikurape'ema nũ. Nia'wyri aipoa, 'jawe'em 'gã janeje'ega upe. ² Pẽjara 'gã nipo ako amũ Jejuu 'ga rerowiaaramũ. "Jejara 'ga Jejuu 'ga rerowiaara. A'eramũ nipo 'ga je nupãue'em. A'eramũ je teporowykyau'i'i etee inãinãni'i etee, pe'je kasi ne", ere ki 'gã nupe. Naani. "Pejejara 'ga Jejuu 'ga rerowiaara futat 'ga rekoramũ taetu pẽporomutat 'ga ree. A'eramũ ki pẽẽ pejeporowykyau esage 'ga upe", ere ki 'gã nupe. Emu'e ki 'gã je'eawer are, ki Timoteo. Je'eawer imũ etee mama'e apoukaa 'gã nupe.

Jejuu Kristu 'ga je'ega a'jea futat

³ Jenejararete 'ga, Jejuu Kristu 'ga je'ega a'jea futat. A'eramũ jane 'ga je'ega renuparamũ Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apou. A'ere nipo 'gã amũ nafutari 'ga je'ega. A'eramũ nipo 'gã mama'e amutee are te nipo ajamu'jau. ⁴ "Je 'ã je'akwaap 'gã 'akwaawa apyraapa", 'jau futatee nipo 'gã. A'ere naani. Ajamue ekoete te 'gã. Ajakurap te 'gã. Ipererekoaywet 'gã ajuee. Ojoe'ẽwu'jaga ekoete. Najurerowiari ae. ⁵ A'eramũ ajamueu etee ako. Nokwaawi 'gã mama'e a'je apoa. I'akwaawe'emamũ ae poromũ. Mama'e tywer are etee 'gã wea'aramũ akou. "Jejuu 'ga rerowiaara 'gã ika'aranũu kwai ajemogyau", 'jau futatee 'gã ajaupe. "Je nanẽ nipo Jejuu 'ga rerowiaaramũ tekou jeka'aranũu kwai nũ", 'jau futatee 'gã numiamũ. A'ere nanarũi. ⁶ Janeruwarete 'ga remifutara apoara 'gã a'jea futat ika'aranũu kwai ma'e 'jawe iku'i akou. 'Ga 'gã okwaap. 'Ga esage futat. Janeruwarete 'ga esage futat, tekotee 'gã nesage apyraapa. A'eramũ ae 'ga kwaaparamũ aku'iramũ ajemogyau awau 'ga rape rupi. ⁷ Jarey awi jare'aa ppy 'ã jane niruri futari mama'ea jarepo pe. A'eramũ jane jaremanũm nanẽ mama'e rerawawe'em futat jarepo pe nũ. ⁸ A'eramũ jane jarejem'i urama tywamũ jarejekõẽjamũ jarejemogyau. Jarejaity tywamũ jareku'iramũ nanẽ nũ.

⁹ Amumẽ ka'aranũu mono'ogara 'gã mama'e tywera wapo ka'aranũu mono'ogawamũ ojeupe. Mama'e yau resaka nipo 'gã 'i: "Kuu. Afutat je aipoa", 'jau nipo 'gã. A'eramũ nipo 'gã ipyyka jemime ojeupe. Sã'ã 'miara. Mama'e resag ire ipige'ema ipy'araypara imogeukaa ukaja pype. A'eramũ 'ã ojejukaukaa wyra ukaja jara 'ga upe. Nan tee ka'aranũu mono'ogara 'gã. U'akwaawe'emamũ awau mama'e tywera apou ka'aranũu are. A'ere nipo nanuara 'gã nayrũnamũ anure. Nooi futari 'gã Jarejuwarete 'ga pyri. ¹⁰ Ka'aranũu futar are ea'at ma'eramũ mama'e tywera iypyrgawa futat. A'eramũ ka'aranũu mono'og are etee ea'at ma'e 'gã Jejuu 'ga rerowiar are jẽmĩ wea'are'emamũ ajemogyau. 'Gã amũ ka'aranũu futaa kwaiwete, Jejuu 'ga futara apyraapa. A'eramũ nipo 'gã amũ Jejuu 'ga rerowiar awi opoia futat. Kwaiwete agawewi 'gã ka'aranũu. A'etea nipo 'gã i'arasigamũ akou, ojeupi etee futat ojereko tywerukaa.

Timoteo 'ga mu'akwaapawet

¹¹ A'eramũ ki ene Janeruwarete 'ga remifutara apoaramũ mama'e tywera apo awi eja'gwau, ki Timoteo. Mama'e esage etee iapou. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat mama'e apou ekou. Ejemogyppyg ete ki ekou 'ga ree. Ejejuka esage ki Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nee. Ejeupe mama'eay ijesaokaramũ kasi erepoit 'ga rerowiar awi ne. Epota'wa esageramũ etee futat ekou 'gã nee. ¹² Sã'ã afuakara resaukaara 'gã. Ajuowajaa 'gã 'ã afuakara resaukaawamũ. Nojoman ekoete rũi nanẽ 'gã ajuetyka nũ. Ojoman esage te 'gã. Nan tee futat ejeko esagea resaukaa 'ga upe. A'eramũ nipo ene ewau ekou Jarejuwarete 'ga rape rupi. A'eramũ 'ga ene mujaa ojee. Ymã te ako 'ga ene muẽmi rerowiare'ema 'gã nui ene mogou wemiayuwamũ ikue. Kwaiwete 'gã nowase ako ere ikue: "Je 'ã arowiat Jejuu 'ga. 'Ga 'ã jetywera omoit je wi ai'i", ere ako 'gã nowase ikue. "Ga rape rupi too 'jau", ere ako 'gã nowase ikue. A'eramũ 'ga ene monou wemiayuwamũ. A'eramũ ene 'awamũ ekou esage futat 'ga upe. ¹³ Janeruwarete 'ga ete 'ã jane mogy. 'Ga ra'yra 'ga, Jejuu Kristu 'ga 'ã

oje'eg a'je mome'wau Pōsiu Piratu 'ga upe, okyjawe'em rakue. Ma'eramū 'ā je 'i 'awamū 'gā nowase enee. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga je'ega ki enup katu katu. 'Ga je'eg imū etee futar iki mama'e apo ekou. A'eramū tekotee 'gā ene ago'wawe'em. A'eramū ene etywere'emamū ekou 'ga upe 'ga jewyramū. ¹⁵ Janeruwarete 'ga remifutara 'ara upe iwaēm ire Jeju 'ga ruri ojeywa nū. Janeruwarete 'ga esage ma'ea. Iku'i ma'ea 'ga. 'Ga 'ā 'wyriararetea futat. 'Ga tee Janejararetea futat. ¹⁶ 'Ga etee te namanūi. Okoeteete ma'e 'gā futat. Esage futat 'ga. Nitywi futari mama'e tywera 'ga ree. A'eramū 'ga wenyramū akou. 'Ga renya kwara reny apyraapa. Nitywi futari esage ma'e 'gā 'ga 'jawe. A'eramū itywet ma'e 'gā 'ga rerowyke'ema. Tamuoryp ki 'gā 'ga. 'Ga te 'ā pājēretea futat namutat.

¹⁷ 'Awamū je ene moje'egukari ikaraemā kwai ma'e 'gā nupe: "Je te 'ā kūima'eeteetea, pe'je awi", ere ki 'gā nupe. "Anure nipo pēkaraemā teepawamū. A'eramū pēē pejemogypykye'ema pejekaraemā are. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogypykye. 'Ga te 'ā mama'e amut janee, jane muorypawamū. A'eramū pēē 'ga ree te pejemogypykye", ere ki ikaraemā kwai ma'e 'gā nupe. ¹⁸ "Pe'je pejejekau esage 'gā nee", ere ki 'gā nupe. "Mama'e esage peapo pejekou. Pēnakate'em kasi pejemogyau ne. Mama'e mū ki pemono imama'e'ema 'gā nupe", ere ki 'gā nupe. ¹⁹ "Gā nupe mama'e monoramū, Janeruwarete 'ga mama'e esage muri pē nupe, peu ywag ipe. Mama'e tywera sipo 'ga amut pē nupe? Naani. Mama'e eteetea te nipo 'ga amut pē nupe. Teepap sipo kamēsiete 'ga remimurera? Naani. 'Ga remimurera te enema'e namutamutat", ere ki 'gā nupe. "A'eramū tepeo 'ga pyri pejemogyau nakwaparimū ete rūi", ere ki ikaraemā kwai ma'e 'gā nupe. "Peu 'ga pyri sipo pēku'i'i'itee? Naani. Pēku'irete te peu", ere ki 'gā nupe.

²⁰ Timoteo. Ymā te Janeruwarete 'ga ene resagi ene muēma aipo 'gā nui, ene moporowykyaukaa ojeupe. A'eramū ene 'ga je'eg imū etee futat ekou. "Nan iki eapo jee", jawerimū etee futar iki ene iapou. Ejepe'a aipo ajamue ma'e 'gā nui. Ajamue ekoete 'gā. Aipoa nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. Aipoa kasi ereapo ne. ²¹ "Ore 'ā ore'akwaap 'gā nemimu'e are", e'i ekoete 'gā. A'ere naani. I'me etee 'gā. Aipo 'jara 'gā opiau etee ywaga piar awi. A'eramū 'gā opoia Jeju 'ga rowiar awi.

Jarejuwarete 'ga resagea ene rerekoa je afutat.

Kweramū etee jeremimome'ua.

2 Timoteo

Jeju 'ga mome'u are 'gã Paulo 'ga munewi moromunepawa pype rakue. Moromunepawa pype akoaw ipe Paulo 'ga ka'arana kwasiaru'japa Timoteo 'ga upe rakue. Jeju 'ga rur enune ojeapo ma'e are 'ga ka'arana kwasiari. 'Agamũ Paulo 'ga remikwasiarera mapawera. "Anurenure'i nipo 'gã je jukai", 'jau 'ga ikwasiaa 'ga upe. Na'ga etee rūi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramũ ka'arana kwasiaru'jap imonou enee, ki Timoteo. Jeju Kristu 'ga je mono kwe pe ojemome'waukaa 'gã nupe ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imũ 'ga je monoi ikue: "Werowiaramũ Jeju 'ga jane mogyi wemiayuwamũ. A'eramũ jane 'ga rerowiaramũ jarewau jarejemogyau ywag ipe 'ga pyri jaremanũ re, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue, je monou morogyta esage mome'waukaa kwe pe ikue.

² Ene 'ã jera'yra 'jawe jee, ki Timoteo. Jeporomutat je ene ree. A'eramũ je ka'arana monou ikwasiaa ene upe.

Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea. Jeju Kristu 'ga 'ã Janejararetea. 'Gã nesagea ene rerekou je afutat, ki Timoteo. Ene ree 'gã jemuaëma, ene mopy'ata'waa. Mĩmera je afutat.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

³ "Ene 'ã eneresage, Kiapi'ni", 'jau je Jarejuwarete 'ga upe tekou jepi. 'Ga upe je porowykyi tekou. 'Ga je'eg imũ etee je mama'e apoi tekou jepi. 'Ga remifutara kwaapa je aipoa etee iapou jepi. Jepyutuna 'gã 'ã oporowykyau 'ga upe rakue. A'eramũ je nanẽ tejamyja 'jawerimũ futat teporowykyau tekou 'ga upe nũ. A'eramũ je teje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. "Jeku'i je tekou Timoteo 'ga ree jepi, Kiapi'ni. 'Ga ene rerowiat a'jea futat. A'eramũ je teku'iramũ tekou 'ga ree", 'jau je 'ga upe teje'ega monou tekou jepi. Au'jeteramũ je tekou teje'ega monou 'ga upe ene ree. ⁴ Tejea'aramũ tekou ene ree jepi. Ejewi je oramũ ako ene ejaa'wau je ree ikue. "Naesagu'jawi nipo je 'ga re'ã", 'jau nipo ene rakue, ejaa'wau je ree rakue. A'e are je tejea'aramũ jepi, enejoo'oawer are jepi. Ene pyri jeoweramũ numiamũ. Ene resaga amunipo 'ã je muoryp kwaiwete ene ree. A'ere je nooarũ ene pyri. Je munep 'gã je mĩ'ina 'au. ⁵ "Timoteo 'ga Jeju 'ga rerowiaara futat", a'e je te'ĩ'ina tejeupe tejea'aramũ ene ree jepi. Ymã te 'ã enejarĩ eẽ Jeju 'ga rerowiaararetea eẽ rakue, Loide eẽ rakue. A'ere 'ã eney eẽ nanẽ 'ga rerowiari rakue nũ, Eunisi eẽ rakue nũ. A'eramũ ene 'awamũ 'gã 'jawerimũ etee futat 'ga rerowiaa. ⁶ A'eramũ je a'eramũ teje'ega monou ene upe ene mu'akwaapa. Ymã te ako je tepo monoi eneapye'rarimũ ikue, ene mogou Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramũ ikue. A'e pe ako 'ga opãjẽ mua enee ikue. A'eramũ 'awamũ je 'jau ene upe: 'Ga pãjẽ mũ etee ki mama'ea eapo. 'Ga pãjẽ mũ etee ki eko, a'e je enee. ⁷ Janeruwarete 'ga ako U'agesage amut janee ikue, janererekwaramũ ikue. A'eramũ 'ga 'Agesagea jane rerekou. A'eramũ 'ga 'Agesagea jane mogyjaukare'ema. 'Ga 'Agesagea jane mopota'waukaa 'gã nee. 'Ga 'Agesagea 'ã jane mu'akwaawukaa mama'e tywera apoe'em are.

⁸ Erenosi kasi Jarejararete 'ga je'ega mome'u awi 'gã nupe ne. Je wi nanẽ ejenosũe'em nũ. 'Au je reni moromunepawa pype. Kwe pe ako je oi morogyta esage mome'wau 'gã nupe ai'i. "Jeju 'ga amanũ jane katu'okawamũ", 'jau je ako tewau tekou 'gã nupe imome'wau kwe pe ai'i. A'eramũ 'gã a'eramũ je pyyka je mua je munepa je mĩ'ina moromunepawa pype. A'ere kasi erejenosi je wi ne. Ene nanẽ nipo 'gã ene rereko tywerete je 'jawe futat nũ. A'ere nipo Janeruwarete 'ga opãjẽ muri ene upe, ene momoirukare'ema ojewi.

⁹ Janeruwarete 'ga ako janetywera omoit jane wi ikue. 'Ga ako jane katu'oka ikue. 'Ga te 'ã jane mũ'ẽ werowiare'ema 'gã nui jane mogyau wemiayuwamũ. Najaneremiapo esagefer are rūi 'ga jane mũ'ẽi 'gã nui. Wemifutar imũ etee futat 'ga iapoi. Ywy apoe'ẽwe 'ga jemuaëmi jane ree rakue. "Jeju Kristu 'ga rerowiaara 'gã tamũ'ẽ 'gã nui 'jau kwy, imogyau tejemiayuwamũ 'jau kwy. Tapoat 'gã 'gã neko esage are 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe mama'e apoe'emawe rakue. ¹⁰ Ymã te 'ã ae nokwaawi futari 'ga remifutara rakue. A'ere jane 'awamũ ikwaawi. Jeju Kristu 'ga ruri 'au ywy pe jane mu'jaawamũ rakue. A'eramũ 'ga 'ã Janekatu'okaramũ akou. Janeruwarete 'ga 'ã ae katu'oga afutat. A'eramũ 'ga Jeju 'ga mua 'au jane katu'okawamũ. "Jeju 'ga ako amanũ ai'i" 'ea 'ã jane sikwaap. "Amanũ re 'ga ferawi etee nũ" 'ea nanẽ 'ã jane ikwaapa nũ. A'eramũ jane a'e rerowiaa. A'eramũ jane jaremanũ re jareferapa etee nũ. A'eramũ jane jareferaw ire jarewau 'ga pyri jarejemogyau nakwaparimũ rūi. Jeju 'ga ferawa kwaaw ire jane jarekyjawe'em jaremanũ awi. A'eramũ jane 'ga 'jawe futat jareferapa etee jarewau jarejemogyau 'ga pyri nakwaparimũ rūi.

¹¹ Janeruwarete 'ga 'ã je monoukat kwe pe Jeju 'ga mome'waukaa 'gã nupe ikue. 'Gã mu'jau je tewau kwe pe morogyta esage are ikue, Jeju 'ga ree ikue. ¹² Ma'eramũ 'ã Jeju 'ga

rerowiare'ema 'gā je rereko tyweretei. A'etea je 'ā nojeojeri futari te'ŷina morogyta esage mome'wau tejepyrī 'ut ma'e 'gā nupe. Jejuī 'ga ako je arowiat ikue. 'Awamū je 'ga kwaawi katu katu futat tekou. Ymā te 'ga 'i jee ikue: "Ekwap je mome'wau kwe pewara 'gā nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Eojere'emamū futat ewau je mome'wau ekou", 'jau 'ga jee ikue. A'eramū je tewau 'ga mome'wau 'gā nupe ikue. A'ere natepājē mū rūi je oi 'ga mome'wau 'gā nupe ikue. 'Ga te 'ā pājēreteā. A'eramū je 'ga pājē mū etee futat 'ga mome'wau 'ga jewyra poromukuran. ¹³ Morogyta esage are ako je ene mu'ei ikue. A'eramū ene emu'eawer imū etee ekou esage. Jereko esagea ako ereesak ikue. A'eramū ene je 'jawe etee futat ekou esage. Erowiar ete futar iki Jejuī 'ga ekou. Ejejuka esage ki ekou tekotee 'gā nee. Nan tee jane Jejuī 'ga ree ojemujat ma'eramū jane jemogyi. ¹⁴ Ymā te ako ore morogyta esage mome'ui enee ikue. A'e are etee ki ejea'at ekou. 'Gā 'mea kasi ererowiar ine. Janererekwara 'ā Janeruwarete 'ga 'Agesagea futat. A'eramū janererekwara jane muea'aa 'ga je'eg esage are.

¹⁵ A'ere Asia wyy pewara 'gā opawi je wi rai'i. Kwaiwete 'gā awau je wi jerera renupawe rai'i. Ojenosī 'gā je munepawer awi rai'i. A'eramū 'gā awaupap je wi. Figeru 'ga miamū awau je wi Erogemes 'ga retee. ¹⁶⁻¹⁷ A'ere Onesifuru 'ga nanarūi. Nojenosī 'ga je wi moromunepawa pype je rekoramū. Roma pe owaēmawē 'ga 'ua je rekaa. Je resag ire etee nipo 'ga poiri je rekar awi. 'Ga je maku'iu'jau'japa. ¹⁸ Janejararete 'ga nanē nipo ajemuaēma 'ga ree wyy pe ojewya 'ur ire nū. Efesu pe je rekoramū 'ga ako je poari kwaiwete ikue, mama'e apou je pyri ikue. A'ea 'ā erekwaap futat.

2

Jejuī Kristu 'ga remiayup

¹ Ene 'ā jera'yra 'jawe jee, ki Timoteo. Janeruwarete 'ga 'ā ojejuka jane ree jepi. Jane 'ā Jejuī Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū futat. A'eramū 'ga ruwa 'ga ojejukau esage jane ree jepi. A'eramū ki ene eje'ega monou 'gā nupe ekyjawe'em. ² Je ako amu'e ene ikue, mytuna 'gā nemianuwamū ikue. A'eramū ene 'awamū 'gā mu'jau je 'jawerimū ekou. Ejerowiaawa 'gā etee ki emu'e. A'eramū 'gā ojemu'e re awau 'gā mu'jau nanē kwe pe nū.

³ Jejuī Kristu 'ga rerowiaaramū jane jemouagi jarejereko tywera upe. A'eramū ene ejemouaga mama'eay upe. ⁴ Sā'ā jefaruaa mama'e apoe'ema wemifutar imū. O'wryriara 'ga remifutar imū etee mama'e apoa ijemogyā. Nan tee jane. Niapoi futari mama'ea jarejemifutar imū. Jarejararete 'ga remifutar imū etee jane mama'e apou jarejemogyau. ⁵ Ujān ma'eramū nanē nū. Ijān esage ma'e 'ga upe etee futat 'ā 'gā 'ga jānawera repy monou. Ijān a'wryre'ema 'gā noppyga'uweri mama'ea. Nan tee futat ene. Enereko esageramū Janeruwarete 'ga enereko esageawera repy muri enee. ⁶ Sā'ā ko pe oporowyky ma'e 'gā oko pypīara 'ua ajuenue. Nan te 'ā ereporowyky esage Jejuī Kristu 'ga upe. A'eramū nipo 'ga anure ojeupe eneporowykawera mepyaū enee. ⁷ Ejea'ar iki ekou jeje'eg are. Janejararete 'ga nipo ene mueapyoukat ee.

⁸ Jejuī Kristu 'ga ree ki ejea'at. 'Ga manū re Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee nū. A'eramū 'ga amanū'u'jape'ema futat awau ojewya oje'wyr ipe nū. 'Ga 'ā jane'wryriar ppy 'ga juapyrera, Davi 'ga juapyrera. A'eramū Janeruwarete 'ga Davi 'ga juapyrera moferapa nū, imojeupia imonou ywag ipe nū. Aipoa je amome'u tekou mīmer imū 'gā nupe jepi. ⁹ A'eramū 'gā Jejuī 'ga ree morogyta esage mome'u je rekoramū, je ppyka, je pofaa itaju pyu muna'ywa 'jawe je m'ŷina. A'ere je najeojeri futari te'ŷina tejepyrī 'ut ma'e 'gā nupe imome'wau. Naje momiga'uweri futari 'ga rerowiare'ema 'gā morogyta esage mome'u awi. ¹⁰ Tejemouaga etee te'ŷina tejereko tywera upe. A'eramū nipo 'ga remimū'ēmera 'gā juejue morogyta esage renupa ajemogyau. Werowiar ire Jejuī Kristu 'ga 'gā katu'oka jane 'jawe futat. A'eramū 'gā anure awau ajemogyau Jejuī 'ga pyri jane 'jawe futat nakwaparimū warāu rūi futat. A'eramū 'ga pājēa 'gā nerekou namutamutat. 'Ga resagea nanē nipo 'gā nerekou nū namutamutat nū. ¹¹ 'Awamū je 'i ene upe:

"'Ga remifutar imū jaremanū awi jarekyje'em ire jane oi jarejemogyau 'ga pyri.

¹² Mama'eay upe jane jemouagamū nipo 'ga jane mogyi opoaawamū anure 'wryriaramū akou.

Je naJejuī 'ga remiayuwa rūi 'jara 'gā nupe nipo 'ga najeremiayuwa rūi 'ga, 'jau.

¹³ 'Ga rerowiar awi nipo jane poiraiwi agawewi.

A'etea 'ga u'eawer imū etee futat nipo mama'ea wapo."

Aipoa jeremimome'ua. A'jea futat je amome'u.

¹⁴ Aipoa ki jeremimome'ufera emome'u ejemiayuwa 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'eg imū je 'i ene upe: "Pejamue kasi 'ga je'ega mome'u are ne", ere ki 'gā nupe, a'e je ene upe. Ee pejamue re nipo pejomomoirukat amū Jejuī 'ga rerowiar awi. ¹⁵ Eporowyky esage ki Jarejuwarete 'ga upe. Eko esage nanē ki 'ga upe nū. A'eramū 'ga wowase enewaw ipe 'jau ene upe: "Ene 'ā jeremiayuw esagea futat. Ene a'jea futat jeje'ega eremome'u esage

ekou. Ene a'jea futat ereporowyky esage jee", 'jau nipo 'ga ene upe, ojeupe ene eporowyky esageramū. 'Ga upe eporowykyau esage 'eramū ene ejenosoue'em 'ga rowase ewaw ipe. 'Ga je'eg are etee ki 'gā emu'e. ¹⁶ A'eramū ene ejepe'au ajamue ma'e 'gā nui. Oje'eg tee 'gā mama'e are. NaJarejuwarete 'ga je'eg imū rūi 'gā mama'e mome'tui ajemogyau. Oje'eg ekoete te 'gā ajemogyau. Aipoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. Ajamue ma'e 'gā je'ega renupara 'gā Jarejuwarete 'ga rape awi opia ma'e 'gā te poromū. ¹⁷ Sā'ā merua'yra miaro'o mateepawa. Nan tee futat ajamueara 'gā Jejuui 'ga rerowiar awi ajamomoirukari futari. Ajamue ma'e 'gā amū nera Imeneu. Ajepeja 'ga Firetu. ¹⁸ 'Gā ako opoit futat Jejuui 'ga rerowiar awi ai'i. Wemimu'efera 'gā nanē 'gā imomoirukaa ja'wyja'wy jui nū. "Ku'jywa 'ga ako amanū ma'efera 'gā weroo ywag ipe ai'i. A'eramū 'ga jane rejaa jane mogyau takyfet katy", 'jau futatee 'gā 'upa o'meramū ajaupe. 'Gā amū 'gā nerowiaa. A'eramū 'gā ojemogypygyu'jape'ema Jarejuwarete 'ga ree. ¹⁹ A'ere 'ā jane nanarūi. Jane 'ā nipoiri futari Jejuui 'ga rerowiar awi. Sā'ā ae 'oga m'jeteetea. A'eramū 'ā u'ara'ne'ema. Nan tee jane a'jea futat jane 'ga rerowiar. A'eramū jane jarepoire'ema 'ga je'eg awi. Jane 'ā 'ga remiayuwa. Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are 'gā amū nupe rakue. "Janejararete 'ga 'ā wemiayuwa okwaap." 'Ga amū nipo 'jau: "Je 'ā Ku'jywa 'ga remiayuwa 'jara 'gā ki topoit futat mama'e tywera apo awi nanē nū", 'jau.

²⁰ Ikaraemā kwai ma'e 'gā kwaiwete 'gā karaemā, 'gā jemi'waawa 'jau. Amumera nipo wesageayramū. Amumera nipo yty yrūnamū. A'eramū ae kūima'eeteete 'ga amū ojeupe iwaēmamū y'a esageay pype ojomojemi'waa. ²¹ Nan tee jane. Mama'e tywera apo awi jarepoir ire janeresagesageramū jarejemogyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū nipo 'ga 'jau janee: "Pēnesagesage pejemogyau jee. A'eramū pēē 'awamū pejeporowykarūmū jee. Jeku'i je tekou pē nee", 'jau nipo 'ga janee, mama'e tywera apo awi jane poiramū.

²² Nakunumūū 'gā amū 'jawe rūi 'ā ereko, ki Timoteo. Ereapo kasi 'gā nemifutara ne. Mama'e tywera etee 'gā 'ā wapo ajemogyau. A'ere kasi ene nanarūi ne. Eko esage ki Jarejuwarete 'ga upe. Jejuui Kristu 'ga erowiat ekou. Tekotee 'gā nee ejejukau esage ekou. Eta'waramū ekou 'gā nupe. Iywyter esage ma'e 'gā nipo e'i ajemogyau: "Je poar ape nanuara apou", 'jau nipo 'gā Jarejuwarete 'ga upe jepi. A'eramū ene nanē nanuara apou 'gā 'jawe. ²³ Ereko kasi ajamue ma'e 'gā nee ne. Ajamue ma'e 'gā i'akwaawe'ema futat. Ni'akwaawi futari 'gā. A'eramū ene ekowe'em 'gā nee. Oje'egay ma'e 'gā te mīnamū. A'eramū ene ekowe'em 'gā nee. Kasi a'e pe 'gā ene mui oje ne. ²⁴ Jarejararete 'ga remiayuwamū jane nanarūi. Nijamuei jane. Janepota'wa esage te jane jarejuee. Sajamu'e esage te jane meewei jarejamueapyou 'ga je'eg are. ²⁵ 'Gā amū nipo akou 'gā mu'jau tywet mama'e are. A'eramū ki ere 'gā nupe: NaJaneruwarete 'ga je'egarūi poa kūi. Eremu'e awi 'gā aipo are, ere ki 'gā nupe. Eje'eg esage etee 'gā nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā momoirukaa 'gā tywer awi, 'gā mojewya, ae mu'jaukaa oje'eg are nū. ²⁶ Mama'eukwaawa 'wryiara nipo 'upa 'gā nee, mama'e a'je'ema apoara 'gā nee, 'gā mogyaukaa wemifutar imū etee. Sā'ā wyra'i rena, isea wukaja pype. A'eramū 'ā ae opoia jui. A'eramū 'ā owewiau awau. Nan tee futat mama'eukwaawa 'wryiara 'gā pyygi, wyra'i 'jawe. A'eramū ene 'awamū 'gā pojekau jui nū, 'gā mu'akwaapa mama'e a'je are etee nū.

3

Mama'eay jesaukarawam

¹ Anure nipo mama'e teepaw enune kwaiwete mama'eay ijesakari Jejuui 'ga rerowiaara 'gā nupe. Ejea'ar iki ekou aipo are. ² A'ea 'ara rupi nipo 'gā tyweramū. Auwara 'gā nipo ojee etee futat wea'aramū ajemogyau. Naajuee rūi futat 'gā nea'aramū ajemogyau. Ka'aranūū mono'ogara 'gā. Je te 'ā kūima'eeteetea 'jara 'gā mīnamū. "Je jeresage", e'i 'gā numiamū. A'ere 'gā nia'wryi ajemogyau, ajakurapara 'gā te ajemogy. "Uwa 'ga je'ega miamū 'gā nuenuwi futari. Oy ēē je'ega miamū futat 'gā nuenuwi. Aipo 'gā niapyakwafugi futari. Ojeupe mama'e muramū, "au'jete eremut jee", 'jare'emamū ae poromū. A'e 'gā nopojeuwi futari Jarejuwarete 'ga. ³ Nojejuka esagei 'gā ajuee. Najemuaēmi futari 'gā ajuee. Ota'wae'emamū akou ajaupe. Ooje'ēwu'jagara 'gā mīnamū. Nojemu'akwaawi 'gā mama'e tywera apoe'em are. Kamēšiete futat 'gā amara'ne ekoeteramū akou. Nafutari futari 'gā mama'e esagea. Mama'e tywera etee 'gā afutat. ⁴ Opytuna 'gā miamū futat 'gā omono ijukaukaa tekotee 'gā nupe. Aipo 'gā mama'e tywera etee wapo. "Je jeresagesage", e'i nipo 'gā numiamū. A'ere 'gā nia'wryi ajemogyau. Aipo 'gā ojerowiaraip ojee etee. NaJarejuwarete 'ga muorypawāu rūi 'gā iapoi. Ojemuorypawamū etee te 'gā iapoi ajemogyau. ⁵ "Je 'ā Jarejuwarete 'ga remiayuwa", e'i 'gā ajemogyau numiamū. A'ere 'gā o'meramū te 'gā 'i ajemogyau. Nuerowiari futari 'gā "Janeruwarete 'ga pājēeteetea" 'ea. A'eramū 'gā mama'e apowe'em Jarejuwarete 'ga pājē mū ajemogyau. Nanuara 'gā nui ki ejepe'a.

6-7 Amumera 'gã nipo kÿjã 'akwaawe'ema 'gã nupe o'meramũ akou. A'eramũ nipo kÿjãmera 'gã mama'e tywera apou akou. "Jetywerete je", 'jau ekoete nipo 'gã ojeupe. A'eramũ nipo 'gã okyjau 'me Jarejuwarete 'ga wi. "Kÿã nipo je rereko tywerete", 'jau ekoete nipo 'gã ojeupe. A'etea nipo 'gã nopoiri futari otywer awi. "Arowiat je kÿã je'eg esagea", 'jau nipo 'gã ojeupe numiamũ. A'ere nipo naani. Ojemu'e 'me te 'gã ajemogyau 'gã je'eg are. Nuapoi 'gã mama'ea 'ga je'eg imũ. A'eramũ nipo i'me ma'e 'gã awau osou 'gã 'wyr ipe 'gã mu'jau o'me are. "Jeje'eg imũ etee ekou mama'e apou 'eramũ nipo nereoi mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau nipo 'gã o'meramũ awau akou kÿjãmera 'gã nupe. A'eramũ nipo kÿjãmera 'gã aipo 'gã je'ega rerowiaa futat. A'eramũ nipo 'gã mama'e a'jea kwaape'ema futat. 'Gã 'mea etee nipo 'gã erowiaa ajemogyau. 8-9 Sã'ã ymã Moisesi 'ga je'ega Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat rakue, Egitu ywy pewara 'gã 'wryiara 'ga upe rakue. A'ere 'ã peuwara 'gã amũ nafutari Moisesi 'ga remimome'ua rakue. Janesi 'ga, Jãmisi 'ga. Mïmera 'gã 'ã ifutere'ema rakue. 'Gã 'jawe futat aipoa i'me ma'e 'gã nafutari mama'e a'jea. A'eramũ 'gã u'akwaawe'emamũ ajemogyau. Opoit futat 'gã Jejui 'ga rerowiar awi. A'eramũ nipo 'gã kamësiete 'gã 'me kwaapa, 'gã 'akwaawe'ema nanë nũ.

Timoteo 'ga mu'akwaapawet

10 A'ere 'ã ene nanarũi, ki Timoteo. Jeje'eg imũ ki eko esage. Jerekoa ako ereesak ikue. A'eramũ ene je 'jawerimũ futat ekou. Erekwaaap futat 'ã je'eawera. "Jejui Kristu 'ga je arowiat" 'ea 'ã erekwaaap. Ajejuka esage je 'ã tekotee 'gã nee jepi. Jepota'wa 'ã je tekou 'gã nee jepi. "Tejereko tyweramũ miamũ 'ã je nopoiri 'ga rerowiar awi te'yina" 'ea 'ã erekwaaap futat. 11 Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã je rereko tywerete ikue. Åtioki pe, Ikoniu pe, Listra pe. Mïmera amunaw ipe je rekoramũ 'gã je rereko tyweretei ikue. A'ere Janejararete 'ga naje jukaukari 'gã nupe ikue. Aipoa 'ã erekwaaap futat. 12 Jarejuwarete 'ga remifutar imũ jane rekoramũ nipo Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã jane rereko tyweri futari a'jea futat. 13 Jejui 'ga 'awa ywy pe 'ga rut ja'wyja'wyrãmũ taetu nipo i'me ma'e 'gã tywereteramũ ajemogyau, mama'e tywera apoara 'gã neewe. A'eramũ taetu nipo 'gã ote'areteeteramũ ajemogyau mama'e a'vyre'ema apoaramũ. Ae mu'jau tyweaete nipo 'gã awau ajemogyau kwe pe. O'meramũ ajemogyau 'gã nupe mïmer imũ. Ojomoryteeu nipo 'gã ojomogyau. Imoryteepyre'era 'gã nipo ojepyka etee ojeupe i'me ma'efera' 'gã nee.

14 A'ere 'ã ereko esage futat. Emu'jara 'gã je'eg imũ etee futat 'ã ereko. A'ea mama'e a'je are etee futat ako ore ene mu'ei ikue. A'eramũ ene 'awamũ aipoa mama'e rerowiaa etee te ekou. 15 Enewujawe 'ã ojemu'e Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramũ 'ã ene 'ga je'ega kwaapa katu katu futat. Jarejuwarete 'ga je'eg are jarejemu'e re jane 'ga remifutara kwaawi, "aejekatu'oga Janeruwarete 'ga afutat" 'ea 'ã erekwaaap. "Jejui Kristu 'ga werowiar ire, ae katu'ok" 'ea 'ã erekwaaap nanë nũ. 16 Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gã nupe rakue. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane mama'e a'je kwaawi. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane jarejeapyoramũ jaretywer are. A'eramũ jane jaretywera reru'arasiga, jarepoia jui. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane 'ga remifutara kwaawi. 17 Aipoa 'ga je'ega kwaaw ire taetu 'ga remiayuwã 'gã neko esagei 'ga upe. Mama'e esagea etee futat iapou ajemogyau 'ga je'eg imũ etee futat. Tekotee 'gã nanë imu'jau ee nũ.

4

1 Morogyta esagea etee ki emome'u ekou 'gã nupe najuejue etee, a'e je enee, ki Timoteo. Jarejuwarete 'ga remianuwamũ je 'i enee, Jejui Kristu 'ga remianuwamũ nanë je 'i enee nũ. Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri ojewya nũ, 'wryiarareteramũ ae upe. Aipoa 'ara rupi nipo 'ga ae resaka 'ũina. Amanũ ma'efera 'gã nanë nũ nipo 'ga imũ'jau tywy awi imowywya wowase. Najuejue etee futat nipo 'ga jane resaka 'ũina. A'eramũ futat nipo 'ga ae mepyyau, ae rekwawera mepyyau ae upe. 'Ga rerowiaaramũ jane 'ga je'ega renuiwi jarejomogyau. A'eramũ 'ga jane monou jane mogyau ojeypyri. Poromũ futat janerepya. 'Ga rerowiare'ema 'gã nuenuwi futari 'ga je'ega ajemogyau. A'eramũ nipo 'ga 'gã monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Poromũ futat 'gã nepya. 2 A'eramũ je 'jau enee: Morogyta esagea ki emome'u pãwë pãwë 'gã nupe, a'e je enee. "Werowiarãmũ Jejui 'ga ae katu'ogi", ere ki ewau ekou 'gã nupe. "Werowiaara 'gã 'ga weroo ywag ipe ojeypyri", ere ki 'gã nupe. "Werowiare'ema 'gã te ajee 'ga omonoukat mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau ki ene imome'wau 'gã nupe. Aipoa ki emome'u 'gã nupe najuejue etee futat. Ee iporenuwiwet ma'e 'gã nupe, ee iporenuwiwere'ema 'gã nupe nanë nũ 'jau. Mama'e tywera apoara 'gã nupe ki ere: "Mama'e tywera apo nia'wryi Janeruwarete 'ga upe", ere ki 'gã nupe. "Au'je mama'e tywera apo re", ere ki 'gã nupe. "Pejemogy esage ki 'ga upe", ere ki 'gã nupe, efuakaramũ. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'gã mu'jau ekou. 'Gã amũ nipo ikwaape'ema. A'eramũ ene 'gã mueapyyou esage ee. 3-4 Anure nipo 'gã porenuwiwere'emamũ 'ga je'eg a'je are. A'eramũ nipo 'gã wemifutara etee iapou. Morogyta tee are te nipo 'gã ojemu'jau.

A'eramū nipo 'gā morogyta ymaner are moromu'jara 'gā majatykau ojee. Niporenuwiweri 'gā morogyta a'je are. ⁵ A'ere 'ā ene nanarūi, ki Timoteo. E'akwaaw imū ki eata ekou kwe pe. Ejemouag iki ekou ejereko tywera upe, mama'eay upe 'jau. Morogyta esage mome'wara 'ā ene. A'eramū ki ene ewau kwe pe ekou morogyta esage mome'wau 'gā nupe. Ymā te ako Janeruwarete 'ga ene muēmi ene moporowykyaukaa ojeupe ikue. A'eramū ene 'awamū ewau 'ga porowyka etee futat iapou ekou 'ga upe. 'Ga remifutara apou katu katu futat 'ga upe, imateepapa katu katu futat 'ga upe.

⁶ Je naporowykyu'jawi 'awamū. Anurenure'i nipo 'gā nuri je jukau. Owaēm ja'wyja'wy 'gā je jukaawa upe 'awamū. ⁷ Aapopap katu katu je, nan iki eapo, jee 'jawera. Naetygi'i futari je ape. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat ako je oi kwe pe mama'e apou ikue. A'eramū 'gā je rerekou tyweaete agawewi ikue. A'etea je napoiri futari Jejui 'ga rerowiar awi ikue. ⁸ A'eramū nipo 'ga ojeypyri je waēmamū Janejararete 'ga 'jau jee: "Je 'ā amuesage ene imogou. A'eramū ene 'awamū ejesagesageramū jee", 'jau nipo 'ga jee 'gā nowase ywag ipe. Wowase ae majatykaaw ipe nipo 'gā aipo 'jau jee. Janejararete 'ga 'ā esagesage futat. Janereko esagea 'ga wesak katu katu futat. 'Ga 'ā jane kwaap. A'eramū nipo 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe: "Je 'ā akatu'ok pēē, pē muesageu pē mogyau. A'eramū pēē 'awamū pejejesagesageramū pejejemogyau jee", 'jau nipo 'ga wemiayuwamū janee. Naje upe etee rūi nipo 'ga aipo 'ga 'i. Ojewyra rapesakara 'gā nupe nanē futat 'ga 'i nū: "Ene 'ā eneresagesage jee", 'jau nipo 'ga 'gā nupe. Ojee iporomutat ma'e 'gā nupe juejue futat aipo 'jau.

"Ejor iki kamēšiete", 'ga 'eawet

⁹ Ejor iki je resaka kamēšiete, ki Timoteo. Jeirū 'gā oopap je wi ai'i. ¹⁰ Demas 'ga okaraemā mono'og are etee ea'at. A'eramū 'ga weateeramū je wi. Ajepeja amunaw ipe 'ga oi je wi, Tesarūn ipe 'ga oi je wi. Kresēte 'ga awau Garasi ywy pe. Tito 'ga awau Dalmacia ywy pe. ¹¹⁻¹² Tikiku 'ga te aje je omono Efesu pe ai'i. Luka 'ga etee akou 'au je pyri. A'eramū ene ewau Maku 'ga rekaa. A'eramū ene 'ga rekoa 'ga rerua jee 'au, je poaawamū. ¹³ Pejejua ki jeraity poakuwuua perut jee. Troate pe je ejari ai'i. Kapu 'ga rog ipe ai'i. A'eramū pēē erua jee. Teka'arana je afutat te'jina. Wyra pir are ikwasiariipyrrera taetu je afutat te'jina. A'eramū ki pēē erua jee.

¹⁴ Itaju are oporowyky ma'e 'ga je rereko tywerete ikue, Aresāri 'ga ikue. Anure te nipo Janeruwarete 'ga je repyari. ¹⁵ A'eramū ki ene eja'gwau 'ga wi. Kasi a'e pe 'ga ene rereko tyweretei ne nū. Nafutari 'ga janeporogytaa.

¹⁶ 'Wyriara 'ga upe 'gā amū je rerur ppyrauwe futat 'gā jepe'apawi je wi ai'i. Nitywi'i futari 'ga amū "nuapoi 'ga mama'e tywera" 'gā nupe 'jara 'ga amū je pyri ai'i. Jejui 'ga rerowiaara 'gā miamū futat ojepe'aupap je wi. A'ere je nafutari Jarejuwarete 'ga 'gā nereko tywera ee. "Erereko tywet kasi 'gā je rejaawer are ne, Kiapi'ni", a'e je 'ga upe. ¹⁷ A'ere 'ā Janejararete 'ga te 'ga rekoi je pyri. A'eramū 'ga je jukaukare'ema 'gā nupe. Opājēa 'ga amut jee. A'eramū je tewau morogyta esage mome'waupap judeue'ema 'gā nupe kwe pe ikue. A'eramū 'gā kwaiwete je rerekou tyweaete ikue. "Siesak 'ga poira Jejui 'ga mome'u awi 'jau", 'jau 'gā ajaupe ikue numiamū. ¹⁸ A'ere nipo Janejararete 'ga je a'gui 'gā nui. Anure nipo 'ga je rerawau peu ojeypyri, ywag ipe. A'eramū 'gā je ppyke'ema futat. Ma'eramū 'ā jane 'i 'ga upe: "Ene 'ā pājēteretea. Ene 'ā eneresagesage", jane 'i Janejararete 'ga upe jepi. Namutamutar iki sa'e 'ga upe jarejemogyau.

¹⁹ "Jaruate te pēē? e'i Paulo 'ga pē nupe ai'i", ere ki jarepytuna 'gā nupe. Prisira ēē, Akira 'ga, Onesifuru 'ga pytuna 'gā. Mīmēra 'gā nupe je teje'ega monoi 'gā futaa. ²⁰ Erasto 'ga opyta Korītu pe ikue. Trofimū 'ga ojero'wu. A'eramū je 'ga rejaa Miretu 'jaw ipe ikue.

²¹ Kamēšiete ejoriweramū ejua kamēšiete je resaka. 'Ara ro'ysagūū renunewe ki ejot je resaka.

Janerewirera 'gā. Jejui 'ga rerowiaara 'gā juejue oje'ega monou enee, ene futaa. Eupuru 'ga, Prutēti 'ga, Lino 'ga, Krautiu 'ga, tekotee 'gā nanē nū. Mīmēra 'gā oje'ega monou enee, ene futaa.

²² Afutat je Jarejararete 'ga rekoa ene pyri, ki Timoteo. 'Ga resagea pē nerekoa nanē je ifutaa nū.

Kweramū etee jeremimome'ua.

Tito

Tito 'ga nanē Paulo 'ga remimu'efera nū. A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga upe rakue. 'Ypō'ō me Tito 'ga rekoramū Paulo 'ga ka'arana kwasiari 'ga mu'akwaapawamū mama'e are. Na'ga etee rūi kwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou enee, ki Tito. Janeruwarete 'ga remiyuwa je. Jejuī Kristu 'ga je mono kwe pe oje'ega mome'waukaa 'gā nupe ikue. Ymā te ako 'ga jemuēmi werowiare'ema 'gā nui ikue, je mogou omome'waramū 'gā nupe ikue. Jarejuwarete 'ga remimū'ēmera 'gā nupe omome'waramū ako 'ga je mogoi ikue. "Emu'e 'gā je ree, je rerowiar wyyapiukaa 'gā nupe", 'jau Jejuī 'ga jee ikue. "Jeje'ega a'jea futat. A'eramū ene jeje'eg a'je etee 'gā mu'jau", 'jau 'ga jee ikue. ² A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega. Ni'mea'uweri 'ga. A'eramū jane a'jea futat 'ga rerowiaa. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue, wyw apoe'emaue rakue: "Teja'yra 'ga rerowiaaramū je 'au futat 'gā muri 'gā mogoyau tejepyri nakwaparimū warāu rūi", 'jau 'ga ojeupe rakue. Aipo 'ea jane 'ā sirowiat jarejemogyau. ³ Ymā te 'ga aipo 'jau rakue. A'ere 'ga 'awamū je monoi wemifutara 'ara rupi imome'waukaa jee: "Wa'yra 'ga rerowiarāmū 'ga ae katu'ogukari wa'yra 'ga upe. A'eramū nipo 'ga ikatu'ogipyrrera 'gā nerawaukaa oje'wyr ipe", 'jau je 'ā tekou imome'wau. Janeruwarete 'ga ae katu'okararetea. 'Ga futat je monou aipo mome'waukaa pāwē pāwē 'gā nupe. A'eramū je 'ga je'eg imū etee futat tewau imome'wau kwe pe 'gā nupe ikue.

⁴ Ene upe je ka'arana kwasiari, ki Tito. Jejuī Kristu 'ga 'ā jane sirowiat. A'eramū ene jera'yra 'jawe ekou jee. Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea futat. 'Ga ra'yra 'ga 'ā, Jejuī 'ga ae katu'okara. 'Gā nesagea ene rerekoa je afutat, ki Tito. Ene mopy'ata'waa nanē je afutat nū.

Kreta pype Tito 'ga rekoī

⁵ Peu jarekou ako jane jareporowykya nimateepawi ai'i. A'eramū ako je ene momytau 'ypō'ōū pype ai'i, jareporowyky mateepaawamū ako je ene momytau peu ai'i. "Au etee eko ra'ne. Nimateepawi we jane jareporowykya, 'au Kreta pe", 'jau ako je enee ai'i. "A'eramū ene ewau kwe pe amunawa moyka 'ga amū ene imogou 'wyriaramū Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe", 'jau je ako enee ai'i. A'eramū ki ene, 'ga amū mogo enune, ejea'aramū jeje'eg are. "Ako esage ma'e 'ga etee futat ene imogou 'wyriaramū 'gā nupe", 'jau ako je enee ikue. A'eramū je 'awamū imonou'japa ikwasiaa ka'aran are enee aipo 'jau etee futat nū. ⁶ "Nia'wyrī 'ga", 'ga upe 'gā 'eramū kasi eremogo 'ga 'wyriaramū 'gā nupe ne. Ako esage ma'e 'ga etee futar iki emono imogou 'wyriaramū 'gā nupe. Aipo 'ga remirekoka ki majepē'i etee futat. 'Ga ra'yra 'gā nanē ki Jejuī 'ga tuerowiat nū. A'eramū ki 'ga ra'yra 'gā ojeupe 'ga je'egamū 'ga je'ega renupa etee. A'e 'gā naerofeni futari. Nitywi futari nipo 'ga amū erofen ma'eramū: Erofen 'ga ra'yra 'gā 'jara 'ga amū nipo nitywi futari.

⁷ Jejuī 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā Janeruwarete 'ga porowyky rerekwara futat. A'eramū 'gā a'eramū namama'e tywera apoara rūi futat. Ojee ojerowiaraipe ma'e 'gā kasi eremono 'gā nupe ne. Imara'ne ma'e 'gā kasi eremogo 'gā nupe ne. Kawīajaiwa 'wara 'gā nanē ene imogowe'em nū. Ajanupāara 'gā, ka'aranūū mono'og are etee ea't ma'e 'gā. Mīmera 'gā nanē kasi eremogo 'gā nupe 'wyriaramū ne. ⁸ Oje'wyr ipe 'gā mo'wy'wara 'gā, mama'ea ajaupe imonoara 'gā. Mama'e esage apoara 'gā. Mama'e tywera apo awi ojemu'akwaap ma'e 'gā. Janeruwarete 'ga remifutara apoara 'gā. Mīmera 'gā etee ki emogo 'wyriaramū 'gā nupe. ⁹ Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'eramū 'gā 'wyriara 'gā Janeruwarete 'ga je'eg imū etee futat ajemogyau mama'e apou. Jejuī 'ga je'ega nanē a'jea futat nū. A'eramū ki 'wyriara 'gā 'gā je'eg imū etee futat 'gā mu'jau, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā mu'jau. A'eramū 'gā a'jea futat ojemogypyka Jejuī 'ga ree, 'ga je'ega kwaaw ire. A'eramū nipo 'gā aku'iramū akou 'ga ree. A'eramū 'gā 'ga rerowiar awi opoire'ema futat. 'Gā amū te nipo ajee 'ut 'gā mu'jau tywet morogyta are. Namu'ei 'gā 'gā mama'e a'je are. A'eramū ki 'wyriara 'ga toje'eg 'gā nupe: Neremu'earūi 'gā mama'e a'je are. A'eramū ene 'gā mu'jau'arū'e'em, te'i ki 'ga 'ga upe. A'eramū nipo 'ga aipoa ojeupe 'ga 'eramū maran gatu opoire'ema otywer awi.

¹⁰ Kwaiwete 'gā Jejuī 'ga rerowiarī rakue numiamū. A'ere 'gā 'ga rerowiaraiwi etee. 'Awamū 'gā nuenuwi futari Jejuī 'ga je'ega. Nopoiri futari 'gā janyepy remimome'ufer awi. Morogyta ymaner are etee futat 'gā 'gā mu'ei ajemogyau. Ymā te janyepy jemogyi Moisesi 'ga je'eger imū etee futat rakue. A'ere jane 'awamū jane jemogyi Jejuī 'ga je'eg imū etee futat. A'ere 'gā amū 'i 'gā nupe: "Naani. Peapo awi nanuara. Moisesi 'ga je'eg imū etee futar iki peko", 'jau futatee 'gā 'gā nupe 'gā moryteeu. ¹¹ A'eramū ene 'jau 'gā nupe: "Peapo awi nanuara", ere ki 'gā nupe. "Au'je 'gā mu'e re morogyta ymaner are", ere ki 'gā nupe 'gā momika. Kasi a'e pe 'gā 'gā moryteei, 'gā pytuna 'gā neewe ne. A'eramū enuparera

'gā 'jau ajaupe ne: "Awŷja sipo morogyta a'je omome'u janee?" 'jau 'gā ajaupe ne. "I'me nipo 'ā Paulo 'ga akou janee", 'jau 'gā ajaupe ne. Nokwaawi 'gā morogyta a'je mome'wara 'ga. "Mō 'ga gatu nipo morogyta a'jea omome'u akou janee?" 'jau 'gā ajaupe ne. A'eramū 'gā amū opoia Jejuī 'ga rerowiar awi ne. Najemuaēmi morogyta 'me mome'wara 'gā ajuee. Ka'aranūū are etee te 'gā jemuāēmi. Ka'aranūū mono'og are etee te 'gā jamu'ei. A'eramū ene 'gā momika esaka nanuar awi.

¹² Ymā te Kreta pewara 'ga amū, ipojeuwipyra 'ga amū, opytuna 'gā mome'wau rakue. "Ypō'ōūū pypewara 'gā najuejue etee futat i'me ma'ea. Imara'ne ma'e 'gā nanē nū. Iwewue ma'e 'gā nanē nū. Nipy'araypari agawewi 'gā. A'etea 'gā ojemī'waruwarete futat", 'jau 'ga opytuna 'gā mome'wau rakue. ¹³ A'jea futat 'ga remimome'ufera. Peuwara 'gā nia'wyri futari. A'eramū ki ene 'jau 'gā nupe: "Au'je mama'e tywera apo re. Pepoit pejetywer awi", ere ki 'gā nupe eje'ega moywyrafena'i futat. A'eramū nipo 'gā aipo ojeupe 'eramū opoia otywer awi. A'eramū nipo 'gā Jejuī 'ga rerowiaa ete nū. ¹⁴ "Peapyaka kasi morogyta ymaner are", ere ki 'gā nupe. "Peapyaka awi Jejuī 'ga rerowiar awi opoit ma'e 'gā je'eg are ne", ere ki 'gā nupe. "Au'je pejeapyaka re 'gā 'me are", ere ki 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā 'gā 'me rerowiaru'jape'ema. ¹⁵ Esage ma'e 'gā nipo ea'at mama'e esage are etee futat. A'ere nipo ia'wyre'ema 'gā mama'e tywer are etee 'gā nea'aramū. 'Gā Janeruwarete 'ga rerowiare'ema. A'eramū 'gā mama'e tywer are etee wea'aramū ajemogyau. Ymā 'gā 'ā mama'e esage apo kwaawi futari rakue. A'ere 'gā mama'e tywera etee iapoi. 'Awamū 'gā nokwaawu'jawi futari mama'e esage apoa. Apokwaap 'gā mama'e tywera apoa. ¹⁶ "Jarejuwarete 'ga je akwaap", 'jau futatee nipo 'gā. A'ere naani. Nuenuwi futari 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū 'gā na'ga remiayuwa rāi. Imara'ne ma'e 'gā. A'eramū 'gā mama'e esage apowarū'em futat. A'eramū 'gā a'eramū a'je'em are etee ajamu'jau.

2

Jarejuwarete 'ga remifutar are ki emu'e gā

¹ A'ere 'ā ene nanarūi, ki Tito. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee futat 'ā ene 'gā mu'jau, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā mu'jau. Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'eramū ene a'e are etee futat 'ā 'gā mu'jau. "Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'eramū ki pēē 'ga je'eg imū etee futat pejemogyau esage", 'jau ki ene 'gā nupe. ² Ene 'ā 'gā nupe oje'eg ma'eramū. 'Gā 'ā Jejuī 'ga rerowiaar yaua. 'Awamue te 'ā 'gā Jejuī 'ga rerowiar rai'i. Nokwaawi we 'ā 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū ene 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are. Sawa'efera 'gā we futar iki emu'akwaap aipo are. "Kawīajaiwa kasi pe'u ne", ere ki 'gā nupe. "Pejemuarū ki pejewau pejeporogytau 'gā nupe. Nakunumī arūi pēē. Sawa'ea pēē. A'eramū pēē pejemuwapia futat pejeporogytau 'gā nupe", 'jau ki ene 'gā nupe. "Pejemu'akwaaw iki pejemogyau mama'e tywera apo awi. Perowiar iki Jejuī 'ga", ere ki 'gā nupe. "Pejajuka esage ki pejemogyau Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nee", ere ki sawa'efera 'gā nupe. "Mama'e tywera pejejeupe ijesakaramū kasi pepoit Jejuī 'ga rerowiar awi ne", ere ki sawa'efera 'gā nupe.

³ Wāiwīmera 'gā nanē ki emu'akwaap ee nū: "Pe'je pejemogyau esage Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee. Pejuago'o kasi ne. Pejekawīajaiwa 'wawe'ema nanē pejemogyau. Mama'e esagea etee ki peapo 'ga upe. A'eramū ipyaufera kūjā 'gā ojemū'jau ajemogyau pē nee mama'e esage pēē iaporamū", ere ki wāiwīmera 'gā nupe. ⁴ "Pēē futat ipyaufera 'gā pemu'e mama'e are. Pejajuka esage ki pejemen are, pejeja'yr are nanē nū, pe'je ki ipyaufera 'gā nupe", ere ki wāiwīmera 'gā nupe. ⁵ "Pejemu'akwaaw iki mama'e tywera apo awi. Peko kasi pejemenena ne. Pejeje'wya mogatyrū are etee pejemogyau pejeporowykau. Pejemenena je'ega renupa etee. Nan pejemogyramū nipo wā 'i pē nupe: Janeruwarete kīā je'ega esage futat ra'e, te'i wā pēneko esage resaka 'jau, pe'je ki ipyaufera 'gā nupe", ere ki wāiwīmera 'gā nupe.

⁶ Kunumūū 'gā nanē ki emu'akwaap nū. "Pejemu'akwaap pejemogyau mama'e tywera apoe'em are", ere ki 'gā nupe.

⁷ Ene futar iki ejeko esagea eesaukat 'gā nupe, ki Tito. A'eramū 'gā ene ree futat ojemū'jau. Ene resaka 'gā ene 'jawe etee futat tajemogy 'jau. Ejemuarūmū ekou 'gā mu'jau. Morogyta esage are 'gā mu'jau ki eporogytau esage etee ekou. Ejemuawapia futat eporogytau 'gā nupe. ⁸ Morogyta a'je are etee futat ene 'gā mu'jau. A'jeteetewi ene imome'uramū tekotee 'gā najane ago'oa'uweri. A'eramū nipo jane ago'oarera 'gā ojenosōu ajemogyau ene wi mama'e esage ojeupe ene imome'uramū.

⁹ Ajaupe oporowyky ma'e 'gā nupe nanē ki ere: "Peenuw etee ki pejerekwara 'gā je'ega. Pejeporowykau esage 'gā nupe, 'gā nemifutar imū", ere ki 'gā nupe. "Mama'ea eapo jee ejeupe 'gā 'eramū ki najefuweri je ee nū'ū", ere kasi 'ga upe ne. ¹⁰ "Peje'wyriara 'gā karaemā rerawawe'em nanē pejejeupe nū", ere ki 'gā nupe. "Pejajuka esage etee ki

pejējara 'gā karaemā are. A'eramū 'ga, 'esagesage je upe oporowyky ma'e 'ga', 'jau pē nupe. 'Namuna'ywa rūi 'ga. Jeremiayuw esage 'ga te', 'jau nipo 'gā ojerowiaa pē nee. Pēporowyky esage resag ire, 'Jejui 'ga rerowiaara 'ga. A'eramū 'ga oporowykyau esage jee', 'jau nipo 'gā ojerowiaa pē nee. 'A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega. 'Ga 'ā 'gā katu'oka futat. A'eramū 'gā natekotee 'gā 'jawe rūi', 'jau nipo 'ga ojeupe, jane katu'okara 'ga ree wea'aramū', 'jau ki ene 'gā nupe.

¹¹ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Jeporomutamut at je ywy pewara 'gā nee. A'eramū je teporokatu'ogiweramū 'gā nee", 'jau 'ga 'ā ojeupe rakue. "Gā katu'og ire 'gā tarut imogyau 'au tejepyri 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga wa'yra 'ga mua 'au ywy pe jane katu'ogukaa 'ga upe. ¹² "Jera'yra 'ga amanū pē katu'okawamū. A'eramū pēē 'awamū 'ga rerowiaa. 'Ga rerowiar ire pejejemogyawe'em 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe. A'eramū pēē 'ga rerowiare'ema 'gā nemifutara apowe'em. Pejemu'akwaap pejejemogyau pejejetee mama'e tywera apoe'em are. Pejemogy esage etee. Jeje'eg imū etee pejejemogyau mama'e apou", 'jau Janeruwarete 'ga janee rakue, jane mu'jau jane jemogy esage are rakue. ¹³ Janeruwarete 'ga pājēeteetea futat tekotee 'gā pājē apyraapa. Anure nipo 'ga Jejui Kristu 'ga mojewya 'ga mua ywy pe nū, jane katu'okara 'ga mojewya nū. 'Ga rura rapesaka jarejemogyau. A'eramū jane 'ga jewyramū nipo jareku'iramū 'ga ree jarejemogyau. "Nitywi 'ga amū 'ga resage 'jawe", 'jau nipo jane 'ga upe. "Nitywi pājērete 'ga amū 'ga 'jawewara", 'jau nipo jane Jejui 'ga resaka, 'ga renyfuga 'ga ruramū. ¹⁴ Jejui Kristu 'ga 'ā poromū ojejukaukat 'gā nupe ae katu'okawamū rakue. Amanū 'ga janetywera mepyyau rakue. Janetywera moiawamū 'ga manūi janee rakue. Amanūmū 'ga jane pireita janetywer awi rakue. Amanū 'ga wemiayuwamū jane muawamū ojeupe rakue. Mama'e esage apoaramū jane jemogy 'ga afutat. A'eramū 'ga amanūmū jane mogyau mama'e esage apoaramū.

¹⁵ Jejui 'ga rerowiaara 'gā emu'e aipo are, ki Tito. Mama'e esagea etee ki eapoukat 'gā nupe. Mama'e tywera 'ga amū iaporamū ki ere 'ga upe: "Aipoa nia'wyrri Janeruwarete 'ga upe. Peapo awi nanuara", ere ki 'ga upe. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee ene rekoramū 'gā ene ago'wawarūe'em.

3

Mama'e esage apo are ki emu'e 'gā

¹ Emuea'ar iki Jejui 'ga rerowiaara 'gā jeje'eg are. "Peenuw iki 'wryiararete 'ga je'ega", ere ki 'gā nupe. "'Wyrriari 'ga je'ega nanē ki peenup nū. Mama'e esagea eapo jee ejeupe 'ga 'eramū iapou etee futat 'ga upe", ere ki 'gā nupe. ² "Peago'o nanē kasi 'gā amū pejejemogyau ne. Pejemara'ne'emamū nanē pejejemogyau. Pejejejukau esage nanē pejejeuee najuejue etee nū. Pejeta'waramū pejejemogyau 'gā nupe najuejue etee", ere ki 'gā nupe. ³ Ymā te ako jane Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gā 'jawe etee futat jane jemogyi ikue. Jejui 'ga rerowiare'ema janetywereteramū jarejemogyau. Jare'akwaawe'emamū ako jarejemogyau ikue. Nianuwī futari ako jane 'gā amū je'ega ikue. Jarejuwarete 'ga je'ega miamū ako jane ianupe'ema ikue. Jarejemifutar imū etee futat ako jarewau mama'e apou ikue. Jarejee etee ako jarejea'aramū ikue. Jarejeupi etee futat ako jarewau jarejemaku'iu ikue. Jaremara'neramū ako jarejemogyau 'gā nee ikue. 'Gā nanē ako amara'neramū jane ree ikue nū. 'Ga karaemā resakawe ako jane 'jau jarejeupe ikue: "Maran ajee je jēmī najetywi nanuara pyu 'ū?" 'jau ako jane jarejemogyau jarejeupe ikue. ⁴ A'ere ako Janeruwarete 'ga 'awamū 'ga jekwaawukari janee ai'i. Janeruwarete 'ga 'ā jane katu'okararetea. Esagesage te 'ga. Iporomutat te 'ga jane ree najuejue etee. ⁵⁻⁶ Ajemuaēm te 'ga jane ree. Najaneremiapofer esage are rūi futat 'ga jane katu'ogi rakue. Ajemuaēm te 'ga ae ree. A'eramū 'ga a'eramū jane katu'oka. Werowiamamū Jejui 'ga jane katu'ogi jane pireita janetywer awi. Sā'ā ae u'ar yau ma'eramū maramū tywera apoe'ema. Nan tee futat jane jemogyi 'ga rerowiar ire, 'ga jarepirei re. A'eramū jane u'ar yau ma'e 'jawe jarejemogyau 'ga rerowiar ire 'ga upe. Jarey awi jare'aa ypy jane jarejuwa 'ga ra'yra futat. A'ere jane Jejui 'ga rerowiar ire u'aru'jap ma'e 'jawe nū. A'eramū futat Jarejuwarete 'ga ra'yramū jarejemogyau. Wa'yrarete 'ga rerowiaaramū 'ga jane mogyau wa'yramū. 'Ga 'Agesagea jane mogyau 'ga ra'yramū 'ga upe. 'Awamū 'ga U'agesage mua janee. Nakate'emi futari Janeruwarete 'ga janee. Mama'e esage te 'ga amut janee. U'agesagea miamū futat 'ga amut janee, Jejui Kristu 'ga jane pirei re. Meeweī a'eramū miamū 'ga 'Agesagea jane monoi jane katu'oka jane rerekou. ⁷ Janeruwarete 'ga iporomutat nanimenime jane ree. Ipotawa 'ga akou janee. A'eramū 'ga jane katu'ogukaa Jejui 'ga upe. Jarekatu'og ire jarejemogyau iky'ae'ema 'jawe futat 'ga upe. A'eramū nipo 'ga 'jau janee: "Pēē 'ā pēnesage jee. A'eramū nipo je anure pē mua 'au tejepyri pē mogyau nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau nipo 'ga janee. A'eramū jane 'ga pyri jareo rapesaka jarejemogyau. ⁸ A'jea futat jeremimome'ua.

A'eramũ ene Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'jau najuejue etee futat aipo are. A'eramũ 'gã mama'e esagea etee iapou ajemogyau. Mama'e esagea etee iapo re nipo 'gã jopoari ajemogyau.

⁹ Amumera 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg are ajamueara te. A'ere kasi 'gã ereje'egauwar ine. Opytunera 'gã je'eger are 'gã jamuei. Moisesi 'ga remikwasiarer are nanẽ 'gã ajamueu nũ. Ajamue ekoete futat 'gã ajemogyau. A'eramũ ene 'ga je'eg are eapyakawe'em. ¹⁰ Amumera 'gã nipo Jejui 'ga rerowiaat 'mea te. 'Gã nipo ajamu'jau mama'e amutee are. "Simoyo'ok 'gã ajau jarejee 'jau", e'i te nipo aipo 'gã. A'eramũ ki ene eje'ega moywyradena nanuara 'gã nupe, 'gã momika nanuar awi: "Au'je 'gã mu'e re mama'e tywer are", ere ki 'gã nupe. 'Gã pige'emamũ, eje'ega moywyradenũ 'japa 'gã nupe nũ. Mukũi etee eje'ega moywyradena esaka 'gã nupe. Jui 'gã pige'emamũ ekou'jape'ema 'gã nee. ¹¹ Aipo 'gã nia'wryi futari. Opoit futat 'gã mama'e esage apo awi. 'Ga nemiapofet tywera resag ire ene 'gã kwaapa. "Nia'wryi futari 'gã na'e", 'jau ki ene 'gã jekatu'oge'emamũ.

¹² Anurenure'i te nipo aje je kũima'e 'ga amũ monoi peu ene py'rau. Maranamũ nipo Artemas 'ga. Maranamũ te nipo Tikiku 'ga. Nakwaawi katu we je tejemimonorama 'ga. A'eramũ ki ene ejeupe 'ga waẽm ire ekwapa kamẽsiete ajepeja amunaw ipe, Nikopo 'jaw ipe je rekoa. Peu futat nipo je oi amana magwapa aipo amunaw ipe.

¹³ Janepytuna 'gã amũ nipo awau watau ene wi. A'eramũ ene mama'e mũ monou 'gã nupe 'gã nemirerooramũ. Ajepeja 'ga rera Zena. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga, Zena 'ga. Ajepeja 'ga rera Aporua.

¹⁴ Jarepytuna 'gã ki emu'e jarejemogy esage are. "Mama'e esagea peapo pejemogyau", 'jau ki ene 'gã nupe. "Pejekaraemã ki pemono amũ ikaraemã'e'ema 'gã nupe", ere ki 'gã nupe. "A'ere kasi pemono amũ iwewue ma'e 'gã nupe. Kasi a'e pe taetu 'gã wewue jerani etee 'gã nee ne", ere ki 'gã nupe.

¹⁵ Auwara 'gã, je pyriwara 'gã, oje'ega monou enee, ene futaa. Je nanẽ teje'ega monou enee nũ. A'eramũ ki ene ereje'ega mome'wau orejekoty'aawa 'gã nupe, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

Jarejuwarete 'ga resagea ene rerekoa je afutat.
Kweramũ etee jeremimome'ua.

Firemō

Ymā te 'gā jamuri wemifajamū rakue. A'eramū imuripyrrera 'ga oporowykyau akou amuarera 'ga upe. A'ere 'ga muarera 'ga nomepyi 'ga. 'Ga mojemī'waa etee, 'ga muaityau etee nanē nū. Amumē imuripyrrera 'ga amū oka'jama amuarera 'ga wi. A'eramū 'ga muarera 'ga oje'ega monou kwe pe 'gā nupe: "Jeremifaja 'ga oka'jam je wi. 'Ga resaka ki pepyyk 'ga jee, 'ga mua imojewya jee nū", 'jau 'ga oje'ega monou kwe pe 'gā nupe. A'eramū 'ga resakara 'gā 'ga ppyka, 'ga monou imojewya 'ga muarera 'ga upe nū. A'eramū nipo 'ga waēm ire, 'ga muarera 'ga 'ga rerekou tyweaete, 'ga nupānupāu, 'ga jukawaipa.

A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou Firemō 'ga upe. Firemō 'ga remifaja 'ga oka'jam 'ga wi rakue. Oka'jam ma'e 'ga rera Onesimu. Oka'jam ire Onesimu 'ga awau owaēma Paulo 'ga pyri. A'eramū Paulo 'ga Jejuī 'ga mome'wau 'ga upe. A'e renupawe 'ga Jejuī 'ga rerowiaaramū akou. A'eramū Paulo 'ga 'ga monou imojewya 'ga muarera 'ga upe. 'Ga futat koa ka'arana ikwasariipyrrera weroo ojara 'ga upe rakue.

1-2 Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou enee, ki Firemō. Timoteo 'ga ako je pyri. 'Ga 'ā janerewirera. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou ene upe. Ene 'ā orejekoty'aawa futat. Ene nanē 'ā ereporowyky ore 'jawe, Jejuī 'ga mome'wau ore pyri. Eneroga pype Jejuī 'ga rerowiaara 'gā ajatykau awau 'ga muorypa. A'eramū ore 'gā nupe nanē ka'arana kwasiaa imonou nū. Jarejenyra ēē upe, Afia ēē upe, nanē ore imonou nū. Akipu 'ga upe, jarejepyri oporowyky ma'e 'ga upe nanē ore imonou nū. Akipu 'ga nanē 'ā jane 'jawe futat ako ojemouaga oporowykyau. Mīmera 'gā nupe ore ka'arana monoi ikwasiaa.

Je 'ā a'yi moromunepawa pype. Kwe pe ako je oi Jejuī 'ga mome'wau ikue amunawa moyka ikue. A'eramū 'wyriara 'ga je pyygukaa 'gā nupe, je m'ina je munewukaa moromunepawa pype. A'eramū je ka'arana etee imonou ikwasiaa pē nupe.

³ Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Janejararete 'ga Jejuī Kristua. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. 'Gā pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Firemō 'ga

⁴ Jarejuwarete 'ga upe teje'egawe je teje'ega monou 'ga upe ene ree jepi. "Esage Firemō 'ga ene rerowiaara", 'jau je 'ga upe ene ree jepi. ⁵ Tekotee 'gā ene mome'wau jee jepi. "Firemō 'ga iporomutat Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nee. Ipota'wa te 'ga 'gā nee", 'jau 'gā jee jepi. "Ga 'ā Jarejararete 'ga, Jejuī 'ga werowiat a'jea futat" 'jau 'gā jee jepi, ene mome'wau jepi. ⁶ A'eramū je 'jau Jarejuwarete 'ga upe ene ree jepi: "Taeapyo ki 'ga a'jea futat mama'e esagea ojeupe ene iapo ene. Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū ene mama'e esage etee iapou ekou oree. A'eramū ki ene 'ga mueapyoukaa ee", 'jau je teje'ega monou 'ga upe ene ree jepi. ⁷ Jarejuwarete 'ga ree eporomutaramū nanimenime ekou. 'Ga remiayuwā 'gā nee nanē eporomutaramū nū. Aipoa je maku'iu. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū ore araku'iramū ene ree najuejue etee. A'eramū a'ea taetu je mafuewerukaa jeporowyky are Jarejuwarete 'ga upe.

Onesimu 'ga

⁸⁻¹⁰ Awamū je Onesimu 'ga mome'ui enee. Eneremifajamū futat 'ga. Eneremimurera futat 'ga. A'ere 'ga eneje'ega nuenuwi tee rakue. A'eramū 'ga 'ā oka'jama ene wi rakue. A'eramū 'ga 'ua owaēma jee 'au ai'i, Roma pe ai'i. Moromunepawa pype jerenaw ipe 'ga 'ua owaēma jee. A'eramū je tejeupe 'ga waēmamū Jejuī 'ga mome'wau 'ga upe. A'eramū 'ga 'ga rerowiaa ai'i. A'eramū 'ga 'awamū akou 'ga remiayuwamū. A'eramū je Jejuī 'ga ree 'ga mu'e re 'ga ruwa 'jawe te'ina 'ga upe. A'ere je 'awamū 'ga monoi imojewya ene upe nū.

A'eramū je 'awamū 'jau ene upe: Je 'ā Jejuī 'ga remimonofera futat. 'Ga je'eg imū etee futat ako je tewau 'ga mome'wau ikue. A'eramū je 'jau enee: "Ojejuka esage werewi pa'ā 'ga 'ga ree nū", 'jau je enee. A'ere je nomojekukaukari ene 'ga ree. 'Au etee tajejuka 'ga ree 'ga upe, a'e je numiamū. Tepoaawamū tareko 'ga, a'e je numiamū. A'ere 'ā 'ga ene poaawa te. A'eramū amunipo 'ā ene te eje'ega m'ina 'ga ree jee. A'eramū je kweramū 'ga monou enee. Ejejuka esage ki 'ga ree, a'e je enee 'awamū. Je 'ā jesawa'e futat. Je 'ā Jejuī 'ga je'ega mome'wara. A'eramū 'ga rerowiare'ema 'gā je ppyka je m'ina 'au moromunepawa pype. A'ere 'ā ene jejekoty'aawa. Janeporomutat jane jarejuee jepi. A'eramū je 'jau ene upe: Eneporomuorywiwet nipo je ree. A'eramū ene epojekuka esageramū 'ga ree, a'e je enee.

¹¹⁻¹² 'Au te'ina je Onesimu 'ga resagi. Jejuī 'ga rerowiar ire 'ga je poari futari. Mama'e esagea 'ga wapo kwaiwete jee, je poaawamū futat. A'etea je 'ga omono enee. Jeporomutat je nanimenime 'ga ree. 'Ga oa je mu'arasig futat numiamū. A'ere 'ga najeremimurera rūi futat. Enema'ea futat 'ga. Ymā te 'ā 'ga eneremiyup tyweramū 'ga rekoī rakue. A'ere 'ga

'awamū eneremiayuw esagea futat. ¹³⁻¹⁴ Afutat je 'ga pytaa numiamū, 'au moromunepawa pype tejepyri numiamū. A'ere 'ā 'ga ene poaawa te. Mukuu ene rekoramū amunipo 'ā 'ga je poaa akou. A'ere 'ga najeremiayuwa rūi. Enema'ea te 'ga 'ā. A'eramū je 'ga momytawe'em eneremifutare'em imū. Peu 'ga reko futare'ema ki 'ga emut etee imojewya jee nū. A'e pe ene peu 'ga reko futaa peu etee futat 'ga mogou ejepyri. A'eramū je kamēsīete ki 'ga emut imojewya jee, 'jawe'em enee.

¹⁵ Ymā 'ā Onesimu 'ga ka'jami ene wi rakue. Ināinānī'ī etee 'ga rekoi mukuu ene wi. A'ere 'awamū 'ga oi ojewya ene pyri nū. 'Awamū nipo 'ga rekoi ene pyri futat. 'Awamū nipo 'ga noka'jamū'jawi ene wi. ¹⁶ Ymā 'ā 'ga eneremiayup teeramū 'ga rekoi rakue. A'ere 'ā 'ga 'awamū Jejui 'ga rerowiaaramū. A'eramū 'ga 'awamū janerewirera futat akou. Jeporomutat je 'ga ree. A'ere nipo ene te 'ga ree jeporomutara ereapyraap. Ene upe oporowyky ma'e 'ga te 'ā. Enerewirera nanē 'ga 'awamū nū.

¹⁷ Paulo 'ga jejekoty'aawa futat, ere 'ā jee jepi. A'eramū 'ā ene, ejepyri je oramū, je mua ejog ipe jepi. A'eramū ene nan tee futat Onesimu 'ga monou ejog ipe. ¹⁸ Maran gatu nipo 'ga eneka'aran epye'ema munuge'ema enepo pe rai'i. A'eramū ki ene 'ga amunug ire imonou inuga jeka'aran are. A'eramū je imepyau enee 'jau. ¹⁹ 'Awamū je ka'arana kwasiaawa ppyka tepo pe ikwasiaa enee: Je 'ā Paulo. Je futat tamepy enee 'jau. Aipoa je futat akwasiat ka'aran are inuga enee. Ymā te je ako Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ui enee ikue. A'eramū ene ako 'ga rerowiaa ikue. Je 'ga mome'ue'em ire amunipo 'ā nererowiari futari Jejui 'ga. Werowiare'em ire amunipo 'ā 'ga nene katu'ogi futari. Aipo are ejea'aramū ekou. ²⁰ A'ere jane juejue Jejui 'ga rerowiari futari. A'eramū ene ejelukau esage Onesimu 'ga ree, jarejewirera 'ga ree. Aipo apo re je maku'i ape.

²¹ Ajemogypyk je ene ree, ki Firemō. Ejejuka esage ki Onesimu 'ga ree, a'e je enee. A'ere je tejeupe etee futat je 'i: "Firemō 'ga nipo ojejuka esage Onesimu 'ga ree. Je'eawera nipo 'ga wapyraap", 'jau je te'īina tejeupe. ²² Jarejuwarete 'ga upe 'ā pēē 'jau jepi: "Emomoirukat 'gā Paulo 'ga wi", 'jau 'ā pēē 'ga upe pejeje'ega monou pejejemogyau je ree jepi. A'eramū nipo 'ga anure je monoukaa pē nesaka. A'eramū pēē jerupawa resaka jee.

²³ Epafrasi 'ga ako 'au je pyri moromunepawa pype. 'Ga nanē Jarejuwarete 'ga mome'wara nū. A'eramū 'gā 'ga ppyka imua im'īina 'au moromunepawa pype je pyri. 'Ga nanē oje'ega omono pē nupe pē futaa nū. ²⁴ Jepyituna 'gā nanē oje'ega omono pē nupe pē futaa nū. Maku, Aristaku, Demas, Luka. Mīmera 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa.

²⁵ Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pē nerekoa je afutat.

Kweramū etee jeremimome'ua.

Epyreu

'Ga amū 'awa ka'arana kwasiaa imonou judeu 'gā nupe, Jeju 'ga ree 'gā mu'jaawamū rakue. Nikwaawi jane ikwasiarera. A'ere na'ga etee rūi ikwasiari. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe rakue. Judeu 'gā ner irūa epyreua.

Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga

¹ Ymā Janeruwarete 'ga oporogytau oje'ega mome'wara 'gā nupe etee rakue. Mama'ea nanē 'ga lapou opājē mū ojee 'gā mueapyoukaawamū. Meeweī futat 'ga 'gā mueapyou oporogyta are rakue. Namueapyopawi 'ga 'gā ywawuje tee wemifutar are rakue. Ināinānī'ī etee ra'ne 'ga imome'wau 'gā amū nupe. A'ere 'ga anure ināinānī'ī etee oporogyta mū mome'wau 'gā amū nupe nū. Ojeupe 'ga porogytaawer imū etee futat 'ga je'ega mome'wara 'gā 'ga je'ega mome'wau ajemogyau janepy 'gā nupe rakue. ² A'ere ako 'ga 'awamū 'ga je'egi wa'yrarete 'ga upe rai'i. A'eramū ako 'ga ra'yra 'ga te jane mueapyou 'ga je'eg are ai'i. Nikwaawi futari jane Jarejuwarete 'ga rakue. A'ere jane 'ga ra'yra 'ga resakawe jane Jarejuwarete 'ga kwaawi. Mama'ea 'ga iapoukaa wa'yra 'ga upe rakue. Ywy, ywak, ipypewat. Mīmera 'ga wapoukat wa'yrarete 'ga upe rakue. 'Ga futat 'jau wa'yra 'ga upe rakue: “Anure nipo je ene m'yi mama'e jarareteramū”, 'jau 'ga wa'yra 'ga upe rakue. A'eramū nipo 'ga wa'yra 'ga mogou mama'e jarareteramū futat. ³ Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga esage 'Uwarete 'ga 'jawe etee futat. A'eramū jane Jarejuwarete 'ga resage kwaapa 'ga ra'yrarete 'ga resag ire. Oje'eg imū etee futat 'ga mama'e mogyaukararūmū imomytau. Kwat, jay, jaytata, ywy. Mīmera 'ga imogyau imomytaaw ipe etee futat. Amanūmū 'ga 'jau rakue: “Amanū je 'gā tywera mepyawamū. A'eramū je tejerowiaaramū 'gā tywera moia 'gā nui”, 'jau 'ga ojeupe rakue. Janetywer are amanū re 'ga oferapa awau wapyka 'Uwarete 'ga pyri. 'Uwarete 'ga pājērete 'jawe etee futat 'ga. Aju'jawe etee futat 'gā. A'eramū 'ga awawarūmū wapyka 'ga pyri, 'ga jakwatawa katy.

Ywagipewara 'gā apyraapat

⁴ Ywagipewara 'gā ajemogyau Ku'jywa 'ga upe oporowyky ma'eramū futat. A'ere 'ga wa'yra 'ga mogoi 'wyriaramū oje'jawe. A'eramū 'ga ra'yra 'ga ywagipewara 'gā apyraapa futat. ⁵ Naywagipewara 'gā amū nupe rūi 'ga 'i:

“Ene jera'yra. Je 'ā 'awamū ako eneruwamū enee”,
'jau rakue. Wa'yra 'ga upe etee 'ga 'i aipo 'jau. Naywagipewara 'gā amū nupe rūi 'ga 'i:
“Je 'ā ako eneruwamū.

Ene futat je amogo teja'yrareteramū”,
'jau rakue. Wa'yrarete 'ga upe etee te 'ga 'i aipo 'jau rakue.

⁶ Ywy pe wa'yrarete 'ga mua Ku'jywa 'ga 'jau rakue:

“Ywagipewara 'gā jera'yra 'ga tamuoryp 'jau”,
'jau 'ga ojeupe rakue.

⁷ Ywagipewara 'gā nupe Janeruwarete 'ga 'i:

“Je upe oporowyky ma'e 'gā. Ojeupe je je'eg ypyrauwe ywagipewara 'gā too kamēšiete mama'e apou je'eawer imū 'jau kwy”,

'jau 'ga ojeupe. Sā'ā ywytu rura. Namutat 'ga opājē monoi 'gā nupe.

“Sā'ā tupā werawa. I'jawe 'gā awau kamēšiete 'jau kwy”,

'jau 'ga ojeupe.

⁸ A'ere 'ga wa'yra 'ga upe 'ga 'i:

“Ene je 'jawewara. A'eramū ene e'ŷina 'wyriarareteramū ejemiayuwa 'gā nupe.

Nakwaparimū rūi futat e'ŷina 'wyriarareteramū 'gā nupe.

Mama'e a'jea etee te eremome'u 'gā nupe.

Mama'e tywera apoara 'gā etee ki ereko tywet 'gā nemiapo tywer are.

⁹ Mama'e esage etee te 'ā erefutat.

A'eramū ene mama'e esage etee iapou.

Mama'e tywera 'ā nerefutari. A'eramū ene mama'e tywera apowe'em.

A'eramū je Eneruwareteramū ene pyrūmū ene mogou enepytuna 'gā 'wyriarareteramū, ene maku'iukaa”,

'jau Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga upe.

¹⁰ “Ene futat ako ywya ereapo ikue, ywaga reewe ikue”,

'jau 'ga wa'yra 'ga upe.

¹¹ “A'ere nipo anure eneremiapofera teepawamū.

A'ere ene neneteepawa'uweri futari nipo.

A'efer ipe etee futat nipo ene ekou.

Sā'ā taity ymanera toropawa. Nan futat nipo eneremiapofera teepawamū.

A'ere ene neneteepawi futari nipo.

¹² Anure nipo ene ywy ymanera mojopy'rau ywy yau pyu.

Sā'ā ae taity ymana mojopy'rua taity yau pyu.

Nan futat nipo ene ywy mojopy'rau ywaga reewe.

A'ere ene neneteepawi futari.

Nene mojopy'rawi futari.

Neneymani futari nipo ene",

'jau Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga upe rakue.

¹³ A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau wa'yrate 'ga upe nū:

"Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.

Enepājēreteā je 'jawe. A'eramū ene eapyka je yse katy.

Ene 'ā je omogo 'wyriarareteramū pāwēūjē etee futat 'gā nupe",

'jau 'ga wa'yrate 'ga upe rakue.

"Ene ree iporomutare'ema 'gā 'arimū nipo je ene magwawukari.

A'ere je iapoe'emauwe eapyk 'au je yse katy",

'jau 'ga wa'yrate 'ga upe rakue. Naywagipewara 'gā amū nupe rūi 'ga 'i aipo 'jau rakue.

¹⁴ Maran sipo ywagipewara 'gā? 'Wyriaramū sipo 'gā ywy pewaramū janee

Janeruwarete 'ga ra'yrate 'ga pyri? Naani. Ojeupe Janeruwarete 'ga 'eawer imū

etee te 'gā mama'e apoi 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'gā mua ojeypyri oo ma'eramamū jane poaawamū.

2

Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne

¹ Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga ywagipewara 'gā apyraapa. A'eramū ki jane 'ga je'ega rerowiaa futat jarejomogyau. 'Ga je'eg imū mama'e apo re nipo jane jarepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. ² A'jea futat ymā ywagipewara 'gā Janeruwarete 'ga je'ega reruri imome'wau janeypy 'gā nupe rakue. A'jea futat 'gā 'ea. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā 'eawera renupare'ema 'gā nerekou tyweaete rakue. ³ A'ere ako 'ga 'awamū wa'yra 'ga muri janee ikue. A'eramū 'ga wa'yra 'ga jukaukaa kūima'e tywera 'gā nupe rakue. Janetywera mepyawamū 'ga ruwa 'ga 'ga jukaukari 'gā nupe rakue. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiare'em ire taetu jane rerekou tyweaete a'jea futat. "Tejerowiarāmū je pētywera moiri pē nui", 'jau 'ga janee amanūmū rakue. Janejararete 'ga, Jejui 'ga ra'ne futat imome'wau ojeypyriwara 'gā nupe rakue. "Pēkatu'okawamū je manūi" 'e mome'wau 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga je'ega renupara 'gā imome'wau janee. "Pētywera molawamū je ruri, e'i 'ga oree ikue", 'jau 'gā imome'wau janee. "Tejerowiaara 'gā nui je 'gā tywera moia, 'gā katu'oka. A'eramū nipo je anure 'gā nerawau ywag ipe tejeypyri, e'i 'ga oree ikue", 'jau 'gā imome'wau janee, jane mueapyou ee. "A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiare'ema 'gā nerekou tyweaete", 'jau 'gā jane mueapyou ee. ⁴ Janeruwarete 'ga taetu aje 'ā jane mueapyoukat wa'yra 'ga je'eg are. "Mama'e a'jea etee jera'yra 'ga omome'u 'gā nupe", 'jau 'ga. A'eramū 'ga U'agesage mua wa'yra 'ga rerowiaaramū janee. A'e pyu jane jarejeapyoramū 'ga 'eawer are. Wemifutar imū etee futat 'ga U'agesage muri janee, aeremiapoe'ema apoukaa janee. A'eramū nipo esakara 'gā oporesagamū ajemogyau jane ree. 'Ga 'Agesagea nipo mama'e apoukaa janee. Mama'e a'jea wa'yra 'ga imome'ue'em ire amunipo 'ā 'ga U'agesagea namura'uweri janee wa'yra 'ga 'eawer imū.

Jejui 'ga rerowiaaramū jane

⁵ Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga mogoi 'wyriaramū wemiapoferamū janee. Aipoa je amome'u pē nupe. Naywagipewara 'gā amū rūi 'ga omogo 'wyriaramū. Wa'yra 'ga etee futat 'ga omogo 'wyriaramū wemiayuwamū janee. ⁶ Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue:

"Jeporesak tee je 'ā ywy pewaramū pē nee. Jarejuwarete 'ga remiapofera tywera 'jawe etee agawewi 'ā pēe.

A'etea 'ā 'ga ajemuaēm pē nee ywy pewaramū", 'jau 'ga ikwasiaa rakue.

"Ma'ja are sipo erejemuaēm ywy pewaramū 'gā nee, ki Ku'jyp? Nia'wyri agawewi 'gā.

A'etea 'ā erejemuaēm 'gā nee",

'jau 'ga ikwasiaa rakue.

⁷ "Naywagipewara 'gā pājē apyraapa rūi agawewi ywy pewara 'gā.

A'etea nipo ene anure 'gā muesageu 'gā pājērua ejeypyriwara 'gā 'jawe.

A'eramū nipo 'gā najuejue etee futat ywy pewara 'gā pojeupa.

⁸ Ene 'ā 'gā mogyau 'wyriaramū mama'e upe.

Tejemiapofera upe nipo je 'gã mogyau 'wyrriaramũ, 'jau 'ã ene rakue",
'jau 'ga ikwasiaa Jarejuwarete 'ga upe rakue.

Anure nipo 'ga jane mogyau 'wyrriaramũ mama'e upe wa'yra 'ga pyri. Kwat, jay, mama'eukwaap, ywagipewat. Mimera wemiapofera upe nipo 'ga jane mogyau 'wyrriaramũ 'ga pyri. A'ere na'awauwe rui jane jemogyi 'wyrriaramũ 'ga remiapofera upe. ⁹ Sikwaap futat 'ã jane 'awamũ Jeju 'ga rekwawera. Janeruwarete 'ga Jeju 'ga mua 'au ywy pewaramũ jane 'jawe rakue. A'eramũ 'ga nanẽ ajemogou ipojewiwyre'emamũ rakue nũ. Ywagipewara 'gã pãjẽ'wyrri'ako ma'e 'jawe nanẽ 'ga akou rakue nũ. Ywy pewaramũ jane 'jawe etee futat 'ga akou rakue. A'ere Janeruwarete 'ga poromutaramũ jane ree. A'eramũ 'ga wa'yra 'ga jukaukaa kũima'e tywera upe janetywera mepyawamũ. Jane 'jawe akoe'em ire amunipo 'ã 'ga namanũarũ janetywer are rakue. A'ere 'ga jemogoi jane 'jawe ra'ne futat janetywera mepyawamũ. A'ere Ku'jywa 'ga 'awamũ jane ree 'ga manũ re 'ga rerooi 'ga mogou ojepyri nũ, 'ga mogou ywagipewara 'gã apyrapa nũ. A'eramũ 'ga pyriwara 'gã 'awamũ 'ga muorypa ajemogyau nũ. A'ea jane 'ã sikwaap. ¹⁰ Ymã te Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue. 'Ga futat mama'e omogy. 'Ga futat erekwara nanẽ nũ. Ma'eramũ 'ã 'ga rea'aramũ jane ree. "Tamogy tejemiapofera 'gã teja'yramũ 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Anure nipo jera'yra 'ga rerowiaara 'gã jemomytuni kwaiwete. 'Gã juejue nipo je imogyau teja'yramũ. Anure je 'gã muri 'gã mogyau 'au tejepyri nakwaparimũ warãu rui futat", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramũ 'ã 'ga wa'yra'ete 'ga rerekou tywerukaa rakue, jane ree 'ga jukaukaa janetywera mepyawamũ rakue. 'Ga futat Jeju 'ga wereko tywerukat ae a'wyr'e'ema upe. 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee futat Jeju 'ga mama'e apoi. A'eramũ 'ga, 'ga remifutar imũ nanẽ 'ga ojereko tywerukaa 'gã nupe nũ. Amanũ are 'ga janetywera moia jane wi werowiaramũ. Jane wi janetywera moir ire 'ga jane mogyau Ku'jywa 'ga ra'yramũ. A'eramũ Jeju 'ga anure werowiaaramũ jane rerawau jane mogyau 'Uwarete 'ga pyri.

¹¹ Jeju 'ga jane katu'oka janetywer awi. A'eramũ 'ga wemikatu'ogoramũ jane mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramũ. A'eramũ 'ga Ruwarete 'ga Janeruwareteramũ nanẽ futat nũ. A'eramũ nipo Jeju 'ga aku'iramũ jane ree. "Agamũ jerewirera 'gã. 'Agamũ jerenyra 'gã", 'jau nipo 'ga jane ree aku'iramũ. ¹² A'eramũ nipo 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

"Eneremiapofera tamome'u tejewirera 'gã nupe 'jau.

'Gã pype tekou tamuoryp ene eneremiapofer are 'jau", 'jau 'ga 'ga upe.

¹³ "Ajemogypyky je ene ree", 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

"Au je rekoi Tejuwarete 'ga ra'yra 'gã pyri.

Je pyri Jeruwarete 'ga 'gã murukari, 'gã nee tejejukaawamũ", 'jau 'ga akou.

¹⁴ Jarejuwarete 'ga ra'yramũ jane ywy pewaramũ etee futat. O'o ma'eramũ jarejemogyau wy ma'eramũ nanẽ jarejemogyau nũ. A'eramũ Jeju 'ga ajemogou ywy pewaramũ jane 'jawe etee futat rakue. Ywy pewaramũ jane 'jawe ajemogou 'ga amanũmũ jane 'jawe. Ywy pewaramũ jane 'jawe akoe'em ire amunipo 'ã 'ga namanũi futari. Janeruwarete 'ga namanũi futari. A'ere Jeju 'ga jemogoi ywy pewaramũ jane 'jawe. A'eramũ 'ga amanũmũ rẽwẽjẽmĩ rai'i. A'ere 'ga manũi mama'eukwaawa 'wyrriara matepaawamũ. Mama'eukwaawa 'wyrriara pãjẽ'okawamũ te 'ga manũi rai'i. Mama'eukwaawa 'wyrriara ywy pewaramũ jane momawukaa. A'ea futat 'agamũ jane momap. A'ea futat ako jane ree iporomutare'emamũ. A'ere Jeju 'ga ipãjẽ'ogi amanũmũ rakue. ¹⁵ Ywy pewaramũ jane jarekyjau jaremanũ awi jarejemogyau. A'ere Jeju 'ga jane momapara pãjẽ'ogi. A'eramũ jane jarekyjau 'jape'ema jaremanũ awi, jaremomapara pãjẽ'okara 'ga rerowiaaramũ. ¹⁶ Naywagipewara 'gã poaawamũ rui Jeju 'ga ruri 'au ywy pe rakue. Abraão 'ga juapyreramũ jane poaawamũ te 'ga ruri rakue. ¹⁷ Ajemogou 'ga 'ã wewireramũ jane 'jawe futat rakue. Ma'eramũ 'ã 'ga jarejemogyi kwaawi a'jea futat. A'eramũ 'ã 'ga a'jea futat ajemuaẽma jane ree. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ 'ga mama'e apou. A'eramũ 'ga akou Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'eramũ jane ree. Ymã te mainana 'gã etee mama'e rerooi iapyau Ku'jywa 'ga upe rakue, opytuna 'gã tywera mepyau rakue. Mainana 'wyrriarete 'ga etee te wyra ry rerawawarũmũ erosou Jarejuwarete 'ga mogytaawa my'ja'wi pype 'ga upe, opytuna 'gã tywera mepyawamũ rakue. A'ere ako 'awamũ Jeju 'ga jemogoi mainana 'wyrriara remiapofera rekwaw ipe janee ikue. Najukai futari 'ga wyra janetywera mepyawamũ. 'Ga futat ojejukaukaa 'gã nupe janetywera mepyawamũ. ¹⁸ Ywy pe 'ga rekoramũ mama'eukwaawa 'wyrriara Jeju 'ga porowyky are oporomote'ariweramũ rakue numiamũ. A'ere Jeju 'ga nuapoi futari emifutar imũ mama'e tywera rakue. 'Ga maruukare'ema agawewi futat akou rakue. A'ere 'ga jemouagi etee futat jupe rakue. Ma'eramũ 'ã 'ga nanuara kwaawi katu katu tãmẽjẽ. A'eramũ 'ga ajemuaẽma jane ree. A'eramũ 'ga jane poararũmũ a'jea futat mama'eukwaawa 'wyrriara jane rereko tyweramũ.

3

Jejui 'ga Moisesi 'ga retee

¹ Jejui 'ga rerowiaaramū pēē jejaap katu katu 'jawe jee. Kūima'eramū pēē jerewirera 'jawe jee. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe jee. Pēē nanē Janeruwarete 'ga pē ppyrūmū pē mogyau wemiayuwamū rakue. A'eramū ki pēē pejejeatee'emamū Jejui Kristu 'ga wi pejejemogyau. Janeruwarete 'ga 'ga amut wyy pe ojee jane mu'jawamū rakue. Mainana 'wyyriarete 'jawewaramū 'ga ruri jane mu'jau 'Uwarete 'ga ree. A'eramū jane Jejui 'ga rerowiaa jarejemogyau. 'Ga Ruwarete 'ga nanē jane erowiaa nū. ² Ymā te Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga ppyrūi ojeupe oporowyky ma'eramū rakue. Moisesi 'ga mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat rakue. Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā nerawau erekou jū myter imū rakue. Awamū Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga ppyrūi ojeupe mama'e apowamū. Moisesi 'ga 'jawe futat Jejui 'ga mama'e apoi 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat. ³ Ymā Moisesi 'ga rekoī kūima'eeteeteramū rakue. A'eramū janepy 'gā opojekuka esageramū 'ga ree rakue. A'ere Jejui 'ga te kūima'eeteetea Moisesi 'ga apyraapa. A'eramū ki jane 'ga muorypa jarejemogyau. Sā'ā 'oga apoarete 'ga resagea 'oga resage apyraawa. Nan tee futat Jejui 'ga resagea Moisesi 'ga resage apyraawi. ⁴ 'Oga apoara tywe'em ire amunipo 'ā 'oga nanē nitywi nū. Nawyri 'oga ojetee. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue. Iapoe'em ire amunipo 'ā nitywi futari mama'ea. ⁵ Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga remiayuwa a'jea futat rakue. Oporowyky 'ga a'jea futat Jarejuwarete 'ga upe rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega 'ga enupa a'jea futat rakue. Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā nee 'ga ojejukau esage rakue, 'ga je'ega mome'wau nanē 'ga 'gā nupe rakue. Ymā Moisesi 'ga akou Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū rakue. A'eramū 'ga Ku'jywa 'ga remiaporama mome'wau 'gā nupe rakue, 'gā mueapyou Jarejuwarete 'ga remiaporam are rakue. ⁶ A'ere Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yararetea. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga mogou 'wyyriaramū wemiayuwa 'gā nupe. A'eramū 'ga 'Uwarete 'ga remiayuwa 'gā nee ojejukau esage. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat Kristu 'ga ojejukau 'ga remiayuwa 'gā nee. Jane nanē jarejemogyau 'ga remiayuwamū. 'Ga ree jarejemogyppyg awi jarepoire'em ire jane jarejemogyau 'ga remiayuwamū futat. "Anure nipo je pē nerooi pē mogyau Tejuwarete 'ga pyri nakwaparimū warāu rūi futat" 'e rerowiar awi jarepoire'em ire jane jarejemogyau 'ga remiayuwamū.

Wupaw ipe jane rerooawam

⁷ Jarejuwarete 'ga remiayuwamū ki sienup 'ga je'ega jarejemogyau. Ymā te Janeruwarete 'ga 'Agesea ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue.

"Pejejeupe Ku'jywa 'ga je'egamū ki peenup katu katu 'ga 'eawera.

⁸ Iapyajeawopytym ma'e 'jawe etee kasi peenup ne.

Janepy 'gā oje'eganuwe'emamū 'ga upe rakue.

A'eramū pēē pejejemogyawe'em 'gā 'jawe pejeje'eganuwe'emamū.

Amunawe'em ipe weroo werekoramū 'ā janepy 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema rakue.

Siesak Jarejuwarete 'ga remiapoa 'jau.

A'jea futat sipo 'ga jejukai jane ree u'eawer imū etee futat, 'jau 'ga rerowiare'ema 'gā ojeupe rakue.

A'eramū ki pēē pejejemogyawe'em jareppy 'gā 'jawe",

'jau 'ga 'Agesea ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue.

⁹ A'ere Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue nū:

"Kwarēta kwara magwapa agawewi 'gā ojeupe jeremiapofera resaka.

A'etea 'gā naje rerowiari futari ajemogyau.

A'jea futat sipo 'ga jejukai jane ree, 'jau etee 'gā ajaupe",

'jau Ku'jywa 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue nū.

¹⁰ "A'eramū je temara'neramū 'gā nee. Nuenuwi futari 'gā jeje'ega.

Nojemogyppygi futari 'ga je ree.

¹¹ A'eramū je temara'neramū 'gā nee.

A'eramū je 'gā monoukare'ema 'gā nupawa upe, 'gā nupe tejemimonorama wyy pe.

'Peu tepeo pejepytu'wau maruowajar awi 'jau, mara'ne awi 'jau' je'eawer ipe 'gā awawe'em.

A'ere 'ā 'gā naje rerowiari etee.

A'eramū jeje'ega rerowiare'ema 'gā awawe'em futat je'eawera wyy pe.

Mama'ea nanē je imonowe'em 'gā nupe te'eawer imū",

'jau 'ga 'Agesea ka'arana kwasiarukaa ee 'ga upe rakue.

¹² A'eramū ki pēē Jejui 'ga rerowiaaramū pejeje'agwau Jarejuwarete 'ga rerowiar awi jarepoire'ema. Janeruwarete 'ga 'ā Okoeteete ma'ea. ¹³ Pejemojemogyppygukaa 'ga

ree pejeojere'emamū futat. "Sako esage 'ga upe 'jau. Sajemogypyk 'ga ree 'jau', 'jau pejeojere'emamū futat pejejemogyau pejejaupe. Aipo apo re nipo nepejomoryteekari mama'e tywera upe, pejejopy'a moywyrafenukare'ema jupe. ¹⁴Jejui 'ga rerowiaa ppy we jane jarejemogypyka a'jea futat 'ga ree. 'Ga ree jarejemogypyg awi jarepoire'em ire jane jarejemujaa Kristu 'ga ree. A'eramū ki jane jarepoire'ema 'ga ree jarejemogypyg awi jarejemogyauwe futat.

¹⁵Ymā 'ga wējēmī futat ka'arana kwasiaa ee rakue:
 "Pejejeupe Ku'jywa 'ga je'egamū ki peenup katu katu 'ga 'eawera.
 Iapyajeawopytym ma'e 'jawe te kasi peenup 'ga je'ega ne.
 Janepy 'gā oje'eganuwe'emamū 'ga upe rakue.
 A'eramū pēē pejejemogyawe'em 'gā 'jawe pejeje'eganuwe'emamū",
 'jau 'ga ikwasiaa ee rakue.

¹⁶Ymā te janepy 'gā wapyakau futat Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue numiamū, Egitu wyy awi Moisesi 'ga reminū'ēmera 'gā nakue numiamū. A'ere 'gā anure Jarejuwarete 'ga je'eg are oporenuwiwere'emamū rakue. ¹⁷⁻¹⁸A'e are Janeruwarete 'ga amara'neramū 'gā nee rakue. A'eramū 'ga 'gā mogyaukaa 'gā mojewarau jū myter imū kwarēta kwara magwapa rakue. Oje'eganuwe'emawer ipe etee futat 'gā opapa rakue. Oje'eganuwe'emamū 'ga 'gā monoukare'ema 'gā nupe esaukaripyrrera wyy pe. "Naje rerowiari futari 'gā. A'eramū 'gā awawe'em ojeupe je'eawera wyy pe", 'jau 'ga rakue. ¹⁹A'eferupi tee aipo 'gā nosei futari Jarejuwarete 'ga ojeupe imome'upyrera wyy pe rakue. Nuerowiari futari 'gā Jarejuwarete 'ga. A'eramū 'gā awawarūme'em ojeupe 'ga 'eawera wyy pe.

4

¹'Awamū nanē Janeruwarete 'ga 'i janee nū: "Tejee ojemogypyk ma'eramū je pē muri tejupaw ipe. A'eramū je mama'e monou pē nupe te'eawer imū etee futat", 'jau 'ga janee. A'eramū ki jane jarejemogypyka a'jea futat 'ga ree. Kasi a'e pe 'ga najane monoukari wupaw ipe ne. ²'Awamū 'ā jane nanē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u renupa nū, jareypy 'gā 'jawe rai'i nū, "Janeruwarete 'ga iporopoariwet pē nee" 'e renupa rai'i nū. Janepy 'gā 'ga je'ega renupa tee rakue. A'ere 'gā nuerowiari 'ga rakue. A'e are Janeruwarete 'ga 'gā monoukare'ema 'gā nupe u'eawera pype rakue. ³A'ere jane 'ga rerowiaaramū jane jemogypygi Kristu 'ga ree. A'eramū jane jaremanū re jarewau jarejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramū jane jarepy'ata'waramū jarejemogyau. A'ere 'ga werowiaare'ema 'gā nupe 'ga 'i:

"Naje rerowiari pejepe pejejemogyau.

A'eramū je temara'neramū pē nee.

A'eramū je 'jau pē nupe:

Nepesei futari pejejeupe imome'upyrera wyy pe, 'jau je pē nupe",

'jau 'ga werowiare'ema 'gā nupe rakue.

Ymā Janeruwarete 'ga wyy apoi ywaga reewe rakue. Seis etee 'ga mama'e rosea iapoupap rakue. A'ere 'ga iapopaw ire oporowykyu'jape'ema futat ai'iwe ee rakue nū. Worywamū 'ga wemiapofer are rakue. ⁴Ymā 'ga amū ka'arana kwasiari inuga janee ee rakue:

"Seis 'ara rupi Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue.

Iapopaw ire 'ga noporowykyi ai'iwe rakue nū.

A'eramū 'ga worywamū wemiapofer are rakue",

'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. ⁵Anure aipo 'ga wējēmī futat ka'arana kwasiaru'japa ee nū:

"Naje rerowiari 'gā ajemogyau.

A'eramū je 'gā monoukare'ema 'gā nupe imome'upyrera wyy pe, 'jau Janeruwarete 'ga",
 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are inuga janee rakue. ⁶Ymā 'ga je'ega renuw ppyrera 'gā nuerowiari 'ga rakue. A'eramū 'gā awawe'em ojeupe 'ga remimome'ufera wyy pe rakue. Werowiari ire amunipo 'ā 'ga wemimome'ufera wyy monoi 'gā nupe rakue. A'eramū amunipo 'ā 'gā worywamū ee rakue. A'ere 'gā nuerowiari 'ga rakue. A'eramū 'ga 'gā monoukare'ema aipo pe rakue. A'eramū 'ga 'jau 'gā na'yra 'gā nupe etee rakue nū: "Pēē je rerowiat pejepe ra'e. A'eramū je pē monoukaa pē nupe je'eawer ipe, pē muorypa ee", 'jau 'ga werowiaara 'gā nupe rakue. ⁷Anure Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are Davi 'ga upe rakue nū. U'eawer imū etee futat 'ga 'jau'japa Davi 'ga upe rakue:

"Pejejeupe Ku'jywa 'ga je'egamū ki peenup katu katu.
 Iapyajeawopytym ma'e 'jawe kasi peenup jeje'ega ne",

'jau 'ga ikwasiaa ee rakue. A'eramū jane jarejeapyoramū 'ga 'eawer are. 'Ga je'ega renuparamū jane upe juejue futat 'ga je'egi. Naymāwarera 'gā nupe etee rūi futat 'ga aipo 'jau. Awauwaramū jane upe nanē futat 'ga 'i nū.

⁸ Moisesi 'ga rekwawer ipe Josue 'ga etee futat opytuna 'gā nerawau erousou ojeupe Jarejuwarete 'ga remimome'ufera wyyw pe rakue, Kanaā wyyw pe rakue. A'ere naKanaā wyyw upe etee rūi Janeruwarete 'ga 'i rakue. Kanaā wyyw upe etee 'e re amunipo 'ā 'ga ne'iu'jawi Davi 'ga upe rakue nū. ⁹⁻¹⁰ A'eramū jane jarejeapoyoramū 'ga 'eawer are. Jane upe nanē 'ga 'i aipo 'jau rakue nū. "Anure nipo 'ga werowiaaramū jane rerawau wyyw ipe ojepyri. A'eramū jane nanē jarepytu'wau jareporowyky awi", 'jau ki jane jarejaupe. Wemiapofera apopaw ire Janeruwarete 'ga oporowykyawe'em ai'iwe rakue nū. Ywawuje futat 'ga pytu'ui wemiapo awi rakue. Nan tee futat 'ga jane mopytu'waukaa janeporowyky awi ojepyri jane jemogyramū. ¹¹ A'eramū ki jane jarejemogyppyka 'ga ree. Kasi a'e pe jane jemogyi ymāwara 'gā 'jawe ne. Nuerowiari 'gā Ku'jywa 'ga rakue. A'eramū 'gā awawe'em ojeupe 'ga remimome'ufera wyyw pe rakue.

¹² Ku'jywa 'ga 'eawera eko ma'e 'jawe futat. 'Ga 'eawer imū etee futat mama'ea jeapoi. Ipājē ma'e 'jawe futat 'ga 'eawera. Jyuu aime juowajuu 'jawe nanē Janeruwarete 'ga 'eawera nū. Sā'ā ae jyuu aime juowajuu pyu wyro'o ikysi pāwē tāmējē imonoa iywyterimū. A'eramū 'ā ae iywyter ipewara o'o resaka. Ikaga miamū 'ā ae imowoka. A'eramū 'ā ae ikagyawa resaka. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'eawera. Janeapya pype ose re 'ga je'ega jane mueapyoukaa janeremifutar are. Mama'e esage are janeparuapower are, mama'e tywer are janeparuapower are, jarejea'aresage are, jarejea'atywer are. Mimer are 'ga je'ega jane mueapyoukaa. ¹³ Nimimarūi jane mama'ea Jarejuwarete 'ga wi. Wesak katu katu 'ga mama'ea. Okwaap katu katu 'ga mama'ea. Janerea'ara miamū 'ga okwaap. Nimimarūi jane mama'ea 'ga wi. 'Ga reape jane jemogyi. Anure nipo jane jarejemiapofera mome'ui 'ga upe. A'ere 'ga jane kwaawi katu katui. A'eramū jane 'ga moryteearūme'em jarejee, 'ga upe jarejemome'uramū.

Mainana 'wyrriararete 'jawewat

¹⁴ A'eramū ki jane Jejui 'ga rerowiar wyywapiuu jarejemogyau. Jejui 'ga 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea. A'eramū 'ga awau 'Uwarete 'ga pyri jane. Ymā 'ā mainana 'wyrriararetea wyra jukai, wy rerawau erousou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe opytuna 'gā tywera mepyawamū rakue. A'ere 'ā Jejui 'ga jejukaukari 'gā nupe janetywera mepyawamū rakue. Mainana 'wyrriararete remiapofer ipe 'ga ajemogou jane. ¹⁵ Jejui 'ga 'ā jane kwaapap. Jane 'jawewaramū 'ga ajemogou wyyw pe 'uawamū. A'eramū 'ga jane kwaapa. A'eramū 'ga ajemuaēma jane ree. "Ywy pewara 'gā nifuakari mama'e tywera apoe'em awi", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga ajemogou ifuakare'ema 'jawe, jane 'jawe rakue. A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara 'jau Jejui 'ga upe rakue: "'Ga fuakara pa je amateepap 'ga wi kwy. Teje'ega pa je aenuwukat 'ga upe kwy. Mama'e tywera taapoukat 'ga upe 'jau kwy", 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara ojeupe rakue numiamū. A'ere 'ga nuenuwi futari ije'ega. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. A'eramū 'ga ajemuaēma jane ree, mama'eukwaawa 'wyrriara janefuakar are iporomateepawiwaramū. A'eramū 'ga oporogytau 'Uwarete 'ga upe jane ree, 'ga mota'waukaa jane. ¹⁶ A'eramū ki jane jareporogytau Jarejuwarete 'ga upe jarekyjawe'em. 'Ga 'ā ajemuaēma jane ree. Ipota'wa 'ga jane ree. A'eramū 'ga mama'e esage etee iapou jane. Ojeupe jane enūjamū 'ga jane poari mama'e apo are.

5

¹ Ymā Janeruwarete 'ga Israeu juapyrera 'ga amū ppyrūi 'ga pytuna 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe: "Apyyrū je ene 'gā nupe ene mogou mainana 'wyrriarareteramū. A'eramū ene eporowykyau jee epytuna 'gā nee. Mama'e tywera 'gā iaporamū ene eporogytau 'gā nee jee, wyra jukau iapyau jee 'gā tywer are. Na'gā nūi oporogytau jee otywer are. Ene tee eporogyta jee 'gā nee, 'gā tywer are. Je upe mama'e are oporomuriweramū 'gā imonou ene upe. A'eramū ene ete imua jee 'gā nupe", 'jau Ku'jywa 'ga 'ga upe rakue. ² Opytuna 'gā 'jawe futat mainana 'wyrriararete 'ga. A'eramū 'ga ajemuaēma opytuna 'gā nee mama'e tywera 'gā iaporamū. Amumē nipo 'gā mama'earūe'ema apou ikwaape'ema. Aipo 'gā nee nanē 'ga ajemuaēma akou. ³ Opytuna 'gā 'jawe futat 'ga. A'eramū 'ga nanē mama'earūe'em apou akou nū. A'eramū 'ga nanē otywer are wyra jukau iapyau Jarejuwarete 'ga upe. Naopytuna 'gā tywer are etee rūi 'ga iapyi. Otywer are nanē futat 'ga iapyau 'ga upe rakue nū. ⁴ Na'ga rūi ojepyyrūmū ajemogou mainana 'wyrriarareteramū. "Je ako mainana 'wyrriarareteramū", 'jawe'em nanē 'ga nū. Janeruwarete 'ga te 'gā ppyrūmū 'gā mogyau mainana 'wyrriarareteramū. Ymā Janeruwarete 'ga Arāo 'ga ppyrūi 'ga mogou mainana 'wyrriar ppyramū rakue. Arāo 'ga 'jawerimū etee futat 'ga 'gā amū ppyrūmū 'gā mogyau mainana 'wyrriarareteramū.

⁵ Nan tee futat Kristu 'ga najepyyrūi ajemogou mainana 'wyrriararete 'jawe rai'i. Janeruwarete 'ga futat 'ga ppyrūmū 'ga monou rai'i. A'eramū 'ga te 'ā 'jau 'ga upe rai'i: "Ene 'ā Jera'yra. Je 'ā 'awamū ako eneruwamū",

'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are 'ga amū upe rakue.

⁶ Anure 'ga 'jau 'ga upe nū:

“Sā'ā Mekiseteki 'ga rekoa mainanamū rakue.

Nan tee futat je ene mogoi mainana 'ga rekwawer ipe 'gā nupe.

A'ere ene nakwaparimū warāu rūi ereko 'gā nupe”,

'jau 'ga ka'arana kwasiarukaa 'ga amū upe Jejuī 'ga ree rakue.

⁷ Wyw pe akou Jejuī 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. Wafukaja monou 'ga upe. “Je poar ape, Kiapi'ni. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā nojejukaa'uweri. A'ere najeremifutar imū rūi ereapo. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe je ree”, 'jau 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. Ojoo'o pype 'ga oje'ega monou 'ga upe. “Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe je ree”, 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga je'ega renupa. ⁸ Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga agawewi. A'etea 'ga ojemu'e 'Uwarete 'ga remifutara apo are. Wereco tywera pype 'ga ojemu'jau 'ga remifutara apo are. Nimanūweri futari 'ga numiamū. Nafutari futari 'ga wereko tywera numiamū. A'ere 'ga jejukaukari 'gā nupe, 'Uwarete 'ga remifutar imū etee rai'i. ⁹ Wenup katu katu 'ga ojeupe 'Uwarete 'ga 'eawera. Wapopap 'ga 'Uwarete 'ga remifutara. Ma'eramū 'ā 'ga jemogoi 'ga je'ega renuparamū jane katu'okaramū. ¹⁰ Ma'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'ga mogoi mainana 'wyriarareteramū, Mekiseteki 'ga 'jawe.

Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne

¹¹ Kwaiwete mama'e are pē mu'jawa numiamū. A'ere 'ā nepēneapyoa'nei jeremimome'u are. Pejeapya mŷine'ema 'ā jeje'eg are. A'eramū 'ā pejeapyoa'ne'emamū ee. ¹² Ymā agawewi 'ā pēē Jejuī 'ga rerowiaa rai'i. A'eramū amunipo 'ā pēē kwe pewara 'gā mu'jau ee. A'ere 'ā pēē 'awamue enupara 'jawe etee pejemogy. Pejeapyoa'ne'emamū 'ā 'ga je'eg are. “Ore mu'jara emut amū oree. A'eramū miamū 'ga mama'eay are ore mu'jawe'em” 'jara 'jawe etee 'ā pēē pejemogyau. Mama'eaye'em are etee 'ā pēē pejemu'eweramū. 'Ga rerowiaar yau 'gā te a'jea futat ojemu'e mama'eaye'em are etee ra'ne. ¹³ Sā'ā kunumŷaky'ri ika'mua etee ra'ne. Na'ui futari wyro'o eyra. Nan tee futat Jejuī 'ga rerowiaar yau 'gā. Mama'eaye'em are etee ra'ne ore 'gā mu'jau. Naeapyoī we 'gā ako esage are. ¹⁴ Waranuw ire 'ā kunumŷaky'rifera 'gā wyro'o 'u are weapyoramū. Nan tee futat Jejuī 'ga rerowiaar ymanera 'gā. Weapyo katuramū Jarejuwarete 'ga je'eg are. 'Ga remifutar imū etee futat 'gā mama'e apou. Otywer awi 'gā opoiapap. Mama'e esage are 'gā weapyoramū. Mama'earūe'em are nanē 'gā weapyoramū ajemogyau.

6

¹ A'eramū ki jane jarejamu'akwaapa Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apo are. Jejuī 'ga jane erowiar pyrauwe 'gā amū jane mu'jau 'ga ree ikue. A'ere 'gā najane mu'ei mama'eay are. A'ere jane 'awamū Kristu 'ga kwaawi katu katui. A'eramū jane jarejamu'jau katu Jarejuwarete 'ga ree. Mama'eay are miamū jane jarejamu'jau. Jejuī 'ga rerowiaar yau 'gā jane imu'jau 'ga rerowiar are. “Werowiarāmū etee Jejuī 'ga pētywera moiri pē nui. Na'ga upe pēnemiapofer are rūi 'ga pētywera moiri. Werowiarāmū te 'ga imoiri pē nui”, 'jau jane 'ā 'gā nupe jepi. ² “Ga rerowiar ire pejepymŷukat 'y pe 'ga rerowiaar ymana mū upe. 'Y pe jarejepymŷakaa jane Jejuī 'ga rerowiara resaukaawamū” 'e are jane 'ga rerowiaara 'gā mu'jau jepi. “Oropo monou ore pēapye'rarimū pē nupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage muawamū” 'e are jane 'gā mu'jau jepi. “Anure nipo Janeruwarete 'ga amanū ma'efera 'gā mŷjāu tywy awi najuejue etee futat. A'eramū 'ga werowiare'ema 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nakwaparimū ete rūi 'gā oi ajemogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Werowiaaramū 'ga jane mua jane mogyau ojeypyri nakwaparimū rūi” 'e are jane 'ga rerowiaar yau 'gā mu'jau jepi. ³ A'ere pēē mŷmera kwaawi. A'eramū ore 'awamū pē mu'jau mama'e yau are, Ku'jywa 'ga remifutar imū.

⁴ Jejuī 'ga rerowiar awi 'gā amū poir ire maran sipo 'gā jewyri 'ga rerowiaa nū? 'Gā amū Jejuī 'ga rerowiaa numiamū. Janeruwarete 'ga 'gā tywera moia 'gā nui rai'i numiamū. U'agesagea miamū futat 'ga imua 'gā nupe rai'i numiamū. ⁵ Oje'ega 'gā erowiarāmū Janeruwarete 'ga mama'e esage apou 'gā nupe numiamū. Opājē mū miamū futat 'ga mama'e apoukari 'gā nupe numiamū. ⁶ A'ere 'gā anure 'gā poiri 'ga rerowiar awi. Maran sipo nanuara 'gā jemogyi 'ga remiayuwamū nū? Jarejuwarete 'ga ra'yrarete 'ga jukaara 'gā 'jawe nanuara 'gā jemogyi. A'eramū nipo Jejuī 'ga wi opoit ma'e 'gā nesakara 'gā Jejuī 'ga kurapa, 'ga rerekoemāu 'ga jaita 'gā nee.

⁷⁻⁸ Sā'ā koa. Ko jara 'ga amū ko apou mama'e tyma. A'ere amana okya ee imuakŷma. A'eramū itymipyrrera opopoa o'ywukuramū. A'eramū ko jara 'ga l'a 'wau jui. Janeruwarete 'ga itymipyrrera mopoporukaa imu'aukaa ko apoarera 'ga upe. A'ere nipo anure kofera ijawaiwamū etee. Imoteu etee itymipyrrera. A'eramū nipo 'gā amū kofera rapyaw etee. Nan

tee futat jane mū Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū. Jane mū nipo 'ga rerowiar wyyapiau. A'eramū jane mama'e esage etee iapou 'ga remifutar imū. Ko esage 'jawe jarejemogyau 'ga upe. A'ere 'ga rerowiaara 'gā amū nipo nuapoi mama'ea 'ga remifutar imū. Nuenuwi 'gā 'ga je'ega. Kofera 'jawe etee 'gā jemogyi 'ga upe. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga anure werowiar awi opoit ma'e 'gā monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aiporamū futat 'gā nereko tyweawa.

⁹'Ga rerowiar awi opoit ma'e 'gā nupe je teje'egayau tekou. A'ere orejekoty'aawamū pēē nanarūi. Perowiat 'ga a'jea futat. Pejemogy esage 'ga upe. A'eramū ore orojerowiaa pē nee jepi. A'eramū ore 'jau: "Jarejuwarete 'ga rape rupi 'gā oi. A'eramū 'gā anure owaēma 'ga pyri", 'jau ore pē nupe. ¹⁰A'jeteetewi futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramū nipo 'ga anure pē mepyau ojeupe pēnemiapofer are. Pejejekukau esage pejeirū 'gā nee, 'ga rerowiaara 'gā nee pejejemogyau. Werowiaara 'gā nee pejejuka esageramū nipo 'ga 'jau ojeupe: "A'jea futat 'ga poromutaramū je ree ra'e. Sā'ā 'gā jeku esagea je rerowiaara 'gā nee", 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū nipo 'ga anure pē mepyau ee. ¹¹Pejemanūme'ēwe futat pejemogy esage 'ga upe. 'Ga ree pejejemogypyka a'jea futat. Mīmera je afutat. A'eramū anure Janeruwarete 'ga pē nerawau pē mogyau ojepyri. A'ea jane iapesaka jarejemogyau. ¹²Jeju 'ga rerowiar are pēnorypawa je nafutari. 'Gā amū Jeju 'ga werowiat a'jea futat ajemogyau. Ojemogypyka 'gā 'ga ree a'jea futat. Nopoiri futari 'gā 'ga rerowiar awi. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage monou 'gā nupe. A'eramū ki pēē pejejemogyau 'gā 'jawe etee futat. 'Gā 'jawe pejemogyramū Janeruwarete 'ga mama'e esage monou pē nupe nanē nū. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e esage monoi pē nupe.

U'eawer imū etee 'ga mama'e apoi

¹³⁻¹⁴Ymā Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Tareko esage ene 'jau. Mama'e esagea je imonou enee kwaiwete. Anure je enejuapyra 'gā momytuni enee", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. "A'jea futat je'ea. Te'eawer imū etee futat je mama'e apoi tekou. A'eramū je te'eawer imū etee futat iapou enee", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. ¹⁵Abraão 'ga werowiat a'jea futat Janeruwarete 'ga ojeupe 'eawera rakue. A'eramū 'ga akou omaenuna etee futat Jarejuwarete 'ga iapou are u'eawer imū etee futat. A'eramū Janeruwarete 'ga anure iapou u'eawer imū etee futat rakue. ¹⁶Jarejaupe jarejemiaporama mome'u re jane imome'ui ipojuewipyrate 'ga rer imū etee futat. A'eramū jane jarejoje'ega rerowiaa jarejemogyau. ¹⁷Nan tee futat Janeruwarete 'ga iapoi rakue. "Tarowiarukat teje'ega 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Nomojopy'rua'uweri futari 'ga ore upe u'eawera, 'jau nipo 'gā je rerowiaa", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga 'jau: "Te'eawer imū etee futat je mama'e apoi pē nupe. A'jea futat je 'i. A'eramū je aipo 'jau teje'egawer imū etee futat pē nupe", 'jau 'ga rakue. Nitywi futari ipojuewipyra 'ga amū 'ga apyrapara. A'eramū 'ga oje'ega pyu etee futat 'jau 'gā nupe rakue. ¹⁸Janeruwarete 'ga nī'mei futari. Mama'e a'jea etee futat 'ga omome'u. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e apoi. Nomojopy'rui 'ga u'eawera. A'eramū jane 'ga rerowiaa jarejemogyau. "Anure nipo je tejerowiaara 'gā neruri 'au tejepyri" 'ea jane erowiaa jarejemogyau. A'eramū jane iapesaka jarejemogyau, ojepyri 'ga jarejeroo rapesaka jarejemogyau.

¹⁹⁻²⁰Jarejeapene'emamū futat Jeju 'ga 'eawer are. 'Ga rerowiar wyyapiramū jane jarepoire'ema 'ga wi. "Tejerowiarāmū je pē nerawau ywag ipe Tejuwarete 'ga pyri", 'jau 'ga jance rakue. 'Ga ra'ne awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramū jane "Je aroo pēē ywag ipe", 'ga 'e rerowiaa jarejemogyau. Ywag ipe awau 'ga rekoī mainana 'wyriararete 'jawewara jance. Ymā mainana 'wyriararete 'ga etee awawarū osou Jarejuwarete 'ga rupawarete pype, 'ga mogytaawa my'jawa pype rakue. Opytuna 'gā nee 'ga oi osou oporogytaau Jarejuwarete 'ga upe. Nan tee futat Jeju 'ga ra'ne awau ywag ipe 'Uwarete 'ga pyri. Wemiayuwamū jane ree 'ga oi oporogytaau 'Uwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ga mogou mainana 'wyriararete 'jawewaramū nakwaparimū ete rūi futat Mekiseteki 'ga 'jawe.

7

Mekiseteki 'ga

¹Ymā Mekiseteki 'ga 'ūina 'wyriaramū Salem ipewara 'gā nupe rakue. Mainana nanē 'ga nū. Oporowyky 'ga Jarejuwarete 'ga upe rakue. Okoeteete ma'e 'ga upe rakue. Ymā Abraão 'ga Mekiseteki 'ga resaka rakue. Ojee iporomutare'ema 'gā 'wyriara 'gā apisi re Abraão 'ga 'ua ojewya oje'wyra katy. Aiporamū futat Mekiseteki 'ga Abraão 'ga rekoaa rakue. 'Ga resakawe Mekiseteki 'ga 'jau Abraão 'ga upe: "Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esage ene upe 'jau", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. ²A'eramū Abraão 'ga ojee iporomutare'ema 'gā nui wemipojekafera pe monou imojo'oka Mekiseteki 'ga upe rakue. Mekiseteki 'ea mama'e esage apoara 'gā 'wyriara 'ga 'ea futat. Salem ipewara 'gā nupe 'ga 'ūina 'wyriaramū. Salem

'ea ipy'ata'wa ma'e gā 'wya 'ea poromū. A'eramū jane 'jau: "Mekiseteki 'ga ipy'ata'wa ma'e gā 'wryiara", 'jau jane 'ga upe. ³Nikwaawi jane Mekiseteki 'ga 'ywa rera. 'Ga ryrufera rera nanē jane nikwaawi nū. 'Ga juapyrera nanē jane ikwaape'ema. 'Ga 'aawera 'ara nanē jane ikwaape'ema. 'Ga manūawera 'at. Mīmera jane nikwaawi futari. Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga 'jawe etee futat 'ga ajemogou mainanamū nakwaparimū ete rūi.

⁴Pēnea'ar iki Mekiseteki 'ga ree ra'ne. Janepy 'ga, Abraão 'ga kūima'eeteramū agawewi rakue. A'etea 'ga mama'e omono Mekiseteki 'ga upe rakue. Mekiseteki 'ga nanē kūima'eeteeteramū rakue. Ojee iporomutare'ema gā 'arimū okwaw ire Abraão 'ga 'gā karaemā pojekau 'gā nui rakue. A'ea wemipojekafera 'ga imojo'oka teis, imonou amū Mekiseteki 'ga upe rakue. ⁵Anure Janeruwarete 'ga 'jau Moisesi 'ga upe rakue: "Teis ki pemojo'ok pejekaraemā. A'eramū pēē pejemimojo'ogera mū monou Levi 'ga juapyrera 'gā nupe, mainana 'gā nupe, e'i Janeruwarete 'ga pē nupe, ere ki epytuna 'gā nupe, Abraão 'ga juapyrera 'gā nupe te a'eramū miamū", 'jau Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga upe rakue. ⁶A'ere naLevi 'ga juapyrera rūi agawewi Mekiseteki 'ga. A'etea Abraão 'ga wemipojekafera mū omono 'ga upe rakue. A'eramū Mekiseteki 'ga 'jau 'ga upe rakue: "Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esagea enee 'jau", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Mekiseteki 'ga resag enune Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue: "Tamomytun enejuapyrera 'gā enee 'jau", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'e are poromū Mekiseteki 'ga 'jau: "Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esagea enee 'jau", 'jau 'ga 'ga upe rakue. ⁷"Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esagea enee 'jau" 'jara 'ga kūima'eeteetea 'ea 'ā jane ikwaapa. A'eramū jane "Mekiseteki 'ga kūima'eeteetea Abraão 'ga apyraapa" 'e kwaapa. ⁸A'eramū jane Israeu juapyreramū jarekaraemā mū monou Levi 'ga juapyrera 'gā nupe. Amanū ma'erama 'gā agawewi nipo. A'etea jane mama'ea simono 'gā nupe. A'eramū 'gā manū re 'gā py'ruarera 'gā etee imujaa nū. A'ere Mekiseteki 'ga nanarūi rakue. Nopy'rui 'gā 'ga. "Abraão 'ga okaraemā mū monou ako ma'e 'ga upe te rakue", 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. ⁹⁻¹⁰Levi 'ga Abraão 'ga juapyrera. A'ere Levi 'ga 'ar enunewe Abraão 'ga Mekiseteki 'ga rekoari rakue. A'eramū 'ga okaraemā mū monou 'ga upe rakue. A'eramū Levi 'ga 'ga reewe 'ga rekoarera 'jawe nanē futat akou. 'Ga reewe Mekiseteki 'ga upe mama'e monoarera 'jawe nanē 'ga akou nū. Anure Israeu juapyrera 'gā okaraemā mū monoi aipo Levi 'ga juapyrera 'gā nupe.

¹¹Anure Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Nanuar are 'ga 'jau Moisesi 'ga upe rakue: "Teje'ega je akwasiarukat enee. A'e are ene epytuna 'gā mu'jau. Levi 'ga juapyrera 'gā etee je apyrrū temogytaaw ipe mama'e apoaramū. Arão 'ga Levi 'ga juapyrera mū. A'eramū ene 'ga mogou mainanamū 'ga ra'yra 'gā neewe. 'Gā etee futat oporowykyau mainanamū jee", 'jau Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga upe rakue. Janeruwarete 'ga remifutar imū agawewi Levi 'ga juapyrera mainana mama'e apoi. A'etea 'gā nomoirarūi futari opytuna 'gā tywera. Nokatu'ogi futari 'ga 'gā 'gā tywer awi. Ma'eramū 'ā Janeruwarete 'ga Kristu 'ga muri. Mekiseteki 'ga 'jawewaramū 'ga mogou mainana 'jawewaramū ojee nakwaparimū ete rūi. ¹²Mekiseteki 'ga 'jawewara 'ga mogoramū Janeruwarete 'ga 'i: "NaArão 'ga juapyrera 'gā nūi mainana 'awamū", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū jane mama'e apowe'em Moisesi 'ga remikwasiarer imū. Mainana 'gā porowyky are Moisesi 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramū jane mama'e apowe'em 'ga remikwasiarer imū. Jejui 'ga je'eg imū etee futat jane 'awamū mama'e apoi. Mainana juejue futat Levi 'ga juapyrera rakue. Naajepeja 'ga amū juapyrera rūi.

¹³⁻¹⁴Jejui 'ga upe tee Janeruwarete 'ga 'i: "Ene 'ā mainana 'jawewara jee nakwaparimū ete rūi", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'ere Jejui 'ga naLevi 'ga juapyrera rūi. Juda 'ga juapyrera te Jejui 'ga. A'ere naJuda 'ga juapyrera 'gā nūi Moisesi 'ga imogyi mainanamū 'gā nupe. NaJuda 'ga juapyrera 'gā nūi wyra rapyau Jarejuwarete 'ga upe rakue. Levi 'ga juapyrera 'gā etee futat 'ga imogyau mainanamū. A'ere Janejararete 'ga Juda 'ga juapyreramū futat. A'eramū jane jarejeapyoramū ee.

Jejui 'ga Mekiseteki 'ga 'jawewat

¹⁵A'ere ako 'awamū Janeruwarete 'ga je'ega jopy'rupawi ai'i. Najareje'eg ymaner imū rūi 'ga Jejui 'ga mogoi mainana 'jawewaramū ojeupe. Mekiseteki 'ga 'jawe te 'ga 'ga mogoi mainana 'jawewaramū. ¹⁶Naajeje'eger imū rūi Jejui 'ga jemogoi mainana 'jawewaramū. Nawam'yi are rūi, naopyy are rūi. Namīmer are rūi 'ga jemogoi mainana 'jawewaramū. Okoeteete ma'e 'ga futat. Namanūu'jawi futari 'ga. Ma'eramū 'ā 'ga jemogoi mainana 'jawewaramū janee. ¹⁷Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Jejui 'ga ree 'ga amū upe rakue:

"Ymā te Mekiseteki 'ga rekoiki mainanamū jee ikue.

Nakwaparimū ete rūi ene ekou mainana py'rau jee",

'jau 'ga ikwasiarukaa inuga Jejuu 'ga ree rakue. ¹⁸ Ymã 'ã janeypy 'gã mama'e apoi Moisesi 'ga remikwasiarer imü etee futat rakue. A'ere 'awamü nanarüi. 'Ga remikwasiarer imü janeypy 'gã mama'e apou agawewi rakue. A'etea 'gã nojekatu'ogi Jarejuwarete 'ga upe rakue. ¹⁹ Moisesi 'ga remikwasiarera 'gã nokatu'oga'uweri. A'ere ako 'awamü Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga jukaukari 'gã nupe ai'i, janetywera moiawamü ai'i. A'eramü jane 'ga rowiaramü jarejemogyau esage ma'eramü Jarejuwarete 'ga upe. A'eramü jane futat 'awamü jareje'ega monoarümü Jarejuwarete 'ga upe.

²⁰⁻²¹ Mainana 'wyrriara 'jawewaramü Kristu 'ga jemogoukari Janeruwarete 'ga upe: "Te'eawer imü etee futat je mama'e apoi. Je okoeteete ma'eramü. Mama'e a'je etee je amome'u. Naje'mei je. A'eramü je mama'e apou te'eawer imü etee futat", 'jau 'ga Kristu 'ga upe rakue. Namainana 'gã nupe rüi 'ga aipo 'jau. NaLevi 'ga juapyrera 'gã nupe rüi 'ga aipo 'jau. A'ere 'ga mainana rekwawer ipe Kristu 'ga mogo re etee 'ga 'i 'ga upe. "Te'eawer imü etee futat je mama'e apoi", 'jau. A'ere 'ga amü ka'arana kwasiari ee inuga rakue.

"Ene je amogo mainana 'jawewaramü tejemiayuwa 'gã nupe.

Neneteepawü futari e'ÿina mainana 'gã py'ru re.

Naje'mei futari je. Mama'e a'jea etee te je amome'u ene upe.

A'eramü je ene mogou mainana 'jawewaramü 'gã nupe te'eawer imü etee futat, 'jau

Janeruwarete 'ga Kristu 'ga upe rakue",

'jau 'ga amü ikwasiaa ka'aran are inuga janee rakue.

²² Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. Peuwara 'gã nupe etee ra'ne 'ga 'i rakue. A'ere Jejuu 'ga ree 'ga eawera nateepawa'uweri. Mainana 'ga upe u'eawera py'rau futat Janeruwarete 'ga Jejuu 'ga mogoi.

²³ Ymã 'gã kwaiwete jemogyau mainanamü Israeu juapyrera 'gã nupe rakue. Amanü futat 'gã. A'eramü 'ga amü 'ga py'rau Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramü. ²⁴ A'ere Jejuu 'ga namanü'u'jawi futari. A'eramü 'ga opy'ruawe'emamü futat. Namutat 'ga rekoï amanü'u'jape'ema. ²⁵ Ma'eramü 'ã 'ga jane katu'okaramü 'ga rekoï. Werowiaramü 'ga jane muesageu jane mogyau ojeupe. 'Uwarete 'ga pyri futat 'ga reni oporogytau 'ga upe jane ree. "Epoat je rowiara 'gã mama'e apo are. Jarejee emojemogyppyg wywapi 'gã", 'jau 'ga 'üina au'jeteramü 'Uwarete 'ga upe.

²⁶ A'eramü Jejuu 'ga 'üina mainana 'wyrriararete 'jawewaramü janee. 'Ga futat jane poat. Esage ete 'ga. Nitywi futari mogyau tywera 'ga pype. Janeruwarete 'ga worryamü 'ga ree. A'eramü 'ga manü re 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa etee rai'i nü, 'ga monou 'ga mojeupia ojeypyri rai'i nü. ²⁷ Ymã mainana 'wyrriararete 'gã mama'e tywera apoi rakue. A'eramü 'gã wyra rapy oje'ema futat rakue. Otywera mepyawamü ra'ne 'gã wyra rapyau rakue. Otywera mepy re etee 'gã wyra rapyi opytuna 'gã tywera mepyawamü rakue. A'ere Jejuu 'ga nanarüi. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Janetywer are te 'ga manü rakue. Majepei tee futat 'gã 'ga jukau rakue. Najukau'jawi futari 'gã 'ga rakue. ²⁸ Moisesi 'ga remikwasiarer imü etee futat Levi 'ga juapyrera 'gã ojemÿina mainana 'wyrriaramü. Amumë aipo mainana 'wyrriara 'gã mama'e tywera apou. Nifuakari 'gã mama'e tywera apoe'ema upe. A'etea 'gã 'üina mainana 'wyrriaramü opytuna 'gã nupe.

A'ere ako 'awamue Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga mÿi mainana 'wyrriara 'jawewaramü janee ai'i. "Ene te 'ã esageay ma'ea. Nereapoi futari 'ã mama'e tywera. Jeremifatur imü etee 'ã ene mama'e apou", 'jau Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga upe. "A'eramü je ene mÿina mainana 'wyrriara 'jawewaramü tejemiayuwa 'gã nupe. Eëme'ema futat mainana 'wyrriarawi 'gã 'jawe", 'jau 'ga Kristu 'ga upe rakue. U'eawer imü etee futat 'ga 'ga mÿina mainana 'wyrriara 'jawewaramü janee.

8

Mainana 'wyrriararete 'jawewat

¹ Jejuu Kristu 'ga je amome'u pë nupe. Jejuu 'ga futat ako mainana 'wyrriararete 'jawewaramü janee. Janetywera mepypaw ire 'ga awau wapyka ywag ipe 'Uwarete 'ga pyri. Pãjêrete 'ga jakwatawa katy 'ga wapyka 'üina. 'Uwarete 'ga 'jawe 'ga. A'eramü 'ga wapyka 'Uwarete 'ga jakwatawa katy 'üina. ² Ymã te mainana 'wyrriara 'gã oi osou taityoga pype oje'ega Jarejuwarete 'ga upe opytuna 'gã nee rakue. 'Gã futat taityoga mÿina Jarejuwarete 'ga mogytaawamü rakue. A'ere Jejuu 'ga nokoi küima'efera 'gã nemiapofera pype. Jarejuwarete 'ga rupaw ipe te 'ga rekoï. 'Ga yse katy futat 'ga 'üina oporogytau 'ga upe jane ree.

³ 'Gã amü 'üina mainana 'wyrriarareteramü Jarejuwarete 'ga upe mama'e monoaramü rakue. 'Ga upe wyra rapyaramü nanë 'gã 'üina mainana 'wyrriaramü rakue. Mainana 'wyrriara 'jawewaramü 'üi re Jejuu 'ga nanë mama'e monoi 'Uwarete 'ga upe nü. ⁴ Ywag ipe Jejuu 'ga 'üina mainana 'wyrriara 'jawewaramü janee. Ywy pe akou amunipo 'ã 'ga

'üine'ema mainana 'wyrriara 'jawewaramü janee. Levi 'ga juapyrera 'gã etee 'ã ajemogyarü mainanamü 'au. Moisesi 'ga remikwasiarer imü Levi 'ga juapyrera 'gã mama'e monoi Jarejuwarete 'ga upe opytuna 'gã nee rakue. ⁵Ymã te taityoga apoe'emauwe Janeruwarete 'ga 'i Moisesi 'ga upe rakue: "Ywytyra apyte'rarimü jarejekwaw ipe je ako temogytaawa ra'agawa resaukaa enee ai'i, ywagipewara ra'agawa resaukari enee ai'i. A'eu etee futat ene iapoukaa 'gã nupe", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'eramü Moisesi 'ga iapoukaa 'gã nupe ojeupe 'ga remiesaukarer imü etee futat rakue. A'eramü 'gã nemiapofera pype mainana 'gã oporowykyau. 'Gã porowyky resag ire jane jarejeapyoramü ywag ipewara Jejui 'ga porowyky are. ⁶A'ere Jejui 'ga porowyky esageay mainana 'gã porowyky apyraapa. Ymã Janeruwarete 'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. Esage futat aipo 'ga je'eg ymanera. A'ere anure 'ga oje'ega monoi wa'yrrarete 'ga upe. Aipoa 'ga je'eg yau esageay 'ga je'eg ymanera apyraapa. A'eramü 'ga oje'eg ymanera mojoy'rau oje'eg yau pyu. A'eramü 'ga wa'yra 'ga upe u'eawera jane erowiaramü 'ga jane katu'oka. "Anure nipo je teje'ega rerowiaara 'gã murukari ywag ipe tejepyri", 'jau 'ga 'üina. A'eramü jane jareku'iramü jarejemogyau ee.

⁷Oje'eg ymanera 'gã enuwarü re amunipo 'ã 'ga namuri oje'eg yau oree. ⁸A'ere janeypy 'gã nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramü Janeruwarete 'ga 'jau: "Anure nipo je teje'eg yau monoi Israeu juapyrera 'gã nupe, Juda juapyrera 'gã nupe nanë nü.

⁹Ymã te je teje'ega monoi 'gã ppy 'gã nupe ikue. Egitu ywy awi 'gã neruaw ipe je teje'ega monoi 'gã nupe.

A'ere 'gã nuenuwi etee jeje'eg ymanera.

A'eramü je tepoia 'gã nui",

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe rakue.

¹⁰"Anure nipo je teje'eg yau monoi Israeu juapyrera 'gã nupe, a'e je pë nupe.

A'ere je teje'ega mogeukari 'gã akaga pype.

A'eramü nipo 'gã wapyya mýina jeje'eg yau are.

A'eramü nipo 'gã oporenuwiweramü jeje'eg are.

A'eramü nipo 'gã je muorypa. 'Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea a'jea futat', 'jau nipo 'gã jee.

A'eramü nipo je futat 'gã Nuwaretea.

A'eramü nipo 'gã nanë jeremiayuwareteramü ajemogyau jee nü",

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹¹"Anure nipo 'gã je kwaapa katu katu najuejue etee futat.

A'eramü te nipo 'gã ajamu'jawe'em je ree.

Je kwaapa nipo 'gã päwëüjë etee futat ajemogyau.

'Gã 'wyrriara 'gã, akotee ma'e 'gã.

Mímera 'gã nipo je kwaapa anure.

¹²A'eramü nipo je 'gã tywera moia 'gã nui.

Najerea'aru'jawi futari nipo je 'gã tywer are",

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe rakue.

¹³"Teje'eg yau je omono 'gã nupe" 'e upe Janeruwarete 'ga oje'eg ymanera jane upe imojopy'ru upe te 'ga 'i. A'eramü jane 'awamü mama'e apou 'ga je'eg yauu. Anurenure'i nipo 'ga je'eg ymanera teepawamü.

9

Janeruwarete 'ga rupawarete

¹ Moisesi 'ga upe oje'ega monou nanë Janeruwarete 'ga 'gã mu'jau amuoryw are. "Taityoga peapo jemogytaawamü. A'eramü pëë a'e pype futat pejewau je muorypa", 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ee rakue. ²A'eramü 'gã iapou ojeupe 'ga 'eawer imü etee. Iapopaw ire 'gã imomy'japa taity poanamü pyu. Wesaw ppya upe 'gã 'jau "Janeruwarete 'ga rupap", 'jau 'gã jupe. A'e pype futat aräpar'ina 'üina wenawa 'arimü. Mani'oko'o'i piru'i rupawa nanë 'upa peu. A'e 'arimü 'gã mani'oko'o'i piru'i rerawau inuga. "Janeruwarete 'ga ma'ea", 'jau 'gã jupe jepi. ³⁻⁴Mama'e kasiga rapyawa 'üina imy'jawa rowoppe pyri. Ouru 'gã imonou ipir are ipiwoymawamü rakue. Imy'jawa raipy upe 'gã 'jau "Janeruwarete 'ga rupawaretea" 'jau 'gã jupe. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ryrüa etee te 'üina imy'jawa waipy pe rakue. Ipiwoyma 'gã ouru pyu nanë rakue nü. Ipype 'gã mama'e nuga. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara itapep, ita kanafü'í, Arão 'ga ywyrä. Mímera 'gã imýina ipype. Aipo ita kanafü'ía ouru apopyrera. Ipype 'gã mani'oko'o'i mýina, mana 'jawa mýina. A'e Arão 'ga ywyrä opopoa rakue. Muküi itapep are Janeruwarete 'ga je'ega jekwasiaru rakue. A'eramü 'gã mímera monou imýina Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ryrü pype rakue. ⁵Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ryrü au'jawa 'arimü 'gã muküi ywagipewara

ra'agawa mŷina, kerupī 'jawa mŷina. Ouru apopyrera poromū. Ijywa 'ga imonou ipypekau yrū au'jawa 'arimū. Ywagipewara ra'agawa resaka ae wea'aramū Jarejuwarete 'ga ree. "Janeruwarete 'ga ako jane pype" 'jau 'gā ajaupe esakawe. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ryrū au'jawa are mainana 'wyrriara 'ga wyra ry monoi imonykya. Wyra ry resag ire Janeruwarete 'ga wea'aru'jawe'emamū Israeu juapyrera 'gā tywer are rakue. Aere na'awauwe rūi aipo mome'upaawa pē nupe.

⁶ Taityoga 'gā iapopaw ire mainana 'gā awau osou Jarejuwarete 'ga rupaw ipe mama'e apou Jarejuwarete 'ga 'eawer imū. Ai'iwe, ai'iwe 'jau 'gā awau osou mama'e apou 'ga upe rakue. ⁷ Aere mainana 'wyrriararete 'ga etee 'ga oi osou Jarejuwarete 'ga rupawarete pype. Kwara mu'ar ire mainana 'wyrriara 'ga osou majepē tee futat 'ga rupawarete pype. Wyra rya 'ga erawau erosou imonykya Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ryrū au'jawa 'arimū. Otywer are ra'ne 'ga imonykya. Aere 'ga opytuna 'gā tywer are nanē imonykya nū. "Amumē ore mama'e tywera apoi ikwaape'ema jepi", 'jau 'ga erawau erosou. "Aeramū ene ejea'aru'jawe'emamū oretywer are", 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe, wyra ry monykya yrū au'jaw are. ⁸ Aere tekotee 'gā nosea'uweri Jarejuwarete 'ga rupawarete pype. Aere Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mu'ei mama'e are. "Taityoga teepaw ire pēē pejesou pejeporogytau Pejejuwarete 'ga upe najuejue etee. Taityoga renamū te ako mainana 'wyrriararete 'ga etee osou imy'jawa pype Pejejuwarete 'ga pyri jepi. Aere teepaw ire pēē najuejue etee pese 'ga pyri pejeporogytau 'ga upe" 'e are 'ga 'Agesage jane mu'ei.

⁹ Kristu 'ga manū'emauwe janepytunera 'gā mama'e rerawau mainana 'gā nupe: "Koa mama'ea emome'u Jarejuwarete 'ga upe jee", 'jau 'gā mainana 'gā nupe mama'e rerua jepi. Mama'e tywera apo re 'gā weymawa mū rerua mainana 'gā nupe jepi: "Mama'e tywera je aapo Jarejuwarete 'ga upe. Aeramū je tejejmawa rerua tetywera mepyawamū. Aeramū ene iapyau Jarejuwarete 'ga upe je ree", 'jau 'gā 'ā weymawa rerawau mainana 'gā nupe. Otywera mepyawamū 'gā weymawa monou iapyaukaa mainana 'gā nupe Jarejuwarete 'ga upe. Aere aipoa namueateekari 'gā 'gā tywer awi. Nokatu'oga'uweri 'gā 'gā tywer awi. ¹⁰ Moisesi 'ga remikwasiarer imū nipo 'gā mama'e monoi Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga remikwasiarer imū nipo 'gā ojekwakupa mama'e are. "Aga i'upyre'ema pē nupe", Moisesi 'ga 'eawera nipo 'gā na'ui agawewi. "Nan ki peapo pejekatu'okawamū Jarejuwarete 'ga upe", 'jau Moisesi 'ga 'gā mu'jau 'gā jekatu'og are rakue. Aeramū 'gā mama'e apou 'ga je'eg imū etee. Aere 'gā nemiapofera namuesagea'uweri 'gā Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga jane katu'okarama resaukaawamū etee te 'gā aipo apoi rakue. Kristu 'ga rure'emauwe te jane mama'e apoi Moisesi 'ga remikwasiarer imū rakue.

¹¹ Aere 'awamū Kristu 'ga ruri rai'i. Aeramū 'ga akou mainana 'wyrriararete 'jawewaramū jane. "Mama'e esagea taapo pē nupe 'jau", 'jau 'ga akou mainana 'wyrriara 'jawewaramū jane. Nataityoga pype rūi 'ga rekoī mainana 'wyrriara 'jawe. Ywag ipe te 'ga rekoī. 'Uwarete 'ga pyri futat 'ga rekoī. Kristu 'ga rekwawa esageay taityoga apyaa. ¹² Ymā te 'gā karupana'nī jukai wy reko'woka rakue. Kwataua'yra nanē 'gā ijukau wy reko'woka jui rakue. Wyra jukauwe mainana 'wyrriara 'ga wy rerawau erosou taityoga my'jaw ipe, Jarejuwarete 'ga rupawarete pype opytuna 'gā tywera mepyawamū rakue. Aere ikokwara rupi nānēwējēmī 'ga wyra mū jukau wy rerawau erosou rakue nū. Aere nanarūi Kristu 'ga. Kristu 'ga ojekjukaukat ia'wyre'ema 'gā nupe majepē tee futat rakue. Awau 'ga 'ā 'ūina ywag ipe. Aeramū 'ga owy pyu janetywera mepyaupap 'uwa 'ga upe. Aeramū 'ga werowiarāmū janetywera moia jane wi ywawuje futat. ¹³ Ymā Israeu juapyrera 'gā jekatu'ogi Jarejuwarete 'ga 'eawer imū etee rakue. Ijekwakuwe'ema 'gā ojemote'at ma'e 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. Aeramū 'gā ojekatu'oke'em ire osowe'em Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'ga muorypa. Aeramū mainana 'gā karupana'nī ry monykya 'gā nee. Kwataua'ry 'jau 'gā imonykya ijekatu'oge'ema 'gā nee. Kwataua'yra nanē 'gā iapyaukaa nū. Aeramū 'gā ukuwera kosōu 'y are. Aere 'gā imonykya 'gā nee 'gā katu'okawamū Jarejuwarete 'ga upe. Aipo apo re te ki 'gā too osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'ga muorypa. Peapyaka esaka je'e are. Teumera tymara 'gā Janeruwarete 'ga nomogeukari wog ipe. Aeramū 'gā teumera tym ire weymawa rerawau mainana 'ga upe. Aeramū mainana wy monykya 'gā nee 'gā nesawamū. ¹⁴ Aere karupana'nī rya nokatu'ogi futari 'gā. Nopirei futari 'gā 'gā tywer awi. Karupa'nī rapya nanē nū. Karupa'mia 'gā ijukau iapyau otywera mepyawamū. Aere nomoirauweri 'gā nui. Aeramū 'gā mama'e tywera apou'jaw ire 'gā nānēwējēmī weymawa mū jukau nū, otywera mepyawamū nū. Aere Kristu 'ga jane katu'ogi ywawuje futat. Werowiarāmū 'ga janetywera moia jane wi. Amanūmū 'ga janetywera mepyaupap ywawuje futat rakue. Esage ete Kristu 'ga. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. 'Uwarete 'ga 'Agesagea 'ga wereko, okoeteete ma'ea 'ga wereko. Aeramū 'ga 'ga 'Agesage pājē mū ojekjukaukaa 'gā nupe, owy reko'wogukaa 'gā nupe, janetywera mepyawamū 'Uwarete 'ga upe. "Ajekukaukat je 'gā nupe 'gā tywera mepyawamū enee, Kiapi'ni. Aeramū je tejerowiaaramū 'gā tywera moia 'gā nui, 'gā katu'oka katu", 'jau Kristu 'ga 'Uwarete 'ga

upe. A'eramū 'ga werowiarāmū janetywera moia jane wi, jane katu'oka katu 'Uwarete 'ga upe. A'eramū jane 'awamū jarejyemawa rapyau'jape'ema janetywera mepyawamū. Jejui Kristu 'ga manūa janetywera mepyaupap ywawuje futat. Werowiaaramū 'ga janetywera moia jane wi, jane mogyau oje'jawewaramū, jane muea'arukaa mama'e are oje'jawe futat. A'eramū jane mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat.

Janeruwarete 'ga je'egyau

¹⁵ Moisesi 'ga upe Jarejuwarete 'ga 'eawer imū etee Israeu juapyrera 'gā mama'e apou rakue numiamū. A'ere 'gā mama'e tywera apou'jau'jawi etee futat. A'ere Kristu 'ga te eteetea. Janetywera moiawareteramū 'ga manūi janee. Janetywer awi jane mueateekaawamū te 'ga iapoi janee. Werowiaaramū 'ga janetywera moia jane wi. A'eramū 'ga 'jau werowiaaramū janee: "Jeruwarete 'ga pē mū'ē 'gā nui je rerowiarukaa pē nupe. A'eramū nipo pēē anure pejejua 'au ore pyri nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau 'ga werowiaaramū janee. "Orojepyri pē nuramū nipo Jeruwarete 'ga mama'e esage monou pē nupe u'eawer imū etee futat. Pē nupe 'ga remimonofera nateepawa'uweri", 'jau 'ga werowiaaramū janee.

¹⁶⁻¹⁷ Sā'ā ae ka'arana kwasiara okaraemā are. "Je manū re ki jekaraemāmera pemono jepytunera 'gā nupe" 'e kwasiara inuga ka'aran are. 'Ga manū re etee 'gā ka'arana kwasiararera 'ga karaemā monoi 'gā nupe. 'Ga manūe'ema'uwe 'gā 'ga karaemā nomonoa'uweri 'gā nupe. Muku 'ga manū re miamū 'ga manū resakarera 'gā 'jau: "A'jea futat 'ga manū ai'i. Aesak je 'ga manūa ai'i", 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā "amanū 'ga" 'e kwaaw ire etee 'ga karaemā monou 'gā nupe. ¹⁸⁻¹⁹ Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'eg ymanera. Ojeupe Janeruwarete 'ga je'eg ire etee Moisesi 'ga 'ga je'ega mome'ui opytuna 'gā nupe rakue. A'ere 'ga karupana'nī ry kwatau ry reewe ikosōu 'y pype. A'ere 'ga 'yw akā'i amū ppyka ifaa inimo piraga pyu. Isipu 'jawa 'yw akā'i faa karupa'mīawa apopyrera pyu. Karupa'mīawa 'gā ipowāna rakue. A'ere 'gā imomiraga. A'e pyu 'gā 'yw akā'i fari. A'ere 'ga ipymāu wy pype. A'ere 'ga wy monykya Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are. Israeu juapyrera 'gā nee nanē imonykya nū. ²⁰ A'ere 'ga 'jau 'gā nupe: "Wya je amonykyt Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are. Pē nee nanē je imonykyri nū. A'eramū ki jane 'ga je'ega renupa. Taruenup eneje'ega 'jau 'e are je wy monykyri pē nee ka'aran are we", 'jau Moisesi 'ga 'gā nupe rakue. ²¹ Taityog are nanē Moisesi 'ga wy monykya nū taityoga pypewara are we. ²² Moisesi 'ga upe Jarejuwarete 'ga 'eawer imū mainana 'gā wy monykya mama'e are ikatu'okawamū Jarejuwarete 'ga upe rakue. "Wy pyu ekatu'ok mama'ea jee", 'jau Janeruwarete 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā wy monykya mama'e are ikatu'okawamū 'ga upe. Imonykyawe'em are etee 'gā imonykyre'ema. Ināinā'nī etee 'gā ikatu'oka. Opytuna 'gā tywer are nanē 'gā aipo apou wyra jukau wy reko'woka 'gā nee 'gā tywera mepyawamū Jarejuwarete 'ga upe. Wy reko'woke'em ire amunipo 'ā 'gā otywera nomepyi futari Jarejuwarete 'ga upe.

Janetywera mepyawamū 'ga manūawet

²³ Ee wyra ry monykyr ire Moisesi 'ga taityoga katu'ogi Jarejuwarete 'ga upe rakue, taityoga pypewara reewe rakue. Ywag ipe futat Janeruwarete 'ga muorypawarete reni. A'eramū nipo ikatu'okawa wesageramū wyra ry apyrapa. ²⁴ Na'gā nemiapofera taityoga pype rūi Kristu 'ga awau osou amanū re. Ywag ipe tee 'ga oi, 'Uwarete 'ga muorypawarete pe. Peu futat 'ga reni 'Uwarete 'ga pyri, mama'e renūina jane ree 'ga upe. ²⁵⁻²⁶ Ymā judeu 'gā nupe mainana 'wyriararete 'ga wyra ry rerawau erosou taityoga my'jaw ipe, Janeruwarete 'ga rupawarete pype rakue. Majepei tee futat 'ga erawau erosou kwara mū rupi rakue. Ikkwara rupi tāmējē 'ga wyra ry rerawau erosou 'ga rupawarete pype rakue nū. A'ere nanarūi Kristu 'ga. Nan Kristu 'ga reko re amunipo 'ā 'ga amanūu'jau'japa ywy apo ppy we. A'ere nanarūi Kristu 'ga. Namanūu'jau'jawi 'ga janetywer are. Sawa'em jane mama'e teepap ja'wyja'wy upe. A'eramū ako 'ga 'awamue te ojesaukaa janee amanūmū janetywera mepyaupap ywawuje tee rai'i.

²⁷ Ywy pewaramū jane jaremanūmū najuejue etee futat. Majepei tee futat jane manūi. Nimanūu'jau'jawi jane. Jaremanū re nipo jane jarewau jarejesaukaa Jarejuwarete 'ga rowase. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiaaramū jane monou jane mogyau ojeypyri. Wa'yra 'ga rerowiare'e'ema 'gā nipo 'ga imonou muku ojewi. ²⁸ Nan tee futat majepei tee Kristu 'ga jejukaukari 'gā nupe, janetywera mepyawamū. Nojejukaukaru'jau'jawi 'ga. Anure nipo 'ga ruri nū. A'ere 'ga najanetywera mepyawamū rūi 'ga ruri. 'Ua nipo 'ga wapesakaramū jane katu'okapap janetywer awi. A'eramū te nipo jane mama'e tywera niapou'jawi.

10

¹ Moisesi 'ga remikwasiarera mogytaramū Israeu juapyrera 'gā weapyo'iramū etee Jarejuwarete 'ga remiaporam are. Anure 'ga remiaporama a'agawa futat poromū wyra rapya rakue. A'ere 'gā naeapyo katui ee rakue. Weymawa 'gā ijukau iapyau otywera mepyawamū. Ikokwar are 'gā nānēwējēmī wyra mū jukau iapyau nū. A'ere wyra wya nokatu'ogi futari Janeruwarete 'ga rerowiaara 'gā nakue. A'eramū 'gā 'ga muoryparūme'em 'ga remifutar imū. ² Okatu'okatu re amunipo 'ā 'gā nueru'arasigi te mama'e tywera ojeupe iapoawera erekou. A'eramū amunipo 'ā 'gā weymawa rerawau'jape'ema ijukaukare'ema otywera mepyawamū rakue. A'ere wyra wya nokatu'ogi futari 'gā 'gā tywer awi. ³ Ma'eramū 'ā 'gā au'jeteramū weymawa mū reeroi ijukaukaa otywera mepyawamū rakue. Weymawa jukaramū 'gā wea'aramū otywer are nū. ⁴ Kwatau rya nomoira'uweri janetywera. Karupana'nī rya nanē nomoira'uweri nū.

⁵⁻⁶ A'eramū Kristu 'ga 'ua ojypa 'au wyy pe rakue. A'eramū 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

“Nerefutaru'jawi wyra rapya 'awamū.

Ejeupe 'gā mama'e mura nanē nerefutaru'jawi nū.

Wyra rapya nomoiri futari 'gā tywera.

Nenemaku'ia'uweri.

A'eramū ene je mogou wyy pewara 'gā 'jawe futat ra'ne.

'Gā no'oa 'ā ene imua jee jero'oramū.

A'eramū je tekou 'gā 'jawe futat.

⁷ Eneremifutara apoawamū je ruri.

Ymā te 'ā ka'arana erekwasiarukat 'gā nupe je ree rakue.

A'eramū je 'awamū mama'e apou eneremifutar imū etee futat, 'gā nemikwasiarer imū etee futat”,

'jau 'ga 'ua wyy pe rakue.

⁸ Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner imū 'gā wyra jukau iapyau otywera mepyawamū rakue. A'ere Jejui 'ga 'i 'Uwarete 'ga upe rakue: “Nerefutaru'jawi wyra jukaa 'awamū”, 'jau 'ga 'ga upe. “Wyra jukaa nene muorywu'jawi 'awamū”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. ⁹ “Au je rekoi. Eneremifutar imū mama'e apou te je ruri”, 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'awamū 'jau janee: “Kristu 'ga 'jawe pejemogy. Jeremifutar imū etee ki mama'ea peapo Kristu 'ga 'jawe jee”, 'jau 'ga janee. “Nepeapyu'jawi wyraa 'awamū pejetywer are”, e'i 'ga janee 'awamū. ¹⁰ 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat Jejui Kristu 'ga mama'e apou rakue. A'eramū 'ga ojejukaukaa ae a'wyre'ema 'gā nupe rakue. A'eramū futat 'ga amanūmū janetywera mepyapap ywawuje tee 'Uwarete 'ga upe rakue. Werowiamū 'ga jane katu'oka janetywer awi.

¹¹ Mainana 'gā wojere'emamū futat akou mama'e apou Jarejuwarete 'ga upe rakue. Wyra rapya 'gā imuojere'ema futat rakue. Ai'iwe, ai'iwe, ai'iwe 'jau 'gā iapou rakue. A'ere wyra rapya nomoira'uweri janetywera jane wi. ¹² A'ere Kristu 'ga jejukaukari 'gā nupe janetywera mepyawamū. A'ere 'ā 'ga awau wapyka 'Uwarete 'ga jakwatata wya 'ūina. Namanū'jau'jawi 'ga janetywer are. Majepei tee futat 'ga manūi janetywera mepyawamū. Janetywera mepy re 'ga awau wapyka 'ūina 'Uwarete 'ga yse katy. 'Uwarete 'ga 'jawe futat 'ga. A'eramū 'ga wapyka 'ga jakwatata katy. ¹³ Anure nipo Janeruwarete 'ga Kristu 'ga magwawukaa 'ga ree iporomutare'ema 'gā 'arimū. A'eramū 'ga iapesaka 'ūina. ¹⁴ Majepei tee futat 'ga manūi janetywer are rakue. A'eramū 'ga werowiamū janetywera moia jane wi, jane katu'oka tāmējē futat.

¹⁵ U'agesageu nanē 'ga jane mu'jau ee nū, 'gā nupe ka'arana kwasiarukaripyrer are nū:

¹⁶ “A'ere nipo je teje'eg yau monoi 'gā nupe.

A'eramū nipo 'gā oporenuwiveramū jeje'eg are.

Teje'ega nipo je imogeukaa 'gā akaga pype.

A'eramū nipo 'gā wapykau ee”,

'jau 'ga ikwasiarukaa 'gā nupe rakue.

¹⁷ A'jea futat 'ga 'i: “Najerea'aru'jawi futari nipo je 'gā tywer are”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe rakue.

¹⁸ Jejui Kristu 'ga manū are Janeruwarete 'ga janetywera moiri jane wi. A'eramū 'ga wea'aru'jawe'emamū futat janetywer are. Ma'eramū 'ā jane niapou'jawi futari 'awamū mama'ea jaretywera mepyawamū. Kristu 'ga futat janetywera omepe amanūmū rakue.

Jareje'ega simono 'ga upe 'awamū

¹⁹ Pēē jerewirera 'jawe jee. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe jee. A'eramū je 'jau pē nupe: Jejui 'ga amanū janetywera mepyawamū rakue. Werowiamū 'ga janetywera moiri jane wi. A'eramū jane nanē jareje'ega monoarūmū Jarejuwarete 'ga upe. ²⁰ Namainana 'gā nūi oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe janee 'awamū. Ymā 'ā Israeu juapyrera 'gā

Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga momy'jawi taity pyu rakue. A'eramū 'ā mainana 'wryriara 'ga etee awau osou imy'jaw ipe Jarejuwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'ere jane 'awamū Jejui 'ga manū are, jane porogytaaru Jarejuwarete 'ga upe. Amanū re Jejui 'ga ferawi rai'i nū. Namanū'jawi futari 'ga 'awamū. A'eramū jane jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe au'jeteramū futat jarejee.

²¹ Jejui 'ga futat mainana 'wryriarete 'jawewaramū janee. 'Ga 'ā Janeruwarete 'ga om'yi 'wryriaramū wemiayuwamū janee. Ojejuka esage 'ga jane ree. ²² A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa a'jea futat. Kristu 'ga ree jarejemogyppyka jarejemogyau. A'eramū jane Jarejuwarete 'ga muorypa a'jea futat. Kristu 'ga 'ā janetywera amoit jane wi werowiaramū. A'eramū jane jarejekwawe'em 'ga upe. Jarejewi 'ga jaretywera moir ire jane jarejepymāukaa 'y pe' gā amū nupe. Sā'ā mama'ea opirei re esagea. Iky'ae'ema futat. Nan tee futat jane. Jarejewi janetywera moir ire jane jarejesageramū 'ga upe.

²³ U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramū jane jarejemogyppyka 'ga 'eawer are, "Anure nipo je pē muri ywag ipe tejepyri" 'ga 'eawer are. A'eramū te jane 'ga pyri jareo rapesaka. 'Gā amū nanē ki jane imu'jau ee nū. "Anure nipo Janeruwarete 'ga werowiaramū jane monoi ywag ipe ojeypyri", 'jau ki jane jarejepyriwara 'gā nupe. ²⁴ A'eramū ki jane jarejea'aramū jarejuee. "Janepota'wa ki jarejuee. Sajopoar iki mama'e esage apo are", 'jau ki jane jarejaue.

²⁵ 'Gā amū nipo opoia ajuee ajatyka awi. Nijatykaweri nipo 'gā ajuee Jarejuwarete 'ga muorypa. A'ere kasi sajemu'e 'gā nee ne. Sajatyka etee futar iki jarejuee 'ga muorypa. Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri nū. A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga rerowiar wwyapiukaa jarejaupe.

²⁶ "Kristu 'ga amanū janetywera mepyau rai'i. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee" 'ea jane sikwaap. A'jea futat aipo 'ea. A'eramū ki jane mama'e tywera apowe'em Kristu 'ga ree jarejemu'e re. Jarejemifutar imū etee mama'e tywera apou jane jewyru'jawi jaretywera upe nū aw'ja sipo janetywera omepy jane nanuaramū? Nitywi futari 'ga amū. Kristu 'ga etee futat amanūmū janetywera mepyawamū rakue. 'Ga rerowiare'emamū nitywi futari janetywera moiara 'ga amū. ²⁷ A'eramū ki mama'e tywera apo upe ojewyt ma'e 'gā okyjaw Jarejuwarete 'ga wi. Anure nipo 'ga wowase jane majatykaaw ipe ojee iporomutare'ema 'gā monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe. ²⁸ Pekwaap 'ā jareypy 'gā Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee iapoare'ema 'gā apisiukara rakue. Maranua 'gā sipo poromū iapisipyramū rakue? "Peko kasi tesirūgatu ne" 'e renupare'ema 'gā janepy 'gā iapisau tāmējē rakue. Mukūja 'gā tesirūgatu 'ga amū reko resag ire 'gā 'ga jukau tāmējē aporiae'emamū futat 'gā nee rakue. ²⁹ Sā'ā 'gā Moisesi 'ga 'e'egera renupare'ema 'gā ijuka tāmējē rakue. Nanarūi sipo Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga je'ega renupare'ema 'gā nereko? 'Ga taetu nipo 'ga wa'yra 'ga je'ega renuwe'emamū 'gā wereko tywerete a'jea futat. Kristu 'ga rerowiar ire nipo 'gā amū opoia 'ga rerowiar awi. Ojewi Kristu 'ga otywera moir ire nipo 'ga amū ojewya mama'e tywera apo upe nū. A'e 'gā: "Nia'wryi Kristu 'ga. Ma'eramū 'ā 'gā 'ga jukai au'je katu rakue" 'jara 'jawe Kristu 'ga rerowiar awi opoit ma'e 'gā. Janeruwarete 'ga 'Agesagea opota'waramū agawewi 'gā nee, Kristu 'ga rerowiarukaa agawewi 'gā nupe. A'etea 'gā 'ga 'Agesagea kurapara 'jawe etee, Kristu 'ga rerowiar awi opoir ire. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gā nereko tyweete.

³⁰ "Nanuara 'gā nui nipo je jepyri 'gā nemiapo tywer awi", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. "Oje'eganuwe'emawer ipe etee te nipo 'ga jereko tywerukari jee", 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa ka'aran are Moisesi 'ga upe rakue. Aipoa Janeruwarete 'ga 'eawera futat. A'ea jane ikwaapa.

³¹ Janeruwarete 'ga okoeteete ma'ea futat. Ma'eramū ki jane jarekyjau 'ga jarejereko tywer awi mama'e tywera apowe'em futat.

³² Pēnea'ar iki pejejerekwawer are. Jejui 'ga pēē erowiar pyrauue 'ā 'ga rerowiare'ema 'gā pē nereko tyweete 'ga ree. A'ere 'ā nepepouri futari 'ga rerowiar awi rai'i. ³³ Amumē 'ā 'ga rerowiare'ema 'gā pē kurapa kypyre'emete agawewi rai'i. A'etea 'ā pēnuag etee futat 'gā pejereko tywera upe rai'i. Amumē 'gā 'ā pējekoty'aawa 'gā nereko kypyre'emete agawewi rai'i. 'Gā nereko tywera resakawe 'ā pēē pejejatykau pejejekoty'aawamū 'gā nee rai'i. A'eramū 'ā 'gā pē nereko kypyre'emete 'gā neewe futat rai'i. ³⁴ Amumera 'gā 'gā imonou imunepa moromunepawa pype rai'i. A'e 'gā nee 'ā pēē pejemuaēma rai'i. Amumē 'gā pēkaraemā pojekau agawewi pē nui. A'etea nepēku'ipawi ee. "Janeruwarete 'ga proywera te nipo natepawi jane wi", pe'je etee nipo pejeku'iramū nan pejejerekoramū.

³⁵ Werowiar awi nepoire'emamū a'jea futat Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pē nupe. A'eramū ki pejepoire'ema futat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. ³⁶ 'Ga rerowiar awi pejepoire'em ire nipo mama'ea peapo 'ga remifutar imū. A'eramū pēē pejepoire'ema 'ga rerowiar awi. Mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat pejemogyau 'ga rerowiaa a'jea futat. A'eramū 'ga anure mama'e monou pē nupe u'eawer imū etee futat.

³⁷ Ymā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue:
 “Naanure rūi futat nipo 'ut ma'e 'ga ruri.

Kamēsīete futat nipo 'ga ruri.

³⁸ Jeremifutar imū mama'e apoara 'gā nipo ojemogypyka ajemogyau je ree.

A'eramū nipo 'gā ajemogyau je pyri nakwaparimū ete rūi futat.

A'ere je tejerowiar awi 'gā amū poir ire je najeku'i 'gā nee”,

'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'ga amū nupe rakue.

³⁹ Na'ga rerowiar awi opoit ma'eramū rūi futat jane. Nipoiri futari jane 'ga rerowiar awi. A'eramū 'ga jane monowe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jane 'ā sirowiat 'ga jarejemogyau. A'eramū nipo 'ga jane mogyau oje pyri nakwaparimū rūi futat.

11

Janeruwarete 'ga rerowiaararete 'gā

¹ Werowiaaramū Janeruwarete 'ga mama'e esage muri janee. A'eramū ki jane 'jau jarejeupe: “Arowiat je Jarejuwarete 'ga 'jau. A'eramū 'ga anure mama'e mua jee 'jau kwy”, 'jau ki jane. “Naesagi agawewi je tejeupe 'ga remimurama. A'etea je ajemogypyk 'ga ree”, 'jau ki jane jarejeupe, 'ga rerowiaa. ² 'Ga ree ojemogypykaw imū etee futat janepy 'gā je-poarukari Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga aku'iramū 'gā nee rakue. A'eramū 'ga 'jau rakue: “Je rerowiat 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā wesageramū jee”, 'jau 'ga 'gā nupe werowiaaramū rakue. ³ Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū jane jarejeapyoramū 'ga remiapofer are. “Ymā te Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue. Ywy, ywak, kwat, jay, jaytata. Mīmera 'ga iapou rakue. Oje'eg imū etee futat 'ga iapou. Esagipyre'ema futat 'ga wapo. 'Agamū 'ā jane esaka 'ga remiapofera. Oje'eg imū etee futat 'ga iapou rakue” 'ea 'ā jane erowiaa jarejemogyau.

⁴ Apeu 'ga nanē 'ā rakue nū, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga aku'iramū ojeupe Apeu 'ga remimurer are rakue. A'ere Apeu 'ga reki'yra 'ga, Kaī 'ga nuerowiari Jarejuwarete 'ga. A'eramū Janeruwarete 'ga aku'ie'emamū ojeupe Kaī 'ga remimurer are. Ojee Apeu 'ga jemogypygamū Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: “Apeu 'ga pa je rerowiat ra'e. A'eramū 'ga wesageramū jee”, 'jau 'ga ojeupe. Ymā agawewi 'ā Apeu 'ga manūi rakue. A'etea jane 'ā 'ga rekwawera sikwaap. Apeu 'ga werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. A'eramū ki jane 'ga 'jawerimū etee futat jarejemogyau.

⁵ Enoki 'ga nanē 'ā rakue nū, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue nū. Namanūi futari Enoki 'ga rakue. Werowiaaramū Janeruwarete 'ga 'ga rerawau erojeupia rakue. 'Ga pyriwarera 'gā Enoki 'ga rekaa numiamū. A'ere 'gā nuesagi 'ga. Janeruwarete 'ga 'ga omojeupit imonou oje pyri. Ywag ipe ojeupire'ewe Enoki 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga aku'iramū 'ga ree rakue. A'e are Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe rakue.

⁶ Niku'ia'uweri Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gā nee. Maran sipo ajee jane 'ga muorywi, “Janeruwarete 'ga ako” 'e rerowiare'em ire? Nimuorywa'uweri jane 'ga “ako 'ga” 'e rerowiare'em ire. “Janeruwarete 'ga ako” 'e rerowiaaramū janeporokwaawiweramū 'ga ree. “Ojee iporokwaawiwet ma'e 'gā nupe Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi” 'e rerowiaaramū jane janeporokwaawiweramū 'ga ree.

⁷ Nue 'ga nanē 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega renupara rakue nū. “Anure nipo je amana monoi ywy pe tejerowiare'ema 'gā momapa. A'eramū pēē yaru apou 'y awi pejeje jagawamū”, ojeupe Jarejuwarete 'ga 'eramū Nue 'ga 'ga rerowiaa rakue, yara apou 'ga je'eg imū etee futat rakue. Amana kyre'ema uwe Nue 'ga yara apou erekou. A'eramū 'ga, wa'yra 'gā netee futat amanūme'em rakue. Nue 'ga ra'yra 'gā etee Jarejuwarete 'ga je'ega renupa 'uwa 'ga pyri rakue. A'eramū 'gā etee futat oje jega yara pype. 'Gā nesea Jarejuwarete 'ga rerowiara resaukaa amumera 'gā nupe. Amumera 'gā nuerowiar Nue 'ga je'ega, ojeupe Nue 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'uramū. A'eramū 'ya 'gā apisau. Werowiaaramū Janeruwarete 'ga 'jau Nue 'ga upe: “Je rerowiar ape. A'eramū ene ejesageramū jee”, 'jau Janeruwarete 'ga Nue 'ga upe rakue.

⁸ Abraão 'ga nanē rakue nū, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramū 'ga 'ga je'ega renupa ojeupe 'ga je'egamū rakue, “Ekwap 'aw awi. Taesaukat ywy pe enee 'jau”, ojeupe 'eramū rakue. “Anure nipo je ene upe tejemiesaukarera monopawi katu katu ene upe enejuapyrera 'gā neewe futat. Enema'e katu katua futat nipo poa”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. Nokwaawi agawewi futat Abraão 'ga awawa. A'etea 'ga oo ojeupe Jarejuwarete 'ga 'eawer imū etee futat. ⁹ Jarejuwarete 'ga rerowiaaw imū etee futat Abraão 'ga awau owaēma “tamono 'awa ywya ene upe” 'jawa upe rakue. Tekotee 'gā ywy pe 'ga rekoī. Nuapoi 'ga 'ogaretea. Taityoga pype etee 'gā nekoi rakue. Wata 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā akou taityoga pype etee futat. 'Ga juapyrera 'gā, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mīmera 'gā nanē ajemogy

taityoga pype etee. 'Gã nupe nanê Janeruwarete 'ga 'i nû: "Tamono 'awa ywya pê nupe 'jau, pênekawamû 'jau", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. A'etea 'gã nanê taityoga pype etee ako. ¹⁰ Abraão 'ga 'ogarete apowe'em rakue. "Amunawaretea Janeruwarete 'ga wapo ywag ipe. Wemifutar imû etee futat 'ga iapoî. Nateepawa'uweri 'ga 'wyraretea. A'eramû je tejekoweramû 'ga 'wyrarete pype", 'jau Abraão 'ga ojeupe rakue.

¹¹ Abraão 'ga remireko êê, Sara êê wa'yre'emamû rakue. Abraão 'ga oymanamû akou. A'ere 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiari, "Anure nipo je kunumî mû muri pê nupe" 'e rerowiaa 'ga akou. A'eramû Janeruwarete 'ga 'ga ra'yra pyygukaa 'ga remireko êê upe. Owaiwî pype futat êê omena 'ga ra'yra pyyka. ¹² Abraão 'ga nanê oymanamû nû. A'etea 'ga aja'yrapy êê pype. Majepei tee agawewi Abraão 'ga rakue. A'etea kwaiwete 'ga juapyrera 'gã. Jaytata pytuna 'jawe 'ga juapyrera pytuna. 'Yisigeau pytuna 'jawe nanê 'ga juapyrera pytuna nû.

¹³ Aipo 'gã jemogyawera Jarejuwarete 'ga rerowiara wesaukat janee. Werowiat agawewi futat 'gã Jarejuwarete 'ga rakue. A'etea 'ga nomonoî mama'ea 'gã nupe u'eawer imû rakue. "Anure nipo 'ga imonoî janejuyrera 'gã nupe", 'jau etee futat 'gã worrywamû ee rakue. "Awa wywy pe jane rekoî kamêšî te. Najanerupawarete rûi 'awa ywya", 'jau 'gã nakue. ¹⁴ A'eramû jane 'jau "aipo 'jara 'gã oo wupawarete pe futat", 'jau jane 'gã nupe. ¹⁵ Nijewyriweri 'gã wupawera upe. Ojewyriwer ire amunipo 'ã 'gã jewyri wupaw ymanera pype. Nakwaparimû ete rûi peu jarejemogyau", 'jau 'gã nakue. Nijewyriweri 'gã wupawer ipe. A'eramû Janeruwarete 'ga ojerowiaa 'gã nee. 'Ga futat 'gã nupawa wapo ywag ipe 'gã nupe rakue. A'eramû jane "ojerowiat 'ga 'gã nee rakue" 'e kwaapa.

¹⁷⁻¹⁸ Abraão 'ga werowiat 'a'jea futat Jarejuwarete 'ga rakue. A'eramû 'ga ojemogyppyka 'ga ree rakue. A'eramû 'ga 'ga je'ega renupa, "Eja'yra 'ga eroo iapyau jee" ojeupe 'ga 'eramû rakue. Ymã te Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Tamomytun enejuapyrera 'gã enee 'jau. Isaki 'ga 'ã enera'yra. A'eramû je 'ga juapyrera 'gã momytuna enee", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramû Abraão 'ga 'ga rerowiaa. Naeapyoî agawewi 'ga Jarejuwarete 'ga remiaporam are. A'etea 'ga 'ga je'ega wenup, wa'yra 'ga rerawau iapyauramet 'ga upe numiamû. ¹⁹ Ikwaapara 'jawe 'ga wea'aramû: "Ga rapy re nipo Janeruwarete 'ga 'ga moferawî nû", 'jau nipo 'ga rakue. A'eramû 'ga weawyrû'e'emamû futat wa'yra 'ga rerawau iapyauramet rakue. A'eramû Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue nû: "Erejuka awi eja'yra 'ga. A'jea futat je rerowiar ape ra'e", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'eramû 'ga karupa'mî resaukaa 'ga upe rakue. A'eramû 'ga karupa'mî jukau iapyau 'ga upe rakue. A'eramû Isaki 'ga akou imoferawipyryra 'jawewaramû Abraão 'ga upe rakue.

²⁰ Isaki 'ga nanê Jarejuwarete 'ga rerowiaa nû. A'eramû 'ga 'jau wa'yra 'gã nupe rakue. Jako 'ga upe, Esau 'ga upe. Mîmera 'gã nupe 'ga imome'wau rakue.

²¹ Jako 'ga nanê Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue nû. A'eramû 'ga, amanû ja'wyja'wywe, 'jau Jose 'ga ra'yra 'gã nupe: "Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi pê nupe jue etee futat", 'jau 'ga Jose 'ga ra'yra 'gã nupe rakue. Jako 'ga iyman gatu gatu. A'eramû 'ga opokokaw are etee futat owya. A'eramû Jako 'ga, 'gã nupe aipo 'e re, oywyra koka wãäpyramû Jarejuwarete 'ga muorypa. "Ene te 'ã eneresageay oree, ki Ku'yyp. Erejuka esage 'ã ore ree jepi", 'jau 'ga 'ga upe 'ga muorypa.

²² Jako 'ga ra'yra 'ga, Jose 'ga, nanê Jarejuwarete 'ga rerowiaa nû. A'eramû 'ga amanûme'êwe 'jau: "Anure nipo janepytuna 'gã oi ojewya jareje'wyr ipe nû, Israeu juapyrera 'gã oi û'jãu Egitu wywy awi, awau ojewya jareje'wyr ipe nû, Kanaã wywy pe nû. A'eramû ki jekagera peroo ityma peu", 'jau 'ga opytuna 'gã nupe amanûme'êwe rakue.

²³ Anure Moisesi 'ga u'aa rakue. 'Ga jara 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramû 'gã 'ga mima 'ga rerekou muappra jay magwapa. "Esage janera'yra 'ga", 'jau 'gã ajaupe. A'eramû 'gã o'wryriara 'ga je'ega renupe'ema, "Pejuka pejeja'yra kûima'ea", 'ga 'e renupe'ema. Okyjawe'em futat 'gã 'ga je'ega renupe'ema.

²⁴ Moisesi 'ga nanê Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. Egitu wywy pewara 'gã 'wryriara 'ga ra'yra êê Moisesi 'ga muaranupa rakue. A'ere 'ga aranuw ire nafutari "Wryriara 'ga ra'yra êê remimuaranuwera 'ga, Moisesi 'ga" 'gã 'ea. "Wryriara 'ga ra'yra êê ra'yra 'jawe 'ga, pe'je awi jee", 'jau ete 'ga 'gã nupe rakue. ²⁵ Oje'ariweramû 'ga Jarejuwarete 'ga remiaiyuwa 'gã nee etee futat rakue. "Israeu juapyreramû futat je", 'jau ete 'ga 'gã nupe rakue. "Ene Jarejuwarete 'ga remiaiyuwamû futat ene", pe'je etee ki jee, 'jau ete 'ga 'gã nupe rakue. "Egitu wywy pewara 'gã jepytuna 'gã werekou tywet. A'eramû je 'gã 'jawe etee futat tejeroko tywera futaa", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Najeparuapoweri je mama'e tywer are. Mama'e tywera apoara 'gã iku'i ee. A'ere 'gã kamêšîete 'gã eru'arasigi. A'eramû je teparuapoweri'emamû mama'e tywer are", 'jau 'ga ojeupe. ²⁶ "Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amû muri wemiyuwa 'gã poaawamû. A'eramû je tekou 'ga remiaiyuwa 'gã pype etee futat. Tene Egitu wywy pewara 'gã je rereko tyweri 'gã pyri kwy", 'jau 'ga ojeupe

rakue. Sã'ã 'ga rerowiare'ema 'gã anure Kristu 'ga rereko tyweretea rakue. Nan futat 'gã Moisesi 'ga rereko tyweretei rakue. "Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage muri jee, je rerawau ywag ipe ojeypyri. Aipoa je afutat. Nafutari je Egitu ywy pewara 'gã karaemã. Kwaparimũwara te 'gã karaemã. A'ere Janeruwarete 'ga remimurama te nakwaparimũ warãu rũi", 'jau 'ga ojeupe rakue.

²⁷ Jarejuwarete 'ga Moisesi 'ga erowiar ywyapiau akou. A'eramũ 'ga okyjawe'em Egitu ywy pewara 'gã 'wryiara 'ga wi rakue. Amara'neramũ agawewi 'wryiara 'ga 'ga ree. A'etea 'ga nokyjei 'ga wi. A'eramũ 'ga awau Egitu ywy awi. Moisesi 'ga ojemogypyka Jarejuwarete 'ga ree. Nuesagi agawewi ae 'ga. A'ere Moisesi 'ga reko'i 'ga resakara 'jawe. Jarejuwarete 'ga ree 'ga ojemogypyg ywyapiau. A'eramũ 'ga awau Egitu ywy awi. ²⁸ Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa akou. A'eramũ 'ga karupa'mi apisaukaa Israeu juapyrera 'gã nupe, 'okwaryta mojewaka karupa'mi wy pyu. A'eramũ ae momapara Israeu juapyrera 'gã na'yr ypy apisawe'em 'gã nui, Egitu ywy pewara 'gã na'yr ypya apisiramũ. Wy pyu 'okwaryta mojewag ire 'gã karupa'mi ro'o reya i'wau. A'ere Moisesi 'ga 'jau 'gã nupe: "Na'awamũ etee rũi futat jane iapoi. Namutat nipo jane jarejeymawa apisi jarejenũ'eawer are jarejea'aawamũ", 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹ Israeu juapyrera 'gã nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. Ma'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'y pytaga mowogi 'gã nupe rakue. A'ere 'ga wwytu mua imowokawera rupi imukaga 'gã nupe rakue. A'e rupi 'gã awau oyaapa rakue. A'e rupi Egitu ywy pewara 'gã awau 'gã nakyfera rupi rakue numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã wawera pea motei 'gã nui 'y pyu rakue. A'eramũ 'ya Egitu ywy pewara 'gã a'myaa, 'gã apisaupap rakue.

³⁰ Israeu juapyrera 'gã werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. A'eramũ 'ga Jerikoa 'jawa osoma monou imuapopena 'gã nupe. Sete 'ara rupi 'gã imaman ire Janeruwarete 'ga imonou imuapopena 'gã nupe rakue.

³¹ Raape eẽ nanẽ werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. Kũjãmene'ema agawewi eẽ. A'etea eẽ werowiat Jarejuwarete 'ga, 'ga rera renupa ypy we. A'eramũ eẽ ojejukau ywy momyũara 'gã nee, 'gã mima o'wryiara 'ga wi. Opo'tawaramũ eẽ 'gã nee. A'eramũ Israeu juapyrera 'gã eẽ jukawe'em eẽ pytuna 'gã apisaw ipe.

³² Gitiãu 'ga nanẽ rakue nũ, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. Gitiãu 'ga, Paraki 'ga, Sãsãu 'ga, Jefite 'ga, Davi 'ga, Samueu 'ga, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanẽ nũ. Mĩmera 'gã werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. A'ere je namome'upawa'uweri 'gã pẽ nupe. ³³ Jarejuwarete 'ga rerowiaa 'gã ajemogyau rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã poaa mama'e apou wemifutar imũ rakue. 'Gã ywy pojekau tekotee 'gã nuramũ Janeruwarete 'ga 'gã amũ poaa 'gã mujãnukaa 'gã ywy awi, 'gã apisau. Janeruwarete 'ga 'gã amũ mogou 'wryiaramũ. A'eramũ 'gã mama'e esage apoara 'gã nerekou esage. A'ere 'gã mama'e tywera apoara 'gã nerekou tyweretei. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou 'gã amũ nupe u'eawer imũ etee futat. Jarejuwarete 'ga 'gã erowiaa ajemogyau. A'eramũ 'ga 'gã amũ apisaukare'ema 'miara upe. ³⁴ Tata upe nanẽ 'ga 'gã amũ apisaukare'ema nũ. Amumera 'gã 'ga iapisaukare'ema jyuu rerekwara 'gã nupe. Niywyrafeni agawewi futat 'gã ajemogyau. A'ere Janeruwarete 'ga te 'gã mamuakari rẽwẽjẽmi rakue. A'eramũ 'ga 'gã poaa 'gã magwawukaa 'gã nee iporomutare'ema 'gã 'arimũ. A'eramũ 'gã 'gã moka'jamukaa 'gã ywy awi. ³⁵ Amumera kũjãnamũ 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramũ 'ga, 'gã pytuna 'gã amũ manũnamũ, 'gã moferapa 'gã nupe rakue.

Kwaiwete wejue te 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiar ajemogyau rakue. Amumera 'gã 'ga rerowiare'ema 'gã inupãnupãu 'gã nerekou tyweaete, 'gã apisau. "Ga rerowiar awi pepoir ire ore naruapisi pẽe", 'jau 'gã 'gã nupe. A'ere 'gã nopoiri futari Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. "Noropoiri futari ore Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. Ojowi ore poire'emamũ 'ga ore reooi ojeypyri pẽe ore apisi re", 'jau etee futat 'gã 'gã nupe. "Ga pyri oroo re te nipo ore reko esagei", 'jau etee futat 'gã 'gã nupe, wapisie'emaue.

³⁶ Amumera 'gã 'gã erekoemãu. A'eramũ 'gã 'gã mopimopika ae mopikawa tupaama 'jawewara pyu. Amumera 'gã 'gã erawau 'gã kupyfaa itaju pyu 'gã munepa moro-munepawa pype. ³⁷ Amumera 'gã 'gã iapisau ita pyu. Amumera 'gã 'gã iapisau 'gã mowoka 'yjepana mowowokawa pyu. Amumera 'gã 'gã iapisau jyuu pyu. Amumera 'gã 'gã erokou tyweaete 'gã murukare'ema 'gã 'wyr ipe. A'eramũ 'gã ajemogyau ikaraemãe'ema 'jawe. I'wyre'ema 'jawe 'gã ajemogyau watau. Taitye'ema 'jawe 'gã ajemogyau. Karupa'mi pirera etee erajemogyau imunepa, karupana'nĩ pirera. Mĩmera etee 'gã erokou imunepa waityramũ. 'Gã pyriwara 'gã 'gã nerekou tyweaete. "Pejejuwaretea 'jawa 'ga ree te 'ã pejemogypyk pejejemogyau. A'eramũ ore pẽ nerekou tyweaete", 'jau 'gã 'gã nupe. ³⁸ Aipo 'gã ajemogyau watau amunawe'em ipe etee futat. Jũmire'eme, wwytyra rupi. Mĩmer ipe 'gã ajemogyau. Ita kwara pype, ywy kwara pype. Mĩmera pype 'gã ajemogyau. "Nepẽa'wryi pẽe", 'jau futatee 'gã 'gã nupe. A'ere Janeruwarete 'ga upe aipo 'gã esage ma'ea.

A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'gā nupe: “Nepepouri futari je rerowiar awi. A'eramū pēē pejejesageramū je upe. A'eramū je pē mua pē mogyau 'au tejepyri”, 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹Gā juejue futat Jarejuwarete 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau: “Je rerowiaara 'gā esage ma'ea futat. Nopoiri 'gā je rerowiar awi je ree iporomutare'ema 'gā wereko tywereteramū miamū”, 'jau Janeruwarete 'ga 'gā nupe.

'Gā papawe'emaue Janeruwarete 'ga 'jau 'gā nupe rakue: “Anure nipo je pē katu'okara 'ga monoi pē nupe”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'ere 'gā papawi 'ga 'ga mure'emaue rakue. A'eramū 'gā okatu'okara 'ga resake'ema rakue. A'ere 'gā jemogypygyi Jarejuwarete 'ga ree. 'Ga 'eawera 'gā erowiaa rakue. ⁴⁰Anure nipo 'ga jane rerawau jane mogyau ojepyri werowiaar ymanera 'gā neewe. Peu ojepyri jane rerawau 'ga jane katu'oka ywawuje futat janetywer awi.

12

Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea

¹ Kwaiwete ymāwarera 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiar wyyapiiau rakue. A'eramū ki jane 'ga rerowiar wyyapiiau 'gā 'jawe etee futat. Sapoit futar iki 'ga ree jarejemogypygyukare'em awi. Sā'ā ujān ma'e 'gā fuewepawe'ema ujān awi. Taity poana'mī'ia etee 'gā 'ā erekou. Taity pojjuu rereko re amunipo 'ā 'gā nujānarūi. Nan tee futat jane jarepoia jaremote'arukaaw awi. Jaremote'aawa mama'e tywer awi jarepoire'em ire nipo jane jarejemogyawe'em Jarejuwarete 'ga remifutar imū. A'eramū ki jane jarejorypawe'emamū futat jarejemogyau, ²jarejea mī'ina Jejui 'ga ree etee futat. 'Ga futat 'Uwarete 'ga rerowiarukaa jane upe rakue. 'Ga futat nipo jane rerawau 'Uwarete 'ga pyri anure. A'eramū ki jane jarejemogypygy wyyapiiau 'ga ree. Sā'ā pe apoara 'ga oa tenune pe resaukara. Nan tee futat Jejui 'ga ruri wyy pe 'Uwarete 'ga rape resaukaa janee rakue. 'Ypeywar are amanūaw ipe 'ga awawake'ema ojepyriwara 'gā 'e are rakue. “Moroka'miga 'ga futat ra'e. Sā'ā 'gā 'ga juka 'ypeywar are” 'e are 'ga awawake'ema rakue. “Gā tywera mepyawamū te je manūi 'ypeywar are. A'ere temanū re je oi tejeywa Tejuwarete 'ga pyri nū”, 'jau etee 'ga aku'iramū ee. A'eramū 'ga, amanū re, oferapa rai'i nū. A'eramū 'ga awau ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. Peu futat 'ga wapyka 'ūina 'Uwarete 'ga yse katy. “Aapopap je eneremifutara”, 'jau 'ga 'ūina 'Uwarete 'ga upe. A'eramū 'ga 'ga muapygukaa ajakwatawa katy, 'ga mī'ina 'wyyriaramū oje'jawe.

³ Pēnea'ar iki 'ga ree. 'Ga rerowiare'ema 'gā 'ā wereko tywerete agawewi Jejui 'ga rakue. A'etea 'ā 'ga nopoiri futari 'Uwarete 'ga remifutara apo awi rakue. A'eramū ki pēē pejejea'aramū 'ga ree. 'Ga ree pejejea'ar ire nipo pēē pejejorypawe'emamū 'ga rerowiare'ema 'gā pejereko tyweramū. A'eramū nipo pejepoire'ema 'ga rerowiar awi. ⁴ Jejui 'ga 'ā ia'wyr'e'ema 'gā ijukau rakue. 'Ga rerowiaara 'gā amū nanē nipo 'gā iapisau nū. A'ere 'gā nepē apisi we, “pepoit pejetywer awi” ojeupe pēē 'eramū. ⁵ Pemoka'jam sipo pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera? Pē maku'iauwamū 'ga 'jau wa'yramū pē nupe: “Peje'eganuw iki Jarejuwarete 'ga pejejeupe 'ga je'eg ywyrrafe'nīnamū.

Pēku'ipap kasi pejejeupe 'ga je'eg are ne.

⁶ Wemifutaramū 'ga pē mu'akwaawi mama'e apo are.

Sā'ā kunumīa mama'e tywera apoa.

A'e are 'ā tuwa 'ga kunumī atūina tāmējē mama'e tywera apo awi.

Nan tee futat Janeruwarete 'ga wa'yra 'gā mosī tāmējē 'gā nemiapo tywer awi”,

'jau 'ga amū ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁷ A'eramū ki pejejemouaga etee futat. Oje'ega pēē enuwe'emamū nipo 'ga mama'eay resaukari pē nupe, pējemogy esage are pē mu'jawamū. A'eramū ki pēē pejejuagamū jupe. Namu'akwaawi 'ga wa'yre'ema 'gā 'gā jemogy esage are. Sā'ā ae wa'yra etee imu'akwaawa 'gā jemogy esage are. Nan tee futat Janeruwarete 'ga wa'yramū etee jane mu'akwaapa janejemogy esage are. ⁸ Jareja'yre'ema 'gā jane nimu'akwaawi 'gā jemogy esage are. Nan tee futat Janeruwarete 'ga namu'akwaawi wa'yre'ema 'gā. Pejemogy esage are 'ga pejemu'akwaawe'em ire amunipo 'ā pēē na'ga ra'yra rūi. Wa'yra 'gā etee te 'ga amu'akwaap wemifutar are.

⁹ Jaremu'akwaaw ire jane 'ā jarejuwa 'gā je'ega renupa jarejemogyau. Jarejuwarete 'ga je'ega taetu ki sienup. Oje'ega renuw ire 'ga jane rerooi ojepyri anure. ¹⁰ Sā'ā janewuja'ia we futat janeruwa 'gā jane mu'akwaawa janejemogy esage are wemifutar imū etee futat. Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane mu'akwaawi janejemogy esage are. “Teje'jawe je 'gā mogyi”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū nipo jane jarejemogyau 'ga 'jawe futat. ¹¹ Janeremiapo tywer are 'ga jaremu'akwaaw ire jare'arasigamū jarejemogyau ee. Jareku'ie'emamū nia'wyrī rēwējēmī janee. A'ere 'gā neapyoramū ee Jarejuwarete 'ga remimu'akwaawera 'gā ajemogyau esage. Opy'ata'waramū nanē nipo 'ga ajemogyau.

'Gā mu'akwaapawet

¹² A'eramū ki pēē pejemogyppyg wypyapiau Jarejuwarete 'ga ree, pejeku'iramū 'ga ree.
¹³ Pejemogy esage ki Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū 'ga rerowiaraira para 'gā amū pē nesaka, ojemu'akwaapa 'ga rerowiar are pēē 'jawe.

¹⁴ Pēpy'ata'wa pēē pejemogyau pejejaupe. Pejemogy esage ki pejejopype. Jarejuwarete 'ga remifutar imū pejemogy esage'em ire nipo pēē pejewawe'em 'ga pyri anure. A'eramū ki pēē pejemogyau esage 'ga remifutar imū.

¹⁵ Pejomomoirukat kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. Pejejuka esage ki pejejuee. Ka'a rowa 'jawe kasi pejemogy ne. Sā'ā ka'a rowa kumi mote'ara etee ipype ae imono re. Nan kasi pejemogy ne. Jarejuwarete 'ga pēē mū erowiar wypyapie'em ire nipo pēē 'ga rerowiarukare'ema 'gā amū nupe.

¹⁶ Pejopoar iki mama'e tywera apoe'em are. Kūima'e 'ga nipo akou kūjā mū ree. A'eramū ki pēē 'ga mu'akwaapa ee. Kūjā ēē mū nipo akou omene'em are. A'eramū pēē ēē mu'akwaapa ee. Mama'e tywera kasi peapoukat pejejaupe ne. Esau 'ga 'jawerimū nanē kasi pejemogy ne. U'ar ppy ma'e 'ga poromū rakue. A'eramū 'ga 'uwa 'ga manū re akouramet 'uwa 'ga rekwawer ipe rakue. A'ere 'ga kumana pyu 'ga jemojopy'ruī wewirera 'ga upe. A'eramū 'ga rewirera 'ga akou u'ar ppy ma'e 'jawe 'ga py'rau rakue. Jarejuwarete 'ga Esau 'ga ipojeupe'ema rakue. Ojeupe Jarejuwarete 'ga remimuramer are 'ga ojemogyppyke'ema. A'eramū 'ga ojemojopy'rau kumana are. ¹⁷ Anure Esau 'ga u'arasigamū omojopy'ruawer are numiamū. A'ere 'ga ruwa 'ga 'ga ma'eramera monoi 'ga rewirera 'ga upe rakue. "Jarejuwarete 'ga upe eje'ega emono je ree", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe numiamū. A'ere 'ga ruwa 'ga nomonoi oje'ega Jarejuwarete 'ga upe 'ga ree. A'eramū Esau 'ga ajaa'wau ee. Kumana are omojopy'ruawera 'ga 'uwa 'ga imojopy'rawarūme'em 'ga upe.

¹⁸ Jareypy 'gā 'jawe kasi pēē ne. Ymā janeypy 'gā, Israeu utepyrera 'gā owaēma wemiesaga upe rakue, Sinai 'jawa wyytyra upe rakue. A'ere 'gā kyjei etee jui rakue. Tata 'ua 'upa wyytyra 'arimū. 'Ara oyyytunaiwamū 'gā nupe. Wyyruua 'ua 'gā nupe. ¹⁹ Jumi'auu py 'jawewara 'gā enupa. A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā 'jau rakue: "Ereje'eg awi oree, ki Ku'jyp", 'jau 'gā 'ga upe rakue. ²⁰ Nafutari 'gā 'ga 'eawera, "Pewyk kasi wyytyr are ne. Ee 'gā amū wygamū ki pejuka tāmējē 'ga ita pyu. Wyra ee iwyyg ire miamū pēē ijukau ita pyu" 'ga 'e are 'gā oporenuwiwē'emamū. A'eramū 'gā 'jau Jarejuwarete 'ga upe: "Ereje'eg awi oree, ki Ku'jyp", 'jau 'gā 'ga upe. ²¹ Mama'e pojya Janeruwarete 'ga esaukaa 'gā nupe rakue. Esakawe Israeu janupyrera 'gā okyjan ajemogyau. Wyytyt, tata, ppytunai, wyyruu, jumi'a py 'jawewat, Janeruwarete 'ga je'eg. Mīmera 'gā moyyita 'gā mogyau rakue. Moisesi 'ga miamū futat oyyita jui rakue. Nan ymā Janeruwarete 'ga je'egi 'gā nupe rakue, Sinai 'jawa upe 'gā waēmamū rakue.

²² A'ere jane Jejui 'ga rerowiaaramū Jarejuwarete 'ga rupawa pype oseayay ma'e 'jawe tāmējē jane porogytai 'ga upe. Jarejuwarete 'ga rupawa upe jane 'jau Siāo 'jau. A'eramū jane Siāo 'jawa wyytyra upe owaēmamay ma'e 'jawe tāmējē. Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe jarewau, Okoeteete ma'e 'ga 'wyrarete pe. Jerusarega 'jawewar ipe jarewau, ywag ipe 'up ma'e pe. Peu futat kwaiwete ywagipewara 'gā jemogyi. Aku'iramū 'gā ajemogyau. ²³ Peu futat Janeruwarete 'ga remiayuw ymanera 'gā ajemogyau. Jejui 'ga rerowiaaramū janerera 'upa ojekwasiaa Jarejuwarete 'ga ka'aran are, ywag ipe 'up ma'e are. A'eramū nipo jane jareje'aa pāwē etee futat 'ga rerowiaar ymanera 'gā nee. Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogyau jareporogyta' 'ga upe. Anure nipo 'ga jane majatykau wowase najuejue etee futat. A'eramū nipo 'ga jane mepyau janeremiapofer are. Mama'e esage apoara 'gā 'ga imepyau 'gā nemiapo esage are. Mama'e tywera apoara 'gā nanē nipo 'ga imepyau 'gā nemiapo tywer are, 'gā nipo 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Ymāwarera 'gā amū nipo mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā katu'okapap 'gā manūnamū. 'Gā nee nanē nipo jarejetyatkau nū. ²⁴ Jejui 'ga ree taetu nipo jareje'aa pāwēūjē etee futat. 'Ga ree Janeruwarete 'ga oje'eg yau mua janee. Ymāwarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga 'jau rakue: "Teje'ega renupara 'gā etee je amogy tejemiayuwamū", 'jau 'ga rakue. "Jeje'ega renupare'ema 'gā ki wyra tueroo mainana 'ga upe. A'eramū 'ga ijukau wy monykya wyra rapyaw are. A'eramū 'ga iapyyau 'gā tywera mepyau jee", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'ere 'ga 'awamū oje'eg yau muri janee. "Jera'yra 'ga amanū pētywera mepyau jee. A'eramū je pē mogyau tejemiayuwamū, teja'yra 'ga pēē erowiarāmū", 'jau 'ga janee. Jejui 'ga jukaaw ipe 'gā 'ga ry reko'woka janee. A'e are Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, wa'yra 'ga rerowiaaramū.

Ymā Kai 'ga wewirera 'ga jukau rakue, Apeu 'ga jukau rakue. A'eramū 'ga ry jeko'woka wyyu rakue. A'e resaka Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Wewirera 'ga Kai 'ga ajuka. A'eramū je Kai 'ga rerekou tywea 'ga ree 'awamū", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'ere 'ga wa'yra 'ga rereko tywerukari 'gā nupe jane ree. A'eramū 'ga 'ga jukaukaa 'gā nupe janetywera mepyawamū. "Teja'yra 'ga je amono wyy pe 'gā tywera mepyawamū. A'eramū je 'ga rerowiaara 'gā

nerekou tywere'em 'gā tywer are", 'jau 'ga rakue. A'eramū jane 'jau jupe: "Esage futat Jarejuwarete 'ga remiapoā", 'jau jane jupe.

²⁵ A'eramū ki pēē Jarejuwarete 'ga je'ega renupa. Iapyae'ema 'jawe kasi pejemogy ne. Ymā Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ui agawewi janepyy 'gā nupe rakue. A'etea 'gā 'ga je'ega renupare'ema 'jawe etee ajemogy rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete oje'ega renuwe'emamū rakue. 'Awamū 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi janee nū. A'eramū nipo 'ga oje'ega jane enuwe'emamū jane rerekou tyweaete ymāwarera 'gā apyraapa. ²⁶ Moisesi 'ga upe oje'egaw ipe Janeruwarete 'ga ywy moyyita rakue. A'ere 'ga 'awamū 'ga 'i janee: "Anure nipo je ywy moyyju'jawi nū. A'ea te nipo ywaga reewe oyyi", 'jau 'ga janee. ²⁷ A'eramū "oyyi ma'ea teepap ma'erama futat", 'jau 'ga janee. A'eramū jane jarejeapyoramū 'ga remiaporam are. A'ere 'ga remiaporera oyyi ma'ea teepap ma'erama futat. A'eramū iyyje'ema nateepap ma'erama rūi futat. ²⁸ A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa. Anure 'ga reni 'wyriarareteramū janee. Nateepawi futari 'ga 'wyriarareteramū jane upe 'ūi re. Jane nanē nipo 'ga jane mogyau 'wyriaramū ojeypyri. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee. 'Ga pojeupa jarejemogyau. A'eramū 'ga wemifutar imū jane mama'e apo re aku'iramū akou jane ree. ²⁹ A'eramū ki jane 'ga mamara'neukare'ema jarejee. Tata 'jawe Janeruwarete 'ga. Sā'ā tata mama'e mateepawa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'ema 'gā momawi. A'eramū ki pejekiyaau mama'e tywera apo awi.

13

Simaku'i Jarejuwarete 'ga jarejee

¹ Pēporomutat ki pejejee pejemogyau. Kristu 'ga 'ā pēē erowiaa najuejue etee futat. A'eramū pēē pejemogyau pejejopytuna 'jawewaramū futat. A'eramū ki pēē pejepota'wa esageramū pejejee. ² Pejemiesage'ema 'gā miamū pēē imua pejeje'wyr ipe. Pejejujukau esage 'gā nee. Maranamū nipo pēnemiesage'ema 'ga nakūima'e arūi. Ywagipewara 'gā nipo. Sā'ā ymā 'gā amū ywagipewara 'gā amū mura oje'wyr ipe rakue. Nokwaawi agawewi 'gā 'gā nakue. A'eramū ki pēē nanē pejemiesage'ema 'gā mua pejeje'wyr ipe pejejeupe 'gā waēmamū. ³ Moromunepawa pypewara 'gā nee nanē pejejea'aramū nū. Pēē nanē amunipo 'ā moromunepawa pype peje'ama. Pēnea'at mama'e esagea pejejeupe 'gā lapo are. A'eramū ki pēē mama'e esage apou 'gā nupe.

Ereko tyweripyra 'gā nee nanē pejejea'aramū pejemogyau nū. Mama'e esagea ki peapo 'gā nupe. Pejereko tyweramū nipo pēē nanē 'gā nemiapo esagea pefutat nū. A'eramū ki pēē mama'e esage apou 'gā nupe.

⁴ Pēnemirekoa esage futat. Kūjānamū pēmenara nanē esage futat nū. A'eramū pēē pejejemireko re pejekou pejejemireko are etee futat. Kūjānamū pejemenar ire nanē pejekou pejemen are etee futat. Ojeteewaramū nanē pēē pejekowe'em 'gā amū nee nū. Kasi a'e pe anure Janeruwarete 'ga pē nereko tywer ine.

⁵ Pejeka'aranūū kwaja upe nanē pejejemote'arukare'ema nū. Pejekēkōējamū pejejemirereko mama'e are etee futat. "Napoiri futari je pē nui. Najepe'ai nanē je pē nui nū", 'jau Janeruwarete 'ga janee. ⁶ A'eramū ki jane jarekyjawe'em.

"Jarejararete 'ga je poat.

A'eramū je tekyjawe'em tejereko tyweara 'gā nui.

Je ree 'ga jejuka re maran 'ga amū je rereko tyweretei nū",

'jau je tejee. A'eramū je tekyjawe'em.

⁷ Pejejea'aramū peje'wyriar ppy 'gā nee. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gā 'ā omome'u pē nupe rai'i. A'eramū ki pejejea'aramū 'gā nee. 'Gā neko esageawer are pejejea'aramū pejemogyau. Amanūme'ēwe 'gā ojemogypyg ywyapiau Jarejuwarete 'ga ree rai'i. A'eramū ki pēē pejemogypyka 'ga ree 'gā 'jawerimū. ⁸ Jejui Kristu 'ga ojesowo'gōke'ema futat. A'efer ipe etee futat 'ga rekoī. Nojesowo'gōgi futari 'ga. ⁹ Perowiat kasi mama'e amuteea ne. 'Gā amū nipo 'gā mu'jau mama'e sigaty ere, i'upyre'em are. "Peje'gu ki i'upyre'em awi", 'jau nipo 'gā 'gā nupe. A'ere 'gā nemimu'efera napē muesagei Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga mome'ua etee futar iki perowiat. 'Ga mome'ua te jane muesage Jarejuwarete 'ga upe, 'ga rerowiaaramū.

¹⁰ Ymāwareramū ojeupe judeuramū jane jarejeymawa rerooramū mainana 'gā miaro'o ape 'ui futari rakue. A'ere nanarūi 'awamū. Jejui 'ga ako amanūmū janetywera mepy-pawamū ai'i. A'eramū ae Jejui 'ga rerowiaaramū weymawa rerawau'jape'ema mainana 'gā nupe. Jejui 'ga rerowiaaramū ae 'ga muorywi otywera moiawer are. A'eramū ki jane jarejeateeramū ymāwarer awi. Ymāwarer awi jarejeatee'emamū jane poiri futari Jejui 'ga rerowiar awi.

¹¹ Mainana 'wyriararete 'ga wyra wy rerawau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe, 'ga rupawarete pype imonykya 'ga upe 'gã tywera mepyau. A'ere 'gã wyra reumera rerawau enuëma amunaw awi. Amunawa atykupe katy 'gã erawau iapyau rakue. ¹² Nan tee futat Jejuu 'ga nanë amanüme'em amunawa pype rakue. 'Ga juka enune 'gã 'ga rerooi enuëma amunaw awi. Peu futat 'gã 'ga kutuka 'ga monou imu'ama 'ypejwar are. Peu futat 'ga amanümü janetywera mepyawamü rakue. 'Ga kutugamü 'ga ry ojeko'woka 'ga wi rakue. Aiporamü futat 'ga owy reko'wogukaa janetywer awi jane pireitawamü.

¹³ Jejuu 'ga jukaara 'gã nopoiri futari ymãwarer awi. "Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner imü etee futat jane mama'e apoi", 'jau 'gã ajaupe. A'eramü 'gã Jejuu 'ga rerawau enuëma amunaw awi, 'ga rerekou tyweaete 'ga rerekoemã pype 'gã 'ga jukau. A'eramü ki jane jarepoia ymãwarer awi. Jejuu 'ga rerowiar awi kasi sapoir ine. 'Ga 'jawe futat nipo 'gã jane rereko tyweretei 'ga rerowiar are. 'Ga 'jawe futat nipo 'gã jane pe'au ojewi. Tene ki 'gã jane rereko tyweri. Tene 'gã jane pe'ai ojewi. A'ere kasi pepoit futat 'ga rerowiar awi ne. 'Ga ree 'gã jarejereko tyweramü jane jarejuagamü 'ga 'jowerimü etee futat. ¹⁴ Anure nipo 'auwara janerupawa ateepawamü. A'eramü jane jarepoweramü ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Peu jane oi nakwaparimü ete rüi jarejemogyau. Peuwara janerupawa nateepawi futari. ¹⁵ A'eramü ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee. Jejuu Kristu 'ga jane erowiaa jarejemogyau. A'eramü 'ga jane katu'oka jane mogyau wemiayuwamü. A'eramü jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee. Judeu 'gã 'ã weymawa jukau iapyau Jarejuwarete 'ga muorypawamü rakue. A'ere jane nanarüi 'ga muorywi. Jareje'eg imü te jane 'ga muorywi. "Ene 'ã ore'wyriararetea. Eja'yra 'ga erejukaukat 'gã nupe, oreytwera mepyawamü. A'eramü ore ene muorypa ee", 'jau ki jane 'ga upe, 'ga muorypa ee. ¹⁶ Jarejuee jarejuka esage re nanë jane 'ga muorypa jarejemogyau nü. Jarejopoaramü nanë jane 'ga muorypa ee nü. A'eramü ki pejeipoire'ema pejejuee pejeporomutar awi.

¹⁷ Pë'wyriara 'gã 'ã ojejuka esage pë nee, pë mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are. A'eramü ki pëë 'gã je'ega renupa te. Mama'ea pëë iapou pejejeupe 'ga 'eawer imü etee. Anure nipo 'gã pë nee opota'waawera mome'ui Jarejuwarete 'ga upe. A'e are 'gã opota'wa esageramü pë nee. A'eramü ki pëë 'gã je'ega renupa. Oje'ega pëë enuw ire 'gã mama'e apoi wekõëjamü. Kasi 'gã oje'ega renuwe'emamü 'gã 'arasigamü akou pë nee ne. A'eramü nipo pëë nanë peje'arasigamü pejejemogyau nü. Janeruwarete 'ga nipo pë nerekou tyweaete ee. A'eramü nipo pëë peje'arasigamü pejejemogyau.

¹⁸ Pejeje'ega ki pemono Jarejuwarete 'ga upe je ree pejeojere'emamü. 'Ga remifutar imü etee futat 'ã jeparuapoweramü mama'e are. A'eramü je tepy'a'wyre'emamü tekou tejemiapofere are. ¹⁹ Awamü je 'i pë nupe: Pejeje'ega ki pemono Jarejuwarete 'ga upe je ree. "Emurukat 'ga oree", 'jau ki pëë 'ga upe je ree. A'eramü nipo 'ga je monou pë pyri kamësiete.

²⁰ Sã'ã karupa'mi are omaenun ma'e 'gã maenun esagea karupa'mi are. Nan tee futat Janeararete 'ga, Jejuu 'ga maenun esagei wemiayuw are. Jane ree 'ga jejukaukari 'gã nupe, owy reko'wogukari 'gã nupe. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga 'ga moferawi rai'i nü. A'eramü Janeruwarete 'ga Jejuu 'ga jane erowiaramü janetywera moia jane wi. "Teja'yra 'ga manü re je 'ga rerowiaara 'gã katu'ogi, 'gã tywera moia 'gã nui, 'gã mogyau tejemiayuwamü", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. Aipoa 'ga je'eg yaua futat. Jejuu 'ga moferapara 'ga jane mopy'ata'wara. ²¹ 'Ga upe je teje'ega monoi pë nee. "Mama'e esage apoara 'gã nupe emono 'gã nemifutara. A'eramü 'gã mama'e esage etee iapou eneremifutar imü. 'Gã poarukaa Jejuu Kristu 'ga upe. Jejuu 'ga opoaramü nipo 'gã mama'e apoi eneremifutar imü etee futat. A'eramü nipo ene eku'iramü 'gã nee", 'jau je 'ga upe pë nee. A'eramü ki jane Jejuu Kristu 'ga muorypa jareojere'emamü, 'jau je pë nupe.

²² Pëë jerewirera 'jawe jee. Kujãmeramü pëë pejejemogyau jerenyra 'jawe jee. A'eramü je teje'ega kwasiaa ka'aran are pë maku'iawamü. Natuwigyuu rüi je ikwasari pë nupe. Ka'aran kwasia'ria te je aapo imonou pë nupe. A'eramü ki pëë jeje'ega renupa.

²³ Timoteo 'ga Jejuu 'ga werowiat jane 'jawe. A'eramü 'ga akou janerewirera 'jawe jannee. A'eramü je 'ga mome'wau pë nupe. 'Awamue 'gã 'ga renuëma moromunepaw awi rai'i. Teoe'emauwe 'ga rur ire nipo je 'ga rerooi tejeupi pë pyri.

²⁴ Teje'ega je amono Jejuu 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã nupe, 'gã futaa. Jarejuwarete 'ga remiayuwaa 'gã nupe najuejue etee futat je teje'ega monoi 'gã futaa. Itari ywy awi janerewirera 'ga amü nuri rakue. 'Gã nanë oje'ega monou pë nupe, pë futaa nü.

²⁵ Jarejuwarete 'ga resagea pë nerekoa je afutat.

Kweramü etee jeje'ega.

Tiago

Tiago 'ga 'awa ka'arana kwasiaa imonou Jarejuwarete 'ga remiayua 'gā nupe, okwasi'o ma'e 'gā nupe. Tiago 'ga Jejui 'ga rewirera. (Maku 6.3) 'Ga feraw ire Tiago 'ga Jejui 'ga rerowiaa. A'eramū 'ga 'ūina 'wyrriaramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe, Jerusareg ipewara 'gā nupe. (Atos 21.18)

Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiaara 'gā nerekou tyweaete rakue. A'eramū 'gā awau oka'ama Jerusareg awi. Okwasi'wau 'gā awau kwe pe. A'eramū Tiago 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gā nupe. Na'ga etee rūi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou okwasi'o ma'e 'gā nupe rakue.

¹ Je Tiagoramū ka'aran akwasiat pē nupe. Je 'ā Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea. Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga porowyky apoaramū nanē je 'ā nū. A'eramū je ka'arana monou ikwasiaa pē nupe Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū. Kwe pe okwasi'o ma'eramū pē nupe je ka'arana kwasiari imonou. Jaruete te pejemogy? a'e je pē nupe. Jerewirera 'jawe pejemogy jee, kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe 'jau.

Sirowiat Jarejuwarete 'ga

² Pejejeupe mama'eay jesaukaramū kasi pē'arasig pejejemogyau ne. Janeruwarete 'ga mama'eaya pē nupe ijeapoa okwaap. A'eramū pēē pejeku'iramū etee pejejemogyau pejejemogyau etee Jarejuwarete 'ga ree. ³ "A'jea futat sipo 'gā jemogypygyi je ree?" e'i te 'ga, mīnamū mama'eay resaukaa ae upe. A'eramū pēē pejejemogyau etee futat 'ga ree. Ojee pē mojemogypygyaukaawamū te 'ga mama'eay resaukari pē nupe. ⁴ A'eramū pēē pejejemogyau etee futat pejejemogyau 'ga ree pejejere'emamū futat. Nanuara tee Janeruwarete 'ga afutat. Ojee pejemogypygy awi peojere'ema te 'ga afutat. Ojee ae ojemogypygamū 'ga ae mu'akwaawi mama'e are. A'eramū ae ajemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū mama'e tywera otywe'emamū ae pype. Nanuara tee Janeruwarete 'ga afutat. ⁵ Jarejuwarete 'ga remifutar are pejejeapyo'e'emamū pejeje'ega 'ga upe: "Ku'jyp. Nakwaawi ete je. Najereapyo'i ete je eneremifutar are. A'eramū ene je mueapyou jereko esage are", 'jau ki pēē 'ga upe. A'eramū 'ga pē mu'akwaapa ee. Nije'eg wyrafena'uweri 'ga janee. Naoje'eg wyrafen imū rūi 'ga jane mu'ei ojeupe ae je'egamū.

⁶⁻⁸ A'eramū pēē "je mu'akwaaw ape" 'ga upe 'e re pejejemogyau etee 'ga ree. "Maran sipo 'ga je mu'akwaawi 'wei", pe'je kasi ne. Aipo 'jaramū ae 'y 'jawe. Sā'ā ywytua 'y pya ko katy. A'eramū 'ā 'y ryjuapi rerawau kwe katy. A'ere 'ā ipyau kwe katy nū. A'eramū 'ā erua ko katy nū. Nan ae Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū. Werowiare'emamū 'ga, "mama'e mū emut jee", ojeupe pēē 'eramū, 'ga namura'uweri pē nupe ojeupe pēnemienūjā. A'eramū pēē, "mama'e mū emut jee", 'ga upe 'jau, 'ga ree etee futat pejejemogyau pejejemogyau. A'eramū te 'ga iapoi pē nupe, a'jea futat ojee pejemogypygamū.

Janeku'i jane Jarejuwarete 'ga ree

⁹ Jarejuwarete 'ga ree ojemogypygy ma'e 'gā aku'iramū ajemogyau. Nitywi agawewi futat 'gā mama'ea. A'etea 'gā iku'iete futat ajemogyau. "Ku'jywa 'ga te nā'ā Jeruwaretea re'ā", 'jau ete 'gā ajemogyau. Okaraemā kwai re taetu amusipo 'ā 'gā ku'iramū okaraemā are etee? Naani. Jarejuwarete 'ga ree etee 'gā ku'ireteramū. ¹⁰⁻¹¹ Amumera 'gā nipo Janeruwarete 'ga rerowiaara 'gā okaraemā kwajamū. A'eramū sipo aipo 'gā okaraemā are aku'iramū? Naani. Jarejuwarete 'ga ree te 'gā ku'iramū. Okaraemā ojewi teepawamū sipo 'ga 'arasigamū okaraemā are? Naani. Jarejuwarete 'ga ree tee 'gā jemogypygyi ikaraemā'e'ema 'gā 'jawe futat. Nakaraemā are rūi 'gā jemogypygyi. Ikaraemā kwai ma'e 'gā werowiat wejue Ku'jywa 'ga. A'eramū 'ga ikaraemā'e'ema 'ga 'jawe etee futat akou aku'iramū. Sā'ā 'ywytyra, jū mewara. Kwaraya imom'ijaga imototoka. Nan tee futat ika'aranūū kwai ma'e 'gā. A'eramū pēē ika'aranūū kwai ma'eramū pejeka'aranūū are pejejerowiarape'ema. Jarejuwarete 'ga ree te ki pejerowiar ete. Ka'aranūū are ae rorypawera teepaw etee ae wī. Amanūmū erujewi jūi. To. A'eramū futat atepawamū aerorywa. A'ere Jarejuwarete 'ga ree aerorywa te nateepawa'uweri.

Mama'eaya ojesaukat jane

¹² Mama'eay upe aeruagamū a'jea futat werowiar awi ae poire'emamū nipo Janeruwarete 'ga 'jau janee. "A'jea futat je rowiat pejepe ra'e. A'eramū pēē pejeju 'au je pyri ywag ipe. Nakwaparimū warāu rūi futat pejejemogyau 'au je pyri", 'jau nipo 'ga janee. Aipo e'i futat 'ga janee afutaaramū najuejue etee futat. Aipo are jarejea'aramū jane jareku'iramū jarejemogyau 'awamū. ¹³ A'ere kasi mama'e tywer are pejeparuapoweramū pekwa ekoete Jarejuwarete 'ga ne. "Janeruwarete 'ga mama'eay wesaukat jee. A'eramū 'ga mama'e tywera apoukaa jee", pe'je kasi ne. Niparuapowera'uweri 'ga mama'e tywer

are. Mama'e tywera peapo, ne'ia'uweri 'ga janee. ¹⁴ Ae tee futat mama'e tywera wapo ekoete. Mama'e tywera peapo, naa'erāu rūi ae iapoi. Ae tee futat ea'at ekoete mama'e tywera apo are. A'eramū ae nanuaramū “ga te mama'e tywera wapoukat jee”, 'jawe'em. ¹⁵ 'Gā tee futat wapo mama'e tywera. A'eramū 'ga wemifutar imū etee futat mama'e tywera apou. A'ere ae mama'e tywera apoaramū ako re nooa'uweri Jarejuwarete 'ga pyri. Mama'e tywera apoara 'gā nupe Janeruwarete 'ga “au pejot je pyri”, ne'ia'uweri. “Muku pekwap pejemogyau je wi nakamēsi rūi futat. Ywawuje futat peo muku je wi”, 'jau nipo Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā nupe.

¹⁶ Kunumīmet, kūjāmet. Jepyntuna 'jawe pejemogy jee. Jeporomutat je pē nee. A'eramū je 'jau pē nupe: “Pejemorytee kasi ne. Janeruwarete 'ga mama'eay wesaukat jee. A'eramū 'ga mama'e tywera apoukaa jee ai'i” 'jara 'ga i'me te ajemogyau. Na'ga rūi mama'e tywera wapoukat pē nupe. ¹⁷ A'jea futar iki pēnoryp Jarejuwarete 'ga ree. 'Ga 'ā mama'e esagea juejue amut janee. 'Ga futat 'ā 'ara wapo rakue. Kwat, jay, jaytata. 'Ara 'ā 'ga iapou janee rakue. Ku'emamū 'ā kwara opoa janee. A'ere 'ā okaaruwamū kwara osou nū. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga nanarūi. Nateepawa'uweri 'ga 'ūina jane wi. Nooa'uweri 'ga jane wi. Janeruwarete 'ga esage esage futat. Nitywi futari mama'e tywera 'ga ree. ¹⁸ Wemifutar imū futat 'ga 'ā ae apou rakue. A'eramū 'ga a'jea futat oje'ega rerowiaaramū jane mogyau wa'yramū. Jane ree 'ga jemuaēmi. A'eramū 'ga a'eramū oje'ega rerowiaaramū jane mogyau wa'yramū.

Janeruwarete 'ga remiayuwarete

¹⁹ Kunumīmet, kūjāmet. Peapyaka ki je ree. Pejejeupe 'gā amū porogytaramū ki peenuw etee ra'ne 'gā pejejupa. Kamēšiete kasi 'ga peje'egawar ine. Pejemara'ne'emamū kamēšiete 'gā nee ne. ²⁰ Ae mara'nea naJaneruwarete 'ga remifutara rūi. A'eramū pēē pejekowe'em tesirūgatu 'ga upe. Ae mara'nea nuapoarūi Jarejuwarete 'ga remifutara. ²¹ A'eramū ki pēē mama'e tesirū apowe'em. Mama'e tesirū apo awi pejepoia. Nanuara te Janeruwarete 'ga afutat. A'eramū pēē Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat mama'e apou. 'Ga je'eg are tee ki peapyaka pejemogyau. A'e are pejejea'aramū. A'eramū futat pejejeapyoramū ee. 'Ga rerowiaa nanē pejemogyau nū. 'Ga je'eg are eapyo ma'eramū jane 'ga remifutara kwaawi. Oporogyta jane erowiarāmū 'ga jane katu'ogi jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū nipo 'ga anure jane rerawau ywag ipe jane mogyau ojeypyri futat.

²² 'Ga je'ega renuparamū pēē pejemoryteewe'em. A'jea futat pēē pejejea m'yina 'ga je'eg are. A'jea futat pejejeapyoramū 'ga je'eg are. Amumeramū te nipo ajee 'ga je'ega pekwaap futat tee. A'ere nipo nepeapo mama'ea 'ga je'eg imū etee. A'eramū nipo pēē pejemoryteeu pejemogyau. Jarejuwarete 'ga porogyta renupar ekoeteara 'gā nuapoi mama'ea Jarejuwarete 'ga je'eg imū. ²³⁻²⁴ Sā'ā ae u'aga resaga weraweraw are. A'ere 'ā ae ojesag ire awau ojepe'au jui. A'eramū futat 'ā ae ojemoka'jama nū. Nan ae Jarejuwarete 'ga porogyta renuwaiparamū. Enuwi futari numiamū. A'ere 'gā nuerowiari te. Nuapoi 'gā mama'ea 'ga je'eg imū. Naea'aru'jawi 'gā 'ga porogytafer are. ²⁵ A'ere nipo amumera 'gā Jarejuwarete 'ga porogyta renui katu katu futat. Oporogyta renupara 'gā Janeruwarete 'ga ikatu'oka. A'eramū ikatu'ogipyra 'ga wea'aramū ajemogyau 'ga je'eg are au'jeteramū. Eapyo 'gā ajemogyau 'ga porogytafer are. A'eramū 'gā mama'e apou Jarejuwarete 'ga 'eawer imū etee futat, 'ga remifutar imū etee futat. 'Ga je'eg imū mama'e apo re jane iaporamū ojejukau esage jane ree. Ae poaa 'ga mama'e apou wemifutar imū.

²⁶ Amumera 'gā ojemoryteeu ojee ajemogyau. Ajuago'wau ekoete, ojoje'ēwu'jaga ajaupe. Ojoje'ēwu'jag ire 'gā 'jau, “Je Jarejuwarete 'ga rerowiaara. Je Jarejuwarete 'ga muorypara”, 'jau futatee 'gā ajemogyau. Aipo e'i nipo 'gā numiamū. Ojeupe tee futat 'gā jemoryteei. Nanarūi jane Jarejuwarete 'ga muorywi. ²⁷ Ku'jywa 'ga, Janeruwarete 'gā 'ā jane mu'e wemifutar are. “Pejuereko esage ki. Kūjā imen manū ma'e are ki pejejuka esage. Kunumījare'ema 'gā nee nanē pejejukau esage nū. Mama'e tywera kasi peapo ne, Je rerowiare'ema 'gā 'jawe ne”, 'jau 'ga 'ā rakue. Nanuara pyu te jane Ku'jywa 'ga muorywi.

2

Sajejuka pāwē ete futat 'gā nee

¹ Kunumīmet. Kūjāmet 'jau. Peapyaka ki jeje'eg are. Janejararete 'ga Jejui Kristu 'ga 'ā esagesage ma'ea. 'Ga 'ā perowiat pejemogyau. A'eramū pēē 'ga 'jawe etee futat pejejukau pāwē pāwē pejejeue. ²⁻³ 'Gā amū nipo 'ua owaēma pējatykaaw ipe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Waity esage munepa erua ofāyrū esage reewe. A'eramū nipo pēē mū 'jau pejejaupe: “Kuu. Kūima'eteete 'ga nipo kwe”, 'jau nipo pēē pejejaupe. A'eramū nipo pēē aipo 'ga ree pejejukau esage 'ga rerawau apykaw esage 'arimū 'ga muapyka. A'eramū nipo ajepeja 'ga 'ua osou pē nupe nū. A'eramū nipo pēē aipo 'ga raity are pejemā'jāu nū.

“Kuu. Nia'wyrui 'ga raitya ra'e nū'ū”, 'jau nipo pēē 'ga upe. “Efu'am etee futat e'ama kūi. Eapygiweramū ywyu etee eapyk ekoete futat kūi”, 'jau nipo pēē aipo 'ga upe. ⁴ Aipo 'ga upe 'jaramū nepereko esagei 'gā aju'jawe. Aipo pē'ea, “Ikaraemā ma'e 'gā etee esage”, pe'je. “Ikaraemāe'ema 'gā nia'wyrui”, pe'je te pejejaupe poromū. A'ere naani. Aipo nia'wyrui Janeruwarete 'ga upe. Naju'jawe rūi'gā pereko. Ikaraemā kwai ma'e 'gā nee etee pēpota'waa nia'wyrui Janeruwarete 'ga upe.

⁵ Peapyka jeje'eg are. Janeruwarete 'ga ikaraemāe'ema 'gā amū'e wa'yra 'ga, Jejuu 'ga rerowiaaramū. A'eramū ae a'jea futat 'ga rerowiarareteramū 'ga futaa. A'e 'gā etee Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamū 'gā nerawau ywag ipe ojepyri 'gā manū re. ⁶⁻⁷ A'ere 'ā nepereko esagei ikaraemāe'ema 'gā. “Ywyu etee eapyk ekoete futat”, 'jau ete nipo pēē 'ga nupe pejejekukawe'em 'gā nee. Naikaraemāe'ema 'gā nūi agawewi 'ā pē nereko tywet. Ikaraemā kwai ma'e 'gā agawewi 'ā pē nereko tywerete. 'Gā futat 'ā pē nerawau 'wyrara 'gā nowase, pē je'ēwu'jaga ekoete 'ā Jejuu 'ga rerowiarāmū ajaupe. A'eramū 'ā ikaraemā kwai ma'e 'gā pē nereko tyweaete, Jejuu 'ga kurapa pē nupe jepi. Ma'eramū sipo ajeje ikaraemā kwai ma'e 'gā nee tee pejejuka? pejejekukau pāwē ete'em 'gā nee? Pejejuka esage pāwē ete futat 'gā nee.

⁸ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are rakue. “Sā'ā pejejuka esagea pejejee. Nan tee futar iki pejejuka pejejee”, 'jau 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are rakue. Aipoa 'ga je'ega rupi pejejemogyau esage 'ga upe. ⁹ Ikaraemā kwai ma'e 'gā nee etee pēporomutara sipo esage Janeruwarete 'ga upe? Naani. Aipoa nia'wyrui 'ga upe. Na'ga je'eg imū rūi aipoa peapo pejejemogyau 'ga upe. ¹⁰ 'Ga amū nipo 'jau: “Jarejuwarete 'ga porogyta je aenupap ja'wya'wy”, 'jau nipo 'ga akou. “Amume'ri are ete te aje je najeparuapoweri. A'eramū je iapowe'em”, 'jau nipo aipo 'ga akou. Aipo 'ga nia'wyrui Jarejuwarete 'ga upe. Nuenupawi katu katu 'ga 'ga porogyta. Ināinānī'ī etee 'ga enuwī. Aipoa nia'wyrui Janeruwarete 'ga upe. A'eramū 'ga ojekwau Ku'jywa 'ga upe. ¹¹ Janeruwarete 'ga 'ā 'jau janee rakue: “Peko awi pejejemirekoe'ema kūjā are”, 'jau 'ga janee rakue. “Peporojuka awi”, nanē nū 'jau 'ga janee rakue. A'eramū nipo amumera 'ga okowe'em futat wemirekoe'ema kūjā are numiamū. A'ere nipo 'ga 'ga amū jukai. A'e 'ga ojemotywet Jarejuwarete 'ga upe 'ga amū juka re. 'Ga nuenupawi katu Jarejuwarete 'ga porogyta. ¹²⁻¹³ A'eramū ki pēē 'ga je'ega renupa katu katu. 'Ga 'eawer imū etee futat pejejemogyau 'ga upe. Oporogyta renuw ire 'ga pē katu'ogi. A'eramū futat 'ga pē mueapyou oje'eg are, mama'e tesirū apoukare'ema pē nupe. A'eramū 'ga 'jau pē nupe: “Jeporogyta peenup katu katu ra'e. A'eramū pēē pejejesageramū jee”, 'jau nipo 'ga pē nupe. A'eramū ki pēē 'ga je'eg imū etee futat mama'e mome'wau 'gā nupe. Pejeporogytaup esage pejejemogyau 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat. Anure nipo Janeruwarete 'ga ae majatykai wowase tapy'yi tesirūmera reewe futat. Aipoa 'ara rupi nipo 'ga jane mome'wau 'gā nupe 'gā nowase. Ajuee ae jemuaēm'emawera rerapoa 'gā nupe. Aipo 'gā nee Janeruwarete 'ga ajemuaēm'e'ema. Ajuee ajemuaēm ma'efera 'gā nee etee te nipo 'ga jemuaēmi. A'eramū nipo 'ga ajuee ajemuaēm ma'efera 'gā nereko tywere'ema, wowase ae majatykaawa 'ara rupi.

Jejuu 'ga rerowiaararete 'gā ojopoa

¹⁴ Kunumimet. Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū 'ā pēē jerenyra 'jawe. A'eramū ki pēē jeje'ega renupa katu. 'Gā amū nipo, “Je Jejuu 'ga rerowiaaramū ako”, 'jau nipo 'gā ajaupe. A'ere nipo 'gā nako esagei Jarejuwarete 'ga je'eg imū. A'jea sipo poromū futat 'ga 'eawera? Naani. E'i ekoete 'ga akou. Jejuu 'ga rerowiaararete 'gā ajemogy esage ete 'ga je'eg imū. A'eramū nipo 'ga werowiaararete 'gā etee imonoy imogyau ojepyri 'gā manū re. ¹⁵ Jejuu 'ga rerowiaara 'ga amū nipo 'ua owaēma pē nupe waity torotoro'gi rerekou. Wemi'urame'emamū nanē nipo 'ga 'ua owaēma pē nupe 'eramū sipo pēē 'ga mama'e tywe'ema resakawe maran 'ga rerekou? Ma'ja sipo peapo 'ga upe? ¹⁶ A'ere nipo mama'e mū nepemonoi agawewi 'ga upe. A'etea nipo pēē, “Ere ewau epy'a'wyr'e'emamū ekou. Ejemi'war iki ekou. Ejaitya nanē imojopy'rau nū”, 'jau nipo pēē 'ga upe. A'eramū 'ga ma'ja 'wau? Pemono sipo mama'e mū 'ga upe aipo 'ga upe 'jawamū? Pemono nipo taity ape 'ga upe “emajapy'ru ejaitya” 'ga upe 'jawamū? Naani. Aipo 'ga upe pe'e ekoetea sipo esage? Naani. Aipo pe'je ekoete te pejejemogyau 'ga upe. Nan ki peapo, ne'ia'uweri Janeruwarete 'ga janee rakue. “Pejopoar iki. Pēpota'wa esage ki pejejee”, e'i te Janeruwarete 'ga janee rakue. ¹⁷ A'eramū pēē Jejuu 'ga rerowiaaramū pejejopoa esage pejejekukau esage pejejee. Nan te ae 'ga porogyta renuparamū iapoi. Nanuara te Janeruwarete 'ga afutat. Jarejuwarete 'ga porogyta renupare'emamū pēē peje'eg ekoete, “Je 'ga rerowiaara”, pe'je ekoete te.

¹⁸ Jejuu 'ga rerowiaaramū nipo pēē mū 'jau, “Je nanē Jejuu 'ga rerowiaara”, 'jau nipo pēē. A'ere nipo nepeenuwi katu katu 'ga porogyta. A'ere nipo aipo 'e reewi nepejopari, pejejemuaēm'e'ema pejejee. A'eramū nipo a'jea futat Jejuu 'ga rerowiaararete 'ga 'jau aipo

'jara 'ga upe: "Jeju 'ga rerowiaara je, ere 'ã. A'ere 'ã nerepoari 'gã ekou. Je te 'ã a'jea futat 'ga rerowiararetea. Esak je 'ga je'eg imü etee 'gã poara", 'jau nipo 'ga 'ga upe. A'eramü je a'eramü 'jau pë nupe: Jarejuwarete 'ga rerowiarareteramü ae 'ga porogyta renuwi. Opota'wa esageramü ajuee. 'Ga je'eg imü mama'e apoare'emamü ae 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe etee futat ae rekoi. A'eramü pëë Jeju 'ga rerowiarareteramü mama'e apou 'ga je'eg imü etee futat. A'eramü 'gã pë nesaka, 'ga je'eg imü mama'e aporamü. "Kuu. Nan te ae Jeju 'ga rerowiaaramü ra'e", te'i 'gã pë nesaka 'jau. ¹⁹ "Ku'jywa 'ga etee futat Janeruwaretea. Nirüi futari 'ga", te'i 'ga pë nesaka 'jau. A'jea futat aipoa morogytaa. A'ere 'ã pëë 'ga porogyta renupare'emamü mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwäuwe pejemogyta. Mama'eukwaawa nanë 'ã Janeruwarete 'ga okwaap futat numiamü. "Oporogyta renupare'ema 'gã 'ga omono tata rakuwa upe 'gã nerekou tyweaete" e 'ã ikwaapa futat numiamü. A'etea 'ã nuerowiari 'ga porogyta. Mama'e tywera apo are etee futat 'ã wea'aramü. Oyyita futat tee Janeruwarete 'ga wi. Ikyjea erekou imoyyita futat tee. A'etea 'ã nuerowiari 'ga porogyta. ²⁰ Pejeagairanamü etee 'ã pejemogyau. "Jarejuwarete 'ga rerowiaara je", 'jau nipo pëë numiamü. A'ere nipo pë'me ate. Peenuw ete agawewi futat 'ga porogyta numiamü. A'etea pëë enupare'ema 'jawe ete peko, 'ga je'ega rupi etee pejemogyawe'em. A'eramü pëë a'eramü pejemogyateu pejemogyau.

²¹ Pënea'ar iki Abraão 'ga ree. Abraão 'ga 'ã janeypya. 'Ga 'ã ako Jarejuwarete 'ga porogyta renuparareteramü rakue. Ma'ja ajee 'ga wapo ojefutarukaawamü Jarejuwarete 'ga upe rakue? Majepei tee 'ã Abraão 'ga ra'yra 'ga rakue. A'eramü 'ã 'ga oporomutaramü nanimenime wa'yra 'ga ree rakue. A'eramü 'ã Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe rakue: "Eja'yra 'ga ejuka iapyau jee, a'e pa je 'ga upe kwy. Taesak 'ga a'jea futat tejerowiara 'jau kwy", 'jau 'ã Janeruwarete 'ga ojeupe rakue. A'eramü 'ã 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue: "Eja'yra 'ga eroo wyytyra apyte'rarimü. Peu 'ga terejuka iapyau jee 'jau", 'jau 'ã 'ga 'ga upe rakue. A'eramü 'ã Abraão 'ga wa'yra 'ga rerawau 'ga 'eawer ipe rakue. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga je'eg erujewi 'ga upe rakue nü. A'eramü 'ã 'ga ra'yra 'ga jukaukare'ema 'ga upe rakue. "A'jea futat je rerowiar ape ra'e. Je muoryw ape ipyu, jeporogyta renuwa pyu. Ene 'ã eneresagesage jee", 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. ²² Abraão 'ga werowiat 'ga porogyta rakue. A'eramü 'ga 'ga 'eawer imü etee futat mama'e apou akou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramü Janeruwarete 'ga 'jawarü Abraão 'ga upe. "Ene 'ã a'jea futat je rerowiar ape", 'jau 'ga 'ga upe rakue. ²³ Ymä te 'ã Janeruwarete 'ga Abraão 'ga remiapofera kwasiarukari ka'aran are 'gã nupe rakue. A'jea futat aipo 'ea. "Abraão 'ga a'jea futat je rerowiaararetea. Jejekoty'aawaretea nanë 'ga nü. A'eramü 'ã a'jea futat wesageramü jee", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are 'gã nupe rakue. ²⁴ Jane nanë nü, "Jarejuwarete 'ga je arowiat" e re mama'ea siapo 'ga je'eg imü etee. Oje'ega rupi etee mama'e apoare'ema 'gã nupe 'ga, "esagesage 'ga jee", ne'ia'uweri. Oporogyta renupara 'gã nupe etee 'ga 'i, "esage 'ga jee", 'jau.

²⁵ Nan tee Raape ëë rakue. KÛjãmene'ema agawewi ëë rakue. A'etea ëë Janeruwarete 'ga rera renupawe werowiat akou rakue. A'eramü ëë 'ga remiayuya 'gã mima oje'wyr ipe 'gã a'gwau 'gã nee ifuwet ma'e 'gã nui rakue. Kaaruwamü ëë 'jau 'gã nupe: "Ajepeja pe rupi pekwap pejeka'jama wã nui", 'jau ëë 'gã nupe rakue. A'eramü Janeruwarete 'ga 'jau ëë upe: "Je rerowiar ape ekou ra'e. Jeremiayuya 'gã nee erejeka esage ra'e. A'eramü ene ejesageramü jee. A'eramü je ene rerekou tywere'em eneremiapofer are", 'jau 'ga ëë upe, wemiayuya 'gã ëë iapiusiukare'emamü rakue.

²⁶ Sã'ã wyyrapara a'wyre'ema u'ywe'eme. Nan tee futat jane. "Jarejuwarete 'ga je arowiat", 'jarekoetearamü 'ga je'ega rupi etee mama'ea niapoi. Ia'wyre'emamü ae rekoi. A'eramü ki pëë, "Jarejuwarete 'ga je arowiat" 'jaramü mama'e apou 'ga je'ega rupi ete nanë nü.

3

Au'je pejeje'egaiw ire

¹ Kunumimet. KÛjãmet. Pëë mü nipo pënekowet Jarejuwarete 'ga porogytafer are pejejamu'jaramü. A'ere ki pëneapyo ra'ne 'ga je'eg are pejejamu'e are. Kasi a'e pe 'ga pë nereko tyweretei pejejamu'e tyweramü ne. Moromu'jaramü tee 'gã 'jawe kasi pëë ne, pejejamu'e re peo pejemogyau mama'e tywera apou 'gã nupe ne. Nanuaramü pejamu'e futat numiamü. A'ere pejejamu'e reewi mama'e tywera apou nü 'ea nia'wyri. Kasi a'e pe nanuaramü pënemimu'efera 'gã 'i ajaupe ne: "Ga 'jawe tee futat jane iapoi", 'jau 'ga remimu'efera 'gã ajaupe ne. A'eramü nipo Janeruwarete 'ga ajamu'e tywearera 'ga rerekou tyweaete, oje'eg are 'gã mu'e tyweramü. Moromu'jatyweara 'gã akotee ma'e 'gã tywera wapyraap Jarejuwarete 'ga upe. ² A'je futat 'ã ae mama'e tywera apoare'emamü nokoi amü. Jeju 'ga rerowiaaramü miamü 'ã jane jare'aka'jãmaiwamü mama'e tywera apou. 'Ga amü ipyu we ajaupe oje'egaiwe'em ire amunipo 'ã 'ga amü rekoi wesageramü. A'ere 'ã ae nitywi

futari amū iypy we ajaupe ije'egaiwe'emamū rakue. Iypy we 'ga amū ajaupe oje'egaiwe'em ire amunipo 'ā 'gā wesageramū futat ajemogyau. Nuapoi futari amunipo 'ā 'ga mama'e tywera. Aere 'ā ae nitywi te nanuaramū rakue. ³ Sā'ā ae kawaruu 'arimū wapyg enune imory'weawa monoa ijuru pe. A'eramū 'ā ae imory'weawa iāma koka opo pe. A'eramū 'ā ae kwe katy ikwawiweramū kwe katywarā iāma matāu jupe. Ko katy ikwawiweramū 'ā ae ko katywarā iāma matāu jupe nū. Inugagatu pe rupi. Ee oporomory'weweramū 'ā ae imory'weawa iāma matāu pāwē jupe. A'eramū futat 'ā opytau. Niapoi'i agawewi futat 'ā imory'weawa. A'etea 'ā werekō. ⁴ Sā'ā yaruu ku'ookawa nanē nū 'ā niapoi'i agawewi. A'etea 'ā iku'ookara 'ga anugatu iku'ooka'wi pyu, 'y rypojuaga rupi inuga esage. ⁵ Nan tee futat 'ā janekūa. Niapoi'i agawewi futat. A'etea 'ā ae morogytauu mome'wau iypy.

Tata 'ywa nanē 'ā niapoi'i agawewi nū. A'etea 'ā kouu pype amu'aramū enyu ko pype oje'epoje'ogukare'ema weny re. ⁶ Nan tee futat 'ā janekūa nanē nū. Morogyta mome'u re opike'ema futat nū okwasi'wau 'ā. Jarejemote'arukaa 'ā jareje'egaiwa pyu, jarejemogyau iypy futat 'ā jarejoje'ēwu'jaga. Niapoi'i agawewi 'ā janekūa 'upa jarejuru pe. A'etea 'ā jane iypy futat jarejemote'aa. Ipyu futat jane 'ā jareje'egaiwamū jarejemogyau. NaJarejuwarete 'ga je'eg imū rūi jane 'ā jarejoje'ēwu'jaga jarejemogyau. Mama'eukwaawa 'wryiara je'eg imū te jane joje'ēwu'jagi. ⁷ Sā'ā ae wrya'yra pyyga imota'waa weymawamū. Wrya'yra 'ā ae ipyyka. Owewe ma'ea 'ā ae wrya'ia'yra pyyka. Jowosipewa'yra 'ā ae ipyyka. Pira'a'yra 'ā ae ipyyka. Mīmira 'ā ae ipyyka weymawamū imota'waa. Ota'wa re 'ā ojerekoukaa esage ae upe. ⁸ A'ere janekūa nanarūi. Nimota'waarūi futari jane jarekūa. Nitywi ae amū akū mota'waaramū. Sā'ā moja afuaga rerekōa ajuru pe ae apisawa. Nan tee futat jane jarejomote'aawa rerekoi jarejuru pe. Jarekū mū futat jane jarejoje'ēwu'jaga. ⁹ Majepei tee agawewi futat 'ā janekūa. Ipyu etee futat 'ā jareporogytau esage Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ā jane anurenure'i iypy futat jarepytuna 'gā ago'wau nū 'jau. Janeruwarete 'ga 'ā jane apo oje'jawe futat rakue. Ma'eramū sipo ajee jane juago'oi? 'ga 'jawewaramū jane juago'oi? ¹⁰ "Ene 'ā eneresagesage", 'jau futatee agawewi 'ā jane Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ā jane aipo 'ga upe 'e re aipo 'ga upe 'jare'ema 'jawe etee jarewau morogyta tywera mome'wau nū 'jau. A'ere nanuara nia'wryi. Peapo awi nanuara. ¹¹ 'Ya te aje 'ā najane 'jawe rūi. 'Ywu'ywura rupi 'ā 'y esagea etee 'ua. Natypykureri 'ā 'ya 'ua 'ywu'ywura rupi. Iky'a ma'ea iky'a ma'ea etee futat nū. Iky'ae'ema 'ā iky'ae'ema etee futat nū. A'ere ae nanarūi. Ae wi morogyta paraparawamū 'ua. Majepeja aejuru rupi etee futat ae oporogytau esage oporogytau tywet 'jau. ¹² Sā'ā 'y'wa o'yw are etee futat i'aa. Nopopori 'ā 'y'wa'aa ojo'yw ekoete are. O'yw are etee te 'ā 'y'wa'aa opopoa. 'Y'waiwa'aa 'ā nopopori amyneju 'yw are. Mamāūū'a 'ā opopore'ema 'yypo are. Nan tee futat 'ā ae 'y ky'a awi 'y esage pyyke'ema. Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: kunumimet, kūjāmet 'jau. Jarepytuna 'gā ago'oaramū jarejemogy re maran Jarejuwarete 'ga muorypa? "Ene te 'ā eneresagesage", Jarejuwarete 'ga upe 'e re jarepytuna 'gā ago'wau 'ea nia'wryi Janeruwarete 'ga upe, a'e je pē nupe.

I'akwaap ma'e

¹³ Pēē mū te nipo ajee i'akwaap ma'eramū peko. Eapyo ma'e 'gā mama'e esagea tee wapo. Oje'ega esage etee ajemogyau. Eapyo ma'e 'gā ajemuaēma ajuee. Esagesage 'gā. Eapyo ma'e 'gā nojerowiaraiwi ojee etee. Nan te ae Jarejuwarete 'ga remimueapyoferamū. A'eramū nipo aipo 'ga resakara 'gā 'jau: "Ga 'ā eapyo ma'ea", 'jau nipo 'gā 'ga resaka. ¹⁴ A'ere nipo pēē mū iporerekoaywet ma'eramū peko. Pēē mū nipo imara'ne ma'eramū. Pēē mū nipo pejejeupe tee mama'e apou. A'ere poromū pē'me ate, 'gā te 'ā je'akwaap katu katu" pēē 'jawamū. ¹⁵ Nanarūi ae Jarejuwarete 'ga remimu'akwaaweramū. Naojee te rūi ae jerowiaraiwi. Ojee tee ojerowiarai'p ma'eramū pēē najarejuwarete 'ga 'Agesage arūi pē mueapyoi. Pejemueapyo ekoete te. Mama'eukwaawa 'wryiara te pē mu'akwaaw ekoete mama'e tesirūmer are. ¹⁶ A'eramū nipo iporerekoaywet ma'e 'gā ajamueu. Ojee etee ea'at ma'e 'gā netee nipo 'gā ajamueu oje'eg are. A'eramū futat nipo 'gā ojomotywea Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁷ A'ere jane Jarejuwarete 'ga remimueapyoferamū jane nanarūi. 'Ga porogyta kwaaparamū jane niapoi futari mama'e tywera. Jane 'ā jarejamueukare'ema. 'Ga porogyta kwaawa 'ā jane mojejuka'kar esage etee te jarejuee. Sā'ā 'y'wa 'yw esagea. 'Y'wa esagea etee 'ā i'aa 'y'wa 'yw esage are. Nan tee futat jane 'ga porogyta renuparamū. Mama'e esagea etee iapoi. Jarepota'wa pāwē pāwēnamū ete futat jarejemogyau jarejuee. 'Gā amū te nipo ajee ako esage janeremiesagamū etee. A'ere janereatywi akowarū'e'em. Ojomoryteeu akou. A'ere jane nanarūi 'ga porogyta renuparamū. Jane a'jea futat jane reko esagei. Jarejeatywi miamū futat jane reko esagei. ¹⁸ Jeju 'ga rerowiaara 'gā amū nipo oje'ega ajaupe, "au'je pejemara'ne re pejejuee", 'jau nipo 'gā ajaupe. "Pēpota'wa esage etee pejejuee", 'jau nipo 'gā ajaupe. A'eramū nipo ajuee imara'ne awi ojomošara 'ga wesageramū akou Jarejuwarete 'ga upe.

4

Jarejuwarete 'ga remiayuwarete

¹Ma'eramū sipo pēē mū au'jeteramū pejejamueu? Pejejee etee te pēnea'at. Pejejemuaēma mama'e are etee pejejemogyau. A'eramū pēē a'eramū au'jeteramū pejejamueu pejejemogyau. ²Mama'e mū nipo pfutat pejejemogyau. A'ere nipo nepētywi pejejemifutara pyu. A'eramū nipo pēē pejefuweramū pejejemifutara rerekwara 'gā juka are. “Maran ajee jane nanē janetywi ipyu 'ū?” 'jau nipo pēē pejejuerekoayau pejejomama'e are. A'eramū nipo pēē pejejamueu pejejemifutar are. Ma'eramū sipo pēē nanē nepētywi pejejemifutara pyu nū? Nepeenū te Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē a'eramū pejetywe'emamū pejejemifutara pyu. ³Ma'eramū sipo 'ga imure'ema pē nupe ojeupe pēē enūjamū? Pejemaku'i eteeawamū te peenū 'ga upe. A'eramū 'ga a'eramū imure'ema pē nupe. ⁴Ma'eramū sipo pepoit Jarejuwarete 'ga rerowiar awi? Omen awi opoit ma'e 'jawe pēē. Nepekwaawi nipo “ywy pewara mama'e are etee ea'at ma'eramū ae rekoi Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'emamū” 'ea? 'Ga rerowiare'ema 'gā nemifutar imū mama'e apoara 'gā nanē ajemogy Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'emamū nū. ⁵Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari U'agesage are rakue. Nakwasiarukari tee 'ga ee. U'agesagea 'ā 'ga amut werowiaaramū janee. A'jea futat 'ga 'Agesagea iro 'jau ae ree, 'ga wi ae poira futare'ema. Sā'ā ae kūjā are iro ae 'ea. Nan tee futat 'ga 'Agesagea iro'i ae ree. ⁶A'ere 'ga 'Agesagea te jane mogyi jane mamuakaa 'agamū mama'e tywera apoukare'ema ae upe. Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo 'gā nupe rakue:

'Je poar ape 'jara 'gā je apoat tejemifutar imū mama'e apoukaa 'gā nupe.

Je nafutari 'ga tepoara 'jara 'gā te ajee je napoari.

Aipo 'jara 'gā ajemogy je ree iporomutare'emamū”,

'jau 'ga inugukaa ka'aran are rakue.

⁷A'eramū ki pēē Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū “ore mu'e ape ejemifutar are. Taruenup eneje'ega 'jau”, 'jau ki pēē Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega. Mama'eukwaawa 'wyriara pejejeupe ije'egamū ki pe'je jupe “Naeneje'ega rūi je aenup. A'eramū ene ejepe'au je wi”, 'jau ki pēē jupe. A'eramū ojepe'au pē nui. ⁸Ojee te pēnea'aramū Janeruwarete 'ga jekwaawukari pē nupe. Pejetywer awi pepoit. Pejemogy esage 'ga upe. “Je Jarejuwarete 'ga je'ega aenup”, 'jau nipo pēē mū pejejea'aramū. A'ere nipo pēē aipo 'e re mama'e tywera apou 'ga remifutare'em imū nū. A'eramū 'ga je'ega renupare'ema 'gā 'jawe te pejemogy ne. Au'je manuara apo re. 'Ga remifutar imū a'jea futat pēē iapoa te esage 'ga upe. ⁹Pejetywera peru'arasig erajemogyau. Pejoo'o pejetywera upe. Pejeku'iwera peroo'oo erajemogyau, eru'arasiga. ¹⁰Ajemotywet je enee ojeupe pēē 'eramū Janeruwarete 'ga pētywera tomoit pē nui 'jau. Pejetywera pejejewi imoir ire pēnesage pejejemogyau 'ga upe nū.

Au'je pejejuago'o re

¹¹“Ga 'ā nia'wyri akou Jarejuwarete 'ga upe”, pe'je awi pejejaupe. Au'je pejuago'o re. Janeruwarete 'ga 'ā “pejuereko esage ki”, e'i 'ga 'ā janee rakue. A'eramū pēē pejejuago'oramū 'ga porogyta renupe'ema. 'Ga porogyta renupa katuare'ema 'gā 'ga kurapara 'jawe ajemogy 'ga upe. 'Ga porogyta renupare'emamū nanē pēē 'ga kurapara 'jawe pejemogy 'ga upe. 'Ga porogyta kuraparamū nanē nepeenuwi 'ga porogyta. “Je te 'ā je'akwaap Jarejuwarete 'ga apyraap”, 'jau nipo pēē 'ga porogyta kuraparamū. ¹²Janeruwarete 'ga te jane kwaap. 'Ga te oje'ega amut janee. Oje'ega renupare'ema 'gā 'ga ikwaapa futat. Aeremiapofera nanē 'ga ikwaapa futat. 'Ga te ae katu'ok aetywer awi. 'Ga te e'iarū janee, “tata pe ekwap”, e'iarū janee. Aerefetee aipo ne'i arūi ajaupe. Nijokwaawi jane. Nikwaawi jane jarejotywera. A'eramū ki pēē, “ga nipo 'ā nia'wyri akou Jarejuwarete 'ga upe”, 'jawe'em pejejaupe.

Janeremiaporam

¹³Peapyaka ki jeje'eg are. Pēē mū nipo pejeporogytau pejejaupe. “Ai'iwe je oi kwe pe ajepa'e amunaw ipe teporowykyau, tejeja'aranūi ruga tekou. Teka'aranūi re nipo tejuu ikokwar are nū”, 'jau nipo pēē pejejaupe. A'ere kasi aipo pe'je ne. ¹⁴Nikwaawi jane jarejemiaporama ai'iwe. Nikwaawi jane ai'iwe jaruete jarejekoa. Nikwaawi jane jaremanūa. Ywysiga 'jawe jane. Sā'ā ywysiga jywa ai'iwetetewe. A'ere 'ā kamēšete ojeupi pap nū. Nan tee futat jane. 'Awamū jaruete jane jemogyi numiamū. Ai'iwe nipo jane maran gatu jaruete'em jarejemogyau. Nikwaawi jane. ¹⁵A'eramū ki pēē aipo 'jau te pejeje'ega: “Jarejuwarete 'ga ifutar ire nipo je oi peu teporowykyau”, 'jau ki pēē pejeje'ega. ¹⁶A'ere 'ā pēē aipo nepe'jei. Peje'ēran ekoete te 'ā pejejemogyau. Pejejemiaporam are ete 'ā pejerowiarap. Mama'e are pejejea'awamū ete 'ā pēparuapowet mama'e are. “Je te futat mama'e aapo tejee. Najepoarukari je Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau nipo pēē pejejemogyau

numiamū. A'ere aipo 'ea nia'wyri. ¹⁷ Jarejuwarete 'ga remifutara 'ā pekwaap. A'eramū pēē 'ga remifutar imū mama'e apoe'em ire pejejemotywea Jarejuwarete 'ga upe.

5

Ika'aranūū kwai ma'e gā neko tyweawam

¹ Ika'aranūū kwai ma'eramū ki peapyaka jeje'eg are. Pēē mū 'awamū ika'aranūū kwai ma'eramū futat numiamū. A'ere nepeenuwi Jarejuwarete 'ga porogyta. A'eramū nipo pēē anure pejekou tywet. Pē'arasiga nipo pē nerekou. Peje'arasiga nipo pēē erajaa'wau erajemogyau. ² Pēkaraemā nipo i'mu'muga etee i'wau. Pēnaitya nipo kupi'ia tee i'waupap. ³ Pēka'aranūū woyope'ia nipo weposipopopawamū etee 'upa. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wowase ae majatykaaw ipe, tekotee gā 'jau pē nupe: "Esak ika'aranūū kwai ma'e gā. Ika'aranūū kwai agawewi gā 'ā jepi. A'etea gā 'ā akate'em ajaupe jepi. Nomonoi' i futari gā ape gā nupe. Weposipopopawamū etee futat 'upa. A'eramū i'mu'muga etee futat i'waupap tuwamū", 'jau nipo gā pē nupe. Sā'ā mirurua aero'o moto'oma ae mojero'wua. Nan tee futat nipo pēē ika'aranūū kwai ma'eferamū. Pēka'aranūū 'mu'mugera pēnakate'emawera resaukari. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tywet ee. ⁴ Ka'aranūūa 'ā pemono'og ekoete jepi. A'ere 'ā nepemepyi pejejemiyauwa gā jepi. A'eramū nipo gā pē mome'wau Jarejuwarete 'ga upe. "Kwaiwete agawewi gā ka'aranūūa. A'etea gā nomepyi ojeupe ore porowykramū ikue", 'jau nipo gā pē mome'wau Jarejuwarete 'ga upe, Pājēeteete 'ga upe.

⁵ A'wa ywy pe pejejemogyau kwaiwete futat pēka'aranūūa. A'eramū 'ā pēē peje-porowykyawe'em. Pejejemifutara etee 'ā pēē iapou. Sā'ā pēē pejejeymawa mū moky'ra i'upyrāmū. A'eramū 'ā pēē imoporowykyukare'ema. A'eramū 'ā pēē iky'ra re ijukau. Nan tee futat pēē. Nepeporowykyi. Pejejemifutara etee 'ā iapou. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe pē nerekou tyweaete. ⁶ Ika'aranūū kwai ma'eramū pēē mū pejejajukaukaa ekoete pejejaupe. 'Wyriara upe nipo pēē gā amū nerawau ekoete gā je'ewu'jaga. "Ekoay gā mama'e tywera apou jee. Ejukaukat gā", 'jau nipo pēē 'wyriara upe. A'eramū nipo pēē gā jukaukaa ekoete. Nuapoi agawewi nipo gā mama'e tywera. A'etea nipo gā gā jukaukaa ekoete. Nuerowiarī tāmējē gā, "naapoi je mama'e tywera" gā 'eramū. Nika'aranūūi wejue 'ga. A'eramū 'ga ojeppyare'ema.

Peapesak Jarejararete 'ga rura

⁷ Pēē 'ā jepytuna 'jawe jee. Pejejereko tyweramū kasi pejepyat ne. Janeruwarete 'ga te nipo pē nepyat anure. Jarejararete 'ga jewyra ete ki peapesak pejejemogyau pejejemogekowe'em futat. Sā'ā aeko jaramū ae jemogyta ko pypiara tyarū rapesaga. Najema'nēma'nēi 'ā ae ityarū are. ⁸ Nan tee futat pejemogy Jarejararete 'ga rura rapesakaramū. Pejejorypawe'emamū futat pejejemogyau. Anurenure'i nipo 'ga ruri nū. Ko futat nipo iwaēmi ja'wyja'wy 'ga ruawa upe. A'eramū pēē pejejemogyppyka etee futat pejejemogyau 'ga rura rapesaka.

⁹ Pejuago'o awi tesirūgatu Jejui 'ga rerowiaara gā amū nekoramū. Najane rūi sajuereko jarejeape. Jejui 'ga te jane rereko weape. Anurenure'i futat nipo 'ga ruri. A'eramū 'ga te "nepēa'wyri pēē Jarejuwarete 'ga upe", 'jawarū jane. Jane, nepēa'wyri pēē Jarejuwarete 'ga upe jarejaupe jane 'e re nipo Janeruwarete 'ga jane rereko tyweretei aipo jarejaupe 'eawer are.

¹⁰ Kunumīmet. Kūjāmet 'jau. Pēnea'ar iki Jarejuwarete 'ga porogyta mome'warera gā nee. Ymā 'ā gā jemogyi Janeruwarete 'ga porogyta mome'waramū gā nupe rakue. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga porogytafer are iporenuwiwere'ema gā gā nerekou tyweretei rakue. A'ere 'ā gā wereko tywereteramū miamū gā nopoiri futari Jarejuwarete 'ga mome'u awi rakue. Uag ma'e gā te ajemogy wereko tywera upe. Ojemouaga etee futat wereko tyweramū. A'ere gā jero'wuro'wui etee futat Jarejuwarete 'ga porogyta mome'u are. ¹¹ "Jarejuwarete 'ga porogyta mome'warypyara gā iku'i ajemogyau rakue", sa'e 'ā jane gā mome'wau jepi. "Nopoiri futari 'ā gā Jarejuwarete 'ga porogyta mome'u awi rakue", 'jau jane 'ā jepi. Sā'ā Jo 'ga rakue. Jo 'ga rerekwawer are pēnea'at. Jo 'ga 'ā ojemouaga etee futat akou wereko tywera upe rakue. Opoire'ema futat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Esagesage Jo 'ga jee. Wereko tywerete agawewi gā 'ga je ree. A'etea 'ga nopoiri futari je rerowiar awi", 'jau Janeruwarete 'ga Jo 'ga upe, ojerowiaa Jo 'ga ree rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage monou Jo 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ā a'jea futat ajemuaēm jane ree. Opota'waramū futat 'ga jane ree. A'eramū 'ga mama'e esage mua jane.

¹² Awamū je mama'e mū ree pē mu'ei. Pejejaupe pejeporogyta ki peporogyta esage etee futat. Mama'e a'jea etee futat ki pemome'u pejejaupe. "Mama'ea je aapo", 'jau ki a'ea peapo peje'eawer imū etee. Amumera gā nipo o'me ekoeteramū, "ywigipewara gā neape je mama'e apoi. Ywy apoarera 'ga reape nanē je iapoi nū. Je kwaap gā. Okwaap

'gã jeremimome'ua a'jea futat", 'jau futatee nipo 'gã ajemogyau. A'ere kasi pëe aipo pe'je ne. "Je renüi ekoete kasi pejepe ne", 'jau 'ã Janeruwarete 'ga janee rakue. Aipo pë 'e ekoeteramü nipo Janeruwarete 'ga 'i pë nupe: "Nepëa'wyretei jee", 'jau nipo 'ga pë nupe, pë monou muku ojewi.

Pemono ki pejeje'ega 'ga upe

¹³ I'arasig ma'eramü pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Iku'i ma'eramü maraka ra'aga 'ga muorypa. "Ene te 'ã eneresagesage ore", 'jau ki pëe pejemarka'aga Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁴ Pejekaruarümü ki Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã peenüi amü. "Pejot pejeje'ega monou Ku'jywa 'ga upe je ree", 'jau ki pëe 'gã nupe. A'eramü 'gã 'ua Jejui 'ga rer imü miarakawenana monou pëapYTE'rarimü oporogytau Jarejuwarete 'ga upe pë nee. ¹⁵ Ojeupe werowiaara 'gã porogyta re Janeruwarete 'ga pëkaruara pe'ai pë nui. Pëtywera reewe ipe'au pë nui. ¹⁶ Pëe mü nipo mama'e tywera apo awi pejejeateea'ne'emamü. A'eramü ki pejemome'u pejejaupe. A'eramü pëe pejeje'ega pejejotywer are Jarejuwarete 'ga upe. Aipo 'jau: "Kiapi'ni. Mama'e tywera 'ga wapo akou. A'eramü 'ga 'awamü otywera reru'arasiga erekou. A'eramü ene 'ga katu'oka 'ga tywer awi. Emoit 'ga tywera 'ga wi", 'jau ki pëe pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe pejejeue. A'eramü Janeruwarete 'ga 'ga katu'oka nü, 'ga mueateeu mama'e tywera apo awi. Ojeupe ako esage ma'e 'ga je'egamü Janeruwarete 'ga 'ga porogyta renuwi futari. Mama'ea 'ga wapo a'jea futat 'ga je'eg imü. Aeremiapoe'ema miamü 'ga wapoukat ae upe ojeupe enüi re.

¹⁷⁻¹⁸ Pënea'at Eliasi 'ga ree. Esage ma'e 'ga. Ymã 'ã 'ga je'egi Jarejuwarete 'ga upe rakue. "Amana kyre'ema je afutat", 'jau 'ga 'ã oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramü 'ã Janeruwarete 'ga 'ga 'eawera rupi ete futat muapyra kwara magwapa amana mogyrükare'ema rakue. A'eramü 'ã Eliasi 'ga muapyra kwara kwaw ire oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rakue nü. "Ere amana mogyrükaa nü", 'jau 'ga 'ã oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rakue nü. A'erauwe 'ã Janeruwarete 'ga amana mogyrükaa rakue nü. A'eramü futat 'ã temi'ua ojeupa rakue nü. Maira te Eliasi 'ga rakue? Naani. Aea futat 'ga, jane 'jawe futat 'ga.

¹⁹⁻²⁰ Kunumimet, küjāmet. Janeruwarete 'ga porogyta 'ã a'jea futat agawewi. A'etea nipo pëe mü Jarejuwarete 'ga porogyta rerowiaraipe pejepoia 'ga wi. A'ere ki Jarejuwarete 'ga porogytafer awi ipoire'emamü peje'eg 'ga wi opoit ma'e 'gã nupe. Maran gatu nipo 'gã 'ã ojewyre'ema 'ga rerowiara upe nü. A'eramü nipo werowiaru'jawamü Jejui 'ga 'gã tywera pe'au 'gã nui nü, 'gã katu'oka 'gã mogyau nü. A'eramü 'gã awawe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jejui 'ga 'gã monoukare'ema peu. Werowiaru'jawamü wejue 'ga 'gã nomonoukari 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe.

Pënoryw iki pejejemogyau morogyta esage are, kunumimet, küjāmeramü nanë nü je 'i pë nupe.

Kweramü etee jeremimome'ua.

1 Pedro

Pedro 'ga, Jeju 'ga remimu'efera 'ga, 'awa ka'arana kwasiaa imonou Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe rakue. Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiaara 'gā nerekou tyweaete. A'eramū Pedro 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga rerowiaara 'gā nupe 'gā mu'akwaapa ee rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesage ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe rakue.

¹ Je Pedroramū ka'arana akwasiat imonou pē nupe. Je Jeju Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā 'ga je monoi kwe pe ojemome'waukaa jee ikue. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga remiayuwā. Pē'wyr awi 'ā 'gā amū pē mokwasi'wau rakue. 'Awamū aje 'ā pejemogy pejekwasi'wau tekotee 'gā wyy pe. Pōtu wyy pe, Garasi wyy pe, Kapatosi wyy pe. Asia wyy pe, Pitini wyy pe. Mimer imū 'ā pejekwasi'wau pejemogyau rakue. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. ² Ymā Janeruwarete 'ga pē pyyrūi ojeupe rakue. Wemifutar imū etee futat 'ga pē mū'jāu mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuw awi. A'eramū 'ga 'Agesagea pē mogyau Janeruwarete 'ga remiayuwamū, pē muesageu 'ga upe. "Agera 'gā je amū'ē teja'yra 'ga je'ega renuparamū", 'jau Janeruwarete 'ga pē nupe rakue. "Jera'yra 'ga amanū 'gā tywer are ako ikue", 'jau 'ga 'ā rakue. "A'eramū je Jeju Kristu 'ga ree je jemogypygi tekou 'gā 'eramū je 'gā tywera moia 'gā nui", 'jau 'ga 'ā pē nupe rakue.

A'eramū je 'jau 'ga upe pē nee: "Eneresagea 'gā nerekoa je afutat, ki Ku'jyp. Emopy'ata'wa nanē ki 'gā imogyau", 'jau je Jarejuwarete 'ga upe pē nee.

Pēku'i ki Jeju 'ga ree

³ "Ene te 'ā eneresage oree, sa'e ki Jeju Kristu 'ga Ruwarete 'ga upe, Jarejararete 'ga Ruwarete 'ga upe", 'jau je pē nupe. 'Ga manū re 'ā Janeruwarete 'ga Jeju Kristu 'ga moferapa rakue nū. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wa'yrate 'ga rerowiaaramū jane mogyau wa'yramū. Jane ree 'ga poriaa te nipo 'ga rerekou. A'eramū nipo 'ga jane mogyau wa'yramū, wa'yrate 'ga rerowiaaramū. A'eramū jane a'eramū Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogy rapesaka jarejemogyau. Jeju Kristu 'ga 'ga imoferapa. Jeju 'ga moferawe'em ire amunipo 'ā jane nanē niferawa'uweri nū. A'ere 'ā 'ga ferawi rakue. A'eramū jane "Jeju 'ga 'jawerimū etee futat jareferapa nū, 'ga jane moferapa jane rerawau ojepyri nū" 'e are jarejemogy pyka jarejemogyau. ⁴ A'eramū jane jarejeupe mama'e esagea 'ga imura rapesaka. Ojepyri jane oramū 'ga mama'e esagea mua wemiayuwamū jane. 'Awamū futat 'ga jane wemimurama m'ina gatu ojepyri. Peu jane upe 'ga remimurama nateepawi. Peu nitywi futari jypemerua, mama'e 'wara. Nitywi futari mama'e mote'ara. Ma'eramū 'ā 'ga im'yi gatui peu futat jane. ⁵ Werowiaaramū 'ga ojejukau jane ree. Wemifutar imū etee futat 'ga mama'ey resaukaa jane, ojee jarejemogy pyka resaukaawamū. 'Ga opājē mū jane momoirukare'ema ojewi. A'eramū nipo 'ur ire Jeju 'ga jane rerawau ywag ipe jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga jane upe wemim'yi gatufera mua jane. A'eramū nipo 'ga jane mueapyou jarejeupe wemiapofer are.

⁶ 'Awamū nipo mama'eya jesaukari pē nupe kwaiwete. A'eramū nipo peje'arasigamū pejemogyau. A'ere 'ga pyri pejeo are pēnea'at pejeku'iramū pejemogyau. ⁷ Mama'ey upe pēnuagamū pē nesakara 'gā 'jau: "Na pa je ra'e. Werowiat 'gā Jeju 'ga a'jea futat. Nopoiri futari 'gā 'ga wi ojeupe mama'ey jesaukaramū miamū", 'jau nipo pē nesakara 'gā. Sā'ā ourua. Itarewara 'ga 'ā ita rapyau ouru resakawamū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'ey resaukari pē nupe ojee pejemogy pyka resaukaawamū. "Taesak tejerowiaararete 'gā amū 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe, mama'ey resaukaa jane. Ojeupe mama'ey jesaukaramū 'ga rerowiaarapara 'gā pōiri 'ga rerowiar awi. A'ere 'ga rerowiaararete 'gā nopōiri futari 'ga wi. Wuagamū etee futat jupe. Mama'ey upe pejejugamū pēē pejemogy pyka etee te Kristu 'ga ree. A'eramū 'gā amū pē momoirukare'ema 'ga rerowiar awi. Ouru 'ā epy ete numiamū. A'ere anure ourua miamū teepawamū. A'ere Jeju 'ga rerowiaaramū jane nanarūi. 'Ga etee te erowiarāmū nitywi futari 'ga rerowiar awi pē momoirukaara 'ga amū. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga, Jeju 'ga ruaw ipe, 'jau pē nupe: "Jera'yrate 'ga perowiat nanimenime. Nepepoiri futari 'ga rerowiar awi pejejeupe mama'ey jesaukaramū miamū. A'eramū pēē pejejesageramū jee", 'jau nipo 'ga pē nupe. A'eramū 'ga pē monou ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat, pē pojeuwukaa oje'jawe 'gā nupe.

⁸ Nepeesagi agawewi Jeju 'ga rakue. A'etea pēporomutat 'ga ree. 'Awamū nanē 'ā pēē 'ga resake'ema nū. A'etea perowiarete 'ga. A'eramū pejeku'iramū pejemogyau 'ga ree. Saa'e ywagipewara 'gā ku'ia 'ga ree. Nan tee futat pēku'i 'ga ree. ⁹ Ma'eramū sipo pēku'i pejemogyau 'ga ree? Jeju 'ga perowiat nanimenime pejemogyau. A'eramū 'ga

pē katu'oka. Anure nipo 'ga pē mogyau ojeypyri nakwaparimū rūi. A'eramū ki pēku'i pejemoggyau.

¹⁰⁻¹¹ Ymā, Jejuī 'ga rure'emaue, Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā Jejuī Kristu 'ga rura mome'ui ojeypyriwara 'gā nupe rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā mu'akwaawukaa'i 'ga rur are. A'ere 'gā naeapyoī katui ee. A'eramū 'gā 'jau: "Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amū muri ae katu'okawamū. A'eramū nipo 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerekou tyweaete, 'ga jukau. A'ere nipo 'ga manū re Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi 'ga upe", 'jau 'gā nakue. A'ere 'gā naeapyoī katui ee. Nokwaawi nanē 'gā Kristu 'ga ruawa nū. A'eramū 'gā oporokwaawiweramū ee. "Maranime sipo Janeruwarete 'ga 'ga muri?" 'jau 'gā ojeupe. "Maran sipo 'ga ruri?" 'jau 'gā ajemoggyau. A'ere 'gā naeapyoī katui 'ga ree. ¹² "Pejejeupe jeremimome'ufera pemome'u 'gā nupe", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue. "Na'awamū ako ma'eramū pē nupe rūi je 'i aipo 'jau. Anure ojeup ma'eramū 'gā nupe ijeaporama te je amome'u pē nupe. A'eramū ojeapowe'em pē nekoramū", 'jau 'gā nupe rakue. 'Awamū 'ā 'gā amū awau Jejuī 'ga mome'wau pē nupe rai'i. Ymā Janeruwarete 'ga U'agesage muri ywag awi janee ikue. A'eramū 'ga 'Agesagea 'awamū Jejuī 'ga mome'waukaa 'gā nupe pē nupe. Ywagipewara 'gā 'ā weapyoweramū Jejuī 'ga mome'u are numiamū. A'ere 'gā 'ā naeapyoī futari ee. "Najereapyoī je Jejuī 'ga remiapofer are", 'jau 'gā 'ā ojeupe.

Pepoir iki mama'e ekoete apo awi

¹³ Janeruwarete 'ga pē katu'oka wa'ya 'ga pēē erowiarāmū. A'eramū ki pēē pejeipoia mama'e ekoete apo awi. 'Ga remifutar imū etee futat pēē mama'e apou. Pēnea'at kasi mama'e ekoete apo are ne. Pejejea m'ina 'ga ree. Pejejemoggyau etee ki pejejemoggyau 'ga rur are. Anure nipo, Jejuī Kristu 'ga ruaw ipe nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pē nupe. Aipoa ki peapesak pejejemoggyau. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga ra'yramū pejemogy. A'eramū ki pēē 'ga je'ega renupa katu katu pejejemoggyau. 'Ga rerowiare'ema ako pēē mama'e apou pejejemoggyau pejejemifutar imū etee ikue. A'ere kasi 'awamū peapo mama'ea pejejemifutar imū etee pejejemoggyau ne. ¹⁵ Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee ki 'awamū mama'ea peapo. Ymā te 'ā 'ga pē mū'ēi mama'e tywera apoara 'gā nui, pē mogyau wemlayuwamū rakue. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Niparuapoweri nanē 'ga mama'e tywer are nū. Mama'e esagea etee 'ga iapou. A'eramū ki pēē pejejemoggyau esage 'ga 'jawe. ¹⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: "Naapoi futari je mama'e tywera. A'eramū ki pēē pejejemoggyau esage je 'jawe. Pēē nanē mama'e tywera apowe'em nū, je 'jawe nū", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹⁷ Jarejuwarete 'ga jane enūina, Kiapi'ni, 'jau jane 'ga upe. 'Ga 'ā ojejuka pāwē pāwē jane ree. A'eramū 'ga anure jane mepyyau janeremiapofer are. Mama'e tywera apoara 'gā 'ga erekou tyweaete. Mama'e esage apoaramū 'ga jane rerekou esage. A'eramū ki pēē pejejemoggyau esage etee, 'ga pojeupa, 'ga pyri pejewawe'ēwe futat. ¹⁸⁻¹⁹ Ymā te 'ā jane jemogy ekoetei tee rakue, ymāwarera jareypy 'eawer imū etee rakue. A'ere jane 'awamū "Jejuī 'ga janetywera omepey, jane mū'jāu mama'e tywera apoara 'gā nui" 'e kwaawi. Ma'ja pyu sipo 'ga janetywera mepyi? Ouru pyu sipo 'ga imepyi? Naani. Prata pyu sipo 'ga imepyi? Naani. Jejuī 'ga 'ā amanū janetywera mepyyau rakue. Anure ouru, prata, mūmera miamū teepawamū etee futat. A'ere Jejuī 'ga te 'ga manūi janetywera mepyyau 'Uwarete 'ga upe janee. Sā'ā ore judeuramū karupa'mī jukaa wy reko'woga orotywera mepyyawamū ikue. Karupa'mī esagea etee ore ijukau 'ga upe. Karupa'mī teua ore narajukaa'uweri iapyyawe'em Jarejuwarete 'ga upe. Nan tee futat Jejuī 'ga ojejukaukaa 'gā nupe, owy reko'wogukaa 'gā nupe janetywera mepyyawamū rakue. 'Ga etee te 'ā esageay ma'ea. A'eramū 'ga etee futat janetywera mepyyarūmū. Epy ete te 'ā janetywera repya, karupa'mī repy apyrapa.

²⁰ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ywy apoe'emaue, Jejuī 'ga pyyrūi janetywera mepyyawamū rakue. 'Awamū futat aje 'ā 'ga 'ga muri ywy pe pē poawamū rai'i. A'eramū 'ga 'ga kwaawukaa pē nupe rai'i. ²¹ Janeruwarete 'ga 'ā 'ga moferapa, 'ga mogou 'ga m'ina wryiarāmū janee. A'eramū 'ā pēē Kristu 'ga ree Jarejuwarete 'ga rerowiaa pejejemoggyau. Kristu 'ga ree pejejeupe Jarejuwarete 'ga remiaporama rapesaka pejejemoggyau.

²² Jejuī 'ga je'ega peenup katu katu pejejemoggyau. A'eramū pēē pejeipoia mama'e tywera apo awi, pejejekatu'oka 'ga upe. A'eramū pēē pejepeporomutaramū Jejuī 'ga rerowiaaramū pejejeue. A'eramū ki pēē 'awamū taetu pejepeporomutaramū pejejeue. ²³ Sā'ā ae kūima'eramū ae ja'yrapya. A'eramū 'ā u'ar ire kumūia ajemoggyau ta'yriara 'ga ra'yramū. A'ere 'ā anure tuwa amanūmū etee jui. A'ere nanarūi Janeruwarete 'ga rekoi janeruwamū. Namanūi futari 'ga. 'Ga je'ega nanē atepawe'emamū nū. A'eramū 'ga oje'ega pēē erowiarāmū Janeruwarete 'ga pē mogyau wa'yramū oje'jawe. ²⁴ Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

“Sã'ã 'ywoytyra.

A'eramũ 'ã ipotyra kamêšiete te futat opÿijagamũ.

Kamêšiete te futat 'ã ipotyra u'aa o'yw awi.

Nan tee futat aea.

Kamêšiete te ae pawî.

²⁵ A'ere Janeruwarete 'ga je'ega nateepawi futari”,

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

Aipoa 'ga je'ega a'jea futat. Pê nupe Jejuî 'ga ree morogyta esage mome'uramũ 'gã aipoa 'ga je'ega futat 'gã imome'wau pê nupe.

2

Pejemu'e ki Jejuî 'ga ree

¹ 'Ga je'ega renuparamũ pêê pejejekatu'oka pejejemogyau 'ga upe. A'eramũ ki pêê a'eramũ pejepeioa mama'e tywera apo awi. Pê'me kasi ne. Pejuerekoay kasi mama'e are ne. Pejajakurap kasi ne. Peapo kasi mama'e tywera ne. ² Kunumiãkyra 'jawe ki pejemogy. Sã'ã kunumiãkyra 'gã oy kamy uwejuweja. Nan tee futat ki pêê. Pejemu'e ki 'ga je'eg are au'jeteramũ. Oy kamy are kunumiãkyra 'gã opifuakaramũ ajemogyau. Nan tee futat pêê 'ga je'ega renuw ire pejejemogyau 'ga rerowiaarareteramũ. 'Ga je'ega wesageramũ etee futat pê nupe. Nitywi futari mama'e tywera ipype. A'eramũ ki pêê 'ga je'eg are pejemu'eweramũ pejejemogyau. 'Ga je'eg are etee pejemu'e re 'ga remifutara kwaapa pejejemogyau. ³ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue. “Janejararete 'ga esage”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue. Janeruwarete 'ga pê katu'oka rakue. A'eramũ pêê “Janejararete 'ga esage” 'e kwaapa.

⁴ Jarejuwarete 'ga perowiat rakue. A'eramũ ki 'awamũ taetu pêê 'ga rerowiaa pejejemogyau. 'Oga apoara 'jawe Janeruwarete 'ga. Sã'ã 'oga apoara 'gã 'yw esagea etee imũ'ëa tupaa'mywareteramũ. 'Yw esagea etee nanê 'gã erawau inuga tupaa'mygamũ. Itaoga apoara 'gã nanê ita esagea etee imũ'jãu nũ. A'eramũ 'ã itaoga apoara 'ga ita amũ monou imomoa ojewi. Aipoa ita nia'wyrî 'gã nupe. Nan tee futat judeuramũ ore'wyrîara 'gã Jejuî 'ga reroyrũmũ. A'eramũ 'gã 'ga jukaukaa jefaruu 'gã nupe ikue. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã nemiroyrũmera 'ga mogoi 'wyrîaramũ wemiayuwamũ janee. “Esage 'ga. A'eramũ je 'ga mogou 'wyrîarareteramũ orojeamiyuwa 'gã nupe”, 'jau 'ga rakue. ⁵ Itaoga apoara ita esage etee imũ'jãu wog are. A'eramũ 'ga imÿina tenaw ipe te tee. Nan tee futat Janeruwarete 'ga pê mü'jãu wemiayuwamũ. A'eramũ ki pêê pejejemogyaukaa 'ga upe 'ga remifutar imũ etee futat. Ymã judeuramũ ore mama'e rerooi mainana 'gã nupe ikue: “Emono Jarejuwarete 'ga upe jee”, 'jau ore erawau 'gã amũ nupe ikue. Mainana 'gã etee te oporowyky 'ga upe ikue. A'ere jane 'awamũ jane jemogyi mainana 'jawe 'ga upe. Kristu 'ga rerowiaaramũ jane juejue etee futat saporowyky 'ga upe. Ymã 'ã judeuramũ ore orojeymawa monou 'ga upe rakue. A'ere jane 'awamũ jane jemogyi 'ga upe oporowyky ma'eramũ. “Ga 'Agésage pãjê mü je mama'e apoi 'ga upe, 'ga muorÿpa”, 'jau pêê 'ã 'awamũ. Jejuî Kristu 'ga 'ã pêê erowiaa pejejemogyau. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'jau pê nupe: “Esage 'gã porowyky jee”, 'jau nipo 'ga pê nupe. ⁶ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are Isai 'ga upe rakue:

“Sã'ã itaoga apoara 'gã.

Itapewuu renuêma jui.

A'eramũ 'ã 'ga aipoa ita monou imojypa ipype.

A'eramũ 'ã aipoa ajepeja ita koka imotyapa.

A'eramũ futat 'ã aku'jawe'em. Nan tee futat je tejemimono 'ga monoi Sião 'jaw ipe,* 'ga rerowiaara 'gã nupe a'eramũ futat nipo.

A'eramũ futat nipo 'ga rerowiaara 'gã aku'ipawe'emamũ futat 'ga ree”,

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

⁷ Jejuî 'ga rerowiaaramũ pêê 'jau: “Ita esage 'jawe 'ga”, 'jau pêê 'ga upe. A'ere nipo 'ga rerowiare'ema 'gã niporomutari 'ga ree. Ymã te 'ga amũ ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

“Itaoga apoara 'gã weroyrũ amũ itaa numiamũ.

Nia'wyrî aipoa itaa 'gã nupe. A'ere ajepeja 'ga ruri 'gã nemiroyrũmera ita pyyka imonou 'oga ppykokaramũ”,

'jau 'ga ikwasiaa rakue.

⁸ Anure Isai 'ga ikwasiaa ee nũ:

“Aipo ita are nipo kwaiwete 'gã 'ari.

Aipo ita 'gã netygukaa”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

* 2:6 Siãoa Jerusarega rer irũ.

Nan tee futat nipo Jeju 'ga rerowiare'ema 'gã jemogyi ita are u'at ma'e 'jawe. Ni-porenuwiwieri 'gã 'ga mome'u are. Niparurowiariwieri 'gã Jeju 'ga ree. A'eramũ 'gã ojereko tywerukaa Janeruwarete 'ga upe. Nan Janeruwarete 'ga jane rerekoi Jeju 'ga mome'u are janeporenuwiwieri'emamũ. Ymã we futat 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Teja'yra 'ga rerowiare'ema 'gã je areko tywet", 'jau 'ga 'ã ojeupe rakue. A'eramũ 'ga wemifutar imũ etee futat 'gã nerekou tyweaete.

⁹ A'ere nanarũ Kristu 'ga rerowiaaramũ jane. Ymã we Janeruwarete 'ga jane mũ'jãu 'gã nui, jane mogyau wemiayuwamũ. Janeruwarete 'ga futat 'ã jane 'wyriararetereteramũ. Ojeupe oporowyky ma'eramũ 'ga jane mogyau. Wemiayuwamũ futat 'ga jane mogyau. Janeruwarete 'ga kwaapare'ema 'gã ypytunimũ wata ma'e 'jawe. 'Gã nui futat 'ã 'ga jane mũ'jãu jane mogyau okwaaparamũ. A'eramũ 'ã jane jarejemogyau 'arimũ wata ma'e 'jawe mama'e apou 'ga remifutar imũ. 'Ga jane mũ'jãu 'gã nui wemiapofera mome'waramũ. Janeruwarete 'ga esage. "Mama'e esagea etee 'ga wapo" 'e mome'waramũ 'ga jane mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui. ¹⁰ Ymã te 'ã pẽẽ na'ga remiayuwã rui rakue. A'ere 'awamũ pejemogy 'ga remiayuwamũ. Ymã te 'ã pẽẽ "Janeruwarete 'ga ajemuaem jane ree" 'ea nepekwaawi pejemogyau rai'i. A'ere pẽẽ 'awamũ pejemogy 'ga remiayuwamũ. A'eramũ pẽẽ "Janeruwarete 'ga ajemuaem jane ree" 'e are pejejeapyoramũ pejemogyau.

Janeruwarete 'ga remiayup

¹¹ Pẽẽ 'ã jejekoty'aawaretea. A'eramũ je pẽ mu'akwaapa mama'e are. Napejeje'wyr ipe rui pejemogy. Tekotee 'gã 'wyr ipe te pejemogy ra'ne. 'Au 'ã jane jemogy kwaparimũ warãu etee futat. Ywag ipe oo ma'eretea te jane. Aipoa te jane'wyraretea. A'eramũ ki pẽẽ mama'e tywera apowe'em pejememifutar imũ etee ne. Pejememifutar imũ etee mama'e apo re pẽẽ mama'e tywera peapo pejemogyau ne. ¹² A'ere ki pejemogy esage Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gã pype. "Mama'e tywera 'gã wapo", e'i futatee agawewi nipo 'gã pẽ nupe. A'etea ki pejemogy esage 'gã pype, mama'e esagea etee iapou pejemogyau 'gã pype. A'eramũ 'gã pejemogy esage resaka. A'eramũ nipo 'gã 'jau: "Na pa je ra'e. Ajemogy esage 'gã", 'jau nipo 'gã ojeupe. A'eramũ nipo 'gã anure Jarejuwarete 'ga muorypa pẽ nee. 'Ga rowase jarejatykaaw ipe nipo 'gã 'jau: "Ene te 'ã eneresage. Ejerowiaara 'gã eremogy esage jepi", 'jau nipo pẽ nee i'me ma'efera 'gã Jarejuwarete 'ga upe.

¹³⁻¹⁴ Pẽẽ 'ã Jarejararete 'ga rerowiaara. A'eramũ ki pẽẽ peje'wyrriara 'gã je'ega nanẽ enupa pejemogyau nũ. Aipoa Jarejararete 'ga amuekõẽai. Pẽ'wyrriara 'ga nipo 'gã amũ mũ'ina 'wyrriarimũ pẽ nupe opoawamũ. "Mama'e tywera apoara 'gã nupe tereje'eg jee 'jau", 'jau 'ga 'gã amũ nupe. "Mama'e esage apoara 'gã nupe nanẽ ene eje'ega nũ. 'Mama'e esagea peapo', pe'je ki mama'e esage apoara 'gã nupe jee", 'jau nipo 'ga 'ga upe. A'eramũ ki pẽẽ 'wyrriari 'ga je'ega nanẽ enupa nũ. ¹⁵ Jare'wyrriara 'gã je'ega renupa nanẽ jane Jarejuwarete 'ga remifutararete apou. 'Ga remifutar imũ etee janemogy resag ire jane resakara 'gã i'me ma'e 'gã je'ega rerowiare'ema ajemogyau. A'eramũ futat nipo i'me ma'e 'gã o'meu'jawe'emamũ janee. ¹⁶ Nitywi futari mama'ea pẽ nupe iapoukaara 'gã amũ. Pẽẽ tee futat mama'ea peapo pejememifutar imũ etee futat. A'ere Janeruwarete 'ga jarejararetea. A'eramũ 'ga pẽ mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui. A'eramũ ki pẽẽ pejejeyre'ema mama'e tywera apo upe. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat ki pẽẽ mama'e apou pejemogyau. ¹⁷ Pejejuka esage pãwẽ pãwẽ ki pejejuee. Pejeporomutaramũ Jeju 'ga rerowiaaramũ pejejuee. Peje'wyrriara 'gã ki pepojeup. Jarejuwarete 'ga taetu pẽẽ ipojeupa.

¹⁸ 'Ga amũ upe pejeporowykyau ki pejerekwara 'ga je'ega peenup. Pẽnerekwara 'gã amũ nipo opota'waramũ pẽ nee. A'eramũ pẽẽ 'gã je'ega taetu enupa etee. Pẽnerekwaramũ nipo pẽ nerekou tyweaete agawewi. A'etea pejeporowykyau esage ete futat pejemogyau 'gã nupe. ¹⁹⁻²⁰ Pejerekotyweara 'gã je'ega pẽẽ enuwete re Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi pẽ nupe ee. "Je rereko tywerete agawewi nipo 'gã amũ. A'etea je 'ga je'ega aenuw ete futat tekou", pe'je ki. Aipoa Janeruwarete 'ga afutat. A'eramũ ki pẽẽ pejejuagamũ jupe. Jupe pẽnuag ire Janeruwarete 'ga mama'e esage apou pẽ nupe ee. Mama'e tywera apo are pejerekotyweara upe pẽnuagamũ Janeruwarete 'ga nuapoi mama'e esagea pẽ nupe. Pẽẽ tee futat pejerekotyweara pejerekwara 'ga upe. Mama'e esage pẽẽ iaporamũ nipo 'gã pẽ nerekou tyweaete 'eramũ te Janeruwarete 'ga jejukai pẽ nee, mama'e esage apou pẽ nupe ee. ²¹ Pejereko tywer ekoete upe pẽnuaga Janeruwarete 'ga ifutaa.

Jeju Kristu 'ga 'ã mama'e esage etee agawewi wapo. A'etea 'gã 'ã wereko tywerete 'ga. Janetywera mepyawamũ 'ga 'ã ojereko tywerukaa 'gã nupe. A'eramũ ki pẽẽ 'ga 'jawe futat pejemogyau. ²² Nuapoi agawewi futat 'ga 'ã mama'e tywera. Ni'mei 'ga nanẽ nũ. ²³ Okurawamũ miamũ 'ga 'gã kurape'ema. Wereko tywereteramũ miamũ 'ga ojeppyke'ema 'gã nee: "Je rereko tywet pejepe. A'eramũ je pẽ nerekou tyweaete", 'jawe'em 'ga 'gã nupe. 'Uwarete 'ga ree etee 'ga jemogypygyi. "Jeruwarete 'ga te nipo 'gã wereko 'gã nemiapofere

are”, 'jau etee 'ga ojeupe 'Uwarete 'ga ree ojemogypyka. A'eramū ki pēē pejemogyau 'ga 'jawe futat. ²⁴ 'Ypeywar are omafu'amamū Jejuī Kristu 'ga janetywera mepyau. Na'ga tywer are rūi 'gā 'ga rerekou tywet. Janetywer are te 'gā 'ga rereko tyweri. Aipoa 'ga iapou janetywer awi jane mueateeawamū. Jane katu'okawamū 'ga manūi janetywera mepyau. 'Ga manū enune 'gā 'ga mopimopika. Omopig are 'ga jane katu'oka janejero 'wa awi. ²⁵ Ymā 'ā neperiari Jejuī 'ga rakue. Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā karupa'mī ka'jama 'jawe. Sā'ā karupa'mī ka'jama. A'eramū 'ā oka'jam ire karupa'mīa ojewyre'ema ojetee. A'eramū 'ā ijara 'ga awau weymawa rekaa. Wesag ire 'ā awau 'ga rewiri nū. Nan tee futat 'ā pēē nakue. Oka'jam ma'e 'jawe pejemogy. A'ere 'awamū Jejuī 'ga pē nekari pē nerawau ojeupi 'Uwarete 'ga rape rupi.

3

Imen ma'e

¹⁻² 'Awamū je imen ma'eramū pē mu'akwaawi pejemogy are. Pejemena 'gā je'ega ki peenuw ete. Amumeramū nipo pēmena Jejuī 'ga rerowiare'ema. A'ere ki pejemogy esage. A'eramū nipo 'gā pejemogy esage resaka 'gā nanē Jejuī 'ga rerowiaa nū. Jejuī 'ga nipo pēē imome'wawe'em agawewi 'gā nupe. A'etea nipo 'gā Jarejuwarete 'ga rerowiaa pejemogy esage resag ire. ³ "Tajemokaturam wā nupe 'jau kwy", 'jau nipo pēē pejejeupe. Maran sipo Jejuī 'ga rerowiaaramū kūjānamū pejekekatu'oka 'gā nupe? Taity esage munewa sipo pē katu'ok? Pejewaga munewa sipo pē katu'ok? Pejeakagawirywa sipo pē katu'ok? Naani. Pejewega pyu pejekatu'oka sipo pē katu'ok? Naani. ⁴ Pēneko esagea etee pē katu'ok pē mogyau a'jea futat. Pejemuawapira te pē katu'ok pē mogyau. Pejejee pejepota'wa nanē pē katu'ok pē mogyau nū. Aipo kūjā esage ajemogyau Jarejuwarete 'ga upe. Nateepawi futari ēē resagea 'ga upe. ⁵ Ymā kūjā 'gā amū Jarejuwarete 'ga rerowiari nanimenime rakue. "Anure nipo Janeruwarete kīā je rerooi ojeypyri", e'i 'gā ojeupe rakue. Poromū 'gā omena 'gā je'ega renui etee rakue. Nan 'gā jekatu'ogi Jarejuwarete 'ga upe rakue. ⁶ Sā'ā Sara ēē rakue. Omena 'ga je'ega ēē enupa ete, Abraão 'ga je'ega ēē enupa ete rakue. "Je Ku'jyp", 'jau ēē 'ga upe rakue, 'ga pojeupa rakue. A'eramū ki pēē ēē 'jawe pejemogyweramū pejemogyau esage. Mama'e awi nanē pejeky'jawe'em nū. A'eramū nipo pejemogyau Sara ēē ra'ya 'jawe.

Emireko ma'e

⁷ 'Awamū je emireko ma'eramū pē mu'akwaawi pejemogy are. Pēnemireko 'gā nifuakari pē 'jawe. A'eramū ki pēē pejemireko 'gā nerekou esage. Pejejekukau esage 'gā nee. Anure nipo Jejuī 'ga pē nerooi pē mogyau ojeypyri. Pēnemireko 'gā nanē 'ga rerowiaa nū. A'eramū 'ga pēnemireko 'gā nanē erawau imogyau ojeypyri nakwaparimū rūi nū. A'eramū ki pēē 'gā nerekou esage etee futat. Kasi a'e pe Janeruwarete 'ga nuenuwi pēje'ega ojeupe peje'egamū ne.

Pejepyk kasi 'gā nee ne

⁸ Ka'arana kwasiapawe'emaue je pē mu'akwaawi pāwē pāwē, kūima'eferamū, kūjāmeramū 'jau. Majepei 'yweteewara 'jawe ki pejemogy. Pejepota'waramū pejejee. Jejuī Kristu 'ga ree pejemogypyka pejemogyau. A'eramū pēē pejemogyau pejejopytuna 'jawe. A'eramū ki pēē pejeperomutaramū pejejee. Jejuī 'ga rerowiaaramū ae ojopytuna tee te 'jawe futat. A'eramū ki pejepota'waramū pejejee. Pejejopoa mama'e are. Pejerowiaraip kasi pejee ne. ⁹ Pejepyk kasi 'gā nee ne. Pejejeupe mama'e tywera 'ga amū iaporamū kasi mama'e tywera peapo 'gā nupe ne, pejejepyke'ema 'gā nee. Mama'e esagea etee ki peapo 'gā nupe. 'Gā amū nipo pē kurapa. A'ere kasi pekurap 'gā ne. Pejekuraw ire pejeperogytau esage etee 'gā nupe, pejemara'ne'emamū 'gā nee. Mama'e tywera apoara 'gā nui pē mū'ē re nipo Janeruwarete 'ga 'jau pē nupe: "Mama'e esagea taapo pē nupe 'jau", 'jau 'ga pē nupe wemiayuwamū pē mogyau. A'eramū ki pēē mama'e esagea etee iapou pejejaupe. ¹⁰ Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are 'ga amū upe rakue:

"Pejekōēāiweramū ki pejet pejejuago'o awi.

Peje'eg tywet kasi pejejaupe ne.

Au'je ki pē'me re.

¹¹ Au'je ki mama'e tywera peapo re.

Mama'e esagea etee ki peapo.

Pejepota'waramū etee pejemogyau pejejee.

¹² Janejararete 'ga ojejuka esage mama'e esage apoara 'gā nee.

Ojeupe 'gā je'egamū 'ga mama'e esage apoara 'gā je'ega renupa.

A'ere 'ga mama'e tywera apoara 'gā nopoari",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue.

¹³ Mama'e esagea pēē iapo re sipo 'gā pē nereko tyweri ee? Naani. Pē nereko tywerete ekoete te 'gā. Napēnemiapo esage are rūi 'gā pē nereko tyweri. ¹⁴ A'ere ki pēku'i etee pejejemogyau ee 'gā amū pejejerereko tyweramū mama'e esage apo are. Janeruwarete 'ga mama'e esagea wapo ee pē nupe. A'eramū ki pejekyjawe'em pejejerereko tyweara 'gā nui. Pēpy'a'wyt kasi 'gā nee ne. ¹⁵ Pejemogypyyk 'ā Kristu 'ga ree. 'Ga 'ā pējararetea. A'eramū ki pēē 'ga muorypa, 'ga je'ega renupa. 'Ga amū nipo oporonupa ee: "Ma'eramū pēē pejejemogypyyka Jeju 'ga ree?" 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū ki pēē 'gā mueapyou ee. ¹⁶ Pejeperogytau esage etee 'gā nupe. 'Gā nupe imome'uramū kasi pemue 'gā ne. A'eramū pēē mama'e esagea etee iapo re pēē pejejenosōue'em pejejemiapofera renosōue'em. Pejemogy esage. A'eramū nipo "Kristu 'ga rerowiaara 'gā mama'e tywera etee wapo" pē nupe 'jara 'gā ojenosōu u'eawer are. ¹⁷ Amumē Janeruwarete 'ga pē nereko tywerukat 'gā nupe mama'e esage etee pēē iapo re. "Taesak 'gā tejerowiara 'jau kwy" 'jau 'ga ojeupe. A'eramū pē nereko tywera wesageramū 'ga upe. Maranuara ajee esage 'ga upe? Pēnemiapo tywer are 'gā pē nereko tywera? Pēnemiapo esage are te ra'u nū? Pēnemiapo esage are 'gā pē nereko tywera esage 'ga upe. ¹⁸ Sā'ā Kristu 'ga. Nuapoi 'ga mama'e tywera. A'etea 'gā 'ga wereko tywet 'ga jukau. Nan tee futat 'ga rerowiare'ema 'gā pē nereko tyweretei. Jeju Kristu 'ga esage ma'ea. Naotywer are rūi 'ga manūi ikue. Nitywi futari mama'e tywera 'ga pype. Janetywer are te 'ga manūi janetywera mepyawamū 'Uwarete 'ga upe ikue. Namanū'jau'jawi 'ga. Majepei tee futat 'ga amanūmū mama'e tywera apoaramū jane katu'okawamū. Amanūmū 'ga janetywera mepyaupap. Esage ma'e 'ga amanū itywet ma'eramū jane ree. 'Uwarete 'ga pyri werowiaaramū jane roeroawamū te 'ga manūi. 'Ga rerowiare'ema 'gā 'ga jukau ikue. 'Ga manū re 'ga remiayyua 'gā amū Jeju 'ga rerawau inuga ita kwara pype. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage 'ga moferawi nū. ¹⁹ Ita kwara pype 'ga ruwamū futat 'ga 'aga uēma 'ga wi. A'eramū 'ga 'aga oje'ega ae'agera upe. Ae'agera rupaw ipe awau. A'ere ae'agera nū'ēa'uweri pe awi. A'eramū Jeju 'ga awau oje'ega jupe. "Nepeenuwi Jeruwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū nipo 'ga anure pē monou mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau 'ga oje'ega jupe.

²⁰ Ymā te Janeruwarete 'ga ruagamū aepy 'gā tywera upe rakue. Nue 'ga yaruu apo 'ga poromukuramū 'ga wuagamū 'gā tywera upe. A'ere 'gā nuerowiari futari 'ga. A'eramū 'gā osowe'em futat yaruu pype. A'eramū 'gā opapa 'y pyu rakue. Nue 'ga etee, opytuna 'gā netee awau osou jui. Ose ma'e 'gā pytuna oite etee. Oite 'gā etee osou 'y awi. A'eramū 'gā amanūme'em 'y pe. ²¹ Yara pype 'gā sea Jeju 'ga rerowiaara 'gā pymiawama resaukaawamū rakue. Sā'ā yara pype ose ma'e 'gā manūe'ema. Nan tee futat Jeju Kristu 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi jane katu'okawamū. Werowiarāmū Jeju Kristu 'ga jane katu'oka. A'eramū jane jarejepymāūkaa 'y pe 'ga amū upe, Jeju 'ga rerowiara resaukaawamū. Najarepiky'a awi jarepireitawamū rūi jane jarejepymāūkaa 'y pe 'gā amū nupe. Jeju 'ga rerowiara resaukaawamū te jane jepymāukari 'y pe 'ga amū upe. 'Y pe jarejepymī enune jareje'ega Jarejuwarete 'ga upe. 'Jetywera emoit je wi. Taenup eneje'ega 'jau' 'ga upe 'e re te jarejepymāūkaa 'y pe 'gā amū nupe. ²² Amanū re 'ā Jeju 'ga oferapa nū, awau ojewya 'Uwarete 'ga pyri. Peu owaēm ire 'ga reni 'Uwarete 'ga pyri, 'Uwarete 'ga jakwatawa katy. A'eramū 'gā 'ūina 'wyriaramū ywagipewara 'gā nupe. Ywagipewara 'gā nupe, 'gā 'wyriara 'gā nupe. Mīmēra 'gā nupe Jeju 'ga 'ūina 'wyriaramū. 'Ga je'ega 'gā wenup pāwē pāwē ajemogyau.

4

Kristu 'ga 'jawe ki pejemogy

¹ Kristu 'ga ako wayrūnamū jane ree ikue. Amanūmū nanē nū ako 'ga janetywera mepyawamū ikue. "Najerayrūwari je 'gā nee", 'jawe'em futat 'ga rakue. A'eramū ki pēē pejejemogyau 'ga 'jawe. 'Ga mome'u are nipo 'gā amū pē nereko tyweaete. A'ere ki pēnuag pejejerereko tywera upe. Wereko tywera upe uag ma'e 'gā opoit nanē mama'e tywera apo awi nū. Nuapou'jawi futari 'gā mama'e tywera. ² A'eramū ki pēē mama'e apou jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat, wpy pe pejejemogyau. Pejemimifutar imū pēē mama'e apou'jape'ema. ³ Ymā te 'ā mama'ea peapo pejemimifutar imū etee pejejemogyau rakue. Neperowiari wejue Jeju Kristu 'ga rakue. A'eramū pēē mama'e tywera apou pejejemogyau rakue. A'eramū pēē pejejemirekoe'em are pejekou rakue. Kūjānamū pēē pejemene'em are pejekou. Kawājajaiwa rykua pejejemogyau. Maraka pēē iapou kawājajaiwa rykua pejejemogyau rakue. Mama'e tyweretea pēē iapou maira'me a'agaw are pejejorypawamū rakue. A'ere 'awamū nepeapou'jawi aipoa. ⁴ A'eramū 'awamū Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā oporesagamū etee pē nee, mama'e tywera pēē iapou'jawe'emamū. A'eramū 'gā pē naykau oje'pyri mama'e tywera pēē iapoe'emamū. A'eramū 'gā pē je'ēwu'jaga ekoete, pē kurapa. ⁵ A'ere nipo 'gā anure werekwawera mome'ui Jarejuwarete 'ga upe. 'Gā nerekwawera

'gā imome'u re nipo Janeruwarete 'ga 'gā mepyau ee. Wowase ae majatykaaw ipe nipo 'ga najuejue etee jane mepyau janerekwawer are. Amanū ma'efera 'gā 'ga imepyau. Imanū'e'emamū nanē 'ga jane mepyau nū. Oje'ega renupara 'gā 'ga erawau imogyau ojeppyri. Oje'ega renupare'ema 'gā 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ⁶Ma'eramū 'ā 'gā amū ruri Jejuī 'ga mome'wau pē nupe rakue. Pēpytuna 'gā amū 'ā amanū rakue. Jejuī Kristu 'ga rure'emaue wyy pewaramū 'ā jane manūi. A'eramū pēpytuna 'gā amū amanūmū rakue. A'ere 'ā 'gā amanūme'ēwe Kristu 'ga rerowiari rakue. A'eramū 'gā awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū warāu rūi futat.

Mama'ea ki peapo pejejopoaawamū

⁷ Niporomukui futari nipo Kristu 'ga 'ua. A'eramū nipo 'ga remiapofera mama'ea ateeapawamū. 'Ga rerowiaaramū jane jarewau 'ga pyri. 'Ga rerowiare'ema 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe ajemogyau. Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Pem'yi kasi mama'e tywera apo are pejejea ne. Pejemogypyk pejejemogyau Jarejuwarete 'ga ree, je 'i pē nupe. Pejeje'ega monou au'jeteramū 'ga upe mama'e are. ⁸Pejeporomutaramū pejejeue. Pejejeue pēporomutara esage futat Ku'jywa 'ga upe. Pejejeue peporomutaramū pēē pejejea'are'emamū au'jeteramū pejejotywer are. ⁹Pejejeupe Jejuī 'ga rerowiaara 'ga amū ruramū pēē 'ga mua pejejog ipe, pejejejukau esage 'ga ree, pejeku'iramū 'ga ree. ¹⁰Janeruwarete 'ga 'ā mama'ea wapoukat janee. Najareju'jawe etee rūi jane 'ā mama'e apoi. Amumeramū 'ga 'ā jane mogyau moromu'jaramū jarejaupe, mama'e are jarejamū'jaramū. Amumera 'gā 'ga imogyau 'wryriaramū 'gā nupe. A'eramū ki jane mama'e apou jarejopoaawamū Jarejuwarete 'ga muorypawamū etee futat. ¹¹Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramū pēē 'ga je'ega etee futat imome'wau a'jea futat. 'Gā nupe mama'e esage apoaramū pēē mama'e apou Jarejuwarete 'ga pājē mū etee futat. A'eramū pē nesakara 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee, pēneko esage are. Jejuī Kristu 'ga remiauwamū jane jemogyi. A'eramū jane 'jau Jarejuwarete 'ga upe: "Ene te 'ā eneresage. Ene te 'ā pājērete. Neneteepawi futari 'ā e'ŷina", 'jau jane 'ga upe. A'jea futat jane'ea.

Pēnuag iki mama'eay upe

¹² Pēē 'ā jejekoty'aawaretea. A'eramū je pē mueapyou pejemogy are. 'Awamū pētywerete pejejemogyau. Mama'eaya ojesaukaa pē nupe, pē nerekou tyweaete. Jejuī Kristu 'ga ree pejejemogypyka pejejemogyau. A'eramū pēē 'ga ree pejejemogypygy are mama'eaya pejejeupe ijēsaukaramū ki pejejemogypyka etee te pejejemogyau 'ga ree. A'eramū pēē pejepy'a'wrye'emamū pejejemogyau ee. "Ma'eramū je tejereko tywerukaa 'ga ree 'ū", 'jawe'em pēē pejejeupe. ¹³Ymā 'ā Kristu 'ga jereko tywerukari pē nee rakue. A'eramū pēē pejeku'iramū etee 'ga ree pejejereko tyweramū. 'Ga ree pejejereko tywerukari ire nipo pejeku'iramū anure 'ga ruramū. Najuejue etee futat jane 'ga resage resaka 'ga pājē reewe. A'eramū jane jareku'iramū 'ga ree, 'ga ruramū. ¹⁴Pēē 'ā Kristu 'ga remiayuwa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ā pē nerekou. 'Ga 'Agesagea esage ete ma'ea. Poromū pē nerekou. A'eramū nipo 'gā amū pē kurapa 'ga ree. 'Ga 'Agesagea pē nereko'e'em ire amunipo 'ā 'gā nepē kurawa'uweri. A'ere 'ā 'ga 'Agesagea pē nerekoī. A'eramū 'gā pē kurapa. A'ere ki pēku'i etee pejekurawamū. ¹⁵Mama'e tywera pēē iapo re 'gā pē nerekou tyweaete a'jea futat pēnemiapofer are. 'Ga amū pēē ijuka re te amunipo 'ā 'gā pē nereko tyweretei ee. Mama'e tywera pēē iapo re te amunipo 'ā 'gā pē nereko tyweretei. Pejejamuawapirukare'em are. Mīmer are amunipo 'ā 'gā pē nereko tyweretei a'jea futat. A'ere kasi peapo mama'e tywera ne. Mama'e tywera apo are 'gā pejejereko tyweramū nipo pejepoyje'emamū pejejemogyau. ¹⁶A'ere kasi Kristu 'ga ree 'gā pejejereko tyweramū pejenosi ne. Naani. Pejerowiat Kristu 'ga remiauwamū pejejemogy are. "Au'jete je mogo apē Kristu 'ga remiauwamū", pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

¹⁷ Owaēm futat 'ā jarejauī Janeruwarete 'ga jane mojo'oga upe. 'Awamū miamū futat 'ga werowiaaraiparamū jane rereko tyweri'i janeremiapofera tywer are, mama'e tywera apo awi jane momoirukaaawamū. Anure taetu nipo 'ga werowiare'ema 'gā nereko tyweretei 'gā werowiare'em are, 'gā mojo'oka werowiaaramū jane wi, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ¹⁸Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Sarumāu 'ga upe rakue: "Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā ojereko tyweruka'ri ywag ipe o enune.

A'ere 'ga remiayuwe'ema 'gā anure 'gā jereko tywerukari.

Nooi futari 'gā ywag ipe.

A'eramū taetu 'gā ojereko tyweaete ojere'emamū futat nipo",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹⁹ Wemifutar imū jane jereko tywerukari ire Janeruwarete 'ga ojejukau esage jane ree. 'Gā amū jarejereko tywerauwe kasi sapoit 'ga wi ne. A'eramū jane jarejemogypyka 'ga

ree, jareapoarera 'ga ree. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e apoi. A'eramū ki jane mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat, jarejemogypyka 'ga ree.

5

Jeju 'ga rerowiaat

¹ Awamū je Jeju 'ga rerowiaara 'gā 'wyriaramū pē mu'akwaapa mama'e are. Je nanē 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara nū. Ymā te je Kristu 'ga rayrū resagi ikue. 'Ypeywar are 'ga manūnamū je 'ga resaka ikue. Anure nipo je Kristu 'ga ruaw esage enyfuga rupi je oi tekou 'ga pyri. A'eramū je 'jau pē nupe: Janeruwarete 'ga pē mū'ē, pē mogyau werowiaara 'gā 'wyriaramū rai'i. ² A'eramū ki pēē pejejukau esage 'ga rerowiaara 'gā nee. Sā'ā karupa'mī are omaenun ma'e 'gā jejuka esagea weymaw are. Nan tee futat pejejuka esage Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā nee. Pejeku'iramū pejejemogyau 'gā nee pejejuka esage are. Ojeupe pejeporowyky are pēku'ia Janeruwarete 'ga ifutaa. 'Gā nee pejeporowyky repy are etee kasi pēnea'ar ine. 'Gā poaawamū te ki pejejuka esage 'gā nee. ³ Pēē 'ā 'gā 'wyriara. A'ere kasi pemoywyrafen pejeje'ega 'gā nupe ne. Peko esage etee 'gā pype. A'eramū nipo 'gā ojemu'jau pē nee. ⁴ Kristu 'ga 'ūi 'wyriarareteramū werowiaaramū jane'wyriaramū. 'Ga 'ā jane rerekou weape namutat. A'eramū 'ga werowiaara 'gā nee pejejuka esageramū pē mepyau 'gā nereko esage are, pē nerawau pē mogyau ojeypyri.

⁵ Awamū je pē mu'akwaawi mama'e are kunumīeramū, kūjāmukuferamū 'jau. Peenup katu katu ki iymanera 'gā je'ega. Nepekwaapawi we mama'ea. A'eramū ki pēē 'gā je'ega renupa.

'Awamū je 'i pē nupe najueue etee futat. Pejejopoa pāwē ete nanē mama'e apo are. Pejopoar iki mama'e apo are. A'ere kasi pejerowiaraipe pejejopoar are ne. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Sarumāu 'ga upe ee rakue:

"Janeruwarete 'ga imara'ne ojee tee ojerowiaraipe ma'e 'gā nee.

Nopoari futari 'ga 'gā mama'e apo are.

Ojee tee ijerowiaraiwe'ema 'gā etee te 'ga opoat mama'e apo are",

'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ⁶ A'eramū ki pēē pejerowiaraipe'ema pejejee. Peenup katu katu Jarejuwarete 'ga je'ega. Pājērete'a 'ga. A'eramū 'ga oje'ega renupara 'gā poaa. A'eramū nipo 'ga anure pē mogyau 'wyriaramū wemifutara 'ara rupi. ⁷ Pejemiaem kasi mama'e are pejejemogyau ne. Janeruwarete 'ga pē nereko weape. A'eramū pēē pejepe'ata'waramū pejejemogyau.

⁸ Pejea'gu ki mama'eukwaawa 'wyriar awi. Sā'ā 'miara ioa ijemi'uekara. Nan tee mama'eukwaawa 'wyriara rekoi jane rewiri jane mu'akwaawukare'ema jane rekoramū. A'eramū Jarejuwarete 'ga je'ega renuwukare'ema janee. ⁹ A'eramū ki pēē Jeju 'ga ree te futat pejejemogypyka pejejemogyau. Perowiat kasi mama'eukwaawa 'wyriara je'ega ne. Pēfuakar iki jupe. Pēnea'ar iki pejejewirera 'jawewara 'gā nee, Jeju 'ga rerowiaara 'gā nee. 'Gā nanē 'ā ojereko tywerukaa ajemogyau nū. 'Ga rerowiare'ema 'gā 'gā nerekou tyweaete. A'eramū 'gā ajemogyau tyweaete pē 'jawe futat. Amunawa moyka 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiaaramū jane rerekou tyweaete. ¹⁰ A'ere nipo 'gā ināimānī'i etee pē nereko tyweri pejemogyaramū. A'ere nipo anure nepeko tyweru'jawi. Janeruwarete 'ga esage ma'ea. Wa'yra 'ga jane erowiarāmū 'ga jane mū'jāu mama'e tywera apoara 'gā nui, jane mujaa Kristu 'ga ree jane mogyau. A'eramū nipo 'ga anure jane rerawau jane mogyau ojeypyri nakwaparimū rūi. Janeruwarete 'ga te 'ā pē mouagukaa mama'eay upe. A'eramū 'ā pēē pejepeire'ema Jeju 'ga rerowiar awi, pejejeupe mama'eay jesaukaawamū. Janeruwarete 'ga etee futat pē mojemogypygukaa etee te Kristu 'ga ree. ¹¹ Janeruwarete 'ga 'wyriarareteramū 'ūi janee najueue etee. Uēme'ema futat 'wyriaramū 'ūi awi. A'jea futat aipo 'ea.

¹² Teje'ega je akwasiarukat Silasi 'ga upe ka'aran are. Natuwiiu rūi je ikwasiarukari 'ga upe. Ka'aran kwasia'ria te je aapoukat 'ga upe. Silasi 'ga Jeju 'ga rerowiaararetea. A'eramū 'ga akou janerewirera 'jawewaramū. Ajemogypyk je 'ga ree tekou. A'eramū je teje'ega kwasiarukaa ka'aran are 'ga upe tejee. "Tamojemogypyk tāmējē 'gā Kristu 'ga ree 'jau kwy", 'jau je tejeupe. A'eramū je ka'arana kwasiarukaa imonou pē nupe, Kristu 'ga ree pē mojemogypygukaawamū. Janeruwarete 'ga ojejuka esage jane ree a'jea futat. A'eramū je a'e are ka'arana kwasiarukaa Silasi 'ga upe. A'eramū taetu ki pēē pejejemogypyka Kristu 'ga ree.

¹³ Pēnewirera 'jawewara 'gā, Papironi pewara 'gā oje'ega omono pē nupe, pē futaa. 'Gā nanē Janeruwarete 'ga imū'jāu imogyau wemiayuwamū nū. Jera'yra 'jawewara 'ga, Maku 'ga, nanē oje'ega monou pē nupe, pē futaa nū.

¹⁴ Kristu 'ga remiayuwamū pēē pejejomana pejeporomutaramū pejejee.

Afutat je Jarejuwarete 'ga Kristu 'ga remiayuwamū pē mopy'ata'waa.

Kweramũ jeje'ega pẽ nupe.

2 Pedro

Pedro 'ga 'awa ka'arana kwasiaa imonou Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã nupe najuejue etee futat. 'Gã amũ awau 'gã mu'jau tywet. A'eramũ Pedro 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe, 'gã mu'akwaapa ee. "Peje'gu ki moromu'jat tywera 'gã nui. Perowiat kasi 'gã ne" 'jau 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

¹ Je Simão Pedroramũ ka'arana akwasiat imonou pẽ nupe. Jeju'i Kristu 'ga Jejararetea. 'Ga upe futat je teporowykyau tekou. 'Ga remimonoferamũ futat je tekou. Ymã 'ga je monoi kwe pe omome'waramũ ikue. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou Jeju'i Kristu 'ga rerowiaaramũ pẽ nupe. Ore 'jawe futat perowiat 'ga. Jeju'i Kristu 'ga jane katu'okararetea. 'Ga futat 'ã Maireteetea, 'Uwa 'ga 'jawe. 'Ga futat mama'e tywera apowe'em. Mama'e esage etee futat 'ga iapou akou. 'Agamũ 'ã ojerowiarukaa janee.

² Jarejuwarete 'ga pekwaap. Jarejararete 'ga, Jeju'i 'ga nanẽ 'ã pẽẽ ikwaapa nũ. A'eramũ je 'gã pẽ mopy'ata'waa taetu ifutaa. Pẽ nee 'gã jejuka esagea nanẽ je ifutaa nũ.

Wemiayuwamũ 'ga jane pyyrũawet

³ Okwaaparamũ janee Kristu 'ga opãjẽ mua, wemifutar imũ mama'ea jane iapoawamũ. 'Ga 'ã jane mũ'jãu 'gã nui jane mogyau okwaaparamũ. "Tamũ'ẽ 'gã 'gã nui 'jau, tejeypyri mama'e esage apoawamũ 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Anure 'gã tamut 'au tejeypyri 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. ⁴ Opãjẽ mũ futat Kristu 'ga mama'e esage apou janee, oje'jawe jane mogyau. U'eawer imũ etee futat 'ga iapou janee. "Je rerowiat pejepe pejejemogyau. A'eramũ je pẽ mogyau tejemiayuwamũ, pẽ katu'oka tejeupe, pẽ nupe te'eawer imũ etee futat. A'eramũ nipo je pẽ mogyau teje'jawe etee futat, mama'e esage etee futat iapoukaa pẽ nupe", 'jau 'ga janee. A'eramũ 'ga u'eawer imũ etee futat jane mogyau oje'jawe futat. 'Ga rerowiare'ema 'gã te nipo ajee wea omỹi mama'e tywera apo are etee futat. A'eramũ nipo 'gã mama'e tywera etee futat iapou ajemogyau. A're pẽẽ na'gã 'jawe rũi. Kristu 'ga opãjẽ omono pẽ nupe oje'jawe pẽ mogyawamũ, mama'e esagea pẽ nupe iapoukaawamũ.

⁵ Mama'e esagea Kristu 'ga wapo pẽ nupe ikue. A'eramũ ki pejejemogyppyyka 'ga ree pejejemogyau. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau esage 'ga upe nũ. Mama'e esagea etee iapou pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutar are te pejejemu'jau pejejemogyau. ⁶ Mama'e tywera apo are pejejea'aramũ ki pẽẽ kamẽšiete pejejemu'akwaapa mama'e tywera apoe'em are. Pejejemouaga mama'eay upe. Kristu 'ga je'eg imũ etee futat pẽẽ mama'e apou pejejemogyau. ⁷ Pejepota'wa esageramũ pejejee, pejeporomutaramũ pejejee. ⁸ Nanuara pẽẽ iapo pejemogya tepẽ nesow'gõk pẽ mogyau kamẽšiete pejejeapyoramũ 'ga remifutar are. Jeju'i Kristu 'ga 'jawerimũ pejejemogy re, pẽẽ 'ga kwaapa katu katu pejejemogyau. ⁹ Nanuara apoare'ema 'gã ajemogy eae'ema 'gã 'jawe futat. Naeapyoi 'gã ojeupe Kristu 'ga remiapofer are. Aipo 'ga Kristu 'ga otwera ojewi imoiawer are wea'aru'jawe'emamũ.

¹⁰ Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: "jerewirera 'jawewaramũ ki pẽnea'at pejejeupe Jarejuwarete 'ga remiapofer are", je 'i pẽ nupe. Jerenyra 'jawewaramũ nanẽ pẽẽ pejejea'aramũ ee nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga jane mũ'ẽi 'gã nui ojeupe rakue. A'eramũ ki jane jarejemogyau esage 'ga je'eg imũ etee futat mama'e apou. Jaremũ'ẽawer are jarejeapyo re jarepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. ¹¹ A'eramũ nipo anure Janejararete 'ga, Jeju'i Kristu 'ga, ojewi jane poire'emamũ jane rerawau jane mogyau ojeypyri ywag ipe nakwaparimũ warãu rũi. Anure nipo jane katu'okarera 'ga 'ũina 'wyriararetereteramũ janee. A'eramũ 'ga jane rerawau jane mogyau ojeypyri ywag ipe.

¹² Ymã we futat 'ã pẽẽ Jeju'i 'ga mome'u renupa rakue. A'eramũ 'ã pẽẽ enupa ypy we pejejemogyppyyka 'ga ree pejejemogyau rakue. A'etea je amuea'at pẽẽ ee nũ. ¹³ "Temanũme'ẽwe tamuea'at 'gã Kristu 'ga porogytafer are 'jau nũ", 'jau je tejeupe. A'eramũ je pẽ muea'aa ee tekou. ¹⁴ Anurenure'i nipo je manũ. Jarejararete 'ga, Jeju'i Kristu 'ga, je mueapyou je manũ are ai'i. A'eramũ je "Anurenure'i nipo je manũ re'ã", 'jau tekou. ¹⁵ A'eramũ je, temanũme'ẽwe, pẽ muea'aa 'ga je'eg are tekou. A'eramũ nipo pẽẽ je manũ re pejejea'aramũ pejejemogyau 'ga je'eg are.

Orojemiesagera mome'uawet

¹⁶ Natekotee 'gã 'me are rũi ako ore pẽ mu'ei ai'i. Jeju'i Kristu 'ga rur are te ako ore pẽ mu'ei ai'i. "Anure nipo Janejararete 'ga, Jeju'i Kristu 'ga ruri ojewya nũ", 'jau ako ore pẽ nupe, pẽ mu'jau 'ga ree ai'i. "Ua nipo 'ga opãjẽ resaukaa janee", 'jau ore pẽ nupe, pẽ mueapyou 'ga rur are. Namorogyta teea rũi ore oromome'u pẽ nupe. Aruesak te ako ore orojeau 'ga resagea ikue. A'eramũ ore ikwaapa. ¹⁷⁻¹⁸ Ymã ore oi ywyty'rarimũ Kristu 'ga rupi ikue. Peu ore rekoramũ 'ga Ruwarete 'ga 'ga muesagamuteeu 'ga raity muenyfugaiwayau 'ga ree.

'Ga reakwara nanē wenyfugamū nū. Ywag awi Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'ga upe ikue. "Koromū jera'yrarete 'ga. 'Ga ete je muekōēājay ojee", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi 'ga upe oreē ikue. Oje'wyr awi 'ga oje'ega mua oreē ikue.

¹⁹ A'eramū jane Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā je'ega rerowiaa jarejemogyau, Jejuu Kristu 'ga ree 'gā ka'arana kwasiari rakue. A'eramū ki pēē nanē pejejejukau 'gā nemikwasiarera. Sā'ā ae tata monyga ypytunimū mama'e resakawamū. A'ere 'ā ae tata mowepa kwara por ire. Nan Jejuu 'ga rure'emauwe jane Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera mogytau etee. A'eramū jane 'ga remifutara kwaapa. Kristu 'ga rura jaytataua ku'ema reruara 'jawe. Sā'ā ku'emamū ae mama'e resak katu katu. Nan tee futat Jejuu 'ga 'ur ire jane mueapyo katu katui 'Uwarete 'ga ree.

²⁰⁻²¹ Naojeteē rūi Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā ka'arana kwasiari rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea te 'ga je'ega omome'u 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā ikwasiaa ka'aran are. A'eramū jane nanē jarejeapyoe'emamū jarejeteē 'ga je'eg are. 'Ga 'Agesagea etee jane mueapyo 'ga je'eg are.

2

Moromu'jar a'wyre'em

¹ Ymā te 'ā 'gā amū oi janyepy 'gā mu'jau tywet rakue. "Jarejuwarete 'ga je'eg are je pē mu'ei", 'jau futatee 'gā 'gā nupe rakue. A'ere o'meramū te 'gā 'i rakue. Nan tee futat nipo 'gā amū nuri pē mu'jau tywet. Oporogytau ekoete pē nupe pē mu'jau 'ua. "Simorytee 'gā 'jau", 'jau nipo 'gā pē nupe. Jejuu 'ga rerowiar awi pē momoirukaawamū te nipo 'gā nuri pē mu'jau tywet. Aiporamū Jarekatu'okara 'ga rerowiar awi opoit ma'efera 'gā. Wea'aru 'jawe'emamū futat Kristu 'ga otywera mepyawamū 'ga manūawer are. Opoia 'ga rerowiar awi. 'Gā tywera mepyawamū agawewi Jejuu 'ga amanūmū rakue. A'etea 'gā ojemote'at Jarejararete 'ga upe. Opoia 'gā 'ga rerowiar awi. A'eramū nipo anure 'gā te futat ojemonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. ² A'eramū nipo 'gā amū ojemu'jau 'gā nee kwaiwete. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: "Nia'wryi Jejuu 'ga rerowiaara 'gā na'e. Mama'e tywera etee te 'ā 'gā wapo ajemogyau", 'jau nipo 'gā. A'eramū nipo 'gā 'jau: "Jejuu 'ga nanē nipo nia'wryi futari", 'jau nipo 'gā nesakara 'gā, mama'e tywera 'gā iapo resag ire. ³ Mama'e tywer are moromu'jara 'gā nanē nipo 'jau ojeupe: "Mama'e are je 'gā mu'ei. A'eramū nipo 'gā je mepyau ka'aranūū pyu", 'jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū 'gā ajamu'jau wea'ar are etee. A'ere Janeruwarete 'ga 'gā kwaawi. Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Mama'e tywer are moromu'jara 'gā nipo je areko tywerete, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau 'ga rakue. Anure nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gā nerekou tyweaete u'eawer imū etee futat. A'eramū 'ga 'awamū 'gā nemiapo tywera resaka 'ūina.

⁴ Ymā nanē 'ā ywagipewara 'gā amū nuenuwi etee Janeruwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'gā mū'jāu ywag awi rakue, 'gā monou 'ā 'gā mogyau ypytunainaiwa pype. Peu futat 'gā ajemogyau 'awamū miamū futat Jejuu 'ga wowase ae majatykaawa 'ara upe iwaēma rapesaka. Aipoa 'ara rupi tāmējē nipo Jejuu 'ga 'gā nesaka nū. A'eramū futat nipo 'ga 'gā monou 'gā napyaw ipe.

⁵ Pēnea'ar iki Nue 'ga rekwawer are: Ymā Nue 'ga rekoramū 'ā Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā momapa 'y pyu rakue. Nue 'ga 'ā 'jau agawewi 'gā nupe rakue numiamū: "Au'je mama'e tywera apo re. Pejemogy esage Jarejuwarete 'ga upe", 'jau agawewi 'ga 'ā 'gā nupe rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā nuenuwi 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga Nue 'ga etee ia'gwau 'y awi 'ga pytuna 'gā neewe rakue. A'eramū 'ga yaruu apoukaa 'gā nupe 'y awi 'gā a'gwawamū rakue. A'eramū 'ā sete 'gā etee awau osou 'y awi Nue 'ga retee rakue. Aipo 'gā etee futat amanūme'em 'y pyu rakue.

⁶ Pēnea'ar iki nanē Sodoma pewarera 'gā nee, Gomora pewarera 'gā nee nanē nū. Mama'e tywera etee 'ā aipoa amunaw ipewara 'gā iapou 'upa rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga aipoa amunawa mateepapa, ipypewara 'gā neewe futat. Tata pyu 'ā Janeruwarete 'ga 'gā momapa rakue. A'eramū 'ā 'ga Lo 'ga etee 'ga muēma pe awi rakue. Mīmera 'ā mama'e tywera apoarera 'gā nerekou tyweawera wesaukat janee. A'eramū nipo 'ga mama'e tywera apoarera 'gā monou 'gā mogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ea nanē jane ikwaapa nū. ⁷ Lo 'ga 'ga 'ā imūēmukaa Sodoma 'jaw awi tata monowe'ēwe futat rakue. Namama'e tywera apoara rūi Lo 'ga. A'eramū 'gā nemiapo tywera 'ga mogekogekou etee 'ga mu'arasirasiga rakue. ⁸ Lo 'ga 'ā esage ma'ea rakue. A'ere 'ga mama'e tywera apoara 'gā pype 'ga reko rakue. 'Gā nemiapo tywera resaga 'ga mu'arasiga ete 'ga mogou 'gā nee rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga muēmukaa 'gā nui, 'gā momape'emawe rakue. ⁹ Ma'eramū 'ā jane 'i jarejaupe: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga jejuka esagei mama'e esage apoaramū jane ree, jane a'gwau mama'e tywer awi", 'jau 'ā jane jarejaupe. Mama'e tywera apoara

'gā 'ga wereko tywerete, wowase ae majatykaawa 'ara upe iwaēme'emaue miamū futat.
 10 Wemifutar imū mama'e tywera apoara 'gā, oje'ega renupare'ema 'gā. Mīmera 'gā taetu nipo 'ga erekou tyweaete.

Mama'e ekoete are moromu'jara 'gā nojenosī mama'e tywera apo awi. Ojerowiaraiapa etee wemiapo tywer are. Nokyjei 'gā ywagipewara 'gā kuraw awi. Akurap futat 'gā ywagipewara 'gā. 11 Ywagipewara 'gā te ipājē moromu'jar a'wyre'ema 'gā pājē apyraapa. A'etea 'gā nakurawi 'gā Jarejuwarete 'ga upe. 12 A'ere 'agera moromu'jar a'wyre'ema 'gā ni'akwaawi ajemogyau. Sā'ā 'miara 'ā naea'ari mama'e are. Opajai ekoeteramū etee. A'eramū 'ā awau ojejukaukaa ae upe. Nan tee futat moromu'jar a'wyre'ema 'gā. Naeapyoi mama'e are. Wemikwaawe'ema mama'ea 'gā ikurapa etee. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā momapa. A'eramū nipo 'gā awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri amanū re. Awau muku 'ga wi. 13 Moromu'jar a'wyre'ema 'gā nipo wemimu'e 'gā nerekou tyweaete. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete 'gā mepyaū 'gā nemiapofer are. Ko'aramuku te 'ā 'gā mama'e tywera apo ajemogyau ajueape ojenosōue'em. Wemiapo tywera renosōue'em. Aipo 'gā nipo ajatykau pē nee oje'emi'waa numiamū. "Ore 'ā Jejui 'ga rowiariaamū pē 'jawe", 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. A'ere 'gā mama'e tywera etee iapoi pējatykaawa pype. Ojenosōue'em futat 'gā mama'e tywera apou ajuowase. Amumera 'gā nanē weawryyamū ajemogyau nū. Ojemote'at ae nanuaramū ajemogyau ojopype. 14 Kūjā resakaipē'ema. Kūjā ēē mū resakawe owy'aa tāmējē ēē ree. "Tako ēē ree 'jau kwy", 'jau 'gā ojeupe. Wojerē'emamū 'gā mama'e tywera apo awi. I'akwaawe'ema 'gā 'gā imoryteu. A'eramū 'gā ojemotywea Jarejuwarete 'ga upe. Oka'aranūū kwai are etee 'gā wea'aramū ajemogyau. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. 15 Jarejuwarete 'ga rape awi opia ma'e 'gā promū. A'eramū futat 'gā oka'jama. Nuesagu'jawi futari 'gā 'ga rapea. Parāu 'ga ree 'gā jemu'ei. Ymā 'ā Parāu 'ga, Peo 'ga ra'yra 'ga, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramū rakue numiamū. A'ere 'ā 'ga noporomu'earūi rakue. 'Ga amū wejue e'i 'ga upe: "Tamono ka'aranūia enee 'jau. A'eramū ene ewau Israeu juapyrera 'gā mu'jau mama'e tywera apo are 'jau", 'jau 'gā 'ga upe rakue. 16 A'eramū 'ga awau. A'eramū 'ga waw ipe Janeruwarete 'ga 'ga reymawa moje'egukaa 'ga upe rakue. Ae 'jawe futat 'ga reymawa oje'ega, kawaru'ia oje'ega 'ga upe. Oje'egayau 'ga upe: "Ma'eramū te ereapo mama'e tywera?" 'jau 'ga reymawa 'ga upe. A'eramū futat Parāu 'ga opoia wemiaporamer awi.

17 'Y ky'a 'jawe moromu'jar a'wyre'ema 'gā jemogyi. Sā'ā ae 'y resakawe jane 'ea jarejeupe: "Ay'u pa je kwy" 'jau 'ā ae ojeupe. A'ere 'ā ae natykura'uweri 'y ky'aa. Nan tee moromu'jar a'wyre'ema 'gā. Naa'jea rūi futat 'gā je'ega. Amana rowoky'a 'jawe nanē 'gā je'ega nū. Sā'ā ae amana rowoky'a tee resakawe jane 'ea jarejeupe: "Okyt nipo kwe amana", 'jau jane 'ā. A'ere 'ā ywytuu ruri etee ipyau imonou kwe katy. A'eramū 'ā amana okwapa etee okyre'ema. Nan tee futat ae. Moromu'jar a'wyre'ema 'gā nesakawe ae 'i: "Mama'e a'je are jane mu'jawamū nipo 'gā nuri", 'jau nipo jane jarejeupe. A'ere naani. O'meramū te 'gā 'i. A'e 'gā nipo Janeruwarete 'ga omono muku ojewi, ppytunaiwa pype 'gā mogyau. Nakwaparimū warāu rūi futat 'gā oi ajemogyau. 18 Ojerowiaraiapa 'gā ojee etee futat. I'akwaawe'ema 'jawe nipo 'gā 'jau 'gā nupe: "Pe'je pejejua pejejemu'jau ore ree. Esage futat jarejamuesage pāwē'ega etea", 'jau futatee nipo 'ga mama'e tywer awi opoir yau ma'e 'gā nupe. A'ere 'gā 'gā moryteei etee ojee. Wemifutat tywer are etee 'gā 'gā mu'ei. 19 "Nitywi futari nepeapoi nanuara 'jara 'gā amū", 'jau futatee 'gā 'gā nupe. "A'eramū pēē mama'e apou pejejemifutar imū etee futat", 'jau nipo 'gā 'gā nupe. 'Gā tywera 'gā nerekou. Aipo 'gā mu'jaukaa. Nopoir'a'uweri 'gā mama'e tywera apo awi. Mama'e tywera apoa etee 'gā nemiapoa. Mama'e tywera siapou'jau'jap 'eramū janeremiapo tywera rekoī janejara 'jawe janee. A'eramū jane a'eramū taetu iapou'jau'japa jareojere'emamū. Nan tee futat 'gā. 20 Amumera 'gā nipo Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga rowiiaa ajemogyau numiamū. Aipo 'gā nipo 'ga okatu'ok futat 'gā tywer awi numiamū. A'ere nipo 'gā jewyri tee otywera upe nū. Otywera upe ojewyt ma'e 'gā ojemote'at futat Jarejuwarete 'ga upe. Jejui 'ga rowiariae'emaue futat 'ā 'gā nia'wyri Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramū 'gā Jejui 'ga rowiari awi opoir ire taetu 'gā wa'wyre'emamū futat 'ga rowiariae'emarete 'gā apyraapa. 21 Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga 'gā erowiaa futat numiamū. A'ere 'gā poiri ete 'ga rowiari awi. Jejui 'ga rowiari enune 'gā wa'wyre'emamū Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramū 'gā 'ga rowiari awi opoir ire taetu wa'wyre'emareteramū 'ga rowiariae'ema 'gā apyraapa 'ga upe. Ma'eramū gatu nipo 'ā 'gā 'ga rowiari rakue? 22 A'eramū jane mama'e tywera apo upe ojewyt ma'e 'gā nesag ire 'jau jarejaupe: "A'jea futat aipo jane'ea. Sā'ā kasurua. Opy'apoy re ijewyra opy'apoy upe i'ua. Nan tee otywera upe ojewyt ma'e 'gā. Tajaarana nanē 'ā amuug ire ojewya awau tujururu upe ojerejerepa ipype nū. Nan tee futat mama'e tywera apo upe ojewyt ma'e 'gā", 'jau jane 'gā nesag ire.

3

Jeju'i 'ga ruawam

¹⁻² Ka'arana ako je akwasiat imonou pē nupe ai'i. A'eramū je 'awamū je ka'arana kwasiaru'japa pē nupe nū. Pēē 'ā jejekoty'aawaretea. A'eramū je 'jau tejeupe: "Ka'arana pa je kwasiaru'jap imonou 'gā nupe nū kwy", 'jau je tejeupe. "Tamuea'at 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarer are 'jau kwy", 'jau je tejeupe. Janejararete 'ga, jane katu'okara 'ga futat 'ā ore mu'jau wemifutar are ikue. A'eramū ako ore 'ga remimonoferamū imome'wau ako pē nupe ikue. Aipo are nanē je pē muea'aa nū. ³ Pēnea'ar iki je'eawer are. "Anure nipo Jeju'i 'ga rure'emauwe 'ga rerowiare'ema 'gā nuri pē nerekoemāu pē jaita ete Jeju'i 'ga pēē erowiamamū. Wemifutar imū te nipo aipo 'gā mama'e tywera apoi", 'jau je pē nupe. ⁴ "Anure je ruri nū", e'i Jeju'i 'ga oree ikue, 'jau pēē pejejemogyau. A'eramū nipo 'gā aipo pēē 'eramū "Manamū ajee 'ga ruri", 'jau nipo 'gā pē nerekoemāu etee pē jaita. "Ymā te 'ā 'ga aipo 'ga 'i rakue a'i kūi. A'etea 'ga 'ā 'ure'emawe. 'Ga je'ega renuparera 'gā 'ā opapapa rakue. A'etea 'ga 'ā 'ure'emawe", 'jau nipo 'gā pē nupe pē jaita etee. "Ywya jeapo pyyrauwe futat 'ā mama'ea nan etee futat rakue. Te marana'ape mama'e jesowo'gōgi nū", 'jau nipo 'gā pē jaita etee. "Aipo 'jau amunipo 'ā 'ga ruri ymā we mama'e mojoy'raupap rakue", 'jau ete nipo 'gā pē jaita etee. ⁵ A'ere nipo aipo 'jara 'gā o'meramū te 'gā 'i. Naea'ari 'gā Janeruwarete 'ga remiapofera mama'e are. Ymā Janeruwarete 'ga ywy apoi oje'eg imū etee futat rakue. Ywaga nanē 'ga iapou oje'eg imū etee futat nū. Nuapoi 'ga mama'ea opou rakue. Najane 'jawe rūi 'ga. Oje'eg etee te 'ga jupe. 'Y upe 'ga 'jau: "Ejepe'a ywy awi", 'jau 'ga 'y upe. A'eramū futat ywy ojesaukaa 'ya ojepe'au jui. ⁶ Anure 'ga 'y pyu wemiapofer ymanera momapa rakue. ⁷ Oje'eg imū te 'ā 'ga ywy apou rakue. Ywaga reewe 'ga 'ā iapoi rakue. Oje'eg imū etee futat 'ga 'auwara 'gā mogyau nū. A'eramū nipo 'ga a'jetete pa "gā naje rerowiari ra'e pa", 'jau 'gā momapa tata pyu nū. A'ere 'ga ae majatykai ra'ne nipo wowase. A'eramū nipo 'ga werowiare'ema 'gā mū'jau imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa 'ara rupi 'ā 'ga ywy a'wyre'ema mateepapa tata pyu ywag a'wyre'ema reewe.

⁸ Najane 'jawe rūi Janeruwarete 'ga. Jane upe te 'ā 'arakwawa ipytunū mā'e 'jawe rēwējēmī. Kwara 'ara we 'ā opytunamū rēwējēmī janee nū. A'ere Janeruwarete 'ga upe nanarūi. Aju'jaju'jawe etee 'ara 'ga upe. Miu anu majepe'i 'ara 'jawe ete 'ga upe. Majepe'i 'ara nanē miu anu 'jawe ete 'ga upe nū. Majepe'i 'yweteewara 'jawe mīmera mama'ea 'ga upe. ⁹ A'eramū 'gā "Ma'eramū sipo 'ga poromukuramū? Ma'eramū sipo 'ga 'ure'ema? Nuri futari nipo 'ga nū'ū", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'ere 'ga ruri futari. U'eawer imū etee futat 'ga ruri. Ajemuaēm wejue 'ga rerowiare'ema 'gā nee. A'eramū 'ga 'gā werowiaara rapesaka 'ūina. Kwaiwete wejue 'ga rerowiare'ema 'gā jemogyi. A'eramū 'ga a'eramū oporomukuramū. Nafutari 'ga jane mū oa muku ojewi numiamū. A'eramū 'ā 'ga wa'yra 'ga murukara'ne'ema.

¹⁰ 'Ua Janejararete 'ga ruri muna'ywa 'jawe. Sā'ā ae muna'ywa rura kwaawe'ema. Nan tee futat jane 'ga rura nikwaawi. Muna'ywa rura 'jawe futat nipo Kristu 'ga ruri janee. Nikwaawi jane 'ga ruawa. 'Ga ruramū nipo ywag aunuga. Ipoju te nipo iunuga. Mama'ea nipo opapa. Iunuga renupawe nipo 'ga rerowiare'ema 'gā opiryyjamū ajemogyau. Ipoju te nipo ywag aunuga. Kwat, jay, jaytata. Mīmera ukaitapap. Ywya nanē opypiara reewe ukaitapap Kristu 'ga ruramū. ¹¹ "Anure nipo mama'e tywera kaipawi" 'ea pēē 'ā ikwaapa. A'eramū ki pēē 'ga rerowiamamū pejejemogyau esage 'ga upe, mama'e apou 'ga je'eg imū etee futat. ¹² Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga murukari futari. A'eramū pēē pejejemogyau esage 'ga upe 'ga rura rapesaka. 'Ga mome'wau pe'je pejewau 'ga rerowiarukaa 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. Jeju'i 'ga ruawa rupi Janeruwarete 'ga jane majatykai wowase Jeju'i 'ga rerowiaaramū jane mopojo'oka 'ga rerowiare'ema 'gā nui. A'eramū futat 'ga mama'e tesirūmera rapyau. Kwat, jay, jaytata. Mīmera 'ga wapypap. ¹³ Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Mama'e tywera rapy re je ywy yau apou ywag yau reewe nū. Aipoa jeremiapo yau pype nitywi futari mama'e tywera. Mama'e tywera apoara 'gā nanē otywre'emamū futat nū", 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa inuga janee rakue. A'eramū jane 'ga remiaporama rapesaka jarejemogyau.

¹⁴ Pēē 'ā jejekoty'aawaretea futat. A'eramū je 'jau pē nupe: "Ga ruawa rapesakaramū pēē pejejemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera kasi peapo ne. 'Ga je'eg imū etee ki mama'ea peapo pejejemogyau 'ga upe, 'ga rapesakaramū. A'eramū pēē pejejesageramū pejejemogyau 'ga upe, 'ga rowase peje'amaw ipe", 'jau je pē nupe. ¹⁵ Pejeku'iramū nanē ki pejejemogyau Jarejuwarete 'ga poromuku are. A'eramū 'ga nanē ajemogekowe'em 'ūina nū. "Jeporomukuramū nipo 'gā jemogypygeteetei je ree re'ā", 'jau 'ga ojeupe. Janerwirera 'ga, Paulo 'ga 'ā nanē ka'arana kwasiaa ee nū, imonou pē nupe rai'i. Paulo 'ga 'ā janejekoty'aawaretea. Janeporomutat jane 'ga ree. 'Ga nanē Janeruwarete 'ga amu'akwaap wemiaporam are. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa ee pē nupe. ¹⁶ Kwe pewara

'gã nupe ikwasiaa Paulo 'ga 'gã mueapyou katu Kristu 'ga rur are. A'ere 'ga namueapyo katui 'gã ajepeja wemikwasiarer are. Mama'eay are nanē 'ga ka'arana kwasiari nū. Aipo 'ga remikwasiarer are jane jarejeapyoa'ne'emamū. A'eramū i'akwaawe'ema 'gã amū ajamu'jau tywet Paulo 'ga remikwasiarer are. Jejuī 'ga rerowiaa'ri 'gã nanē ajamu'jau tywet ee. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarer are nanē 'gã ajamu'jau tywet nū. A'eramū 'gã ojereko tywerukaa 'ga upe, ojemonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga upe.

¹⁷ A'eramū ki pēē pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tywera 'gã nui. Perowiat kasi 'gã je'ega ne. Kasi a'e pe pepoit Kristu 'ga rerowiar awi ne. ¹⁸ Jejuī Kristu 'ga ree taetu pejejemogypyka pejejemogyau. 'Ga je'eg imū taetu pejejemogyau esage. A'eramū nipo pēē Jarejararete 'ga kwaapa katu katu. A'eramū taetu jane katu'okarera 'ga opota'waramū pē nee. A'eramū ki jane 'ga muorypa jarejemogyau. 'Awauwe futat, anure miamū futat jane 'ga muorypa jarejemogyau, jareojere'emamū. Nan iki sajemogy, a'e je pē nupe.

Kweramū etee jeje'ega pē nupe.

1 Juā

Ymā we 'gā 'i "Juā 'ga 'awa ka'arana kwasiari" 'gā 'i rakue. Nokwasiari agawewi 'ga wera 'awa ka'aran are. A'etea 'gā e'i "Juā 'ga remikwasiarera futat", e'i 'gā jupe. Juā 'ga Jejui 'ga remimu'efera.

"Pēporomutat ki pejjeue", e'i 'ga ikwasiaa imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe rakue.

Janeruwarete 'ga kwaawukaat

¹ Ka'arana je akwasiat imonou pē nupe. Jarejeupe Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga ree je ikwasiari. Kristu 'ga ree je ikwasiari. Oje'ega rerowiaaramū 'ga jane mogyi ojeypyri nakwaparimū rūi. Okoeteete ma'ea Kristu 'ga. Ymā te 'ā 'ga rekoī, wyy apoe'emaue Kristu 'ga rekoī rakue. A'ere ore 'awa wyy pe 'ga rekoramū ore 'ga resagi orojeau ikue. Orowyka 'ga pir are ikue. 'Ga je'ega ore enupa ikue. Aipoa ore oromome'u pē nupe. ² Ymā we te 'ā 'ga rekoī rakue. 'Awamū aje 'ā 'ga ruri 'awa wyy pe ojesaukaa oree ikue. A'ea ore oromome'u pē nupe. Ymā we futat te 'ā 'ga rekoī Jarejuwarete 'ga pyri aetywe'emaue rakue. A'ere 'ga 'awamū 'ga jesaukari oree ikue. ³ A'e resakawera ore oromome'u pē nupe. Orojemienwera nanē ore imome'wau pē nupe nū. 'Ga rerowiarukaawamū ore imome'wau pē nupe. A'eramū pēē pejjemujaa Jarejuwarete 'ga ree ore pyri, 'ga ra'yrate 'ga Jejui Kristu 'ga ree 'jau. A'eramū jane jarejemogyau 'ga ree etee futat jarejea m̄ina. ⁴ A'eramū je 'agamū ikwasiaa ka'aran are jarejemuorypawamū.

Ara renyfuga 'jawewat

⁵ Jejui 'ga je'ega ore enupa ikue. Ma'eramū 'ā ore orojeupe 'ga 'eawera mome'ui pē nupe. Aipo 'jau 'ga imome'wau oree ikue. "Janeruwarete 'ga esagesage. Nitywi futari 'ga mama'e tywera pyu. Ara renyfuga 'jawe te 'ga. Nitywi futari ppytuna 'ga pyri", 'jau 'ga imome'wau oree ikue. ⁶ 'Gā amū te nipo "Je Jarejuwarete 'ga remiayuwā", 'jau futatee. A'ere nipo aipo 'jara 'gā nekoi ppytunimū wata ma'e 'jawe. 'Gā nuetygi mama'e tywera apoa. A'e 'gā o'meramū te 'gā 'i. Na'ga remiayuwā rūi aipo 'gā. Nuenuwi 'gā mama'e a'jea. Nuapoi 'gā Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'ea. ⁷ Ku'jywa 'ga 'ara renyfuga 'jawe futat. Nuapoi 'ga mama'e tywera. Mama'e esage etee te 'ga wapo. 'Ga 'jawe jarejemogy re jarejekoty'aa esage ete jarejuee. Oje'jawe jane jemogy re 'ga wa'yra 'ga, Jejui Kristu 'ga ry pyu jane pireita akou, janetywera moia akou jane wi.

⁸ "Je najetywi tetywera pyu" 'jaramū jane jare'meramū Jarejuwarete 'ga upe. Jarejemoryteeu jane tee futat. Aipo 'e re mama'e a'jea apowe'em. ⁹ A'ere ojeupe jaretywera jane imome'uramū, Janeruwarete 'ga imoiri jane wi, jane katu'oka. U'eawer imū etee futat 'ga janetywera moia jane wi. Namama'e tywera apoara rūi te 'ga. Mama'e esage etee futat 'ga ree. A'eramū 'ga janetywera moia jane wi. "Epe'a jetywera je wi", ojeupe jane 'eramū 'ga imoiri jane wi. ¹⁰ Najueje etee futat aetyweramū. Nokoi futari ae mū itywere'emamū. "Je najetyweri" 'jaramū ae Jarejuwarete 'ga 'me are ako ma'eramū te ae poromū. 'Ga futat 'ā e'i rakue: "Nepētywi futari pēē mū pejetywera'ema pyu", 'jau 'ga 'ā rakue. A'eramū ae "je najetyweri" 'jaramū Jarejuwarete 'ga 'me are jarejemogyau. 'Ga je'ega rerowiare'emamū te ae poromū ae 'i.

2

Kristu 'ga jane poaa

¹ Pēē 'ā jejeuwa 'jawe jee. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe mama'e tywera apo awi pē momoiawamū. "Au'je mama'e tywera apo re" 'ea je ikwasiaa ka'aran are imonou pē nupe. A'ere jane mama'e tywera jane iaporamū Jejui Kristu 'ga je'egi 'Uwarete 'ga upe jane ree. "Aipo 'ga je rerowiaara 'ga. Mama'e tywera 'ga wapo. A'ere 'ga nopoiri futari jane rerowiar awi. A'eramū ki eta'waramū etee e'yina 'ga upe", 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega rerowiaaramū jane ree. Jejui 'ga 'ā naitywet ma'ea rūi. Esage ma'e 'ga te. ² 'Ga futat 'ā janetywera mepyyau 'Uwarete 'ga upe jane. Amanūmū janetywera 'Uwarete 'ga upe jane wi imoiawamū. A'ere 'ga najanema'e etee rūi janetywera mepyi. Wyy pewaramū janetywera juejue futat 'ga omepy.

³ Jarejuwarete 'ga je'ega renuw ire jane a'jea futat 'ga remiayuwā. 'Ga remiayuwaretea 'ā jane 'ga je'ega renuparamū. ⁴ 'Gā amū nipo 'jau, "Akwaap je Jarejuwarete 'ga", 'jau. A'ere aipo 'jara 'ga o'meramū te 'ga 'i Jarejuwarete 'ga je'ega renuwe'em ire. I'me ma'eramū te ae poromū ae 'i akou. ⁵ 'Ga je'ega renuparamū jane 'ga futaa a'jea futat. A'eramū te ae a'jea

futat ae 'i. "Je Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat", 'jau jane. ⁶ Aipo 'jaramü ki mama'e esage etee peapo, Jejui Kristu 'ga 'jawerimü etee futat.

Pëporomutar iki pejejee

⁷ Tejekoty'aawamü pë nupe je ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are. "Pëporomutar iki pëe pejejee. Pejejuka esage ki pejejee", 'jau 'ga rakue. Na'awamue rüi te 'ga 'ã aipo 'ga 'i janee rakue. Jejui 'ga rerowia ppy we futat te 'ã pejemu'e aipo are rakue. A'eramü pëe aipo 'ga 'eawera kwaapa pejejemogyau. ⁸ Aipoa morogyta are je ka'arana kwasiari pë nupe. A'ere aipoa morogyta ymanera jemu'jagi morogyta yau 'jawe. Jejui 'ga aipoa morogyta are jane mu'eramü morogyta yau 'jawe futat janee. Jejui 'ga a'jea futat iporomutat jane ree. A'eramü ki jane 'ga 'jawe futat jareporomutamü jarejuee. A'eramü nipo jane resakara 'gã 'jau, "A'jea futat Kristu 'ga 'ea ra'e", 'jau nipo 'gã. 'Ga rure'emamü 'ã janeypy 'gã weapyoe'emamü 'ga ree rakue. A'ere ako 'ga ruri jane mueapyou ojee ikue. Janereapyoe'em awi jane mueapyou ikue. Sã'ã jay renya ppytuna mojesa'gia numiamü. A'ere 'ã nomojesagi katu. Nan tee futat ako janeypy 'gã neapyo'iramü etee Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. Jejui 'ga te ajee 'ã 'ut 'ara renyfuga 'jawe mama'e kwaawukaa katu katu janee, Jarejuwarete 'ga kwaawukaa janee. Jay reny 'jawewar awi jane mü'jäu 'ara renyfuga pype jane monoara 'jawe.

⁹ 'Gã amü nipo 'jau, "je 'ara renyfuga pypewara futat", 'jau nipo 'gã. A'e reewi nipo 'gã niporomutari opytuna 'gã nee. A'eramü jane aipo 'gã kwaapa. Aipo 'gã ppytunaiwa pypewara futat. Poromü o'meramü. ¹⁰ Opytun are iporomutat ma'eramü te ae 'arimü wata ma'ea. Nitywi futari mama'e tywera pyu, jarejomote'aawa pyu Jarejuwarete 'ga upe. ¹¹ A'ere ae opytuna 'gã nee iporomutare'emamü ae ppytunaiwa 'jawewara pype wata ma'ea. Ppytunaiwa pype wata ma'eramü ae awawa kwaape'ema. Ppytunaiwa esaukare'ema ae upe. Eae'ema 'jawe ae mogyaukaa.

¹²⁻¹⁴ Pëe 'ã jejeuwa futat. Peenuw esage ki jeje'ega. Jejui Kristu 'ga ree 'ã 'ga Ruwarete 'ga pëtywera mola pë nui pë katu'oka pë mogyau 'awamü. Jarejuwarete 'ga 'ã pëe ikwaapa. A'eramü je ka'arana kwasiaa pë nupe.

Sawa'eramü pë nupe nanë je ka'arana kwasiari nü. Wyu apoe'emauwe Ako ma'e 'ga pekwaap pejejemogyau rakue. A'eramü je pë nupe nanë ka'arana kwasiaa nü.

Kunumimet. KÛjâmet. Jejui 'ga perowiat pejejemogyau. A'eramü 'ã pëe mama'e apowe'm mama'eukwaawa 'wyriara remifutar imü. Jejui 'ga pãjë mü pejejepojekau mama'eukwaawa 'wyriara remiayuw awi. Jarejuwarete 'ga je'ega renupa pejejemogyau. A'eramü pëe mama'e apou'jape'ema mama'eukwaawa 'wyriara je'eg imü. A'eramü je ka'arana kwasiaa imonou pë nupe.

¹⁵ Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã 'ja'jawe ete kasi pëe pejemogy ne. 'Gã nemifutara kasi pefutar ine. 'Gã nemifutar are pejejea mÿine'ema. Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã 'jawe tee mama'e apo re pëe nanë nepëporomutari Jarejuwarete 'ga ree ne. ¹⁶ Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã mama'e tywera apo are etee ifuwet ajemogyau. Mama'e tywera resag ire 'gã aipo futaa. A'eramü futat ojerowiaraipe ajemogyau wemiapo a'wyre'em are etee futat. A'ere nananeruwarete 'ga remifutara rüi aipoa. 'Ga ree iporomutare'ema 'gã nemiapoa te poromü. ¹⁷ A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gã nemiapofera mateepapa etee. 'Gã nemifutara nanë nipo 'ga imateepapa etee 'gã nui nü. A'ere jane Jarejuwarete 'ga remifutar imü etee mama'e apoaramü nipapawü. 'Ga pyri te jane oi jarejemogyau jarekü'iramü nakwaparimü rüi futat.

Jejui 'ga ree iporomutare'emarete

¹⁸ Kunumimet. KÛjâmet 'jau. Jeje'ega ki peenup. Anurenure'i nipo mama'e teepap katu katuramü. Peenup futat 'ã Jejui 'ga ree iporomutare'emarete 'ga rera rai'i. "Anurenure'i nipo Jejui 'ga ree iporomutare'emarete 'ga ruri", 'jau 'gã imome'wau pë nupe. A'jea futat 'gã 'ea. 'Awamü miamü kwaiwete Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gã jemogyi. A'eramü 'ã jane a'e are ikwaapa "owaëm ja'wyja'wy wyw mateepaawa upe ra'e" 'e kwaapa. ¹⁹ Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gã awau ojepe'au muku jane wi. Najane pyri 'ga ree iporomutat ma'e 'gã nüi tãmjë futat. Jane pyri 'ga ree oporomutar ire amunipo 'ã 'gã nojepe'ai jane wi. Jane wi 'gã ooa 'gã jepe'aa 'gã okwaawukat janee. A'eramü jane 'jau jarejaupe: "Najane pyri 'ga ree iporomutat ma'e 'gã nüi tãmjë futat 'gã", 'jau jane jarejaupe.

²⁰ Jejui Kristu 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage mua pë nupe rakue, pë mu'jawanü rakue. A'eramü pëe mama'e a'je kwaapa, Jejui 'ga mome'u a'jea futat. ²¹ Pëe 'ã Jejui 'ga ree mama'e a'jea porogyta pekwaap. A'eramü je ka'arana kwasiaa pë nupe. "Nepekwaawi", 'jawe'em je ikwasiaa pë nupe. Jejui 'ga mome'ua a'jea futat pëe ikwaapa. Mama'e a'je kwaaparamü ae mama'e a'jea etee futat inome'ui ajaupe. Nai'me ma'eramü rüi ae morogyta esage mome'ui.

²² Awŷja te i'me ma'ea? “NaJejuí 'ga rŷi Janeruwarete 'ga remimurera” 'jara 'gā te poromŷ e'i'ime ma'eramŷ. Jejuí 'ga ree iporomutare'ema 'gā futat poromŷ. 'Gā nuerowiari futari Jarejuwarete 'ga je'ega, 'ga ra'yra 'ga je'ega nanē nŷ. ²³ “NaKu'jywa 'ga rŷi Jejuí 'ga Ruwaretea” 'e rerowiaara 'gā naJarejuwarete 'ga remiaiyuwa rŷi ajemogy. A'ere “Jejuí 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yraretea” 'e rerowiaara 'gā a'jea futat Jarejuwarete 'ga remiaiyuwa.

²⁴ Jejuí 'ga je'ega renupa ypy we futat 'ā pēē 'ga rerowiaa rai'. Aipoa morogyta ki a'jea futat perowiat pejemogyau. Aipoa morogyta a'jea futat perowiat pejemogyramŷ, Janeruwarete 'ga ree pejemujaa a'jea futat. 'Ga ra'yra 'ga ree nanē pejemujaa nŷ. ²⁵ Ymā we futat 'ā Kristu 'ga 'i oreē ikue: “Tomogy pēē orojeypyri nakwaparimŷ warāu rŷi”, 'jau 'ga oreē ikue.

²⁶ 'Gā amŷ nipo awau pē pyri o'meramŷ pē nupe. “Tamomoirukat 'gā Jejuí 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, 'jau 'gā ojeupe. Aipoa 'gā nee je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. ²⁷ A'ere Jejuí 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage muri pē nupe. A'eramŷ 'ga 'Agesage pē mu'jara. A'eramŷ ki pēē mŷ moromu'jara futaru'jape'ema. 'Ga 'Agesage a'jea futat pē m'e mama'e a'je are. Ni'mei futari 'ga 'Agesage. A'eramŷ ki pēē 'ga 'Agesage pejemu'e renupa katu katu. A'e renupa pēē pejemujaa Jejuí 'ga ree.

²⁸ Kunumimet, kūjāmet 'jau. Jejuí 'ga ree etee ki pejemujat. A'eramŷ pēē anure 'ga ruramŷ pejejenosŷ'em pejewau 'ga repejāna. Mama'e tywera apo re pejenosŷ 'ga rowase pejewau ipe ne.

²⁹ Sikwaap jane 'ga jarejemogyau. “Jejuí Kristu 'ga esagesage. Nuapoi 'ga mama'e tywera” 'ea jane ikwaapa. A'eramŷ “ae mama'e tywera apoare'emamŷ Janeruwarete 'ga ra'yramŷ futat ajemogyau” 'ea nanē jane ikwaapa nŷ.

3

Jejuí 'ga rerowiaat

¹ Pēnea'ar iki “Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree” 'e are. A'eramŷ 'ga wa'yra 'ga Kristu 'ga rerowiaaramŷ 'jau jane: “Jera'yra pēē”, 'jau. A'ere Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā nokwaawi 'ga. A'eramŷ 'gā “Jejuí 'ga rerowiaara 'gā Janeruwarete 'ga ra'yra futat” 'e are weapyoe'emamŷ. ² A'ere 'ā pēē jejekoty'aawa. Jeje'eg are ki peapyaka. A'jea futat a'e je pē nupe. 'Awamŷ futat 'ā jane jemogyi Jarejuwarete 'ga ra'yramŷ. Maran sipo 'ga jane rerekoi, sa'e te aje 'ā jane. Nikwaawi we jane aipoa. Esage te nipo 'ea etee aje 'ā jane sikwaap. Anure te nipo jane Jejuí 'ga ruramŷ jane 'ga resagi. “Nan tāmējē pa 'ga ra'e”, 'jau nipo jane 'ga resaka. A'eramŷ te nipo “jane jemogyi 'ga 'jawe katu katu” 'ea jane sikwaap. ³ A'eramŷ nipo jane 'ga rapesakaramŷ juejue jarepoia jaretywer awi jarejekatu'oka. Jejuí 'ga re'ā mama'e tywera pyu otywe'emamŷ futat. A'eramŷ jane 'ga rapesakaramŷ jarepoia mama'e tywera apo awi.

⁴ Mama'e tywera apoara 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiare'ema futat ajemogyau. Aipo 'gā futat itywet Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga je'ega renupare'ema 'gā itywetywet 'ga upe. ⁵ “Au ywy pe ako Jejuí 'ga 'ua aetywera moiawamŷ ikue” 'ea jane ikwaapa. Nitywi futari mama'e tywera 'ga ree. ⁶ A'eramŷ jane 'ga ree ojemujat ma'eramŷ jarepoia mama'e tywera apo awi. Mama'e tywera apo awi ipoire'ema 'gā na'ga remiaiyuwa rŷi. Nokwaawi 'gā 'ga.

⁷ Kunumimet. Kūjāmet 'jau. Perowiat kasi i'me ma'e 'gā ne. “Jejuí Kristu 'ga esagesage” 'jaramŷ ae 'ga rerowiaramŷ futat. Mama'e esagea etee futat iapou. Aipo 'gā we-sageramŷ Jejuí 'ga 'jawe. ⁸ Mama'e tywera apoara 'gā te aje 'ā nia'wyri futari 'ga upe. Mama'eukwaawa 'wyrriara remiaiyuwa futat 'gā. Ippy we futat 'ā mama'eukwaawa 'wyrriara mama'e tywera etee futat iapoi akou rakue, ywya Janeruwarete 'ga iapo ypyrauwe rakue. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga ruri mama'eukwaawa 'wyrriara pājē pojekau jui. A'eramŷ 'ga ifuakara muapap jui. Mama'eukwaawa 'wyrriara remiapo mateepapa nanē 'ga ruri nŷ.

⁹ A'eramŷ wa'yramŷ ae rekoramŷ Janeruwarete 'ga U'agesage mua ae upe. A'eramŷ jane jarepoia mama'e tywera apo awi. Wa'yramŷ 'ga jane mogyi. A'eramŷ jane a'eramŷ mama'e tywera apou'jape'ema jarejemogyau. ¹⁰ Jarejuwarete 'ga ra'yramŷ jarejemogya jane sikwaap. Mama'eukwaawa 'wyrriara remiaiyuwa 'gā jemogya nanē jane ikwaapa. Mama'e tywera apoara 'gā, ajuee iporomutare'ema 'gā. Mīmera 'gā mama'eukwaawa 'wyrriara remiaiyuwa futat. NaJaneruwarete 'ga ra'yra rŷi 'gā.

Pēporomutar iki pejejuee

¹¹ Peenup futat 'ā Jejuí 'ga 'eawera, “pēporomutar iki pejejuee” 'ea 'ā pēē enupa futat. 'Ga rerowia ypy we futat 'ā pēē aipo 'eawera renupa rakue. ¹² Kaī 'ga 'jawe kasi sajemogy ne. Mama'eukwaawa remiaiyuwa futat aipoa kūima'e 'ga, Kaī 'ga rakue. A'eramŷ 'ga wewirera 'ga, Apeu 'ga jukau ekoete rakue. Ma'eramŷ sipo 'ga wewirera 'ga jukau ekoete rakue? 'Ga rewirera 'ga, Apeu 'ga, mama'e esagea etee wapo. Jarejuwarete 'ga remifutar imŷ etee 'ga

mama'e apoi. A'ere Kai 'ga mama'e tywera etee iapoi. A'eramũ 'ga wewirera 'ga rerekoayau ee. A'eramũ 'ga 'ga jakau rakue.

¹³ Pêê 'ã jerewirera 'jawe jee. Kũjãmeramũ 'ã pêê jerenyra 'jawe 'jau. Jejui 'ga rerowiaaramũ pejemogyau. A'eramũ nipo Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã oporomutare'emamũ pê nee. A'ere kasi pênea'at aipo 'gã nee pejemogyau ne. ¹⁴ Jejui 'ga rerowiaramũ 'ã aeporomutaramũ ajuee. A'eramũ jane namama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e arũ. Jarewawa jane ikwaapa, "Ywag ipe jane oi Jarejuwarete 'ga pyri" 'ea jane ikwaapa. 'Ga rerowiare'ema 'gã te ajee 'ã mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'ea futat. Nojejuka esagei 'gã ajuee. Oporomutare'emamũ nanê 'gã ajuee nũ. A'eramũ aipo 'gã awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri. Muku te 'gã oi 'ga wi. ¹⁵ "Oporojuka ma'e 'gã nooi Jarejuwarete 'ga pyri ywag ipe" 'ea jane sikwaap. A'ere ajuee iporomutare'emamũ ae oporojuka ma'e 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ "ajuee iporomutare'emamũ ae awawe'em 'ga pyri" 'ea nanê jane ikwaapa nũ. ¹⁶ Jejui Kristu 'ga ako amanũmũ janee ikue, jane ree 'Uwarete 'ga poromutara resaukaawamũ janee ikue. "A'jea futat 'ga poromutaramũ jane ree" 'ea jane 'ã ikwaapa. A'eramũ ki jane jareporomutaramũ jarejuee 'ga 'jawerimũ etee futat. "Je najemanũweri 'gã nee tejemuaemaw ipe", pe'je kasi ne. Pêpota'wa ki pejejee. ¹⁷ Amumeramũ nipo jane jaremama'e tywe'emamũ. A'eramũ ki imama'e ma'eramũ pemono amũ pejejaupe. Nan ae Jejui 'ga rerowiaaramũ mama'e apoi. Mama'ea ajaupe imonoare'emamũ sipo ae "Je Jarejuwarete 'ga arowiat", 'jau? Naani. O'meramũ te ae 'i poromũ. ¹⁸ A'eramũ ki pêê pejeapyakau je'e are. Ajuee iporomutat ma'eramũ ae jopoari mama'e apou, mama'e monou ajaupe. Nanuara aporamũ janeporomutaramũ a'jea futat jarejuee. Mama'ea pejejaupe imonoare'emamũ kasi "Jeporomutat je ene ree", pe'je ekoete pejejaupe ne.

¹⁹ Jarejuee iporomutat ma'eramũ jane Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat iapou. 'Ga 'eawer imũ etee mama'e apo re "ae 'ga ra'yramũ futat ae jemogyi" 'ea jane ikwaapa. A'eramũ ae 'ga 'eawer imũ etee mama'e apou ajemogyau ojenosũe'em 'ga rowae awaw ipe. ²⁰ Jarejuwarete 'ga rerowiar ire nipo pêê mũ mama'e tywera apou. A'eramũ nipo pêê pejepoyje'emamũ Jarejuwarete 'ga upe. "Awamũ Janeruwarete 'ga niporomutari je ree", 'jau nipo pêê. A'ere 'ga 'ã mama'e kwaapararetea. A'eramũ 'ga jarejeupe jane 'e kwaapa. A'ea 'ga okwaap agawewi futat. A'etea 'ga niporomutapawi pê nee, mama'e tywera pêê iapo re. ²¹ A'eramũ jane 'ga jarefutara kwaaw ire jarejenosũe'em jareje'ega 'ga upe. ²² Oje'ega jane enuwamũ 'ga mama'e mua janee. Ojeupe jane enũjamũ 'ga imua jane upe. Janeremienũwera mua janee, wemifutar imũ etee jane mama'e apo re. ²³ "Perowiar iki jera'yraretea, Jejui Kristu 'ga", 'jau 'ga janee ikue. "Pêporomutar iki pejejee Kristu 'ga 'eawer imũ etee futat", 'jau 'ga janee ikue. ²⁴ Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamũ jane jarejemujaa 'ga ree. 'Ga nanê akou jane pype futat nũ. U'agesagea 'ga imua janee ikue. A'eramũ 'ga 'Agesagea jane mueapyou jane pyri 'ga reko are.

4

Janeruwarete 'ga 'Agesage

¹ Kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Pêê 'ã jejekoty'aawa. A'eramũ je 'jau pê nupe: Perowiat kasi kamẽsiete tekotee 'gã porogytaa ne. Kwaiwete 'ã 'gã jemogyi okwasi'wau oporogytau tesirũmeruu. "Jarejuwarete 'ga 'Agesagea je mut pê mu'jaukaa jee", 'jau futatee nipo 'gã pê nupe. A'ere kasi 'gã porogytaa perowiaraiw ine. "Gã amũ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u teeara. Peenup katu katu ra'ne ki 'gã je'ega. "A'jea futat sipo 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'gã 'i akou", 'jau etee ki pêê pejejaupe. ² "Maranuara sipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea wereko?" 'jau nipo pêê pejejeupe. Tamu'e pêê ee 'jau. 'Gã je'ega peenup katu katu. "Jejui 'ga futat Jarejuwarete 'ga remimurera. Ae 'jawe futat 'ã 'ga wa'ya 'ga muri janee rakue. Sã'ã ae 'ara kunumĩakyrãmũ ra'ne. A'ere 'ã ae waranupa. Nan tee futat 'ga wa'ya 'ga muri kunumĩakyrãmũ janee rakue, 'awa ywy pe rakue" 'jara 'gã tee 'ga 'Agesagea wereko. ³ "Naaeramũ rũi nipo Jejui Kristu 'ga ruri. Inãinã'nĩ te nipo 'ga ruri" 'jara 'gã 'ga 'Agesage rerekware'ema futat. Aipo 'jara 'gã 'ga ree iporomutare'ema 'gã te poromũ. "Anure nipo Jejui 'ga ree iporomutare'emarete 'ga ruri" 'ea 'ã pêê enupa. A'ere 'ã 'awamũ futat 'ga 'jawewara 'gã amũ nuri akou o'meramũ janee.

⁴ Kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Pêê 'ã Jarejuwarete 'ga ra'ya. A'eramũ 'ga 'ã U'agesage mua pê nupe, pênerekwaramũ rakue. 'Ga pãjêa te 'ã a'jea futat ifuakat, 'au ywy pewara 'gã pãjê apyraapa. A'eramũ pêê 'ã a'eramũ wejue l'me ma'e 'gã porogyta rerowiare'ema. l'me ma'e 'gã 'ã mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa. A'ere pênerekwara pãjêa 'ã mama'eukwaawa 'wyrriara pãjê apyraawi 'ã a'jea futat. ⁵ Janeruwarete 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gã 'awa ywy pewara etee omome'u ajemogyau. A'eramũ Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã etee futat 'gã je'ega rerowiaa ajemogyau. ⁶ Jane 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat. A'eramũ

'ga kwaapara 'gã wapyakau janeje'eg are. A'ere 'ã 'ga remiayuwe'ema 'gã nuapyakai janeje'eg are. A'eramũ jane 'gã kwaapa. Janeje'ega renupara 'gã Jarejuwarete 'ga 'Agesagea wereko. 'Ga 'Agesagea jane mu'jau mama'e a'je are tee. A'eramũ 'ga 'Agesage rerekwara 'gã wapyakau janeje'eg are. A'ere i'me ma'e rerowiaara 'gã mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa futat. A'eramũ 'gã wapyakawe'em janeje'eg are.

Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'e

⁷ Kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Janeruwarete 'ga a'jea futat iporomutat jane ree. A'eramũ 'ga oje'jawe futat jane moporomutarukaa jarejuee. Jarejuee iporomutat ma'eramũ jane Jarejuwarete 'ga ra'yramũ futat. 'Ga kwaapa nanẽ nũ jane. ⁸ Ywawuje etee 'ã Janeruwarete 'ga poromutaramũ ae ree pãwẽ pãwẽ etee futat. 'Ga futat te 'ã ae ree ipota'wa ma'ea ako. A'eramũ ajuee iporomutare'ema 'gã 'ga kwaape'ema futat. ⁹ Wa'yrarete 'ga ako 'ga imua jane katu'okawamũ ikue. Majepel tee agawewi 'ga ra'yrarete 'ga. A'etea ako 'ga 'ga amut wemiarame'ema 'jawe ikue. Jane ree jemuaẽmaw ipe te 'ga wa'yra 'ga murukari ijukaukaa 'au wyy pe janee, jane katu'okawamũ. Ma'eramũ 'ã jane a'jea futat Jejui 'ga rerowiaaramũ nipo 'ã jane jemogyi jareku'iramũ. Nakwaparimũ rũi futat nipo 'ã jane jarewau jarejemogyau jareku'iramũ 'ga pyri. A'eramũ 'ã jane "'Ga 'ã iporomutat jane ree" 'e kwaawi. ¹⁰ Najane ra'ne rũi te 'ã Jarejuwarete 'ga ree janeporomutat rakue. 'Ga ra'ne tãmẽjẽ futat te 'ã iporomutat jane ree rakue. A'eramũ ako 'ga wa'yra 'ga muri janetywera jane wi imoiawamũ ikue. A'e are jane 'ã Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree 'e kwaapa. Jarejeapyoramũ 'ã jarejemogyau jarejee 'ga poromutar are.

¹¹ Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree. A'eramũ ki jane nanẽ jareporomutaramũ jarejemogyau jarejuee. ¹² Nitywi futari ae mũ Jarejuwarete 'ga resakaramũ. A'ere jarejuee janeporomutaramũ Janeruwarete 'ga rekoi futari jane pyri. Ma'eramũ 'ã jane poromutaramũ a'jea futat 'ga ree.

¹³ Janeruwarete 'ga 'ã U'agesage mua imogeu jane pype. A'eramũ 'ã 'ga 'awamũ ajemogyau jane pyri. Jane nanẽ jarejemujaa 'ga ree. Aipoa jane sikwaap. ¹⁴ Orojemiesagera ete ore imome'wau: "Janeruwarete 'ga ako wa'yrarete 'ga amut 'awa wyy pewaramũ ae katu'okawamũ ikue" 'ea ore imome'wau. Ore 'ã 'ga ra'yra 'ga Jejui 'ga resakarera futat. Ma'eramũ 'ã ore imome'ui pẽ nupe. ¹⁵ "Jejui 'ga Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga futat" 'jara 'gã pyri etee Janeruwarete 'ga rekoi. Aipo 'jara 'gã 'ga jekoty'aawa futat. ¹⁶ "Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree" 'ea nanẽ 'ã jane ikwaapa erowiaa 'jau 'ã jane. A'jea futat aipo 'ea.

Janeruwarete 'ga iporomutat ae ree. A'eramũ jane jarejuee iporomutat ma'eramũ jarejemujaa 'ga ree. Jane pyri futat 'ã 'ga rekoi. ¹⁷ 'Ga ree ojemogypyk ma'eramũ jane jareporomutaramũ 'ga ree. Jareporomutaramũ jarejuee nanẽ nũ. A'eramũ jane wowase 'ga jaremajatykaaw ipe jarejenosõue'em jarejatykau 'ga upe. Jejui 'ga rekwawera 'jawerimũ jareko re jane nikyjei futari 'ga pyri jareo awi. ¹⁸ Janeporomutat jane 'ga ree. A'eramũ jane jarekyjawe'em futat 'ga wi. Wea'are'emamũ ae wereko tywer are. Naerereko tywera'uweri 'ga ojee iporomutat ma'eramũ. 'Ga je'ega rerowiare'ema 'gã tee a'jea futat okyje ajemogyau 'ga wi.

¹⁹ Janeruwarete 'ga ra'ne futat oporomutaramũ jane ree rakue. A'eramũ jane 'awamũ jarejemogyau 'ga ree iporomutat ma'eramũ. Jarejuee nanẽ jareporomutaramũ nũ. ²⁰ 'Ga amũ nipo 'jau "Jeporomutat je Jarejuwarete 'ga ree", 'jau nipo 'ga. A'ere nipo 'ga aipo 'e reewi niporomutari Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nee. Maran sipo 'ga a'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee oporomutare'em ire "Jarejuwarete 'ga ree jeporomutaramũ", 'jau akou. Wesak agawewi te 'ã 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã. A'etea oporomutare'emamũ 'gã nee. Nuesagi futari 'ga Jarejuwarete 'ga. A'jea sipo aipo 'ga Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'ea? Naani. ²¹ Ymã te Jejui Kristu 'ga 'i ikue: "Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'eramũ ki pẽporomutat pejejee", 'jau 'ga janee ikue.

5

Mama'e tywera apo awi opoit ma'e

¹ "Jejui 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat" 'e rerowiaara 'gã juejue Janeruwarete 'ga ra'yra. Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'e 'gã nanẽ oporomutaramũ 'ga ra'yramũ ajuee nũ. ² A'jea futat jareporomutaramũ Jarejuwarete 'ga ree, 'ga remimu'efer imũ etee futat jane mama'e apou jarejemogyau. A'eramũ te ae "a'jea futat jeporomutaramũ 'ga ra'yra 'gã nee" 'e kwaawi nanẽ nũ. ³⁻⁴ Jarejuwarete 'ga ree jareporomutaramũ jane 'ga je'ega renupa katu katu. 'Ga je'ega renuw ire jane jarejemogyau 'ga ra'yramũ futat. Opãjẽa 'ga imua janee. A'eramũ 'ga je'ega renuwa waye'emamũ janee. Werowiaaramũ Jejui 'ga jane mamuakaa mama'e tywera apo awi. ⁵ Maranuaramũ sipo ae poiri mama'e tywera apo awi? Jejui 'ga rerowiaara 'gã etee te. "Jejui 'ga a'jea futat Jarejuwarete 'ga ra'yraretea" 'jara 'gã etee te nuapoi mama'e tywera.

Jejuī 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea

⁶ Jejuī Kristu 'ga ako ojepymīukaaw ipe ojesaukaa katu katu janee ikue. Pykau 'jawe futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojypa 'ga ree ikue. A'e are 'ga ojekwaawukaa katu janee. "Janeruwarete 'ga ra'yra futat 'ga ra'e" 'e kwaawukaa katu janee ikue. A'ere jane na'ga pymīawer are etee rūi 'ga kwaawi. 'Ypeywar are 'ga omu'amaw ipe owy reko'wokawer are nanē futat 'ga jekwaawukari janee. Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejuī 'ga kwaawukaa janee. A'jea futat aipoa. Ni'mei futari 'ga 'Agesagea. ⁷ Aipo resakawera Jejuī 'ga kwaawukaa janee. ⁸ Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejuī 'ga pymī are 'ga kwaawukaa janee. 'Ga ry reko'wokawer are nanē nū. Mīmera mama'e resakawer are jane "Jejuī 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat" 'e kwaapa 'agamū. ⁹ Jarejo'eawera 'ā jane erowiaa jepi. A'ere Janeruwarete 'ga 'ea ae mū 'eawera apyraawi. Jejuī 'ga upe 'ga 'jau: "Koromū jera'yrarete 'ga", 'jau 'ga Jejuī 'ga mome'wau ore. U'eawer imū etee 'ga wa'yra 'ga rerowiarukaa janee. ¹⁰ Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga rerowiamū ae 'jau ojeupe. "A'jea futat Janeruwarete 'ga 'i", 'jau ae akou ojeupe. A'ere Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā 'i 'o'meramū te 'ga 'i", 'jau etee 'gā 'ga upe, 'ga je'ega rerowiare'emamū. Nuerowiari futari 'gā 'ga ra'yra 'ga mome'ua. "Koromū futat jera'yrarete 'ga" 'ea 'gā nuerowiari ajemogyau. ¹¹ "Jera'yrarete 'ga amanū pē katu'okawamū. A'eramū 'ga werowiaaramū pē mogyau namutat oje'jawe. A'eramū nipo pē pejemanū re pejejuā 'au pejemogyau ore pyri jera'yra 'ga rerowiaaramū pēē nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau Janeruwarete 'ga janee rakue. ¹² 'Ga ra'yra 'ga rerowiaara 'gā ajemogyau namutat 'ga 'jawe. Amanū re awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū warāu rūi futat. A'ere 'ga ra'yra 'ga rerowiare'ema 'gā nooa'uweri 'ga pyri amanū re. Muku te 'gā oi 'ga wi.

Jejuī 'ga ree ki pejemogyppyk

¹³ Jejuī 'ga ree pejemogyppyk pejemogyau. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe, pē mu'jau Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogy are. ¹⁴ "Ojeupe mama'ea jane enūjamū 'ga apyakai janeje'eg are, wemifutara mama'ea ojeupe jane enūjamū" 'ea 'ā jane ikwaapa. A'eramū jane 'ga remifutar imū mama'e renūi awi jarekyjawe'em futat. ¹⁵ "Janeje'ega renuw ire 'ga janeremienūiwera mama'e mua janee" 'ea jane ikwaapa futat.

¹⁶ Jejuī 'ga rerowiaara 'ga amū nipo mama'e tywera apou akou. A'ea nipo pēē esaka. A'ere aipoa namama'eukwaawa rapyaw ipe ae monoukara rūi nipo aipo 'ga remiapofera mama'e tywera. A'eramū pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe, aipo mama'e tywera apoarera 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga tywera moia 'ga wi 'ga momyauu nū. A'ere mama'e tywera mū mama'eukwaawa rapyaw ipe ae monoawa futat. Aipoa mama'e tywera apoara 'ga ree te kasi ajee peporogyta Jarejuwarete 'ga upe ne, a'e je pē nupe. ¹⁷ Mama'e tywera juejue iapoa nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. A'ere 'ga ajepeja mama'e tywera moiri jane wi ojeupe jane je'egamū.

¹⁸ Jarejuwarete 'ga ra'yramū jane mama'e tywera niapoi futari jarejemogyau au'jeteramū. Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga te 'ā jane a'gu mama'eukwaawa 'wyriar awi. A'eramū jane pojekawarūme'em Jejuī 'ga wi. ¹⁹ Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū jane 'ga remiyauwa futat. A'ere Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā mama'eukwaawa 'wyriara remiyauwamū futat 'gā jemogyi najuejue etee. ²⁰ Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga, Jejuī 'ga 'ā, 'ua 'awa ywy pe 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee. 'Ga Ruwarete 'ga Maireteetea futat. A'eramū 'ā jane 'awamū jarejemujaa 'ga ree. 'Ga ra'yra 'ga, Jejuī Kristu 'ga ree nanē jane jarejemujaa nū. Janeruwarete 'ga 'ā 'jea futat ae mogyararetea. A'eramū "je rerowiaara 'gā amanū re 'ua je pyri ajemogyau nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau 'ā 'ga rakue. A'jea futat aipo 'ga 'ea.

²¹ A'eramū je 'jau pē nupe: "Pēnoryp kasi maira'me a'agaw are ne. Jarejuwarete 'ga te ki pemuoryp, 'ga ra'yra 'ga reewe", 'jau je pē nupe.

Kweramū etee jeremimome'ua.

2 Juā

'Awa ka'arana upe nanē 'gā 'i, "Juā 'ga remikwasiarera", e'i 'gā ymā we rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe.

¹ Ka'arana je akwasiat enee, Waip. Je 'ā Jejuī 'ga rerowiaara 'gā 'wyrīaramū. Ene 'ā Jarejuwarete 'ga remipyūrūmeramū. A'eramū je ka'arana kwasiaa enee. Enera'yra 'gā nupe nanē je ikwasiaari ene reewe nū. Jejekoty'aawa 'ā pēē. A'ere 'ā najejekoty'aawa etee rūi pejemogy. Morogyta a'je rerowiarareteramū ore najuejue etee ore oroporomutaramū pē nee. ² Morogyta a'jea te 'ā jane sirowiat. A'eramū 'ā jane 'agamū jareporomutaramū jarejemogyau jarejuee. Morogyta a'je renuparamū 'ā jane ee etee futat jarejea'aramū jarejemogyau. Nateepawi aipoa.

³ Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea. Jejuī Kristu 'ga 'ā 'ga ra'yratetea futat. Afutat je 'gā nesagea jarejerekoa. Jarejee 'gā jemuaēma nanē je ifutaa nū. Jaremopy'ata'waa nanē je ifutaa nū. Morogyta a'je kwaaparamū jane jareporomutaramū jarejuee.

Janeporomutar iki jarejuee

⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i janee rakue: "Jeje'ega morogyta a'jea futat. A'eramū ki pēē enuparamū enupa katu. Je'eawer imū etee mama'e apou pejejemogyau", 'jau 'ga rakue. Ma'eramū 'ā enera'yra 'gā amū Jarejuwarete 'ga je'ega renuwi ajemogyau. Morogyta a'jeu etee 'gā mama'e apoi ajemogyau 'e renupa teku'iramū. ⁵ A'eramū je 'awamū 'jau enee ī: Janeporomutar iki jarejuee, jarejejukau esage jarejuee, 'jau je enee ī. Nomorogyta yau arūi te 'ā aipoa. Jejuī 'ga rerowia ypy we futat te 'ā aipo 'ea erenup rai'i. ⁶ 'Ga ree jareporomutaramū Jarejuwarete 'ga je'ega renupa jarejemogyau. 'Ga kwaapa ypy we 'ā "Ga je'ega peenup" 'ea pēē kwaapa. ⁷ Kwaiwete 'ā 'ga je'ega renupare'ema 'gā jemogyi. Ae moryteeara 'gā. A'eramū je 'jau pē nupe: Pejea'gu ki pejejemogyau 'gā nui. I'me ma'ea 'gā. "Naae 'jawe rūi Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri ikue. Ināinā'nī te 'ga 'ga muri", 'jau futatee 'gā awau kwe pewara 'gā mu'jau. A'ere aipo 'jara 'gā i'me ma'ea te. Aipo 'jara 'gā niporomutari Jejuī Kristu 'ga ree. ⁸ A'eramū ki pēē aipo 'gā nui pejejea'gwau. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. 'Gā 'mea pēē erowīaramū pejepoia Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. A'eramū 'ga ojeupe pēporowyky repya namuri pē nupe ne. Ojewi pepoire'em ire te nipo Janeruwarete 'ga pē mepyau ojeupe pēporowyky are.

⁹ Kristu 'ga je'eg awi opoit ma'e 'gā naJaneruwarete 'ga remiayuwā rūi. A'ere Kristu 'ga je'ega rerowiaara 'gā jemogyi Jarejuwarete 'ga remiayuwareteramū. Kristu 'ga remiayuwamū nanē 'ā aipo 'gā nū. Aipo 'gā pyri Janeruwarete 'ga rekoī, wa'yratete 'ga retee futat. ¹⁰ A'eramū ki pēē pejeje'wyr ipe pejemu'jat tywera 'gā amū waēmamū, 'gā mogeukare'ema pejejog ipe. Peapeje'eg nanē kasi 'gā ne. ¹¹ Kasi a'e pe pejejog ipe 'gā moge re pēē 'gā 'jawe ete pejemogy ne. Pejejog ipe i'me ma'e 'gā moge re nipo pēē 'gā 'jawe futat pejemogy. A'eramū pēē pejejea'gwau i'me ma'e 'gā nui.

¹² Kwaiwete jeporogytaweramū enee. A'ere je ka'aran are najeporomome'uweri enee. Je reteā tāmējē tamome'u enee 'jau, peu ene pyri teo re 'jau. A'eramū te nipo jane porogyta esagei jarejaupe kwaiwete. A'eramū nipo jane jareku'iramū jarejemogyau ee.

¹³ Eneykiera ēē nanē Jarejuwarete 'ga remipyūrūmera nū. A'eramū ēē ra'yra 'gā oje'ega monou pē nupe, pē futaa.

Kweramū etee jeremimome'ua.

3 Juā

'Awa ka'arana upe nanē 'gā 'i, "Juā 'ga remikwasiarera", e'i 'gā ymā we rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou Gaio 'ga upe.

¹ Ka'arana je akwasiat imonou enee, ki Gaio. Jejuī 'ga rerowiaara mū 'gā nupe 'wyrī-aramū je 'ā. Ene 'ā nanē 'ga rerowiaaramū. A'eramū ene jejekoty'aawareteramū ekou.

² Afutat je enerekoa jaruete. A'eramū je teje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe ene ree: "Gaio 'ga ojemujat ene ree rai'i. Eneje'ega 'ga werowiat nanimenime akou. A'eramū 'ga akou esage ene upe. A'eramū je jaruete 'ga reko futaa. 'Ga jero'wue'ema je ifutaa. 'Ga upe mama'e mura nanē je ifutaa nū", 'jau je 'ga upe ene ree te'yina.

³ Janerewirera 'jawewara 'gā 'uramū ene mome'wau jee. "Morogyta esageu ete futat Gaio 'ga rekoī mama'e apou", 'jau 'gā jee, ene mome'wau. A'ea je maku'iu kwaiwete ene ree.

⁴ "Enera'yra 'jawewara 'gā ajemogy Jarejuwarete 'ga je'ega renupa. Morogyta a'jeu etee 'gā jemogyi mama'e apou" 'ea je maku'iu kwaiwete, mama'e mū ree jeku'i apyraapa.

⁵ Jarejuwarete 'ga 'eawer imū etee futat 'ā ene jarejewirera 'jawewara 'gā nerekou esage. Epojejuka esageramū 'gā nee. Eneremiesage'ema 'gā agawewi 'ā. A'etea 'ā ene epojejuka esageramū 'gā nee. Nanuara futat te 'ā Janeruwarete 'ga amuoryp. ⁶ 'Au ore pyri 'gā 'ua ene mome'wau ore jeji. "Esage te Gaio 'ga ore. Ore poaa esage", 'jau 'gā 'ua ene mome'wau ore jeji. Jarejuwarete 'ga muorypaw ipe ore jatyka ore ruwamū 'gā imome'wau ore ai'i. Ejewi 'gā amū ataramū ki ene 'gā poaa mama'e monou 'gā nupe 'gā nemirerooramū. Jarejuwarete 'ga upe te 'ā 'gā porowykyi ajemogyau. A'eramū ene 'gā poaa. Jarejuwarete 'ga rereko 'jawe ene 'gā nerekou esage. ⁷ Kwe pe awau Jejuī 'ga mome'wara 'gā nuenūi mama'ea 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. ⁸ A'eramū jane te ki mama'e monou 'gā nupe 'gā poaa. Jane 'gā poaa 'eramū jane 'gā pyri oporowyky ma'e 'jawe jarekou 'gā nupe.

⁹ Ka'arana je omono ikwasiaa peu ene pyriwara 'gā nupe ai'i, Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe ai'i. A'ere Tiotrifi 'ga nuerowiari etee jeje'ega ai'i. "Je te toko 'wyrīaramū 'gā nupe 'jau kwy", 'jau etee 'ga ojeupe. A'eramū 'ga wapyakawe'em jeje'eg are. ¹⁰ Ma'eramū nipo je ene pyri teo re 'ga tywera mome'ui pē nupe. Oje'egaiwamū 'ga jee ai'i. A'ere 'ga 'mea te 'ga rerekoī. A'ere naporomū etee rūi futat 'ga tywera. Ojeupe janerewirera 'jawewara 'gā Jejuī 'ga mome'wara 'gā waēmamū 'ga 'gā mogerukare'ema wog ipe. Tekotee 'gā nog ipe 'gā nekoa miamū futat 'ga ifutare'ema. Jejuī 'ga rerowiaara 'gā jatykaaw awi 'ga 'gā mogearama 'gā mū'jāu.

¹¹ Mama'e esage apoar are etee ki ejemu'e ekou. Mama'e tywera apoara 'gā nee kasi erejemu'e ne. Mama'e esage apoaramū ae Jarejuwarete 'ga remiayuwamū futat. Mama'e tywera apoara 'gā nokwaawi futari Jarejuwarete 'ga.

¹² "Demetriu 'ga te ajee esage ma'eramū ako", 'jau janerewirera 'jawewara 'gā jee ai'i. Nanuara te a'jea esage imome'ua. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea nanuara 'gā poaa aipo mome'waukaa 'gā nupe. Je 'ā a'jea futat 'ga mome'wararetea. A'jea futat 'ā je'ea je rekoramū. Aipoa 'ā erekwaap futat.

¹³ Kwaiwete je remimome'ua numiamū. A'ere je ka'aran are najeporomonoweri ee enee. ¹⁴⁻¹⁵ Je retea tāmējē taporogyta enee 'jau. Jeowet je ene pyri. Anurenure'i nipo je oi. A'eramū tāmējē saporogyta jarejupa 'jau.

Epy'ata'wa ki ekou. "Janejekoty'aawa 'ga oje'ega amut janee rai'i", ere ki jarejekoty'aawa 'gā nupe najuejue etee futat. Enejekoty'aawa 'gā nanē oje'ega monou enee, ene futaa nū.

Kweramū etee jeremimome'ua.

Judas

Judas 'ga 'awa ka'arana kwasiaa rakue. "Tiago 'ga rewireramū je" 'jau 'ga. A'eramū 'ga nanē Jejuī 'ga rewirera nū. (Maku 6.3)

Ka'arana 'ga ikwasiaa imonou Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe 'gā mu'akwaawamū. "Pe-je-agu ki moromu'jat tywera 'gā nui. Perowiat kasi 'gā ne", 'jau 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gā nupe.

¹ Je te 'ā Judas. Jejuī Kristu 'ga upe mama'e apoara je. Tiago 'ga rewireramū je 'ā. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe, Jarejuwarete 'ga remimū'ēmeramū. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga pē mū'ēi pē mogyau wa'yramū rakue. Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea futat. Oporomutaramū 'ga pē nee. A'eramū Jejuī Kristu 'ga pē a'gwau mama'e tywer awi. A'eramū je pē nupe ka'arana kwasiaa inuga.

² Afutat je Jarejuwarete 'ga jemuaēma kwaiwete pē nee. Pē mopy'ata'wa, pē nee 'ga poromutat. Mīmera nanē je ifutaa nū.

³⁻⁴ Pēē 'ā jejekoty'aawamū. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. "Janeruwarete 'ga jane katu'ok jane mogyau wemiayuwamū" 'ea takwasiat imonou 'gā nupe 'jau kwy, 'jau je tejeupe te'yina numiamū. Janeruwarete 'ga oje'ega mua janee, jane erowiarāmū. A'e are je teporokwasariweramū te'yina. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gā amū oi o'meramū pē nupe rai'i. Jemime 'gā oi morogyta 'me mome'wau pē nupe rai'i. Jejuī Kristu 'ga etee te 'ā Janejararetea. A'ere 'ā i'me ma'e 'gā 'ga mome'u kwakuwi etee. "Najanejara rūi Jejuī Kristu 'ga. Jarejemifutar imū etee te jane mama'e apoi", 'jau futate 'ā i'me ma'e 'gā pē nupe rai'i. A'ere 'ā nanuara 'gā nee Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari inuga ymā we rakue. "Mama'e ekoete are ete ajamu'jara 'gā mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'ea futat", 'jau 'ga ka'arana kwasiarukaa inuga rakue. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe, i'me ma'e 'gā je'ega rerowiar awi pē mošiwamū. Pepoch kasi morogyta a'je awi ne, 'jau je pē nupe. Jejuī 'ga ree etee futar iki pejemogyppyk.

⁵ A'eramū je pē muea'aa pēnemikwaawer are. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Israeu juapyrera 'gā nenū'ēi Egitu wyw awi rakue. A'etea 'ga 'ā anure werowiare'emamū omomap wemienū'ēmera 'gā amū rakue. Nuerowiari 'gā 'ga. A'eramū 'ga 'gā momapa rakue. ⁶ Ywagipewara 'gā amū nanē 'ā rakue nū. "Tejemifutar imū etee te je mama'e apoi tekeu", 'jau 'gā 'ā ojeupe rakue. Nuenuwi ete 'gā Janeruwarete 'ga je'ega. A'eramū 'gā ū'jāu ywag awi rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā monou pyytunaiwa pype 'gā pofaa 'gā mogyau. Namutamutat 'ga 'gā mu'ama peu. Peu futat 'gā u'ama Jejuī 'ga rowase ae jatykaawa 'ara upe iwaēma rapesaka. Aipo 'ara rupi tāmējē nipo 'ga 'gā nesaka nū. A'eramū futat nipo 'ga 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ⁷ Sodom ipewara 'gā nee nanē je pē muea'aa nū. Gomora pewara 'gā nee, ipyriū i'ajemogy ma'e 'gā nee nanē nū. Ywagipewara 'gā 'jawe 'gā Ku'jywa 'ga je'ega nuenuwi. A'eramū 'gā kūima'erauwe ojo'wau. A'eramū Janeruwarete 'ga tata monou imojypa 'gā nee, 'gā apisaupap rakue. A'eramū jane "Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā wereko tywerete" 'e kwaapa. Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā monoukari mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tataa owepe'ema futat.

⁸ Nan nipo pē mu'jar a'wyre'ema 'gā mama'e tywera apoi ymā ako ma'efera 'jawerimū. A'eramū nipo 'gā nanē ojemote'aa Jarejuwarete 'ga upe nū. Ku'jywa 'ga je'eg are jēmī nipo 'gā wea'are'emamū. Mama'e tywera apo are etee nipo weapyoramū. Ywagipewara 'gā we nipo 'gā ikurapa ekoete ajemogyau. ⁹ A'ere ywagipewara 'gā 'wyriara 'ga miamū te 'ā, Migeu 'ga nakurawi mama'eukwaawa 'wyriara rakue. Moisesi 'ga manūnamū Migeu 'ga mama'eukwaawa 'wyriara mwei Moisesi 'ga reumer are rakue. A'etea 'ga nakurawi mama'eukwaawa 'wyriara "Je taroo Moisesi 'ga reumera", 'jau ojeupe mama'eukwaawa 'wyriara 'eramū rakue. "Janeruwarete 'ga te nipo ene rereko tywerete", 'jau ete Migeu 'ga, oje'ega moywrafene'ema jupe rakue. ¹⁰ A'ere 'ā pē nupe 'ut ma'e 'gā nanarūi. Ajamue ekoete 'ā wemikwaawe'ema mamāe are. Wemiapoapoa etee futat ae mama'e wapo. Sā'ā kasurua 'ā wea'are'ema mama'e are. Mama'e upe 'ā opajai ekoeteramū etee. Nan tee futat moromu'jar a'wyre'ema 'gā. Naea'ari mama'e esage are. ¹¹ Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweaete 'gā tywer are. Ymā 'ā Kaī 'ga oporerekoaywereteramū wewirera 'ga ree rakue. Nan pē mu'jar a'wyre'ema 'gā Kaī 'ga 'jawe 'ga jemogyi. Parāu 'ga 'ā mama'e a'je'ema ete iapou ka'aranūū are rakue. Kore 'ga nanē 'ā Janeruwarete 'ga je'ega renupe'ema rakue. Mīmera 'ga 'ā oje'eganuwe'emamū Jarejuwarete 'ga upe rakue. Aipo 'gā 'jawe ajee 'ā pē mu'jar a'wyre'ema 'gā jemogyi pē pype. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā 'jawerimū etee futat 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe anure.

¹² Pejejomajatykau pejejomojemi'waa pejejee pejeporomutara resaukaawamū. A'ere nipo 'gā amū poyteeteeramū 'ūina ojetee ojemi'waa mama'e 'wauapap ajauī. Weawry-wamū nanē nipo 'gā amū ajemogyau nū. Ojemote'aa ae nanuaramū ajemogyau ojopype. Amana rowoky'a tee 'jawe 'gā. Sā'ā amana rowoky'a tee resakawe ae "Kwe amana ruri janee", 'jau 'ā jane. A'ere 'ā nokyri. Nan tee futat moromu'jar a'wyre'ema 'gā jemogyi pē pype. Moromu'jara futat 'gā numiamū. A'ere 'gā mama'e a'je are nepē mu'eī. Sā'ā y'wa 'ywa 'ae'ema iypiwera 'jawe i'ae'ema. A'eramū 'ā ijaramū etyka, apo mososoka ywy awi. A'eramū taetu 'ā u'ae'emamū. Oypiwamū taetu. Nan pē mu'jar a'wyre'ema 'gā nuapoi mama'e esagea. ¹³ Sā'ā 'y ryjuapia mama'e tywera rerooa ejara ywy'a marimū. Nan pē mu'jar a'wyre'ema 'gā mama'e tywera apoi pē neape. Jaytatajāna 'ā ae esaka. Yē'ē raapara 'gā 'ā jaytata are amā'jāu wape kwaapawamū. A'ere jaytatajān are amā'ē re amunipo 'ā 'gā ka'jami etee. Nan pē mu'jar a'wyre'ema 'gā. Nepē mu'e esagei 'gā Jarejuwarete 'ga ree. A'e 'gā Janeruwarete 'ga omono muku ojewi anure. Ypytunaiwuu pype imomytau nakwaparimū warāu rūi futat.

¹⁴⁻¹⁵ Enoki 'ga 'ā ymā we Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gā mome'wau tāmējē rakue, pē mu'jar a'wyre'ema 'gā mome'wau tāmējē rakue. "Anure nipo Janejararete 'ga ruri ae resaka. Kwaiwete nipo 'ga ywagipewara 'gā nerua ojeupi. A'eramū nipo 'ga ojee iporomutare'ema 'gā nupe 'jau: 'Mama'e tywera etee peapo jepi. Je kuraw etee pejepe jepi', 'jau nipo 'ga ojee iporomutare'ema 'gā nupe. A'e 'gā nipo 'ga omono mama'eukwaawa rapyaw ipe ojewi", 'jau Enoki 'ga rakue.

Ymā ae ppyfera 'ga Atāu 'ga juapyrera 'ga te poromū Enokiramū rakue. Pē nupe owaēm ma'e 'gā 'ga omome'u pē nupe rakue.

¹⁶ I'me ma'e 'gā oje'egaiwamū mama'e are. 'Gā mara'nea 'gā nerekou. Naekōēāi futari 'gā. Tekotee 'gā 'gā iago'wau. Wemifutar imū te 'gā jemogyi mama'e tywera apou. "Ore te 'ā oresage", 'jau futatee 'gā ojerowiarapa ojee. "Pēē nanē 'ā pēnesage nū", 'jau futatee 'gā ajaupe. Ojee ojoporomutawamū te 'gā 'i poromū "pēnesage pēē", 'jau futatee. Mama'e ojeupe imurukaawamū te 'gā 'meramū ajaupe.

¹⁷ A'ere ki pēnea'at Jarejararete 'ga remimonofera 'gā 'eawer are. ¹⁸ "Anure nipo Jejuī 'ga rure'ema'we Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā nuri pē jaita ekoete Jejuī 'ga pēē erowiarāmū. Wemifutar imū te aipo 'gā mama'e tywera apoi", 'jau Jejuī Kristu 'ga remimonofera 'gā janee ikue. Aipo 'gā futat owaēma pē nupe rai'i. ¹⁹ "Simote'at 'gā 'jau, 'gā mopojo'oka ajauī 'jau", e'i te nipo nanuara 'gā pē nupe. NaJarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū rūi 'gā nekoi. NaJarejuwarete 'ga remifutar imū rūi 'gā nekoi mama'e apou. Wemifutar imū te 'gā mama'e apo ekoetei.

²⁰ A'ere kasi pēē nanarūi ne. Jejuī Kristu 'ga rerowiaara pēē. A'eramū pēē 'awamū taetu 'ga rerowiaa a'jea futat. 'Ga je'eg imū etee futat mama'e apou. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū etee futat pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. ²¹ Janeruwarete 'ga pē futaa a'jea futat. A'eramū pēē pejejemogypyka katu katu 'ga ree pejejemogyau. Pejepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. 'Ga je'ega pēē enupa katu pejejemogyau. Jejuī Kristu 'ga ajemuaēma jane ree. A'eramū 'ga anure jane rerawau ywag ipe jane mogyau ojeypri, nakwaparimū warāu rūi futat jane mogyau. A'eramū ki pēē aipo 'ga 'eawera rapesaka pejejemogyau.

²² 'Gā amū nipo Jejuī 'ga rerowiaa'i etee. A'ere kasi pejeje'ega pemoywyrāfen 'gā nupe ne. Pepoar ete ki nanuara 'gā Jejuī 'ga rerowiararete are. ²³ 'Gā amū nipo mama'eukwaawa rape are etee wea'aramū. A'eramū ki pēē Jejuī 'ga rerowiarukaa 'gā nupe. Sā'ā tata pe 'ga amū 'ara ja'wyja'wy. Nan tee 'gā. Pepyyk 'gā tata awi. Pejemuaēm iki tekotee 'gā nee. A'eramū ki pēē itywet ma'e 'gā nee pejejemuaēma. 'Gā tywer awi 'gā momoirukaa. "'Gā te ajemogy otyweramū", pe'je ete kasi 'gā nupe ne. 'Gā tywera kasi pefutar ete ne. Kasi a'e pe pēē nanē peapo mama'e tywera 'gā 'jawe ne.

²⁴ Janeruwarete 'ga opājē mua janee. Opājē mū mama'e tywera apoukare'ema janee. Jane muesageu opājē mū futat. A'eramū nipo 'ga anure jane rerawau jane mogyau wowase. Aipo 'ara rupi nipo jarejesageramū. Aipo 'ara rupi futat nipo jane jareku'iramū jarejemogyau 'ga rowase. ²⁵ "Ene tee te 'ā Orewararetea", 'jau ki jane 'ga upe. "Orojarete 'ga, Jejuī Kristu 'ga ore erowiaa. Ene 'ā ore katu'oka ete, Jejuī 'ga manū are. Eneresagea tekotee 'gā nesagea apyraapa", 'jau ki jane. "Ene 'ā a'jea futat ipojeuwipyretea. A'jea futat 'ā enepājērete pājēnana 'gā pājē apyraapa. Ma'eramū 'ā ene a'jea futat Orejararetea. Ore'wyriarareteramū 'ā ekou oree a'jea futat. Na'awamue rūi te 'ā ereko. Nakwaparimū rūi futat oree. 'Okoteete ma'ea je', 'jau ako ene oree ikue. Ywy tywe'ema'we 'ā ene ekou rakue. A'ea morogyta a'jea futat rakue", 'jau ki jane Jarejuwarete 'ga upe.

A'ea je anug ikwasiaa.

Apocalipse

Juá 'ga, Jejui 'ga remimu'efera 'ga, 'awa ka'arana kwasiaa rakue. Janeruwarete 'ga wemiaporama resaukaa Juá 'ga upe rakue. A'eramū Juá 'ga ka'arana kwasiaa wemiesager are imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe rakue.

¹Awamue je ka'arana kwasiari mama'e jeapowam are. Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga upe ra'ne esaukaa rakue. A'eramū 'ga 'jau wa'yra 'ga upe rakue:

—Anurenure'i jeremiesauka jeapoi. A'eramū ene ejemiesagera resaukaa ejemiayuwa 'gā nupe— 'jau 'ga wa'yra 'ga upe rakue.

A'eramū 'ga aipoa 'uwa 'ga ojeupe esaukaripyra resaukaa jee ai'i.

Je Juānamū. Jejui Kristu 'ga upe mama'e apoaramū je rekoī. A'eramū 'ga ywagipewara 'ga amū mua imojypa ijeapoawama resaukaawamū jee, ijeapoawama je upe ika-waawukaawamū. ²A'eramū je tejemiesager are ka'arana kwasiaa inuga. Jarejuwarete 'ga remimome'ufer are, Jejui Kristu 'ga remimome'ufer are. Mīmer are je ka'arana kwasiari inuga. ³Aga morogytaa Janeruwarete 'ga ma'ea te. A'ea ojopyter ipe imogytaara 'gā iku'i te ajemogyau. Janeruwarete 'ga muorypaw ipe ajatyka ma'e 'gā pyter ipe imogytaara 'gā jaruete ajemogyau. Enupara 'gā nipo aku'iramū ajemogyau enupawe. Jee 'ga remiesaukara nipo ojeapou kamēšiete futat.

Juá 'ga ka'arana kwasiaawet

⁴Je 'ā Juānamū Jejui 'ga rerowiaaramū pē nupe je ka'arana kwasiari imonou. Asia ywy pe pejejemogyau pejejomajatykau 'ga je'ega renuwamū. Sete pē'wyrarete pytuna. A'eramū je pē'wyrara 'gā nupe ka'arana monou ikwasiaa pē moymoyka.

Jarejuwarete 'ga resagea pē nerekoa je afutat, pē mopy'ata'wa pē mogya nanē nū. Janeruwarete 'ga Okoeteete ma'ea. Ywy apoe'ēwe 'ga rekoī rakue. 'Awamū futat 'ga rekoī. Anure miamū futat 'ga akou. 'Ga upe je 'i: "Mama'e esage emut 'gā nupe. Nuapoi agawewi 'gā mama'e esagea enee. A'etea ki mama'e katurama emut 'gā nupe", 'jau je 'ga upe pē nee. 'Ga 'Agesagea nanē mama'e esage amut pē nupe nū, Jarejuwarete 'ga renawa rowase ajemogo ma'ea nū. ⁵Jejui Kristu 'ga taetu mama'e esage amut pē nupe nū. Jejui 'ga morogyta a'jea futat omome'u janee 'Uwarete 'ga ree. Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga remimoferau pypyfera. 'Ga 'ūina 'wyrarareteramū ywy pewaramū janee najuejue etee. Akotee ma'eramū jane upe, 'wyrara 'gā nupe. Mīmera upe 'ga 'ūina 'wyrarareteramū.

Jejui 'ga oporomutaramū jane ree. Amanū 'ga owy reko'wogukaa janetywera moiawamū jane wi, mama'e tywera apoukaru'jape'ema janee. ⁶'Ga werowiaaramū jane mogyau 'Uwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū. Jarejuwarete 'ga upe jareporogytau jarejepyriwara 'gā nee. Jarejepyriwara 'gā nupe nanē Jarejuwarete 'ga mome'wau nū. A'eramū je 'jau pē nupe: Simuoryp Jejui 'ga jarejemogyau 'jau, 'jau je pē nupe. 'Ga pājēreteā. Nateepawi 'ga pājē. A'eramū ki jane 'ga muorypa jarejemogyau. A'eramū ki jane 'ga mome'wau nanē 'gā nupe nū.

⁷Pēnea'ar iki 'ga ree. Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri ojpa ywasiga rupi. Najuejue etee futat nipo jane 'ga resaka. 'Ga kutukarera 'gā miamū nipo 'ga resaka nū. Nikoi'i futari nipo jane mū ywy pewaramū 'ga resakare'emamū. 'Ga resakawe nipo 'gā ajaa'wau 'ga ree. Wereco tyweram awi nipo 'gā okyjau ajaa'wau 'ga ree. U'eawer imū etee futat nipo 'ga iapoi. A'jea futat je'ea.

⁸—Je Okoeteete ma'ea. Ywy apoe'emaue je rekoī. 'Awamū miamū 'ā je rekoī. Anure taetu nipo je rekoī temanūme'em futat. Je pājēreteā te 'gā pājē apyraapa— 'jau Janejararete 'ga.

Jejui Kristu 'ga jesaukaawet

⁹Je futat ako Juānamū. Pēē 'jawe je jemogyppygi Jejui 'ga ree. A'eramū je pēneki'yramū tekou. Pēē 'jawe futat je rekoī, tejerekou tywerukaa 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. Je rereco tywerete futat 'gā. Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega perowiat. Je nanē 'ga je'ega arowiat nū. 'Ga jejararetea. Pēē 'jawe jeruagamū tejereko tywera upe. Napoiri futari je Jejui 'ga rerowiar awi. 'Ga jane rereco. A'eramū 'ga jane mamaukarukaa mama'e tywera upe.

'Ypō'ō pype je rekoī ikue. Jejui 'ga porogyta a'jea je imome'wau kwe pewara 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega nanē je imome'wau kwe pewara 'gā nupe tekou ikue. A'eramū 'ga rerowiare'ema 'gā je rerawau je rejaa 'ypō'ō me ikue, Patimu 'jaw ipe ikue. Moromunepawa pypewara 'jawe tekou 'ypō'ō pype ikue. ¹⁰Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rereco je pojekau ojeupe morowykye'ema rupi. A'eramū je teatykupe katy 'ga amū je'ega renupa. Jeatykupe katy oje'eg ma'e 'ga jumi'aranūū fu 'jawe wafukaita jee:

¹¹ –Ejemiesaga ekwasiat ka'aran are. Ikwasiapaw ire ene imonou je rerowiaara 'gã nupe. Sete amunawa pype ajatyka ma'e 'gã nupe. Efesu, Esmirna, Pergamu, Tiatura, Sardes, Filadelfia, Laodiceja. Mîmera amunawa pype je rerowiaara 'gã jatykai wapyakau jeje'eg are. A'eramû ene 'gã nupe ka'arana monou ejemiesaga kwasiar ire— 'jau 'ga jee, jeatykupe katy u'ama.

¹² Aipo renupawe je tejerowaka tejakyfet katy tejeupe oje'eg ma'e 'ga resaka. Tejerowakawe je sete tatarana renawa resaka. Tatarana renawa ouru apopyrera. ¹³ Tatarana renawa pyter imû 'ga amû akou, kûima'e 'jawewara 'ga akou. Weteryû fukua 'ga erekou imunepa. 'Ga raitya 'ga ree imotypawa ouru apopyrera. 'Ga pasi'a 'arimû imotypawa 'upa 'ga ree. ¹⁴ 'Ga 'awa waparasingamû amyneju 'jawe. Karupa'mî rawa 'jawe waparasingamû. 'Ga rea wenyfugamû tata reny 'jawe. ¹⁵ Itaju 'jawe, prôsi 'jawa 'jawe, 'ga pya wenyfugamû. Sã'ã wapy re prôsi 'jawa renyfuga. Nan tee 'ga pya. Oje'ëporogûnamû ytuu pyamu 'jawe etee. ¹⁶ Opo pe 'ga jaytataa rerekou. Sete 'ga jaytata rerekoi opo pe, ojakwatawa katy. Jyuua 'ua uëma 'ga juru awi. A'ere nu'ari futari 'ga juru awi. Waime juowajamû 'ua uëma 'ga juru awi. A'ere nu'ari 'ga juru awi. 'Ga reakwaara wenyfugamû, aje kwara kwawa 'jawe wenyfugamû.

¹⁷ 'Ga resakawe je te'aa 'ga rowase, amanû ma'e 'jawe. A'erauwe 'ga opo monou, ojakwatawa katywara monou, jeapyte'rarimû.

—Erekyje awi je wi. Ymã we ako ma'eferamû je. Ywy apoe'emauwe je rekoï ikue. Mama'e teepaw ire miamû nipo je etee futat je rekoï 'au— 'jau 'ga jee. ¹⁸ —Okoeete ma'ea 'ã je. Amanû je ako ikue. A'ere ako je ferawi etee ikue nû. Namanûu'jawa'uweri je. 'Awamû je ywy pewara 'gã manûawa kwaapawi. Je futat nipo 'gã moferapa nû— 'jau 'ga jee. ¹⁹ —'Awamû ejemiesager are ka'arana ekwasiat. 'Awamû 'ã je ojeapo ma'e resaukari enee. Anure ojeapo ma'ea nanë nipo ene esaka nû. Aipoa ejemiesager are juejue ka'arana ekwasiat— 'jau 'ga jee. ²⁰ —Nenereapyoi ejemiesager are. A'eramû je 'awamû ene mueapyou ee. Sete jaytataa je areko tepo pe, tejakwatawa katy. Sete tatarana renawa nanë 'ã ene esaka. Sete tatarana renawa 'jawe futat je rerowiaara 'gã. Sete amunaw ipe 'gã jemogyi ajatykau ajamu 'jau je ree. Jarejuwarete 'ga ree 'jau 'gã ajamu'jau akou. A'eramû 'gã tatarana 'jawe ajemogyau. Sã'ã tatarana mama'e resaukara ae upe. Nan tee futat je rerowiaara 'gã jamu'ei je ree, Jeruwarete 'ga ree 'jau. Je rerowiaara 'gã 'wyriara* 'gã ajemogy jaytata 'jawe— 'jau Jejui 'ga jee.

2

Efesu pewara 'gã nupe Jejui 'ga 'eawet

¹ A'eramû Jejui 'ga 'jau jee:

—Jeje'ega ekwasiat inuga Efesu pewara je rerowiaara 'gã 'wyriara 'ga upe— 'jau 'ga jee.

—Sete je jaytata areko tejakwatawa katy tepo pe. Sete tatarana renawa pyterimû je teatau tekou. Ouru apopyrera pyterimû tekou teatau. Je 'ã amu'akwaap pêe mama'e are. ² Pënemiapofera je akwaap. Kwaiwete 'ã pejeporowykyau jee. Je rerowiare'ema 'gã 'ã pê nerekoï tyweate je rerowiamû. A'ere 'ã pejejereko tywera upe pênuag pejemogyau pejepire'ema je rerowiar awi. Mama'e tywera apoara 'gã nee 'ã peje-poromutare'emamû. 'Gã amû 'ã 'ua owaëma pê nupe ai'i. "Jejui 'ga 'ã ore mut pê mu'jau oje'eg are", 'jau futatee 'ã 'gã 'ua pê nupe rai'i. A'ere 'ã neperowiaara'nei 'gã nai'i. "A'jea sipo Janeruwarete 'ga 'gã muri?" 'jau ete 'ã pêe pejejaupe rai'i. 'Gã je'ega renup katu re 'ã pêe 'gã kwaapa rai'i, 'gã 'me kwaapa rai'i. ³ Mama'eay upe 'ã pênuag je ree. Nepepouri 'ã jeporowyky awi rai'i— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

⁴ —A'ere je mama'e mü re je je'egayi pê nupe. Je rerowiaa ppy ppy we 'ã pejeporo-mutaramû je ree nanimenime rakue. A'ere 'ã pêe 'awamû inãinãni'ï etee pejeporomutaramû je ree. ⁵ Pënea'aru'jaw iki je rerowiar ppy ppyawer are. Je rerowiaa ppy ppy 'ã pêe pejeporomutaramû nanimenime je ree rakue. Mama'ea 'ã pêe iapou jeremifutar imû etee rakue. A'ere 'ã pêe 'awamû nai'jawe rûi pejemogy. A'eramû ki pêe pejepola pyetywer awi. Je rerowiar ppy ppyawera upe ki pejejewya nû. Kasi a'e pe je tatarana apykawa pe'ai pê nui ne. A'eramû nipo pêe jeje'ega mome'wau'jape'ema pejejaupe. ⁶ A'ere pêe, je 'jawe futat, Nikurai 'ga remiyauwa 'gã nemiapo are nepëporomutari. Aipoa esage jee. Nikurai 'ga remiyauwa 'gã o'me are ajamu'jau. A'eramû je 'gã nemiapofer are teporomutare'emamû tekou— 'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee.

⁷ —Ee pejeepoweramû ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega peenuw esage je rerowiaara 'gã nupe 'ga je'egamû. Jarejuwarete 'ga je'ega renupara 'gã nipo awau amanû re 'ga pyri. Peu futat je y'wa mü monou 'gã nupe. Aipo y'wa 'wau 'gã ajemogyau

* 1:20 Pastor 'jawa poromû.

nakwaparimū ete rūi 'ga pyri. Aipoa y'wa 'ywa u'am Jarejuwarete 'ga rupaw ipe— 'jau 'ga jee.
Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Efesu pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

Esmirna pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

⁸ Aipoa 'e re 'ga 'jau jee nū:

—'Awamū jeje'ega ekwasiat inuga Esmirna pewara je rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga upe, a'e je enee— 'jau 'ga jee.

—Je ako ypy ma'ea. Maapawera nanē je nū. Je amanū ikue. A'ere je ferawi etee ako ikue nū. Je teje'ega kwasiarukaa 'ga upe imonou pē nupe. ⁹ Akwaap katu katu futat je pēē. Mama'eay upe pēnuag pejejemogyau je ree. Nepētywi pēē mama'e pyu 'au. A'ere pēē imama'e kwai ma'era futat pejemogy. Jeremiyauwa pēē. A'eramū pēē iporiae'ema futat. 'Gā amū nipo pē ago'wau je ree. Aipo 'gā nipo 'jau: "Judeuretea futat ore. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea futat. Ore te futat 'ga remiayuwaretea. Pēē naani", 'jau nipo 'gā pē nupe. O'meramū te 'gā 'i. NaJaneruwarete 'ga remiayuwara rūi agawewi 'gā. Mama'eukwaawa remiayuwara te 'gā. Mama'eukwaawa 'wyrriara tee 'gā amuoryp ajemogyau. ¹⁰ Pekiye awi pejejereko tyweram awi. Anurenure'i nipo mama'eukwaawa 'wyrriara pēē mū munewukaa pē mu'ama moromunepawa pype. "Taesak 'gā 'ga rerowiar awi 'gā pōira 'jau", 'jau nipo mama'eukwaawa 'wyrriara pē nupe. A'ere nipo teis etee peset 'gā pē nereko tyweretei. A'ere kasi pepoit Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. Pē apisi agawewi nipo 'gā. A'ere kasi pepoit futat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. 'Ga rerowiar awi pepoire'emamū je pē mogyi nakwaparimū ete rūi Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹¹ —Ee pejejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa esage, je rerowiaara 'gā nupe 'ga je'egamū. Jarejuwarete 'ga je'ega renupara 'gā nipo awau 'ga pyri amanū re. Oje'ega renupara 'gā 'ga nomonoukari mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Esmirna pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

Pergamū pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

¹² A'eramū Jejui 'ga 'jau jee nū:

—'Awamū jeje'ega ekwasiat inuga Pergamū pewara, je rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga upe— 'jau 'ga jee.

—Je jyuaa areko, ajuowai aime ma'ea rerekou tejuru pe. ¹³ Akwaap je pē'wyr. Mama'eukwaawa 'wyrriara futat 'ūi 'wyrriaramū aipo 'wyr ipewara 'gā nupe. A'etea nepepōiri je rerowiar awi. Naje kwakuwi pejepe 'gā nūi. Ātipasi 'ga je mome'wau akou 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā 'ga jukau peu futat je mome'uramū rakue. A'etea nepepōiri je wi rakue. Aipoa esage jee. ¹⁴ A'ere je mama'ea pēē mū iapoa nafutari. Pēē mū Parāu 'ga je'egera rerowiaa. Ymā te Parāu 'ga Paraki 'ga mu'ei maira'me a'agawa muoryw are rakue. "Amu'e je ene ee. A'eramū ene Israeu 'ga juapyrera 'gā mu'jau maira'me a'agawa muoryw are", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Kwe pewara 'gā wyra monou ijukau inuga maira'me a'agawa rowase, imuorypawamū. "Pe'u kasi aipo wyro'o ne", 'jau Janeruwarete 'ga Israeu 'ga juapyrera 'gā nupe rakue. A'ere Parāu 'ga 'i 'ga upe: "Maira'me a'agawa rowase imonopyrera pe'u, ere ki 'gā nupe", 'jau 'ga Paraki 'ga upe. "Peko ki pejejemirekoe'em are, ere ki kūima'efera 'gā nupe", 'jau 'ga Paraki 'ga upe rakue. "Pejemene'em are ki peko, 'jau ki ene kūjāmera 'gā nupe", 'jau 'ga Paraki 'ga upe rakue. A'eramū Paraki 'ga 'jau 'gā nupe rakue. A'ere 'ā pēē mū 'awamū miamū mama'ea peapo pejejemogyau 'ga 'eawerimū etee futat. ¹⁵ Pēē mū Nikurai 'ga je'egera rerowiaa pejejemogyau. Aipo nanē nia'wyrri jee nū. ¹⁶ Pepoit pejetywer awi. Kasi a'e pe je oi mama'e tywera apoara 'gā nowajaa tejuru pewara teyyuu pyu ne— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹⁷ —Ee pejejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega peenup, je rerowiaara 'gā nupe 'ga 'Agesage je'egamū. 'Ga je'ega renupara 'gā nupe tamono mana 'jawa 'jau, 'gā nemi'urama 'jau. Imimipyrrera tamono 'gā nupe 'jau. Ita sigā nanē tamono 'gā nupe 'jau. Ita sig are 'gā ner yaua tamono ikwasiaa 'gā nupe 'jau. Tekotee 'gā nipo nokwaawi futari 'gā ner yaua. Jeremie'rogera 'gā tee te nipo wer yaua okwaap— 'jau 'ga jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Pergamū pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

Tiatira pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

¹⁸ Aipoa 'e re Jejui 'ga 'jau jee nū:

—Tiatira pewara, je rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga upe aipo are ekwasiat inuga— 'jau 'ga jee.

—Je te 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea. Jerea enyfuk noko jee tata 'jawe. Itaju enyfuga 'jawe 'ā jepya wenyfugamū. ¹⁹ Je aje'eg pē nupe. Akwaap je pēē. Pēnekoa je akwaap. Jarejuwarete 'ga ree 'ā pejepeporomutaramū 'ga rerowiaa nanē nū. Pēē pejejopoa

'ā mama'e apo are. Mama'eay upe 'ā pēē pejejuagamū pejemogyau. Je rerowiar ypy we te 'ā mama'e esagea peapo jee. Ma'eramū 'ā 'awamū taetu mama'e esagea peapo pejemogyau jee kwaiwete. Aipoa esage jee. ²⁰ A'ere mama'e mū nia'wyri jee. Jesepeu ēē jeremiayuwa 'gā mu'jau tywet mama'e tywer are. "Je Jarejuwarete kiā je'ega mome'wara", 'jau futatee ēē 'gā nupe. A'ere ēē 'mea te ēē rerekoi. Mama'e tywera apo are ēē jeremiayuwa 'gā mu'jau. "Pejemirekoe'em are pēnekoa esage", 'jau futatee ēē 'gā nupe. "Pejemene'em are pēnekoa esage", 'jau futatee 'gā nupe, 'gā mu'jau tywet. "Maira'me a'agawa upe imonopyrera esageay pēnemi'uramamū", 'jau futatee ēē 'gā nupe. A'etea 'ā ēē nepemuēmi pejewi. A'eramū je te'arasagamū tekou pē nee. ²¹ Nareko tywera'nei je ēē ēē tywer are. Otywer awi ēē poira rapesaka te'ŷina. A'ere ēē nopoiri futari otywer awi. ²² Otywer awi ēē rerowiaarera 'gā poire'emamū nipo je 'gā nereko tyweaete 'gā tywer are. Eē nipo je imomoa ēē seawa reewe futat. Eē je'ega rerowiaara 'gā nanē nipo je ²³ iapisau ēē reewe futat. A'eramū nipo je rerowiaara 'gā 'jau: "ga a'jea futat ae kwaap", 'jau nipo 'gā ajaupe. "Janerea'awa 'ga okwaap. Janeremifutara nanē 'ga ikwaapa nū. A'eramū nipo 'ga 'gā nekoawera repy monou 'gā nupe najuejue etee", 'jau nipo 'gā ajaupe. Mama'e tywera apoara 'gā je areko tywerete. A'ere je tejerowiaara 'gā nupe mama'e esage monoi—'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²⁴⁻²⁵ —Jesepeu ēē rerowiaara 'gā 'jau: "Mama'eukwaawa 'wyriara remimu'efera ayay ikwaapa oree. A'eramū ore orojeapyoa'ne'emamū ee", 'jau 'gā. A'etea 'ā pēē mū neperowiari ēē je'ega. Nepeenuwi mama'eukwaawa 'wyriara je'ega pejemogyau. A'eramū je pē nupe 'jau: Pepoir awi Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiar awi je rura'ne'emamū. Mama'e mū ree je namu'ei pēē. A'ere kasi pepoit iymaner awi ne—'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²⁶⁻²⁸ —Pejemanūme'ēwe pejemogyau mama'e apou Jarejuwarete 'ga 'eawer imū ete 'eramū je anure pē mogyau i'wyriaramū teje'jawe tejeypyri pejemogyramū. Sā'ā Jeruwarete 'ga je mogoa 'wyriaramū je rerowiare'ema 'gā nupe. Nan tee futat je pē mogyau 'wyriaramū teje'jawe. "Pejeje'ega renuwe'emamū ki pereko tywerete 'gā", 'jau nipo je pē nupe. Sā'ā japepoa. Japepo jara 'ā ia'wyre'emamū imonoa ikaikaa. A'eramū futat imateepapa. Nan tee futar iki pejejerowiare'emamū 'gā pereko, 'jau nipo je pē nupe. Jaytataua tamut pē nupe 'jau—'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²⁹ —Ee pejejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa, je rerowiaara 'gā nupe 'ga 'Agesage je'egamū. Aipo ki peanup—'jau 'ga ikwasiarukaa jee. Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Tiatira pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

3

Sardes pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

¹ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau jee nū:

—Sardes pewara, je rerowiaara 'gā 'wyriara 'ga upe aipo are ekwasiat inuga—'jau 'ga jee.

—Je Jarejuwarete 'ga 'Agesagea areko. Jaytata nanē je tepo pe erekou sete. Akwaap je pēē. Pēnemiapofera je akwaap. "Gā 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega renupara. Ajemogy ma'e 'jawe 'gā", e'i pē nesakara 'gā pē nupe. A'ere pemorytee te 'gā pejejee. Amanū ma'e 'jawe futat pejemogy. Nepeenuwi futari Jarejuwarete 'ga je'ega. ² Pe'je pejepaka. Oset ma'e 'jawe etee pēē. Au'je Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiw ire. Peenup katu katu 'ga je'ega. ³ Pēnea'at pejemienuwer are. Je rerowiar ypy we ako jeje'ega peenup ikue. A'eramū pēē 'awamū pejejea'aru'jawamū ee nū. Aipoa ki perowiat. Pe'je pejejoia pejetywer awi. Oset ma'e 'jawe pejemogy. Pejepake'ema nipo je rura nepekwaawi. Sā'ā ae muna'ywa rura kwaawe'ema. Nan tee je rura nepekwaawi ne, pejetywer awi pejejoire'ema ne. Pejejekatu'oke'ema pejemogyau 'eramū nipo je ruru'jawa nepeesagi. ⁴ A'ere nipo pēē mū nepejemotyweri. Mama'e tywera apoare'emamū te nipo aje anure pejot pejemogyau je pyri. Taity aparasiga rerekwara 'jawe pēē. Nepejemoky'ai Jarejuwarete 'ga upe. ⁵ Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamū je pētywera moiri. Taity aparasiga nanē je imonou pē nupe nū. Naywi futari je pēnera Jarejuwarete 'ga ka'aran awi. Orojepyri pēē mū oramū nipo je pē nesaukari Jarejuwarete 'ga upe. "Agamū jeremiayuwa 'gā", 'jau nipo je 'ga upe. Ywagipewara 'gā nupe we futat nipo je pē nesaukaa—'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

⁶ —Ee pejejeapyoweramū pēē Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa katu, je rerowiaara 'gā nupe 'ga je'egamū—'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee. Aipoa 'ga 'eawera je inuga ikwasiaa Sardes pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

Filadelfia pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

⁷ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau jee nū:

—Filadelfia pewara, je rerowiaara 'gā 'wyriara 'ga upe aipo are ekwasiat inuga—'jau 'ga jee.

—Je Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea. Nitywi futari mama'e tywera je pype. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Saawia je areko. Ymā 'wyrararete 'ga ma'ea rakue, Davi 'ga ma'ea rakue. A'ere 'awamū jema'ea. 'Okwara je iawopytymo'wog ire, nitywi 'ga amū iawopytymawa pyu. Je iawopytym ire 'gā nuawopytymo'woga'uweri aipo 'okwara. ⁸ Akwaap je pēnemiapofera. Akwaap je ināinānī'ī etee pēpājēa. A'etea pēywyrafen jeje'ega rere'eg awi. Je'eawer imū etee futat 'ā pēē mama'e apou pejemoggyau. A'eramū je 'ā teporowykya apoukaa pē nupe. Nitywi futari pēmomoiara 'gā amū. ⁹ Mama'eukwaawa 'wyrara remiayuwa 'gā amū te nipo aje ajesakut futat amū pē nupe. "Ore judeuretea. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga remiayuwareteramū arakou", 'jau futatee nipo 'gā. A'ere ki pēywyrafen aipo upe. Aipo upe pēywyrafenamū nipo mama'eukwaawa 'wyrara remiayuwa 'gā amū 'jau: "A'jea futat Jejuī 'ga pē futari ra'e", 'jau nipo 'gā pē nupe. "Judeue'ema agawewi futat pēē. A'etea 'ga iporomutat pē nee pē mogyau wemi-ayuwamū" 'jau nipo 'gā pē nupe. ¹⁰ "Pejejeupe mama'eay ijesakaramū pejeipoire'ema jeje'eg awi", 'jau ako je pē nupe ikue. Aipo je'ea 'ā pēē enupa pejemoggyau. A'eramū je a'eramū pē a'gwau mama'e tywer awi. Anure nipo mama'e tywera apoara 'gā nuri je rerowiaara 'gā nerekou tyweaete. "Toromomoirukat 'gā Jejuī 'ga rerowiar awi 'jau kwy", 'jau nipo 'gā 'ua. A'ere nipo je pē a'gui 'gā nui. ¹¹ Anure te nipo je oi nū. A'ere kasi pepoit je rerowiar awi ne. Je rerowiar awi pepoir ire nipo Jeruwarete 'ga oporoywera monoi tekotee 'gā nupe etee. Je wi ipoire'ema 'gā nupe etee 'ga oporoywera monoi— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹²—Jarejuwarete 'ga je'ega renupara 'gā nipo je imogyau 'ga remiayuwareteramū. Sā'ā 'oga rupaa'mywaretea. Nitywi 'ga amū 'oga rupaa'mywarete maku'jara. Nan tee futat je rerowiare'ema 'gā nomomoirukari je rerowiararete 'gā je rerowiar awi. A'eramū nipo je Jarejuwarete 'ga rera kwasiaa 'gā nee. A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat ajemoggyau. Sā'ā ae mama'e jaramū wera kwasiara imogya okaraemā are. A'eramū 'ā tekotee 'gā ijara kwaapa. Nan tee 'gā Jarejuwarete 'ga rera rerekwara 'gā kwaapa, 'ga remiayuwa 'gā kwaapa. Jarejuwarete 'ga 'wyrarete rera nanē nipo je ikwasiaa 'gā nee nū. Anure nipo Jerusareg yau ruri ojypa ywag awi. Aipoa Janeruwarete 'ga 'wyraretea. Tejer yaua nanē nipo je ikwasiaa 'gā nee— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹³—Ee pejeapyoweramū pēē Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa esage, je rerowiaara 'gā nupe 'gā je'egamū— 'jau 'ga jee.

Aipo 'ga 'eawera je akwasiat inuga Filadelfia pewara 'gā nupe, 'ga je'eg imū etee futat.

Laodiceja pewara 'gā nupe Jejuī 'ga 'eawet

¹⁴—'Awamū aipo are jeje'ega kwasiari Laodiceja pewara, je rerowiaara 'gā 'wyrara 'ga upe— 'jau Jejuī 'ga jee.

—Tejuwarete 'ga je'eg are je 'jau, "Nan etee futat nanē je'ea nū", 'jau. Mama'e a'je mome'wara te 'ā je. Oje'jawe etee futat Jeruwarete 'ga mama'e apoukari jee ikue. ¹⁵ Akwaap je pēē. Pēnemiapofera nanē je akwaap nū. Naje futaruū 'ā pejepe. A'ere pēē naje ree iporomutare'ema rūi. Ināinānī'ī etee je futara nia'wyrī jee. Kwaiwete jefutara te esage jee. Je futare'ema ywawuje tāmējē pepoit je wi. ¹⁶ Sā'ā 'y taku'wia. 'Y taku'wia otykuramū ae mopy'apoyj etee. Nan tee futat je pē monoi tejewi. 'Y taku'wi 'jawe etee pēē. ¹⁷ "Ika'aranūū kwai ma'ea ore. A'eramū ore orotywe'emamū futat mama'e tywe'ema pyu", 'jau futatee pēē. A'ere je 'i pē nupe: Pē'me ate pejemoggyamū nepēa'wyrī futari Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē mama'e tywe'ema 'jawewara futat. Neperowiari Jarejuwarete 'ga. A'eramū pēē pejemoggyau taitye'ema 'jawewaramū futat. Nepēneapyoi Jarejuwarete 'ga ree. Eae'ema 'jawe nanē pejemoggyau. ¹⁸ A'eramū je 'jau pē nupe: Ouruā pemut je wi. Je wi imuripywera nateepawi futari. Aiporamū tee pēē ika'aranūū kwai ma'ea 'jawe futat peko. Taity aparasiga pemut pejemimunewamū, pejejenosī mateepawukaawamū. Muaga nanē pemut je wi pejejeape imonopywera. Pejetywera pemoirukat jee. Aipoa ouru je wi imuripywera 'jawe. Pejemuesageukat jee. Aipoa taity aparasiga munewa 'jawe jee. Pejemueapyoukat jee. Aipoa aerea fuaga 'jawe jee. ¹⁹ Mama'e tywera 'gā iapo re je tejemifutara 'gā mu'akwaawi ee, 'gā nerekou tywe'ria 'gā mueapyoukaa ee. 'Gā futare'em ire amunipo 'ā je 'gā mueapyowe'em futat mama'e are. A'eramū ki pēē pejejoia futat pejetywer awi. Pepoit 'me kasi pejetywer awi ne. ²⁰ Sā'ā ae oa ojo'wyr ipe. A'eramū 'ā aeoga jaramū 'Ere ejua esou', 'jau ajaupe. A'eramū 'ā ae 'ere ejua esou' eramū etee osou ojo'wyr ipe. Nan tee futat je 'Ere ejua esou' tejeupe 'e rapesagi tekou. 'Ere ejua esou' tejeupe pēē eramū je reseī futari tewau pē pype tekou— 'jau Jejuī 'ga ikwasiarukaa jee.

²¹—Jarejuwarete 'ga je'ega je aenup katu katu— 'jau 'ga jee. —A'eramū 'ga je muapyka ojepyri, je mogou 'wyrīaramū oje'jawe. A'eramū je oroje'ega renupara 'gā muapyka orojepyri, 'gā mogyau 'wyrīaramū oroje'jawe— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

22 —Ee pejejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega peenup katu, je rerowiaara 'gā nupe 'ga je'egamū— 'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee.
Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Laodiceja pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

4

Janeruwarete 'ga muorypap

¹ Tejeupe aipo 'epaw ire je amuteea ete esaka nū. 'Okwara rawopytymo'woga je esaka ywag ipe. Pe awi 'ga amū oje'ega jee:

—Ere ejua 'au ejeupia je pyri. Anure mama'ea ijeaporama taesaukat enee 'jau— 'jau 'ga jee.

Jumi'aranūū fu 'jawe 'ga wafukaita jee. Je upe oje'eg ypy ma'efera 'ga futat oje'egu'japa jee nū. ² A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea je pojekau je rerawau ojeupi ai'i. Peu futat je 'wyriararete renawa resaka ai'i. Peu futat 'ga amū 'ūina wapyka i'arimū ai'i. ³ I'arimū wapyk ma'e 'ga wenyfugamū futat 'ūina ita esage 'jawe. Ita owy 'jawe, jasipi 'jawa 'jawe. Ita piraga 'jawe nanē nū, saritonia 'jawa 'jawe. 'Ga renawa ywyri je'ywa okwapa imamana. Aipoa je'ywa okawuramū esimerauta 'jawa 'jawe. Esimerauta 'jawa ita esagea futat. ⁴ Wīti kwaturu 'wyria'ri renawa 'wyriararete renawa mamana. Aipo 'arimū wīti kwaturu 'gā wapyka ajemogyau, 'wyria'ri 'gā. Aipo 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega wenup katu katu futat. Taity aparasiga nanē 'gā erekou nū. 'Wyriara akagyruā nanē 'gā erekou waka'garimū. Aipo akagyruā ouru apopyrera te. ⁵ Ipyter ipewara, 'wyriararete renawa wenyfugamū 'ūina tupā werawa 'jawe. Aunuga nanē 'ūina nū. Aman aunuga 'jawe futat 'ūina aunuga. Tupā 'jawe nanē afuramū 'ūina. 'Wyriararete renawa rowase sete tata yyga 'jawewara wenyramū 'upa. Aipo tata yyga 'jawewara 'ga 'Agesagea futat. ⁶ 'Wyriararete renawa rowase je ypiauu resaka. 'Y rypy esagea te poromū. Werawerawuu 'jawe typya ojesaka katu katu futat. 'Wyriararete renawa pyri katu katu ma'ja katu je esaka, eae'yi ma'ea. Ea ipira moyka. Irūpāwē 'gā. 'Wyriararete renawa rowase eae'yi ma'e mū akou, iyse katy amū akou, iyse owajara katy amū akou, ikupe katy 'jau eae'yi ma'e mū akou. Irūpāwē eae'yi ma'e pytuna.

⁷ Ajepei tee eae'yi ma'ea 'miara 'jawewara. Ajepeja eae'yi ma'ea kwatau 'jawewara. Ajepeja aereakwara 'jawewara rerekou. Maapawera kwanūwewe 'jawewara. ⁸ Aipoa eae'yi ma'ea kwaiwete ipepokaga ipir are, seis ipepokaga. Aipo jywa nanē ea moyka nū. Jarejuwarete 'ga upe amaraka'aga. Wojere'emamū futat 'gā 'upa amaraka'aga.

“Esage te 'ā Janeruwarete 'ga.

Pājērete te 'ā 'ga.

Mama'e jararete te 'ā 'ga.

Ymā we te 'ā 'ga rekoi rakue.

'Awamū 'ā 'ga rekoi.

Anure nanē nipo 'ga rekoi je.

Okoeteete ma'e 'ga futat”,

'jau 'upa amaraka'aga Jarejuwarete 'ga upe.

⁹ Nan futat eae'yi ma'ea 'wyriararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga muorypa, amaraka'aga 'ga upe. 'Ga remiapofer are 'gā 'ga muorypa. “Okoeteete ma'e 'ga” 'jau 'gā 'ga muorypa.

¹⁰⁻¹¹ 'Ga muorywauwe wīti kwaturu 'wyria'ri 'gā wāāpyramū Okoeteete ma'e 'ga rowase, Aejararete 'ga rowase. Eae'yi ma'e 'gā 'ga muorywauwe 'gā nanē 'ga muorypa nū:

“Ene te 'ā eneresage oree.

Ene te 'ā pājērete.

A'eramū ore ene etee imuorypa.

Ene te 'ā mama'ea ereapo rakue.

Nitywi futari eneremiapoe'ema.

Ejemifutar imū etee 'ā ene mama'e apou.

A'eramū 'ā ore ene etee ene muorywi”,

'jau 'gā wāāpyramū oje'ega 'ga upe. Wakagyruā 'gā imososoka imonou inuga 'ga rowase, 'ga muorypawamū.

5

Ka'arana jemaman

¹ A'ere je ka'arana jemamana resaka 'ga po pe, 'wyriararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga po pe, 'ga jakwatawa katy. Aipoa ojekwasiaa ajuowai. Ikupe katy, wai py katy 'jau ojekwasiaa. Ikwasiapaw ire 'ga imoga mairarata 'jawewara pyu. Aipoa ka'arana

mogu 'jau'japa, sete imogawera. ² A'eramū je ywagipewara 'ga amū resaka, ifuakat ma'e 'ga amū resaka. wafukajayau oje'ega mua:

—Esage ma'ea tee nipo ka'arana omopojo'ogarū ajau ore. Awŷja te wapo ore?— 'jau 'ga wafukaita.

³ A'ere nitywi futari imopojo'okara 'ga amū. Ywag ipe nanē nū nitywi futari. Wyy pe nanē otywe'emamū nū. Amanū ma'e rupaw ipe nanē otywe'emamū futat nū. ⁴ A'eramū je teje'arasigamū tejaa'wau te 'ŷina ee. ⁵ A'eramū 'wyrria'ri 'ga amū 'jau jee:

—Erejoo'o awi ee. Emā'ē 'ga ree, Juda 'ga juapyrera 'ga ree. Nokyjei 'ga mama'e awi. A'eramū ore 'jau 'ga upe 'miara 'jawewara 'ga, 'jau ore. Davi 'ga juapyrera 'ga te 'ā. Ojee ipromutare'ema 'ga 'arimū 'ga kwawi. A'eramū 'ga imopojo'okarūmū— 'jau 'ga jee.

⁶ A'eramū je temā'jāu ee nū. Peu 'wyrriarete renawa pyri 'ga amū 'ami. Eae'yi ma'e 'gā, 'wyrria'ri 'gā netee 'ga renawa mamana. Karupa'mī 'jawewara 'ga. Sā'ā 'gā karupa'mī juka otywera mepyawamū. Nan tee 'ga. Karupa'mī pikutukawera 'jawe 'ga iporera rerekou. Aipo 'ga sete 'ga rasā. Sete 'ga rea 'jau. 'Ga rea upe je 'jau, Janeruwarete 'ga 'Agesagea futat, 'jau. Janeruwarete 'ga U'agesagea wyy pe imuāina futat. ⁷ A'eramū aipo 'ga awau ka'arana rekyita 'wyrriarete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga po awi. ⁸ Ka'arana 'ga ipyyg ire irūpāwē eae'yi ma'e 'gā awau wapyka wenupy'āu 'ga rowase, 'ga muorypa. 'Wyrria'ri 'gā, wīti kwaturu 'gā nanē awau wapyka wenupy'āu 'ga rowase nū. Maraka apoawa 'gā rerekou opo pe. Harpa 'jawa 'gā rerekou opo pe. Y'a nanē 'gā rerekou opo pe nū. Aipo y'a ouru apopyrera. Aipoa y'a pype 'gā jany kasiga 'jawewara rerekou. Aipo jany kasiga 'jawewara Janeruwarete 'ga upe 'ga remiayuwa 'gā je'ega. Karupa'mī 'jawewara 'ga rowase wapyg ire 'gā amaraka'aga 'ga upe. ⁹ Maraka yaua 'gā iapou 'ga upe:

“Ene te 'ā eneresage.

Ma'eramū 'ā ka'arana eremopojo'ok ajau.

Ene te 'ā erejejukaukat 'gā nupe.

Emanūmū 'ā wyy pewara 'gā tywera mepyau, 'gā mua ejeupe.

Namajepeja 'ga etee rūi 'ā ene imua ejemiayuamū.

Najuejue te 'ā ene 'gā mua 'gā mojuawwyawyau 'gā mua.

Tapy'ŷi, towajat, 'wyrarete pewat, ka'a pewat.

Mīmera 'gā 'ā ene imua ejeupe.

Ma'eramū 'ā ka'arana eremopojo'ogukat ajau.

¹⁰ Ene te 'ā ejemiayuwa 'gā eremoporowykyukat Jarejuwarete 'ga upe, 'gā 'wyrriarete 'ga upe 'jau.

Ene 'ā 'gā mogyau 'wyrriamū wyy pewara 'gā nupe”,

'jau 'gā amaraka'aga karupa'mī 'jawewara 'ga upe.

¹¹ A'ere je mā'ēi ee. Ywagipewara 'gā je'ega je enupa. Kwaiwete ywagipewara 'gā je esaka. A'eramū je 'gā mojopyrūme'em. Kwaiwete te 'gā. A'eramū je 'gā mojopyrūme'em futat. 'Wyrria'ri 'gā nipo peu ajemogyau 'gā wyteripe. Irūpāwē eae'yi ma'ea nanē ajemogyau 'gā wyteripe nū. Nikwaapawi 'gā. Kwaiwete te 'gā. A'eramū je 'gā mojopyrūme'em. ¹² A'eramū ywagipewara 'gā amaraka'aga:

“Esage te 'ā karupa'mī 'jawewara 'ga, karupa'mī jukapyrera 'jawewara 'ga.

Pājērete te 'ga. Mama'e jararete te 'ga”

'jau 'gā 'upa.

“Takwaap te 'ga.

Ifuakat nanimenime 'ga nanē nū.

'Ga 'ā eteete ma'ea. Esage ma'ea te 'ga.

A'eramū jane 'ga muorypa”,

'jau 'gā amaraka'aga 'ga upe.

¹³ A'erauwe je tekotee 'gā je'ega renuwi. Ywag ipewat, wyy pewat, amanū ma'efera rupaw ipewat, 'yē'ē mewat, 'y pewat. Mīmera 'gā je'ega je enupa.

“Pēē 'ā eteete ma'ea.

Pēē 'ā ore aramuoryp.

Pēē 'ā ore nanē ipojeupa nū.

Pēē 'ā pājērete.

A'eramū ore, pēnemiapofer are juejue pē muorypa, aruojere'emamū”,

'jau 'gā amaraka'aga 'gā nupe, 'wyrriarete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga upe, karupa'mī 'jawewara 'ga upe 'gā 'jau.

¹⁴ Irūpāwē eae'yi ma'e 'gā 'jau:

—Nan tee ore 'jau nū. Simuoryp 'gā 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'wyrria'ri 'gā awau wapyka wenupy'āu 'gā nowase 'gā muorypa.

6

Ka'arana mogawa mopojo'okawam

¹ Je reape karupa'mī 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mopojo'oka. Ajepeja etee ra'ne 'ga imopojo'oka. Imogawypya 'ga imopojo'ogauwe je eae'yi ma'e 'ga amū je'ega renupa.

—Ere ejua— 'jau 'ga.

Aman aunuga 'jawe 'ga je'ega. ² A'erauwe 'ga amū 'ua, kawaruu siga 'arimū 'ga 'ua. I'arimū wapyk ma'e 'ga wywyrapara rerekou opo pe. 'Ga amū 'wyriara akagyru monou 'ga upe.

—Ere ewau ekou amunap tesirūmer ipewara 'gā nowajaa 'gā fuakara mateepapa 'gā nui. Ekwap 'gā 'arimū— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū kawaruu siga 'arimū wapyk ma'e 'ga awau.

³ A'eramū karupa'mī 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mopojo'oka ajai nū. A'erauwe eae'yi ma'e 'ga amū oje'ega nū:

—Ere ejua.

⁴ A'erauwe 'ga amū 'ua kawaruu piragay 'arimū 'ua nū. A'eramū eae'yi ma'e 'ga 'jau i'arimū wapyk ma'e 'ga upe:

—Ere ewau kwe pe 'gā nowajarukaa ekou ajaupe, 'gā juapisaukaa— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga jyu monou 'ga upe. A'eramū 'ga awau. Ojeupe jy mur ire kawaruu piragay 'arimū wapyk ma'e 'ga awau.

⁵ Aipo apo re karupa'mī 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mū mopojo'oka jui nū. Imuapya mopojo'oka jui nū. A'eramū eae'yi ma'e 'ga amū oje'ega nū:

—Ere ejua.

A'erauwe 'ga amū 'ua, kawaruu ūna 'arimū 'ua nū. I'arimū wapyk ma'e 'ga wereko mama'e momoyitawa resakawa opo pe. ⁶ 'Ga resakawe je 'ga amū je'ega renupa, eae'yi ma'e 'gā pyter ipewara 'ga je'ega renupa:

—Epy ete temi'urama. Majepi 'ara rupi etee aeporowykawera repya teepawamū temi'uram are. Epy te temi'urama. Eremojopype kasi 'miara kawera 'y are tuwuu ma'e 'jawe ne. Y'waya nanē kasi eremojopype 'y are tuwuu ma'e 'jawe ne.

⁷ A'ere karupa'mī 'jawewara 'ga ajepeja ka'arana mogawa mopojo'oka jui nū. A'eramū maapawera eae'yi ma'e 'ga 'jau:

—Ere ejua.

⁸ A'erauwe 'ga amū 'ua, kawaruu jukyryuu 'arimū 'ua. I'arimū wapyk ma'e 'ga rera Teumet. Aipo 'ga rewiri ajepeja 'ga 'ua nū. Aipo 'ga rera amanū ma'efera rupap 'jau. A'eramū eae'yi ma'e 'ga amū oje'ega Teumera 'ga upe:

—Ere ewau kwe pe 'gā apisau, 'gā pytuna myterajeuu etee iapisau— 'jau 'ga 'ga upe. —Ere 'gā amū apisaukaa maruowajara 'gā nupe, 'gā amū apisaukaa ty'ara upe, amumera apisaukaa jero'wu pyu, 'gā amū apisaukaa 'miara upe— 'jau 'ga 'ga upe. —Eroo 'gā ejeupi amanū ma'efera rupaw ipe ejewya.

⁹ Aipo re karupa'mī 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mū mopojo'oka jui nū. A'erauwe je Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gā 'agera resaka. Wyra rapyawa 'wymū 'gā 'upa. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gā imome'wau kwe pewara 'gā nupe rakue. Jeju 'ga nanē 'gā imome'wau kwe pewara 'gā nupe rakue nū. A'eramū ia 'wyre'ema 'gā 'gā apisau. ¹⁰ A'eramū 'gā 'agera wafukaita Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā pājērete. Ene 'ā orejararetea. Ene 'ā eneresage. Mama'e a'jea etee 'ā eremome'u oree. A'eramū ene e'eawer imū etee futat mama'e apou— 'jau 'gā wafukaita 'upa 'ga upe. —Maranime te ore repyar ape? Maranime te ore apisiarera 'gā erereko tywerete ore ree?— 'jau 'gā 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

¹¹ A'eramū 'ga amū taity aparasiga monou 'gā nupe najuejue etee. Taity fukua poromū. Otywer awi 'gā opoia rakue. A'eramū 'gā taity aparasiga monou 'gā nupe, 'gā tywere'ema resaukaawamū.

—Pe'je pejepytu'wau pejemogyau ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe. —Tene 'gā iapisipawi ra'ne. Anure nipo ia 'wyre'ema 'gā pēpytuna 'gā amū apisi, Jeju 'ga rerowiaara 'gā apisi. Pē apisi paw ire te Janeruwarete 'ga pē nepyari— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹² Aipo 'e re karupa'mī 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mū mopojo'oka jui nū. A'erauwe ywya oyyita. Kwaiwete oyyita. Kwara ojemopytunaipa. Taity ūna 'jawe akou. Jaya ojemomiraga wy 'jawe. ¹³ Jaytataa ototoka ywyu 'ua. Sā'a y'wa kyra ywyruu ruramū itotoga o'yw awi. Nan ototoka 'ua. ¹⁴ A'eramū ywaga owoka ojemamana ka'arana jemamana 'jawe. Ywytyt, 'ypō'ō. Mīmera wapopenamū awau ojepe'au wenaw awi. ¹⁵ A'eramū ywy pewara 'gā juejue awau ajemima ita kwara pype, itauu pyter ipe 'jau awau ajemima. 'Wyriat, 'wyriana'nī, jefaruu 'wyriat, ikaraemā kwai ma'e, ifuakat ma'e, akotee

ma'e. Mīmera 'gā juejue awau ajemima. 'Gā kyjea 'gā nerekou. ¹⁶ A'eramū 'gā wafukaita itauu upe:

—Pe'je pejejua pejejemono'oga ore 'arimū ore mima 'wyrriararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga wi. Karupa'mī 'jawewara 'ga imara'ne ore ree. A'eramū pēē ore au'jau ore a'gwau 'ga wi— 'jau nipo 'gā wafukaita itauu upe numiamū.

Ywytyra upe nanē nipo 'gā aipo 'jau nū. A'ere nu'ari futari 'gā 'arimū.

¹⁷—'Awamū iwaēmi 'gā jane rereko tyweawa upe. Imara'ne 'gā jane ree. 'Awamū futat 'gā jane rereko tyweretei. Awŷja sipo uag jupe?— 'jau 'gā wafukaita ajaupe.

7

Israeu 'ga juapyret

¹ A'ere je irūpāwē ywagipewara 'gā nesaka. Ywyu 'gā u'ama. Kwara poawa katy 'ga amū, kwara resaawa katy 'ga amū, iyse katy 'ga amū, iyse owajara katy ajepeja 'ga u'ama. 'Gā futat ywyty ppykara ajemogyau. Ywy pyaukare'ema jupe, 'y pyaukare'ema jupe, ka'a nanē ipyaukare'ema jupe nū. ² A'eramū je ajepeja ywagipewara 'ga resaka. Kwara poawa katy awi 'ga ruri ojeupia. Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā mojewakawa 'ga erekou ope. Okoeteete ma'e 'ga remiayuwa 'gā 'ga imojewaka aipo pyu. A'eramū imojewakawa rerekwara 'ga wafukaita opytuna 'gā nupe, irūpāwē ywagipewara 'gā nupe. "Pe'je pejewau ywy mote'aa. 'Yē'ēa nanē ki pēē imote'aa nū", 'jau 'ga 'gā nupe. ³ A'eramū majepeja 'ga ywagipewara 'ga wafukaita 'gā nupe:

—Tene ra'ne. Pemote'ara'ne awi ywya. 'Yē'ē, 'yp. Mīmera pemote'ara'ne awi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Tene ki ore Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā mojewapawi ra'ne. 'Gā neapykaga toromojewapap ra'ne 'jau. A'eramū 'gā nesakawe, tekotee 'gā 'gā kwaapa: Kweramū Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gā na'e, te'l 'gā 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴ Aipo 'e re 'ga 'gā pytuna mome'wau jee:

—Sētū kwarētai kwaturu miu 'gā Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā— 'jau 'ga jee. —Israeu juapyrera 'gā te 'ā ore oromojewak— 'jau 'ga imome'wau jee.

⁵ A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—Tusi miu Juda 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Rupē 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Gade 'ga juapyrera 'gā.

⁶ Tusi miu Ase 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Nafitari 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Manase 'ga juapyrera 'gā.

⁷ Tusi miu Simeão 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Levi 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Isaka 'ga juapyrera 'gā.

⁸ Tusi miu Sepurō 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Jose 'ga juapyrera 'gā.

Tusi miu Pējamī 'ga juapyrera 'gā—

'jau 'ga imome'wau jee.

Mytuna 'gā ga esaka

⁹ Aipo 'eramū je temā'jāu mytuna 'gā nee. Kwaiwete 'gā. Nomojopyrūmawa'uweri te ae 'gā. Tapy'ŷja 'wyrarete tesirūmer awi tee 'gā nuri ojopypepypeu. Ka'a tesirūmer ipewara 'gā nanē 'ut ojopypepypeu nū. 'Wyrriararete renawa rowase 'gā 'ua 'upa. Karupa'mī 'jawewara 'ga rowase nanē 'gā 'upa nū. Taity aparasiga 'gā erekou. Pinowa 'gā imowawaka 'gā muorypa. ¹⁰ A'eramū 'gā wafukaita 'gā muorypa.

—Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea.

'Ga 'ā wapyk 'ūina 'wyrriararete renawa 'arimū.

Karupa'mī 'jawewara 'ga retee ore katu'oka 'ūina.

A'eramū ore 'gā muorypa—

'jau 'gā.

¹¹ A'e pype tekotee 'gā ajemogyau 'wyrriararete renawa ywyri imamana. Ywagipewat, eae'yi ma'e, 'wyrriari. Mīmera 'gā ajemogyau iywyri imamana. Jarejuwarete 'ga renawa rowase ajatyka ma'e 'gā je'ega renupawe iywyriwara 'gā juejue anuruka ywyu Jarejuwarete 'ga rowase. A'eramū 'gā 'ga muorypa.

—Janeruwarete 'ga 'ā orejararetea.

¹² A'jea futat ki Jarejuwarete 'ga etee simuoryp.

'Ga te 'ā eteete ma'ea. 'Ga 'ā i'akwaap ma'ea.

'Ga 'ā mama'e amut janee. A'eramū jane 'jau 'ga upe:

"Ene te 'ā eneresage oree", 'jau jane 'ga upe mama'e are.

'Ga 'ā ore'wyrararetea. 'Ga 'ā pājēretea.

Namutat 'ga rekoi nakwaparimū ete rūi—

'jau 'gā, Jarejuwarete 'ga mome'wau.

¹³ Aipo re 'wyrīa'ri 'ga amū 'jau jee:

—Awŷja te taity aparasiga rerekwara? Mō awi ajee 'gā nuri?— 'jau 'ga jee.

¹⁴—Tee nū'ū. Ene te 'ā erekwaap— 'jau je 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—'Gā 'gā wereko tywerete agawewi. A'etea 'gā nopoiri Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. Ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe, ojepirejukaa. Sā'ā kūjā taity poeja. Nan tee 'gā jepirejukari otywer awi karupa'mī 'jawewara 'ga ry pyu. ¹⁵ Ma'eramū 'ā 'gā nuwi Jarejuwarete 'ga rowase wapykwarete 'arimū 'ga renamū. Wojere'emamū futat 'gā 'upa 'ga muorypa. A'eramū 'wyrīararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga 'gā ag'wau mama'e tywer awi. 'Ga 'gā wereko— 'jau 'ga jee. ¹⁶⁻¹⁷—Karupa'mī 'jawewara 'ga ako 'wyrīararete renawa pyri. A'eramū nipo 'ga ojejukau esage 'gā nee. Sā'ā wyra jara 'ga jejuka esagea weymaw are. Nan tee nipo 'ga jejuka esagei wemiayuwa 'gā nee. A'eramū nipo ty'ara otywu'jawe'emamū. Nī'yuweju'jawi 'gā. 'Ga 'gā weroo 'ywu'ywur ipe. Aipoa 'ya 'gā omogy namutamutat. Nitywi kwaraya 'gā nupe. Nipirakuwi 'gā peu— 'jau 'ga jee. —Janeruwarete 'ga nipo 'gā neaya amukag 'gā nea awi. A'eramū 'ga ajaa'wau'jape'ema peu— 'jau 'ga jee.

8

Imogawa maapawera mopojo'okawam

¹ Aipo apo re karupa'mī 'jawewara 'ga imoga maapawa mopojo'oka jui. Aiporamū 'arapiguua te futat ojeupa ywag ipe. Ināinān etee te a'eramū miamū 'gā opika. ² A'eramū je sete ywagipewara 'gā nesaka, Jarejuwarete 'ga rowasewara 'gā nesaka. A'eramū 'ga amū jumi'aranūū monou 'gā nupe najuejue etee.

³ A'ere ajepeja ywagipewara 'ga jany kasiga rapya'wia rerua enafu'ama opo pe. Jany kasiga rapyawuua pyri 'ga enafu'ama. 'Wyrīararete renawa rowase aipo jany kasiga rapyawuua reni. Jany kasiga rapya'wia ouru apopyrera. 'Ga amū jany kasiga monou 'ga upe, kwaiwete. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā oporogyta 'upa 'ga upe au'jeteramū. Sā'ā ae jany kasiga rapyramū watasimora. A'eramū 'ā ikasiga okwasi'wasi'wau 'oga pype. Ikasiga 'ā awau ojeupia Janeruwarete 'ga upe. Nan tee futat 'ga remiayuwa 'gā porogyta oi ojeupia 'ga upe. A'eramū ene jany kasiga rapyau. A'eramū ikasiga ojeupia ojopypeu awau 'gā porogyta are 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramū 'ga imonou jany kasiga rapyawuu 'arimū iapyau. A'eramū ikasiga awau ojeupia ojopypeu awau 'gā porogyta are 'ga upe. ⁵ A'eramū ywagipewara 'ga tata ppyka iapyawuu 'ar awi. A'eramū 'ga imonou imŷina iapya'wi'i pype. A'eramū 'ga imonou imomoa ywy are. Aipo aporamū tupā awau u'aa, owerapa tupā werawa 'jawe ee. Ywya oyyita nanē nū.

Jumi'aranūūa

⁶ A'eramū jumi'aranūū rerekwara 'gā jumi'aranūū ppyka erajemogyau eromaenuna tenunewara 'ga oma'e py rapesaka.

⁷ A'eramū tenunewara 'ga oma'e pyau. Ipy pyrauwe ama'na 'ua u'aa tataa reewe. Wy reewe 'jau 'ua u'aa ywy are. A'eramū ywy ape awau ukaita myterajeu'iu etee. 'Yp, juop, worryorywamū. Mīmera futat ukaitapap.

⁸ A'erauwe ajepeja 'ga jumi'aranūū pyau nū. Ipyrauwe je ywytyra 'jawewara ikajamū resaka nū. A'eramū 'ga amū ippyka imonou imomoa 'yē'e pype. ⁹ A'eramū 'yē'e ara awau ojemu'jaga wyramū. Tyajeu'iu etee ojemu'jaga wyramū, 'y ojemu'jaga wyramū. Wyramū ojemu'jag ma'e katiwara 'gā opapap wyra reewe futat. Yaruua we futat ateeppamū. Wyra tesirūmera opapap. Nitywi'i futari ako ma'e amū.

¹⁰⁻¹¹ Aipo re ajepeja 'ga jumi'aranūū pyau. Ipyrauwe jaytatauaa mū 'ua u'aa ywag awi. Yyga reny 'jawe 'ua u'aa. Aipoa jaytatauaa u'aa 'ua 'yrete pype, 'ywu'ywura pype 'jau u'aa 'ua. A'e ry pyterimū futat irowa kwasi'oi. Nitykuawi futari. Aipo jaytatauaa rera irop ma'ea 'jau jupe. A'eramū 'y moropa oje'jawe etee futat. Aipo 'y rykur ire itykuarera 'gā opapa kwaiwete.

¹² Aipo re ajepeja 'ga oma'ea jumi'aranūū pyau. A'erauwe kwara renya oorareferamū. Opyytunaiwuramū etee. Jay reny, jaytata reny 'jau. Kwara jerewypyrauwe kwara owepa. Ai'iwe tāmējē opoa nū. Ypytunimū nanē nū. Ypyajeu'i jay reny owepa nū, jaytata reny 'jau. Awau ku'em enuneu weny jesagamū jaya nū, jaytata reewe futat weny jesagamū nū.

¹³ A'eramū je kwanū 'jawewara resaka iwewe ekoramū. Ywatwate owewiau akou. A'eramū pe awi futat wafukaja mua:

—Muapyra 'gã ywagipewara 'gã nopyi we jumi'aranũa. 'Gã ipy rauwe ywy pewara 'gã mama'e tywerete resaka. A'eramũ muapyt wẽjẽmĩ futat mama'eay ijesaokare'emawe nũ. Aipoa te ia'wyre'emetea— 'jau kwanũ 'jawewara wafukaja mua.

9

¹ Aipo kwanũ 'jawewara 'e re ajepeja 'ga jumi'aranũ pyi. A'eramũ je jaytata 'jawewara 'ga resaka. Ywag awi 'ua u'aa ywy pe. A'eramũ 'ga amũ saawi monou 'ga upe. Aipoa saawia ywy kwawukuu rawopytymo'wokawa ma'ea. Ywy ywy pe te aipo ywy kwawukuu oi. ² A'eramũ 'ga ywy kwawuku rawopytymawa mopoka jui. A'erauwe tatasiga 'ua ũ'jãu jui. Tatasigawiũna te 'ut ũ'jãu 'ara jaya moypytunaipa. A'eramũ tatasiga kwara reny mowepa ywasiga 'jawe. ³ Tatasigawiũna rupi futat tukuruu 'jawewara 'ua ũ'jãu. Tukuruu futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga te ifuuga monoi jupe, jawa'jyra 'jawe. ⁴ A'ere 'ga 'jau tukuruu 'jawewara upe:

—Pe'je pejewau kwe pe. Jeremimojewage'ema 'gã etee ki pekutuk— 'jau 'ga jupe. —Ywa kasi pekutug ine, pemomaw ine. Juo'wia 'jau kasi pẽẽ i'wau ne— 'jau 'ga jupe.

⁵ A'eramũ awau Janeruwarete 'ga remimojewage'ema 'gã kutuka 'gã mayrũmũ 'gã mogyau. Sã'ã jawa'jyra raya. Nan tee tukuruu 'jawewara 'gã mayrũmũ 'gã mogyau. A'ere 'gã nopawi futari ay upe. Siku jaya moka'jama 'gã mayrũmũ 'gã mogyau. ⁶ Ay upe 'gã manũweramũ ajemogyau numiamũ. A'ere 'gã namanũa'uweri.

⁷ Aipoa tukuruu 'jawewara kawaruu 'jawe. Sã'ã kawaruu jara 'gã maruowajaaw ipe oo enune itajuaity pyu kawaruu roowa. Nan tee aipo tukuruu 'jawewara. A'ere aipoa tukuruu 'jawewara 'wyrriara akagyru rerekoi. Ouru apopyrera aipoa akagyrua. Tukuruu reawara aereakwara 'jawe. ⁸ I'awa kũjã 'awa 'jawe. 'A'ja miara rãja 'jawe. ⁹ Itajuaity rerekou opasi'a are. Owewiau. 'Ywa'yata 'jawe futat opyamuramũ owewiau. Sã'ã kawaruua 'ywa'yata renũana maruowajaaw ipe. Nan ipyamua. ¹⁰ Jawa'jyra raja 'jawe waja. Ipopiawa wai are futat. Aipoa opopiawa pyu ae mayrũmũ, Ku'jywa 'ga remimojewage'ema 'gã mayrũmũ. Siku jay magwapa 'gã mayrũmũ 'gã mogyau. ¹¹ Tukuruu 'jawewara 'wyrriara ywy kwawukuu pypewara 'wyrriara nanẽ futat nũ. Judeu 'gã je'eg imũ era Apatõ. Grego 'gã je'eg imũ era Aporiãu 'jau. Aeje'eg imũ era mama'e mateepaara 'jau.

¹² Aiporamũ futat mama'eaya ojesaukaa 'gã nupe, kwanũ 'jawewara 'eawer imũ etee. A'ere mukũja nojesaukari we.

¹³⁻¹⁴ Aipoa re ajepeja 'ga ojumi'aranũ pyau nũ. A'erauwe 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Ere ewau epytuna 'gã faaro'woka. Peu futat irũpãwẽ 'gã nuwi ajekupyfaa Eufrates 'yrete pyri— 'jau 'ga 'ga upe, jumi'aranũ rerekwara 'ga upe.

Aipoa oje'eg ma'e 'ga u'ama jany kasiga rapyawa rapefã me. Aipoa ouru apopyrera te. A'ea 'upa Janeruwarete 'ga rowase.

¹⁵ A'eramũ 'ga awau 'gã kupyfaaro'woka. Owaẽma irũpãwẽ ikupyfariipyra 'gã paru-apisawa upe. A'eramũ Ku'jywa 'ga 'gã kupyfaaro'wogukaa ywy pewara 'gã apisawamũ. Akupyfaaro'wog ire irũpãwẽ 'gã 'jau ajaupe:

—Soo ywy pewara 'gã apisau 'gã pytuna jo'roka'i etee 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁶⁻¹⁷ A'erauwe je kawaruu resaka, jefaruu 'gã je esaka kawaruu 'arimũ 'gã nekoa. Kwaiwete 'gã. Tusẽtu mijõis 'gã pytuna. A'eramũ je 'gã pyamu renupa. Jefaruu 'gã naitya itajuaitya etee te. 'Gã wereko opasi'a 'arimũ. 'Gã amũ ma'ea opiragayayramũ. 'Gã amũ ma'ea wowayayramũ, safira 'jawa 'jawe. 'Gã amũ ma'ea ojukyryayramũ, aipoa ešõfyria 'jawa 'jawe. Kawaruua akaga 'miara akaga 'jawe. Ijuru awi tataa 'ua ũ'jãu. Tata sig, itatata. Mĩmera 'ua ũ'jãu ijuru rupi. ¹⁸ Kwaiwete ywy pewara 'gã opapa kawaruu juru rupi 'ut ma'e pyu.

¹⁹ A'eramũ kawaruua 'gã apisau kwaiwete ojuru awi 'ut ma'e pyu. Owaja pyu nanẽ 'gã apisau nũ. Kawaruu raja moja akaga 'jawe. A'eramũ 'gã kutuka owaja pyu 'gã apisau.

²⁰ Aipoa iapisipyrera 'gã opytunera 'gã nesaka agawewi. A'etea 'gã nopoiri futari otywer awi. Ni'arasigi 'gã ajemogyau otywer are. A'eramũ 'gã mama'eukwaawa etee imuorypa ajemogyau. Maira'me a'agawa nanẽ nũ 'gã imuorypa nũ. Ouru, prõsi, prata, ita tee, 'yp. Mĩmera 'gã iapou omairamũ. A'ea te 'gã imuorypa ajemogyau. Aipoa 'gã maira nuesaga'uweri amũ. Nuataa'uweri ajemogyau. Nuenuwi agawewi mama'ea. A'etea 'gã amuoryp ekoete ajemogyau. ²¹ Nopoiri futari 'gã mama'e tywera apo awi. Nopoiri futari 'gã aparupisi awi. Nopoiri 'gã ajuee opãjãgaiw awi ajemogyau. Nopoiri 'gã wemirekoe'em are oko awi, omene'em are oko awi. Mĩmer awi 'gã nopoiri. Amunarũ awi nanẽ opoire'ema nũ. Kwaiwete agawewi 'gã 'gã apisi resagi. A'etea 'gã nopoiri futari mama'e tywera apo awi.

10

¹ A'eramū je ywagipewara 'ga amū resaka nū. Ifuakat te aipo 'ga. Ywasiga pype 'ga 'ua ojpya. 'Ga aka'garimū je'ywa mū 'upa. 'Ga reakwara wenyramū kwara 'jawe futat. 'Ga retymakaga tupaa'mywa 'jawe. 'Ga retymakaga ojopy'wau werekoramū. Sā'ā 'yw ypiwera kaja tena. Nan futat 'ga retymakaga. ² Opo pe 'ga ka'ara'nī'i jepypeka rerekou enafu'ama. Ojakwatawa katywara 'ga opy monou 'yē'ē pype imojyja. Ojau katywara 'ga opy nuga ywy 'arimū. ³ A'eramū 'ga waemamū u'ama. 'Miara 'jawe 'ga waemamū. 'Ga raemauwe, tupā afuramū 'ga upe, sete tupā afuramū. ⁴ Ifurauwe je 'jau tejeupe: "Akwasiat pa je ka'aran are kwy", 'jau je tejeupe numiamū. A'ere 'ga amū oje'ega muri ywag awi jee:

—Erekwasiat kasi ee ne. Eremome'u kasi ne— 'jau 'ga jee.

⁵ A'erauwe 'yē'ē pype opyrug ma'e 'ga opo mowya, ojakwatawa katywara. ⁶ A'eramū 'ga oje'ega Ku'jywa 'ga remianuwamū. Ku'jywa 'ga Okoeteete ma'ea. 'Ga te 'ā mama'ea wapo etee rakue. Ywak, ywy, 'yē'ē. Mimera 'ga 'ā iapou ippewara reewe rakue. A'eramū 'ga remianuwamū ywagipewara 'ga 'jau:

⁷ —Ymā te Ku'jywa 'ga 'i oje'ega mome'wara 'gā nupe rakue: "Jeremifutara 'ara rupi mama'ea jeapoi, je'eawer imū etee", 'jau 'ga wemiayuwa 'gā nupe rakue. 'Ga je'ega renupara 'gā weapoye'emamū ee rakue. Nomojeapoukara'nei Ku'jywa 'ga. A'ere, 'awamū maapawa 'ga jumi'aranūū pyramū mama'ea jeypyruji Janeruwarete 'ga 'eawer imū— 'jau 'ga jee.

⁸ A'erauwe ywag awi oje'eg ma'e 'ga oje'egu'japa jee nū:

—Ere ewau ka'ara'nī'i pypeka rekyita ywagipewara 'ga po awi— 'jau 'ga jee.

⁹ A'eramū je tewau 'ga pyri:

—Ka'ara'nī'ia emut jee— 'jau je 'ga upe.

A'eramū 'ga imua jee.

—Kweramū— 'jau 'ga jee. —Ere ipyika i'wau. Enejuru pe akou nipo ē'ēnamū futat, eira 'jawe. A'ere nipo omokon ire, irowamū ene upe— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'eramū je ka'ara'nī'i pyyika 'ga po awi. Ipyykawe je i'wau. Jejuru pe akou wē'ēnamū eira 'jawe futat. A'ere je omokon ire je mopy'amukai etee. ¹¹ A'erauwe Janeruwarete 'ga 'jau jee:

—Jeje'ega emome'uu'jap 'gā nupe. Ywy pewar are je je'egi. 'Gā 'wyriar are nanē je je'egi nū. Aipoa emome'uu'jap 'gā nupe— 'jau 'ga jee.

11

Mukūja 'ga je'ega mome'wara 'gā

¹ A'ere 'ga amū mama'e ra'agawyawa mua jee. Ywyrā 'jawe aipoa. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau jee:

—Ekwap jemogytaawa ra'agawya. Jany kasiga rapyawa nanē ki ia'agawya nū. Je muorypara 'gā emojopyrū, 'gā pytuna kwaapa— 'jau 'ga jee. ² —Jemogytaawa osoma te kasi ajee erea'agawy ne. Jemogytaawa osoma je rerowiare'ema 'gā ma'ea futat. Kwarētai tois je rerowiare'ema 'gā jemogyi'peu jay magwapa, je'wyrarete pe futat, imote'aa— 'jau 'ga jee.*

A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau jee nū:

³ —Teje'ega mome'wara 'gā, mukūja 'gā tomono kwe pe teje'ega mome'waukaa 'gā nupe 'jau. Saku tywera etee 'gā tuereko waityramū u'arasiga resaukaawamū 'jau. Ku'jywa 'ga rerowiare'ema 'gā tywer are mukūja 'gā 'arasigamū akou. Kwarētai tois jaya magwapa 'gā awau akou jeje'ega mome'wau— 'jau 'ga jee.

⁴ Aipo 'gā, 'ga je'ega mome'wara 'gā, oriweira 'ywa 'jawe. Tatarana renawa 'jawe 'gā nanē nū. Ywy jara 'ga rowase 'gā 'ami. Tatarana reny 'jawe 'gā mama'e resaukaa ajaupe.

⁵ Kwaiwete 'gā 'jau:

—Sireko tywet 'gā 'jau— 'jau 'ga ajaupe.

A'ere 'gā juru awi tata ruri wereko tywearera 'gā apisau. ⁶ Jarejuwarete 'ga pājēa 'gā wereko. A'eramū amunipo 'ā 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u pype ifutar ire amana mogryukare'ema. 'Y mu'jaga amunipo 'ā wyramū. Mama'e tyweramū mo-jeapoukaru'jau'japa, amunipo 'ā 'gā ywy pewara 'gā nereko tyweru'jau'japa.

⁷ Ku'jywa 'ga je'ega mome'upaw ire nipo ja'waraiwa ruri. Ywy kwawukuu awi nipo ū'jāu 'gā nowajaa 'gā apisau. ⁸ A'eramū nipo 'gā neumera 'upa 'gā 'wyrarete rukawō'ō me. Ymā te peuwara 'gā mukūja 'gā jararete 'ga pokutugi 'ga monou 'ga mu'ama 'pyeywar are rakue. Aipoa oje'wyrarete pewara 'gā nupe 'gā 'jau: "Mama'e tywera 'gā wapo Sodom ipewara 'gā 'jawe. Egitu ywy pewara 'gā 'jawe 'gā 'gā nereko tyweri", 'jau 'gā aipo 'wyrarete pewara upe. Aipo 'gā 'wyrarete pe Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā jukau. ⁹ Imuapyra 'ara rupi

* **11:2** Jerusarega upe 'gā 'jau Ku'jywa 'ga 'wyraretea 'jau. Peu futat judeu 'gā awau 'ga muorypa rakue. A'eramū Ku'jywa 'ga 'jau jupe, Je'wyraretea, 'jau 'ga jupe.

'gã amã'jãu 'gã neumer are. Tapy'yja 'wyrarete tesirümer awi tee 'gã nuri. Ka'a tesirümer ipewara 'gã nanë 'ua ojopypepypeu nû. Tesirümerete 'gã 'ua amã'jãu 'gã nee.

—Peroo kasi inuga ita kwar ipe ne— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁰ A'eramü wyy pewara 'gã worrywamü 'gã neumer are. Oporoywera 'gã imonou ajaupe 'gã neumer are aku'iramü.

—Jane rereko tywerete ako 'gã ai'i. A'ere 'ã 'gã manüi. 'Gã manüa esage janee— 'jau 'gã ajaupe.

¹¹ A'ere muapyt 'gã ser ire Janeruwarete 'ga 'gã moferapa opytuu nû. A'eramü 'gã afu'ama. 'Gã fu'amauwe 'gã fu'ama resakara 'gã okyjau kwaiwete 'gã nui. ¹² A'erauwe 'ga amü oje'ega mua ywag awi oferap ma'e 'gã nupe:

—Pe'je pejejua pejejeupia— 'jau 'ga oje'ega mua 'gã nupe, imoferawipywera 'gã nupe.

A'eramü 'gã awau ojeupia ywasiga rupi. Ojee iporomutare'ema 'gã neape 'gã awau ojeupia 'gã nui. ¹³ 'Gã jeupirauwe wyya oyyita kwaiwete. A'eramü kwaiwete 'oga u'aa.

Kwaiwete 'gã amanümü. Sete miu 'gã amanümü. A'ere sesëta miu 'gã namanüi. A'eramü 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã päjêreteä— 'jau 'gã 'ga upe, 'gã kyjea 'gã nerekou.

¹⁴ Poromü futat mama'eaya irüa ojesaukaa, kwanü 'jawewara 'eawer imü. A'ere nipo imuapya niporomukui futari ojesaukaa nû.

Jumi'aranüü maapawet

¹⁵ Aipo re ywagipewara maapawa 'ga jumi'aranüü pyau nû. A'erauwe je ywagipewara 'gã je'ega renupa. Wafukajayau oje'ega mua:

—Janeruwarete 'ga 'ã 'üina wyy pewara 'gã 'wyriarareteramü. Wemimonofera 'ga nanë imogou 'wyriaramü ojepyri nû. Nitywi futari 'gã je'ega renupare'ema 'ga amü. Wyy pewara 'gã juejue futat 'gã je'ega renupa. Ateepawe'emamü futat 'gã 'üina 'wyriarareteramü— 'jau 'gã wafukaita.

¹⁶ A'erauwe 'wyria'ri 'gã wapyka wenupy'ãu wããpyramü Ku'jywa 'ga rowase, 'ga muorypawamü. Witi kwaturu 'gã, 'wyria'ria renawa 'arimü wapyk ma'e 'gã ajemogyau wããpyramü 'ga muorypa.

¹⁷ “Ene 'ã päjêreteä, Kiapi'ni.

Ene 'ã Okoeteete ma'ea. Nitywi 'ga amü ene 'jawe.

'Awamü 'ã ene 'wyriarareteramü e'yja ypyruga oree.

A'eramü ore ene muorypa ee.

¹⁸ 'Awamü iwaëmi ene rerowiare'ema 'gã nereko tyweawa upe.

'Awamü futat 'gã nee emara'nea ereesaukat 'gã nupe.

A'eramü 'gã ajemogyau amara'neramü ene ree.

Amanü ma'efera 'gã nanë ene imoferapa imua ejowase.

Ejemiayuwa 'gã juejue nipo ene erua imogyau ejepyri.

'Ene 'ã jeje'ega renupara. Aipoa esage jee.

A'eramü ene ejua 'au je pyri', 'jau nipo ene 'gã nupe.

Eje'ega mome'warera 'gã nupe, emuoryparera 'gã nupe.

Eje'ega renupare'ema 'gã nipo ene imonou muku ejewi.

Wereco tywera ojere'ema pype nipo 'gã awau a'eramü futat.

'Pëë 'ã jeje'ega nepeanuwi. A'eramü pëë pejewau muku je wi', 'jau nipo ene 'gã nupe",

'jau 'gã 'ga upe.

¹⁹ A'e pype Janeruwarete 'ga mogyaawa rokware ojeawopytymo'woka, ywaga pype 'üi ma'ea rokware ojeawopytymo'woka. A'eramü futat Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ita kwasiara ryrüa ojesaka. 'Okwara jeawopytymo'wogauwe tupã u'aa, aman aunuga, amana werawa, wyy moyyita, ama'na ototoka nanë kwaiwete nû. Mïmera ojeapou 'okwara ijeawopytymo'wogamü 'gã nupe.

12

Küjä ëë tejuuranüü retee

¹ A'eramü je tempiryiyitawa mü resaka. Küjä ëë mü ojesaukaa jee ywag ipe. Küjäeteete ëë te. Eë resakawe je teporesagamü ëë ree te'yina. Eëreteyrüa kwara futat. Wapyka ëë 'üina. Opya ëë imonou jay 'arimü inuga. Jaytataa mamana enüina wakag are, akãmaawa 'jawe. Tusi jaytata renüina waka'garimü. ² Wa'yrayramü ëë 'üina. A'eramü ëë 'üina wa'yray upe waemamü.

³ A'erauwe mama'e mü ojesaukaa ywag ipe jee nû. Tejuuranüüa ojesaukaa jee. Piragüü ma'ea. A'eramü je teporesagamü ee. Kwaiwete iakaga. Sete tee iakaga. 'Wyriara akagyry'üi mogyau wakag are, najuejue etee. Teis asña. ⁴ Owaja pyu jaytataa pe'au ywag awi. Jaytata myterajeu'i etee ipe'aupap owaja pyu. Wyy pe imonou imomopoa. A'eramü

awau 'upa kūjā ēē rowase. Ēē ra'ra 'ar are omaenuna 'upa. "I'arauwe ta'u ēē ra'ra 'jau kwy", 'jau tejuuranūa 'upa ojeupe. ⁵ A'ere ēē ra'ra 'ari ēē wi. Anure nipo ēē ra'ra 'ga 'ūina 'wyrriaramū wyy pewara 'gā nupe. A'eramū wyy pewara 'gā juejue 'ga je'ega renupa. Oje'ega renupare'ema 'gā nipo 'ga erekou tyweaete. A'eramū aipo ēē ra'ra 'ga 'arauwe 'ga amū ēē ra'ra 'ga ppyka erawau Jarejuwarete 'ga upe, 'wyrriarete renawa 'arimū 'ga renamū. ⁶ A'eramū kūjā ēē awau ujana oka'jama jui. Amunawe'em ipe ēē awau ojeupe Jarejuwarete 'ga reminuger ipe. Peu futat 'gā ojejukau ēē ree, kwarētai tois jay magwapa.

⁷ A'eramū ywagipewara 'gā tejuuranūu rowajaa. Migeu 'ga ywagipewara 'gā 'wyrriara. A'eramū Migeu 'ga wemiayuwa 'gā nerawau tejuuranūu rowajaa, emiayuwa reewe. Ywag ipe futat 'gā juowajari. ⁸⁻⁹ A'eramū Migeu 'ga wemiayuwa 'gā netee tejuuranūu fuakara apyraapa emiayuwa reewe. A'eramū Janeruwarete 'ga tejuuranūu mū'jaukaa ywag awi, emiayuwa reewe. Nopytaa'uweri ywag ipe. Ymā te tejuuranūu jesaukari mojamū rakue. Aipo mama'eukwaawa 'wyrriara futat. Eraretea Satanasi. A'ea ae moryteera futat. Wyy pe Migeu 'ga imonou imū'jau ywag awi.

—Pejewyt kasi ne— 'jau 'ga jupe.

¹⁰ A'erauwe 'ga amū oje'ega mua ywag awi:

—Uēm futat tejuuranūu ywag awi. Wojere'emamū janerewirera 'jawewara kwaukaa akou Janeruwarete 'ga upe rai'i. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga imonoi imuēma ywag awi. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gā katu'okapap mama'e tywer awi. Opājēa resaukaa jānee. A'eramū 'ga 'ā ajemogou 'wyrriareteramū wemimonofera 'ga reewe jānee. 'Ga 'ā werowiaara 'gā kwaukaara muēmukaa ywag awi. Janerewirera 'jawewara 'gā kwau Janeruwarete 'ga upe akou. Wojere'emamū 'gā kwau Janeruwarete 'ga upe. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga imuēmukari ywag awi— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi.

¹¹ —Janerewirera 'gā okyjawe'em amanū awi. A'eramū 'gā Jejui 'ga rerowiar awi opoire'ema. "Karupa'mi 'jawewara 'ga owya weko'wogukat janetywera moiauwamū jane wi" e renupawe 'gā erowiaa ajemogyau. A'eramū 'gā nanē mama'eukwaawa 'wyrriara pājē matepapa nū. ¹² A'eramū ywaga aku'iramū, ywagipewara 'gā neewe. Janeruwarete 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara amuēmukat ywag awi. A'eramū ki pēē pejeku'iramū ee. A'ere wyy poriy'iramū, 'yē'e reewe. Jupe mama'eukwaawa 'wyrriara oi ojypa. Amara'neramū akou. "Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga je monoi tata pe" e kwaapa akou numiamū. "A'eramū je inānān etee te je ae rereko tyweri" e kwaapa akou.

¹³ Ywag awi ojypa ppy we tejuuranūa kūjā ēē rerekou tyweaete, ta'y'ra ma'efera ēē rerekou tyweaete. "Areko tywet pa je ēē kwy", 'jau ojeupe numiamū. ¹⁴ A'eramū Janeruwarete 'ga kwanūu jywafera monou ēē upe, amunawe'em ipe ēē wewiawamū, ēē ree jejukaaw ipe. "Peu futat nipo wā je a'gui tejuuranūu awi re'ā", 'jau ēē ojeupe. Kwarētai tois jay magwapa ēē opytau peu akou. ¹⁵ A'eramū tejuuranūa 'y mua imuna ojuru awi. "Tauptit ēē 'y ppy 'jau kwy", 'jau ojeupe numiamū. 'Yrete 'jawe imua imuna ojuru awi ēē rupiawamū numiamū. ¹⁶ A'ere Janeruwarete 'ga ēē poari. A'eramū Janeruwarete 'ga wyy monowaka tejuuranūu juru awi 'ut ma'efera upe. A'eramū 'ya awau ojejagamap iwoga rupi etee ēē wi. ¹⁷⁻¹⁸ A'eramū tejuuranūa amara'neramū akou kūjā ēē ree. A'eramū awau ēē pytuna 'gā nowajaa. Ēē pytuna 'gā Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gā, Jejui Kristu 'ga je'ega rerowiaara 'gā nanē nū. A'eramū 'gā nowajaa awau. A'eramū tejuuranūa awau opytau u'ama 'yisiga pype.

13

Mukūja ja'waraiḡ

¹ A'ere je ja'waraiwa resaka nū. 'Yē'e awi iēma resaka. Sete iakaga. Teis asia. 'Wyrriara akagyru'ti'erekou asi are, najuejue etee. Teis 'wyrriara akagyru'ti'a. Iakaga jewaga Janeruwarete 'ga kurawa rerekou wakag are. ² Ja'wapinima 'jawe aipo ja'waraiwa. Ipya ursu 'jawa py 'jawe futat. Leāo 'jawe ijurua. A'ere tejuuranūa imogoi 'wyrriaramū ojeypyri. Opājē mua jupe. A'eramū wyy pewara 'gā najuejue etee ije'ega renupa. ³ Aipo ja'waraiwa akaga mū waiwamū. A'eramū amanūmū werewi jupe. A'ere ikā'ēi jui nū. A'eramū wapikutukawera porera etee erekou. A'eramū wyy pewara 'gā juejue amā'jau iporer are.

—Kuu. Namanūi jupe ra'e nū— 'jau 'gā ja'waraiwa apikutukawera porera resag ire.

A'eramū 'gā ja'waraiwa rerowiaa ije'ega renupa. ⁴ Tejuuranūa ja'waraiwa mogou ajuru irūnamū. A'eramū wyy pewara 'gā juejue tejuuranūu muorypa nanē nū. Ja'waraiwa nanē 'gā imuorypa nū.

—Nitywi 'gā amū ja'waraiwa 'jawe, ipājē apyraapa— 'jau 'gā ajaupe. —Nitywi futari iowajara 'ga amū. Nitywi futari imomapara 'gā amū— 'jau 'gā amū ajaupe.

⁵ Janeruwarete 'ga ojekurawukaa ja'waraiwa upe. Kwarētai tois jaya magwapa imūjukaa 'wyrriaramū wyy pewara 'gā nupe.

A'eramū ja'waraiwa oje'ega:

—Je pājēretea. Je Pēnuwarete 'ga aapyraap— 'jau futatee 'ūina, ojerowiaa ojee.

A'ere o'meramū te 'i.

⁶ A'eramū Janeruwarete 'ga kurapa 'ūina. Mama'e tywera 'jau 'ūina 'ga kurapa. Mama'e tywera te 'jau 'ūina Jarejuwarete 'ga rupawa upe. Ywag ipe ako ma'e 'gā nupe juejue nanē 'jau 'ūina nū. Mīmēra upe mama'e tywera 'jau 'ūina. ⁷ Ku'jywa 'ga wemiayuwa 'gā nereko tywerukaa ja'waraiwa upe. A'eramū 'gā nowajaa, 'gā nereko tyweaete okwapa 'gā arimū. A'eramū wyy pewara 'gā nupe juejue ja'waraiwa 'ūina 'wyrīaramū. Tapy'jya 'wyrarete tesirūmer ipewat, ka'a tesirūmer ipewat. Mīmēra 'gā nupe ja'waraiwa 'ūina 'wyrīaramū. ⁸ Ywy pewara 'gā ja'waraiwa muorypa. A'ere 'gā amū namuorywi ja'waraiwa. Wyy apoe'ēwe Ku'jywa 'ga 'gā amū nera kwasiaa ka'aran are rakue, karupa'mī 'jawewara 'ga ka'aran are rakue. Karupa'mī 'jawewara 'ga ojejukaukaa werowiare'ema 'gā nupe ikue. A'eramū 'ga werowiaraa 'gā mogyau ojeypyri nakwaparimū ete rūi. Aipo 'gā nera ojekwasiaa 'ga ka'aran are rakue. A'eramū aipo 'gā ja'waraiwa muorype'ema. 'Ga ka'aran are ijekwasiare'ema 'gā etee ja'waraiwa amuoryp.

⁹ Mama'ea tomome'u pē nupe 'jau. Ee iporokwaawiwet ma'eramū pēē pejeapykau ee.

¹⁰ Ifaripyrama 'gā nipo oje'ega futat. Jyuu pyu iapisipyrama 'gā nipo 'gā iapisau futat jyuu pyu. A'eramū Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā 'ga ree etee ojemogyppyka ajemogyau. 'Gā 'gā nereko tyweaete agawewi. A'etea 'gā 'ga ree etee futat ojemogyppyk.

¹¹ Poje je ja'waraiwa mū resaka nū. Ywy awi 'ua uēma. Mukūja wasī rerekou, karupa'mī rasi 'jawe futat. Ije'ega wapefuramū tejuuranū je'ega 'jawe. ¹² A'eramū 'yē'ē awi 'ut ma'efera imogou opoirūnamū. A'eramū 'yē'ē awi 'ut ma'efera reape ywy awi 'ut ma'efera 'ūina 'wyrīaramū wyy pewara 'gā nupe. A'eramū wyy awi 'ut ma'ea 'yē'ē awi 'ut ma'e muorywukaa wyy pewara 'gā nupe najuejue etee. "'Yē'ē awi 'ut ma'ea amanū werewi. A'ere iferawi etee nū. A'eramū pēē imuorypa najuejue etee", 'jau wyy awi 'ut ma'efera 'gā nupe. ¹³ A'eramū wyy awi 'ut ma'efera aeremiapoe'ema apou. Tataa miamū imua etyka ywag awi wyy pe. Ywy pewara 'gā neape futat imurukaa. ¹⁴ Wemiapofera apou 'yē'ē awi 'ut ma'efera reape. A'eramū wyy pewara 'gā moryteeu. Wemiapofer are 'gā moryteeu 'gā mogyau.

—Pe'je ita apou 'yē'ē awi 'ut ma'efera ra'agawamū. Jyuu pyu ijukau werewi. A'ere iferawi. A'eramū pēē ia'agawa apou ipojeupawamū— 'jau wyy pewara 'gā nupe.

¹⁵ Ia'agawa apopawauwe Ku'jywa 'ga imogoukaa wyy awi 'ut ma'efera upe. Opytu mujāna ia'agawa rupi. A'eramū ojeppyteukyita oje'ega. A'eramū omuorypare'ema 'gā apisau. ¹⁶⁻¹⁷ "Ywy pewara 'gā juejue 'yē'ē awi 'ut ma'efera remiayuwa. Tomojewak 'gā 'jau kwy", 'jau wyy awi 'ut ma'efera ojeupe. A'eramū 'yē'ē awi 'ut ma'efera rera kwasiarukaa wyy pewara 'gā po are, 'gā jakwatawa katywar are ikwasiarukaa. 'Gā neapykag are 'jau era kwasiarukaa. Ikaraemā kwai ma'e 'gā nee, ikaraemāe'ema 'gā nee, kūima'eeteete 'gā nee, akotee ma'e 'gā nee. Mīmēra 'gā nee era kwasiarukaa. Era kwasiare'ema numeru etee inuga 'gā nee. Ijewage'ema 'gā namuri mama'ea. Nome'ega'uweri mama'ea 'jau.

¹⁸ Pe'je pejejea'aramū aipo are. Ee pejejea'aramū nipo numeru are pēneapyo. 'Yē'ē awi 'ut ma'efera numerua aema'ea futat, 666.

14

Jarejuwarete 'ga upe 'gā maraka'ag

¹ Aipo resag ire je temā'jāu ee nū. Poje karupa'mī 'jawewara 'ga u'ama wyytyra apyte'rarimū, Siāo 'jawa apyte'rarimū. 'Ga pyri kwaiwete 'gā ajemogyau. Sētu kwarētai kwaturu miu 'gā ajemogyau Siāo 'jawa apyte'rarimū 'ga pyri. Karupa'mī 'jawewara rera ojekwasiaa 'gā neapykag are rakue, 'ga ruwa 'ga rera nanē ojekwasiaa ee rakue nū. ² A'erauwe je 'ga amū je'ega renupa nū. Ywag awi 'ga oje'ega mua jee. Sā'ā ytuu pyamua. Nan 'ga oje'ega mua jee. Tupā 'jawe 'ga imua jee. A'ere esageramū futat 'ga je'ega. Maraka 'jawe futat, harpa 'jawa 'jawe futat esageramū. ³ A'eramū 'ga rera rerekwara 'gā amaraka'aga 'upa 'ga upe. 'Wyrīararete renawa rowase 'gā 'upa maraka yau ra'aga. Irūpāwē eae'yi ma'e, 'wyrīari. Mīmēra 'gā nowase sētu kwarētai kwaturu miu 'gā nuwi amaraka'aga 'ga upe. Jarejuwarete 'ga remikatu'ogera 'gā etee te amaraka'aga 'upa 'ga upe. Jejui 'ga 'ā owy weko'wogukat 'gā tywera mepyawamū rakue, 'gā mogyau wemiayuwamū rakue. Aipo are 'gā amaraka'aga 'upa. Okatu'okawer are 'gā 'ga muorypa. A'eramū ikatu'ogipyrrera 'gā etee te ojemū 'jau ee, aipo maraka ra'aga 'ga upe.

⁴ Aipoa maraka ra'agara 'gā nuapoi futari mama'e tywera. Namuorywi 'gā maira'me a'agawa. Jarejuwarete 'ga etee te 'gā amuoryp. Nokoi futari 'gā wemirekoe'em are 'jau. Karupa'mī 'jawewara 'ga je'ega 'gā wenup katu katu ajemogyau. Ojemujat 'gā 'ga ree. Janeruwarete 'ga 'gā mū'jāu mama'e tywera apoara 'gā nui rakue.

—Tamogy 'gã tejemiayuwamũ 'jau, karupa'mĩ 'jawewara 'ga remiayuwamũ 'jau kwy—
'jau Janeruwarete 'ga, 'gã mũ'jãu ojee rakue.

⁵'Gã ni'mei futari. Nuapoi futari 'gã mama'e tywera.

Muapyra ywagipewara 'gã

⁶Poje je ywagipewara 'ga amũ resaka. Ywate katu 'ga owewiau akou. Morogyta esage mome'wau 'ga awau. Aipoa morogyta esagea nateepawi futari. Ywy pewara 'gã nupe 'ga oi imome'wau 'gã moymoyka. Tapy'ýja 'wyrarete tesirũmer ipewat, ka'a tesirũmer ipewat. Mĩmera 'gã nupe 'ga awau imome'wau. ⁷A'eramũ 'ga wafukaita oje'ega mua ywy pewara 'gã nupe:

—Pejejuwarete 'ga ki pepojeup. Ene te 'ã eneresage oree ekou, pe'je ki 'ga upe. 'Awamũ iwaẽmi wemiayua 'gã nui ae mojo'okawa upe. 'Awamũ futat 'ga oje'ega renupare'ema 'gã mojo'ogĩ oje'ega renupara 'gã nui. “Nepeenuwi futari jeje'ega. A'eramũ pẽẽ pejejore'ema je pyri. Tata pe pekwap”, e'i 'ga 'awamũ futat oje'ega renupare'emamũ 'gã nupe. Oje'ega renuparera 'gã nupe etee te 'ga 'i: Pe'je pejejua pejejemogyau je pyri. Jeje'ega peenup katu katu. Mama'e apoarera 'ga etee te 'ã pemuoryp. 'Ga te 'ã ywaga wapo rakue. Ywy, 'yẽ'ẽ, 'ywu'ywut. Mĩmera 'ga 'ã iapou rakue. A'eramũ 'ã pẽẽ 'ga etee imuorypa— 'jau 'ga wafukaita ywy pewara 'gã nupe.

⁸A'ere ajepeja ywagipewara awau owewiau 'ga rewiri nũ. Aipo 'ga 'jau:

—'Gã 'wyraretea nipo 'gã wetyk futat, Papironi 'jawa. Aipoa amunaw ipewara 'gã oporomotyweriweramũ ajuee. “Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri”, 'jau 'gã ajaupe. Sã'ã kawĩajaiwa 'wara 'gã juenũja kawĩajaiwa 'uukara ajaupe. Nan futat aipo amunaw ipewara 'gã. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã 'wyrarete mateepapa 'gã neewe futat— 'jau 'ga owewiau awau oje'ega.

⁹⁻¹⁰Poje ajepeja ywagipewara 'ga awau 'gã newiri wafukaita nũ:

—'Yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera muoryparera 'gã, ia'agawera muoryparera 'gã neewe oje-mote'aa Ku'jywa 'ga upe. 'Yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera rera 'ga okwasiarukat ojee. Opo are ikwasiarukare'ema weapykag are ikwasiarukaa. Weapykag are ikwasiarukare'ema opo are ikwasiarukaa. Aipo 'gã ite'at futat Ku'jywa 'ga upe. A'eramũ Ku'jywa 'ga amara'neramũ 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã monou 'gã nereko tyweawa tata pype, itatata pype, ẽsõfyri 'jawa pype. Aipo ẽsõfyri 'jawa jutayyga 'jawe. Nowewi futari aipoa tata. Ateepawe'emamũ futat ae wi. A'eramũ 'ga 'gã monou peu futat 'gã nereko tyweawa pype. Ywagipewara 'gã nowase nipo 'gã mayrũmũ. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga rowase nanẽ nipo 'gã mayrũmũ nũ. ¹¹Tatasiga awau nipo au'jeteramũ futat ojeupia. Nowewi'ĩ futari. Wojere'emamũ futat 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera muoryparera 'gã mayrũ 'gã nereko. Era rerekwara 'gã nanẽ 'gã mayrũmũ oje'ega futat— 'jau ywagipewara 'ga awau wafukaita 'gã nupe.

¹²A'eramũ ki pẽẽ Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ 'ga je'ega renupa katu katu. Jejui 'ga nanẽ erowiaa nũ.

¹³A'ere je 'ga amũ je'ega renuwi. Ywag awi 'ga oje'ega muri jee.

—Jeje'ega ekwasiat ekou ka'aran are— 'jau 'ga jee. —Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gã amũ nipo ojejukaukat 'ga rerowiare'ema 'gã nupe. Nopoiri futari 'gã 'ga rerowiar awi. A'eramũ 'ga rerowiare'ema 'gã 'gã apisau futat. A'ere aipo 'gã nekõẽãjamũ ajemogyau— 'jau 'ga jee. —A'ea ekwasiat ka'aran are— 'jau 'ga jee.

A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau jee:

—A'jea futat aipoa. Oporowyky te 'gã 'ã ajemogyau Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'awamũ 'gã pytu'ui oporowyky awi. Anure nipo Ku'jywa 'ga 'gã mepyi ojeupe 'gã porowykyawer are— 'jau 'ga 'Agesagea jee.

Werowiaare'ema 'gã nereko tyweawam

¹⁴A'eramũ je temã'jãu ee nũ. Poje je 'ga amũ resaka. Kũima'e 'jawewara 'ga je esaka. Ywasiga 'arimũ 'ga apygi 'ũina. 'Wyriara akagyryũ 'ga erekou waka'garimũ. Aipoa ouru apopyrera te. Jyaparuu aimea 'ga enũina opo pe. ¹⁵A'erauwe majepeja 'ga ywagipewara 'ga 'ua uẽma Janeruwarete 'ga mogyaaw awi. Wafukaita 'ua uẽma.

—Ekwap ywy pewara 'gã nesaka. Sã'ã ae ko pypiara isinigamũ imonooga. Nan tee futat ekwap Ku'jywa 'ga je'ega renupare'ema 'gã momapa. Ku'jywa 'ga je'ega renupare'ema 'gã apisawa upe iwaẽmi. A'eramũ ene ewau 'gã momapa— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'ĩ— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁶A'eramũ 'ga awau 'ga je'ega renupare'ema 'gã momapa. Ywasiga 'arimũ wapyk ma'e 'ga awau 'gã momapa.

¹⁷A'erauwe majepeja 'ga ywagipewara 'ga 'ua uẽma Janeruwarete 'ga mogyaaw awi. Jyaparuu aimea 'ga nanẽ erua nũ.

¹⁸A'erauwe majepeja 'ga ywagipewara 'ga 'ua jany kasiga rapyaw awi nũ. Aipo 'ga tata rerekwara 'ga wafukaita jyaparuu aime rerekwara 'ga upe:

—Ekwap ywy pewara 'gã nesaka. Sã'ã ae y'wa'aa monooga imomoa y'wa pykawa pype. A'eramũ 'ã ae y'wa pikau. Nan tee futat ekwap Ku'jywa 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tyweaete. Ku'jywa 'ga imara'ne 'gã nee— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁹ A'eramũ 'ga awau 'gã apisau. ²⁰ Y'wa pikara 'jawe te 'gã nya. Iapisipyrera 'gã ny awau kwe pe 'yatawuu 'jawe. 'Y 'jawe futat awau wypojugamũ tresêtu kilometro 'gã ny oi aepasi'a ajeu te ikwawi 'gã ny rypya.

15

Aea'wyre'ema 'gã nereko tyweat

¹ Poje je mama'e mũ resaka nũ. Aipoa je mopiryyita. Irãã'ã sete ywagipewara 'gã nuwamũ Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tyweara 'gã. Anurenure'i nipo 'gã 'gã nereko tywerete. Aipo teepaw ire 'gã 'gã nereko tyweru'jape'ema nũ. Teepap futat. 'Gã nereko resag ire nipo esakara 'gã te'i 'jau: A'jea futat. Imara'ne futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'ema 'gã nee, te'i 'gã 'gã nesag ire 'jau.

² A'eramũ je temã'jãu nũ. Ypiauu je esaka. Werawerawuu 'jawe. Ojesagete ma'ea. Tata are ojopype ma'ea. Aipo ypiauu 'arimũ 'gã kwaiwete 'upa, 'yë'ë awi 'ut ma'e renupare'ema 'gã 'upa. Ia'agawa nanê 'gã imuorype'ema nũ. Era nanê 'gã ikwasiarukare'ema weapykag are. Aipo 'gã 'upa ypiauu 'arimũ. Janeruwarete 'ga maraka apoawa monou 'gã nupe rai'i, harpa 'jawa monou 'gã nupe rai'i. A'eramũ 'gã aipo renafu'ama, maraka apou ipyu.

³ Amaraka'aga 'gã 'upa. Ymã te Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã nenũ'ëukari Egitu ywy awi Moisesi 'ga upe rakue. Aipo are 'gã amaraka'aga 'upa. A'ere karupa'mi 'jawewara 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. Aetywera moiawamũ 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. Aipo are nanê 'gã amaraka'aga 'upa.

“Ene te 'ã Orejararetea, Kiapi'ni.

Ene te 'ã päjêrete tekotee 'gã apyraapa.

Ene te 'ã Oreruwaretea.

Ene te 'ã aeremiapoe'ema ereapo ekou.

Erejejuka esage 'ã ore ree.

Nereapoi 'ã mama'e tywera.

Ene 'ã ywy pewaramũ ore'wryiararetea.

⁴ Nitywi 'ga amũ ene muorypare'ema 'gã.

Ore te 'ã najuejue etee ene muorypara.

Ene te 'ã eneresage oree, 'jau 'ã ore enee jepi.

Ene etee te 'ã eneresage. Nitywi 'ga amũ ene 'jawe.

Amunawa tesirümerete awi nipo 'gã nuri ajatykau ene muorypa, eneremiapofera mome'wau ajaupe.

Ejemiapofera ereapo ae reape futat.

A'eramũ 'gã imome'wau ajaupe”,

'jau 'gã amaraka'aga 'ga upe.

⁵ 'Gã maraka'ãmaw ire je temã'jãu ywag are nũ. Janeruwarete 'ga mogytaawa je aesak. Imy'jamy'jap te Janeruwarete 'ga rupawa. Ojeawopytymo'woka 'ũina jee. ⁶ Pe awi Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tyweara 'gã 'ua uëma. 'Gã naitya wapasigamũ. Wenyfugamũ 'gã naitya. 'Gã pasi'a 'arimũ imotypawa okwapa. Ouru apopyrera 'gã naity motypawa. ⁷ A'eramũ eae'yi ma'e 'ga amũ y'a monou Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tyweara 'gã nupe juejue 'gã moyka. Y'a ouru apopyrera. Aipoa itay'a pype 'gã Janeruwarete 'ga mara'ne monou imatyneema ywagipewara 'gã nupe. Okoeteete ma'e 'ga mara'nea 'gã imonou 'gã nupe. ⁸ Poje tatasiga 'jawewara 'ua Janeruwarete 'ga wi, 'ga renyfug awi 'ua. Päjêrete 'ga wi 'ua. A'eramũ aipo tatasiga 'jawewara Janeruwarete 'ga mogytaawa matyneema. Nosea'uweri 'gã amũ 'ga mogytaawa pype. Ae a'wyre'ema 'gã nereko tywera teepaw ire etee 'gã osou'japa 'ga mogytaaw ipe.

16

Janeruwarete 'ga mara'nea

¹ A'erauwe 'ga amũ oje'ega sete ywagipewara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga mogytaaw awi 'ga oje'ega mua 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jarejuwarete 'ga mara'ne reko'woka itay'a awi ywy are— 'jau 'ga 'gã nupe.

² A'erauwe majepeja 'ga awau eko'woka ywy are. A'erauwe mirurua opopoa 'yë'ë awi 'ut ma'efera rera rerekwara 'gã nee, ia'agawa muoryparera 'gã nee 'jau opopoa. Aipoa mirurua ayay te.

³ Aipo reko'wog ppyrauwe ajepeja 'ga oma'e mojerepa imonou 'yē'ē me nū. A'erauwe 'yē'ēa ojemu'jaga wyramū, teumera wy 'jawe ojemu'jaga. A'eramū 'yē'ē pypewara juejue opapa.

⁴ Aipo 'ga oma'e reko'wog ppyrauwe ajepeja 'ga oma'e reko'woka nū. 'Yrete pype nū, 'ywu'ywura pype 'jau 'ga oma'e monou eko'woka. A'erauwe 'ya ojemu'jaga wyramū.

⁵ A'erauwe 'ga oy'a mojerew ire 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'ga 'ga upe. —Mama'e tywera nereapo ekoetei. Mama'e tywera apoara 'gā etee 'ā erereko tywerete. Ene te 'ā ereko ete rakue. 'Awamū nanē 'ā ekou nū— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. ⁶—Ywy pewara 'gā 'ā eneremiayuwa 'gā wapisi, 'gā ny reko'woka, eneje'ega mome'wara 'gā nanē iapisau rakue nū. Ma'eramū 'ā 'ya wyramū eremu'jag 'gā nemitykuramū eje'ega mome'wara 'gā nepyaa— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe.

⁷ A'erauwe wyra rapyawa pyri afu'am ma'e 'ga je'egi nū:

—Ene te 'ā Oreruwaretea, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'ga upe. —Ene te 'ā pājērete. Mama'e a'jea etee 'ā ene iapou. A'eramū ene eje'ega renupare'ema 'gā nereko tyweretea wesageramū futat— 'jau 'ga 'ga upe.

⁸ A'erauwe ajepeja ywagipewara 'ga itay'a mojerepa kwar are. Ae rapyaukaa kwara upe. Tata pyu kwara ae rapyau. ⁹ A'eramū kwara tata monou ae rapyau. A'eramū kwara remiapyfera 'gā Janeruwarete 'ga kurapa.

—Ene sare te 'ā mama'e tywera eremut oree— 'jau tata remiapyfera 'gā Janeruwarete 'ga upe, 'ga kurapa.

A'ere 'gā nopoiri futari otywer awi. Ni'arasigi futari 'gā otywer are. A'eramū 'gā aku'iramū etee ajemogyau. “Ene te 'ā pājērete. Je katu'og ape”, 'jawe'em 'gā Janeruwarete 'ga upe.

¹⁰ A'erauwe ajepeja 'ga itay'a mojerepa 'yē'ē awi 'ut ma'e renaw are nū. A'erauwe oypytunaiwamū jupe, emiayuwa 'gā nupe 'jau. Ay upe waemamū ajemogyau. ¹¹ A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga kurapa ay rerekou, opirakuwa ray rerekou, opiruru raya nanē 'gā erekou nū. Ywaga jara 'ga 'gā ikurapa wereko tyweramū. A'etea 'gā nopoiri futari mama'e tywera apo awi.

¹² A'eramū ajepeja ywagipewara 'ga itay'a mojerepa nū, ajepeja 'yrete mū ree nū, Eufrates ty are 'ga eko'woka. A'eramū otypawamū 'gā naperamū. Aipo pe rupi 'wyriara 'gā amū nuri kwara poawa katy awi. ¹³ A'eramū je mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa resaka. Muapyra je esaka. Majepeja 'ua uēma tejuuranūū juru awi. Ajepeja 'ua uēma 'yē'ē awi 'ut ma'efera juru awi. Ajepeja 'ua uēma 'yē'ē awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara juru awi. Ju'i 'jawewara 'ua ū'jāu ju'i. ¹⁴ Aipo ju'i 'jawewara ū'ē re awau aeremiapoe'ema apou ae rowase. Awau oporogytau ywy pewara 'gā 'wyriara 'gā nupe:

—Pe'je pejejua Ku'jywa 'ga rowajaa. Pejejemiyuwa 'gā nerua 'ga rowajaa— 'jau awau 'gā nupe.

A'eramū Janeruwarete 'ga ojee ipromutare'ema 'gā majatykaukaa ojeowajarukaa 'gā nupe.

¹⁵ Poje Jejui 'ga 'jau:

—Anurenure'i nipo je oi, muna'ywa 'jawe. Nepekwaawi muna'ywa rura. Nan tee futat nepekwaawi jeruawa. Aku'iramū futat je rapesakara 'gā ajemogyau. Sā'ā 'ga amū rapesakara 'gā sere'ema futat. Nomosogi waitya. Nan tee je rapesakaramū pēē nepejenosī pejejeupe aitye'ema 'jawe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁶ A'eramū ju'i 'jawewara ywy pewara 'gā 'wyriara majatykau 'gā nemiyuwa 'gā neewe. Jū me 'gā majatykau. Epyreu 'gā je'eg imū 'gā 'jau Arimagetō 'jau 'gā aipo jū upe.

¹⁷ A'erauwe ywagipewara 'ga maapawera 'ga oy'a mojerepa ywytu are. A'erauwe 'ga amū oje'ega afukaja mua Janeruwarete 'ga mogytaaw awi:

—'Awamū futat Ku'jywa 'ga amara'ne resaukapawi— 'jau 'ga wafukaja mua, 'wyriararete renaw awi oje'ega mua.

¹⁸ A'erauwe tupā u'aa ywy pe. Aman aunuga 'jawe 'jau. Ywya oyyita kwaiwete. Wapopyramū ako ywya noyyi i'jawe rakue. ¹⁹ Janeruwarete 'ga wea'aramū 'gā nemiapofer are, 'gā 'wyrarete pypewara 'gā nemiapofer are, Papironia 'jawa pypewara remiapofer are. Mama'e tywera 'gā wapo kwaiwete. A'eramū 'ga aipo 'gā 'wyrarete mowowowowoka mytera rupi. Amara'neramū 'ga 'gā nee 'gā tywer are. A'eramū 'ga 'gā nerekou tyweaete. 'Gā 'wyraretea juejue 'gā etykapap 'gā nui. ²⁰ 'Ypō'ōa oka'jamamap najuejue etee. Wytyra nanē oka'jama nū. Nuesagu'jawi 'ga amū. ²¹ Ama'nauu u'aa ywy are. Tuwi tuwi te aipo ama'nauu. Ipoiye te. Kwarēta kirua te ipoyja. A'eramū ywy pewara 'gā amara'neramū Janeruwarete 'ga ree ama'na are. Janeruwarete 'ga kurakurapa mama'e tywer are.

—Nia'wyri futari Ku'jywa 'ga. Ama'nauu 'ga omototogukat janee. A'eramū 'ga wa'wyre'emamū futat— 'jau 'ga 'ga kurapa.

17

Kūjāmene'ema ēē

¹ A'eramū itay'a rerekwarera 'ga amū 'ua oje'ega jee:

—Ere ejua. Taesaukat 'gā 'wyrarete pewara rereko tywera enee 'jau— 'jau 'ga jee.

'Gā 'wyrarete mū upe 'gā 'jau kūjāmene'em, 'jau 'gā jupe. Aipo pewara 'gā ia'wyre'ema futat. A'eramū 'gā 'jau kūjāmene'em 'jau jupe, Papironia 'jawa upe. Aipoa 'gā 'wyraretea 'up 'yrete jo'jo'oga pyri. ² Ywy pewara 'gā 'wyriara 'ua mama'e tywera apou aipo 'gā 'wyrarete pewara 'gā pyri. Sā'ā eawyrryp ma'e 'gā. Nan tee ywy pewara 'gā nekoi mama'e tywera apo are u'akwaawe'emamū.

³ Poje Janeruwarete 'ga 'Agesagea je pojekau. Ywagipewara 'ga je rerawau amunawe'em ipe. Peu futat je kūjā ēē mū resaka. Wapyka ēē 'ūina ja'waraiwa kupe 'arimū. Piragay ma'e 'arimū ēē 'ūina wapyka. Ku'jywa 'ga kurapawa ojekwasiaa ja'waraiw are. Kwaiwete 'ga kurapawa ojekwasiaa ee. Aipoa ja'waraiwa sete iakaga, teis asīa. ⁴ Taity piraga aipoa kūjā ēē erekou. Taity umy'gia nanē ēē erekou imunepa nū. Ouru apopyrera ēē wereco, ita esage, itafu'a'i, perua 'jawa 'jau ēē erua ojemuesageawamū. Opo pe ēē itay'a'i renūina. Itay'a'ia ouru apopyrera. Itay'a'wyeegataturamū mama'e tywetywera pyu. Mama'e tywer are etee wea'aramū. A'eramū aipoa pyu nanē ojematyneema nū. ⁵ Ēē reapykag are 'ga amū era kwasiaa inuga. Naepyo'i ae aipo er are.

Je 'ā aipo 'wyrā, papironia 'jawa 'jawewara.

Je 'ā kūjāmene'ema jararetea.

Je 'ā mama'e tywera apoara wā ya,

'jau ojekwasiaa ēē reapykag are 'upa.

⁶ Eawyrryp ma'e 'jawe ēē u'akwaawe'emamū. Jeju'i 'ga rerowiaara 'gā apisi are aku'iramū. Aipo 'gā nopoiri Jeju'i 'ga rerowiar awi. A'eramū 'ga rerowiare'ema 'gā 'gā apisau. A'e are ēē aku'iramū eawyrryp ma'e 'jawe.

Ēē resaga je mopiryryta etee. ⁷ A'eramū ywagipewara 'ga 'jau jee:

—Ma'eramū te enepiryryi e'ŷina? Amueapyo je ene ee— 'jau 'ga jee. —Kūjā ēē ree, ja'waraiw are. Mīmer are je ene mueapyo— 'jau 'ga jee. ⁸ —Aipoa ja'waraiwa ako futat watau rakue. A'ere 'awamū nokou'jawi. Anure te nipo turi uēma ywy kwawukuu awi nū. A'ere jui iēm ire nipo 'gā imomawi etee— 'jau 'ga jee. —A'eramū nipo ywy pewara 'gā opiryryjamū ja'waraiw awi. Ku'jywa 'ga ka'aran are et jekwasiare'ema 'gā nipo opiryryjamū ja'waraiwa resaka. Ywy apoe'ēwe te 'ā 'gā nera nojekwasiari 'ga ka'aran are rakue. Aipo 'gā oporesagamū ajemogyau ee. "Ja'waraiwa ako futat rakue. A'ere ipawi rakue. A'ere 'awamū ekou'jawi nū", 'jau nipo 'gā ajaupe oporesagamū ee— 'jau 'ga jee.

⁹ —I'akwaap ma'e 'gā etee weapyoramū ee. Sete ja'waraiwa akaga. I'jawe etee iakagawytyra. Aipo 'arimū kūjā ēē 'ūina wapyka. A'ere aipoa 'wyriara juejue futat. ¹⁰ Sīku 'gā akoupar 'wyriaramū. A'ere iēmi 'wyriaramū ako awi. Majepeja ojesaukat 'awamū. A'ere maapawera 'ga nojesaukari we. Maapawera 'ga jesaukaramū ināinānete 'ūina 'wyriaramū. ¹¹ Anure ja'waraiwa etee 'ūina 'wyriaramū ywy pewara 'gā nupe nū. Ja'waraiwa ako ma'e rakue. A'ere 'awamū nokou'jawi. Anure te nipo ekou'jawi nū. Sete 'gā 'ūina 'wyriaramū enunewe. A'ere 'gā py'rau teni 'wyriaramū. A'ere nipo 'gā ja'waraiwa momawi— 'jau ywagipewara 'ga jee.

¹² A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—Amueapyo je ene ja'waraiwa rasī are nū. Asīa teis 'gā 'wyria'ria. Nuapygi we 'wyrīa'riramū ajemogyau. A'ere ja'waraiwa 'gā mogyi opoirūnamū. Majepei ora rupi etee nipo 'ūina 'wyria'riramū. ¹³ Najuejue etee 'wyria'ri 'gā akou majepei tee tup ma'e 'jawe. Opājea 'gā imonou ja'waraiwa upe. A'eramū ja'waraiwa mama'e apou 'gā pājē mū, 'gā je'eg imū 'jau iapou. ¹⁴ Karupa'mī 'jawewara 'ga 'gā iowajaa. A'ere Karupa'mī 'jawewara 'ga 'gā pājē apyraawi. 'Ga 'ā Janejararetea. 'Ga 'ā 'Wyriararetea. A'eramū 'ga a'eramū 'gā pājē'oka wemiayuwa 'gā netee. Wemiayuwa 'gā 'ga amū'ē ajau'i rakue. 'Ga je'ega 'ga remiayuwa 'gā wenup katu katu. Aipo 'gā netee 'ga 'gā pājē'oka— 'jau ywagipewara 'ga jee.

¹⁵ A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—'Yrete jo'jo'oga nanē ene esaka nū. 'Gā 'wyrarete 'up 'yrete pyri. Aipo 'yreteaa eea futat. Tapy'ŷja 'wyrarete tesirūmer ipewat, ka'a tesirūmer ipewat. Mīmera 'gā 'yrete 'jawe ajemogyau. Kwaiwete 'gā. A'eramū 'yrete 'jawe ajemogyau. ¹⁶⁻¹⁷ Ja'waraiwa rasīa 'ā ereesak. "Aipo ywy pewara 'gā 'wyriara" a'e je ako enee ko 'jau. Ku'jywa 'ga wemifutara futarukaa aipo 'wyriara 'gā nupe najuejue etee futat. A'eramū 'gā Ku'jywa 'ga remifutara apou. A'eramū 'gā opājē monou ja'waraiwa upe, imogou 'wyriaramū. Ku'jywa 'ga remifutara apopawe'emaue nipo 'gā 'ga remifutara etee iapoi— 'jau 'ga jee. —A'eramū aipoa 'wyriara 'gā, ja'waraiwa reewe, oporomutare'emamū aipo 'wyrarete pewara 'gā nee. A'eramū nipo 'gā 'gā karaemā pojekau 'gā nui. Sā'ā uruwua wyra reumera ro'ofera 'upawa.

Nan tee futat 'gã mama'e pojekai 'gã nui. A'eramũ nipo 'gã 'gã 'wyrarete rapyau— 'jau 'ga jee.

¹⁸—Aipoa kũjã ãẽ, eneremiesagera ãẽ, 'gã 'wyraretea futat, Papironia 'jawa futat. Ywy pewara 'gã 'wyrara 'gã juejue aipo 'wyrarete pewara 'gã je'ega renupa, 'gã nemifutara apou— 'jau 'ga jee.

18

Papironi 'jawa retykawam

¹ A'ere je ajepeja ywagipewara 'ga resaka nũ. Ywag awi 'ga 'ua ojypa. Ipãjẽ ma'e 'ga 'ua. Wenyfugamũ 'ga 'ua ywy mojesakapap. ²⁻³ A'eramũ 'ga wafukaita:

—Papironia 'gã wetyk 'awamũ. Ipyewara 'gã nia'wryi futari. Tekotee 'gã nupe 'gã 'jau rakue: “Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri”, 'jau 'gã ajaupe rakue. A'eramũ 'gã ojemotywea 'gã pyri. Sã'ã eawryyp ma'e 'gã kawĩajaiwa monoa ajaupe. Nan tee 'gã 'jau ajaupe. “Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri”, 'jau 'gã ywy pewara 'wyrara 'gã nupe. Karaemã me'egara 'gã ojemoka'aranũmũ mama'e tywer are etee futat. A'eramũ 'gã 'gã apisaupap. 'Awamũ mama'eukwaawa etee ijemogyi peu, wrya tywera reewe. Mama'e tywera 'wara juejue etee wryaa ajemogyi peu— 'jau 'ga wafukaita.

⁴ A'eramũ ajepeja 'ga amũ oje'ega ywag awi nũ.
“Pe'je pejewau, jeremiayuamũ, kamẽsiete peje'jau aipo 'gã 'wyrarete awi.
Kasi a'e pe mama'e tywera peapo 'gã pyri ne.

Mama'e tywera pẽẽ iaporamũ je pẽ nereko tyweri 'gã neewe ne.

⁵ Mama'e tywera 'gã wapo kwaiwete.

A'eramũ Ku'jywa 'ga wea'aramũ 'gã tywer are.

Tuereko tywet 'ga 'gã ee 'jau.

⁶ Pẽ nereko tywet 'gã nakue.

A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejewau pejepepyka 'gã nee.

Pejereko tyweawera apyraapa pẽẽ 'gã nerekou tyweaete.

⁷ 'Awamueuu futat 'ã 'gã ipãjẽ ma'ea rai'i.

Ikaraemã kwai ma'ea 'gã nai'i.

A'ere 'awamũ pẽẽ te 'gã pereko tywerete kwaiwete, 'gã mu'arasiga kwaiwete.

'Ore te 'ã ywy pewara 'gã 'wyrararetea.

Namajawera 'jawewara rui 'ã ore.

Norojemayrui ore mama'e are', 'jau aipoa oje'wyrarete pewara 'gã.

⁸ A'eramũ 'gã wayramũ futat ojee ojerowiaraipaw ipe etee futat.

Majepeja 'ara rupi etee futat mama'e tywera jeapoi 'gã nupe jupiwee futat.

Ay 'gã ajemogyau. Ojemayrũmũ 'gã ajemogyau.

Ty'ara 'gã wereko.

A'ere nipo 'gã 'gã 'wyrarete rapyau.

Majepeja 'ara rupi etee futat nipo aipo mama'ea ojeapoupap.

Ku'jywa 'ga 'ã pãjẽrete.

'Ga 'ã 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are”,

'jau 'ga wafukaja mua ywag awi.

⁹ A'eramũ nipo tatasiga resakawe ywy pewara 'gã 'wyrara 'gã ojemayrũmũ 'gã nee.
“Ukaipap nipo kwe 'gã”, 'jau nipo 'gã ajaupe. Mama'e tywera 'gã iapou aipoa oje'wyrarete pewara 'gã pyri. Ojemoka'aranũmũ mama'e tywera pyu. A'eramũ nipo 'gã ajaa'wau ee.

¹⁰ Muku'i 'gã neko jui. Okyje 'gã wereko tywer awi.

—Ipyri jane oramũ 'ga jane rapyi 'gã neewe ne— 'jau 'gã ajaupe.

—Iporiay'i Papironi pypewarera 'gã— 'jau 'gã. —Aipoa oje'wyrarete pypewara 'gã ojemoka'aranũmũ numiamũ. A'ere Ku'jywa 'ga ywawuje tee 'gã nereko tyweretei 'gã tywer are— 'jau 'gã ajemogyau, okyjau wereko tywer awi.

¹¹ Karaemã jara 'gã ajaa'wau ajemogyau ee.

—Papironi pewara 'gã orekaraemã amut ore wi jepi— 'jau 'gã. —A'ere 'awamũ nitywi futari orekaraemã muara 'gã— 'jau 'gã ajaa'wau ee.

¹² Kwaiwete 'gã karaemã. Ouru, prata, ita esage, itafu'a'i perua 'jawa, taity esage, taity pirag, 'ywa kasig, mama'e ryrũ esage ita apopyret, itaju apopyret, 'yw esage apopyret 'jau.

¹³ Kumi kasig, jany kasig, y'way, 'miara kawet, awasiku'iuu, juowuurana ra'yi, kwatau, karupa'mi, kawaruu, kamijã'i. Mimera 'gã karaemã. 'Awamũ nitywi futari 'gã karaemã muara. Oporomuriwere'emamũ 'gã wemifaja 'gã nee. Nitywi futari mama'e muara. A'eramũ karaemã jara 'gã 'jau aipo oje'wyrarete kaiwer ipewarera 'gã nupe 'upa:

¹⁴ —Teepap katu katu pẽnemifutara. Pẽkaraemã nanẽ atepawamũ nũ. Ouru miamũ atepawamũ pẽ nui— 'jau 'gã 'gã 'wyrarete rapy resaka.

¹⁵ A'eramū 'gā nupe okaraemā me'egarera 'gā ajemogyau muku'i jui. Ojemoka'aranūū 'gā 'gā nee. A'ere 'gā kyjei wapy awi. "Ipyri jane o re nipo 'ga jane rapyau 'gā neewe", 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā awawe'em ipyri. U'arasigamū etee ipypewarera 'gā nee. A'eramū 'gā wafukaita:

¹⁶ —Iporiay'i 'wyrarete pewara 'gā ajemogyau. Taity esagea 'gā amunep ojewi numiamū, taity piraga 'jau. Kwaiwete 'gā ouru apopyrera pyu 'gā ojemojewaka, ita esage pyu, itafu'a'i pyu 'jau, perua 'jawa pyu 'jau. ¹⁷ A'ere 'awamū ikaipawī ywawuje tee— 'jau 'gā ajaa'wau ee.

Iapyramū 'gā tatasiga resaka. Yaruū wararera 'gā, ipypewarera 'gā, iapoara 'gā, iperugara 'gā. Mīmera 'gā nipo tatisigūū resaka ikajamū. ¹⁸ Tatasiga resag ire nipo 'gā ajemogyau muku'i jui.

—Nuesagi'i 'ga amū aipo 'wyrarete 'jawewara— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁹ 'Gā 'arasiga 'gā muafukajukaa:

—Iporiay'i ipypewarera 'gā— 'jau 'gā wafukaita. —'Gā 'ā okaraemā werooukat yaruū jara 'gā nupe. A'eramū 'gā yaruū jara 'gā mepyau 'gā moka'aranūūmū. Ywawuje tee nipo 'gā karaemā atepawamū— 'jau 'gā u'arasigamū ee.

²⁰ Pe'je pejeku'iramū ywag ipe oo ma'eferamū ee. 'Gā 'ā pē nereko tywerete rai'i. A'eramū Janeruwarete 'ga wemiyuwamū pē nepyaa, 'gā nerekou tyweaete pē nee. Jejuī 'ga remimonoferamū pē nee, 'ga je'ega mome'waramū pē nee. Mīmeramū pē nee 'ga 'gā nereko tyweretei.

²¹ A'ere ywagipewara 'gā amū, ifuakat ma'e 'ga amū itauū pyyka imomoa 'yē'ē me. Ipojuū agawewi. A'etea 'ga opyyk imomoa imonou 'yē'ē me. A'eramū 'ga 'jau:

—Sā'ā je itauū momora. Nan tee futat nipo 'gā Papironi retygi, ipypewara 'gā momapa. A'eramū 'gā etyg ire imjju'jape'ema futat. ²² Nopyu'jawi 'gā maraka apoawa ipype. Nomaraka'agu'jawi 'gā ipype. Nitywi futari mama'e apoara peu. Nitywi futari u'i apoara 'gā. ²³ Naenyfugu'jawi tatarana. Nuerekoi katu 'gā amū aipoa oje'wyrarete pype. Ka'aranūū are ojerowiarap ma'efera 'gā nitywi peu. Opājāgaiwa pyu ajamoryteeara 'gā nanē nitywi nū.

²⁴ —Ymā te peuwara 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisi rakue. 'Ga rerowiaara 'gā nanē 'gā iapisau kwaiwete rakue nū. Tekotee 'gā nanē 'gā apisau rakue nū. Ma'eramū 'ā Ku'jywa 'ga 'gā nereko tywerukari 'gā nemiapofer are, 'gā 'wyrarete retygi 'gā nū— 'jau 'ga.

19

¹ A'eramū je mytuna 'gā je'ega renupa. Ywag ipe 'gā nuwi oje'ega:

—Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau— 'jau 'gā 'upa. —'Ga te 'ā jane katu'ok. 'Ga te 'ā esage janee. 'Ga te 'ā pājēreteā. ² 'Ga te 'ā ae kwaap. A'eramū 'ga jane rerekou a'jeteetewi futat. Werowiare'ema 'gā nipo 'ga erekou tyweaete. A'ere 'ga werowiaara 'gā nereko esagei— 'jau 'gā oje'ega. —Ma'eramū 'ga 'ā Papironi pewara 'gā nereko tyweretei. Jane mū 'gā 'ā iapisau rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga jane repyaa. A'eramū jane a'e are 'ga muorypa— 'jau 'gā oje'ega mua ywag awi.

³ —Aipoa 'gā 'wyrarete rapy re tatasiga awau ojeupia wojere'emamū futat. A'eramū jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee— 'jau 'gā ajemogyau.

⁴ A'erauwe wīti kwaturu 'wyrīa'ri 'gā awau, irūpāwē eae'yi ma'e 'gā netee 'gā wapyka wenupy'āu Jarejuwarete 'ga rowase 'ga muorypa. 'Wyrīararete apykawa 'arimū 'ga renamū 'gā awau 'ga muorypa.

—Nan tee ore 'jau. Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau— 'jau 'gā.

Karupa'mī 'jawewara maraka

⁵ A'erauwe 'wyrīararete renawa pyri 'ūi ma'e 'ga amū 'jau nū:

—Nan tee je 'i pē nupe. Pe'je pēē taetu 'ga muorypa. 'Ga remiyap, 'Ga pojeupat, 'wyrīana'nī, akotee ma'e. Mīmeramū pēē 'jau 'ga upe: "Ene te 'ā eneresage ore", pe'je ki 'ga upe— 'jau 'wyrīararete renawa pyri ako ma'e 'ga 'gā nupe.

⁶ A'erauwe je kwaiwete 'gā je'ega renupa nū. Jarejuwarete 'ga muorypa 'gā ajemogyau. Ytuū pyamu 'jawe 'gā je'ega. Tupā 'jawe nanē afuramū.

—Pe'je ki Jarejuwarete 'ga muorypa. 'Ga 'ā Orejarareteā. Pājēreteā 'ga 'gā apyrapa. 'Wyrīararetereteā 'ga 'ā— 'jau 'gā 'ga muorypa 'upa.

⁷⁻⁸ —Owaēm karupa'mī 'jawewara 'ga remirekoawa upe. 'Ga remirekoram ēē ojekatu'opap 'ga upe. Janeruwarete 'ga taity aparasigayay monou ēē upe. A'eramū ēē taity esage munepa, taity aparasigayay munepa. A'eramū jane jarejekōējamū jarejemogyau 'gā nee— 'jau 'ga jee.

'Ga remirekoram ēē raitya 'jawewara Janeruwarete 'ga remiyauwa 'gā nemiapofera, mama'e esage apoawera.

⁹ A'erauwe ywagipewara 'ga 'jau jee:

—Ka'arana ekwasiat Jarejuwarete 'ga je'eg are. “Maraka nipo ore aruapo Karupa'mū 'jawewara 'ga rekokatuawamū. Maraka are imo'wy'wrypyrera 'gā aku'iramū ajem-og'au”, 'jau Janeruwarete 'ga. Aipoa ekwasiat ka'aran are. A'jea futat 'ga 'eawera— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'erauwe je teapyka tejenupy'āu ywagipewara 'ga rowase 'ga muorypawamū. A'ere 'ga 'i jee:

—Ene'me awi. Ereapo awi nanuara. Jarejuwarete 'ga rowase te eapyk ejenupy'āu 'ga muorypa— 'jau etee 'ga jee. —Je rowase ereapo awi. 'Ga remiayuwa te je, ene 'jawe futat, enerewirera 'gā 'jawe 'jau. Jeju' 'ga je'ega renuparamū jane jareju'jaju'jawe etee futat— 'jau 'ga jee.

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi 'ga je'ega mome'warera 'gā nupe rakue. 'Gā je'ega 'jawe te futat Jeju' 'ga je'ega— 'jau 'ga jee.

Kawaruu siga 'arimū wapyk ma'e

¹¹ A'ere je ywaga woga resaka. A'eramū je kawaruu siga mū resaka iwoga rupi. I'arimū wapyk ma'e 'ga mama'e a'je mome'wara futat. A'eramū jane 'ga ree etee jarejemogypygarūmū. 'Ga te 'ā mama'e a'jea etee wapo. Mama'e a'jea etee futat 'ga omome'u. Ojee iporomutare'ema 'gā etee 'ga iowajaa. ¹² 'Ga rea wenyfugamū tata 'jawe. Kwaiwete 'ga 'wryiara akagyru' 'jawewara rerekou waka'garimū. Ojee 'ga wera kwasiaa. Nitywi 'ga amū 'ga rera kwaapara. 'Ga tee futat wera kwaapa. ¹³ 'Ga piara ojemuak'yma 'ga ry pype. “Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga”, 'jau 'gā 'ga upe. ¹⁴ 'Ga rewiri ywagipewara jefaruu 'gā akou. Kawaruu siga 'arimū nanē 'gā wapyka nū. Taity aparasiga 'gā erekou. ¹⁵ Tenuene 'ut ma'e 'ga juru awi yjuu aime juowai ma'e 'ua uēma. A'ere nu'ari 'ga juru awi. Aipo pyu 'ga werowiare'ema 'gā fuakara pojekau 'gā nui. A'eramū 'ga 'ūina 'wryiaramū 'gā nupe. Oje'ega renuwe'emamū 'ga 'gā nerekou tyweaete. Janeruwarete 'ga pājērete. Amara'neramū 'ga werowiare'ema 'gā nee. A'eramū 'ga Jarejuwarete 'ga werowiare'ema 'gā apisau 'gā ny reko'wogukaa 'gā nui. Sā'ā ae y'way apikaa. Nan. ¹⁶ 'Ga piar are 'ga reramū ojekwasiaa.

“Ae'wryiararetea. Aejararetearetea”

'gā 'ea ojekwasiaa 'upa 'ga piar are, 'ga 'uw ypy are 'jau ojekwasiaa 'upa.

¹⁷ A'ere je ywagipewara 'ga amū resaka nū. Kwara 'arimū 'ga u'ama. A'eramū 'ga wafukaita wyra upe, ywate owewe ma'e upe:

—Pe'je pejejua pejejem'i'waa. Janeruwarete 'ga futat mama'ea omono pē nupe pēnemi'uramamū. ¹⁸ Pe'je pejejua 'wryiara reumera 'wau. Jefaruu reumet, jefaruu 'wryiara reumet, kawaruu reumet, kawaruu 'arimū wapyk ma'e'efera 'gā neumet, akotee ma'e 'gā neumet. Mīmera reumera 'wau pejejua— 'jau 'ga wafukaita wyra wewe upe.

¹⁹ A'ere je 'yē'ē awi 'ut ma'e'efera resaka nū. Peu ajatykau ywy pewara 'gā 'wryiara reewe, jefaruu reewe. Kawaruu siga 'arimū 'ūi ma'e 'ga rowajaa 'gā nuri, 'ga remiayuwa 'gā neewe. ²⁰ A'eramū 'gā 'yē'ē awi 'ut ma'e'efera pyyka ipofaa, 'yē'ē awi 'ut ma'e'efera je'ega mome'wara retee. Aipoa aeremiapoe'ema apou rakue, 'yē'ē awi 'ut ma'e'efera rera rerekwara 'gā moryteeu ojee rakue. Ia'agawa muorypara 'gā nanē imoryteeu nū. A'eramū 'gā 'yē'ē awi 'ut ma'e'efera momoa imonou tata pe, 'yē'ē awi 'ut ma'e'efera je'ega mome'wara nanē nū. Sā'ā 'ywygyga kaja fufura iāja. Nan tee futat tuwi wenyramū. Ypiauu 'jawe mama'eukwaawa rapyawa. Itatata nanē 'upa ypiauu pype nū, ēsōfyria 'jawa 'upa ipype nū. Ekoā futat 'gā imonou imomoa mama'eukwaawa rapyawa pype. ²¹ Kawaruu siga 'arimū 'ūi ma'e 'ga ja'waraiwa remiayuwa 'gā apisaupap ogyuu pyu. Ojuru awi 'ut ma'e ppyu iapisaupap. A'eramū wyra eumera 'wau wewegamū jui.

20

Miu kwara

¹ A'eramū je ywagipewara 'ga amū resaka nū. Ywag awi 'ut ma'e 'ga. Opo pe saawi rerekou. Itajuaa nanē 'ga erekou opo pe nū. Aipo saawia ywy kwawukuu rawopyty-mawa ma'ea. ² A'eramū 'ga tejuuranūū pyyka ikupyfaa itajuu pyu. Aipoa tejuuranūūa mama'eukwaawa 'wryiara futat. Satanasi 'jau 'gā jupe. Ymā ijesaukari mojamū aeypy upe rakue. Aipoa ywagipewara 'ga ikupyfaa itajuu pyu. ³ A'eramū 'ga imomoa imonou ywy kwawukuu pype.

—'Au e'yi. Miu kwara magwapa e'yiina ywy kwawukuu pype— 'jau 'ga jupe imomor ire.

A'eramū 'ga iawopytymawa motypa saawi pyu ee. A'eramū mama'eukwaawa 'wryiara uēme'ema ywy kwawukuu awi. A'eramū ywy pewara 'gā moryteeu'jape'ema. Miu kwara kwaw ire te 'gā imuēmukari kamēšūū etee.

⁴ A'eramū je 'wryiara renawa amū resaka nū. I'arimū wapyk ma'e 'gā nupe Janeruwarete 'ga opājē monou, 'gā mogyau 'wryiaramū Jeju' 'ga pyri. Jeju' 'ga ree je ijuwonogipyrrera

'gã 'agera resaka nũ. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gã omome'u rakue. Jejui 'ga porogyta a'jea nanẽ 'gã imome'wau nũ. A'eramũ ia 'wyre'ema 'gã 'gã juwonoka rakue. Aipo 'gã namuorywi futari 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera. Ia'agawa nanẽ 'gã imuorype'ema futat nũ. Nomojewagukari 'gã weapykaga 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera remifutar imũ. Opo are nanẽ 'gã imojewagukare'ema rakue. Aeramũ Jejui 'ga 'gã mũ'jãu tywy awi, 'gã moferapa, 'gã mogyau 'wyrriaramũ ojepyri. Miu kwara 'gã 'ũina imagwapa Kristu 'ga pyri. ⁵ 'Gã tee ra'ne Jejui 'ga imũ'jãu tywy awi aipo 'ara rupi. Aeramũ 'gã tywy awi ae mũ'ẽpyyawet 'jau jupe. Tekotee 'gã 'ga imũ'jãu jui miu kwara kwaw ire etee. ⁶ Imoferaw pyy ppyfera 'gã aku'iramũ ajemogyau. Janeruwarete 'ga remiayuwa futat 'gã. A'eramũ 'gã awawe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau. Jarejuwarete 'ga upe 'gã oporowykyau. Jejui 'ga upe nanẽ 'gã oporowykyau nũ. Miu kwara magwapa 'gã ajemogyau Jejui 'ga poirũnamũ.

Iapyaw ipe mama'eukwaawa 'wyrriara monoawam

⁷ Miu kwara kwaw ire nipo 'gã mama'eukwaawa 'wyrriara muẽma wyy kwawukuu awi. A'eramũ futat nipo 'gã itajuu rawi ikupy awi. ⁸ A'eramũ nipo mama'eukwaawa 'wyrriara awau wyy pewara 'gã moryteeu nũ. "Wyy pewara 'gã tomomoit 'gã Nuwarete 'ga rerowiari awi 'jau kwy", 'jau nipo mama'eukwaawa 'wyrriara awau 'ũina numiamũ. Goga 'jaw ipe awau. Magoga 'jaw ipe nanẽ awau nũ. A'eramũ nipo mama'eukwaawa 'wyrriara wemimoryteefera 'gã majatykau 'gã moparuowajaa. Kwaiwete nipo 'gã ajatykau. Nomojopyrũ'aweri te nipo ae 'gã. Sã'ã 'yisigeau pytuna. Nan te nipo 'gã pytuna. Nimojopyrũawi futari.

⁹ Mama'eukwaawa 'wyrriara remimoryteefera 'gã awau okwasi'wau Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã nupawa mamana, 'gã 'wyrarete mamana. Aipoa 'gã 'wyraretea Janeruwarete 'ga afutat. A'eramũ 'ga tata mua imojypa ywag awi, imamanara 'gã napyaupap. ¹⁰ A'erauwe 'ga 'gã moryteeara, mama'eukwaawa 'wyrriara monou imomoa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Peu futat akou tywet 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera pyri, 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara pyri. Peu futat awau oteweramũ ajemogyau tyweaete. Nateepawi futari 'gã nereko tywera.

Mama'eukwaawa rapyaw ipe werowiare'ema 'gã monoawam

¹¹ A'eramũ je 'wyrriararete renawuu resaka nũ. Aipoa waparasiagyramũ. I'arimũ wapyk ma'ea nanẽ je esaka nũ. Wyya awau oka'jama 'ga wi, ywaga retee. Ika'jam ire nitywi 'gã amũ oka'jam ma'efera resakara. ¹² A'eramũ je amanũ ma'efera 'gã nesaka. 'Wyrriararete renawa rowase 'gã nuri ajemogyau. 'Wyrriara 'gã, akotee ma'e 'gã netee 'ua 'upa 'ga rowase. A'eramũ 'ga amũ ka'arana pypekau imogytau. Wyy pewara 'gã nemiapofera rerekwara pypekau ra'ne esaka. A'eramũ Jarejuwarete 'ga remiayuwa rerekwara ka'arana nanẽ ipypekau nũ. Aipoa ka'aran are Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã nera kwasiarukaa rakue. 'Gã tee ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ rũi futat. A'eramũ 'gã 'jau "ajemogy ma'ea ka'arana", 'jau 'gã aipoa ka'arana upe. Wyy pewara 'gã nemiapofera rerekwara ra'ne 'ga amũ imogytau. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã mepyau 'ga nemiapofere are. ¹³ 'Yẽ'ẽ pype amanũ ma'ea nanẽ 'ua nũ. 'Gã nanẽ 'ga imepyau. Amanũ ma'efera 'gã juejue 'ua u'ama 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'gã mepyau najuejue etee futat. ¹⁴ Ae momapawa 'gã imonou imomoa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Ma'eramũ 'ã ae namanũ'jawi futari numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga werowiare'emamũ ae pe'ai ojewi. A'eramũ ae awau ajemogyau muku 'ga wi wayrũnamũ nakwaparimũ rũi futat. Nitywu'jawi ae'agera rupawa. Ippewarera nanẽ 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata ypiawu 'jawe. ¹⁵ A'ere 'ga ajemogy ma'ea ka'arana resaka. Janeruwarete 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã nera juejue ajemogyau ee. A'eramũ ee ijekwasiare'ema 'gã 'ga imonou imomopoa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gã amanũ'jap ma'e 'jawe futat. Sã'ã janemanũa jane mopojo'oga janepytun awi. Nan tee mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gã pojo'ogamũ Jarejuwarete 'ga wi.

21

Ywag yaua wyy yau retee

¹ A'erauwe je ywag yau resaka, wyy yau retee. Ywag ymanera ateepawamũ wyy ymanera retee. 'Yẽ'ẽa nanẽ oka'jama nũ. ² A'eramũ je Jarejuwarete 'ga 'wyrarete yau resaka, Jerusareg yaua je esaka. Kwe 'ua ojypa ywag awi. Janeruwarete 'ga futat imojewaka iapou imua. Sã'ã kũjãmuku ijemuesagea akokatuaw are. Nan tee futat turi ojypa. ³ A'erauwe je 'ga amũ je'ega renupa: "Awamũ nipo Janeruwarete 'ga rekoji wyy pewara 'gã pype" 'ea je enupa. "Awamũ nipo 'gã juejue Jarejuwarete 'ga remiayuwa. 'Ga 'ã 'gã Nuwaretea" 'ea je enupa. ⁴ "Ga nipo 'gã neaya amukag 'gã nui. Nojoo'ou'jawi 'gã. Namanũ'jawi futari 'ga amũ. Nitywi futari ae mu'arasigawa. Nitywi futari mama'eaya.

A'eramū 'gā ajaa'wawe'em. Mama'e ymanera oka'jamap jui" 'ea je aenupap. 'Wyriara renawa pyri oje'eg ma'e 'ga 'ūina.

⁵ A'eramū 'wyriararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga 'jau:

—Mama'e ymanera teepap. 'Awamū ipyau etee je iapoi ipy'rau nū— 'jau 'ga.

A'eramū 'ga 'jau jee:

—Jeje'ega ekwasiat ka'aran are. A'jea futat je'ea. A'eramū pēē ee pejejemogyppygarūmū— 'jau 'ga jee. ⁶ —Teporowykya je aapopap. Mama'e apoe'emawe te 'ā je rekoī. Mama'ea teepaw ire miamū futat je rekoī nū. Nakwaparimū warāu rūi je. I'yuweī ma'e 'gā nupe 'ya tomono 'jau. Aipoa 'y rykuara 'gā ajemogy namawī rūi. A'eramū je 'gā mogyau tejeppyri futat. ⁷ Teje'ega renupara 'gā je amogy teja'yramū futat. Je te 'ā 'gā Nuwaretea— 'jau 'ga jee.

⁸ —A're amumera 'gā oi mama'eukwaawa rapyaw ipe eewe futat. Je rerowiar awi opoit ma'e 'gā, je rerowiare'ema 'gā, mama'e tywera apoara 'gā, oporojuka ma'e 'gā, mama'eukwaawa 'wyriara pājē pyu ipājē ma'e 'gā, maira'me a'agaw are oryp ma'e 'gā, i'me ma'e 'gā. Mīmera 'gā awau opytau mama'eukwaawa rapyawa pype, ypiāu 'jawewara pype. Ēsōfyri 'jawa iapyau ipype. Ēsōfyri wenyramū niry'wei futari. A'eramū wayramū 'gā nupe, 'gā nerekou tyweaete. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gā amanūū'jap ma'e 'jawe futat. A're 'gā namanūi futari. Janeruwarete 'ga te 'gā nuerowiari. A'eramū 'ga 'gā monou muku ojewi amanūū'jap ma'e 'jawe— 'jau 'ga jee.

Jerusareg yau

⁹ A're ywagipewara 'ga amū 'ua oje'ega jee nū. Itay'a'i rerekwarera 'ga amū, Janeruwarete 'ga je'ega rerowiare'ema 'gā nereko tywerarera 'ga amū 'ua oje'ega jee:

—E're ejua je rupi. Taesaukat karupa'mī 'jawewara 'ga remirekorama enee 'jau— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea je pojekau ojeupe. A'eramū ywagipewara 'ga je rerawau wytytyt ywate 'arimū. Pe awi 'ga Jerusareg yau resaukaa jee. Janeruwarete 'ga 'wyr yau resaukaa jee. 'Ua ojypa ywag awi. ¹¹ Wenyfugamū 'ua. Peu futat Janeruwarete 'ga rekoī. A'eramū Janeruwarete 'ga renyfuga 'ga rerua erojypa. Ita esage 'jawe wenyfugamū, jasipi 'jawa 'jawe. Ojesagete ma'ea futat, kristau 'jawa 'jawe. ¹² Janeruwarete 'ga 'wyraretea ojeosōu. Iosoma ianam te, iywateuua nanē nū. Tusi iosoma rokware. Ywagipewara 'gā iosoma rokware rarūmū. Iosoma rokwar are Israeu 'ga ra'yra 'gā nera ojekwasiaa. ¹³ Kwara poawa katy muapyra iosoma rokware. Kwara resaawa katy muapyra iosoma rokware. Iyse katy muapyra iosoma rokware, iyse owajara katy muapyra 'jau. ¹⁴ Itauua ra'ne 'gā imonou imy'ina. A're 'gā iosoma iapou itauu 'arimū. Tusi itauua. Aipoa itauu are Karupa'mī 'jawewara 'ga remimonofera 'gā nera ojekwasiaa.

¹⁵ Je upe oje'eg ma'e 'ga ywyrā werekō opo pe. Ouru apopyrera 'ga ywyrā. Aipo pyu 'ga 'wyrarete ra'agawyau. Iosom, iosoma rokwat. Mīmera 'ga wa'agawy ipyu. ¹⁶ Janeruwarete 'ga 'wyrarete yau ojoumykakaga 'jawe etee futat ipytu'ēa. Opytu'ē pāwē pāwēnamū futat. Tois miu tusētu kilometro pytu'ēa. Tuwi tuwi te Jerusareg yaua. 'Ga 'wyrarete ywate ipytu'ē 'jawe etee futat. ¹⁷ Iosoma nanē 'ga ia'agawyau nū. Sesētai kwaturu metro ianama. Ywy pewara mama'e ra'agawyawa pyu futat 'ga ia'agawyau. ¹⁸ Ita esage 'ga iapou oje'wyrarete osomamū. Jasipi 'jawa apou iosomamū. Ouru 'ga iapou oje'wyrareteramū. Wenyfugamū werawerawuu 'jawe. ¹⁹ Itauu 'arimū 'gā iosoma apou. Aipo itauua ita esagea futat. Epy ete aipoa ita esagea. Ajepeja ita owyay ma'ea, jasipi 'jawa. Ajepeja ita owy ma'ea, safira 'jawa. Ajepeja ita warumama'wiramū, agata 'jawa. Ajepeja ita owyay ma'ea, esimerauta 'jawa. ²⁰ Ajepeja ita warumama'wisigamū, saritionia 'jawa. Ajepeja ita piraga, satiu 'jawa. Ajepeja ita ijukyryay ma'ea, krisoritu 'jawa. Ajepeja ita owyā, periru 'jawa. Ajepeja ita ijukyryū'nī topasiu 'jawa. Ajepeja ita siga, krisopasi 'jawa. Ajepeja ita owy ma'ea, jasītu 'jawa. Maapawa ita umy'gi ma'ea, ametisita 'jawa. ²¹ Iosoma rokware majepeī tee ita fu'asigūūa apopyrera, perua 'jawa apopyrera. Peuwara aeatawapy'apykawa ouru apopyra etee futat. Okawuramū werawerawuu 'jawe.

²² Naesagi je Janeruwarete 'ga mogytaawa peu. Peu futat Janeruwarete 'ga rekoī, pājērete 'ga rekoī, Karupa'mī 'jawewara 'ga retee. A'eramū peuwara 'gā 'gā muorypa au'jeteramū ajemogyau. Nooa'uweri 'gā sigaty 'gā muorypa. ²³ Nitywi futari kwara. Jaya nanē otywe'emamū nū. Janeruwarete 'ga ete wenyfugamū, Karupa'mī 'jawewara 'ga retee. A'eramū opyytunaiwe'emamū. ²⁴ Ywy pewara 'gā jeejue Janeruwarete 'ga remiayua. 'Gā nupe nanē opyytunaiwe'emamū nū. 'Gā 'wyriara 'gā nipo okaraemā esage rerua aipoa oje'wyrarete pe Jarejuwarete 'ga upe. ²⁵ Nuawopytymi futari 'gā iosoma rokware. Niyyptuni futari peu. A'eramū 'gā iosoma rokware rawopytyme'ema futat. ²⁶ Ywy pewara 'gā nipo okaraemā rerua Jarejuwarete 'ga upe.

—Ene te 'ā mama'ea ereapo rakue. A'eramū ore erua ene upe nū— 'jau nipo 'gā erua Jarejuwarete 'ga upe.

²⁷ A'ere 'gā mama'e tywera nuerura'uweri erosou aipoa 'ga 'wyrarete pe. Mama'e tywera apoara 'gā nanē aipoa 'ga 'wyrarete pe nosei nū. I'me ma'e 'gā nanē nosei nū. Karupa'mī 'jawewara 'ga ka'aran are ijekwasiaripyrera 'gā etee te ose aipo 'ga 'wyrarete pe, ajemogy ma'ea ka'arana are ikwasiaripyrera 'gā etee.

22

¹ A'ere ywagipewara 'ga 'yrete resaukaa jee.

—Koa 'y rykuara 'gā ajemogy nakwaparimū ete rūi— 'jau 'ga jee.

Aipoa 'ya wypysige'emamū futat okwapa. Ojesaka etee futat typya, kristau 'jawa 'jawe. Janeruwarete 'ga renawa 'wyr awi futat turi. Karupa'mī 'jawewara 'ga ma'e 'wyr awi nanē 'ua nū. ² 'Gā 'wyrarete pyterimū futat okwapa, ukawō'ō pyterimū futat okwapa. 'Yrete reme'y'warimū y'wa 'ywa u'ama ajuowai. Aipoa y'wa 'ywa 'u re ae mogyau nakwaparimū ete rūi. Aipoa y'wa 'ywa namajepei tee rūi i'aa. I'au'jau'jap futat. Majepei tee jaya moka'jami u'aramū nū. Majepeja jaya moka'jam ire u'aramū nū 'jau. Oowa muaga futat. Ywy pewara 'gā katu'okawa futat oowa. ³ Nitywi futari mama'e tywera aipoa 'wyrarete pype. Nitywi futari “mama'e tywera jee” Janeruwarete 'ga 'jawa.

Janeruwarete 'ga renawa 'ūi aipoa 'ga 'wyrarete pe futat. 'Ga remiayuwa 'gā 'ua 'ga muorypa au'jeteramū futat pe. ⁴ Pe futat 'ga remiayuwa 'gā 'ga reakwara resaka. 'Ga rera 'gā erekou ikwasiaa weapykag are. ⁵ Nitywi futari ppytunaiwa pe. A'eramū 'gā tata reny futare'ema pe. Kwara reny nanē 'gā ifutare'ema nū. Janeruwarete 'ga futat 'ūi wenyfugamū 'gā nupe. A'eramū oypyntunaiwe'emamū. Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gā mogyau 'wyririamū ojepeyri. A'eramū 'gā ajemogyau 'wyririamū nakwaparimū ete rūi.

Jeju 'ga ruawam

⁶ A'eramū ywagipewara 'ga 'jau jee.

—A'jea futat aipoa morogytaa. A'eramū pēē pejemogypyyka futat ee. Janeruwarete 'ga 'ā U'agesagea omono oje'ega mome'wara 'gā nupe. 'Ga 'ā je mut mama'e ijeapoarama resaukaawamū wemiayuwamū pē nupe— 'jau ywagipewara 'ga jee. —Niporomukui futari nipo eneremiesagera ojeapou— 'jau 'ga jee.

⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Pe'je pejeapyakau jeje'eg are. Anurenure'i nipo je oi nū. A'eramū pēē jeje'ega renuparamū pejekōējamū pejemogyau. Teje'ega je akwasiarukat ene upe. Anurenure'i nipo mama'ea jeapoi je'eawer imū etee futat— 'jau 'ga jee.

⁸ Je Juānamū. Je 'ga je'ega renupara ai'i, tejeupe 'ga remiesaukarera resakarera nanē je nū. Tejeupe esaukapaw ire je teapyka tejenupy'āu ywagipewara 'ga rowase, tejeupe esaukaara 'ga rowase, je 'ga muoryparamet ee. ⁹ A'ere 'ga 'i jee:

—Ereapo awi nanuara. Jarejuwarete 'ga te emuoryp. Ene 'jawe futat je 'ga remiayuwamū, 'ga je'ega mome'wara 'gā 'jawe 'jau. 'Aga ka'arana rerowiaara 'gā 'jawe 'jau. Jareju'jawe jane rekoi. Jarejuwarete 'ga etee emuoryp— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'eramū 'ga 'jau jee nū:

—Eremim kasi ejemikwasiarera ne. Niporomukui futari nipo ene upe esaukaripyra ojeapou. ¹¹ Mama'e tywera apoara 'gā nipo mama'e tywera apou etee futat akou— 'jau 'ga jee. —Mama'e esage apoara 'gā nipo mama'e esagea etee iapou akou. Jarejuwarete 'ga upe mama'e apoara 'gā nipo mama'e apou 'ga upe etee futat. Nojopy'ruarūi 'awamū pēnemiapoa. Teepap ja'wyja'wy— 'jau ywagipewara 'ga jee.

¹² A'eramū Jejui 'ga 'jau jee nū:

—Pe'je pejeapyakau jeje'eg are. Nojeporomukui futari nipo je tewau nū. Pēnekawera repya nipo je erawau pē mepyau, pēnemiapofera mepyau— 'jau 'ga jee. ¹³ —Je futat 'ā ywy apoe'emauwe ako ma'ea. Mama'e teepaw ire miamū futat je rekoi. Je mama'e aapo ikue. A'eramū je futat imateepapa nū— 'jau 'ga jee.

¹⁴ —Ekōēāi nipo ojepirei ma'e 'gā, jery pyu ojepirei ma'e 'gā. Aipo 'gā nipo y'wa 'wau. “Aga y'wa 'wara ajemogyau nakwaparimū ete rūi” 'jawa y'wa 'wau. Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe nipo 'gā awau osou 'gā 'wyrarete osoma rokware rupi— 'jau Jejui 'ga jee. ¹⁵ —A'ere ijepireje'ema 'gā nosei futari. Mama'e tywera apoara 'gā, mama'eukwaawa 'wyrira pājē pyu ipājāgai' ma'e 'gā, wemirekoe'em are ako ma'e 'gā, omene'em are ako ma'e 'gā, oporojuka ma'e 'gā, maira'me a'agaw are oryp ma'e 'gā, i'me ma'e 'gā. Mīmera 'gā osowe'em futat Janeruwarete 'ga 'wyrarete pe. Muku 'gā oi ajemogyau 'ga 'wyrarete awi— 'jau Jejui 'ga jee.

¹⁶ —Je te 'ã Jejujamũ. Ywagipewara 'ga amũ amono teje'ega mome'waukaa pẽ nupe, tejerowiaaramũ pẽ nupe. Je Davi 'ga juapyrera. Je jaytata ku'ema reruara 'jawewara— 'jau Jejuĩ 'ga.

¹⁷ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau Karupa'mĩ 'jawewara 'ga remirekorama eẽ retee:

—Ere ejua!

Jejuĩ 'ga je'ega renupara 'gã nanẽ 'jau:

—Ere ejua!

Ïyuwei ma'eramũ pe'je pejejua. “Aga 'yrykuara 'gã ajemogy nakwaparimũ ete rũi” 'jawa petykut. A'eramũ pẽẽ pejejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ ete rũi. Aipoa 'ya Janeruwarete 'ga imonou “y emut ara jee” 'jara 'gã nupe. Nepemonoi ka'aranũia 'y muawamũ. Janeruwarete 'ga omono ekoete te futat enũinara 'gã nupe.

¹⁸ Je Juãnamũ. Mama'e a'jea futat je amome'u pẽ nupe, Jejuĩ 'ga je'ega renuparamũ pẽ nupe. Jeje'ega etee pemome'u pejejaupe. Irãinãn kasi pemome'u pejejaupe ne. Irãinãn pẽẽ imome'uramũ nipo Janeruwarete 'ga pẽ nereko tyweretei ikwasiaripyre imũ etee. ¹⁹ 'Gã imome'upawe'emamũ 'aga y'wa Janeruwarete 'ga i'waukare'ema futat 'gã nupe, “aga y'wa 'wara 'gã ajemogy nakwaparimũ ete rũi” 'jawa 'waukare'ema 'gã nupe. Aipo 'gã nosei futari Janeruwarete 'ga 'wyrarete pe.

²⁰ A'eramũ imome'u katuara 'ga 'jau:

—A'jea futat. Anurenure'i nipo je oi nũ— 'jau 'ga.

A'eramũ je 'jau 'ga upe:

—Ere ejua, ki Jejuĩ. Ene te 'ã ore'wyriarareteretea— 'jau je 'ga upe.

²¹ Janejararete 'ga Jejuĩ 'ga resagea pẽ nerekoa je afutat.

Kweramũ tejemiesagera mome'ua.